Mushuq Tistamintu

Cajamarca Quechua New Testament

Contents

SAN MATIYU 1
SAN MARKUS 67
SAN LUKAS 108
SAN JWAN 174
ICHUS 223
RRUMANUS 281
1 KURINTYUS 308
2 KURINTYUS 334
GÁLATAS 350
IFISYUS 360
FILIPINSIS 369
KULUSINSIS 375
1 TISALUNISINSIS 381
2 TISALUNISINSIS 387
1 TIMUTIYU 390
2 TIMUTIYU 397
TITU 402
FILIMUN 405
IBRIYUS 407
SANTYAGU 427
1 PIDRU 434
2 PIDRU 441
1 JWAN 445
2 JWAN 452
3 JWAN 454
JUDAS 456
APUKALIPSIS 459

Mushuq Tistamintu

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0552-9

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016
809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *"filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea."* (Habakkuk 2:14)

SAN MATIYUM
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Matiyuqa? San Matiyuqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Payllam Libipis shutiq. Payqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, rrumanukunapaq kuntribusyunda kubrakuq karqan. Chaymandaqam Jisukristu qayaptin: "Shamuy noqawan purinanchiq" niptinqa, Matiyuqa trabajunda dijashpa, Jisuswanna tukuy diya puriq mas di kimsa watasta. Chaymi kikin ñawinwan rikashpa, ancha allita yach'ashpa Jisukristu tukuy ima rurashqanda, kay libruta iskibrirqan. Masta yach'ananchiq Matiyupaq, liyishunllapa: Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan isrraylinukunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Unay tyimpupim, Matiyu manaraq nasiptin, Dyusqa isrraylinukunata ufrisishqa karqan, Akrashqan Washadurta paykunaman kach'amunambaq. Chay Washadurpaqmi Dyuspaq achka rimaqkunapis chay Unay Tistamintupi iskibrishqallapa karqan. Piru Jisukristuqam achka tyimpumandaraq nasirqanqa. Chaymi Matiyuqa ancha munarqan yumbay isrraylinu masinguna intyindinambaq: Jisukristuqam chay ufrisiwashqanchiq Akrashqan Washadur. Payqam Dyuspa Churin, nishpa.

¿Imapaqmi kay libruqa yach'achiwanchiqllapa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha kawsamushqangaman.

Mt 1.1–2.23 niwanchiqllapa, Jisukristu nasishqambaq.

Mt 3.1–4.11 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta tyintayta munashqambaq.

Mt 4.12–18.35 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mt 19.1–20.16 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Judiyapi yach'achikushqambaq.

Mt 20.17–21.11 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina ñambi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mt 21.12–25.46 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq.

Mt 26.1–28.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa kawsamushqambaq, yach'akuqningunaman rishpa, kayshina kamachishqambaq: "Riyllapa tukuy munduman noqapaq yach'achikuq" nishqambaq.

Kayshinam karqan Jisukristupa unay agwilunguna
(Lk 3.23-38)

1 Jisukristuqam unay Abrajamba, unay gubyirnu Dabidpa karu willkanmanda nasirqan.
Kaypim iskibrini Jisuspa chay unay agwilungunapa shutingunata:
2 Chay agwilun Abrajamba churinmi Isak shutirqan.
Isakpa churinqam Jakubu.
Jakubupa churingunaqam Juda masangunawan karqan.
3 Chay Judaqam ishkay churiyuq karqan. Suqqam shutirqan Faris. Suqqam shutirqan Sari.
Chay runakunapa mamanqam shutirqan Tamar.
Chay Farispa churinqam Isrum shutirqan.
Isrumba churinqam Aran;
4 Aramba churinqam Aminadab;
Aminadabpa churinqam Nasun;
Nasumba churinqam Salmun;
5 chay Salmumba churinqam Bus; Buspa mamanmi shutiq Rrab.
Chay Buspa churinqam Ubid;
Ubidpa mamanmi shutiq Rrut.
Chay Ubidpa churinqam Isayi.

[6] Isayipa churinqam karqan chay unay gubyirnu Dabid.
Chay Dabidmi alma Uriyaspa warmin biyudapi churiyuq karqan. Chay churinqam karqan chay gubyirnu Salumun.
[7] Salumumba churinqam Rrubun;
Rrubumba churinqam Abiyas;
Abiyaspa churinqam Asa;
[8] Asapa churinqam Jusafat;
Jusafatpa churinqam Jur;
Jurpa churinqam Usiyas;
[9] Usiyaspa churinqam Jutan;
Jutamba churinqam Akas;
Akaspa churinqam Isikiyas;
[10] Isikiyaspa churinqam Manasis;
Manasispa churinqam Amun;
Amumba churinqam Jusiyas.
[11] Chay Jusiyasqam churiyuq karqan isrraylinukunata prisushpa, Babiluña nasyunman apashqanllapa tyimpupi. Chaqa chay tyimpupim churin Jikuniyas yumbay masangunawan nasirqan.
[12] Chaymandaqam chay Jikuniyas Babiluñamanda Isrrayilman kutimushqan tyimpupi nasirqan churin Salatyil shutiq.
Chay Salatyilpa churinqam Surubabil shutirqan.
[13] Surubabilpa churinqam Abiyud;
Abiyudpa churinqam Ilyakin;
Ilyakimba churinqam Asur;
[14] Asurpa churinqam Saduk;
Sadukpa churinqam Akin;
Akimba churinqam Ilyud;
[15] Ilyudpa churinqam Ilyasar;
Ilyasarpa churinqam Matan;
Matamba churinqam Jakubu.
[16] Jakubupa churinqam Jusi shutirqan. Chay Jusim Maryapa qosanqa karqan. Chay Maryam Jisuspa mamanqa karqan. Chay Jisusllam Dyus Akrashqan Washadurpis shutin.
[17] Chayshinam chay agwilu Abrajanmandapacha agwilu Dabidkaman katursi agwilukuna karqan. Chay Dabidpa tyimpunmandapacham isrraylinukunata Babiluñaman apashqan tyimpukamambis katursi agwilukuna karqan. Chay tyimpumandapismi Jisukristu nasishqan tyimpukaman katursi agwilukuna karqan.

Jisukristum kayshina nasirqan
(Lk 2.1-7)

[18] Kayshinam Jisukristuqa nasirqan. Suq warmi Marya shutiqmi suq runa Jusi shutiqwan tratukushqa karqan kasarananllapa. Piru dunsillaraq kashpa, manaraq puñuptinllapam, chay Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan, Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda. [19] Kanan Jusiqam ancha allin runa karqan. Chaymi Marya "Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) kani", niptin, mana munarqanchu dimandayta, ni suqkunata parlachiyta: "Suqwanmi kashqa", nishpaqa. Ashwanmi munarqan uyaraplla (uyaralla) akrakayta Maryamandaqa. [20] Chaymi akrakanambaq yuyaykaptinqa, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi Jusitaqa nirqan:
—Dabidpa karu willkan Jusi, ama manchaychu Maryawan kasaranaykiqa. Chaqa payqam mana runayuqchu kashqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda pach'ayuqqa (ukuyuqqa). [21] Chay wambrituqam nasyun masin isrraylinukunata uchangunamanda rin washaq. Chayri nasiptinqa, Jisusta shutichiy. *[Nuta: Chay shutin Jisusqam munan niyta: "Tayta Dyusmi washakun", nishpa.]*
[22] Tukuy chaykunam pasarqan, Tayta Dyus nishqan kumplinambaq. Chaqa payqam Santu Librumbi paypaq suq rimaqta kayshina iskibrichishqa karqan:

[23] Suq dunsilla china manaraq runawan puñushpam, pach'ayuq (ukuyuq) rin kaq. Chaymi
rin qeshyaq suq wambrituta. Chay wambritundam rinllapa shutichiq Imanwilta.*
Chay shutinmi munan niyta: “Dyusmi noqanchiqkunawan”, nishpa.
[24] Chaymi Jusiqa puñuymanda rikch'akashpa, Dyuspa anjilnin kamachishqanshina
rurashpa, Maryawanqa kasararqanna. [25] Piru kasarashpapismi, Jusiqa mana puñurqanchu
Maryawanqa, chay kulaka churin nasinangaman. Nasiptinqam Jusiqa chay wambritum-
baqqa nirqan: “Jisusmi rin shutiq”, nishpa.

2

Lusirukunapaq yach'aq runakunam wambritu Jisusta adurarqanllapa

[1] Jisusqam kayshina nasirqan prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambi. Waq tyimpupim
gubyirnu Irudis chay Judiyapiqa kamachikuykarqan. Jisus nasiptinqam, lusirukuna-
paq wakin yach'aqkuna lusirukunata rikashpa yach'arqan: Suq kamachikuq wambri-
tush nasishqa, nishpa. Chaymi paykunaqa ancha karu nasyunninmanda maskashpa,
ch'ayamurqanllapa Jirusalin llaqtakaman. Paykunaqam shamushqallapa karqan rupay
lluqshinan ladumandapacha. [2] Ch'ayashpaqam, tapukurqanllapa:
—¿Maypitaq nasishqa kay nasyunnikipa chay chayraq nasiq gubyirnunqa? Chaqa waq
rupay lluqshinambi kashpam, rikarqayllapa mushuq lusiruta kay ladupi. Chay lusiruta
rikashpaqam, yach'arqayllapa: Suq mushuq gubyirnum nasishqa, nishpa. Chaymi
shamushqallapa kani, payta aduraq, nishpa.
[3] Chaymi chay yach'ayniyuq runakuna chayshina tapukuptinllapaqa, chay gubyirnu
Irudis, chay Jirusalimbi achka tiyaqkunapis chayta yach'ashpaqa, ancha manchashpa,
yuyarqanllapa: ¿Ima, mushuq gubyirnuchush nasishqa? nishpa. [4] Chaymi chay Irudisqa
chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis
qayachishpa, tapurqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatam nin? ¿Maypitaq nasinambaq kashqa Dyus
Akrashqan Washadurqa? nishpa.
[5] Chaymi paykunaqa Irudista nirqanllapa:
—Kay prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambim nasinambaqqa kashqa. Chaqa Dyuspaq
rimaq librumbi iskibrishqa karqan:
[6] Qamkuna Bilin llaqtapi tiyaqkuna, prubinsya Judiyamanda llaqtayki takshita kashpa-
pismi, ancha rin baliq chay Judiyapa mas kamachikuqnin llaqtangunamandaqa.
Chaqa chay llaqtitaykipim rin nasiq suq ancha pudirniyuq gubyirnu, yumbay
isrraylinukunata shumaqta kamachinambaq, nishpa.*
[7] Chayshina niptinllapaqam, chay Irudisqa chay karumanda shamuq
yach'ayniyuqkunata uyaraplla (uyaralla) qayachishpa, tapurqan:
—¿Ima diyam rikarishqa chay lusiruqa? nishpa.
[Nuta: Chay Irudisqam chayshina tapurqan, munashpa yach'ayta chay wambritupaq: ¿Ima tyimpum nasishqa? nishpa.]
[8] Chaymi Irudisqa (chay runakunata ingañayta yuyashpa) nirqan:
—Mayá, riyllapa Bilinman, tapukuq chay wambritupaq. Tarishpaqar abisawayllapa,
noqapis rinaypaq aduraq, nishpa.
[9] Chayshina Irudis kunaptinmi, chay yach'ayniyuq runakunaqa lluqshirqanllapana
Jirusalinmanda. Kanan chay rikashqanllapa lusiruqam paykunapa ñawpanllapata rirqan
Bilin llaqtaman chay wambritu Jisus kashqangaman. Chaymi chay lusiru Jisus kashqan-
man ch'ayashpaqa, wasip sawan dirichumbina shayarqan. [10] Chaymi chay runakuna
lusiruta shayaqta rikashpaqa, anchana kushikurqanllapa. [11] Chaymandaqam chay wasi-
man yaykushpaqa, rikarqanllapana chay wambritu Jisusta, maman Maryawan kaykaqta.
Chaymi qonqorikushpa, Jisusta adurarqanllapa. Chaymandaqam apamushqan trastinl-
lapata kich'ashpa, surqoshpa uruta, ancha ch'aniyuq insinsyuta, ch'aniyuq mirra shutiq

---

* 1:23 Isaías 7.14 * 2:6 Miqueas 5.2

ambita, Jisuspaq qorqanllapa. [12] Chaymandaqam nasyunninman kutinambaqllapaqa,
Tayta Dyus musqoynimbi chay runakunata kayshina nirqan:
—Amakish kutingillapachu chay gubyirnu Irudismanqa, nishpa.
Chaymi Dyusta kasushpa, suq ladu ñandana kutirqanllapa nasyunninmanqa.

Jusi Maryawan Ijiptu nasyunman mitikarqanllapa

[13] Chaymandaqam chay yach'ayniyuq runakuna riptinllapanaqa, Jusi puñuykaptin,
Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi nirqan:
—Jusi, atarishpa chay wambrituta mamitandinda mitikachiy Ijiptu nasyunman. Chay
nasyumbi tiyayllapa, noqa nishunaykaman. Chaqa chay gubyirnu Irudismi rin kamachiq
suldadungunata, chay wambrituta wanchinambaqllapa, nishpa.
[14] Chaymi Jusiqa puñuykashqanmanda rikch'akashpa, chay uras tutaplla Bilinmanda
chay wambrituta mamandinda Ijiptu nasyunman aparqan. [15] Chayshina rishpam, chay
Ijiptu nasyumbina tiyarqanllapa chay gubyirnu Irudis wañunangaman. Chayshina ru-
raptinllapam, kumplirqan Tayta Dyuspaq suq rimaq Santu Librumbi kayshina nishqan:
"Churiytam Ijiptu nasyunmanda kay Isrrayil nasyunman kutichimurqay", nishpa.*

Gubyirnu Irudismi kamachikurqan, ullqo wambritukunata wanchinanllapa

[16] Chay yach'ayniyuq runakuna Irudista mana abisaptinqam, payqa yach'arqan: Chay
runakunaqam ingañawashqa, nishpa. Chaymi ancha fiyuta piñakushpa, suldadungunata
kamachirqan:
—Riyllapa Bilin llaqtaman tukuy rridurninman. Chaypi wanchiyllapa yumbay ullqo
wambritukunata manaraq ishkay watayuq kaptinllapa, nishpa.
Chayshinam chay Irudisqa kamachikurqan, chay yach'ayniyuq runakuna chay
wambrapaq kayshina nishqa kaptin: "Chay lusirum rikakushqa ishkay watana",
nishpa. [17] Chayshina chay Irudis kamachikuptinmi, Dyuspaq rimaq Jirimiyas nishqanqa
kumplirqanna. Chaqa chay Jirimiyasmi Dyuspa Santu Librumbi iskibrishqa karqan:
[18] Uyashqam kanchiq chay llaqta Rrama shutiqpi ancha kunyashpa yupakuqta. Chaqa
Rrakilpa karu willkangunam wambritungunapaq llakishpa yupakuykarqanllapa.
Mananam ni pipis atirqanchu kunswilayta, chay wambritunguna wañushqana
kaptinqa, nishpa.*

Jisusmi maman Maryawan Jusiwan rirqan Nasarit llaqtaman tiyaq

[19] Chaymandaqam Irudisqa wañurqanna. Wañuptinqam, Dyuspa anjilnin waq Ijiptupi
Jusita musqoynimbi nirqan:
[20] —Jusi, atarishpa, wambrituta mamitandinda apashpa, kutiriy Isrrayil nasyunnikiman.
Chaqa chay wambrituta wanchiyta munaqkunaqam wañushqana, nishpa.
[21] Chaymi Jusiqa atarishpa chay wambrituta mamitandinda apashpana, kutirqan Isrrayil
nasyunmanna. [22] Lukismi alma Irudispa churin Arkilawna taytamba rrimplasun gubyirnu
karqan chay Isrrayilpa prubinsyan Judiyapiqa. Chaymi Jusiqa chay gubyirnu Arki-
lawpaq yach'ashpa, mancharqan Judiyaman kutiytaqa. Chayshina Jusi manchaptinmi,
bwilta musqoyningunapi Tayta Dyus kunarqan, chay prubinsya Galiliyaman rinambaq.
[23] Waqman ch'ayashpaqam, Nasarit llaqtamanna rirqan tiyaq. Chayshina ruraptinmi,
Dyuspaq rimaqkuna nishqan kumplirqan. Chaqa paykunaqam nishqallapa karqan:
"Washadurninchiqmi nasarinu rin shutiq", nishpa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikuq
(Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

[1] (Chay Nasaritpi tiyaykaptinllapam) suq runa Jwan Shutichikuq rirqan prubinsya
Judiyapa chuncha lugarninman. Chaypi runakunata yach'achishpam,
[2] kutin kutin nirqan:

---

* 2:15 Oseas 11.1 * 2:18 Jeremías 31.15

—Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachiwananchiqllapa. Chayri uchaykillapata dijashpa, shumaqtana kawsayllapa, nishpa.

3 Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa librumbi iskibrishqa karqan:
Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq:
"Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa, bidaykillapata ñandashina allichayllapa.
Chayri kananmandaqa, amana uchakunata rurashpachu, shumaqtana kawsayllapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis qamkunaqa allichaykangimanshina Siñurninchiqpa ñanninda", nishpa.*

4 Chay Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq. Mudananqam kamillu animalpa millwanmanda awadu karqan. Wach'ukunqam qaramanda karqan. *[Nuta: Chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.]* Chay chunchakunapi tiyashpaqam, chay Jwanqa atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikuq. 5 Achka lugarkunamandam runakuna, warmikuna chay Jwan kashqanman rirqanllapa, payta uyaq. Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyapa yumbay llaqtangunamanda, tukuy chay rriyu Jurdamba ladungunamandapis rirqanllapa Jwanmanqa. 6 Kanan achka uyaqkunaqam, chay Jwanda kriyishpa, Dyusman mañakurqan, uchangunata pirdunanambaq. Chaymi Jwanqa chay uchata dijaqkunata rriyu Jurdambi shutichiq.

7 Piru achka farisiyu duktrinayuqkuna, achka sadusiyu duktrinayuqkuna (uchangunata mana dijashpachu) Jwanman shamurqanllapa, paykunata shutichinambaq. Chaymi paykunata rikashpa, Jwanqa nirqan:

—¡A! ¿Qamkuna kulibrapa wambranguna layapischu munangillapa washakayta, ama kastigadu kanaykillapa? 8 Chayshina washakanaykillapa uchaykikunata dijashpana, Dyusman tukuy shunqo mañakuyllapa, qamkunata pirdunashunambaq. Kananmandaqa allitana rurashpa kawsayllapa. 9 Piru amar ni ashlita yuyayllapachu: Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyusqa rin washawaqninchiq, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa, Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. 10 Chaqa qamkunaqam uchata rurashqaykirayku, suq yura birdura mana allita puqoqshina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam suq yuratashina bulashunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq birdura yurakunata das kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman rupanambaq. 11 Alliptam niykillapa, ucha rurashqaykikunata dijaptikillapaqam, noqaqa yakupilla shutichiykillapa. Piru rinnam shamuq noqamanda suq mas pudirniyuq. Chaymi qamkuna paypi kriyiptikiqa, payqa Dyuspa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Piru chay mas pudirniyuqpi mana kriyiptikillapaqam, ninawan rin kastigashuqllapa. Chaqa pay ancha pudirniyuq kaptinmi, noqaqa mana nimapaqpis balinichu paypa ñawpambiqa, ni llanqenda apanaypaq. 12 Chaqa paypi kriyiqkunaqam paypa trigunshina. Payqam palata piskaqshina kashpa, chay trigunda rin abyintaq, trujanman apanambaq. Piru paypi mana kriyiqkunaqam tamushina. Chaymi paykunataqa Siñurninchiqqa rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman, tamushina rupanambaq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

13 Jisusmi prubinsya Galiliyamanda rirqan rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq.
14 Piru Jwanqam Jisusta mana munashpa shutichiyta nirqan:

—Manam balinichu, noqaman shamunayki shutichishunaqqa. Ashwanri qam noqata shutichiway, nishpa.

15 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shutichiwaylla. Chayshinam alli rurananchiqpaq, Taytanchiq Dyus yumbay munashqanda kumplinaypaq, nishpa.

---

* 3:3 Isaías 40.3

Chaymi Jwanqa “Mayár”, nishpa, shutichirqanna Jisustaqa. [16] Jisus shutikushpa, yakumanda lluqshiykaptinqam, syilu das kich'akarqan. Chaymi Jisusqa rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta. [17] Kanan syilumandapacham Tayta Dyusqa nirqan:

—¡Kaymi ancha kuyashqay Churisituyqa! ¡Paywanmi noqaqa ancha kushikuni! nishpa.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

[1] Jisus shutikuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun suq chuncha lugarman aparqan, dyablu mallipanambaq. [2] Chay chuncha lugarpiqam 40 diyasta punchawnindin tutapnindin mana nimata mikurqanchu. Chaymi ancha mallaqnarqan. [3] Kanan dyablu mallaqtana rikashpaqa, qemikarqan tyintanambaq. Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kamachiy kay rumikunata, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

[4] Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Manám! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqallapa. Ashwanmi kawsanqallapa Dyus tukuy ima nishqangunawan”, nishpa.

[5] Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Waqpim Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, [6] Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunanllapa. Chaymi makingunapi rin ch'askishuqllapa, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq, nishpa.*

[7] Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Amar Dyusnikita mallipaychu, munashqaykita ruranambaqqa”, nishpa.*

[8] Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, rikachirqan kay mundupa yumbay nasyunningunata, tukuy chay munaypaq imandinda. [9] Chaymandaqam nirqan:

—Mayá, qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kay nasyungunata qoshqayki, chaykunapi qamna kamachikunayki, nishpa.

[10] Piru Jisusqam mana kasushpachu, nirqan:

—¡A dyablu, ashuy laduymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*

[11] Chaymi chay dyabluqa, (mana atishpa uchata rurachiyta), Jisuspa ladunmandaqa ladiyarqan. Chaymandaqam Jisus sapalitanna kaykaptinqa, Dyuspa anjilningunana shamushpa, payta tukuy imapi yanaparqanllapa.

Jisusmi rirqan prubinsya Galiliyaman yach'achikuq
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

[12] Jisusqam chay chunchakunamanda kutimushpa, yach'ashpa: Kay prubinsya Judiyapish Jwan Shutichikuqta karsilashqallapa, nishpaqa, prubinsya Galiliyaman kutirqan. [13] Piru manana kidashpa Nasarit llaqtapim, rirqanna Kapirnawun llaqtaman tiyaq. Chay Kapirnawunqam Galiliya Atun Qoch'apa manyambi kidan. Chay Kapirnawumba ladumbim ishkay lugarkuna karqan. Chaykunaqam shutiqllapa Sabulun, Niptali. [14] Chayshina Jisus chay Kapirnawunman riptinmi, Dyuspaq rimaq Isayiyas iskibrishqan kumplirqanna:

---

* 4:6 Salmo 91.11-12 * 4:7 Deuteronomio 6.16 * 4:10 Deuteronomio 6.13

15 Chay prubinsya Galiliyapa yumbay llaqtangunapi tiyaqkunam rikashqallapana Dyusmanda shamuq Washadurta. Chay Sabulun lugarpi tiyaqkuna, chay Niptali lugarpi tiyaqkuna, chay ancha atun qoch'apa manyambi tiyaqkuna, chay rriyu Jurdamba ladungunapi tiyaqkuna, isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi Washadurtaqa rikashqallapana.
16 Chay uchayuqkuna tutayaqpishina kawsaqkunaqam suq atun michatashina rikashqallapa. Chaqa Washadurninchiqqam paykunata uchangunamanda washashqana, nishpa.*
17 Chay Kapirnawun llaqtaman rishpa tiyaqmi, Jisusqa yach'achikuykarqan:
—Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq. Chayri uchaykillapata dijashpa, paytana shumaqta ch'ayachiyllapa, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywanna purinanllapa
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Jisusqam Galiliya Atun Qoch'apa manyanda riykashpa, ishkay runa masapura kaqta rikarqan. Suqqam Simun Pidru shutiq. Suqqam Andris shutiq. Paykunaqam atarrayanllapata yakuman wichuykarqanllapa, piskaduta piskanambaqllapa. 19 Paykuna chayshina ruraykaptinqam, Jisusqa nirqan:
—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunatana maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.
20 Chayshina niptinmi, chay uras paykunaqa, atarrayanllapata dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.
21 Riykashpa, ashla waqsitupiqam Sibidiyupa ishkay churingunatapis rikarqan. Suqmi shutirqan Jakubu. Masanqam shutirqan Jwan. Paykunam taytan Sibidiyuwan chay yakupa manyambi yakupi puriq barkumbi atarrayangunata rrimindaykarqanllapa. Piru Jisus chayshina qayaptinqam, 22 chay uras das barkunmanda ishkishpa, taytanda chaypi dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Lk 6.17-19)

23 Jisusmi Galiliyapa tukuy llaqtangunaman, kasiriyungunaman rirqan yach'achikuq. Kada llaqtaman ch'ayashpaqam, sinaguga wasiman rishpa, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa nirqan:
—Tayta Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.
Tukuy laya nanaywan kaqkunatapismi kach'akachirqan. 24 Chaymi Jisuspa famandaqa yach'arqanllapa prubinsya Siryapa tukuy lugarningunapi: Jisusqash qeshyaqkunata kach'akachiykan, nishpa. Chaymi chay siryanukunaqa Jisusman apamurqanllapa tukuy laya nanaywan padisiykaqkunata, dyablupa ispiritunwan puriqkunata, atakiwan padisiqkunata, wañushqashina kwirpuyuqkunata. Chaypim Jisusqa yumbayta kach'akachirqan. 25 Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa prubinsya Galiliyamanda, prubinsya Dikapulismanda, Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyamanda, rriyu Jurdamba waq ladunmanda, Jisusta uyanambaqllapa. *[Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]*

5

Jisusmi yach'achikurqan suq lumapi

1 Chay achka ch'ayamuqkunata rikashpam, Jisusqa suq lumaman rishpa, tiyashpa, paykunata yach'achirqan. Chaymi payman shamuqkunaqa chay punta yach'akuqningunawan Jisuspa rridurninman tandakarqanllapa. 2 Chaypim Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

* 4:16 Isaías 9.1-2

Kayshina kawsaqkunatam Dyusqa rin yanapaq
(Lk 6.20-23)

3 —Tayta Dyusta nisitaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyus allita kamachikushpa,
paykunata shumaqta rin ch'askiq, paywanna kawsananllapa.
4 'Waqaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa rin kunswilaq.
5 'Umildi shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyus kay mundupi shumaqta
kamachikuptinmi, paykunapis paywan pulla rinllapa kamachikuq.
6 'Dyusta ancha munaq kasuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa ancha
rin yanapaq, pay nishqanda allita kasushpa kawsananllapa.
7 'Runa masinda llakipaqkunar kushikunqallapa. Chaqa paykuna llakipashqanshinam
Taytanchiq Dyuspis paykunata rin llakipaq.
8 'Limpyu shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyuswanmi rinllapa kawsaq.
9 'Suqkunata alliyachiqkunar kushikunqallapa. Chaqa paykunapaqmi Dyusqa ninqa:
"Kaykunam wambraykunaqa", nishpa.
10 'Qesachadukunapisri kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam Dyus munashqanda
rurashqanrayku padisiykanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa shumaqta kamachikushpa,
paykunata rin washaq, paywan kawsananllapa.
11-12 'Chayri noqapi yuyakushqaykirayku musyashushpa, qamkunata qesachashuptinqa,
kushikuyllapa. Yanqakunata rimashuptinllapaqa, masta kushikuyllapa. Chaqa Dyusmi
ancha allin primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Chay qesachadu kashqaykishina Dyus-
paq chay unay rimaqkunapis qesachadu karqanllapa.

Jisusta kasuqkunam kach'ishina, michashina
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 Jisukristuqam nirqambis:
—Kay mundupi kawsashpaqam, qamkunaqa kach'ishina kangillapa. Piru kach'i
lambaqyaptinqam, manana atinchu kach'ipaq tikrakaytaqa. Chaymi chay mana baliq
kach'itaqa wichukunchiqna. Chaypinam runakuna sarrun, ¿manachu?
14 'Qamkunaqam kay mundupi tiyaqkunapaqqa michashinapis kangillapa, paykuna
Dyusman ch'ayananllapaqa. Chaymi allita kawsaptikillapa, suq michatashina
das rikashungillapa, suq llaqta qaqap sawambi kaqta das rikashqanllapashina.
15 Chayshinallam suq michata syindishpa, mana kajumba waranmanqa ruranchiqchu.
Ashwanmi altupi ruranchiqqa, chay wasipi yumbay kaqta achikchawananchiq,
¿manachu? 16 Qamkunapisri michashina kashpa, allitalla rurashpa kawsayllapa.
Chayshina allita ruraptikillapam, chay rikashuqkuna alabanqallapa Taytanchiq Dyusta.

Jisusmi nirqan, Dyus kamachikushqanda kasunanchiq

17 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Kinsapch'i wakinniki yuyangillapa: Jisukristum rin chingachiq Muysis
kamachikushqanda, Dyuspaq chay suq rimaqkuna kamachikushqanda, nishpa. Amakish
chayshinaqa yuyangillapachu. Manam chingachiqchu shamushqaqa kani. Ashwanmi
shamushqaqa kani, tukuy ima nishqanda kumpliq. 18 Alliptam niykillapa, Dyuspa Santu
Librumbi kaq liyningunaqam mana nimapis rinllapachu chingaq, kay pachawan syilu
ushyakanangaman. Chay liyningunamandaqam mana rinchu chingaq ni suq litra
ni suq puntitupis, tukuy ima nishqan kumplinangaman. 19 Chaqa Dyuspa yumbay
liyningunam ancha balin. Chayri yumbay chay liyningunata kasushunllapa. Chaymi
suq runa suq taksha liysituta mana kasushpachu, suqkunatapis animachiptin ama
kasunanllapaqa, Dyuspaqqa mana nimapis balinchu. Taytanchiq Dyus shumaqta
kamachiwaptinchiqqam, chay laya uchayuqqa mana nimapaqpis rinchu baliq. Piru
suq runa ichu suq warmi Dyus nishqanda allita kasushpa, suqkunata kasunambaq
yach'achishpaqam, syilupiqa ancha rinllapa baliq. 20 Chaymi ancha klaruta niykillapa,
Tayta Dyus munashqandar tukuy shunqo rurayllapa. Chaqa mayqanniki chay farisiyu
duktrinayuqshina ichu Muysispa liyningunata chay yach'achikuq runakunashina Dyus

munashqanda ashlitatalla rurashpaqam, ringillapa chingaq. Piru paykunamanda mas allita Dyusta kasuptikillapaqam, payqa rin washashuqllapa, shumaqta kamachikuptin, paywan kawsanaykillapa.

Jisusmi nirqan, ama piñakunanchiq
(Lk 12.57-59)

21 Jisusqam nirqambis:
—Qamkunaqam yach'angillapa chay unay agwiluykikunata Tayta Dyus kamachishqanda: "Ama pitapis wanchiychu. Mayqan wanchikuqqam dimandadu rin kaq, juyiskuna sintinsyashpa kastiganallapa", nishpa. 22 Piru kananqam noqaqa niykillapa, runa masikipaq piñakushpaqam, uchayuq kangi. Chaymi sintinsyadu ringi kaq. Chayshinallam suq runata musyashpapis, ancha kastigadu ringi kaq chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi. Runa masikita: "Ancha tuntum kangi" nishpaqam, ancha kastigadu ringi kaq infyirnupa ninambi.
23 'Chayri ufrindaykita apashpa pata altarman Dyusta aduranaykiqa, piru yuyashpa: Suq runa masiytam piñachishqa kani, nishpaqa, 24 amaraq ufrindaykita qoychu. Ashwanri chay uraslla pata altarpa ñawpambi ufrindaykita dijashpa, kutishpa chay runa masikiman, paywan allichay. Chayshina allichashparaqmi, atingi ufrindaykita qoytaqa.
25 'Chayshina suq runata mana allita ruraptiki, juyisman riykaptin dimandashuqqa, payman das rishpa, ñambilla allichay, amana dimandashunambaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman karsilachishunan. 26 ¡Alliptam niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu lluqshiq, tukuy ima dibirashqaykita payta pagaranaykikaman!

Jisusmi nirqan: "Suqpa warminda ama munakuychu", nishpa

27 Jisusqam nirqambis:
—Qamkunaqam uyakushqallapa kangi unay tyimpupi kayshina kamachikushqanda: "Suq runapa warminwan ama puñuyllapachu", niqta.* 28 Piru kananqam noqaqa kaytapis niykillapa, mayqan runa chapashpa suqpa warminda, paywan puñunambaqqam ancha uchayuqna. Chaqa chayshina shunqombilla yuyashpaqam, alabis puñuykanmanshinana chay warmiwanqa.
29 'Chayri ama nima laya uchata ruraychu. Piru chay allin ladu ñawiki inkitashuptin uchata ruranaykiqa, surqoshpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq. 30 Chayshinallar chay allin ladu makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqpis, kuchushpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq.

Jisusmi nirqan: "Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa
(Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18)

31 'Unayqam nirqanllapapis: "Mayqan runa warminmanda akrakaqqa, suq dukumintuta qonqa, amana warmin kanambaq", nishpa. 32 Piru kananqam noqaqa niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu warminda qatinanqa. Chaqa chay qatishqa warmiqa suq runawan kashpam, uchatana ruranman. Piru chay punta runan qatishpam, chay uchataqa rurachinman. Kanan chay qatishqa warmita mayqan tandaqpismi uchayuqna.

Jisusmi nirqan, ama jurashpa rimananchiq

33 'Unay liykunaqam agwiluykikunata kayshinapis nirqan: "Amakish yanqata rimashpaqa: 'purdyusitu' ningichu. Imata Tayta Dyuspa ñawpambi ufrisikushpa, 'purdyusitu' nishpaqa, allipta kumpliy. Amakish llullakungichu", nishpa, ¿manachu? 34 Piru kananqam noqaqa niykillapa, amar nimapaqpis "purdyusitu" nishpaqa, jurayllapachu. Amakish Dyuspa tiyanan syiluta myintashpaqa jurangillapachu. 35 Amakish kay pacha allpata

* 5:27 Éxodo 20.14

myintashpaqa jurangillapachu. Chaqa kay pacha allpaqam Dyuspa ch'akin sarrukushqan
lugar. Amakish ni Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata myintashpaqa jurangillapachu.
36 Amakish ni umaykita myintashpa jurangillapachu. Chaqa Dyusllam rurashqa umayki-
taqa. Qamqam mana ni suq aqchaykita atingichu yuraqyachiyta ni yanayachiyta. 37 Chayri
ama jurayllapachu. Ashwan imatapis ufrisikushpaqa kumpliy. Chaqa qamkuna jurashpa
ufrisikuptikiqam, dyablu chayshinaqa rimachishungillapa.

Jisusmi nirqan, ama pitapis binganchiq
(Lk 6.29-30)

38 'Unay nishqanllapatapismi uyashqallapa kangi: "Mayqan runa masinda suq ladu
ñawinda sarkuyachiptinqa, chayshinalla paytapis dimandashpa, suq ladu ñawindalla
sarkuyachinqa. Mayqan runa masinda suq kirunda surqoptinqa, dimandashpa, chayshi-
nalla paytapis suq kirundalla surqonqallapa", nishpa.* 39 Piru kananqam noqaqa niykil-
lapa, suq malutaqa ama bingayllapachu. Ashwan kayshina rurayllapa: Mayqan allin ladu
qaqllaykipi takashuptinqa, tikrakay, chay suq ladu qaqllaykipipis maqashunambaq. 40 Ichu
mayqan dimandashushpa munaptin kushmaykita qoch'ishuytaqa, punchuykitapis dijay
apanambaq. 41 Mayqan qamkunata kamachishuptin, trastinda suq kilumitru y midyuka-
man apanaykipaqqa, kimsa kilumitrukaman apay. 42 Mayqan imata mañashuptimbis, qoy.
Mayqan pristanayki munaqtaqa, ama fyirusyashpachu, pristay ima munashqanda, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan, kuntrawaqninchiqta kuyananchiq
(Lk 6.27-28, 32-36)

43 Jisusqam kayshinapis nirqan:
—Unay nishqanllapatam kayshina yach'akushqallapa kangi: "Kuyashuqkunata kuyay.
Kuntrashuqkunataqa ch'iqniy", nishpa, ¿manachu? 44 Piru kananqam chaypaqqa niykil-
lapa, kuntrashuqkunata kuyayllapa. Maldisyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa,
paykunata yanapanambaq. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. Musyashushpa, qe-
sachashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata tukuy imapi yanapanambaq.
45 Chaqa chay Taytaykillapa Dyusmi ancha allin yumbaywan. Chaymi rupayta lluqshichin,
tamyachikun yumbay allingunapaq, malukunapaqpis. Chayri qamkunapis yumbaywan
shumaqta kawsayllapa, chay rikashuqkuna ninambaq: "Waq kriyiqkunaqam allipta
Dyuspa wambranguna", nishpa. 46 Chaqa kuyashuqkunatalla kuyashpaqam, mana an-
cha allitaqa ruraykangillapachu. Chaymi chay layata ruraqqa ¿ima laya pagutaraq
Dyusmandaqa rinllapa ch'askiq? Chaqa chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqku-
napismi chayshina kuyaq masingunatalla kuyanllapa, ¿manachu? 47 Chayri qamkunaqa
uyawayllapa, kriyiq masikikunatalla napaykushpaqam, chay uchayuq runakunamandaqa
mana mas allitachu ruraykangillapa. Chaqa chayshina kuyashpaqam, Dyuspi chay
mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa. Chayshinallam chay mana kriyiqkunaqa
kuyaqkunatalla shumaqta napaykunllapa. 48 Chayri allita uyawayllapa: Taytaykillapa
Dyusqam ancha allin kashpa, mana nima maluta ruranchu. Chayri qamkunapis Dyusshina
kawsayllapa, ama nima maluta rurashpachu.

6

Suqkunata yanapashun, piru ama alabadu kananchiq

1 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ima allikunata rurashpaqa, ama rurayllapachu, runakuna rikashushpa alabashunam-
baq. Alabadu kaptikillapaqam, Tayta Dyusqa mana qoshunqallapachu primyuykitaqa.
2 Chayri pubrisitukunata yanapashpaqa, ama pitapis parlachiychu: "Kayshinam noqaqa
yanapakuni", nishpaqa, Dyusta chay shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa chay
shiminwanlla kasukuqkunaqam pita imanllapata qoshpaqa, sinaguga wasipi, kallikunapi yanapakushqanda rimanllapa, uyaqkuna paykunata alabananllapa. Piru alliptam

* 5:38 Éxodo 21.24

niykillapa, paykunaqam chayshina alabadukuna kashpaqa, manana Dyusmandaqa nimatapis rinllapachu ch'askiq. [3] Chayri ufrindaykita qoptikiqa, ama ni mas kuyashqayki yanasuyki (yanasayki) yach'anqachu. [4] Chayshina pakashpa qoptikiqam, Taytanchiq Dyus rikashuqlla ufrindaykipaqqa yach'anqaqa. Chaymi payqa yumbaypa ñawpambi primyuykitaqa rin qoshuq.

Tayta Dyuswan kayshina parlashun
(Lk 11.2-4)

[5] Jisusqam nirqambis:

—Amar chay shiminwanlla kasukuqshinaqa Tayta Dyusmanqa mañakuyllapachu. Chaqa paykunaqam ancha gustanllapa shayashpa sinaguga wasikunapi, kallikunapa iskinangunapi Dyusman mañakuyta, suqkuna rikanambaq. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina kay bidapi alabashqakuna kashpaqa, Dyusmandaqa mana nima primyuta rinllapachu ch'askiq. [6] Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Ashwanri Dyusman munashpa mañakuytaqa, uku wasikiman yaykushpa, punguykita kirpashpa, sapalaykilla Dyusman mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Tayta Dyuslla uyashushpa, suq shumaq primyuta ⌞yumbaypa ñawpambi⌟ rin qoshuqllapa.

[7] ’Piru Dyusman mañakunaykillapaqa, ama kutin kutinqa rimayllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam kutin kutin ancha mañakunllapa dyusningunaman, yuyashpa: Achkata rimashpa mañakuptiymi, dyusniykuna rinllapa uyawaq, nishpa. [8] Amar paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusqam manaraq ni mañakuptiki, yach'anna imam faltashungi, nishpa. [9] Chayri kayshina Tayta Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu syilupi kaq, qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa, warmi qamtalla alabashunanllapa.
[10] Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki. Qam munashqaykitar yumbay runa warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.
[11] Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.
[12] Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.
[13] Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa.
⌞Tukuy imar qamtalla kasushunqa. Chaqa qamllam ancha pudirniyuqqa kangi. Qamllam ancha shumaqtaqa llipyangi. Chayshinallar tukuy tyimpu kanqa,⌟ nishpa.

[14] ’Chayri yumbay dañachishuqkunata pirdunayllapa. Chaqa mayqan runa ichu warmi mana allita rurashuptin, qamkuna pirdunaptikiqam, syilupi kaq Tayta Dyuspis uchaykimanda rin pirdunashuq. [15] Piru paykunata mana pirdunaptikiqam, Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuqllapa.

Jisusmi nirqan, runakunapa ñawpambiqa ama ayunananchiq

[16] Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ayunashpaqa, ama rurayllapachu Dyusta shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam ayunashpaqa, llakiqkunashina tukunllapa, rikaqkuna ninanllapa: “Rikay, akakáw, ayunaykanllapam”, nishpa. Piru allita uyawayllapa: chay shiminwanlla kasukuqkunapaq chayshina niptinllapaqam, Dyusmandaqa mana nima primyunda rinllapachu ch'askiq. [17] Chayraykur qamkuna ayunashpaqa, qaqllaykita mayllashpa, shumaqta ñaqchakuyllapa, [18] rikashuqkuna ama yach'anambaq: Chay runam ayunaykan, nishpa. Chayshina ruraptikillapaqam, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chaymi payqa primyuykita ⌞yumbaypa ñawpambi⌟ rin qoshuq.

Dyusta kasushpaqam, syilupi tukuy imayuq rinchiq kaq
(Lk 12.33-34)

[19] Jisusqam nirqambis:

—Amar llakiyllapachu, kay mundupi tukuy imayuq kanaykiqa. Chaqa kay mundupiqam
pulillakuna chay kusasnikikunata rin kush'kuq. Wakin kusasnikiqam rin muqosuyaq.
Wakindaqam ladrunguna rin apaq. [20] Chay kusaskunamandaqa ashwan mushuq bidapaq
syilupi ancha yuyayllapa. Chaqa waqpiqam mana nima pulillaqa kanchu, imatapis
kush'kunanllapaqa. Manam nimapis rinchu muqosuyaq, ni ladrunguna kanchu apanan-
llapaqa. [21] Chayri allita yuyayllapa, tukuy imaykiwan Dyuspaq trabajanayki. Chayshina
trabajashpaqam, Dyuspilla ringillapa yuyakuq; mananam kusasnikipiqa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Lk 11.34-36)

[22] Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ñawinchiqqam kwirpunchiqpa michanshina. Chaymi ancha yanapawanchiq allita
rikakushpa, yach'ananchiq: ¿Maymanmi rini? nishpa. Chayshinallam Dyuspis suq
michashina paypi kriyiqkunapaqqa. Chaqa paymi yanapawanchiq, yach'ananchiq: ¿Imam
alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. [23] Piru Dyusmanda akrakashpaqam, tutayaqpishina
puriykanchiq. Chaymi mana nimatapis rinchiqchu intyindiq Dyuspaqqa.

¿Mayqanmi mas balin: Dyus ichu qellay?
(Lk 16.13)

[24] 'Manam pipis atinchu ishkay patrunda kasuytaqa. Chaqa ishkay patrunniyuq kash-
paqam, suq patrunninda ch'iqnishpa, suqta masta kuyanman. Chaymandaqam suqta
manana kasushpachu, suqtana masta kasurinman. Chayshinallam noqanchiqkunapis
mana atinchiqchu Dyusta qellaytapis pullata kasuytaqa.

Dyusmi kwidan paypi yuyakuqkunata
(Lk 12.22-31)

[25] Jisusqam nirqambis:
—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushaq? ¿Imataraq up-
yashaq kawsanaypaqqa? ¿Imataraq rurakushaq? nishpallapaqa. Ima, ¿manachu
yach'angillapa, Taytanchiq Dyusmi bidaykita qoshushqanshina, mikunaykitapis rin
qoshuq kawsanaykipaq, nishpaqa? Ima ¿manachu yach'angillapa, paymi kwirpuykil-
lapata rurashqanshina rin yanapashuqllapa mudanayuqpis kanaykillapa, nishpaqa?
[26] Pishqokunata chapashpa, allita yuyayllapa: Paykunaqam mana tarpukunllapachu, ni
kusichakunllapachu, ni trujakunapi granukunata tandanllapachu. Piru Tayta Dyus payku-
nata mantyinin. Dyuspaqqam qamkunaqa masta balingillapa chay pishqokunamandaqa.
[27] Mayá, ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿atingimanchu midyu mitru masta wiñayta?
Manám. Chaymi niykillapa, ama chayshinaqa llakiyllapachu, nishpa.
[28] 'Mudanaykipaqpis ¿imaraykutaq llakingillapaqa? Yuyayllapa chay liryu tuktukunapi.
Chaykunaqam mana trabajanllapachu, ni puchkakunllapachu. [29] Piru alliptam niykillapa,
chay ancha kapuq gubyirnu Salumunqam maychika ancha shumaqta mudakushpapis,
mana chay tuktukunashinaqa mudakurqanchu. [30] Yuyayllapapis qewakunapaq. Chayku-
naqam suq tyimpupaqlla kawsan. Chaymanda limpu chakiptinqam, rupachinapaqna
balin. Chayshina mana duraqkuna kaptimbismi, Dyusqa ancha shumaq munaypaqta
mudachin. Piru qamkunaqam chay qewakunamandaqa Dyuspaqqa masta balingillapa.
¿Ima manachu yuyakungillapa Dyuspiqa? Payqam chay tuktukunamandaqa ashwan mas
shumaqta qamkunataqa rin kwidashuqllapa. [31] Chaymi niykillapa, ama llakiyllapachu:
¿Imataraq mikushun? ¿Imataraq upyashun? ¿Imataraq rurakushun? nishpaqa. [32] Dyuspi
mana yuyakuqkunallam chay layapaqqa llakinllapa. Piru qamkunaqar ama payku-
nashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi allita yach'an imam faltashungillapa,
nishpaqa. [33] Chayri chay tukuy imapaq llakinaykimandaqa, ashwan ancha munayllapa
Dyus munashqanda rurayta, paylla ancha allin kamachikuqniki kanambaq. Chayshina
Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa ima nisitashqaykita rin qoshuqllapa. [34] Chayri
ama llakiyllapachu: ¿Qayaqa imaraq pasawanqa? nishpaqa. Kanan kaqtalla allichayllapa.
Qaya ima pasashuptin, qayaraq allichayllapa.

7

Suqkunata ama jusgashunllapachu
(Lk 6.37-38, 41-42)

1 Jisusqam nirqambis:

—Runa masikitaqa ama jusgayllapachu, qamkunatapis Dyus ama jusgashunambaq.
2 Chaqa suqkunata jusgaptikiqam, qamkunatapis Dyusqa chayshinalla rin jusgashuqllapa.
3 Qamkuna mas uchayuqkunaqa ama jusgayllapachu kriyiq masikita, ashla uchata ru-
raptinqa. Chaqa jusgashpaqam, paypa ñawimbi uqshitatashina rikangi. Piru manam
rikangichu qamba ñawikipi suq bigatashinaqa. 4 Chayshina qamba kikin ñawikipi suq
biga kaptinqa, ¿imashinataq kriyiq masikita atingi niyta: "Dijaway chay ñawikimanda
chay uqshitata surqonaypaq", nishpaqa? 5 ¡A, shimikiwanlla kasukuq! ¡Qambaqam kan
grasyayki, suqkunata jusganayki! Chayshina kanaykimandaqa puntata qamba ñawiki-
mandaraq chay bigatashina surqoy. Chaymanda allita rikakushparaq, atingiman surqoyta
chay uqshitatashina kriyiq masikipa ñawinmanda.

Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achishunllapachu

6 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ancha santu Tayta Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achiyllapachu. Chaqa paykunakish saqra allqo kanikuqkunashina ancha dañachishungiman. Chay yach'akushqayki nutisyaqam ancha baliq ch'aniyuq perlaskunashina. Piru Dyusta asipaqkunaqam chay shumaq nutisyataqa mana munanllapachu uyayta. Chaqa paykunaqam kuchikunashina sarruykan chay llipyaq perlasshina nutisyataqa.

Ama shaykushpachu, Dyusman mañakushun
(Lk 11.9-13; 6.31)

7 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Dyusman (mana shaykuq) mañakuyllapa. Chaqa qamkuna chayshina mañakuptikiqam, payqa rin qoshuqllapa. Nisitashqaykita maskashpaqam, Dyusmanda ringillapa ch'askiq. Chaqa payman mañakushpaqam, pungumbi qayakuykangishina, yanapashunambaq. Chayshina (mana shaykuq) qayakuptikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq.
8 Chaymi mañakuqqa paymanda ch'askin; ima nisitashqanda maskaqqam paypiqa tarin;
chay pungumbishina qayakuqqam ukuman yaykun.
9 '¿Suq wambrayki tandata mañashuptinchu, suq rumita qongiman? Manám. 10 ¿Ichu
suq piskaduta mañashuptinqa, suq kulibrata qongiman? Manám. 11 Chaqa qamkuna
malukuna kashpapismi, yach'angillapa wambraykillapata allin kusaskunata qoyta. Piru
Taytanchiq Dyusqam qamkunamandaqa mas allin. ¡Chaymi payman yumbay mañakuq-
taqa ancha rin yanapaq!
12 'Qamkunaqam munangi, suqkuna allita rurashunambaq. Chayshina munashpaqa,
ashwan qamkuna allita ruray paykunata. Chayshina rurashpaqam, ringi kumpliq Muysis
kamachikushqanda, Dyuspaq rimaqkuna yach'achikushqandapis.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kich'ki punguwan
(Lk 13.24)

13-14 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kay bidapiqam kan ishkay pungu, ishkay ñan. Suq pungu, suq ñanqam ancha anchu,
mana nima trabajuschu yaykunanchiq. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna chay
punguta, chay ñanda riykanllapa. Piru chay anchu ñanmi rin apashuqllapa infyirnuman,
chaypi ushyakanaykillapa.

Kambismi suq pungu, suq ñan ancha kich'ki ancha trabajus yaykunanchiq. Chayri allita yuyashpa, chay kich'ki punguta yaykushpa, chay kich'ki ñanda riy. Chaqa wakingunallam chay kich'ki punguta chay kich'ki ñanda maskashpa tarinllapa, mushuq bidaman ch'ayananllapa, tukuy tyimpu kawsananllapa.

Runakuna rurashqanda rikashpa, yach'ashun: Allin runa ichu malu, nishpa
(Lk 6.43-44)

15 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Kwidakayllapa Dyuspaq rimaq tukuqkunamanda. Chaqa paykunaqam rinllapa niq:
"Noqaykunam Dyuspaq allip rimaqkuna kanillapa", nishpa. Piru shunqonllapapiqam
chay lubu (ichu chay surru) wishata mikuqkunashina rinllapa kaq. Chayri allita
kwidakayllapa yumbay chay mana baliq yach'achikuqmanda, qamkunata ama pan-
dachishunanllapa. 16 Kayshinam paykunataqa atingillapa riqsiyta: Dyuspaqchu allipta
yach'achikun ichu mana, nishpaqa. Allita rurashpa kawsaptinllapaqam, ringillapa
yach'aq: Alliptam Dyuspaq yach'achikunllapa, nishpa. Piru chay llullakuqkunaqam mana
baliq yurakunashina. Chaqa kashakunamandaqam mana tandanchiqchu ubaskunata
ichu iguskunata. 17 Yumbay allin yuraqam allindalla puqon. Piru chay mana baliq
yurapa puqoyninqam mana balinchu mikunapaqqa. 18 Chaqa chay allin yurakunaqam
mana atinllapachu mana baliqta puqoytaqa. Chayshinallam chay mana allin yuraku-
napis maychikapis mana atinllapachu allinda puqoytaqa. 19 Chaymi yumbay chay mana
allinda puqoq yurakunataqa kuchushpa wichukunllapa ninaman. Chayshinallam Tayta
Dyusqa rin ruraq chay llullakuqkunataqa. 20 Chaymi niykillapa, chay llullakuqkunataqam
atingillapa riqsiyta, ima laya kashqanllapata, allita ichu mana allita ruraptinllapa, nishpa.

Dyusta mana kasuqkunatam Jisusqa rin niq: "Manam riqsiykichu", nishpa
(Lk 13.25-27)

21 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Yumbay niwaqkuna: "Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu", nishpaqam,
mana rinllapachu yaykuq syilumanqa. Chaqa Taytay Dyus nishqandaqam mana ka-
sushqallapachu. Piru Taytay Dyusta kasuqkunam paywan, noqawan rinllapa kawsaqqa.
22 Chaymi chay jwisyu diyapiqa achka rinllapa niwaq: "¡Kamachikuq Siñursitu, Ka-
machikuq Siñursitu, qamba shutikita myintashpam yach'achikurqayllapa! ¡Shutikita my-
intashpam, dyablukunata qatirqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, achka milagrukunata
rurarqayllapa!" nishpa. 23 Chayshina niwaptinllapaqam, noqaqa rini niq: "Manam nunka
riqsishushqallapachu kani. Qamkuna mana alli ruraqkunaqa akrakayllapa noqamanda."

Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasishina
(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

24 'Kay nishqayta kasuqqam suq ancha yach'ayniyuq runashina. Chay yach'ayniyuqqam
wasinda rurarqan kaskajupa sawambi. 25 Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna
undaptin, ancha jwirti wayraptinqa, chay yach'ayniyuqpa wasinqa mana bulakarqanchu,
ancha allin simyintuyuq kashqanrayku. 26 Piru kay nishqayta mana kasuqqam suq tuntu
runa aqokunap sawambi wasikuqshina. 27 Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna
undaptin, ancha jwirtita wayraptin, chay tuntupa wasinqa limpu bulakarqan.
28 Chaykunata Jisus yach'achikuptinqam, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata
yuyarqanllapa: Jisusqam ancha yach'ayniyuq, nishpa. 29 Chaqa Jisusqam ancha
yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunashina.

8

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Chay lumamanda Jisus uraman riptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda
rirqanllapa. 2 Chaypim suq runa ismuykaq kwirpuyuq shamushpa, ñawpambi qon-
qorikushpa, nirqan:
—Kamachikuq taytitu, yanapawayri. Chaqa qamqam munashpa kay qeshyayniyman-
daqa das atingi kach'akachiwayta, nishpa.
3 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.
Chayshina niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan.
4 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Amakish pitapis nimata ningichu “Kayshinam kach'akachiwarqan”, nishpaqa. Ashwan kuramanlla riy, pay rikashushpa nishunambaq: “Kach'akashqanam kangi”, nishpa. Chaymandaqa apay ufrindaykita Muysis kamachikushqanshina, yumbay yach'ananllapa: Chay runaqam kach'akashqana, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Lk 7.1-10)

5 Jisus ch'ayaptin Kapirnawun llaqtamanmi, payman shamurqan suq suldadu rrumanu. Paymi achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Chay kamachikuq suldadupa suq ancha kuyashqan kriyadunmi qeshyaq karqan. Chaymi chay suldaduqa qemikashpa, Jisusta kayshina rruqarqan:
6 —Kamachikuq Taytitu, kriyaduymi wasiypi ancha qeshyaq kamapi. Mananam atinchu kuyuyta. Kanan nanaywanmi ancha padisin, nishpa.
7 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Rishaqri kach'akachiq, nishpa.
8 Chaymi chay kamachikuq suldaduqa nirqan:
—Kamachikuq Taytitu, qamkuna isrraylinukuna ningillapa: Manam balinchu suq isrraylinu yaykunambaq suq furastiru runapa wasinman, nishpa. Ancha pudirniyuqmi kangi. Chayri kamachikuylla, chay kriyaduy kach'akanambaqqa. Chayshinallam kach'akanqa. 9 Chaqa noqapismi kamachiwaqkunata kasuni. Chayshinallam suldaduykunapis ima nishqayta kasuwanllapa. Suqninda “riy”, niptiyqam, rin. Suqta “shamuy”, niptiyqam, shamun. Kriyaduykunata “kayta ruray”, niptiyqam, ruran. Chaymi yach'ani: Rimaptikillam, kriyaduyqa das rin kach'akaq, nishpa.
10 Chayshina niqta uyashpaqam, Jisusqa ispantashpa, kushikushpa, chay pullan riqkunata nirqan:
—¡Kay furastiru runaqam ancha shumitaqta kuntistawan! ¡Alliptam niykillapa, kay nasyunninchiq Isrrayilpiqam mana ni suq runata tarishqachu kani kay ancha yuyakuq furastiru runatashinaqa! 11 Chaymi niykillapa, yumbay nasyungunamanda achka furastirukuna Dyuspi kriyishpaqam, chay unay agwilunchiq Abrajanwan, Isakwan, Jakubuwan pulla tiyashpa, rinllapa mikuq Dyuswan syilupi. 12 Piru achka llaqta masinchiq isrraylinukunataqam (noqapi mana kriyishqanrayku), sawa tutayaqman rinllapa wichukuq. Chaypiqam ancha padisishqanrayku waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.
13 Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay kamachikuq suldadutaqa nirqan:
—Riyna. Kriyishqaykishinam rin kaq, nishpa.
Chay nishqan urasllam kriyadunqa kach'akarqanna.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

14 Suq diyam Jisusqa Pidrupa wasinman shamushpa, Pidrupa swigranda tarirqan jibriwan qeshyaq kamapi kaqta. 15 Chaymi Jisus chay warmita makinmanda piskaptinlla, chay jibrimandaqa das kach'akarqan. Chaymandaqam atarishpana, paykunata qararqan.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

16 Amsayaykaptinnam dyablukuna kamachishqan runakunata, warmikunata Jisusman apamurqanllapa. Chaymi payqa dyablukunata “Lluqshiy” niptinlla, chay runakunamanda lluqshirqanllapa. Kach'akachirqanmi yumbay chay apamushqan qeshyaqkunatapis. 17 Chayshinaqam karqan Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina iskibrishqan kumplinambaq: “Paymi tukuy laya nanayninchiqmanda kach'akachiwashqa kanchiq”, nishpa.*

---

* 8:17 Isaías 53.4

Jisustam munarqanllapa sigiyta
(Lk 9.57-62)

18 Suq diya Jisusman ancha achka runa tandakaptinmi, ch'awpinllapapina kashpa,
yach'akuqningunata nirqan:
—Aku pasaq kay ancha atun qoch'apa waq chimba ladunman, qamkunawanlla kanay-
paq, nishpa.
19 Chayshina niptinmi, suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa qemikashpa,
Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, maytapismi qamwanna munani riyta, nishpa.
20 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Surrukunam mach'ayniyuqkuna. Pishqokunam kamachayuqkuna. Piru noqa Dyus-
manda shamuq runa kashpapismi, mana nima wasiyuqchu kani samanaypaqqa. (Chayri
yach'akuqniy kashpaqa, qambis noqashina ancha ringi padisiq.)
21 Chaymandaqam suq yach'akuq masiy nirqan:
—Taytitu, dijawayri puntata rinaypaq taytayta pambaq. Pambashpaqam qamwanna
rini puriq, nishpa.
22 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Mas allim noqawan purinayki. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqaku-
nashina. Chayri shamuyna noqawan purinayki. Taytayki wañuptinqam, chay wañushqa
laya aylluykikunana pambanqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Jisusmi yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rishpa, chay ancha atun
qoch'ata pasaykarqanllapa. 24 Piru yakupa ch'awpimbi kaykaptinllapam, ancha jwirti-
tana wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa undaykarqanna chay barku-
manqa. Chayshina kaykaptinqam, Jisusqa puñuykarqan. 25 Chaymi paykunaqa Jisusta
rikch'achishpa, nirqanllapa:
—¡Ay, Taytitu, washawayllapa! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.
26 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Imaraykutaq ancha manchangillapa? Qamkunaqam mana allitachu noqapi
yuyakungillapa.
Chayshina nishpaqam, Jisusqa atarishpa, chay wayrata yakuta jwirtita rimashpa,
kamachishpa, limpu qasillachirqan. 27 Chaymi ancha ispantashqata nirqanllapa:
—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiq Jisusqa? Rikay, kamachiptinlla, yakuqa wayrawan
kasushpa qasillarqan, nishpa.

Dyabluwan lukuyashqa runakunam Jisusman shamurqanllapa
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

28 Jisus chay ancha atun qoch'ata pasashpam, ch'ayarqan Gadara lugarman. Chayshina
ch'ayaptinmi, pantyunmanda ishkay lukukuna shamurqanllapa Jisusta tinguq. Chay
lukukunapa ukumbiqam dyablukunapa ispiritunguna kashqanrayku, ancha wapukuna
karqan. Kanan chay lukukuna ñambi kaptinllapaqam, mana pipis atirqanllapachu
pasayta. 29 Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, chay lukukunaqa kayshina qayach'akurqan:
—Qam Jisus Dyuspa Churinqa, ¿imapaqtaq mitikungi noqaykunamanqa? ¿Ima
shamushqachu kangi kastigawaqllapa, manaraq jwisyu diya ch'ayamuptin? nishpa.
30 Chay kaykashqanllapa sirkambiqam runakuna achka kuchikunata michiykarqanllapa.
31 Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa:
—Noqaykunata qatiwashpaqar, yush'ayku dijaway, waq kuchikunaman yaykunayllapa,
nishpa.
32 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, riyllapa waq kuchikunaman, nishpa.

Chayshina niptinmi, chay dyablukunaqa chay runakunamanda lluqshishpa, rirqanllapa chay kuchikunamanna. Chaymi chay kuchikunaqa das lukuyashpa, qaqamanda chay ancha atun qoch'aman yumbay seqashpa, yakupi ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.
33 Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa Gadara llaqtaman abisakuq. Ch'ayashpaqam nirqanllapa:
—Jisusqam chay ishkay lukukunataqa kayshina kach'akachirqan, nishpa.
34 Chaymi yumbay chay gadarinukuna manchashpa, Jisus kaykashqanman shamushpa nirqanllapa:
—Jisus, yush'ayku kay llaqtamandaqa riyna suq laduman, nishpallapa.

9

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa yakupi puriq barkuman yaykushpa, pasarqan suq ladu chimbaman llaqta Kapirnawunman. 2 Chaymi chaypina kaykaptinqa, runakuna ch'ayarqanllapa suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa. Chaymi Jisusqa yach'ashpa: Chay runakunam noqapi ancha yuyakunllapa, nishpaqa, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:
—Ijitu, ama llakiychu. Noqam uchaykikunamanda pirdunayki, nishpa.
3 Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna uyashpa, kayshina yuyarqanllapa: Kay runaqam Dyusshina yanqa tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan, nishpa. 4 Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:
—¿Imaraykutaq chayshina mana baliqkunataqa yuyaykangillapa? 5 Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: "Uchaykikunatam pirdunayki" ichu ninaypaq: "Kach'akachiykim; atarishpa, riy" nishpa? 6 Mayá, kayta rikachishqayki yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta rurashqa, kay mundupi runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.
Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqtaqa nirqan:
—Atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.
7 Chaymi chay runaqa das atarishpa, kach'akashqana rirqan wasinman. 8 Chay milagruta ruraptinqam, chay rikaqkunaqa ispantashqata Dyusta kayshina ancha alabarqanllapa:
—Dyusilupagi, Taytitu, pudirnikitam qoshqa kangi chay runakunata, nishpa.

Jisusmi Matiyuta akrarqan, yach'akuqnin kanambaq
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Jisusqam chay kashqanmanda shamuqshinaqa, noqa Matiyuta rikawarqan kuntribusyun kubrakunay dispachuypi tiyaykaqta. Chaymi niwarqan:
—Shamuy. Aku noqawan, nishpa.
Chaymi noqaqa chay urasna paywan rirqay.
10 Chaymandaqam Jisus noqaykuna yach'akuqningunawan wasiypi mikuykaptiyllapa, wakin kuntribusyunda kubrakuq masiykuna, suq laya uchayuq runakunapis ch'ayamushpa, pullayllapana tiyarqanllapa. 11 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—¿Imaraykutaq Jisusqa chay millanaypaq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, chay suq laya mana baliqkunawanqa mikuykan? nishpa.
12 Chaymi Jisusqa chayshina niqta uyashpaqa, nirqan:
—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. 13 (Kay uchayuqkunam qeshyaqkunashinaqa.) Chaymi paykunata washaq shamushqaqa kani. Manam shamushqachu kani chay allin tukuqkunata washaq. Chayrayku yach'akuyllapa Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda: "Noqaqam munani llakipakuqkuna kanaykillapa. Chaymi qamkuna suqkunata mana llakipaptikiqa, mana munanichu ufrindaykillapata qowashpa adurawanaykiqa", nishpa.*

* 9:13 Oseas 6.6

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mk 2.18-20; Lk 5.33-35)

14 Jwan Shutichikuqpa yach'akuqningunam Jisusman qemikarqanllapa, kayshina
tapunambaqllapa:
—Taytitu, noqaykuna Jwanda kasuqkunaqam ayunanillapa. Yumbay chay farisiyu
duktrinayuqpismi ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikunaqa mana ayu-
nanllapachu? nishpa.
15 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, suq runa kasaraykaptinqachuraq, yanasunguna (yanasanguna) chaypi pul-
lan kaykaptin, ¿ayunanmanllapa? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunaqa
noqawan kashpaqa, kushikuykanllapa. Chaymi manaraq ayunanllapachu. Piru suq
diyam (ch'iqniwaqkuna) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi,
paykunapis rinllapa ayunaq.
16 'Manam pipis mawka mudanandaqa mushuq rritasuwanqa rrimindanchu, ¿manachu?
Chayshina ruraptinqach'i, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikinman chay
mawka mudanataqa. 17 Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka
qara taligamanqa. Chaqa chay llullu binuqash' qarwashpa, chay mawka qara taligata
pach'yachinman. Chayshinam pulla qesachakanman binuwan qara taligaqa. Chaymi
llullu binutaqa mushuq qara taligaman wichunchiq, ama ni binu ni taliga qesachakanam-
baq. *[Nuta: Jisuspa chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina. Chaymi mana balirqanchu taqllunanllapa Jisuspa mushuq duktrinangunata chay mawka kustumbrikunawanqa.]*

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, suq chinata kawsachimurqan
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Chayshina Jisus rimaykaptinmi, ch'ayamurqan suq runa. Chay runaqam isrraylinuku-
napa suq kamachikuqnin karqan. Payqam Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina
ancha rruqarqan:
—Taytitu, chinitaymi kanalitan wañurqanna. Yush'ayku aku kawsachinayki. Chaqa
kriyinim: Makikita sawambi ruraptikim kawsarinqa, nishpa.
19 Chaymi Jisusqa "Arí", nishpa, chay lugarmanda lluqshishpa, noqaykuna
yach'akuqningunawan chay runawanna rirqayllapa.
20-21 Chaymi ñanda riykaptiyllapaqa, suq warmipis noqaykunawan riykarqan. Chay
warmitaqam dusi wata tukuyta yawar mana dijashqachu karqan. Chaymi yuyarqan:
Jisuspa kapamba manyanda llamkashpallam kach'akashaq, nishpa. Chayshina yuyashpa,
manchashpapismi, chay warmiqa ikinda riqshina Jisuspa kapamba manyanda ashlita
llamkarqan. 22 Chayshina llamkaptinmi, Jisusqa ikinman tikrakashpa, chay warmita
chapashpa nirqan:
—Ijita, ama manchashpachu, animakay. Noqapi allita yuyakushqaykiraykum
kach'akashqana kangi, nishpa.
Chaymi chay urasmandapacha chay warmiqa kach'akarqanna.
23 Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq runapa wasinman ch'ayashpaqa, rikarqan
runakunata, warmikunata kunyalla waqaykaqta, flawtirukunatapis. 24 Chaymi Jisusqa
paykunata nirqan:
—Ashuyllapa. Manam wañushqachu chinitaqa. Puñuykanllám, nishpa.
Chaymi chay uyaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. 25 Chaymandaqam chay asipaqku-
nataqa ukumanda sawaman surqoshpa, Jisusqa uku wasiman yaykurqan. Chaymandaqam
chay almataqa makinmanda piskaptin, das kawsamushpa, shayarqan. 26 Chaymi chay
milagruta rurashqambaqqa, Jisuspa famanqa tukuy mayta shikwakarqan.

Jisusmi ishkay sarkukunata chapachirqan

27 Chay Jayrupa wasinmanda Jisuswan riykaptiyllapam, ishkay sarkukuna ikiyllapata
rirqan, ancha jwirtita qayakushpa:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, yush'ayku llakipawayllapa! nishpa. *[Nuta: "Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.]*

[28] Chaymandaqam Jisusqa suq wasiman ch'ayashpa, ukuman yaykuptinqa, chay ishkay sarkukunapis ikinda yaykurqan. Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Qamkunaqachu kriyingi: Jisusmi atin kach'akachiwayta? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Arí, Taytitu, nishpa.

[29] Chaymi Jisusqa ñawinllapata llamkashpa, nirqan:

—Qamkuna kriyishqaykishina kanqa, nishpa.

[30] Chayshina niptinllam, paykunapa ñawingunaqa ancha klarutana rikakurqanllapa. Chaymandaqam Jisusqa paykunata nirqan:

—Amakish pitapis parlachingillapachu kay rurashqaypaqqa, nishpa.

[31] Piru paykunaqam chay wasimanda lluqshishpa, waqman kaymanna rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kach'akachiwashqa, nishpa.

Jisusmi suq muduta kach'akachirqan

[32] Chayshina riykaptiyllapam, wakin runakunaqa suq muduta apamurqanllapa Jisusman. Chaqa dyablupa ispiritunmi chay runapa kwirpunman yaykushpa, muduyachishqa karqan. [33] Chaymi Jisus chay dyabluta runamanda qatiptinqa, atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikaqkuna ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¡Manakish nunka kay Jisus rurashqandashinaqa rikashqallapachu kanchiq kay Isrrayilpiqa! nishpa.

[34] Piru farisiyu duktrinayuqkunaqam chayta rikashpaqa, Jisusta kuntrashpa, nirqanllapa:

—Dyablukunapa kamachikuqnin yanapaptinmi, Jisusqa chay dyablukunata runakunamanda atin qatiytaqa, nishpa.

Kusichaqam achka

[35] Chay diyakunapim Jisusqa ancha achka llaqtakunaman, kasiriyukunaman rirqan yach'achikuq. Chaymi sinaguga wasikunapi Dyuspa shumaq nutisyangunata yach'achikushpa, nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Chayshina yach'achikushpam, tukuy laya qeshyaqkunata kach'akachirqan. [36] Chaymandaqam Jisusqa ancha achka ch'ayamuqkunata rikashpa, ancha llakiparqan. Chaqa chay ch'ayamuqkunaqam ancha shaykushqa, wichukudu mana michidurniyuq wishakunashina karqanllapa. [37] Chaymi payqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, chay achka maskawaqkunaqam ancha achka kusichashina. Piru kusichadurkunaqam ashlitalla kanchiqllapa. [38] Tayta Dyusmi chay kusichapa dwiñun. Chayri payman mañakuyllapa, mas kusichadurkunata numbranambaq, yanapawananchiqllapa, yumbayta yach'achinanchiq, Dyuspi kriyinanllapa, nishpa.

10

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

[1] Jisusmi yumbay chay yach'akuqninmanda dusi runakunata akrawashpa, pudirniyuqkunata rurawarqanllapa, atinayllapa runakunamanda dyablukunata qatiyta, tukuy laya nanaywan kaqkunata atinayllapa kach'akachiyta. *[Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam "apustulkuna" shutirqanllapa.]*

[2] Chay dusi apustulkunaqam kaykuna karqayllapa: puntatam Simun; payllam Pidrupis shutin; chay Pidrupa masan Andris, Sibidiyupa churinguna Jakubuwan Jwan, [3] Filipi, Bartulu (payllam Natanayilpis shutin), Tumas. Suqqam noqa Matiyu. Unaymi noqaqa

kuntribusyunda kubrakuq karqay. Suqqam Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam ⌊Libiyu;
payllam⌋ Tadiyupis shutin. 4 Suqqam suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidu-
manda karqan. Suqqam Judas Iskaryuti. Chay Judas Iskaryutim Jisusta intrigakurqan chay
kuntraqkunamanqa.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

5 Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata manaraq kach'awashpa, kayshina ku-
nawarqanllapa:
—Amakish chay suq nasyungunamanqa ringillapachu. Amakish chay prubinsya
Samaryamambis ringillapachu. 6 Ashwan riyllapa llaqta masinchiq isrraylinukunamanlla.
Chaqa paykunaqam chingashqa wishakunashina puriykanllapa. 7 Chayri niyllapa: "Tay-
tanchiq Dyusmi kay tyimpupi qallariykan shumaqta kamachikuq", nishpa. 8 Chayshina
yach'achikushpaqar, qeshyaqkunata kach'akachiyllapa. Chay ismuykaq kwirpuyuqkunat-
apis kach'akachiyllapa. Wañushqakunatapis kawsachiyllapa. Dyablukunatapis runaku-
namanda, warmikunamanda qatiyllapa. Chaqa qamkunataqam dibaldilla pudirniyuqta
rurashushqallapa kani. Chayri qamkunapis chay pudirniywanqa yumbayta yanapayllapa,
ama nimata kubrashpachu.
9 'Chayshinalla riyllapa. Amakish ñannikipaqqa apangillapachu uruta, ni qellayta ni
kubrimanda qellaykunatapis bulsikuykipiqa. 10 Amar ni alfurjata ni llanqeta ni burdunda
apayllapachu. Mudanaykitapis suqsitutalla apayllapaqa. Chaqa suqkunata yach'achiptiki,
kach'akachiptikiqam, alli paykuna qamkunata qarashunambaq. Manchu suq trabajaqqa
dirichuyuq, pagunda ch'askinambaq.
11 'Chayri suq llaqtaman ichu suq kasiriyuman ch'ayashpaqa, maskayllapa suq allin
runata, chaypi paywan kidanaykillapa, chay llaqtamanda rinaykillapa diyakaman.
12 Suq wasiman ch'ayashpaqar, shumaqta napaykushpa, Dyusman mañakuyllapa, chay
wasipi tiyaqkunata yanapanambaq. 13 Chay wasipa dwiñun shumaqta qamkunata
ch'ayachishuptinqa, masta mañakuyllapa paykunapaq. Piru qamkunata fyirusyashupt-
inqa, paykunapaqqa amana mañakuyllapachu. Chaqa Dyusqam mana rinchu yanapaq
paykunataqa. 14 Chayshina mana munaptinllapa chay wasiman ch'ayachishuyta ni
uyashuytaqa, chay wasimanda ichu chay llaqtamandaqa das lluqshishpa, riyllapa suq
ladumanna. Ch'akikillapamanda pulbuta ch'apsiy, chay llaqtapi tiyaqkuna yach'anambaq:
Chay yach'achikuqkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.
15 Alliptam niykillapa, jwisyu diyapiqam chay mana ch'askishuqkunataqa ancha fiyuta
rinllapa kastigaq, maski chay ancha uchayuq runakuna Sudumapi, Gumurrapi tiyaqku-
namanda.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam qesachashuq", nishpa
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-19)

16 Jisusqam niwarqanllapapis:
—¡Alliptam niykillapa! Uñitakunata ancha atun surrukunapa ukunda
kach'aykaymanshinam, qamkunataqa kach'ayki, chay malu runakunapa ukunda
rinaykillapa. Chayri ancha sabidu kayllapa kulibrashina, yumbayta allita
yanapanaykillapa. Piru ancha allin mana nimata dañachikuq palumitashinar
kayllapa. 17 Allita yuyashpa, kwidakashpa puriyllapa. Chaqa chay wapu runakunam
prisushushpa, awturidarkunapa ñawpambi rinllapa dimandashuq. Rinllapapismi
asutishuqllapa sinaguga wasikunapi. 18 Kanan noqapi kriyiptikiqam, prifiktukunaman,
gubyirnukunaman rin apashuqllapa. Chaymi qamkunaqa chay awturidarkunapa
ñawpambi, chay mana isrraylinu kaqkunapa ñawpambipis noqapaq ringillapa
yach'achikuq. 19 Chayri awturidarkunaman qamkunata apashuptinqa, ama llakiyllapachu:
¿Imataraq rimashaq? nishpaqa. Chaqa prisushuptinllapaqam, chay uras Dyus kikin rin
yanapashuqllapa, shumaqta paypaq yach'achikunayki. 20 Chaqa chay uraspiqam manana
qamkunallachu ringillapa yach'achikuqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun qamkunapi
kashpa, rin yanapashuq, shumaqta rimanayki.

[21] 'Wakingunaqam chay tyimpupi masanda rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa.
Wakin taytaqam wambranda rin intrigakuq. Wakin wambrangunaqam taytanda ma-
manda kuntrashpa, rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. [22] Kanan noqapi kriy-
ishqaykiraykum, achka runakuna qamkunata rinllapa ch'iqnishuq. Chayshina padisishpa,
noqapi mana shaykuq yuyakuptikillapa wañunayki diyakamanqam, rini washashuq.
[23] Chayri suq llaqtapi qamkunata qesachashuptinqa, suq llaqtaman mitikayllapa. Chaqa
alliptam niykillapa, qamkuna manaraq yach'achikuptiki kay Isrrayilpa yumbay llaqtan-
gunapim, noqaqa Dyusmanda Shamuq Runa rini kutimuq.
[24-25] 'Piru noqata qesachawashqanshinam, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa
suq yach'achikuqmi mas rrispitadu rin kaq yumbay yach'akuqninmandaqa. Chaysh-
nallam suq patrumbis mas pudirniyuq rin kaq yumbay kriyadunmandaqa. Chayri suq
yach'akuqqa yuyanqa: Allita yach'akushaq, chay yach'achikuqniyshina kanaypaq, nishpa.
Chayshinallar suq kriyadupis yuyanqa: Allita yach'akushaq, patrunniyshina kanaypaq,
nishpa. Piru noqapaq niptinllapa: "¡Jisukristum chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu!"
nishpaqam, qamkunataqa ashwamba rinllapa musyashuq.

Dyustalla manchashunllapa
(Lk 12.2-7)

[26] Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:
—Runa masikitaqa ama manchayllapachu. Chaqa tukuy ima pakadu kaqpaqmi ancha
klaruta rinchiqllapa yach'aq. Tukuy ima pakaduta maychika ñigashqapis, yach'ashqa
rin kaq. [27] Chayri chay pakadu nishushqaytaqa, qamkunaqa amana pakashpachu, yum-
bayta yach'achiyllapa. Chay uyaritap nishushqaytaqa, wasikikunapa sawanmanda ancha
jwirtita rimayllapa, yumbay uyashunanllapa. [28] Chayshina rimashpaqa, ama manchayl-
lapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa paykunaqam qamkunapa kwirpuykitalla atinman
wanchiyta. Piru almaykitaqam mana nimatapis atinllapachu dañachiytaqa. Chayri Taytay
Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam kwirpuykillapata almandinda atin chingachiyta
infyirnupi.
[29] '(Tayta Dyusmi ancha allita kwidashungillapa. Chayri ama manchayllapachu chay
wanchikuqkunataqa.) ¿Manachu ishkay pishqetuta suq rriyalitupaqlla randikunllapa?
Piru mana baliqsitukuna kaptimbismi, ni suq pishqetu atinchu wañuyta Taytanchiq
Dyus mana dijaptinqa. [30] Dyusmi ancha allita kwidashushpa, yumbay aqchaykillapatapis
ancha allita yupashqa. [31] Chayri ama pitapis manchayllapachu. Chaqa qamkunaqam
pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi Jisukristupaq yach'achikushun
(Lk 12.8-9)

[32] 'Qamkuna runakunapa ñawpambi noqapaq niptikillapa: "Noqam Jisukristuta sigini"
nishpaqam, noqapis qambaqqa syilupi Dyuspa ñawpambi rini niq: "Paymi allipta noqata
sigiwashqa", nishpa. [33] Piru penqakushpa, runakunapa ñawpambi ñigawaptiki: "Manam
siginichu Jisusta", nishpaqam, noqapis Taytay Dyuspa ñawpambiqa rini ñigashuq:
"Manam riqsinichu paytaqa", nishpa.

Jisusmi nirqan: "Noqapi yuyakuptikiqam, wakin aylluykikuna qamandaqa rin akrakaq", nishpa
(Lk 12.51-53; 14.26-27)

[34] Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:
—Noqapaqqa ama yuyayllapachu: Jisusmi kay munduman shamushqa, ama pipis
qesachawananchiq, nishpaqa. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapaqa, aylluykikuna, suqkuna
rinllapa qesachashuq. [35] Chaqa wakin runakuna noqapi kriyiptinqam, ullqo wambran
rin kuntraq. Wakin warmikunapis noqapi kriyiptinqam, warmi wawan rin kuntraq.
Chayshinallam wakin llumchukunapis swigranllapata rin kuntraq. [36] Chayshinallam kikin
aylluykikunapis kuntraykillapa rin kaq.*

* 10:36 Miqueas 7.6

37 ’(Chaymi niykillapa, yumbay runakunata kuyashpapis, noqata masta kuyaway.)
Piru mayqanniki noqata ashlatalla kuyawashpa, taytaykita ichu mamaykita masta
kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykiqa. Chayshinallam noqata ash-
latalla kuyawashpallapa, wambraykikunata masta kuyashpaqa, mana balingichu noqapa
yach'akuqniy kanaykillapaqa. 38 Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa ichu suq
kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy
ringillapa kaq; manaqa manám. 39 Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita
washanaykiqa, ringillapa chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku
wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

Primyukunam rin kaq
(Mk 9.41)

40 Jisusqam niwarqanllapapis:

—Mayqan runa ichu warmi qamkunata shumaqta ch'ayachishushpaqam, noqata
ch'ayachiwaykanshina. Chayshina noqata ch'ayachiwashpaqam, Taytay Dyustapis
ch'ayachiykanmanshina. 41 Chaqa Dyuspaq rimaqta, shumaqta ch'ayachiptikiqam, Dyusqa
primyuykita rin qoshuq chay rimaqpa primyundashina. Chayshinalla Dyus munashqanda
ruraykaq runata yanapaptikiqam, paypa primyundashina Dyus rin qoshuq. 42 Chayraq
yach'akuykaq wambraykunata yanapashpam, primyuykita ringi ch'askiq. Chaqa allipta
niykillapa, chiri yakituta qoptiki upyananmi, Taytanchiq Dyus ancha shumaq primyuykita
rin qoshuq, nishpa.

11

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Lk 7.18-35)

1 Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata kunawashpaqa, chay llaqtamanda suq
llaqtakunamanna rirqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq.

2 Chay Jwan Shutichikuqmi karsilpina kashpa, yach'arqanna Jisukristu ruraykashqam-
baq. Chaymi ishkay yach'akuqninda Jisusman kach'arqan, kayshina tapunanllapa:

3 —Taytitu, ¿Dyusmanda chay shamunambaq Akrashqan Washadurqachu qam kangi,
ichu suqtaraq shuyashaqllapa? nishpa.

4 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Riyllapa, Jwanda willay noqa yach'achikushqayta uyashqaykita, kay rurashqayta
tukuy ima rikashqaykita. 5 Chaqa sarkukunaqam kach'akachiptiy rikakunna. Ku-
jukunapismi purinna. Kwirpun ismuykaqkunapismi allinna kidan. Surdukunapismi
uyakunna. Wañushqakunapismi kawsamunna. Pubrikunatam Taytanchiq Dyuspa shu-
maq nutisyanda yach'achiykani. 6 (Chayri Jwanda niyllapa, noqapi mas allita kriyinam-
baq.) Chaqa noqapi chay mana shaykuq kriyiqqam ancha rin kushikuq, nishpa.

7 Chaymandaqam Jwamba chay kach'adunguna riptinllapaqa, Jisusqa chaypi kaqkunata
kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykilla-
pachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiq-
tashina? Manám. 8 Ichu ¿rirqaykillapaqa chapaq suq runa ancha ch'aniyuq shumaq
mudanayuqta? Manám. Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa, chay ancha shumaq
mudanayuqkunaqam gubyirnukunapa atun wasingunapi tiyanllapa, ¿manachu? 9 Chaymi
tapuykillapa: ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? Rirqaykillapa rikaqqam Dyuspaq suq
ancha yach'ayniyuq rimaqta, ¿manachu? Arí, qamkuna chay rikashqaykiqam Dyuspaq
yumbay rimaqkunamandaqa mas klaruta noqapaqqa yach'achikushqa. 10 Chaymi Jwan
Shutichikuqpaq Taytay Dyusqa Santu Librumbi kayshina niwarqan:

Qamba mas puntaykitam noqanchiqpaq suq rimaqta rini kach'aq. Chaqa paymi qambaq
rin yach'achikuq, chay uyaqkuna shumaqta ch'ayachishunanllapa. Chayshina
yach'achikushpaqam, ñannikita allichaykanmanshina, nishpa.*
11 Chaymi allipta niykillapa, runakuna kawsashqan diyamandapacha kanangamanqam,
mana pipis kashqachu Jwan Shutichikuqmanda mas baliqqa. Piru noqapi kriyiqkuna-
manda chay yaqqa mana baliqqam chay Jwanmanda mas pudirniyuq rin kaq syilupiqa.
12 'Chaymi chay Jwan Shutichikuq yach'achikushqan diyamandapacha achka runakuna,
warmikuna Tayta Dyusta allitana kasuykanllapa. Piru achka wapu runakunapismi Dyusta
ancha kuntraykanllapa. 13 Kanan chay Jwan Shutichikuq manaraq yach'achikuptinmi,
unay tyimpukunapi Muysis liynimbi, Dyuspaq yumbay rimaqkuna librungunapipis
nirqanllapa: "Taytanchiq Dyusmi suq diya tukuy maypi rin kamachikuq", nishpa. 14 Chayri
kay nishushqayllapata paqtar qamkuna intyindingiman: Chay Eliyas shamunambaq
kaqqam chay Jwan Shutichikuq kashqa, nishpa. 15 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita
uyawashpa intyindiyllapa.
16 'Piru kay tyimpumanda mana kriyiqkunaqam chay wambra mana munaq pugllaqku-
nashina. Manchu wakin wambrakunaqa plasakunapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa
ichu suq almata pambaykaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna mana munaptin
pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa kayshina anyanllapa: 17 "Flawtata waqachiptiylla-
pam, ay, qamkunaqa mana munangillapachu dansayta. Chaymandaqam noqaykuna
llakiy llakiyta yupakuptiypis, qamkunaqa mana munangillapachu waqayta noqayku-
nawanqa", nishpa. (Chayshinallam wakinnikipis mana munangillapachu uyayta ni Jwan
Shutichikuqta ni noqata.) 18 Chaqa chay Jwan shamushpa, allinda mana mikuptin, binuta
mana upyaptin, chay yupakuq wambrakunashina kaptinmi, qamkunaqa nirqaykillapa:
"Waq Jwamba uku kwirpumbim dyablupa ispiritun", nishpa. 19 Chaymandaqam noqa
Dyusmanda Shamuq Runa shamushpa, imata mikushpa upyaptiyqa, ningillapa: "Chay
Jisusqam mana undaqchu mikun, binuta upyan. Kanan kuntribusyunda kubrakuqku-
nawan suq laya uchayuqkunawanmi tandakan", nishpa. Piru noqapi kriyiqkunaqam Dyus
munashqanshina kawsaptinllapa, suqkuna rikashpa rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi
ancha yach'ayniyuq kashpa, Churin Jisusta, chay Jwan Shutichikuqtapis kach'amushqa,
noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, nishpa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Lk 10.13-15)

20 Jisukristu chay llaqtakunapi achka milagrukunata ruraptimbismi, chaypi tiyaqkunaqa
mana munarqanllapachu uchanllapata dijaytaqa. Chaymi Jisusqa kayshina anyarqan:
21 —¡Ay, imanangiraqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi
tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapim achka milagrukunata ruraptiypismi, mana mu-
nangillapachu noqapiqa kriyiyta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq uchayuq
Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanan-
dallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu
mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. 22 Kaykish niykillapa,
jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Tirumanda Sidunmanda kaqkunamandaqa mas kasti-
gadu ringillapa kaq.
23 'Mayá, qamkuna Kapirnawumbi tiyaqkunaqa, ¿imatam yuyangillapa? ¿Palan-
ganukuna kashpachu yuyangillapa: Syilumanmi rini ch'ayaq, nishpa? ¡Manám! Ash-
wanmi qamkunataqa rinllapa wichushuqllapa wañushqakuna kashqanman. Chaqa kay
milagrukuna qamkunapi rurashqayta waq chingachishqa Suduma llaqtapi ruraptiyqach'i,
chaypi tiyaqkunaqa uchanllapataqa dijanandana. Chayshina dijaptinllapaqam, Tayta
Dyusqa chay llaqtandaqa mana chingachinandachu. Ashwanmi kanangaman kananda.
24 Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Suduma llaqtapi tiyaqkunaman-
daqa mas kastigadu ringillapa kaq, nishpa.

* 11:10 Malaquías 3.1

Jisusmi nirqan: "Noqaman shamuy samanaykillapa", nishpa
(Lk 10.21-22)

25-26 Chay tyimpupim Jisusqa Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, kay pachapa, anaq syilupa kamachikuqninmi qamlla kangi. Kanan yuyashqaykitam chay yach'ayniyuqkunamanda pakashqa kangi. Piru chay mana yach'aqkunatam chay yuyaynikikunata yach'achishqa kangi. Chaqa chayshina kanambaqmi munashqa kangi, Taytitu. Chaymi ancha alabayki.

27 Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Taytay Dyusmi noqatalla akrawashqa, tukuy imata paypaq yach'ashpa, pudirniyuq yach'achikuq kanaypaq. Chaqa manam pipis alliptaqa riqsiwanchu. Taytayllam riqsiwan Churin kashqaytaqa. Chayshinallam paytapis mana pipis riqsinchu. Noqa sapalan Churin kaqllam paytaqa riqsini. Kanan noqapi kriyiqkunata yach'achiptiymi, paykunapis atinllapa Taytay Dyustaqa riqsiyta yuyayninllapapi.

[Nuta: Piru paykunaqam ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinam atini kasuyta Muysispa yumbay liyningunata washakanaypaq, Taytanchiq Dyus ama kastigawanambaq? nishpa. Chayshina ancha yuyashpaqam, suq ancha llashaq yugutashina apaykarqanllapa. Chaymi Jisukristuqa paykunata kayshina nirqan:]

28 'Qamkuna yugutashina apaqkuna, shaykushpa, shamuy noqaman samachishunaqpaqllapa, amana llakinaykillapa. 29 Chaqa noqamanda yach'akuqqam suq yunta wangudushina noqawanqa rin kawsaq. Kanan noqaqam ancha manshu ancha umildi kani. Chaymi mana trabajuschu rin kaq qamkuna noqawan purinaykiqa. Chaymi noqapi yuyakushpa, mana nimata llakishpachu, noqapina atingillapa samayta. 30 Chaqa manam trabajuschu rin kaq qamkuna chay yach'achishushqayta kasunaykiqa. Suq mana llashaq yugitushinam rin kaq, nishpa.

12

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 Waq tyimpupim Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan samana diyapi trigu tarpudupa ukunda riykarqayllapa. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, pasaqshina trigupa ispiganda pitikushpa, qaqokushpa mikurqayllapa. 2 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa rikawashpallapa, Jisusta anyarqan:

—Liyninchiqpim kamachiwanchiq, samana diyapi ama trabajananchiq. Rikay, yach'akuqnikikunaqa kay samana diyapi qaqokushpa trabajaykanllapa, nishpa.

3 Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? 4 Chaqa payqam yaykurqan karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Suqkunaqam mana atiqllapachu mikuytaqa. Piru chay Dabidqam kumpañirungunawan mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikurqanllapa. 5 ¿Manachu Muysispa librunda liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin: "Dyuspa adurana wasimbiqam kurakunaqa samana diyata mana gwardashpachu trabajanqallapa", nishpa. ¿Chayshina trabajashpachu, paykunaqa uchata ruraykanllapa? Manám. 6 Alliptam niykillapa, Dyuspa chay adurana wasinmandaqam noqa mas baliqqa kani. 7 Chaqa Dyuspa Santu Librunmanda intyindishpaqach'i, kay nishqandaqa yach'angimanllapa: "Manam munanichu animalkunata wanchishpa, chay laya ufrindata qowanaykillapaqa. Ashwanmi munani suqkunata llakipanaykillapa", nishpa.* Chayta intyindishpaqach'i, qamkunaqa kay mana uchayuqkunataqa mana wichupanaykitachu. 8 Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

---

* 12:7 Oseas 6.6

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 Jisusqam chay kashqayllapamanda rishpa, sinaguga wasiman yaykurqan. 10 Chaypim
karqan suq qendishqa makiyuq runa. Chaymi wakin isrraylinukuna Jisusta munashpa
dimandayta, yanqa tapurqanllapa:
—Mayá, ¿Dyusqachu kamachiwanchiq samana diyapi suq qeshyaqta
kach'akachinanchiq ichu mana? nishpa.
11 Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:
—Mayqannikipa suq wishayki samana diyapi seqaptin suq pusumanqa, ¿manachu das
surqongiman? 12 Kanan suq runaqam suq wishamandaqa masta balin. Chaymi liyninchiq
dijawanchiqllapa, samana diyapi runa masinchiqkunata allita ruranchiqllapa.
13 Chaymandaqam chay chaki makiyuq runata nirqan:
—Chutay makikita, nishpa.
Chaymi runapa makinqa chaki kashqanmanda das allinyarqan, chay suq ladu makin
allin kaqshinana. 14 Piru chay farisiyu duktrinayuqkunaqam chay uras sawaman
lluqshishpa, kunanakurqan, Jisusta wanchinanllapa.

Dyuspaq unay rimaq Isayiyasmi Jisuspaq kayshina yach'achikushqa karqan

15 Chay farisiyukuna kunanakuptinqam, Jisusqa yach'arqan. Chaymi chay sinaguga
wasimanda lluqshishpaqa, paykunamanda akrakashpa, suq ladumanna rirqayllapa. Piru
ancha achka runakuna, warmikunam sigirqanllapa. Kanan Jisusqam yumbay qeshyaqku-
nata kach'akachishpa, 16 kayshina kamachirqan:
—Amakish suqkunataqa parlachingichu: "Jisusmi kach'akachiwashqa", nishpaqa.
17 Chayshina Jisus niptinmi, Dyuspaq rimaq Isayiyas nishqan kumplirqan. (Chaqa
Isayiyaspa librumbim Tayta Dyus Churimbaq kayshina nishqa karqan):
18 Kaymi akrashqay yanapawaqqa. Paytam ancha kuyani. Paywanmi ancha kushikuni.
Chaymi Ispirituyta qoptiy, payqa tukuy kay mundupi tiyaqkunata noqapaq rin
yach'achiq: "Kayshinam Tayta Dyus allin justisyata rin ruraq", nishpa.
19 Chay yanapawaqqam mana ni piwambis anyanakunqachu. Chaymi mana ni pipis rinchu
uyaq kallikunapi anyanakuptinqa.
20 Ancha llakipakuq kashpam, chay manaraq allita kriyiqkunataqa mana rinchu wichukuq
suq llawikaykaq kañatashinaqa. Chay ashlalla kriyiqkunataqam mana rinchu
wanchiq salqayaykaq michatashinaqa. Chayshinam rin llakipakuq, malukunata
binsishpa, allin justisyata ruranangaman.
21 Kanan yumbay nasyungunapi achka runa warmim paypi rinllapa yuyakuq, nishpa.*

Wakin runakunam nirqanllapa: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa
(Mk 3.19-30; Lk 11.14-23; 12.10)

22 Suq dyablum suq runaman yaykushpa sarkuyachishpa, muduyachishqa karqan.
Chayraykum chay sarku mudu runata Jisusman apamuptinllapa, payqa kach'akachirqan.
Chaymi chay runaqa atirqanna chapakuyta, parlayta. 23 Chayraykum payta rikaqkunaqa
ancha ispantashqata kayshina tapunakurqanllapa:
—¿Kay Jisusqachuraq chay unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan chay shamunambaq
Washadurninchiq? nishpa.
24 Chayshina tapunakuptinmi, farisiyu duktrinayuqkunaqa uyashpa nirqan:
—Kay runaqam mana payllachu dyablukunataqa qatin. Chay mas pudirniyuq dyablu
Bilsibu yanapaptinmi, atin qatiytaqa, nishpa.
25 Jisusqam chay yuyashqanllapata yach'ashpa, kayshina nirqan:
—Mayqan nasyumba awturidarninguna paykunapura pilyanakushpaqash', chingachi-
nakunman. Suq llaqtapi ichu suq ayllupi paykunapura pilyashpaqam, ushyanakunman.
Maychikapisch'i mana atinmanllapachu duraytaqa. 26 Chayshinallam chay Satanaspis

* 12:21 Isaías 42.1-4

dyablu masingunawan pilyashpaqa, mana atinmanchu suqkunata binsiyta. Chayshi-
naqach'i limpu chingachinakunman. 27 Qamkunaqam noqapaq ningillapa: “Dyablu
Bilsibu yanapaptinmi, qatin dyablukunataqa”, nishpa. Chayshina kaptinqa ¿chay kikin
Bilsibuchu yanapan wakin yach'akuqnikitapis, dyablukunata qatinambaqqa? ¡Manám!
Chaymi paykuna rikachishungillapa qamkuna pandashqaykitaqa. 28 Chaqa Dyuspa Santu
Ispiritunmi noqataqa yanapawan, dyablukunata runakunamanda qatinaypaqqa. Chaymi
allita yach'anchiqllapa: Dyuspa pudirninqam ch'ayamuykanna qamkunaman, nishpa.
29 ’Chaqa suq qoch'ikuq runaqam mana atinchu dasqa qoch'iyta imangunata suq ancha
wapu runataqa. Chay qoch'ikuqqam puntata chay wapu runata binsishpa, alli alli
ch'aqnashparaq, atin qoch'iyta imandaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa,
runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq), nishpa. 30 Jisusqam nirqambis:
—Chay mana yanapawaqqam kuntrawaykan. Chaymi mana yanapawanchu, runaku-
nata, warmikunata tandanaypaqqa. Ashwanmi tandashqaykunataqa shikwaykan.
31 Chayshina kaptimbismi, Dyusqa runakunapa tukuy laya uchangunata rin pirdunaq. Piru
Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunataqam mana rinchu pirdunaq. 32 Chaqa
mayqan kuntrawaqtam Tayta Dyusqa atin pirdunayta. Piru Santu Ispiritunda kuntrashpa
rimaqkunata mana rinchu pirdunaq, ni kay bidapi, ni suq bidapi.

Jisusmi nirqan: “Suq runa rurashqanqam suq yurapa puqoyninshina”, nishpa
(Lk 6.43-45)

33 ’Suq allin yuraqam allinda puqon. Piru suq mana baliq yuraqam mana baliqta puqon.
Chaqa suq yurataqam riqsinchiq puqoyninmanda. 34 ¡A, farisiyu duktrinayuqkuna, qamku-
naqam kulibrakunapa wawanguna kangillapa! ¡Malukuna kashpam, mana atingilla-
pachu allikunata rimaytaqa! Chaqa shimikillapaqam shunqoykillapapi kaqkunata riman.
35 Chaymi allin runaqam shunqombi allita yuyashpa, allita riman. Piru malu runaqam,
shunqombi mana allita yuyashpa, chayshinalla mana allikunata riman. 36 Chaymi niykil-
lapa, jwisyu diyapiqam yumbay ringillapa kwintata qoq chay mana baliq rimashqaykipaq.
37 Chaymi chay rimashqaykimanda Dyusqa jusgashushpa, rin nishuqllapa: “Uchayuqmi
kangi”, ichu “Manam uchayuqchu kangi”, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

38 Jisukristu chayshina niptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Muysispa liyningu-
nata yach'achikuqkunawan Jisusta nirqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, munanillapam suq milagruta ruranaykipaq, nishpa.
39 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqam ancha uchayuq kashpa, Dyusta mana munangillapachu kasuyta. Kanan
munangillapam suq milagruta rikayta. Piru manam rurashaqchu qamkuna munashqayk-
itaqa. Ashwanmi kayshina kanqa. Manchu unay tyimpupi Dyus rurarqan suq milagruta
paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa noqawambis rin ruraq,
qamkuna rikanaykiqa. 40 Chaqa Junasqam suq ancha atun piskadupa ukumbi kimsa diya,
kimsa tutata karqan. Chayshinallam noqapis kimsa diya, kimsa tutata uku allpapi rini
kaq. 41 (Chaymandaqam chay Junasta piskadu wichukuptinqa, rirqan Ninibi llaqtaman,
Dyuspaq yach'achikuq.) Chayshina Junas yach'achikuptinmi, chay ninibinukunaqa
uchangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninib-
inukuna qamkuna farisiyukunata, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
rin shimbishuqllapa: “Qamkunaqam ancha uchayuqkuna kangillapa”, nishpa. Chaqa
chay Junasmanda mas pudirniyuq kaptiypismi, mana kasuwangillapachu. 42 Chay jwisyu
diyapim Saba nasyumba gubyirnambis kawsamushpa, kay tyimpumanda kaqkunataqa
rin shimbishuqllapa. Chaqa chay gubyirna warmiqam ancha karu nasyunmandapacha
shamurqan, chay yach'ayniyuq gubyirnu Salumun yach'achikushqanda uyaq. Piru kaypi
Salumunmanda mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

Suq dyablum kutirqan Dyuspi mana kriyiqman
(Lk 11.24-26)

43 'Suq dyablum suq runamanda lluqshishpaqa, rin puriq chuncha lugarkuna-
man, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru mana tarishpa tiyanandaqam, chay runa
lluqshishqanmanda kaqpaq yuyashpa nin: 44 "¡A, paymanlla kutirishaq!" nishpa.
Chayshina yuyashpa, kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq illaq wasi pichadutashina.
45 Chaymi rin riq apamuq mas dyablu masingunata. Chaymi chay punta dyabluqa
syiti dyablukuna mas fiyuta tarishpa, apamun chay runaman. Chayshinam suq trupa
dyablukunapa ispiritunguna chay runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyaq. Chaymi
chay runaqa ashla malu kashqanmandaqa mas maluna tikrakan. Chayshinallam rin kaq
kay malu runakunawambis, nishpa.

Jisusmanmi masanguna mamanwan ch'ayarqanllapa
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Jisus runakunata parlachiykaptinmi, maman masangunawan ch'ayarqan. Chaymi
paywan munashpa parlayta, sawapilla shuyaykarqanllapa. ⌞ 47 Chaypi paykuna
shuyaykaptinqam, suq runa Jisusta nirqan:
—Kay sawapim mamitayki masaykikunawan shuyashuykan. Anchash munanllapa
parlayta qamwan, nishpa.⌟
48 Chaymi Jisusqa chay willaqtaqa nirqan:
—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa? nishpa.
49 Chaymandaqam makinwan noqaykuna yach'akuqningunaman rikachikushpa, nirqan:
—Kaykunam mamitay, masaykunaqa. 50 Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam
mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

13

Jisukristum kumparasyunda rurarqan suq tarpukuqwan
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Jisusqam chay diyalla wasimanda lluqshishpa, rirqan chay ancha atun qoch'apa
manyanman yach'achikuq. Chayman ch'ayashpa tiyaykaptinmi, 2 ancha achka runakuna,
warmikuna payman shamushpa, qoch'apa manyambi undarqanllapa. Chaymi payqa
yakupi puriq barkuman lluqshishpa, chay barkupi tiyarqan yach'achikunambaq.
3 Chaymandaqam Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:
—Suq runam rirqan tarpukuq. 4 Chaymi simillanda shikwaptinqa, wakinqa ancha
angu ñanman ishkirqan. Chaymandaqam pishqokuna shamushpa, chay simillakunata
limpu pallarqan. 5 Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi sawitapilla kashpa,
wayralla wiñarqan. 6 Piru kaskaju kashqanrayku mana ukukaman atishpa ch'upakuytam,
rupay lluqshiptinqa, das chakirqan. 7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan.
Chaymi chay kashakunaqa wiñashpa, maqashpa limpu chingachirqan. 8 Piru wakin
simillaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan.
Wakinqam kada simillita syin granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta; wakin-
qam 30 granusta puqorqan. 9 ¡Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa kay
nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa kumparasyungunawan yach'achikurqan
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Chaymi noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa, Jisusta tapurqayllapa:
—¿Imaraykutaq kumparasyunwanqa yach'achikungi? nishpa.
11 Chayshina tapuptiyllapaqam, Jisusqa niwarqanllapa:
—Dyusmi munan yach'anaykillapa imashinam syilupi paywan ancha shumaqta
ringillapa kawsaq, nishpa. Chaymi kay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa,
qamkunatalla intyindichiyki. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam mana intyindi-
chinichu. Paykunapaqqam pakadu. 12 Chayshina mayqan allita uyawaqtaqam yanapani,

mas yach'ayniyuq kanambaq. Piru chay mana kriyiqtaqam ashlita yach'akushqanda
Taytay Dyus limpu rin qoch'iq. 13 Chaymi noqapi chay mana munaq kriyiqkunataqa
kumparasyungunawan yach'achini. Chaqa paykunaqam maychika rikashpa uyashpaqa,
mana intyindinllapachu chay yach'achikushqayta. 14 Chayshina mana intyindiptinllapam,
Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina nishqanqa kumpliykanna paykunapi:
Maychika uyashpapismi, mana ringillapachu intyindiq. Rikashpapismi, mana ringillapachu yach'aq: imam chayqa, nishpaqa.
15 (Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa Isayiyasta kayshina nirqan:) Chay runakunapa shunqonqam ancha angu tikrakashqa, ama kasuwananllapa. Chaymi yach'achiptiypis, mana intyindinllapachu. Chaqa ñawinda, rinrindam kirpanllapa, noqapi ama kriyinanllapa, uchanllapamanda ama pirdunanaypaq, nishpa.*
16 'Piru Tayta Dyusqam qamkunawanqa ancha alli. Chaymi ñawikillapawan chapashpa,
intyindingillapa. Rinrikillapawan uyakushpam kasungillapa. Chayri kushikuyllapa.
17 Alliptam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, suq laya allin runakunapismi ancha
munarqanllapa rikawayta, uyawayta qamkuna rikawashqaykishina. Piru paykunaqam
wañurqan manaraq shamuptiy. Chaymi mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta.

Jisukristum chay kumparasyun rurashqanda intyindichikurqan
(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 'Alliptam niykillapa, chay tarpukuq kumparasyunwan yach'achikushqayta. 19 Chay
angu ñanqam munan niyta runakuna, warmikuna angu shunqoyuqkunapaq. Chaqa
paykunaqam mana munanllapachu intyindiyta Dyuspa shumaq nutisyandaqa. Chaymi
chay pishqokuna simillata pallaqshinam dyabluqa chay uyakushqanda das qonqachin.
20 Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. 21 Chaqa
paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru
manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu
kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. 22 Chay allpa
kashayuqqam munan niyta Dyus nishqanda ashla uyaqkunapaq. Chaqa paykunaqam
Dyus nishqanda uyashpaqam, kay mundupa kusasningunapaq llakishpa, tukuy imayuq
munashpa kayta, manana munanllapachu Dyus nishqanda kasuytaqa. Chaymi manana
siginllapachu Dyuspi yuyakushpaqa. 23 Piru wakin uyakuqkunaqam chay ancha allin
allpashina. Paykunaqam nishqayta uyashpa, allita kriyishpaqa, ancha allita rurashpa
kawsanllapa. Wakinqam chay ancha allin allpa syin granusta puqoqshina, ancha allita
Dyusta kasunllapa. Wakinqam chay allin allpa 60 granusta puqoqshina. Wakinqam chay
allin allpa 30 granusta puqoqshina, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ballikuwan

24 Jisusmi suq kumparasyundapis rurashpa, kayshina nirqan:
—Taytanchiq Dyusmi suq runa tarpukuqshina rin ruraq. Chay runam allin simillanda
ch'akrambi tarpurqan. 25 Piru tarpushpa puñunangamanmi, chay runapa suq kuntran
shamushpa, trigun tarpushqamba ukunman ballikuta shikwashpa rirqan. 26 Chaymi
trigun wiñashpa, ispigaykaptinqa, chay ballikukunapis ukumbi wiñarqan. 27 Chaymi
dwiñupa kriyadungunaqa ballikuta rikashpaqa, rirqanllapa niq: "Patrunsitu, ¿manachu
allin simillata tarpurqaykiqa? ¿Maymandaraq chay ballikukuna trigupa ukumbiqa
wiñashqa?" nishpa. 28 Chaymi dwiñuqa nirqan: "Suq kuntrawaqmi chaytaqa rurashqa
kanqa." Chayshina niptinqam, chay kriyadungunaqa nirqan: "Patrunsitu, ¿munangichu
rinaypaqllapa, chay ballikuta trigumanda surqoq?" nishpa. 29 Piru dwiñunqam nirqan:
"Dijayllapa wiñanan. Ballikuta pilashpa, imakish trigundinda pilangimanllapa. 30 Chayri
dijayllapa trigupa pullan wiñanambaq kusichakaman. Kusicha tyimpupinam syigaqkunata rini kamachiq, puntata chay ballikukunata akrashpa, qotushpa, rupachinambaq,
chaymanda trigutalla trujaypi waqaychananllapa", nishpa.

---

* 13:15 Isaías 6.9-10

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:
—Dyusta kasuqkunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, 32 chay ñapushpa murunqa yumbay simillamanda mas takshita kashpapis, wiñashpaqa, achka tarpuduta binsin. Chayshina atunna kaptinqam, pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). *[Nuta: Chay ñapushpa muritunshinam Dyusta kuyaqkunapis ashlita kashqanllapamanda rinllapa achkayaq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan
(Lk 13.20-21)

33 Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:
—Dyusta kasuqkunaqam libadura saksachikuqshina. Manchu suq warmi midyu kustal mash'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayashpa, yumbay chay mach'kataqa limpu saksachin. *[Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis, ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusqam kumparasyungunata rurashpa yach'achikurqan
(Mk 4.33-34)

34 Jisusqam yumbay chay nishqanda achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan. Mana kumparasyunda rurashpaqam, mana yach'achikuqchu. 35 Chayshina Jisukristu yach'achikuptinmi, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan kumplirqan:
Tayta Dyus kay munduta rurashqan tyimpumandapacha manaraq yach'ashqanllapatam kumparasyungunawan rini yach'achikuq, nishpa.*

Jisusmi yach'achikurqan chay ballikupaq

36 Runakunata yach'achishpa ushyashpaqam, Jisusqa wasiman yaykurqan. Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa kayshina tapurqayllapa:
—Taytitu, kay noqaykunatar intyindichiway ¿imam munan niyta chay nishqayki ch'akrapi ballikuqa? nishpa.
37 Chaymi Jisusqa noqaykunata kayshina niwarqanllapa:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runam chay allin simillata tarpuq runashinaqa kani. 38 Kay munduqam chay ch'akrashina. Dyusta kasuq runakuna, warmikunam chay allin simillashinaqa. Dyabluta kasuq runakuna, warmikunam chay ballikushinaqa. 39 Chaqa dyablum kuntrayqa. Chaymi pay chay ballikuta tarpuq runashinaqa. Chay dyabluqam wambrangunata taqllun wambraykunaman. Jwisyu diyaqam chay syigashina rin kaq. Dyuspa anjilningunam chay syigakuqkunaqa. 40 Chay ballikukunata akrashpa rupachishqanshinam, jwisyu diyapi chay mana wambray kaqkunataqa rinllapa rupachiq. 41 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa kashpam, anjilniykunata rini kamachiq, wambraykunamanda akrananllapa uchata rurachikuqkunata, tukuy chay uchayuqkunatapis. 42 Chaymandaqam rin wichuqllapa lumyaykaq urrnuman. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa, kirunllapata rinllapa qech'yachiq. 43 Piru Dyus shamuptin, shumaqta kamachikunanmi, payta kasuqkunaqa ancha alabashqa rinllapa kaq. Chaymi rupayshina rinllapa llipyaq. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa kay nishushqayta.

Dyuswan kawsananchiqqam ancha baliq minashina

44 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq kampupi mina pakadushina. Chaymi suq runa chay minata tarishpaqa, manana munanchu dijayta. Chaymi mushuqmanda chay minata pambarishpa, kushikushpa rin tukuy iman kaqta randikuq. Chayshina randikushpa, kutimushpaqam, chay ch'akra minayuqta randin.

Suq kumparasyun ancha ch'aniyuq perlawan

---

* 13:35 Salmo 78.2

45 ’Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq ancha ch'aniyuq perla
rumishina. Suq nigusyantiqam chay mas shumaq llipyaq perlas rumikunata maskan.
46 Chaymi chay mas munaypaq llipyaq perla rumita tarishpaqa, tukuy iman kaqkunata
randikun, kutirinan randiq. *[Nuta: Chayshinar tukuy ima atishqanchiqta rurashun, Dyuswan
syilupi kawsananchiqllapa.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan piskadukunata akraqkunawan

47 ’Tayta Dyus shamushpa shumaqta kamachikunanmi, piskadukunata piskaqkunashina
rin ruraq. Chaqa chay runakunaqam piskadukunata piskanambaqqa, atarrayanda yaku-
man wichukunllapa. 48 Chaymandaqam tukuy laya piskadukuna bulsachakaptin, atun
qoch'apa manyanman chutashpa tiyanllapa, allin piskadukunata akrananllapa kanastan-
man. Piru mana baliq piskadukunataqam wichukunllapa. 49 Chayshinam jwisyu diyapi
Dyuspa anjilninguna allin kaqkunamanda uchayuqkunata akrashpa, 50 lumyaykaq nina-
man rin wichukuqllapa. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa kirunllapata
rinllapa qech'yachiq.

Ishkay laya ancha baliq duktrinakuna: unay duktrina, mushuq duktrina

51 Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunata kayshina tapuwarqanllapa:
—¿Qamkunaqachu intyindingillapa yumbay chay kumparasyunda? nishpa.
Noqaykunaqam nirqanillapa:
—Arí, intyindinillapam, Taytitu, nishpa.
52 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Wakin runakunaqam Dyuspa Santu Librunmanda allita yach'achikunllapa: “Kayshi-
nam Tayta Dyus shumaqta rin kamachikuq”, nishpa. Chay laya yach'achikuqqam suq
wasipa dwiñunshina. Chaqa chay dwiñuqam yach'an surqoyta unay waqaychashqanda,
chayraq waqaychashqandapis. *[Nuta: Chayshinallam chay yach'achikuqkunapis Dyuspa unay
duktrinangunata, mushuq duktrinangunatapis allita yach'an yach'achikuyta.]*

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

53 Jisusqam chay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, chay lugarmandaqa
rirqanna. 54 Chaymi uywakashqan llaqta Nasaritman ch'ayashpaqa, sinaguga wasipi
llaqta masingunata yach'achirqan. Chaymi paykuna uyashpa ancha shumaqta
yach'achikuptinqa, ancha ispantashqata nirqanllapa:
—¿Ima, maymandataq kay runa ancha yach'ayniyuqqa? ¿Imashinataq achka mila-
grukunataqa ruran? 55 ¿Manachu kayqa chay karpintirupa churin? ¿Manachu mamanqa
Marya shutin? ¿Manachu masangunaqa Jakubu, Jusi, Simun, Judas shutin? 56 ¿Manachu
kay llaqtanchiqpi paningunaqa tiyanllapa? Chayshinaqa, ¿imashinataq kay karpintiri-
tuqa ancha yach'ayniyuq, tukuy chaykunata ruranambaqqa?
57 Chayshina ninakushpaqam, mana munarqanllapachu chay yach'achikushqanda ka-
suytaqa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Dyuspaq rimaqkunataqam suq llaqtakunapiqa shumitaq ch'askishpa kasunllapa. Piru
llaqta masinguna, kikin ayllungunaqam mana kasunllapachu, nishpa.
58 Chaymi paykuna mana kriyishqanrayku, Jisusqa chay Nasaritpiqa mana achka mila-
grukunataqa rurarqanchu.

14

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

1 Chay tyimpupi prubinsya Galiliyapa gubyirnun Irudis Jisuspa famanda yach'ashpa,
2 yanapakuqnin awturidarkunata nirqan:
—Chay alma Jwan Shutichikuqmi kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin
rurayta, nishpa.

[3-4] Chaqa chay Irudismi chay Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan. Piru manaraq wanchichiptinmi, kayshina karqan. Puntatam chay Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyaswan kashqa karqan. Chaymi chay Jwanqa Irudista kayshina anyashqa karqan:

—Ama masaykipa warminwanqa kaychu, nishpa.

Chayshina anyashqambaqmi chay Irudisqa suldadungunata kamachirqan, Jwandaqa prisushpa, watashpa, karsilananllapa. [5] Irudisqam Jwanda munarqan wanchichiyta. Piru ancha achka runakunam Jwambaqqa kriyirqanllapa: Paymi Dyuspaq rimaq, nishpa. Chaymi Irudisqa paykunata manchashpa, mana daschu Jwandaqa wanchichirqan.

[6] Chaymandaqam Irudisqa diyambaq suq fyistata rurarqan. Chaypim yumbaypa ñawpambi chay warmi Irudiyaspa chinan ancha dansaptin, chay gubyirnu Irudistaqa ancha gustarqan. [7] Chaymi payqa intinadanda jurashpa nirqan:

—Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

[8] Chaymi maman kunaptin, chay chinaqa padrastun Irudista nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoway, nishpa.

[9] Chayshina mañaptinmi, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yumbaypa ñawpambi jurashqanraykum, [10] suq suldadunda kamachirqan, karsilman rishpa, Jwamba umanda apamunambaq.

[11] Chayshina Jwanda wanchishpam, umanda suq platupi apamurqan chinaman. Chinaqam ch'askishpaqa, mamandana qorqan.

[12] Chaymi chay Jwamba yach'akuqningunaqa chay karsilman ch'ayashpaqa, Jwamba kwirpundallana aparqanllapa pambaq. Pambashpaqam, rirqanllapa Jisusta willaq chay pasashqambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

[13] Jisusqam yach'ashpa, Jwan Shutichikuqta wanchishqallapa, nishpaqa, chay kaykashqanmanda rirqan yakupi puriq barkupi suq chuncha lugarman, sapalan chaypi kanambaq. Piru ancha achka runakuna, warmikunam yach'arqan: Chay lugarmanmi riykan, nishpa. Chaymi llaqtangunamanda ch'akip rishpa, Jisus riykashqan lugarman ch'ayarqanllapa. [14] Chaymi Jisusqa chay barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runakunata, warmikunata rikarqan. Chaymi paykunata llakipashpa, apashqan qeshyaqkunata kach'akachirqan. [15] Amsayaykaptinqam noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Tardinám. Kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu. Chayri kay runakunataqa kach'ayna, sirka kasiriyukunaman rinambaqllapa, mikunata randiq, nishpa.

[16] Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Imapaqnamir rinqallapaqa? Qamkuna qarayllapa, nishpa.

[17] Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Manam nima mikuna kanchu. Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan, nishpa.

[18] Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Chaykunata kayman apamuyllapa, nishpa.

[19] Chaymandaqam Jisusqa kamachikurqanna qewakunapa sawambi chay runakuna, warmikuna tiyanambaqllapa. Chaymandaqam chay sinku tanditata, chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, chay tanditakunata piti piti rurashpa, noqaykuna yach'akuqningunata qowarqanllapa, chay runakunata qonaypaqllapa. Chayshinam rurarqan chay ishkay piskadituwambis. [20] Mikushpallapaqam yumbay undarqanillapa. Chay tandawan piskaduqam subrarqanraq dusi kanasta undakuna. [21] Kanan chay mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000ch'i karqan. Warmikunata, wambrakunataqam mana yuparqayllapachu.

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

[22] Chaymi chay uras Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Lluqshishpa chay barkuman, ñawpayllapa waq chimbaman, nishpa.

Chay barkupi riykaptiyllapaqam, Jisusqa kidarqan dispidiq chay achka runakunata, warmikunata. [23] Chaymandaqam payqa rirqan suq chuncha lumaman, chaypi Tayta Dyusman mañakuq. Chaymi chaypilla sapalitan tutayarqan. [24] Chay barkupi noqaykuna riykaqqam ancha atun qoch'apa ch'awpimbina karqayllapa. Lukismi ñawpa ladumanda ancha wayrarqan. Chaymi yakukuna waqmanda kaymanda maqchikashpa chay barkuta arkaptin, manana atirqayllapachu riyta. [25] Piru yaqqana achikyaptinmi, Jisusqa yakupa sawanda ch'akip riykarqan noqaykunapa ikiyta. [26] Chaymi noqaykuna rikashpa, yakupa sawanda riykaptinqa, ancha manchashpa qayach'akurqayllapa:

—¡Ichichín, almam shamuykan! nishpa.

[27] Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

[28] Pidruqam nirqan:

—Qam Jisukristu kashpaqar, kamachikuy, kay yakukunapa sawanda purishpa, ch'akip shamunaypaq qaman, nishpa.

[29] Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shamuyri, nishpa.

Chaymi Pidruqa chay barkumanda ishkishpa, chay yakupa sawanda riykarqan Jisusman. [30] Lukismi rikashpa ancha wayraykan, nishpa, manchashpa, yuyarqan: seqayman imakish, nishpa. Chaymi seqaykashpana, qayach'akushpa, Jisusta kayshina nirqan:

—¡Washawayri, Taytitu! nishpa.

[31] Chaymi Jisusqa Pidruta das piskashpa, nirqan:

—¡A, runa noqapi mana allita kriyiq! ¿Imapaqmír mana allitaqa noqapiqa yuyakungichu? nishpa.

[32] Chaymandaqam Jisuswan Pidru barkumanna lluqshiptinqa, chay wayraqa limpuna qasillarqan. [33] Chaymi chay barkupi noqaykuna Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, payta adurarqayllapa,

—¡Allibraq qamqa Dyuspa Churin kangi! nishpa.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk 6.53-56)

[34] Chay ancha atun qoch'ata pasashpaqam, ch'ayarqayllapa suq atun pamba Jinisarit shutiqman. [35] Chaymi chay jinisarinukuna Jisusta riqsishpaqa, chay lugarnimba tukuy rridurninman abisukunata kach'arqanllapa. Chaymi yumbay qeshyaqninllapata Jisusman apamurqanllapa. [36] Ch'ayamushpaqam Jisusta kayshina rrugarqanllapa:

—Dijawayri kapitaykipa manyandalla llamkanaypaq, nishpa.

Chaymi chay qeshyaqkuna kapanda llamkaqkunaqa yumbaynin das kach'akarqanllapa.

15

Kaykunam uchayuqkunata rurachiwanchiq
(Mk 7.1-23)

[1] Suq diyam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamurqanllapa. Payman qemikashpam, tapurqanllapa:

[2] —Unay agwilunchiqkunaqam mikunambaqqa puntata mayllakuna kustumbrita rurashpa, makingunata mayllaqllapa. Yach'achiwarqanchiq, noqanchiqkunapis chay kustumbrita ruranchiq. Chayri ¿imaraykutaq yach'akuqnikikunaqa mana kasunllapachu chay kustumbritaqa? nishpa.

[3] Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq Dyus kamachikushqanda dijashqallapa kangi, kustumbrikitalla ruranaykillapaqa? [4] Chaqa Dyusqam kayshina kamachikushqa: "Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa. Mayqan runa warmi taytanda mamanda maldisyaqqam wañunqa",

nishpa.* [5] Piru qamkunaqam kustumbrikikunata kasushpa, ningillapa: “Taytayki, mamayki mañashuptin yanapanaykiqam, atingi ñigayta: ‘Chay mañawashqaykitaqam rini qoq Dyusta. Chaymi mana atinichu qamtaqa yanapashuyta’ ”, nishpa. [6] Chayshina yach'achikushpaqam, Dyus kamachikushqandaqa ñigaykangillapa, chay kustumbrikikunata siginaykirayku. [7] ¡A, shimikiwanlla kasukuqkuna! Dyuspaq rimaq Isayiyasqam qamkunapaq ancha allita kayshina nirqan:

[8] Kay runakunaqam shiminwanlla adurawanllapa. Piru shunqonllapapiqam mana nimatapis kuyawanllapachu.

[9] Chaymi yanqa adurawanllapa. Chaqa runakuna kamachikushqandallam yach'achikunllapa. Manam yach'achikunllapachu noqapa duktrinaytaqa, nishpa.*

[10] Chaymi Jisusqa chay uyakuq runakunata qayashpa nirqan:

—Allita uyawashpa, intyindiyllapa: [11] Imata mikushpaqam, mana uchayuqchu kanchiq. Ashwan shunqonchiqpi mana allikunata yuyashpa, shiminchiqwan rimashpam, uchayuqqa kanchiq, nishpa.

[12] Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Taytitu, chayshina niptikiqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa mana gustashpachu ancha piñakurqanllapa.

[13-14] Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Paykunataqa ama manchayllapachu. Chaqa runakunaqam plantakunashinalla. Suq diyam Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunataqa rin wichukuq mana baliq plantatashina. Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam ancha pandashpa, sarkukunashina kidashqallapa. Chaymi suqkunata mana baliq duktrinanda yach'achishpa, sarkupura rambanakuqshina. Chaymi chay farisiyukuna, paykunata kasuqkunapis ush'kuman seqaqkunashina kashpa, limpu rinllapa chingaq, nishpa.

[15] Chaymi Pidruqa nirqan:

—Intyindichiwayllapár chay kumparasyunda, nishpa.

[16] Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manachu qamkunapis intyindingillapa? [17] Allita yuyayllapa. Mayqan runa imatapis mikuptin upyaptinqam, pach'anman yaykun, ¿manachu? Chaymandaqam pach'anmandaqa sawaman pasan. (Manam shunqonmanchu yaykun, uchayuq kanambaqqa.) [18] Piru mana baliq palabrakunata rimashpam uchayuqqa. Chaqa chay rimashqandaqam shunqombi yuyashpa, rimanqa. [19] Kay laya mana baliq yuyaykunaqam shunqonmanda lluqshin: wanchikunambaq; warmiyuq kashpa, suqwan kanambaq; manaraq willashpa taytanda mamanda, chinawan puñunambaq; suwakunambaq; yanqa llullakunata rimanambaq; washa rimay kanambaq. [20] Chay laya mana baliq yuyayniyuqkunam uchayuqqa. Piru chay mayllakuna kustumbrita mana ruraqkunaqam mana uchayuqchu, nishpa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mk 7.24-30)

[21] Chaymandaqam Jisusqa chay kaykashqanmanda rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman.) Chay nasyumba Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayarqan. [22] Waqpim prubinsya Kanayanmanda kaq warmi tiyaq. Chay warmim Jisusman shamushpa ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! ¡Wawaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa! ¡Chaymi mana dijashpachu, ancha padisichin! nishpa.

[23] Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa Jisusta nirqayllapa:

—Chay warmi ikinchiqta shamuq qayakushpaqam ancha piñachiwanchiq. Yush'ayku, willay rinambaqna.

[24] Chayshina niptiyllapam, Jisusqa chay warmita nirqan:

---

* 15:4 Éxodo 20.12; 21.17 * 15:9 Isaías 29.13

—Taytay Dyusqam mana kach'amuwashqachu furastirukunamanqa. Ashwan kach'amuwashqaqam isrraylinukunaman, nishpa.

25 Piru chay warmiqam Jisuspa ñawpanman shamushpa, qonqorikushpa urkunda pachaman ch'ayachishpa, kayshina rrugarirqan:

—¡Taytitu, yanapawayri! nishpa.

26 Jisusqam nirqan:

—Manam allichu wambrakunata mikunanda qoch'ishpa, allqetukunata qonanchiqqa. (Chayshinallam mana allichu, isrraylinukunata dijashpa, qamkuna furastirukunata yanapashunayqa), nishpa.

27 Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Arí. Chayshinam, Taytitu. Piru patrunguna mesapi mikuptinqam, allqokunapis chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki), nishpa.

28 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡Warmisita! ¡Ancha allitaraq noqapi kriyishqa kangi! Chaymi chay mañawashqaykita rini ruraq, nishpa.

Chayta nishqan urasmandapacham chinanqa kach'akarqanna.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan

29 Jisusmi chay lugarmanda rishpaqa, Galiliya ancha atun qoch'apa manyanda rishpa, suq lumaman lluqshishpa, chaypi tiyarqan. 30 Jisus kaykashqanman achka runakuna, warmikuna ch'ayarqanllapa apamushpa kujukunata, sarkukunata, mudukunata, mankukunata, suq laya nanaywan kaqkunatapis. Chayshina ch'ayashpaqam, chay qeshyaqkunata Jisuspa ñawpambi rurarqanllapa. Chaymi payqa yumbayta kach'akachirqan. 31 Chaymi mudukuna rimaptin, mankukuna allinyaptin, kujukuna puriptin, mana rikakuqkuna chapakuptinqa, chay isrraylinu rikaqkunaqa ancha ispantashqata Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mk 8.1-10)

32 Chayshina paykunata kach'akachishpam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata qayawashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Ancharaq kay runakunapaq llakini. Chaqa kimsa diyanam kaypi pullay noqawan; piru manam nima kanchu mikunanllapaqa. Chaymi mana munanichu mallaqta kach'ayllapataqa. Chaqa ñambi imakish binsikanmanllapa, nishpa.

33 Chaymi noqaykunaqa nirqanillapa:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq, nishpa.

34 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Noqaykunaqam nirqayllapa:

—Syiti tandita, ashla piskaditullam kan, nishpa.

35 Chaymi Jisusqa kamachikurqan, yumbay chay runakuna pambapi tiyanambaqllapa. 36 Chaymandaqam chay syiti tanditata, chay piskaditukunata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam piti piti rurashpa, noqaykunata qowarqanllapa, chay yumbay runakunata qaranaypaqllapa. 37 Qaraptiyllapaqam, yumbay mikurqanllapa undanangaman. Mikuptinllapaqam, syiti kanasta unda subrarqan. Chaymi chay subraqkunata tandarqayllapa. 38 Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Warmikunata wambrakunataqam mana yuparqayllapachu. 39 Chaymandaqam chay runakunamanda dispidikashpaqa, Jisusqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, rirqanna Magdala shutiq lugarman.

16

Jisustam nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

1 Wakin farisiyu duktrinayuqkuna sadusiyu duktrinayuqkunawan shamushpam Jisusta
mallipanambaq, yanqa kayshina nirqanllapa:
—Mayá, suq manchaypaq milagruta ruray yach'anaypaqllapa, allipchu syilumanda
shamushqa kangi ichu mana, nishpa.
2 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqam tardiman rupay seqaptin, syilupi chupikata rikashpaqa, ningillapa:
"Allin diyam qayaqa rin kaq", nishpa. 3 Chayshinallam madrugadupi syilu tuldadu
kaptin, qarwita chupikayaykaqta rikashpaqa, ningillapa: "Tamyaqmi rin", nishpa.
¡A shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! Chayshina syiluta chapashpam, yach'angillapa,
imashinam rin kaq tyimpu, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana
yuyangillapachu, Dyus nishqanmi kumpliykanna, nishpaqa? 4 ¡Qamkuna kay tyim-
pumanda malukunaqam Dyustaqa mana munangillapachu kasuyta! Chaymi qamkuna
chay milagru mañawashqaykitaqa mana rinichu ruraq. Ashwanmi kay laya milagrulla rin
kaq. Manchu Dyuspaq rimaq Junaswan suq milagru karqan. Chayshinallam noqawambis
kanqa. *[Nuta: Chay Junasqam suq ancha atun piskadupa pach'ambi karqan pambadushina.
Chaymandaqam lluqshirqan. Chayshinallam Jisuspis atun mach'ayshina sipulturapi pambadu
kashpa, kawsamushpa, lluqshirqan.]*
Chayshina nishpaqam, paykunamandaqa akrakashpa, rirqanna.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina
(Mk 8.14-21)

5 Noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunam chay ancha atun qoch'apa waq chimban-
man rishpaqa, qonqarqayllapa tandata apaq. 6 Chaymandaqam chay chimbaman
ch'ayaptiyllapaqa, Jisusqa niwarqanllapa:
—Uyawayllapa, kaykish niykillapa, farisiyukunapa libaduranmanda, sadusiyukunapa
libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.
7 Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunapura kayshina parlarqayllapa:
—Tandata mana apamushqanchiqraykum chay libadurapaqqa niwanchiqllapa.
8 Piru chayshina parlaptiyllapaqam, Jisusqa yach'ashpa, kayshina niwarqanllapa:
—Tandaykillapata qonqashpaqa ¿imaraykutaq chayshina parlaykangillapa? ¿Ima man-
achu allita noqapi yuyakungillapa: Jisukristum atin qarawayninchiqta, nishpaqa? 9 ¿Ima
manachu intyindingillapa? ¿Manachu yuyangillapa chay sinku tanditakuna chay 5.000
runapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa paykuna mikushpa undaptinllapa,
chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? 10 ¿Manachu ni yuyangillapa chay syiti
tandakuna 4.000 runakunapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa chay 4.000
mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? 11 ¿Ima manachu
intyindingillapa? Manam niykillapachu, tandaykillapata qonqashqaykiraykuchu. Ash-
wanmi niykillapaqa, farisiyukunapa, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykil-
lapa, nishpa.
12 Chayshina noqaykunata niwaptinraqmi intyindirqayllapa: Manam niwashqachu
kanchiq, tandapa libaduranmanda kwidakananchiqchu. Ashwanmi chayshinaqa ni-
warqanchiq, farisiyukunapa, sadusiyukunapa duktrinanmanda kwidakananchiq, nishpa.
*[Nuta: Chaqa ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa,
sadusiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.]*

Pidrum Jisusta nirqan: "Qamqam Dyuspa Churin kangi", nishpa
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Jisusqam ch'ayashpa prubinsya Filipupa Sesarya llaqtamba lugarningunaman, no-
qaykuna yach'akuqningunata tapuwarqanllapa:
—Runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani noqaqa paykunapaqqa? nishpa.

[14] Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:

—Wakinqam nin chay alma Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Jirimiyasshi kangi ichush Dyuspaq suq unay rimaq kangi, nishpa.

[15] Chaymandaqam tapuwarqanllapa:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

[16] Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi. Qamqam Dyus kawsaqpa Churin kangi, nishpa.

[17] Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqan runa nishushqachu: pim Jisukristuqa, nishpaqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyus syilupi kaq yanapashushqa intyindinayki. Chayri qam, Junaspa churin Simun Pidruqa kushikuy. [18] (Chaqa shutiki "Pidrum" munan niyta "rumi.") Kanan suq simyintu rumishinam ringi kaq. Chaqa runakuna, warmikuna qamanda yach'akushpa, noqapi kriyiptinllapaqam, rini washaq, ama ni mas pudirniyuq dyablu atinambaq apayta wañushqakunapa lugarninman. Chaqa noqapi chay kriyiqkunaqam ilgisyay. [19] Syilupa llabingunatam rini qoshuq. Chaqa noqapi chay mana kriyiqkunaqam dyablupa kadinangunawan watadushina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chaymi noqapaq willaptiki, paykuna noqapi kriyiptinllapaqa, syilupa pungunda kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru noqapaq willashqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla kidan. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

[20] Chayshina nishpaqam, Jisusqa yumbay yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Amaraq ni pitapis noqapaqqa niyllapachu: "Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq", nishpaqa.

Jisusqam nirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mk 8.31–9.1; Lk 9.22-27)

[21] Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Riqmi rini Jirusalin llaqtaman. Waqpim chay kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna ancha rinllapa padisichiwaq. Kanan rinllapam sintinsyawaq wañunaypaq. Piru chay wanchiwashqan diyamandam qaya suq punchawnin rini kawsamuq, nishpa.

[22] Chaymi Pidruqa Jisusta suq laduman sapalanda apashpa, nirqan:

—Taytitu, amar Taytanchiq Dyus munanmanchu chayshina padisishpa wañunaykipaqqa, nishpa.

[23] Chaymi Jisusqa tikrakashpa, Pidruta nirqan:

—¡Qamqam dyablushina rimaykangi! ¡Ashuy ñawpaymanda! Chaqa qamqam munangi disanimachiwayta, Tayta Dyus munashqanda ama ruranaypaq. Mana intyindiq runashinam yuyaykangi. Manam yuyaykangichu Dyus yuyashqanshinaqa, nishpa.

[24] Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Mayqan munaq yach'akuqniy kaytaqa tukuy ima munashqanda dijashpa, noqatalla sigiwanqa, suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis. [25] (Chaqa noqapi kriyiqkunataqam chay kuntrawaqkuna munanqallapa wanchiyta.) Piru amar ñigawaychu, chay kuntrawaqkuna ama wanchishunanllapa. Chayshina ñigawashpaqam, jwisyu diyapiqa ringi chingaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinqam, jwisyu diyapi rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. [26] Chaqa suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Chaqa manam atinchu pagarakuyta washakanambaqqa. [27] Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, Taytay Dyuspa pudirninwan llipyashpa, anjilningunawan syilumanda rini kutimuq. Chay diyapim runakuna tukuy ima rurashqambaq rini pagaraq,

primyunda qoshpa, ichu kastigashpa. [28] Alliptam niykillapa, wakinnikiqam manaraq
wañushpa, ringillapa rikawaq, chayshina Dyuspa pudirninwan llipyashpa, shamuptiyqa.

17

Jisukristum llipyarqan
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

[1] Chay nishqanguna sayis diyas pasaptinnam, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, masan Jwan-
nindinda apashpa, rirqan suq altu lumapa sawanman. [2] Chay lumapim Jisusqa suq
layayarqan. Chaqa qaqllanqam rupayshina llipyashpa, achikchakurqan. Rurakushqan
mudanambismi rupayshina ancha llipyarqan. [3] Chaymandaqam Dyuspaq chay unay
rimaqkuna Muysiswan Eliyas chay uras ladumbi rikakushpa, Jisuswan parlaykarqanllapa.
[4] Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:
—Taytitu, ancha alliraq kaypi kananchiqllapa. Munaptikiqa, kimsa chuqllata rurashaql-
lapa, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.
[5] Chayshina Pidru rimaykaptinllam, suq llipyaq pukutay shamushpa, limpu pambar-
qan. Chayshina pambaptinqam, chay uras pukutaypa ukunmanda Dyusta uyarqanllapa
kayshina niqta:
—Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi anchallana kushikuni. ¡Paytar uyayllapa!
nishpa.
[6] Chayta uyashpaqam, chay kimsa yach'akuq masiykunaqa ancha manchashpa, qon-
qorikurqanllapa qaqllanllapa allpaman ch'ayanangaman. [7] Chaymi Jisusqa qemikashpa,
paykunapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:
—Atariyllapa. Ama manchayllapachu, nishpa.
[8] Chaymi atarishpaqa, manana ni pitapis ladumbiqa rikarqanllapachu. Jisustallanam
rikarqanllapaqa.
[9] Chaymandaqam Jisus chay lumamanda uraman riqshinaqa, chay kimsa yach'akuq
masiykunata kamachirqan:
—Kay rikashqaykitaqa amaraq pitapis niyllapachu, wañushpa kawsamunaykaman,
nishpa.
[10] Chaymi chay yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:
—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykutaq ninllapa: "Dyus
Akrashqan Washadur manaraq shamuptinshi, chay alma Eliyas kawsamushpa, puntata
rin shamuq", nishpaqa?*
[11] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Allibmi chayshina. Eliyasmi puntata shamunambaq karqan, runakunata
yach'achinambaq, uchangunata dijanambaqllapa. [12] Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam
shamurqanna. Piru paytaqam mana riqsirqanllapachu, Dyuspaq rimaq, nishpaqa.
Chaymi paytaqa munashqanllapata rurarqanllapa. Paytashinallam noqa Dyusmanda
Shamuq Runatapis ancha rinllapa padisichiwaq, nishpa.
[13] Chayshina Jisus Eliyaspaq niptinqam, paykunaqa intyindirqanllapa: Jwan
Shutichikuqpaqmi chayshina niwashqaqa kanchiq, nishpa.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

[14] Jisus chay kimsa yach'akuq masiykunawan chay lumamanda shamushpaqam, chay
kashqayllapaman ch'ayamurqanllapa. Chaymi suq runa shamushpa, Jisuspa ñawpambi
qonqorikushpa, kayshina rrugarqan:
[15] —Taytitu, llakipayri wambrayta. Atakikuna piskashpam, ancha padisichin. Chaqa
kutin kutin piskashpam, ninakunaman yakukunaman bulashqa. [16] Chaymi kay
yach'akuqnikikunaman apamushqa kani. Piru paykunaqam mana atishqallapachu
kach'akachiyta, nishpa.
[17] Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

* 17:10 Malaquías 4.5-6

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunawanqa padisishaq? ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqaykiqa? Mayá, kayman apamuyllapa wambraykita, nishpa.
18 Apamuptinllapaqam, Jisusqa dyabluta anyashpa, chay chulumanda qatirqan. Chaymi chay urasmandapacha kach'akashqana kidarqan.
19 Chaymandaqam noqaykunalla Jisuswan kashpaqa, kayshina tapurqayllapa:
—¿Imaraykutaq noqaykunaqa mana atirqayllapachu chay dyabluta qatiytaqa? nishpa.
20 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Dyuspi mana allita yuyakushpam, mana atirqaykillapachu qatiytaqa. Piru alliptam niykillapa, ashlita Dyuspi yuyakushpa, chay ñapushpa muritun tantitutaqach'i, kay atun urqqota kamachiptikillapa suq laduman rinambaqqa, kasushushpa rinman suq laduman. Chaqa qamkuna Dyuspi allipta yuyakuptikiqam, mana nimapis trabajuschu kanman qamkunapaqqa. ⌞ 21 Piru kay laya dyablutaqam chayshinallaqa mana atingillapachu qatiyta. Ashwanmi ayunashpa, Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakushpa atingillapa qatiytaqa, nishpa.⌟

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22 Prubinsya Galiliyapi kaykaptiyllapam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runataqam rinllapa intrigakuwaq runakunapa makinman.
23 Rinllapam wanchiwaq. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.
Chayshina niwaptinllapaqam, ancha llakirqayllapa.

Dyuspa adurana wasimbaqmi kuntribusyunda kubrakurqanllapa

24 Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Kapirnawun llaqtaman ch'ayarqayllapa. Chaypi kaptiyllapam, kuntribusyunda kubrakuqkuna Pidruman qemikashpa, kayshina tapurqanllapa:
—¿Qamkunapa yach'achikuqnikichu Dyuspa adurana wasimbaq kuntribusyunda pagarakun ichu mana? nishpa.
25 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Arí, pagarakunmi, nishpa.
Chaymandaqam Simun Pidru wasiman yaykuptinqa, manaraq nimata niptin, Jisusqa tapurqan:
—Mayá, ¿ima ningitaq, Simun? Kay mundupi gubyirnukunaqa ¿pitataq kubranllapa kuntribusyundaqa? ¿Llaqta masingunatachu ichu jwirakunata? nishpa.
26 Chaymi Pidruqa nirqan:
—(Girrapi binsishqanraykum), jwirakunataqa kuntribusyunda kubranllapa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí. Chay gubyirnukunapa llaqta masingunaqam mana pagarakunchu kuntribusyundaqa. (Chaymi noqanchiqkuna Dyuspa wambran isrraylinukuna kashpaqa, mana nisisaryuchu pagarakunanchiq chay kuntribusyundaqa.) 27 Piru ama ni pitapis piñachinanchiq pagarakushun. Chayri riy chay atun qoch'aman, answiluykiwan piskaduta piskanayki. Chaqa chay punta piskadu piskashqaykipa shimimbim ringi tariq suq qellayta. Chayta apamushpa, noqapaq qambaqpis chay kuntribusyunda pagarakuy, nishpa.

18

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa
(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 Chay tyimpupim noqaykuna yach'akuqninguna Jisusman qemikashpa, kayshina tapurqayllapa:
—Taytitu, Tayta Dyus shumaqta kamachikuptin syilupiqa, yumbay runamandaqa ¿pitaq masta rin kamachikuqqa? nishpa.

[2] Chaymi Jisusqa suq wambrituta qayashpa, ch'awpiyllapapi rurashpa, [3] kayshina niwar-
qanllapa:
—Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina mana kashpaqam, mana ringilla-
pachu atiq yaykuyta syiluman, Dyuswan kawsanaykillapa. [4] Chaymi Tayta Dyus shu-
maqta kamachikuptinqa, kay wambritushina umildi kaqkunaqam Dyuspaqqa masta
rinllapa baliq. [5] Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, noqata
ch'ayachiwaykanshina, nishpa.

Ama suqkunata uchata rurachishunchu
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

[6] ’Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi
chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman, suq atun mulinu rumita kungambi watashpa,
wichukunanllapa mar yakupa ch'awpinman, chaypi ch'uqashpa wañunambaq (manaraq
chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). [7] ¡Akakáw kay mundupi
kawsaqkunapaqqa! Chaqa achka laya mana baliq yuyaykunam runakunata, warmikunata
animachin, uchata rurananllapaqa. Chaymi ancha trabajus rin kaq, shumaqta kawsanan-
llapaqa. ¡Piru mas kastigadum rin kaq chay runa uchata rurachikuqqa!
[8] ’Chayrayku makiki ichu ch'akiki ancha qawch'u kaptin uchata rurachishunanqa,
kuchushpa wichukuy, uchata ama ruranaykipaq. Mas allim kanman, kuju ichu manku suq
bidaman yaykunaykipaqqa. Manam allichu ishkay makiyuq ichu ishkay ch'akiyuq kashpa,
tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman wichukudu kanaykipaqqa. [9] Kanan ñawikiwan imata
rikashpa, animakashpa uchata ruranaykiqa, surqoshpa, karuman wichukuy. Chaqa mas
allim suq ñawiyuqlla kashpa, suq bidaman yaykunayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq
kashpa, lumyaykaq infyirnuman wichukudu kanaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan
(Lk 15.3-7)

[10] ’Kay taksha wambritutashinaqa ama disprisyayllapachu. Chaqa paykunata kwidaq
anjilkunam Tayta Dyuspa ñawpanman ima uraspis atin ch'ayayta, chay wambritukunapaq
mañakunan. ⌞ [11] Noqaqam shamushqa kani, chay chingashqakunata washanaypaq.⌟
[12] ’¿Imatataq yuyangillapa? Suq runa 100 wishayuq kashpa, suq wishitan chingaptinqa,
¿manachuraq chay 99ta lumapi dijashpa, rinman chay suq chingashqa wishitanda maskaq
tarinangaman? [13] Chay chingashqa wishanda tarishpaqash', ancha kushikunqa maski chay
99 mana chingashqakunapaq. [14] Chayshinam syilupi Taytanchiq Dyuspis mana munanchu
kay wambritushina kaqkuna ni suqnin chinganambaq.

Kriyiq masinchiqkunata pirdunashun
(Lk 17.3)

[15] ’Kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, rishpa, paywanlla parlay: “Kayshinam
dañachiwashqa kangi”, nishpa. Chaymi kasushushpa alliyaptinqa, shumaqtana ringi
kawsaq chay kriyiq masikiwanqa. [16] Piru mana kasushuptinqa, apay suq ichu ishkay
tistigukunata, ishkay ichu kimsa yach'anaykillapa, ¿Imatam nin? nishpa. [17] Chay
apashqaykikunata mana kasuptinqa, yumbay chay tandakaq kriyiq masinchiqkunata
willay. Yumbay paykunata mana kasuptinqa, paytaqa suq mana kriyiqtashina ichu suq
uchayuq kuntribusyunda kubrakuqtashinana riqsiyllapa.
[18] ’Alliptam niykillapa, noqapi chay mana kriyiqkunataqam dyablu kadinakunawan
watashqashina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata
paskaykangimanshina. Chayshina suqkunata animachishpa noqapi kriyinanllapaqam,
qamkunaqa syilupa pungunda alabis kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa.
Piru kay mundupi yach'achikushqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla rin kidaq.
Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.
[19] ’Niykillapapismi, kay mundupi ishkay qamkuna suq yuyayniyuqlla kashpa, Tayta
Dyusman mañakuptikiqam, payqa mañashqaykita syilumanda rin qoshuqllapa. [20] Chaqa

ishkay ichu kimsa noqapi yuyakushpa tandanakuptinqam, paykunapa ch'awpimbi kani, nishpa.
[21] Chaymi Pidruqa qemikashpa, Jisusta kayshina tapurqan:
—Taytitu, suq kriyiq masiy mana allita rurawaptinqa, ¿ayka kutindam pirdunashaq? ¿Syiti bwiltastachu pirdunashaq? nishpa.
[22] Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:
—Manam niykichu syiti bwiltastalla pirdunay, nishpaqa. Ashwan pirdunayqa 70 bwiltasta syitiyuqwan, nishpa. *[Nuta: Chayqam munan niyta tukuy bwiltasta pirdunananchiq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ishkay dibirakuqwan

[23] Jisusqam nirqambis:
—Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptinqam, suq gubyirnu pirdunakuqshina rin kaq. Chaqa chay gubyirnum munarqan yach'ayta: Kriyaduykunaqa, ¿aykatataq dibirawanllapa? nishpa. [24] Chaymi kwintanda surqoykaptinqa, apamurqanllapa suq runa 10.000 talintu dibiraqta. *[Nuta: 10.000 talintukunaqam ancha achka qellay karqan. Chaqa suq trabajaq runam masdi 15 watakunata trabajashpa, suq talintutalla atiq ganayta.]* [25] Chaymi chay dibirakuqqa manana nimatapis atirqanchu pagarakuytaqa. Chaymi patrunninqa kamachikurqan: "Randikuyllapana kay runata warmindinda, wambrandingunata, tukuy imandinda, chay dibirawashqanda kutichiwanambaq", nishpa. [26] Piru chay dibiraqqam qonqorikushpa, ancha rrugarqan chay gubyirnuta: "Patrunsitu, yush'ayku shuyawayri. Yumbay dibirashushqaytam pagarashqayki", nishpa. [27] Chaymi chay gubyirnuqa chay dibiraq rrugaptin, llakipashpa, yumbay dibirashqambaq nirqan: "Pirdunaykinam. Mananam dibirawangichu. Librinam kangi", nishpa.
[28] 'Piru chay pirdunashqa kriyaduqam chay gubyirnumanda lluqshishpalla, suq kriyadu masinda tarirqan. Payqam 100 dinaryu qellaytalla dibirarqan. Piru payqam chay dibiraqtaqa kunganmanda piskashpa, urka urka rurashpa nirqan: "Pagaraway dibirawashqaykita", nishpa. [29] Chaymi chay dibiraqpis qonqorikushpa ancha rrugarqan: "Shuyawayri. Rinim pagarashuq yumbay dibirashushqayta", nishpa. [30] Piru payqam mana shuyashpachu, apamurqan karsilman, yumbay dibirashqanda pagaranangaman. [31] Wakin kriyadu masingunam chayshina chay dibiraqta ruraptin rikashpaqa, ancha llakiparqan. Chaymi rirqanllapa chay gubyirnuta parlachiq yumbay rikashqanda. [32] Chayraykum chay gubyirnuqa chay pirdunashqa kriyadunda qayachishpa nirqan: "¡A, kriyadu malu! Rrugawaptikiqam noqaqa yumbay dibirawashqaykita pirdunashushqa kani. [33] Chayshina qambis llakipashpa, chay dibirashuqta pirdunanaykita", nishpa. [34] Chaymi patrunninqa ancha piñakushpa, karsilman apashpa, kastigakuqkunata intrigarqan, munashqanda kastigananllapa, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.
[35] Chaymi Jisusqa nirqambis:
—Runa masikikunata tukuy shunqo qamkuna mana pirdunaptikiqam, syilupi tiyaq Taytanchiq Dyuspis qamkunata mana rinchu pirdunashuq.

19

Jisusmi nirqan: "Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa
(Mt 5.31, 32; Mk 10.1-12; Lk 16.18)

[1] Jisusqam ushyashpa rimaytaqa, rirqanna chay prubinsya Galiliyamandaqa. Chayshina rishpam, ch'ayarqan rriyu Jurdamba waq chimba ladunman, chay prubinsya Judiyapa lugarningunaman. [2] Piru ikindaqam ancha achka runakuna, warmikuna rirqanllapa. Chaypim Jisusqa yumbay qeshyaqkunata kach'akachirqan.
[3] Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayashpa, pandachiyta munashpa, yanqa kayshina tapurqanllapa:
—¿Allichuraq suq runa imapaqpis yuyashpa, warminmanda akrakanambaq? nishpa.
[4] Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qallarishqan tyimpuqam Dyusqa ullqota, warmita rurarqan. ¿Manachu librumbiqa
chayta liyishqallapa kangi?* [5] Chaqa paykunapaqmi Taytanchiq Dyusqa nirqan:
“Runaqam taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna tandakashpa rin tiyaq. Chaymi
ishkay kashpapis, suqshinallana kanqallapa”, nishpa.* [6] Chaymi niykillapa, rrispituyuqku-
naqam ishkay kashpapis, suqllana. Chayri Dyus tandashqandaqa, runakunaqa ama
akranqachu, nishpa.

[7] Chayshina Jisus niptinqam, chay farisiyukunaqa nirqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Muysisqa unay agwilunchiqkunata kamachirqan,
suq runa warminmanda akrakanambaqqa suq dukumintuta qonqa, nishpaqa?

[8] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaqa angu shunqoyuqkuna kaptinllapam, Muysisqa dijarqan paykunata, duku-
mintuta qoshpa, warminmanda akrakananllapaqa. Piru qallarishqan tyimpupiqam mana
chayshinachu karqan. Ashwan Tayta Dyusqam runakunata, warmikunata rurarqan,
tandanakushpa, ama akrakananllapa. [9] Chaymi niykillapa, suq runa warminmanda
akrakashpa, suq warmiwan kanambaqqam ancha uchayuqna. Chayshinallam chay warmi
dijashqawan suq runa kasaraqpis ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda
traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa
manam balinchu akrakananqa.

[10] Chayshina Jisus niwaptinllapaqam, noqaykuna yach'akuqningunaqa
malaganayashpa, kayshina nirqayllapa:

—Chayshina warmiyuqkuna manana atishpa akrakayta, suqwan kanambaqqa, mas
allich'i kanman, ama ni mayqan warmiyuq kananchiqllapa, nishpa.

[11] Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Yumbay runakunaqam mana atinchu intyindiyta kay nishushqaytaqa. Piru Tay-
tanchiq Dyus yanapaptinllam, wakinqa atinllapa intyindiyta. [12] Wakin runakunaqam
mana atinllapachu kasaraytaqa. Chaqa wakinqam nasin, sapalanlla kawsanambaq.
Wakindaqam runakuna inukuta ruranllapa, ama kasaranambaq. Piru wakinqam mana
kasaranchu, Dyusta mas allita sirbinanllapa. Chayri mayqanniki kay nishushqayta atishpa
ruraytaqa, rurayllapa, nishpa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

[13] Wakinqam wambritukunata Jisusman apamurqanllapa, makinda sawambi rurashpa,
Dyusman mañakunambaq paykunapaq. Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay
wambran apamuqkunata anyarqayllapa (ama Jisusta piñachinanllapa). [14] Chaymi Jisusqa
niwarqanllapa:

—Ama arkayllapachu. Ashwan dijayllapa, chay wambritukuna noqaman shamunan-
llapa. Chaqa mayqan kay wambritukunashina kaqmi Dyuswanqa syilupi rin kawsaq,
nishpa.

[15] Chaymandaqam chay wambritukunapa sawambi makinda rurashpa, Dyusman
mañakushpaqa, rirqanna suq lugarman.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

[16] Suq wambra runa shamushpam, Jisusta kayshina tapurqan:

—Ancha Allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy
tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

[17] Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha Allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha
allinqa. Munaptiki suq bidapi tukuy tyimpu kawsanaykipaqqa, Dyus kamachikushqanda
kasushpa kawsay, nishpa.

[18] Chaymi chay runaqa nirqan:

---

* 19:4 Génesis 1.27 * 19:5 Génesis 2.24

—¿Mayqan kamachikushqandam kasushaqqa? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, Jisusqa nirqan:
—Ama wanchikuychu. Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqa llullakunata runa masikipaq rimaychu. [19] Taytaykita, mamaykita ancha rrispitashpa kasuy. Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay, nishpa.*
[20] Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Yumbay chaykunatam wambra kashqaymandapacha kasushqa kani. ¿Imataq mas faltawan ruranaypaqqa? nishpa.
[21] Jisusqam nirqan:
—Dyus nishqanda ancha allita kumplinaykipaqqa, tukuy imayki kaqta randikushpa, qoy chay mana nimayuqkunata. Chayshina qoshpam, syilupiqa tukuy imayuqqa ringi kaq. Chayta rurashpaqa shamuyna, noqawan purinanchiq, nishpa.
[22] Chayshina niptinqam, chay runaqa limpu malaganayashpa, tukuy imambaq llakishpa, rirqan.
[23] Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, ancha trabajusmi suq kapuq runa Dyusta kasunambaq, paywan kawsanambaq. [24] Suq kutindam niriykillapa. Mas fasilmi chay atun kamillu animal awjap rinrinda pasanambaq. Piru suq runa tukuy imayuqqam Dyusta kasushpa syiluman yaykunanqa ancha trabajus, nishpa.
[25] Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunaqa ancha ispantashqata kayshina parlarqayllapa:
—Chayshina kapuqkuna mana washakaptinqa, ¿pitaq atinman washadu kaytaqa? nishpa.
[26] Chaymi Jisusqa noqaykunata chapawashpa niwarqanllapa:
—Runakunallaqam mana atinchu washakaytaqa. Piru Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, runakunata washanambaqqa, nishpa.
[27] Chaymi Pidruqa nirqan:
—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwanna purinaypaqllapa. Chayshina dijashpaqa, ¿imatam ganashaqllapa? nishpa.
[28] Jisusqam niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, mushuq bidapi noqa Dyusmanda Shamuq Runa llipyashpa kamachikuptiyqam, qamkuna sigiwaqkunapis dusi awturidarkuna ringillapa kaq, chay dusi isrraylinu atun ayllukunata kamachinaykillapa. [29] Chayshinallam rin kaq chay mayqan dijashpa wasingunata, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ichu ch'akrangunata, noqata kasuwanambaqqa. Chaqa payqam 100 tantusta rin ch'askiq. Kanan suq bidapim tukuy tyimpu rin kawsaq. [30] Piru kay pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi mana kamachikuqkunaqam syilupiqa kamachikuqkuna rinllapa kaq, nishpa.

20

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan trabajaqkunawan

[1] Jisusqam kay kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan:
—Tayta Dyus kutimushpaqam, suq ubasniyuq runashina rin ruraq. Chaqa chay ubasniyuq runaqam madrugadu wasinmanda lluqshishpa, rirqan trabajaqkunata maskaq, rinanllapa ubasninda kusichaq. [2] Chaymi trabajaqkunata tarishpaqa nirqan: “Riyllapa trabajaq ch'akraypi. Chishyashtin qamkuna trabajaptikiqam, suq dinaryu qellayta pagarashqaykillapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Arí”, nishpa, rirqanna trabajaq. [3] Chaymandaqam chay ch'akra dwiñuqa las nwibich'i ririrqan plasaman. Chaypim wakin runa mana trabajuyuqta rikashpa, [4] paykunatapis nirqan: “Riyllapa ubasniyta kusichaq.

* 19:19 Éxodo 20.12-16; Levítico 19.18

Kabaltam rini pagarashuqllapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Arí”, nishpa, rirqan-
llapana trabajaq. [5] Chaymandaqam chay patrunqa larrdusitach'i bwilta ririrqan mas
trabajaqkunata maskaq. Chaymandaqam, las tris di la tarditapisch'i bwilta kutirirqan
maskariq mas trabajadurkunata. [6] Chaymandaqam las sinku di la tardipisch'i kutirishpa,
suq mana trabajuyuqkunata tarirqan. Paykunatapismi tapurqan: “¿Qamkunaqa imata
rurashpam chishyangillapa kaypiqa?” nishpa. [7] Chaymi chay runakunaqa nirqan:
“Manam pipis trabajuta qowanllapachu”, nishpa. Chaymi chay ubasniyuqqa nirqan:
“Qamkunapis riyllapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuq”, nishpa.

[8] ’Chaymandaqam amsayaykaptinna, chay patrunqa kapatasninda nirqan: “Piyungu-
nata qayashpa, pagarayna. Piru puntata pagaray chay iki yaykuqkunata. Chay punta
yaykuqkunataqa ultimutaraq pagarayqa”, nishpa. [9] Chaymi chay ultimu yaykuqkunaqa
rirqanllapana pagunda ch'askiq. Paykunaqam pagundaqa ch'askirqan suq dinaryu
qellayta kada unu. [10] Chayshina chay iki yaykuqkunata puntata pagarashpam, chay punta
yaykuqkunataqa ultimutaraq pagararqan. Chaymi chay punta yaykuqkunaqa yuyarqan-
llapa: Paykunamandaqam masta rini ch'askiq, nishpa. Piru paykunapismi suq dinaryu-
talla pagundaqa ch'askirqanllapa. [11] Chaymi pagunllapata ch'askishpaqa, piñakushpa,
anyarqanllapa chay dwiñutaqa: [12] “Chay ultimu yaykuqkunaqam suq uritatallana trabajar-
qanllapa. Piru paykunatapismi igwalta pagarashqa kangi. Noqaykunaqam chishyashtin
ancha trabajashqallapa kani tukuy rupaypi”, nishpa. [13] Chaymi dwiñuqa chay anyaqkunata
suqninda nirqan: “Yanasita (Yanasitu), manam nima agrabyuta rurashushqachu kani.
Chaqa tratukurqanchiqqam, suq dinaryuta pagarashunaqpaq, ¿manachu? [14] Mayá, kaypi
paguyki. Riyna. Noqaqam munani kay ultimu yaykuqkunatapis qamtashinalla igwalta
pagarayta. [15] Chaqa noqaqam dirichuyuq kani, munashqayta ruranaypaq qellayniywanqa.
¿Qamqachu imbidyakungi qellayniywan paykunata yanapaptiyqa?” nishpa.

[16] Chay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinam kay pachapi achka kamachikuqkunaqa suq bidapiqam manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka umildi kaqkunaqam suq bidapiqa ancha rinllapa baliq. ⌞Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata qayan. Piru paypi yuyakuqkunatallam akran, paywan kawsananllapaqa⌟, nishpa.

Jisusmi niririrqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

[17] Jisusmi paywan puriqkunawan Jirusalinman riykashpa, ñanmanda suq laduman
noqaykuna dusi yach'akuqnindalla apawashpa, kayshina niwarqanllapa:

[18] —Rikayllapa, Jirusalinmannam riykanchiqllapa. Waqpim noqa Dyusmanda Shamuq
Runataqa rin intrigakuwaq kamachikuq isrraylinu kurakunaman, Muysispa liyningu-
nata yach'achikuqkunaman. Paykunaqam rinllapa sintinsyawaq wanchiwananllapa.
[19] Chayshina sintinsyawashpaqam, nasyunninchiq Isrrayilpa kuntrangunaman rinllapa
intrigakuwaq. Paykunana asipawashpa, suq lastima rurawashpa, asutiwashpallapa,
kruspi klabawanqallapa wañunaykaman. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Jakubupa Jwamba mamanmi Jisusta suq faburta mañarqan
(Mk 10.35-45)

[20] Sibidiyupa warminmi chay ishkay wambran Jakubuwan, Jwanwan Jisusman
shamushpa, qonqorikushpa, suq faburta mañarqan.

[21] Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imapitaq munangi yanapashunaypaq? nishpa.

Chaymi chay Sibidiyupa warminqa nirqan:

—Taytitu, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, kay wambraykuna
suqnin allin laduykipi, suqnin ichuq laduykipi tiyashpa, qamwan kamachikunanllapa.

[22] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykani, nishpaqa. Chaqa no-
qaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta

upyaykaymanshina rin kaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Arí. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

23 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis ancha padisishpaqam, chay ayaq basumandashina ringillapa upyaq. Piru noqaqam mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Ashwanmi Taytay Dyuslla sigurashqa, pikunam rinllapa tiyaq allin laduypi ichu ichuq laduypi, nishpaqa.

24 Chay mañakushqambaq yach'ashpaqam, noqaykuna dyis yach'akuqkunaqa chay ishkay masaykunawanqa piñakurqayllapa. 25 Chaymi Jisusqa noqaykunata qayawashpa, niwarqanllapa:

—Chay suq nasyungunapiqam gubyirnunguna patrungunashina wapuyashpa, manchachikushpa, llaqta masingunata kamachin, ¿manachu? 26 Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwan mas kamachikuq munashpa kaytaqa, suqkunata sirbiyllapa. 27 Chayri mayqanniki munashpa kamachikuq kaytaqa, suq kriyadushina kanqa. 28 Chayshinalla noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani suqkuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, yumbayta sirbinaypaq. Chaymi rini wañuq uchangunapaq pagarakunay, ama kastigadu kanambaqllapa. Chayshinam noqapi yumbay yuyakuqkunata rini washaq.

Jisusmi ishkay sarkukunata kach'akachirqan
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Noqaykuna Jiriku llaqtamanda Jisuswan riykaptiyllapam, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. 30 Chay ñamba ladumbi ishkay sarku runakuna tiyaykashpam, yach'arqanllapa: Jisukristum kayta pasaykan, nishpa. Chaymi ancha jwirtita qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! nishpa.

31 Chaypi kaqkunaqam chay sarkukunata anyarqan, uyaranambaq. Piru paykunaqam mana uyarashpachu, ashwamba masta qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu! ¡Llakipawayri! nishpa.

32 Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa, chay sarkukunata qayashpa, tapurqan:

—¿Imashinam munangillapa yanapashunayqa? nishpa.

33 Chaymi paykunaqa nirqan:

—Taytitu, munanillapam rikakuyta, nishpa.

34 Chaymi Jisusqa llakipashpa, chay sarkukunapa ñawingunata llamkarqan. Chay urasllam das rikakurqanllapa. Chaymi Jisuspa pullanna rirqanllapa.

21

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jirusalin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, puntata ch'ayarqayllapa Bitfaji llaqtitaman. Chay Bitfajiqam Ulibu lumapa sirkambi kidan. Chay lugarpiqam Jisusqa ishkay yach'akuq masiykunata nirqan:

2 —Rikay, waq ñawpanchiqpim suq kasiriyu. Waqman rishpam, ringillapa tariq suq burra watashqata wawandinda. Chay burrata paskashpa, ishkandinda apamuyllapa. 3 Piru mayqan imata nishuptinllapaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi munan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

4 Chayshina ruraptinllapam, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqanqa kumplirqanna:

5 Jirusalin llaqtapi tiyaqkunata niyllapa: “Rikay, gubyirnuykiqa suq burrapa wawambi muntakushpa, ancha umildi shamun qamkunaman”, nishpa.*

* 21:5 Zacarías 9.9; Nuta: Chay Jirusalin llaqtallam Siyumbis shutirqan.

6-7 Chaymi chay ishkay yach'akuqnin masiykunaqa rishpa, Jisus nishqanshina apa-
murqanllapa suq burrata wawandinda. Chaymandaqam sawanman kapanllapata ru-
rarqanllapa. Chayshina ruraptinllapaqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. 8 Chaypim
ancha achka runakuna, warmikuna karqan. Paykunam Jisus riykashqan ñawpanda
kapangunata mandashpa rirqan. Wakinqam muntipa rikran raprayuqkunata kuchushpa,
mandarqanllapa. 9 Kanan chay ñawpanda, ikinda riqkunaqam ancha kushikushpa, ancha
jwirtita kunyarqanllapa:

—¡Biba, biba! ¡Alabashun unay Dabidpa Karu Willkan Jisusta! ¡Taytanchiq Dyus ancha
yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¡Tayta Dyustaqa ancha alabashunllapa! nishpa.

10 Jirusalinman yaykuptinqam, chaypi achka tiyaqkuna ancha kunyaptinllapaqa, wak-
inqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq kay runaqa? nishpa.

11 Chaymi chay runakuna, warmikunaqa nirqanllapa:

—Kayqam Dyuspaq rimaq Jisus. Payqam Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda shamushqa,
nishpa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-21)

12 Chaymandaqam Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqa, (patyumbi)
tarirqan randiykaqkunata randikuykaqkunata. Chaymi yumbay paykunata qatirqan, chay
adurana wasimanda lluqshinanllapa. Kanan chay qellay kambyaqkunapa mesangunata,
chay palumitakunata randikuqkunapa iskañundindam bularqan. 13 Kanan paykunataqam
nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Wasiyqam noqaman mañakunanllapa", nishpa.*
Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*

14 Chaymandaqam Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisus kaykaptin, payman tandakar-
qanllapa sarkukuna, kujukuna. Chaymi yumbay paykunata kach'akachirqan. 15 Piru
isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam
Jisusta rikarqanllapa, chay milagrukunata ruraykaptin. Chaymandaqam uyarqanllapapis
chay wambritukunata, Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisusta kayshina alabaptinllapa:
"¡Biba gubyirnu Dabidpa Karu Willkan!" nishpa. Chaymi ancha piñakushpa, 16 Jisusta
kayshina tapurqanllapa:

—¿Uyangichu kay wambrakuna niqta? (Manam balinchu qambaq ninanllapa: "Dabidpa
Karu Willkanmi", nishpaqa.)

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, uyanim. ¿Manachu liyishqallapa kangi Dyuspa Santu Librumbi paykunapaq
kayshina nishqanda?
Dyus yanapaptinmi, chay wambritukuna tukuy chay iti ñuñuykaqkuna ancha shumaqta
rinllapa alabaq, nishpaqa.*

17 Chaymandaqam paykunata dijashpana, Jisusqa noqaykunawan rirqan Bitanilla (Bi-
taniya) llaqtamanna, waqpina chay tuta kidanayllapa.

Jisusmi suq yura igus mana puqoqtam chakichirqan
(Mk 11.12-14, 20-26)

18 Jisusqam qayandin madrugadu Jirusalinman kutiriykashpaqa mallaqnarqan.
19 Chayshina riqshinaqam, ñamba ladumbi suq yura igusta rikarqan. Rikashpaqam rirqan
puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. Raprangunatallam
tarirqanqa. Chaymi chay yura igustaqa nirqan:

—¡Mananam nunka ringichu puqoq! nishpa.

Chayshina niptinllam, chay uras igusqa limpu chakirqan. 20 Chayta rikashpam, no-
qaykuna yach'akuqningunaqa ispantashqata tapurqayllapa:

---

* 21:13 Isaías 56.7 * 21:13 Jeremías 7.11 * 21:16 Salmo 8.2

—¿Imashinataq chayta niptikilla, chay igusqa das chakirqan? nishpa.
[21] Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, Dyuspi allita yuyakushpa mañakushpaqam, kay rurashqaymanda masta atingillapa rurayta. Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, kay qaqata niptikillapa, "Riy mar yakuman", nishpaqam, chayshina rin kaq. Piru chayshina ruranaykiqam mana balinchu ashlitatalla Tayta Dyuspi yuyakunaykillapa. [22] Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, tukuy ima mañakushqaykita paymanda ringillapa ch'askiq.

Jisustam tapurqanllapa: "¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?" nishpa
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

[23] Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpa yach'achikuykaptinmi, kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyanukunawan payman qemikashpa, tapurqanllapa:
—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kanaykiqa? nishpa.
[24] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta qamkuna kuntistawaptikim, noqapis nishqaykillapa: Pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa. [25] Mayá, Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, shutichikunanqa? ¿Dyuschu ichu runakunalla?
Chaymi chay isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunaqa suqnin suqnin parlarqanllapa:
—Dyusmi kamachishqa, niptinchiqqach'i, niwashun: "Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkuna mana kriyirqaykichu paytaqa?" nishpa. [26] Piru "runakunallam kamachishqa" niptinchiqqach'i, ¿imanachiwashun yumbay kay runakunaqa? Chaqa paykunaqam Jwambaqqa kriyinllapa, Dyuspaq rimaqmi karqan, nishpa.
[27] Chaymi Jisusta kayshinana nirqanllapa:
—Manam yach'anillapachu, nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Jisuspis paykunata nirqan:
—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runapa ishkay churingunawan

[28] Jisusqam chay kamachikuqkunata nirqan:
—Mayá, ¿imatam yuyangillapa kaypaqqa? Suq runam ishkay churiyuq karqan. Chaymi suqninda nirqan: "Ijitu, riy kananqa ubasninchiqta kusichaq", nishpa. [29] Chay churinqam nirqan: "Manam rinichu", nishpa. Piru chaymandaqam taytanda kasushpa, rirqanna trabajaq. [30] Chayshinallam taytanqa chay suq churindapis nirqan: "Riy ubasninchiqta kusichaq", nishpa. Payqam, "Rishaqri" nirqan. Piru yanqam nirqanqa. Manam rirqanchu tandaqqa. [31] Chayshinaqa ¿mayqan churindaq taytan nishqandaqa kasurqan? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—Chay punta churinmi kasurqanqa, nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqkuna, bandulira warmikunapismi chay uchangunata dijashpa, Dyustana kasushpa, qamkunamanda mas puntata syiluman rinllapa yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. [32] Chaqa Jwan Shutichikuq shamushpaqam, qamkunata yach'achishurqan, allita rurashpana kawsanaykillapa. Piru qamkunaqam paytaqa mana kriyirqaykillapachu. Piru chay kuntribusyunda kubrakuqkuna, chay bandulira warmikunam Jwandaqa kriyirqanllapa. Piru qamkunaqam chayta rikashpapis, uchaykikunataqa mana dijarqaykillapachu, Dyuspi yuyakunaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

[33] 'Uyayllapa kay suq kumparasyunda: Suq runa ancha achka ubasta tarpushpash, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash jwirti rumi kantiriyapi

ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan ch'akranda dijashpa, payqa karumanna rirqan. [34] Chaymandaqash ubasta kusichanan tyimpu ch'ayaptinqa, chay ch'akrapa dwiñunqa kriyadungunata kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qoptinllapa apanambaq. [35] Piru chay partidaryungunaqash, chay dwiñupa kriyadunguna ch'ayaptinqa, piskashpa, suqninda alli alli maqarqanllapa; suqtaqash wanchirqanllapa; suqtaqash rumikunawan sitarqanllapa. [36] Chaymandaqash chay dwiñuqa mas achka kriyadungunata kach'arirqan. Paykunatapisshi chayshinalla suq lastima rurarqanllapa chay punta shamuqkunatashina.

[37] 'Ultimutaqash chay dwiñuqa churindana kach'arqan: "Churiytaqam kasunqallapana", nishpa. [38] Piru chay partidaryungunaqa chay dwiñupa churin yaqqana ch'ayaqta rikashpaqash suqnin suqnin parlarqanllapa: "Payqam irinsyawan rin kidaq. Chayri aku wanchiq, noqanchiqkunana kay ch'akranwan kidananchiq", nishpa. [39] Chayshi chayshina parlashpaqa, chay dwiñupa churinda piskashpa, ch'akranmanda sawaman surqoshpa, wanchirqanllapa.

[40] Chaymi Jisusqa chay runakunata kayshina tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqa, ¿imanachinqaraq chay malu partidaryungunataqa? nishpa.

[41] Paykunaqam nirqanllapa:

—Chay malukunataqam mana llakipashpachu wanchinqa. Chaymandaqam allin partidaryukunata maskanqa, kusichan puqoptin, partinda qonanllapa, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akrapa dwiñunqam munan niyta Tayta Dyus. Chay kriyadungunaqam munan niyta Dyuspaq rimaqkuna. Chay dwiñupa churinqam munan niyta Jisukristu. Chay mana baliq partidaryukunaqam munan niyta chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna chay kamachikuq ansyanukunapis, nishpa.]

[42] Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

—Qamkunaqam riqsiwangillapa mana baliq rumitashina. Piru Dyuspa Santu Librumbiqa ¿manachu liyishqallapa kangi kayshina nishqandaqa?

Albañilkuna wichukushqan rumitaqam kananqa Dyusqa wasimba simyintumbi mas baliqpaqna rurashqa. Dyus chayshina rurashqanraykum ancha alabanchiqllapa: "Ancha shumitaqtam rurashqa", nishpa.*

[43] Chaymi niykillapa, qamkuna disprisyawashpam, manana ringillapachu kawsaq Dyuswanqa. Ashwanmi payta kasuqkunalla suq bidapiqa paywan rinllapa kawsaq. [44] Piru chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqkunaqam piti piti rin kidaq. Kanan chay rumi mayqamba sawanman ishkishpaqam, limpu chankashpa, pulbuta rin dijaq, nishpa.

[Nuta: Jisukristum chay rumishinaqa. Paypi mana munaq yuyakuqkunam chay albañilkunashina, chay rumipi bulakaqkunashina.]

[45] Chay ishkay kumparasyunda uyashpaqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyu duktrinayuqkunaqa intyindirqanllapa: Noqanchiqkunatam kumparawaykanchiq chay malu partidaryukunawan, chay albañilkunawanqa, nishpa. [46] Chaymi Jisustaqa prisuytana munarqanllapa. Lukismi runakunata mancharqanllapa. Chaqa achka runam kriyirqanllapa: Jisusmi Dyuspaq rimaq, nishpa.

22

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan
(Lk 14.15-24)

[1] Jisusmi achka kumparasyunda rurashpa, suq kutinda paykunata kayshina yach'achirqan:

[2] —Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam suq kasamyintu fyistashina. Suq gubyirnush fyistata rurarqan, churin kasaranambaq. [3] Chaymandaqash kriyadungunata nirqan:

* 21:42 Salmo 118.22-23

“Riyllapa kumbidashqaykunata apamuq”, nishpa. Piru chay kumbidashqangunaqash
mana munarqanllapachu shamuytaqa. [4] Chayshi paykuna mana shamuptinqa, suq
kriyadungunata nirqan: “Rishpa chay kumbidashqaykunata kayshina niyllapa: ‘Patrun-
niymi yanuchikushqa mikunata. Gurduyachishqan mishirungunata wanchichishqa. Suq
laya animalkunatam gurduyachishpa wanchichishqana, ancha mishkita mikunanchiq.
Tukuy imatam allichashqana. Akullapar fyistaman’ ”, nishpa. [5] Piru paykunaqash
kriyadungunata fyirusyashpa, suqqa ch'akranman rirqan trabajaq. Suqqash rirqan
nigusyungunata ruraq. [6] Suqkunaqash chay gubyirnupa kriyadungunata suq lastima
maqashpa wanchirqanllapa.

[7] ’Chayshi chay gubyirnu chay rurashqanllapata yach'ashpaqa, ancha piñakushpa,
suldadungunata kamachirqan: “Riyllapa wanchiq chay matansyirukunata. Wanchish-
paqa, llaqtanda rupachiyllapa”, nishpa. [8] Chaymandaqash chay gubyirnuqa kriyadun-
gunata nirqan: “Alliptam niykillapa, tukuy imam allichashqana, kasamyintu fyistata
rurananchiqllapa. Lukismi chay kumbidashqaykunaqa fyirusyawashqa. Chaymi man-
ana munanichu paykuna shamunanqa. [9] Mayá, atun ñangunaman rishpa, yumbanda
kumbiday, shamunanllapa kay kasamyintu fyistaman”, nishpa. [10] Chayshi kriyadunguna
ñangunaman rishpaqa, yumbay tarishqanllapata allinda, maluta kumbidarqan, fyistaman
shamunambaq. Chayshinash chay wasimanqa achka runakuna undarqan.

[11] ’Chaymandaqash gubyirnuqa yaykurqanna chay kumbidashqangunata rikaq. Piru
chaypi karqan suq kumpañaq runa. Payqash (chay kasaraqta mana rrispitashpachu)
mana mudakushqachu karqan kasamyintu mudanataqa. [12] Chayshi chay gubyirnuqa
tapurqan: “Yanasita (Yanasitu), ¿imashinataq kaymanqa yaykumurqayki kasamyintupaq
mana mudakushpaqa?” nishpa. Piru runaqash uyararqanlla. [13] Chayshi chay gubyir-
nuqa kriyadungunata kamachirqan: “Ch'akingunata, makingunata ch'aqnashpa, sawa
tutayaqman wichukuyllapa. Chay tutayaqpim ancha padisishpa, waqashpa, kirungunata
rin qech'yachiq”, nishpa. [14] Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata kumbidaykan, paywan
kawsananllapa. (Piru ashlalla paypi yuyakunllapa.) Chaymi ashlatalla akran, (paywan
tukuy tyimpu kawsananllapaqa.)

Jisusmi kuntribusyumbaq yach'achikurqan
(Mk 12.13-17; Lk 20.19-26)

[15] Chaymandaqam farisiyu duktrinayuqkunaqa tandanakushpa, kayshina parlarqanl-
lapa:

—Aku tapuq Jisusta, imapi pandaptin, chaypaq tumbanna prisunanchiqllapa, nishpa.

[16] Chaymi chay farisiyukunaqa wakin yach'akuqningunata, Irudispa partidunmanda
wakin kaqkunatapis kach'arqanllapa, Jisusta kayshina tapunan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Chaqa manam
nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla
yach'achikungi. [17] Chayri niwayllapa, ¿Allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda
pagarananchiqllapa, ichu mana? nishpa.

[18] Piru Jisusqam yach'arqan: Prisuwananraykum chay layataqa tapuwanllapa, nishpa.
Chaymi paykunataqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Imaraykutaq chayshinaqa munangillapa
mallipawaytaqa? [19] Mayá, rikachiwayllapa chay kuntribusyun pagarakunanchiq qellayta,
nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runakunaqa suq dinaryu qellayta rikachirqanllapa.
[20] Chaymi Jisusqa chay qellayta rikashpaqa, paykunata tapurqan:

—¿Pipa rritratunmi, pipa shutinmi kay qellaypiqa? nishpa.

[21] Chaymi paykunaqa nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba shutinwan rritratunmi, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa Dyusta qoyllapa,
nishpa.

22 Chayshina Jisusta mana atishpa pandachiytaqam, chay kuntraqkunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi dijashpana, rirqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq ichu mana?
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Chay diyataqmi wakin sadusiyu duktrinayuqkunaqa shamurqanllapa Jisusta rikaq. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

24 —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq. 25 Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna kasararqan biyudawanqa. 26 Chay masambisshi chayshina manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chaymandaqash chay mas minur masanna chay biyudawanqa kasararirqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasarashpa, mana ni mayqannin chay warmipiqa wambrayuq kashpachu wañurqanllapa. 27 Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. 28 Chayshina wañushqakuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

29 Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi. 30 Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu rinllapa kawsaq. 31-32 Piru wañushqakunapaq yach'ananchiqqa, yuyashunllapa chay unay agwilunchiqkunapaq Dyus nishqanda. Chaqa chay unay alma agwilunchiqkuna Abrajan, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. (Chaymandaqam achka watakunamanda) Tayta Dyus paykunapaq nirqan: "Kanangamanmi paykunapa Dyusnin kani", nishpa.* Chaymi yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. ¿Manachu chaytaqa liyishqallapa kangi?

33 Chayshina Jisus ancha shumaqta yach'achikuptinqam, chaypi kaq uyaqkuna ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Ancha yach'ayniyuqmi kay runaqa, nishpa.

Dyuspa yumbay liyninmandaqam kaykuna mas allinqa
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

34 Farisiyu duktrinayuqkuna yach'ashpa: Jisusmi sadusiyu duktrinayuqkunata uyarachishqa nishpa, tandakarqanllapa, paykunapis payta tapunambaq. 35 Chaymi Muysispa liyningunata suq yach'achikuq mallipananrayku Jisusta kayshina tapurqan:

36 —Yach'achikuq Taytitu, ¿Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

37 Chaymi Jisusqa nirqan:

—"Dyusnikita kuyayllapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan."* 38 Kay liymi mas alli ruranaykipaqqa. 39 Kay suq liypismi chay punta liyshinalla ancha balin. Kayshinam nin: "Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, yumbay runa masikitapis kuyay", nishpa.* 40 Kay ishkay liykunata kasushpaqam, alabis Muysispa yumbay liyningunata, Dyuspaq suq rimaqkuna yumbay nishqanllapatapis kasuykangillapa.

Jisusmi tapurqan: "¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?" nishpa
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 Chayshina farisiyu duktrinayuqkuna tandanakushqa kaptinmi, Jisusqa paykunata tapurqan:

---

* 22:31-32 Éxodo 3.6 * 22:37 Deuteronomio 6.5 * 22:39 Levítico 19.18

42 —¿Imatataq yuyangillapa Dyus Akrashqan Washadurpaqqa? ¿Pipa karu willkandaq
qamkunapaqqa? nishpa.
Farisiyukunaqam nirqanllapa:
—Alma gubyirnu Dabidpa karu willkanmi, nishpa.
43 Chayshina niptinllapam, Jisusqa tapurirqan:
—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspa Santu Ispiritum Dabidta rimachirqan:
"Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy", ninambaqqa? Chaqa Dabidqam nirqan:
44 Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: "Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata bin-
sishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)", nishpa.*
45 Chayshina chay ancha baliq gubyirnu Dabid Dyus Akrashqan Washadurpaq "Siñurniymi"
nirqan. Piru Dabidpa karu willkan kaptinqam, ¿imashinataq siñurninqa kanman?
[Nuta: Jisusqam chayshinaqa nirqan, chay uyaqkuna yach'anambaqllapa: Dyus Akrashqan Washadurqam, runa kashpapis, yumbay runakunamanda mas pudirniyuq, nishpa.]
46 Chayshina tapuptinqam, manana ni pipis atirqanchu Jisusta kuntistaytaqa. Chaymi
chay diyamandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta yanqa tapuytaqa.

23

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

1 Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata, noqaykuna yach'akuqnindapis kayshina
niwarqanllapa:
2 —Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunawanmi
kayshina yuyanllapa: Noqanchiqkunallam kamachikuqqa kanchiq, Muysispa
liyningunata suqkunata intyindichinanchiqqa, nishpa. 3 Paykuna yach'achikushqandar
kasuyllapa, piru ama ruraylapachu paykuna rurashqandaqa. Chaqa paykunaqam
shiminwanlla ninllapa: "Kay imata rurashunllapa", nishpa. Piru manam chay
nishqandaqa ruranllapachu. 4 Paykunaqam Dyus nishqanda yach'achikushpaqa,
yuyayningunatapis yapanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, llaqta masinchiqkunata
ancha llashaqtashina aparichiykan: "Yumbay kaykunata ruraylapa", nishpa. Piru
kamachishpaqam, paykunaqa mana ni ashlita ni suq didunwan munanllapachu
yanapayta, chay kamachikushqanda kumplinambaqqa.
5 'Tukuy imataqam ruranllapa, runakuna rikanambaqlla. Chaymi Dyuspa Santu Li-
brunmanda wakin birsikulukunata taksha papilkunapi iskibrishpa, mas atun kajitakunapa
ukumbi rurashpa, urkungunapi, rikrangunapi watashpa purinllapa. Kanan kapangunat-
apismi rurakunllapa manyangunapi mas atun flikuskunata rurashpa, suqkuna alabashpa:
"Waqkunaqam kamachikuqkuna", ninanllapa. 6 Apaptinllapa mikuqpismi, gustanllapa
chay mas kamachikuqkunapa ladumbi tiyayta, yumbay rikananllapa. Chayshinallam
sinaguga wasipipis gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanambi tiyayta. 7 Plasakunaman
rishpam, munanllapa suqkuna shumaqta napaykunanllapa: "Yach'achikuq Taytitu",
nishpa.
8 'Piru qamkunaqa ama dijakayllapachu, suqkuna "Yach'achikuq Taytitu" nishunanllapaqa.
Chaqa yumbay qamkunaqam masapurashinalla kangillapa. Noqallam qamkunapa
yach'achikuqnikiqa kani. 9 Chayri kay mundupi mayqan kamachikuqtaqa ama "Taytitu"
niyllapachu. Chaqa Dyus syilupi kaqllam Taytaykillapaqa. 10 Amar ni dijakayllapachu:
"Kamachikuq Taytitu" nishunanllapaqa. Chaqa noqa Dyus Akrashqan Washadurl-
lam kamachikuqnikiqa kani. 11 Qamkunapa kamachikuqnikiqam yumbayta sirbinqa
kriyadushina. 12 Chaqa mayqan palanganutaqam Taytanchiq Dyusqa rin penqachiq. Piru
mana kamachikuq kaqkunataqam kamachikuqpaq rin numbraq.
13 '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna
farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Dyusta
kasuyta munaqkunataqam mana baliq duktrinaykikunata yach'achishpa, ancha

* 22:44 Salmo 110.1

dañachingillapa. Chaymi paykunaqa syilumanqa manana rinllapachu yaykuq,
Dyuswan kawsananllapa. Chayshina dañachishpaqam, qamkuna syilupa pungunda
kirpaykangishina. Chaymi qamkunaqa syilumanqa mana ringillapachu atiq yaykuyta.

[14] ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duk-
trinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyusta kasungillapa! Kanan
biyudakunapa wasingunata qoch'ingillapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa,
yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakungillapa. Chaymi suqkunamanda
mas kastigadu ringillapa kaq.

[15] ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukunaqa!
¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam ancha qawch'u kangillapa,
tukuy pachata, tukuy mar yakutapis rinaykillapa, suq runa masta duktrinaykipi kriyichi-
naykillapa. Piru chay runa kriyichishqaykiqa qamkunashina ruraptinqam, ishkay tantu
mas uchayuqta ruraykangillapa, infyirnupi mas kastigadu kanambaq.

[16] ’¡Imanangiraqri qamkuna mana allita yach'achikuqkunaqa! Dyus nishqanda mana in-
tyindiptikiqam, yuyaynikikunaqa suq mana rikakuqshina. Chaymi suqkunata mana baliq
kustumbrikikunata yach'achishpaqa, paykunatapis pandachingillapa. Chaqa qamku-
naqam yach'achikungi: Mayqan runa ichu warmi Tayta Dyuspa adurana wasimba
shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaq. Piru mayqan runa Dyuspa
adurana wasimba urumba shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryuna kumplinambaq,
nishpa. [17] ¡A, tuntu sarkukunashina! ¿Mayqannindaq masta balin Dyuspaqqa, uru ichu
paypa adurana wasin? Paypa adurana wasinmi masta balin urumandaqa. Chay uruqa
Dyuspa adurana wasimba kaptinmi santu kidan, Dyuspaqna kashqanrayku. Manaqa
manam balinmanchu Dyuspaqqa. [18] Ningillapapismi: “Pata altarpa shutimbi jurashpaqam,
mana nisisaryuchu kumplinambaqqa. Piru chay pata altarpa sawambi ufrinda kaqpa
shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryu kumplinambaq. Chaqa mana kumplishpaqam
ancha uchayuq”, nishpa. [19] ¡A tuntukuna! ¡Sarkukunashinam mana nimatapis rikangilla-
pachu! ¿Mayqandaq masta balin, ufrindachu ichu pata altar? Chay pata altarmi
mastaqa balin. Chaqa pata altarpi chay ufrinda Dyuspaqna kashpaqam, ancha balin.
Manaqa manam balinchu. [20] Alliptam niykillapa, pata altarpa shutimbi juraqqam, tukuy
ufrindandimba shutimbipis juraykan. [21] Dyuspa adurana wasimba shutimbi juraqqam,
Dyuspa shutimbipis juraykan. Chaqa Dyusqam tiyan chay shumaq wasimbi. [22] Syilupa
shutimbi juraqpismi, Dyuspa ancha altu trunumba shutimbipis juraykan. Chaqa syiluqam
Dyuspa ancha shumaq trunun. Chayshinaqam Dyuspa shutimbipis juraykan.

[23] ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna
farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa!
Asta anisnikimanda, kuminusnikimanda mintaykimandam dyismuta surqongillapa Dyus-
paq. Piru Tayta Dyus mas baliq kamachikushqandaqam mana kasungillapachu. Chayri
bidaykillapata kambyashpa, chay mas baliq kamachikushqanda kasushpaqa, allitana
rurashpa, llakipakuqkuna kashpa, Dyuspi allita kriyingimanllapa. Chayshina rurashpaqa,
chay dyismuykitapis qoyllapa. [24] ¡A, qamkuna, mana yach'ayniyuq yach'achikuqkuna!
Qamkunaqam ancha allita kwidakangillapa, ama nima mapa mikunata mikunaykil-
lapa. Piru mas fiyu uchakunata rurashpaqam, mana ni intyindingillapachu: Uchatam
ruraykani, nishpaqa. Ancham kwidakangillapa, ama ni suq chushpisitu shimikiman
yaykunan. Piru manam intyindingillapachu: Suq atun mapa kamillu animalmi yaykuykan
shimiyman, nishpaqa.

[25] ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna
farisiyu duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa!
Qamkunaqam basuykikunapa, platuykikunapa sawandalla mayllangillapa, piru kwirpuyki
munashqandalla rurashpaqam, chay upyashqaykita, chay mikushqaykita qoch'ishqallapa
kangi runa masikikunata. Chaymi shunqoykillapaqa ancha mapa Dyuspaqqa. [26] ¡A,
mana yach'ayniyuq farisiyukuna! Puntata Dyusman mañakuy, yumbay uchaykimanda

pirdunashunambaq. Chaymandaqa pay munashqanda rurashpaqam, limpyu shunqoyuq
kayllapa. Chayshina rurashpaqam, tukuy kwirpuykipis Dyuspaqqa limpyuna rin kaq.
27 '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna
farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa!
Chaymi qamkunaqa chay almakuna pambakashqa nichu laya sipulturashina kangillapa.
Manchu almata pambaptinchiqqa, nichupa sawanda ancha shumaqta blankiyanchiq. Piru
ukunqam tullu likidu ancha millanaypaq mapakuna ash'naykan. 28 Chay nichushinallam
qamkunapis kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykillam allin laya kangillapa, runakuna
rikashunanllapa. Piru shimikiwanlla Dyusta kasushpaqam, shunqoykipiqa ancha uchayuq
kangillapa.
29 '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna
farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa!
Unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Piru kananmi qamkunaqa
chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata kwidaykangillapa. Chay nichungu-
nata kwidashpa, chay unay rimaqkunata alabashpaqam, 30 ningillapa: "Chay unay ag-
wilunchiqkunapa tyimpumbi kawsashpaqach'i, Dyuspaq rimaqkunata mana wanchinayl-
lapatachu", nishpa. 31 (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta.) Chaymi chay
unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa. 32 Chaqa qamkunaqam munangillapa
ushyayta chay unay agwiluykikuna qallarishqanda.
33 '¡Qamkunaqam malukuna kashpa, kulibrapa ayllunguna kangillapa! Chayshina kash-
paqa, ¿imashinaraq atingimanllapa infyirnumandaqa washakayta? Manam ringillapachu
atiq washakaytaqa. 34 Chayshina malukuna kaptikillapam, qamkunaman rini kach'amuq
noqapaq rimaqkunata, yach'ayniyuqkunata, yach'achikuqkunata. Piru paykunamanda
wakindaqam ringillapa wanchiq. Wakindaqam kruspi ringillapa klabaq. Wakindaqam
sinaguga wasikunapi ringillapa asutiq. Llaqtan llaqtanmi ikinllapata ringillapa riq,
paykunata qesachanayki. 35 Chayshina ruraptikillapam, chay unay agwiluykikuna allin
runakunata wanchishqangunapaq qamkunapis uchayuqkuna ringillapa kaq. Chay an-
cha allin Abilta wanchishqan tyimpumandapacha, chay Birikiyaspa churin Sakariyasta
wanchishqan tyimpukaman, yumbay chay agwiluykikuna wanchishqan runakunapaqmi
qamkunapis kastigadu ringillapa kaq. Chay unay agwiluykikunaqam chay Sakariyasta
wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pungumbi, pata altarpa ñawpambi. 36 Chayri
allita uyawayllapa, Taytanchiq Dyusqam yumbay qamkunata rin kastigashuqllapa, chay
ancha uchata rurashqaykirayku, chay agwiluykikuna rurashqanraykupis.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Lk 13.34-35)

37 '¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! Qamkunaqam Taytanchiq Dyuspaq rimaqkunata
wanchingillapa. Kanan Dyus kach'amushqan runakunatam sitangillapa. Manchu suq
wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis qamkunata
kutin kutin ancha munashqa kani tandashuyllapata, piru mana munarqaykillapachu.
38 Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kidaq. 39 Kanan mananam ringillapachu rikawaq,
syilumanda kutimunay diyakaman. Chay diyapiqam noqapaq ringillapa niq: "¡Alabashqa
kanqa Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!" nishpa.

24

Jisusmi nirqan: "Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq", nishpa
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 Tayta Dyuspa adurana wasinmanda Jisus lluqshishpa riykaptinnam, noqaykuna
yach'akuqningunaqa qemikashpa, nirqayllapa:
—¡Siñursitu, rikay kay ancha shumaq atun adurana wasita! nishpa.
2 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kananqam rikaykangillapa kay atun wasitaqa. Piru alliptam niykillapa, suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapa kay wasitaqam, manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mk 13.3-23; Lk 21.7-24; 17.22-24)

3 Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Ulibu lumaman rishpa, chaypi tiyarqan.
Chaypi tiyaykaptinmi noqaykunaqa qemikashpa, uyaraplla (uyaralla) tapurqayllapa:
—Niwayllapari chay nishqaykikunaqa ¿ima tyimpum rin kumpliq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Jisukristum rinna kutimuq. Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?
4 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. 5 Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiyta myintashpa, rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani", nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq. 6 Qamkunaqam ringillapa uyaq: "Waqpi, kaypim pilyaykanllapa", nishpa. Piru amar manchayllapachu. Chayshinam rin kaq. Piru chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. 7 Chaqa puntata suq nasyumbi tiyaqkunam rin pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay mundupiqam waqpi, kaypi qeshyaykuna, ambrunakuna rin kaq. Pachapismi waqpi kaypi rin kuyuq. 8 Tukuy kay siñakunaqam munan niyta, ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.
9 'Qamkunatapismi qesachashushpa, rinllapa wanchishuq. Yumbaymi rin ch'iqnishuqllapa, noqapi kriyishqaykirayku. 10 Chaymi achka runakuna noqamandaqa rinllapa akrakaq. Kanan paykunapura ch'iqninakushpam, kuntrangunaman rinllapa intriganakuq. 11 Achka llullakuqkuna shamushpam, rinllapa niq: "Noqam Dyuspaq rimaq kani. (Paypaqmi yach'achikuni)" nishpa. Chayshinam achka runata warmita rinllapa ingañaq. 12 Chay runakuna, warmikuna ancha maluyashpam, manana rinllapachu llakipaq runa masingunataqa. 13 Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq. 14 Kanan noqapi yuyakuqkunam shumaq nutisyayta tukuy mundupi ringillapa yach'achikuq: Jisukristum shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa, yumbay nasyungunapi noqapaq yach'ananllapa. Chaymandaraqmi rin ushyakaq kay munduqa.
15 'Dyuspaq rimaq Dañilmi (unay tyimpupi) librumbi kayshina iskibrirqan: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq Tayta Dyuspa adurana wasinman", nishpa.* Chayri qamkuna yach'ashpa: Chay millanaypaq dañachikuqmi chay santu lugarman yaykushqa, nishpaqa, intyindiyllapa: Chay unay Dañil iskibrishqanqam kumpliykanna, nishpa. 16 Chayta yach'ashpaqa, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. 17 Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa, ama yaykunqallapachu wasinman, imangunata surqonambaqqa. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. 18 Ch'akrapi kaqkunapis ama wasinman kutinqallapachu, ni mudananda apananllapaqa. 19 ¡Imananqallaparaq chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikuna, chay iti wambrituyuqkunaqa! 20 Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi, ni samana diyapi. 21 Chay mitikanayki tyimpupiqam yumbay runakuna, warmikuna ancha rinllapa ñakaq maski yumbay ñakaykunamanda. Chaqa kay mundu qallarishqan diyamandapacham mana nunka ñakashqallapachu chay mitikanan tyimpupishinaqa. Chay ñakana tyimpu ushyakaptinmi, manana nunka rinllapachu ñakaq chay tyimpupishinaqa. 22 Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsaytaqa. Yumbay runa, warmi wañunmanllapa.
23 'Chayri mayqan runa qamkunata nishuptin: "¡Rikayllapa, kaypim Dyus Akrashqan Washadurqa!" ichu nishuptin: "Kay waqpim payqa", nishpaqa, ama kriyiyllapachu. 24 Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur

* 24:15 Daniel 9.27; 11.31

kani", nishpa, ichu "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Paykunam ispantaypaq milagrukunata, siñakunata rinllapa ruraq. Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq. Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. 25 Kaykish manaraq chaykuna pasaptin, nishushqallapana kani (ama pipis ingañashunanllapa). 26 Chayri nishuptinllapa: "Waq chunchapim Washadurninchiqqa", nishpaqa, ama riyllapachu; ichu "Kay uku wasipim", nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu. 27 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam rini kutimuq llipyaq rrilampagushina. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. 28 Chaqa maypi suq wañushqa kaptinqam, shingukuna tandakanllapa. *[Nuta: Chay shingukunata karumanda rikashpam yach'anchiq, imam wañushqa, nishpa. Chayshinallam chay diya Jisukristu shamuriptinqa, karumanda yumbay rinllapa rikaq.]*

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

29 'Chay ñakaykuna pasaptinllam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. Lusirukunapismi syilumanda rinllapa ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rin kuyuq.* 30 Chaymandaqam yumbayna rinllapa rikaq syilupi suq siñata. Chaymi rinllapa yach'aq: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum kutimuykanna, nishpa. Chay siñata rikashpaqam, tukuy mundupi ancha manchashpa, rinllapa waqaq. Chaypinam rinllapa rikawaq, syilumanda pukutaypa sawambi, ancha pudirniyuq llipyashpa shamuykaqta. 31 Anjilniykunatam rini kach'aq kay pachapa yumbay kuchungunaman, paykuna kurnitata waqachishpa, akrashqaykunata tandananllapa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus pallpamuqwan
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

32 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Biranunam rin kaq, nishpa. 33 Chayshinallar yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, yach'ayllapa: Chay willawashqanchiqmi rinna kumpliq, nishpa. 34 Alliptam niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, kay nishushqaykunaqa rin kumpliq. 35 Chaqa syiluwan kay pacham rin ushyakaq. Piru kay nishushqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliq.

Manam pipis yach'anchu: ¿Ima tyimpum Jisukristuqa rin kutimuq? nishpa
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

36 'Piru manam pipis noqapaqqa yach'anchu: ¿Ima diyata, ima urastam rin kutimuq? nishpaqa. Manam ni anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis yach'anillapachu. Tayta Dyusllam chaytaqa yach'an. 37 Nuwipa tyimpumbi kashqanshinam, kutimunay tyimpupis rin kaq. 38 Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, kasaraykarqan, wambrangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasiman yaykushqan diyakaman. 39 Manam intyindirqanllapachu: Ancha tamyaptinmi, yakukunapi yumbay ch'uqashpa rinchiqllapa ushyakaq, nishpaqa. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runa kutimuptiy, mana rinllapachu yach'aq: Kay diyapim Jisukristu rin kutimuq, nishpaqa. 40 Ishkay runa ch'akrapi kaykaptinmi, suqta apashaq, suqta dijashaq. 41 Chayshinallam ishkay warmi kutakuykaptimbis, suqta apashaq, suqta dijashaq.

42 'Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Imurasmi Jisukristuqa rin kutimuq? nishpaqa. Chayrayku chayta yuyashpa, allita kwidakashpa, listu kayllapa kutimunaypaqqa. 43 Kaytapis allita yach'ayllapa, suq runa yach'ashpa, ima urasmi ladrunqa rin shamuq, nishpaqach'i, wasindaqa ancha allita kwidanman, ama yaykunambaq suwaq. 44 Chayshina qamkunapis tukuy tyimpu listu kayllapa. Chaqa noqaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriyaduwan, mana allin kriyaduwan
(Lk 12.41-48)

---

* 24:29 Isaías 13.10

45 ’Noqata allita shuyawaqkunaqam allin yach'ayniyuq kumplidu kriyadushina. Chaqa
chay allin kriyadupa patrunninqam paypa makimbi dijan wasinda: “Kay kriyadu
masikikunatar allita kwidashpa, urasnimbi qaray”, nishpa. 46 Chaymi chay wasi kwidaq
kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ru-
raykaqta tariptin. 47 Alliptam niykillapa, chay patrunninqam chay allin kriyadunda
mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imangunata paypa kwintan rin dijaq, payna
kwidanambaq. 48 Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunniyqa
rinchu kutimuq, nishpaqa. 49 Chaqa chayshina yuyashpa maluyashpaqam, kriyadu masin-
gunata maqashpa, mach'aqkunawan unda unda mikushpa, upyaptinqam, 50 patrunninqa
mana yuyashqan uraspi shamushpa, 51 ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa
rin wichukuq chay shiminwanlla Dyusta kasuqkunapa kashqanman, chaypi paykunawan
pulla padisinambaq. Chaypim waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq.

25

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan dyis chinakunawan

1 ’Suq bidapi Dyusman ch'ayananchiqqam, kay dyis dunsillakuna kasamyintu fy-
istaman riqkunashina rin kaq. Chaqa chay dyis dunsillakunaqam michangunata
piskashpa, rirqanllapa kasamyintu fyistaman, suq dunsilla masimba namuradunda
shuyaq. 2 Paykunamandam sinku chinakuna ancha yach'ayniyuq, jwisyusakuna kar-
qan. Sinkuqam dijada mana yach'ayniyuqkuna karqan. 3 Chay dijadakunaqam
michangunatalla aparqan. Manam lamparamba mas asiytindaqa aparqanllapachu.
4 Piru chay yach'ayniyuq dunsillakunaqam butillangunapi asiytinllapata aparqanllapa.
5 Chaymandaqam chay kasaraq runa unayaptin ch'ayamuqqa, chay dunsillakunaqa
shuyashqanshina, yumbayninna puñurqanllapa.
6 ’Chaymandaqam ch'awpi tutata uyarqanllapa kayshina qayakuqta: “¡Kasaraq runaqam
shamuykanna! ¡Lluqshiyllapa tinguq!” nishpa. 7 Chaymi yumbay chay dunsillakunaqa
utqaymaya atarishpa, michanllapata allicharqanllapa. 8 Piru dijadakunaqam jwisyusaku-
nata nirqan: “¡Michayllapam wañuykanna! ¡Ashlita asiytikitar qowayllapa!” nishpa.
9 Chaymi chay jwisyusa dunsillakunaqa chay dijadakunata kayshina nirqan: “Ama
pullata faltawananchiq, riyllapa randimuy”, nishpa. 10 Piru chay dijadakuna rinanga-
manllapa asiytita randimuqqam, ch'ayamurqanna chay kasaraq runaqa. Chaymi chay
sinku dunsilla lista kaqkunaqa wasimanna yaykurqanllapa, dunsilla masinda kushichiq.
Chayshina ukupina kaptinllapaqam, pungutaqa kirparqanna. 11 Chaymandaqam chay
dijada dunsillakunapis ch'ayamushpaqa, qayakurqanllapa: “Taytitu, Taytitu, punguykitar
kich'ay yaykunayllapa”, nishpa. 12 Piru chay kasaraqqam paykunataqa nirqan: “¿Pich'i
kangillapa? Alliptam niykillapa, manam riqsiykillapachu”, nishpa.
13 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqan:
—Chayshinar qamkunapis allita rurashpa shuyawayllapa. Chaqa manam
yach'angillapachu: Ima diya, ima urasmi Jisukristuqa rin shamuq, nishpaqa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kimsa runa qellayta trabajachiqwan
(Lk 19.11-27)

14 ’Suq bidapi Dyuswan kawsananchiqqam suq qellayniyuq runashina rin kaq. Chaqa
chay runaqam karu nasyunman rinambaq, kriyadungunata qayashpa, qellayninda min-
garqan trabajachishpa ganachinanllapa.
15 ’Suq kriyadundam 5.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 2.000 qellayta
mingarqan. Suq kriyadundaqam 1.000 qellayta mingarqan. *[Nuta: Kada qellaymi ancha
baliq. Chaqa suq trabajadurmi masdi 15 watakunata trabajaq, mil qellayta gananambaqqa.]*
Chayshina mingashpaqam, rirqanna karu llaqtaman. 16 Chaymi chay 5.000 qellayta
ch'askiqqa, nigusyukunata rurashpa, ganachirqan 5.000 masta. 17 Chay 2.000 qellayta
ch'askiqpismi, 2.000 masta ganachirqan. 18 Piru chay 1.000 qellayta ch'askiqqam suqku-
namanda akrakashpa, allpapi ush'kukushpa, patrunnimba qellaynindaqa pambarqan.

19 ’Chaymandaqam achka tyimpumanda chay kriyadukunapa patrunninqa
kutimurqanna. Chaymi qellaynimba wach'aynimbaq chay kriyadungunata kwintata
mañarqan. 20 Chay 5.000 qellayta ch'askiq kriyadunqam 5.000 masta apamushpa
patrunnindaqa nirqan: “Patrunsitu, 5.000 qellaytam qowarqayki. Piru 5.000 mastam
ganachishqa kani”, nishpa. 21 Chaymi patrunninqa paytaqa nirqan: “Allin kumplidu
kriyaditu, allitam noqapaq trabajachishqa kangi chay ashla qellayniy mingashushqayta.
Chaymi ancha achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri allin
lugarniyman yaykuy, kushikunanchiq”, nishpa.

22 ’Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi nirqan: “Patrunsitu, 2.000 qellaytam qowarqayki.
Piru 2.000 mastam ganachishqa kani”, nishpa. 23 Chaymi chay patrunninqa nirqan: “Allin
kumplidu kriyaditu, qambismi allita noqapaq trabajachishqa kangi chay ashla qellayniy
mingashushqayta. Chaymi achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki.
Chayri qambis allin lugarniyman yaykuy kushikunanchiq”, nishpa.

24 ’Piru chay 1.000 qellayta ch'askiq kriyadunmi ch'ayashpaqa nirqan: “Patrun-
situ, noqaqam riqsishurqaq wapu kashqaykita. Chaqa suqkuna tarpushqangunatam
qamna kusichangi. 25 Chaymi manchashushpa, chay 1.000 qellay qowashqaykita allpapi
ush'kukushpa pambashpa, pakashqa kani. Kaypi qellayniki”, nishpa. 26 Chaymi chay
patrunninqa nirqan: “¡A, malu, qella kriyadu! Qamqam yach'arqayki suqpa tarpudunda
kusichashqayta, nishpa. 27 Chayshina waqaychashqayki kwintamandaqa, chay qellayniy-
taqa bankuman ruranaykita, kutimushpa ganansyayuqta surqonaypaq”. 28 Chayshina
nishpaqam, chaypi kaqkunata kayshina kamachirqan: “Chay 1.000 qellay qoshqayta
qoch'ishpa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. 29 Chaqa chay imayuqtaqam masta rini
qoq (allita kasuwashqanrayku). Chaymi mas imayuqna rin kaq. Piru chay ashlita
kaqniyuqtaqam limpu rini qoch'iq (mana allita kasuwashqanrayku). 30 Chayri chay malu
kriyadutaqa sawa tutayaqman wichukuyllapa, chaypi padisishpa, waqashpa, kirungunata
qech'yachinambaq”, nishpa.

Jwisyu diyapim Taytanchiq Dyusqa yumbayta rin jusgaq

31 Jisukristuqam kayshinapis nirqan:

—Yumbay anjilniykunawanmi noqa Dyusmanda Shamuq Runa ancha kamachikuq
gubyirnu shamushpa, llipyaq trunuypi rini tiyaq kamachikunaypaq. 32 Yumbay nasyun-
gunamandam runakuna, warmikuna ñawpayman rinllapa tandakaq. Manchu michidurqa
wishangunata akran chibukunamanda. Chayshinallam noqapis rini akraq noqata
kuyawaqkunata chay mana kuyawaqkunamanda. 33 Chaqa chay kuyawaqkunaqam
wishaykuna. Chaymi paykunata allin laduypi rini ruraq. Chay mana kuyawaqkunaqam
chay chibukunashina. Chaymi paykunataqa ichuq laduypi rini ruraq. 34 Chaymandaqam
allin laduypi kaqkunataqa rini niq: “Tayta Dyusmi qamkunata ancha yanapashushqa.
Chayri noqaman shamuyllapa. Chaqa kay munduta rurashqan diyamandapacham Tayta
Dyusqa anaq syilupi ancha shumaq lugarta rurashqa, qamkuna waqpi tiyanaykillapa.
35 Chaqa mallaqnaptiymi, qamkuna qarawarqayki. Yakunaptiymi, yakuta qowarqayki.
Furastiru kaptiymi, pusadata qowarqayki. 36 Mana mudanayuq kaptiymi, qamkuna
mudanata qowarqayki. Qeshyaq kaptiymi, shamurqaykillapa watukuwaq. Karsilpi
kaptiypismi, rirqaykillapa kunswilawaq”. 37 Chayshina niptiymi, chay kuyawaqkunaqa
rin niwaq: “Taytitu, ¿ima tyimputaq mallaqta rikashushpa, qarashurqaqllapa, yaku-
naqta rikashushpa, qoshurqaqllapaqa? 38 ¿Ima tyimputaq furastiru kaptiki, pusadata
qoshurqaqllapa, mana mudanayuq kaptiki, mudanata qoshurqaqllapa? 39 ¿Ima tyimputaq
qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiki, rirqayllapa watukushuqqa?” nishpa. 40 Chayshina
tapuwaptinllapam, noqaqa paykunata rini niq: “Alliptam niykillapa, chay mana
imayuqkunata yanapashpaqam, alabis noqata yanapawashqa kangi”, nishpa.

41 ’Chaymandaqam ichuq laduypi kaqkunatana rini niq: “¡Ashuyllapa laduymanda
qamkuna malditu kundinadukuna! Riyllapa chay tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman.

Chay infyirnutaqam Taytanchiq Dyus rurashqa, dyablu tukuy yanapakuqnin dyablukunawan rupanambaq. 42 Chaqa mallaqnaptiymi, qamkunaqa mana qarawarqaykichu; yakunaptiypismi, mana qowarqaykichu. 43 Furastiru kaptiypismi, mana pusadata qowarqaykichu. Mudanay faltawaptimbismi, mana nimatapis qowarqaykichu. Qeshyaq kaptiy, karsilpi kaptiypismi, mana rirqaykillapachu watukuwaqqa". 44 Chayshina niptiyqam, paykunaqa rin tapuwaqllapa: "Taytitu, mallaq kaptiki, yakunaptiki, furastiru kaptiki, mana mudanayuq kaptiki, qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptikiqam, mana rikashushqachu kanillapa yanapashunayqa", nishpa. 45 Chayshina niwaptinllapaqam, paykunata nishaq: "Alliptam niykillapa, chay pubrikunata mana yanapashpaqam, alabis noqata disprisyawashqa kangi", nishpa.

46 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Paykunaqam rinllapa riq chay mana ushyakaq kastiguman. Piru allingunaqam rinllapa riq luryaman, tukuy tyimpu kawsananllapa, nishpa.

26

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jisusmi chaykunata yach'achikushpaqa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

2 —Qamkunaqam yach'angillapa: Ishkay diyallanam faltan Paskwa fyista qallarinanqa, nishpa. Chay fyistapim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa kuntrawaqkunaman rinllapa intrigakuwaq, kruspi klabawananllapa, nishpa.

3 Alliptam chay diyakunapi kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa atun wasimba patyumbi. Chay kuraqam Kayfas shutirqan. 4 Yumbay chay kamachikuqkunam kayshina parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisusta ingañashpa dimandanchiqman, prisushpa wanchinanchiqllapa? nishpa.

5 Chaymandaqam nirqanllapa:

—Kay fyistapiqam mana balinchu wanchinanchiqqa. Chaqa kay fyistapi kaqkunakish kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi kashpa, rirqayllapa suq runa Simun shutiqpa wasinman. Chay Simunmi unayqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. 7 Paypa wasimbi kaykaptiyllapam, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq mishki mutkinata apamushpa. Mesapi kaykaptiyllapam, chay warmiqa chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. 8 Chayta rikashpam, noqaykunaqa piñakushpa, nirqayllapa:

—¿Imapaqtaq qesachaykan chay ch'aniyuq mishki mutkinataqa? 9 Chaytaqash' achka qellaypaq randikushpa, chay mana nimayuqkunata yanapananchiqta, nishpa.

10 Chaymi Jisus chayta uyashpaqa, kayshina niwarqanllapa:

—¿Imapaqmi kay warmitaqa piñachingillapa? Payqam ancha allita rurawashqa. 11 Chaqa pubrikunaqam qamkunapa pullaykillapa tukuy tyimpu rinllapa kaq. Piru noqaqam manana tukuy tyimpuchu pullaykillapaqa rini kaq. 12 Kayshina mishki mutkinata sawayman basyashpaqam, allichawashqashina, wañuptiy pambawananllapa. 13 Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi noqapa shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, payta ama qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Chaymandaqam yach'akuq masiy Judas Iskaryutiqa kamachikuq isrraylinu kurakuna-
man rirqan kayshina niq:
15 —¿Aykatam qamkunaqa pagarawangiman, Jisusta intriganaqqa? nishpa.
Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa 30 yuraq qellayta pagararqanllapa. 16 Chay uras-
mandapacham Judasqa yuyarqan: ¿Maypitaq, imashinataq Jisusta intrigakuni? nishpa.

Kayshinam punta Santa Mikuna karqan
(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

17 Chay Paskwa fyistapiqam suq laya mikunakunata, kachangakunata noqaykuna isr-
raylinukunaqa mikunillapa. Chay fyista qallarishqan diyam wakin yach'akuq masiyku-
naqa Jisusta tapurqanllapa:
—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa?
nishpa.
18 Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:
—Rishpa Jirusalinmanqa, riyllapa chay riqsishqanchiq runaman. Payta niyllapa:
"Yach'achikuq Taytitum nin: Ch'ayamushqanam uras. Wasikipim munani rurayta Paskwa
fyistata yach'akuqniykunawan", nishpa.
19 Chay nishqanshina rurashpam, Paskwa mikunata allicharqanllapa.
20 Tutayaptinnaqam, Jisusqa noqaykuna dusi yach'akuqningunawan mesapina
karqayllapa. 21 Chaypi mikuqshinam niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.
22 Chaymi yumbay noqaykuna limpu malaganayashpa, suqniy suqniy kayshina
tapurqayllapa:
—Taytitu, ¿noqachu kani? nishpallapa.
23 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Noqawan suq platupilla pullay mikuqmi rin intrigakuwaqqa. 24 Chaqa Dyuspa Santu
Librun nishqanshinam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. Lukis ¡imanan-
qaraqri chay intrigakuwaqqa! Mas allich'i kananda chay runaqa ama nasinambaq, nishpa.
25 Chaymi chay intrigakuq Judasqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿noqachu kani? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, nishqaykishinam qam kangi, nishpa.
26 Chaypi mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman pagikurqan. Chayman-
daqam pitishpa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—Kay kachangata ch'askiwashpa, mikuyllapa. Kaymi kwirpuy, nishpa.
27 Chaymandaqam kupatapis piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykunata niwarqan-
llapa:
—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 28 Chaqa kaymi yawarniy, Dyuswan mushuq
tratuta ruranaypaqqa. Yawarniyta ich'aptinllapam rini wañuq, achka runata, warmita
uchangunamanda washanaypaq. 29 Piru niykillapam, kay binutaqam manana mastaqa
rinichu upyaq kay mundupiqa, Taytay tiyashqambi qamkunawan mushuq binuta up-
yanaykaman, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq", nishpa
(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Suq imnuta kantashpaqam, noqaykunaqa chay kashqaymanda lluqshishpa, rirqayll-
apana Ulibu lumaman.
31 Riqshinaqam Jisusqa kayshina niwarqanllapa:
—Kay tutaqam yumbayniki noqapi manana yuyakushpa, noqamanda akrakashpa,
shikwa shikwana ringillapa riq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: "Michidurta
chuqriptiyqam, wishangunaqa waqta kayta shikwakanqallapa", nishpa.* 32 Piru

* 26:31 Zacarías 13.7

wañushqaymanda kawsamushpam, qamkunamanda mas puntata rini riq prubinsya
Galiliyaman, nishpa.
33 Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:
—Qambi manana pipis yuyakuptimbismi, noqaqa qambilla rini yuyakuq, nishpa.
34 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq:
“Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.
35 Chaymi Pidruqa nirirqan:
—Pullayki imapis wañushaq. Manamir ñigashqaykichu, nishpa.
Chayshinallam nirqayllapa noqaykuna chay suq yach'akuqningunapis.

Jisusmi Jitsimani wirtapi Tayta Dyusman mañakurqan
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Jitsimani shutiq lugarman rirqanillapa.
Chayman ch'ayashpaqam, Jisusqa niwarqanllapa:
—Kaypi tiyayllapa, noqa kay waqman rinaykaman Dyusman mañakuq, nishpa.
37 Chayshina nishpaqam, Pidruta, Sibidiyupa chay ishkay churingunata ashla waqkaq
apashpa, Jisusqa suq layayashpa, ancha malaganayarqan. 38 Chaymi paykunata nirqan:
—Ancha jwirtitam llaki piskawan. Limpuraq shunqoy tutayan. Tukuy kay llakikunam
munan wanchiwayta. Kaypi kidashpa, ama puñushpachu, yapachawayllapa, nishpa.
39 Chaymi ashla waqkaq rishpa, qonqorikushpa, ancha kumurashpa qaqllan allpaman
ch'ayachishtin, Dyusman mañakushpa, nirqan:
—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ancha ayaq yakushina. Mu-
nashpaqar chay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu.
Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.
40 Chayshina Dyusman mañakushpa, kutimushpaqam, chay kimsa yach'akuq masiyllap-
ata puñuykaqta tarishpa, Pidruta nirqan:
—¿Ima manachu atishqallapa kangi agwantayta puñuymandaqa ni suq uritata?
41 Rikch'akashpa, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa. Chaqa qamku-
naqam allipta munangillapa Dyusta kasuyta. Piru manam atingillapachu kwirpuykita
sujitayta, nishpa.
42 Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda waqkaq ririshpa, Dyusman kayshina
mañakurirqan:
—Taytitu, illuki ñakanaypaq kaptinqa, qam munashqaykishina kanqa, nishpa.
43 Chaymi shamurishpaqa, puñuykaqta taririrqan chay kimsa yach'akuq masiykunataqa.
Chaqa paykunataqam puñuyqa ancha binsiykarqan. 44 Chaymandaqam chaypilla payku-
nata dijashpa, mushuqmanda chay waqkaq ririrqan, Tayta Dyusman mañakuriq. Chay
kimsa kutindam chayshina nishpalla, mañakurqan. 45 Chaymandaqam chay kimsa kutinda
kutimushpaqa, chay yach'akuq masiykunataqa nirqan:
—¿Sigingillapachu puñushpa? Kananqam ch'ayamushqa chay uras noqa Dyusmanda
Shamuq Runata intrigakuwanan uchayuq runakunaman. 46 Atariyllapa. Akuna. Rikayl-
lapa, chay intrigakuwaqqam ch'ayamuykanna, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Chayshina rimaykaptinllam, chay yach'akuq masiy Judasqa achka runakunawan
ch'ayamurqan. Chay runakunaqam qeruta, atun kuchilluta piskashpa, shamurqanllapa
chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kach'amuptin.
48 Chay Judas intrigakuqqam paykunataqa nishqa karqan:
—Jisusta riqsinaykillapaqam, muchashpa rini napaykuq. Chaytam piskangillapaqa,
nishpa.
49 Chaymi ch'ayashpaqa, Jisustaqa muchashpa napaykurqan:
—Bwinas nuchis, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.
50 Jisusqam nirqan:

—Yanasita (Yanasitu), ¿imapaqtaq shamushqa kangi? nishpa.
Chay uritaslla chay runakunaqa Jisusta piskarqanllapa. [51] Piru Jisuspa suq
yach'akuqninmi atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa
kriyadumba rinrinda pitirqan. [52] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Atun kuchilluykitaqa waqaychayna. Chaqa kuchilluwan pilyaqkunataqam,
kuchilluwan rinllapa wanchiq. [53] ¿Ima manachu yach'angi, noqa Taytay Dyusman
mañakuptiyqam, kach'amunman mas di 70.000 anjilningunata washawanambaq,
nishpaqa? [54] Lukis chayshina kach'amunambaq mañaptiyqach'i, Dyuspa Santu Librumbi
noqapaq nishqanqa mana kumplinqachu. Chaqa librumbiqam kayshina pasawanambaq
riman, nishpa.
[55] Chaymandaqam Jisusqa chay shamuq runakunata nirqan:
—Qamkunaqa, ¿imaraykutaq shamushqallapa kangi atun kuchillukunawan, qeruku-
nawan, saltiyadurtashina prisuwaqqa? Manchu tukuy diya Tayta Dyuspa adurana
wasimbi qamkunawan kashpa, yach'achikushqa kani. ¿Imaraykutaq qamkunaqa chaypiqa
mana prisuwarqaykichu? [56] Piru tukuy kaykunam kayshina pasaykan, Dyuspaq rimaqkuna
iskibrishqanguna kumplinambaq, nishpa.
Chay urasmi noqaykuna yumbay yach'akuqningunaqa Jisusta sapalitanda dijashpana,
mitikarqayllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

[57] Chay prisuqkunaqam Jisustaqa chay mas kamachikuq isrraylinu kura Kayfaspa was-
inman aparqanllapa. Chaypim karqanllapa Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna,
kamachikuq ansyanukunapis. [58] Piru Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay Kay-
faspa wasimba patyungaman. Chaypiqam suldadukunawan tiyarqan, rikanambaq
imanachiqshi rin Jisustaqa, nishpa. [59] Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay
kamachikuq ansyanukuna, yumbay chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapismi
tistigukunata maskarqanllapa, llullakushpa, Jisuspa kuntran rimananllapa, chaypaq tum-
banna wanchinanllapa. [60] Piru maychika suqnin suqnin yanqakunata llullakushpa, mana
igwalta rimaptinllapaqam, mana nimapaq atirqanllapachu tumbayta Jisusta, wanchinan-
llapaqa. Piru ultimupim ishkay llullakuqkuna ñawpanllapaman pasashpa, [61] nirqanllapa:
—Kay runam nishqa: "Dyuspa chay atun adurana wasinda bulashpam, atini kimsa
diyapi mushuqmanda rurariyta", nishpa.
[62] Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa atarishpa, Jisusta tapurqan:
—¿Manachu nimatapis ningi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqan-
daqa? nishpa.
[63] Piru kuntraptinllapaqam, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi
chay mas kamachikuq kuraqa nirqan:
—Mayá, kamachiykim juranayki Dyuspa shutimbi, ¿Qamchu Dyuspa Churin kangi?
¿Qamchu Dyus Akrashqan Washadurqa kangi ichu mana? nishpa.
[64] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Qam nishqaykishinam kani. Niykillapapismi, kananmandaqam noqa Dyusmanda
Shamuq Runata ringillapa rikawaq, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi
tiyaykaqta. Ringillapam rikawaqpis pukutaykunapi syilumanda shamuykaqta, nishpa.
[65] Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa,
kwirpumbi kaq mudananda llikishpa, chay juyiskunata nirqan:
—¡Ichichín, kay runaqam Taytanchiq Dyusta burlaykan! Kananqam manana mu-
nanchiqchu tistigukunataqa, ¿manachu? Waqqar kananqa qamkuna kikiki uyashqallapa
kangi, kayshina rimashpa Dyusta burlaptinqa.
[66] Chaymandaqam chay juyiskunata tapurqan:
—¿Imatataq yuyangillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Arí, uchayuqmi. Allim wañunambaq, nishpa.

67 Chay urasmi qaqllambi tuqapashpa, wakinqa puñitiyarqanllapa, wakinqam qaqllambi
paqyachishpa, nirqanllapa:
68 —Mayá, qam Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, niwayllapa: ¿Pitaq maqashushqa?
nishpa.

Pidrum Jisusta ñigarqan
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Pidru chay wasipa patyumbi tiyaykaptinmi, suq kriyada qemikashpa nirqan:
—Qambismi Jisus Galiliyamanda kaqwan purirqayki, nishpa.
70 Piru Pidruqam yumbay chaypi kaqkunapa ñawpambi ñigashpa nirqan:
—Manam yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.
71 Chaymandaqam chay patyumanda sawa punguman lluqshiptin, suq kriyadapis
Pidruta rikashpa, chaypi kaqkunata nirqan:
—Kay runapismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq, nishpa.
72 Piru payqam kayshina jurashpa, ñigarirqan:
—Pur Dyusitu, manam riqsinichu chay runataqa, nishpa.
73 Chaymandaqam suq rratitumandalla, chaypi kaqkuna qemikashpa, Pidruta nirqan:
—Allibraq qambis paykunamanda suqnin kangi. Chaqa qamqam chay Galiliyamanda
kaqkunashina rimangi, nishpa.
74 Chayshina niptinllapam, Pidruqa masta jurashpa, nirqan:
—¡Pur Dyusitu, allipta niykillapa, manamir chay runataqa riqsinichu! nishpa.
Chay urasmi suq gallu kantarqan. 75 Chaymi Pidruqa yuyarqan Jisus kayshina nishqanda:
"Manaraq gallu kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq", nishpa. Chaymi payqa ancha
syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

27

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 *[Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.]* Achikyaptinnam isrraylinukunapa yumbay kamachikuq kuranguna,
kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa parlanambaq, Jisusta wanchinanllapa.
2 Chaymandaqam Jisusta grillitashpa, aparqanllapa gubyirnu Punsyu Pilatuta intrigaq.

Judasmi wañurqan

3 Chay intrigakuq Judasqam rikashpa Jisusta sintinsyadu wanchinanllapa kaptinqa,
ancha syintirqan intrigakushqambaq. Chaymi rirqan kamachikuq isrraylinu kurakunata,
kamachikuq ansyanukunata chay 30 yuraq qellay ch'askishqanda kutichiq. Chaymi
nirqan:
4 —Uchatam rurashqa kani, suq mana nima uchayuq runata intrigakushpa wanchi-
naykillapa, nishpa.
Piru chay isrraylinu kurakunaqam Judastaqa nirqanllapa:
—¿Ima kwintayuqtaq noqaykunaqa kani? Chayqam qamba kwintayki, nishpa.
5 Chayshina niptinqam, Judasqa uku Dyuspa adurana wasimbi chay qellayta
wichukurqan. Chaymandaqam suq lugarman rishpa, urkakashpa wañurqan.
6 Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay qellayta tandashpa, kayshina parlar-
qanllapa:
—Kay qellaypaqmi suq runata intrigakurqan, payta wanchinanchiqllapa. Chaymi
liyninchiq mana dijawanchiqchu wichunanchiq ufrindanchiqpa kajunninmanqa, nishpa.
7 Chayshina parlashpallapaqam, kayshina yuyarqanllapa: Chay qellaywanqa randishun-
llapa chay manga ruraqpa ch'akranda, pantyun kanambaq, furastirukuna wañuptin,
chaypi pambananchiqllapa, nishpa. 8 Chaymi chay ch'akraqa kanan diyakaman
shutin "Yawar Pamba". Chaqa chay ch'akrataqam Jisuspa prisyunwan randirqanl-
lapa. 9-10 Chayshinam kumplirqan Dyuspaq rimaq Jirimiyas kayshina nishqan: "Chay

isrraylinukunam suq runapaq pagarashqanllapa prisyunda paykunalla tandarqanllapa. Chay 30 qellaykunawanmi randirqanllapa mangata ruraq runapa ch'akranda, Kamachikuqniy niwashqanshina", nishpa.*

Gubyirnu Pilatum Jisusta tapurqan rriparanambaq
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Gubyirnu Pilatuman Jisusta apaptinllapa, paypa ñawpambi shayaykaptinmi, chay
Pilatuqa kayshina tapurqan:
—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.
12 Kanan chay kamachikuq kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kuntrashpa
kusasta niptimbismi, Jisusqa mana nimatapis nirqanchu.
13 Chaymi Pilatuqa Jisusta nirqan:
—¿Manachu uyangi kuntrashushpa, malutash rurashqa kangi, niptinllapaqa?
14 Chayshina niptimbismi, Jisusqa mana ni suq palabrata rimarqanchu. Chaymi uyaraq-
talla rikashpaqa, chay gubyirnuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa
(Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

15 Chay Paskwa fyistapim gubyirnuqa watan watan suq prisuta kach'aq, runakuna
rrugakuptin. 16 Chay tyimpupim suq runa Barrabas shutiq karsilpi karqan. Paypaqqam
yumbay isrraylinukuna ancha allita yach'arqanllapa. 17 Kanan chay achka runakuna
tandakashqandam Pilatuqa kayshina tapurqan:
—¿Pitam munangillapa kach'anaypaq? ¿Barrabasta ichu kay Jisus Dyus Akrashqan
Washadur shutiqta? nishpa.
18 Chaqa Pilatuqam intyindishqa karqan: Paykuna imbidyashpam, kay Jisustaqa intri-
gawashqallapa, nishpa.
19 Chayshina Pilatu trunumbi tiyaykaptinmi, paypa warminqa suq rrikaduta kayshina
kach'akurqan:
—Chay allin runamanqa ama mitikuychu. Chaqa tutam ancha llakita paypaq
musqoshqa kani, nishpa.
20 Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunawanqam chay achka
runata kunashpa, animachishpa, kayshina kunarqanllapa:
—Pilatutaqa mañayllapa Barrabasta kach'ashpa, Jisusta wanchinan, nishpa.
21 Chaymi chayshina niptinllapaqa, chay gubyirnu Pilatuqa paykunata tapurirqan:
—Kay ishkay prisukunamanda, ¿mayqannindataq munangillapa kach'anaypaqqa?
nishpa.
Paykunaqam nirqanllapa:
—¡Barrabasta kach'ay! nishpa.
22 Chaymi Pilatuqa tapurirqan:
—Chayshinaqa, ¿imanachishaqtaq kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqtaqa?
nishpa.
Chaymi yumbaynin nirqanllapa:
—¡Kruspi klabay! nishpa.
23 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:
—Piru ¿ima malutamir rurashqa? nishpa.
Chayshina tapuptinmi, paykunaqa ashwamba sh'uqyarqanllapa:
—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpallapa.
24 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yach'arqanna: Maychika imata niptiypismi,
mana rinllapachu kasuwaq. Piñakushpam mastana rinllapa sh'uqyaq. Noqamannam

* 27:9-10 Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13

rinllapa alsakaq, nishpa. Chaymi yakuta mañashpa, yumbaypa ñawpambi makingunata
mayllashpa, nirqan:
—Kay allin runata qamkuna wanchiptikiqam, mana uchayuqchu kani noqaqa.
Qamkuna munashqaykita rurayllapa. Qamkunam uchayuqqa ringillapa kidaq, nishpa.
25 Chayshina niptinmi, yumbay chay runakunaqa nirqan:
—¡Ari! Wanchishpaqam, noqaykuna wambraykunawan uchayuqkuna kashaqllapa,
nishpa.
26 Chaymi Pilatuqa, Barrabastana kach'ashpa, Jisustaqa asutichishpa, paykunatana
intrigarqan, kruspina klabanambaqllapa.
27 Chaymandaqam chay gubyirnupa suldadungunaqa uku kwartilninman Jisusta
aparqanllapa. Chay ukupiqam yumbay suldadu masingunata Jisuspa rridurninman
tandarqanllapa. 28 Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa kapanda surqoshpa,
granati kapata rurachirqan, gubyirnushina kanambaq. 29 Umanmanmi rurarqanllapa
suq kuruna kasha likiduta. Allin ladu makimbipismi suq gubyirnupa burdunnin layata
piskachirqanllapa. Chayshina rurashpaqam, ñawpambina qonqorikushpa, ancha burlar-
qanllapa:
—¡Biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.
30 Kanan tuqapashpam, chay piskachishqanllapa burdunwan umambi waqtarqanllapa.
31 Chayshina burlashpaqam, chay kapa rurachishqanllapata surqoshpa, mudananda ru-
rachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapa, kruspina klabanambaq.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Kwartilmanda lluqshishpaqam, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan.
Payqam Sirini llaqtamanda karqan. Chay Simundam Jisuspa krusninda amalas um-
bruchachirqanllapa apanambaq. 33 Chayshinam ch'ayarqanllapa chay lugar Gulguta
shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”,
nishpa. 34 Chaypina kashpaqam, binuta ayaqwan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa up-
yanambaq. Piru Jisusqam mallishpa chay binutaqa, mana upyarqanchu.
35 Chaymandaqam kruspina klabarqanllapa. Kruspi klabashpaqam, chay suldadukunaqa
swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. ⌞Chayshina ruraptinl-
lapam, kumplirqanna Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan: “Paykunapuram swirtita
rurashpa, mudananda partinakurqan”, nishpa.* ⌟ 36 Partinakushpaqam, chaypina ti-
yarqanllapa kwidaq. 37 Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi suq tablitata rurarqan-
llapa, imaraykum wañun, nishpa. Chay litrakunaqam niq: “Kay Jisusmi isrraylinukunapa
gubyirnun”, nishpa.
38 Jisuspa ladumbiqam ishkay ladrungunatapis kruskunapi klabarqanllapa, suqninda
allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. 39 Kanan ladunllapata pasaqkunaqam umanllapata
kuyuchishpa, musyashpa niqllapa:
40 —Qam Dyuspa adurana wasinda bulashpa kimsa diyapi ruraqqar, qam kikiki washakay.
Mayá, Dyuspa Churin kashpaqa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.
41 Chayshinallam kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis ancha
burlashpa, Jisuspaq nirqanllapa:
42 —Suqkunataqam washarqan. Piru pay kikinllaqam mana atinchu washakayta.
Mayá, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, kanalitan chay krusmanda ishkimunqa, paypi
kriyinanchiqllapa. 43 Payqam niwarqanchiqllapa: “Dyuspa Churinmi kani. Paypillam
yuyakuni”, nishpa. Mayá, Tayta Dyus payta allipta kuyashpaqa washanqa, nishpa.
44 Chay ladrunguna ladumbi kaqkunapismi musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

---

* 27:35 Salmo 22.18

45 Chay diyaqam tukuy pachapi limpu tutayarqan larrdusi urasmanda asta las tres di la
tardikaman. 46 Yaqqana las tris kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita qayakushpa, nirqan:
—Eli, Eli, ¿lama sabaktani? nishpa.
Chay nishqanqam isrraylinukunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusitu, Dyusitu,
¿imapaqmir sapalaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.*
47 Chayshina niqta uyashpaqam, chaypi kaqkunamanda wakinninqa pandashpa, yu-
yarqan: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.
48 Chay urasmi suqnin kallparqan ish'uputa apamuq. Apamushpaqam puchqo binupi
nuyuchishpa, suq kañapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanam-
baq. 49 Piru chay wakingunaqam nirqan:
—Shuyay rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschush rin shamuq washaq ichu mana? nishpa.
50 Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda jwirtita rimashpa, ispiritunda Dyusman min-
gashpa, wañurqanna. 51 Chay urasmi Dyuspa adurana wasimba kurtinanqa anaqmanda
urakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. *[Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam
chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.]* Chay urasmi tim-
blurpis karqan. Chaymi atun rumikuna limpu partikarqan. 52-53 Chaymandaqam Jisus
wañushqanmanda kawsamuptinqa, chay mach'ayshina sipultura alma pambakashqan-
guna kich'akarqan. Chaymi Dyuspi kriyiq wañushqakunapis achka kawsamushpa,
rirqanllapa Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Chay Jirusalimbiqam achka runakuna,
warmikuna chay kawsamuqkunataqa rikarqanllapa.
54 Kanan Jisus wañushqan urasqam kay pachapi timblur karqan. Chaymi chay kwi-
daykaq kamachikuq suldaduqa yumbay suldadungunawan chayta rikashpa, tukuy chay
mas kusaskuna pasaptinqa, ancha manchashpa nirqanllapa:
—Allibraq kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.
55 Chaypim achka warmikunapis karumanda Jisusta chapaykarqanllapa. Paykunaqam
Galiliya kashqanmandapacha payta yanapashpa, pullan shamushqallapa karqan. 56 Chay
warmikunamanda wakinninqam karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa Jusipa
maman Marya, chay Sibidiyupa churingunapa mamambis.

Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Chay diya byirnis amsayaykaptinnam, suq kapuq runa Jusi shutiq shamurqan
Pilatuman. Payqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paypismi Jisuspa yach'akuqnin
karqan. 58 Chaymi payqa Pilatuman rishpa, Jisuspa kwirpunda mañarqan. Chaymi Pi-
latuqa kamachikurqan, kwirpunda intrigananllapa Jusita. 59 Chayshina Jisuspa kwirpunda
intrigaptinqam, suq limpyu trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. 60 Chay Jusiqam
suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan.
Chaymi payqa chay sipulturapina kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kir-
pashpa, rirqanna. 61 Chay mach'ayshinapa ñawpambim tiyaykarqanllapa chay Marya
Magdalamanda kaq, tukayan Maryawan.

Suldadukunam Jisuspa kwirpunda kwidarqanllapa chay pambashqambi

62 Qayandin sabaduqam isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna farisiyu duktri-
nayuqkunawan rirqanllapa gubyirnu Pilatuta niq:
63 —Taytitu, yuyanillapam chay alma llullakuq kawsaykashpa kayshina nishqanda:
“Wañushpaqam kimsa diyaman rini kawsamuq”, nishpa. 64 Chayri wakin suldaduykita
kamachiy, rinanllapa allita kwidaq chay pambakashqanman, kimsa diya kumplinanga-
man. Yach'akuqninguna imakish tutap shamushpa, chay kwirpunda surqoshpa, isr-
raylinu masiyllapata ingañanmanllapa: “Chay wañushqaqash kawsamushqana”, nishpa.
Chayshinaqach'i mas piyur llulla kanman chay punta llulla rimashqanmandaqa, nishpa.
65 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

* 27:46 Salmo 22.1

—Mayá, chaypim suldadukuna. Paykunata apashpa, may atishqaykikaman ancha allita kwidachiyllapa, nishpa.

66 Chayshina niptinmi, paykunaqa rishpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpanan rumita ancha allita siñalarqanllapa suq silluwan, yach'ananllapa kunfurmi kashqanda. Chaymi chaypina suldadungunata dijarqan kwidananllapa.

28

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chay samana diya pasaptin, dumingu yaqqana achikyaptinmi, chay Marya Magdalamanda kaq tukayan Maryawan rirqanllapa Jisus pambakashqanman rikaq. 2 Chay madrugadum ancha jwirti timblur karqan. Chay urasmi Tayta Dyuspa anjilnin syilumanda shamushpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpashqan rumita ashuchishpa, sawambi tiyarqan. 3 Chay anjilmi rrilampagushina achikchakurqan. Mudanangunaqam ancha yuraq qasashina llipyarqan. 4 Kanan chay kwidakuq suldadukunaqam chay anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa ch'apsikashpa, bulakashpa, wañushqashinana kidarqanllapa. 5 Chay anjilqam chay warmikunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqaqam yach'ani: Qamkunaqam chay kruspi wañushqa Jisusta maskaykangillapa, nishpa. 6 Mananam kaypichu. Pay nishqanshinam kawsamushqana. Shamuyllapa kay uku kamakachishqanman chapakuq. 7 Utqana rishpa, yach'akuqningunata niyllapa: "Jisusqam wañushqanmanda kawsamushqana. Ñawpaykillapatam prubinsya Galiliyaman riykan. Waqpinam ringillapa rikaq", nishpa. Chay allip kaqtallam nishushqallapa kani, nishpa.

8 Chaymi chay warmikunaqa chay pambakashqanmanda dasna lluqshirqanllapa. Chay anjilta rikashqanrayku manchashpapismi, ancha kushikushpa, kallpaylla rirqanllapa chay anjil nishqanda Jisuspa yach'akuqningunata willaq. 9 Chayshina riykaptinllapaqam, Jisusqa chay riykashqanllapapi das rikakushpa napaykurqan:

—Bwinus diyas warmisitakuna, nishpa.

Chaymi paykunaqa qemikashpa, ch'akingunata abrasashpa, Jisusta adurarqanllapa. 10 Kanan Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Ashwanri masayshina kaqkunaman riyllapa abisaq, paykuna rinanllapa prubinsya Galiliyaman. Waqpinam rinllapa rikawaq, nishpa. *[Nuta: Jisus "Riyllapa masayshina kaqkunata abisaq" nishqanqam munan niyta paypa apustulningunata rinanllapa abisaq.]*

Suldadukunam chay pasashqambaq isrraylinu kurakunata abisarqanllapa

11 Chay warmikuna noqaykunaman shamuykaptinqam, wakin kwidakuq suldadukunaqa Jirusalinman rishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunata willarqanllapa chay tukuy ima pasashqambaq. 12 Chaymi chay kurakuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakashpa, kayshina parlarqanllapa: "¿Kananqa imatanam rurashunllapa?" nishpa. Chayshina parlashpaqam, suldadukunata achka qellayta pagarashpa nirqan:

13 —Amar rimayllapachu chay pasashqandaqa. Ashwan kayshina rimayllapaqa: "Noqaykuna puñunaykamanmi Jisuspa yach'akuqninguna tutap shamushpa, suwawashqallapa paypa kwirpunda", nishpa. 14 Kay nishushqayshina rimaptikillapa, gubyirnu yach'aptinqam, noqaykuna paytaqa kriyichishaqllapa: Chay suldadukunaqam mana uchayuqchu, nishpa. Chayshinam washashqaykillapa, qamkunata ama kastigashunan, nishpa.

15 Chaymi chay suldadukuna qellayta ch'askishpaqa, chay kunashqanshinana rimarqanllapa. Chay nishqandam achka isrraylinukuna kanangaman parlanllapa.

Jisusmi yach'akuqningunata kayshina mingarqan
(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Ich 1.6-8)

16 Noqaykuna chay unsi yach'akuqninguna Galiliyaman rishpaqam, Jisus nishqan luma-
man rirqayllapa. 17 Chay lumapi Jisusta rikashpaqam, adurarqayllapa. Piru wakin
yach'akuqniy masiykunaqam mana allita kriyishpa yuyarqanllapa: ¿Allipchuraq pay?
nishpa. 18 Chaymi Jisusqa noqaykunaman qemikashpa, kayshina niwarqanllapa:
—Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kamachikuqta numbrawashqa, syilupi, kay pachapi
kamachikunaypaq. 19 Chaymi kamachiykillapa, riyllapa yumbay nasyungunaman, runaku-
nata, warmikunata yach'achiq, noqapi kriyishpa, yach'akuqniykuna kanambaq. Chay
kriyiqkunataqa shutichiyllapa Taytay Dyuspa shutimbi, noqapa shutiypi, Santu Ispiri-
tupa shutimbi. 20 Chayshina shutichishpaqar, yach'achiyllapa tukuy kamachikushqayta
kasunanllapa. Kay mundu ushyakaptimbismi, noqaqa tukuy tyimpu pullaykillapa rini
kaq, nishpa.
Kaytallam iskibriykillapa.

SAN MARKUSMI
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Markusqa? San Markusmi Birnabipa ayllun karqan. Payllam Jwan Markuspis shutirqan. Jirusalinmandam karqan (Ichus 12.12). Ayllun Birnabiwan, Pabluwan karu nasyungunaman rirqan, Jisukristupaq yach'achikuq (Ichus 13.5). Chaymandaqam Pidruwambis purishpa, paymanda ancha allita yach'akurqan Jisukristupa bidambaq. Chay Pidrum Markuspaq nirqan: "Paymi churiyshina", nishpa (1 Pidru 5.13). Masta yach'ananchiq Markuspaq, liyiyshunllapa: Ichus 12.25; 13.5; 13.13; 15.36-39; Kulusinsis 4.10; 2 Timutiyu 4.11.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan mana isrraylinu kaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam mana kriyiqkuna Jisukristupi kriyiqkunata ancha qesachaykarqanllapa. Chaymi San Markusqa kay librutaqa iskibrirqan, kriyiq masingunata animachinan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, shutikushqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Mk 1.1-13 niwanchiqllapa, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta munashqan tyintashqambaq.

Mk 1.14–7.23 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mk 7.24–9.50 niwanchiq, Jisukristu kimsa prubinsyaman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 10.1–11.10 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 11.11–13.37 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 14.1–16.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

Jwan Shutichikuqmi chunchakunapi yach'achikuq
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Kayshinam qallarin Dyuspa Churin Jisukristupa ancha shumaq nutisyanqa.
2 (Jisukristu manaraq shamuptin kay pachamanmi, Tayta Dyuspaq suq rimaq karqanna. Paymi Isayiyas shutirqan.) Chay Isayiyasmi librumbi iskibrishqa karqan Taytanchiq Dyus Churinda kayshina nishqanda:
Qamba puntaykitam rini kach'aq suq runata, qambaq yach'achikunambaq, runakuna, warmikuna shumaqta ch'ayachishunanllapa.
3 Chaymi chunchakunapi ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: "Uyakuyllapa, Siñurninchiqmi rinna shamuq. Chayri shumaqtana kawsayllapa, pay shamuptin, allita ch'ayachinaykillapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis allichaykangimanshina paypa ñanninda", nishpa.*
4 Chay nishqanshinam allip karqan. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Jisusmanda mas puntata Jwan Shutichikuqta kach'amurqan, Jisuspaq yach'achikunambaq. Chay Jwanmi chunchakunapi runakunata, warmikunata niq:
—¡Uyawayllapa, uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyusta kasushpana, shutikuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq! nishpa.
5 Chaymi Jirusalin llaqtamanda, tukuy chay prubinsyan Judiyamanda ancha achka runakuna, warmikuna chay chunchaman riqllapa, chay Jwanda uyaq. Kanan Jwanqam chay uchanda dijaqkunataqa rriyu Jurdambi shutichiq.

---

* 1:3 Isaías 40.3; Malaquías 3.1

[6] Chay Jwanqam chunchakunapim tiyaq. Kapanqam kamillupa millwanmanda kaq. Wach'ukunqam qaramanda kaq. Kanan payqam atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikushpa kawsaq. *[Nuta: Jwamba chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.]* [7] Payqam runakunata yach'achishpa niq:

—Dyusmandam rinna shamuq suq ancha pudirniyuq maski noqamanda. Chay ancha kamachikuqpa ñawpambiqam noqaqa mana nimachu kashaq. Chaymi nini, manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq. [8] Chaqa noqaqam qamkunataqa yakuwan shutichiykillapa. Piru chay ancha baliq shamushpaqam, shutichishunqallapa Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

[9] Jisusmi prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda rirqan Rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq. [10] Chayshina Jwan shutichiptinqam, Jisusqa yakumanda lluqshiykashpa, anaqman chapakushpa, syiluta kich'akaykaqta rikarqan. Chaymandaqam rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumitashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta. [11] Chay urasmi syilumandapacha Tayta Dyus Jisusta nirqan:

—¡Ijitu! ¡Qam ancha kuyashqay Churiyqa kangi! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

[12] Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq chunchaman Jisusta aparqan. [13] Chay chunchapim Jisusqa 40 diyas tukuyta tiyarqan, chukaru kita animalkunapa ukumbi. Chaypi kaptinmi, dyabluqa rikakurqan tyintanambaq. Chaymandaqam mana nimapi atishpa tyintaytaqa, Jisuspa ñawpanmanda ashushpa rirqan. Chaymandaqam Dyuspa anjilninguna shamushpa, tukuy imapi Jisusta yanaparqan.

Jisusmi rirqan Galiliyaman yach'achikuq
(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

[14] Chay Jwan Shutichikuqta karsilaptinmi, Jisusqa rirqan prubinsya Galiliyaman, Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. [15] Chaymi yumbayta nirqan:

—Tayta Dyusmi qamkunapa laduykimanna ch'ayamushqa, shumaqta kamachishunanllapa. Chayri qamkunaqa mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, Dyusta rrugayllapa pirdunashunambaq. Kanan paypi kriyishpa, allipta yuyakuyllapa: Taytanchiq Dyusmi munan washawayninchiqta, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywan purinanllapa
(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

[16] Jisusmi chay prubinsya Galiliyapi ancha atun qoch'apa manyanda riykashpa, rikarqan ishkay masapura runakunata. Suqmi shutirqan Simun. Suqqam shutirqan Andris. Chaypim paykunaqa atarrayanwan piskaykarqan piskadukunata. [17] Paykunatam Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunata maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

[18] Chaymi paykunaqa chay uras atarrayangunata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

[19] Riykashpallapa, ashla waqman ch'ayaykashpaqam, Jisusqa ishkay runa masta rikarqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Suqnin shutirqan Jwan; suqqam Jakubu. Paykunaqam yakupi puriq barkumba ukumbi atarrayangunata allichaykarqan. [20] Paykunatapismi Jisus qayarqan, paywan pulla purinambaqllapa. Chaymi chay uras das paykunaqa taytanda dijashpa, rirqanllapa Jisuswan. Taytanqam chay barkupiqa kidarqan wakin yanapakuqninwan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyaq
(Lk 4.31-37)

21 Jisusqam chay runakunawan Kapirnawun llaqtaman ch'ayarqan. Chay llaqtapiqam
samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa, chaypi yach'achikurqan. 22 Chaymi Jisus
yach'achikuptinqa, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata uyarqanllapa. Chaqa Jisusqam
ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata
yach'achikuqshina. 23 Chay sinaguga wasipiqam suq runapis karqan. Paypiqam suq
millanaypaq dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi qayach'akurqan:
24 —¡A! Qam Jisus Nasaritmanda kaq, ¿ima kwintayuqtaq kangi piñachiwanaykiqa? ¿Ima,
kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa
chay santu Churin kangi! nishpa.
25 Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa nirqan:
—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.
26 Chayshina qatiptinqam, chay dyabluqa chay runata atakikunata qoshpa, ancha
qayach'akushpa, ukunmanda lluqshirqan. 27 Kanan chayta rikashpaqam, chay runakunaqa
ancha ispantashqata chaparqanllapa Jisustaqa. Chaymandaqam paykunapura kayshina
parlarqanllapa:
—¿Imataq kayqa? ¿Ima laya mushuq yach'achikuqtaq, ima laya kamachikuqtaq?
¡Rikay, paypaqqam mana nimachu waq saqra dyablukunaqa! ¡Chaymi kamachiptinqa, das
kasunllapa! nishpa.
28 Jisus rurashqambaqmi das parlarqanllapa chay prubinsya Galiliyapa tukuy lugar-
ningunapi.

Jisusmi Simun Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

29 Lluqshishpa chay sinaguga wasimandaqam, Jisusqa chay Jakubuwan, Jwanwan rirqan
Simumba, Andrispa wasinman. 30 Chaypim Simumba swigranqa jibriwan kamapi karqan.
Chaymi Jisusta nirqanllapa:
—Simumba swigranmi qeshyaq, nishpa.
31 Chaymi Jisusqa chay warmiman qemikashpa, makinmanda rambashpa, shayachirqan.
Chayshina shayachiptinmi, das kach'akarqan. Chaymi chay warmiqa chay uras payku-
nataqa qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

32 Chay diya rupay seqaykaptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan
Jisusman. Paykunaqam apamurqan yumbay qeshyaqningunata, Jisus kach'akachinan.
Dyablukuna kamachishqan runakunatapis apamurqanllapa, dyablukunata paykuna-
manda wichukunambaq. 33 Chay llaqtapi yumbay tiyaqkunam tandakashpa, Jisus
kaykashqan pungupi undakarqanllapa. 34 Jisusqam chaypiqa kach'akachirqan tukuy laya
nanaywan kaqkunata. Suqkunamandapismi dyablukunata qatirqan. Chay dyabluku-
naqam yach'arqanllapa: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa. Piru Jisusqam mana
nimatapis dijarqanchu, paypaq rimananllapaqa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Lk 4.42-44)

35 Qayandin yaqqana achikyaykaptinmi, Jisusqa atarishpa, rirqan suq chunchaman,
Tayta Dyusman mañakuq. 36 Chay chunchapi kaykaptinmi, Simun Pidruqa chay suqku-
nawan rishpa payta maskaq, chaypi tarirqanllapa. 37 Tarishpaqam, Jisusta nirqanllapa:
—Yumbaymi maskashuykangi, nishpa.
38 Piru Jisusqam nirqan:
—Ashwan aku waq sirka llaqtakunaman, waqpipis yach'achikunaypaq. Chaqa chay-
paqmi shamushqaqa kani, nishpa.

[39] Chaymi chay prubinsya Galiliyapa tukuy llaqtangunaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, yach'achikurqan. Dyablukunatapismi runakunamanda qatirqan.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

[40] Suq diyam suq ismuykaq kwirpuyuq runa Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa rrugarqan:

—¡Taytitu! Qamqam ancha pudirniyuq kangi. Chayri qam munashpaqa, atingi kach'akachiwayta, nishpa.

[41] Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runata ancha llakipashpa, paypa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Noqam munani kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

[42] Chayta niptinllam, chay ancha fiyu qeshyayqa kwirpunmanda das chingarqan. [43-44] Chaymandaqam Jisusqa chay runata ancha kunarqan:

—Amakish pitapis ni maypipis parlachikungichu. Riy kuramanlla, allita rikashunan. Ufrindaykita apay Dyuspa adurana wasinman, Muysis kamachikushqanda ruranayki, yumban yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

[45] Piru waq runaqam mana rurarqanchu Jisus kunashqandaqa. Ashwanmi payqa rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina allita yanapawashqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa manana atirqanchu llaqtakunapi yach'achikuyta, ancha achka qeshyaqkuna maskaptinllapa. Chaymi sawa chunchakunapina puriq. Chay chunchakunapi kaykaptimbismi, achka runakuna, warmikunaqa yach'arqanllapa. Chaymi Jisuspa ikinda ancha achkakuna tukuy maymanda chay chunchaman rirqanllapa.

2

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

[1-2] Suq diyam Jisusqa kutirirqan chay Kapirnawun llaqtaman. Chaymi runakunaqa yach'ashpa: Chaypinam, nishpaqa, ancha achka tandakarqan, Jisusta rikananllapa. Chayraykum Jisus kashqanman undaptinllapa, manana ayparqanchu chay wasiqa. Chaymi manana karqanchu lugar ni sawa pungupi. Ukupiqam Jisusqa Tayta Dyus kunashqanda yach'achikuykarqan. [3] Chay kashqanmanmi ch'usku runakuna suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamurqanllapa. [4] Piru chay wasiman ch'ayachishpaqam, mana atirqanllapachu irpuyta uku Jisus kashqanman, ancha unda runakuna kaptin. Chaymi wasipa sawanman lluqshishpa, tichunda ush'kushpa, chay ush'kutana chay qeshyaqtaqa waskakunawan parambi ishkichirqanllapa Jisuspa uku ñawpanman. [5] Jisusqam chayta rikashpaqa, yuyarqan: Ancharaq noqapi yuyakunllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqtaqa nirqan:

—Ijitu, pirdunaykim uchaykikunamanda, nishpa.

[6] Piru chay uku wasipiqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna tiyashpa, uyakuykarqanllapa. Paykunaqam yuyarqan: [7] Kay Jisusqam yanqa runalla. ¿Imaraykutaq kayshinaqa nin? ¡Chaqa rikay! Dyusshina tukushpam, Tayta Dyusta burlaykan. Manam ni pipis atinchu uchakunata pirdunakuytaqa. Tayta Dyusllam chaytaqa atin rurayta, nishpa.

[8] Jisusqam yach'arqanna chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? [9] Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ninaypaq: "Uchaykikunatam pirdunayki" ichu ninaypaq: "Noqam kach'akachiyki; atarishpa, paraykita tandashpa, riy", nishpa? [10] Kananqam rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

[11] —Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

12 Chayshina kamachiptinllam, chay runaqa dasna atarirqan. Chaymi paranda tandashpa, yumbay chapaykaptin, ñawpanllapata rirqan. Chay chapaqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaymi Dyusta ancha alabashpa nirqanllapa:

—¡Manam nunka kay layataqa rikashqachu kanchiqllapa! nishpa.

Jisusmi qayarqan Libi shutiq runata
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 Chaymandaqam Jisusqa ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaymambismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan. Chaymi chaypipis payqa paykunata yach'achirqan. 14 Chaymanda riqshina suq lugarta pasaqshinam rikarqan suq runa Libi shutiqta. *[Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.]* Payqam Alfiyupa churin karqan. Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Payta rikashpaqam, Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Chaymi Libiqa chay uras atarishpa, Jisuswanna rirqan.

15 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan Libipa wasinman mikuq. Chaypim karqanllapa wakin kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuq runakunapis. Chay uchayuqkunaqam chay mesapilla tiyashpa, Jisuswan pulla mikuykarqanllapa. Jisuspa ikinda achka riqkunapismi chaypiqa karqan. 16 Chaymi Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, Jisuspa yach'akuqningunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykum Jisusqa mikun waq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, waq uchayuq runakunawanqa? nishpa.

17 Piru Jisusqam uyarqan chay runakuna nishqandaqa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chaymi noqaqa shamushqa kani kay uchayuqkunata washanaypaq. (Chayraykum paykunawan kani.) Piru manam shamushqachu kani washaq allita ruraq tukuqkunataqa, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Suq diyam Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, ayunaykarqanllapa. Chay farisiyu duktrinayuqkunapismi ayunaykarqanllapa. Chaymi chayta rikaqkunaqa Jisusman rishpa, payta tapurqanllapa:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, chay farisiyukunapis ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunanllapachu? nishpa.

19 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Manchu suq runa kasarashpaqa, kumpañirungunata kumbidan shamunambaq fyistanman. Chay kasaraq runa kumpañirungunawan fyistapi kushikuqkunaqam mana ayunanchu, ¿manachu? Chayshina yupaymi noqapa kumpañiruykunapis pullay kashpaqa, manaraq ayunanllapachu. 20 Piru suq diyam (ch'iqniwaqkunaqa) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chaypinam paykunapis rinllapa ayunaqqa.

21 'Manam pipis mawka trapunda mushuq trapuwanqa rrimindanchu. Chaqa mushuq trapuwan rrimindaptinqam, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikin mawka traputaqa. 22 Chayshinallam llullu binutapis rurashpa, mana wichunchiqchu mawka qara taligaman. Chaqa chay llullu binuqam qarwashpa, pach'yachin mawka qara taligataqa. Chayshinam pulla qesachakan binuwan qara taligaqa. Qara taligapismi llikikan. Chayri llullu binutaqa mushuq qara taligakunaman wichushun, chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq. *[Nuta: Jisus chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina.]*

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

[23] Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda riykar-
qan. Chaymi chay yach'akuqninguna mallaqnashpa, pasaqshina trigukunapa ispigangu-
nata pitikushpa, qaqokushpa, mikurqanllapa. [24] Chaypaqmi farisiyu duktrinayuqkunaqa
Jisusta nirqanllapa:
—Muysismi kamachikushqa, samana diyapi ama trabajananchiq. ¡Rikay! Chay
yach'akuqnikikunaqa trabajaykanllapa. Manam kasunllapachu Muysis nishqandaqa,
nishpa.
[25] Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:
—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan
mallaqnashpa rurashqandaqa? [26] Chaqa payqam yaykurqan chay unay karpamanda
adurana wasiman mikunata maskaq. Chay tyimpupim chay kura Abyatarqa mas ka-
machikuq isrraylinu kura kashpa, chay adurana wasita kwidaq. Chay adurana wasipi
ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru chay Dabidqam mana dirichuyuq
kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan
mikunambaqllapa.*
[27] Jisusqam nirqambis:
—Dyusqam samana diyataqa runakunapaq rurarqan, paykunata yanapanambaq.
Manam rurarqanchu samana diyataqa, runakunapa patrunninshina kanambaqqa.
[28] Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi
atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi ruranan chiqqa,
nishpa.

3

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

[1] Suq samana diyapim Jisusqa ririrqan sinaguga wasiman. Chaypim karqan suq
qendishqa makiyuq runa. [2] Kanan wakinqam Jisustaqa mana shaykuq chaparqanllapa:
¿Ima, kay samana diyapinachu rin kach'akachiq kay qendishqa makiyuqtaqa? Chayta
ruraptinqa dimandashun, nishpa. [3] Jisusmi chay qendishqa makiyuqtaqa nirqan:
—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.
[4] Chaymi chay runa ch'awpiman riptinqa, Jisusqa yumbay chay runakunata tapurqan:
—Tayta Dyusqa, ¿imatam kamachiwanchiq, samana diyapi ruranan chiqqa? ¿Allita ru-
ranan chiq ichu maluta? ¿Munanchu runapa bidanda washananchiq ichu wanchinanchiq?
nishpa.
Chayshina Jisus tapuptinqam, chay runakunaqa uyaraplla (uyaralla) kidarqanllapa.
[5] Piru Jisus nishqandaqam mana nimatapis munarqanllapachu intyindiytaqa. Chaymi
Jisusqa ancha chapashqanshina malaganayashpa, chay qendishqa makiyuq runataqa
nirqan:
—Chutay makikita, nishpa.
Chaymi chay runa makinda chutaptinqa, dasna allinyarqan. [6] Chayta rikashpam, chay
farisiyu duktrinayuqkunaqa lluqshishpa, gubyirnu Irudispa partidungunawan parlarqan-
llapa, Jisusta wanchinanllapa.

Jisustam achka runakuna kish'kicharqanllapa

[7-8] Jisusmi yach'akuqningunawan ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman.
Chaypi ancha shumaq milagrukunata rurariptinmi, achka runa, warmi yach'ashpa, chay
prubinsya Galiliyapa llaqtangunamanda tandakarqanllapa Jisusman. Shamurqambismi
prubinsya Judiyamanda, Jirusalin llaqtamanda, Idumiyamanda, Tirumanda, Sidunmanda,
rriyu Jurdamba waq ladun chimbanmandapis Jisusta rikaq. [9-10] Chay runakuna,
warmikunam ancha undarqan Jisus kashqanman. Chaymi yumbay qeshyaqkuna
kach'akanambaq kumsanakuypa, waqmanda kaymanda chutakashpa, Jisuspa
kapanda munashpa llamkayta, ancha kish'kiyachirqanllapa paytaqa. Chaymi Jisusqa

* 2:26 1 Samuel 21.1-6

yach'akuqningunata kamachirqan, yakupi puriq barkuta apamunanllapa, chay barkupi tiyashpa yach'achikunambaq.

11 Kanan dyablupa ispiritunwan puriqkunam Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikurqanllapa. Paykunapim dyablukunapa ispiritunguna tiyarqanllapa. Chay dyablukunaqam Jisusta rikashpaqa qayach'akuqllapa:

—¡Qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

12 Piru Jisusqam chay dyablukunataqa anyarqan uyarananllapa, ama chayshina rimananllapa.

Jisusmi yumbay yach'akuqninmanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 Jisusqam suq lumapa sawanman lluqshishpa, yach'akuqningunata qayarqan, payman shamunanllapa. 14 Riptinllapaqam, paykunamanda akrarqan dusi yach'akuqningunata, paywan pulla purinanllapa, suq lugarkunaman kach'aptin, pay nishqanda suqkunata yach'achinanllapa. *[Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam apustulninguna shutiqllapa.]* 15 Paykunataqam ancha pudirniyuqta rurarqan, atinambaqllapa qeshyaqkunata kach'akachiyta, atinambaq dyablukunata runakunamanda qatiyta. 16 Chay dusi akrashqan runakunaqam kaykuna karqan: Suqmi shutiq Simun. Paypaqllam Jisukristuqa nirqan: "Paylla Pidrupis shutinqa", nishpa. 17 Ishkayqam karqan Sibidiyupa churinguna Jakubuwan masan Jwan. Paykunapaqmi Jisukristu nirqan: "Buwanirjismi shutinqallapa", nishpa. Chay shutinqam rimaynimbiqa munan niyta: "Lanyashina rimayniyuqkuna", nishpa. 18 Chay suqkunaqam shutiqllapa: Andris, Filipi, Bartulu, Matiyu, Tumas. Suqqam karqan Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam karqan Tadiyu. Suqqam karqan suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda karqan. 19 Suqqam karqan Judas Iskaryuti. Chay Judasmi suq tyimpumanda Jisusta randikurqan.

Wakin runakunam nirqanllapa: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

20 Jisusmi chay yach'akuqningunawan yaykurqan suq wasiman. Chaymambismi, ancha achka runa, warmi tandakarqan. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan chay shamuqkunata yach'achishpa, yanapashpa, mana ni atirqanllapachu mikuyta. 21 Chayshina kaykaptinllapam, suqkuna rimarqanllapa:

—Jisusqash lukuyashqa, nishpa.

Chaymi Jisuspa ayllunguna chayta uyashpaqa, rirqanllapa Jisusta apamuq wasinman.

22 Kanan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamushpa, kayshina rimarqanllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibupa ispiritunqam Jisuspi tiyan. Chaymi chay Bilsibu yanapaptin, payqa atin dyablukunata runakunamanda qatiyta. Manaqa manam atinmanchu qatiyta, nishpa.

23 Chaymi Jisus chayta yach'ashpaqa, chay washan rimaqkunata qayashpa, kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Chay dyabluqam mana nunka atinmanchu pay mismuqa qatikayta suq runamandaqa. 24 Chayshinallam suq nasyumbi tiyaqkunapis paykunapura pilyashpa, wanchinakushpaqa, ¿imashinam atinmanllapa kawsaytaqa? 25 Chayshinallam suq ayllupi paykunapura wanchinakushpaqa limpuna chinganmanllapa. 26 Chayshinallam dyablupis mana munanchu pay mismu wanchikaytaqa. Chayshina wanchikashpaqach'i, chinganmanna.

27 Kaytapis uyayllapa: Suq ladrunqam mana dasqa atinchu qoch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Ashwanmi puntata chay wapu runawan pilyan binsinangaman. Chayshina binsishparaqmi, alli alli ch'aqnashpa, atin imangunata qoch'iytaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq, nishpa.)

28-30 ’(Dyuspa Santu Ispiritunmi Jisukristuta ancha yanaparqan achka milagrukunata
ruranambaqqa.) Piru wakin runakunaqam Jisuspaq rimaykarqanllapa: “Jisustaqam
dyablu yanapaykan”, nishpa. Chaymi Jisukristuqam chay rimaqkunataqa nirqan:
—(Chayshina kuntrayta rimashpaqam, Dyuspa Santu Ispiritumbaq “dyablum”
niykangillapa.) Alliptam niykillapa, runakuna allipta mañakuptinmi, Taytanchiq Dyus
tukuy laya uchangunata, mana baliq rimashqangunata rin pirdunaq. Piru mayqan runa
Santu Ispiritumbaq niptin: “Chayqam dyablu” nishpaqam, chay runataqa Taytanchiq
Dyusqa mana nunka rinchu pirdunaq, nishpa.

Jisuspa masangunam mamanwan payman ch'ayarqanllapa
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Jisus chay wasipi kaykaptinmi, maman masanguna chayman ch'ayashpa, sawaman-
dalla Jisusta qayachirqan. 32 Chaymi Jisuspa ladumbi tiyaykaqkunaqa paytaqa nirqanllapa:
—Mamaykiwan masaykikunash sawapi shuyashuykangillapa, nishpa.
33 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa?
34 Chaymandaqam rridurnimbi kaqkunata chapashpa nirqan:
—Qamkunam mamay, masaykunaqa kangillapa. 35 Chaqa Tayta Dyus munashqanda
kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

4

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan tarpukuqwan
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 Suq diyam Jisus ririshpa chay atun qoch'apa manyanman, yach'achikurirqan.
Chaymambismi ancha achka runa, warmi tandakarqan, payta uyanambaq. Chaymi
kish'kichaptinllapa, Jisusqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, barkumandana payku-
nata yach'achirqan. Paykunaqam manyapilla kidashpa uyarqanllapa.
2 Chaymi Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:
3 —Mayá, kayta uyawayllapa: Suq runam rirqan tarpukuq. 4 Chaymi tarpukushpa, simil-
landa shikwaptinqa, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay simillitatam pishqokuna
shamushpa limpu pallarqan. 5 Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi
chay simillaqa sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Piru kaskaju kashqanraykum,
mana ch'upakurqanchu ukukamanqa. 6 Chaymi rupayaptinqa, das chakirqan, mana
ukukaman ch'upakushqanrayku. 7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan.
Chaymi wiñaykaptinqa, kashakuna maqaptin, limpu chingarqan. Manam nimatapis
puqorqanchu. 8 Piru wakin simillakunaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam
shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita 30 granusta puqorqan.
Wakinqam 60 granusta puqorqan. Piru wakinqam syin granusta puqorqan. 9 ¡Chayri
qamkuna rinriyuqkuna, allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa achka kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

10 Chay achka runakuna riptinqam, Jisusqa chay dusi akrashqangunawan, wakin
yach'akuqningunawan kidarqan. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:
—¿Imaraykutaq kumparasyunwan yach'achikungi? Chay nishqaykiqa ¿imam munan
niyta? nishpa.
11 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Taytay Dyuslla yuyashqandam qamkunataqa yach'achiyki: Kayshinam ancha shu-
maqta rini kamachikuq, nishpa. Piru manam balinchu chay mana munaq kriyiqkuna
chaypaq yach'ananllapaqa. 12 Chaymi achka kumparasyunwanlla yach'achikuni, payku-
naqa chapashpa, uyashpapis, ama allita intyindinanllapa. Chaqa manam balinchu,
paykuna amalas noqapi kriyishpa, uchangunamanda pirdunadu kanambaqqa, nishpa.

Jisukristum chay kumparasyunda intyindichikurqan
(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

13 Jisukristum chay yach'akuqningunata nirqambis:
—¿Ima qamkunapischu mana intyindishqa kangi chay kumparasyundaqa? Chayshina
mana intyindishpaqa, ¿imashinataq ringillapa intyindiq suq kumparasyungunawan
yach'achikuptiyqa? 14 Suq runa Dyus nishqanda yach'achikuqqam chay tarpukuq
runashina. Chaymi yach'achikushqanqa chay similla shikwashqanshina. 15 Wakin runaku-
naqam ancha angu shunqoyuqkuna chay angu ñanshina. Chaymi dyabluqa paykunaman
rishpa, uyakushqanda limpu qonqachin. Chaqa dyabluqam chay pishqokuna simil-
lata ñanmanda pallaqkunashina. 16-17 Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay
das disanimakaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa,
kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi no-
qapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu
noqapi kriyiytaqa. 18 Wakin runakunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina.
Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpa, das ch'askinllapa. 19 Chaymandaqam
kay mundupa imangunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, Dyusta das
qonqanllapa. 20 Piru wakinqam Dyus nishqanda uyashpa, ch'askishpaqa, allipta paypi
yuyakunllapa. Chaymi paykunaqa chay similla allin allpapi wiñaqkunashina. Chaqa
Dyusta kuyashpa, kasushpam, shumaqta kawsanllapa. Chaymi paykunaqa chay similla
30 puqoqkunashina. Wakinninqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla 60 puqoqku-
nashina. Llalli wakinqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla syin puqoqkunashina.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan michawan
(Lk 8.16-18)

21 Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa yach'achikurqan:
—Mayá, ¿suq michataqachu ruranchiqman suq kajumba waranman ichu suq
kamapa waranman? Manám. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, allita achikchakunanqa.
22 Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq.
Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. 23 Chayri
qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa kay nishushqayta, nishpa.
24 Chaymandaqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Allita kasuyllapa kay uyakushqaykita. Qamkuna allita kasuwaptikiqam, Taytanchiq
Dyusqa masta rin yach'achishuqllapa. 25 Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam
Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtaqam chay ashla
yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan tarpudu wiñaqwan

26 Kayshinapismi Jisusqa yach'achikurqan:
—Taytanchiq Dyusta ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta kasushpaqam, suq
tarpudushina rin kaq. Chaqa suq tarpukuqqam simillanda ch'akrambi tarpushpaqa,
chaypina dijan wiñanambaq, ¿manachu? 27 Chaymandaqam chay dwiñuqa ch'akranmanda
rishpaqa, puñun, rikch'akan. Manam yach'anchu, imashinam wiñan chay simillaqa,
nishpaqa. 28 Piru chay simillaqam gustunlla wiñashpa, allpamanda lluqshin. Chayshina
wiñashpa atunyashpaqam ispiganna. Chaymandaqam chay muritungunaqa qarwanna.
29 Chayshinam kusicha tyimpuqa ch'ayamunna. Chaymi runakuna rinna syigaq. *[Nuta:
Chayshina yupaymi Dyuspaq yach'achikuptinchiq, mas achka runakuna, warmikuna payta ka-
suykan.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

30 Jisusqam nirqambis:
—¿Ima mas kumparasyunda rurashpam, atini qamkunata yach'achishuyta: "Tay-
tanchiq Dyustam ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta rin kasuq", nishpa?
31 Chayqam ñapushpa murunshina rin kaq. Chaqa chay ñapushpa murunqam yumbay

simillamanda mas uchulita, ¿manachu? [32] Piru allpapi pambakashpaqam, uchulita kashpapis, atunda wiñan yumbay yurakunata binsishpa. Kanan ancha achkatam rikrakun. Chay rikrangunapim pishqetukunapis tiyashpa llandukun. *[Nuta: Chay ñapushshinam Dyusta kasuqkunaqa ashlita kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
(Mt 13.34-35)

[33] Jisusmi chayshina achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan, chay uyaqkuna may intyindinangaman. [34] Piru yach'akuqningunatallam intyindichiq chay kumparasyungunapaq.

Jisusmi wayrata, yakuta qasillachirqan
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

[35] Chay diyallam yaqqana tutayaykaptin, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Aku kay atun qoch'apa waq ladu chimbanman, nishpa.
[36] Chaymi paykunaqa, runakunata dijashpa, yakupi puriq barkupi Jisusta aparqanllapa. Wakin barkukunapipismi runakunaqa pullan rirqan yapachashpa. [37] Piru riykaptinllapam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa chay barkuman undaykarqanna. [38] Chay barkupiqam Jisusqa iki ladupi suq sawanapa sawambi umanda rurashpa puñuykarqan. Chaymi chay yach'akuqningunaqa utqaymaya rikch'achishpa, Jisusta nirqanllapa:
—¡Ay, Taytitu! ¡Yakumanmi seqaykanchiqna! ¿Ima, manachu noqaykunata llakipawangi? nishpa.
[39] Chaymi Jisusqa atarishpa, wayrata, yakuta jwirtita rimashpa kamachirqan:
—¡Qasillay! nishpa.
Chayshina kamachiptinqam, chay wayra, tukuy chay yaku maqchikamuykaq limpu qasillarqan. [40] Chaymandaqam chay yach'akuqningunata nirqan:
—¿Imaraykutaq qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yuyakungillapa? nishpa.
[41] Chaymi chay yach'akuqningunaqa ancha manchashqata paypura kayshina parlarqanllapa:
—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiqqa? ¡Rikay, wayrawan yakuta kamachiptinqa, das kasun! nishpa.

5

Suq luku runam kadinakunata pitirqan
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

[1] Chayshina rishpaqam ch'ayarqanllapana waq chimba Gadara lugar shutiqmanna. [2] Chay yakupi puriq barkumanda lluqshiptinllapaqam, Jisuspa ñawpanman kallpaylla ch'ayarqan suq luku runa dyabluwan puriq. [3] Chay runaqam pantyungunapi tiyaq. Kanan ancha jwirsayuqmi kaq. Chaymi kadinakunawan watashpapis, mana pipis atiqchu sujitaytaqa. [4] Sujitananllapa yuyashpam, kutin kutin makingunamanda ch'akingunamanda kadinakunawan ch'aqnaqllapa. Chayshina ruraptinllapapismi, chay runaqa kadinakunata limpu pitishpa, maytapis riq. [5] Chay runaqam punchawnindin, tutapnindin qaqakunapi, pantyungunapi qayach'akushpa puriq. Kanan rumikunawanmi paylla chankakashpa limpu chuqrikaq. [6] Chay runaqam karumanda Jisusta rikashpa, kallpaylla rishpa, ñawpambi qonqorikurqan. [7-8] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Qam, dyablu mana baliq, lluqshiy kay runamanda, nishpa.
Chayshina niptinqam, chay dyabluqa kayshina qayach'akurqan:
—¿Imapaqmi noqamanqa mitikungi qam anaq altu Dyuspa Churinqa? ¡Yush'ayku, amar qesachawaychu! nishpa.
[9] Chayshina qayach'akushpa niptinqam, Jisusqa tapurqan:
—¿Imataq shutingi? nishpa.
Chaymi dyabluqa nirqan:

—Noqaykunaqam shutini Manada, ancha achka kashqayllaparayku, nishpa.
10 Chay dyablukunaqam kutin kutin Jisusta rrugarqan:
—Yush'ayku, kay lugarmandaqa ama qatiwayllapachu, nishpa.
11 Chay qaqapa ladumbim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. 12 Chaymi dyablukunaqa Jisusta rrugarqan:
—Kach'awayllapa, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.
13 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, riyllapa, nishpa.
Chaymi dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, kuchikunamanna yaykurqan. Yaykuptinllapaqam, kuchikunaqa chay qaqamanda kallpashpa, limpu qaqayashpa, yumbaynin yakuman seqashpa, ch'uqashpa wañurqanllapa. Chay qaqayaq kuchikunaqam ishkay milch'i karqan.
14 Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa kallparqanllapa abisakuq:
—Jisukristum kay kusaskunata rurashqa, nishpa.
Paykunaqam abisarqan ch'akrapi kaqkunata, llaqtapi kaqkunata. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa rikaq, mayá, ¿imash kashqa? nishpa. 15 Chayshina ch'ayamushpaqam, chay runataqa rikarqanllapa manana lukutachu. Ashwanmi kapanda rurakushpana, Jisuspa ladumbi shumaqta tiyaykarqan. Chaymi chay runakuna, warmikuna chayshina rikashpaqa, anchana mancharqanllapa. 16 Chay michidurkunaqam chay lukupaq, chay kuchikunapaq manyaqlla paykunata parlachirqanllapa. 17 Chaymi chay shamuqkunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa, lluqshinan paykunapa lugarninmanda.
18 Kanan Jisus yaykuptin barkumanqam, chay kach'akashqa runaqa ancha rrugarqan, pullan rinambaq. 19 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqawan rinaykimandaqam mas allin aylluykikunawan wasikiman rinayki. Rishpaqa, paykunata parlachiy Dyus llakipashushpa yanapashushqambaq.
20 Chaymi chay runaqa rishpa, dyis llaqtakunapa prubinsyambi kayshina parlachikurqan: “Jisusmi ancha yanapawashqa” nishpa. Kanan yumbay uyaqkunaqam ancha ispantashqata kushikurqanllapa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, Jayrupa chinanda kawsachimurqan
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 Jisusmi kutirirqan yakupi puriq barkupi atun qoch'apa suq ladun chimbanman. Chaypipismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan, payta uyanambaq. 22 Paykunawan kaykaptinmi, sinaguga wasipa suq kamachikuqnin chayman ch'ayamurqan. Chay runaqam Jayru shutiq. Paymi Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, 23 kayshina rrugarqan:
—Taytitu, suq faburta ruraway. Chinaymi wañuykanna. Akur makikita sawambi rurashpa, kach'akachinayki, ama wañunambaq, nishpa.
24 Chaymi Jisusqa paywanna rirqan. Chayshina riykaptinqam, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rishpa, ñambiqa Jisusta kish'kicharqanllapa.
25 Chay ikinda riqkunapim suq qeshyaq warmi karqan. Chay warmitaqam dusi watakuna tukuyta yawar mana dijarqanchu. 26 Chaymi ambikuqkunaman rishpa ancha ñakarqan. Kanan qellaynindapismi limpuna ushyashqa karqan. Piru manam nimatapis kach'akarqanchu. Ashwanmi mastana ashwambayarqan. 27-28 Chaymi payqa Jisuspaq uyakushpa, yuyarqan: ¿Imanayraq Jisuspa kapitanda llamkayman kach'akanaypaq? nishpa. Chaymi runakunapa ukundalla rishpa, ikimanda aypakushpa, kapanda llamkarqan. 29 Chay llamkashqan urasllam yawarqa das dijarqan. Chaymi kwirpundaqa kach'akashqatana tantiyarqan. 30 Piru Jisusqam pudirnin lluqshiptinqa, yach'arqanna. Chaymi ikiman tikrakashpa tapukurqan:
—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.
31 Chayshina tapukuptinmi, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Rikay, achka runakunam kish'kichashuykangi. ¿Chaychu ningi: "¿Pitaq kapayta llamkashqa?" nishpaqa?
32 Piru Jisusqam yumbayta ancha chaparqan, yach'anambaq, ¿Pim kapayta llamkashqa?
nishpa. 33 Chaymi chay warmiqa yuyarqan: Noqapaqmi chapakuykan, nishpa. Chaymi
manchaywan ch'apsikashpa rirqan, ñawpambi qonqorikushpa, tukuy ima pasashqanda
Jisusta niq. 34 Jisusqam chay warmita nirqan:
—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Kushikushpana riy. Chaqa
chay qeshyaynikimandam ringi kach'akashqana kidaq, nishpa.
35 Chayshina Jisus chay warmiwan parlanangamanmi, chay Jayrupa wasinmanda
abisuwan ch'ayamushpallapa, Jayruta nirqan:
—Chinaykiqam wañushqana. Akuna. Amana piñachiychu kay yach'achikuq siñurtaqa,
nishpa.
36 Piru chay nishqanllapata mana kasushpam, Jisusqa Jayruta nirqan:
—Ama manchaychu. Yuyakuylla noqapi, nishpa.
37 Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay ikin riqkunataqa manana aparqanchu yumbay-
taqa. Aparqanqam Jayruta, Pidruta, Jakubuta, masan Jwandalla. 38 Chayshina Jayrupa
wasinman ch'ayashpaqam, uyarqan ancha waqashpa yupakuykaptinllapa. 39 Chaymi
Jisusqa yaykushpa uku wasinman nirqan:
—¿Imapaqmi kunyallaqa waqaykangillapa? Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykan-
llám, nishpa.
40 Chayshina niptinqam, chaypi kaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. Piru Jisusqam yum-
bay ukupi kaqkunata sawaman surqoshpa, chay chinapa taytanda, mamanda apashpa,
chay kimsa pullan riqkunawanlla yaykurqan chay alma kashqanmanqa. 41 Chaymandaqam
chinata makinmanda piskashpa nirqan:
—Talita kumi.
Chay nishqanqam rimaynimbiqa munan niyta: "Chinita, qamtam niyki, ¡atarimuy!"
nishpa.
42 Chaymi chinaqa chay uras wañushqanmanda atarishpa purirqanna. Payqam dusi
watayuq karqan. Chay rikaqkunaqam ancha ispantarqanllapa. 43 Piru Jisusmi paykunataqa
ancha jwirtita kamachirqan, ama pitapis chaytaqa parlachinanllapa. Nirqambismi chay
chinata qarananllapa.

6

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 Chay llaqtamandaqam Jisusqa uywakashqan llaqta Nasaritmanna kutirqan.
Yach'akuqningunapismi pullan rirqanllapa. 2 Chaypiqam samana diya ch'ayamuptinqa,
Jisusqa yach'achikuykarqan sinaguga wasipi. Chaymi achka llaqta masinguna uyashpaqa,
ancha chapashqanshina rimarqanllapa:
—¿Maypitaq waq imaqa chaykunataqa yach'akushqa? ¿Ima yach'ashqandataq
yach'achiwanchiq? ¿Imashinataq waq runaqa milagrukunataqa ruran? 3 Chaqa waqqam
chay karpintiru. Maryapa ullqo wawan. Jakubupa, Jusipa, Judaspa, Simumba masanmi
kay runaqa. Paningunapismi noqanchiqkunawan kay llaqtapi tiyanllapa.
Chayshina nishpam, ancha rimarqanllapa. Kanan paykunaqam mana munarqanlla-
pachu Jisusta uyaytaqa. 4 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Yumbay llaqtakunapi Dyuspaq rimaqkunataqam shumaqta ch'askinllapa. Chay ri-
maqkunapa llaqta masingunalla, ayllunguna, wasimbi tiyaqkunallam mana shumaqtachu
ch'askinllapaqa.
5 Chaymi payqa chay Nasarit llaqtambiqa manana atirqanchu achka milagrukunata
ruraytaqa. Wakin qeshyaqkunapa sawambi makinda rurashpam kach'akachirqan.
6 Chaypaqmi Jisusqa ancha yuyarqan: ¿imaraykutaq kay llaqta masiykunaqa mana mu-
nanchu noqapi yuyakuytaqa? nishpa.
⌊Chaymandaqam Jisusqa chay sirka llaqtitakunamanna rirqan yach'achikuq.⌋

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, Dyuspaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

7 Jisusqam chay dusi apustulningunata qayashpa kamachirqan, ishkay ishkay rinanllapa
yach'achikuq. Pudirninda paykunataqa qorqan, dyablukunata runakunamanda qatinanl-
lapa. 8 Paykunatam kamachirqan:
—Ñanda rinaykillapaqa, ama nimatapis apayllapachu. Kadunu suq qeru burdundalla
apayllapa. Alfurjata, fiyambrita, qellayta ama apayllapachu. 9 Llanqekushpalla sapalan
kapaykiwanlla riyllapa. Ama apayllapachu ishkay kapaykitaqa. 10 Pusadata tarishpaqa,
chaypilla kidayllapa, chay llaqtamanda rinaykikaman. Ama tiyayllapachu suq wasipi suq
wasipiqa. 11 Piru mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuyta, ama kidayllapachu chaypiqa. Piru chay llaqtamanda rinaykillapaqa llanqekimanda allpata ch'apsishpa
riyllapa, ama ni allpanda apanaykillapa, yach'ananllapa: Paykunaqam manana kwin-
tayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. Alliptam niykillapa, chay fyirusyashuqkunaqam
jwisyu diya ch'ayamuptinqa, chay Sudumawan Gumurra llaqtakunamanda mas kastigadu
rinllapa kaq, nishpa.
12 Chayshina kamachiptinmi, paykunaqa rishpa, runakunata, warmikunata
yach'achirqan, uchanllapata dijashpa, Dyustana kasunambaqllapa. 13 Paykunaqam
qatirqan achka dyablukunatapis. Qeshyaqkunapa sawanman asiytita rurashpam,
paykunatapis kach'akachirqan.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 Chay llaqtakunapa gubyirnun Irudismi Jisuspa famanda yach'arqan, yumbay par-
laptinllapa. Chay famata yach'ashpaqam nirqan:
—Alma Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushqana. Chaymi chay mila-
grukunata atin rurayta, nishpa.
15 Suqkunaqam niqllapa:
—Dyuspaq rimaq chay alma Eliyasmi kawsamushpa, Jisusna shutin, nishpa.
Wakinqam niqllapa:
—Payqam Dyuspaq suq mushuq rimaq kanman, chay unay rimaqkunashina, nishpa.
16 Gubyirnu Irudisqam chaykunata yach'ashpaqa nirirqan:
—Chay Jisusqam alma Jwan Shutichikuq. Manchu noqaqa umanda pitichirqay. Chay
almam kananqa kawsamushqa, nishpa.
17-18 Chaqa chay alma Jwan Shutichikuq kawsaykaptinraqmi, chay gubyirnu Irudisqa
masan Filipipa warmin Irudiyasta purichiykarqan. Chaymi Jwan Shutichikuqqa mana
manchashpachu, anyashqa karqan:
—Manam balinchu masaykipa warminwan kanaykiqa, nishpa.
Chaymi Irudisqa Jwandaqa karsilachishpa, kamachirqan kadinakunawan watananllapa.
19 Kanan chay warmi Irudiyasmi Jwan Shutichikuqtaqa ancha ch'iqnishpa, munarqanna
wanchiyta, piru manam atirqanchu wanchiytaqa. 20 Chaqa Irudisqam Jwanda washashpa,
chay warmin Irudiyasta nirqan:
—Ama wanchishunchu, nishpa.
Chaqa payqam Jwanda ancha rrispitashpa yuyarqan: Jwanqam ancha allin runa. Dyus-
tam ancha allita kasun, nishpa. Chaymi Jwan yach'achikuptin, chay gubyirnu Irudisqa
uyashpa yuyarqan: ¿Kasushaqchu ichu mana? nishpa. Chayshina yuyashpapismi, ancha
gustarqan uyaytaqa.
21 Piru suq diyam chay warmi Irudiyasqa illuki kayshina rurarqan. Gubyirnu Irudisqam
chay prubinsya Galiliyapa yanapakuq awturidarningunata, mas kamachikuq suldadun-
gunata, suq laya ancha baliq runakunata kumbidarqan, diyambaq shamuptin, fyistata
ruranan llapa. 22 Chaymi chay diyambaq kumbidashqangunawan mesapi mikuykaptinqa,
chay Irudiyaspa chinan ñawpanllapapi ancha dansarqan. Chayshina dansaptinqam,
ancha gustarqan chay Irudistaqa. Chaymi chay Irudisqa intinadanda nirqan:
—Imatapis mañaway. Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

23 Chayshinam ancha jurashpa nirirqan:
—Mañawaylla. ¿Imatam munangi? Noqaqam tukuy ima munashqaykita qoshqayki.
Tukuy imay kaqmandam midya partita atini qoshuyta, nishpa.
24 Chaymi chinaqa lluqshishpa, maman Irudiyasta tapurqan:
—¿Imataraq mañayman? nishpa.
Chaymi mamanqa nirqan:
—Mañay, Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoshunambaq, nishpa.
25 Chaymi chinaqa utqaymaya kallpashpa, yaykurishpa, gubyirnutaqa nirqan:
—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi kanalitan qoway, nishpa.
26 Chayta mañashqanraykum, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yanapakuq awturidarkunapa ñawpambi jurashqanraykum, mana munarqanchu chinata ñigaytaqa. 27 Chaymi suq suldadunda kamachirqan, rishpa karsilman, Jwamba umanda apamunambaq. 28 Chaymi chay suldaduqa rishpa, Jwamba umanda kuchushpa, suq platupi apamushpa, chinatana qorqan. China ch'askishpaqam mamandana qorqan.
29 Chay alma Jwamba yach'akuqningunam chayta yach'ashpaqa, karsilman rishpa, kwirpundallana aparqanllapa pambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Jisuspa chay dusi apustulninguna yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachishpaqam kutimurqanna. Kutimushpaqam Jisusta nirqanllapa tukuy ima rurashqambaqllapa. 31 Chay diyakunapiqam ancha achka runa, warmi Jisusman tandakaqllapa. Chaymi payqa yach'akuqningunawan tandakaqkunata yanapashqanrayku, mana atiqllapachu ni mikuyta ni samayta. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Akullapa ashlita samaq suq chuncha lugarman, nishpa.
32 Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan rirqanllapa yakupi puriq barkupi chay atun qoch'apa suq chuncha manyanman. 33 Piru achka runakunam Jisusta rikarqanllapa barkupi riykaqta. Chaymi paykunaqa chay uras chay atun qoch'apa manyanda kallpaylla rirqanllapa. Yumbay chay llaqtakunamanda rishpam, chay barkuta binsishpa, puntata chay chunchamanna ch'ayarqanllapa.
34 Chaymi Jisus barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runata, warmita rikashpa, llakipashpa, yuyarqan: Manam ni pipis kanchu paykunata Dyus nishqanda yach'achinambaqqa. Mana dwiñuyuq wishakunashinam purinllapa, nishpa. Chaymi Jisusqa paykunataqa ancha yach'achirqan Dyuspaqqa. 35 Piru tardina kaptinqam, chay yach'akuqningunaqa nirqan:
—Tardinám. Manam pipis kay chunchapiqa tiyanchu. 36 Chayri kay runakunata, warmikunataqa dispidiyna, sirka kasiriyukunaman rinanllapa, mikunanda randiq, nishpa.
37 Piru Jisusqam nirqan:
—Qamkuna qarayllapa, nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—¿Maymandataq dusyintus dinaryu qellaytaqa tarishaqllapa, yumbaypaq tandata randinayllapaqa? nishpa.
38 Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Ayka tandayuqtaq kangillapa? Mayá, riyllapa rikay, nishpa.
Chaymi paykunaqa rishpa rikaqqa nirqanllapa:
—Sinku tandita ishkay piskaditullam kan, nishpa.
39 Chaymi Jisusqa yumbay chay runakunata, warmikunata kamachirqan, pachan pachan chay qewakunapa sawambi tiyanambaqllapa. 40 Chayshina kamachiptinqam, wakinqa 50, 50 tiyarqanllapa; wakinqam 100, 100 tiyarqanllapa. 41 Chaymandaqam Jisusqa chay sinku tanditata, ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, chay yumbay runata, warmita qonanllapa. Chay ishkay piskaditutapismi chayshinalla piti

piti rurashpa, yumbayta qorqanllapa. 42 Chayshina qoptinqam, yumbay undananga-
man mikurqanllapa. 43 Chayshina mikuptinllapaqam, achka pidasu tanda piskaduwan
subrarqan. Chaymi dusi kanasta undakunata tandarqanllapa. 44 Chay mikuqkunaqam
ullqokunalla 5.000 karqan. (Warmikunawan, wambrakunawanqam mas achka karqan.)

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Chay ancha achka runakuna, warmikuna mikuptinqam, Jisusqa yach'akuqningunata
nirqan:
—Yakupi puriq barkuman lluqshishpa, ñawpayllapa waq chimba Bitsayda llaqtaman,
nishpa.
Chayshina nishpam, payqa kidarqan, yumbaymanda dispidikanambaq.
46 Chaymandaqam, sapalanllana rirqan suq lumaman, Tayta Dyusman mañakuq. 47 Chay
diya amsayaptinqam, chay barkuqa chay atun qoch'apa ch'awpimbina karqan. Kanan
Jisusqam sapalanlla kidarqan chay lumapi. 48 Piru ñawpa ladunmanda ancha wayraptinmi,
chay yach'akuqningunaqa mana atirqanllapachu ñawpaman riyta. Chayshina
kaykaptinmi, Jisusqa paykunataqa rikarqan barkupa kumsanan palangunawan ancha
shinchikushpa apaykaqta. Chayshina ñakaykaptinllapam, manaraq achikyaptin, Jisusqa
yakupa sawanda ikinllapata rirqan. Chayshina rishpaqam, paykunataqa pasaykarqanna.
49-50 Chayshina yakupa sawanda riykaqta rikashpaqam, paykunaqa yuyarqan: ¡Waqqam
alma! nishpa. Chaymi ancha manchashpa yumbaynin qayach'akurqan. Chaymi Jisusqa
nirqan:
—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.
51 Chaymandaqam Jisusqa chay barkuman lluqshiptinqa, wayraqa limpu qasillarqan.
Chayta rikashpaqam, chay yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. 52 Paykunaqam
chayraq rikashqallapa karqan, Jisus tanditata achkayachiptin. Piru chay milagruta
rikashpapismi, manaraq paypiqa allitaqa kriyirqanllapachu, angu shunqoyuq kashqanl-
laparayku.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 14.34-36)

53 Chaymandaqam barkupi chay atun qoch'ata pasashpaqa, Jinisarit pambaman
ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, barkuta watarqanllapa atun qoch'apa
manyambi. 54 Chay barkumanda diki ishkiptinllapaqam, chaypi tiyaqkunaqa Jisustaqa das
riqsirqanllapa. 55 Chaymi chay rikaqkunaqa kallparqanllapa yumbay chay lugarkunaman
abisakuq:
—Jisusqam chay lugarman shamushqa, nishpa.
Chaymi achka qeshyaqkunata parakunapi apamurqanllapa Jisusman. 56 Kanan
yach'ashpa: Jisusqam chaymanna riykan, nishpa, qeshyaqkunata apaqllapa shuy-
achiq. Chaymi llaqtakunapi, kasiriyukunapi, chunchakunapi, ñangunapi, tukuy maypi
qeshyaqkunata shuyachishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:
—Yush'ayku kay qeshyaqniykunatar dijay, kapitaykipa manyanda llamkananllapa,
nishpa. Chaymi chay qeshyaqkunaqa Jisuspa kapanda llamkashpa, yumbay
kach'akarqanllapa.

7

Kaykunam uchakunaqa
(Mt 15.1-20)

1 Suq diyam wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin
yach'achikuqkunapis Jirusalin llaqtamanda shamurqanllapa Jisusman. 2 Paykuna
rikaykaptinmi, Jisuspa wakin yach'akuqninguna makingunata mana mayllashpachu
mikurqanllapa. Chaymi chay shamuqkunaqa Jisuspa yach'akuqningunata
anyarqanllapa. Chaqa isrraylinu llaqta masingunapa mayllakuna kustumbrindam mana
rurarqanllapachu. 3-4 Piru chay farisiyukunaqam, isrraylinu masingunawan kanangaman

unay agwilungunapa chay mayllakuna kustumbrinda, suq laya kustumbringunatapis
ruranllapa. Chaymi kutin kutin mayllanllapa makingunata, basungunata, jarrangunata,
jirru mangangunata, kamangunata. Llalli plasaman rishpa kutimushpaqam, kutin kutin
makingunata mayllashparaq mikunllapaqa. Mana mayllashpaqam, mana mikunllapachu.
5 Chaymi chay farisiyukuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunapis
piñakushpa, Jisusta nirqanllapa:
—Rikay, qamwan puriqkunaqam mana mayllakushpachu, mapa makingunawan mikun-
llapa. Mayá, ¿imaraykutaq mana ruranllapachu agwilunchiqkuna rurashqanshinaqa?
nishpa.
6 Chaymi Jisusqa chay rimaqkunata nirqan:
—¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunapaqmi Dyuspaq rimaq
Isayiyasqa librumbi kayshina Dyus nishqanda iskibrirqan:
Kay runakunaqam shiminwanlla kasuwanllapa. Manam alliptaqa kasuwanllapachu tukuy
shunqonwanqa. Chaymi noqamandaqa akrakashqallapana.
7 Chayraykum mana nimapis balinchu paykuna noqata alabawananqa. Chaqa runakuna
nishqandallam yach'achikunllapa, nishpa.*
8 Kayshinallam qamkunapis Dyus kamachikushqanda dijashpaqa, runakuna
kamachikushqandalla ruraykangillapa. Chaymi chay mayllakuna kustumbri layata
rurashpaqa, jarraykikunata, basuykikunata mayllangillapa.
9 Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:
—Qamkunaqam chay kustumbrikikunata ruranaykirayku, Dyus kamachikushqandaqa
mana kasungillapachu. 10 Chaqa Muysismi kamachikurqan: “Taytaykita, mamaykita
rrispitashpa kasuy. Taytanda mamanda mayqan maldisyaqta wanchiyllapa”, nishpa.*
11 Piru qamkunaqam ningi: “Suq runaqam taytanda mamanda atin niyta: ‘Manam atinichu
yanapashuyta. Yumbay kusasniykunatam Dyusta rini qoq’ ” nishpa. 12 Chayshina nish-
paqam, qamkunaqa suqkunata yach'achiykangi: “Mana munashpa yanapayta taytaykita
mamaykitaqa, ama yanapaychu”, nishpa. 13 Chayshina yach'achikushpaqam, qamkunaqa
Dyus nishqandaqa mana baliqpaqna riqsiykangillapa, runakunapa kustumbrindalla ru-
ranaykirayku. Kanan suqmanda yach'akushpam, suqkunatana yach'achingillapa. Achka
laya mana baliq kustumbrikunatam rurangillapa chay kustumbritashina.
14 Chaymandaqam yumbay chaypi kaqkunata qayashpa nirqan:
—Yumbayniki uyawashpa, allita intyindiwayllapa: 15 Tukuy ima sawamanda yaykuqqam
mana uchayuqtachu dijashungi. Ashwanmi mana allikunata shunqoykipi yuyashpa,
uchayuqqa kangillapa. 16 ⌞Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa,⌟ nishpa.
17 Chaymandaqam Jisusqa chay achka runakunamanda akrakashpa, suq wasimanna
yaykurqan. Chay wasipina kashpaqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:
—Chay nishqaykitaqar allita intyindichiwayllapa, nishpa.
18 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Ima qamkunapischu mana intyindingillapa? Noqaqam nishushqallapa kani:
Mikuna sawamanda pach'anchiqman yaykushpaqam, mana uchayuqtaqa rurachi-
wanchiqchu. 19 Chaqa manam ni pipis shunqonmanqa mikunchu. Ashwan mikunchiqqam
pach'anchiqman. Chaymandaqam kwirpunchiqmandaqa lluqshinna litrinaman.
Chayshina nishpaqam yach'achikurqan: Yumbay laya mikunaqam limpyu, nishpa.
20 Kayshinapismi nirqan:
—Runakunapa mana allin yuyayningunam uku shunqonmanda lluqshin, uchayuq
kanambaqqa. 21 Chaqa shunqonllapapi mana allin yuyayninguna kaptinmi, kay laya
mana allikunata ruranllapa: Wakinqam warmiyuq kashpa, ichu warmipis runayuq
kashpaqa, suqwan puñunllapa. Wakin sapalan kaqkunaqam piwambis puñunllapa.
Wakinqam wanchikun, 22 suwakun, suqpa imangunata ancha munanllapa. Wakinqam
malnaturalkuna. Wakinqam mishki mishkita parlachishpa, ingañakunllapa. Wakinqam

* 7:7 Isaías 29.13 * 7:10 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16

kwirpunda mana sujitashpachu, munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imapaqpis imbidyakunllapa. Wakinqam washa rimaykuna. Wakinqam palanganukuna. Wakinqam mana jwisyuyuqkuna. [23] Yumbay chay mana baliq yuyaykunaqam runapa shunqombi tarikan. Chay laya mana baliqkunata yuyashpam, uchayuqna kidanllapa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mt 15.21-28)

[24] Jisusqam chay kashqanmandaqa rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman. Chay nasyumba) Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayashpaqam, suq wasipina kidarqan. Jisusqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chaypi kashqanda. Piru dasmi yach'arqanllapa. [25-26] Chaymi suq warmi Jisus chaypi kashqanda yach'ashpaqa, das shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, rrugarqan:

—Taytitu, chinitaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa. Yush'ayku paymanda qatiy chay dyablutaqa, nishpa.

Chay warmiqam chay suq nasyun Sirufinisya shutiqmanda kashpa, grigu rimaypi rimarqan. Manam isrraylinachu karqan. Chaymi chay warmitaqa Jisusqa nirqan:

[27] —Manam allichu isrraylinu masiykunata dijashpa, jwirakunata yanapanaypaqqa. Isrraylinu masiykunaqam wambraykunashina. Puntataqam wambranchiqkunata qaranchiq, ¿manachu? Manam allichu wambranchiqkunapa tandanda qoch'ishpa, allqetukunata puntata qarananchiqqa.

[28] Chaymi chay warmiqa nirqan:

—Arí. Chayshinam, Taytitu. Piru wambrakuna mesapi mikuptinqam, allqokunapis mesapa warambi tiyashpa, chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki,) nishpa.

[29] Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:

—Allitam kuntistawashqa kangi. Chaymi rini yanapashuq. Atinginam riyta. Dyabluqam wawaykimandaqa lluqshishqana, nishpa.

[30] Chaymi chay warmiqa wasinman kutirishpaqa, chay wawandaqa kamambi tarirqan kach'akashqatana. Chaqa paymandaqam dyabluqa lluqshishqana karqan.

Jisusmi suq surdu muduta kach'akachirqan

[31] Jisusqam chay Tiru llaqta ladumanda rishpaqa, chay prubinsya Sidunda, chay prubinsya Dikapulista pasashpa, ch'ayarirqan chay Galiliya Atun Qoch'aman. *[Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]* [32] Chayman ch'ayaptinqam, Jisusman apamurqanllapa suq surdu mudu runata. Ch'ayachimushpaqam Jisusta rrugarqanllapa, chay runapa sawambi makinda rurashpa, kach'akachinambaq.

[33] Chaymandaqam Jisusqa chay runata suq laduman apashpa, rinringunaman didungunata rurarqan. Tuqayninwan didunda nuyuchishpa, qallunman rurarqan. [34] Chaymandaqam anaq syiluman chapakushpa, llakishpa, samayninda kach'ashpa nirqan:

—¡Ifata!

Chayqam munan niyta: "¡Kich'akay!" nishpa.

[35] Chayshina niptinqam, chay runaqa surdu kashqanmanda chay uras uyakurqanqa. Kanan mudu kashqanmandapismi, chay uras dasna atirqan rimayta. [36] Kanan Jisusqam yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runata kach'akachishqaypaqqa amakish ni pitapis willangillapachu, nishpa.

Chayshina kutin kutin niptimbismi, paykunaqa mana kasushpachu, ashwamba chay famata parlachikurqanllapa. [37] Chaymi runakunaqa: ¿Ima laya runataq chayqa? nishpa, ancha ispantashqata Jisusta kayshina alabaqllapa:

—¡Rikay kay runaqa! Tukuy imata allita yach'an rurayta. Surdukunatam uyachin. Mudukunatam rimachin, nishpa.

8

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mt 15.32-39)

1 Chay tyimpupim ancha achka runa, warmi Jisusman shamurqanllapa. Kanan
manam nimapis waqpiqa karqanchu mikunanllapa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata
qayashpa nirqan:
2 —Ancham llakini kay uyawaqkunapaq. Chaqa kaypiqam kimsa diyana noqawan
kashqallapa uyawanambaq. Kanan paykunaqam mana nimayuqchu mikunanllapaqa.
3 Piru mallaqtalla wasinman kach'aptiyqach'i, shaykushpa ñambi binsikanmanllapa. Llalli
wakinqam ancha karumanda shamushqallapa.
4 Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa nirqan:
—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu,
mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq.
5 Chayshina niptinmi, Jisusqa tapurqan:
—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—Syiti tanditayuqllam kanillapa, nishpa.
6 Chayshina niptinqam, Jisusqa yumbay chay runata, warmita kamachirqan, waqpi
kaypi pambapi tiyananllapa. Chaymandaqam chay syiti tanditata piskashpa, Tayta
Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, tanditakunata piti piti rurashpa,
yach'akuqningunata qorqan, paykunana yumbay runata, warmita qarananllapa.
7 Karqambismi piskaditukuna. Chaykunapaqpismi pagikushpa, yumbayta qarachirqan.
8 Chayshina qarachiptinqam, yumbay runa, warmi undanangaman mikurqanllapa.
Chaymandaqam chay subrataqa syiti kanastakuna undata tandarqanllapa. 9 Chay
mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Chaymandaqam yumbayta dispidishpa,
dijarqanna rinanllapa. 10 Chayshina yumbay riptinqam, Jisusqa yach'akuqningunawan
yakupi puriq barkupi rirqanllapa Dalmanu lugarmanna.

Farisiyukunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

11 Chay Dalmanu lugarpina kaptinqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusman
shamurqanllapa. Chaymi Jisusta uyashpaqa, payta mallipashpa nirqanllapa:
—Manam chayshinachu. Kayshinám. Mayá, qam Dyusmanda shamuq kashpaqa, suq
milagru syilumanda kaqta ruray rikanayllapa, nishpa.
12 Chaymandaqam Jisusqa shunqombi ancha llakishpa nirqan:
—Kay runakunaqa ¿imaraykutaq munanllapa milagrukunata ruranayqa? Alliptam
niykillapa, manam rinichu ruraq nima laya milagrukunata, nishpa.
13 Chaymandaqam chay farisiyukunamanda akrakashpa, Jisusqa yakupi puriq barkupina
rirqan chay atun qoch'apa suq manyanman.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina karqan
(Mt 16.5-12)

14 Rishpaqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa tandata mana randishqallapachu kar-
qan. Kanan fyambrinda qonqashpam, suq tanditayuqlla riykarqanllapa yakupi puriq
barkupiqa. 15 Chaypim Jisusqa paykunata nirqan:
—Farisiyukunapa libaduranmanda, gubyirnu Irudispa libaduranmandaqa kwidakayl-
lapa, nishpa.
16 Chayshina kunaptinqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa paykunapura kayshina parlar-
qanllapa:
—¿Imapaqraq chayshinaqa niwanchiq? Mana tandayuq kaptinchiqch'i, chaytaqa
niwanchiq, nishpa.
17 Chayshina parlaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niykangillapa: “Manam tandayuqchu kanchiq” nishpaqa? ¿Ima, manachu intyindingillapa? ¿Ima manachu jwisyuyuq kangillapa? [18] ¿Ima manachu ñawikillapawan rikashqallapa kangi chay rurashqaytaqa? ¿Ima manachu rinrikiwan uyawangillapa? ¿Ima manachu nimatapis yuyangillapa? [19] Mayá, chay sinku tanditata piti piti ruraptiy 5.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanastakuna undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Dusi kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

[20] Chaymandaqam Jisusqa tapurqan:

—Mayá, chay syiti tanditata piti piti ruraptiy 4.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanasta undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Syiti kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

[21] Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manaraqchu intyindingillapa? nishpa.

[Nuta: Jisukristuqam mana tandapaqchu rimarqanqa. Ashwanmi nirqanqa: “Ashla libaduralam saksachin achka masata. Chayshinallam chay farisiyukunapa mana baliq kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiqqa, ancha dañachiwanchiqman”, nishpa.]

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

[22] Chaymandaqam Bitsayda llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi Jisus kaykaptinqam, suq sarku runata apamurqanllapa, ñawingunata kach'akachinan. [23] Chaymi Jisusqa chay sarkuta rambashpa, chay llaqtamanda sawa chunchaman aparqan. Chay chunchapiqam chay runapa ñawingunata tuqayninwan nuyuchishpa, makingunata sawambi rurashpa, tapurqan:

—Mayá, ¿atinginachu imatapis rikayta? nishpa.

[24] Chayshina tapuptinqam, chay runaqa ashla rikakushpaqa, nirqan:

—Salqetatam runakunata rikani muntikuna puriykaqtashina, nishpa.

[25] Chaymi Jisusqa chay runapa ñawinda suq kutinda llamkarirqan. Chay urasllam ñawingunaqa allitana chapakurqan. Chaymi tukuy imata atirqanna rikayta. [26] Chayshina rikakuptinqam, Jisusqa chay runataqa kamachirqan:

—Riyna wasikiman. Piru amakish chay llaqtamanqa ringichu. ⌞Amakish ni pitapis nimatapis ningichu, nishpa.⌟

Pidruqam nirqan: “Jisusqam Dyuspa Churin”, nishpa
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

[27] Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan prubinsya Sesarya Filipupa kasiriyungunaman. Riqshinam ñambi yach'akuqningunata tapurqan:

—Runakunaqa, ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.

[28] Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakinqam nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq suq rimaqshi kangi, nishpa.

[29] Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi, nishpa.

[30] Chayshina niptinqam, Jisusqa kamachirqan:

—Amakish ni pitapis chaytaqa ningillapachu, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

[31] Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha rini padisiq. Kanan kamachikuq ansyanukuna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata

yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru wanchi-
waptinllapam, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.
32 Chayshina paykunata ancha klaruta niptinqam, Simun Pidruqa suq laduman sapa-
landa apashpa, Jisusta nirqan:
—Ama chayshinaqa rimaychu, nishpa.
33 Chayshina niptinmi, Jisusqa das tikrakashpa, yach'akuqningunata chapashpa, Pidruta
kayshina anyarqan:
—¡A dyablu! ¡Ladiyay ñawpaymanda! Chaqa qamqam dyablushina mana munangichu
ruranaypaq Taytay Dyus munashqanda. Kanan Dyuspi mana kriyiqkunashinam qamqa
yuyaykangi, nishpa.
34 Chaymandaqam yach'akuqningunata qayashpa nirqan:
—Mayqan runa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, noqa munashqayta ruranqa. Amana
ruranqachu pay munashqandaqa. Noqapi kriyishqanrayku suq kruspi munaptinllapa
wanchiytapisri, noqatalla sigiwanqa. 35 Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita
washanaykiqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi ichu Dyus nishqambi kriyip-
tiki wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki.
36 Piru suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi
chingashpaqa, ¿imapaqtaq balinman? 37 Mayá, chay wañushqaqa, ¿aykatam pagarakun-
man washakananqa? 38 Chaymi qamkuna Dyusta kuntraq uchayuq runakunapa ñawpambi
noqapaq ichu noqa nishqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'ayllapa: Dyusmanda Shamuq
Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta
Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis
noqapaqqa rin penqakuq, nishpa.

9

1 Kayshinapismi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, kaypi wakin kaqkunam manaraq wañushpa, Taytaypa
pudirninda rinllapa rikaq, pay ancha jwirsayuq kamachikuptin, nishpa.

Jisukristum llipyarqan
(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 Sayis diyas pasaptinmi, Jisusqa rirqan suq atun lumapa sawanman. Chaymanqam
pullan aparqan Pidruta, Jakubuta, Jwanda. Chay lumapina kashpaqam, Jisusqa paykunapa
ñawpambi suq layayarqan. 3 Kapanqam ancha yuraq llipyaykaq ⌊qasashina⌋ tikrakarqan.
Kay mundupi mudananda mayqan taqshashpapismi, mana pipis atinmanchu chay layata
yuraqyachiytaqa. 4 Chaymandaqam chay kimsa yach'akuqninqam chapaykashpa rikarqan
Eliyasta, Muysista Jisuswan parlaykaqta. 5-6 Chaymi paykunaqa ancha mancharqanllapa.
Chayshina manchashpam, Pidruqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu. Ancha alliraq kaypi kananchiqqa. Rurashaqllapa qamkunapaq
kimsa chugllata: suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.
Piru Pidruqam manchashpa, chay rimashqambaqqa mana yach'arqanchu: ¿Imatam
rimaykani? nishpaqa. 7 Chaykamanqam paykunapa sawambi pukutay rikakushpa, limpu
pambarqan. Chay pukutaypa ukunmandam Tayta Dyus Churin Jisuspaq nirqan:
—Kaymi kuyashqay Churiy. Payta uyayllapa, nishpa.
8 Chaymandaqam chay uras rridurninllapaman chapakushpaqa, Jisuswan chay ishkay
parlaykaqtaqa manana rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.
9 Chaymandaqam chay lumamanda shamuqshina, Jisusqa chay kimsa yach'akuqninda
nirqan:
—Qamkuna rikashqaykitaqa amaraq ni pitapis parlachiyllapachu wañushqaymanda
kawsamunaykaman, nishpa.
10 Chaymi paykunaqa mana ni pitapis parlachirqanchu. Piru paykunapuram
tapunakurqan:
—¿Imaraq munan niyta: “Wañushqaymanda kawsamunaykaman”, nishpa?

[11] Chayshina parlashpaqam, Jisusta tapurqanllapa:
—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykum nin: “Eliyasmi puntata rin shamuq. (Chaymandaraqmi Dyus Akrashqan Washadurqa rin shamuq”, nishpaqa?)
[12] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Allibmi Eliyas puntata shamun tukuy imata allichaq. Piru Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatataq nin Dyusmanda Shamuq Runapaq? Chaypiqam nin: “Shamuptinqam, runakunaqa mana baliqpaq rinllapa riqsiq. Kanan ancham rin padisiq”, nishpa. [13] Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamushqana. Shamuptinqam, runakunaqa mana llakipashpachu, paykuna munashqanda rurarqanllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim paypaqqa nishqa karqan: Rinmi padisiq, nishpa. *[Nuta: Jisukristuqam chayshina Jwan Shutichikuqpaq parlachikurqan Eliyaspa shutinwan. Payqam Eliyasshina karqan. Rikay Matiyu 17.13pi.]*

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

[14] Jisusqam chay kimsa yach'akuqninwan kutimushpaqa, chay wakin yach'akuqningunata ancha achka runakunawan kaykaqta tarirqan. Chaypim Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqwan anyanakuykarqanllapa. [15] Chay runakunaqam Jisusta ch'ayaykaqta rikashpaqa, ispantashqata kallparqanllapa napaykuq. [16] Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—¿Imapaqmi paykunawanqa qamkunaqa anyanakuykangillapa? nishpa.
[17-18] Chayshina tapuptinqam, chaypi kaq suq runa nirqan:
—Yach'achikuq taytitu, dyablum churiyta muduyachishpa, atakikunata qon. Chaymi qaman apamurqay kach'akachinayki. Chaqa chay dyablu chay atakikunata qoptinmi, maypipis churiyqa bulakan. Kanan babash'kunatam sitakuchin. ¡Kirungunatam qech'yachin! Kanan limpunam ishkin. Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay churiymanda chay dyabluta qatinambaq. Piru paykunaqam mana atishqallapachu qatiyta, nishpa.
[19] Chaymi Jisusqa nirqan:
—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Mayá, chay wambraykita kayman apamuyllapa, nishpa.
[20] Chayshina paykuna apamuptinqam, chay dyablu Jisusta rikashpa, atakikunata qorqan chay wambrataqa. Chaymi chay wambraqa pambaman bulakashpa, bulatikashpa, babash'kunata sitakurqan. [21] Chaymi Jisusqa paypa taytanda tapurqan:
—Kay churikiqa, ¿ima tyimpumandapacham kayshinaqa? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Takshitanmandam kayshinalla. [22] Kanan kutin kutinmi chay dyabluqa kay wambrituytaqa ninaman yakuman bulan wanchinambaq. ¡Chayri llakipawashpa yush'ayku, atishpaqa kach'akachiy kay wambraytaqa! nishpa.
[23] Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Noqapi yuyakuptikiqam, tukuy imata atini rurayta. Piru ¿atingichuraq noqapi yuyakuytaqa? nishpa.
[24] Chaymi chay runaqa qayach'akushpa nirqan:
—¡Qambim yuyakuni! ¡Piru yanapawayri, masta yuyakunaypaq! nishpa.
[25] Chayshina niptinqam, Jisusqa achka runa shamuqta rikashpa, utqaymaya chay dyabluta kayshina anyarqan:
—¡Qam surdu mudu dyabluqa, noqa kikiymi kamachiyki, lluqshiy kay wambramanda! ¡Amakish yaykuringichu! nishpa.
[26] Chayshina nishpa qatiptinqam, chay dyabluqa qayach'akushpa, atakikunata qoshpa, chay wambramanda lluqshirqan. Lluqshishpaqam wañushqatashina dijarqan. Chaymi rikaqkunaqa nirqan:
—¡Jwira, wañurqannam wambraqa! nishpa.
[27] Piru Jisusqam wambrataqa makinmanda piskashpa shayachirqan.

[28] Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan yaykurqanna suq wasiman. Chaypi
mana pipis kaptinqam, paykunalla Jisusta tapurqanllapa:
—Noqaykunaqa, ¿imaraykutaq mana atirqayllapachu qatiyta chay dyablutaqa? nishpa.
[29] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay laya ancha wapu dyablukunataqam mana chayshinallaqa atinchiqchu qatiytaqa.
Dyuspi ancha yuyakuqkunallam payman ancha mañakushpa, ⌊ayunashpa⌋ atin qatiytaqa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

[30] Jisusqam chay kaykashqanmanda rishpaqa, pasarqan prubinsya Galiliyapa lu-
garningunata. Piru payqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chayman
riykashqandaqa. [31] Chayman riqshinaqam chay yach'akuqningunata nirqan:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam kuntrawaqkunapa makinman rinllapa intri-
gakuwaq. Chaymi wanchiwanqallapa. Chayshina paykuna wanchiwaptimbismi, kimsa
diyamanda rini kawsamuq, nishpa.
[32] Piru Jisus chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana nimatapis in-
tyindirqanchu: ¿Imapaqmi chaytaqa niykan? nishpaqa. Kanan tapuq purishpapismi,
manchashpa, mana ni tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqri kayshina kanqa
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

[33] Chayshina rishpaqam, Kapirnawun llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chayman
ch'ayashpaqam, suq wasimanna yaykurqanllapa. Chaypi kashpaqam, Jisusqa
yach'akuqningunata kayshina tapurqan:
—¿Qamkunaqa imapaqmi ñambiqa anyanakurqayki? nishpa.
[34] Chaqa paykunaqam ñambiqa anyanakushqaqa karqan: "Mayqanninchiqmi mas
baliqqa kanchiq", nishpa. Chaymi tapuptinqa, paykunaqa penqakushpa, uyararqanllana.
[35] Chaymandaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqninda qayashpa, tiyashpa, nirqan:
—Chay mas baliq munaq kaytaqa, umildiyashpa, yumbayta sirbinqa kriyadushina,
nishpa.
[36] Chaymandaqam suq wambrituta apashpa, paykunapa ch'awpimbi marqashpa nirqan:
[37] —Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, alabis noqata
ch'ayachiwaykanmanshina. Piru manam noqatallachu ch'ayachiwaykanqa. Ashwanmi
Taytay Dyustapis ch'ayachiykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqpa faburninchiqqa
(Lk 9.49-50)

[38] Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa,
dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa
purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.
[39] Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Dijayllapa chayshina ruranambaq. Chaqa mayqan ruraq suq milagruta shutiyta
myintashpaqam, mana kuntrawanchu. [40] Mana kuntranchiq kaqkunaqam, faburninchiq.
[41] Chaymi allipta niykillapa, mayqan runa ichu warmi shutiyta myintashpa, ashla yakituta
qoshuptin noqapa kashqaykiraykum, Dyus kikin rin pagaraq, nishpa.

Kwidakayllapa, ama uchata ruranaykipaq
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

[42] 'Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi
chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman suq atun mulinu rumita kungambi watashpa,
mar yakuman wichukunanllapa (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu
kanambaq). [43] Chayri makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqqa, kuchushpa
wichukuy. Chaqa mas allim kanman, syiluman manku ch'ayanayki. Manam allichu
ishkay makiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnu mana nunka wañuq ninaman rinaykipaq.

[44-46] Chayshinalla ch'akiki munaptin apashuyta uchata ruranaykiqa, kuchushpa wichukuy.
Mas allim kanman, kuju ch'ayanayki syiluman. Manam allichu ishkay ch'akiyuq kashpa,
uchaykirayku chay mana nunka wañuq infyirnu ninaman rinaykiqa. ⌞Chaqa infyir-
nupiqam mana nunka wañunqachu chay kuru mikushuqkunaqa. Chaypi chay nina
lumyaqpismi mana nunka wañunqachu.⌟ [47] Ñawikiwan imata rikashpa, uchata munaptiki
ruraytapis, mas allim surqoshpa wichukunayki. Chaqa mas allim chulla ñawiyuqlla
kashpa, syiluman ch'ayanayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa, uchaykirayku
infyirnuman rinaykiqa. [48] Chaqa infyirnupiqa kuru mikushuqkunaqam mana nunka
rinchu wañuq. Chay nina lumyaykaqpismi mana nunka rinchu wañuq.
[49] '(Manchu aychamanqa kach'ita wichunchiq, ufrinda kanambaq.) Chayshinal-
lam runakunapa sawanman kach'itashina ninataqa rinllapa ruraq, (uchanmanda
akrakanambaq). Chaqa yumbay ufrindakunam kach'iwan allichadu rin kaq. [50] Piru
kach'iqam allin kashpapis dañakashpaqa, manana nimapaq balinchu, ¿manachu? Chaqa
¿imashinanam atinchiqman allichaytaqa? Piru qamkuna kuyanakushpaqam, allin
kach'ishina kangillapa. Chayri shumaqta kuyanakushpa kawsayllapa.

10

Jisusmi nirqan "Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa
(Mt 5.31-32; 19.1-12; Lk 16.18)

[1] Chay Kapirnawun llaqtamandaqam Jisus rirqanna prubinsya Judiyaman, rriyu Jur-
damba waq ladu chimbanman. Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna Jisusman tan-
dakarqan. Chaypipismi paykunata Taytanchiq Dyuspaq yach'achirqan. [2] Wakin farisiyu
duktrinayuqpismi tandakarqanllapa Jisusman, mana atiypaq tapunakunata tapunanllapa,
mana allita kuntistaptin, tumbananllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:
—Mayá, ¿suq runachu atin warminmanda akrakayta ichu mana? nishpa.
[3] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, ¿imatam Dyuspaq unay rimaq Muysisqa chaypaqqa kamachikurqan? nishpa.
[4] Chaymi paykunaqa nirqan:
—Muysismi nirqan, suq runa warminmanda munashpa akrakaytaqash, suq kartata
qoshpa, atin akrakayta, nishpa.
[5] Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Unay agwilunchiqkunaqam qamkunashina Dyustaqa mana munarqanchu kasuyta.
Chaymi Muysisqa ancha angu shunqoyuq kaptinllapa, paykunata kamachirqan, chay
kartata qonanllapa. [6] Piru Dyusqam mana munanchu chayshina ruranchiqqa. Chaqa
kay pachata tukuy imata rurashpaqam, suq ullqota, suq warmita rurarqan. [7] Chaymi chay
tyimpumandapacha suq ullqoqa taytanmanda, mamanmanda akrakashpa, warminwanna
tandakashpa tiyan. [8] Kanan ishkay kashpapismi suqshinallana tiyanllapa. Mananam
ishkayshinachu. [9] Chayri runakunaqa Dyus tandashqandaqa ama akranqallapachu,
nishpa.
[10] Chaymandaqam Jisuswan wasipina kashpallapaqa, chay yach'akuqningunapis chay
nishqambaq tapurqan. [11] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayqan runa warminmanda akrakashpa, suq warmitana tandaqqam, punta war-
minda traysyunda ruraykan. Chaymi ancha uchayuqna chay runaqa. [12] Warmipismi
runanmanda akrakashpa, suq runawan kashpaqa, chay punta runanda traysyunda ru-
raykan. Chaymi chay warmipis ancha uchayuqna.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

[13] Achka runa, warmim wambritungunata apamurqanllapa Jisusman, sawambi makinda
rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqningunaqa wambran apamuqkunata
anyarqanllapa. [14] Chayta uyashpaqam Jisusqa piñakushpa, yach'akuqningunata nirqan:
—Dijayllapa chay wambritukuna noqaman shamunambaq. Ama arkayllapachu. Chaqa
Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa

kawsaq. [15] Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam tukuy tyimpu rin
kawsaq Dyuswanqa; manaqa manám.
[16] Chayshina nishpaqam, wambritukunata marqashpa, makinda sawanman rurashpa,
Dyusman mañakurqan, chay wambritukunata yanapanambaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

[17] Jisukristu riykaptinnam, suq runa kallpaylla ñawpanman ch'ayamushpa, qon-
qorikushpa, tapurqan:
—Ancha allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy
tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.
[18] Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Imaraykutaq niwangi: "Ancha allin Yach'achikuq", nishpaqa? Dyusllam ancha
allinqa. [19] Qamqam Dyus kamachikushqandaqa allita yach'angi. Paymi nin: "Qam
warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu; ama wanchikuychu; ama suwakuy-
chu; ama llullakuychu suqkunapaq; ama pitapis ingañaychu, imanda qoch'inayki; tay-
taykita, mamaykita ancha rrispitay", nishpa.*
[20] Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, yumbay chay niwashqaykitaqam wambraymandapacha
kumplishqa kani, nishpa.
[21] Chaymi Jisusqa chapashpa, chay runata ancha kuyashpa, nirqan:
—Kaysitullam faltashungi. Tukuy imaykita randikushpa, mana nimayuqkunata qoy.
Chayshina qoshpaqam, syilupiqa tukuy imayuqna ringi kaq. Chayta rurashpaqar shamuy,
noqawan purinanchiq. ⌞Awnki kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, noqatalla ka-
suway,⌟ nishpa.
[22] Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan. Chaqa tukuy imayuq
kashpam, chay imangunapaq llakishpa, kutirqan. [23] Chaymandaqam Jisusqa rridurninman
chapakushpa, yach'akuqningunata nirqan:
—¡Ancha trabajusraq, kapuqkuna Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu
kawsananllapaqa! nishpa.
[24] Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi Jisusqa
paykunataqa nirirqan:
—Ijitukuna, ¡ancha trabajusraq waq kapuq runakuna, tukuy imangunapilla
yuyakushpa, Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananqa! [25] Chaqa suq
kapuq runa Dyusta kasunambaqmi ancha trabajus. Mas fasilmi kanman chay atun
kamillu animal awjapa rinrinda pasanambaq, nishpa.
[26] Chayta uyashpaqam, paykunaqa ashwamba ispantarqanllapa. Chaymi paykunapura
ancha tapunakurqanllapa:
—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakaytaqa? nishpa.
[27] Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa nirqan:
—Runakunallaqam mana nimatapis atinchu washakaytaqa. Piru Dyusqam tukuy ima
munashqanda atin rurayta. Paypaqqam mana nimapis trabajuschu, nishpa.
[28] Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwan
purinaypaqllapa, nishpa.
[29] Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, masangunata, paningunata, tay-
tanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ch'akrangunata, noqa nishqayta ka-
suwashpa, nishqayta yach'achikushqanraykum, [30] syin tantus masta rin ch'askiq kay
mundupilla. Qesachadu kashpapismi, mas achka wasingunata, masangunata, paningu-
nata, mamangunata, wambrangunata, ch'akrangunata kay mundupiqa rin ch'askiq. Chay
ch'askishqanmandam syilupiqa Dyuswan tukuy tyimpu rin kawsaq. [31] Piru kay pachapi

* 10:19 Éxodo 20.12-16

achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka mana kamachikuqkunam syilupiqa ancha kamachikuqkuna rinllapa kaq.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 Chayshina yach'achikushpaqam, Jisusqa yach'akuqningunapa ñawpanda Jirusalin
llaqtamanna riykarqan. Chaymi paykunaqa ancha manchashqata ikinda riykarqanl-
lapa. Chaymi Jisusqa riqshina, chay dusi yach'akuqningunatalla suq laduman qayashpa,
kayshina nirqan:
33 —Rikay, kananqa riykanchiqna Jirusalinman. Waqpiqam noqa Dyusmanda Shamuq
Runataqa rinllapa intrigakuwaq isrraylinu kurakunapa kamachikuqninman, Muysispa
liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunam jwira runakunaman rinllapa intri-
gakuwaq wanchiwananllapa. 34 Chaypi paykuna asipawananraykum, kusas layata rinllapa
rurawaq. Kanan tuqapawashpam, suq lastima chuqri chuqri maqawashpa, rinllapa
wanchiwaq. Piru kimsa diya wañushqaymandam rini kawsamuq, nishpa.

Jakubuwan Jwanmi munarqan kamachikuyta
(Mt 20.20-28)

35 Sibidiyupa chay churinguna Jakubuwan Jwanmi qemikashpa, Jisusta rrugarqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, suq faburta rurawayllapa, nishpa.
36 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, ¿imatam munangillapa, qamkunapaq ruranaypaq? nishpa.
37 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Shumaqta llipyashpa, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy,
suqniy allin laduykipi, suqniy ichuq laduykipi tiyanayllapa, nishpa.
38 Chayshina paykuna mañakuptinqam, Jisusqa nirqan:
—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykanchiq, nishpaqa. Chaymi
chaytaqa mañawangillapa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam
noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Atingimanllapachu
qamkunapis noqashina ñakayta? Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha padisichiwashpa,
rinllapa wanchiwaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.
39 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Ariri. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam qamkunapis chay ayaq yakuta upyaqshina ancha ringillapa padisiq. 40 Piru
chayshina qamkuna padisiptikipismi, noqaqa mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi
ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Taytay Dyusllam munashqanshina runakunata
akrashqa, laduypi tiyananllapa, nishpa.
41 Chay Jakubuwan Jwan Jisusta mañashqanda chay dyis yach'akuq masinguna
yach'ashpaqam, ancha piñakurqanllapa. 42 Chayshina chay suqkuna piñakuptinqam,
Jisusqa qayashpa, nirqan:
—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam wapuyashpalla, manchachikushpa llaqta
masingunata kamachinllapa, ¿manachu? 43 Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayl-
lapachu. Ashwanri mayqanniki munashpa kamachikuytaqa, suq kriyadushina sir-
biy chay suqnikikunata. 44-45 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi,
mana shamushqachu kani runakuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, suq
kriyadushina runakunata sirbinaypaq, wañushpa, uchangunapaq pagarakushpa, payku-
nata washanaypaq. Chaymi niykillapa, mayqanniki mas baliq munashpa kaytaqa, chay
suqnikikunata kriyadushina sirbiyllapa, nishpa.

Jisusmi Bartimiyu sarkuta kach'akachirqan
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 Jisusqam Jirusalinman riqshina, ch'ayarqan Jiriku llaqtaman. Chaymandaqam chay
Jirikumanda yach'akuqningunawan ancha achka runakunawan riykaptinqa, suq sarku

runa Bartimiyu shutiq ñamba ladumbi tiyaykarqan, limush'nata mañakushpa. Payqam
Timiyupa churin karqan. 47 Chay Bartimiyuqam yach'ashpa: Jisus Nasaritmanda kaqshi
kayta shamuykan, nishpaqa, ancha jwirtita qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri, yanapawayri! nishpa. *[Nuta: "Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.]*
48 Chayshina qayakuptinqam, achka runa anyarqan:
—¡Uyaray! ¡Uyaray! nishpa.
Anyaykaptimbismi, ashwamba qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.
49 Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa nirqan:
—Qayamuyllapa chay runata, nishpa.
Qayamuqkunaqam Bartimiyuta nirqan:
—Kushikushpa atariy. Jisusmi qayashungi, nishpa.
50 Chaymi payqa, kapanda utqaymaya wichukushpa, brinkashpa shamurqan Jisusman.
51 Ñawpambina kaptinqam, Jisusqa tapurqan:
—¿Imashinam munangi yanapashunayqa? nishpa.
Chaymi chay sarku Bartimiyuqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, yanapawayri rikakunaypaq, nishpa.
52 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Atinginam riyta. Noqapi kriyishqaykiraykum allitana ringi rikakuq.
Chayshina niptinllam, chay Bartimiyuqa atirqanna rikakuyta. Chaymi kushikushpana, Jisuswan rirqan.

11

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jirusalinman riqshinam, ch'ayarqanllapa chay llaqtakuna Bitanillapa (Bitaniyapa),
Bitfajipa ladunman. Chay llaqtakunapa ñawpambim karqan Ulibu luma. Chay lugarpina
kashpaqam, Jisusqa ishkay yach'akuqninda nirqan:
2 —Rikay, waq ñawpanchiqpim suq kasiriyu. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq
suq burritu watashqata. Chay burrupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chay burrituta
paskashpa, apamuyllapa. 3 Piru mayqan tapushuptinllapa: "¿Imapaqmi apangillapa?"
nishpaqa, niyllapa: "Siñurninchiqmi nisitan. Dasllam rin kutichimuq", nishpa.
4 Paykuna rishpaqam, allipta burrutaqa ñamba ladumbi suq wasipa pungumbi
watashqata tarirqanllapa. Chaymi waskanda paskaykaptinllapa, 5 chaypi kaqkunaqa
tapurqanllapa:
—¿Imatam ruraykangillapa? ¿Imapaqtaq paskangillapa burrutaqa? nishpa.
6 Chaymi paykuna Jisus nishqanda niptinqa, dijarqanllapana apanambaq. 7 Chayshina
ch'ayachishpa Jisus kashqanmanqam, paykunaqa kapangunata burritupa sawambi rurar-
qanllapa. Chayshina ruraptinqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. 8 Ñandaqam achka
runakuna Jisuspa ñawpanda riqllapa, kapangunata mandashpa. Wakinqam muntikunapa
raprangunata kuchushpa, ñambi mandaqllapa. 9 Kanan ñawpanda riqkuna, ikinda
riqkunaqam yumbaynin ancha kushikushpa, Jisuspaq kayshina kunyaqllapa:
—¡Biba, biba! ¡Kushikushun, Washadurninchiq shamuykashqanrayku! ¡Taytanchiq
Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! 10 ¡Biba Washadurninchiq! ¡Chaqa
shamushqam, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, chay unay gubyirnu
Dabidshina! ¡Biba syilupi Taytanchiq Dyus! ¡Paytalla alabashun! nishpa.
11 Chayshinam Jisusqa Jirusalinman ch'ayarqan. Chaypiqam yaykurqan Tayta Dyuspa
adurana wasinman. Chay wasipi kashpaqam, tukuy imata ancha allita chaparqan. Chay-
mandaqam tardina kaptinqa, chay dusi yach'akuqninwan kutirqanna Bitanilla (Bitaniya)
llaqtaman.

Jisusmi chakichirqan suq yura igus mana puqoqta
(Mt 21.18-19)

12 Qayandin, Bitanillamanda (Bitaniyamanda) kutiriqshina Jirusalinmanqam, Jisusqa
mallaqnarqan. 13 Chaymandaqam suq yura igusta rikarqan. Manaraq puqonan tyimpun
kaptimbismi, chay igusqa raprayuqna karqan. Chaymi Jisusqa rirqan rikaq: Paqta
puqoyniyuq, nishpa. Piru ch'ayashpaqam, raprangunatalla rikarqan. Manam nima
puqoyniyuqchu karqan. 14 Chaymi Jisusqa chay igusta nirqan:
—Mananam nunka ringichu puqoq, runakuna mikunambaq puqoynikitaqa, nishpa.
Chay nishqandaqam uyarqan chay yach'akuqninguna.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinman ch'ayashpaqa, Tayta Dyuspa adurana wasinman
yaykurqan. Ukupiqam tarirqan achka randikuykaqta, randiykaqkunata. Achka nasyun-
gunapa qellaynindapismi kambyaykarqanllapa. Chaymi Jisusqa yumbay paykunata
animalnindinda sawaman qatirqan. Chay qellayta kambyakuqkunapa mesangunatam
sh'ilya sh'ilya bularqan. Palumakunata randikuqkunapa iskañungunatapismi bularqan.
16 Wakingunaqam suq ñandashina dirichaqllana Dyuspa adurana wasimba patyumbiqa.
Chaqa kusasningunata apashpam, suq punguta yaykushpa, suq pungutana lluqshiqllapa.
Paykunatapismi Jisusqa anyarqan:
—Kaytaqa ama puriyllapachu, nishpa.
17 Yumbay chaypi kaqkunatam nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Kay wasiyqam kanqa yumbay nasyunmanda
kaqkuna noqaman mañakunanllapa", nishpa.* Piru qamkunaqam kay wasitaqa
rurashqallapa kangi ladrungunapa mach'aynindashina, nishpa.*
18 Chayshina niptinqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunaqa uyashpa, Jisustaqa mancharqanllapa. Chaymi anchana yuyarqanl-
lapa: ¿Imashinaraq paytaqa atinchiqman wanchiyta? nishpa. Chaqa chaypi kaqkunaqam
Jisusta ancha allita uyaqllapa. 19 Piru tutayaptinqam, Jisusqa Jirusalin llaqtamandaqa
Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna rirqan.

Yura igusmi chakirqan
(Mt 21.20-22)

20 Qayandin madrugadu kutiriykashpa Jirusalinmanqam, chay yura igustaqa
ch'upandinna chakishqata rikarqanllapa. 21 Chaymi Pidruqa yuyashpa Jisus chay igusta
anyashqanda nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikay chay igus qayna anyashqaykiqa chakishqana.
22 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Taytanchiq Dyuspi allita yuyakuyllapa. 23 Chaqa alliptam niykillapa, mayqan runa
Dyuspi allita yuyakushpa kay urqqota niptin: "Ashuy kaymanda. Riy mar yakuman",
kamachiptinqa, chay nishqanshina rin kaq. Piru chay kamachikuqqar shunqombiqa ama
nimata yuyanqachu: Mana imach'i chayshinaqa kanqachu, nishpaqa. 24 Chaymi niykillapa,
allita kriyishpa mañakuyllapa, yuyashpa: Dyusmi rin qowaq mañashqayta, nishpa.
Chayshina mañakushpaqam, allipta ringillapa ch'askiq. 25 Piru Dyusman mañakunaykiqa,
chay mana alli rurashuqta pirdunayllapa. Chayshina pirdunaptikiqam, syilumanda Tayta
Dyus qamkunatapis uchaykikunamanda rin pirdunashuq. 26 ⌞Chay imanachishuqta mana
pirdunaptikiqam, syilumanda Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuq yumbay
uchaykimandaqa.⌟

Jisustam tapurqanllapa: "¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?"
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 Jirusalinman ch'ayashpaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasimbina puriykarqan.
Chaypi puriykaptinqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata

* 11:17 Isaías 56.7 * 11:17 Jeremías 7.11

yach'achikuqkuna, wakin kamachikuq ansyanukunapis Jisusman tandakarqanllapa.
[28] Kanan paykunaqam Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Mayqan awturidartaq numbrashushqa, kaykunata ruranaykipaq kay adurana wasipiqa? nishpa.

[29] Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta niwaptikiqam, noqapis nishqayki chay tapuwashqaykipaq. [30] Mayá, ¿pitaq Jwan Shutichikuqtaqa numbrarqan shutichikunanqa? ¿Dyuschu numbrarqan ichu runakunalla? Mayá, niwayllapa, nishpa.

[31] Chaymi paykunapura suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam ninchiqman? Chaqa niptinchiq: "Dyusmi Jwanda numbrarqan", nishpaqach'i, Jisusqa niwashun: "Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyirqaykichu paytaqa?" nishpa. [32] Piru: "Runakunallam numbrarqan", niptinchiqqach'i, kay yumbay uyakuqkunaqa ¿imanachiwashun? nishpa.

Chaqa chaypiqam ancha achka runakuna uyakuykarqan. Yaqqa yumbay paykunaqam kriyirqan: Dyusmi Jwanda allipta numbrarqan, nishpa. Chaymi chay awturidarkunaqa ancha mancharqanllapa chay uyakuqkunata. [33] Mana imanayta atishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chaymi Jisuspis nirqan:

—Tapushqaqta qamkuna mana niwashqaykiraykum, noqapis mana rinichu nishuq: "Kay laya karguyuqmi kani", nishpaqa.

12

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

[1] Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq runash ancha achka ubasta tarpushpa, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan tratukurqan, paykunana tarpudunda kwidanambaq. Chaymandaqash karumanna rirqan. [2] Chaymandaqash kusicha tyimpu ch'ayamuptinqa, chay ch'akrapa dwiñunqa suq kriyadunda kach'arqan, paypa partinda apamunambaq. [3] Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadutaqa mana nimata qoshpachu, suq lastima maqaptinllapa, illaqllana kutirqan. [4] Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan, partinda apamunambaq. Chay kriyadu ch'ayaptimbisshi, chay kwidakuqkunaqa rumikunawan sitarqanllapa, umanda pakishtin. Kanan ima layash musyarqanllapa chay kriyadutaqa.
[5] Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suq kriyaduta kach'arirqan. Chaytaqash wanchirqanllapa. Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suqta suqta achka kriyadungunata kach'arqan. Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadukunata mana ch'ayachishpachu, wakinda ancha maqarqanllapa, wakinda wanchirqanllapa.

[6] 'Chay dwiñupaqash suq churinlla karqan. Paytaqash ancha kuyaq. Chaymandaqash chay kuyashqan churindana kach'arqan, yuyashpa: Kay churiytaqam kasunqallapa, nishpa. [7] Piru chay runakunaqash yaqqana ch'ayaykaqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: "Chay churinqam irinsyiru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqkunana piskananchiq kay ch'akrandaqa", nishpa. [8] Chayshina parlashpash, chay churindaqa wanchirqanllapana. Chaymandaqash chay ch'akranmanda sawa ladumanna wichukurqanllapa.

[9] Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay uyakuqkunata tapurqan:

—Mayá, chay ch'akra dwiñuqa ¿imanachinqaraq chay ch'akrambi tiyaqkunataqa? Payqam shamushpa, yumbayta wanchishpa, suqkunatana ch'akrandaqa minganqa.

[10] Dyuspa Santu Librumbim kan suq kumparasyun kay kumparasyunshina. ¿Manachu liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin:
Albañilkuna wichukushqan rumiqam mas allin rumi simyintupaq rin kaq.
[11] Chaqa Tayta Dyusmi chay rumitaqa akrashqa, mas baliq kanambaq. Chayshina akrashqanraykum ancha ispantashqata kushikunchiqllapa, nishpa.*

[Nuta: Chay ishkay kumparasyunda rurashpaqam, kayshina yach'achiwanchiq: Ch'akra dwiñuqam Taytanchiq Dyus. Chay ch'akra dwiñupa churinqam Jisukristu. Chay wanchikuq partidaryukunaqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna. Ch'akra dwiñupa kriyadungunaqam Dyuspaq rimaqkuna. Chay albañilkunapismi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna. Chay wichukudu rumipismi Jisukristu, nishpa.]

[12] Chay awturidarkuna Jisusta uyashpaqam, intyindirqanllapa: Jisusqam noqanchiqkunapaq chaytaqa niykan, nishpa. Chaymi piñakushpa, ancha yuyarqanllapa Jisusta prisunanllapa. Piru chaypi kaqkunata manchashpam, mana prisurqanllapachu. Chaymi Jisuspa ñawpanmandaqa ladiyarqanllapa.

Jisusmi kuntribusyumbaq yach'achikurqan
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

[13] Chaymandaqam chay kuntraqkunaqa kach'amurqan wakin farisiyu duktrinayuqkunata, gubyirnu Irudispa wakin partidungunata, imapaq Jisusta tumbashpa prisunanllapa. [14] Chaymi chay kach'adukuna ch'ayamushpaqa, mishki mishkita kayshina Jisusta parlachirqanllapa:
—Taytitu, noqaykunaqam yach'ani: Qamqam allip kaqtalla rimangi. Chaqa qamqam mana nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. Mayá, niwayllapa: ¿Allichu gubyirnu Sesarta kuntribusyunda pagarananchiq, ichu mana? nishpa.
[15] Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam kaykunaqa tapuwaykan, nishpa. Chaymi paykunata tapurqan:
—¿Imapaqmi tapuwangillapa, chaypaq tumbawashpa, prisuwanaykillapaqa? Mayá, suq qellayta apamuyllapa rikanaypaq, nishpa.
[16] Chayshina niptinqam, paykunaqa suq qellayta qorqan. Chaymi Jisusqa chay qellayta chapashpaqa nirqan:
—¿Pipa rritratunmi kay qellaypiqa? ¿Pipa shutindam iskibrishqa kay qellaypiqa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—Chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunda, shutindam rurashqa kay qellaypiqa, nishpa.
[17] Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:
—Sesarpa kaqtaqa, Sesarta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyustalla qoyllapa.
Chayshina niptinqam, ancha ispantarqanllapa, ancha yach'ayniyuq kashqanrayku.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

[18] Chaymandaqam sadusiyu duktrinayuqkuna Jisusman shamurqanllapa. Paykunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:
[19] —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi librumbi iskibrishpa kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq, nishpa. [20] Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. [21] Chayshi wañuptinqa, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Chay masambisshi manaraq wambrayuq kashpa, wañurqan. Chaymandaqa mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi

* 12:11 Salmo 118.22-23

manaraq wambrayuq kashpa, wañurqan. [22] Chayshinash syitindin chay warmiwan
kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannin chay warmipiqa wambrayuq kashpachu
wañurqanllapa. Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. [23] Chayshina wañuqkuna
allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraq kanman? Chaqa syitindimba
warminshi kashqa, nishpa.
[24] Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa, ni Dyus
pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi: (Wañushqakunaqam
mana kawsamunqachu, nishpa). [25] Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana
warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Chinangunatapismi manana rinllapachu
kasarachiq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu kawsanqallapa.
[26] Piru wañushqakunapaq yach'anaykiqa, yuyayllapa Tayta Dyus nishqanda chay unay
agwilunchiqkunapaq Muysispa librumbiqa. Chaqa chay unay almakuna Abrajan, Isak,
Jakubum puntata wañurqanllapa. Chaymandaqam achka watakunamanda Tayta Dyus
chay lumyaykaq sarsa sach'amanda Muysista parlachishpa, paykunapaq kayshina
nirqan: "Noqam kanangaman Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani", nishpa.*
[27] Chayshina niptinmi yach'anchiq: Chay almakunaqam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq,
nishpa. Piru qamkuna chayta mana intyindishpaqam, ancha pandashqallapa kangi:
Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.

Kayshinam Dyuspa mas allin kamachikushqanqa
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

[28] Jisukristu chay sadusiyukunata shumaqta kuntistaptinmi, Muysispa liyningunata suq
yach'achikuq chaypi uyaykarqan. Chaymi qemikashpa tapurqan:
—Taytitu, Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa, ¿mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.
[29] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Yumbay liyninmandam kay mas allinqa: "Uyakuy isrraylinukuna, Tayta Dyusllam
Dyusqa. [30] Payta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan,
tukuy jwirsaykiwan", nishpa.* Chay liyninmi mas allinqa. [31] Chaymandaqam kay suq liypis
yaqqalla chay punta liyshina. Kayshinam nin: "Qam kwirpuykita kuyashqaykishina runa
masikitapis kuyay", nishpa.* Manam ni suq liy mastaqa balinchu kay ishkay liymandaqa.
[32] Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, alliptam nishqa kangi. Allibmi Taytanchiq Dyusqa payllam
Dyusqa. Manam suqqa kanchu. [33] Chaymi ancha alli, payta kuyananchiq tukuy shun-
qonchiqwan, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy bidanchiqwan, tukuy jwirsanchiqwan. Runa
masinchiqtapismi ancha alli kuyananchiq kwirpunchiqtashina. Chayshina kuyanakushpa
kawsaptinchiqmi, mastaqa balin yumbay chay rupachishqan animalkunamanda ichu chay
suq laya ufrindakunata qonanchiqmanda.
[34] Chayshina jwisyunwan allita nishqa kaptinmi, Jisusqa nirqan:
—Ashlitallanam faltashungi, Dyusta shumaqta kasunaykiqa, nishpa.
Chaymi chay urasmandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta tapuytaqa.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

[35] Dyuspa adurana wasimbi Jisus yach'achikushpam, kayshina tapurqan:
—¿Imaraykum Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa nin: "Dyus Akrashqan
Washadurmi unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq" nishpaqa? [36] (Chayshina
kaptinqa, ¿imaraykutaq chay kikin Dabidqa nirqan: "Dyus Akrashqan Washadurqam
kamachikuqniy", nishpa?) Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiptinmi, chay gubyirnu
Dabidqa nirqan:
Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan:

---

* 12:26 Éxodo 3.6 * 12:30 Deuteronomio 6.4-5 * 12:31 Levítico 19.18

"Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)", nishpa.*

37 Mayá, chay Washadurqa Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq paypaqqa chay Dabidqa nirqan: "Kamachikuqniy" nishpaqa?

Chayshina Jisus yach'achikuptinqam, chay achka runakunaqa ancha gustarqanllapa uyayta.

Jisusmi anyarqan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mt 23.1-36; Lk 11.37-54; 20.45-47)

38 Chaymandaqam Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

—Kwidawkish. Chaqa Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam ancha gustanllapa shumaq mudananda rurakushpa puriyta. Kanan ñangunapipismi ancha munanllapa shumaqta napaykunanllapa. 39 Sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa tiyayta chay mas pwidiqkunapa tiyanambi. Mikunambaqpismi mesapiqa mas baliq lugarkunapi tiyanllapa. 40 Chayshinam allingunashina tukushpa, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakunllapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu rinllapa kaq.

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Lk 21.1-4)

41 Dyuspa adurana wasimbim karqan kajunguna, ufrindakunata tandanambaqllapa. Chay kajungunapa ñawpambi Jisus tiyaykaptinmi, achka runakuna, warmikuna ufrindangunata wichuqllapa. Achka kapuq runakunapismi chaypi achka qellayta wichuqllapa chay kajungunaman. 42 Piru suq pubri biyuda ch'ayashpam, ishkay qellitaynin kubrimanda kaqta chay kajunman wichurqan. Chay qellitaykunaqam ancha ashlitalla balirqan. 43 Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. 44 Chaqa chay suqkunaqam qellaynin subrandalla qonllapa. Piru chay biyuditaqam ancha pubri kashpapis, mantyinikanan kaqta limpulla qoshqa, nishpa.

13

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

1 Dyuspa adurana wasinmanda lluqshiptinllapam, Jisuspa suq yach'akuqnin nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay Dyuspa adurana wasinqam ancha shumaq. Chaqa ancha atun rumikunawanmi murallanda rurashqallapa, nishpa.

2 Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Kananqam rikaykangi kay atun wasita. Piru suq diyam limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapam, manana ni suq rumi patachaduqa kidanqachu, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

3 Chaymandaqam Ulibu lumamanna rirqanllapa. Chay lumaqam Dyuspa adurana wasimba chimba ladu frintimbi karqan. Chay lumapinam Jisusqa samaykarqan. Chaymi Pidru, Jakubu, Jwan, Andrisqa uyaritaplla Jisusta kayshina tapurqanllapa:

4 —Chay nishqaykiqa, ¿ima wataraq kanqa? ¿Imataraq rikashpa yach'ashaqllapa: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpaqa?

5 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. 6 Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiyta myintashpa, rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani", nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq.

* 12:36 Salmo 110.1

7 'Chayri qamkuna uyashpa: "Waqpi, kaypim pilyaykanllapa", nishpapis, ama man-
chayllapachu. Chaqa chayshinam rin kaq. Chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu
ushyakaq kay munduqa. 8 Ashwanmi puntata suq nasyumbi tiyaqkuna rinllapa pilyaq
suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay pachapismi
waqpi kaypi rin kuyuq. Ambrunapismi waqpi, kaypi rin kaq. Tukuy kay siñakunaqam
munan niyta: Ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna
rin kaq.
9 'Chayri qamkunaqa allita yach'ayllapa: Rinim padisiq, nishpa. Chaqa rinllapam
apashuq awturidarkunaman. Kanan sinaguga wasikunapim rinllapa maqashuq. Rinlla-
pam apashuq gubyirnukunapa ñawpanman, noqapi kriyishqaykirayku. Chaymi qamku-
naqa paykunapa ñawpambiqa noqapa faburniyta ringillapa rimaq. 10 Chaqa kay pacha
manaraq ushyakaptinmi, puntata yumbay nasyungunapi noqapa shumaq nutisyayta
ringillapa yach'achikuq. 11 Kanan qamkunata apashuptinllapa intrigakushuq awturidark-
unamanqa, ama llakiyllapachu ni yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kuntistashaq? nishpaqa.
Chaqa chay urasmi Tayta Dyus rin yanapashuqllapa, pay munashqanda ninaykillapa.
Manam qamkunallachu ringillapa rimaqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun rin yana-
pashuqllapa, allita rimanaykillapa. 12 Kanan runakunaqam masanllapata rin intrigakuq
wanchinanllapa. Taytakunapismi rinllapa intrigakuq wambrangunata wanchinambaq.
Churingunapismi taytangunata kuntrashpa, rinllapa wanchichiq. 13 Kanan yumbay
runakunam rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. Piru noqapi mana shaykuq
yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq.
14 'Dyuspaq rimaq Dañilmi unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa: "Suq millanay-
paq dañachikuqmi rin yaykuq santu lugarman mapachakuq", nishpa.* Chayri chaypaq
yach'ashpaqa, yuyayllapa chay liyishqaykita. Chaqa chay tyimpu ch'ayamuptinqar, kay
prubinsya Judiyapi kaqkunaqa mitikanqallapa chuncha lugarkunaman. 15 Kanan wasimba
sawambi kaqkunapisri ishkishpa das mitikanqallapa, ama ni wasinman yaykushpa imanda
surqonambaq. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. 16 Ch'akrapi kaqkunapisri
amana kutinqallapachu wasinman, imanda surqoqqa. 17 ¡Kanan imananqaraqri chay
pach'ayuq (ukuyuq) warmikunaqa, chay iti wambrituyuqkunaqa! 18 Chayri Dyusman
mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi. 19 Chay mitikanayki diyaku-
napiqam runakuna, warmikuna ancha rinllapa padisiq. Chaqa Dyus kay pachata
rurashqan diyamandapacham mana nunka chayshinaqa padisishqallapachu. Chay ñakay
diyakuna pasaptinmi, manana nunka chayshinaqa rinllapachu padisiq. 20 Piru Dyusqam
akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi
kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusmi chayshina
mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsayta.
21 'Chayri mayqan qamkunata nishuptinllapa: "¡Rikay, kaypim Dyus Akrashqan
Washadur!" ichu: "¡Rikay, waqpim payqa!" nishuptinqa, ama kriyiyllapachu. 22 Chaqa rin-
llapam shamuq achka llullakuqkuna: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa,
ichu: "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Kanan rinllapam ruraq ispantaypaq mila-
grukunata, suqkuna paykunapi kriyinambaqllapa. (Chayshina rurashpam, achka runata,
warmita rinllapa ingañaq.) Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis
ingañanmanllapa. 23 ¡Chayri allita kwidakayllapa! Yumbay kaykunatam nishushqallapana
kani manaraq nima pasaptin (ama pipis ingañashunanllapa).

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Lk 21.25-36)

24 'Chay laya ñakaykuna pasaptinqam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu
achikchakuq. 25 Lusirukunapismi syilumanda rin ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqku-
napismi rinllapa kuyuq. 26 Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa
rikawaq syilumanda shamuykaqta. Chaqa noqaqam rini shamuq pukutaykunapa ukumbi,

* 13:14 Daniel 9.27; 11.31

ancha pudirniyuq, ancha shumaqta llipyashpa. [27] Chayshina shamushpaqam, anjilniykunata rini kamachiq, akrashqay wambraykunata tukuy kay mundumanda tandananllapa.
[28] 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Tamya tyimpumanmi ch'ayaykanchiqna, nishpa. [29] Chayshinallam kay nishushqayllapata rikashpa, yach'ayllapa: Allibmi Jisukristu nishqanshina utqana rin kumpliq, nishpa. [30] Chaymi allipta niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, chay nishushqaykunaqa rin kumpliq. [31] Chaqa syiluwan kay pacham rin chingaq. Piru kay nishqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi chayshinalla rin kumpliq.
[32] 'Piru kay nishqaytaqam mana pipis yach'anchu: ¿Ima diya, ima urasmi rin kaq? nishpaqa. Ni syilupi kaq anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis mana yach'anillapachu. Taytay Dyusllam chaytaqa yach'an.
[33] 'Llalli qamkunaqam mana yach'angichu, ¿Ima tyimpum chay diyaqa rin ch'ayamuq? nishpaqa. Chayraykur qamkunaqa Dyusman mañakushpa, ama shaykushpachu shuyawayllapa. [34] Chaqa noqam qonqaylla rini kutimuq suq runa wasiyuq kutimuqshina. Chay runa karuta rinambaqqam wasindaqa kriyadungunata mingashpa rin. Piru manaraq rishpaqam, chay kriyadungunata kamachin, tukuy imangunata allita kwidanambaq, trabajungunata ruranambaq. Wasikamandapismi kamachin, allita rikanambaq, kutimushpa, tukuy imanda allita tarinambaq. Qamkunaqam chay kriyadukunashina kangillapa. [35] Chayri bidaykita allita allichashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Ima diyam Siñurninchiq rin kutimuq? nishpaqa. Kinsapch'i kutimushaqqa chishipacha ichu ch'awpi tuta, ichu gallu kantaykashqan uras ichu achikyaq puriykaptin. [36] Chayri kwidawkish; mana yuyashqayki uras kutimushpa, puñuykaqllapata tarishuyman. [37] Kay nishushqaytaqam yumbay runata, warmita nini: Allita allichashpa bidaykita shuyawayllapa, nishpa.

14

Parlarqanllapam, Jisusta prisunanllapa
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

[1] *[Nuta: Tayta Dyusqam unay isrraylinukunata nasyun Ijiptumanda surqoshqa karqan. Chaymi chaytaqa ama qonqananllapa, watan watan suq fyistata ruraqllapa. Chay fyistaqam shutiq "Paskwa".]* Chay Paskwa fyistapiqam kachangakunata mikuqllapa. Ishkay diya faltaptin chay paskwa fyistapaqqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunawan kunanakushpa yuyarqanllapa: ¿Imanayraq ingañashpa, Jisusta piskanchiqman wanchinanchiq? nishpa. [2] Wakinqam nirqanllapa:
—Ama wanchishunchu fyistapiqa. Chaqa fyistaman tandakaqkunakish, chayta ruraptinchiqqa, kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

[3] Suq runa Simun shutiqmi Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi tiyaq. Unaymi payqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. Jisusmi chay Simumba wasinman ch'ayashpa, mesaman tiyarqan mikunambaq. Chaypi tiyaykaptinmi, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq nardu puru plantamanda mishki mutkinata apamushpa. Chaymandaqam chay warmiqa chay pumupa kunganda pakishpa, chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. [4] Chaymi wakin chaypi kaqkuna chayshina ruraqta rikashpaqa, ancha piñakushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Kay warmiqa, ¿imapaqraq kay ancha ch'aniyuq mishki mutkinataqa qesachan? [5] Chaqa kayta randikushpaqach'i masdi 300 dinaryu qellayta ch'askinanchiqta, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq, nishpa.
Chayshina parlashpaqam, anyarqanllapa chay warmitaqa. [6] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay warmitaqa ama anyayllapachu. ¿Imapaqmi piñachingillapa? Kayshina rurawashpaqam, ancha allita rurashqa. [7] Chaqa pubrikunaqam qamkunawanraq rinllapa

kaq, munashqayki uraspi yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana qamkunawanqa
rinichu kaq. [8] Kay warmiqam atishqanda rurashqa. Chaqa manaraq wañuptiymi, kay
mishki mutkinawan kwirpuyta allichaykan, wañuptiy pambawananllapa. [9] Chaymi allipta
niykillapa, tukuy kay mundupi shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita
rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, paytaqa ama nunka qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

[10] Chay runa Judas Iskaryuti shutiqmi Jisuspa chay dusi akrashqan yach'akuqninmanda
suqnin karqan. Piru chay Judasmi kamachikuq isrraylinu kurakunaman rishpa,
tratukurqan, paykunaman Jisusta intrigakunan. [11] Chaymi chay kamachikuq kurakuna
ancha kushikushpa, ufrisirqanllapa qellayta qonambaq. Chaymi Judasqa ancha yuyarqan:
¿Imashinataq Jisusta intrigakushaq chay kuntraqkunaman? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

[12] Paskwa fyistapiqam uñitakunata wanchishpa, aychanda, kachangakunata, suq laya
mikunakunatapis mikuqllapa. Chay punta diya fyistapim Jisuspa yach'akuqninguna payta
tapurqanllapa:
—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa?
nishpa.
[13] Chaymi Jisusqa ishkay yach'akuqninda kamachirqan:
—Riyllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpim ringillapa tinguq suq runa puyñumbi yakuta
apaykaqta. Chay runapa ikinda riyllapa. [14] Chay may yaykushqambi chay wasipa
dwiñunda tarishpa, tapuyllapa: "Yach'achikuqniymi nin: ¿Mayqan kwartuykipish
yach'akuqniykunawan Paskwa mikunata mikushaq?" nishpa. [15] Chayshina niptikillapam,
payqa rin rikachishuq wasimba altumbi suq atun kwartuta tukuy imawan allichashqata.
Chaypi allichayllapa Paskwa mikunataqa, nishpa.
[16] Chaymi chay ishkay yach'akuqninguna Jirusalinman rishpaqa, Jisus nishqanshina
runata tarirqanllapa. Chaymandaqam chay wasipina Paskwa mikunata allicharqanllapa.
[17-18] Tutayaptinnaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunawan chay wasimanna rirqan.
Chaypinam paykunawan Paskwa mikunata mikuykarqan. Mikuqshinaqam Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqniki noqawan pulla mikuqmi, ringi intri-
gakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.
[19] Chaymi paykunaqa limpu malaganayashpa, suqnin suqnin Jisusta tapurqanllapa:
—¿Noqachu kani? nishpallapa.
[20] Chaymi Jisusqa chay dusi apustulninda nirqan:
—Suqniki noqawan suq platupilla mikuqmi rin intrigakuwaqqa. [21] Chaqa Dyuspa Santu
Librumbi noqa Dyusmanda Shamuq Runapaq nishqanqam allipta rin kumpliq. Piru chay
runa intrigakuwaqqam chay uchanrayku ancha kastigadu rin kaq. ¡Chaymi mas allich'i
kananda, chay runa ama nasinambaq!
[22] Paskwa mikunata mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman
mañakushpa, bindisirqan. Chaymandaqam pitishpa, paykunata nirqan:
—Ch'askiway kay kachangata. Kaymi kwirpuy, nishpa.
[23] Chaymandaqam suq kupata piskashpa, Dyusta pagikushpa paykunata qorqan. Chaymi
paykunaqa chay kupamanda binuta yumbay upyarqanllapa. [24] Paykuna upyaykaptinqam
Jisusqa nirqan:
—Kay kupa binuqam yawarniy. Kay yawarniywanmi runakunawan, warmikunawan
suq mushuq tratuta rini ruraq. Chaqa kay yawarniyta ich'ashpam, achka runakunata,
warmikunata rini washaq. [25] Alliptam niykillapa, mananam rinichu upyaq ubaspa yakun-
daqa, syilupi mushuq binuta upyanaykaman, Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptin,
nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq", nishpa
(Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Chaymandaqam imnuta kantashpa, Ulibu lumamanna rirqanllapa. 27 Chaypina kash-
paqam, Jisusqa nirqan:
—Kay tutam yumbay qamkunaqa manchashpa, noqamanda ringillapa akrakaq. Chaqa
Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: "Michidurta suq lastima ruraptiymi, wishangunaqa
waqta kayta rinllapa shikwakaq", nishpa.* 28 Piru wañushqaymanda kawsamushpaqam,
qamkunapa ñawpaykita rini riq waq prubinsya Galiliyaman, nishpa.
29 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Yumbay manchashpa akrakaptimbismi, noqaqa mana akrakashaqchu qamandaqa.
30 Chayshina niptinmi, Jisusqa Pidruta nirqan:
—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq ishkay bwiltata kantaptinmi, qamqa kimsa
kutinda ringi ñigawaq: "Manam riqsinichu Jisustaqa", nishpa.
31 Chaymi Pidruqa kutin kutin nirqan:
—Pullayki wañushpapismi, mana ñigashqaykichu, nishpa.
Yumbay chay suq yach'akuqningunapismi chayshinalla nirqanllapa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 Chaymandaqam Jisusqa chay yach'akuqningunawan rirqanna suq lugar Jitsimani
shutiqman. Chaypim wakin paykunataqa nirqan:
—Kaypi tiyayllapa, rinaykaman kay waqman, Tayta Dyusman mañakuq, nishpa.
33 Chayshina nishpaqam, Jisusqa Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan riqshinaqa, ancha
llakirqan. Shunqon munaptin tutayaytam, 34 paykunata nirqan:
—Ancharaq llakini. Chaymi shunqoy tutayashpa munan wanchiwayta. Mayá, kaypilla
shuyawayllapa. Piru amakish puñungillapachu, nishpa.
35 Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqkaq rishpa, qonqorikushpa, kumurashpa pam-
bakaman, Dyusta ancha rrugarqan, ama chay kruspi padisinambaq. 36 Mañakushpaqam,
kayshina nirqan:
—Taytitu, qamqam tukuy imata atingi rurayta. Munashpaqa washaway, ama chayshina
wañunaypaq. Chaqa yumbay kay ñakaykunaqam suq basupi ancha ayaq yakukunashina.
Yush'ayku amar dijawaychu, chayshina ñakanaypaqqa. Piru mastam munani qam
munashqaykita ruranaykipaq. Amar noqa munashqaytaqa ruraychu, nishpa.
37 Chayshina mañakushpa, paykunaman kutimushpaqam, puñuykaqta tarirqan. Chaymi
Pidruta nirqan:
—Simun, ¿ima puñuykangichu? ¿Ima manachu atishqa kangi suq uritata agwantayta
puñuymandaqa? 38 Allita rikch'akashpa, Dyusta rrugay, ama tyintadu kanaykillapa.
Qamqam allipta munangi Dyusta kasuyta. Piru manam atingichu kwirpuykita sujitayta,
nishpa.
39 Chaymandaqam Jisusqa kutirirqan, chayshinalla Dyusman mañakuriq.
40 Chaymandaqam kutirimushpaqa, yach'akuqningunata tariririqan puñuykaqta. Chaqa
puñuywanqam ñawingunaqa kirpakaykarqan. Chaymi paykunaqa penqakushpa,
Jisustaqa mana nimatapis atirqanllapachu niyta. 41 Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda
rishpa mañakuq, kutirimushpaqa, puñuykaqta tariririqan. Chaymi nirqan:
—Puñuyllapana, samayllapana, nishpa.
(Chaymandaqam suq rratitumanda nirqan:)
—Rikch'akayllapana. Ch'ayamushqanam uras, uchayuq runakunaman noqa Dyus-
manda Shamuq Runata intrigakuwanan. 42 Atariyllapa. Akuna. Shamunnam chay
intrigakuwaq, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa
(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

---

* 14:27 Zacarías 13.7

43 Jisukristu chay wakin yach'akuqninwan parlaykaptinmi, chay yach'akuqnin Judasqa
ch'ayamurqanna achka runakunawan. Paykunaqam atun kuchillukunawan, qeruku-
nawan shamurqanllapa. Chaqa paykunataqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna,
Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay kamachikuq ansyanukunawan
kach'amushqallapa karqan, Jisusta prisunanllapa. 44 Judasqam chay runakunata nishqa
karqan:
—Qamkuna Jisusta riqsinaykiqam, muchashpa rini napaykuq. Chaymi chay na-
paykushqayta piskashpa, apayllapa, nishpa.
45 Chaymi chay Judasqa ch'ayashpa, Jisusmanqa qemikashpa, napaykurqan:
—Yach'achikuq Taytitu, nishpam, mucharqan.
46 Chaymi chay runakunaqa Jisusta piskashpa aparqanllapana. 47 Piru Jisuspa suq
yach'akuqninmi das surqoshpa atun kuchillunda, mas kamachikuq isrraylinu kurapa
kriyadumba rinrinda pitirqan. 48 Chaymi Jisusqa chay runakunataqa nirqan:
—¿Ima qamkunachu shamushqa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, suq
ladrundashina prisuwaq? 49 Noqaqam tukuy diya qamkunapa pullaykillapa kashpa,
Dyuspa adurana wasimbi yach'achikushqa kani, ¿manachu? Piru chaypiqam qamkunaqa
mana prisuwarqaykichu. Kayshinaqam rurawangillapa, Dyuspa Santu Librumbi nishqan-
shina kumplinambaq, nishpa.
50 Chayshina Jisusta piskaptinllapaqam, yach'akuqningunaqa payta sapalandallana di-
jashpa, mitikarqanllapa.

Suq wambra runam mitikarqan

51 Suq wambra runa utkumanda kapayuqmi Jisuspa ikinda riykarqan. Chaymi chay
prisuq runakunaqa paytapisna piskarqanllapa. 52 Piru chay runaqam, kapanda dijashpa,
siprallana mitikarqan.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jisustaqam chay tutatalla aparqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kuraman. Chay-
manmi tandakarqan kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Mu-
ysispa liyningunata yach'achikuqkuna. *[Nuta: Yumbay chay awturidarkunaqa tandadu
kashpam, shutiq Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, nishpa.]* 54 Kanan Pidruqam Jisuspa
karu ikinda rirqan chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa uku patyungaman. Chay
patyupiqam nina miraykarqan. Chaypim Pidruqa suldadukunawan ninapi mashakuykar-
qan.
55 Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakuna yumbay chay Mas Kamachikuq Tan-
dakaq Juyiskunawanqam maskarqanllapa allin tistigukunata, Jisusta wanchinanllapa;
piru manam tarirqanllapachu. 56 Chaqa chay tarishqan tistigukunaqam wakingunaqa suq
layata llullakurqan. Wakinnataqmi suq layata llullakushpa rimarqanllapa. Chaymi mana
balirqanchu chay rimashqanllapaqa. 57 Wakimbismi Jisusta yanqakunata llullakushpa
nirqanllapa:
58 —Noqaykunaqam uyashqallapa kani kayshina niptin: "Noqaqam Dyuspa adurana
wasinda runakuna rurashqandaqa pamba pamba rini bulaq. Chaymandaqam kimsa
diyapilla rini rurariq suq laya wasita. Chay wasiqam mana kanqachu runakuna rurashqan-
shinaqa", nishpa.
59 Chay tistigukunapismi suq layata suq layata rimarqanllapa. Manam chay layatallachu
rimarqanllapaqa.
60 Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kura atarishpa, Jisusta tapurqan:
—¿Imaraykum uyarangi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa?
nishpa.
61 Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay ka-
machikuqqa Jisusta tapurirqan:
—¿Qamqachu Tayta Dyus Akrashqan Washadur kangi? ¿Binditu Tayta Dyuspa Chur-
inchu kangi? nishpa.

62 Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:
—Arí, noqam kani. Kanan qamkunaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaq syilumanda pukutaykunapa ukumbi shamuykaqta, nishpa.
63 Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa pay kikin kapanda llikishpa, nirqan:
—¡Mayá, kananqa mananam munanchiqchu mas tistigukunataqa! 64 Yumbay qamkuna uyarqaykillapa kay runata: "Dyuspa Churinmi kani", nishqanda. Chayshina rimashpaqam, Dyusta burlaykan. Mayá, qamkunaqa ¿imatam ningillapa? nishpa.
Chaymi yumbay nirqan:
—Chayshina rimashqanrayku wañunqa, nishpa.
65 Chaymi wakinqa chay uras Jisusta qaqllambi tuqaparqanllapa. Kanan ñawinda pambashpam, suq lastima maqashpa nirqanllapa:
—Mayá, niwayllapa: ¿Pim maqashurqan? nishpa.
Kanan wakin suldadukunaqam suq lastima qaqllitambi maqarqanllapa.

Pidrum Jisusta ñigarqan: "Manam riqsinichu", nishpa.
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66 Chay mas kamachikuq isrraylinu kurapam suq kriyadan karqan. Kanan Pidru chay kurapa wasimba patyumbi kaykaptinmi, chay kriyadaqa shamurqan. 67 Shamushpaqam, Pidruta ninapi mashakuykaqta rikashpa, ancha chapashqanshina nirqan:
—Qambismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq kangi, nishpa.
68 Piru Pidruqam nirqan:
—Manam paytaqa riqsinichu. Manam ni yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.
Chayshina nishpa, Pidruqa sawa punguman lluqshiykaptinmi, suq gallu kantarqan. 69 Kanan chay kriyadaqam Pidruta ancha chapashpa, chaypi kaqkunata nirirqan:
—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.
Chaymi Pidruqa chayshina niqta uyashpaqa nirirqan:
70 —Manam riqsinichu Jisustaqa, nishpa.
Chaymandaqam suq rratitumanda chaypi kaqkunaqa Pidruta nirirqan:
—Allibmi qamqa paykunapa suqnin kangi. Chaqa chay Galiliyamanda kaqkunashinam rimangi. Chaymi riqsiykillapa, prubinsya Galiliyamandam kangi, nishpa.
71 Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ancha jurashpa llullakushpa nirqan:
—¡Pur dyusitu, alliptam niykillapa, manam riqsinichu chay runataqa! Pipaqch'i niwaykangillapa, nishpa.
72 Chayshina niptinllam, galluqa kantarirqan. Chaymi Pidruqa galluta uyashpa kantariqtaqa, das yuyarqan Jisus nishqanda: "Gallu manaraq ishkay kutinda kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: 'Manam riqsinichu Jisusta' ", nishpa. Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha waqarqan.

15

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 *[Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachiqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.]* Achikyaykaptinnam kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa parlarqanllapa. Paykunaqam Jisuspa makingunata grillitashpa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman intrigakuq. 2 Pilatuqam Jisustaqa tapurqan:
—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnun kangi?
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

[3] Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta kriminashpa, ancha rimar-
qanllapa. [4] Chaymi gubyirnu Pilatuqa Jisusta tapurqan:
—Kayshina kuntrashushpa ancha rimaptinllapaqa ¿ima manachu qamqa nimata ningi?
nishpa.
[5] Piru Jisusqam mana nimata nirqanchu. Chaymi Pilatuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa
(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

[6] Piru chay Paskwa fyistapi isrraylinukuna rrugakuptinqam, gubyirnu Pilatuqa kada
wata suq prisuta karsilmanda surqoq. [7] Chay tyimpupi wakin isrraylinukunam
rrumanukunawan pilyashpa, wakingunata wanchishqallapa karqan. Chaymi chay
wanchikuqkunaqa karsilpi karqan. Suqqam Barrabas shutiq. [8] Chaymandaqam Pilatupa
ñawpambi Jisus kaykaptinqa, suq isrraylinukuna shamurqanllapa rrugakuq, suq prisuta
karsilmanda surqonambaq. [9] Chaymi Pilatuqa nirqan:
—¿Munangillapachu kay gubyirnuyki Jisusta kach'anaypaq? nishpa.
[10] Chaqa chay Pilatuqam yach'arqan: Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta
imbidyashpalla, noqamanqa apamushqallapa, nishpa. [11] Piru chay kamachikuq isrraylinu
kurakunaqam chay mañakuq isrraylinukunata ancha kunarqan, Pilatuta ninambaqllapa:
—Jisustaqa ama kach'aychu. Barrabasta kach'ayqa, nishpa.
[12] Chaymi chayshina niptinllapa, Pilatuqa tapurqan:
—Munashpa Barrabasta kach'anaypaqqa, ¿imatam munangillapa kay gubyirnuyki
Jisusta ruranaypaq? nishpa.
[13] Chaymi paykunaqa ancha sh'uqyarqanllapa:
—¡Jisusta suq kruspi klabayllapa! nishpa.
[14] Chaymi Pilatuqa nirqan:
—¿Imapaqmi kamachishaq wanchinanllapaqa? ¿Ima uchatam rurashqa?
Chayshina niptinqam, paykunaqa masta sh'uqyarqanllapa:
—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.
[15] Chaymi Pilatuqa ama malpi kidanambaq chay rrugakuqkunawan, Barrabastana
karsilmandaqa kach'arqan. Chaymandaqam kamachirqan, ancha asutinanllapa Jisusta.
Asutichishpaqam, suldadukunata intrigarqan, paykunana kruspi klabananllapa.
[16] Chaymi suldadukunaqa Jisustaqa aparqanna gubyirnu Pilatupa dispachumba patyun-
man. Kanan paykunaqam yumbay suldadu masingunata chayman tandarqanllapa.
[17] Chaymandaqam chay suldadukunaqa suq granati kapata kapachirqanllapa Jisustaqa.
Kanan suq kuruna kashamanda shimbadutam umachachirqanllapa. [18] Chayshina rurash-
paqam, ancha asipashpa, kayshina sh'uqyarqanllapa:
—¡Biba, biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.
[19] Chayshina nishpaqam, suq qeruwan umitambi waqtashpa, payta tuqapaqllapa. Kanan
ñawpambi qonqorikushpam, aduraq tukuqllapa. [20] Chayshina burlashpaqam ancha
asipashpa, chay kapata surqoshpa, paypa kapandana rurachirqanllapa. Chaymandaqam
aparqanllapana, kruspi klabananllapa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

[21] Jisusta apaykaptinllapa kruspi klabaqmi, suq runa Sirini llaqtamanda kaq chayta
pasaykarqan. Payqam Simun shutiq. Suq churinmi Alijandru shutiq. Suqqam Rrufu
shutiq. Chay Simundam suldadukunaqa amalas umbruchachirqan Jisus apaykashqan
krusta.
[22] Kanan Jisustaqam apaykarqanllapa suq lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam
paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. [23] Chay lugarman
ch'ayashpaqam, binuta ayaq qewawan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Chay
ayaq qewaqam shutin mirra. Piru Jisusqam mana upyarqanchu. [24] Kanan Jisustaqam

kruspina klabarqanllapa. Chaymandaqam chay suldadukunaqa swirtita rurarqanllapa,
Jisuspa mudananda partinakunanllapa.
25 Jisustaqam kruspi klabarqanllapa rupay altuna kaptin. Chay urasqam las nwibina
karqan. 26 Chayshina kruspi klabashpaqam, chay kruspa puntambi suq tablitata rurar-
qan. Chay tablitapiqam iskibrishqa karqan: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyir-
nun” nishpa. Chayshinaqam rurarqan, liyiqkuna yach'anambaq: Jisusqam chayrayku
wañurqan, nishpa. 27 Kanan ishkay ladrungunatapis Jisuspa ladumbi kruskunapi klabar-
qanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ⌞ 28 Chayshina ruranambaqmi
Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurpaqmi
ninqallapa: ‘Uchayuqkunawanmi purin’ ”, nishpa. Chayshinam Dyus nishqanshina
kumplirqan.⌟*
29 Kanan kruspa ladunda pasaqkunapismi umanllapata kuyuchishpa, Jisusta musyashpa,
asiparqanllapa:
—¡Jajáy! Qamqam nirqayki: “Dyuspa adurana wasinda pamba pamba bulashpam, kimsa
diyapi mushuqmanda rini alsariq”, nishpa. 30 Chayshina atishpa ruraytaqa, kananqa qam
kikiki washakashpa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.
31 Kanan kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunawan asikushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Suqkunataqam atirqan washayta. Piru pay kikinllaqam manana atinchu washakayta.
32 Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpa, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, krusmanda
ishkimunqa, chayta rikashpa, paypi kriyinanchiqllapa, nishpa.
Chay ishkay kruspi kaq ladrungunapismi Jisustaqa musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Chay diya larrdusimandapacham las tres di la tardikaman limpu tutayarqan tukuy
pachapi. 34 Las tresna kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita kayshina qayakurqan Tayta
Dyusman:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?
Chayqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusituy, Dyusituy, ¿imapaqmi
sapalitaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.
35 Chaymi wakin chaypi kaqkuna uyashpaqa nirqan:
—Uyayllapa, Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.
36 Chay urasmi suq runa kallpashpa, suq ish'uputa puchqo binupi nuyuchishpa, suq
shukchapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. Chayman-
daqam nirqan:
—Shuyashun rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschu rin shamuq krusmanda ishkichimuq ichu
mana? nishpa.
37 Chaymandaqam Jisusqa jwirtita rimashpa wañurqanna. 38 Jisus wañuptinqam, Dyuspa
adurana wasimba kurtinanqa anaqmanda urakaman punta punta limpu llikikarqan. *[Nuta:
Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartu-
manda.]* 39 Kanan chay rrumanu suldadukunapa kamachikuqninmi Jisuspa ñawpambi
shayaykarqan. Paymi allita rikashqa karqan Jisus ⌞Tayta Dyusman qayakushpa⌟ wañuptin.
Chaymi payqa nirqan:
—Allibmi kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.
40 Chaypim wakin warmikunapis karqan. Paykunaqam karumandalla chapaykarqanll-
lapa. Paykunamanda suq warmiqam chay Marya Magdalamanda kaq karqan. Suqqam
suq Marya karqan. Payqam minur Jakubupa, Jusipa maman karqan. Suqqam Salumi
karqan. 41 Chay warmikunaqam Jisuspa pullan purishpa, ancha yanapashqa karqan waq
prubinsya Galiliyapa llaqtangunapi. Paykunawanmi mas warmikunapis chaypiqa karqan.
Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuspa pullan shamushqa karqan.

* 15:28 Isaías 53.12

Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 Chay diyaqam tardina karqan. Chay urasqam karqan allichakananllapa samana
diyapaqna. 43 Chay urasmi suq ancha allin runa Jusi shutiq gubyirnu Pilatuman rirqan.
Chay Jusiqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq
Juyiskunapa suq ancha baliq myimbrun karqan. Chay Jusiqam ancha munarqan rikayta,
Tayta Dyus shamuptin yumbayta shumaqta kamachinan. Chaymi payqa manchayta
dijashpa, Pilatuman rirqan, Jisuspa kwirpunda mañaq. 44 Chaymi Jusi ch'ayaptinqa,
Pilatuqa yuyarqan: ¿Ima dasnachu Jisusqa wañushqa? nishpa. Chayraykum ancha
kunsidirashpa, suldadukunapa kamachikuqninda qayachishpa tapurqan:

—¿Alliptachu Jisusqa wañushqana ichu manaraq? nishpa.

45 Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin Pilatuta nirqan:

—Arí, wañushqanam, nishpa.

Chaymi Pilatuqa Jusita pirmisuta qorqan, Jisuspa kwirpunda apanambaq.

46 Chaymi Jusiqa suq atun shumaq traputa randishpa rirqan, Jisuspa kwirpunda
krusmanda ishkichimuq. Ishkichimushpaqam, chay trapuwan liyashpa, aparqanna
pambaq. Suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa
karqan. Chaymi chaypi Jisuspa kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirparqan.
47 Pambaptinqam Marya Magdalamanda kaq, Jusipa maman Maryawan allita rikarqanl-
lapa.

16

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Samana diya pasaptinmi, Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa maman Maryawan,
Salumiwan mishki mutkinata randishpa rirqanllapa, Jisuspa kwirpunda chay mishki
mutkinawan liyaq, ama ash'nanambaq. 2 Chaymandaqam chay diya dumingu madrugadu
rirqanllapa Jisus pambakashqanman. 3 Paykunaqam rirqanllapa parlaqshina:

—Chay ancha atun rumiwan chay mach'ayshina sipultura kirpashqandaqa ¿piraq
ashuchinman yaykunanchiq? nishpa.

4 Piru chay pambashqanman yaqqana ch'ayashpa, chapakushpaqam, chay atun ru-
mitaqa rikarqanllapa chay mach'ayshina sipulturapa yaykunanmanda suq ladumanna
isqandaykaqta. 5 Chaymi paykunaqa chay sipulturaman yaykushpaqa, suq wambra runa
atun yuraq kapayuqta chaypi rikarqanllapa. Uku pantyumbiqam allin ladupi tiyaykarqan.
Chaymi chay warmikuna rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. 6 Chayraykum chay runaqa
nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunaqam maskaykangillapa Jisus Nasaritmanda kaq
kruspi wañushqata. Kananqam kawsamushqana. Mananam kaypichu. Chapakuyllapa kay
kashqanman. 7 Riyllapa yach'akuqningunata, Pidruta abisaq: "Jisusqam qamkunapa ñaw-
paykita riykan prubinsya Galiliyaman. Waqpinam ringillapa rikaq, pay kawsaykashparaq
nishushqanshina", nishpa.

8 Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, ch'apsikashpa, chay pambakashqan-
mandaqa lluqshishpa, kallpaylla rirqanllapa. Paykunaqam manchaywan riykashpa,
ñambiqa mana pitapis parlachirqanchu.

Jisusqam rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Jn 20.11-18)

9 ⌞Chay diya dumingu achikyaykaptinnam, Jisusqa wañushqanmanda kawsamurqan.
Chaymandaqam puntata rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman. Chay Maryaman-
dam syiti dyablukunata qatishqa karqan. 10 Chayshina chay Maryaqa Jisusta rikash-
paqam, rirqanna abisaq yach'akuqningunata. Piru paykunaqam ancha llakiwan Jisuspaq
waqaykarqanllapa. 11 Chay Maryaqam nirqan:

—¡Jisusqam kawsamushqana! Noqam payta rikashqa kani, nishpa.

Piru chayshina niptinqam, paykunaqa mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Lk 24.13-35)

12 Chaymandaqam ishkay yach'akuqninguna chuncha ñanda riykaptinllapa, Jisusqa
paykunaman rikakurqan suq runa mana yaqqa riqsishqashina. 13 Piru payta riqsishpa, ku-
timushpa, kriyiq masingunata willaptinllapaqam, paykunatapis mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi apustulningunata mingarqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 28.16-20)

14 Chaymandaqam chay unsi yach'akuqninguna mesapi tiyashpa mikuykaptinllapa,
Jisusqa paykunaman rikakurqan. Kawsamushqa kaptin, chay rikaqkuna niptinqa, chay
unsikunaqa mana kriyishqallapachu karqan. Chaymi paykunataqa kayshina anyarqan:
—Qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, kawsamushqayta mana kriyishqalla-
pachu kangi, nishpa.
15 Nirqambismi:
—Riyllapa yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yumbay runata, warmita
yach'achiq. 16 Chaymi noqapi kriyishpa shutikuqkunataqa rini washaq. Piru noqapi
mana kriyiqkunaqam rinllapa chingaq. 17 Kanan noqapi kriyiqkunaqam pudirniywan
runakunamanda dyablukunata ringillapa qatiq. Kanan mana yach'ashqayki rimayku-
napim ringillapa rimaq. 18 Kulibrakunata piskashpapismi, mana ringillapachu wañuq. Bin-
inuta mikushpapismi, mana ringillapachu wañuq. Kanan makikikunata qeshyaqkunapa
sawanman rurashpam, ringillapa kach'akachiq.

Jisusmi syiluman rirqan
(Lk 24.50-53)

19 Jisus chayshina paykunata willashpaqam, syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin lad-
umbina tiyarqan. 20 Chay yach'akuqningunaqam tukuy mayta rirqanllapa, Jisus nishqan-
gunata yach'achikuq. Kanan Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, paykunaqa milagrukunata
rurarqanllapa. Chaymi chay milagrukunata rikaqkunaqa yach'arqanllapa: Allip kaqku-
natam yach'achikunllapa, nishpa.
Kaytallam iskibrini qamkunapaq. Chayshina kanqa.」

SAN LUKASMI
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Lukasqa? San Lukasmi suq duktur karqan. Paymi iskibrirqan kay libru San Lukasta chay libru Ichustapis. Payqam Jisukristuwan puriqkunata suqta suqta tapurqan, ancha allita Jisukristupaq yach'ashpa, kay libruta iskibrinambaq (Lukas 1.1-3). Lukasqam San Pabluwan pulla riqllapa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Duktur kashpam, Pablutaqa ancha yanapaq. Chaymi Pablu karsilpi kaptimbismi, Lukasqa pullan kidarqan. Manam dijarqanchu wakingunashina (2 Timutiyu 4.11). Kanan Pablupismi Lukastaqa ancha kuyaq (Kulusinsis 4.14; Filimun 1.24).

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Lukasqam kay librundaqa iskibrirqan rrispitashqan yanasun (yanasan) Tiyufilupaq. Grigu rimaypiqam "Tiyufiluqa" munan niyta: "Dyusta kuyaq", nishpa. Chaymi wakin yach'ayniyuqkuna yuyanllapa: "Chay Tiyufiluqam mana suq runallachu karqan. Ashwan San Lukasqam Dyusta yumbay kuyaqkunapaq kay libruta iskibrirqan, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis", nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Lukasqam ancha munarqan, kay libruta liyiqkuna ancha allita intyindinanllapa Jisukristupa tukuy bidambaq (Lukas 1.3,4). Munarqan yach'ananllapa: Jisukristuqam wañurqan yumbaypaq; manam isrraylinukunapaqllachu, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Lk 1.1-4 niwanchiqllapa, Lukas Tiyufiluta napaykushpa nishqambaq, imapaq kay libruta iskibrishpa kach'ashqambaq.

Lk 1.5–2.52 niwanchiq, Jwan Shutichikuq nasishqambaq, Jisukristu nasishpa, wiñashqambaq.

Lk 3.1–4.13 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisusta shutichishqambaq, dyablu Jisukristuta tyintayta munashqambaq.

Lk 4.14–9.50 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk 9.51–19.44 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk 19.45–21.38 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq

Lk 22.1–24.53 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

San Lukasmi Jisuspaq kayshina iskibrirqan

1 Achka runakunam Jisuspa bidambaq manyaqlla iskibrishqallapa. 2 Paykunaqam
Jisuspa pullan puriqkuna nishqanda iskibrishqallapa. Chaqa chay pullan puriqkunaqam
kikin ñawinllapawan Jisustaqa rikashqallapa. Chaymi paykunaqa tistigunguna kashpa,
chay rikashqanshinalla shumaq famanda yach'achiwashqallapa kanchiq. 3 Dun Tiyu-
filitu, noqapismi chay tistigukuna Jisuspaq nishqanda allita yach'akushqa kani tukuy
bidambaq, nasishqan diyamandapacha. Chaymi yuyarqani tukuy ima rurashqambaq
manyaqlla iskibriyta, puntata imashina kashqa, chaymandaqa imatam rurashqa, nishpa.
4 Kaykunatam iskibriyki, chay yach'ashqaykimanda mas allip kaqta Jisuspaq yach'anayki.

Suq anjilmi rimarqan, Jwan Shutichikuq nasinambaq

5 Irudis Judiya prubinsyapa gubyirnun kaptinmi, suq isrraylinu kura karqan. Paymi
shutirqan Sakariyas. Payqam kurakunapa suq trupanmanda karqan. Chay trupam
shutiq Abiyas. Sakariyaspa warmin Ilisabitpismi payshina chay unay kura Arumba
karu willkan karqan. 6 Paykunaqam ishkandin shumaqta kawsaqllapa. Chaymi Dyusqa
ancha kushikurqan paykunawanqa. Chaqa pay nishqanda, tukuy liyningunatapis allita
kasushpam kawsarqanllapa. Chaymi mana pipis atirqanchu paykunata anyaytaqa. 7 Piru

manam wambrayuqchu karqanllapa. Chaqa chay Ilisabitqam mana nunka wambrayuqchu karqan. Kanan ishkandinmi ancha byijitukunana karqanllapa.

8-9 Suq diyam chay Abiyas trupa kurakunata tukarqan, Dyuspa adurana wasimbi ruranangunata rurananllapa. Chaymi chay kurakunaqa swirtita rurashpa, Sakariyasta akrarqanllapa, yaykunambaq Dyuspa adurana wasimba Santu Kwartunman, insinsyuwan qondachikunan. 10 Chaymi uku Santu Kwartupi Sakariyas insinsyuta rupachishpa qondachiykaptinqa, sawapi ancha achka isrraylinukuna Dyusman mañakuykarqanllapa. 11 Chayshina Sakariyas ukupi kaykaptinmi, Dyuspa suq anjilnin payman rikakurqan. Chay anjilqam insinsyuta qondachikunan pata altarpa allin ladumbi shayaykarqan. 12 Chaymi Sakariyasqa anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa, mana nimanayta atirqanchu. 13 Piru anjilqam nirqan:

—Sakariyas, ama manchaychu. Mañakushqaykitam Dyusqa uyashushqa. Chaymi warmiki Ilisabitqa wambrayuq rin kaq. Chay wambraykitaqam Jwanda ringi shutichiq. 14 Pay nasiptinqam, ancha ringi kushikuq. Chayshinam achka llaqta masikikunapis ancha rinllapa kushikuq. 15 Chaqa Dyusqam chay churikitaqa ancha kamachikuqta rin ruraq, Dyusta sirbinambaq. Manam rinchu upyaq binuta ni suq laya tragukunatapis. Mamamba pach'ambilla kaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa paypina rin kaq. 16 Achka isrraylinukunata yach'achiptinmi, uchangunata dijashpa, Dyustana rinllapa kasuq. 17 Dyusmi Jwannikita Santu Ispiritunda rin qoq, chay unay pudirniyuq Eliyasshina kanambaq. Kanan Dyus Akrashqan Washadurmandaqam Jwannikiqa mas puntata rin yach'achikuq, piñakushqa taytakuna alliyanambaq wambrangunawan, Dyusta mana kasuqkuna yach'akunambaq payta kasuyta. Chayshinam runakunata, warmikunata rin yach'achiq, chay Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinanllapa, nishpa.

18 Chayshina niptinmi, Sakariyasqa anjilta tapurqan:

—¿Imata rikashpam atini kriyiyta kay niwashqaykitaqa? Chaqa noqaqam ancha byijuna kani. Warmiypismi byijana, nishpa.

19 Chayshina tapuptinmi, chay anjilqa nirqan:

—Noqaqam Grabyil kani. Dyuspa ñawpambim kani, kamachiwashqanda ruranaypaq. Tayta Dyus kikinmi kach'amuwashqa, chay kushikunayki nutisyata nishunaypaq. 20 Piru chay nishushqaytaqam mana kriyiwangichu. Chaymi muduna ringi kidaq. Mananam ringichu atiq rimayta, kay nishushqay kumplinangaman, nishpa.

21 Chayshina ukupi anjilwan unayaptinmi, sawapi kaq runakunaqa Sakariyasta ancha shuyaykarqanllapa: ¿Imanashqataq Sakariyasqa? ¿Imakushparaq ancha unayan lluqshimunambaq Santu Kwartumandaqa? nishpa. 22 Chaymanda lluqshimushpaqam, Sakariyasqa manana atirqanchu parlachiyta paykunataqa. Chaymi intyindirqanllapa: Santu Kwartupi kashpa, musqoypishinach'i karqan, nishpa. Chaqa Sakariyasqam siñakunata rurashpana intyindichirqan. Chayshinam mudullana kidarqan.

23 Chayshina Sakariyas Dyuspa adurana wasimbi yumbay ruranangunata kumplishpaqam, rirqanna wasinman. 24 Chaymandaqam warmin Ilisabitqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. Chaymi wasinmandaqa sinku killata manana maytapis rirqanchu. 25 Payqam nirqan:

—Dyusmi munashqana, wawayuq kanaypaq, suqkuna ama rimawanambaq, nishpa.

Anjilmi Maryata willarqan, Jisus nasinambaq

26 Sayis killamandam Tayta Dyusqa kach'arqan chay anjilnin Grabyilta waq prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanman, 27 parlachinambaq suq china Marya shutiqta. Chay Maryaqam dunsillaraq karqan. Piru tratukushqanam karqan, suq runa Jusi shutiqwan kasaranambaq. Chay Jusiqam alma gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan. 28 Chaymandaqam Dyuspa anjilnin chay Maryaman shamushpa, napaykushpa, nirqan:

—¡Maryita, Dyusri yanapashunqa! ¡Kushikuy! Chaqa Tayta Dyusmi qamwan. Paymi qamtaqa rin yanapashuq maski yumbay warmikunamanda, nishpa.

29 Chayshina chay anjil napaykuptinmi, Maryaqa ispantashqata chapashpa, ancha yuyarqan: ¿Imapaqraq kayshina nishpaqa napaykuwan? nishpa.

30 Chaymi anjilqa nirqan:
—Ama manchaychu, Maryita. Chaqa Dyusqam qamwan ancha kushikun. 31 Pach'ayuqmi
(Ukuyuqmi) ringi kidaq. Chaymandaqam ringi qeshyaq suq wambrituta. Chay
wambrituykiqam rin shutiq Jisus. 32 Paymi ancha kamachikuq rin kaq. Chaymi paypaqqa
rinllapa niq: Ancha pudirniyuq Dyuspa Churinmi, nishpa. Kanan Taytanchiq Dyusmi rin
ruraq ancha pudirniyuq gubyirnuta, chay karu agwilun Dabidtashina. 33 Wambraykim
yumbay isrraylinukunata tukuy tyimpu rin kamachiq. Chaqa kargunqam mana nunka
ushyakanqachu, nishpa.
34 Chayshina chay anjil niptinqam, Maryaqa tapurqan:
—Mayá, ¿imashinam chay niwashqaykiqa rin kaq? Chaqa dunsillaraqmi kani. Man-
araqmi runawanqa puñushqachu kani, nishpa.
35 Chaymi chay anjilqa nirqan:
—Dyuspa Santu Ispiritunmi qaman rin shamuq. Paymi Tayta Dyuspa pudirninwan
pukutayshina rin pambashuq. Chaymi chay urasmandapacha pach'ayuqna (ukuyuqna)
ringi kidaq. Chaymi chay nasiq wawaykiqa Dyuspaqlla kashpa, mana nima uchayuqchu
rin kaq. Paypaqmi ninqallapa: Dyuspa Churinmi, nishpa. 36 Aylluyki Ilisabitpismi ancha
byijana kashpapis, pach'ayuqna (ukuyuqna). Paypaqmi niqllapa: “Payqam mana atinchu
wambrayuq kaytaqa” nishpa. Piru kananqam sayis killakunana pach'ayuq (ukuyuq).
37 Chaqa Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.
38 Chayshina anjil niptinqam, Maryaqa nirqan:
—Dyuspa kriyadanmi kani, payta kasunaypaq. Chay niwashqaykishina kanqa, nishpa.
Chayshina niptinqam, chay anjilqa rirqanna.

Maryam rirqan watukuq Ilisabitta

39 Chay diyakunam Maryaqa utqaymaya rirqan prubinsya Judiyapa jalkanman. Chay
jalkapa suq llaqtambim Ilisabitqa tiyaq. 40 Maryaqam Sakariyaspa wasinman ch'ayarqan.
Chaymandaqam yaykushpa, Ilisabitta napaykurqan. 41 Chayshina napaykuptinmi, Ilis-
abitpa pach'ambi wambritunqa kuyurqan. Kanan chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritunwan
Ilisabitqa unda karqan shunqombi. 42 Chaymi payqa ancha jwirtita nirqan:
—Maryita, Dyusmi ancha yanapashuykangi maski yumbay warmikunamanda.
Pach'aykipi wambrituykitapis ancha yanapaykan. 43 ¿Pitaq kani noqaqa? Manam
nimapaq balinichu shamunambaq watukuwaq Siñurniypa mamanqa. 44 Chaqa
diki napaykuwaptikim, uku pach'aypi wambrayqa kushikushpa kuyurqan.
45 Kriyishqaykirayku kushikuy. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima nishushqandam allipta
rin kumpliq, nishpa.
46 Chayshina Ilisabit niptinmi, Maryaqa nirqan:
Taytanchiq Dyustam tukuy shunqoywan ancha alabani.
47 Chayshinam ancha kushikuni Dyus Washadurniypaq.
48 Chaqa mana baliq kriyadanshina kaptiypismi, Tayta Dyusqa akrawashqa. Chaymi kanan-
mandapacha tukuy runakuna noqapaq kayshina ninqallapa: “Dyus yanapaptinmi,
payqa ancha kushikuq warmi”, nishpa.
49 Chaqa Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, ancha yanapawashqa. Manam nima maluta
ruranchu. Chaymi Santu shutin.
50 Kanan Tayta Dyusqam yumbay kasuqkunata tukuy tyimpu rin yanapaq.
51 Kanan mana ni pi atishqanda ruraytam payqa rurashqa. Yumbay afanirutam bin-
sishqana.
52 Pwidiqkunatam kargungunamanda kambyarqanna. Mana karguyuq kaqkunataqam
numbrarqan, ancha kamachikuqkuna kanambaq.
53 Chay mallaqkunatam tukuy imata qorqan. Piru kapuqkunataqam nirqan illaqllana
rinanllapa.
54 Tayta Dyusmi sirbikuqnin isrraylinukunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqal-
lapa kanchiq.

55 Chaqa chay unay agwilunchiq Abrajanda yumbay ayllundinda chayshina ufrishqa
karqan yanapayta tukuy tyimpupaq. Chay ufrisishqandam kumplishqana, nishpa.
56 Kanan kimsa killatach'i Maryaqa Ilisabitpa pullan tiyarqan. Chaymandaqam ku-
tirqanna wasinman.

Jwan Shutichikuqmi nasirqan

57 Chaymandaqam Ilisabitpa qeshyanan tyimpun kumpliptinqa, qeshyarqanna
wambritundaqa. 58 Bisinungunawan ayllungunaqam yach'arqanllapa: Tayta Dyusshi
Ilisabitta ancha yanapashqa, nishpa. Chaymi paykunaqa Ilisabitpa wasinman
tandakashpa, paywan ancha kushikurqanllapa. 59 Chaymandaqam 8 diyasmanda
chay wambritupa kwirpumbi siñalta rurarqanllapa. Chay diyapiqam chaypi kaqkuna
wambritupaq nirqanllapa:
—Sakariyas shutinqa, taytanshina shutiyuq kanambaq, nishpa.
60 Piru mamanqam nirqan:
—¡Manám! Jwanmi rin shutiq, nishpa.
61 Chaymi mamandaqa nirqanllapa:
—¿Imaraykutaq munangi chayshina shutinanqa? Chaqa manam pipis aylluykipiqa
Jwanqa shutinchu, nishpa.
62 Chaymi siñiyashpa, taytanda tapurqanllapa:
—¿Wambrituykitaqa imatam munangi shutichiyta? nishpa.
63 Chayraykum taytanqa suq tablitata mañashpa, chaypi kayshina iskibrirqan:
"Wambrayqam shutin Jwan", nishpa. Chaymi chay iskibrishqanda rikashpaqa,
yumbaynin ancha ispantarqanllapa. 64 Chay urasmi Sakariyasqa mudu kashqanmanda,
atirqanna rimayta. Kanan Dyustam ancha alabarqan. 65 Chaykunata rikashpaqam, chay
bisinungunaqa masta ispantarqanllapa. Chaymandaqam chay famaqa chay prubinsya
Judiyapa tukuy jalkangunaman shikwakarqan. 66 Yumbay chayta yach'ashpaqam, ancha
yuyashpa, paykunapura tapunakurqan:
—Chay wambra wiñashpaqa ¿ima karguyuqraq kanqa? nishpa.
Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa ancha yanapaq.

Sakariyasmi Dyuspaq rimarqan

67 Tayta Dyuspa Santu Ispiritunmi yaykurqan Jwamba taytan Sakariyasman. Chaymi
chay Santu Ispiritu rimachiptin, Sakariyasqa kayshina nirqan:
68 ¡Alabashqa kanqa noqanchiq isrraylinukunapa Taytanchiq Dyus! Chaqa kayman
shamushpam, noqanchiq wambrangunata washawashqa kanchiq.
69 Chay unay Dabidqam Tayta Dyusta ancha kasuq. Kananqam chay Dabidpa karu willkanda
qowashqa kanchiq, ancha pudirniyuq Washadurninchiq kanambaq.
70 Chayshinam Dyusqa unaymandapacha paypaq ancha santu rimaqkunata akrashpa,
kayshina rimachirqan:
71 "Yumbay kuntrashuqmanda, ch'iqnishuqmandam rini washashuqllapa", nishpa.
72 Chaymi Tayta Dyus chay unay agwilunchiqkunata llakipashpa, paykunawan suq santu
tratuta rurarqan. Chay tratutaqam mana qonqashqachu.
73 Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajanda jurashpa, noqanchiqkunapaq kayshina
ufrisirqan:
74 "Karu willkaykikunatam kuntraqkunamanda rini washaq, ama ni pita manchashpa
noqatalla kasuwananllapa,
75 allitalla rurashpa, mana uchayuq kashpa, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa",
nishpa.
76 Chayshina nishpaqam, Sakariyasqa chay wambritunda nirqan:
Ijitu, qambaqmi rinllapa niq: "Ancha pudirniyuq Dyuspaq rimaqmi kangi" nishpa. Chaqa
qam Dyus Akrashqan Washadurmanda puntata yach'achikushpaqam, ñanninda
allichaqshina ringi kaq, payta shumaqta ch'ayachinanllapa.
77 Ringim kayshina yach'achikuq: "Tayta Dyus pirdunashushpam, uchaykikunamanda rin
washashuqllapa", nishpa.

78 Chaqa Taytanchiq Dyusmi kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq, Washadurninchiqta
syilumanda rin kach'amuq runakunata, warmikunata washawananchiq. Paymi
rupayshina llipyashpa, suq mushuq diyashina rin achikchakuq.
79 Uchayuq kashpaqam chingaykarqanchiqllapa. Piru payqam suq mushuq bidata
rin qowaqninchiq. Chaqa rinmi yanapawaqninchiq, kushikushpa, shumaqta
kawsananchiqllapa, nishpa.
80 Chaymandaqam chay Jwan wiñaykaptinqa, Dyuspa Santu Ispiritun yanaparqan,
tukuy shunqo Dyusta kuyanambaq. Kanan Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq,
ch'ayanangaman tyimpu isrraylinukunata yach'achinambaq.

2

Jisukristum kayshina nasirqan
(Mt 1.18-25)

1 Waq tyimpukunapim Rrumapa gubyirnun Sesar Agustu kamachikurqan, suq sinsuta
rurananllapa tukuy mundupi. 2 Chay punta sinsutaqam rurarqanllapa, chay prubinsya
Siryapa prifiktun Siriniyu kaptin. 3 Chayshina chay gubyirnu kamachikuptinmi, yumbay
runakuna riqllapa kikin llaqtanman, chay sinsupi apuntakananllapa. 4-5 Chaymi Jusiqa
prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda lluqshishpa, rirqanna prubinsya Judiyapa Bilin
llaqtanman. Chaqa chay Bilimbim chay unay alma gubyirnu Dabidqa nasishqa karqan.
Chaymi Jusiqa Dabidpa karu willkan kashqanrayku, rirqan Maryawan Bilinman, chay
sinsupi apuntakanambaq. Chaqa Jusiqam Maryawanqa tratukushqana karqan kasaranan-
llapa. (Piru mana puñuptinllapam,) Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan. 6 Chaymi
Bilimbilla kaykaptinllapa, Maryapa qeshyanan diya ch'ayamurqanna. 7 Chaymi chaypi
qeshyashpa kulaka wambritunda, llambu trapukunawan wangushpa, usurachirqan suq
istablu kurralpi suq pisibripi. Chaqa pusadapiqam mana karqanchu lugar, paykuna
kidanambaqqa.

Anjilkunam michidurkunaman rikakurqan

8 Chay Bilimba sawa chunchambim michidurkuna yuraqashtin wishanllapata kwi-
daykarqanllapa. 9 Paykunamanmi das rikakurqan Dyuspa suq anjilnin. Kanan Tayta
Dyuspa llipyayninmi rridurninllapata limpu achikcharqan. Chaymi chay michidurkunaqa
ancha mancharqanllapa. 10 Piru anjilqam paykunata nirqan:
—Ama manchayllapachu. Qamkunamanmi ancha shumaq nutisyata apamuni. Kay
nutisyata yach'ashpaqam, yumbay runakuna ancha rinllapa kushikuq. 11 Kananmi chay
unay Dabidpa llaqtambi nasishqa suq Washadur. Paymi Dyus Akrashqan Washadur.
12 Kriyiwanaykim, chay wambritutaqa ringillapa tariq llambu trapukunawan wan-
gushqata, suq pisibripi usuraykaqta, nishpa.
13 Chaymandaqam chay anjilpa ladumbi das rikakurqan ancha achka anjilkuna. Paykunaqam kunyarqanllapa, Dyusta kayshina alabashpa:
14 —¡Biba, biba altu syilupi Tayta Dyus! ¡Alabashqa kanqa! ¡Chaqa payqam achka runata,
warmita munan yanapayta! ¡Chaymi paykunaqa kay mundupi ancha kushikunqallapa!
nishpa.
15 Chayshina chay anjilkuna Dyusta alabashpaqam, kutirqanna syiluman. Chayshina
kutiptinllapaqam, michidurkunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Mayá, akullapa Bilinman, Taytanchiq Dyus niwashqanchiqta rikananchiq, imash'
kashqa, nishpa.
16 Chaymandaqam utqaymaya rishpa, Maryata, Jusitaqa, iti wambrituyuqtana
tarirqanllapa. Chay wambritunqam usuraykarqan chay pisibripi. 17 Chaymi
chay michidurkuna wambrituta rikashpaqa, chaypi kaqkunata parlachirqan chay
anjil nishqanda. 18 Chayshina parlachiptinqam, yumbay chay uyaqkunaqa ancha
ispantarqanllapa. 19 Piru Maryaqam tukuy chaykunata uyashpa, ancha yuyashpa,
shunqombilla waqaycharqan. 20 Chaymandaqam chay michidurkunaqa kutiriqshina

Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa yumbay uyashqambaq, rikashqambaqllapa. Chaqa chay anjil tukuy ima nishqanqam allip kashqa karqan.

Wambritu Jisustam aparqanllapa Dyuspa adurana wasinman

21 Chay wambritu 8 diyasniyuq kaptinmi, kwirpumbi siñalta rurashpa, nirqanllapa: "Jisus shutinqa", nishpa. Chaqa Marya manaraq pach'ayuq (ukuyuq) kaptinmi, Dyuspa anjilnin chayshina nishqa karqan shutinambaq.

22 Chaymi Muysis kamachikushqanda kumplishpaqa, 40 diyasmandaqa rirqanllapana Jirusalinman. Kanan Dyuspa adurana wasinman rishpaqam, Dyusta nirqanllapa: "Kay wambrituytam apamunillapa prisintaq qamba ñawpaykiman, qamta sirbishunan", nishpa. 23 Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachikushqa karqan: "Yumbay ullqo kulaka nasiqtam noqapa ñawpayman apamuyllapa, wiñashpa noqata sirbiwananllapa", nishpa.* Chaymi Dyus nishqanda rurarqanllapa. 24 Dyusqam liynimbi kamachikushqapis karqan, ufrindananllapa ishkay turtula pishqokunata ichu ishkay palumata.* Chaymi Maryawan Jusiqa chayshina rurarqanllapa.

25 Chay tyimpupim Jirusalimbi suq ancha allin runa tiyarqan. Paymi Simiyun shutirqan. Payqam Dyusta ancha aduraq. Chaymi ancha shuyakuykarqan, Dyus Akrashqan Washadur payta, isrraylinu llaqta masingunata washanambaq. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi Simiyunwan kashpa, 26 kayshina yach'achishqa karqan: "Manaraq wañushpam, ringi rikaq Tayta Dyus Akrashqan Washadurta", nishpa. 27 Kanan Dyuspa Santu Ispiritun chay Simiyunda apaptinmi, payqa rishqa karqan Dyuspa adurana wasinman. Chaymi Maryawan Jusiqa chay adurana wasiman Jisusta apaptinllapa, Muysis kamachikushqanda kumplinan, 28 chay Simiyunqa Jisusta marqashpa, Dyusta kayshina ancha alabarqan:

29 Dyusilupagi Taytitu; ufrisiwashqaykitam kumplishqana kangi. Chayraykum ancha kushikuni. Kananqam atingina dijawayta wañunaypaq.

30 Chaqa kikiy ñawiykunawanmi rikashqana kani kay Washadurta.

31 Qam paytaqa kach'amushqana kangi, yumbay runa, warmi riqsinanllapa.

32 Kay wambritum suq micha achikchakuqshina rin yanapaq yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, qamta shunqonllapapi riqsishushpa, allita kasushunanllapa. Kay wambritu achka furastirukunata washaptinmi, paykuna rinllapa alabaq llaqta masin isrraylinukunatapis, nishpa.

33 Chayshina Simiyun Jisusta alabaptinmi, Maryawan Jusiqa ancha ispantarqanllapa. 34 Simiyunqam Dyusman mañakurqambis, paykunata shumaqta yanapanambaq. Chaymandaqam Maryata nirqan:

—Kay wambraykim achka isrraylinu masinchiqkunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Piru achka llaqta masinchiqkunaqam rinllapa chingaq, paypi mana kriyishpallapa. Chaqa achka runakunam paytaqa rinllapa disprisyaq. 35 Chayshina disprisyaptinllapam, wakinqa chayta rikashpa, yach'anqallapa: Chay runakunaqam mapa shunqoyuqkuna, nishpa. Lukismi Maryita, tukuy chaykunata rikashpaqa, ancha ringi llakiq. Chaqa qambaqqam chay llakikunaqa suq atun kuchilluwan shunqoykipi puntiyashuqshina rin kaq, nishpa.

36-37 Chaypim karqambis Dyuspaq suq rimaq warmi Ana shutiq. Paypa taytanmi Fanwil shutishqa karqan. Chay Fanwilmi atun ayllu Asirmanda kashqa karqan. Chay Anaqam chinalla kashpa, kasarashqa karqan. Kanan qosanwanqam syiti watastalla purirqan. Chaymandaqam qosan wañuptinqa, 84 watas biyudalla kashpa, ancha byijana karqan. Payqam Dyuspa adurana wasinmandaqa mana lluqshiqchu. Chaypim punchawnindin tutapnindin Dyus munashqanda rurashpa, ayunashpa, Dyusman mañakushpa kawsaq. 38 Chay Simiyun wambritu Jisuswan kaykaptinmi, Anaqa paykunaman qemikashpa, Dyusta pagikushpa, chaypi kaqkunata parlachirqan. Paykunaqam unaymandapacha ancha munarqanllapa rikayta, Jirusalin llaqtapa Washadurnin ch'ayamuptin.

Nasarit llaqtamanmi kutirqanllapa

---

* 2:23 Éxodo 13.2 * 2:24 Levítico 12.8

[39] Jusiwan Maryaqam, Dyus tukuy ima kamachikushqanda rurashpaqa, wambritundinna
prubinsya Galiliyaman kutirqanllapa chay kikin Nasarit llaqtanman. [40] Wambritun Jis-
usqam diyapi diyapi wiñashpaqa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuqna karqan. Kanan
Tayta Dyusqam tukuy imapi payta ancha yanaparqan.

Wambra Jisusqam Dyuspa adurana wasimbi kidarqan

[41-42] Jisuspa taytan mamanmi watan watan riqllapa Jirusalinman chay Paskwa fyistaman.
Chaymi Jisusqa dusi watayuqna kaptin, paykunawan rirqan Jirusalinman chay Paskwa fy-
istamanqa. [43] Chay fyista ushyakaptinqam, taytanwan mamanqa kutiriykarqanna Nasarit
llaqtaman. Piru Jisusqam Jirusalimbilla kidashqa karqan. Kanan Maryawan Jusiqam mana
watukushqachu karqan Jisus kidaptinqa. [44] Paykunaqam yuyarqan: Kay achka runapa
ukumbich'i riykan, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, suq diya ñandana rirqanllapa. Chay-
mandaqam watukushpaqa, manana tarirqanllapachu. Chaymi ayllungunapi, tukuy chay
riqsishqangunapi maskashpa, [45] mana tarishpaqa, paykunaqa kutirirqanna Jirusalinman
maskaq.

[46] Chaymi ancha maskashpa, kimsa diyamanda Dyuspa adurana wasimbi tarirqanllapa.
Jisusqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapa ch'awpimbi tiyashpa, paykunata
uyaykarqan, tapuykarqan. [47] Kanan payta tapuptinllapaqam, ancha allita kuntistarqan.
Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa ispantashqata kidarqanllapa: ¡Rikay, tapuptinlla-
paqam, kay wambraqa ancha yach'ayniyuq kashpa, ancha allita kuntistan! nishpa.

[48] Kanan taytanwan mamanqam chay yach'ayniyuqkunapa ch'awpimbi tarishpaqa,
ancha ispantarqanllapa. Chaymi mamanqa nirqan:

—Ay, ijitu, ¿imapaqmir kayshina rurawangillapa? Taytaykiwanmi noqaqa ancha
manchashpa, llakishpa, maskaykaykillapa.

[49] Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¿Imapaqmir maskawaykangiqa? ¿Manachu yach'angillapa: Taytaymi munan, paypa
wasimbi ruranangunata ruranaypaq, nishpaqa?

[50] Piru paykunaqam mana intyindirqanchu Jisus nishqandaqa.

[51] Chaymandaqam Jisusqa paykunawan kutirirqan Nasaritman. Chaypim payqa paykunata tukuy imapi kasushpa kawsarqan. Kanan mamanqam yumbay chay pasashqambaq mana pitapis parlachirqanchu. Ashwanmi shunqombilla waqaychaq. [52] Kanan Jisusqam diyapi, diyapi wiñashpa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuq karqan. Tayta Dyusqa, runakunapismi paywanqa ancha kushikuqllapa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikurqan
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

[1] Tibiryu Sesar Rrumapa gubyirnun kinsi watasna kamachikuykaptinmi, prubinsya
Judiyapa prifiktun Punsyu Pilatu karqan. Prubinsya Galiliyapa prifiktunmi suq Irudis
karqan. *[Nuta: Chay suq Irudismi chay punta gubyirnu Irudispa churin karqan.]*

Prubinsya Ituriyapa tukuy Trakunitipa prifiktunmi chay Irudispa masan Filipi karqan.
Prubinsya Abiliñapa prifiktunqam Lisaniyas karqan. [2] Kanan Anaswan Kayfasmi mas
kamachikuq isrraylinu kurakuna karqanllapa. Chay tyimpupim suq chuncha lugarpi
Sakariyaspa churin Jwanda Dyusqa nirqan, paypaq rimanambaq. [3] Chaymi Jwanqa
yach'achikushpa, yach'achikushpa, riykarqan chay rriyu Jurdamba tukuy chuncha lu-
garningunata. (Chay chunchakunamanmi achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa,
Jwanda uyaq.) Chaymi paykunata nirqan:

—Uchaykikunata dijashpa, Dyustana kasushpa, shutikuyllapa, Dyus pirdunashunan
uchaykikunamanda, nishpa.

[4] Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa unay tyimpupi librumbi kayshina iskibr-
ishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: “Dyus
Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinayki, bidaykita allichayllapa suq
ñandashina.
5 Chaqa mana allin yuyaynikikunam suq weqru ñanshina. Chayri chay mana baliq
ñandashina bidaykita allichayllapa, Washadurninchiq mas allita qamkunaman
ch'ayamunambaq.
6 Chayshina bidaykillapata allichaptikiqam, yumbay runakuna rinllapa yach'aq: Kayshi-
nam Dyus washawashun”, nishpa.*
7 Kanan achka runakuna, warmikuna tandakaptin shutichinanqam, Jwanqa wakinda
nirqan:
—¡A, qamkuna kulibrapa wambrangunata! ¿Pinamir nishurqan, Dyuspa ancha man-
chaypaq kastigunmanda washadu kanaykillapaqa? 8 Mana allita rurashqaykirayku
malayakushpa, chay uchakunata dijashpana, kananmandaqa allita rurashpa, kawsayllapa.
Piru ama ni ashlita yuyayllapachu: “Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi, Dyus
washawashun”, nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa: Dyusmi kay rumikuna-
manda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. 9 Chaqa
qamkunaqam uchata rurashpaqa, chay mana allin puqoq yurakunashina kangillapa.
Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam kuchushunanllapa. Chaqa
Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq yurakunata kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq
ninaman rupanambaq.
10 Chayshina Jwan niptinmi, chay runakunaqa tapurqan:
—¿Imatamiri atinillapa rurayta washakanayqa? nishpa.
11 Chaymi Jwanqa nirqan:
—Mayqanniki ishkay mudanayuq kashpaqa, suq mudanaykita qoyllapa chay mana
mudanayuqta. Mayqanniki mikunayuq kashpaqa, chay mana mikunayuqta qoyllapa,
nishpa.
12 Chay Jwanmanqam wakin kuntribusyunda kubrakuqkunapis ch'ayarqanllapa
shutichinambaq. Paykunaqam Jwanda kayshina tapurqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatamiri noqaykunaqa atinillapa rurayta? nishpa.
13 Chaymi Jwanqa nirqan:
—Liy nishushqanshinalla kubrakuyllapa; ama mastaqa, nishpa.
14 Chaymandaqam wakin suldadukunapis Jwandaqa tapurqan:
—Noqaykunaqa ¿imatataq atinillapa rurayta? nishpa.
Chaymi paykunata nirqan:
—Ama ni pitapis jurapashpa, ni yanqakunata tumbashpaqa, imanda qoch'iyllapachu.
Ashwan paguykita ch'askishpa, kuntintakayllapa, nishpa.
15 Chaymi Jwambaqqa chay llaqta masin isrraylinukunaqa yuyarqanllapa: Paqtaraq
payna Washadurninchiqqa, nishpa. (Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha
shuyaykarqan, Dyus Akrashqan Washadur shamunambaq.) 16 Piru Jwanqam paykunataqa
nirqan:
—Alliptam niykillapa. (Manam paychu kani.) Piru shamuqnam rin. Noqaqam qamku-
nataqa yakupilla shutichiykillapa. Piru payqam ancha kamachikuq maski noqamanda.
Chaymi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan ninawambis rin shutichishuqllapa, chay
Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Pay shamuptinqam, noqaqa mana nimachu kashaq
paypa ñawpambiqa. Manam ni llanqemba watunda paskanaypaq balishaqchu. 17 Dyusta
kasuqkunaqam allin trigushina. Chaymi chay Washadurninchiqqa palan piskashqana,
trigunda wayrachashpa, trujambi waqaychanambaq. Piru mayqan paypi mana kriy-
iqkunaqam tamushina. Chay tamutaqam rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman
rupananllapa, nishpa.
18 Kanan Jwanqam runakunata ancha allita chay Washadurpa shumaq nutisyanda
yach'achirqan:

---

* 3:6 Isaías 40.3-5

—Dyus Akrashqan Washadurmi rinna shamuq washawananchiq, nishpa.
[19] Chay Jwanqam anyashqa karqan gubyirnu Irudista, masanda traysyunda rurashqambaq, suq laya mana allikunata rurashqambaqpis. Chaqa chay Irudisqam masan Filipipa warmin Irudiyasta qoch'ishpa, payna purichiykarqan. [20] Chaymi chay Irudisqa malpaq piskashpa, ashwamba maluta rurashpa, Jwandaqa karsilarqan.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

[21] Piru Jwan manaraq karsilpi kashpam, ancha achka runakunata shutichirqan. Jisuspismi chay diyakunapi Jwanman rirqan shutichinambaq. Chaymandaqam Jisusqa shutikushpa, Dyusman mañakuykaptinqa, syiluqa kich'akarqan. [22] Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq palumitashina shamurqan Jisuspa sawanman. Chay urasmi Tayta Dyusqa syilumandapacha payta kayshina nirqan:
—¡Qami ancha kuyashqay Churiyqa kangi! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Kayshinam karqan Jisuspa unay agwilunguna
(Mt 1.1-17)

[23] Jisukristu 30 watayuq kashpach'i, qallarirqan Tayta Dyuspaq yach'achikuq.
Jisuspaqqam niqllapa: “Jusipa churinshi”, nishpa.
Chay Jusipa taytanmi Eli shutiq.
[24] Elipa taytanqam Matat shutiq.
Matatpaqam Libi;
Libipaqam Milki;
Milkipaqam Jana;
Janapaqam Jusi;
[25] Jusipaqam Matatiyas;
Matatiyaspaqam Amus;
Amuspaqam Nawun;
Nawumbaqam Isli;
Islipaqam Nagayi;
[26] Nagayipaqam Mat;
Matpaqam Matatiyas;
Matatiyaspaqam Simiyi;
Simiyipaqam Jusi;
Jusipaqam Juda;
[27] Judapaqam Juwana;
Juwanapaqam Rrisa;
Rrisapaqam Surubabil;
Surubabilpaqam Salatyil;
Salatyilpaqam Niri;
[28] Niripaqam Milki;
Milkipaqam Adi;
Adipaqam Kusam;
Kusambaqam Ilmudam;
Ilmudambaqam Ir;
[29] Irpaqam Juswi;
Juswipaqam Ilyisir;
Ilyisirpaqam Jurin;
Jurimbaqam Matat;
[30] Matatpaqam Libi;
chay Libipaqam Simiyun;
Simiyumbaqam Juda;
Judapaqam Jusi;
Jusipaqam Junan;
Junambaqam Ilyakin;
[31] Ilyakimbaqam Miliya;

Miliyapaqam Maynan;
Maynambaqam Matata;
Matatapaqam Natan;
32 Natambaqam Dabid;
Dabidpaqam Isayi;
Isayipaqam Ubid;
Ubidpaqam Bus;
Buspaqam Salmun;
Salmumbaqam Nasun;
33 Nasumbaqam Aminadab;
Aminadabpaqam Aram;
Arambaqam Isrum;
Isrumbaqam Faris;
Farispaqam Juda;
34 Judapaqam Jakubu;
Jakubupaqam Isak;
Isakpaqam Abrajan;
Abrajambaqam Tari;
Taripaqam Nakur;
35 Nakurpaqam Siruq;
Siruqpaqam Rragaw;
Rragawpaqam Piliki;
Pilikipaqam Ibir;
Ibirpaqam Sala;
36 Salapaqam Kaynan;
Kaynambaqam Arfasad;
Arfasadpaqam Sim;
Simbaqam Nuwi;
Nuwipaqam Lamik;
37 Lamikpaqam Matusalin;
Matusalimbaqam Inuk;
Inukpaqam Jarid;
Jaridpaqam Malalil;
Malalilpaqam Kaynan;
38 Kaynambaqam Inus;
Inuspaqam Set.
Setpa taytanqam kashqa chay punta runa Adan.
Adandaqam Dyus rurarqan.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

1 Jisusmi chay rriyu Jurdambi shutikushpaqa, kutiykarqanna. Chayshina kutiykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqombi kaqqa suq chuncha lugarman aparqan. 2 Chaypiqam 40 diyas tukuyta karqan, mana nimata mikushpachu. Chaymi Jisus ancha mallaqnaptin, dyabluqa chaypi rikakurqan tyintanambaq. 3 Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kay rumita kamachiy, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

4 Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: "Runakuna, warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqa. Ashwanmi Dyus tukuy ima nishqangunawan kawsanqa", nishpa.*

5 Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, kay mundupa yumban nasyunningunata rikachishpa, 6 nirqan:

* 4:4 Deuteronomio 8.3

—Rikay kay ancha shumaq nasyungunata. Tukuy munaypaq imandindam noqa
ch'askishqa kani. Chaymi pitapis atini qoyta. Mayá, qamta qoshqayki, qamna tukuy imapa
dwiñun kanaykipaq. 7 Piru qam qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kaykunata
qoshqayki, nishpa.
8 Piru Jisusqam nirqan:
—¡A, dyablu, ashuy ñawpaymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: "Tayta
Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay", nishpa.*
9 Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Jirusalin llaqtaman. Waqpim Dyuspa
adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, Jisusta nirqan:
—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. 10 Chaqa
Dyuspa Santu Librumbim nin: "Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunambaq.
11 Chaymi makingunapi rinllapa ch'askishuq, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi
tupakashpa chuqrikanambaq", nishpa.*
12 Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: "Dyusnikitaqar ama mallipaychu, mu-
nashqaykita ruranambaq", nishpa.*
13 Chayshina dyablu tukuy layata rurashpa, mana atishpa tyintaytaqam, Jisuspa ñaw-
panmanda suq tyimpupaq ashurqan.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

14 Jisusmi Santu Ispiritupa pudirninwan kutirqan prubinsya Galiliyaman. Kanan
chay Galiliyapa yumbay llaqtangunapim waqpi kaypi famanqa shikwakarqan. 15 Chaqa
Jisusqam kada llaqtaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, shumaqta
yach'achikurqan. Chaymi yumbay ancha alabaqllapa.

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 Jisusmi uywakashqan llaqta Nasaritman kutirqan. Waqpim samana diyapi sinaguga
wasiman rirqan, chayshina kustumbrin kaptin. Chaymi atarishpa, ñawpanllapaman
riptin liyiq Dyuspa Santu Librunmandaqa, 17 qorqanllapa Dyuspaq rimaq Isayiyaspa
librunda. Chaymi chay libruta ch'askishpa, kich'ashpa, kayshina liyirqan:
18 Taytanchiq Dyusmi Ispiritunda qowashqa. Chaqa akrawashqam, paypa shumaq
nutisyanda pubrikunata yach'achinaypaq. ⌞Kach'amuwashqam llakishqa kaqku-
nata kunswilanaypaq⌟ prisukunata ninaypaq: "Ringillapanam lluqshiq", nishpa,
sarkukunata chapachinaypaq; chay qesachadu kaqkunata washanaypaq;
19 yumbayta ninaypaq: "Rinnam ch'ayamuq Siñurnikipa allin tyimpun. Chay tyimpupim
payqa ancha rin yanapashuqllapa", nishpa.*
20 Jisusmi chayta liyishpaqa, chay librundaqa kutichirqanna chay sinaguga wasipi
yanapakuqta. Chaymandaqam tiyarqanna. Chaymi yumbay chaypi kaqkunaqa ancha
unayta chaparqanllapa Jisustaqa. 21 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Dyuspa Santu Librunmanda kay liyishqayqam kanan diya ñawpaykillapapi
kumplishqana, nishpa.
22 Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa ispantashqata, Jisusta ancha alabashpa, kayshina
parlaqllapa:
—¡Ancha shumaqtaraq riman! nishpa.
Piru chayshina nishpaqam, suqnin suqnin paypura nirqanllapa:
—Piru kay runaqam Jusipa churin, ¿manachu? nishpa.
23 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

* 4:8 Deuteronomio 6.13 * 4:11 Salmo 91.11-12 * 4:12 Deuteronomio 6.16 * 4:19 Isaías 61.1-2

—Qamkunaqach'i chay rimashqaypaqqa niwangimanllapa: “Qam ambikuqqar, qamlla ambikashpa, kach'akay. Mayá, waq Kapirnawun llaqtapi yumbay chay rurashqayki milagrukunata, kay llaqtaykipipis ruray rikanaypaqllapa”, nishpa.
24 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:
—Alliptam niykillapa, Dyuspaq rimaqkunataqam mana allitaqa ch'askinllapachu kikin llaqtambiqa. 25 Manchu Dyuspaq rimaq Eliyaspa tyimpumbim kimsa wata y midyuta mana tamyarqanchu. Chaymi tukuy Isrrayilpi ambrunawan ancha padisirqanllapa. Chay tyimpupim Isrrayilpiqa achka biyudakuna karqan. 26 Piru Dyusqam chay rimaq Eliyastaqa mana ni suq isrraylina biyudaman kach'arqanchu yanapanambaq. Ashwanmi kamachirqan suq nasyunman rinambaq, chay prubinsya Sidumba Saripta llaqtanman, suq biyudata yanapanambaq.* 27 Chayshinallam Dyuspaq rimaq Elisiyupa tyimpumbipis Isrrayilpiqa achka ismuykaq kwirpuyuq runakuna karqan. Piru Elisiyupismi mana ni mayqanninda kach'akachirqanchu. Ashwanmi chay nasyun Siryamanda kaq runa Naman shutiqta kach'akachirqanqa.*
28 Chayshina Jisus furastirukunata sawachashpa niptinmi, chayta uyashpa, chay sinaguga wasipi yumbay kaqkunaqa ancha piñakurqanllapa. 29 Chaymi Jisusta piskashpa, chay Nasarit llaqtamanda aparqanllapa, suq filamanda wichukuq. Chaqa chay llaqtaqam ancha altu qaqapa sawambi karqan. 30 Piru Jisusqam paykunapa ch'awpinda rirqan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyarqan
(Mk 1.21-28)

31 Jisusqam rirqan prubinsya Galiliyapa Kapirnawun llaqtanman. Chay llaqtapiqam samana diyapi sinaguga wasiman rishpa, chaypi 32 ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, yach'achikurqan. Chaymi uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. 33 Chay sinaguga wasipiqam karqan suq runa. Paypiqam dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi chay runaqa kayshina qayach'akurqan:
34 —¡A, qam, Jisus Nasaritmanda kaq! ¡Dijawayllapa! ¡Ama mitikuychu noqaykunamanqa! ¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa santu Churin kangi! nishpa.
35 Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa, nirqan.
—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.
Chayshina Jisus kamachiptinqam, chay dyabluqa yumbaypa ñawpanman runata waqtakushpa, mana chuqrishpachu, paymanda lluqshirqanna. 36 Chayta rikashpam, runakunaqa ancha ispantashqata suqnin suqnin Jisuspaq parlarqanllapa:
—¿Ima laya pudirniyuq awturidar kashpam, dyablukunata atin qatiyta? ¡Rikay, “Lluqshiy” niptinlla, chay dyablukunaqa das lluqshin! nishpa.
37 Chay famanqam chay llaqtamandaqa chay prubinsyapa yumbay lugarningunaman shikwakarqan.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Mk 1.29-31)

38 Chaymandaqam Jisusqa chay sinaguga wasimanda lluqshishpa, Simun Pidrupa wasinman rirqan. Chay Simumba swigranmi ancha jwirti jibriwan qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Jisusta rrugarqanllapa kach'akachinambaq. 39 Chayraykum Jisusqa qeshyaqman rishpa, kumurashpa, jibritaqa anyarqan. Chayshina anyaptinllam, chay warmiqa jibrimanda das kach'akarqan. Kanan chay urasmi atarishpa, paykunata qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Mk 1.32-34)

40 Rupay seqaykaptinnam, tukuy laya nanayniyuqkunata apamurqanllapa Jisusman. Chaymi payqa makinda suqpa suqpa sawanman rurashpa, yumbayta kach'akachirqan. 41 Achka runakunamandam dyablukunata qatirqan. Chaymi dyablukunaqa lluqshishpa, qayach'akurqan:

---

* 4:26 1 Reyes 17 * 4:27 2 Reyes 5

—¡A, qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

Piru Jisusqam paykunata anyashpa, mana dijarqanchu masta rimananllapa. Chaqa chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mk 1.35-39)

42 Achikyaykaptinnam, Jisusqa chay llaqtamanda lluqshishpa, suq chunchamanna
rirqan. Chay chunchapi kaykaptimbismi, ancha achka runakuna, warmikuna maskarqan
tarinangaman. Chaymi tarishpaqa, ancha rrugarqanllapa, paykunamanda amana rinam-
baq. 43 Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—Rinim suq llaqtakunamambis, Taytay Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, payta
allita kasunanllapa. Chaqa chaypaqmi noqataqa kach'amuwashqa, nishpa.

44 Chayshina nishpam, Jisusqa chay prubinsya Galiliyapi llaqtan llaqtan purishpa,
sinaguga wasikunapi yach'achikurqan.

5

Achka piskadukunatam piskarqanllapa
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Suq diyam Jisusqa Jinisarit atun qoch'apa manyambi kaykarqan. *[Nuta: Chay Jinisarit*
qoch'allam Galiliya qoch'apis shutiq.]

Chaypim Jisusqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykarqan. Chaymi ancha achka
shamuqkuna ancha kumsanakushpa Jisusta kich'kichashpa yaqqa bularqan. 2 Chayshina
yaqqa bulaptinllapaqam, Jisusqa rikarqan ishkay yakupi puriq barkuta chay qoch'apa
manyambi shayaykaqta. Chaqa piskaduta piskaqkunaqam chay barkukunamanda ishk-
ishpa, atarrayangunata mayllaykarqanllapa. 3 Suq barkum Simun Pidrupa karqan. Chay
barkunman Jisus lluqshishpam, chay Simunda nirqan:

—Kay barkuykita kay manyamanda ashlita waqkaq apay, nishpa.

Chayshina apaptinmi, Jisusqa chay barkupina tiyashpa, chay atun qoch'amanda chay
manyambi kaqkunata yach'achirqan. 4 Ushyashpa yach'achikuytaqam, Simun Pidruta
nirqan:

—Barkuykita kay atun qoch'apa mas ch'awpinman apashpa, atarrayaykita wichuyllapa,
piskadukunata piskanayki, nishpa.

5 Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tutam yuraqashtin yanqa trabajashpa, mana nimatapis
piskashqallapachu kani. Piru qam niwaptikiqa, atarrayayta wichurishaq, nishpa.

6 Chaymandaqam atarrayanda wichuptinqa, allipta ancha achka piskadukuna atar-
rayambiqa bulsachakarqan. Chaymi llashaqwanqa atarrayanqa llikikaykarqanna.
7 Chayshina kaptinqam, paykunaqa makingunawan siñiyakushpa, qayarqanllapa chay
suq barkupi kaq kumpañirungunata, shamunambaqllapa yanapaq. Shamuptinllapaqam,
yumbayninmanda ishkandin barkuta ancha undachirqanllapa piskadukunawan. Chaymi
chay barkukuna ancha llashaqwanqa yaqqa seqarqanllapa chay atun qoch'aman. 8 Chaymi
Simun Pidruqa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, noqaqam ancha uchayuq runa kani. Chaymi rrugayki noqaman-
daqa ashunaykipaq, nishpa.

9 Chaqa Simun Pidruqam chay pullan kaqkunawan ancha achka piskaduta surqoshqan-
rayku, Jisuspaq ancha ispantarqanllapa. 10 Simun Pidrupa kumpañirungunam Jakubuwan
Jwan karqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Jisusmi Simun Pidrutaqa
nirqan:

—Ama manchaychu. Chaqa piskadukunata maskashqaykishinam, kananmandaqa
runakunatana maskashpa, ringi yach'achiq, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

11 Chaymi paykunaqa barkunllapata atun qoch'amanda manyanman surqoshpaqa,
chaypina tukuy imandinda dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 Suq llaqtapi Jisus kaykaptinmi, payman ch'ayarqan suq runa ismuykaq kwirpuyuq.
Chaymi Jisusta rikashpaqa, ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, qaqllanda pachaman
ch'ayachishpa, ancha rrugarqan:
—Kamachikuq Taytitu, munashpaqam kay nanayniymanda atingi kach'akachiwayta,
nishpa.
13 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:
—Munanim kach'akachishuyta. Chayri kanalitan kach'akay, nishpa.
Chayta niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan. 14 Chaymandaqam Jisusqa chay
runata kamachirqan:
—Amakish pitapis parlachingichu kay kach'akachishushqaypaq. Ashwan kuramanlla
rishpa, Muysis kamachikushqanshina ufrindaykita Dyuspaq qoy, yumbay yach'anambaq:
Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.
15 Piru Jisuspaqqam chay parlaqa diyapi diyapi ashwamba shikwakarqan. Chaymi ancha
achka runa ch'ayamurqanllapa, payta uyanambaq, nanayninmanda kach'akachinambaq.
16 Piru Jisusqam paykunamanda ladiyashpa, kutin kutin rirqan chuncha lugarkunaman,
Tayta Dyusman mañakuq.

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 Suq diyam Jisus yach'achikuykaptin, chaypi tiyaykarqan wakin farisiyu duktri-
nayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna. Paykunaqam shamushqal-
lapa karqan prubinsya Galiliyapa, prubinsya Judiyapa llaqtangunamanda, Jirusalin-
mandapis. Kanan Jisusqam Dyuspa pudirninwan qeshyaqkunata kach'akachiykarqan.
18 Chaymi wakin runakunaqa suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa,
ch'ayamurqanllapa. Paykunaqam ancha munarqanllapa ukuman yaykuyta Jisuspa ñaw-
panman, chaypi chay qeshyaqta kach'akachinan. 19 Piru ancha unda runa kaptinmi, mana
mayta atirqanllapachu yaykuytaqa. Chaymi wasipa sawanman qeshyaqta surqorqanllapa.
Chaymandaqam tijakunata ashuchishpa, waskakunawan parambi watashpa, qeshyaqtaqa
uku runakunapa ch'awpinman, Jisuspa ñawpanman ishkichirqanllapa. 20 Chaymi Jisusqa
ancha kriyiqkunata rikashpa, nirqan:
—Runita, uchaykikunamandam pirdunayki, nishpa.
21 Chay nishqambaqmi Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyu
duktrinayuqkuna yuyarqanllapa: "¿Ima pitaq kay runaqa chayshina nishpa Dyusshina
tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan? ¡Paqta imanan ima! Chaqa manam pipis atinchu
runakunapa uchangunata pirdunayta. Tayta Dyusllam atin pirdunaytaqa", nishpa.
22 Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:
—¿Imaraykutaq chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? 23 Mayá, ¿imataq mas tra-
bajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: "Uchaykikunamandam pirdunayki" ichu ninaypaq:
"Kach'akachiykim; atarishpana, riy" nishpa? 24 Chaymi rini rikachishuq yach'anaykillapa:
Tayta Dyusmi Jisukristuta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pir-
dunanambaq, nishpa.
Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:
—Qamtam niyki, atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.
25 Chayshina kamachiptinllam, yumbay chapaykaptin, das atarirqan. Chaymi chay uras
paranda tandashpa, Dyusta ancha alabaqshina rirqanna wasinman. 26 Chayta rikashpam,
yumbay chaypi kaqkunaqa ancha ispantashqata Dyusta ancha alabarqanllapa. Kanan
manchashqatam kayshina parlarqanllapa:
—Mana nunka rikashqanchiqtam kananqa rikanchiq, nishpa.

Jisusmi qayarqan suq runa Libi shutiqta
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

[27] Chaymandaqam Jisusqa chay kashqanmandaqa rirqanna. Chaymi riqshinaqa rikarqan
suq runa Libi shutiqta. *[Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.]* Chay Libiqam tiyaykarqan
kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Kanan Jisusqam Libitaqa nirqan:
—Shamuy, aku noqawan, nishpa.
[28] Chaymi Libiqa das atarishpa, tukuy imata dijashpa, Jisuswanna rirqan.
[29] Chaymandaqam chay Libiqa Jisusta wasinman apashpa, suq atun fyistata paypaq ru-
rarqan. Kanan wakin kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq runakunapismi chay mesapilla
pulla tiyaykarqanllapa. [30] Chaymi chayta rikashpaqa, farisiyu duktrinayuqkuna, Muy-
sispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ancha piñakushpa, Jisuspa yach'akuqningunata
kayshina anyarqanllapa:
—¿Imaraykutaq qamkunaqa kuntribusyunda kubrakuqkunawan, suq laya uchayuq
runakunawan tandakashpa mikuykangillapa, upyaykangillapaqa? nishpa.
[31] Chaymi Jisusqa chay piñakuqkunata nirqan:
—Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chay mana qeshyaqkunaqam ambikuqtaqa
mana munanchu. (Kay uchayuqkunaqam chay qeshyaqkunashinaqa.) [32] Chayshinallam
noqaqa shamushqa kani uchayuqkunata qayanaypaq, uchangunata dijashpa, Dyuspi
kriyinanllapa. Piru manam shamushqachu kani chay mana uchayuq tukuqkunata qayaq,
nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

[33] Wakin runakunam Jisusta tapurqan:
—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, yumbay farisiyu duktrinayuqkunaqa
ancha ayunanllapa; kutin kutin Dyusman mañakunllapa. ¿Imaraykutaq qamba
yach'akuqnikikuna mana ayunashpachu mikunllapa, upyanllapa? nishpa.
[34] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, suq kasaraq runa kumpañirungunata kumbidashpa, fyistapi kaptinqachuraq,
¿atingimanllapa chay kumpañirungunata ayunachiyta? Manám. Chayshinallam kay
yach'akuqniykunapis pullay kushikuykashpaqam, mana ayunanllapachu. [35] Piru suq
diyam kuntrawaqkuna paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi,
kay yach'akuqniykunapis rinllapana ayunaq, nishpa.
[36] Jisusqam kayshinapis suq kumparasyunda rurarqan:
—Manam pipis mushuq mudananmanda suq pidasuta kuchunchu, mawka mudananda
rrimindananqa. Chaqa mushuq mudananda kuchuptinqam qesachakan. Kanan mushuq
rritasuqam mana pullachu mawkawanqa. Siraptinqam mana shumaqchu kanqa.
[37] Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chaqa
llullu binuqam qarwashpa, mawka qara taligataqa pach'yachin. Chayshinam binu, qara
taligaqa qesachakan. [38] Chayri mushuq binutaqa wichushun mushuq qara taligaman
(chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq). *[Nuta: Chay llullu binuqam Jisuspa mushuq
nutisyanshina. Chay mawka qara taligaqam isrraylinukunapa chay unay kustumbringunashina.]*
[39] Piru chay qarwashqa binutalla upyaqqam, llullu binutaqa mana munanllapachu: Qar-
washqa binum noqapaqqa mas allinqa, nishpa.

6

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

[1] Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda pasaykar-
qan. Chaymi yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, triguta pitishpa, qaqoshpa, mikuykar-
qanllapa. [2] Chaypaqmi wakin farisiyu duktrinayuqkuna Jisusta anyarqanllapa:
—Samana diyapiqam mana balinchu trabajananchiqqa. ¿Imaraykutaq kay samana
diyapi wakin yach'akuqnikiqa trigupa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa traba-
jaykanllapa? nishpa.
[3] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ima, ¿manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan
mallaqnashpa rurashqandaqa? 4 Karpamanda adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi
kurakunapaqlla karqan. Piru Dabid mana dirichuyuq kashpapismi, chay adurana wasiman
yaykushpa, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan
mikunambaq.*
5 Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi
atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi ruranchiqqa,
nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Suq samana diyapim Jisusqa sinaguga wasiman rishpa, chaypi yach'achikuykarqan.
Chay ukupiqam suq runa allin ladu qendishqa makiyuq karqan. 7 Chaymi Muysispa
liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta ancha chaparqanl-
lapa: ¿Payqachu rin kach'akachiq chay runata kay samana diyapi ichu mana? nishpa.
Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa, chaypaq tumbashpa dimandananllapa. 8 Piru Jisusqam
yuyayninllapata yach'ashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:
—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.
Chaymi runaqa atarishpa ch'awpinllapapina shayarqan. 9 Chaymandaqam Jisusqa chay
jusgaqkunata nirqan:
—Mayá, niwayllapa: ¿Imatam Tayta Dyus kamachiwanchiq, samana diyapi ru-
ranchiqqa? ¿Allita ruranchiq ichu maluta? ¿Suq runata washananchiq, ichu
wanchinanchiq? nishpa.
10 Chayshina Jisus nishpaqam, yumbay chay rridurnimbi kaqkunata chapashpa, chay
qendishqa makiyuq runata nirqan:
—Chutay makikita, nishpa.
Chaymi chay runa makinda diki chutaptinlla, qendishqa kashqanmandaqa dasna
allinyarqan. 11 Chayta rikashpaqam, chay kuntraqkunaqa ancha fiyuta piñakurqanllapa.
Chaymi paykunapura parlarqanllapa: ¿Imanachishundaq Jisusta? nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 Chay diyakunapim Jisusqa rirqan suq lumaman Dyusman mañakuq. Chay lumapiqam
chay tutaqa yuraqarqan Dyusman mañakushpa. 13 Chaymandaqam achikyaptinqa,
yach'akuqningunata qayashpa, yumbay paykunamanda dusita akrashpa numbrarqan,
apustulninguna kanambaq. 14 Chay dusi apustulningunaqam kaykuna karqan: Simun;
payllam Pidrupis shutirqan; paypa masan Andris; wakinqam Jakubu, Jwan, Filipi, Bartulu,
15 Matiyu, Tumas, Alfiyupa churin Jakubu. Suq Simun shutiqtapismi akrarqan, apustulnin
kanambaq. Paymi isrraylinu Kananista partidumanda karqan. 16 Ishkay apustulkunaqam
Judas shutirqan. Suqqam Jakubupa masan karqan. Suqqam Judas Iskaryuti shutirqan.
Chay Judas Iskaryutim suq tyimpupi Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Mt 4.23-25)

17 Jisusmi chay lumamanda yach'akuqningunawan shamushpa, suq pambaman
ch'ayarqanllapa. Chaypim ashla unayarqan. Ancha achka runa, warmim chay pambaman
ch'ayamushqallapa karqan prubinsya Judiyapa kapitalnin Jirusalinmanda, yumbay
llaqtangunamanda, Tiru llaqtapa, tukuy Sidun llaqtapa kustangunamanda. Paykunaqam
shamushqallapa karqan Jisusta uyanambaq, qeshyayningunamanda kach'akanambaq.
18 Chaymi Jisusqa paykunata kach'akachishpa, runakunamanda dyablukunatapis qatirqan.
19 Kanan payqam ancha pudirniyuq kashpa, qeshyaqkunapa sawanman makinda rurashpa,

* 6:4 Levítico 24.5, 9; 1 Samuel 21.6

yumbayta kach'akachirqan. Chaymi yumbay qeshyaqkunaqa imashinapis munarqanllapa Jisusman makinda rurayta kach'akanambaqllapa.

Kushikuqkuna mana kushikuqkunawan
(Mt 5.1-12)

20 Jisusmi yach'akuqningunata chapashpa nirqan:
—Qamkuna pubrikunaqar kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyus allita kamachikushpaqam, shumaqta rin ch'askishuqllapa, paywan kawsanaykillapa.
21 'Kanan qamkuna mallaqnaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa undaq. Qamkuna waqaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa kushikuq.
22 'Noqapi kriyishqaykirayku ch'iqnishuptinllapa ichu qatishuptinllapa ama tandakanayki paykunaman, ichu mana allikunata rimashuptinllapa, ichu malukunatashina musyashuptinllapaqa, kushikuyllapa. 23 Chaqa ancha shumaq primyutam syilupiqa ringillapa ch'askiq. Unay tyimpupipismi chay ch'iqnishuqkunapa agwilungunaqa chayshinalla Dyuspaq rimaqkunata ancha qesacharqanllapa.
24 'Piru ¡imanangillaparaqri qamkuna kapuqkunaqa! Dyuswanqam mana ringillapachu kushikuq. Chaqa kay pachapi bwina bidata pasashpaqam kushikuykangillapa.
25 '¡Ay, imanangiraqri qamkuna unda unda mikuqkunaqa! Chaqa ringillapam mallaqnaq. ¡Imanangiraqri qamkuna asikuqkunaqa! Chaqa ancha llakishpam, ringillapa waqaq.
26 '¡Ay, imanangiraqri qamkuna, runa masikimanda alabashqakunaqa! Chaqa chay alabashuqkunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaq tukuqkunataqa chayshinalla alabarqanllapa.

Jisusmi yach'achikurqan, ch'iqniwaqninchiqta kuyananchiq
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 'Piru qamkuna uyawaqkunatam niykillapa, kuntraykikunata kuyayllapa. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. 28 Maldisyashuqkunata niyllapa: "Dyus yanapashunqa", nishpa. Musyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. 29 Mayqan runa suq ladu qaqllaykipi takashuptinqa, suq ladutapis qoy, chaypipis takashunambaq. Kapaykita qoch'ishuptimbis, kushmaykitapis dijay apanambaq. 30 Mayqan imata mañashuptimbis, qoy. Pi imaykita qoch'ishuptimbis, amana mañaychu kutichishunanqa. 31 Qamkuna munashpa runa masikikuna allita rurashunambaqqa, paykunatapis chayshina allitalla ruray.
32 'Kuyashuqkunatalla kuyaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay ancha uchayuqkunapismi kuyaqkunatalla kuyan. 33 Chaymi qamkuna faburta rurashuqtalla faburta ruraptikiqa, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa asta chay ancha uchayuq kaqkunapismi chayshinalla ruranllapa. 34 (Chayri qamkunapa imayki kaptinqa, runa masiki ima nisitashqanda pristayllapa.) Piru imata qoshunanrayku pristaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay uchayuqkunapismi pristan chay iman qoqkunatalla. 35 Piru qamkunaqar ashwan kuntraykikunata kuyashpa, allita rurayllapa. Qamkunapa imayki kaptinqar, ima nisitashqanda pristayllapa. Piru ama imata qoshunanraykuchu pristayllapaqa. Chayshina allita ruraptikiqam, Dyusqa ancha shumaq primyuykita rin qoshuqllapa. Chayta rurashpallapaqam, Dyuspa wambranguna ringillapa kaq. Chaqa Dyusqam ancha allin kashpa, chay mana ni agradisiqkunata, chay malukunatapis yanapan. 36 Chayri ancha allin Taytanchiq Dyus llakipashuptinqa, qamkunapis llakipakuqkuna kayllapa.

Runa masinchiqtaqa ama jusgashunchu
(Mt 7.1-5)

37 'Ama jusgakuychu, qamkunapis ama jusgadu kanaykillapa. Suqkunata ama wichupayllapachu, qamkunapis ama wichupadu kanaykillapa. Ashwan suqkunata pirdunayllapa, qamkunapis pirdunadu kanaykillapa. 38 Imayki kaptimbis, suqkunata qoyllapa. Chayshina qoptikiqam, Tayta Dyus rin qoshuq. Chaqa Dyusqa ancha achkata qoshushpa,

kuyuchishpa, ch'apsishpa, llapchashpa, ich'akaykaqta rin millqachishuq. Chay ima tantuta yanapaptikim, Dyuspis chay tantuta rin yanapashuqllapa, nishpa.

39 Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyundapis yach'akuqningunata nirqan:

—Suq sarku runaqa ¿imashinaraq apanman suq sarkutaqa? Manam atinchu. ¿Imanaymi apanqaqa? Ashwambam suq ush'kuman ishkandin seqanmanllapa, ¿manachu? 40 Chayshinallam suq yach'akuqqa mana rinchu binsiq yach'achikuqnindaqa. Piru tukuy imata allita yach'akushpaqam, chay yach'achikuqninshina atin kayta.

41 'Qamkuna mas uchayuqkunaqa ama jusgayllapachu, kriyiq masiki ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jusgashpaqam, paypa ñawimbi suq pidasu uqshitashina kaqta chapaykangishina, mana intyindishpa qamba ñawikipi suq bigashina kashqanda. 42 Chayshina chay kikin ñawikipi suq ancha atun biga kashqanda mana rikashpaqa, ¿manachu penqakungi masaykita ninayki: "Masita, dijaway ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq" nishpaqa? ¡A, qamkuna shimikiwanlla kasukuqkuna! ¡Suqta jusganaykiqam kan grasyayki! ¡Chaqa suqta jusganaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay ancha atun bigata surqoy! Chayshina allita chapakushparaqmi, kriyiq masikipa ñawinmanda uqshitataqa atingi surqoyta. Manaqa manam atingichu, nishpa.

Allin runata mana allin runataqam riqsinchiq rurashqanmanda
(Mt 7.17-20; 12.33-35)

43 'Suq yura mana baliqqam mana allitaqa puqonchu. Piru suq allin yuraqam allinda puqon. 44 Chayshinam yumbay plantakunataqa puqoyninmanda riqsinchiq, ¿manachu? Kashamandaqam mana iguskunataqa pallanchiqchu. Chayshinallam chay sarsamandapis mana ubaskunataqa pallanchiqchu. 45 Chayshinallam allin runaqa allikunata riman, allin yuyaykuna shunqombi kashqanrayku. Piru chay mana allin runakunaqam mana baliqkunata riman, malu yuyaykuna shunqonllapapi kashqanrayku. Chaqa shunqombi ima laya yuyaykuna kashqandam shiminwanqa rimanllapa; manam maymandachu.

Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasikunashina
(Mt 7.24-27)

46 '¿Imaraykutaq qamkunaqa "Siñursitu, Siñursitu" niwangillapaqa, nishushqayta mana kasushpaqa? 47 Suq kumparasyunda nishqaykillapa. Noqata allita kasuwaqkunaqam suq yach'ayniyuq runa wasita ruraqshina. 48 Chay yach'ayniyuq runaqam wasinda ruranambaqqa allakurqan uku angu rumiman ch'ayashtin. Chaymandaqam chay jwirti rumipa sawambina simyintunda rurashpa, wasinda alsarqan. Chaymanda ushyaptinqam, rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamurqan bulaq chay wasitaqa. Piru manam ni kuyuchirqanchu, rumipa sawambi allin simyintuyuq kashqanrayku. Chay rumipa sawambi wasikuqshinam noqata kasuwaqkunaqa. 49 Piru mana kasuwaqkunaqam suq runa pamba allpapi mana simyintuyuq wasinda ruraqshina. Chaqa wasinda ushyaptinqam, chay rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamushpa, chay wasi mana simyintuyuqta bulashpa, limpu chingachirqan, nishpa.

7

Jisusmi suq rrumanu suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Mt 8.5-13)

1 Jisusqam paykunata yach'achishpaqa, rirqanna Kapirnawun llaqtaman. 2 Chaypim suq rrumanu suldadu tiyaq. Chay suldaduqam achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypam suq ancha kuyashqan kriyadun qeshyaq wañuykarqanna. 3 Chay rrumanu suldaduqam Jisuspa famanda yach'arqan. Chaymi kach'arqan kamachikuq ansyanu isrraylinukunata, rinambaqllapa Jisusta rrugashpa apamuq, kriyadunda kach'akachinambaq. 4 Chaymi kach'adungunaqa rishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Ancha allinmi chay rrumanu suldaduqa. Yanapayri yush'ayku. 5 Chaqa noqanchiq isrraylinukunatam ancha kuyawanchiq. Chaymi sinaguga wasita rurashqa noqaykunapaq, nishpa.

[6] Chayshina niptinqam, Jisusqa chay rrugaqkunawanna rirqan. Chaymi suldadupa wasinman yaqqana ch'ayaptinqa, chay rrumanuqa wakin kumpañirunda kach'arqan, ñanmanlla tingushpa, ninanllapa:

—Taytitu, amar piñakuychu. Amanar kaykamanqa shamuychu. Chaqa manamir baliq runachu kani, kay wasiyman yaykunaykiqa. [7] Chaymi mana rirqaychu noqa kikiy maskashuqqa. Kamachikuyri. Chay nishqaykiwanllam kriyaduyqa rin kach'akaq. [8] Chaqa noqapismi kamachiwaqta kasuni. Chayshinallam kamachishqay suldaduykunapis kasuwan. Suqninda "Riy", niptiymi, rin. Suqta "Shamuy", niptiymi, shamun. Kriyaduyta kamachiptiy, imata ruranambismi ruran.

[9] Chayshina niptinmi, Jisusqa ancha ispantashpa, kushikurqan. Chaymi tikrakashpa chay pullan riqkunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay ancha kriyiq runatashinaqam mana ni suqta tarishqachu kani, ni kay llaqta masinchiq isrraylinukunapi, nishpa.

[10] Chaymandaqam chay kach'adungunaqa wasiman kutirishpaqa, chay kriyadun qeshyaqtaqa kach'akashqatana tarirqanllapa.

Jisusmi suq biyudapa wawanda kawsachirqan

[11] Chaymandaqam Jisusqa Nayin shutiq llaqtamanna rirqan. Paypa pullanmi rirqanllapa yach'akuqninguna, ancha achka runakuna, warmikuna. [12] Chay Nayin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, rikarqan suq almata apaykaptinllapa pambaq. Chay wañushqaqam suq biyudapa sapalan ullqo wawan kashqa karqan. Chay llaqtamandaqam achka runakuna, warmikuna riykarqan pambakuq, chay biyudata kumpañashpa. [13] Chaymi Jisusqa chay biyudata chapashpa, llakipashpa nirqan:

—Amar waqaychu, nishpa.

[14] Chaymandaqam almaman qemikashpa, paranman makinda rurarqan. Chaymi chay apaqkunaqa riykashqanmanda shayaptin, Jisusqa chay almata nirqan:

—Wambra, qamtam niyki, ¡atariy! nishpa.

[15] Chayshina niptinllam, chay wañushqa wambraqa alsakamushpa, parlarqanna. Chaymandaqam Jisusqa chay wambrataqa kawsaqtana mamanda intrigarqan. [16] Chaymi rikaqkunaqa manchashqata chapashpa, Dyusta kayshina alabarqanllapa:

—¡Dyuspaq suq ancha kamachikuq rimaqmi kay noqanchiqkunaman shamushqa! nishpa.

Nirqanllapapismi:

—Tayta Dyusmi shamushqa yanapawananchiq, nishpa.

[17] Kanan Jisuspa famanqam chay prubinsya Judiyapa tukuy rridurnin llaqtakunaman shikwakarqan, "Jisusshi kawsachikushqa", nishpa.

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Mt 11.2-19)

[18] Chaykunata Jisukristu ruraptinmi, Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna yach'arqan. Chaymi paykunamanda yach'ashpa, Jwanqa ishkay yach'akuqninda qayashpa, [19] Jisusman kach'arqan, kayshina tapunambaq:

—Mayá, ¿qamchu Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa? nishpa.

[20] Chaymi chay kach'adungunaqa rishpa, Jisusta nirqan:

—Jwan Shutichikuqmi kach'amuwashqa tapushunayllapa: "¿Qamchush Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa?" nishpa.

[21] Chay urasmi Jisusqa achka qeshyaqkunata kach'akachiykarqan. Wakinmandaqam dyablukunata qatiykarqan. Achka sarkukunatapismi chapachiykarqan. [22] Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Kutirishpa, Jwanda niyllapa kay rikashqaykillapata, uyashqaykillapata, sarkukuna rikakushqanda, kujukuna purishqanda, ismuykaq kwirpuyuqkuna kach'akashqanda, surdukuna uyakushqanda, wañushqakuna kawsamushqanda, pubrikuna Dyuspa shumaq

nutisyanda uyashqanda. [23] Kanan noqapi mana shaykuq kriyiqkuna kushikunqallapa.
Chayta Jwanda niyllapa, nishpa.
[24] Chayshina niptinmi, chay kach'adungunaqa Jwanmanna kutirirqan. Riptinllapaqam,
Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:
—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykilla-
pachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiq-
tashina? Manám. [25] ¿Ichu rirqaykillapaqa chapaq suq ancha ch'aniyuq mudanayuq
runata? Manám. Chaqa chay ancha shumaqta mudakuqkuna, chay bwina bida kawsaqku-
naqam tiyanllapa gubyirnukunapa atun wasingunapi, ¿manachu? [26] Chayshinaqa ¿imata
rikaqtaq rirqaykillapaqa? ¿Dyuspaq suq allip rimaqta? Arí, alliptam niykillapa, Dyuspaq
ancha baliq rimaqtam rirqaykillapa rikaqqa. Kanan chay Jwanqam yumbay chay suq
rimaqkunamanda mas baliq kashqa. [27] Chaqa chay Jwambaqmi Taytanchiq Dyusqa Santu
Librumbi Akrashqan Washadurta kayshina niwarqan:
Qamba ñawpaykitam noqapaq suq rimaqta rini kach'aq. Paymi ñanda allichanmanshina
runakunata rin yach'achiq, shumaqta qamta ch'ayachishunanllapa, nishpa.*
[28] Chaymi allipta niykillapa, Dyuspaq yumbay rimaqkunamandam mana ni suq Jwanman-
daqa mas baliqqa kashqachu. Piru noqa Taytaywan kamachikuptiy, noqapi yuyakuq-
manda mas umildi kaqqam mas baliq rin kaq chay Jwanmandaqa, nishpa.
[29] Chayshina Jisus Jwanda alabaptinqam, yumbay chay uyaqkuna asta chay kun-
tribusyun kubrakuqkunapis nirqanllapa:
—Dyusqam ancha allin kashqa noqanchiqkunawanqa, nishpa.
Chaqa yumbay paykunatam Jwanqa shutichishqa karqan. [30] Piru farisiyu duktri-
nayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam mana dijakashqachu kar-
qan Jwan shutichinambaq. Ashwanmi Tayta Dyus paykunata munaptin washaytaqa,
fyirusyashpa mana munarqanllapachu.
[31] Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Imawandaq kay tyimpumanda runakunataqa atini kumparayta? ¿Ima laya kus-
tumbriyuqmi paykunaqa? [32] Kay mana kriyiqkunataqam kumparani chay wambra mana
nimatapis munaq pugllaqkunawan. Manchu wambrakunaqa plasapi pugllanllapa, fyis-
tatashina rurashpa ichu suq almata pambaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna
mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa ninllapa: "¡Fyistapishina flawtata
waqachiptiymi, mana dansangillapachu! ¡Pambakuqshina llakiy llakiyta kantaptiypismi,
mana waqangillapachu!" nishpa. (Chayshinallam wakinnikikuna mana munangillapachu
uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata). [33] Chaqa chay Jwan shamushpa, mana ni
tandata ni allin mikunata mikuptin, mana ni binuta upyaptinqam, nirqaykillapa: "Waq
Jwanqam dyabluwan kashpa, lukushina purin", nishpa. [34] Chaymandaqam Dyusmanda
Shamuq Runa kashpa mikuptiy, imitata upyaptiyqam, noqapaq ningillapa: "¡Jwi, mana
undaqmi mikun, upyan! Chay uchayuqkunawan, kuntribusyunda kubrakuqkunawanmi
tandakan", nishpa. [35] Piru Dyus nishqanda kasuqkunaqam ancha yach'ayniyuqkuna.
Chaymi shumaqta kawsaptinllapa, rikaqkunaqa intyindinllapa: Ancha yach'ayniyuqmi
Dyusqa, nishpa.

Jisusmi farisiyu Simumba wasimbi mikurqan

[36] Suq farisiyu duktrinayuq runam Jisusta nirqan:
—Aku wasiyman mikuq, nishpa.
Chaymi Jisusqa wasinman rishpaqa, mesaman tiyarqan mikunambaq. [37] Chay llaqtapim
suq warmi ancha uchayuq karqan. Chay warmim yach'arqan chay farisiyupa wasimbi
Jisus kashqanda. Chaymi ikinda ch'ayarqan mishki mutkinata suq rumi pumupi apashpa.
[38] Jisuspa ch'akinman qemikashpam, ancha waqarqan. Waqaqshinam ch'akingunata
nuyuchirqan waqayninwan. Nuyuchishpaqam aqchanwan chakichishpa, muchashpa,
chay mishki mutkinawan pasarqan. [39] Chay farisiyu Jisusta apaqqam chay warmi chayta

* 7:27 Malaquías 3.1

ruraykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Atatayraq kay warmiqa. Mana allikunata rurashpam purirqan. Kay runa Dyuspaq allip rimaq kashpaqach'i, atinanda yach'ayta: Uchayuq warmim ch'akiymanda piskawaykan, nishpa. [40] Chayshina yuyaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Simun, munanim suq kusitata nishuyta.

Chaymi farisiyuqa nirqan:

—Niwayri, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

[41] Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ishkay runam suq qellayniyuqta dibiraq. Suqmi 500 dinaryu qellayta dibirarqan; suqqam 50 dinaryu qellayta dibirarqan. [42] Mana atiptinllapa pagaraytam, chay qellay dwiñuqa chay ishkandin dibiraqta pirdunarqan. Mayá, niway, chay dibiraqkunaqa, ¿mayqanninraq masta rin kuyaq chay qellay dwiñutaqa? nishpa.

[43] Chayshina niptinqam, Simunqa nirqan:

—Noqam yuyani, chay runa mas achka dibirashqan pirdunashqanmi mastaqa rin kuyaq, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chayshinam. Allitam yuyashqa kangi, nishpa.

[44] Chaymandaqam chay warmita chapashpa, Simunda nirqan:

—¿Intyindishqachu kangi kay warmi rurashqandaqa? Rikay, kay wasikiman yaykuptiyqam, mana qowarqaykichu yakuta, ch'akiykunata mayllanayqa. Piru kay warmiqam waqayninda ich'ashpa, ch'akiykunata aysashpa, aqchanwan chakichishqa. [45] Qamqam mana napaykuwashqachu kangi muchawashpa. Piru payqam ch'ayamushqay urasmandapacha mana shaykuq ch'akiykunata muchashqa. [46] Qamqam mana umaytaqa asiytiwanqa pasarqaykichu, shumaqta ch'ayachiwanaykiqa. Piru payqam ancha ch'aniyuq mishki mutkinawan ch'akiykunata liyashqa. [47] Chaymi allipta niyki, Taytanchiq Dyus kay warmita yumbay uchangunata pirdunaptinqam, kayshina ancha kuyawan. Piru Tayta Dyus suq runa ashla uchayuqta pirdunaptinqam, chay runaqa ashlitatalla kuyan, nishpa.

[48] Chaymandaqam chay warmitaqa nirqan:

—Uchaykimandam pirdunayki, nishpa.

[49] Chayshina niptinqam, Jisuswan mesapi kaqkunaqa, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Imataq kashpa, kay yanqa runaqa uchangunata pirdunaykan? nishpa.

[50] Piru Jisusqam chay warmita nirqan:

—Noqapi kriyishqaykiraykum, yumbay uchaykimanda pirdunaduna kangi. Kushikushpana riy, nishpa.

8

Warmikunam Jisusta yanaparqan

[1] Chaymandaqam Jisusqa dusi apustulningunawan rirqan achka llaqtakunata, achka kasiriyukunata, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, chay uyaqkuna Dyusta kasunambaqllapa. [2] Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan rirqan. Paykunataqam nanayningunamanda kach'akachishqa karqan. Wakinmandaqam dyablukunata qatishqa karqan. Chay warmikunamandaqam suqninqa Marya karqan. Payllam Madalinapis shutiq (Magdalamanda kashqanrayku). Paymandam Jisukristu syiti dyablukunata wichukushqa karqan. [3] Suq warmiqam Jwana shutiq. Payqam Chusapa warmin karqan. Chay Chusaqam prifiktu Irudispa wasimba kamachikuqnin karqan. Suq warmiqam Susana karqan. Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan puriqllapa tukuy iman kaqwan yanapashpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan tarpukuq runawan
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

[4] Achka llaqtakunamanda achka runa, warmi shamuptin Jisusta rikaqmi, payqa kay kumparasyunwan paykunata yach'achirqan:

[5] —Suq tarpukuq runa simillanda shikwaptinmi, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay ñambi ishkiq simillatam pasaqkuna sarrurqanllapa; wakindaqam pishqokuna pallarqan. [6] Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chay simillaqam sawapilla kashpa,

wayralla wiñarqan. Lukismi kaskaju kashqanrayku, mana atishpa ch'upakuyta, chakirqan.
7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay similla wiñaptinqa,
kashakunapis pullan wiñashpa maqarqan. Chaymi limpu chingachirqan. 8 Piru wakin
simillaqam ancha allin allpaman ishkirqan. Chay simillaqam shumaqta wiñashpa, allita
puqorqan. Chaqa kada simillitam syin granusta puqorqan.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa ancha jwirtita nirqan:

—¡Qamkuna rinriyuqkunaqar allita uyawayllapa kay nishushqayta! nishpa.

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

9 Chay kumparasyunda nishqambaqmi yach'akuqninguna Jisusta tapurqan:

—Niwayllapar, ¿imam munan niyta chay nishqaykiqa? nishpa.

10 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyusmi munan noqapi kriyiqkuna allita intyindinaykillapa: Kayshinam ancha shumaqta rin kamachikuq, nishpa. Piru noqapi mana munaq kriyiqkunataqam achka kumparasyunwanlla yach'achini, maychika chapashpapis, ama rikananllapa, maychika uyashpapis, ama intyindinanllapa.

Jisusmi chay kumparasyumbaq intyindichikurqan
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

11 'Chay kumparasyunqam kayshina munan niyta: Dyuspa shumaq nutisyanqam chay
simillashina. 12 Wakin uyawaqkunam chay similla ñanman ishkiqshina. Ancha angu
shunqoyuq kashpa, Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, mana kriyinllapachu. Chaymi
dyabluqa shamushpa, uyashqanda das qonqachin, ama kriyishpa washadu kananllapa.
13 Wakin uyawaqkunaqam chay ashla allpayuq kaskajushina. Chaymi Dyuspa shumaq
nutisyanda uyaptinllapaqa, shunqombi mana allitaqa yurakanchu. Chaymi das kriyishpa,
ashla tyimputalla ancha kushikushpa kawsanllapa. Chaymandaqam ashla padisishpaqa,
das syintishpa, Dyusmanda akrakanllapa. 14 Wakin uyawaqkunaqam chay kashapa
ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpa
kriyin. Piru chaymandaqam tukuy imayuq munashpa kayta, kwirpun munashqambilla
yuyashpaqa, Dyusta qonqanllapa, chay similla kashakunapa ukumbi chingaqshina. 15 Piru
wakingunaqam chay allin allpashina. Chaqa ancha allin shunqoyuqkuna Dyus nishqanda
uyaptinllapam, allita yurakan. Chaymi Dyustana mana shaykuq kuyashpa, kasushpa,
shumaqtana kawsanllapa.

Suq kumparasyundam rurarqan michawan
(Mk 4.21-25)

16 'Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq almunwanqa pambanchu ni ka-
mamba waranman pakanchu. Ashwanmi altupi ruran, yaykuqkunata achikchanam-
baq. 17 Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq.
Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. 18 Allita
uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita
uyakuqtaqam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisuspa masanguna mamambismi payman ch'ayamurqanllapa
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 Jisuspa masanguna mamambismi ch'ayamurqan chay kashqanman. Piru ancha unda
runa kaptinmi, mana atirqanllapachu ch'ayayta Jisuspa ladunmanqa. 20 Chaymi Jisustaqa
suq runa abisarqan:

—Siñursitu, mamayki masaykikunam kay sawapi. Anchash munanllapa qamwan
parlayta, nishpa.

21 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyus nishqanda uyaqkuna kasuqkunam noqapa mamay, masaykunaqa,
nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 Suq diyam Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkuman yaykushpa, paykunata nirqan:
—Aku kay atun qoch'apa waq chimbanman, nishpa.
Chayshina niptinqam, rirqanllapana. 23 Chaymi riykaptinllapaqa, Jisusqa puñurqanna. Kanan qonqaylla ancha jwirtita wayraptinmi, chay yakuqa ancha maqchikamushpa, undaykarqanna chay barkuman. Chaymi chay barkuqa yaqqana seqarqan. 24 Seqaykaptinnaqam utqaymaya Jisusta rikch'achishpa nirqanllapa:
—¡Ay, Taytitu, Taytitu! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.
Chaymi Jisusqa atarishpa, chay wayrata, chay maqchikaykaq yakukunata jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. 25 Chaymandaqam chay yach'akuqningunata tapurqan:
—¿Imapaqmi qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu noqapi allita yuyakungillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa ancha ispantashqata, suqnin suqnin parlarqanllapa:
—¿Ima layaraq kay runaqa? ¡Rikay, kamachiptin kay wayrawan yakuqa das kasushpa, qasillarqan! nishpa.

Dyablukuna lukuyachiptinmi, suq runa kadinakunata pitirqan
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 Chay qoch'apa waq chimbanman rishpaqam, Gadarapa manyanman ch'ayarqanllapa. Gadaraqam Galiliyapa chimba shutimbi kidan. 27 Chay yakupi puriq barkumanda qoch'apa manyambi ishkiptinllapaqam, suq luku gadarinu runa Jisusman ch'ayarqan. Chay runapa kwirpumbim achka tyimpuna dyablukunapa ispiritunguna tiyashqa karqan. Chaymi luku kashpa, sipralla puriq. Kanan pantyungunapim tiyaq. Wasimbiqam manana tiyarqanchu. 28 Chay runaqam Jisusta chapashpa, qayach'akushpa, ñawpambi qonqorikushpa nirqan:
—¿Imapaqmi mitikungi noqamanqa, qam ancha pudirniyuq Dyuspa Churinqa? Rrugaykim, yush'ayku, amar qesachawaychu, nishpa.
29 Chaqa Jisusqam chay runamanda qatiykarqan chay dyabluta. Chaymi chayshina chay dyabluqa rrugarqan. Chay dyabluqam achka tyimpuna chay runataqa dwiñukushqa karqan. Chaymi runakunaqa chay runata sujitananllapa yuyashpa, makingunamanda, ch'akingunamanda kadinakunawan alli alli watashqallapa karqan. Piru chay lukuqam chay kadinataqa mana kwintashpachu, pitishpa, chuncha lugarkunaman rirqan, dyablu apaptin.
30 Jisusmi tapurqan:
—¿Imam shutingi? nishpa.
Payqam nirqan:
—Manadam shutinillapa, nishpa.
Chayshinaqam nirqan, ancha achka dyablukunapa ispiritunguna chay runapa kwirpunman yaykushqa kaptin. 31 Chay dyablukunaqam Jisusta ancha rrugarqanllapa, ama chay manchaypaq talalanman kach'anambaq. 32 Anaq ladun qaqapim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta rrugarqanllapa, chay kuchikunaman yaykunambaq. Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, riyllapa, nishpa.
33 Chayshina niptinqam, chay dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, chay kuchikunamanna yaykurqanllapa. Chaymi yumbay chay kuchikunaqa, lukuyashpa, qayach'akushpa, qaqamanda kallpashpa, qoch'aman seqarqan. Chaymi ch'uqashpa yumbayna wañurqanllapa.
34 Kanan chay michiqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa abisaq ch'akrangunapi kaqkunata, llaqtambi kaqkunata:
—Kay kusasmi pasawashqa, nishpa.
35 Chaymi ancha achka runakuna rirqanllapa, chay pasashqanda rikaq. Kanan Jisus kashqanman ch'ayashpaqam, chay lukutaqa kach'akashqatana tarirqanllapa, Jisuspa

ch'akin kaqpi tiyaykaptin. Chay runaqam jwisyumbina kashpa, mudanandapis allitana
rurakushqa karqan. Chayta rikashpaqam, ancha mancharqanllapa. 36 Kanan chay
rikaqkunaqam chay shamuq runakunata manyaqlla parlachirqanllapa:
—Rikashqallapam kani chay lukuta Jisus kayshina kach'akachiptin, nishpa.
37 Chaymi chay gadarinukunaqa ashwamba mancharqanllapa. Chayraykum yum-
baynin Jisusta rrugarqanllapa, chay Gadaramanda lluqshinan. Chaymi Jisusqa barku-
man yaykushpa, chay Gadaramandaqa rirqanna. 38 Kanan chay runa kach'akaqqam
Jisusta ancha rrugarqan pullan apanambaq. Piru Jisusqam kamachishpa kidanambaq,
dispidikashpa nirqan:
39 —Wasikiman kutirishpa, Tayta Dyus tukuy ima ancha yanapashushqanda aylluykiku-
nata willay, nishpa.
Chaymi chay runaqa llaqtanman kutirishpa, yumbayta parlachirqan:
—Jisusmi kayshina ancha yanapawashqa, nishpa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpam, suq chinata kawsachimurqan
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Jisus kutimuptin chay qoch'apa suq ladu chimbanmanqam, ancha achka runa, warmi
chaypi payta shuyaykarqanllapa. Chaymi shamuptinqa, ancha kushikushpa, shumaqta
ch'ayachirqanllapa. 41 Chaymambismi suq runa Jayru shutiq ch'ayarqan. Payqam suq
sinaguga wasipa kamachikuqnin karqan. Chay Jayrum Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa,
kayshina ancha rrugarqan:
—Taytitu, yush'aykur aku wasiyman, nishpa.
42 Chaqa payqam suq chinayuqlla karqan. Piru chay chinanqam dusi watayuq kash-
pach'i, wañuykarqanna. Chaymi Jisusqa Jayruwanna riptinqa, ancha achka runa, warmi
ikinda kish'kichaypa rirqanllapa.
43 Chay runakunapa ukumbiqam suq qeshyaq warmi riykarqan. Chay warmitaqam
yawarqa dusi wata tukuyta mana dijarqanchu. Chaymi ancha qeshyaqlla puriq. Kanan
ambikuqkunata pagarashpam, tukuy ima kaqninda limpuna ushyashqa karqan. Piru
manam ni mayqan ambikuq atirqanchu kach'akachiytaqa. 44 Chaymi chay warmiqa
ikin laduta qemikashpa, Jisuspa kapamba manyanda makinda ruraptinlla, yawarqa das
dijarqan. 45 Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.
Yumbay ikinda riqkunaqam nirqanllapa:
—Manam, manam, nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ⌊wakin yach'akuq masingunawan⌋ nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, kay tukuy runam kish'kichashuykangi. Tukuy ladumandam
kumsashungi. Chaypaqqa ¿imaraykutaq tapukungi: "¿Pitaq kapayta llamkashqa?"
nishpaqa?
46 Piru Jisusqam nirirqan:
—Suqnikim kapayta llamkarqayki. Chaqa pudirniy kach'akachishqandam syintishqa
kani, nishpa.
47 Chaymi warmiqa yuyashpa: Mananam atinichu pakakuyta, nishpa, ancha manchay-
wan ch'apsikashpa, Jisuspa ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, yumbaypa ñawpambi
Jisusta nirqan:
—Taytitu, noqam qeshyaq kashpa, kapitaykipa manyanda llamkashqa kani. Chaymi diki
llamkashpalla kach'akarqay, nishpa.
48 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Chayri kananqa
kushikushpana riy, nishpa.
49 Chayshina Jisus rimaykaptinmi, chay sinaguga wasipa kamachikuqnin Jayrupa wasin-
manda suq runa ch'ayamushpa nirqan:
—Chinaykiqam wañushqana. Amana Yach'achikuqtaqa piñachiychu, nishpa.
50 Chayshina chay runa niptimbismi, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Allita noqapi yuyakuy. Chinaykiqam rin kawsamuq, nishpa.
[51] Chaymandaqam wasinman ch'ayashpaqa, Jisusqa yumbayta nirqan:
—Ama yaykuyllapachu, nishpa.
Chaymandaqam Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan, almapa taytanwan mamanwanlla Jisusqa yaykurqan. [52] Uku wasipiqam dwilupi kaqkunaqa almitapaq yupakuykarqanllapa. Piru Jisusqam chay yupakuqkunata nirqan:
—Ama waqayllapachu. Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.
[53] Chaymi yumbay paykuna yach'ashpa: Chinaqam allipta wañushqana, nishpa, Jisustaqa asiparqanllapa.
[54] Piru Jisusqam almitata makinmanda piskashpa, jwirtita nirqan:
—¡Chinita, atariy! nishpa.
[55] Chayshina qayaptinllam, chay chinaqa das kawsamushpa, atarimurqanna. Chaymi Jisusqa kamachirqan, qaranambaqllapa chay chinata. [56] Kanan chay taytanwan mamanqam ispantashqata ancha kushikurqanllapa. Piru Jisusqam paykunata kamachirqan, chay rurashqambaq ama pitapis parlachinanllapa.

9

Jisusmi dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

[1] Jisusmi tandashpa chay dusi akrashqan yach'akuqninda, pudirninda qorqan, runakunamanda atinanllapa dyablukunata qatiyta, qeshyaqkunata atinanllapa kach'akachiyta. [2] Kanan paykunatam kach'arqan, rinanllapa Dyuspaq yach'achiq runakunata, warmikunata: "Dyusmi munan shumaqta payta kasunanchiqllapa", nishpa. Kach'arqambismi, kach'akachinanllapa qeshyaqkunata. [3] Chaymandaqam nirqan:
—Chayshinallar riyllapa. Amar apayllapachu burdunda, alfurjata, fiyambrita, ni qellayta. Mudanaykitaqa suqtalla kadunu apayllapa. [4] Mayqan wasiman ch'ayashpaqa, chaypilla kidayllapa, chay lugarmanda rinaykikaman. [5] Mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuytaqa, lluqshishpa, ch'akikikunata ch'apsiy pulbu ishkinan, yach'ananllapa: Chay apustulkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.
[6] Chaymi apustulningunaqa kasiriyukunaman rishpa, tukuy maypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachirqanllapa.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

[7] Gubyirnu Irudismi tukuy ima Jisus rurashqambaq yach'arqan. Lukismi runakuna suqpaq suqpaq rimaptinllapa, Irudisqa ancha yuyashpa tapurqan: "¿Chayshinaqa pitaq chay runaqa?" nishpa. Chaqa Jisuspaqqam wakinqa niq: "Alma Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushpa, Jisusna shutin", nishpa. [8] Wakinqam nirqan: "Dyuspaq rimaq Eliyasmi rikakumushqa", nishpa. Wakinqam nirqan: "Dyuspaq unay rimaqkunamandam suqnin kawsamushqa", nishpa. [9] Chaymi chay Irudisqa ancha yuyashpa nirqan:
—Piru Jwan Shutichikuqpa umandaqam noqa kikiy pitichirqay. ¿Chayshinaqa pipa famandaraqri ancha parlanllapa: "Kaykunatam rurashqa", nishpaqa?
Chaymi Irudisqa Jisusta ancha munarqan riqsiyta.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

[10] Chaymandaqam chay dusi apustulninguna kutimushpaqa, yumbay rurashqanllapata Jisusta parlachirqanllapa. Chaymi Jisusqa suqkunamanda akrakashpa, paykunata apashpa, rirqan Bitsayda llaqtapa sawa chuncha lugarmanna. [11] Piru runakunaqam yach'ashpa: Jisusqash waq llaqta Bitsaydapa sawa chunchambi, nishpaqa, ikinda rirqanllapa. Chaymi chay runakuna ch'ayaptin, Jisusqa paykunata shumaqta ch'ayachishpa, yach'achirqan imashinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiq yumbay payta kasuqkunata. Kanan qeshyaqkunatapismi chaypiqa kach'akachirqan.

12 Chaymandaqam tardiyaptinqa, chay dusi apustulkunaqa Jisusta nirqanllapa:
—Dispidiyna kay achka runata, warmita, kay sirka lugarkunaman rinanllapa, pusadanda, mikunanda maskaq. Chaqa kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu, nishpa.
13 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkuna qarayllapa, nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—¿Imatanamir qarashaqllapaqa? Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan. Yumbay kay uyashuqkunata qaranayllapaqam munan rinayllapa karuman, ancha achka mikunata randimuq, nishpa.
14 Chaqa ullqokunallach'i karqan 5.000qa. Piru Jisusqam yach'akuqningunata kamachirqan:
—Yumbayta tiyachiyllapa 50, 50 waqpi kaypi, nishpa.
15 Chay nishqanshinam yumbayta tiyachirqanllapa pachan pachan. 16 Chaymi Jisusqa chay sinku tanditata chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana aypachinambaq yumbay runakunata, warmikunata, wambrakunata. 17 Chayshinam yumbay mikurqanllapa undanangaman. Undaptinllapaqam chay tandawan pijisituqa dusi kanastas unda subrarqan.

Pidrum Jisusta nirqan: "Dyus Akrashqan Washadurmi kangi", nishpa
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

18 Suq diyam Jisus suq chuncha lugarpi Dyusman mañakuykarqan. Chaypi yach'akuqninguna paypa pullan kaykaptinmi, Jisusqa kayshina tapurqan:
—Mayá, runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.
19 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Wakinmi nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakingunaqam nin, Dyuspaq unay rimaqkunamanda suqnin kawsamuqshi kangi, nishpa.
20 Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:
—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—¡Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi! nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"
(Mt 16.20-28; Mk 8.30–9.1)

21 Piru Jisusqam chay yach'akuqningunata ancha kunarqan, chay nishqanllapata ama pitapis ninambaqllapa. 22 Kayshinapismi nirqan:
—Dyus nishqanda kumplinaypaqmi noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa ancha rini ñakaq. Chaqa chay kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru chayshina wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.
23 Chayshina nishpaqam, yumbayta nirqan:
—Mayqan runa noqapa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, tukuy ima pay munashqanda dijanqa. Chaymandaqa tukuy diya noqatalla kasuwashpa kawsanqa, awnki suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis. 24 Chaqa mayqanniki noqata ñigawashpa, bidaykita washanaykiqam, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku mayqan wanchishuptinqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. 25 Mayá, suq runa ichu suq warmi tukuy kay munduta ganashpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Manam nimatapis ganashqachu. 26 Chaymi mayqan runa noqapaq ichu yach'achikushqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'anqa: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta Dyuspa

llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqa-
paqqa rin penqakuq, nishpa. 27 Piru alliptam niykillapa, wakin kaypi kaqkunaqam mana
rinllapachu wañuq, Dyus kamachikuqta rikanangaman, nishpa.

Jisukristum achikchakurqan
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 Uchu diyas pasaptinch'i, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, Jwanda apashpa, rirqan suq atun
lumapa sawanman, Dyusman mañakuq. 29 Chaypi Jisus Tayta Dyusman mañakuykaptinmi,
qaqllanqa limpu suq layayarqan. Mudanambismi ancha yuraqpaq tikrakashpa, ancha
llipyarqan. 30 Chaymandaqam ishkay runa chaypi rikakushpa, paywan parlarqanllapa.
Suqmi Muysis, suqqam Eliyas karqan. 31 Yumbay rridurninllapapi ancha llipyarqan. Kanan
paykunaqam Jisuswan parlaqllapa:

—Jirusalimbi wañuptikim, Dyus nishqanshina rin kumpliq, nishpa.

32 Kanan Pidruqam ishkay kumpañirunwan ancha puñunaykarqan. Piru puñuymanda
agwantashpa, chapakuykashpam, rikarqanllapa Jisusta chay ishkay runawan rupayshina
achikchakuqta. 33 Chaymanda Muysis, Eliyas Jisusmanda ashuykaptinqam, Pidruqa Jisusta
nirqan:

—¡Yach'achikuq Taytitu, ancha shumaqraq kaypi kashqanchiqqa! Rurashaqllapa kimsa
chugllakunata, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam ancha ispantashpa, mana yach'arqanchu: Imatam rimaykani, nishpaqa.
34 Chayshina Pidru rimaykaptinllam, pukutay shamushpa, paykunataqa limpu pambarqan.
Chaymi ancha mancharqanllapa. 35 Kanan chay urasmi anaq pukutaymanda Taytanchiq
Dyusqa Jisukristupaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiyqa. Payta uyayllapa, nishpa.

36 Chaymandaqam paykuna chapakushpaqa, sapalandallana Jisustaqa rikarqanllapa.
Kanan paykunaqam chay diyakunaqa mana ni pitapis chay rikashqambaqqa par-
lachirqanchu.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mt 17.14-21; Mk 9.14-29)

37 Qayandin chay lumamanda shamuptinllapam, achka runakuna rirqanllapa Jisusta
tinguq. 38 Kanan chay runakunapa ch'awpinmanda suqninqam ancha jwirtita Jisusta
nirqan:

—¡Yach'achikuq Taytitu, yush'aykur kay sapalan churiyta yanapay! 39 Chaqa dyablum
atakikunata qoshpa, qayach'achin. Kanan ancha qesachashpam, babash'kunata
sitakuchishpa, mana munanchu dijayta. 40 Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay
wambraymanda dyabluta qatinanllapa. Piru manam atirqanllapachu qatiytaqa, nishpa.

41 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Ayayay, qamkuna mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpuka-
manraq qamkunataqa agwantashqayki?

Chaymandaqam chay chulupa taytanda nirqan:

—Mayá, chay wambraykita kayman apamuy, nishpa.

42 Chaymi chay chuluqa Jisusman qemikaptin, chay dyabluqa ancha fiyu atakiku-
nata qoshpa, ch'apsi ch'apsi pambaman bularqan. Piru Jisusqam chay dyabluta
anyashpa, qatirqan chay chulumanda. Chaymandaqam chay chulutaqa intrigarqanna
taytanda. 43 Chay runakunaqam ancha ispantashqata chapashpa, yuyarqanllapa: Ancha
pudirniyuqmi Tayta Dyusqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq"
(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

Chay rurashqambaq yumbay ispantaptinmi, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

44 —Kay nishushqayta allita uyawashpa, ama qonqayllapachu. Noqa Dyusmanda
Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq ch'iqniwaq runakunapa makinman, nishpa.

45 Piru yach'akuqningunaqam chay nishqandaqa mana atirqanllapachu intyindiyta,
yuyayninllapa pambadushina kaptin. Kanan intyindinanllapa munashpa tapuytapismi,
manchashpa, mana tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

46 Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa paykunapura suqnin suqnin
anyanakurqan:
—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.
Suqqam niriq:
—Manam qamchu; noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.
47 Chayshina anyanakuptinmi, Jisusqa paykuna yuyashqanda yach'arqan. Chaymi suq
wambrituta apamushpa ladunman, 48 paykunata nirqan:
—Mayqan runa kasuwashpa, kay wambrituta ch'ayachiqqam alabis noqata
ch'ayachiwaykanmanshina. Chay ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiykan.
Chaqa mayqanniki kay takshitashina umildi kaqmi mas kamachikuqqa ringi kaq, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi faburninchiqqa
(Mk 9.38-40)

49 Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa,
dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa
purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.
50 Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Ama chayshinaqa niyllapachu. Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqpa faburn-
inchiqqa, nishpa.

Jisusmi Jakubuwan Jwanda anyan

51 Syiluman kutinambaq tyimpu ch'ayaykaptinqam, Jisusqa suq balurta piskarqan,
Jirusalinman rinambaq. 52 Kanan ñanda riykashpam, wakin yach'akuqninda ñaw-
panda kach'arqan, pusadata maskanambaq. Chaymi paykuna ñawpashpaqa, prubinsya
Samaryapa suq kasiriyunman ch'ayarqanllapa. 53 Piru chay Samaryamanda kaqkunaqam
yach'arqanllapa: Jisusmi Jirusalinman riykan, nishpa. Chaymi mana munarqanllapachu
pusadata qoytaqa. *[Nuta: Chay prubinsya Samaryamanda kaqkunam munarqanllapa yumbay*
runakuna Samaryapilla Dyusta aduranllapa; ama Jirusalimbiqa.] 54 Chayta rikashpaqam,
chay apustulnin Jakubuwan Jwanqa nirqanllapa:
—Kamachikuq Taytitu, ¿munangichu ⌊Dyuspaq rimaq Eliyasshina⌋ kamachikunayllapa,
syilumanda ninakuna ishkishpa ushyanambaq chay kasiriyupi tiyaqkunata? nishpa.
55 Chaymi Jisusqa tikrakashpa, paykunata anyarqan:
⌊—Qamkunaqam mana yach'angichu ima laya malu ispiritum chay layataqa yuy-
achishungi, nishpa. 56 Chaqa noqaqam mana shamushqachu kani, runakunata wanchinay-
paq. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq, nishpa.⌋
Chaymandaqam suq kasiriyumanna rirqanllapa.

Jisustam munanllapa sigiyta
(Mt 8.19-22)

57 Riykaptinllapaqam ñambi suq runa Jisusta nirqan:
—Taytitu, munanim riyta may rishqaykita, nishpa.
58 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Surrukunaqam mach'ayniyuq. Pishqokunapismi kamachayuqkuna. Piru noqa
Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana atinichu maypi umayta isqandashpa
samachiyta, nishpa.
59 Chaymandaqam Jisusqa suq runata nirqan:
—Shamuy, aku noqawan, nishpa.
Piru chay runaqam nirqan:

—Taytitu, dijawayraqri rinaypaq taytayta pambaq, nishpa.
60 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—(Noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina.) Chay mana kriyiqkunata dijay, chay mana kriyiq wañushqakunata pambananllapa. Piru qamqa shamuy noqawan, runakunata yach'achinanchiq: Dyusmi yumbay runata, warmita shumaqta rin kamachiq, nishpa.
61 Chaymandaqam suq runapis Jisusta nirqan:
—Taytitu, noqapismi munani riyta qamwan. Piru dijawayri puntata aylluykunamanda dispidikanaypaq, nishpa.
62 Piru Jisusqam chay runataqa nirqan:
—Suq runa yapukuq aradunda piskashpaqam, mana ikimanqa chapakunchu. Chayshinallam noqata munaq kasuwaqqa ikiman kutishpaqa, mana balinmanchu, Dyusta sirbinanqa, nishpa.

10

Jisusmi 70 yach'akuqningunata kach'arqan yach'achikunambaq

1 Jisusqam munarqan riyta achka lugarkunaman. Chaymi yach'akuqningunamanda 70ta akrashpa, puntata kach'arqan, ishkay ishkayta, chay yumbay llaqtakunaman, kasiriyukunaman rinanllapa. *[Nuta: Wakin unay biblyakunapim nin: "72 yach'akuqningunatam kach'arqan", nishpa.]* 2 Chaymi paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, kusichaqam ancha achka kan. Piru kusichakuqkunaqam ashlitalla. Chayrayku qamkunaqa kusichapa dwiñunman mañakuyllapa, mas trabajadurkunata kach'anambaq, kusichata tandananllapa. 3 Chaymi qamkunata uñakunatashina kach'aykillapa, rinaykillapa ancha atun surru layakunapa ukunda. 4 (Piru Dyusmi rin kwidashuqllapa.) Chayri ama apayllapachu alfurjaykita ni qellaynikita ni llanqekita. Ñanda riqshinapis ama arkakayllapachu mayqanda parlachishpaqa. 5 Kanan ch'ayashpa suq wasimanqa, puntata napaykushpa kayshina niyllapa: "Tayta Dyusri kay wasipi tiyaqkunata yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa", nishpa. 6 Chayshina niptikillapam, Dyusqa rin yanapaq chay shumaq uyashuqkunata. Piru mana munaptinllapa uyashuytaqam, Dyusqa mana rinchu yanapaq paykunataqa. 7 Mayqan wasiman ch'ayachishuptinqa, chaypilla kidashpa, paykuna ima qoshushqanda mikuyllapa, upyayllapa. Amar wasin wasinqa puriyllapachu. Chaqa trabajaqqam dirichuyuq mantinsyunninda ch'askinambaq. 8 Chayri suq llaqtaman ch'ayashpa, chay may ch'ayachishushqambi ima qoshushqanda mikuyllapa. 9 Chay llaqtapi qeshyaqkunata kach'akachishpa, niyllapa: "Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq", nishpa. 10 Piru chay mayqan llaqtapi mana pipis ch'ayachishuptinqa, sawa kallingunaman lluqshishpa, paykunata niyllapa: 11 "Kay llaqtaykipa allpan ch'akiyllapapi pigakashqandam ch'apsinillapa, amana nima kwintayuqchu kanayllapa qamkunawanqa, nishpa. Chaqa yach'ayllapa, Dyusmi munashqa qamkunaman ch'ayayta, payta kasushpa, shumaqta kawsanaykillapa. (Piru qamkunaqam mana munarqaykillapachu)" nishpa.
12 Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Allita uyawayllapa, chay mana ch'ayachishuqkunaqam jwisyu diyapiqa mas kastigadu rinllapa kaq chay rupashqa Sudumapi tiyaqkunamandaqa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Mt 11.20-24)

13 '¡Ay, imanangillaparaqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapi achka milagrukunata ruraptiypismi, mana munangillapachu noqapi kriyiytaqa. Qamkunaqam uchaykikunata mana munangillapachu dijayta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa,

ush'pata sawanman basyanandallapa. [14] Kaytapis yach'ayllapa, qamkuna Kurasin llaqtapi
tiyaqkuna, Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqam, jwisyu diyapiqa mas kastigadu ringillapa
kaq chay Tirupi, Sidumbi tiyaqkunamandaqa. [15] Mayá, ¿qamkuna Kapirnawun llaqtapi
tiyaqkunaqachu yuyangillapa: Anaq syilumanmi rini riq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi
Tayta Dyus rin wichukushuqllapa wañushqakunapa lugarninman.
[16] Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Qamkunata uyashuqkunaqam noqatapis uyawaykanllapa. Ch'iqnishuqkunaqam no-
qatapis ch'iqniwaykanllapa. Chay mayqan ch'iqniwaqqam Taytay Dyustapis ch'iqniykan.
Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay 70 kach'adungunam kutimurqanllapa

[17] Jisuspa chay 70 kach'adungunam ancha kushikushpa kutimurqanllapa. Chayman-
daqam Jisusta nirqanllapa:
—Taytitu, qamba shutikita myintashpa dyablukunata qatiptiyllapam, kasuwashpa
runakunamanda lluqshirqanllapa, nishpa.
[18] Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Arí, rikashqam kani chay dyabluta anaq syilumanda rrilampagushina ishkimuqta.
[19] Chaymi noqaqa kamachikuqkunata rurashushqallapa kani, kulibrakunapa, atallkiku-
napa (alakran kurukunapa) sawambi sarrukunaykillapa, dyablutapis binsinaykillapa, ama
nimapi dañachishunanllapa. [20] Piru ama kushikuyllapachu dyablukunata qatiptikillapa.
Ashwan kushikuyllapaqa shutikillapata anaq syilupi iskibrishqambaq.

Jisukristum kushikurqan
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

[21] Chayshina Jisus niykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun paytaqa ancha kushichirqan.
Chaymi Tayta Dyusta nirqan:
—Taytitu, anaq syilupa, kay pachapa kamachikuqnin kashpam, waq yach'ayniyuq
runakunamanda, waq intyindiqkunamanda pakashqaykita shumaqta yach'achishqa
kangi umildikunata. Chaymi ancha alabayki, Taytitu. Chaqa chayshina kanambaqmi qam
munashqa kangi.
[22] 'Taytay Dyusmi yanapawashqa, tukuy imapaq yach'anaypaq. Piru manam pipis
yach'anchu Dyuspa Churin kashqaytaqa. Taytay Dyusllam yach'an paypa Churin kashqay-
taqa. Chayshinallam mana pipis yach'anchu: Pim Tayta Dyusqa, nishpaqa. Noqa
kikiy Churinllam paytaqa riqsini. Kanan yach'achishqay runakunallam Taytay Dyustaqa
rinllapa riqsiq shunqombi.
[23] Chayshina nishpaqam, Jisusqa yach'akuqningunaman tikrakashpa, paykunatalla
nirqan:
—Kushikunqallapa qamkunashina rikawaqkunaqa. [24] Ancha klarutam niykillapa, Dyus-
paq achka rimaqkuna, achka gubyirnukunam ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta,
qamkuna kanan kay rikawashqaykishina, uyawashqaykishina. Lukismi (wañushqana
kashpa) mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan allin samaryanuwan

[25] Muysispa liyningunata suq yach'achikuqmi Jisusta mallipananrayku atarishpa,
kayshina tapurqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanay-
paqqa? nishpa.
[26] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Muysispa liyningunaqa ¿imatam nin? Liyishpaqa, ¿imatam intyindingi? nishpa.
[27] Chaymi chay yach'achikuqqa nirqan:
—Chay liykunaqam nin: "Tayta Dyusta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidayki-
wan, tukuy jwirsaykiwan, tukuy yuyaynikiwan. Runa masikitapis kuyay, kwirpuykita
kuyashqaykishina", nishpa.*

---

* 10:27 Deuteronomio 6.5; Levítico 19.18

[28] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Allitam nishqa kangi. Chay rimashqaykita rurashpaqam, Dyuswanna tukuy tyimpu ringi kawsaq, nishpa.
[29] Piru chay yach'achikuqqam ama atipadu kanambaq, yanqana tapurqan:
—¿Piru pitaq runa masiyqa? nishpa.
[30] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Suq isrraylinu runam Jirusalinmanda ura Jiriku llaqtaman riykarqan. Chayshina riykaptinmi, ladrunguna ñambi tingushpa, ancha maqashpa, yaqqa wanchishpa, tukuy imanda limpu qoch'irqanllapa. Kanan mudanandapismi llushtichishpa, aparqan-llapa. Kanan chay runataqam wañushqatashina ñambi dijashpana, rirqanllapa. [31] Chaymandaqam suq isrraylinu kura chay ñanda pasaykarqan. Payqam chay runata rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqta pasarqan. [32] Chaymandaqam isrraylinu kurakunapa suq yanapakuqnin libita runa chay chuqridu runa kashqanman seqamurqan. Chay libita runapismi rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqtalla pasarqan. [33] Piru suq runa Samaryamanda kaqmi chay ñanda riqshina chay runata rikashpaqa, ancha llakiparqan. [34] Chaymi paypa ladunman qemikashpa, asiytiwan, binuwan ambishpa, trapitukunawan chuqringunata pambarqan. Chaymandaqam burrumbina aparqan suq pusadaman. Chaypiqam chay diyaqa payna kwidarqan. [35] Qayandinqam rinambaqna kashpaqa, chay pusada dwiñuta ishkay dinaryu qellayta qoshpa nirqan: "Yush'ayku kay runitata kwiday. Payta yana-pashpa masta gastaptikiqam, kutimushpa pagarashqayki", nishpa.
[36] Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:
—Mayá, niway, chay chuqridu runapaq, chay kimsa runamandaqa ¿mayqanninmi mas allin runa masinqa kashqa, (chay furastiru samaryanu ichu chay isrraylinu kura ichu kurakunapa chay yanapakuqnin libita)? nishpa.
[37] Muysispa liyningunata chay yach'achikuqqam nirqan:
—Chay llakipaqmi mas allin runa masinqa karqan, nishpa.
Chaymi Jisusqa kamachirqan:
—Qambis rishpa, chayshinalla yanapakuy, nishpa.

Jisusmi Martapa, Maryapa wasimbi karqan

[38] Jisusmi chay kaykashqanmanda rishpaqa, suq kasiriyuman ch'ayarqan. Chaypim suq warmi Marta shutiq tiyarqan. Paymi Jisusta wasinman ch'ayachirqan. [39] Martapaqam suq masan (panin) Marya shutiq. Chay Maryaqam Jisuspa ñawpambi tiyarqan, payta uyanambaq. [40] Piru Martaqam tukuy ima ruranayuq karqan. Chaymi payqa qemikashpa, Jisusta nirqan:
—Taytitu, ¿manachu llakipawangi? Maryam dijawashqa yumbay trabajukunawan, sapalaylla ruranaypaq. Kamachiyri yush'ayku, yanapawanambaq, nishpa.
[41] Piru Jisusqam nirqan:
—Marta, Marta, qamqam chay ruranaykipaqlla ancha llakiwan kangi ruranaykipaq. [42] Suq ruranallam tukuy imamanda mas allinqa. Chay ruranataqam Maryaqa ancha allita akrashqa. Chaymi mana ni pipis atinqachu laduymanda ashuchiytaqa, nishpa.

11

Jisusmi yach'achikurqan, Tayta Dyusman mañakunanllapa
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

[1] Suq diyam suq lugarpi Jisusqa Tayta Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam suq yach'akuqninqa nirqan:
—Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata yach'achirqan, Dyusman mañakunanllapa. Chayri qambis yach'achiwayllapa, Dyusman mañakunayllapa, nishpa.
[2] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kayshina Dyusman mañakuyllapa:
Taytanchiq Dyusitu ⌞syilupi kaq⌟,

qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa warmi qamtalla adurashunanllapa.
Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki.
Qam munashqaykitar yumbay runa, warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.
3 Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.
4 Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.
Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa, nishpa.
5 Jisusqam paykunataqa nirqambis:
—Mayá, mayqanniki suq kumpañiruyuq kashpa, ch'awpi tutata ringiman pungunmanda qayaq: "Kuyashqay kumpañiritu, pristawayri kimsa tanditata. 6 Suq bisitaymi karumanda kanalitan wasiyman ch'ayamushqa. Chaymi mana nimay kanchu qaranaypaq", nishpa. 7 Chayshina niptikiqam, chay kumpañiruyki ukumanda nishungiman: "¡Ama piñachiwaychu! Punguyqam alli kirpashqana. Puñuykaninam. Wambraykunapismi pullay puñuykanna. Manam nimatapis atinichu qoshuyta", nishpa. 8 Chaymi niykillapa, awnki kumpañiruyki mana munaptin nimata qoshuyta, piru mana shaykuq mañaptikiqam, atarishpa yumbay munashqaykita qoshungiman, ama masta piñachinayki. 9 Chaymi niykillapa, Dyusman (mana shaykuq) mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Dyusqa rin qoshuqllapa. Allita imatapis maskashpaqam, ringillapa tariq. Dyuspa pungumbishina qayakuptikiqam, rin kich'aq yaykunaykillapa. 10 Chaqa chayshina (mana shaykuq) mañakushpaqam, ringillapa ch'askiq. Maskashpaqam, ringillapa tariq. Chayshinallam pungupi qayakuptikiqa, rin kich'akaq yaykunaykillapa.
11 '¿Mayá, wambraykiqa suq tanditata mañashuptinqachu, qongimanllapa suq rumita? ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqachu, qongimanllapa suq kulibrata? 12 ¿Ichu, "Wallpap wawanda qoway", nishuptinqa, suq atallki kuruta (alakran kuruta) qongimanllapa? Manám. 13 Chayshinar intyindiyllapa, qamkunaqam malu kashpapis, allin kusasta wambraykitaqa qongillapa, ¿manachu? Piru Taytanchiq Dyus syilupi kaqqam qamkunamandaqa mas allin. Chaymi payqa Santu Ispiritunda rin qoq mayqan mañaqtaqa.

Wakin runakunam nirqan: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa
(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

14 Suq runatam dyablu muduyachishqa karqan. Chaymi Jisusqa chay mudumanda dyabluta qatirqan. Chay dyablu lluqshiptinqam, chay runaqa atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikashpa, runakunaqa ancha ispantarqanllapa. *[Nuta: Manam yumbay mudukunaqa dyabluwanchu. Wakingunallam dyabluwanqa.]* 15 Piru wakinqam niqllapa:
—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibum Jisustaqa yanapan. Chaymi atin dyablukunata qatiyta, nishpa.
16 Wakinqam Jisusta munashpa mallipayta, kayshina nirqanllapa:
—Mayá, suq milagruta ruray syilupi, rikashpa yach'anayllapa: Dyuspaqmi rimangi, nishpa.
17 Piru Jisusqam yach'arqan chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi yumbayta nirqan:
—Mayá, suq nasyumbi paykunapura pilyashpaqa, ¿imanaytaq atinmanllapa kawsaytaqa? Chaqa wanchinakushpash', limpuna ushyakanmanllapa. Chayshinallam suq ayllu, paykunapura pilyashpaqach'i, limpuna ushyakanmanllapa. 18 Chayshinallam dyablupis pay kikin ch'iqnikashpa maqakashpa wanchikashpaqa, ushyakanmanna, ¿manachu? Piru qamkunaqam noqapaq ningillapa: "Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atishqa dyabluta runakunamanda qatiytaqa", nishpa. 19 Chayshina noqapaq niptikillapaqa, ¿pim yanapan qamkunapa yach'akuqnikikunata, dyablukunata runakunamanda qatinanllapaqa? ¿Dyabluchu yanapan paykunata qatinanllapaqa? Chay yach'akuqniki kaqkunapaq yuyashpa, intyindiyllapa: Ancham pandashqallapa kanchiq, nishpa. 20 Piru noqaqam dyablukunataqa runakunamandaqa qatini, Taytay Dyus kikin yanapawaptin. Chayri

rurashqayta rikashpa, yach'ayllapa: Dyuspa pudirninqam shamushqana noqanchiqkunaman, nishpa.

[21] 'Suq runa ancha jwirsayuq, armayuq wasinda kwidaptinqam, tukuy iman kaqkuna chay wasimbi allita tiyan. Chaqa manam pipis chutanchu. [22] Piru suq mas wapu runa shamushpam, chay jwirsayuq runata maqashpa binsishpana, paypa armangunata, kusasningunata limpu atin qoch'iyta. Chayshina wichukushpa chay jwirsayuq dwiñutaqam, chay binsikuqna kamachikun chay qoch'ishqambiqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq.)

[23] 'Mana noqapa faburniy kaqqam kuntrawashpa purin. Chaqa mayqan washanaypaq kaqmanqam mana tandakanchu. Ashwanmi shikwan, ama pullay kanambaq.

Dyablum kutirin suq runaman, Dyuspi mana yuyakuptin
(Mt 12.43-45)

[24] 'Suq dyablum suq runamanda lluqshishpa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru chay dyablu mana atishpa maypi tiyaytaqam, chay runa lluqshishqanmanda kaqta yuyashpa, nin: "¡A, paymanlla kutirishaq!" nishpa. [25] Chayshina yuyashpa kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq pichadu allichadu wasitashina. [26] Chaymi dyablu masingunaman rishpa, syiti mas fiyu dyablukunata apamun chay runamanqa. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritungunana runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyananllapa. Chaymi chay runaqa unay ashla malu kashqanmandaqa mas maluna tikrakan.

Dyusta kasuqkunaqar kushikunqallapa

[27] Jisus chaykunata rimaykaptinqam, chay ancha achka runakunapa ukunmanda suq warmi ancha jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Ancha kushikunqa chay warmi qeshyashuq, ñuñuchishushpa uywashuqqa! nishpa.

[28] Chayshina paypaq niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashwan masta kushikunqa Dyus nishqanda uyashpa kasuqkunaqa, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 12.38-42; Mk 8.12)

[29] Ancha achka runakunam Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa kayshina yach'achikurqan:

—Kay tyimpumanda runakunaqam ancha uchayuqkuna. Suq milagrutaraqmi munanllapa rikayta. Piru manam paykuna munashqanqa kanqachu. Ashwanmi Dyusqa suq milagrutalla rin ruraq, paykuna rikanambaq. Manchu unay tyimpukunapi Dyusqa rurarqan suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa rin ruraq noqawambis. [30] Chaqa Ninibi llaqtapi tiyaqkuna kriyinambaqmi, chay Junaswan Dyus suq milagruta rurarqan. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runawambis rin ruraq, kay tyimpumanda runakuna noqapi kriyinanllapa. [31] Kanan jwisyu diyapim Dyusqa rin jusgaq kay tyimpumanda kaqkunata. Chay diyapim Saba nasyumba warmi gubyirnan kawsamushpa, shayashpa, Dyuspa ñawpambi rin shimbiq kay mana kasuwaqkunata. Chaqa chay warmi gubyirnaqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, yach'ayniyuq gubyirnu Salumun nishqanda uyaq. Piru Salumunmanda kaypi mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa. [32] Chay Ninibipi tiyaqkunapismi Junas yach'achiptin, mana alli rurashqangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Piru chay Junasmanda kaypi mas kamachikuq kaptiypismi, mana munangillapachu kasuwaytaqa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukunapis Dyuspa ñawpambi rin jusgashuqllapa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 'Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq pakaqman ichu suq kajumba waranman
ruranchu, ¿manachu? Ashwanmi michataqa altupi ruran, yaykuqkunata achikchanam-
baq. 34 Ñawinchiqpismi suq michashina kwirpunchiqpaqqa. Chaymi allita chapakupt-
inchiqqa, tukuy kwirpunchiqpis achikpishina purin. Piru mana baliptin ñawinchiqku-
naqam, tukuy kwirpunchiqpis tutayaqpishina purin. 35 Chaymi kunaykillapa, chay
michaykillapakish tutayaqpaq tikrakanman. 36 Piru Dyusta kasuptikiqam, yumbay
kwirpuyki michayuqshina rin kaq. Manam nima tutayaqpishinachu ringi puriq. (Chaqa
allita rurashpaqam, suq atun micha achikchakuqshina ringillapa kaq.)

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 20.45-47)

37 Jisus yach'achikuptinqam, suq farisiyu duktrinayuq runa payta kumbidarqan, was-
inman rishpa, paywan mikunambaq. Chaymi ukuman yaykushpa, Jisusqa mesaman
tiyarqan. 38 Chaypim Jisusqa makinda mana mayllashpachu, tiyarqan mikunambaq.
Chaymi isrraylinukunapa mayllakunan kustumbrinda mana ruraptin, chay farisiyuqa
ancha chaparqan. 39 Chaymi Jisusqa chay farisiyuta nirqan:
—Qamkunaqam suq platupa suq basupa sawandalla maylladukunashina kangillapa.
Chaqa sawa kwirpuykitallam mayllangillapa. Piru shunqoykipiqam ancha nisyu an-
cha uchayuq kangillapa. 40 ¡Ay, tuntukuna! ¿Manachu yach'angillapa, runakunapa
sawanda Dyus rurashpaqam, shunqondapis rurarqan, nishpaqa? 41 Chayri qamkunaqa
limush'naykita tukuy shunqo qoshpaqam, mana nima uchayuqchu ringillapa kaq.
42 '¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Chaqa Dyustaqa qongillapa irba bwinamanda, rru-
damanda dyis rapranmanda suqta. Chayshinallam yumbay plantamanda dyismuykita
qongillapa. Piru runa masikikunata malta rurashpam kawsangillapa. Tayta Dyustapismi
mana kuyangillapachu. Chayri chay dyismuykita qoshpa, shumaqta kuyayllapa Dyusta,
runa masikikunatapis.
43 '¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Sinaguga wasikunapi kashpaqam, ancha munangillapa
tiyayta chay kamachikuqkunapa tiyanangunapi. Kanan munangillapam, shumaqta na-
paykushunanllapa kallikunapi.
44 '¡Ay, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukuna! Shimiki-
wanllam Dyusta kasungillapa. Chaymi qamkunaqa chay pakashqa sipulturashina
kangillapa. Chaqa runakunaqam chay pakashqa sipulturapa sawanda pasashpaqa, mana
yach'anllapachu: (Ukupim ancha mapa ash'naykan, nishpaqa. Chayshinallam qamkunata
tingushushpapis, mana yach'anllapachu: Paykunam uku shunqombi ancha uchayuq,
nishpaqa.)
45 Chaymi suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, chayshina nishpaqam, noqaykunatapis ancha
piñachiwaykangi, nishpa.
46 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¡Ay qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna! Chaqa qamkunaqam suqku-
nata mana atiypaqta aparichingillapa. Piru qamkunaqam mana nimatapis ni suq diduyki-
wan munangillapachu yanapayta paykunataqa.
47 '¡Ay qamkunaqa! Chay unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata.
Kanan qamkunaqam chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata allichangillapa.
48 Piru chayshina allichashpapismi, chay unay kastaykishinalla yuyaykangillapa. Chaqa
paykunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchirqan. Chaymandaqam qamkunaqa sipultur-
angunata allichangillapa. (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta. Chaymi
chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa). 49 Chaymi Tayta Dyusqa chayta
yach'ashpa nirqan: "Kach'amuqmi rini qamkunaman noqapaq rimaqkunata, apustul-
niykunatapis. Piru wakindaqam ringillapa wanchiq; wakindaqam ringillapa qesachaq",
nishpa. 50-51 Chaymi niykillapa, Tayta Dyusqam rin kastigashuqllapa yumbay chay wan-
chishqa rimaqkunapa yawarnimbaq, chay punta runa Adamba churin Abilta wanchishqan

tyimpumandapacha chay Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman. Chay Sakariyastaqam wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pata altarpa ladumbilla.
52 ’¡Ay qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa! Chaqa qamkunaqam mana munangillapachu Dyusta kasuyta, syiluman ch'ayanaykiqa. Kanan suqkuna munaptin Dyusta kasuytaqam, qamkunaqa mana allin duktrinaykita yach'achingillapa. Chaymi paykunaqa ancha pandashpa, mana atinllapachu Dyusta allita kasuytaqa.
53-54 Jisus chayshina niptinqam, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyukunapis ancha piñakurqanllapa. Chaymi tukuy laya tapunata tapurqanllapa, pandaptin, chaypaq tumbananllapa.

12

Jisusmi nirqan, farisiyukunapa duktrinanda ama ch'askinanllapa

1 Chayshina farisiyukuna tapunangamanmi, ancha achka mil runakuna ch'ayarqan Jisusman sarrunakuypa. Chaymandaqam Jisusqa puntata yach'akuqningunata nirqan:
—Kwidakayllapa chay farisiyukunapa libaduranmanda. Chaqa paykunaqam shiminwanlla Dyusta kasunllapa. *[Nuta: Ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.]* 2 Piru tukuy chay pakadu mana allita rurashqanda ancha klaruta yumbay rinllapa yach'aq. 3 Chay tyimpupiqam tukuy maypi manyaqlla rinllapa yach'aq tutap pakakushpa ichu uku wasikipi uyaritap (uyarita) parlashqaykitapis. Chay tyimpupiqam wasikunapa sawangunamanda ancha jwirtita rinllapa rimaq tukuy ima parlashqaykipaq, nishpa.

Dyustallar manchashunllapa
(Mt 10.28-31)

4 ’Yanasitakuna (Yanasitukuna), qamkunatam niykillapa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa kwirpuykitallam atinllapa wanchiytaqa. Manam mastaqa atinllapachu imanachishuyta. 5 Chayri Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam bidaykita qoch'ishushpa, atin infyirnuman wichushuyta.
6-7 ’Piru Dyusqam ancha kuyashushpa, ancha allita riqsishungillapa. Chaymi yumbay aqchaykillapata manyaqlla yupashqa. Asta ashla baliq pishqetukunatapismi kwidan. Manchu runakunaqa ishkay qellitaywanlla atin randiyta sinku indyu pishqo layakunata. Chayshina runakunapaq mana baliptimbismi, Dyusqa mana ni suq pishqetuta qonqanchu. Chayri ama llakiyllapachu. Chaqa qamkunaqam ancha achka pishqetukunamanda masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi ama penqakushpachu, Jisukristupaq rimashun
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 ’Yumbaytam niykillapa, mayqan runa ichu warmi mana penqakushpachu, runakunapa ñawpambi noqapaq rimaptinqam, noqa Dyusmanda Shamuq Runapis jwisyu diyapi Dyuspa chay anjilningunapa ñawpambi paypa faburninda rini rimaq. 9 Piru runakunapa ñawpambi ñigawaqtaqam, jwisyu diyapiqa noqapis Dyuspa anjilningunapa ñawpambi kayshina rini ñigaq: “Manam paytaqa riqsinichu”, nishpa.
10 ’Mayqan runa noqa Dyusmanda Shamuq Runata kuntrawashpa mana allikunata rimawaptinqam, Dyusqa pirdunanman. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda mayqan kuntranda rimaqtaqam mana rinchu pirdunaq.
11 ’Noqapaq yach'achikuptikim, kuntrashuqkunaqa rinllapa apashuq sinaguga wasikunaman, juyiskunaman, suq awturidarkunaman. Chayshina rurashuptinllapaqa, ama llakiyllapachu: Tapuwaptinqa, ¿imataraq nishaq? nishpaqa. 12 Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay uraspi rin yanapashuq, allita rimanaykillapa.

Qellaytaqa ama anchaqa munashunchu

13 Chay ancha achka runakunamanda suqninmi Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, masaytar niy, irinsyayta partiwanambaq, nishpa.
14 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq numbrawashqa, juyisniki kashpa, irinsyaykita partichishunayqa? nishpa.
15 Nirqambismi:
—Kwidakayllapa, ama tukuy imata munakunaykillapa. Chaqa runakuna shumaqta
kawsanambaqqam mana munanchu tukuy imayuq kanambaqqa.
16 Chayshina nishpaqam, suq kumparasyunda rurashpa nirqan:
—Suq kapuq runash ch'akrangunamanda ancha allita kusichakuq. 17 Chayshi chay
runaqa yuyarqan: "¿Imanashaqtaq? Chaqa kusichaytaqam mana maypi atinichu waqay-
chayta", nishpa. 18 Chayshina yuyashpaqash nirqan: "¡A, ya! Yach'aninam imatam rini
ruraq. Yumbay waqaychana wasiykunata bulashpam, mas atungunata rini ruraq, chaypi
kusichayta tukuy imayta tandanaypaq. 19 Chaymandaqam nishaq: Kananqam waqay-
charqayna tukuy kusichayta achka watakunapaq. Chayri kananqa samashpa, mikushaq,
upyashaq, kushikushaq", nishpa. 20 Piru Tayta Dyusqash chay runataqa nirqan: "A, runa
tuntu, kay tutatam ringi wañuq. Kanan chay imaykikunaqa, ¿pipaqraq kidanqa?" nishpa.
21 Chayshinam rin kaq chay nisyukunawanqa. Chaqa achka qellayniyuq kashpapismi,
Dyuspaqqa mana nima allita rurashqachu.

Dyusmi kwidan paypi kriyiqkunata
(Mt 6.25-34)

22 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq ru-
rakushaq? nishpaqa. 23 Chaqa bidaykiqam ancha balin maski mikunamanda. Kwirpuykip-
ismi balin maski mudanaykimanda. 24 Pishqokunapaq yuyayllapa: Paykunaqam mana
tarpukunchu, ni kusichakunchu. Manam ni trujayuqchu ni wasiyuqchu, granuku-
nata tandanambaqqa. Piru Tayta Dyusmi paykunata mantyinin. Qamkunaqam chay
pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa. 25 Mayá, qamkunamanda suqniki
ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿ima ancha llakishpachu atingiman midyu mitru
masta wiñayta? ¡Manám! 26 Chayshina mana ni chayta atishpa ruraytaqa, ¿imapaqnam
llakingillapa, imaraq pasawanqa, nishpaqa?
27 'Allita yuyayllapa chay ancha shumaq liryu tuktukunapi. Manam trabajanllapachu
ni puchkakunllapachu. Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu Salu-
munqam ancha shumaqta mudakushpapis, mana atirqanchu chay tuktukunashina mu-
dakuytaqa. 28 Chay ch'akraykipi qewakunam suq tyimpitulla kawsan. Qayandimbaqqam
rupachinapaqna balin. Piru chay tuktu mana duraqkunatam Dyusqa ancha shumaqta
ruran. Chayshinam qamkunatapis ancha shumaqta rin rurachishuqllapa maski chay
shumaq tuktukunamanda. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspiqa mana allitaqa
yuyakungillapachu? 29 Chayri ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq
upyashaq? nishpaqa. 30 Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam tukuy imata munashpa, ancha
llakinllapa: ¿Imashinataq chaytaqa atini kunsigiyta? nishpa. Chayri qamkunaqa ama
paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi yach'an imam faltashungillapa,
nishpa. 31 Chayri Dyus munashqanda puntata rurayllapa, pay kamachikuqniki kanambaq.
Chayshina ruraptikillapaqam, tukuy ima faltashushqandapis rin qoshuqllapa.

Syilupim kan tukuy ima
(Mt 6.19-21)

32 'Kuyashqay wishitaykuna, ama nimata manchayllapachu. Chaqa ashlita kaptikip-
ismi, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikushpa, suq mushuq bidata munan qoshuyllapata,
paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. 33 Chayri imaykita randikushpa, chay mana
nimayuqkunata qoyllapa. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa shumaq
primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Anaqpiqam chay primyuyki mana nunka rinchu
ushyakaq. Manam ni ladrunguna rinchu yaykuq apaqqa, ni pulillakuna rinchu kush'kuq.
34 Kanan chay primyuyki syilupi kaptinqam, qamqa shunqoykipi ancha ringi yuyakuq
Tayta Dyuspilla.

Listu kashun, Jisusta shumaqta ch'ayachinanchiq

35-36 ’Listu kayllapa, noqa shamuptiy, shumaqta ch'ayachiwanayki. Manchu suq
patrumba kriyadungunaqa, allita sigurakashpa, michata syindishpa, patrunninda
shuyanllapa. Chaqa chay kriyadukunaqam patrunnin kasamyintu fyistapi kaptinqa,
rikch'aykashpalla shuyan, ch'ayamuptin, das kich'anambaq punguta. 37 Chaymi chay
shuyakuq kriyadukunaqa ancha kushikunqallapa, chay patrunnin kutimushpa, mana
puñuykaqta tariptinqa. Alliptam niykillapa, chay patrunmi, mandilninda rurakushpa,
chay kriyadungunata mesaman tiyachishpa, rin qaraq. 38 Chaymi ch'awpi tutata ichu
madrugadupi shamushpa, paykunata mana puñuykaqta tariptinqa, kushikunqallapa.
39 Kaytapis yach'ayllapa, suq wasi dwiñu yach'ashpa: Kay tutam ladrunqa rin shamuq
suwawaq, nishpaqach'i, mana puñunmanchu. Ashwanmi allita rikch'ashpa, kwidakun-
man yuraqashtin, ama wasinman yaykunambaq. 40 Chayshinar qamkunapis allita
kawsashpa, listu kayllapa, shumaqta ch'ayachiwanayki. Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq
Runaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq, nishpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriyaduwan, mana baliq kriyaduwan
(Mt 24.45-51)

41 Pidruqam Jisusta tapurqan:

—Taytitu, ¿chay kumparasyundaqachu noqaykunapaqlla rurarqayki ichu yumbay
runakunapaq? nishpa.

42 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, yuyayllapa, ¿pim chay allin kumplidu yach'ayniyuq kamachikuq impliyaduqa?
¿Ima laya runatam patrunninqa numbran, paypa makimbi dijanan wasinda kwidanan,
kriyadungunata urasnimbi qaranambaqqa? 43 Chay wasi kwidaqqam ancha rin kushikuq,
chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptinqa. Chaymi chay
wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqan-
shina ruraykaqta tariptin. 44 Alliptam niykillapa, chay kriyadun allita kasushqanrayku,
chay patrunninqa mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imandana paypa kwintan rin
dijaq, payna rikanambaq. 45 Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi
patrunniyqa rinchu kutimuq, nishpa, maluyashpa, kriyadu masingunata maqashpa,
payllana unda unda mikunman, upyanman, mach'anman. 46 Chayshina ruraykaptingish,
patrunninqa mana yuyashqan diyapi, qonqaylla shamushpa, ancha fiyuta rin kastigaq.
Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq mana kriyiqkuna kashqanman.

47 ’Mayqan kriyadu yach'ashpa: Patrunniymi kayshina munan ruranaypaq, nishpaqa,
piru mana nima rurananda rurashpaqa, ancha kastigadu rin kaq, patrunninda mana
kasushqanrayku. 48 Piru suq kriyadu mana yach'ashpa, patrunnin munashqanda mana
rurashpaqam, ashla kastigadulla rin kaq. Chayshinallam suq kriyaduta achkata intri-
gashpa, suq tyimpumanda ancha rin mañaq kwintata qonambaq: ¿Maypim ganansyay?
nishpa.

Jisuspi kriyiptinchiqqam, wakinguna noqanchiqkunamanda rinllapa akrakaq
(Mt 10.34-36)

49 ’Noqam kay mundumanqa shamushqa kani, ninata apamushpa. ¡Chaymi ancha
munani miranambaq! 50 Piru puntatam ancha padisishpa, mallipadu rini kaq. Chaymi
ancha padisini Dyus munashqanshina kumplinangaman. 51 ¿Ima qamkunaqachu yuyangi:
Siñurninchiq Jisuspi kriyiptinchiqmi, yumbay runakuna shumaqta rin kawsaq no-
qanchiqkunawan, nishpa? Manam chayshinachu. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapa,
suqkunaqa qamkunamanda rinllapa akrakaq. 52 Chaqa suq ayllupi noqapi mana kriyiqku-
naqam rin akrakaq noqapi kriyiq ayllungunamanda. Sinku kaptinqam, kimsa rin kuntraq
ishkayta. 53 Kanan taytanmi ullqo wambranda rin kuntraq. Churimbismi taytanda rin
kuntraq. Mamambismi warmi wawanda rin kuntraq. Warmi wawambismi mamanda rin
kuntraq. Swigrambismi llumchunda rin kuntraq. Llumchumbismi swigranda rin kuntraq,
nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan kay pacha ushyakanan tyimpupaq
(Mt 16.1-4; Mk 8.11-13)

54 Chay achka runakunataqam Jisusqa kayshinapis yach'achirqan:
—Qamkunaqam waq rupay seqanamba ladumbi pukutayta rikashpaqa ningillapa:
"Rinnam tamyaq", nishpa. Allibri chay nishqaykishina rin tamyaq. 55 Kay lugarpi sur
ladumanda wayraptinqam, ningillapa: "Biranum rinna shamuq", nishpa. Kanan allibri
chay nishqaykishina shamun. 56 Piru Dyus munashqandaqam mana munangillapachu
yach'ayta. ¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunaqam syilupi ichu
kay pachapi ima kaqta rikashpa yach'angillapana: Imam rin kaq, nishpa. Chayshina
yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yach'angillapachu: Dyus nishqanqam kumpliykanna,
nishpaqa?

Jisusmi nirqan: "Dimandashuqwanri das alliyay", nishpa
(Mt 5.25-26)

57 '¿Imaraykutaq qamkuna kikiki mana yach'angillapachu: Imam alli, imam mana
allichu, nishpaqa? 58 Chayri mayqan imapaq dimandashushpa, juyisman apashuykapt-
inqa, ñambilla alliyay chay mana allita rurashqaykipaq. Mana chayta ruraptikikish,
apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman, karsil-
man apashunambaqllapa. 59 Chaymi allipta niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu
lluqshiq yumbay kubrashushqanda pagaranaykikaman. Chaqa manash' ni suq sintimuta
rinchu pirdunashuq.

13

Uchaykikunata dijayllapa

1 Chay tyimpupillam suq runakuna shamushpa, Jisusta nirqan:
—Suq disgrasyam kashqa. Chaqa wakin llaqta masiki galiliyanukunam Dyuspa adurana
wasimbi animalningunata wanchiykarqanllapa, Dyusta aduranambaq. Chayshina ru-
raykaptinllapam, gubyirnu Pilatupa suldadunguna qonqaylla paykunataqa wanchirqan.
Chaymi chay runakunapa yawarnin chay animalningunapa yawarninwan taqllukarqan,
nishpa.
2 Chaymi Jisusqa nirqan:
—(Kwidawkish qamkunapis paykunashina wañungimanllapa.) Amar yuyayllapachu:
Chay runakunaqam yumbay llaqta masin galiliyanukunamanda mas uchayuq kashqan-
rayku, wañurqanllapa, nishpaqa. 3 Ashwanri allita yach'ayllapa, uchaykita mana dijap-
tikillapa Dyusta kasunaykipaqqam, qamkunapis ringillapa chingaq. 4 Manchu Jirusalim-
biqa chay Siluwi shutiq altu turri bulakashpa, 18 jirusaliniruta pambashpa wanchirqan.
Piru amar yuyayllapachu: Chay wañuqkunam yumbay llaqta masingunamanda mas
uchayuq kashqanrayku, chayshina wañurqanllapa, nishpaqa. 5 Ashwan alliptam niykil-
lapa, uchaykita mana dijashpaqam, qamkunapis ringillapa chingaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus mana puqoqwan

6 Suq kumparasyunda ruranambaqmi, Jisusqa kayshina nirqan:
—Suq runapa wirtambim suq yura igus karqan. Chaymi chay dwiñunqa suq diya
rirqan chay igusnimba puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu.
7 Chaymi piyunninda qayashpa nirqan: "Rikay, kimsa watanam achka bwiltasta yanqa
shamushqa kani igusta pallaq. Piru rikay, kanangamanmi mana nima puqoyninda
tarishqachu kani. Chayri kuchuyna. Yanqam arkakuykan wirtaypiqa", nishpa. 8 Piru chay
piyunninqam nirqan: "Taytitu, dijayraq kay watitata. Mayá, tukuy rridurninda allashpa
wanuta wichushaq. 9 Talbisri chayshina ruraptiy, puqonman. Piru mana puqoptinqam,
chaypina kuchushpa wichukungi", nishpa. *[Nuta: Chay yura igus mana puqoyniyuqqam chay
runa Dyusta mana kasuqshina.]*

Jisusmi samana diyapi suq warmi nanaywan kumurashqata kach'akachirqan

[10] Suq kutinmi Jisusqa samana diyapi sinaguga wasipi yach'achikuykarqan. [11] Chaypim
karqan suq qeshyaq warmi. Payqam 18 watas tukuyta kumurashpalla puriq. Chaqa suq
dyablum rurashqa karqan, ama nimatapis atinambaq dirichu shayayta. [12] Chaymi Jisusqa
chay qeshyaq warmita rikashpa, qayashpaqa nirqan:
—Warmisita, nanaynikimandam kach'akachiykina.
[13] Chayshina nishpaqam, Jisusqa makingunata sawanman rurashpa, chay uras das
kach'akachirqan. Chaymi chay warmiqa, dirichuna shayashpa, Taytanchiq Dyusta ancha
alabarqan. [14] Chayta rikashpam, chay sinaguga wasipa kamachikuqninqa Jisuspaq ancha
piñakurqan. Chaqa Jisusqam chay warmitaqa kach'akachishqa karqan samana diyapi.
Chaymi chay kamachikuqqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:
—Sayis diyastallam atinchiqllapa trabajaytaqa. Chayri chay diyakunapilla shamuyllapa,
kach'akachishunan nanaynikimanda. ¡Ama samana diyapiqa! nishpa.
[15] Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Ima qamkunaqachu mana trabajangillapa
samana diyapiqa? Chaqa chay samana diyapiqam buyisnikita, burruykita takalninmanda
paskashpa, apangillapa yakuta upyachiq, ¿manachu? [16] Chayshinallam kay warmi Abra-
jamba karu willkan kaqta dyabluqa 18 watasta kay qeshyaywan watashqashina. Chayshina
kaptinqa, ¿akasuchu mana balin samana diyapi kach'akachinayqa? Chaqa ancham balin
kach'akachinaypaq, nishpa.
[17] Chayshina Jisus niptinqam, yumbay chay kuntraqkunaqa ancha penqakurqanllapa.
Piru chay ancha achka rikaqkunaqam, Jisus yumbay chay shumaq rurashqangunata
rikashpaqa, ancha kushikurqanllapa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

[18] Chaymandaqam Jisusqa kayshinapis nirqan:
—Dyustana kasuqkunataqa ¿imawandaq atini kumparayta? [19] Paykunaqam ñapushpa
murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, chay ñapushpa murunqa
uchulitamanda wiñashpa, atunda wiñan. Chaymi asta bwilaq pishqokuna rikrangunapi
kamachakunllapa (makachakunllapa). *[Nuta: Chay ñapushpa murunshinam Dyusta kasuqku-
naqa. Chaqa ashlita kashpallapapismi, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan
(Mt 13.33)

[20] Jisusqam nirqambis:
—Dyustana kasushpa kawsaqkunataqa ¿ima maswandaq atini kumparayta?
[21] Paykunaqam libadurashina. Suq warmiqam midyu kustal mach'kata yakuwan
sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayan. Chay ashla libaduraqam
chay achka mach'kataqa limpu saksachin, ¿manachu? *[Nuta: Chayshinallam Dyusta
kasuqkunapis ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kich'ki punguwan
(Mt 7.13-14, 21-23)

[22] Jisusqam Jirusalinman riqshinaqa, llaqtakunaman, kasiriyukunaman ch'ayarqan.
Ch'ayashpaqam, chay llaqtakunapi tiyaqkunata yach'achishpa, yach'achishpa, pasarqan.
[23] Chaypim Jisusta suq runa kayshina tapurqan:
—Taytitu, ¿ashlitallachu rinllapa washadu kaqqa? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
[24] —Chay kich'ki punguta imashinapis utqa yaykuyllapa. Kaykish niykillapa, ancha
achka runa warmim rinllapa munaq yaykuyta. Piru tardina kaptinqam, manana rin-
llapachu atiq yaykuytaqa. [25] Chaqa wasi dwiñu atarishpa, pungunda kirpaptinqam,
mayqanniki sawapi kidaqqa pungunda takashpa, ringillapa qayakuq: "Kamachikuq
Siñursitu, kich'ayri punguykita", nishpa. Piru payqam rin nishuqllapa: "Manam

riqsiykillapachu. ¿Maymandach'i kangillapa?" nishpa. [26] Chaymandaqam qamkunaqa ringillapa niq: "Qamwanmi mikurqanchiq, upyarqanchiq. Manchur qamqa chay kalliykunapi yach'achikurqayki" nishpa. [27] Chayshina qamkuna niptikipismi, payqa rin nishuqllapa: "¡Nishushqallapanam kani: Manam riqsiykillapachu! ¿Maymandach'i kangillapa? ¡Ashuyllapa kaymanda, qamkuna mana allikunata ruraqkunaqa!" nishpa. [28] Chaymi sawa pungupi kidashpa, ringillapa rikaq chay alma Abrajanda, Isakta, Jakubuta, Dyuspaq rimaqkunatapis syilupi Dyuspa ñawpambina kaqta. Chaymi qamkunaqa ancha ringillapa malayakuq. ¡Llalli qamkunata Dyuspa ñawpanmanda qatishuptinqam, ancha waqashpa, ancha llakishpa, kiruykillapata ringillapa qech'yachiq! [29] Chaqa chay diyapiqam kay pachapa yumbay kuchungunamanda rin tandakaqllapa Dyusman, paywan syilupi tiyashpa, pulla mikunambaqllapa. [30] Chay diyapim wakin mana kamachikuq kaqkunaqa ancha kamachikuqna puntapi rinllapa kaq. Piru wakin kamachikuq kaqkunaqam chay diyapiqa mana nimapaq balishpa, ancha ikipi rinllapa kaq.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Mt 23.37-39)

[31] Chay diyallam wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayamushpa, Jisusta nirqanllapa:
—Riy kaymanda. Chaqa chay gubyirnu Irudismi munan wanchishuyta, nishpa.
[32] Chayshina willaptinllapam, Jisusqa nirqan:
—Riyllapa willay chay surrushina ingañakuq Irudista: "Kay diyakunam Jisusqa rin qatiq dyablukunata. Rimbismi kach'akachiq qeshyaqkunata. Chaymandaqam yumbay trabajunda rinna ushyaq", nishpa. [33] Piru kanan, qaya, qaya suq punchawpismi alli, kay ñanda rinaypaq. Chaqa Dyuspaq yumbay rimaqkunataqam masta wanchinllapa Jirusalin llaqtapi.
[34] '¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! ¡Qamkunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa! ¡Kanan Dyus kach'amushqan runakuna ch'ayashuptinmi, sitashpa wanchingillapa! Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis kutin kutin ancha munashqa kani qamkunata tandashuyllapata. Piru manam munashqallapachu kangi. [35] Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kaq. Kanan mananam ringillapachu rikawaq, suq diya kutimunaykaman. Chaymi chay diyapi noqapaqqa ringillapa niq: "¡Alabashqa kanqa, Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!" nishpa.*

14

Jisusmi kach'akachirqan suq runa saksaykaq kwirpuyuqta

[1] Suq samana diyapim Jisusqa rirqan mikuq suq kamachikuq farisiyu duktrinayuqpa wasinman. Chaypim wakin farisiyukunaqa Jisusta chapaykarqan. [2] Chaypim karqambis suq runa ancha padisiykaq saksaywan. [3] Chaymi Jisusqa Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunata, chay farisiyukunatapis tapurqan:
—Mayá, ¿qamkunaqa imatam ningillapa? ¿Dyusqachu dijawanchiq, runa masinchiqta kach'akachinanchiq samana diyapi ichu mana? nishpa.
[4] Chayshina tapuptinqam, chay farisiyukunaqa uyararqanlla. Chaymi Jisusqa chay uras chay qeshyaqpa sawanman makinda rurashpa, kach'akachishpa:
—Riyna, nirqan.
[5] Chaymandaqam chay farisiyukunata nirqan:
—Mayqannikipa suq burruyki ichu suq turuyki suq qoch'aman bulakaptin samana diyapiqa, ¿manachu chay uraslla qamkunapis trabajashpa, surqongimanllapa? nishpa.
[6] Chaymi chay farisiyukunaqa manana nimatapis atirqanllapachu kuntistayta.

Umildikuna kashunllapa

[7] Chaymandaqam Jisusqa chay kumbidadu runakunata rikarqan, mas allin iskañukunata akraptin, puntapi tiyanambaqllapa. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

* 13:35 Salmo 118.26

8 —Mayqan kumbidashuptin suq kasamyintu fyistamanqa, ama tiyaychu punta
tiyanapiqa. Chaqa puntapi tiyaptikiqakish, ch'ayamunman suq kumbidashqan mas
kamachikuq qamanda. 9 Chaykish chay mayqan kumbidashuqqa nishungiman: "Qoyri
kay tiyanata kay suqta", nishpa. Chaych'i ancha penqakushpa, ringiman tiyaq iki
tiyanaman. 10 Chayri mayqan kumbidashuptinqa, iki tiyanapi tiyay. Chaymi chay mayqan
kumbidashuq shamushpa nishungiman: "Yanasita (Yanasitu), shamuy kay mas allin
punta tiyanaman", nishpa. Chaymi chay mesapi wakin kaqkunaqa qambaq ninqallapa:
"Paymi ancha baliq runa", nishpa. 11 Chaymi mayqan runa munashpa kamachikuq
kaytaqa, suq diyaqa rin penqakuq. Piru chay umildi kaqqam suq diyaqa ancha rin
kamachikuq, nishpa.
12 Chaymandaqam chay kumbidakuq runata Jisusqa nirqan:
—Rurashpa fyistataqa, ama yuyaychu: Yanasaykunata (Yanasuykunata), masaykunata,
aylluykunata ichu imayuq bisinuykunatallam rini kumbidaq, nishpaqa. Chaqa paykunaqam qam kumbidashqaykishina kumbidashushpa, rinllapa kutichishuq. Chayshinaqam
mana pitapis yanapaykangichu. 13 Ashwanri suq fyistata rurashpaqa, kumbiday chay
mana imayuqkunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata. 14 Chaymi chayshina chay
mana imayuqkunata yanapashpaqa, ancha kushikushpa ringillapa tiyaq. Chaqa chay
pubrikunaqam mana atinqachu pagarashuytaqa. Piru allin runakuna kawsamuptinmi,
Dyusqa rin pagarashuq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan
(Mt 22.1-10)

15 Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, chay mesapi tiyaqkunamanda suqninqa Jisusta
nirqan:
—¡Ancha kushikunqa chay runa Dyuswan syilupi tandata mikuqqa! nishpa.
16 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Suq runash ancha allin fyistata rurashpa, kumbidarqan ancha achka runakunata.
17 Chayshi mikunan uras ch'ayaptinqa, kriyadunda kach'arqan qayamunambaq chay
kumbidashqangunata. Chayshi kriyadunqa rishpa nirqan: "Shamuyllapana mikunanchiq.
Listunam mikunaqa", nishpa. 18 Chayshina qayaptinqash, yumbay kumbidashqangunaqa
nirqan: "Pirdunawayllapa. Manam atinillapachu riyta", nishpa. Chay punta runa
kumbidashqaqash nirqan: "Randishqam kani ch'akrata. Riqmi rini rikaq. Chaymi
rrugayki pirdunawanayki", nishpa. 19 Suqpisshi nirqan: "Randishqam kani sinku yuntas
buyiskunata. Chaymi rini riq mallipaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki", nishpa.
20 Suqpisshi nirqan: "Chayraqmi kasarashqa kani. Chayraykum mana atinichu riyta",
nishpa. 21 Chayshi kriyadu kutimushpa, chayshina patrunninda niptinqa, chay patrunninqa piñakushpa, nirqan: "Riy kallikunamanda das apamuq waq mana nimayuq runakunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata", nishpa. 22 Chayshi kriyaduqa rishpa,
chaykunata apamushpaqa, nirqan: "Patrunsitu, apamushqanam kani chay niwashqaykishina. Piru kanraqmi tiyanakunaqa", nishpa. 23 Chayshi patrunqa kriyadundaqa nirqan:
"Riy kallikunaman, ñangunaman. Ancha animachishpa, apamuy suq runakunatapis,
kay wasiy undanan. 24 Piru manam ni mayqan waq punta kumbidashqayqa mikunqachu
mikunaytaqa", nishpa.

Ancha padisishpapis, Jisusta kasushun
(Mt 10.37-38)

25 Chay tyimpupim ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa.
Chaymi payqa rishqanshina tikrakamushpa, yumbayta nirqan:
26 —Mayqan noqaman shamuqqa ancha kuyawanqa maski yumbay kuyashqanmanda.
Chayri mayqanniki noqata kuyawanaykimanda taytaykita, mamaykita, warmikita,
wambraykikunata, masaykikunata, panikikunata ichu kikin kwirpuykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykipaqqa. 27 Chayri noqapi kriyishqaykirayku
padisishpa, ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa
allip yach'akuqniy ringi kaq; manaqa manam.

[28] ’(Mayá, nishqaykillapa suq kumparasyunda:) Mayqanniki suq altu turrita munashpa
ruraytaqa, puntata allita yuyangiman: ¿Aykataraq gastayman ushyanayqa? ¿Aypan-
manchuraq qellayniy ichu mana? nishpa. [29] Chaqa mana allita yuyashpa, simyintuta
qallarishpaqam, mana atingimanchu ushyayta, faltaptin qellayniki. Chaymi yumbay
rikashuqkuna asipashushpa ninmanllapa: [30] “Kay runam qallarishqa suq turrita ruraq;
piru manam atishqachu ushyayta”, nishpa.
[31] ’Ichu mayqan gubyirnu munashpa pilyayta suq gubyirnuwanqa, manachu puntata
allita yuyanman: ¿Kay 10.000 suldaduykunawanqa atiymanchu binsiyta paypa 20.000
suldadungunataqa? nishpa. [32] Chaymi mana atishpa pilyaytaqa, karupillaraq kashpa, chay
gubyirnuqa kach'anman rrimplasunda parlanambaq, ama pilyananllapa. [33] (Chayshinar
mayqanniki noqata munashpa kasuwaytaqa, puntata ancha allita yuyay: ¿Alliptachu
munani kasuyta ichu mana? nishpa.) Chaqa mana dijashpa tukuy imaykitam, mana
atingichu yach'akuqniy kaytaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan dañakashqa kach'iwan
(Mt 5.13; Mk 9.50)

[34] Chaymandaqam Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, kayshinapis nirqan:
—Kach'iqam ancha allin. Piru lambaqyaptinqam, mana atinchiqchu allichayta
kach'iyanambaqqa. [35] Mananam balinchu nimapaq, ni wanupaq. Ashwanmi wichuku-
nanchiqna balinqa. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa, nishpa. *[Nuta:
Jisusta mana munaq kasuqqam chay mana baliq kach'ishina.]*

15

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan
(Mt 18.10-14)

[1] Achka kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuqkunapismi qemikarqanllapa,
Jisusta uyanambaq. [2] Chayraykum farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunapis Jisusta penqashpa nirqanllapa:
—Rikay, Jisusqam uchayuq runakunata ch'ayachishpa, paykunawan mikun, nishpa.
[3] Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:
[4] —Mayá, qamkunamanda suqniki 100 wishayuq kashpa, suq wishayki chingaptinqa,
¿manachuraq chay 99 wishaykita pastupi dijashpa, ringiman maskaq chay suq wishaykita
tarinaykikaman? [5] Chaymi chay wishaykita tarishpaqa, ancha kushikushpa umbrukush-
pana apamungiman. [6] Kanan wasikiman ch'ayashpaqam, kumpañiruykikunata, bisin-
uykikunata tandashpa, ningiman: “¡Kay chingashqa wishaytam tarishqana kani! ¡Chayri
kushikushunllapa!” nishpa. [7] Chaymi allipta niykillapa, chayshinallam syilupipis. Dyuspi
chay 99 kriyiqkunapaq syilupiqa ancha kushikunllapa. Piru suq mana allin runa ichu
warmi uchangunata dijashpa, Dyuspina allipta kriyiptinqam, ashwan masta kushikunl-
lapa syilupiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa qellaywan

[8] ’Mayá, suq warmi dyis ancha baliq yuraq qellayniyuq kashpa, suq qellayninda
wichushpaqa, ¿manachuraq michanda syindishpa, chay wasinda pichashpa, kuchun
kuchun allita maskanman tarinangaman? [9] Chaymandaqam chayshina tarishpaqa, tan-
dashpa yanasangunata, bisinangunata ninman: “Yanasitakuna, kushikushunllapa, kay
wichushqay qellayniyta tarishqayrayku”, nishpa. [10] Chayshinallam syilupi Dyuspa anjil-
ningunapis ancha kushikunllapa suq mana allin runa uchangunata dijashpa, Dyustana ka-
suptinqa. (Chayraykum chay uchayuqkunawanqa tandakani, Dyuspaq yach'achinaypaq),
nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan suq runapa churin qellayninda malgastaqwan

[11] Jisusqam nirqambis:
—Suq runam ishkay churiyuq karqan. [12] Chay shullka churinmi taytanda nirqan:
“Taytitu, qowaynari noqapaq kaq irinsyayta”, nishpa. Chaymi taytanqa chay ishkay

churingunata ch'akrangunata animalningunata partirqanna. [13] Chaymandaqam wakin
diyamandaqa, chay shullka churinqa irinsyanda limpu randikushpa, suq karu nasyun-
manna rirqan. Waqpiqam tukuy laya mana allikunata rurashpa, chay qellayninda
malgastashpa, limpuna ushyarqan. [14] Chaymandaqam yumbay qellayninda ushyapt-
inqa, chay nasyumbiqa tukuy maypi ambrunana karqan. Chaymi payqa mallaqna
purirqan. [15] Chayraykum manana nimanayta atishpaqa, suq patrunmanna rirqan, tra-
bajuta maskaq. Chaymi chay patrunqa trabajuta qoshpa, kach'arqan asyindanman,
kuchingunata qaranambaq. [16] Chaypi qaraqshinaqam anchana mallaqnarqan. Chaymi
kuchikunapa mikunan algarrubuta anchana munarqan mikuyta. Piru manam dijarqan-
llapachu mikunambaqqa. *[Nuta: Chay algarrubuqam suq plantapa puqoynin. Piru manam
runakuna mikunanchu.]* [17] Chaymi ancha yuyashpa nirqan: "Taytaypa wasimbiqam
achka trabajadurkuna kan. Paykunaqam ancha allita mikunllapa. ¡Piru noqaqam
kaypi mallaqnashpa wañuqna rini! [18] Kutirishaq taytayman. Ch'ayashpaqam nishaq:
Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, ancha uchata rurashqa kani. [19] Chaymi
manana balinichu, churiki kanaypaqqa. Suq piyunnikitashinar ch'ayachiway", nishpa.
[20] Chayshina yuyashpaqam, chay karu nasyunmandaqa kutimurqanna taytanman.

'Chaymandaqam ch'ayaykaptinqa, taytanqa karupilla rikashpa, ancha llakipashpa,
kallparqan tinguq. Tingushpaqam abrasashpa, mucharqan qaqllambi churindaqa.
[21] Churinqam nirqan: "Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, uchata rurashqa
kani. Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa", nishpa. [22] Piru taytanqam
qayashpa kriyadungunata kamachirqan: "Chay mas allin mudanata apamushpa, kay
churiyta mudachiyllapa, surtijachiyllapa, sapatuchiyllapa. [23] Chay mas gurdu mishiruta
apamushpa, wanchiyllapa, fyistata rurashpa mikunanchiqllapa. [24] Chaqa kay churiyqam
chingashpa, wañushqashina karqan. Piru kanan kutimushpaqam, kawsamushqashina",
nishpa. Chaymi fyistata rurashpa kushikurqanllapa.

[25] 'Piru chay kulaka churinqam ch'akrambi kashqa karqan. Chaymandaqam wasinman
ch'ayaykashpaqa, uyarqan kunyalla fyistata rurashpa dansaykaptinllapa. [26] Chaymi payqa
suq kriyadunda qayashpa tapurqan: "¿Imam kan?" nishpa. [27] Chay kriyadunqam nirqan:
"Masaykim ch'ayamushqana. Chaymi taytaykiqa allilla ch'ayamushqanrayku, chay mas
gurdu mishiruta wanchichishqa, fyistata ruranambaq", nishpa. [28] Chayta yach'ashpaqam,
chay kulaka churinqa ancha piñakushpa, manana munarqanchu yaykuyta. Chaymi
taytanqa lluqshishpa, ancha rrugarqan yaykunambaq. [29] Piru payqam piñakushpa,
taytanda kayshina nirqan: "Noqaqam ancha achka watakunata kaypi sirbiyki, tukuy
imapi kasushushpa. Piru chayshina allita sirbishuptiypismi, mana nunka ni suq chibituta
qowashqachu kangi, kumpañiruykunawan fyistata rurashpa kushikunaypaqqa. [30] Piru
rikay, chay churiki partin qoshqaykita bandulira warmikunawan limpu ushyashpa
kutimuptinqam, paypaqqa chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa kangi", nishpa.
[31] Chaymi taytanqa nirqan: "Ijitu, qamqam tukuy tyimpu pullay kangi. Chaymi tukuy
imaykunaqa qamba. [32] Piru kananqam ancha alli, kay fyistata rurashpa kushikunanchiq.
Chaqa kay masaykiqam wañushqashina kashqanmanda, kananqa kutimushqana. Chin-
gashqa kashqanmandam, tarishqana kanchiq", nishpa.

*[Nuta: Chayshinam Dyus ancha kushikun, suq uchayuq runa uchangunata dijaptin. Piru chay
farisiyukunam chay kulaka churishina mana munarqanllapachu ch'ayachiyta chay uchakunata
dijaqkunataqa.]*

16

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runa patrunninda ingañaqwan

[1] Jisusqam yach'akuqningunata kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuq runam suq impliyadumbi ancha yuyakushpa numbrarqan, payna tukuy
imanda randinambaq randikunambaq. Piru suq diyam wakin runakuna yach'arqan chay
impliyadupaq: Patrunnimba kusasningunata, qellaynindam yanqakunapi gastaykan,
nishpa. Chaymi chay patrunnindaqa chayshina rurashqambaq willarqanllapa. [2] Chaymi

chay patrunqa chay impliyadundaqa qayashpa, nirqan: “Qambaqmi yach'ani. ¿Imatam rurashqa kangi? Mayá, chay kusasniykunapaq, qellayniypaq kwintata qoway. Mananam ringichu trabajaq”, nishpa. [3] Chaymi chay impliyaduqa yuyarqan: “Patrunniy trabajuymanda qatiwaptinqa, ¿imanashaqraq? Chaqa ch'akrapi trabajanaypaqqam mana balinichu. Limush'nata mañakunaypaqqam penqakuni”, nishpa. [4] Chaymandaqam yuyarqan: “¡A, ya yach'aninam! Kaypiraq kashpa, suqkunata yanapashaq, mana trabajuyuq kaptiy, paykunana wasinman tandawanambaq”, nishpa. [5] Chaymi chayshina yuyashpaqa, patrunninda dibiraqkunata, suqninda suqninda qayachishpa, tapurqan: “¿Aykatataq dibirangi patrunniytaqa?” nishpa. [6] Chaymi suq dibirakuqqa nirqan: “100 barril asiytitam dibirani”, nishpa.

Chaymi chay impliyaduqa chay runata nirqan: “Kaypim kay tratukushqayki dukumintu. Tiyashpa, das suq mushuq dukumintuta ruray, 50 barriltallana dibiranayki”, nishpa. [7] Chaymandaqam suq dibirakuqtapis tapurqan: “¿Qamqa, aykatataq dibirangi?” nishpa. Chaymi chay dibirakuqqa nirqan: “100 midida trigutam dibirani”, nishpa. *[Nuta: Kada mididach'i ch'usku kintal triguta piskaq.]* Chaymi chay kriyaduqa paytapis nirqan: “Kaypi kay tratukushqayki dukumintu. Suq dukumintuta das allichay, 80 mididatallana dibiranayki”, nishpa. [8] Chaymi patrunninqa chayta yach'ashpa, chay malu impliyadumbaqqa nirqan: “Ay, chay impliyaduyqam ancha yach'ayniyuq kashqa, chayta ruranambaqqa”, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Kay mundupa kusasningunapi yuyakuqkunaqam Dyuspi yuyakuqkunamanda mas yach'ayniyuqkuna. Chaqa paykunapuram masta yanapanakunllapa qellayninwan.

[9] ’Chaymi noqaqa kayshina niykillapa, kay mundupi imayki kaqwan suqkunata yanapay, yanasuyuq (yanasayuq) kanaykillapa. Chaymandaqam chay imaykillapaqa rin ushyakaq. Piru syilupiqam chay achka yanapashqaykikuna kushikushpa, shumaqta rinllapa ch'ayachishuq.

[10] ’Chaqa mayqan ashlitata allita kwidaqqam, achkatapis allita rin kwidaq. Piru mayqan ashlitata mana allita kwidaqqam mas achkatapis mana allitachu rin kwidaq. [11] Chayshinam kay mundupa kusasningunata mana allikunapi qamkuna gastaptikiqa, Dyusqa mana rinchu qoshuqllapa chay mana ushyakaq imangunataqa. [12] Kanan kay pachapi suqpa imangunata mana allita kwidaptikillapaqam, Taytanchiq Dyusqa mana qoshunqallapachu partikitaqa.

[13] ’Manam pipis atinchu ishkay patrundaqa kasuyta. Chaqa suq patrunnindam masta rin ch'iqniq; suqtaqam masta rin kuyaq. Ichu suqtalla ancha rin kasuq, suqtaqa mana. Chayshinallam mana atingillapachu Dyusta, qellayta pullata kuyaytaqa.

[14] Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam qellayta ancha munarqanllapa. Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, ancha asiparqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

[15] —Qamkunaqam runakuna alabashunambaq, allin runa layapaq tukungillapa. Piru Tayta Dyusqam qamkunapa shunqoykitaqa allita riqsin: Qellaytallam munanllapa, nishpa. Chaymi Dyusqa qamkuna rurashqaykita millanashpa ch'iqnin.

Jisusmi yach'achikurqan Muysis kamachikushqambaq

[16] Jisusmi kayshinapis nirqan:

—Muysispa liyningunata, Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqandapismi yach'akurqaykillapa Jwan Shutichikuq shamushqan tyimpukaman. Chay shamushqan tyimpumandapacham Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykani. Chaymi ancha achka munanllapa imashinapis syiluman yaykuyta. [17] Piru Muysispa liyningunaqam kanangaman ancha balin. Chaymi syiluwan kay pacha chingaptimbis, chay liykunaqa mana ni ashlita rinchu chingaq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakayllapachu”, nishpa
(Mt 19.1-12; Mk 10.1-12)

18 'Dyuspaqqam mana balinchu suq runa akrakanambaq warminmandaqa. Chaymi suq
runa warminmanda akrakashpa, suqta tandashpaqam, uchayuqna kidan. Chayshinallam
chay warmi dijashqata mayqan tandaqpis uchayuqna.

Jisusmi yach'achikurqan suq kapuq runapaq, suq pubri runa Lasarupaq

19 'Suq runam ancha kapuq karqan. Chaymi ancha shumaq ch'aniyuq mudanayuq puriq.
Kanan tukuy diyam ancha allingunatalla mikuq. 20 Karqambismi suq pubri limush'niritu.
Paymi Lasaru shutiq. Kanan ishqoyaykaq kwirpuyuqmi karqan. Chaymi usuraykarqan
chay kapuqpa pungumbi. 21 Kanan chay Lasaruqam ancha munarqan chay kapuqpa
mesanmanda ishkiq mikunata mikuyta undanambaq. Kanan allqokuna shamush-
pam, chay ishqoyninda lambiykarqan. 22 Chaymandaqam chay pubri limush'nirituqa
wañurqanna. Chaymi Dyuspa anjilninguna ispiritunda aparqan syiluman, Abrajamba
ispiritunwan tiyanambaq. Chaymandaqam chay kapuqpis wañurqanna. Wañuptin-
qam paytapis pambarqanllapa. 23 Piru chay kapuqqam wañushqakunapa lugarninman
rishpa, ancha padisirqan. Chaymi chayshina padisiykashpaqa, karumanda rikarqan
Lasaruta, Abrajamba ladumbi tiyaykaqta. 24 Chaymi payqa jwirtita qayakushpa, nirqan:
"Taytitu Abrajan, llakipawashpa, kamachiy chay Lasaruta, shamunambaq didumba pun-
tanda yakitupi nuyuchishpa, qallituyta chirichinambaq. ¡Chaqa kay ninapim ancha
padisiykani!" nishpa. 25 Abrajanqam nirqan: "Ijitu, yuyayri chay unay bidaykipi
tukuy imayuq kashqaykita. Piru Lasaruqam tukuy imapi padisirqan. Kananqam payqa
kaypi ancha kushikushpana tiyaykan. Piru qamqam padisiykangina. 26 Suq ancha
jundu kibradam qamkunata noqaykunamanda akrawanchiq. Chaymi mana pipis atinchu
kay chimbamanda chay chimbamanqa pasayta. Chay chimbamandapismi mana pipis
atinchu kaymanqa pasamuyta", nishpa. 27 Chaymi chay kapuq runaqa ancha rrugashpa
nirqan: "Taytitu Abrajan, yush'ayku Lasaruta kach'ay aylluykunaman, 28 chay sinku
masaykunata willanambaq, ama kay kastiguman shamunanllapa", nishpa. 29 Chaymi Abra-
janqa nirqan: "Masaykikunam atin liyiyta Muysis iskibrishqanda, Dyuspaq rimaqkuna
iskibrishqandapis. Chaykunata liyishpa, kasunqallapa, washadu kananllapa", nishpa.
30 Chaymandaqam chay kapuqqa nirqan: "¡Taytitu, chaykunataqam mana rinllapachu ka-
suq! Piru suq alma kawsamushpa, paykunaman rikakuptinqam, kriyishpa, uchanllapata
rinllapa dijaq", nishpa. 31 Piru Abrajanqam nirqan: "Paykuna mana kasushpa Muysis
nishqanda, Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqam, mana rinllapachu kasuq wañushqan-
manda kawsamuqtapis", nishpa.

17

Kwidakashunllapa, suqkunata ama uchata rurachinanchiq
(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 Jisusmi kayshinapis yach'akuqningunata nirqan:
—Ancha trabajusmi rin kaq, shumaqta kawsanaykillapa. Chaqa suqkunam rinllapa
animachishuq, uchata ruranaykillapa. Piru paykunaqam ancha kastigadu rin kaq. 2 Chayri
chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman kungambi suq atun mulinu rumita watashpa,
mar yakuman wichukunanllapa, ch'uqashpa wañunambaq, amaraq kay wambrituykunata
uchata rurachiptin. 3 Chayri qamkuna kikiki kwidakayllapa, ama ni pitapis animachi-
nayki uchata ruranambaq. Ashwanri kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, anyay,
amana mas uchata ruranambaq. Piru uchangunata dijashpa, pirdunda mañashuptinqa,
pirdunay. 4 Suq diyapi syiti bwiltasta mana allita rurashushpa, chaymanda chay syiti
bwiltasta syintishpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay, nishpa.

Apustulningunam munarqan mas allita Jisuspi yuyakuyta

5 Yumbay chayta uyashpaqam, Jisuspa apustulningunaqa nirqan:
—Yanapawayllapa, qambi mas allita yuyakunaypaq, nishpa.
6 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashlitata noqapi kriyishpaqach'i, tukuy imata atingimanllapa rurayta. Chaqa kay ancha atun yura sikamuruta qamkuna kamachiptiki: “Pilakashpa, riy mar yakuman plantakaq”, niptikiqa, kasushushpa, allipta chayshina rin ruraq.

Ama palanganu kashpachu, Dyusta allita kasushunllapa

7 —Amar palanganuqa kayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyuspaqqam mana baliq randishqa kriyadushinalla kani, nishpa. Mayá, yuyashunllapa: Suqniki kriyaduyuq kashpa, chay kriyaduyki yapukushpa, michikushpa, wasikiman ch'ayaptinqachuraq, ¿ningiman: “Pasashpa mesaman tiyay mikunayki”, nishpa? 8 Manam chayshinaqa ningimanchu. Ashwanmi kamachingiman: “Utqa yanukushpa, mandilnikita rurakushpa, mirindachiway. Chaymandaqa noqa mikuptiy upyaptiyraqmi, qambis atingi mikuyta, upyaytaqa”, nishpa. 9 ¿Akasuchu qamkunaqa chay randishqa kriyaduykita chay ima kamachishqaykita ruraptinqa, “Dyusilupagi” ningimanllapa? Manám. 10 Chayshinallar qamkunapis Dyus kamachishushqanda rurashpa, yuyayllapa: “Mana baliq randishqa kriyadushinam kanchiqllapa. Chaqa Dyus niwashqanchiqtallam rurashqa kanchiq. Manam yuyashqachu kanchiq, masta rurananchiqpaqqa”, nishpa.

Jisukristum kach'akachirqan dyis runa ismuykaq kwirpuyuqta

11 Jisusmi Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Galiliyapa, prubinsya Samaryapa lindirunda pasaykarqan. 12 Suq kasiriyuman ch'ayaykaptinqam, dyis ismuykaq kwirpuyuq runakuna shamurqan tinguq. Yaqqana tingushpaqam, karupilla shayashpa, 13 ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Yach'achikuq Jisus, yush'ayku noqaykunatar llakipaway! nishpa.

14 Chaymi Jisusqa paykunata rikashpa, nirqan:

—Mayá, riyllapa kurakunaman, paykuna rikashushpa: “Kach'akashqanam kangi”, ninambaq.

Chaymi chay runakunaqa kurakunaman riqshinaqa, limpu kach'akarqanllapa. 15 Chaymi suqninqa rikashpa: Kach'akashqanam kani, nishpaqa, Taytanchiq Dyusta ancha alabashpa, Jisusmanna kutirqan. 16 Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, ñawpambi qonqorikushpa, pachakaman qaqllanda ch'ayachishpa, ancha pagikurqan. Chay runaqam prubinsya Samaryamanda karqan. (Chay samaryanukunam isrraylinukunawan ancha ch'iqninakuqllapa.)

17 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay fiyu qeshyaymanda kach'akaqkunaqa ¿manachu dyis runakuna karqan? ¿Maypinataq chay nwibiqa? 18 ¿Ima, kay furastirullachu kutimushqa, Dyusta alabanambaqqa? nishpa.

19 Chaymandaqam Jisusqa chay runata nirqan:

—Atarishpana riy. Noqapi yuyakushpam, kach'akashqana kangi, nishpa.

Kayshinam Tayta Dyusqa rin kamachikuq
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Farisiyukunaqam Jisusta tapurqan:

—¿Ima tyimputaq Dyusqa rin shamuq kamachikuqqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyus runakunapa shunqombi kamachikuptinqam, mana ringillapachu atiq rikayta. 21 Manam pipis rinchu niq: “Kaypim, waq maypim Dyusqa kamachikuykan”, nishpaqa. Chaqa Dyusqam paypi yuyakuqkunapa shunqombi kamachikuykan, nishpa.

22 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Suq diyakunam ancha ringillapa munaq rikawayta. Piru manaraqmi ringillapachu rikawaq. 23 Chay diyakunapiqam wakingunaqa rinllapa nishuq: “¡Kaypinam Jisukristuqa!” ichu rin nishuqllapa: “¡Waqpim payqa!” nishpa. Piru chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni paykunawan riyllapachu. 24 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam llipyaq rrilampagushina rini kutimuq. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runapis yumbay

ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. [25] Piru puntatam ancha rini padisiq. Chaqa kay
tyimpupi runakunaqam mana baliqpaq rinllapa riqsiwaq.
[26] ’Nuwipa tyimpumbi kawsaqkunashinam, noqa kutimunay tyimpupipis rinllapa
kawsaq. [27] Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam mikuykarqanllapa, upyaykarqanllapa.
Wakinqam kasaraykarqan. ⌞Wakinqam chinangunata kasarachiykarqan⌟ chay Nuwi
wambuq wasinman yaykunan diyakaman. Chaymandaqam ancha jwirtita tamyarqan.
Chaymi runakuna warmikunaqa ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.* [28] Chay Lutpa tyim-
pumbi pasashqanshinam rin kaq. Chaqa chay tyimpupiqam runakunaqa mikuykarqan,
upyaykarqan, tukuy imata randiykarqan, randikuykarqan, tarpukuykarqan, wasikuykar-
qanllapa. [29] Piru chay Sudumamanda Lut lluqshishqan diyaqam syilumanda ni-
nakuna asufriwan ishkimushpa, chay runakunata, warmikunata limpu wanchirqan.*
[30] Chayshinallam rin kaq, noqa Dyusmanda Shamuq Runa syilumanda kutimuptiypis.
[31] ’Chayri chay diyapiqa mayqan wasimba sawambi kaqqa amana yaykunqachu, imangu-
nata surqonambaqqa. Chayshinallar ch'akrambi kaqkunapis amana wasinmanqa kutin-
qachu. [32] Lutpa warminda pasashqandar yuyayllapa. *[Nuta: Chaqa payqam Sudumamanda
kallpaykashpa, ikiman tikrakashpa, chapakurqan. Chaymi chaypilla das wañurqan. Liyiy Génesis
19.26ta]* [33] Chayshinam mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykipaqqa, ringi
chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapam, noqa
rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.
[34] ’Alliptam niykillapa, chay tyimpupi suq kamapilla ishkay puñuykaptinqam, Tayta
Dyusqa suqta rin apaq, suqta rin dijaq. [35] Chayshinam ishkay warmikuna pulla ku-
takuykaptinqa, suqta rin apaq, suqta rin dijaq. ⌞ [36] Ishkay runa ch'akrambi kaykaptim-
bismi, suqta rin apaq, suqta rin dijaq.⌟
[37] Chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:
—Taytitu, ¿maypitaq kay nishqaykiqa rin kaq? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Suq wañushqa kaptinqam, chaypi shingukuna shutilla tandakashpa muyuykan,
¿manachu? (Chayshinallam chay tyimpupipis tukuy ima pasashqanda rikashpalla, das
ringillapa yach'aq: Waqpim, nishpa.)

18

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan juyiswan biyudawan

[1] Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan, ama disanimakashpachu, Dyusman mañaku-
nanllapa. Chaymi nirqan:
[2] —Suq llaqtapim karqan suq juyis. Chay juyismi mana rrispitaqchu ni Dyusta ni
runa masingunata. [3] Chay llaqtapiqam suq biyudapis karqan. Payqam chay juyisman
rishpa, suq dimandata rurarqan kuntrambaq. Chaymi kutin kutin juyisman rishpa nirqan:
“Siñur juyis, kuntrawaqwan allin justisyata ruraway”, nishpa. [4] Piru chay juyisqam
achka tyimputa chay biyudataqa mana kasurqanchu. Chaymandaqam kayshina yuyarqan:
“Manam rrispitanichu ni Dyusta ni runa masiykunatapis. [5] Piru kay biyudaqam kutin kutin
shamun piñachiwaq, dimandanda allichanaypaq. Chaymi yanapashpa allichashaq. Chaqa
achka bwiltasta shamushpaqach'i, mana dijawanqachu samanaypaq”, nishpa.
[6] Chayshina nishpaqam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Allita yuyayllapa chay malu juyis nishqambaq. [7] Piru Taytanchiq Dyusqam ancha
allin. Chaymi mana unayashpachu, akrashqangunata dasna rin washaq, payman pun-
chawnindin, tutapnindin mañakuptinllapa. [8] Chaqa Dyusqam chay akrashqangunata
das rin washaq. Piru noqa Dyusmanda Shamuq Runa kay pachaman kutimuptiyqam,
¿kanqachuraq noqapi yuyakuqkuna ichu mana? nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan farisiyuwan, kuntribusyunda kubrakuqwan

---

* 17:27 Génesis 6.5–7.24 * 17:29 Génesis 19.1-29

9 Wakingunaqam yuyarqan: Noqam chay suqkunamanda Dyusta mas allita kasuni.
Chaymi paykunaqa mana balinllapachu, nishpa. Chayraykum Jisusqa kay kumparasyunda
rurarqan:
10 —Ishkay runakunam rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi Dyusman
mañakunanllapa. Suqqam farisiyu duktrinayuq karqan. Suqqam kuntribusyunda
kubrakuq karqan. 11 Chay farisiyuqam shayashpa, nirqan: "Dyusitu, dyusilupagiri;
manam chay uchayuq runakunashinachu kani. Chaqa wakingunaqam suwakunllapa, ichu
rrispituyuq kashpapis, suqwan puñunllapa, ichu suq laya mana allikunata ruranllapa. Piru
noqaqam mana paykunashinachu kani, ni kay runa kuntribusyunda kubrakuqshinachu
kani. 12 Kanan kada simanam ishkay diyata ayunani. Tukuy ima ganashqaymandam
dyismuyta qoyki", nishpa.
13 'Piru chay kuntribusyunda kubrakuqqam mana ni alli qemikashpachu, ni syiluman
chapakushpachu, ashwan pichunda takashpa nirqan: "Dyusitu, llakipawayri. Chaqa
noqaqam ancha uchayuq kani", nishpa.
14 'Chaymi noqaqa niykillapa, chay kuntribusyunda kubrakuqqam uchangunamanda
pirdunaduna, kutirqan wasinmanqa. Piru Tayta Dyusmi chay farisiyutaqa mana pirdunar-
qanchu. Chaqa Dyusqam chay palanganutaqa ultimupi rin ruraq penqakunambaq. Piru
chay umildi kaqkunataqam ancha kamachikuqpaq rin ruraq.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 Wambritukunatam apamurqanllapa Jisusman, sawanllapapi makinda rurashpa, Dyus-
man mañakunambaq. Piru yach'akuqninguna chayta rikashpa, anyarqanllapa chay
wambritukuna apamuqkunata (Jisusta ama piñachinanllapa). 16 Piru Jisusqa chay
wambritukunata qayashpa, yach'akuqningunata nirqan:
—Ama arkayllapachu. Dijayllapa chay wambritukunata, noqaman shamunambaq.
Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan
rinllapa kawsaq. 17 Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam Dyusta
kasushpa, rin kawsaq paywanqa. Piru palanganukunaqam mana Dyuswan rinllapachu
kawsaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 Suq kamachikuq runam Jisusta kayshina tapurqan:
—Allin yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanay-
paqqa? nishpa.
19 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Imaraykutaq niwangi: "Allin" nishpaqa? Tayta Dyusllam allinqa. Manam masqa
kanchu. 20 Qamqam yach'angi Dyuspa Santu Librumbi kamachikushqambaq: "Warmiyuq
kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama wanchikuychu. Ama suwakuychu. Ama
yanqaqa pipaqpis llullakuychu. Taytaykita, mamaykita rrispitay", nishpa.*
21 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Tukuy kaykunatam wambraymandapacha kasushqa kani, nishpa.
22 Chayta uyashpaqam, Jisusqa nirqan:
—Kaysitullam faltashungi ruranaykipaqqa. Tukuy ima kaqnikita randikushpa, chay
mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupi tukuy imayuq ringi kaq.
Chaymandaqam shamuy, noqawan purinayki, nishpa.
23 Chayta niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan, ancha kapuq kashqanrayku.
24 Chaymi Jisusqa, ancha malaganayaqta rikashpaqa nirqan:
—Ancha trabajusraq, kapuq runakuna Dyusta kasunanllapa, paywan kawsananllapa.
25 Ancha trabajusraq kanman, chay atun animal kamillu awjap rinrinda pasanambaq. Piru
mas trabajusmi kanman, suq kapuq runa Dyuswan kawsanambaqqa, nishpa.

* 18:20 Éxodo 20.12-16

[26] Chaymi chayta niptinqa, chay uyaqkunaqa tapurqan:
—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakayta? nishpa.
[27] Chaymi paykunataqa nirqan:
—Runakunallaqam mana nimatapis atinmanllapachu washakayta. Piru Taytanchiq Dyusmi atin washaytaqa, nishpa.
[28] Chaymandaqam Pidruqa nirqan:
—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapana kani, qamwanna purinaypaqllapa, nishpa.
[29] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, taytanda, mamanda, masangunata, warminda, wambrangunata, Dyusta kasunambaq, [30] chay dijashqambaq mas achkata rin ch'askiq kay mundupiqa. Piru manam chaytallachu rin ch'askiqqa. Ashwanmi syilupi tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswan, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq"
(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

[31] Jisusmi yach'akuqningunatalla suq laduman apashpa, nirqan:
—Kananqam anaq Jirusalinmanna rinchiq riq. Chaqa Dyuspaq rimaqkuna noqapaq yumbay nishqangunaqam Jirusalimbi rin kumpliq. [32] Chaypiqam furastiru runakunamanna rinllapa intrigakuwaq. Kanan mana baliqkunata niwashpam, rinllapa asipawaq. Suq lastima rurawashpam, rinllapa tuqapawaq. [33] Asutiwashpam, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diyamandam rini kawsamuq, nishpa.
[34] Piru chayshina Jisus niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana intyindirqanchu: ¿Imapaqraq chayshinaqa nirqan? nishpa. Chaqa yuyayninllapa tutayaqpishina karqan. Chaymi mana atirqanllapachu intyindiyta.

Jisusmi suq sarku runata chapachirqan
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

[35] Jisus ch'ayaykaptinna Jiriku llaqtamanmi, suq sarku runa ñambi tiyashpa, limush'nata mañakuykarqan. [36] Chaymi ancha achka runakuna chayta pasaykaqta uyashpaqa, tapurqan:
—¿Imataq kashqa? nishpa.
[37] Chaymi paytaqa nirqanllapa:
—Jisus Nasaritmanda kaqmi kayta pasaykan, nishpa.
[38] Chaymi payqa ancha jwirtita qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri! nishpa.
[39] Chaymi Jisuspa ñawpanda riqkunaqa chay sarkutaqa anyarqanllapa uyaranambaq. Piru payqam ashwamba mas jwirtita qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri! nishpa.
[Nuta: "Unay Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.]
[40] Chaymi Jisusqa riykashqanmanda shayashpa, kamachirqan:
—Riyllapa apamuy waq runata, nishpa.
Ch'ayachiptinqam, Jisusqa tapurqan:
[41] —¿Imatam munangi ruranaypaq qambaqqa? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Taytitu, munanim ñawiykunata kach'akachinayki chapakunaypaq, nishpa.
[42] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqapi allita kriyishqaykiraykum niyki, chapakuy, nishpa.
[43] Chayta niptinllam, chay runaqa chay uras atirqanna rikakuyta. Chaymi Tayta Dyusta ancha alabashpa, Jisuspa ikindana rirqan. Kanan yumbay rikaqkunapismi Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

19

Jisusmi Sakiyuwan parlarqan

[1] Jisusmi Jiriku llaqtapa ch'awpinda pasaykarqan. [2] Chay llaqtapim karqan suq ancha
kapuq runa Sakiyu shutiq. Payqam kuntribusyunda kubrakuqkunapa kamachikuqnin
karqan. [3] Chay Sakiyum ancha munarqan Jisusta rikayta. Lukismi ancha achka runa
kaptin, takshita kashqanrayku, mana atirqanchu rikaytaqa. [4] Chaymi payqa Jisuspa
ñawpanda kallpashpa, suq yura sikamuru shutiqman lluqshirqan, chayta pasaykaptin,
rikanambaq. [5] Chayshina chay muntipi kaykaptinqam, Jisusqa chayta pasaqshina anaq-
man chapakushpa, paytaqa rikarqan. Chaymi Jisusqa nirqan:
—Sakiyu, utqa ishkimuy, wasikipi pusadata qowanayki. Chaqa Taytay Dyusmi munan,
qamwan kidanaypaq, nishpa.
[6] Chaymi Sakiyuqa utqaymaya ishkimushpa, kushikushpa aparqan wasinman.
[7] Chayshina apaptinqam, yumbay chay rikaqkunaqa kayshina ancha rimatikurqanllapa:
—Suq uchayuq runapa wasinmanmi Jisusqa rin kidaq, nishpa.
[8] Kanan Sakiyuqam shayashpa, Jisusta nirqan:
—Taytitu, tukuy imay kaqkunatam midya partita rini qoq chay mana nimayuqkunata.
Mayqanda ingañashpa, imanda qoch'ishqa kashpapismi, ch'usku tantuta rini kutichiq,
nishpa.
[9] Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Kananqam Tayta Dyusqa kay Sakiyuta wasimbi tiyaqkunata washashqana, chay
unay Abrajanshina kriyishqanllaparayku. [10] Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqam
shamushqa kani chay chingashqa kaqkunata maskashpa, washanaypaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan qellayta trabajachiqkunawan
(Mt 25.14-30)

[11] Jisusta chay uyaykaqkunaqam yuyarqanllapa: Jisusqam Jirusalinman ch'ayaykanna.
Chaymi dasna rinchiq rikaq paytaqa, shumaqta kamachiwaptinchiq, nishpa. Chaymi
Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:
[12] —Suq kamachikuq runam suq karu kamachikuq nasyunman rirqan gubyirnupaq num-
brananllapa, kutimushpa nasyunninman, chaypi gubyirnun kanambaq. [13] Piru manaraq
rishpaqam, dyis kriyadungunata qayashpa, kadunuta qorqan suq qellay ancha baliqta.
Chaymandaqam paykunata nirqan: "Kutimunaykaman kay qellayniyta trabajachiyllapa",
nishpa. [14] Piru llaqta masingunam ch'iqnirqan paytaqa. Chaymi wakin runakunata
ikinda kach'arqanllapa chay karu nasyunman, paypa kuntran kayshina rimanambaq:
"Noqaykunaqam mana munanillapachu chay runa gubyirnuy kanambaqqa", nishpa.
[15] 'Piru chay kamachikuq runaqam kargunda ch'askirqan. Chaymanda kutimushpaqam,
chay dyis kriyadun qellaynin qoshqandaqa qayachirqan tapunambaq: "¿Aykatam qel-
layniyta ganachishqallapa kangi?" nishpa. [16] Chaymi chay punta kriyadunqa shamushpa
nirqan: "Taytitu, kay qellaynikitaqam dyis tantus masta ganachishqa kani", nishpa.
[17] Chaymi chay kamachikuqninqa kriyadunda nirqan: "Ancha allin kriyaduymi kangi.
Kay ashla qellayniyta allita trabajachiptikim, rini numbrashuq, dyis llaqtakunapa ka-
machikuqnin kanaykipaq", nishpa. [18] Chaymandaqam suqpis shamushpa nirqan: "Taytitu,
qellaynikitaqam ganachishqa kani sinku tantus masta", nishpa. [19] Chaymi chay patrun-
ninqa paytapis nirqan: "Qamqam sinku llaqtakunapa kamachikuqnin ringi kaq", nishpa.
[20] 'Chaymandaqam suqpis shamushpa nirqan: "Taytitu, kaypim qellayniki. Suq
pañuypi qepishpam waqaychashqa kani. [21] Chaqa ancha wapu kashpam, suqkuna
waqaychashqanda qamna tandangi. Suqkuna tarpukushqandam qamna kusichangi.
Chaymi ancha manchashurqaq", nishpa. [22] Chayshina chay kriyadun niptinmi, chay
patrunninqa kayshina nirqan: "Qamqam ancha malu kangi. Chay kikin shimikillam
kundinashungi: 'Uchayuqmi kangi' nishpa. Qami niwaykangi wapu kashpa, suqkuna
waqaychashqanda tandashqayta, suqkuna tarpukushqanda kusichashqayta. [23] Chayshina
noqapaq yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq chay qellayniytaqa mana rurarqaykichu banku-
man, kutimushpaqa wach'ayniyuqta surqonayta?" nishpa.
[24] 'Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kamachirqan: "Chay malu kriyaduyta
qellayta qoch'ishpa, chay dyis qellayniyuqta qoyllapa", nishpa. [25] Chaymi paykunaqa

nirqanllapa: “Taytitu, piru chay suq kriyaduykiqam dyis qellayniyuqna. ¿Imapaqnamiri
qellayniyuq kaqtaqa masta qoshaqllapa?” nishpa. [26] Piru patrunninqam nirqan: “Uy-
awayllapa, yumbay chay imayuqkunam masta rinllapa ch'askiq. Chay mana nimayuqqam
chay ashlita kaqninda rin pyirdiq (mana allita trabajachishqanrayku). [27] Waq kun-
traykunapismi mana munanllapachu kamachikuqnin kanaypaqqa. Chayri paykunata kay
ñawpayman apamushpa, wanchiyllapa”, nishpa.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

[28] Chaykunata yach'achikushpaqam, Jisusqa ñawpanllapata anaq Jirusalinmanna rirqan.
[29] Chaymi riqshinaqa, yaqqana ch'ayashpa Bitfaji llaqtaman, Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman,
chay Ulibu lumapa sirkambi kashpaqa, ishkay yach'akuqninda nirqan:
[30] —Riyllapa waq chimba kasiriyuman. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq
suq burritu watashqata. Chay burritupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chayta
paskashpa, apamuyllapa. [31] Piru mayqan nishuptinllapa: “¿Imapaqmi paskangillapa?”
nishpaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi nisitan kay burrituta”, nishpa.
[32] Chayshina kamachiptinqam, chay yach'akuqninguna rishpa, Jisus nishqanshina bur-
ritutaqa tarirqanllapa. [33] Chaymi apamunanllapa paskaykaptinqa, dwiñungunaqa tarishpa
tapurqan:
—¿Imapaqmi burrituyta paskaykangillapa? nishpa.
[34] Chaymi paykunaqa nirqan:
—Siñurninchiqmi nisitan. Chaymi apanillapa, nishpa.
[35] Chayshina dwiñunda nishpam, burritutaqa apamurqanllapa Jisusman. Chayman-
daqam chay burritupa sawanman kapangunata rurashpa, Jisusta muntachirqanllapa.
[36] Chaymandaqam yumbay paykunaqa Jisuspa ñawpanda rirqanllapa, kapangunata ñambi
mandashpa, chay burritu sawanda rinambaq. [37] Kanan Jisuspi kriyiqkunam ancha
achka paypa pullan riykarqanllapa. Chaymi paykunaqa chay Ulibu lumapa bajadanman
ch'ayaykashpaqa, ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa. Kanan paykunaqa
yumbay chay milagrukunata rikashqanraykum, Dyusta ancha alabarqanllapa:
[38] —¡Biba biba! ¡Tayta Dyus ancha yanapanqa kay gubyirnunchiqta, paypa rrimplasun
shamuykaqta! ¡Anaq syilupipisri ancha kushikushpa, Taytanchiq Dyusta alabanqallapa!
nishpa.*
[39] Chayshina Jisusta ancha alabaptinllapam, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, kay yach'akuqnikikunataqa anyashpa uyarachiy, nishpa.
[40] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kay runakuna uyaraptinqach'i, rumikunana rinllapa alabawaq, nishpa.
[41] Chayshina Jirusalinman yaqqana ch'ayaykashpaqam, Jisusqa chay atun llaqtata
chapashpa, waqashpa, nirqan:
[42] —¡Ay Jirusalimbi tiyaqkuna! Ancha allich'i kanman kay diyapi noqapaq intyin-
dinaykillapa, ¿pim Jisukristu? nishpa. Chaqa noqam shamushqa kani yanapashuq,
shumaqta kawsanaykillapa. Piru chaytaqam mana atingillapachu intyindiytaqa. [43] Suq
diyam ancha ringillapa padisiq. Chay diyaqam kuntraykikunaqa rin kurralashuqllapa,
murallata rurashpa. Chayshina kurralashushpam, ancha rin maqashuqllapa. [44] Kanan
wasikillapatam pamba pamba bulashpa, rinllapa wanchishuqllapa. Chaymi llaqtaykipiqa
mana nima rumi pirqashqataqa rinllapachu dijaq. Chaqa shamuptiy washashuqmi,
qamkunaqa disprisyawashqa kangillapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

[45] Jisukristu Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqam, tarirqan tukuy imata
randikuykaqkunata, randiykaqkunata. Chaymi paykunataqa qatiqshina nirqan:

---

* 19:38 Salmo 118.26

46 —Taytanchiq Dyusmi Santu Librumbi nin: “Adurana wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa
kangi, nishpa.*
47 Chaymandaqam Jisusqa tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq.
Piru kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam,
chay llaqtapa awturidarningunawan kunanakurqanllapa, Jisusta wanchinanllapa. 48 Piru
achka runakunam Jisustaqa ancha allita uyaykarqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa chay
uyaqkunata manchashpa, mana nimatapis atirqanllapachu rurayta Jisustaqa.

20

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1 Jisusmi suq diyam Dyuspa adurana wasimbi shumaq nutisyanda yach'achikuykarqan.
Chayshina ruraykaptinmi, ch'ayamurqanllapa kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muy-
sispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis. 2 Paykunaqam Jisusta
tapurqanllapa:
—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar
kashpa, kaykunata ruranayki?
3 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Puntata noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Mayá, niwayllapa: 4 Jwan
Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, runakunata shutichinanqa? ¿Dyuschu ka-
machirqan, ichu runakunalla? nishpa.
5 Chaymi suqnin suqnin paykunapura parlarqanllapa:
—Niptinchiq: “Dyusmi numbrarqan Jwandaqa”, nishpaqach'i, niwashun: “Chayshina
kaptinqa, qamkunaqa ¿imaraykutaq mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. 6 Piru
niptinchiq: “Runakunallam paytaqa kamachirqan”, nishpaqach'i, yumbay kay runakuna
rumikunawan sitawaqninchiq wanchiwanchiqman. Chaqa paykunaqam ancha kriyinl-
lapa: “Jwanqam Dyuspaq rimaq karqan”, nishpa.
7 Chaymi chayshina yuyashpaqa, Jisusta nirqanllapa:
—Manam yach'anillapachu: Pim Jwandaqa kamachirqan shutichikunanqa, nishpa.
8 Chayshina Jisusta niptinllapaqam, paypis nirqan:
—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan saqra partidaryukunawan
(Mt 21.33-44; Mk 12.1-11)

9 Chaymi Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, chay runakunata nirqan:
—Suq runash ch'akrambi ubasta tarpushpa, partidaryukunata maskashpa, dijarqan
chay tarpudunda rikanambaqllapa. Chaymandaqash payqa karuman rishpa, ancha
unayarqan. 10 Chayshi kusicha tyimpu ch'ayaptinqa, suq kriyadunda kach'arqan, chay
partidaryunguna partinda qonambaq. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadun-
daqa mana nima ubasta qoshpachu, ashwan maqashpa, illaqtalla kach'arqanllapa.
11 Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan. Piru chay partidaryun-
gunaqash chay kriyadutapis musyashpa, maqashpa, mana nimatapis qoshpachu, illaq-
talla kach'arqanllapa. 12 Chayshina ruraptinllapaqash, chay dwiñuqa suq kriyadundana
kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chaytapis suq lastima chuqri chuqri
maqashpa, qatirqan chay ch'akramanda.
13 ’Chaymandaqash chay wirta dwiñuqa nirqan: “¿Imatataq kananqa atini rurayta?
Mayá, kay ancha kuyashqay churiyta kach'ashaq, partiyta apamunambaq. Paqta pay-
taqa shumaqta ch'ayachinqallapa”, nishpa. Chayshi chayshina nishpaqa, churindana
kach'arqan. 14 Piru chay partidaryungunaqash seqamuqta rikashpaqa, kayshina parlar-
qanllapa: “Kay churinqam irinsyiru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqpaqna

* 19:46 Isaías 56.7 * 19:46 Jeremías 7.11

kay ch'akra kidanambaq", nishpa. [15] Chayshina parlashpaqash, chay ch'akramanda
sawaman surqoshpa, chay dwiñupa churinda wanchirqanllapa.
Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:
—Chay ch'akrapa dwiñun kutimushpaqa, ¿imataraq ruranqa chay partidaryungu-
nataqa? nishpa.
[16] Chaymandaqam pay kikin nirqan:
—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqam, chay partidaryungunata rin wanchiq. Wan-
chishpaqam, suqkunatana ch'akrandaqa rin qoq trabajanambaq, nishpa.
[Nuta: Chay ch'akra dwiñuqam munan niyta Tayta Dyus. Chay malu partidaryukunaqam munan niyta isrraylinukunapa kamachikuqninguna.]
Chayshina Jisus niptinqam, chay uyaqkunaqa nirqanllapa:
—¡Amar chayshinaqa kanqachu! nishpa.
[17] Piru Jisusqam chay runakunata chapashpa nirqan:
—Chayshina kanqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi suq ancha baliq rumipaq kayshina
nin:
Albañilkuna wichukushqanllapa rumiqam kananqa simyintupa mas baliq rumin
tikrakashqa, nishpa.*
[18] Chaymi mayqan chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqqam piti piti rin kidaq;
ichu chay rumi mayqamba sawan bulakashpaqa, limpu chankashpa, piti piti rin ruraq,
nishpa. *[Nuta: Chay wichukushqa rumiqam Jisukristu. Chay piti piti ushyakaqqam paypi mana kriyiqkuna.]*

Jisusmi kuntribusyunda pagarakunapaq yach'achikurqan
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mk 12.12-17)

[19] Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay
yach'achikuqkunawanmi intyindirqanllapa: Jisusqam chay kumparasyundaqa rurashqa,
noqanchiqkunata kuntrawaqninchiq, nishpa. Chaymi chay uras munarqanllapa
prisuyta Jisustaqa. Piru yumbay chay uyakuq runakunata manchashpam, mana pipis
almitikarqanchu prisuytaqa. [20] Chaymi Jisusta kuntraqkunaqa ancha chaparqanllapa,
paqta imapi imashina pandanman, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, wakin runakunata
pagarashpa nirqanllapa:
—Jisusman rishpa, ancha allin kasuqkunashina tukushpa, allita uyay, imapi pandaptin,
chaypaq tumbashpa, gubyirnupi dimandananchiq, nishpa.
[21] Chaymi chay uyakuqkunaqa yanqa Jisusta nirqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Kanan
qamqam mana ni pitapis sawachashpachu, allitalla rurangi. [22] Mayá, niwayllapa, ¿allichu
Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa ichu mana? nishpa.
[23] Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam chayshinaqa tapuwaykanllapa prisuwananrayku,
nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:
—¿Imaraykutaq chayshinaqa tapuwangi? [24] Mayá, rikachiwayllapa suq qellayta. ¿Pipa
rritratunda, shutindam rurashqallapa chay qellaypiqa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Chay qellayqam mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunwan, shutinwan, nishpa.
[25] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chayshina kaptinqa, chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa kaqtaqa, payta qoyl-
lapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyusta qoyllapa, nishpa.
[26] Chaymi chay uyakuqkunaqa, chay tapunakunawan tukuy runakunapa ñawpambi pan-
dachiyta munashpaqa, mana nimatapis atirqanllapachu. Ashwanmi allita kuntistaptinqa,
paykunaqa ancha ispantashqata, uyarapllana (uyarallana) kidarqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?
(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

---

* 20:17 Salmo 118.22

27 Chaymandaqam wakin sadusiyu duktrinayuqkuna Jisus kaykashqanman
ch'ayarqanllapa. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqam mana
rinllapachu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:
28 —Yach'achikuq Taytitu, (unay tyimpupim) Muysisqa librumbi iskibrishpa, ka-
machikurqan, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa
masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba
wambran kanambaq. 29 Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo
masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru man-
araq wambrayuq kashpash wañurqan. 30 Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur
masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqanna.
31 Chaymandaqash chay mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq
wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa.
Piru manash ni mayqannimbis chay warmipiqa wambrakurqanchu. 32 Chaymandaqash
warmipis wañurqanna. 33 Chayshina wañushqakuna allipta mushuqmanda kawsamupt-
inqach'i, ¿mayqannimba warminnaraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa,
nishpa.
34-35 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Manam ni mayqannimba warmin kanqachu. Chaqa syilupiqam manana ni warmiyuq
ni runayuq rinchu kaq. Kay mundupillam runakunaqa churingunata kasarachin.
Paykunapismi kasaranllapa. Piru Dyusta kasuqkuna mushuqmanda kawsamushpaqam,
syilupiqa manana ni runayuqchu ni warmiyuqchu rinllapa kaq; ni chinangunata rinlla-
pachu kasarachiq. 36 Chaqa kawsamushpaqam, syilupiqa Dyuspa wambrangunana kashpa,
chay anjilningunashina manana nunka rinllapachu wañuq. 37 Arí, rinllapam kawsamuq.
Chaqa kikin Muysismi yach'achikurqan: Wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Payqam
chay lumyaykaq sach'ata rikashpa, Dyus nishqanda kayshina uyarqan: "Kanangamanmi
noqa Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani", nishpa.* 38 Chayshina Taytanchiq Dyus
chay almakunapaq niptinmi, yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaq kawsaykanraq,
nishpa.
39 Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunaqa
nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ancha allitam nishqa kangi, nishpa.
40 Chaymi chay urasmandapacha manana pipis almitikarqanchu Jisusta tapuyta.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

41 Chaymandaqam Jisusqa paykunatapis tapurqan:
—Mayá, ¿pitaq Dyus Akrashqan Washadurqa? ¿Imaraykutaq chay Washadurpaqqa
ningillapa: "Dabidpa karu willkanmi", nishpaqa? 42 Chaqa kikin Dabidmi Salmus librumbi
nin:
Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: "Allin laduypi tiyay,
43 kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunan-
llapa)", nishpa.*
44 Chayshina chay Akrashqan Washadur chay Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq
kikin Dabid chay Washadurpaqqa nin: "Kamachikuqniy", nishpaqa? Chayshinaqa
¿imashinataq Dabidpa karu willkanqa atin kayta, Kamachikuqnin niptinqa?

Jisusmi Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata anyarqan
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 11.37-54)

45 Yumbay uyakuqkunapa ñawpambim Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

---

* 20:37 Éxodo 3.6 * 20:43 Salmo 110.1

46 —Allita uyawayllapa, ama Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam ancha palanganu kashpa, gustanllapa rrastrakaykaq mudanangunata rurakuyta. Chaymandaqam plasakunaman rin, yumbay shumaqta napaykunanllapa. Kanan sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa ñawpaman pasashpa, kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. Apaptinllapa mikuqpismi, ancha gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. 47 Chayshina allingunapaq tukushpam, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam ancha unayta Dyusman mañakunllapa, rikaqkuna ninambaq: "Paykunaqam Dyusta ancha aduranllapa", nishpa. Chaymi mas kastigadu rinllapa kaq.

21

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Mk 12.41-44)

1 Dyuspa adurana wasimbim Jisus kapuqkunata rikarqan, ufrindanda kajungunaman wichuptinllapa.
2 Chaypim rikarqambis suq ancha pubri biyudata, ishkay qellitay mana balurniyuqta wichuptin. 3 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. 4 Chaqa yumbaymi ufrindataqa qonllapa subraq qellayninda. Piru chay pubri biyuditaqam mikunanda randinambaq kaqta limpulla qorqan, nishpa.

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 Wakingunaqam Dyuspa adurana wasimbaq parlaykarqanllapa:
—Rikay, ancha shumaqmi kay rumingunaqa. Kanan ancha shumaq rrigalukunatam qoshqallapa, shumaqyachinanllapa kay atun wasita, nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
6 —Suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chay diyapiqam manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya yaqqana ch'ayamuptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Mk 13.3-23)

7 Chaymi Jisusta kayshina tapurqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima tyimpum kay nishqaykiqa rin kaq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?
8 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kwidakayllapa. Amar dijakayllapachu pipis ingañashunambaq. Chaqa achka llullakuqkunam shutiywan shamushpa, rinllapa nishuq: "Noqaqam Dyus Akrashqan Washadur kani. Kananqam chay diyaqa ch'ayamushqana washashunayllapa", nishpa. Piru qamkunaqa amakish paykunataqa kasungillapachu. 9 Kanan parlata uyashpa, chay maypish nasyungunapura pilyaykanllapa, chay maypish suq nasyumba ukumbi llaqta masipura pilyaykanllapa, nishpaqa, amakish manchangillapachu. Puntatam chayshina rin kaq, piru manaraqmi kay munduqa rinchu ushyakaq.
10 Chayshina nishpaqam, Jisusqa nirqambis:
—Suq nasyumbi tiyaqkunaqam suq nasyumbi tiyaqkunawan rinllapa pilyaq. 11 Chay tyimpupiqam kay pachaqa ancha jwirtita rin kuyuq. Kanan ambruna, qeshyaykunam waqpi kaypi rin kaq. Syilupipismi manchaypaq siñakuna rin kaq.
12 'Piru kay nishushqaykuna manaraq pasaptinmi, qamkunataqa ancha rinllapa qesachashuq. Sinaguga wasikunaman apashushpam, rinllapa dimandashuq, noqapi kriyishqaykirayku. Kanan rinmi karsilashuqllapa. Dimandashushpam, rinllapa apashuq gubyirnukunapa, prifiktukunapa ñawpanman. 13 Piru chayshina apashuptinllapaqam,

ringillapa atiq noqapaq yach'achikuyta. [14] Chaymi paykuna tapushuptinqa, ama llakiyllapachu: ¿Ima nishparaq kuntistashaq? nishpaqa. [15] Chaqa noqam rini yanapashuqllapa, allita kuntistanayki, chay kuntrashuqkuna ama atinanllapa ni binsishuyllapata ni kuntistashuyllapata. [16] Piru qamkunataqam taytayki, mamayki, masaykikuna, aylluykikuna, yanasuykikunapis (yanasaykikunapis) rinllapa intrigakushuq kuntraykikunaman. Chaymi kuntraykikuna wakinnikitaqa rinllapa wanchishuq. [17] Kanan achka runa, warmim rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. [18] Piru kayta yach'ayllapa: Dyuspaqqam aqchaykikunaqa mana ni suqsitu rinchu chingaq. [19] Chaymi maychika imanachishuptimbis, noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqa, suq bidapi rini washashuq, tukuy tyimpu kawsanaykillapa.

[20] 'Piru rikaptikillapa furastiru suldadukuna kay Jirusalimbi tiyaqkunata kurralaptinllapam, yach'ayllapa: Ch'ayamushqanam tyimpu kay Jirusalinda chingachinanllapa, nishpa. [21] Chayri chayshina pasaptinqa, prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. Kay Jirusalin llaqtapi kaqkunapisri mitikanqallapa. Chay chunchapi kaqkunapisri kay Jirusalinmanqa amana shamunqallapachu. [22] Chaqa chay diyakunapiqam ancha padisiqllapa rin, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina. [23] ¡Chay diyapiqa akakawraq chay (ukuyuq) pach'ayuq warmisitakuna, chay iti wambrituyuqkunaqa! Chaqa achka kastigukunam kay mundupiqa rin kaq. Chayshinallam kay Jirusalimbipis achka llakikuna rin kaq. [24] Wakingunatam atun kuchillukunawan rinllapa wanchiq. Wakingunataqam prisushpa, waqta, kayta karu nasyungunaman rinllapa apaq. Chay jwira runakuna binsishpam, kay Jirusalimbiqa ancha wapuyashpa rinllapa kamachikuq, Tayta Dyus qoshqan tyimpu ushyakanangaman.

Jisusmi syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Mk 13.24-37)

[25] 'Rupaypi, killapi, lusirukunapim siñakuna rin kaq. Kanan kay mundupa tukuy nasyunningunapi tiyaqkunaqam ancha llakishpa rinllapa niq: "¿Imananchiqtaq?" nishpa. Kanan mar yaku ancha fiyuta kunyashpa maqchikaptinmi, ancha manchashpa rinllapa niq: "¿Imaraq pasanqa?" nishpa. [26] Chayshina tukuy ima kaptinmi, wakin runaqa: ¿Imataq kay mundupi rin pasaq? nishpa, ancha manchaywan rinllapa dismayaq. Chaqa syilupi Tayta Dyus tukuy ima rurashqambismi rin kuyuq. [27] Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq, syilumanda pukutaypa ukumbi ancha pudirniyuq, ancha llipyashpa shamuykaqta. [28] Chayri yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, kushikushpa, shayashpa, syiluman chapakuyllapa. Chaqa washashunay diyaqam ancha utqana rin ch'ayamuq.

[29] Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Yura igusta ichu suq laya muntikunata chapayllapa. [30] Chay muntikunapa rapranguna pallpamuqta rikashpaqam, yach'angillapana: Tamya tyimpumanmi yaykunchiqna, nishpa. [31] Chayshina yumbay kay nishushqaykunata rikashpaqa, yuyayllapa: Tayta Dyusqam utqana rin shamuq, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, nishpa.

[32] 'Alliptam niykillapa, yumbay kay nishushqaykunaqam rin kumpliq kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptin. [33] Chaqa syiluwan kay pachaqam rin chingaq. Piru kay nishushqayqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliq.

[34] 'Shunqoykipi allita yuyashpa kwidakayllapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruranaykillapa. Ama mach'ayllapachu. Amakish kay pachapa imangunapiqa yuyangillapachu. Chaykish noqa qonqaylla shamushpa, tarishuyman mana allikunata ruraykaptikillapa. [35] Chaqa chay diyaqam kay mundupi yumbay tiyaqkunapaqqa suq trampa qonqaylla piskakuqshina rin kaq. [36] Chayri qamkunaqa listu kashpa, tukuy tyimpu Dyusman mañakuyllapa, chay diyapi yumbay kay nishushqaymanda washashunayllapa. Chaqa chayshina qamkuna kwidakaptikiqam, Tayta Dyus rin yanapashuq, chay diyapi mana nimapaq penqakushpa, ñawpayman prisintakanaykillapa, nishpa.

37 Jisusqam chay diyakunapiqa punchawqa Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq.
Tutapqam Ulibu lumaman riq puñuq. 38 Kada madrugadum achka runakuna Dyuspa
adurana wasinman riqllapa, Jisusta uyaq.

22

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mt 26.1-5, 14-16; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Chay diyakunapim karqan chay Paskwa fyista. Chay fyistataqam pasaqllapa
kachangakunata, suq laya mikunata mikushpa. Chay fyista yaqqana ch'ayaptinmi,
2 chay kamachikuq isrraylinu kurakuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan
tandanakushpa, uyaraplla (uyaralla) parlarqanllapa:
—¿Imashinaraq Jisustaqa wanchinchiqmanllapa? nishpa.
Lukismi chay fyistapi kaqkunata mancharqanllapa. (Jisusta wanchiptinchiqqach'i,
achka runakuna kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.)
3 Piru chay urasmi dyabluqa yaykurqan Judas Iskaryutiman. Chay Judasqam Jisuspa
dusi apustulninmanda suqnin karqan. 4 Paymi rirqan parlaq kamachikuq isrraylinu
kurakunawan, adurana wasimba kamachikuq suldadungunawambis:
—¿Imashinataq atini intrigashuyta Jisustaqa? nishpa.
5 Chaymi paykunata chayshina ufrisiptinqa, ancha kushikushpa, Judasta nirqanllapa:
—Qellaytam qoshqaykillapa, nishpa.
6 Chaymi Judasqa ari, nishpa, yuyarqan: ¿Ima urasraq alli Jisusta intrigakunayqa, mana
kaptin achka runakuna? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan
(Mt 26.17-29; Mk 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

7 Chay Paskwa fyistapa diyanqam ch'ayamurqanna. Chay qallarishqan diyapim suq
uñitata wanchishpa, kachangakunawan mikurqanllapa, chay fyistata pasanambaqllapa.
8 Chaymi Jisusqa Pidruta Jwanda nirqan:
—Riyllapa allichaq mikunata, Paskwa fyistapi mikunanchiqllapa, nishpa.
9 Chaymi paykunaqa tapurqan:
—¿Maypitaq munangi allichanayllapaqa? nishpa.
10 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Waq Jirusalinman ch'ayaykashpam, ringillapa rikaq suq runa puyñumbi yakuta
apaykaqta. Chayri chay runapa ikinda riyllapa wasi yaykushqangaman. 11 Chaymandaqa
chay wasipa dwiñunda tapuyllapa: "Yach'achikuqmi nin: ¿Mayqan kwartuykipish
yach'akuqniykunawan mikushaqllapa Paskwa mikunata?" nishpa. 12 Chayshina niptikilla-
paqam, payqa wasimba altumbi suq atun kwartunda rin rikachishuqllapa tukuy imawan
allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunanchiqtaqa, nishpa.
13 Chaymi Pidruwan Jwan rishpaqa, Jisus nishqanshina tarirqanllapa. Chaymi chay
wasipina Paskwa mikunataqa allicharqanllapa.
14 Chaymi chay uras ch'ayaptinqa, Jisusqa apustulningunawan mesapi tiyarqan.
15 Chaymandaqam paykunata nirqan:
—¡Manaraq padisishpam, ancha munashqa kani mikuyta kay Paskwa fyista miku-
nata qamkunawan! 16 Chaqa alliptam niykillapa, kay Paskwa mikunataqam kananllana
qamkunawanqa rini mikuq. Mananam mastaqa rinichu mikuq syilupi kananchiqkaman.
Waqpiqam Taytay Dyuspa pullan kashpana, mikurishunllapa, nishpa.
17 Chaymandaqam kupata piskashpa, Dyusman pagikushpa, nirqan:
—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 18 Chaqa alliptam niykillapa, mananam
mastaqa rinichu upyaq ubaskunapa yakundaqa, Taytay Dyuswan shamushpa, shumaqta
kamachikunaykaman, nishpa.
19 Chaymandaqam kachangata piskashpa, Dyusman pagikushpa, pitishpa, paykunata
qoshpa, nirqan:

—Kaymi kwirpuy. Chaqa intrigakanim wañunaypaq, qamkunata washashunaypaq.
Chayri kayshina rurayllapa, noqata yuyawanaykillapa, nishpa.
20 Chay Paskwa mikunata mikuptinllapaqam, kupatapis piskashpa nirqan:
—Kay kupa binuqam yawarniy. Chaqa ich'ashpa yawarniytam, suq mushuq tratuta rini
ruraq, qamkunata washashunaypaq.
21 'Piru rikayllapa, chay runa intrigakuwaqqam pullay kay mesapi. 22 Chaqa Dyuspa
Santu Librumbi nishqanshinam, noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. ¡Piru
imananqaraqri chay intrigakuwaqqa! Ancha kastigadum rin kaq, nishpa.
23 Chayshina Jisus niptinmi, apustulningunaqa suqnin, suqnin tapunakurqan:
—¿Mayqanninchiqraq kanchiq chay intrigakuqqa? nishpa.

Jisuspa apustulningunam anyanakurqanllapa

24 Chaymandaqam chay dusi yach'akuqninguna anyanakurqanllapa:
—Noqam mas kamachikuqqa kani.
Suqqam bwilta nirqan:
—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.
25 Chaypaqmi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam patrungunashina wapuyashpa, llaqta
masingunata kamachinllapa. Chaymandaqam chay kamachikuqkunaqa alabakanllapa:
"Llaqta masiykunatam ancha yanapani", nishpa. 26 Piru qamkunaqa ama chayshinaqa
kayllapachu. Ashwanri qamkunamanda chay mas kamachikuqqa suq umildi wambrashina
ancha sirbikuq kanqa. Chayri chay kamachikuqqa suq kriyadushina qamkunata sir-
bishunqa. 27 Mayá, yuyayllapa: ¿Pitaq mas kamachikuqqa, mesapi tiyaq ichu kriyadun?
¿Manachu mas kamachikuqqa mesapi tiyaq? Piru noqaqam qamkunapa kamachikuqniki
kashpapis, suq kriyadushina tukuy imapi yanapaykillapa.
28 'Qamkunaqam chay ñakashqaykunapi pullay kashqallapa kangi. 29 Chaymi Tay-
tay Dyus awturidarta numbrawashqanshina, noqapis qamkunata numbrayki, ka-
machikuqkuna kanaykillapa. 30 Chayshinam numbraykillapa, kamachikunay tyimpupi
noqawan pulla mesaypi mikunaykillapa, upyanaykillapa. Kanan kamachikunan trunuku-
napi ringillapa tiyaq, isrraylinukunapa dusi atun ayllungunata allita kamachinaykillapa,
nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq", nishpa
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Jisusqam Pidrutapis nirqan:
—Simun, Simun, dyablum qamkunata ancha munan mallipashuyta, triguta is-
hanaqshina. Chaymi Taytanchiq Dyusta nishqa: "Chay apustulkunata qoway mallipanay-
paq, ¿qambichu allita kriyinllapa ichu mana?" nishpa. 32 Chayshina kaptimbismi, Tayta
Dyusta qambaq rrugashqa kani, ama tukuy tyimpu qonqawanayki. Chaymandaqar qamqa
tukuy shunqoykiwan noqapi yuyakurishpa, yanapay kriyiq masikikunata, noqapi mas
allita yuyakunanllapa.
33 Chayshina niptinqam, Simun Pidruqa nirqan:
—Taytitu, noqam kaypi kani pullayki rinaypaq karsilman, ichu wanchishuptimbis,
pullayki wañushaq, nishpa.
34 Piru Jisusqam nirqan:
—Uyaway Pidru, kaykish niyki, kay tutatam manaraq gallu kantaptin, qamqa kimsa
kutinda ringi ñigawaq: "¿Pich'i Jisusqa? Noqaqam mana paytaqa riqsinichu", nishpa.

Jisuspa padisinan urasmi yaqqana ch'ayamurqan

35 Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—Chay suq bwilta kach'ashuptiy rinaykillapa, alfurjaykita, qellaynikita, llanqekita
dijashpaqa, ¿imaykichu faltashurqan? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—Manam nimapis faltawarqanllapachu, nishpa.

36 Kanan paykunatam nirqan:
—Piru kananqam niykillapa, alfurjayuqqa alfurjanda apanqa. Qellayniyuqpis qellayninda apanqa. Chay mana atun kuchilluyuqqa kapanda randikushpa, suq atun
kuchillunda randinqa. 37 Chaqa kananqam rinllapana qesachawaq, suq runa ancha malu
ruraqtashina. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nishqanqa kumplinna. Chay librumbim
noqapaq nin: “Mana allin runapaqshi rinllapa riqsiq”, nishpa.*
38 Chaymi chay apustulningunaqa nirqan:
—Taytitu, kaypim kan ishkay atun kuchillukuna, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chayshinalla kanqa, nishpa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

39 Chay tutaqam Jisusqa chay wasimanda lluqshishpa, yach'akuqningunata apashpa,
rirqan Ulibu lumaman. Chaqa chay laya kustumbriyuqmi karqan. *[Nuta: Jitsimani wirtam
chay Ulibu lumapi kidaq.]* 40 Chayman ch'ayashpaqam, paykunata nirqan:
—Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.
41 Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqman rirqan 30 mitrustach'i. Chaypim payqa
qonqorikushpa, Tayta Dyusman 42 mañakushpa nirqan:
—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ayaq yakushina. Munashpaqar kay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu.
Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.
43 Chay urasmi syilumanda suq anjil shamurqan Jisusta yanapanan, ama dismayanambaq. 44 Kanan tukuy chay llakikunawan masta mañakuptinmi, Jisustaqa limpu umbi
pambarqan. Chaqa chay umbishqangunaqam yawarshina shuturqan allpaman.
45 Chaymandaqam chay mañakushqanmanda atarishpa, rirqan yach'akuqningunata
rikaq. Chaymi ch'ayashpaqa, paykunata tarirqan puñuykaqta. Chaqa llakishpa, ancha
shaykushqa kashpam, puñuykarqanllapa. 46 Chaymi paykunataqa nirqan:
—¿Imaraykutaq puñuykangillapa? Atarishpana, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu
kanaykillapa, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Chayshina rimaykaptinmi, achka runakuna Jisus kaykashqanman
ch'ayarqanllapa. Ñawpanllapataqam ch'ayarqan Judas. Chay Judasqam Jisuspa dusi
yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Paymi qemikashpa, Jisusta napaykurqan
muchashpa.
48 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Judas, ¿ima chayshina muchawashpachu, noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa intrigakuwangi kuntrawaqkunaman? nishpa.
49 Chaymi Jisuspa apustulninguna chaykunata rikashpaqa, tapurqanllapa:
—Taytitu, ¿atun kuchilluwanchu puntiyashaqllapa kay runakunata? nishpa.
50 Kanan suq apustulninqam atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu
kurapa kriyadumba allin ladu rinrinda pitirqan.
51 Chaymi Jisusqa chayta rikashpaqa, nirqan:
—Chaytallana. Amana maqayllapachu.
Chayshina nishpaqam, chay kriyadupa rinrinman makinda rurashpa, das ashyachirqan
(allinyachirqan). 52 Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq kurakunata, Dyuspa adurana wasimba chay shamuq prisuq suldadungunata, tukuy chay kamachikuq ansyanukunatapis nirqan:
—¿Ima qamkunaqachu atun kuchillukunawan, qerukunawan shamushqallapa kangi
suq ladrundashina prisuwaq? 53 Noqaqam pullaykillapa kashqa kani tukuy diyakuna

* 22:37 Isaías 53.12

Dyuspa adurana wasimbi, ¿manachu? Chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu. Piru dyabluqam tutayaqpi mana allikunataqa ruran. Chaymi kay tuta shamushqallapa kangi, mana allikunata rurawaqqa, nishpa.

Pidrum nirqan: "Manam riqsinichu Jisustaqa", nishpa
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Chaymandaqam Jisusta piskashpa, aparqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu
kurapa wasinman. Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan. 55 Chay tutaqam chay
wasipa uku patyumbi ninata lumyachishpa, rridurnimbi tiyashpa mashakuykarqanllapa.
Pidrupismi paykunapa pullan tiyashpa mashakuykarqan. 56 Suq kriyadam Pidruta chaypi
rikashpa, ancha chapashpa nirqan:
—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.
57 Chayshina niptinqam, Pidruqam nirqan:
—Warmisita, noqaqam mana Jisustaqa riqsinichu, nishpa.
58 Suq rratitumandaqam suqpis chapashpa, Pidrutaqa nirqan:
—Qambismi paykunamanda suqnin kangi, nishpa.
Chaymi Pidruqa paytapis nirqan:
—Ay runa, noqaqam mana paykunamandachu kani, nishpa.
59 Chaymandaqam suq uramandach'i suq runa Pidrupaq nirqan:
—Alliptam kay runaqa Jisuswan puriq. Chaqa paypismi prubinsya Galiliyamanda,
nishpa.
60 Chaymi Pidruqa chay runatapis nirqan:
—Ay runa, ¿imatataq rimaykangi? Chay runapaqqam mana nimatapis yach'anichu,
nishpa.
Chayshina Pidru rimaykaptinmi, suq gallu kantarqan. 61 Chay urasmi Jisusqa tikraka-
mushpa, Pidruta chaparqan. Chayshina chapaptinqam, Pidruqa das yuyarqan Jisukristu
nishqanda: "Gallu manaraq kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq", nishpa.
62 Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha
waqarqan.

Jisusta burlata rurashpam maqarqanllapa
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Kanan chay kwidakuqkunaqam ancha asipashpa, Jisusta maqarqanllapa. 64 Kanan
ñawinda pambashpam, qaqllambi ancha maqashpa, nirqanllapa:
—¡Mayá, yach'aq kashpaqa, rimay pitaq maqashungi! nishpa.
65 Kanan suqnin suqnin tukuy ima mana allikunata rimashpa, paytaqa ancha
musyarqanllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Achikyaptinqam, isrraylinukunapa kamachikuq ansyanunguna, kamachikuq isr-
raylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis suq lugarpi tandakar-
qanllapa. Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman Jisusta
apamushpa, kayshina tapurqanllapa:
67 —Mayá, niwayllapa, ¿Qamchu kangi Dyus Akrashqan Washadurqa?
Chayshina tapuptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Ari niptiyqam, mana ringillapachu kriyiwaq. 68 Imata tapushuptiypismi, mana
ringillapachu kuntistawaq, ni ringillapachu kach'awaq. 69 Piru noqa Dyusmanda Shamuq
Runa kashpaqam, kananmandapacha Tayta Dyuspa allin ladumbi rini tiyaq.
70 Chayshina niptinmi, yumbay tapurqanllapa:
—¿Chayshinaqachu qamqa Dyuspa Churin kangi? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, qamkuna nishqaykishinam kani, nishpa.
71 Chayshina niptinmi, paykunaqa nirqan:

—¿Ima mastam munanchiq? Kananqam manana munanchiqchu mas tistigukunataqa. Chaqa uyanchiqna, pay kikin shiminwan chayta niwaptinchiq, nishpa.

23

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 *[Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.]* Chaymandaqam yumbay juyiskuna Jisustaqa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman. 2 Chay Pilatupa ñawpambim juyiskunaqa llullakushpa, Jisusta kuntrashpa, kayshina rimarqanllapa:

—Kay runataqam tarishqallapa kani llaqta masiy isrraylinukunata animachishpa, gubyirnunchiq Sesarta kuntribusyunda ama pagarananllapa. Payshi Dyus Akrashqan Washadur. Payshi suq gubyirnu, nishpa.

3 Chaymi Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

4 Chayshina niptinqam, Pilatuqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, yumbay chaypi kaqkunatapis nirqan:

—Kay runapiqam noqaqa mana nima uchata tarinichu, nishpa.

5 Piru Pilatu chayshina niptinqam, paykunaqa mana munashpachu, ashwamba sh'uqyashpa nirqanllapa:

—Tukuy kay prubinsya Judiyapim kay runaqa ingañaykan yumbay llaqta masiy isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa. Waq prubinsya Galiliyapim qallarishqa karqan. Kananqa rikay, kaypipis ingañakuriykan, nishpa.

Jisustam gubyirnu Irudisman aparqanllapa

6 Chay runakuna chayshina Galiliyata myintaptinllapaqam, Pilatuqa paykunata tapurqan:

—¿Allipchu kay runaqa prubinsya Galiliyamanda? nishpa.

7 Chaymi chay runakunaqa niptin: "Arí, payqam Galiliyamanda", nishpa, Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta apanambaqllapa Galiliyapa gubyirnun Irudisman. Chaqa chay diyakunapiqam Irudisqa Jirusalimbi kaykarqan.

8 Chaymi Jisusta, ch'ayachiptinllapa, Irudisqa ancha kushikurqan. Chaqa payqam unaymandapacha Jisuspa famanda yach'ashpa, ancha yuyarqan: Ay, rikaymanri Jisusta suq milagruta ruraptin, nishpa. 9 Chaymi Jisusta payman apaptinllapaqa, tukuy ima munashqanda tapurqan. Lukismi tapuptinqa, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. 10 Kanan chay Irudispa ñawpambiqam tandakashpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis ancha kuntrarqanllapa Jisustaqa. 11 Chaymi Irudisqa suldadungunawan Jisustaqa disprisyashpa, burrlarqanllapa. Kanan asipananraykum ancha shumaqta mudachirqanllapa suq gubyirnutashina. Chayshina mudachishpaqam, kach'arirqanna Pilatuman. 12 Chay diyapim Pilatuwan Irudisqa alliyarqanna. Chaqa kuntram kashqallapa karqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

13 Chaymandaqam Pilatuqa kamachikuq isrraylinu kurakunata, suq awturidarkunata, achka runakunatapis tandashpa, 14 nirqan:

—Qamkunam kay runataqa noqaman apamushpa, niwashqallapa kangi: "Ingañaykanmi isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa", nishpa. Chaymi noqa kikiy, kay ñawpaykillapapi tapushqa kani yach'anaypaq: ¿Allipchu chayshina ichu mana? nishpa. Piru manam nima dilituta paypiqa tarinichu. 15 Irudisman kach'aptiypismi, paypis mana nima dilituta tarishqachu. Chaymi kach'arimurqan noqaman. Rikayllapa,

manam nima maluta rurashqachu wañunambaqqa. [16] Chayraykum asutichishpalla, rini
kach'aq, nishpa.
[17] Kanan Pilatuqam chay Paskwa fyistapiqa kada wata suq prisuta kach'aq, is-
rraylinukuna rrugakuptinllapa. [18] Piru chay runakunaqam mana munarqanllapachu,
Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi yumbaynin ancha jwirtita nirqanllapa:
—¡Chay Jisusta wanchiy! ¡Barrabasta kach'ayqa! nishpa.
[19] Chay Barrabasqam Jirusalimbi tiyaqkunata animachishqa karqan, awturidarkunapa
kuntran alsakananllapa. Kanan wanchikushqapismi karqan. Chaykunapaqmi paytaqa
karsilashqallapa karqan. [20] Chaymi Pilatuqa suq kutinda nirirqan, Jisusta kach'anambaq.
[21] Piru paykuna mana munashpa Jisusta kach'anambaqmi, masta sh'uqyarqanllapa:
—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.
[22] Chayshina niptinllapapismi, Pilatuqa suq kutindapis paykunata nirirqan:
—Piru ¿ima malutamiri rurashqa? Noqaqam mana nima dilituta paypiqa tarinichu
wañunambaqqa. Chaymi kastigachishpa rini kach'aq, nishpa.
[23] Piru paykunaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi mas
jwirtita qayach'akushpa nirqanllapa:
—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.
Chayshinam rimarqanllapa, gustunllapata ruranangaman.
[24] Chaymi Pilatuqa nish'karqanna:
—Qamkuna munashqaykishina, Jisusqa wañunqa, nishpa.
[25] Chaymi Pilatuqa chay ancha wapu wanchikuq Barrabasta kach'ashpa, Jisusta intri-
gakurqan wanchinanllapa.

Jisustam kruspi wanchirqanllapa
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

[26] Jisusta apaykashpa kruspi klabaqmi, tingunakurqanllapa suq runa Simun shu-
tiqwan. Chay Simunqam Sirini llaqtamanda karqan. Payqam chuncha lugarkunamanda
shamuykarqan. Chay Simundaqam Jisus apaykashqan krusta umbruchachirqanllapa,
Jisuspa ikinda apanambaq.
[27] Jisuspa ikindam ancha achka runakuna, warmikunapis rirqanllapa. Kanan chay
warmikunam paypaq ancha llakishpa, waqashpa rirqanllapa. [28] Chaymi Jisusqa paykunata
chapashpa, nirqan:
—Jirusalinira warmisitakuna, noqapaqqa ama waqayllapachu. Ashwanri qamkunapaq,
wawaykikunapaq waqayllapaqa. [29] Chaqa rinmi ch'ayamuq waqana diyakuna. Chay
diyakunapim wakinqa ancha padisishpa, rinllapa niq: "Ancha alliraq kashqa chay
mana wach'aq warmikuna, chay mana nunka wawakushpa ñuñuchikuqkunapis. (Chaqa
wambritunguna kashpach'i ancha padisiykanmanllapa)" nishpa. [30] Chay diyapiqam
runakunaqa qaqakunata rinllapa niq: "Sawayllapaman ishkiyllapa". Lumakunatam
rinllapa niq: "Pambawayllapa, ama tariwananllapa", nishpa. [31] Chaqa noqa mana
nima uchayuq kaptiypismi, ancha padisichiwanllapa. Chayshina noqata rurawashpaqa,
¿imataraq qamkunataqa rurashunqallapa? nishpa.
[32] Aparqanllapapismi ishkay ancha uchayuq prisukunata, kruspi klabashpa, Jisuspa
pullan wanchinanllapa. [33] Chaymandaqam Kalabira shutiq lugarman ch'ayashpa, chaypina
Jisusta kruspi klabarqanllapa. Chay ishkay prisutapismi pullan kruskunapi klabarqanl-
lapa, suqta Jisuspa allin ladumbi, suqta ichuq ladumbi. [34] Kanan kruspina klabaykaptinlla-
pam, Jisusqa mañakushpa, nirqan:
—Taytitu, pirdunayri kay runakunata. Chaqa paykunaqa mana yach'ashpa: (Dyuspa
Churindam wanchiykanchiq, nishpam,) kaykunata rurawaykanllapa, nishpa.
Kanan chay suldadukunaqam swirtita rurarqan, Jisuspa mudananda partinakunanl-
lapa. [35] Kanan chaypiqa achka runakuna Jisusta chapaykaptinmi, chay awturidarkuna
ancha asipashpa nirqanllapa:
—Suqkunatam washarqan. Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, kananqa pay
kikin washakanqa, nishpa.

36 Chay suldadukunapismi Jisusta ancha asipashpa, qemikashpa, puchqo binuta
apashpa, nirqanllapa:
—Kayta upyay. 37 Mayá, isrraylinukunapa gubyirnun kashpaqa, qam kikiki washakay,
nishpa.
38 Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi rurashqallapa karqan suq tablitata,
grigu rimaypi, latin rimaypi, ibriyu rimaypi kayshina iskibrishqata: "Kay runaqam
isrraylinukunapa gubyirnun", nishpa.
39 Chaymandaqam chay ishkay kruspi kaqkunamanda suqninqa Jisusta musyashpa,
nirqan:
—Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, qam kikiki washakashpa, noqaykunat-
apis washawayllapa, nishpa.
40 Piru chay suq uchayuqqam payta anyashpa, nirqan:
—¡Uyaray! Kayshina padisiykashpa wañunanchiqqa, ¿ima, manachu Dyusta man-
changi? 41 Allita yuyay, noqanchiqqam uchanchiqkunarayku ñakaykanchiq. Piru kay
runaqam mana nima uchayuqchu ñakanambaqqa, nishpa.
42 Chaymandaqam Jisusta nirqan:
—Shamushpa kamachikuqqar, yuyawashpa, washaway, nishpa.
43 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, kay diyamandapacham qamqa Taytay Dyuspa ancha shumaq lugar-
nimbi noqawan pulla ringi kaq, nishpa.

Jisusmi wañurqan
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Chay diya larrdusina kaptinmi, limpu tutayarqan las tres di la tardikaman. 45 Chaqa
rupaymi wañurqan. Kanan Dyuspa adurana wasimba kurtinanqam anaqmanda ura
manyakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. 46 Chay urasmi Jisusqa jwirtita rimashpa nirqan:
—Taytitu, ispirituytar tandayna. Qamba makikipim mingayki, nishpa.
Chayta nishpaqam wañurqanna.
47 Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin yumbay chaykunata rikashpaqa, Dyusta
kayshina alabarqan:
—Allibraq kay runaqa mana nima uchayuqchu kashqa, nishpa.
48 Chaypi kaqkunapismi chay pasashqanda rikashpa, yumbaynin ancha syintishpa,
pichunda takashpa, wasinman kutirqanllapa. 49 Piru Jisuspa yumbay riqsishqanguna, chay
warmikuna Galiliyamanda pullan shamuqkunapismi, karumanda rikarqanllapa tukuy ima
chaypi pasashqanda.

Jisustam pambarqanllapa
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Karqanmi suq ancha allin runa Jusi shutiq. Payqam prubinsya Judiyapa Arimatiya
llaqtanmanda karqan. Chay Jusim chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunamanda
suqnin karqan. 51 Piru paypaqqam mana allichu karqan Jisusta wanchinanllapaqa. Chay
Jusiqam unaymandapacha ancha munarqan Tayta Dyusta rikayta, yumbayta shumaqta
kamachiptin. 52 Chaymi Jusiqa Pilatuman rishpa nirqan:
—Yush'ayku, qoway Jisuspa kwirpunda, apanaypaq pambaq, nishpa.
Chayshina mañaptinqam, Pilatuqa "arí" nirqan. 53 Chaymi Jusiqa krusmanda ish-
kichimushpa, suq ancha shumaq trapuwan Jisuspa kwirpunda liyashpa, apashpa, suq
mach'ayshina sipulturapi pambarqan. Chay sipulturataqam suq luma qaqitapa pach'ambi
kinraypa rurashqallapa karqan. Piru manaraqmi nima almata chaypiqa pambashqalla-
pachu karqan. 54 Chayshinam Jisustaqa pambarqanllapa byirnis tardita, rupay yaqqana
seqaptin, samana diya qallarinambaq urasna kaptin.

55 Pambaptinllapaqam, chay Galiliyamanda Jisuspa pullan shamuq warmikunaqa rirqan-
llapa chay pambakashqanman. Kanan allita rikarqanllapa Jisuspa kwirpunda ka-
makachishqanda. 56 Chaymi wasinman kutirishpaqa, mishki mutkinakunata allicharqan-
llapa, Jisuspa kwirpunda liyananllapa, ama ash'nanambaq. Chay samana diyapiqam
samarqanllapa, Dyus kamachikushqanda kasushpa.

24

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Simanapa qallarinan diya dumingum chay warmikunaqa Jisusta pambashqanman
madrugadu rirqanllapa, chay allichashqan mishki mutkinata apashpa. Wakin warmiku-
napismi paykunawanqa rirqan. 2 Chay pambashqan lugarman ch'ayashpam, chay
mach'ayshina sipulturataqa tarirqanllapa kich'ashqatana. Chay kirpashqan rumiqam
suq ladumanna isqandaykarqan. 3 Kanan kich'araqna kaptinqam, paykunaqa chay
pambakashqanman yaykushpa, Jisuspa kwirpundaqa manana tarirqanllapachu. 4 Chaymi
ancha manchashqata yuyaykaptinllapa, ladunllapapi diskwidu rikakurqan ishkay anjil
ancha llipyaykaq mudanayuqkuna. 5 Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa,
pambaman kumurarqanllapa. Kanan chay anjilkunaqam nirqan:

—¿Imaraykum maskaykangillapa chay kawsaqtaqa wañushqakunapa kay lugarnim-
biqa? 6 Mananam kaypichu. Kawsashqanám. Yuyayllapa waq Galiliyapi kashpa, qamku-
nata nishushqanda. 7 Manchu nishurqanllapa: "Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam
rinllapa intrigakuwaq uchayuq runakunapa makinman, kruspi klabawashpa wanchi-
wananllapa. Chayshina rurawaptimbismi, kimsa diyamanqa rini kawsamuq", nishpa.

8 Chayshina niptinqam, chay warmikunaqa yuyarqanllapa Jisus nishqangunata.
9 Chaymandaqam paykunaqa chay pambakashqanmanda kutimushpa, yumbay
rikashqanda parlachirqanllapa chay unsi apustulkunata, tukuy chay wakin kriyiq
masingunatapis. 10 Chay famata apustulkunaman apaqkunaqam karqan: Marya
Magdalamanda kaq, Jwana, Jakubupa maman Marya, suq warmikunapis. 11 Lukismi
apustulkunaqa chay warmikuna nishqandaqa mana kriyishpachu yuyarqanllapa: Luka
imach'i kay warmikunaqa kayshina niwananchiqqa, nishpa.

12 Piru Pidruqam chay kashqanmanda lluqshishpa, kallpaylla rirqan chay pambashqan-
man. Chaymi ch'ayashpa, uku mach'ayshina sipulturaman chapakushpa, chay trapuku-
nataqa suq ladupina kaqta rikarqan. Chayraykum ancha ispantashqata kutirqan chay wasi
kashqanmanqa.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Mk 16.12-13)

13 Chay dumingutallam Jisuspi ishkay kriyiqkuna Imawus llaqtaman riykarqan. Chay
Jirusalinmandaqam unsi kilumitrusch'i karqan Imawuskamanqa. 14 Chay kriyiqku-
naqam riykarqanllapa Jisus padisishqambaq parlashpa. 15 Chayshina ancha parlashpa,
tapunakushpa riykaptinllapam, Jisusqa paykunaman qemikashpa, pullanllapa chay ñanda
rirqan. 16 Piru paykunaqam pullan riqta rikashpapis, mana atirqanllapachu riqsiyta, pim
pullanchiq riykan, nishpaqa. 17 Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imata parlaqshinam qamkunaqa riykangillapa? ¿Imapaqmi ancha llakingillapa?
nishpa.

18 Chaymi suqnin Kliyufas shutiqqa Jisusta nirqan:

—Yumbay runakunam yach'anllapa kay Jirusalimbi pasashqanda. ¿Ima qamqachu
furastiru kangi, chaykunata mana yach'anaykiqa? nishpa.

19 Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imamir kashqa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jisus Nasaritmanda kaqpaqmi parlaqshina riykanillapa. Paymi Dyuspa ñawpambi,
runakunapa ñawpambipis ancha pudirniyuq rimaq karqan. Chaqa ancha ispantaypaq

milagrukunatam rurarqan. Yach'achikurqambismi ancha shumaqkunata. [20] Paytamiri
kamachikuq kurakuna, wakin awturidarninchiq kaqkunawan chay rrumanukunaman in-
trigakuptin, kruspi klabashpa wanchirqanllapa. [21] Piru noqaykunaqam yuyarqay: Paynam
noqanchiq isrraylinukunataqa rin washawaqninchiq, nishpa. Manam yuyashqayllapachu
kashqa. Chaqa kananwanqam kimsa diyana wañushqanqa. [22-23] Piru kanan madrugadum
noqaykuna partiymanda wakin warmikuna rirqanllapa chay pambashqanman chapakuq.
Chaymandaqam kutimushpaqa, ispantashqata dijawashqallapa. Chaqa niwarqanllapam,
mananash kanchu kwirpunqa. Anjilkunatash rikarqanllapa. Chay anjilkunash nishqal-
lapa: "Jisusqam kawsamushqana", nishpa. [24] Chaymi wakin kriyiq masiykuna rirqan
chay pambashqanman chapakuq, yach'ananllapa: Allipchu kawsamushqa ichu mana,
nishpa. Paykunapismi kutimushpaqa niwarqanllapa: "Mananash kanchu kwirpunqa",
nishpa. Chaqa alliptam chay warmikunaqa rimarqanllapa. Piru Jisustaqam mana
rikarqanllapachu.

[25] Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—¡A, mana jwisyuyuqkuna! ¿Ima manallachur qamkunaqa kriyingillapa Dyuspaq
rimaqkuna nishqandaqa? [26] Chaqa Dyus Akrashqan Washadur syiluman rinambaqqam,
puntata ñakanambaqraq karqan. ¿Manachu chayshina nirqan? nishpa.

[27] Chayshina nishpaqam, paykunata intyindichirqan Dyuspa Santu Librumbi paypaq
yumbay nishqanda. Puntatam Muysis iskibrishqanda intyindichirqan. Chaymandaqam
Dyuspaq chay suq rimaqkunapis iskibrishqanda intyindichirqan.

[28] Chay Imawus llaqtaman ch'ayashpaqam, Jisusqa pasaqlla tukurqan. [29] Chaymi payku-
naqa ancha rrugashpa, kayshina arkarqan:

—Kidashunna noqaykunawan. Tardinám. Tutayaqnam rin, nishpa.

Chayshina arkaptinllapaqam, "Mayá" nishpa, paykunawanna kidarqan. Chaymi Jis-
usqa paykunapa pullanna wasinman yaykurqan. [30] Chaymandaqam paykunawan mesapi
tiyashpa, tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tandata pitishpa,
paykunata qorqan. [31] Chay urasmi paykunaqa atirqanllapana Jisusta riqsiyta. Piru
Jisusqam paykunapa pullan kashqanmanda das chingarqan. [32] Chaymi paykunapura
kayshina parlarqanllapa:

—Manchu ñanda shamuqshina Dyuspa Santu Librunmanda parlachiwaptinchiqqa,
shunqonchiqpi ancha kushikurqanchiq, nishpa.

[33] Chayshina parlashpaqam, chay uraslla kutirqanllapa Jirusalinman. Chaymi
ch'ayashpaqa, chay unsi apustulkunata wakin kriyiq masingunata tarirqanllapa tan-
danakushqata. [34] Chay wasipi kaqkunaqam puntata chay shamuqkunata nirqan:

—Alliptam Siñurninchiq Jisusqa kawsamushqana. Chaqa Simun Pidrumanmi
rikakushqa, nishpa.

[35] Chayshina niptinllapam, chay ishkay shamuqkunapis kayshina parlachirqan:

—Ñandam pullayllapa riqshina noqaykunata parlachiwashqa. Tandata pitishqan
urasmi paytaqa riqsishqallapa kani, nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23)

[36] Chayshina parlaykaptinllapam, Jisusqa qonqaylla ch'awpinllapapi rikakushpa,
nirqan:

—Bwinas nuchis, Dyusri qamkunata yanapashunqa, nishpa.

[37] Piru paykunaqam Jisusta rikashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: Almatach'i
rikaykanchiqllapa, nishpa. [38] Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—¿Imaraykum manchangillapa? ¿Imaraykutaq noqapaqqa yuyangillapa, almach'i,
nishpaqa? [39] Chapayllapa makiykunata, ch'akiykunata. Noqa kikiymi kani. Kwirpuyta
malliyllapa. Rikay, aychayuq, tulluyuqmi kani. Suq almaqam mana chayshinachu, nishpa.

[40] Chayshina nishpaqam, makingunata, ch'akingunata rikachirqan chapanambaqllapa.
[41] Piru paykunaqam ashla manchashpa, ashla kushikushpa, ispantashqata chapashpa,
yaqqa mana atirqanllapachu kriyiyta. Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Kanchu imitaykillapa mikunaypaq? nishpa.
[42] Chaymi paykunaqa suq pidasu piskadu kangashqata, abijapa suq panalnindapis
qorqanllapa. [43] Chaymi Jisusqa ch'askishpa, ñawpanllapapi mikurqan. [44] Chaymandaqam
paykunata nirqan:
—Manchu pullaykillapa kashpa, nishurqaqllapa: "Rinmi kumpliq noqapaq Muysispa
librumbi yumbay nishqanguna, Dyuspaq chay suq rimaqkunapa librungunapi nishqan-
guna, Salmus librupi nishqangunapis", nishpa. Chay nishushqayllapam kumplishqana.
[45] Chaymandaqam Jisukristu paykunataqa ancha allita intyindichirqan Dyuspa Santu
Librumbi nishqanda. [46] Kanan paykunata nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam noqapaqqa nin: Dyus Akrashqan Washadurqash
wañushpa, kimsa diyamanda rin kawsamuq. [47] Chaymandaqam yach'akuqninguna Jirusal-
imbi qallarishpa, yumbay nasyungunaman rinllapa ch'ayaq, paypa shutimbi kayshina
yach'achikushpa: "Chay mana allikunata rurashqaykipaq ancha syintishpa, Dyusmanna
mañakuyllapa, pirdunashushpa, washashunanllapa", nishpa. [48] Kananqam qamkuna
tistiguykuna kangillapa, noqa rurashqaypaq parlanaykillapa. [49] Uyawayllapa, Taytay
Dyus ufrisishushqandam rini kach'amuq qamkunamanqa. Piru shuyayllaparaqri kay
Jirusalimbi, syilumanda chay pudirninda kach'amunaykaman, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan
(Mk 16.19-20; Ich 1.9-11)

[50] Chaymandaqam Jisusqa chay apustulningunata Jirusalinmanda aparqan Bitanillaman
(Bitaniyaman). Chaypim payqa makingunata alsashpa, Tayta Dyusman mañakurqan,
paykunata yanapanambaq. [51] Chayshina mañakuykashpaqam, chay apustulningunapa
ch'awpinmanda rirqanna syiluman. [52] Paykunaqam Jisusta adurashpa, ancha kushikushpa,
chay kashqanllapamanda Jirusalinman kutirqanllapa. [53] Kanan paykunaqam Dyuspa
adurana wasinman rishpa, tukuy diya Dyusta alabaqllapa.
Chayshina kanqa.

SAN JWANMI
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Manaraq Jisukristuwan purishpaqam, atun qoch'api piskadukunata piskashpa randikuq, mantyinikanambaq (Markus 1.19). Chaymandaqam Jisukristuwanna tukuy diya purishpa, ancha allita yach'arqan yumbay milagrukunata rurashqambaq, kikin ñawingunawan rikashqanrayku. Chaqa payqam Jakubuwan, Pidruwan chay suq apustul masingunamanda Jisukristuwan masta puriqllapa. Chaymi Jisukristu kruspi wañuykashpam, Jwanda akrarqan, maman Maryata kwidanambaq (Jwan 19.26-27). Chaymandaqam Jisukristu syiluman riptinqa, Jwanqa achka runakunata Jisukristupaq yach'achirqan. Chay Jwanqam kay Mushuq Tistamintupi sinku librukunata iskibrirqan: kay libru San Jwanda, 1 Jwanda, 2 Jwanda, 3 Jwanda, Apukalipsistapis. Masta yach'ananchiq Jwambaq liyishunllapa: Matiyu 4.21-22; 17.1-2; Markus 5.37; 14.33-34; Jwan 13.23-26; 20.2-5; 21.7, 20-24; Ichus 1.13; 3.1-6; 4.1-23; 8.14-17; Gálatas 2.9; Apukalipsis 1.9.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan Jisukristupi kriyiqkunapaq, mana kriyiqkunapaqpis, Jisukristupi allita kriyinanllapa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibrirqan, yumbay liyiqkuna yach'anambaq: "Jisukristum Dyuspa Churin. Paymi yumbaypaq wañurqan. Chaymi paypi allipta kriyishpa, paywan tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq", nishpa (Jwan 20.31).

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam Jwan ancha yach'achiwanchiq Jisukristupaq.

Jn 1.1-18 niwanchiqllapa, Jisukristu Dyus kashqambaq, kay pachata rurashpa shamushqambaq.

Jn 1.19–12.50 niwanchiq, Jisukristu yach'achikushqambaq, achka milagrukunata rurashqambaq, yumbayninchiq yach'ananchiq: Paymi Dyuspa Churin, nishpa.

Jn 13.1–17.26 niwanchiq, Jisukristu yach'akuqningunata yach'achikushqambaq.

Jn 18.1–21.25 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushqambaq.

Dyuspa Churinmi runapaq tikrakarqan

1 Manaraq kay pacha kaptinmi, suq Rimaqqa karqanna. Chay Rimaqqam Dyuspa
pullan kashpa, paypis Dyus karqan. 2 Qallariypiqam payqa Tayta Dyuswan karqan.
3 Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay Rimaqwan syiluta, kay pachata, tukuy imandinda
rurarqan. Chaqa Tayta Dyusqam mana nimatapis sapalanqa rurarqanchu. Ashwanmi
chay Rimaqwan tukuy imataqa rurarqan. 4 Kanan chay Rimaqqam tukuy imata kawsachin.
Payqam bidanchiqpaqqa suq Michashina. Chaqa paymi yach'achiwanchiq, allita rurashpa
kawsananchiqllapa. 5 Kay pachapi uchata ruraqkunaqam tutayaqpishina. Piru chay
Michashina kaqmi chay tutayaqpishina achikchakun, yumbayta yach'achishpa, chay
uchakunata ama ruranallapa. Kanan chay uchata ruraqkunaqam chay Michashina kaqta
kuntrashpapis, mana atishqallapachu binsiytaqa.
6 Suq runam Jwan Shutichikuq shutirqan. Paytam Dyus akrashqa karqan, chay
Michashina kaqpaq yach'achikunambaq. 7 Chaymi chay Jwanqa chay Michashina kaqpaq
yach'achikurqan, yumbay uyaqkuna chay Michapi yuyakunanllapa. 8-9 Chaqa chay allip
Michaqam shamurqan kay munduman, yumbay runakunata yach'achinambaq. Piru
Jwanqam mana chay Michachu karqan. Payqam chay Michapaq yach'achikuqlla karqan.
10 Chay Rimaq Michaqam kay munduta rurashqa karqan. Chaymandaqam kay mundu-
man shamuptin, runakunaqa mana yach'arqanllapachu: Paymi kay munduta rurashqa,
nishpaqa. 11 Chaymi akrashqan nasyunman shamuptinqa, paykunaqa disprisyashpa, mana
shumaqtachu ch'ayachirqanllapa. 12 Piru wakinnataqmi payta shumaqta ch'ayachishpa,
paypi kriyirqanllapa. Chaymi paykunataqa akrarqan, Tayta Dyuspa wambranguna

kanambaq. [13] Chaymi paykunaqa chay Rimaqpi kriyishpaqa, mushuqmanda nasishqashina kashqallapa. Chaqa paykunaqam mana mamanmandallachu nasirqan, ni nasirqanllapachu suq runa wambrayuq kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus kikin munashqa, paypi kriyishpa, mushuqmanda nasirinambaq, wambrangunana kanambaqllapa.

[14] Kanan chay Rimaqqam runapaq tikrakashpa, pullayllapa puriq. Chaymi Taytanchiq Dyuspa chay sapalan Churinda rikarqanillapa ancha allin kaqta, ancha pudirniyuqta. Chaqa payqam ancha kuyawaqninchiq, allip kaqtalla yach'achikurqan. [15] Paypaqmi chay Jwan Shutichikuqqa ancha jwirtita rimashpa, kayshina nirqan:

—Chay kamachikuqpaqmi qamkunata nishurqaqllapa: "Puntatam noqa nasishqa kani. Chaymandaraqmi chay Rimaqqa rin shamuq. Paymi noqamanda mas baliqqa. Chaqa noqa manaraq nasiptiymi, payqa unaymandapacha kawsashqa", nishpa.

[16] Chay ancha kuyawaqninchiq Rimaqmi tukuy imapi kutin kutin yumbayninchiqta ancha yanapawashqa kanchiq. [17] Chaqa Tayta Dyusmi Muysista akrarqan, liyningunata yach'achiwananchiq. Piru Jisukristutaqam kach'amurqan kuyawaqninchiq, allip kaqtalla Dyuspaq yach'achiwananchiq. [18] Taytanchiq Dyustaqam mana pipis nima tyimpu rikashqachu. Piru chay ancha kuyashqan sapalan Churinllam, Tayta Dyuspa pullan kawsashpa, kay pachaman shamushpa, niwashqa kanchiq, Taytambaq allipta yach'ananchiq.

Jwan Shutichikuqmi Jisukristupaq yach'achikurqan
(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

[19] Isrraylinukunapa awturidarningunam Jirusalinmanda wakin kurakunata, wakin yanapakuqnin libitakunatapis kach'arqanllapa, Jwan Shutichikuqta kayshina tapunanllapa:

—Qamqa, ¿ima karguyuqmi kangi, yumbayta kayshina yach'achinaykiqa? nishpa.

[20] Chaymi Jwanqa mana nimata pakashpachu, nirqan:

—Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani, nishpa.

[21] Chaymi chay shamuqkunaqa tapurqanllapa:

—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? ¿Chay unay alma Eliyaschu kangi? nishpa.

Piru Jwanqam nirqan:

—Manam, nishpa.

Chaymi tapurirqanllapa:

—¿Dyuspaq chay shamunambaq rimaqchu kangi? nishpa.

Jwanqam nirqan:

—Manam paychu kani, nishpa.

[22] Chaymi paykunaqa tapurirqanllapa:

—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? Niwayllapar, chay kach'amuwaqta ninaypaq, nishpa.

[23] Chaymi Jwanqa Dyuspaq rimaq Isayiyas iskibrishqanda nirqan:

—Noqam kani chay chuncha lugarkunapi kayshina qayakuq: "Bidaykillapata ñandashina shumaqta dirichuta allichayllapa, Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa", nishpa.*

[24] Chay tapuqkunaqam farisiyu duktrinayuq kaqkunamanda shamushqallapa karqan. [25] Chaymi nirqanllapa:

—Chayshina Dyus Akrashqan Washadur mana kashpaqa, ni Eliyas kashpaqa, ni Dyuspaq chay suq rimaq kashpaqa, ¿imaraykutaq qamqa shutichikungiqa? nishpa.

[26] Chaymi Jwanqa paykunata nirqan:

—Noqaqam yakuwanlla shutichikuni. Piru suq ancha kamachikuqmi shamushqa. Payqam qamkunapa ch'awpikipi puriykan. Piru paypaqqam mana yach'angillapachu: Dyus Akrashqan Washadurmi, nishpaqa. [27] Noqaqam puntata shamushqa kani. Chaymandaraqmi payqa shamushqa. Piru noqamandaqam mas pudirniyuq. Chaymi noqaqa mana nimachu kani paypa ñawpambiqa. Chaqa manam balinichu, ni llanqemba watunda paskanaypaq, nishpa.

---

* 1:23 Isaías 40.3

[28] Chayshinam Jwandaqa tapurqanllapa, rriyu Jurdamba waq ladu chimban Bitabara
lugar shutiqpi. Chaqa chay chimbapim Jwanqa shutichikuykarqan.

Jisusmi Dyuspa uñan

[29] Chaymandaqam qayandinqa, Jwan Shutichikuqqa Jisusta rikarqan, payman
shamuykaqta. Chaymi kayshina nirqan:
—Rikayllapa. Chaypinam Dyuspa Uñanqa. Paymi kay munduman shamushqa,
wañushpa, runakunapa uchangunata pirdunanambaq. [30] Paypaqmi noqaqa niykarqay:
"Rinmi shamuq suq runa. Paymi mas pudirniyuq noqamandaqa. Chaqa unay ty-
impumandapacham noqa manaraq nasiptiy, payqa kashqana", nishpa. [31] Manam no-
qaqa riqsirqaychu. Piru chayshina payta manaraq riqsishpapismi, noqaqa shamurqay,
yakuwan shutichikuq, qamkuna isrraylinu masiykuna paypaq yach'anaykillapa: Rinnam
shamuq, nishpa.
[32-33] Chay Jwan Shutichikuqqam nirqambis:
—Dyusmi kach'amuwashpa, yakuwan shutichikunaypaq, kayshina niwarqan: "Santu
Ispirituyta syilumanda shamuykaqta rikashpa, suq runapa sawambi tiyaptinmi, ringi
yach'aq: Chay runam Santu Ispirituwan shutichikun", nishpa. Piru manaraqmi
yach'arqaychu: ¿Pim payqa? nishpa. Piru suq diya Jisusta shutichiykaptiymi, Dyuspa
Santu Ispiritun suq palumitashina syilumanda urangumushpa, paypa sawambi tiyarqan.
[34] Noqa kikiymi chaytaqa rikashqa kani. Chaymi tistigu kani. Chaqa allitam yach'ani:
Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Jisusqam punta yach'akuqningunata akrarqan

[35] Qayandinqam chay Jwan Shutichikuqpa ishkay yach'akuqnin paywan chaypi
karirqanllapa. [36] Chaymi Jwanqa, Jisusta rikashpa pasaykaqta, chay ishkay yach'akuqninda
nirqan:
—Rikay, waq runaqam Dyuspa Uñan, nishpa.
[37] Chayshina niptinqam, chay ishkay yach'akuqninguna uyarqan. Chaymi paykunaqa
Jisuspa ikinda rirqanllapa. [38] Chaymandaqam Jisusqa ikiman chapakushpa, rikarqan chay
ishkay sigiqkunata. Chaymi payqa tapurqan:
—¿Imatam maskaykangillapa? nishpa.
Paykunaqam nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿maypitaq tiyangi? nishpa.
[39] Chaymi paykunataqa Jisusqa nirqan:
—Aku noqawan, tiyashqayta riqsinaykillapa, nishpa.
Chaymi paykunaqa rishpa, rikarqanllapa chay maypi tiyashqanda. Las kwatru di la
tardinach'i chay tiyashqanmanqa ch'ayarqanllapa. Chaymandaqam chaypina paywan
tardiyarqanllapa.
[40] Chay ishkay runamandaqam suqninqa karqan Andris. Payqam Simun Pidrupa masan
karqan. [41] Chay Andrisqam das rirqan maskaq chay masan Simunda. Chaymi masanda
tarishpaqa, nirqan:
—Misiyastam tarishqallapa kani, nishpa. (Paykunapa rimaynimbiqam "Misiyasqa" ichu
"Kristuqa" munan niyta "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.)
[42] Chaymi Andrisqa chay uras masan Simunda apamurqan Jisusman. Chaymi Jisusqa
chapashpa, nirqan:
—Qamqam Junaspa churin Simun kangi. Piru kananqam ringi shutiq Sifas, nishpa.
Chay Sifas shutiqqam rimaynimbiqa munan niyta "Pidru". (Pidruqam munan niyta
"rumi".)

Jisusmi Filipita, Natanayilta kumbidarqan, paywan purinanllapa

[43] Qayandinqam Jisusqa munarqan riyta prubinsya Galiliyaman. Chaymandaqam tingu-
nakurqan suq runa Filipi shutiqwan. Chaymi pay kashqanman ch'ayashpa nirqan:
—Aku noqawan, nishpa.

[44] Chay Filipiqam Bitsayda llaqtamanda karqan. Chaymi chay Andrispa, Pidrupa llaqta
masin karqan. [45] Kanan Filipiqam suq runa Natanayil shutiqman rishpa nirqan:
—Tarishqallapanam kani Dyus Akrashqan Washadurta. Manchu chay unay Muysis
librungunapi, Dyuspaq suq rimaqkunapis librungunapi kayshina iskibrirqan: "Dyus
Akrashqan Washadurmi rin ch'ayamuq", nishpa. Chay Washadurqam Nasarit llaqta-
manda. Jusipa churinmi. Jisusmi shutin, nishpa.
[46] Piru Natanayilmi Filipitaqa nirqan:
—¿Chay llaqta Nasaritmandaqa ima allindaq atinman ch'ayamuyta? Manam nimapis,
nishpa.
Chayshina Natanayil niptinmi, Filipiqa nirqan:
—Aku rikaq, nishpa.
[47] Chaymi chay Natanayilqa Filipiwan Jisusmanna ch'ayamuykaptin, Jisusqa rikashpa,
Natanayilpaq nirqan:
—Kaypinám suq lijitimu isrraylinu. Payqam ancha kabalta riman. Manam llullakunchu,
nishpa.
[48] Chaymi Natanayilqa Jisusta nirqan:
—¿Imashinataq riqsiwangi, chayshina niwanaykiqa? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Manaraq Filipi qayashuptinmi, yura iguspa warambi kaykaptiki, rikashurqay, nishpa.
[49] Chayshina niptinqam, Natanayilqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, qamqam Dyuspa Churin kangi. Qamqam nasyunninchiq
Isrrayilpa gubyirnun kangi, nishpa.
[50] Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—¿Chay yura iguspa warambi rikashushpa nishuptiychu, noqapiqa yuyakungi? Ringi-
nam rikaq mas ispantaypaq milagrukunata ruraptiy, nishpa.
[51] Chaymandaqam paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, noqam Dyusmanda Shamuq Runa kani. Chaymi qamkunaqa
ringillapa rikaq syiluta kich'araykaqta. Chaymandaqam ringillapa rikaq Dyuspa anjil-
ningunata, noqamanda syiluman riykaqta, syilumanda noqaman shamuykaqta, nishpa.

2

Kaná llaqtapim kasamyintu fyista karqan

[1] Kimsa diya pasaptinnam, chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambi rurarqanllapa
suq kasamyintu fyistata. Chaypim karqan Jisuspa maman. [2] Chay fyistamanmi Jisusta,
noqaykuna yach'akuqninda kumbidawarqanllapa. [3] Chay fyistapi binu ushyakaptinmi,
mamanqa Jisusta nirqan:
—Ijitu, ushyakashqanam binunqa. Yanapayri, nishpa. [4] Chaymi Jisusqa mamanda
nirqan:
—Mamita, ¿imaraykutaq chayshinaqa niwangi? Manaraqmi ch'ayamunchu uras,
milagrukunata ruranaypaqqa, nishpa.
[5] Chaymi mamanqa kasaraqkunapa kriyadungunata kayshina nirqan:
—Waway yumbay nishushqanda rurayllapa, nishpa.
[6] Chaypim karqan sayis payaskakuna rumimanda kaq. Chaqa chay isrraylinukunam
yakuta tandaqllapa chay payaskakunapi, mayllakuna kustumbrinda ruranllapa. Kada
payaskam 80 litrus a 100 litruskaman ukukuq. [7] Chaymi Jisusqa chay kriyadukunata
nirqan:
—Chay payaskakunaman undachiyllapa yakuta, nishpa.
Chaymi paykunaqa kasushpa, ancha undachirqanllapa yakuta. [8] Chaymandaqam
chayshina ruraptinllapaqa, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:
—Kananqa chay payaskakunamanda ashla surqoshpa, apashpa, sirbisyukunapa ka-
machikuqninda qoy, nishpa.

Chaymi chay kriyadukunaqa Jisus nishqanshina rurarqan. [9] Piru chay sirbisyukunapa kamachikuqninqam mana yach'arqanchu: Maymandam apamunllapa kay binutaqa, nishpa. Kriyadukunallam yach'arqanllapa, paykuna kikin chay payaskamanda surqoshqanllaparayku. Chaqa chay yakuqam binupaqna tikrakashqa karqan. Chaymi chay kamachikuq sirbisyuqa mallishpa, ancha gustashpa, chay kasaraykaqta qayashpa, [10] nirqan:

—¡Kay binuqam ancha mishki! Yumbay runam kumbidashqangunataqa chay mas ch'aniyuq binuta puntata qonllapa. Chay allin binuta achkata upyaptinraqmi, chay mana ch'aniyuq binutaqa qonllapa. Piru qamqam ultimupaqraq kay mas allin binuykitaqa waqaychashqa kangi, nishpa.

[11] Chayshina prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambim Jisusqa punta milagruta rurarqan, chay binuta rurashpa. Chayta rurashpam, payqa pudirniyuq kashqanda rikachikurqan. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa paypi kriyirqayllapa.

[12] Chaymandaqam Jisusqa mamanwan, masangunawan, noqaykuna yach'akuqninwan chay Kaná llaqtamandaqa ura Kapirnawun llaqtaman rirqayllapa. Waq Kapirnawumbim wakin diyakunata tiyarqayllapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

[13] Paskwa fyista ch'ayaykaptinnam, Jisusqa rirqan Jirusalin llaqtaman. [14] Chaypim runakunata tarirqan Dyuspa adurana wasimba patyumbi buyiskunata, wishakunata, palumakunata randikuykaqta. Qellayta kambyakuqkunapismi chaypi kambyaykarqanllapa. [15] Chaymi Jisusqa chayta rikashpa, suq chikutita rurashpa, yumbay chay wishakunata, buyiskunata qatirqan Dyuspa adurana wasimba patyunmandaqa. Kanan chay qellayta kambyakuqkunapa qellayningunatam sh'ilya sh'ilya pambaman wichukurqan. Mesangunatapismi bularqan. [16] Chay palumata randikuqkunataqam nirqan:

—Chay tukuy imaykikunata kaymanda surqoyllapa. Taytaypa wasindaqa ama plasatashinaqa rurayllapachu, nishpa.

[17] Chayta rikashpaqam, noqaykuna yach'akuqninqa yuyarqayllapa Dyuspa Santu Librumbi Tayta Dyusta kayshina nishqanda: "Shumaq wasikita noqa ancha kuyashpam, suqkuna disprisyaptin, ancha piñakuni", nishpa.*

[18] Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinukuna Jisusta kayshina nirqanllapa:

—¿Ima milagrutam atingi rurayta, rikashpa, yach'anayllapaqa: Taytanchiq Dyusmi qamta numbrashushqa, paypa kay adurana wasimbi kamachikunayki, nishpaqa?

[19] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Kay wasita limpu bulaptikillapam, noqaqa kimsa diyapilla rurarishaq, nishpa.

[20] Chayshina Jisus niptinmi, chay kamachikuqkunaqa nirqanllapa:

—Kwarinta y sayis watakunapim Dyuspa kay adurana wasindaqa rurarqanllapa. ¿Chaychu qamqa kimsa diyapilla ringi rurariq? nishpa.

[21] Piru Jisusqam chayshina rimashpaqa, kwirpumbaq rimarqanqa; manam Dyuspa adurana wasimbaqchu. [22] Chaymi wanchiptinllapa, mushuqmanda kawsamuptinqa, noqaykuna yach'akuqninqa chay nishqanda yuyarqayllapa. Chaymi noqaykunaqa Dyuspa Santu Librumbi nishqanda, Jisus nishqandapis kriyirqayllapa.

Jisusmi runakunapa shunqonda riqsin

[23] Jisusmi Jirusalin Paskwa fyistapi kashpa, milagrukunata rurarqan. Chaymi achka runakuna paypi kriyirqanllapa. [24-25] Piru Jisusqam paykunapiqa mana yuyakurqanchu. Chaqa pay kikinmi riqsirqan yumbaypa shunqonda, ima layakunata yuyaykanllapa, nishpa. Chaymi mana nisisaryuchu karqan ni pipis ninambaq: Kay runakunaqam kayshina yuyaykanllapa, nishpa.

---

* 2:17 Salmo 69.9

3

Jisukristum Nikudimuta yach'achirqan

1 Karqanmi suq farisiyu duktrinayuq runa Nikudimu shutiq. Payqam isrraylinukunapa
kamachikuqnin karqan. 2 Chay Nikudimuqam suq tuta Jisusta rishpa watukuq, kayshina
nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, yach'anillapam qambaq: Tayta Dyusmi kach'amushushqa,
noqaykunata yach'achiwanayki, nishpa. Chaqa Taytanchiq Dyus kach'amushushqa
kaptinqam, atingi chay achka milagrukunata rurayta. Manaqa manam atingimanchu,
nishpa.
3 Chayshina Nikudimu niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, suq runa mushuqmanda nasishpam, atin Tayta Dyuswan syilupi
kawsaytaqa. Manaqa manam atinchu, nishpa.
4 Chaymi Nikudimuqa Jisusta kayshina tapurqan:
—¿Imashinataq suq runaqa atinman mushuqmanda nasiriytaqa? Manam ni pipis
atinmanchu mamamba pach'anman yaykuriyta, mushuqmanda nasinambaqqa, nishpa.
5 Nikudimu chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, Tayta Dyuswan tukuy tyimpu pullan kawsanayki, puntata munan
yakumanda, ispiritumanda nasinayki. 6 Chaqa yumbay runakuna mamanmanda nasish-
paqam, kwirpunda ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi wakingunata yanapan,
mushuqmanda nasirinambaq, chay Santu Ispirituta kasushpa kawsananllapa. 7 Chayri
ama ispantaychu: "Mushuqmanda nasiriy", nishuptiyqa. 8 Chaqa wayraqam tukuy
ladumanda wayran. Piru qamkuna uyashpaqam, mana yach'angillapachu: ¿Maymandam
shamun? ni ¿maymanmi rin? nishpaqa. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunmanda
nasiqkunapis. (Chay Santu Ispirituta mana rikashpapis, yach'anllapa: Paymi yanap-
awaykan, nishpa.)
9 Chayshina Jisus niptinmi, Nikudimuqa mushuqmanda tapurirqan:
—¿Imashinaraq kanqa chay layakunaqa? nishpa.
10 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Isrraylinukunapa yach'achikuqnin kashpapischu, ¿mana yach'angi chaykunata?
11 Alliptam niyki, noqaqam yach'ashqayta, rikashqayta yach'achiykillapa. Piru qamku-
naqam mana kriyiwangichu. 12 Chayshina kay pachapi rikashqaypaq parlachishuptiy,
mana kriyiwashpaqa, ¿imashinataq kriyiwangiman, syilupi rikashqaypaq parlachishup-
tiyqa? 13 Manam ni pipis syiluman rishpaqa, kutimushqachu. Noqallam Dyusmanda
Shamuq Runa kashpa, syilumandaqa shamushqa kani. 14 Unay tyimpupim chuncha lugarpi
Muysisqa suq kulibrata jirrumanda rurashpa, suq qerupi alsarqan. Chayshinallam no-
qatapis suq kruspi rinllapa alsawaq, 15 noqapi yumbay yuyakuqkuna ama chinganambaq,
ashwan syiluman rishpa, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa, nishpa.

Dyusqam yumbayta kuyawanchiqllapa

16 Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yumbay tiyaqkunata ancha kuyashpa, sapalan
Churinda kach'amurqan wañunambaq, paypi yumbay kriyiqkuna ama chinganannllapa;
ashwan tukuy tyimpu kawsananllapa. 17 Chaymi Tayta Dyus kay munduman Churinda
kach'amurqan, yumbayta chay kastigumanda washanambaq. Manam kach'amurqanchu,
kay mundupi tiyaqkunata jusgashpa kastigananqa.
18 Chaymi Dyuspa Churimbi yuyakuqkunataqa Taytanchiq Dyusqa mana rinchu chin-
gachiq. Piru paypi mana yuyakuqkunataqam rin chingachiq, sapalan Churimbi mana
kriyishqanllaparayku. 19 Chaqa payqam kay mundumanqa shamushqa, Tayta Dyuspaq
yach'achikunambaq. Chaymi suq michashina kashqa. Piru paypi mana kriyiqku-
naqam mana munanllapachu michapishina kawsaytaqa. Chaqa uchangunata mana
munashpa dijaytaqa, tutayaqpishina munanllapa kawsayta. Chaymi Taytanchiq Dyusqa
paykunata rin kastigaq. 20 Chay mana allita ruraqkunaqam mana munanllapachu ni
pipis yach'anambaq chay mana alli rurashqambaqqa. Chaymi chay michashina kaqta

ch'iqnishpaqa, mana qemikanchu, ama ni pipis rikashpa yach'anambaq: “Ancha malutam
ruraykan”, nishpa. [21] Piru suqkunaqam allip kaqta kasushpa, michapishina purinllapa.
Chaymi tukuy runakuna rikashpa yach'anllapa: Taytanchiq Dyus munashqandam ru-
raykanllapa, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisuspaq rimarirqan

[22] Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqninwan pullan prubinsya Judiyaman
rirqayllapa. Chaypim suq tyimpupaq kidashpa, runakunata, warmikunata shutichirqayl-
lapa. [23] Jwan Shutichikuqpismi Inun llaqtapi shutichiykarqan runakunata, warmikunata,
chaypi achka yaku kashqanrayku. Chay Inun llaqtaqam Salim llaqtapa ladumbi kidan.
[24] Chayshinaqam karqan, Jwanda manaraq karsilaptinllapa.

[25] Chay tyimpupim Jwamba yach'akuqningunaqa suq isrraylinu masingunawan suq
layata suq layata anyanakurqanllapa:

—Tayta Dyusqam munan kayshina mayllakunanchiq, ama uchayuqkuna kananchiql-
lapa, nishpa.

[26] Chaymandaqam Jwamba wakin yach'akuqningunaqa rirqanllapa payta niq:

—Yach'achikuq Taytitu, rriyu Jurdamba chimbambim suq runa qamwan pulla karqan.
Chay runapaqmi niwarqaykillapa: “Paytaqam Taytanchiq Dyus kach'amushqa”, nishpa.
Kananqam chay runaqa achkatana shutichiykan. Achka runakuna, warmikunapismi
paytana sigiykanllapa, nishpa.

[27] Chayshina yach'akuqninguna niptinllapaqam, Jwanqa nirqan:

—Tayta Dyus suq runata yanapaptinqam, imatapis atin rurayta. Manaqa manám.
[28] Qamkuna kikikim uyawashqallapa kangi, noqa nishuptiy: “Manam noqaqa Dyus
Akrashqan Washadurchu kani. Ashwanmi Taytanchiq Dyus kach'amuwashqa, chay
Washadurninchiqmanda mas puntata shamunaypaq”, nishpa. [29] Kay kumparasyumbaq
yuyayllapa: Suq runa kasarashpaqam, ancha kushikushpa riman. Chaymi chay runapa
mas kuyashqan kumpañirumbis uyashpa, ancha kushikun. Jisusqam chay kasaraq
runashina. Noqa chay runa kasaraqpa mas kuyashqan kumpañirun kani. Chaymi achka
runa Jisusta sigiptinqa, ancha kushikuni. [30] Chaymi mas alli kanman, noqata dijawashpa,
paytana masta siginambaqllapa.

Kayshinam Dyusmanda Shamuq Runa

[31] Chay runa syilumanda shamuqqam tukuy runakunamanda mas baliq. Piru suq runa
kay pachamandalla shamuqqam kay pachapalla. Chaymi kay pachapa kusasningunapaq
yach'achikun. Piru chay syilumanda kaqqam yumbay runakunamanda mas pudirniyuq.
[32] Chaymi payqa syilupi rikashqanda, uyashqanda yach'achikun. Piru tukuy chaykunata
yach'achiptimbismi, ancha achka runakuna mana kriyinllapachu paytaqa. [33] Piru paypi
kriyiqkunaqam allita yach'anllapa: Tayta Dyusqam mana llullakunchu. Chaqa pay
nishqanqam tukuy ima allip, nishpa. [34] Taytanchiq Dyusqam Churinda syilumanda
kach'amushpa, Santu Ispiritunda qon, tukuy imapi ancha allita yanapanan. Chaymi
payqa Tayta Dyus rimashqandalla yach'achikun. [35] Tayta Dyusqam Churinda ancha kuyan.
Chaymi paypa makimbi rurashqa tukuy runakunata, warmikunata, tukuy ima kaqta,
yumbayta kamachinambaq. [36] Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Churimbi yuyakuqkunaqa
tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Piru paypi mana yuyakuyta munaqkunaqam mana
rinllapachu tiyaq syilupiqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigaq paykunataqa,
nishpa.

4

Jisusmi prubinsya Samaryamanda kaq warmiwan parlarqan

[1] Farisiyu duktrinayuqkunam yach'arqanllapa: Chay Jisusqash Jwan Shutichikuqmanda
mas achka runakunata shutichiykan, yach'achiykan, nishpa. [2] Piru manam Jisus kikinchu
shutichikurqanqa. Ashwan noqaykuna yach'akuqningunam shutichikurqayqa. [3] Chaymi

Jisusqa chay farisiyukuna parlashqanda yach'ashpa, (noqaykuna yach'akuqningunata
apawashpa), prubinsya Judiyamanda lluqshirqanna, prubinsya Galiliyamanna rinambaq.
4 Chay Galiliyaman ch'ayanayllapaqam, prubinsya Samaryata pasaykarqayllapa.
5 Chaymi riqshinaqa chay prubinsya Samaryapa Sikar llaqtanman ch'ayarqayllapa. Chay
llaqtaqam kidan chay unay Jusipa ch'akramba ladumbi. Chay ch'akrandaqam ch'askishqa
karqan taytan Jakubumanda. 6 Chay Sikar llaqtapim ancha unay tyimpukunapi chay alma
Jakubu suq pusuta rurashqa karqan. Chaymi Jisusqa riqshina shaykushpa, chay pusupa
ladumbi samarqan. Chay urasqam larrdusinach'i karqan.
7-8 Chaymi noqaykuna yach'akuqninqa chay pusupa ladumbi Jisusta dijashpa, chay
Sikar llaqtaman rirqayllapa, mikunata randiq. Chaykamanqam suq samaryana warmi
Sikarmanda lluqshishpa, chay pusuman rirqan yakupaq. Chaymi Jisusqa chay warmitaqa
nirqan:
—Warmisita, qowayri yakituta, nishpa.
9 Chaymi chay warmiqa nirqan:
—Qam isrraylinu kashpaqa, ¿imashinataq noqa samaryana warmitaqa niwangi:
“Yakuta qoway”, nishpaqa?
Chaqa isrraylinukunaqam samaryanu kaqkunawanqa mana tandakaqllapachu.
10 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Taytanchiq Dyusmi suq ancha shumaq rrigaluta munan qoshuyta. Chaymi qam
noqata riqsiwashpa: Kay runam Dyusmanda shamushqa, nishpaqach'i, kawsachikuq
yakuta mañawanaykita qoshunaypaq, nishpa.
11 Chayshina Jisus niptinqam, chay warmiqa nirqan:
—Taytitu, kay pusuqam ancha jundu. Manam nimayuqchu kangi, surqonayki chay
kawsachikuq yakutaqa. 12 Qamqam mana mas baliqchu kangi chay punta agwilunchiq
Jakubumandaqa, ¿manachu? Chaqa paymi qowashqallapa kay pusutaqa. Pay kikinmi
wambrangunawan, animalningunapis kay pusumanda yakutaqa upyaqllapa, nishpa.
13 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kay pusumanda mayqan upyaqqam rin yakunariq. 14 Piru noqa qoshqayta mayqan
ch'askiwaqqam, alabis manana rinchu yakunaq. Chaqa chay qoshqayqam shunqombiqa
suq pukyushina rin kaq. Chay pukyu layamandam ancha achka yakushina rin lluqshiq,
tukuy tyimpu kawsanambaq, nishpa.
15 Chaymi warmiqa nirqan:
—Taytitu, qowayri chay laya yakuta, amana yakunanaypaq, ni kayman shamunaypaq
yakupaq, nishpa.
16 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Riy apamuy qosaykita, nishpa.
17 Chaymi warmiqa nirqan:
—Manam qosayuqchu kani, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niwashqa kangi: “Manam qosayuqchu kani”, nishpaqa. 18 Chaqa sinku
kutindam kasarashqa kangi. Piru kananqam chay mushuq runaykiqa mana ni lijitimu
qosaykichu. Chaymi allip kaqta niwashqaqa kangi, nishpa.
19 Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:
—Taytitu, qamqachumash' Dyuspaq rimaq kangi. Chaymi kayta munani tapushuyta:
20 Unay agwiluy samaryanukunam kay altu lumaman shamushpa, Dyusta aduraqllapa.
Piru qamkuna isrraylinukunaqam ningillapa: “Jirusalimbilla Dyustaqa adurashunllapa”,
nishpa. (Chaymi tapuyki: ¿Mayqan lugarpim mas allin aduranchiq? nishpa.)
21 Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:
—Warmisita, kay nishushqayta kriyiway; Rinmi ch'ayamuq tyimpu, mana ni kay
lumaman shamushpa, ni Jirusalinman rishpa, qamkuna Dyusta aduranaykiqa. 22 Qamkuna
Samaryamanda kaqkunaqam mana yach'angillapachu: Pitam aduranillapa, nishpaqa.
Piru noqaykuna isrraylinukunaqam yach'anillapa: Pitam aduranillapa, nishpa. Chaqa

Dyus Akrashqan Washadurqam Isrrayilmanda shamun. [23] Piru kananqam Dyuspi
yuyakuqkunaqa tukuy shunqo payta allipta aduranqallapa, paypa Santu Ispiritun yana-
paptin. Chaqa Tayta Dyusqam munan, yumbayniki chayshina paytalla aduranaykillapa.
[24] Taytanchiq Dyusqam mana kwirpuyuqchu. Ashwanmi suq ispiritu. Chayri payta adu-
raqkunaqa mana rikashpapis, tukuy shunqo, tukuy ispiritunwan allipta aduranqallapa,
Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

[25] Chaymi chay warmiqa Jisusta nirqan:

—Noqaqam yach'ani: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuq. Payllam Misiyaspis
shutin. Shamushpam, tukuy imata ancha klaruta rin yach'achiwaqninchiq, nishpa.

[26] Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Noqa qamwan parlaqmi chay Washadurqa kani, nishpa.

[27] Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninqa Jisus kaykashqanman ch'ayashpaqa,
tarirqayllapa suq warmiwan parlaykaqta. Chaymi ancha ispantashpa yuyarqayllapa:
¿Imata munashpam, chay samaryana warmiwanqa parlaykan? ¿Imapaqraq parlaykan?
nishpa. Piru manam ni mayqanniypis almitikarqaychu tapuqqa. [28] Chaymandaqam chay
warmiqa puyñunda dijashpa, llaqtanman yaykurqan, llaqta masingunata kayshina abisaq:

[29] —Akullapa rikaq suq runata. Chaqa payqam tukuy ima rurashqayta niwashqa.
¿Manachuraq pay Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.

[30] Chaymi llaqta masingunaqa lluqshishpa, shamurqanllapa Jisusman. [31] Paykuna
shamunangamanqam, noqaykunaqa Jisusta kayshina rrugarqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kayta mikuy, nishpa.

[32] Piru Jisusqam niwarqanllapa:

—Noqapaqam kan suq laya mikunay. Chaypaqqam mana yach'angillapachu, nishpa.

[33] Chaymi noqaykuna suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:

—¿Piraq apamushqa mikunandaqa? nishpa.

[34] Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Taytay Dyusmi tariyayta qowashqa, pay munashqanda ruranaypaq ushyanaykaman.
Chay tariyaymi noqapa mikunayshinaqa. [35] Qamkunaqam ningillapa: "Ch'usku killaraqmi
faltan, syiga tyimpu ch'ayamunambaqqa", nishpa, ¿manachu? Piru noqaqam niykillapa,
tukuy laduman chapakushpa, intyindiyllapa: Achka runakuna, warmikunam listuna,
noqapi yuyakunanllapa. Chaymi suq tarpudushina qarwamushqana kusichananchiqll-
lapa. [36] Kusichapi trabajaqqam pagunda ch'askin, ¿manachu? Chayshinallam Dyuspaq
yach'achikuqkunapis Dyusmanda pagunda rin ch'askiq. Dyuspi kriyiqkunam chay tan-
dashqan granukunashinaqa. Chay kriyiqkunaqam tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Chaymi
chay puntata yach'achiqkunaqa, chay ikita yach'achiqkunawan pulla rinllapa kushikuq.
[37] Chaymi chay unay nishqanshina allipta kayshina niykillapa: "Suqmi tarpukun, suqmi
kusichakun", nishpa. [38] Chayshinallam suq runakuna noqapaq puntata yach'achikushpam,
tarpukuqshina kashqallapa. Piru kanan qamkuna noqapaq masta yach'achikuptikim,
noqapi kriyiptinllapaqam, alabis suq tarpukushqanda qamkunaqa kusichaykangi, nishpa.

[39] Chay warmiqam llaqta masin samaryanukunawan parlaykarqan, "Chay runaqam
tukuy ima rurashqayta niwashqa", nishpa. Chaymi achka llaqta masinguna Jisuspi
kriyirqanllapa. [40] Chay samaryanukunam shamushpa, Jisusta rrugarqanllapa, chay llaq-
tambi kidanambaq. Chaymi ishkay diyata chaypi kidarqayllapa. [41] Kanan Jisusta uyash-
paqam, mas samaryanukuna paypi kriyirqanllapa. [42] Chaymandaqam chay warmitaqa
kayshina nirqanllapa:

—Puntatam Jisuspi kriyirqayllapa, qam paypaq niwashqaykirayku. Piru kananqam
noqaykuna kikiyna paytaqa uyashqallapa kani. Chaymi mas allitana yach'anillapa:
Allibraq payqa yumbaypa Washadurninchiq, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq runapa churinda kach'akachirqan

[43] Ishkay diyamandam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Samaryamanda rishpa,
prubinsya Galiliyamanna ch'ayamurqayllapa. [44] Paymi kayshina niwashqallapa karqan:
"Dyuspaq rimaqtaqam kikin llaqta masingunaqa mana rrispitanllapachu", nishpa. [45] Piru

chay llaqta masin galiliyanukunaqam Jirusalimbi Paskwa fyistapi kashqallapa karqan.
Chaymi Jisus chay fyistapi achka milagrukunata ruraptin, rikashqallapa karqan. Chaymi
Galiliyaman ch'ayaptiyllapa, paykunaqa allita ch'ayachiwarqanllapa.
46 Chaymandaqam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanna
kutimurqayllapa. Chay Kanapim Jisusqa yakuta binupaq tikrashqa karqan. Piru chaypi
kaykaptiyllapam, gubyirnupa suq yanapakuqnimba churin ancha qeshyaq karqan Kapir-
nawun llaqtapi. 47 Chayshina qeshyaq kaptinqam, chay kamachikuq runaqa Jisuspaq
yach'arqan: Judiyamandash kay prubinsya Galiliyaman ch'ayamushqa, nishpa. Chaymi
payqa shamushpa, Jisusta chaypi tarishpa, ancha rrugarqan, Kapirnawunman rinambaq,
churinda kach'akachiq. Chaqa churinqam anchayashpa, wañuykarqanna.
48 Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Mana rikashpa siñakunata, milagrukunataqam, mana kriyiqllapachu ringi, nishpa.
49 Chaymi chay kamachikuq runaqa Jisusta nirqan:
—Taytitu, akur das, wambray ama wañunambaq, nishpa.
50 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Riyna wambraykita rikaq. Payqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.
Chayraykum chay runaqa Jisus nishqanda kriyishpa, llaqtanmanna rirqan. 51 Yaqqana
ch'ayaykaptinqam, kriyadunguna shamurqan chay runata tinguq. Chaymi tingushpaqa,
nirqanllapa:
—Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.
52 Chaymi kriyadungunataqa tapurqan:
—¿Ima urasmi kach'akarqanqa? nishpa.
Chaymi kriyadungunaqa nirqan:
—Qayna a la una di la tardim jibriqa dijarqan, nishpa.
53 Chaymi chay kamachikuq runaqa intyindirqan: Chay urasmi Jisusqa niwarqan:
“Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq”, nishpa. Chaymi payqa yumbay
ayllundin Jisuspina kriyirqanllapa.
54 Chayshina prubinsya Judiyamanda kutimushpam, chay milagru rurashqanwanqa,
Jisusqa ishkay milagrutana rurashqa karqan prubinsya Galiliyapiqa.

5

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

1 Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinmanna rirqan, llaqta masin isrraylinukunapa suq fy-
istanman. 2 Chay Jirusalin llaqtapa suq yaykunanmi “Wisha pungu” shutin. Chay pungupa
ladumbim kan suq pusu. Chay pusuqam ibriyu rimaypiqa Bitisda shutin. Chay pusuqam
sinku kurridurniyuq. 3 Chay pusupa ladumbim qeshyaqkuna, mana rikakuqkuna, ku-
jukuna, wañushqashina kwirpuyuqkuna, usurashpa ⌊shuyakuykarqanllapa, chay pusupi
yaku kuyunangaman. 4 Chaqa Dyuspa suq anjilninmi tyimpun tyimpun shamushpa, chay
pusupi kaq yakuta kuyuchiq. Chaymi mayqan qeshyaq chay pusuman puntata yaykuqqa
chay qeshyayninmanda kach'akarqan, ima laya nanayniyuq kashpapis.⌋ 5 Suq runa chay
pusupa manyambi kaqmi 38 watas tukuyta qeshyaqlla karqan. 6 Jisusqam chay runata
usuraykaqta rikashpaqa, yach'arqan achka watakunata qeshyaqlla kashqanda. Chaymi
tapurqan:
—¿Munangichu kach'akayta? nishpa.
7 Chaymi chay qeshyaqqa nirqan:
—Taytitu, manam pipis kanchu kay yakuman yaykuchiwanambaq kuyushqan urasqa.
Chaymi kada kuyuptin, ñakanaykaman, suqkuna binsiwashpa, das yaykun yakumanqa,
nishpa.
8 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, puriyna, nishpa.
9 Chaymi chayta niptinlla, chay runaqa qeshyayninmanda kach'akashpa, paranda
tandashpa, apashpa, rirqanna. Piru chay kach'akachishqan diyaqam samana diya

karqan. [10] Chaymi isrraylinukunapa wakin kamachikuqninqa chay runa kach'akashqata
anyarqanllapa:
—Kananqam samana diya. Manam allichu paraykita apanaykiqa, nishpa.
[11] Chaymi chay runaqa nirqan:
—Kach'akachiwaq kikinmi kamachiwashqa: “Paraykita tandashpa puriyna”, nishpa.
[12] Chaymi chay anyaqkunaqa tapurqanllapa:
—¿Pitaq kamachishushqa, paraykita tandashpa rinaykiqa? nishpa.
[13] Piru chay runaqam mana yach'arqanchu: Pim kach'akachiwashqa, nishpaqa. Chaqa
Jisusqam chay achka runakunamanda das akrakashpa, suq lugarmanna rishqa karqan.
[14] Chaymandaqam Jisusqa chay kach'akachishqan runata Dyuspa adurana wasimbi tar-
ishpa, nirqan:
—Allita uyaway, kaykish kach'akashqana kangi. Piru uchakunataqa amana rurariychu,
ama masta ñakanaykipaq, nishpa.
[15] Chayshina Jisusta riqsishpaqam, chay runaqa chay kamachikuqkunaman rishpa,
nirqan:
—Jisusmi chay kach'akachiwaqqa kashqa, nishpa.
[16] Chaymi Jisus chayshina samana diyapi rurashqanrayku, chay kamachikuqkunaqa
ancha kuntrashpa, yuyarqanllapana wanchiyta. [17] Piru Jisusqam paykunataqa nirqan:
—Taytay Dyusmi kanangaman tukuy imata kwidaykan. Chayshinam trabajaykan.
Chayraykum noqapis runakunata kwidashpa, kach'akachishpa trabajaykani, nishpa.
[18] Chayta niptinqam, chay kamachikuq isrraylinukunaqa ashwamba munarqanllapa
wanchiyta. Chaqa Jisusqa paykunapa liyninda mana kasushpam, samana diyapi traba-
jarqan. Kayshinapismi nirqan: “Dyusmi Taytay”, nishpa. Chaymi paykunaqa yuyarqan:
Yanqam Dyus tukuykan, nishpa.

Dyuspa Churinmi ancha pudirniyuq

[19] Chaymandaqam Jisusqa chay kuntraqkunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, noqa Dyuspa Churin kashpam, mana nimatapis noqa mu-
nashqaytaqa ruranichu. Ashwanmi Taytay rurashqanda rikashpa, chay layatalla noqapis
rurani. [20] Taytayqam kuyawan. Chaymi tukuy ima rurashqangunata rikachiwan. Piru
mas ispantaypaq kusaskunatam rin rikachiwaq. Chay rikachiwashqanda ruraptiyqam,
qamkunaqa ancha ringillapa ispantaq. [21] Chaqa Taytayqam wañuqkunata kawsachin.
Chayshinallam noqapis munashpa, mayqandapis atini kawsachiyta. [22] Taytay Dyusqam
mana pitapis jusganchu. Payqam noqata numbrawashqa juyis kanaypaq, yumbayta jus-
ganaypaq. [23] Chayshinam numbrawashqa, runakuna alabawanambaq, payta alabashqan-
shina. Piru mayqan runa mana baliqpaq riqsiwashpaqam, chay kach'amuwaq Tayta
Dyustapis mana baliqpaq riqsiykan.
[24] ’Alliptam niykillapa, mayqan runa nishqayta kasuwashpa, kach'amuwaq Taytaypi
yuyakushpaqam, tukuy tyimpu rin kawsaq. Payqam manana sintinsyaduchu rin kaq,
kastigadu kanambaqqa. Ashwanmi payqa wañunambaq kashqanmanda pasashqana
suq laya bidaman, tukuy tyimpu kawsanambaq. [25] Alliptam niykillapa, Dyusta mana
kasuqkunaqam wañushqa layashina. Piru kay tyimpumandapacham chay wañushqa
layakunaqa noqa Dyuspa Churinda rinllapa uyawaq. Uyawashpa kasuwaqkunallam
tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. [26] Chaqa Tayta Dyus kikinmi yumbay kawsaqkunata
kawsachin. Chayshinallam noqa Churindapis pudirninda qowashqa, kawsachikunaypaq.
[27] Dyusmanda Shamuq Runam kani. Chaymi payqa juyispaq numbrawashqa, runakunata
jusganaypaq. [28] Piru kayta uyashpaqa, ama yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kanqa? nish-
paqa. Chaqa suq diyam rin ch'ayamuq, wañuqkuna busniyta uyashpa [29] kawsamunanllapa.
Kanan allita ruraqkunaqam rin kawsamuq, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa. Piru chay
mana allita ruraqkunaqam rinllapa kawsamuq, kastigadu kanambaqllapa.

Kaykunam Jisuspaq yach'achiwanchiq

30 'Noqaqam sapalitayqa mana nimatapis atinichu rurayta. Ashwan Taytay Dyus
niwashqanshinallam jusgakuni. Chaqa chay Taytay kach'amuwaq munashqanshinallam
tukuy imata rurani; manam noqa munashqaytaqa. Chaymi ancha kabalta justisyata
rurani. 31 Manam noqapa faburniytachu rimani. Noqalla faburniyta rimaptiyqach'i,
mana balinmanchu. 32 Piru suq tistigupismi faburniytaqa riman. Kanan allitam yach'ani
chay tistugupaqqa. Payqam noqapaqqa allip kaqtalla riman, nishpa. (Chaqa chay
tistiguqam Taytay Dyus.) 33 Kanan qamkunaqam suqkunata kach'arqaykillapa, Jwan
Shutichikuqta tapuq. Chaymi paypis allip kaqta noqapaq rimarqan. Manam llul-
lakurqanchu. 34 Piru noqaqam mana nisitanichu, runakuna faburniyta rimanambaqqa.
Qamkunallam chayshinaqa yuyangillapa. Chaymi chay Jwan Shutichikuq nishqanda
niykillapa, noqapi kriyiptiki, washashunayllapa. 35 Chay Jwan Shutichikuqqam Dyuspaq
allip kaqta yach'achishushpa, qamkunapaqqa suq michashina karqan. Chaymi paymanda
yach'akushpaqa, qamkunaqa suq tyimpitupaq kushikushpa kawsarqaykillapa.
36 'Chayshina Jwan noqapaq yach'achikuptinmi, atingillapa yach'ayta: Pim Jisukristu,
nishpa. Piru Taytay Dyus yanapawaptin tukuy ima munashqanda ruranaypaqqam,
mas allita atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa. 37 Chaqa
Taytanchiq Dyuspismi kach'amuwashpa, noqapaq rimashqa. Piru qamkunaqam chay
rimashqandaqa mana uyashqallapachu kangi, ni payta rikashqallapachu kangi. 38 Kanan
pay kach'amuwaptinmi, qamkunaqa noqapiqa mana kriyirqaykillapachu. Chaymi Dyus
nishqandaqa mana kasushqallapachu kangi. 39 Qamkunaqam Dyuspa Santu Librunman-
daqa ancha allita yach'akungillapa, yuyashpa: Chayta yach'akushpam, tukuy tyimpu
rinchiq kawsaq, nishpa. Kanan chay Santu Libruta liyishpam, ringillapa yach'akuq
noqapaqqa. 40 Piru qamkunaqam mana munangillapachu noqaman shamuyta, tukuy
tyimpu kawsanaykillapaqa.
41 'Manam munanichu, qamkuna alabawanayki. 42 Chaqa noqaqam qamkunataqa
riqsiykillapa: Dyustaqam mana kuyangillapachu, nishpa. 43 Noqaqam, Taytay
kach'amuwaptin, paypa rrimplasun shamushqa kani. Piru qamkunaqam
mana kasuwangillapachu. Piru suq runa shamushpa, pay munashqandalla
yach'achishuptinqam, das kasungillapa. 44 Kanan qamkunapura ancha alabanakungi.
Piru manam munangillapachu sapalan Tayta Dyus alabashunanqa. Chayshina
kashpaqa, ¿imashinataq ringillapa kriyiwaqqa? 45 Kayta yach'ayllapa: Awnki qamkuna
fyirusyawaptikiqam, mana rinichu shimbishuq Taytaypiqa. Ashwanmi Muysis rin
shimbishuqllapa: "Ancha malutam rurashqa kangi", nishpa. Piru qamkunaqam Muysispi
ancha yuyakungillapa: Paymi rin yanapawaq, nishpa. 46 Chaymi Muysis iskibrishqanda
allipta kriyishpaqa, noqatapis kriyiwangimanllapa. Chaqa paymi noqapaqqa kayshina
iskibrirqan: "Dyusmi Washadurninchiqta rin kach'amuq", nishpa. 47 Piru Muysis
librungunapi iskibrishqanda mana kriyishpaqam, ¿imashinataq nishushqaytaqa
ringillapa kriyiwaq? nishpa.

6

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 Jisusqam chayshina yach'achikushpa, ushyashpaqa, noqaykunawan rirqan chay ancha
atun qoch'a Galiliyapa suq ladu chimbanman. Chay atun qoch'a Galiliyallam Tibiryaspis
shutiq. 2 Chay rishqanmanmi ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa.
Chaqa Jisukristu qeshyaqkunata kach'akachiptinmi, paykunaqa rikashqallapa karqan.
3 Chayshina Jisusta sigiptinllapam, payqa noqaykuna yach'akuqninwan rirqayllapa suq
filaman. Chay filapim tiyarqayllapa samaq. 4 Chay diyakunapiqam noqaykuna isr-
raylinukunapa Paskwa fyistayllapa ch'ayamuykarqanna. 5 Kanan Jisusqam rridurnin-
man chapakushpa, rikarqan chay achka runakuna, warmikuna payman shamushqanda.
Chaymi Filipita tapurqan:

—¿Maymandam atinchiq tandata randiyta, yumbay kaypi kaqkunata qarananchiqqa?
nishpa.
[6] Chayshinaqam nirqan, Filipita mallipananrayku. Piru Jisusqam yach'arqanna: Noqam
rini qaraq, nishpa. [7] Chayshina tapuptinmi, Filipiqa Jisusta nirqan:
—Ni 200 dinaryukunawan ancha achka tandata randiptinchiqpis, mana aypanmanchu
ni ashlita ashlita qarananchiq yumbay kaypi kaqkunata, nishpa.
[8] Chay Simun Pidrupa masan Andrispismi Jisuspa suq apustulnin karqan. Paymi
kayshina nirqan:
[9] —Kaypim suq wambra sibadamanda sinku tanditayuq, ishkay piskadituyuq. Piru
¿chaysitullaqa aykamir aypanqa kaypi yumbay kaqkunapaqqa? nishpa.
[10] Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqninda kayshina niwarqanllapa:
—Yumbay kaykunata tiyachiyllapa, nishpa.
Chay lugarpiqam ancha qewa karqan. Chaymi yumbay chay runakuna, warmikuna,
wambrakunaqa chay qewakunapi tiyarqanllapa. Paykunaqam 5.000ch'i ullqokunalla
karqan. [11] Chaymandaqam Jisusqa chay wambrapa tanditangunata piskashpa, Dyusman
pagikushpa, noqaykuna yach'akuqninda qowarqanllapa, noqaykunana chaypi yumbay
kaqkunata qonaypaqllapa. Chayshina rurashpam, chay ishkay piskaditutapis qowarqan-
llapa, chaypi yumbay kaqkunata qorinayllapa. [12] Chaymi yumbay mikushpa undaptinlla-
paqa, noqaykunata niwarqanllapa:
—Subrashqan pidasukunata tandayllapa, ama nimapis qesachakanambaq, nishpa.
[13] Chaymi noqaykunaqa chay sinku tanditakunamanda subrashqan pidasukunata tan-
dashpaqa, dusi kanastas tukuyta undachirqayllapa. [14] Chayraykum chaypi kaqkunaqa
Jisukristu chay milagru rurashqanda rikashpaqa, nirqanllapa:
—Manchu unay tyimpukunapi Tayta Dyus ufrisirqan kach'amuyta suq ancha
pudirniyuq rimaqta kay munduman. Allibraq kay Jisusqa chay ancha pudirniyuq
rimaq, nishpa.
[15] Piru Jisusqam kwintata qokarqan: Kay runakunam piskawashpa, amalas rinllapa
numbrawaq gubyirnumbaq, nishpa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, suq lumapa
sawanman rirqan, chaypi sapalan kanambaq.

Jisusmi yakupa sawanda ch'akip rirqan
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

[16] Amsayaykaptinnam noqaykuna yach'akuqninqa chay Galiliya Atun Qoch'aman
urangumurqayllapa. [17] Chaymi chay atun qoch'aman ch'ayashpaqa, yakupi puriq barkupi
riykarqayllapa Kapirnawun llaqtaman. *[Nuta: Chay Kapirnawunqam chay atun qoch'apa suq
ladu chimbambi karqan.]* Chay riykashqayllapa urasqam tutana karqan. Piru Jisusqam
manaraq noqaykunamanqa shamushqachu karqan. [18] Chayshina riykaptiyllapam, ancha
jwirtita wayrarqan. Chaymi chay atun qoch'api yakuqa waqman, kayman maqchikarqan.
[19] Chaymi chay barkupa kumsanan palangunawan sinku ichu sayis kilumitrustana rishqal-
lapa karqay. Chayshina chay atun qoch'apa ch'awpimbi kashpaqam, Jisusta rikarqayllapa,
chay yakupa sawanda purishpa, noqaykunaman ch'ayaykaqtana. Chaymi noqaykunaqa
ancha mancharqayllapa. [20] Piru Jisusqam niwarqanllapa:
—¡Amar manchayllapachu; noqam kani! nishpa.
[21] Chaymi noqaykunaqa kushikushpa, Jisusta nirqayllapa:
—Kay barkuman shamuy, nishpa.
Chaymandaqam dasituna ch'ayarqayllapa chay chimba Kapirnawunmanqa.

Achka runakunam Jisusta maskarqanllapa

[22] Chaymi qayandinqa chay ancha achka runakuna, warmikuna chay suq chimbapi
kidarqanllapa. Jisusta maskashpam, yuyarqanllapa: Chishiqam suq barkulla kayp-
iqa karqan. Chay barkupiqam Jisuspa yach'akuqningunalla rirqan. Piru Jisusqam
mana rirqanchu, nishpa. [23] Chay tutamandam Tibiryas llaqtamanda wakin barkukuna
ch'ayarqan chay 5.000 runakuna mikushqan lugarpa ladunman. Chaypiqam Jisukristu

Dyusta pagikushpa, paykunata qarashqa karqan. [24] Chaymi chay chimbapi mana tari-
washpa ni Jisusta ni noqaykunata, achka runa, warmikunaqa Jisusta maskashpa, chay
barkukunapina shamurqanllapa Kapirnawun llaqtamanna.

Jisusmi mikunashina kawsachiwanchiqllapa

[25] Chay maskawaqkunaqam chay chimba Kapirnawunman ch'ayamushpaqa, chaypi
Jisusta tarirqanllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima urastaq kaymanqa ch'ayamurqayki? nishpa.

[26] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunaqam sigiwangillapa; piru manam intyindingichu chay
milagrukuna rurashqaytaqa. Ashwanmi tandata unda mikushpa sigiwangillapa. [27] Amar
trabajayllapachu ushyakaq mikunapaqllaqa. Ashwan trabajayllapaqa tukuy tyimpu
kawsachikuq mikunapaq. Chay kawsachikuq mikunatam noqa Dyusmanda Shamuq
Runaqa rini qoshuqllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam yanapawan, milagrukunata ru-
ranay, yumbayniki yach'anaykillapa: Jisusmi Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa.

[28] Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Imatam atinillapa rurayta, Dyus munashqanda ruranayllapaqa? nishpa.

[29] Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Tayta Dyusmi kach'amuwashqa, qamkunaman shamunaypaq. Chaymi munan noqapi
kriyinaykillapa, nishpa.

[30] Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Ima laya milagrutam atingi rurayta, chayta rikashpa, qambi kriyinayllapaqa?
¿Mayá, imatam ringi ruraq? [31] Chaqa unay agwilunchiqkunam chuncha lugarkunapi Dyus
kach'amushqan manaya mikunata mikurqanllapa. Chay mikunapaqmi Dyuspa Santu
Librumbiqa kayshina nin: "Taytanchiq Dyusmi syilumanda tandata paykunata qararqan",
nishpa.*

[32] Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, Muysisqam mana qorqanchu agwilunchiqkunata syilumanda
shamuq tandataqa. Ashwanmi Taytay Dyusqa paykunata qararqan. Kananmi payqa
munan qoshuyta syilumanda shamuq allip kaq tandata. [33] Syilumanda chay kawsachikuq
tandaqam suq runa. Chaqa payqam syilumanda shamushpa, yumbay runakunata tukuy
tyimpupaq atin kawsachiyta, nishpa.

[34] Chayshina niptinqam, paykunaqa nirqanllapa:

—Chay laya tandataqar tukuy diya qowayllapa, nishpa.

[35] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqam kani chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqapi kriyiqqa mana nunka rinchu
mallaqnaq shunqombiqa. Kanan noqapi yuyakuqqam manana nima tyimpu rinchu
yakunaqpis shunqombiqa. [36] Piru nishushqayshina, qamkunaqam rikawashpapis, mana
kriyingillapachu noqapiqa. [37] Piru Taytay qowashqan runakuna, warmikunaqam noqapi
yuyakunllapa. Chaymi mana pitapis disprisyashpachu, noqapi yumbay yuyakuqkunata
shumaqta rini ch'ayachiq. [38] Chaqa noqaqam syilumanda shamushqa kani, Taytay
munashqanda ruranaypaq; manam noqa munashqaytachu. [39] Tayta Dyus kach'amuwaqmi
munan chay qowashqan runakunata allita kwidanaypaq, ama ni suqnin chinganambaq.
Ashwanmi munan jwisyu diyapi kawsachinaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapa. [40] Chaqa
Taytay kach'amuwaqmi munan mayqambis noqapi yuyakuqtaqa washashpa, tukuy ty-
impu kawsachinaypaq. Chaymi noqaqa paykunata rini kawsachimuq jwisyu diyapi,
nishpa.

[41] Jisukristu yach'achikuptin: "Noqam syilumanda shamuq tandaqa kani" niptinqam,
achka isrraylinukuna piñakushpa, kayshina rimatikurqanllapa:

[42] —Kay Jisusqam Jusipa churin. Taytanda mamandaqam riqsinchiq, ¿manachu?
Chayshinaqa ¿imaraykum nin: "Syilumandam shamushqa kani", nishpaqa?

---

* 6:31 Éxodo 16.4; Salmo 78.24-25

43 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Ama chayshinaqa rimatikuyllapachu. 44 Manam pipis atinchu pay kikinlla noqapi
yuyakuytaqa. Ashwan Taytay kach'amuwaqmi yanapan runakunata, noqapi kriyinanl-
lapa. Kanan noqapi kriyiqtaqam chay jwisyu diyapiqa rini kawsachiq. 45 Dyuspaq rimaqku-
napa librungunapiqam kayshina nin: “Dyusqam yumbayta rin yach'achiq”, nishpa.*
Chaymi Taytanchiq Dyusta yumbay uyaqkuna, paymanda yumbay yach'akuqkunaqa
noqapi yuyakunllapa.
46 ’Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Noqa paymanda shamuqllam paytaqa
rikashqa kani. 47 Chaymi allipta niykillapa, noqapi yuyakuqqam mushuq bidayuqna,
tukuy tyimpupaq kawsanambaq. 48 Chaqa noqam kawsachikuq tandaqa kani. 49 Chay
unay agwilunchiqkunaqam chuncha lugarkunapi mikurqanllapa Dyus kach'amushqan
manaya mikunata. Chayshina mikushpapismi, tukuy tyimpuqa mana kawsarqanllapachu.
Ashwanmi wañurqanllapa. 50 Piru syilumanda shamuq tandaqam suq laya. Chaymi kay
laya tandata mikuqkunaqa mana wañunqallapachu. 51 Kanan noqam kani chay syilumanda
shamushqa kawsachikuq tandaqa. Chaymi mayqan kay tandata mikuqqa tukuy tyimpu
rin kawsaq. Kay kwirpuymi chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqa rini wañuq,
runakunata, warmikunata washanaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapaqa, nishpa.
52 Chay isrraylinukunaqam chayta uyashpaqa, piñakushpa, suqnin suqnin kayshina
parlarqanllapa:
—Kay runaqa ¿imashinam kwirpundaqa qarawashunllapa? nishpa.
53 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, kay kwirpuyta mana mikuptikillapa, yawarniyta mana up-
yaptikillapaqam, maychikapis mana ringillapachu kawsaq tukuy tyimpupaqqa. 54 Piru
kwirpuyta mikuq, yawarniyta upyaqqam mushuq bidata ch'askin, tukuy tyimpupaq
kawsanambaq. Chay mikuqtaqam noqaqa jwisyu diyapi rini kawsachiq. 55 Chaqa
kwirpuyqam allip mikuna; yawarniyqam allip upyana. 56 Chaymi kwirpuyta mikushpa,
yawarniyta upyashpa noqapi yuyakuqqa noqawan kawsan. Noqapismi paywan kawsani.
57 Chaqa Taytanchiq Dyusmi kawsan. Paymi kach'amuwashpa, noqatapis kawsachiwan.
Chayshinallam kwirpuyta mikuqtapis noqa rini kawsachiq. 58 Kay kwirpuymi chay
tanda syilumanda shamuqqa. Allita yach'ayllapa: Chay unay agwilunchiqkuna Dyus
kach'amushqan manaya mikunata mikushpapismi, mana kawsarqanllapachu tukuy ty-
impupaqqa. Ashwanmi yumbay wañurqanllapa. Piru kanan kay qoshushqay tandata
mikuqkunaqam tukuy tyimpupaqna rinllapa kawsaq, nishpa.
59 Jisusqam chayshina yach'achikurqan Kapirnawun llaqtapa sinaguga wasimbi.

Jisusqam yach'achikurqan, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa

60 Chayshina Jisus yach'achikuptinmi, payta achka sigiqkunaqa suqnin suqnin kayshina
parlarqanllapa:
—Manam ni ashlita gustawanchu kay yach'achikushqanqa. Mayá, ¿piraq chay layaku-
nataqa atinman kasuytaqa? nishpa.
61 Piru chayshina uyaritap parlaptinllapapismi, Jisusqa allita yach'arqan. Chaymi chay
rimaqkunataqa kayshina tapurqan:
—¿Chay nishushqaypaqchu piñakungillapa? 62 Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa
kani. Chaymi syiluman kutiriptiy, rikawashpaqa, ¿imataraq yuyangimanllapa? 63 Dyuspa
Santu Ispiritunllam yumbanda kawsachin. Piru runakunallaqam mana nimatapis atinchu
kawsachikuytaqa. Chaymi Dyuspaq yach'achiykillapa, chay nishushqayta kriyiptikillapa,
Dyuspa Santu Ispiritun qamkunaman shamushpa, tukuy tyimpupaq kawsachishunanl-
lapa. 64 Piru wakinnikiqam noqapiqa manaraq kriyingillapachu, nishpa.
Chaqa qallarishqan diyamandapacham Jisusqa yach'arqanna: Mayqan runakunam
noqapiqa mana rinllapachu kriyiq. Paykunamanda suqninmi noqataqa rin intrigakuwaq,
nishpa. 65 Chaymandaqam nirqambis:

---

* 6:45 Isaías 54.13

—Chayraykum nishushqallapa kani: “Manam pipis pay kikinllaqa atinchu noqapiqa kriyiyta. Ashwanmi Taytay Dyus animachiptin, noqapi atin kriyiytaqa”, nishpa.

66 Chaymi chay diyamandapacha paywan achka puriqkunaqa, yach'achikushqanda
mana gustashpachu, paymanda akrakashpa, manana purirqanllapachu paywanqa.
67 Chaymi noqaykunata dusi yach'akuqninda tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunapischu noqamanda munangillapa akrakayta? nishpa.

68 Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qamanda akrakashpaqa, ¿pimannamiri rishaqllapa? Chaqa qamllam
yach'achiwangi, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanayllapa. 69 Kay noqaykunaqam qambi
yuyakushqallapa kani. Chaqa yach'anillapam: Qam Dyus Akrashqan Washadurqa kangi.
Tayta Dyuspa Churinmi kangi, nishpa.

70 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Qamkuna dusitam akrashushqallapa kani. Piru suqnikiqam dyablupaq tikrakashqa
kangi, nishpa.

71 Chayshinaqam Jisusqa nirqan Judas Iskaryutipaq. Chay Judaspa taytanqam Simun
shutirqan. *[Nuta: Piru manam Simun Pidruchu karqanqa.]* Chay Judasmi noqaykunamanda
suqniy kashpapis, Jisusta intrigakunambaq karqan.

7

Jisuspa masangunam mana kriyirqanllapachu paypiqa

1 Chaymandaqam Jisusqa prubinsya Galiliyapa llaqtangunapilla puriykarqan. Mananam
munarqanchu prubinsya Judiyapi puriytaqa. Chaqa Judiyapiqam isrraylinukunapa ka-
machikuqninguna ancha munarqanllapa Jisusta wanchiyta. 2 Piru chay diyakunaqam
arkacha wasikuna fyista sirkana karqan. Chaymi chay fyista ch'ayamuykaptinqa, 3 Jisuspa
masangunaqa payta yanqa nirqanllapa:

—Kay prubinsya Galiliyamandaqa prubinsya Judiyaman riy, milagrukunata ruraptiki,
waqpi qambi kriyiqkunapis chayta rikananllapa. 4 Chaqa mas famayuq munashpa kay-
taqam, mana balinchu kay kasiriyukunapi pakakushpa, milagrukunata ruranaykiqa. Ash-
wanri Jirusalinman riy, yumbay runakunapa ñawpambi chay milagrukunata ruranayki,
nishpa.

5 Chayshinaqam burlashpa nirqanllapa. Chaqa manam ni masangunapis Jisuspiqa
kriyirqanllapachu. 6 Chaymi Jisusqa masangunata nirqan:

—Tayta Dyus siñalashqan tyimpuyqam manaraq ch'ayamushqachu. Piru qamkunaqam
ima diyapis atingillapa riyta. 7 Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam qamkunataqa mana
ch'iqnishungillapachu. Piru noqataqam ch'iqniwanllapa, mana alli rurashqangunapaq
niptiy. 8 Chayri qamkunalla riyllapa waq fyistamanqa. Manaraqmi Dyus siñalashqan
tyimpuyqa ch'ayamushqachu. Chaymi manaraq rinichu riq chay fyistamanqa.

9 Chayshina masangunata nishpaqam, payqa chay prubinsya Galiliyapilla kidarqan.

Jisusmi rirqan arkacha wasikuna fyistaman

10 Chay masanguna chay fyistaman riptinqam, Jisuspis uyarapllana (uyarallana) Jirusal-
inmanqa rirqan. 11 Chaymi chay kuntraq isrraylinukunaqa Jisusta mana tarishpachu, chay
fyistapiqa ancha maskarqanllapa:

—¿Maypiraq chay runaqa? nishpa.

12 Kanan achka runakunaqam Jisuspaqqa uyaraplla (uyaralla) parlaqllapa. Wakinqam
niqllapa:

—Jisusqam ancha allin runa, nishpa.

Piru wakinqam niqllapa:

—Chay runaqam mana allinchu. Chaqa llaqta masinchiqkunatam ingañaykan, nishpa.

13 Piru Jisuspaq parlaqkunaqam, chay kamachikuqkunata manchashpa, mana nimatapis
parlarqanllapachu suqkunapa ñawpambiqa.

14 Kanan ch'awpi fyistapina kaptinllapaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasinman rishpa,
chaypi yach'achikurqan. 15 Chaymi chay kamachikuqkunaqa Jisusta uyashpaqa, ispan-
tashqata kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam mana ni suq yach'achikuqwan istudyashqachu. ¿Imashinataq ancha
yach'ayniyuqqa? nishpa.

16 Jisusqam paykunata nirqan:

—Kach'amuwaq niwashqandallam yach'achikuni; manam noqa yuyashqaytachu.
17 Chaymi mayqan runa Dyus munashqanda ruraqqa kay nishqaypaqqa atin yach'ayta:
¿Jisusqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikuykan ichu pay munashqandalla
yach'achikuykan? nishpa. 18 Chaqa mayqan runa munashqandalla rimaqqam runa
masin alabananraykulla yach'achikun. Piru Taytaymi noqataqa kach'amuwashqa, allip
kaqtalla yach'achikunay. Chaymi ancha munani Taytay Dyusta yumban alabananllapa.

19 '¿Manachu Muysisqa Dyuspa liyningunata chay unay agwilunchiqkunata qorqan?
Piru qamkunaqam mana munangillapachu kasuyta. ¿Imaraykutaq munangillapa wanchi-
waytaqa? nishpa.

20 Chaymi chay achka uyaqkunaqa tapurqanllapa:

—¿Pim munan wanchishuytaqa? Dyablum lukuyachishushqa, chayshina rimanaykiqa,
nishpa.

21 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Samana diyapi suq byinda ruraptiyqam, qamkunaqa ispantashpa, piñakungillapa.
22-23 Piru kay kumparasyumbi yuyashunllapa: Chay punta agwilunchiqkunam kwirpumbi
chay siñalta rurarqanllapa. Chaymandaqam Muysispis liynimbi nirqan, kwirpunchiqpi
chay siñalta rurananchiqllapa. Chaymi chay kustumbrita kumplinaykillapa, samana
diyapi ullqo wambraykita aychanda kuchushpa, siñalashpaqa, qamkunapis traba-
jaykangillapa. Chayshina qamkuna trabajashpaqa, ¿imapaqmi piñakungillapa, suq runata
nanayninmanda kach'akachiptiy samana diyapiqa? 24 Manaraq allita yach'ashpaqa, ama
dasqa jusgayllapachu. Ashwan allita yach'ashpa, jusgayllapa: ¿Allichu chay rurashqanqa
ichu mana? nishpa.

¿Jisuschu Dyus Akrashqan Washadur?

25 Chayshina Jisus niptinmi, wakin jirusalinirukunaqa kayshina parlarqanllapa:

—¿Manachuraq maskaykanllapa kay runata wanchinanllapa? 26 Rikayllapa, yum-
baypa ñawpambim rimaykan. Manam pipis nimata ninchu. ¿Awturidarkunachuraq
yach'anllapa: Allibmi kay Jisusqa Dyus Akrashqan Washadur, nishpa? 27 Piru Jisuspaqqam
yach'anchiq: Nasaritmandam shamushqa, nishpa. Piru chay Washadur shamuptinqam,
mana pipis yach'anqachu: Maymandam payqa shamun, nishpaqa.

28 Jisusqam chayta yach'ashpa, Dyuspa adurana wasimba patyumbi yach'achikuykashpa,
kayshina jwirtita nirqan:

—Qamkunaqam yuyangillapa: Jisustaqam riqsinchiq. Yach'anchiqmi maymanda
shamushqa, nishpa. Piru manam alliptaqa yach'angillapachu. Manam ni riqsingillapachu
chay kach'amuwaqtaqa. Chaqa gustuymandaqam mana shamushqachu kani. Ashwanmi
suq allip kaqta rimaq kach'amuwashqa. 29 Chay kach'amuwaqtaqam noqaqa allita riqsini.
Chaqa paymandam shamushqa kani, nishpa.

30 Chayshina niptinmi, Jisustaqa munarqanllapa prisuyta. Piru manaraqmi wanchinan-
llapa urasqa ch'ayamushqachu karqan. Chaymi mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa.
31 Kanan achka runakunam paypi yuyakushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis atinmanchu rurayta kay Jisus rurashqan milagrukunataqa. Chaymi
yach'anchiq: Jisukristum Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

Farisiyukunam suldadukunata kach'arqan, Jisusta prisunambaqllapa

32 Chay runakuna uyaraplla (uyaralla) Jisuspaq chayshina parlaptinmi, farisiyu duktri-
nayuqkunaqa uyarqan. Chaymi kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan

Dyuspa adurana wasimba suldadungunata kach'arqanllapa, Jisusta prisushpa apamunanllapa.

33 Chaymi Jisusqa payta uyaqkunata nirqan:

—Ashla tyimpullanam qamkunawanqa rini kaq. Chaymandaqam chay kach'amuwaqmanna rini kutiriq. 34 Chaymi qamkunaqa ringillapa maskawaq. Lukismi manana ringillapachu tariwaq. Chaqa waqman riptiyqam, mana ringillapachu atiq ikiyta riytaqa, nishpa.

35 Chaymi isrraylinukunapa kamachikuqninguna paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Maytanash kay runaqa rinqa, ama tarinanchiqllapaqa? ¿Akasuchu rin riq chay shikwa shikwa tiyashqan isrraylinukunaman? Chaqa paykunaqam suq nasyungunapi mana isrraylinu kaqkunawan tiyanllapa. ¿Chayshinaqachu rinqa, chay furastirukunata yach'achiq? 36 ¿Imam munan niyta kay niwashqanchiqqa: "Maskawashpapismi, mana ringillapachu tariwaq. May kashqaymanqam mana ringillapachu atiq shamuytaqa", nishpa?

Dyuspa Santu Ispiritunmi yakushina yanapawanchiq kawsananchiq

37 Chay fyista ushyakanan diyaqam mas baliq diya karqan. Chay diyaqam Jisusqa shayashpa, ancha jwirtita nirqan:

—Mayqan yakunaqqa noqaman shamunqa upyachinaypaq. 38 Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin: "Noqapi kriyiqkunapa shunqonmandaqam kawsachikuq yaku rin lluqshiq", nishpa.

39 Jisusqam chayshina yach'achikurqan, intyindinanllapa: Jisuspi kriyiqkunam Dyuspa Santu Ispiritunda rinllapa ch'askiq, nishpa. Chaqa chay diyakunapiqam Jisus manaraq syiluman rishqachu karqan, waqpi llipyanambaq. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunamanqa manaraq shamushqachu karqan.

Jisustam wakin sawacharqan; wakinnataqmi kuntrarqan

40 Chay achka runakunamanda wakinqam Jisusta chayshina niqta uyashpa, nirqanllapa:

—Allibraq kay runaqa Dyuspaq chay shamunambaq rimaq, nishpa.

41 Wakinqam nirqanllapa:

—Kayqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Piru wakinnataqmi nirqanllapa:

—Dyus Akrashqan Washadurqam mana atinchu kayta chay prubinsya Galiliyamandaqa. 42 Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Chay Washadurqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq. Chaymi chay Dabidpa kikin Bilin llaqtambi rin nasiq", nishpa. *[Nuta: Paykunaqam mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Bilin llaqtambim nasirqan, nishpa.]*

43 Chaymi chay wakin runakunaqa Jisuspaqqa suq layata yuyarqanllapa. Suqkunanataqmi suq layata yuyarqanllapa. 44 Wakinqam munarqanllapa prisuyta. Piru manam ni pipis prisurqanchu.

Kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu Jisuspiqa

45 Chay suldadu riqkunaqam mana prisushpachu, kutirqanllapa isrraylinu kurakunapa chay kamachikuqningunaman, chay farisiyukunaman. Chaymi paykunaqa chay suldadukunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa mana apamurqaykichu Jisustaqa? nishpa.

46 Chaymi chay suldadukunaqa nirqan:

—¡Manam ni mayqan runapis chay runashinaqa rimashqachu! nishpa.

47 Chaymi farisiyukunaqa chay suldadungunata nirqanllapa:

—¿Ima, qamkunapischu dijakarqaykillapa ingañashunambaq? 48 Allita yuyayllapa, noqaykunamandaqam mana ni suq kamachikuq, ni suq farisiyu chay runapiqa kriyishqallapachu kani, ¿manachu? 49 Ashwanmi Muysispa liyningunata chay mana yach'aqkunalla Jisuspiqa kriyinllapa. Chaymi paykunaqa kundinadu rinllapa kaq, nishpa.

50 Piru chay farisiyukunamanda suqninmi chay Nikudimu karqan. Payqam suq tuta
Jisusman rishqa karqan tapuq. Chaymi payqa chay farisiyu masingunata nirqan:
51 —Liyninchiqmi kamachiwanchiq, amash dasqa pipaq nishunchu: “Uchayuqmi”, nish-
paqa. Ashwanmi kamachiwanchiq, puntata allita uyananchiq, chayshina yach'ananchiq:
¿Allitachu rurashqa ichu mana? nishpa.
52 Chaymi chay suq farisiyukunaqa nirqanllapa:
—¿Ima qambischu galiliyanu kangi? Dyuspa Santu Librunda allita liyiy, yach'anayki:
Dyuspaq rimaqkunaqam mana ni pipis Galiliyamandaqa shamushqachu, nishpa. *[Nuta:
Piru liyiy Isaías 9.1ta.]*
└ 53 Chayshina nishpaqam, rirqanllapana wasingunaman.

8

Suq bandulira warmita piskashpam, Jisusman apamurqanllapa

1 Piru Jisusqam Ulibu lumamanna rirqan. 2 Qayandin tutamandam Dyuspa adurana
wasinmanna kutirirqan. Chay diyam ancha achka runakuna Jisusman tandakarqanl-
lapa. Chaymi payqa tiyashpa, paykunata yach'achirqan. 3 Chaypi yach'achikuykaptinmi,
wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis suq
warmita apamurqanllapa Jisusman. Chay warmitaqam tarishqallapa karqan suq runa
mana rrispitun kaqwan puñuykaqta. Chaymi yumbaypa ñawpambi rurashpa, 4 Jisusta
nirqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, kay warmitam tarishqallapa kani suq runa mana rrispitun
kaqwan puñuykaptin. 5 Muysispa liynimbiqam nin, kay laya warmikunata rumikunawan
sitashpa, wanchinanchiq. Mayá, qamqa ¿imatam ningi? nishpa.
6 Chayshinaqam yanqa tapurqanllapa, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa diman-
dananllapa. Chaymi Jisusqa pambaman kumurashpa, allpapi didunwan iskibrirqan. 7 Piru
paykuna kutin kutin tapuptinllapaqam, kumuraykashqanmanda alsakashpa, nirqan:
—Mayqanniki mana nima uchayuq kaqri puntata sitay kay warmitaqa, nishpa.
8 Chayshina nishpaqam kumurarirqan, allpapi iskibrinambaq. 9 Chayshina Jisus niptin-
qam, chay runakunaqa, uchayuq kashpa, penqakushpa, suqnin suqnin rirqanllapa. Pun-
tataqam chay mayurkuna rirqanllapa. Chaymandaqam chay mas wambra runakunapis
rirqanllapa. Chaymi chay warmillana kidarqan Jisuspa ñawpambi. 10 Chaymandaqam
Jisusqa alsakarishpa, chay warmitallana rikarqan. Chaymi tapurqan:
—¿Maypinataq chay dimandashuqkunaqa? ¿Mananachu pipis kan, shimbishunanqa?
nishpa.
11 Chaymi warmiqa nirqan:
—Taytitu, mananam ni pipis kanchu, nishpa.
Chaymi Jisusqa chay warmitaqa nirqan:
—Noqapismi mana sintinsyaykichu wanchishunanllapaqa. Mayá, riyna. Kananman-
daqa amanakish uchakunataqa rurangichu, nishpa.┘

Jisusqam suq michashina kay mundupiqa

12 Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata suq kutinda kayshina yach'achirirqan:
—(Kay mundupi tiyaqkunaqam Dyuspi mana yuyakushpaqa, tutayaqpishina
kawsaykanllapa.) Noqaqam Taytanchiq Dyuspaq yach'achikushpa, suq michashina
kani paykunapaqqa. Chaymi mayqan runa noqapi yuyakushpaqa, achikpishinana rin
kawsaq, nishpa.
13 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta kayshina nirqan:
—Qamllam faburnikita rimaykangi. Chayraykum chay nishqaykiqa mana nimapaq
balinchu, nishpa.
14 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Noqalla faburniyta rimaptiypismi, chay nishqaykunaqa mana llullachu. Chaqa
noqaqam yach'ani: Maymandam shamushqa kani, maymanmi kutirishaq, nishpa. Piru

qamkunaqam mana yach'angillapachu: Maymandam shamushqa Jisus, ni maymanmi kutirinqa, nishpaqa. [15] Qamkunaqam suqkunata chapashpa, yuyaynikimandalla jusgashpa, ningillapa: “Kay laya runam payqa”, nishpa. Piru noqaqam mana pitapis chayshinaqa jusganichu. [16] Jusgakushpaqam, kabalta jusgakuni. Chaqa manam sapalayqa jusgakunichu. Ashwanmi kach'amuwaq Taytaywan jusgakuniqa. [17] Qamkunapa liynikipiqam kayshina nin: “Ishkay tistigu chay layatalla rimaptinqam, balinna chay rimashqanqa”, nishpa. [18] Chayshinam noqapis noqa kikiypaq suq tistigu kani. Kach'amuwaq Taytaypismi noqapaq suq tistigu, nishpa.

[19] Chaymi paykunaqa tapurqanllapa:

—¿Maypitaq taytaykiqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Noqata mana allita riqsiwashpa: Pim Jisukristu nishpaqam, Taytaytapis mana riqsingillapachu. Piru noqata allita riqsiwashpaqam, Taytaytapis riqsingimanllapa, nishpa.

[20] Chayshinam Jisusqa rimarqan Dyuspa adurana wasimbi chay ufrindapaq kaq kajungunapa ladumbi. Piru manam pipis prisurqanchu. Chaqa manaraqmi prisunanllapa urasqa ch'ayamushqachu karqan.

Jisusmi nirqan: “Rinay kaqmanqam mana atingillapachu riyta”, nishpa

[21] Jisusmi kayshina nirirqan:

—Noqaqam rinina riq. Riptiyqam qamkunaqa ringillapa maskawaq. (Piru mananam ringillapachu tariwaq.) May rishqaymanqam qamkunaqa mana atingillapachu riyta. Chaqa Tayta Dyusqam mana rinchu pirdunashuq uchaykikunataqa. Chaymi wañushpaqa, ringillapa chingaq, nishpa.

[22] Chayshina Jisus niptinqam, chay mas kamachikuq isrraylinukunaqa suqnin suqnin kayshina tapunakurqan:

—¿Ima pay kikinllachu munashpa wanchikayta, niwanchiqllapa: “May rishqaymanqam mana atingillapachu riyta” nishpaqa?

[23] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam kay mundumanda kangi. Piru noqaqam mana kay mundumandachu kani. Ashwanmi anaq syilumanda kaniqa. [24] Chaymi noqapaq mana kriyishpa: Jisusqam Dyuspa Churin, nishpaqa, wañushpa ringillapa chingaq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam mana rinchu pirdunashuqllapa uchaykikunamandaqa, nishpa.

[25] Chaymi chayshina niptinqa, Jisusta tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qallarishqay diyamandapacham chaytaqa nishushqallapa kani. [26] Noqaqam qamkunata jusgashushpa, chay ima laya kashqaykillapata rini nishuq. Piru noqaqam chay kach'amuwaqta uyani. Chaymi pay nishqanshina allip kaqtalla yumbay runakunata, warmikunataqa nini.

[27] Chayshina Jisus niptinqam, paykunaqa mana intyindirqanchu: Tayta Dyuspaqmi rimaykan, nishpaqa. [28] Chaymi Jisusqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runata (klabawashpa, suq krusman) alsawashparaqmi, ringillapa yach'aq: Allibmi Jisusqa Dyusmanda shamushqa, nishpaqa. Chaypim ringillapa yach'aqpis: Manam pay munashqandaqa rurashqachu. Ashwan Taytan nishqandallam rimashqa, nishpa. [29] Taytay kach'amuwaqqam pullay. Manam sapalaytaqa dijawashqachu. Chaqa tukuy bidaypim pay munashqandalla rurani.

[30] Chayshina Jisus niptinqam, achka runakuna, warmikuna paypina kriyirqanllapa.

Jisuspi mayqan kriyiqqam manana dyablupa kriyadunchu

[31] Jisusqam paypi kriyiq isrraylinukunataqa kayshina nirqan:

—Nishushqaykunata mana shaykuq kasuwashpaqach'i, allip yach'akuqniykuna kangimanllapa. [32] Chayshina kasuwashpaqach'i, tukuy nishushqaypaq yach'angimanllapa:

Allibmi kashqa, nishpa. Chay allip nishushqayta kasushpaqach'i, manana randishqa
kriyadushinaqa kangimanllapachu. Ashwanch'i librina kangimanllapa, nishpa.
33 Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Abrajamba kastanguna kashpam, tukuy tyimpu libri kanillapa. Manam ni mayqamba
randishqa kriyadunchu kashqallapa kani. Chayshinaqa ¿imaraykum niwangillapa: "Lib-
rinam kangimanllapa", nishpaqa?
34 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, yumbay runa uchata ruraqkunaqam dyablupa kriyadunshina.
35 Kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Suq kriyaduqam mana tukuy tyimpupaqchu
patrunnimba kriyadunqa rin kaq. Piru chay patrumba churinqam tukuy tyimpupaq
taytamba churin rin kaq. 36 Chaymi noqa Dyuspa Churin washashuptiyqa, allipta uchayki-
manda librina ringillapa kaq. 37 Allitam yach'ani: Abrajamba kastanguna kangillapa,
nishpa. Piru wakinnikiqam yach'achishushqayta mana kriyiwashpa, munangillapa
wanchiwayta. 38 Noqaqam rimani Taytay rikachiwashqanda. Piru qamkunaqam suq
taytayki nishushqanda rurangillapa.
39 Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa nirqanllapa:
—Noqaykunapa taytayqam chay unay Abrajan, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay Abrajanqam allita rurashpa kawsarqan. Chaymi qamkunaqa paypa kastan
kashpaqa, payshina allita rurashpa kawsangimanllapa. 40 Piru qamkunaqam mana
Abrajanshinachu kawsangillapa. Chaqa Tayta Dyus allip kaqta niwashqanda qamkunata
nishuptiymi, munangillapa wanchiwayta. Piru Abrajanqam mana nunka chayshinaqa
rurarqanchu. 41 Qamkunaqam suq laya taytayuq kangillapa. Chaymi chay mana alli
taytaykipa rurananda qamkuna ruraykangillapa.
Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa kayshina nirqanllapa:
—Noqaykunaqam mana tarikuchu kanillapa. Ashwanmi Taytanchiq Dyuslla taytayllapaqa, nishpa.
42 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkuna Tayta Dyuspa wambranguna allipta kashpaqach'i, noqataqa kuyawangi-
manllapa. Chaqa Tayta Dyus kach'amuwaptinmi, kay pachamanqa shamushqa kani.
Manam noqapa yuyayniymandachu shamushqaqa kani. 43 Piru yach'achikuptiyqam,
qamkunaqa mana munangillapachu uyawayta. Chaymi chay nishushqaytaqa mana
atingillapachu intyindiwayta. 44 Chaqa qamkunapa taytaykiqam dyablu. Chaymi dyablu
munashqanda munangillapa rurayta. Chaqa dyabluqam qallarishqan tyimpumandapacha
matansyiru, ancha llulla likidu kashqa. Chaymi llullakushpalla purin. Manam nunka
allip kaqtaqa rimanchu. Chaymi llullakuqkunaqa paypa wambranguna. 45 Chaymi noqa
allip kaqta nishuptiyqa, qamkunaqa mana kriyiwangichu. 46 Noqa allitalla ruraptiyqa,
¿mayqannikim atingi niwayta: "Uchayuqmi kangi", nishpaqa? Noqa mana llullakushpa,
allip kaqtalla nishuptiyqa ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyiwangichu? 47 Chaqa Tayta
Dyuspa wambrangunaqam pay nishqanda kasunllapa. Piru qamkuna Tayta Dyuspa mana
wambranguna kashpaqam, pay nishqandaqa mana munangillapachu kasuyta.

Manaraq Abrajan kaptinmi, Jisukristuqa karqanna

48 Chayshina Jisus niptinmi, chay isrraylinukunaqa nirqanllapa:
—Noqaykunaqam allip kaqta kayshina rimanillapa: "Qamqam dyabluta kasuq
samaryanu kangi", nishpa.
49 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqaqam mana dyablutaqa kasunichu. Ashwanmi Taytay munashqanda rurashpa,
payta alabani. Piru qamkunaqam mana nimatapis alabawangichu. Ashwanmi qamku-
naqa disprisyawangi. 50 Noqaqam mana munanichu, qamkuna amalas alabawanaykiqa.
Ashwanmi Taytay Dyus ancha munan, qamkuna alabawanayki. Chaqa paymi noqapa
faburniy. Kanan paymi yumbayta rin jusgaq. 51 Allip kaqtallam niykillapa, yumbay
rimashqayta kasuqkunaqam mana nunka rinllapachu wañuq, nishpa.

52-53 Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:
—¿Imapaqmi ningi qamta kasushuqkunash mana nunka rinllapachu wañuq, nishpaqa? Kananqam allitana yach'anillapa: Qamba kwirpuykipim dyablupa ispiritun tiyan, nishpa. Chaqa unay agwilunchiq Abrajanqam wañushqa. Dyuspaq yumbay rimaqkunapismi unay tyimpuna wañushqa. ¿Ima qamqachu yuyangi: Mas balidum kani chay unay agwilunchiq Abrajanmanda, nishpa? Chayshinaqachu ¿yuyangi: Yumbaymandam mas balidu kani, nishpa?
54 Chayshina niptinllapam, Jisusqa nirqan:
—Manam noqa kikiyllaqa alabakanichu. Noqa kikiylla alabakashpaqam, mana nimapaq baliymanchu. Taytaymi noqataqa alabawan. Kanan qamkunapismi Taytaypaq ningillapa: "Paymi Dyusniy", nishpa. 55 Chayshina nishpapismi, paytaqa mana riqsingillapachu. Piru noqaqam paytaqa riqsini. Chaymi "Manam Dyustaqa riqsinichu", nishpaqa, qamkunashina llullakuq kayman. Piru noqaqam Taytay Dyusta allipta riqsishpa, pay nishqanda kasuni. 56 Chay unay agwilunchiq Abrajanqam ancha kushikurqan, yach'ashpa: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam chay Abrajanqa (wañushpa, syilupina kashpa) noqata rikawarqan syilumanda shamuqta. Chaymi ancha kushikurqan.
57 Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:
—Agwilunchiq Abrajanqam achka watakunana wañushqa. Piru qamqam manaraq ni 50 watayuqchu kangi. ¿Imapaqtaq ningi: "Abrajandam rikashqa kani", nishpaqa?
58 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Allita uyawayllapa. Manaraq Abrajan kaptinmi, noqaqa tukuy tyimpu kashqa kani, nishpa. *[Nuta: Chayshinallam Tayta Dyuspis Muysista nishqa karqan. Éxodo 3.14.]*
59 Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa ancha piñakushpa, rumikunata piskarqanllapa, sitashpa wanchinanllapa. Chaymi Jisusqa chay achka runakunapa ukumbi pakakushpa, Dyuspa adurana wasinmanda lluqshishpa, suq lugarmanna rirqan.

9

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

1 Suq lugarta pasaykashpam, Jisusqa suq sarku runata rikarqan. Chay runaqam sarkulla nasishqa karqan. 2 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa chay runapaq kayshina tapurqayllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, kay runa sarkulla nasinambaqqa, ¿pitaq uchata rurarqan? ¿Paychu ichu taytanguna? nishpa. *[Nuta: Chay isrraylinukunam mana intyindishpa yuyarqanllapa: Yumbay qeshyaqkuna ichu pubrikuna uchata rurashqanrayku padisinllapa, nishpa.]*
3 Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:
—Manam ni chay runa ni taytanguna uchata rurashqanraykuchu sarkuqa kashqa. Ashwanmi sarkuqa nasishqa, Dyus yanapanambaq, rikaqkuna yach'ananllapa: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa. 4 Chaqa Dyusmi kach'amuwashqa, pay munashqanda ruranaypaq. Chaymi manaraq ushyakaptin tyimpuy, chayta ruraykani. Chaqa kay tyimpuqam punchawshinaraq. Piru rinmi ch'ayamuq suq tyimpu, manana pipis nimata atinan rurayta. Chay tyimpuqam tutapshina rin kaq. 5 Piru kay mundupi kashpaqam, runakunapa, warmikunapa michanshina kani, nishpa.
6 Chaymandaqam Jisusqa tuqayninwan allpata nuyuchishpa, chay sarku runapa ñawingunata implastarqan. 7 Chayshina rurashpaqam, Jisusqa nirqan:
—Riy chay Siluwi pusuman mayllakuq, nishpa.
Chay Siluwiqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: "Kach'amushqa", nishpa. Chaymi chay sarku runaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqanna.
8 Chay sarku runapa bisinunguna, suq runakunapismi payta rikashqallapa karqan limush'nata mañakuykaqta. Chaymi rikakuqtana rikashpaqa, nirqanllapa:
—¿Manachuraq chay runa tiyashpa limush'nata mañakuq? nishpa.
9 Suqkunapismi nirqanllapa:
—Waqqar pay, nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:
—Waqqar chay runa limush'nata mañakuq laya. Piru manam paychu, nishpa.
Piru chay runa sarku kashqanqam nirqan:
—Noqam kani, nishpa.
10 Chaymi tapurqanllapa:
—¿Imashinataq atingina rikakuytaqa? nishpa.
11 Chaymi payqa nirqan:
—Chay runa Jisus shutiqmi lluchkitakushpa, ñawiykunata implastashpa, kamachiwarqan: "Riy Siluwi pusuman mayllakuq", nishpa. Chaymi noqaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqayna, nishpa.
12 Chaymi chay runakunaqa chay sarkutaqa tapurqanllapa:
—¿Maypinam chay Jisusqa? nishpa.
Payqam nirqan:
—Manam yach'anichu. Maypinach'iri, nishpa.

Farisiyukunam chay sarku runa kach'akashqata tapurqanllapa

13-14 Samana diyapim chay sarku runataqa Jisusqa lluchkitata rurashpa, implastashpa kach'akachishqa karqan. Chaymi chay runata aparqanllapa farisiyukunaman. 15 Paykunaman ch'ayaptinqam, tapurqanllapa:
—¿Imashinataq sarku kashqaykimandaqa kananqa atingina rikakuyta? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Suq runam ñawiykunapa sawanda lluchkitawan implastarqan. Chaymandaqam noqa ñawiykunata mayllashpaqa, atirqayna rikakuyta, nishpa.
16 Chayshina niptinqam, wakin farisiyukunaqa nirqan:
—Chay runa kach'akachishuqqam samana diyata mana rrispitanchu. Chaymi payqa mana Dyusmandachu shamushqa, nishpa.
Piru wakinnataqmi nirqan:
—Suq uchayuq runa kashpaqach'i, kay milagrukunataqa mana atinmanchu rurayta, nishpa.
Chayshinam paykunapura suq laya, suq layata parlarqanllapa. 17 Chaymi chay runa sarku kashqandaqa tapurirqanllapa:
—¿Mayá, ima ningitaq qamqa chay kach'akachishuq runapaqqa? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Noqaqam nini: Payqam Dyuspaq suq rimaq, nishpa.
18 Piru chay kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu: Chay runam sarku kashqanmanda rikakushqa, nishpaqa. Chaymi taytanda mamanda qayashpa, 19 tapurqanllapa:
—¿Kaychu wambrayki? ¿Alliptachu sarku nasirqan? Kananqa ¿imashinataq atinna rikakuyta? nishpa.
20 Chaymi taytan mamanqa paykunata nirqan:
—Arí, wambraymi. Alliptam sarku nasirqan. 21 Piru manam yach'anillapachu imashinam ichu pim kach'akachishqa, nishpaqa. Waqqar mayur runana. Paytar tapuyllapa, pay kikin nishunanllapa, imashinam rikakushqa, nishpa.
22 Taytanwan mamanqam chayshinaqa nirqanllapa, chay kamachikuqkunata manchashpa. Chaqa chay kamachikuqkunaqam tandakashpa parlashqallapa karqan: "Mayqan runa ichu warmi: 'Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur' niptinqa, sinaguga wasimanda qatishun", nishpa. 23 Chaymi taytanwan mamanqa manchashpa: Qatiwashunch'i, nishpa, nirqanllapa: "Mayur runanam. Payta tapuyllapa", nishpa.
24 Chaymi chay runataqa qayarishpa, nirqanllapa:
—Dyuspa ñawpambi juray: ¿Imashinam rikakushqa kangi? nishpa. Noqaykunaqam yach'anillapa: Chay Jisusqam uchayuq runa, nishpa.
25 Chaymi chay runaqa nirqan:

—Manam noqaqa yach'anichu: Uchayuqchu Jisusqa ichu mana, nishpa. Piru kaytallam yach'ani: Sarku kashqaymandam rikakunina, nishpa.
[26] Chaymandaqam mushuqmanda tapurirqanllapa:
—¿Imatam rurashurqan rikakunaykiqa? nishpa.
[27] Chaymi paykunataqa nirqan:
—Nishurqaqllapanam, piru qamkunaqam mana munangillapachu uyawayta. Chayshinaqa ¿imapaqnamir munangillapa mushuqmanda nirishunayqa? ¿Qamkunapischu munangillapa yach'akuqninguna kayta? nishpa.
[28] Chayshina niptinqam, chay kamachikuqkunaqa chay runataqa ancha musyashpa nirqanllapa:
—Qamqam kangi chay Jisuspa yach'akuqnin. Piru noqaykunaqam chay unay Muysispa librungunamanda yach'akunillapa. [29] Chaymi yach'anillapa: Dyusmi parlachirqan Muysista, nishpa. Piru chay mana baliq Jisuspaqqam mana yach'anillapachu ni maymandach'i shamushqa, nishpa.
[30] Chaymi chay runaqa paykunata nirqan:
—¡Chayshinaqam mana nunka uyashqachu kani! Qamkunaqam mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamushqa chay runa? nishpa. Piru noqataqam yanapawashqa rikakunaypaq. [31] Kanan noqanchiqkunam yach'anchiq: Dyusqam ucha ruraqkunataqa mana yanapanchu. Piru payta aduraqkunata, munashqanda ruraqkunataqam Dyusqa yanapan. [32] Manakish nunka uyashqachu kanchiq: Suq sarku nasiqtam suq runa kach'akachishqa, nishpaqa. [33] Chaymi niykillapa, chay yanapawaq runa, Dyusmanda mana shamushpaqach'i, mana nima milagruta atinandachu rurayta, nishpa.
[34] Chayshina niptinqam, chay kamachikuq runakunaqa nirqanllapa:
—¿Ima qam ucha likidu nasiqchu noqaykunata munangi yach'achiwayta? nishpa.
Chayshina nishpam, chay runataqa sinaguga wasimanda qatirqanllapa.

Wakin runakunaqam sarkushina

[35] Jisusmi yach'arqan chay runata sinaguga wasimanda qatishqanllapata. Chaymi chay runata tingushpaqa, kayshina tapurqan:
—¿Qamqachu Dyuspa Churimbi kriyingi? nishpa.
[36] Chaymi payqa nirqan:
—Taytitu, ¿pimir payqa? Mayá niwayri, paypi kriyinaypaq, nishpa.
[37] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Rikawashqam kangi. Noqam kani. Kayqar parlachiykayki, nishpa.
[38] Chaymi chay runaqa nirqan:
—Arí, Taytitu. Qambim kriyini, nishpa.
Chayshina nishpaqam, Jisuspa ñawpambi qonqorikurqan. [39] Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Noqaqam kay mundumanqa shamushqa kani, Dyuspaq mana intyindiqta yach'achinaypaq, paypaq allita yach'ananllapa. Piru chay yach'aq tukuqkunata jusgashpam, rini akraq chay yach'aqkunamanda, sarkukunashina kashpa, mana nimatapis intyindinambaq, nishpa.
[40] Wakin farisiyukunaqam chaypi karqan. Chaymi chayshina Jisus niptin uyashpaqa, kayshina tapurqanllapa:
—¿Qamchu niwangillapa: “Sarkukunashinam kangillapa”, nishpa? Manam sarkukunashinachu kanillapaqa, nishpa.
[41] Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:
—Yuyaynikipi sarkukunashina kashpaqach'i, mana yaqqa uchayuqchu kangimanllapa. Piru qamkuna kikikim ningillapa: “Allitam Dyuspaq yach'anillapa”, nishpa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa.

10

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan wisha kurralnimbi kaqwan

1 ’Alliptam niykillapa, suq runa wishakunapa kurralninman chay pungunda mana
yaykushpa, ashwan sawanda yaykuqqam suq ladrun ichu suq saltiyadur. 2 Piru kur-
ralpa pungunda yaykuqqam wishakunapa michidurnin. 3 Chaymi kurralpa pungunda
kwidaqqa kich'an, chay michidur yaykunambaq. Yaykuptinqam, chay wishangunaqa
michidurnimba busninda riqsin. Kanan paypismi wishangunata riqsishpa, kadunuta
shutimbi qayashpa, surqon. 4 Chaymandaqam chay wishangunapa ñawpanda rin. Wis-
hangunapismi chay michidurnimba busninda riqsishpa, ikinda rinllapa. 5 Piru mana
michidurnin kaqtaqam mana siginllapachu. Ashwanmi busninda mana riqsishpachu,
manchashpa mitikanllapa.
6 Jisus chay kumparasyunda ruraptinqam, chay isrraylinukunaqa mana intyindirqanl-
lapachu: imam munan niyta, nishpa.

Jisusmi allin michidurshina

7 Jisusmi paykunata nirirqan:
—Alliptam niykillapa, noqaqam wishakunapa yaykunan pungushina kani. 8 Piru yum-
bay chay puntata shamuq pandachikuq yach'achikuqqam ladrunshina, saltiyadurshina
kashqallapa. Chaymi wishayshina kaqkunaqa paykunataqa mana kasurqanchu. 9 Noqam
syilupa yaykuna pungunshina kani. Chaymi mayqan noqapi yuyakuqqa washadu kashpa,
syiluman rin yaykuq. Payqam suq wisha qewata tariqshina rin kaq.
10 ’Suq ladrunqam shamun suwakuq, wanchikuq, chingachikuq. Piru noqaqam
shamushqa kani, runakunata, warmikunata tukuy tyimpu ancha shumaqta kawsachi-
naypaq, tukuy bidambi ancha kushikunanllapa. 11 Noqaqam ancha allin michidurshina
kani. Chaymi rini wañuq, runakunata, warmikunata washanaypaq. Chaqa paykunaqam
wishaykuna. 12 Piru paguta ch'askiq michikuqqam mana lijitimu dwiñuchu. Chaymi chay
atun kita animal lubu shamuqta rikashpaqa, wishakunata dijashpa, das mitikan. Chaymi
chay lubuqa wishakunata rishpa piskaq mikunambaqqa, waqta kayta shikwan. 13 Chaqa
chay michikuq pagu ch'askiqqam paguraykulla wishakunataqa michin. Chaymi mitikan,
mana nimatapis llakishpachu, ¿chay wishakunachu chingan ichu mana? nishpa.
14-15 ’Piru noqaqam ancha allin michidurshina kani. Taytay noqata riqsiwashqanshinam
noqapis paytaqa riqsini. Chayshinallam runakunata, warmikunata ancha allita riqsini,
wishaykuna kaptin. Achka runa, warmipismi noqata riqsiwan. Chaymi rini wañuq, paykunata washanaypaq. 16 Kanan suq nasyungunapipismi wambraykuna kan. Paykunapismi
rinllapa kasuwaq. Chaymi paykunatapis rini apamuq, yumbay wishaykuna suq trupa
tandadulla kananllapa, noqalla michidurnin kanaypaq.
17 ’Wishaykunapaqmi rini wañuq. Chaymi Taytayqa ancha kuyawan. Kanan wañush-
paqam, mushuqmanda rini kawsamuq. 18 Piru manam pipis amalasqa rinchu wanchiwaq.
Ashwan noqa kikiy munashpam, rini dijakaq wanchiwananllapa. Chaqa dirichuyuqmi
kani wañushpa, kawsamunaypaq. Taytanchiq Dyusqam kach'amuwashqa, chayshina
ruranaypaq.
19 Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa paykunapura suq layata, suq layata
rimarqanllapa. 20 Chaymi paykunamanda achka runakuna Jisuspaqqa nirqanllapa:
—Payqam luku. Uku shunqombim dyablupa ispiritun. Chayri ama uyayllapachu
paytaqa, nishpa.
21 Piru wakinnataqmi nirqanllapa:
—Kay runapa shunqombi dyablupa ispiritun kaptinqach'i, kay ancha shumaqkunataqa
mana rimanmanchu. Kanan chay dyabluqam sarkukunata mana atinmanchu cha-
pachiyta, nishpa.

Achka isrraylinukunam Jisusta kuntrarqanllapa

22 Jirusalin llaqtapim unay tyimpukunapi Dyuspa adurana wasinda allichashqallapa
karqan. Chaymandaqam Tayta Dyustana intrigashqallapa karqan. Chaymi watan watan,

chayta yuyashpa, chiri tyimpupi suq fyistata rurarqanllapa. [23] Dyuspa adurana wasinmi
achka kurridurniyuq karqan. Suq kurridurninmi Salumun kurridur shutiq. Chay
fyistapi Jisukristu chay Salumun kurridurpi puriykaptinmi, [24] wakin isrraylinukuna paypa
rridurnimbi shayashpa, kayshina tapurqanllapa:
—¿Ima tyimpukamanmi mana ringichu niwaqllapa: "Dyus Akrashqan Washadurmi
kani" ichu mana, nishpaqa? Chayri Dyuspa chay Akrashqan Washadur kashpaqa, klaruta
niwayllapa, nishpa.
[25] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Nishushqallapanam kani. Piru manam munangillapachu kriyiwaytaqa. Noqaqam
Taytay niwashqanda rurani. Chayta rikashpam, atingillapa yach'ayta: Jisusmi Dyusmanda
shamushqa, nishpa. [26] Piru qamkunaqam mana wishaykunachu kangillapa. Chaymi
noqataqa mana kriyiwangillapachu. [27] Piru wishaykunaqam busniyta riqsishpa, sigiwan-
llapa. Noqapismi chay wishaykunataqa riqsini. [28] Chaymi noqaqa paykunata kawsachini,
suq bidapi tukuy tyimpu kawsashpa, ama nunka chinganallapa. Chayshina paykunata
washaptiyqam, mana pipis noqataqa rinchu qoch'iwaq. [29] Chaqa Taytayqam yumbay-
manda mas pudirniyuq. Paymi wishaykunataqa qowashqa. Chaymi mana pipis atinchu
qoch'iyta chay wishaykunataqa Taytaypa makinmandaqa. [30] Noqaqam Taytaywanqa
suqlla kanillapa, nishpa.
[31] Chayshina nishqambaqmi, chay isrraylinukunaqa rumikunata piskarqanllapa, Jisusta
sitashpa, wanchinambaqllapa. [32] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Taytay yanapawaptinmi, qamkunapa ñawpaykipi ancha achka runata, warmita yana-
pashqa kani. ¿Mayqan chay yanapashqaypaqmi ringillapa wanchiwaqqa? nishpa.
[33] Chaymi chay isrraylinukunaqa Jisusta nirqanllapa:
—Manam rinillapachu wanchishuq chay allikunata rurashqaykiraykuqa. Ashwanmi
rinillapa wanchishuqqa Taytanchiq Dyusta burlashqaykirayku. Chaqa qamqam suq
runalla kashpa, "Dyusmi kani" ningi, nishpa.
[34-35] Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Tayta Dyus kikinmi Santu Librumbi payta uyaqkunata nirqan: "Dyuskunam
kangillapa", nishpa, ¿manachu?* Chaymi chayshina Dyuspa Santu Librun nishqandaqa
mana atingillapachu ñigayta. [36] Kanan Tayta Dyusmi noqata akrawashpa, kay munduman
kach'amuwashqa. Chaymi nini: "Dyuspa Churinmi kani", nishpa. Chayshina niptiyqa,
¿imaraykutaq niwangillapa: "Dyustam burlaykangi", nishpaqa? [37] Taytay munashqanda
mana ruraptiyqa, ama kriyiwayllapachu. [38] Piru noqaqam pay munashqanda rurani.
Chayri mana nimata noqata kriyiwashpapis, chay milagrukunata rurashqayrayku kriyi-
wayllapa: Dyusmi Jisuswan; Jisuspismi paywan, nishpa.
[39] Chayshina Jisus niptinmi, mushuqmanda munarqanllapa prisushpa apayta. Piru
manam atirqanllapachu piskaytaqa.
[40] Chaymandaqam Jisusqa kutirqanna rriyu Jurdamba chay suq chimbanman. Chayman
ch'ayashpaqam, chaypina kidarqan. Chay lugarqam karqan chay Jwan shutichikushqan
lugar. [41] Kanan achka runakuna, warmikuna payman rishpam, kayshina nirqanllapa:
—Allibraq chay Jwan Shutichikuqqa mana nima milagruta rurarqanchu. Piru kay
runapaq tukuy ima nishqanqam allip kashqa, nishpa.
[42] Chaymi chay lugarpiqa achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

11

Suq runa Lasarum wañurqan

[1] Suq runa Lasaru shutiqmi ancha qeshyaq karqan. Paymi panin Maryawan, panin
Martawan Bitanilla (Bitaniya) kasiriyupi tiyarqan. [2] Chay Lasarupa panin Maryam Jisuspa
ch'akingunata mishki mutkinawan pasashqa karqan. Chaymandaqam aqchanwan cha-
kichishqa karqan. [3] Chay warmikunam suq kach'akuta kach'arqanllapa, Jisusta kayshina
ninambaq:

* 10:34-35 Salmo 82.6

—Taytitu, kuyashqayki Lasarum qeshyaq, nishpa.
4 Chaymi chayshina niptinllapaqa, Jisusqa nirqan:
—Chay nanaywanqam mana rinchu wañuq tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi chay
nanayqa piskashqa, yumbay runa, warmi yach'anambaq: Jisuspa Taytanmi ancha
pudirniyuq. Churin Jisuspismi ancha pudirniyuq, nishpa.
5 Kanan Jisusqam ancha kuyarqan Martata, masan Maryata, turin Lasarutapis. 6 Piru
chayshina kuyashpa, yach'ashpa: Lasarum ancha qeshyaq, nishpapismi, Jisusqa mana
daschu rirqan paymanqa. Ashwanmi kidarqan ishkay diya masta chay kaykashqan
lugarpilla. 7 Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninda niwarqanllapa:
—Akullapa kutiriq prubinsya Judiyaman, nishpa.
8 Chaymi noqaykunaqa Jisusta nirqayllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, amar rishunllapachu. Chaqa chayraqmi waq prubinsya
Judiyamandaqa shamushqallapa kanchiq. Manchu waqpiqa chay isrraylinu masinchiqku-
naqa munashqallapa sitashushpa wanchishuyta. ¿Chaychu munangi waqman kutiriyta?
nishpa.
9 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Punchawqam dusi urasniyuq, achikpi imatapis ruranchiqqa, ¿manachu? Chaymi
punchawpi purishpaqa, mana rinchiqchu trumpisaq. Chaqa achikyaptinmi, atinchiq
rikakuyta. 10 Piru tutayaqpi puriqqam trumpisan, bidambi mana micha kashqanrayku.
11 Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:
—Kuyashqanchiq Lasaruqam puñuykanna. Piru noqam rini rikch'achiq, nishpa.
12 Chaymi Jisustaqa nirqayllapa:
—Taytitu, chayshina puñushpaqam, pay kikinlla atinqa kach'akayta, nishpa.
13 Piru Jisusqam chayshinaqa nirqan, Lasaru wañushqana kaptin. Piru noqaykunaqam
yuyarqayllapa: Payqam puñuypaq rimaykan, nishpa. 14 Chaymi Jisusqa ancha klaruta
niwarqanllapa:
—Lasaruqam wañushqana. 15 Piru ancham kushikuni waqpi mana kashqayrayku. Chaqa
kananqam qamkunaqa mastana noqapi ringillapa yuyakuq. Mayá, akullapana rikaq,
nishpa.
16 Chayshina Jisus niptinmi, Tumas “Millisu” shutiq, yach'akuq masingunata niwarqan-
llapa:
—Aku noqanchiqkunapis, Jisuspa pullan wanchiwananchiqllapa, nishpa.

Jisukristullam atin kawsachiwayninchiqta

17 Jisus Lasaruman rishpaqam, ch'usku diya pambakashqambina ch'ayarqan. 18 Kanan
chay Lasarupa kasiriyun Bitanillaqam (Bitaniyaqam) Jirusalimba ladumbi ishkay ki-
lumitrus y midyupi kidan. 19 Chaymanmi achka isrraylinukuna rishqallapa karqan,
Martata, Maryata kunswilaq turin Lasaru wañuqpaq. 20 Chaymandaqam Marta yach'ashpa:
Jisus shamuykan, nishpaqa, wasinmanda lluqshishpa, rirqan tinguq. Piru Maryaqam
wasimbilla kidarqan. 21 Chaymi Marta Jisusta tingushpaqa, nirqan:
—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turisituy Lasaruqa mana wañunandachu. 22 Piru no-
qaqam yach'ani: Tayta Dyusqam tukuy ima mañashqaykita rin qoshuq, nishpa.
23 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Turiki Lasaruqam rin kawsamuq, nishpa.
24 Chaymi Martaqa nirqan:
—Arí, chaytaqam yach'ani: Wañuqkuna chay ultimu diyapi kawsamuptinmi, turisi-
tuyqa rin kawsamuq, nishpa.
25 Chaymi Jisusqa Martataqa kayshina nirqan:
—Noqam wañuqkunataqa kawsachimuni, tukuy tyimpu kawsanambaq. Chaymi noqapi
kriyishpa wañuptinqa, rini kawsachimuq. 26 Kanan noqapi allipta kriyishpa kawsaqqam
manana tukuy tyimpupaqchu rin wañuq. ¿Kriyingichu kay nishushqaytaqa? nishpa.
27 Chaymi Martaqa nirqan:

—Arí, Taytitu, noqam kriyini: Qami Dyuspa Churin, Dyus Akrashqan Washadurqa kangi, nishpa. Chaqa unay tyimpupim Dyusqa qambaq nirqan: “Churiymi rin shamuq kay munduman”, nishpa.

Jisusmi pantyumbi Lasarupaq waqarqan

28 Chayshina nishpaqam, Martaqa rirqan masan Maryata apamuq. Chaymi uyaraplla
(uyaralla) nirqan:
—Siñurninchiq Jisusmi nin: Akush, nishpa.
29 Chaymi Maryaqa das atarishpa, utqaymaya Jisusman rirqan. 30 Jisusqam chay Bitanilla
(Bitaniya) yaykunapilla kidashqa karqan. Chay lugarpim Martaqa payta tingushqa
karqan. 31 Chaymi chay kunswilaq isrraylinukunaqa Maryata das lluqshiqta rikashpaqa,
yuyarqanllapa: Turin Lasaru pambakashqanmanmi rin waqaq, nishpa.
Chaymi ikinllapata rirqanllapa kunswilaq.
32 Piru Maryaqam Jisus kaykashqanman ch'ayashpa, paypa ñawpambi qonqorikushpa,
nirqan:
—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turiy Lasaruqa mana wañunandachu, nishpa.
33 Chaymi Jisus, rikashpa Maryata yumbay chay isrraylinu waqaykaqkunataqa, ancha
llakishpa, malaganayarqan. 34 Chaymi kayshina tapurqan:
—¿Maypitaq Lasarutaqa pambashqallapa kangi? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:
—Taytitu, aku rikaq, nishpa.
35 Jisusqam waqarqan. 36 Chayshina waqaptinmi, chay isrraylinukunaqa parlarqanllapa:
—Rikay, Jisusqam Lasarutaqa ancha kuyashqa, nishpa.
37 Piru wakinqam nirqanllapa:
—Kay runaqam chay sarku runakunata atishqa chapachiyta. ¿Ima manachu atishqa
Lasarutapis kach'akachiyta, ama wañunambaqqa? nishpa.

Jisusmi Lasaruta kawsachirqan

38 Jisusmi suq kutinda ancha llakirishpa, qemikarqan chay pambakashqan mach'ayshina
sipulturaman. Yaykunandam suq atun rumiwan kirpashqallapa karqan. 39 Chaymi Jisusqa
nirqan:
—Chay rumita ashuchiyllapa, nishpa.
Chaymi chay almapa panin Martaqa kayshina nirqan:
—Taytitu, millanaypaqnach'i ash'naykan. Chaqa kanan diyawanqam ch'usku diyana
wañushqanqa, nishpa.
40 Piru Jisusqam Martataqa nirqan:
—Manchu nishurqay, “Kriyishpaqam ringi yach'aq: Dyusmi ancha pudirniyuq”, nishpa.
41 Chaymi chaypi kaqkunaqa chay atun rumitaqa ashuchirqan. Chaymandaqam Jisusqa
syiluman chapakushpa, nirqan:
—Taytitu, kay mañashushqayta uyawashpam ringi ruraq. Chaymi pagikuyki.
42 Noqaqam yach'ani: Qamqam yumbay mañashushqayta rurangi, nishpa. Piru kayshi-
naqam pagikuyki, kay uyawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa,
nishpa.
43 Chayta nishpaqam, ancha jwirtita alma Lasaruta kayshina qayarqan:
—¡Lasaru, chay ukumanda lluqshimuy! nishpa.
44 Chaymi chay alma Lasaruqa tukuy kwirpun wangushqa trapuwan, qaqllan suq
tukawan tukukushqa chay sipulturamanda lluqshimurqan. Chaymandaqam Jisusqa
nirqan:
—Chay wangushqanda paskayllapa purinambaq, nishpa.

Parlarqanllapa Jisusta wanchinanllapa
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Jisukristu Lasaruta chayshina kawsachimuptinmi, chay isrraylinukuna Maryapa
ikinda shamuqkunamanda achka chay milagruta rikashpa, Jisuspina kriyirqanllapa. 46 Piru
wakingunaqam rishpa, farisiyu duktrinayuqkunata manyaqlla parlachirqan:

—Kay milagrutam Jisusqa rurashqa, nishpa.

47 Chaymi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan, chay Mas
Kamachikuq Juyiskunawan tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:

—Mayá, ¿imatam atinchiqllapa rurayta? Chaqa chay runaqam ancha achka milagruku-
nata ruraykan. 48 Dijaptinchiqllapa chayshina ruranambaq, yumbay llaqta masinchiq isr-
raylinukuna paypi kriyishpaqam, manana rinllapachu kasuq rrumanukunataqa. Chaymi
ancha achka rrumanukuna kay nasyunninchiqman shamushpa, noqanchiq isrraylinuku-
nata wanchiwaqninchiq, Dyuspa kay santu adurana wasinda limpu rinllapa chingachiq,
nishpa.

49 Chay watam chay isrraylinu kurakunamanda suqnin mas kamachikuq kura karqan.
Payqam Kayfas shutirqan. Chaymi chay Kayfasqa chay farisiyukunata, chay suq ka-
machikuqkunata nirqan:

—Qamkunaqam mana nimatapis yach'angillapachu. 50 Chaqa noqanchiqpaqqam mas
alli suq runalla wañunambaq, yumbayninchiqta washawananchiq, ama nasyunninchiq
chinganambaq. ¿Chaytaqachu mana intyindingillapa? nishpa.

51 Piru chay Kayfas chayshina rimashpaqam, mana kikin yuyaynindallachu rimaykar-
qanqa. Ashwanmi chay watapi mas kamachikuq kura kashpa, Dyus munashqanda
rimaykarqanqa. Chaymi nirqan: “Jisukristum rin wañuq nasyunninchiqpi tiyaqkunata
washawananchiq”, nishpa. 52 Piru manam chay Isrrayil nasyunda washanambaqllachu
wañurqanqa. Ashwanmi wañurqanqa, yumbay nasyunmanda Dyuspa wambrangunata
tandanambaq, suq ayllulla kananchiqllapa. 53 Chay diyamandapacham chay isrraylinu
awturidarkunaqa kunanakurqan, Jisusta wanchinambaqllapa.

54 Chaymi Jisusqa chay ch'iqniq awturidarkunapa ñawpambiqa manana puriqchu. Ash-
wanmi chay prubinsya Judiyamandaqa rirqanna Ifrayin shutiq llaqtamanna. Waq Ifray-
inqam suq chuncha lugarpa ladumbi kidan. Waqpim noqaykuna yach'akuqningunawan
kidarqan.

55 Chaypi kaykaptiyllapam, ch'ayamuykarqanna isrraylinukunapa Paskwa fyistan.
Chaymi achka runakuna, warmikuna tukuy ladumanda rirqanllapa Jirusalin llaqtaman.
Waqpi mayllakunan kustumbringunata rurarqanllapa, amana uchayuq kashpa, Dyusta
aduranllapa. 56 Waq Jirusalimbiqam chay isrraylinukunaqa Jisusta maskashpa,
puriykarqanllapa. Chaymi Dyuspa adurana wasimbi kashpaqa, suqnin suqnin
tapunakurqan:

—¿Imatam yuyangillapa? ¿Shamunqachuraq fyistaman Jisusqa, ichuraq mana? nishpa.

57 Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyukunawanqam yumbay llaqta
masin isrraylinukunata kamachirqanllapa, maypipis Jisusta rikashpa, abisananllapa, chay
uras rinanllapa prisuq.

12

Suq warmim mishki mutkinawan Jisuspa ch'akingunata pasarqan
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Sayis diyas Paskwa fyista faltaptinraqmi, Jisusqa shamurqan chay Bitanilla (Bitaniya)
llaqtaman. Chaypim tiyarqan chay kawsachishqan Lasaru. 2 Chaypim Jisuspaq miku-
nata rurarqanllapa. Kanan Lasaruqam Jisuswan mesapi kaqkunawan tiyaykarqanllapa.
Panin Martaqam sirbiykarqan. 3 Chayshina sirbiykaptinmi, Maryaqa shamurqan ancha
ch'aniyuq mishki mutkinata midyu litrutach'i apamushpa. Chay mishki mutkinaqam
nardu puru plantamanda karqan. Chaywanmi Maryaqa Jisuspa ch'akingunata pasarqan.
Chaymandaqam aqchangunawan chakichirqan. Kanan chay wasipiqam chay mishki
mutkinata ancha mishkita mutkirqayllapa. 4 Chaypim karqan Simumba churin Judas
Iskaryutipis. Paymi Jisuspa apustulnin kashpapis, Jisusta kuntraqkunaman intrigaku-
nanna karqan. Chay Judasmi nirqan:

5 —¿Imaraykutaq chay mishki mutkinata mana randikushqachu kanchiq, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq? Chaqa chayqam ancha ch'aniyuq. 300 dinaryu qellaymi balin, nishpa.
6 Piru Judasqam mana alliptaqa pubrikunapiqa yuyarqanchu. Ashwanmi ladrun kashpa, chayshinaqa nirqan. Chaqa paymi ufrindakunataqa tandaq. Paypa makimbim ufrindata tandanan taligaqa karqan. Chaymi payqa ufrindakunamanda qellayta piskaq.
7 Chaymi Jisusqa Judasta nirqan:
—Ama Maryataqa piñachiychu. Payqam chay mishki mutkinata waqaychashqa noqapaq. Kananqam ancha balin allichawanambaq, wañuptiy, pambawananllapa.
8 Pubrikunaqam qamkunawan tukuy tyimpu rinllapa kaq, paykunata yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana tukuy tyimpupaqchu qamkunawanqa rini kaq, nishpa.

Parlarqanllapam Lasaruta wanchinanllapa

9 Achka isrraylinukunam yach'arqanllapa: Jisusmi chay Bitanillapi (Bitaniyapi), nishpa. Chaymi paymanna shamurqanllapa, payta chay kawsamuq Lasarutapis rikananllapa.
10-11 Chaymi Lasaruta kawsaqtana rikashpaqa, ancha achka isrraylinukuna Jisuspi kriyishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunamanda akrakarqanllapa. Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa kunanakurqan, Lasarutapis wanchinanllapa.

Jisusmi Jirusalinman yaykurqan
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Ancha achka isrraylinukunam Jirusalin llaqtaman rirqanllapa chay Paskwa fyistaman. Paykunam yach'arqanllapa: Jisusqash qayandin rin ch'ayamuq kay Jirusalinman, nishpa.
13 Chaymi palmirakunapa raprangunata kuchushpa, chaykunata apashpa, rirqanllapa Jisusta tinguq. Chayshina tingushpaqam, ancha jwirtita alabarqanllapa:
—¡Biba Tayta Dyus! ¡Alabashunllapa Dyuspa rrimplasun shamuqta! ¡Alabashunllapa kay Isrrayilpa gubyirnunchiqta! nishpa.*
14 Jisusqam suq burrituta apachimushpa, chay burrituta muntakushpa, Jirusalinman ch'ayarqan. Chayshina rurashpam, kumplirqan Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda:
15 Siyun llaqtapi tiyaqkuna, ama manchayllapachu. Kaypim washashuq gubyirnuykiqa suq burrituta muntakushpa, shamuykan, nishpa.*
16 Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay tyimpupiqa manaraq intyindirqayllapachu chay pasashqambaqqa. Piru Jisus kawsamushpa, syiluman riptinraqmi, yuyarqayllapa: Dyuspaq rimaqkunam Santu Librumbi iskibrishqana karqan yumbay chay pasashqambaq, nishpa.
17 Achka runam Jisusta rikashqallapa karqan, Lasaruta mach'ayshina sipulturamanda qayashpa kawsachimuptin. Chay rikaqkunaqam suqkunata kayshina ancha parlachishqa karqan:
—Kaytam Jisusqa rurashqa, nishpa.
18 Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna lluqshirqanllapa tinguq. Chaqa yach'arqanllapanam chay milagruta rurashqambaq. 19 Chaymi farisiyu duktrinayuqkunaqa suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:
—Qamkuna rikashqaykishinam, kananqa manana nimatapis atinchiqchu rurayta. Chaqa rikay, yumbaymi payta sigishpa, rinllapa, nishpa.

Grisya nasyunmanda kaqkunam Jisusta maskarqanllapa

20 Jirusalin fyistaman riqkunawanmi wakin grisyanukunapis chay fyistaman rishqallapa karqan. 21 Chay grisyanukunaqam Filipiman qemikarqanllapa. Chay Filipiqam prubinsya Galiliyapa Bitsayda llaqtanmanda karqan. Chay grisyanukunam Filipita rrugashpa, nirqanllapa:
—Taytitu, munanillapam Jisuswan parlayta, nishpa.

---

* 12:13 Salmo 118.25-26 * 12:15 Zacarías 9.9

22 Chaymi Filipiqa rishpa, chay grisyanukuna nishqambaq Andrista willarqan. Chaymi
ishkandin rishpa, Jisusta chaypaq parlachirqanllapa. 23 Chayshina niptinmi, Jisusqa
paykunata nirqan:
—Rinnam ch'ayamuq uras wañunaypaq. Chaymandaqam Taytay Dyusqa ancha rin
yanapawaq, yumbay yach'anambaq: Jisukristu Dyusmanda Shamuq Runa kashpam, ancha
pudirniyuq, nishpa. 24 Chaqa alliptam niykillapa, noqaqam suq trigushina kani. Chay
trigu allpaman mana ishkishpa, mana pambakashpaqam, sapalan trigulla kidan. Piru
pambakashpaqam wiñan. Chayshina wiñashpa, yurakushpa, puqoshpaqam, achkayan.
25 Chayshinallam suq runa noqata kuyawananmanda paypa bidanda masta kuyaqqa rin
chingaq. Piru mayqan runa noqapi kriyishqanrayku kay mundupi bidanda pyirdiptinmi,
paytaqa rini washaq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanambaq. 26 Chayri mayqan kasuwaqqa
allita sigiwanqa. Chaqa chay kasuwaqqam chay may kashqaypi pullay rin kaq. Paytaqam
Taytay Dyus rin alabaq, allita kasuwashqanrayku, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

27 (Jisusqam wañunan diya ch'ayamuykaptin, nirqambis:)
—Kananqam ancha llakiwan kani. Piru manam atinichu Taytanchiq Dyusta niyta:
"Taytitu washaway, ama ñakashpa wañunaypaq", nishpaqa. Chaqa chayshina wañu-
naypaqmi shamushqaqa kani. 28 Ashwanri nishaq: "Taytitu, qam munashqaykita ruray,
qamtalla alabashunanllapa", nishpa.
Chaymi chay uras Tayta Dyus syilumanda qayakushpa, nirqan:
—Munashqayta ruraykani alabawananllapa. Mastapis rini ruraq, masta alabawananl-
lapa, nishpa.
29 Chaypi kaqkunaqam chay qayakuta uyashpaqa, nirqanllapa:
—Syilupim lanyakuykan, nishpa.
Wakinnataqmi nirqanllapa:
—Dyuspa suq anjilninmi Jisusta parlachishqa, nishpa.
30 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chay qayakuqam mana noqapaqllachu. Ashwanmi uyashqallapaqa kanchiq,
qamkuna yach'anayki: Tayta Dyusmi Jisusta parlachiykan, nishpa. 31 Ch'ayamushqanam
diya, Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunata uchangunarayku kastiganambaq. Kananqam
Dyusqa chay dyablutaqa binsishpa, rin qatiq, amana kay mundupi kamachikunambaq.
32 Noqata kay allpamanda alsawaptinllapaqam, yumbay runakunata rini kumbidaq, noqapi
yuyakunanllapa.
33 Chaykunata nishpaqam, Jisukristuqa paykunata kayshina intyindichirqan: Suq
kruspim rinllapa alsawaq, nishpa. 34 Chayshina niptinqam, chay runakunaqa Jisusta
nirqanllapa:
—Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: "Dyus Akrashqan Washadurqash tukuy
tyimpu rin kawsaq", nishpa. Chayshina Santu Libru niptinqa, ¿imaraykutaq qamqa
niwangillapa: "Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa wanchiq", nishpaqa? ¿Pitaq chay
shamuq runaqa? nishpa.
35 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Noqa Dyuspa michanqam suq tyimpupaqllana pullaykillapaqa rini kaq. Chayri
achikchashuptiy, allita rurashpa kawsayllapa, ama tutayaqpishina purinaykillapa. Chaqa
tutayaqpishina puriqqam mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. 36 Chayri noqa
pullaykillaparaq kaptiy, noqapi yuyakuyllapa, qamkunapis michapishina kawsanaykil-
lapa, nishpa.
Jisusqam chayshina nishpaqa, suq ladumanna rirqan, amana chay runakunawan
kanambaq.

Achka isrraylinukunaqam Jisuspiqa mana kriyirqanllapachu

37 Chaqa paykunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraptimbismi, mana munar-
qanllapachu paypiqa yuyakuyta. 38 Chayshina mana kriyiptinllapaqam, kumplirqanna
Dyuspaq chay rimaq Isayiyas Jisuspaq kayshina iskibrishqan:

Taytitu, qambaq yach'achikuptiymi, mana pipis kriyiwashqachu. Manam ni pipis intyindishqachu: Qam ancha pudirniyuq kangi, nishpaqa.*
39 Chaymi chay isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu Jisuspi yuyakuytaqa. Chaqa
Isayiyasqam chay mana munaq kriyiqkunapaq kayshinapis iskibrishqa karqan:
40 Dyusqam paykunataqa qonqachishqa, angu shunqoyuq kanambaqllapa. Chaymi ima milagruta rikashpapis, noqapiqa mana yuyakunllapachu, paykunata washanaypaq, nishpaqa.*
41 Chaqa Dyuspa chay rimaq Isayiyasmi Jisusta ancha kamachikuqta, llipyaykaqta rikashqa
karqan. Chaymi chayshina paypaq iskibrishqa karqan.
42 Achka isrraylinukuna mana kriyiptimbismi, wakin isrraylinukuna awturidarnindin
Jisuspi kriyirqanllapa. Piru mancharqanllapam: Chay farisiyukunach'i sinaguga wasimanda qatiwashunllapa, nishpa. Chaymi mana rimarqanllapachu: "Jisuspim kriyini", nishpaqa. 43 Chaqa mastam munarqanllapa, runakuna paykunata alabanambaq maski
Dyusmanda.

Jisus nishqanda mana kasuqkunaqam kastigadu rinllapa kaq

44 Jisusmi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Noqapi kriyiqqam mana noqapillachu kriyiykanqa. Ashwanmi Taytay Dyuspipis
kriyiykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa. 45 Chaymi mayqan noqata rikawaqqa
chay kach'amuwaqtapis rikaykan. 46 Chaqa noqaqam kay mundupaqqa achikchakuq
michanshina kani. Chaymi kay mundumanqa shamushqa kani, noqapi yuyakuqkuna
tutayaqpishina ama chinganambaq. 47 Piru nishqayta mana kasuwaqtaqam noqaqa mana
sintinsyanichu, kastigadu kanambaqqa. Chaqa manam shamushqachu kani, kay mundupi
tiyaqkunata kastiganayqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq.
48 Piru chay jwisyu diya ch'ayamuptinmi, nishqayta yach'ashpa mana kasuqtaqa Taytay
Dyus rin kastigaq, chay nishqayta mana kasuwashqanrayku. 49 Chaqa noqaqam mana
yuyashqaytachu yach'achikuniqa. Ashwanmi Tayta Dyus kach'amuwashqa, pay nishqandalla yach'achikunayqa. 50 Allitam kayshina yach'ani: Taytay Dyus kamachikushqanda
kasuqkunam suq bidapi tukuy tyimpu rinllapa kawsaq, nishpa. Chaymi Taytay Dyus
niwashqandalla yach'achikuniqa.

13

Jisusmi yach'akuqningunapa ch'akingunata mayllarqan

1 Paskwa fyista ch'ayamuykaptinnam, Jisusqa yach'arqan: Ch'ayamunnam wañunay
diya, kay mundumanda Tayta Dyusman kutirinaypaq, nishpa. Kay mundupi Jisuspi
kriyiqkunataqam payqa tukuy tyimpu ancha kuyarqan.
2 Piru dyabluqam Simumba churin Judas Iskaryutita yuyachishqa karqan, Jisusta
intrigakunambaq kuntraqkunaman. 3 Jisusqam yach'arqan: Taytay Dyusmi noqata ancha
pudirniyuqta rurawashqa. Paymanda shamushpam, paymanna rini kutiriq, nishpa.
4 Chaymi noqaykunawan mikuykashpa, mesapi tiyaykashqanmanda atarishpa, kapanda
llushtikushpa, suq chakichikuq traputa sinturakurqan. 5 Chaymandaqam suq taksha
pilankuman yakuta basyashpa, ch'akiyllapata mayllarqan. Mayllashpaqam, chay sinturakushqan trapuwan ch'akiyllapata chakichirqan.
6 Chaymandaqam Simun Pidrupa ch'akindana rirqan mayllaq. Chaymi Simun Pidruqa
nirqan:

—Taytitu, ¿qamchu ch'akiykunata ringi mayllaq? nishpa.

7 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqa rurashqaytaqam manaraq atingichu intyindiyta. Chaymandaraqmi ringi intyindiqqa, nishpa.

8 Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

---

* 12:38 Isaías 53.1 * 12:40 Isaías 6.10

—Taytitu, maychikapismi mana nunka balinmanchu, qam ch'akiykunata mayllanaykiqa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqa mana ch'akikita mayllaptiyqam, mana yach'akuqniychu ringi kaq, nishpa.
[9] Chayshina niptinraqmi, Simun Pidruqa nirqan:
—Taytitu, amar ch'akiytallachu mayllayqa. Ashwanri makiykunata, umaytapis mayllayqa, nishpa.
[10] Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:
—Chayraq mayllakuqmi mana nisitanchu, tukuy kwirpunda mayllananqa. Chaqa tukuy kwirpunmi limpyu. Ch'akingunatallam balin mayllanambaqqa. Qamkunaqam yaqqa yumbayniki limpyu kangillapa; piru manam yumbaynikichu, nishpa.
[11] Chayshinaqam Jisusqa nirqan, yach'ashpa: Pim rin intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa. Chaymi nirqan "Manam yumbaynikichu limpyuqa kangillapa", nishpa.
[12] Chayshina ch'akiyllapata mayllashpaqam, chay kapanda rurakurishpa, tiyarishpa mesaman, kayshina tapuwarqanllapa:
—¿Intyindingillapachu: Imapaqraq Jisukristu ch'akiyllapata mayllashqa, nishpaqa?
[13] Qamkunaqam niwangillapa: "Yach'achikuqniy" ichu "Kamachikuqniy", nishpa. Chaytaqam allipta niwangillapa. Chaqa allibmi qamkunapa yach'achikuqniki, kamachikuqniki kani. [14] Piru chayshina kashpapismi, ch'akikillapata mayllashqa kani. Chayshinar qamkunapis suqniki suqniki ch'akikillapata mayllachinakuy. [15] Chaqa noqaqam allita rurashpa, kawsashqa kani. Chayri chay kawsashqayshina, qamkunapis shumaqta kawsayllapa. [16] Alliptam niykillapa, suq kriyaduqam mana atinchu kayta mas kamachikuq patrunninmandaqa. Suq kach'adupismi mana mas kamachikuqchu patrunninmandaqa.
[17] Kay nishushqayllapata intyindiwashpa, chayshina rurashpaqam, kushikushpa ringillapa kawsaq.
[18] 'Chaytaqam mana yumbaynikipaqchu niykillapaqa. Chaqa qamkunata akrashushpaqam, allita riqsiykillapa. Piru rinmi kumpliq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Noqawan pulla mikuqmi kuntraypaq tikrakashqa", nishpa.* [19] Chay nishushqayllapaqam manaraq kashqachu. Piru noqa kikiymi chaykunapaq niykillapa, chay nishushqayta rikashpa, kriyinaykillapa: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpa. [20] Alliptam niykillapa, kach'ashqayta mayqan ch'ayachiqqam noqatashina ch'ayachiykan. Noqata ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiykan, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Judasmi rin intrigakuwaq", nishpa
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

[21] Chayshina nishpaqam Jisusqa ancha llakishpa, kayshina niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.
[22] Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa chapanakurqayllapa. Chaqa manam yach'arqayllapachu: ¿Mayqanniypaqmi chayshinaqa niykan? nishpaqa. [23] Kanan Jisusqam noqata ancha kuyawarqan. Chaymi laditumbi isqandashpa, mikuykarqay. [24] Chaypi kaykaptiymi, Simun Pidruqa siñiyawarqan, Jisusta tapunaypaq: ¿Pish chay intrigakuqqa? nishpa. [25] Chaymi noqaqa Jisusman isqandashpa, uyaritaplla tapurqay:
—Taytitu, ¿pitaq chay intrigakushuqqa? nishpa.
[26] Chaymi Jisusqa niwarqan:
—Noqam suq pidasu kachangata nuyuchishpa, chay intrigakuwaqtaqa rini qoq, nishpa.
Chayshina niwashpaqam, suq pidasu kachangata mikunapi nuyuchishpa, Simumba churin Judas Iskaryutita qorqan. [27] Chay pidasu kachangata Jisus qoptinqam, Judasqa ch'askirqan. Piru chay urasmi dyabluqa Judaspa shunqonman yaykurqan. Chaymi Jisusqa paytaqa kayshina nirqan:
—Chay ruranayki kaqtaqar utqana ruray, nishpa.

---

* 13:18 Salmo 41.9

[28] Piru mesapi kaqkunaqam mana ni mayqanniypis intyindirqayllapachu: ¿Imapaqraq
kayshinaqa nin? nishpaqa. [29] Wakinniyqam yuyarqayllapa: Judaspa makimbim chay
taliga qellayqa. Chaych'i Jisusqa kach'aykan, kay fyistapaq imata randinambaq, ichuraq
pubrikunata imata qonambaq, nishpa. [30] Chaymandaqam chay Judasqa chay pidasu
kachangata mikushpaqa, chay kaykashqanmanda atarishpa, lluqshirqanna sawaman.
Chay urasqam tutana karqan.

Jisusmi kay mushuq liyta kamachikurqan

[31] Chayshina Judas sawaman lluqshiptinqam, Jisusqa nirqan:
—Kay diyakunam Tayta Dyus noqapaq yumbayta rin yach'achiq: Noqamanda
Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq, nishpa. [32] Chaqa noqa ancha allita
rurashqayraykum, Taytay Dyusqa ancha alabadu rin kaq. Kanan Dyus kikinmi das
yumbayta rin intyindichiq: Noqamanda Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq,
nishpa. [33] Kuyashqay wambraykuna, mananam qamkunawanqa unaytachu rini kaq.
Chayraykum ringillapa maskawaq. Piru isrraylinukunata nishqayshinam, qamkunatapis
niykillapa, may rishqaymanqam mana atingillapachu riyta, nishpa. [34] Chaymi kay mushuq
kamachikushqayta niykillapa: Noqaqam ancha kuyaykillapa. Chayshinallar qamku-
napis suqniki suqnikiwan kuyanakuyllapa, nishpa. [35] Chayshina qamkuna shumaqta
kuyanakuptikiqam, chay rikashuqkunaqa rinllapa yach'aq: Alliptam paykunaqa Jisuspa
yach'akuqninguna, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq"
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

[36] Simun Pidrum Jisusta tapurqan:
—Taytitu, ¿maymanmi ringi riq? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—May rishqaymanqam mana ringichu atiq ikiyta riytaqa. Chaymandaraqmi ringi
sigiwaqqa, nishpa.
[37] Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:
—Taytitu, ¿imaraykutaq kananqa mana atinichu sigishuytaqa? Chaqa listum kani,
qambi kriyishqayrayku wañunaypaq, nishpa.
[38] Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Alliptachu qamqa listu kangi noqapi kriyishqaykirayku wañunaykiqa? Piru alliptam
niyki, gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: "Manam riqsinichu
Jisustaqa", nishpa.

14

Jisusmi ñanninchiqshina Tayta Dyusman ch'ayananchiqqa

[1] 'Amar llakiyllapachu ni manchayllapachu. Ashwanri Tayta Dyuspi yuyakushpaqa,
noqapipis yuyakuyllapa. [2] Taytay tiyashqambiqam kan ancha achka wasikuna. Mana
kaptinqach'i, nishunayllapata. Noqam rishpa, mas wasikunata rurashaq qamkunapaq.
[3] Chaymandaqam syilupi qamkunapaq chay lugarta allichashpa, rini kutimuq apashu-
nayllapa, chay kashqaypi qamkunapis pullay kanaykillapa. [4] Qamkunaqam noqapaq
yach'angillapana: Jisukristum waqmanmi rin, nishpa. Chaqa ñandapismi riqsingillapana.
[5] Chayshina Jisus niptinqam, Tumasqa nirqan:
—Taytitu, manam yach'anillapachu: Maymanmi ringi, nishpaqa. Chayshinaqa
¿imashinataq atinillapa yach'ayta: Mayqan ñandam rishaqllapa chay rishqaykimanqa?
nishpa.
[6] Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:
—Dyusman riq ñanmi kani. Allip kaqmi kani. Kawsachikuqpismi noqa kani. Chaqa
manam pipis pay kikinllaqa atinchu ch'ayayta Tayta Dyusmanqa. Noqaraykullam
atingillapa ch'ayaytaqa. [7] Chaymi noqata riqsiwashpaqa, Taytaytapis riqsingillapa. Chaqa
noqata rikawashpaqam, alabis paytapis rikaykangillapana, nishpa.

[8] Chaymi Filipiqa nirqan:
—Taytitu, rikachiwayllapar Taytaykita, payta rikashpa, noqaykuna kushikunaypaq, nishpa.
[9] Chayshina tapuptinmi, Jisusqa Filipita nirqan:
—¡Filipi, unaynam qamkunawanqa kani! ¿Ima, kanangamanchu manaraq riqsiwashqa kangi? Noqata rikawaqqam Taytaytapis rikashqana. Chayshinaqa ¿imaraykutaq niwangi: "Rikachiwayri Taytaykita", nishpaqa? [10] ¿Ima, manachu kriyingi: Jisusmi Taytanwan suqlla; Tayta Dyusmi Jisuswan suqlla, nishpaqa? Chaqa tukuy ima nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwanmi Taytay noqawan kashpa, yumbay chay rurashqaykunata pay kikin rurashqa. [11] Chayri kriyiwayllapa, Taytaywanmi suqlla kani. Paypismi noqawan suqlla. Piru mana munashpa kriyiwaytaqa, chay rurashqaykunata rikashpa, kriyiwayllapa. [12] Chaqa alliptam niykillapa, noqapi kriyiqkunaqam rurashqay layakunata rinllapa ruraq. Noqa Taytayman riptiymi, mas ispantaypaq milagrukunata rinllapa ruraq. [13] Chaymi shutiypi tukuy ima mañawashqaykita rini ruraq. Chayshina ruraptiyqam, ancha achka runa, warmi Tayta Dyusta rinllapa alabaq. [14] Mushuqmanda niriykillapa: Noqapa shutiypi tukuy ima mañawashqaykitam rini ruraq, nishpa.

Jisusmi ufrisikurqan Santu Ispiritunda kach'amunambaq

[15] Qamkuna noqata allipta kuyawashpaqar, kamachikushqayta ruraylapa. [16] Kanan noqaqam Taytayta rini mañaq, suq kunswilashuqta kach'amunambaq, qamkunapa pullayki tukuy tyimpu kanambaq. [17] Payqam Dyuspa Santu Ispiritun. Payqam allip kaqtalla qamkunata rin yach'achishuq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam paytaqa mana atinllapachu ch'askiyta shunqombiqa. Chaqa paytaqam mana rikanllapachu, ni riqsinllapachu. Piru qamkunaqam Santu Ispiritutaqa riqsingillapa, qamkunawan kashqanrayku. Kanan payqam qamkunapi tukuy tyimpu rin kawsaq. [18] Manam rinichu dijashuqllapa wakchatashinaqa. Ashwan qamkunamanmi rini kutimuq. [19] Ashla tyimpumandaqam runakunaqa manana rinllapachu rikawaq. Piru qamkunaqam ringillapa rikariwaq. Chaqa noqa kawsamushqayraykum qamkunapis tukuy tyimpu ringillapa kawsaq. [20] Chay kawsamushqay diyapim qamkunaqa ringillapa yach'aq Taytaywan kashqayta, noqawan kashqaykillapata, noqapa ispirituy qamkunapa shunqoykipi kashqanda. [21] Kamachikushqayta kasuqqam allipta kuyawan. Chay kuyawaqtaqam Taytayqa kuyan. Noqapismi paytaqa kuyashpa, payman rini shamuq riqsiwanambaq.
[22] Chaymi suq Judas (mana chay Judas Iskaryutichu), nirqan:
—Taytitu, ¿imashinam noqaykunallaqa rinillapa rikashuqqa? ¿Imaraykutaq chay mana kriyiqkunapis mana rinllapachu rikashuqqa? nishpa.
[23] Chayshina tapuptinmi, Jisusqa chay allin Judasta nirqan:
—Qamkuna kuyawashpaqam, nishqayta ringillapa kasuwaq. Kanan Taytayqam qamkunata rin kuyashuq. Chaymi noqaqa Taytaywan rini shamuq, qamkunawan pulla kawsanaypaq. [24] Kay nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwan chay kach'amuwaq Taytay niwashqandallam noqaqa niykillapa. Piru mana kuyawaqqam chay nishqaytaqa mana kasunchu.
[25] 'Yumbay kaykunatam pullaykillapa kashparaq, noqa kikiy niykillapa. [26] Piru Taytaymi rinna kach'amuq Santu Ispiritunda noqapa rrimplasuy, qamkunata yanapashushpa kunswilashunan. Chay Santu Ispiritunmi tukuy imata rin yach'achishuqllapa. Tukuy ima nishushqaytapismi rin yuyachishuqllapa.
[27] 'Dyuspi mana kriyiqkunaqam mana noqashinaqa atinllapachu yanapashuyta, kushikushpa shumaqta kawsanaykillapa. Piru noqaqam rini yanapashuqllapa, kushikushpa kawsanaykillapa. Chaymi dispidikashpa niykillapa, ama nimata manchayllapachu ni llakiyllapachu. [28] Chaqa uyawashqam kangillapa, kayshina nishushqayta: "Rishpaqam rini kutimuq qamkunaman", nishpa. Noqamandaqam Taytay mas kamachikuqqa. Chaymi qamkuna allipta kuyawashpaqa, Tayta Dyusman riptiyqa, dijuru kushikungimanllapa. [29] Kaykunataqam nishushqallapa kani, manaraq nimapis pasaptin, kay nishushqayta rikashpa, noqapi yuyakunaykillapa.

30 ’Qamkunawanqam manana achkataqa rinichu parlaq. Chaqa kay mundupa ka-
machikuqnin dyabluqam shamuykanna. Piru payqam mana nima pudirniyuqchu,
noqata kamachiwananqa. 31 Ashwanmi Tayta Dyusta kasushpa, noqaqa rini wañuq,
yumbay runakuna, warmikuna yach'ananllapa: Jisukristum Tayta Dyusta kuyashpa,
kamachishqanda ruran, nishpa.
Chaymandaqam nirqambis:
—Atariyllapa. Akullapana, nishpa.

15

Jisusqam noqanchiqkunawanqa suq yura ubasshina

1 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Noqaqam suq yura ubasshina kani. Taytayqam chay yura ubasta kwidaqshina.
2 Noqapi yuyakuqkunaqam chay yurapa allin rikrangunashina. Piru Taytayqam chay
yurapa mana puqoq rikrangunataqa kuchun. Piru chay puqoq rikrangunataqam
tirapashpa qoraykanshina. Chaqa paykunapa bidanmanda tukuy ima mana baliqku-
nata wichukuykan, mas shumaqta payta kasunanllapa. 3 Chaymi Dyus nishqanda
yach'achishuptiyqa, qamkunaqa qoradushina kangillapa. 4 Noqaqam qamkunata tukuy
imapi rini yanapashuq. Chayri noqapi tukuy shunqo yuyakushpa, kawsayllapa. Chaqa suq
yura ubaspa rikran pitikashpaqam, manana atinchu puqoyta. Chayshinallam qamkunapis
noqapi mana yuyakushpaqa, mana atingillapachu Dyus munashqanda rurashpa kawsay-
taqa.
5 ’Noqaqam chay yurashina kani. Qamkunaqam chay yurapa rikrangunashina
kangillapa. Chaymi noqapi yuyakuptikiqa, rini yanapashuq, allita rurashpa kawsanaykil-
lapa, ancha puqoq yurashina kanaykillapa. Piru noqapi mana yuyakushpaqam, mana
atingillapachu shumaqta kawsaytaqa. 6 Chaqa noqapi mana yuyakuqqam wichukushqa
rin kaq. Tukuy jwirsandam limpu rin pyirdiq, suq yurapa rikran pitikashpa chakiqshina.
Chay rikrandaqam ninapi rupachinllapa.
7 ’Piru qamkuna noqapi yuyakushpa, nishushqayta kasuwaptikiqam, tukuy ima
mañashqaykita Taytayqa rin qoshuqllapa. 8 Kanan qamkuna allita rurashpa kawsap-
tikiqam, chay rikashuqkunaqa Dyusta rinllapa alabaq. Chaqa chayshina kawsashpa,
ancha puqoq yurashina kashpaqam, allip yach'akuqniykuna ringillapa kaq. 9 Taytaymi
noqata ancha kuyawan. Chayshinallam noqapis qamkunataqa ancha kuyayki. Chayshina
kuyashuptiyqar, noqamandaqa ama akrakayllapachu. 10 Chaqa noqaqam Taytay Dyus ni-
washqanda kasuni. Chaymi paymandaqa mana akrakanichu. Chayshinallam qamkunapis
kasuwashpaqa, mana nunka noqamandaqa ringillapachu akrakaq.
11 ’Chaykunataqam niykillapa, noqawan tukuy shunqo kushikunaykillapa. 12 Chaymi
kayshina kamachiykillapa: Noqa kuyashushqayshinar, suqniki suqnikiwan kuyanakuyl-
lapa. 13 Suq runa yanasungunata (yanasangunata) ancha kuyashpaqam, wañunman
washanambaq. Chay laya wañuqmi yumbay runamanda mas kuyakuqqa. 14 Nishushqayta
kasushpaqam, yanasuykuna (yanasaykuna) kangillapa. 15 Mananam kriyadushinachu
kangillapa. Chaqa suq kriyaduqam mana yach'anchu: Patrunniymi kay imata rin
ruraq, nishpaqa. Piru noqaqam Taytay tukuy ima niwashqanda qamkunata nishushqa
kani. Chaymi yanasuykunana (yanasaykunana) kangillapa. 16 Piru manam qamkunachu
noqataqa akrawashqa kangi. Ashwanmi noqa qamkunata akrashushpa, numbrashushqa
kani, rinaykillapa noqapa shumaq nutisyayta yach'achikuq, achka runa, warmi tukuy
tyimpu noqapi yuyakunanllapa. Chayshina ancha puqoq yurashina kaptikillapaqam,
noqapa shutiypi tukuy ima mañakushqaykita Tayta Dyusqa rin qoshuqllapa. 17 Chaymi
niriykillapa, suqwan suqwan kuyanakunayki.

Jisusta ch'iqniqkunam noqanchiqtapis rinllapa ch'iqniwaqninchiq

18 ’Noqapi mana kriyiqkunam ancha ch'iqniwanllapa. Chaymi qamkunatapis
ch'iqnishungillapa. 19 Chaqa unaynam noqapi mana kriyiqkunamanda akrashushqallapa
kani. Chaymi paykunashina manana ruraptikillapaqa, ch'iqnishungillapa. Piru qamkuna

mana allita ruraptikiqach'i, paykunaqa kuyashungimanllapa uchayuq masingunatashina.
20-21 Chaqa qamkunata nishushqayshinam: “Suq kriyadutaqa mana rrispitanllapachu maski
patrunninmandaqa.” Chayshinallam qamkunatapis mana rinllapachu rrispitashuq maski
noqamandaqa. Chaymi chay mana kriyiqkunaqa noqata qesachawashpa, qamkunatapis
rinllapa qesachashuq. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam kach'amuwaq Dyustapis mana
riqsinllapachu yuyaynimbiqa. Chaymi qamkuna noqapi yuyakuptikiqa, qamkunatapis
rinllapa qesachashuq. Piru kasuwaqkunaqam qamkunatapis rinllapa kasushuq.
22 ’Noqa mana shamuptiy yach'achikuqqach'i, chay qesachakuqkunaqa mana
uchayuqchu kananda. Piru kananqam uchangunapaq yach'achiptiyqa, manana
atinllapachu niyta: “Manam yach'arqaychu: Uchayuqmi kani, nishpaqa”. 23 Chaymi
noqata ch'iqniwaqkunaqa Taytaytapis ch'iqniykanllapa. 24 Kanan ispantaypaq
milagrukunata paykunapa ñawpambi mana ruraptiyqach'i, mana uchayuqchu
kanandallapa. Piru paykunaqam chay milagrukunata rikashpapis, noqata, Taytayta
ch'iqniwanllapa. 25 Piru chayshinaqam pasashqa, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi
kayshina nishqan: “Mana nima uchayuq kaptiypismi, ch'iqniwarqanllapa”, nishpa.*
26 ’Piru noqaqam Tayta Dyusman rishpaqa, rini kach'amuq chay kunswilakuq Santu
Ispiritunda. Paymi Dyusmanda shamushpa, allip kaqtalla rimashpa, noqapaq rin
yach'achishuqllapa. 27 Qamkunapismi noqapaq ringillapa yach'achikuq. Chaqa qallar-
ishqay diyamandapacham qamkunaqa pullay kashqallapa kangi.

16

1 Jisusqam nirqambis:
—Chaykunataqam nirqaqllapa, qamkuna padisishpapis, ama disanimakanayki. 2 Chaqa
rinllapam qatishuq sinaguga wasikunamanda. Rinmi ch'ayamuq tyimpu, wan-
chishuqkuna kayshina yuyanan: Chay mana baliq Jisuspi kriyiqkunata wanchishpaqam,
Taytanchiq Dyusta kasuykanchiq, nishpa. 3 Chaqa paykunaqam noqapi Taytaypi mana
nunka yuyakushpa, chayshinaqa rinllapa wanchishuq. 4 Kayshinaqam niykillapa, chay
qesachashunan uras ch'ayamuptin, yuyanaykillapa kay nishushqayta, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiqllapa

Jisusqam kayshinapis noqaykunataqa yach'achiwarqan:
—Qamkunawan kaykashpam, manaraq yumbaytachu nishurqaqllapa. 5 Kanan rininam
kutiriq Taytay kach'amuwaqman. Piru qamkunaqam mana tapuwangichu: “¿Maymanmi
ringi?” nishpaqa. 6 Ashwanmi kaykunata nishuptiyllapaqa, ancha llakingillapa. 7 Piru ama
llakiyllapachu. Allip kaqtam niykillapa. Qamkunapaqqam mas alli, kay mundumanda
rinaypaq. Mana riptiyqam, chay kunswilashuq Santu Ispirituqa mana rinchu shamuq
qamkunamanqa. Piru noqa rishpam, rini kach'amuq, qamkunaman shamunambaq.
8 Chaymi chay Santu Ispiritu shamushpaqa, kay mundupi uchayuqkunata rin yuyachiq:
Ay, uchayuqmi kani, ninambaqllapa. Rinmi yuyachiqpis: Dyusmi ancha allin. Paymi rin
jusgawaqninchiq, ninambaqllapa, 9 yach'anambaqllapa: Jisuspi mana kriyishqayraykum,
uchayuqna kani, nishpa. 10 Chayshina Taytay kashqanman kutiptiyqam, manana ringilla-
pachu rikawaq. Piru ringillapam yach'aq: Jisukristum ñanninchiqshina, Dyusman ri-
nanchiqllapaqa, nishpa. 11 Ringillapapismi yach'aq: Tayta Dyusmi, ancha allita jusgashpa,
kay mundupa kamachikuqnin dyabluta sintinsyashqana, kastigadu kanambaq, nishpa.
12 Jisusqam kayshinapis nirqan:
—Kanmi masta qamkunata nishunaypaq. Piru kananqam mana ringillapachu atiq
intyindiyta. 13 Piru Dyuspa Santu Ispiritun shamushpam, tukuy ima allip kaqta rin
yach'achishuqllapa. Manam rinchu yach'achishuq pay yuyashqandaqa. Ashwanmi
yumbay uyashqanda qamkunataqa rin intyindichishuq: Kaykunam rin pasaq, nishpa.
14 Chay Santu Ispiritum noqataqa rin alabawaq. Kanan noqamanda uyashqandam rin
yach'achishuqllapa. 15 Taytay Dyus tukuy ima yuyashqandam noqapis yach'ani. Chaymi
chay yach'ashqayta Santu Ispiritupis rin yach'achishuqllapa, nishpa.

---

* 15:25 Salmo 35.19; 69.4

Jisuspa yach'akuqninguna puntata llakishpam, rinllapa kushikuq

16 Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. ⌞Chaqa Taytaymannam rini kutiriq.⌟ Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq, nishpa.

17 Chaymi wakin noqaykuna yach'akuqningunaqa suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:

—¿Imapaqmi kay layataqa niwanchiq? ¿Imam munan niyta: "Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. Chaqa Taytaymanmi rini kutiriq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq", nishpa? 18 ¿Imam munan niyta, "Ashla diyamanda", nishpaqa? Manam intyindinichu chay nishqandaqa, nishpa.

19 Piru Jisusqam yach'arqanna noqaykuna parlashqaypaq. Chaymi niwarqanllapa:

—Noqam nishushqallapa kani: "Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq" nishpa. ¿Ima, kaypaqchu qamkunaqa tapunakuykangi? 20 Alliptam niykillapa, qamkunaqa ancha llakishpa, ringillapa waqaq. Piru noqata kuntrawaqkunaqam rinllapa kushikuq. Piru chayshina qamkuna ancha llakishpapismi, ringillapa kushikuq. 21 Suq warmi qeshyanan uras ch'ayamuptinqam, nanaywan ancha padisin. Piru wawitanda qeshyashpaqam, qonqanna nanashqandaqa. Chaqa kay mundupi wawitan nasiptinqam, anchana kushikun. 22 Chayshinam qamkunapis kananqa ancha llakingillapa. Piru kutimushpam, rini watukushuqllapa. Chay diyapiqam tukuy shunqo ancha ringillapa kushikuq. Mananam ni pipis atinqachu llakichishuytaqa.

23 'Kanan chay diyapiqam manana nimatapis ringillapachu tapuwaq. Ashwanmi allipta niykillapa, shutiywan Taytay Dyusman ringillapa mañakuq. Chaymi payqa rin qoshuqllapa. 24 Kanangamanmi mana nimatapis shutiywanqa Taytaymanqa mañakushqallapachu kangi. Paymanri mañakuyllapa, ch'askishpa, ancha kushikunaykillapa.

Jisusmi kay mundupi yumbay kuntraqkunata rin binsiq

25 'Kanangamanmi achka kumparasyunwan qamkunata yach'achishushqa kani. Piru suq tyimpupiqam manana chay kumparasyungunawanqa rinichu yach'achishuqllapa. Ashwanmi ancha klaruta rini yach'achishuqllapa Taytaypaqqa. 26 Chay tyimpupiqam Taytaymanqa ringillapa mañakuq noqapa shutiypi. Mananam nisisaryuchu rin kaq, noqalla qamkunapaq mañakunaypaqqa. 27 Chaqa qamkunaqam noqata kuyawashpa, yuyakungillapa: Jisukristum Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa. Chaymi Taytay Dyus ancha kuyashungillapa. 28 Tayta Dyusmandam kay munduman shamurqay. Piru kananqam kay munduta dijashpa, paymanna rini kutiriq, nishpa.

29 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Kananqam manana kumparasyunwanchu noqaykunataqa yach'achiwaykangi. Ashwanmi ancha klarutana niwaykangillapa. 30 Kananqam noqaykunaqa intyindinina: Qami tukuy imata yach'angi, nishpa. (Chaqa manaraq tapushuptiyllapam, qamqa yach'angina: Kayshinam rinllapa tapuwaq, nishpa.) Chaymi mana ni nisisaryuchu noqaykuna tapushunayqa. Chayraykum yach'anillapa: Dyusmi qamtaqa kach'amushushqa, nishpa.

31 Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—¿Kananqachu allipta noqapi yuyakungillapa? 32 Kanalitanmi chay urasqa rinna ch'ayamuq. Chay uraspillam qamkunaqa waqta kayta ringillapa shikwakaq. Noqataqam sapalitayta ringillapa dijawaq. Piru manam sapalitayllachu rini kaq. Chaqa Taytaymi noqapa pullay. 33 Chaymi kaykunata nishushqallapa kani, noqapi allita yuyakushpa, ama nimata manchanaykillapa. Kay mundupi ringillapa padisiq. Piru noqapi yuyakushpa, animakayllapa. Chaqa noqaqam kay mundupi yumbay kuntrawaqkunata binsishqa kani.

17

Jisusmi paypi yumbay kriyiqkunapaq Dyusman mañakurqan

1 Chaykunata nishpaqam, Jisusqa syiluman chapakushpa, kayshina mañakurqan:

—Taytitu, chay wañunay urasqam ch'ayamuykanna. Chayri runakunata noqa
Churikipaq intyindichiy: Jisukristum ancha allin ancha kamachikuq, nishpa. Chayshina
willaptikiqam, noqapis paykunata atishaq yach'achiyta: Tayta Dyusmi ancha allin ka-
machikuq, nishpa. [2] Qami numbrawashqa kangi, yumbayta kamachinaypaq, noqapi yum-
bay yuyakuqkunata tukuy tyimpupaq kawsachinaypaq. Chaqa paykunatam animachishqa
kangi, noqapi yuyakunanllapa. [3] Kanan qamllam allip Dyusqa kangi. Qam kikikim
kach'amuwashqa kangi kay munduman. Chaymi qambi, noqapi yuyakuqkunaqa suq
bidapi tukuy tyimpupaq rinllapa kawsaq.

[4] 'Yumbay niwashqaykitam rurashqana kani, kay mundupi yumbay tiyaqkuna
yach'ananllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kamachikuq, nishpa. [5] Taytitu, unayqam
manaraq kay mundu kaptin, ancha baliq llipyaq kamachikuq kashpa, qamwan kawsarqay.
Kanambisri ruray, chay unayshina karinaypaq.

[6] 'Kay mundupi kawsaqkunamandam qam wakingunata akrashqa kangi,
yach'akuqniykuna kanambaq. Chaymi paykunata qambaq yach'achishqa kani. Kanan
paykunaqam qam nishqaykita kasushqallapa. [7] Chaymi kananqa paykunaqa yach'anllapa:
Jisukristum tukuy imata ruran, yach'achikun, Tayta Dyus yanapaptin, nishpa. [8] Chaqa qam
niwashqaykitallam paykunataqa yach'achishqa kani. Chaymi noqapi allita yuyakushpa,
kananqa yach'anllapana: Allibmi Tayta Dyus Churin Jisukristuta kach'amushqa, nishpa.

[9] 'Chaymi qamba kaqkunapaq ancha rrugayki. Chaqa paykunataqam noqata qowashqa
kangi. Piru chay kuntrashuqkunapaqqam mana rrugaykichu. [10] Chaqa noqapa yumbay
yach'akuqniykunaqam qambapis. Chayshinallam qamanda yumbay yach'akuqkunapis
noqapa. Chayshina noqapa kashpam, paykunapis suqkunata intyindichinllapa: Jisukris-
tum ancha allin kamachikuq, nishpa.

[11] 'Noqaqam kay mundumandaqa qamanna rini shamuq. Piru yumbay yach'akuqniyqam
kay mundupilla rinllapa kidaq. Chaymi ancha allin Taytitu, qamta rrugayki noqapi
yuyakuqkunata allita kwidanayki, suq ayllushina kuyanakushpa kawsananllapa, qam no-
qawan kawsashqanchiqshina. [12] Chaqa kay mundupi paykunapa pullanllapa kashpaqam,
noqaqa chay qowashqayki yach'akuqniykunata kwidashqa kani, qam yanapawaptiki.
Chaymi yumbay paykunamanda chay chinganambaq kaqlla rin chingaq, dyabluta ka-
sushqanrayku. Chayshina chingaptinmi, qamba Santu Libruykipi nishqanqa rin kumpliq.

[13] 'Kananqam qam kashqaykimanna rini kutimuq. Piru kay mundupiraq kashpaqam, kay
yach'akuqniykunata yach'achini, noqa kushikushqayshina, paykunapis ancha kushiku-
nambaq. [14] Chaymi noqaqa yach'achiwashqaykita paykunataqa yach'achishqana kani.
Chayraykum chay mana munaq kriyiqkunaqa paykunataqa ancha ch'iqninllapa. Chaqa
noqapi kriyiqkunapismi noqashinana yuyanllapa. Mananam yuyanllapachu chay mana
kriyiqkunashinaqa. [15] Piru manam rrugaykichu, paykunata kay mundumanda surqon-
aykipaqqa. Ashwanmi rrugaykiqa dyablumanda washanaykipaq. [16] Noqaqam mana kay
mundumanda kaqkunashinachu yuyani. Chayshinallam noqapi kriyiqkunapis manana
kay mundumanda kaqkunashinachu rinllapa yuyaq. [17] Yush'ayku paykunata akrashpa
yach'achiy, qamtalla kasushunanllapa. Chaqa chay yach'achikushqaykiqam mana llul-
lachu. Ashwanmi allip kaqlla. [18] Taytitu, qamqam kay munduman kach'amuwashqa
kangi. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata kay mundupi tiyaqkunaman
kach'ashqa kani, noqapaq yach'achikunanllapa. [19] Chaqa paykunata washanaypaqmi noqa
kikiy intrigakani wañunaypaq, paykunapis allip kaqpi kriyishpa, tukuy shunqo qaman
intrigakananllapa.

[20] 'Paykuna noqapaq yach'achikuptinmi, suqkunapis noqapi rinllapa yuyakuq. Chaymi
mana kay kriyiqkunapaqllachu rrugaykiqa. Ashwanmi rruqaykiqa noqapi manaraq kriy-
iqkunapaqpis, [21] yumbaynin qambi, noqapi kriyishpa, suq ayllushina kanambaqllapa, qam
noqawan suq ayllushina kashqanchiqshina. Chayshina kuyanakushpa kawsaptinllapam,
suqkuna paykunata rikashpa, rinllapa kriyiq: Taytanchiq Dyusmi Jisusta kach'amushqa,
nishpa. [22] Chaqa qam numbrawashqa kangi, ancha yach'ayniyuq kamachikuq kanaypaq.
Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata numbrashqa kani, ancha yach'ayniyuq

kamachikuqkuna kashpa, kuyanakushpa, suq kwirpushinalla kananllapa, qam noqawan
kashqanchiqshina. [23] Kanan qamqam noqawan kashpa, ancha yanapawangi. Chayshi-
nallam noqapis paykunawan kashpa, ancha yanapani, suqwan suqwan kuyanakushpa
kawsananllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, chay mana kriyiqkunapis
yach'anqallapa: Alliptam Tayta Dyusqa Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa.
Yach'anqallapapismi: Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata ancha kuyan, Churin Jisusta
kuyashqanshina, nishpa.
[24] 'Taytitu, ancham rruqaykipis, kay qowashqayki yach'akuqniykuna may kashqaypi,
pullay kanambaqllapa. Rrugaykipismi yach'anambaqllapa: Tayta Dyusmi Churin Jisusta
ancha kuyashpa, ancha alaban, nishpa. Chaqa kay munduta manaraq rurashpam,
noqata ancha kuyawashqa kangi. [25] Ancha allin Taytitu, qamta kuntrashuqkunaqam
mana riqsishungichu. Piru noqaqam riqsiyki. Kanan yumbay kay yach'akuqniypismi
yach'an: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa.
[26] Taytitu, noqam paykunataqa yanapashqa kani, qamta riqsishunambaq shunqonllapapi.
Chayshinallam paykunata masta rini intyindichiq, suqkunata kuyanambaqllapa, noqata
kuyawashqaykishina. Chaqa chayta paykuna intyindiptinqam, noqapa ispirituyqa payku-
napa shunqombi rin kaq, nishpa.

18

Jisusta prisurqanllapa
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

[1] Chayshina Tayta Dyusman mañakushpaqam, Jisusqa noqaykuna
yach'akuqningunawan rirqayllapa chay kibrada Sidrumba chimba ladunman. Chaypim
karqan suq wirta. Chay wirtamanmi yaykurqayllapa. [2] Chay Judas Jisusta intrigakuqpismi
riqsirqan chay wirtataqa. Chaqa Jisusqam achka bwiltasta noqaykunawan chaypiqa
tandakashqa karqan. [3] Chaypi kaykaptiyllapam, kamachikuq isrraylinu kurakuna,
farisiyukunapis Dyuspa adurana wasinmanda suldadukunata kach'amurqan. Achka
rrumanu suldadukunapismi paykunawanqa shamurqan. Yumbaymi shamurqanllapa
lamparakunawan michakunawan, qerukunata, atun kuchillukunata piskakushpa. Chay
runakunapa ñawpandaqam Judas Iskaryuti shamurqan. [4] Piru Jisusqam yach'arqanna:
Kayshinam rin pasawaq, nishpa. Chaymi das ñawpaman rishpa, yumbayta tapurqan:
—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.
[5] Paykunaqam nirqan:
—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqam kani Jisus Nasaritmanda kaqqa, nishpa.
Kanan chay suldadukunapa pullanmi chay intrigakuq Judasqa karqan. [6] Chay uras Jisus
"Noqam kani" niptinmi, chay runakunaqa ikip ikip rishpa, pachaman waqtakarqanllapa.
[7] Chaymandaqam Jisusqa tapurirqan:
—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirirqanllapa:
—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.
[8] Chaymi Jisusqa paykunata nirirqan:
—Nishushqallapanam kani: "Noqam kani", nishpa. Noqata maskawashpaqa, kay suq
runakunataqa dijayllapa rinambaq, nishpa.
[9] Chayshina niptinmi, kumplirqan pay kikin kayshina nishqan: "Taytitu, chay
qowashqayki sigiwaqkunamandaqam mana ni suqta dijashqachu kani chinganambaq",
nishpa.
[10] Simun Pidruqam atun kuchilluyuq karqan. Chaymi payqa chay sinturakushqan
kuchillunda baynanmanda surqoshpa, chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadun
Malku shutiqta machitiyashpa, allin ladu rinrinda pitirqan. [11] Chayta rikashpaqam, Jisusqa
Pidruta nirqan:

—Chay atun kuchilluykitaqa chay baynambina waqaychay. Taytaymi niwashqa, ancha ñakanaypaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa upyanaypaq ancha ayaq yakushina. ¿Akasuchu mana rini ñakaq? nishpa.

Jisustam dimandarqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kurakunapi
(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Chay rrumanu suldadukunam kamachikuqninwan tukuy isrraylinukunapa suldadungunawan Jisusta piskashpa, makingunata ch'aqnarqanllapa. 13 Chaymandaqam aparqanllapa Anaspa wasinman. Chaqa Anasqam Kayfaspa swigrun karqan. Kayfasqam chay tyimpupiqa mas kamachikuq isrraylinu kura karqan. 14 Chay Kayfasmi chay mas kamachikuq isrraylinukunata nishqa karqan: "Noqanchiqkunapaqqam mas alli, suq runa wañunambaq, yumbay llaqta masinchiqkuna ama wañunanllapa", nishpa.*

Pidrum Jisusta ñigarqan
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Simun Pidrum suq yach'akuq masinwan Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chay suq yach'akuqqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa riqsishqan karqan. Chaymi payqa chay kurapa wasimba patyunman Jisuswan yaykurqan. 16 Pidruqam sawa pungupilla kidarqan. Chaymi chay suq yach'akuq masinqa punguman shamushpa, purtira chinata rrugashpa, ukukaman Pidrutaqa aparqan. 17 Chaymi chay purtira chinaqa Pidrutaqa kayshina tapurqan:

—¿Manachu qambis Jisuspa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Manám, nishpa.

18 Kanan ancha chiri kaptinmi, chay kamachikuq kurapa kriyadunguna, wakin suldadukunawan shayashpa, ninapi mashakuykarqanllapa. Chaymi Pidrupis paykunapa pullan shayashpa, mashakuykarqan.

Mas kamachikuq isrraylinu kurakunam Jisusta tapurqanllapa
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqam Jisusta tapurqan:

—¿Pikunam yach'akuqnikiqa? ¿Imatam yach'achikushqa kangi? 20 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqaqam yumbaypa ñawpambi rimashqa kani. Kutin kutinmi sinaguga wasikunapi, Dyuspa adurana wasimbipis yach'achikushqa kani. Chaqa yumbay llaqta masinchiq isrraylinukunam chaykunapi tandakanllapa. Manam nimatapis pakakushpaqa, yach'achikushqachu kani. 21 Chayshinaqa ¿imaraykutaq tapuwangi noqataqa? Chay uyawaqkunata tapuyqa. Paykunam nishunqallapa chay yach'achikushqaytaqa, nishpa.

22 Chayshina Jisus niptinmi, suq suldadu chaypi kaqqa suq laputa Jisusta qoshpa, tapurqan:

—¿Ima, chayshinachu mas kamachikuq kuranchiqta kuntistangi? nishpa.

23 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mana allita rimashqa kaptiyqa, niway ima malutam rimashqa kani, nishpa. Piru allip kaqta rimashqa kaptiyqa, ¿imapaqtaq maqawangiqa? nishpa.

24 Chaymandaqam Anasqa Jisusta ch'aqnashqatalla kach'arqan chay mas kamachikuq kura Kayfasman.

Pidrum Jisusta ñigarirqan
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Pidru chaypilla shayashpa mashakuykaptinmi, kayshina tapurqanllapa:

—¿Manachu qamqa chay runapa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Manam noqaqa yach'akuqninchu kani, nishpa.

---

* 18:14 San Jwan 11.50

[26] Chay kamachikuq kurapa suq kriyadunmi, chay kriyadupa rinrinda pitishqamba
ayllun karqan. Payqam Pidruta tapurqan:
—¿Akasuchu mana rikashushqa kani chay Jisuswan pulla kaptiki chay wirtapi? nishpa.
[27] Piru Pidruqam chayshina tapuptinqa, suq kutinda ñigarirqan. Chay urasllam suq gallu
kantarqan.

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

[28] *[Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi, Isrrayilpipis kamachikurqanllapa. Isrrayilpa rrumanu gubyirnunqam Pilatu shutirqan.]* Achikyaykaptin-
nam Kayfaspa wasinmanda Jisusta aparqanllapa rrumanu gubyirnu Pilatupa dispachun-
man. Piru manam yaykurqanllapachu chay dispachunmanqa. Chaqa kriyirqanllapa:
Chay furastiru rrumanukunawan kashpa, mapa shunqoyuq rinchiq kidaq. Chayshina ki-
dashpaqam, manana atinchiqmanchu mikuyta chay Paskwa fyistapi mikunataqa, nishpa.
[29] Chaymi chay gubyirnu Pilatuqa dispachunmanda lluqshishpa, paykunata tapurqan:
—¿Ima malutam rurashqa kay runaqa, qamkuna payta kuntranaykiqa? nishpa.
[30] Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Kay runa mana maluta rurashqa kaptinqach'i, noqaykunaqa mana apamunaytachu,
nishpa.
[31] Chaymi Pilatuqa paykunataqa nirqan:
—Qamkuna chay runata apashpa, liyniki nishqanshina justisyata ruraylapa, nishpa.
Chayshina niptinqam, chay isrraylinukunaqa nirqan:
—Qamkuna rrumanukunam mana dijawangillapachu wanchinayllapa, nishpa.
[32] Chayshinam kumplirqan Jisus nishqanqa: “Kruspim rini wañuq”, nishpa. (Chaqa
rrumanukunallam kruspi klabashpa wanchirqanllapa.) [33] Chaymi Pilatuqa yaykushpa
dispachunman, Jisusta qayashpa, tapurqan:
—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.
[34] Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Kikin yuyaynikimandachu kayshinaqa tapuwangi, ichu suqkuna parlachishushqa
kaptin? nishpa.
[35] Chaymi Pilatuqa nirqan:
—Manam noqaqa isrraylinuchu kani, qambaq yach'anaypaqqa. Ashwan llaqta masiki
isrraylinukuna, chay kamachikuq kurakunapismi qamtaqa intrigawashqallapa, kayshina
tapushunaypaq: ¿Ima malutam rurashqa kangi? nishpa.
[36] Chaymi Jisusqa Pilatuta nirqan:
—Suq lugarpim gubyirnuqa kani. Manam kay mundupichu. Kay mundupa gubyirnun
kaptiyqach'i, kasuwaqkunaqa pilyanandallapa, ama intrigakuwanan chay llaqta masiy
isrraylinukunaman. Lukismi mana kay mundupa kamachikuqninchu kani, nishpa.
[37] Chayshina niptinqam, Pilatuqa tapurqan:
—¿Chayshinaqachu gubyirnu kangi qamqa? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, qam nishqaykishinam gubyirnu kani. Noqaqam kay munduman shamushpa,
nasishqa kani, allip kaqta yach'achikunaypaq. Chaymi chay allip kaqta kasuqkunaqa noqa
nishqayta kasunllapa, nishpa.
[38] Chayshina niptinmi, Pilatuqa tapurqan:
—¿Imam chay allip kaqqa? nishpa.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa
(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

Chayshina tapushpaqam, chay Pilatuqa lluqshishpa sawaman, chay isrraylinukunata
kayshina nirqan:

—Manam nima dilituta paypiqa tarinichu. [39] Piru qamkunaqam kustumbriyuq
kangillapa, Paskwa fyistapi suq prisuta kach'anaypaq. ¿Munangillapachu kay gubyir-
nuykita kach'anaypaq? nishpa.
[40] Chayshina niptinqam, yumbay sh'uqyarqanllapa:
—¡Kay runataqa ama kach'aychu! ¡Ashwan Barrabasta kach'ayqa! nishpa.
Chay Barrabasqam suq ladrun saltiyadur karqan.

19

[1] Chaymandaqam chay gubyirnu Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta ancha fiyuta
asutinanllapa. [2] Kanan chay rrumanu suldadukunaqam suq kuruna kasha likiduta
rurashpa, Jisusta umachachirqanllapa. Kanan kapachirqanllapam suq granati kapata.
[3] Chaymandaqam ñawpanman qemikashpa, yanqa burlashpa, niqllapa:
—¡Biba, isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.
Chayshina nishpaqam, qaqllambi maqaqllapa.
[4] Chaymandaqam Pilatuqa dispachunmanda lluqshirishpa, isrraylinukunata nirqan:
—Rikayllapa, kay sawamanmi apamuni, qamkuna yach'anaykillapa: Gubyirnu Pi-
latuqam mana nima dilituta tarinchu paypiqa, nishpa.
[5] Chaymi Jisusqa sawaman lluqshirqan, chay kasha likidu kurunayuq, chay granati
kapayuqna. Chaymandaqam Pilatuqa paykunata nirqan:
—¡Mayá, kaypinam kay runaqa! nishpa.
[6] Chaymandaqam chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqa Dyuspa adurana wasinda
kwidaq suldadukunawan Jisusta rikashpaqa, ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa.
—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.
Chaymi Pilatuqa nirqan:
—Qamkuna apashpa, kruspi klabayllapa. Piru noqaqam paypiqa mana nima dilituta
tarinichu, nishpa.
[7] Chaymi chay kamachikuq isrraylinukunaqa Pilatutaqa nirqanllapa:
—Noqaykunapaqam kan suq liy, Dyustaqa ama burlananchiqllapa. Piru kay runaqam
"Dyuspa Churinmi kani", nishqa. Chayri chay liy nishqanshina wañunqa, nishpa.
[8] Chayshina "Dyuspa Churinmi kani", nishqanda uyashpaqam, Pilatuqa mastana man-
charqan. [9] Chaymi payqa uku dispachunman Jisusta aparishpa, tapurirqan:
—¿Maymandataq qamqa kangi? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, Jisusqa mana nimatapis nishpachu, uyararqanlla.
[10] Chaymi Pilatuqa tapurqan:
—¿Ima manachu nimatapis niwangi? ¿Manachu yach'angi, noqa Pilatum ancha
kamachikuq kashpa, atini kruspi klabashuyta, ichu kach'ashuyta, nishpaqa?
[11] Chaymi Jisusqa nirqan:
—Tayta Dyus mana dijashuptinmi, mana nimatapis noqataqa atingimanchu rurawayta.
Kaytapis yach'ay: Chay qaman intrigakuwaqmi mas uchayuqqa kidan qamandaqa, nishpa.
[12] Chayshina niptinqam, Pilatuqa ancha munarqan kach'ayta, librina kanambaq. Piru
chay isrraylinukunaqam nirqanllapa:
—¡Kay runata kach'ashpaqam, mana gubyirnunchiq Sesarpa yanasunchu (yanasanchu)
kangi! ¡Chaqa mayqan runa "gubyirnu kani" niqqam chay mas kamachikuq gubyirnu
Sesarta kuntraykan! nishpa.
[13] Chaymi Pilatuqa chay runakuna nishqanda uyashpaqa kamachikurqan, Jisusta sawa-
man surqonambaq. Chaymandaqam Pilatuqa trunumbi tiyarqan, justisyata ruranambaq.
Pilatupa chay trununqam karqan suq pamba Gabata shutiqpi. Chay Gabataqam ibriyu
rimaypiqa munan niyta: "Rumikunawan allichadu pamba", nishpa. [14] Yaqqana qallariptin
chay Paskwa fyista diya, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pilatuqa chay isrraylinuku-
nata (piñachinambaq) nirqan:
—¡Rikayllapa, kaypim gubyirnuykiqa! nishpa.
[15] Piru paykunaqam ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa:

—¡Wañunqa, wañunqa! ¡Kruspi klabay! nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yumbayta tapurqan:
—¿Qamkunapa gubyirnuykitachu kruspi klabachishaq? nishpa.
Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa nirqanllapa:
—¡Sesarllam gubyirnuyllapaqa! ¡Manam masqa kanchu! nishpa.
16 Chaymi Pilatuqa paykunatana intrigarqan, kruspi klabananllapa. Chayraykum paykunaqa aparqanllapana Jisustaqa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Jisusqam krusta umbrukushpa, Jirusalinmanda rirqan Kalabira shutiq lugarman. Chay lugarqam ibriyu rimaypiqa shutirqan Gulguta. 18 Chay lugarpinam Jisustaqa kruspi klabarqanllapa. Kanan ishkay runakunatapismi pullan klabarqanllapa, suqta ichuq ladumbi, suqta allin ladumbi. 19 Kanan Pilatuqam suq litriruta rurashpa, kach'arqan kruspa puntambi ruranambaq. Chay litrirupiqam kayshina nirqan: “Jisus Nasaritmanda kaqmi isrraylinukunapa Gubyirnun”, nishpa. 20 Chay Kalabira lugarqam Jirusalin llaqtapa ladumbilla kidan. Chaymi achka isrraylinukuna chay litrirutaqa liyirqanllapa. Chaqa chay litrirutaqam rurashqallapa karqan ibriyu rimaypi, grigu rimaypi, latin rimaypipis. 21 Chaypaqmi chay isrraylinukunapa kamachikuq kurangunaqa Pilatuta nirqanllapa:
—Ama iskibriychu: “Isrraylinukunapa Gubyirnunmi”, nishpaqa. Ashwan iskibriyqa: “Payqam nirqan: ‘Noqam kani isrraylinukunapa Gubyirnun’ ”, nishpa.
22 Chaymi Pilatuqa nirqan:
—Iskibrishqayqam chayshinana kidanqa, nishpa.
23 Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa trapunda ch'uskundin partinakurqanllapa. Kushmambaqqam suqnin, suqnin kayshina ninakurqan: “Kaytaqam noqa piskani, kaytaqam noqa piskani”, nishpa. Chaqa chayqam mana nima kusturayuqchu karqan. Suq awayllam karqan, anaq kunganmanda ura puntangaman. 24 Chaymi chay kushmapaqqa chay suldadukunaqa kayshinana parlarqanllapa:
—Ama llikishpachu, swirtita rurashun, mayqanninchiqshi apanchiq, nishpa.
Chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqanna Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Paykunapuram mudanaykunata partinakurqanllapa. Kushmaypaqqam swirtiyarqanllapa”, nishpa.*
25 Chay kruspa ladumbim Jisuspa mamitanqa karqan. Chay mamitamba masambismi chaypi karqan. Kliyufaspa warmin Maryapis, chay suq Marya Magdalamanda kaqpismi chaypi karqan. 26 Chaymi Jisusqa mamitamba ladumbi kuyashqan yach'akuqninda rikawashpa, kayshina nirqan:
—Mamita, chay laduykipi shayaykaqmi wawaykiqa kanqa, nishpa.
27 Chaymandaqam noqa yach'akuqnindapis kayshina niwarqan:
—Chay mamaymi mamaykiqa kanqa, nishpa.
Chaymi chay urasmandapacha mamitaypaqna riqsishpa, wasiymanna aparqay.

Jisusmi wañurqan
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

28 Chaymandaqam Jisusqa yach'ashpa: Tukuy imatanam kumpliykani, nishpaqa, Dyuspa Santu Librumbi nishqanda kumplinambaq kayshina nirqan:
—Yakunanim, nishpa.
29 Chaypim puchqo binu suq puyñu unda karqan chay suldadukuna upyanambaq. Chaymi paykunaqa suq ish'uputa chay puchqo binupi nuyuchishpa, suq barillapa puntambi rurashpa, shiminman qemirqanllapa. 30 Chay puchqo binuta chupashpaqam, Jisusqa nirqan:
—Tukuy imatam kumplishqana kani, nishpa.
Chaymandaqam kumurashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna.

* 19:24 Salmo 22.18

Suq rrumanu suldadum Jisusta kustillambi tukshirqan

31 Chay diyaqam karqan allichakananllapa Paskwa fyistapaqna. Chaymi isrraylinukunaqa mana munarqanchu samana diyapi kruskunapi wañushqakuna kidanambaqqa. Chaqa chay Paskwa fyistapi kaq samana diyaqam ancha santu diya karqan. Chaymi paykunaqa Pilatuta rrugarqanllapa, kamachikunan, chay kruspi kaqkunapa ch'angangunata pakinambaq, mas das wañuptinllapa, ashuchinanllapa. 32 Chaymi chay rrumanu suldadukuna shamushpa, Jisuspa ladumbi chay kruspi kaq runakunapa ch'angangunata pakirqanllapa. 33 Chaymandaqam Jisuspa kwirpunman rishpa, wañushqatana rikashpa, ch'angandaqa manana pakirqanllapachu. 34 Piru suq suldaduqam suq garruchawanshina Jisusta kustillambi tukshirqan. Chayshina tukshiptinqam, chay kustillanmanda yawar, yaku lluqshirqan. 35-37 Chayshinam pasarqan, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Paypa tullundaqam mana rinllapachu pakiq", nishpa.* Chay Santu Librupim suq partipipis nin: "Chay tukshishqandam rinllapa rikaq", nishpa.* Jisusta chayshina ruraptinllapam, noqa kikiy rikarqay. Chaymi tistigu kashpa, allita yach'ashpa, allip kaqtalla iskibrini, qamkunapis Jisukristupi kriyinaykillapa.

Jisustam pambarqanllapa
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

38 Chaymandaqam suq runa Jusi shutiq rirqan gubyirnu Pilatuman. Chay Jusiqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Jisuspa yach'akuqnin karqan. Piru chay kamachikuq isrraylinukunata manchashpam, uyaritaplla Jisuspi kriyishqa karqan. Paymi Jisuspa kwirpunda mañarqan, apanambaq pambaq. Pilatuqam nirqan: "Mayá, apay", nishpa. Chaymi chay Jusiqa Jisuspa kwirpundaqa aparqanna pambaq.

39 Nikudimupismi Jusiwan rirqan. Chay Nikudimuqam Jisusman tutap rishqa karqan parlaq. Payqam aparqan 30 kilustach'i mishki mutkina pulbuta mirramanda, aluwismanda kaqta. 40 Chayshina Jisuspa kwirpunda apashpaqam, chay mirrawan chay aluwiswan mushuq traputa pasashpa, Jisuspa kwirpunda wangurqanllapa. Chaqa noqaykuna isrraylinukunam wañuqkunataqa chayshina pambanillapa. 41 Jisusta chay wanchishqan lugarpa ladumbillam suq wirta karqan. Chay wirtapiqam suq mushuq mach'ayshina sipultura karqan. Chaypiqam manaraq pitapis pambashqallapachu karqan. 42 Kanan noqaykuna isrraylinukunapa samana diyayllapaqam yaqqana qallariykarqan. Chaymi mana munashpa samana diyapi trabajaytaqa, chay sirkapillana das pambarqanllapa Jisuspa kwirpundaqa.

20

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Simanapa qallarinan diya dumingum Marya Magdalamanda kaq ancha madrugadu salqa salqalla rirqan Jisus pambakashqanman. Ch'ayashpaqam, chay mach'ayshina sipulturataqa manana kirpadutachu tarirqan. Ashwanmi tarirqanqa chay rumitaqa isqandaykaqtana. 2 Chaymi chayshina chay sipultura kich'aduna kaptinqa, chay Maryaqa kallpamurqan abisawaqllapa. Chaymi ch'ayamushpaqa, Pidruta, noqata niwarqanllapa:

—¡Jisuspa kwirpundaqam chay sipulturamandaqa surqoshqallapana! Manam yach'anillapachu maypinam rurashqallapa, nishpa.

3 Chayshina niwaptinllapaqam, Simun Pidruwan noqa kallpaylla, rirqayllapa chay sipulturaman chapakuq. 4 Kallpashpaqam, Pidruta binsishpa, noqa mas puntata ch'ayarqay chay sipulturamanqa. 5 Ch'ayashpaqam, noqaqa yaykunanman kumurashpa, ukuman chapakushpa, rikarqay chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. Piru noqaqam ukumanqa mana yaykurqaychu. 6 Chayshina chapaykaptiyqam, Simun Pidruqa ch'ayamurqanna ikiyta. Paymi ukuman das yaykurqan rikaq. Chaymi paypis rikarqan chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. 7 Chaymandaqam rikarqambis Jisuspa

* 19:35-37 Éxodo 12.46; Salmo 34.20 * 19:35-37 Zacarías 12.10

umanda wangushqan traputapis, suq ladupina rurashqata. Chaqa mananam pullachu
karqan chay trapu kwirpunda liyashqanwanqa. [8] Chayshina Pidru yaykuptinqam, no-
qapis chay sipulturamanqa yaykurqanina. Yaykushpaqam, noqapis chay trapukunata
rikarqay, suq ladupi suq ladupina kaqta. Chayta rikashparaqmi, noqaqa kriyirqay. [9] Piru
noqaykunaqam manaraq intyindirqaychu Dyuspa Santu Librumbi kay nishqandaqa: Dyus
Akrashqan Washadurmi wañushqanmanda rin kawsamuq, nishpa.
[10] Chaykunata rikashpaqam, kutirqayllapana pusadayllapaman.

Jisusmi rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Mk 16.9-11)

[11] Noqaykuna pusadayllapaman kutiptiyllapaqam, Magdalamanda kaq Maryaqa
waqashpa, chay mach'ayshina sipulturapa sawa yaykunambi kidarqan. Chaypish
kumurashpa, ukuman chapakurqan. [12] Chayshina chapakushpaqash, rikarqan ishkay
ancha yuraq mudanayuq anjilkunata. Suqqash tiyaykarqan Jisuspa uman rurashqan
ladupi; suqqash ch'akin kashqan ladupi. [13] Chayshi chay anjilkunaqa Maryata tapurqan:
—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? nishpa.
Chayshi Maryaqa nirqan:
—Siñurniypa kwirpundam apashqallapana. Manam yach'anichu, maypinam rurashqal-
lapa, nishpa.
[14] Chayshina nishpaqash, Maryaqa ikiman chapakushpa, Jisusta rikarqan. Piru manash
riqsirqanchu: Paymi Jisukristu, nishpaqa. [15] Chaymandaqash Jisukristu tapurqan:
—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? ¿Pitam maskaykangi? nishpa.
Chayshina tapuptinshi, Maryaqa nirqan:
—Taytitu, Kamachikuqniypa kwirpunda qam apashqa kashpaqa, ¿maypitaq rurashqa
kangi? Yush'ayku niway, rinaypaq apamuq.
Chaqa Maryaqash yuyarqan: Kay runaqam kay wirtata kwidaq, nishpa.
[16] Chayshi Jisusqa nirqan:
—¡Marya! nishpa.
Chayshina shutimbi niptinraqshi, Maryaqa Jisusta riqsishpa, payman tikrakashpa,
nirqan:
—¡Rrabuni! nishpa.
Chay palabra "Rrabuniqam" ibriyu rimaypiqa munan niyta: "Yach'achikuq Taytitu",
nishpa. [17] (Chayshina nishpaqash, Maryaqa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa,
ch'akingunapi piskakurqan.) Chayshi Jisusqa nirqan:
—Ama piskawaychu. Chaqa manaraqmi Taytay Dyusmanqa rishqachu kani. Ashwan
riy yach'akuqniykunata abisaq: "Jisukristum riykan Taytanman. Paypa Taytanqam
noqanchiqkunapa Taytanchiqpis. Paypa Dyusninqam noqanchiqkunapa Tayta Dyus-
ninchiqpis", nishpa.
[18] Chaymi Marya Magdalamanda kaqqa shamushpa, niwarqanllapa:
—Siñurninchiq Jisustam rikashqa kani. Pay kikinmi niwashqa, shamunaypaq abisas-
huqllapa, nishpa.

Jisus kawsamushpam, yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

[19] Chay dumingullam noqaykunaqa tutap suq wasipi tandakarqayllapa. Chaymi
kamachikuq isrraylinukunata manchashpa, chay wasipa pungunda alli kirpashpa,
trankashqallapa karqay. Piru Jisusqam shamushpa, qonqaylla rikakurqan noqaykunapa
ch'awpiyllapapi. Chayshina rikakushpaqam, noqaykunata napaykuwarqan:
—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.
[20] Chaymandaqam rikachiwarqanllapa makinda, kustillanda chay chuqrishqangunata.
Chayshina Jisusta rikashpaqam, ancha kushikurqayllapa. [21] Chaymandaqam Jisusqa
noqaykunata kayshina niriwarqan:

—Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaqa payqam kay pachaman kach'amuwashqanshina, noqapis kach'aykillapa, shumaq nutisyayta qamkunapis yach'achikunayki.
22 Chayshina niwashpallapaqam, Jisusqa yumbay noqaykunata pukawashpa, niwarqanllapa:
—Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askiyllapa. 23 Chay Santu Ispiritu qamkunata yanapashuptinmi, wakin uchayuqkunata ringillapa niq: "Taytanchiq Dyusmi uchaykikunata pirdunashushqa", nishpa. Chayshina niptikillapaqam, paykunaqa uchangunamanda pirdunadu rin kaq. Piru suq uchayuqkunata niptikillapa: "Tayta Dyusqam mana pirdunashushqachu", nishpaqa, mana pirdunaduchu rin kidaq.

Tumasmi Jisusta kawsamushqata rikarqan

24 Jisus noqaykunaman rikakushqan urasqam chay yach'akuq masiyllapa Tumas Millisuqa mana noqaykunawanchu karqan. 25 Chaymi pay ch'ayamuptinqa, nirqayllapa:
—Siñurninchiq Jisustam rikashqallapa kani, nishpa.
Piru Tumasqam niwarqanllapa:
—Manam kriyiykillapachu. Noqaqam makinda klabu ush'kushqanda rikashpa, diduywan llamkashpa, kustillambi makiywan llamkashparaq, chay niwashqaykitaqa kriyishaq. Manaqa manám, nishpa.
26 Chaymandaqam 8 diyasmanda tutapina noqaykuna chay wasipina tandakashqa karirqayllapa. Chay bwiltaqam Tumaspis pullayllapa karqan. Punguta alli kirpashpam, trankashqa karqayllapa. Piru Jisusqam ch'awpiyllapaman yaykushpa, kayshina noqaykunata napaykuriwarqan:
—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.
27 Chaymandaqam Tumasta nirqan:
—Tumas, diduykita kay makiy klabu ush'kushqanman ruray. Kay ush'kushqa kustillaymambis makikita ruray kriyinayki: Alliptam kawsamushqana, nishpa. Ama mana kriyiq runaqa kaychu. Ashwan noqapi allipta kriyiy, nishpa.
28 Chayshina Jisus niptinmi, Tumasqa paytaqa nirqan:
—¡Qamir Kamachikuqniy, Dyusniy kangi! nishpa.
29 Chaymi Jisusqa Tumasta nirqan:
—Qamqam rikawashparaq kriyingi. Piru chay mana rikawashpa kriyiqkunataqam Dyusqa masta rin yanapaq, kushikunanllapa, nishpa.

Kayraykum San Jwan kay librutaqa iskibrirqan

30 Jisusmi noqaykunapa ñawpaypi suq laya ancha achka milagrukunatapis rurarqan. Piru yumbay chay milagru rurashqambaqqam mana iskibrishqachu kani kay librupiqa. 31 Piru wakin milagrukunapaqmi iskibrishqa kani, kriyinaykillapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq. Payllam Dyuspa Churimbis, nishpa, chayshina kriyishpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

21

Jisusmi rikakurqan syiti yach'akuqningunaman

1-2 Chaymandaqam noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunaqa tandakarqayllapa chay Tibiryas atun qoch'apa manyambi. *[Nuta: Chay qoch'allam Galiliya qoch'a, Jinisarit qoch'apis shutin.]* Chaypim karqayllapa: Simun; payllam Pidrupis shutiq; Tumas Millisu, Natanayil. Payqam prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanda karqan. Noqaykuna Sibidiyupa ishkay churingunapismi chaypi karqayllapa. Ishkay mas apustul masiykunapismi chaypi karqan. Chayshina chay qoch'apa manyambi kaykaptiyllapam, Jisukristu noqaykunaman rikakumurirqan.
3 Piru manaraq rikakumuptinmi, Simun Pidruqa niwashqallapa karqan:
—Noqam rishaq piskadukunata piskaq, nishpa.
Chaymi nirqayllapa:
—Noqaykunapisri qamwan akullapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, lluqshishqallapa karqay yakupi puriq suq barkuman. Chayshinam chay tuta rirqayllapa piskaduta piskaq. Piru chay tutaqam yuraqashtin mana ni suq piskaduta piskarqayllapachu. [4] Chaymandaqam qayandin achikyaykaptinqa, Jisusta chay qoch'apa manyambi rikarqayllapa. Piru manam paytaqa riqsirqayllapachu. [5] Chaymandaqam Jisusqa kayshina tapuwarqanllapa:

—Ijitukuna, ¿manachu nimata piskashqallapa kangi? nishpa.

Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:

—Manam ni suqsituta piskashqallapachu kani, nishpa.

[6] Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Atarrayaykita barkupa allin ladunman wichukuyllapa, piskadukunata tarinaykillapa, nishpa.

Chay niwashqanshinam rurarqayllapa. Chaymi allipta manana atirqayllapachu atarrayataqa chutayta, ancha achka piskadukuna bulsachakaptin. [7] Chaymi noqa Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninqa Simun Pidruta nirqay:

—¡Waq runaqam Siñurninchiq Jisus! nishpa.

Chayshina niptiyqam, Simun Pidruqa chay uraslla das mudananda rurakurqan. Chaqa payqam piskaduta piskananqa trusanwanlla kaykarqan. Chaymandaqam Pidruqa barkumanda brinkashpa yakuman, nadashpa Jisusman rirqan. [8] Chaymandaqam noqaykunapis barkupiqa chay qoch'apa manyanman ch'ayarqayllapa, atarrayata rrastrakushpa, unda piskadu kaptin. Chaqa chay barku kashqanmandaqam manyamanqa 100 mitrusch'i karqan. [9] Chay barkumanda ishkishpaqam, chay manyapiqa tarirqayllapa puchu ninata. Chay ninapa sawambiqam suq piskadu karqan. Chaypa ladumbiqam tandapis karqan. [10] Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:

—Chay piskadu piskashqaykita wakinda apamuyllapa, (kangashpa, mikunanchiq) nishpa.

[11] Chaymi Jisusta uyashpaqam, Simun Pidruqa barkuman lluqshishpa, chay atarrayata rrastramurqan yakupa manyangaman. Chay atarrayapiqam karqan 153 atun piskadukuna. Piru achka piskaduyuq kashpapismi, chay atarrayaqa mana ni llikikarqanchu. [12] Chaymandaqam Jisusqa qayawarqanllapa:

—Shamuyllapana mikunanchiq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, mana ni mayqanniyllapa tapurqayllapachu: "¿Pim kangi?" nishpaqa. Chaqa riqsirqayllapam: Payqam Siñurninchiq Jisukristu, nishpa. [13] Chaymandaqam noqaykunaman qemikashpa, tandata piskashpa, qowarqanllapa. Chayshinam piskadutapis qowarqanllapa mikunayllapa.

[14] Kay bwiltawanqam noqaykunaqa kimsa kutindana Jisustaqa rikashqallapa karqay, chay kawsamushqan diyamanda.

Jisusmi Simun Pidruta kayshina tapurqan

[15] Ushyashpa mikuytaqam, Jisusqa Simun Pidruta kayshina tapurqan:

—Junaspa churin Simun, ¿kay wakinmandaqachu qamqa masta kuyawangi? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qam yach'angi kuyashushqayta, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqapi chayraq kriyiqkunatar kwiday, suq michidur uñitangunata allita michiqshina, nishpa.

[16] Jisusqam Pidruta suq kutinda tapurirqan:

—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.

Chayshina tapuriptinqam, Pidruqa nirirqan:

—Arí, Taytitu, qam yach'angi kuyashushqaytaqa, nishpa.

Jisusqam nirirqan:

—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata allita michiqshina, nishpa.

[17] Jisusqam suq kutindapis kayshina tapuririrqan:

—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.

Chaymi kimsa kutinda chayshinalla tapuriptinqa, Pidruqa malaganayashpa, nirqan:
—Taytitu, qam ancha allita yach'angi noqa kuyashushqaytaqa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirirqan:
—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata ancha allita michiqshina.
18 Alliptam niyki, chuluraq kashpaqam, qamqa mudakushpa, may munashqaykita riq kangi. Piru byijuyaptikiqam, rikraykikunata chutaptiki, suqna mudachishushpa, rin apashuq mana munashqayki lugarman, nishpa.
19 Jisusqam chayshinaqa nirqan, yach'anayllapa: Kayshinam Pidruqa rin wañuq. Chayshina Dyusta ancha allita kasushpa wañuptinqam, suqkunapis Dyusta rin alabaq, nishpa. Chaymandaqam Pidrutaqa kayshina nirqan:
—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Jisukristum Jwambaq Pidruta parlachirqan

20 Chayshina Jisus niptinmi, Pidruqa ikiman chapakushpa, noqa Jwanda rikawarqan. Noqam Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninqa karqani. Chaymi Jisus chay Santa Mikunata noqaykunawan mikuptinqa, noqa ladumbi karqay. Chaypi kashpam, kayshina tapurqay: “Taytitu, ¿mayqan yach'akuqnikim rin intrigakushuq kuntrashuqkunamanqa?” nishpa.
21 Chaymi Pidru rikawashpaqa, Jisusta noqapaq tapurqan:
—Taytitu, ¿Jwandaqa imataq rin pasaq? nishpa.
22 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaq kutimunay diyakamanqa, ¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman? Qamqa sigiwaylla, nishpa.
23 Pidruta noqapaq chayshina niptinqam, chay parlataqa kriyiq masinchiqkunaqa das yach'arqan. Lukismi pandashpa yuyarqanllapa: Manash Jwanqa rinchu wañuq, nishpa. Piru Jisusqam mana noqapaqqa nirqanchu: “Manam rinchu wañuq”, nishpaqa. Ashwan payqam nirqanqa: “Kutimunay diyakaman noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaqqa, ¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman?” nishpa.
24 Chaymi Jisuspa yach'akuqnin kashpa, allip kashqandalla iskibrishqa kani kay librupiqa.
25 Piru Jisusqam ancha achka layakunatapis rurarqan. Chaymi tukuy chay rurashqangunapaq manyaqlla iskibriptiyqach'i, tukuy kay mundupiqa mana aypanmanchu yumbay librukunaqa.
Chaytallam iskibriykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTULKUNA RURASHQANGUNA
(ICHUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutam chay duktur San Lukas iskibrirqan. Liyishunllapa punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq San Lukaspaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Lukasqam kay librunda iskibrishpa, kach'arqan yanasun (yanasan) Tiyufiluman, ichu Dyusta yumbay kuyaqkunaman. Liyishun chay punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq chay palabra "Tiyufilupaq".

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay librupiqam San Lukas iskibrirqan Jisukristupa apustulninguna rurashqangunata, Jisukristu manana kay mundupi kaptin. Chaqa Lukasqam ancha munarqan chay Tiyufilu (ichu Dyusta yumbay kuyaqkuna) Jisukristupa apustulningunapaq ancha allita yach'ananllapa. Dyuspa Santu Ispiritun chay apustulkunata ancha yanapaptinmi, achka nasyungunapi Jisukristupaq yach'achikuqllapa. Puntata isrraylinukunatalla yach'achirqanllapa. Chaymandaqam suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achikuptinllapa, achka paykunapis Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam San Lukas niwanchiq Jisukristupi kriyiqkuna achkayashpa, tukuy lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Ich 1.1–7.60 niwanchiqllapa, Jisukristupi chay punta kriyiqkuna tandakashpa payta adurashqambaqllapa; Jirusalin llaqtapi Pintikustis fyistapim Jisuspi kriyiqkunapa shunqonman Dyuspa Santu Ispiritun yaykushqambaq; chayshina Santu Ispirituwan kashpa, ancha allita Jisukristupaq rimashqambaqllapa; chaymandaqam chay Santu Ispiritu chay kriyiqkunata achkayachishpa, tukuy imapi yanapashqambaq, milagrukunata rurashpa, paykuna Dyuspa pudirninwan yach'achikushqambaq.

Ich 8.1–12.25 niwanchiq, Pidru suq lugarkunapi, Filipi suq lugarkunapi, Pablu suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikuptinllapa, wakin isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis kriyishqambaqllapa.

Ich 13.1–28.31 niwanchiq, apustul Pablu suqkunawan achka nasyungunaman rishpa, kada nasyumbi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Jisusmi nirqan: Dyuspa Santu Ispiritunmi rin shamuq, nishpa

1 Kuyashqay Tiyufilu, punta libruypim iskibrishurqaq Jisus rurashqanda,
yach'achikushqanda, qallarishqan diyamandapacha, 2 syiluman rishqan diyakaman.
Paymi manaraq syiluman rishpa, akrarqan wakin runakunata, apustulninguna kanambaq.
Paykunatam Santu Ispiritunwan yach'achirqan, pay munashqanda ruranambaqllapa.
3 Kuntraq runakunam Siñurninchiq Jisusta wanchirqanllapa; piru kawsamushpaqam,
pay kikin rikarimurqan chay apustulningunaman. Chaymandaqam 40 diyasta kutin
kutin paykunaman shamurqan, pay kikinda rikashpa, ancha allita yach'ananllapa:
Kawsamushqanam, nishpa. Kaytapismi apustulningunata yach'achirqan:

—Ancha achka runa, warmim Taytanchiq Dyusta shumaqta rinllapa kasuq, nishpa.

4-5 Paymi chay apustulningunawan pulla kaykashparaq, yumbayta kamachirqan:

—Amaraq lluqshiyllapachu Jirusalin llaqtamandaqa. Ashwanri shuyayllapa, Dyus ufrisishushqanda kumplinangaman. Jwan Shutichikuqqam yakuwanlla shutichikurqan. Piru qamkunata nishushqayshinam, ashla diyakunamanda Tayta Dyusqa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

6 Jisus manaraq riptin syilumanmi, chay apustulningunaqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Kananmandanachu ringi yanapawaqllapa, chay rrumanu runakunata binsinanchiq, noqanchiqkunata amana kamachiwananchiq? nishpa.

7 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaytaqam Taytay Dyuslla yach'an, ima diya, ima urasmi chaytaqa rin ruraq,
nishpa. Chaytaqam qamkunaqa mana atingillapachu yach'ayta. 8 Piru Dyuspa Santu
Ispiritun qamkunaman shamushpam, pudirninda rin qoshuqllapa. Kanan pay qamkunata
yanapashuptinmi, ringillapa noqapaq yach'achikuq kay Jirusalimbi, tukuy kay prubinsya
Judiyapi, chay prubinsya Samaryapi, kay mundupa mas karu kuchungunapi, nishpa.
9 Chaymandaqam yumbay chapaykaptinllapa, Jisusqa kay pachamanda alsakarqan,
syiluman rinambaq. Chaymi riykaptinqa, pukutayna pambarqan. Mananam paytaqa
rikarqanllapachu. 10 Chaymi anaq syiluman yumbay chapakuykaptinqa, ishkay yuraq
bistiduyuq paykunaman rikarishpa, 11 nirqanllapa:
—Uyayllapa, galiliyanukuna, ¿imaraykutaq qamkunaqa chapakuykangi anaq
syilumanqa? Waq Jisus syiluman riqqam rin kutirimuq. Chay rikashqaykishina riqtam,
chayshinalla pay kikin syilumanda rin kutirimuq, nishpa.

Matiyastam numbrarqanllapa apustul kanambaq

12 Chaymandaqam Ulibu lumamandaqa Jirusalinmanna kutirqanllapa. Chay Ulibu
lumamandaqam Jirusalinmanqa 800 mitrusllach'i karqan. Chay isrraylinukunapa liyn-
inqam kamachikurqan chayshina 800 mitruskamanlla samana diyapiqa purinanllapa.
13 Paykunaqam chay Jirusalinman ch'ayashpaqa, pusada wasipa altunman lluqshirqanl-
lapa. Paykunaqam karqan: Simun Pidru, Jakubu, Jwan, Andris, Filipi, Tumas, Bartulu,
Matiyu, suq Jakubupis. Chay suq Jakubuqam Alfiyupa churin karqan. Chaypiqam
karqan suq Simun. Payqam karqan chay isrraylinu Kananista partidumanda. Chaypiqam
karqambis suq Jakubupa masan Judas. (Payqam manam chay Judas Iskaryutichu karqan.)
14 Yumbay paykunam Tayta Dyuspi yuyakushpa, suq shunqolla kashpa, tandakaqllapa
Jisuspa masangunawan, maman Maryawan, wakin warmikunawan, Dyusman mañaku-
nanllapa.
15 Chay tyimpupim tandakarqanllapa 120 kriyiq masikuna. Chaymi paykunapa
ch'awpimbi shayashpa, Pidruqa nirqan:
16 —Kriyiq masitakuna, uyawayllapa. Dyuspa Santu Librumbi nishqanqam
kumplishqana. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay unay gubyirnu Dabidta yanaparqan,
chay Santu Librupi iskibrinambaq Jisusta intrigakuqpaq. Kay diyakunapim chay
Judasqa chay suldadukunata aparqan rikachiq, Jisusta prisunanllapa. 17 Chay Judasqam
noqanchiqkunapa suqninchiq kashpa, pullanchiq puriq. Chay imakunata ruraptinchiqmi,
chaypi karqan. 18 Piru chay Judasmi mana allita rurashpa, Washadurninchiqta
randikurqan. Chay qellay ch'askishqanwanqam randirqan suq ch'akrata. Chaymandaqam
anaq altumanda umamba sawan ishkiptin, pach'an pach'yarqan, chunchulinguna
shikwakashtin. 19 Chaymi Jirusalimbi tiyaqkuna chayta yach'ashpaqa, chay ch'akrataqa
Asildamata shutichirqanllapa. Chayqam rimaynimbiqa munan niyta: "Yawar Pamba".
20 Chay Santu Libru Salmuspim chay Judaspaq kayshina nin:
Wasinqam wichukushqa, chunchana kidanqa. Mananam pipis wasimbiqa tiyanqachu,
nishpa.*
Nimbismi:
Suqnam ch'askinqa paypa kargundaqa, nishpa.*
21 'Kaypim noqanchiqkunawan tarikan allin runakuna. Jisukristu pullanchiq kaykapt-
inmi, kay runakunapis paywan purishqa, 22 chay Jwan shutichishqan diyamandapacha
syiluman rinan diyakaman. Allich'i kanman paykunamanda suqninda numbrananchiq,
dusi apustulkuna karinanchiqllapa, paypis ninambaq: "Noqam Jisusta rikashqa kani
wañushqanmanda kawsamushqata", nishpa.
23 Chayshina yuyashpaqam, paykunamanda ishkay runakunata akrarqanllapa. Suqtam
akrarqanllapa Jusita. Payllam Barsabas, Justupis shutiq. Suqtaqam akrarqan Matiyasta.
24 Chaymandaqam Dyusman kayshina mañakurqanllapa:

---

* 1:20 Salmo 69.25 * 1:20 Salmo 109.8

—Taytitu, qamqam yumbay runakunapa shunqonda riqsingi. Chayri yach'achiwayllapa
kay ishkaymanda mayqannindam akrashqa kangi, [25] Judaspa kargunda ch'askishpa, suq
apustulna kashpa, noqaykunata yanapawanambaq. Chaqa chay Judasqam, uchanrayku
kargunda dijashpa, rirqanna suq lugar paypaq kaqman.
[26] Chayshina mañakushpaqam, paykunaqa surtiyarqanllapa. Swirtiqam Matiyaspi
ishkirqan. Chaymi chay diyamandapacha Matiyasqa apustul karguyuqna kashpa, chay
unsi apustulkunawan pullana purirqanllapa.

2

Dyuspa Santu Ispiritunmi ch'ayamurqan

[1] Jisuspi yumbay kriyiqkunam Pintikustis fyista ch'ayaptin, tandakarqan suq wasiman.
[2] Chaypi kaykaptinllapam, qonqaylla uyarqanllapa ancha jwirti wayrashina kunyaqta anaq
syilupi. Chay kunyaqqam shamushpa, chay wasiman undarqan. [3] Kanan umangunapa
sawambim qallu laya ninakunashina rikakurqan kadunupi. [4] Dyuspa Santu Ispiritunqam
yumbay paykunapa shunqonman yaykushpa, undarqan. Chaymandaqam chay Santu
Ispiritu rimachiptin, achka laya rimaykunapina rimarqanllapa.
[5] Chay diyakunapim Jirusalinmanqa shamushqallapa karqan achka isrraylinukuna
tukuy karu nasyungunamanda. Paykunaqam duktrinanda ancha allita kasuqllapa. [6] Kanan
chay kunyaqta uyashpaqam, chay wasiman qemikarqanllapa. Chaypi uyashpa achka
laya rimaykunapi rimaptinllapaqam, paykunaqa ispantashqata ancha yuyarqanllapa:
¿Imashinataq kay runakunaqa atinllapa rimayta kadunupa kikin rimayninchiqpiqa?
nishpa.
[7] Kanan paykunaqam ancha ispantashqata suqnin suqnin nirqanllapa:
—Ima kay rimaqkunaqam prubinsya Galiliyamanda ¿manachu? [8] Mana yach'akushpa
nasyunninchiqkunapa rimayningunata, ¿imashinataq atinllapa rimayta kay achka ri-
mayninchiqkunapiqa? [9] Chaqa kaypim kanchiq achka nasyungunamanda: Partiya-
manda, Midyamanda, Ilanmanda, Misuputamyamanda, Judiyamanda, Kapadusyamanda,
Puntumanda, Asyamanda, [10] Frijyamanda, Panfilyamanda, Ijiptumanda, Afrikapa lu-
garningunamanda. Chay lugarkunaqam Sirini llaqtamanda mas waq ladumbi kidan.
Rrumanukunapismi kay Isrrayilpi tiyanllapa. Chay rrumanukunapa wakin wambrangu-
naqam kay Isrrayilpi nasiqkuna. Wakin rrumanukunaqam noqaykuna isrraylinukunapaq
tikrakashqa, duktrinayllapapi kriyishqanllaparayku. [11] Kambismi Krita nasyunmanda,
Arabya nasyunmanda runakuna. Achka nasyungunamanda kashpapismi, ancha allita
intyindinchiq kikin rimayninchiqkunapi Dyuspaq niwaptinchiqllapa: Tayta Dyusmi ancha
shumaq milagrukunata rurashqa, nishpa.
[12] Yumbay paykunam ancha ispantashqata apustulkunata chaparqanllapa. Manam
atirqanllapachu intyindiyta:
—¿Imashinam atinllapa kaytaqa rurayta? nishpa.
[13] Piru wakinnataqmi burlashpa, yanqakunata kayshina rimarqanllapa:
—Chay runakunaqam mach'ashqa, nishpa.

Pidrum achka runakunata yach'achirqan

[14] Pidruqam chay unsi apustulkunawan shayashpa ancha jwirtita rimarqan:
—Isrraylinu masikuna, tukuy kay Jirusalimbi tiyaqkuna, allita uyawayllapa, kayta
yach'anaykillapa. [15] Manam chay yuyashqaykichu kanillapa. Manam mach'ashqallapachu
kani. Chaqa chayraqmi las nwibi. Manaraqmi punchawchu. ¿Chaychu mach'ashqa
kaymanllapa? [16] Ashwan kayshinaraqmi. Dyuspaq chay unay rimaq Juwilmi nirqan:
[17] Taytanchiq Dyusmi nin:
Ushyakanan tyimpu ch'ayamuptinmi, Santu Ispirituyta rini qoq yumbay laya runakunata.
Chaymi wambraykikunaqa, ullqopis, warmipis noqa munashqayta rinllapa rimaq.
Chulukunatam musqoypishina achka layakunata rini rikachiq. Byijukunatapismi
rini rikachiq musqoynimbi.

18 Chay diyakunapim Santu Ispirituyta rini qoq chay kasuwaqkunata, ullqokuna
warmikuna noqa nishqayta suqkunata ninambaqllapa.
19 Anaq syilupipismi rurashaq mana rikashqanllapata, chaykunata rikashpa, ispantanan-
llapa. Kay pachapipismi yawarta, ninata, qondayta rurashaq, runakuna rikashpa
ispantananllapa.
20 Rupayqam rin wañuq. Killaqam yawarshina kulurniyuq rin tikrakaq. Chayshinam
rin kaq yaqqana shamuptin runakunapa Washadurnin. Chaymandaqam pay
shamuptinqa, suq ancha shumaq diya rin kaq.
21 Chay diyapim noqapi yumbay kriyiqkunata rini washaq, paykuna shutiyta myintashpa
noqaman mañakushqanrayku, nishpa.*
22 Chayshina Dyus nishqanda nishpaqam, Pidruqa nirqan:
—Isrraylinu masiykuna, kayta uyawayllapa: Taytanchiq Dyusmi chay Jisus Nasarit-
manda kaqta akrarqan, manaraq wañushpa, ancha shumaq milagrukunata ruranambaq.
Chay milagrukunatam ñawpaykillapapi rurarqan, rikashpa yach'anaykillapa: Allibmi
Dyusqa paywan, nishpa. 23 Piru chaykunata rikashpapismi, qamkunaqa mana allikunata
rurarqaykillapa. Jisusta intrigashuptinllapam, prisushpa aparqaykillapa chay mana allin
runakunaman, paykuna kruspi klabashpa wanchinanllapa. Dyusmi unaymandapacha
yach'arqan: Churiy Jisustam chayshina rinllapa wanchiq, nishpa. 24 Chayshina qamkuna
wanchiptikipismi, Taytanchiq Dyusqa wañuyta binsishpa, Jisusta kawsachimurqan.
Manam dijarqanchu wañushqalla kidanambaq. 25 Chaymi chay unay gubyirnu Dabidqa
Jisus ninambaq kaqta kayshina iskibrirqan:
Tukuy tyimpum Taytay Dyus pullay kashqa. Chayshina noqapa allin laduypi kaptinqam,
mana pipis atinqachu manchachiwaytaqa.
26 Paypi yuyakushpa, tukuy shunqo ancha kushikushpam, payta alabashqa kani. Chaymi
wañunaypaq kashpapis, mana nimata manchashpachu rini kawsaq.
27 Chaqa qamqam noqa kasushuqtaqa mana ringichu dijawaq, wañuqkunapa lugarnimbi
ismunaypaqqa.
28 Yach'achiwashqam kangi, qamwan tukuy tyimpu kawsanaypaq. Kanan qam pullay
kashpam, ancha ringi kushichiwaq.*
29 Chaykunata yach'achishpaqam, Pidruqa nirqan:
—Masitakuna, chayqam ancha klaru, noqanchiqkuna yach'ananchiq. Chay unay
agwilunchiq Dabid wañuptinmi, pambarqanllapa. Chaqa paypa pantyunninqam kananga-
man kay sirkanchiqpi. Chaypillam kwirpunqa. 30 Piru chay Dabidmi Dyuspaq rimaq
kashpa, yach'arqan Dyus ufrisishqanda. Chaqa Dyusqam paytaqa kayshina ufrisishqa
karqan: “Noqa kikiymi allipta niyki: Qamba karu willkaykimandam rin nasiq isrraylinuku-
napa Washadurninqa. Paymi rin kamachikuq qamshina”, nishpa. 31 Chaymi chay Dabidqa
ancha unay tyimpupi Dyus Akrashqan Washadurpaq kayshina iskibrishqa karqan, payta
rikashqa kanmanshina: Jisusqam mana rinchu kidaq wañuqkunapa lugarnimbiqa. Ash-
wanmi rin kawsamuq. Chaymi kwirpunqa mana rinchu ismuq, nishpa. 32 Chay Dabid
nishqanshinallam Tayta Dyusqa allipta Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Pay-
taqam noqaykuna kikiy ñawiyllapawan rikashqallapa kani. Chaymi tistigukuna kanillapa.
33 Chaymandaqam Tayta Dyusqa Jisusta aparqan anaq syiluman, paypa allin ladumbi
tiyanambaq. Kanan Jisus Tayta Dyusmanda Santu Ispiritunda ch'askishpam, qowashqal-
lapa ufrisiwashqanshina. Chaymi kay achka rimaykunata atinillapa rimayta. 34-35 Chay
unay gubyirnu Dabid wañushpaqam, manaraq kawsamushqachu, syiluman rinambaqqa.
Ashwan Dyus Akrashqan Washadurpaqmi kayshina iskibrirqan:
Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata
binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”,
nishpa.* *Nuta: Chay Dabidpa Kamachikuqninmi Jisusqa.*

---

* 2:21 Joel 2.28-32 * 2:28 Salmo 16.8-11 * 2:34-35 Salmo 110.1

36 'Llaqta masi isrraylinukuna, allita uyawayllapa. Manchu qamkuna chay Jisusta kruspi
klabachirqaykillapa. Piru Taytanchiq Dyusqam payta numbrashqa, Washadurninchiq,
Siñurninchiq, kanambaq.
37 Chayshina Pidru niptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha malayakushpa syintirqan-
llapa. Chaymi Pidruta tukuy chay wakin apustulkunata tapurqanllapa:
—¡Masitakuna! ¿Imatam kananqa atinillapa rurayta, washadu kanayllapaqa? nishpa.
38 Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:
—Tukuy ima mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, chay uchaykikunata di-
jashpa, Jisukristupa shutimbi shutikuyllapa, Tayta Dyus uchaykillapata pirdunashunam-
baq. Chayshina ruraptikillapaqam, payqa Santu Ispiritunda rin qoshuqllapa. 39 Payqam
chayta ufrisiwashqa kanchiq noqanchiqkunapaq, wambranchiqkunapaq, yumbay karupi
kaqkunapaq, yumbay pay akrashqangunapaq.
40 Chayshina nishpam, Pidruqa masta yach'achishpa, paykunata kayshina ancha kunar-
qan:
—Amar kayllapachu chay malu llaqta masinchiqkunashinaqa. Ashwanri washadu
kayllapa, ama paykunawan kastigadu kanaykillapa.
41 Chayshina Pidru yach'achikuptinmi, chay kunashqanda kasuqkunaqa shutikurqanl-
lapa. Chay diyaqam Jisuspi kriyiqkunamanqa kimsa mil mushuq kriyiqkuna tandakar-
qanllapa. 42 Kanan yumbay paykunam ancha allita kasuqllapa chay dusi apustulkuna
yach'achishqanda. Paykunapuram ancha shumaqta kawsashpa tandakaqllapa, Dyusman
mañakunambaq, tandata pitishpa, pulla mikushpa, Santa Mikunata mikunambaqllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam kayshina kawsaqllapa

43 Chay dusi apustulkunam ancha achka milagrukunata ruraqllapa. Chayta rikaqku-
naqam ancha ispantashqata chaparqanllapa. 44 Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam ancha
shumaqta kawsaqllapa. Tukuy ima kusasnimbismi yumbaypaq kaq. 45 Randikushpa
wakin ch'akranda, wakin kusasnindapismi, chay qellaywanqa chay mas pubrikunata
yanapaqllapa. 46 Tukuy diyam Dyuspa adurana wasinman shumaqta tandanakuqllapa.
Ancha umildi kashpam, kushikushpa, wasingunapipis tandanakushpa, tandata pitishpa,
Santa Mikunata pulla mikuqllapa. 47 Kanan Taytanchiq Dyustam ancha alabaqllapa.
Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, yumbay rikaqkuna yuyaqllapa: Paykunaqam
ancha allin runakuna, warmikuna, nishpa. Siñurninchiq Jisusmi diyapi diyapi mushuq
kriyiqkunata washashpa, masta achkayachiq chay kriyiqkunataqa.

3

Pidrum Dyuspa pudirninwan kach'akachirqan suq kujuta

1 Suq diyam las tris di la tardi Pidruqa Jwanwan rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman.
Chay urasqam isrraylinukuna Dyusman mañakunan urasna karqan. 2 Dyuspa adurana
wasimba suq yaykunanmi "Shumaq Pungu" shutiq. Chay pungupim suq kuju tiyaykarqan.
Payqam nasishqan diyamandapacha mana ni atirqanchu shayayta. Chaymi ayllunguna
tukuy diya chay kujuta apashpa, chay Shumaq Pungupi dijaqllapa, adurana wasiman
yaykuqkunata limush'nata mañanambaq. 3 Chay kujuqam Pidruta Jwanda rikashpa
Dyuspa adurana wasinman yaykuykaptinqa, rrugarqan:
—Qowayllapár limush'nitata, nishpa.
4 Chaymi paykunaqa kujuta chapashpa, Pidruqa nirqan:
—Mayá, chapawayllapa, nishpa.
5 Chaymi kujuqa das chaparqan: Rinnam qowaq limush'nata, nishpa. 6 Piru Pidruqam
nirqan:
—Manam nima qellayniyuqchu ni uruyuqchu kani. Piru kayshinam atini yanapashuyta:
Jisukristu nasarinupa shutimbim niyki, atarishpa puriy, nishpa.
7 Pidruqa chayshina nishpa, allin ladu makinmanda rambashpa shayachiptinmi, chay
kujupa ch'akinguna, ñudunguna jwirtina tikrakarqan. 8 Chaymi chay kujuqa shayashpa,

brinkarqan. Chay urasmandapacham atirqanna puriyta. Kanan Dyusta ancha alabash-
pam, chay apustulkunapa pullan Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. 9 Chayshina chay
kuju purishpa, Dyusta alabaykaptinqam, yumbay chaypi kaqkuna 10 ancha ispantashqata
chaparqan: ¿Imashinaraq kach'akashqaqa? nishpallapa. Chaqa chay kujutaqam unay-
mandapacha rikashqallapa karqan, chay Shumaq Pungupi limush'nata mañakuykaptin.

Pidrum yach'achikurqan Dyuspa adurana wasimbi

11 Chay kujum kach'akashpa, Pidruta, Jwandaqa manana dijarqanchu. Chaymi suq
atun kurridurpi kaykaptinllapa, ancha achka runakuna ispantashqata paykunaman kall-
parqanllapa, chay kujuta rikanambaq. Chay kurridurmi shutiq "Gubyirnu Salumumba
kurridurnin", nishpa. 12 Chay runakunata rikashpam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masikuna, ¿imaraykutaq ancha ispantashqata chapawangillapa? ¿Ima
qamkunachu noqaykunapaq yuyangi: Ancha pudirniyuq kashpa, Dyusta kasuqkuna
kashpam, paykuna kach'akachishqa chay kujutaqa, nishpa? 13 Manam chayshinachu.
Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kay kujutaqa
kach'akachishqa. Chaqa Dyusqam Churin Jisusta numbrashqa karqan, ancha pudirniyuq
kanambaq, paytalla kasunanchiqllapa. Piru qamkunaqam paytaqa aparqaykillapa aw-
turidarkunaman. Chaymandaqam Gubyirnu Pilatu munaptin kach'aytapis, qamkunaqa
mana munarqaykillapachu. 14 Ashwanmi chay ancha allin mana nima uchayuq Jis-
usta disprisyashpa, qamkunaqa mañakurqayki, suq matansyiru runata kach'anambaq.
15 Chaymandaqam qamkunaqa wanchichirqaykillapa chay Jisus kawsachikuqtaqa. Piru
Dyusqam paytaqa wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshina kawsachimuptinmi,
noqaykunaqa rikashqallapa kani. Chaymi tistigunguna kanillapa. 16 Chayrayku Jisuspi
kriyishpa "Kach'akay" niptiyllam, kay riqsishqayki kujuqa kach'akashpa, jwirsayuqna.

17 'Masitakuna, yach'anim: Qamkuna mas kamachikuq runakunawan Jisusta
wanchichirqaykillapa, mana yach'ashpa: Paymi Washadurninchiq, nishpa. 18 Chayta
ruraptikillapam, Dyus nishqanqa kumplishqana. Chaqa unay tyimpupim Dyuspaq
rimaqkuna Jisuspaq kayshina iskibrirqan: "Dyus Akrashqan Washadurmi ancha rin
ñakaq", nishpa. 19 Chayri qamkunaqa mana allikunata dijashpana, Tayta Dyuspi
yuyakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Chayshina Dyuspi
kriyiptinchiqmi, payqa rin animachiwaqninchiq kushikunanchiq. 20 Rinmi kach'amuq
Churin Jisukristuta. Chaqa manaraq kay mundu kaptinmi, Jisusta numbrashqa karqan,
Washadurninchiq kanambaq. 21 Lukismi Jisusqa manaraq rinchu kutimuq. Ashwanmi
syilupilla rin kaq, Tayta Dyus kay mundupi tukuy ima nishqanda kumplinangaman.
Chaqa Dyusqam paypaq ancha allin rimaqkunawan unay tyimpukunapi chayshina nishqa
karqan. 22 Chaymi Dyuspaq chay rimaq Muysisqa agwilunchiqkunata Jisuspaq kayshina
nirqan: "Tayta Dyusmi nasyunninchiqpi rin nasichiq paypaq suq pudirniyuq rimaqta,
noqata numbrawashqanshina. Chayri tukuy ima pay nishqanda kasuyllapa. 23 Chay
rimaqta mana kasuqkunataqam Dyusqa wambrangunamanda akrashpa, rin chingachiq",
nishpa.*

24 'Chaymi chay unay rimaq Samwilpa tyimpunmandapacha, Dyuspaq yumbay ri-
maqkuna Jisus kay tyimpupi rurashqambaq rimashpa, iskibrirqanllapa. 25 Chaqa Tayta
Dyus chay rimaqkunawan ufrisikushqanmi noqanchiqkunapaq kashqa. Noqanchiqku-
nata yanapawananchiq yuyashpam, Dyusqa suq tratuta rurarqan unay agwilunchiqku-
nawan. Chaymi Abrajanda nirqan: "Karu willkaykiwanmi kay mundupi yumbay
runakunata rini yanapaq", nishpa.* 26 Chaymi Tayta Dyus Churinda wañushqanmanda
kawsachimushpa, puntata noqanchiqkunaman kach'amurqan yanapawananchiq, chay
mana alli rurashqanchiqta dijashpa, paypi yuyakunanchiqllapa, nishpa.

4

Pidruwan Jwandam prisurqanllapa

* 3:23 Deuteronomio 18.15, 18, 19 * 3:25 Génesis 22.18

1 Pidru Jwanwan chay runakunata yach'achiykaptinmi, ch'ayarqanllapa isrraylinu
kurakuna, sadusiyu duktrinayuqkuna, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa ka-
machikuqnimbis. 2 Pidruqam Jwanwan kayshina yach'achikuykarqan:

—Jisusqam wañushqanmanda, kawsamushqa. Chaymi yach'anchiq: Wañuqkunaqam
rin kawsamuq, nishpa.

Chaypaqmi chay ch'ayamuqkunaqa ancha piñakurqanllapa. (Chaqa chay sadusiyuku-
naqam kriyirqanllapa: Wañuqkunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.) 3 Chaymi
Pidruta Jwanda prisushpa, aparqanllapa karsilman. Chay diya tardina kaptinmi, karsilpi
dijarqanllapa qayandin diyakaman. 4 Piru Pidru Jwanwan yach'achikuptinmi, ancha achka
runakuna Jisuspi kriyishqallapa karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa ullqokunallach'i
5.000na karqan.

5 Chaymandaqam qayandin diyaqa tandakarqanllapa chay Jirusalinman
Isrrayilpa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunapis. 6 Chaypiqam karqambis mas kamachikuq isrraylinu kura Anas
shutiq. Chay Anasqam ayllun Kayfaswan, Jwanwan, Alijandruwan, yumbay ullqo
ayllungunawambis shamushqallapa karqan. 7 Yumbay chay awturidarkunaqam Pidruta,
Jwanda karsilmanda apachimushpa, yumbaypa ch'awpinman pasachishpa, kayshina
tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamkunataqa kamachishushqa, chay kujuta kach'akachinaykiqa? ¿Pipa
shutinwanmi myintashpa, chaytaqa rurashqallapa kangi? nishpa.

8 Chaymi Pidruqa, Dyuspa Santu Ispiritun ancha yanapaptin, nirqan:

—Llaqta masiy isrraylinukunapa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyanukunapis,
9 qamkunaqam tapuwangillapa yach'anayki: Kay runa kujuqa ¿imashinam kach'akashqa?
¿Pim paytaqa yanapashqa? nishpa. 10 Mayá, nishqaykillapa, yumbay llaqta masinchiq
isrraylinukuna yach'ananllapa. Kay runa kujuqam kach'akashqa Jisukristu nasarinupa
pudirninwan. Qamkunam nirqaykillapa, Jisusta kruspi wanchinanllapa. Piru Tayta
Dyusqam wañushqanmanda paytaqa kawsachimurqan. 11 Albañilkunam mana baliq
rumikunata wichukunllapa. Chayshinallam qamkunapis Jisustaqa wichukurqaykillapa.
Piru Jisusqam kananqa wasipa iskinambi mas baliq rumishina.* 12 Chaqa Dyusqam mana
qowashqachu kanchiq suq laya washadurtaqa. Jisusllam atin washawayninchiqtaqa,
nishpa.

13 Chayshina mana nimata manchashpachu allita rimaptinllapaqa, chay awturidarku-
naqa ancha ispantashqata paykunata chaparqanllapa. Chaqa Pidruwan Jwanqam mana
istudyashqachu karqan. Chaymi chay awturidarkunaqa kwintata qokarqanllapa: Kay
mana baliq runakunaqam Jisuswan purishpa, ancha yach'akushqallapa, nishpa.

14 Kanan chay runa kujupismi paykunapa ñawpambi kach'akashqana shayaykar-
qan. Chaymi mana nimapaq atirqanllapachu kuntraytaqa. 15 Chaymi paykunaqa
Pidruta, Jwanda sawaman surqorqan, chay awturidarkunalla tukuy imata parlananllapa.
16 Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam atinchiq rurayta kay runakunataqa? Chaqa kay Jirusalimbiqam yumbayna
yach'anllapa: Chay kujutaqam paykuna kach'akachishqa, nishpa. Chaymi noqanchiqku-
naqa mana atinchiqchu niyta "Yanqam", nishpaqa. 17 Ashwan manchachishpalla, nuti-
fikashunllapa, kananmandaqa amana pitapis willananllapa Jisuspa shutimbiqa, amana
chay faman masta shikwakanambaq, nishpa.

18 Chayshina kunanakushpaqam, Pidruta Jwanda qayachirqanllapa. Chaymandaqam
jurapashpa, kamachirqanllapa, amana pitapis parlachinambaq, ni yach'achinambaq,
Jisuspa shutinda myintashpaqa. 19 Piru chayshina kamachiptimbismi, Pidruwan Jwanqa
kayshina nirqan:

---

* 4:11 Salmo 118.22

—Mayá, allita yuyayllapa. ¿Imataq mas alli Tayta Dyuspaqqa? ¿Allichu qamkunata
kasushunaypaq, ichu mas alli Dyusta kasunayllapa? [20] Chaqa noqaykunaqam mana ni-
matapis atinillapachu uyaraytaqa. Ashwanmi rikashqayllapata, uyashqayllapata rinillapa
yach'achikuq, nishpa.
[21] Chayshina niptimbismi, chay awturidarkunaqa ancha jurapashpa, dijarqanllapana
rinambaq. Chaqa chay kujuta kach'akachishqanraykum, yumbay runakuna Dyusta
ancha alabarqanllapa. Chaymi chay awturidarkunaqa mana nimapaq atirqanllapachu
kastigayta. [22] Chay kach'akashqa kujuqam masdi 40 watayuqna karqan.

Jisuspi kriyiqkunam Dyusman mañakurqan, ama manchananllapa

[23] Pidruwan Jwanqam chay kamachikuq kurakunapa, chay kamachikuq ansyanukunapa
dispachunmanda lluqshishpaqa, kriyiq masingunamanna rirqanllapa. Paykunataqam
manyaqlla tukuy ima pasashqanllapata willarqan. [24] Chaymi yumbay chay kriyiq masin-
guna chayta yach'ashpaqa, tandanakushpa, kayshina Dyusman mañakurqanllapa:
—Taytitu Dyus, qam rurashqa kangi anaq syiluta, kay pachata, mar yakuta, tukuy
ima kaqkunata. [25] Qamqam Santu Ispirituykiwan rimachirqayki chay unay sirbishuq
agwilunchiq Dabidta. Chaymi payqa qambaq rimaq kashpa, Santu Libruykipi kayshina
iskibrirqan:
¿Imaraykutaq achka nasyungunapi tiyaqkunaqa ancha piñakushpa alsakanllapa Dyuspa
kuntranqa? ¿Imaraykutaq chay runakuna, warmikunaqa yanqakunata yuyanl-
lapa, Dyusta binsinanllapaqa?
[26] Chaqa kay mundupa gubyirnungunam Dyuspa kuntran alsakarqanllapa. Kanan llaqtaku-
napa kamachikuqningunam tandakashpa, Tayta Dyuspa, Akrashqan Washadurpa
kuntran alsakarqanllapa, nishpa.*
[27] 'Taytitu Dyus, allibraq chay Dabid iskibrishqanshina kashqa. Chaqa kay Jirusalin
llaqtapi chay akrashqayki santu Churiki Jisustam kuntrarqanllapa. Chaymi chay
gubyirnu Irudis, chay gubyirnu Punsyu Pilatuwan, furastirukunawan, isrraylinuku-
nawan tandakarqanllapa. [28] Paykunam tandakashpa, rurarqan chay unay tyimpupi qam
yach'ashqaykishina: "Churiytam rinllapa wanchiq", nishpa. [29] Dyusitu, rikay, kanan-
qam noqaykunatapis jurapawanllapa, qamta ama myintashushpa, yach'achikunayllapa.
Chayri animuta qowayllapa, ama nimata manchashpa, qambaq yach'achikunayllapa.
[30] Pudirnikiwanri yanapawayllapa, qeshyaqkunata kach'akachinayllapa, santu Churiki
Jisuspa shutimbi milagrukunata ruranayllapa, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Dyusmi
ancha pudirniyuq, nishpa.
[31] Ushyaptinllapa mañakuyta Dyusmanqam, chay tandakashqanllapa lugarqa
ch'apsikarqan. Chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritun paykunapa shunqonda undashpa,
masta animachirqan, ama nimata manchashpachu, Dyus nishqanda rimananllapa.

Kusasninllapaqam yumbaypaq karqan

[32] Jisuspi yumbay kriyiqkunam suq yuyayniyuqlla kaqllapa. Tukuy shunqo allipta
kuyanakuqllapa. Chaymi mana niqllapachu: "Kay imayqam noqapalla" nishpaqa. Ash-
wanmi tukuy ima kaqninwan yumbaynin yanapanakuqllapa. [33] Kanan Jisuspa chay dusi
apustulningunam ancha pudirniyuq kashpa, kayshina yach'achikuqllapa: "Siñurninchiq
Jisusmi wañushqanmanda allipta kawsamushqa", nishpa. Kanan Dyusqam ancha yanapaq
paypi yumbay kriyiqkunata, shumaqta kawsananllapa. [34-35] Paykunaqam mayqanninda
iman faltaptinqa, wakin ch'akrayuq ichu mayqan wasiyuqqa randikushpa, qellayninda
apaq chay dusi apustulkunaman. Paykunaqam chay mana nimayuqkunata qoqllapa.
Chaymi paykunapiqa mana ni mayqan pubriqa karqanchu.
[36] Chaypim karqan suq libita runa Jusi shutiq. Apustulkunaqam paypaq nishqa karqan:
"Birnabi shutinqa", nishpa. Rimaynimbiqam Birnabiqa munan niyta "Kunswilakuq".
Payqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripi nasishqa karqan. [37] Chay Birnabim suq

* 4:26 Salmo 2.1-2

ch'akranda randikushpa, qellayninda apamushpa, apustulkunata qorqan, paykunana kriyiq masingunata yanapanambaq.

5

Ananiyasmi warminwan llullakurqanllapa

1 Karqanmi suq runa Ananiyas shutiq. Warminqam Safira shutiq. Chay Ananiyasmi warminwan, suq ch'akranda randikushpa, 2 wakin qellayta piskarqanllapa. Chaymandaqam Ananiyasqa wakindalla apashpa, apustulkunata qorqan, "Yumbaymi" nishpa. 3 Chayshina llullakuptinmi, Pidruqa nirqan:

—Uyay, Ananiyas. ¿Imaraykum dijarqayki dyabluta yaykunambaq shunqoykimanqa? Qamqam chay ch'akraykipa ch'aninda wakinda piskashpaqa, Dyuspa Santu Ispiritunda munarqayki ingañayta. 4 ¿Ima manachu qamba kikikipa ch'akraykiqa kashqa? Randikuptikiqam, qellayqa qambana kashqa. ¿Imaraykum llullakushqaqa kangi? Chay layata llullakushpaqach'i, qamqa yuyarqayki: Runakunatallam rini ingañaq, nishpa. Manam chayshinachu kashqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyusta munarqayki ingañayta.

5 Chayshina Pidru niptinmi, Ananiyasqa chayta uyashpa, chay uras pachaman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chayta yach'ashpaqa, yumbay ancha mancharqanllapa. 6 Chaymandaqam wakin wambra runakuna shamushpa, almataqa suq trapuwan liyashpana, aparqanllapa pambaq. 7 Chayshina kimsa uras pasashqambinam, chay almapa warminqa apustulkuna kashqanman yaykurqan. Piru payqam mana nimatapis yach'arqanchu: Qosaymi wañushqa, nishpaqa. 8 Chaymi Pidruqa paytapis tapurqan:

—Safira, ¿allipchu chay prisyupaqlla ch'akraykitaqa randikurqayki? nishpa.

Chaymi Safiraqa nirqan:

—Arí. Chaysitupaqllam randikurqayllapa, nishpa.

9 Chayshina niptinmi, Pidruqa chay warmita nirqan:

—¿Imapaqmi qosaykiwanqa kunanakushpa llullakushqallapa kangi, "Dyuspa Santu Ispiritunqam mana yach'anqachu", nishpach'i? Uyay, chay qosaykita pambaqkunaqam shamuykanllapana. Nam kay pungumanna ch'ayamuykanllapa apashunambaq, qamtapis pambashuq, nishpa.

10 Chayshina niptinllam, chay warmipis chay uras Pidrupa ñawpanman bulakashpa wañurqanna. Chaymi chay pambakuqkunaqa ch'ayamushpa, ukuman yaykushpa, chay warmitapis wañushqatana tarirqanllapa. Chaymi paytapis aparqanllapana pambaq runamba ladunman. 11 Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa, tukuy chay wakin runakunawan chayta yach'ashpaqa, ashwamba mancharqanllapa.

Apustulkunam achka milagrukunata rurarqan

12 Apustulkunaqam runakunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraqllapa. Kanan Jisuspi yumbay kriyiqkunam Dyuspa adurana wasinman tandakaqllapa chay unay gubyirnu Salumumba kurridurnimbi. 13 Piru mana kriyiqkunaqam manchashpa, paykunawanqa mana tandakaqllapachu. Piru mana tandakashpapismi, ancha alabaqllapa Jisuspi kriyiqkunataqa. 14 Chayshinam ancha achka ullqokuna, warmikuna kriyirqanllapana Jisuspi. 15 Kanan achka runakunam qeshyaqningunata wasinmanda surqoshpa, parakunapi kamakunapi apamushpa, ñangunapi shuyachiqllapa, Pidru chay ñanda pasaptin, ankisiya llandunllapis qeshyaqningunapa sawanda pasaptin, kach'akanambaq. 16 Asta chay sirka llaqtakunamandam achka runakunaqa Jirusalinman apamurqan qeshyaqningunata, dyablupa ispiritungunawan lukuyashqakunata, apustulkuna kach'akachinambaq. Kanan yumbay paykunataqam kach'akachirqanllapa.

Apustulkunatam qesacharqanllapa

17 Chaymi mas kamachikuq isrraylinu kura, sadusiyu duktrinayuq runakuna apustulkunata ancha imbidyarqanllapa. 18 Chaymi paykunataqa prisushpa, karsilman wichurqanllapa. 19 Piru chay tutaqam Tayta Dyuspa suq anjilnin, karsilpa pungunda kich'ashpa, paykunata surqoshpa, nirqan:

20 —Riyllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi shayashpa, yumbay runakunata
yach'achiq, Jisuspi kriyishpa, kawsanambaqllapa.
21 Chayshina niptinqam, apustulkunaqa kasushpa, madrugadu Dyuspa adurana was-
inman rishpa, waqpi yach'achikurqanllapa. Chaypina kaykaptinllapaqam, chay mas
kamachikuq isrraylinu kura, yumbay paywan kaqkunapis mas pudirniyuq isrraylinuku-
nata qayarqan, tandakashpa, Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunana kashpa, Pidruta,
Jwanda jusgananllapa. Yumbay chay kamachikuqkunaqam parlashpa, suldadukunata
kach'arqanllapa, karsilmanda apamunanllapa chay apustulkunata. 22 Piru suldadukuna
karsilman rishpaqam, manana tarirqanllapachu. Chaymi das kutimurqanllapa kayshina
abisakuq:
23 —Karsiltaqam tarishqallapa kani alli kirpashqata. Chay kwidakuq suldadukunaqam
karsilpa pungundaqa ancha allita kwidaykarqanllapa. Piru punguta kich'ashpaqam,
manana ni pitapis ukupiqa tarirqayllapachu, nishpa.
24 Chayshina niptinllapaqam, chay isrraylinu kurakunapa kamachikuqninqa, Dyuspa
adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqninwan, yumbay chay ancha kamachikuq
kurakunawambis ancha yuyashpa, tapunakurqanllapa:
—Chayshinaqa ¿imaraq pasanqa? nishpa.
25 Chayshina parlaykaptinqam, suq runa ch'ayamushpa, nirqan:
—Chay karsilashqaykillapa runakunaqam Dyuspa adurana wasimbi runakunata
yach'achiykan, nishpa.
26 Chaymi suldadukunapa kamachikuqninqa suldadungunawan chay uras chay adu-
rana wasiman rirqanllapa piskaq. Apustulkunata chaypi tarishpaqam, shumaqlla apa-
murqanllapa, mana maqashpallapachu. Chaqa chay suldadukunaqam mancharqan-
llapa: Kay apustulkunata maqaptinchiqqach'i, runakunaqa sitawanchiqman, nishpa.
27 Chaymandaqam apustulkunata ch'ayachimushpaqa, shayachirqanllapa chay Mas Ka-
machikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. Chaypi kaptinqam, chay kamachikuq
kuraqa nirqan:
28 —Manchu noqaykunaqa qamkunata ancha kamachishurqaq, amakish Jisuspa
shutinda myintashpaqa yach'achikungichu, nishpa. Piru qamkunaqam mana
kasuwashpachu, tukuy Jirusalin llaqtapi duktrinaykita yach'achikungillapa. Kanan
ashwambam munangillapa wichupawayta chay Jisus wañushqambaq, nishpa.
29 Chaymi Pidruqa chay wakin apustulkunawan nirqan:
—Noqaykunapaqqam masta balin Dyusta kasunayllapa, runakunata kasunaymandaqa.
30 Manchu qamkunaqa Jisusta kruspi klabachishpa, wanchichirqaykillapa. Piru paytaqam
Taytanchiq Dyus kawsachimushpa, 31 anaq syilupi allin ladumbi tiyachishpa, ancha
Kamachikuq Washadurninchiqta rurashqa. Chaymi uchanchiqkunata dijaptinchiqqa,
payqa pirdunawaqninchiq washawanchiqllapa. 32 Chay Jisus rurashqambaqmi Dyuspa
Santu Ispiritun, noqaykunapis tistigukuna kanillapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay Santu
Ispiritunda payta kasuqkunata qowashqallapa, nishpa.
33 Chay awturidarkunaqam chayta uyashpaqa, ancha piñakushpa, chay apustulkunataqa
munarqanllapa wanchiyta. 34 Piru chay awturidarkunamanda suq farisiyu Gamayil
shutiqmi ancha allin yach'achikuq karqan. Chaymi paytaqa yumbay runakuna ancha
allita uyaqllapa. Chay Gamayilmi shayashpa kamachikurqan, suq rratitu apustulkunata
sawaman surqonanllapa. 35 Chaymandaqam chay karguyuq masingunata nirqan:
—Uyawayllapa, isrraylinu masiykuna. Allita yuyayllapa. Kwidawkish mana allitachu
rurangimanllapa chay runakunata. 36 Yuyayllapa, manchu suq tyimpuqa chay runa
Tiwdas nirqan, payshi ancha kamachikuq. Kanan paytaqam 400 runakuna kasurqanllapa.
Chaymandaqam suq runakuna Tiwdasta wanchiptinllapa, chay 400 sigiqkuna waqta
kayta shikwakarqanllapa. 37 Chaymandaqam suq tyimpu sinsuta ruraptin, alsakarqan
suq kamachikuq Judas prubinsya Galiliyamanda. Paytapismi achka runakuna kasurqanl-
lapa. Chaymandaqam chay Judasta wanchiptinllapaqa, payta sigiqkunapis waqta kayta

shikwakarqanllapa. Mananam mastaqa tandakarqanllapachu. [38] Chaymi kayshina kunaykillapa: Dijayllapa chay runakunata. Ama mitikuyllapachu paykunamanqa. Chaqa chay duktrinan paykunapalla kaptinqam, das rin ushyakaq. [39] Piru paykuna Dyuspa duktrinanda yach'achikuykaptinqam, qamkunaqa mana atingillapachu chingachiyta. Allita yuyayllapa. Paqtakish Dyusta kuntraykangillapa, nishpa.

[40] Chay Gamayil nishqanda kasushpam, manana wanchirqanllapachu. Chaymi chay apustulkunata qayachishpa, suq lastima asutichishpa, kamachirqanllapa, amana masta Jisuspaq yach'achikunanllapa. Chaymandaqam paykunataqa kach'arqanllapana. [41] Chayshina asutiptimbismi, chay apustulkunaqa ancha kushikushpa, chay awturidarkunapa ñawpanmanda lluqshirqanllapa, yuyashpa: Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, kayshina Jisuspaq yach'achikushpa, ñakananchiqpaq, nishpa. [42] Kanan paykunaqam tukuy diyakuna Jisukristupaq masta yach'achikurqanllapa Dyuspa adurana wasimbi, achka wasikunapipis.

6

Apustulkunam numbrarqan syiti yanapakuqninda

[1] Chay tyimpuqam Jisuspi kriyiqkunaqa masta achkayaqllapa. Piru chay grigu rimaypi rimaqkuna piñakushpam, kayshina rimarqanllapa ibriyu rimaypi rimaq kriyiq masingunapaq:

—Grigupi rimaq biyudakunatash tukuy diya mana allitachu mikunata partinllapa, nishpa.

[2] Chaymi chay dusi apustulkunaqa yumbay kriyiqkunata tandashpa nirqanllapa:

—Noqaykunaqam Dyus nishqanda yach'achikuykani. Chaymi mana allichu, chay yach'achikuykashqayta dijashpa, mikunata partinayllapaqa. [3] Chayri masitakuna, qamkunamanda akrayllapa syiti allin yach'ayniyuq runakunata, Dyuspa Santu Ispiritunwan puriqkunata. Paykunata numbrayllapa, chay mikunata partinanllapa. [4] Noqaykunaqam tukuy diya Dyusman rinillapa mañakuq. Pay nishqanda rinillapa yach'achikuq, nishpa.

[5] Chaypaqmi Jisuspi yumban kriyiqkunaqa nirqan:

—Allibmi chay nishqaykillapaqa, nishpa.

Chaymandaqam akrarqanllapa suq runa Istiban shutiqta. Payqam Tayta Dyuspi ancha yuyakuq. Paypa shunqombim Dyuspa Santu Ispiritun kawsaq. Paykunaqam akrarqambis Filipita, Prukuruta, Nikanurta, Timunda, Parminastapis. Akrarqambismi Nikulasta Antyukiya llaqtamanda kaqta. Paymi yach'akushqa karqan isrraylinukunapa duktrinanda.

[6] Chaymandaqam chay syiti runakunata apamurqanllapa apustulkunaman. Paykunaqam sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakurqanllapa, tukuy imapi yanapanambaq.

[7] Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa Dyuspaq tukuy maypi masta masta yach'achikuqllapa. Chaymi Jirusalin llaqtapiqa paykunaqa masta achkayaqllapa. Chaqa asta isrraylinukunapa achka kurangunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Istibandam prisurqanllapa

[8] Dyus yanapaptinmi, Istibanqa ancha pudirniyuq kashpa, achka milagrukunata rurarqan yumbaypa ñawpambi. [9] Piru wakin isrraylinukuna Istibanwan tandakashpam, taripanakurqan. Paykunaqam suq sinaguga wasimanda karqanllapa. Chay wasiqam shutiq Libri Randishqa Kriyadukunapa sinagugan, nishpa. Chay kuntraqkunaqam Sirini llaqtamanda, Alijandriya llaqtamanda, prubinsya Silisyamanda, chay prubinsya Asyamandapis karqanllapa. [10] Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa mana atirqanllapachu binsiyta paytaqa. [11] Chaymi pagararqanllapa wakin runakunata, llullakushpa ninambaqllapa: “Istibandam uyashqa kani, ancha fiyuta Muysispaq, Dyuspaq rimaptin”, nishpa.

[12] Chayshina llullakuptinllapa uyashpam, achka runa, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna chay nishqanda kriyishpa, ancha piñakurqanllapa.

Chaymi Istibanda piskashpa, rrastrakushpa, aparqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq
Juyiskunapa ñawpanman. 13 Kanan aparqanllapapismi chay llullakuq tistigukunata,
Istibambaq kayshina rimanambaqllapa:
—Kay runaqam kutin kutin mana shaykuq ancha fiyukunata riman Dyuspa adurana
wasimbaq, Muysispa liyningunapaqpis. 14 Chaqa noqaykunaqam kay Istibanda uyashqal-
lapa kani kayshina niptin: Chay Jisus Nasaritmanda kaqshi Dyuspa adurana wasindaqa
rin bulaq. Muysismanda yach'akushqanchiq kustumbrinchiqkunatash rin chingachiq,
nishpa.
15 Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, yumbay chaypi tiyaqkunawan
chapashpa, rikarqanllapa Istibamba qaqllanda anjilshina llipyaykaqta.

7

Istibanmi allita rimarqan washakanambaq

1 Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram Istibanda tapurqan:
—¿Allipchur chayshina nishqa kangi? nishpa.
2 Chaymi Istibanqa nirqan:
—Taytakuna, masitakuna, allita uyawayllapa. Ancha pudirniyuq llipyaykaq Tayta
Dyusmi rikakurqan chay punta agwilunchiq Abrajanman, chay nasyun Misuputamyapi
tiyaykaptin, manaraq Aran llaqtaman riptin tiyaq. 3 Kayshinam kamachirqan: “Llaq-
taykita, yumbay aylluykikunata dijashpa, riy suq lugarman. Noqam rini rikachishuq
maypim kidan chay lugarqa”, nishpa. 4 Chayshina Dyus niptinmi, Abrajanqa chay Kaldiya
nasyunmanda lluqshishpa, rirqan Aran llaqtaman tiyaq. Chaymandaqam Abrajamba tay-
tan wañuptinqa, Dyusqa chay Abrajandaqa kay Isrrayil nasyunninchiqman apamurqan.
5 Piru Dyusqam mana nima irinsyata ni suq pidasu ch'akritata qorqanchu Abrajandaqa.
Payqam alayri kaypiqa tiyarqan. Mana qoshpapismi, Abrajandaqa kayshina ufrisirqan:
“Wañuptikiqam, karu willkaykikunapaq kay pachaqa rin kaq”, nishpa. Chayshinam
chay Abrajandaqa ufrisirqan, manaraq ni churiyuq kaptin. 6 Tayta Dyusqam chay unay
agwilunchiq Abrajandaqa nirqambis: “Karu willkaykikunam kay llaqtamanda rishpa, suq
nasyumbi suq furastirushina rinllapa tiyaq. Ñakaq randishqa kriyadukunam rinllapa kaq.
Paykunatam ancha rinllapa qesachaq 400 wata tukuyta”.
7 ’Tayta Dyusqam Abrajandaqa nirqambis: “Piru kastigaqmi rini chay nasyumbi qe-
sachakuqkunataqa. Chaymandaqam chay karu willkaykikunaqa, chay nasyunmanda
lluqshishpa, rinllapa kasuwaq kay Isrrayilpi”, nishpa. 8 Chaymandaqam Dyusqa Abrajan-
wan suq tratuta rurarqan. Paytam kamachirqan, kwirpumbi siñalta ruranambaq, ama
qonqanambaq chay tratu rurashqanda. Chaymi Abrajanqa churin Isak nasiptinqa, uchu
diyasniyuq kaptinlla, kwirpumbi chay siñalta rurarqan. Chayshinallam Isakpis churin
Jakubuta rurarqan. Chay Jakubupismi chayshinalla rurarqan dusi churingunata. Chay
dusi churingunaqam nasyunninchiq Isrrayilpa chay dusi atun ayllungunapa taytanguna
karqanllapa.
9 ’Chay Jakubupa dusi churingunaqam punta agwilunchiqkuna karqan. Paykunaqam
masan Jusita imbidyashpa randikurqanllapa, chay randiqkuna Ijiptu nasyunman apanam-
baqllapa. Piru Dyusqam Jusipa pullan karqan. 10 Chaymi Jusi ñakaptinqa, Tayta Dyus
yumbay chay ñakashqanmanda washashpa, yanaparqan, yach'ayniyuq kashpa, allita
kawsanambaq. Chayshina Dyus Jusita yanapaptinmi, chay Ijiptupa gubyirnun Farunqa
ancha gustarqan. Chaymi Jusita numbrarqan, Ijiptupa gubyirnun kanambaq. Paytaqam
nirqambis: “Tukuy ima kaqniyta, wasiykunapi yumbay tiyaqkunatapis qam kwiday”,
nishpa.
11 ’Chaymandaqam Ijiptu nasyumbi Kanayan nasyumbipis ancha jwirti ambruna karqan.
Chaymi mikunan mana aypaptin, chay punta agwilunchiqkunaqa ancha ñakarqanllapa.
12 Chayshina ñakashpaqam, Jakubuqa yach'arqan: Ijiptupish kan trigu, nishpa. Chaymi
chay punta bwiltata dyis churingunata Ijiptuman kach'arqan, triguta randinanllapa.
Chay churingunaqam unay agwilunchiqkuna karqan. 13 Chaymandaqam suq kutinda

kutiriptinllapa Ijiptuman, triguta randirinambaqqa, Jusiqa masangunata nirqan: “Noqam masayki Jusi kani”, nishpa. Chayshina masanguna Jusita riqsiptinqam, Ijiptupa gubyirnun Farunqa yach'arqan: Jusiqash isrraylinukunapa kastan, nishpa. 14 Chaymandaqam Jusiqa chay masangunata nirqan: “Riyllapa apamuy taytanchiqta, yumbay ayllunchiqkunata”, nishpa. Chay tyimpupim 75 karqanllapa. 15 Chayshinam karqan, Jakubu yumbay ayllundin riptin Ijiptuman tiyaq. Waqpinam achka watakunamanda payqa wañurqanna. Chaymandaqam tukuy chay punta agwilunchiqkunapis achka wambrangunata dijashpa, wañurqanllapa. 16 Jakubu wañuptinqam, kwirpunda aparqanllapa Sichin llaqtaman pambaq paypa pantyunnimbi. Chaqa Abrajanmi chay pantyundaqa randishqa karqan chay runa Jamurpa churingunamanda.

17 ’Tayta Dyusmi jurashpa, Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq nasyundam rini qoq karu willkaykikunata”, nishpa. Chay ufrisishqan tyimpu kumplinan kaykaptinmi, chay Ijiptu llaqtapiqa isrraylinukuna anchana achkayashqa karqan. 18 Chay tyimpupim Ijiptupiqa suq mushuq gubyirnu kamachikurqan. Payqam mana nimatapis yach'ashqachu karqan chay Jusipa allin famambaqqa, ancha unayna wañushqa kaptin. 19 Chay mushuq gubyirnuqam chay agwilunchiqkunataqa tukuy imapi ingañashpa, ancha qesachaq. Chaymi paykunataqa kamachirqan, ullqo wambritunguna nasiptin, wichukunanllapa wañunambaq.

20 ’Chayshina kamachikuptinmi, chay tyimpupi Muysis nasirqan. Paytaqam Dyusqa ancha kuyaq. Kanan taytanwan mamanqam kimsa killata wasimbi pakashpa, kriyarqan. 21 Chaymandaqam (chay gubyirnuta kasushpa) wichukuptinqa, chay gubyirnupa chinan chay wambrituta tarikushpa, tandashpa, wawandashina kriyarqan. 22 Chaymi Muysis wiñashpaqa, tukuy imata ijiptinu runakunashina yach'akurqan. Chaymi tukuy imata rimanambaq, ruranambaqqa ancha pudirniyuq karqan.

23 ’Chaymandaqam 40 watayuqna kashpaqa, Muysisqa munarqanna riyta isrraylinu kastanda watukuq. 24 Chaymi rishpaqa, rikarqan suq ijiptinu ancha maqaykaqta suq isrraylinuta. Chaymi Muysisqa chay isrraylinuta washashpa, wanchirqan chay ijiptinuta. 25 Chaqa Muysisqam yuyarqan: Isrraylinu masiykunach'i allita intyindinqallapa: Muysiswanmi Dyusqa rin yanapawaqninchiq, ama randishqa kriyadukuna kananchiqllapa, nishpa. Piru chay isrraylinu masingunaqam mana intyindirqanllapachu. 26 Qayandin diyaqam Muysisqa isrraylinukunaman kutirishpa, ishkayta tarirqan paykunapura pilyaykaqta. Chaymi munashpa alliyachiyta, paykunataqa nirqan: “Qamkunaqam llaqta masipura kangillapa. ¿Imapaqmi pilyaykangillapa? Ama pilyayllapachu”, nishpa.

27 ’Piru chay yanqa maqaqmi Muysista kumsashpa, nirqan: “¿Ima pitaq qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniyllapa kanaykiqa? 28 ¿Ima munangichu noqatapis wanchiwayta qayna chay ijiptinuta wanchishqaykishina?” nishpa. 29 Chayshina niptinmi, Muysisqa manchashpa, mitikarqan nasyun Madyan shutiqman. Chaypiqam kasarashpa, ishkay wambrayuqna karqan. Piru chaypiqam furastirushina tiyarqan.

30 ’Chaymandaqam 40 watas pasaptinna, Muysisqa chuncha lugar Sinayi urqqopa ladumbi kaykarqan. Chay chunchapim Dyuspa anjilninqa suq yura sach'api nina lumyaykaqpi Muysisman rikakurqan. 31 Chaymi Muysis ancha ispantashqata chapashpa, qemikashpa mas allita rikanambaq, uyarqan Taytanchiq Dyusta kayshina niptin: 32 “Noqam chay punta agwiluykikuna Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa. Chayshina niqta uyashpaqam, Muysisqa manchashpa, ch'apsikarqan. Chaymi manana munarqanchu masta chapaytaqa. 33 Kanan Tayta Dyusqam paytaqa nirqan: “Ch'akikikunamanda surqoy llanqeykita. Chaqa noqam kaypi kani. Chaymi ancha santu lugarpi shayaykangi. 34 Noqam rikashqa kani wambraykunata Ijiptupi ancha ñakaykaptinllapa. Uyashqam kani paykunata ancha waqaptin. Chaymi syilumanda shamushqa kani, chay wambraykunata ñakashqanmanda washanaypaq. Kayman shamuy. Rinim qamtaqa kach'ashuq Ijiptuman”, nishpa.

35 ’Piru chay unay agwilunchiqkunaqam Muysista disprisyashpa, nirqanllapa: “¿Pim qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniy kanaykiqa?” nishpa.

Piru Tayta Dyusqam chay sach'api rikakuq anjilninwan Muysista numbrashqa karqan,
chay unay agwilunchiqkunapa kamachikuqnin, washadurnin kanambaq. 36 Muysismi
achka milagrukunata, siñalkunata rurashpa, chay unay agwilunchiqkunata Ijiptumanda
surqorqan. Chaymandaqam Chupika Mar Yakupi, chunchakunapipis 40 watas tukuyta
mas milagrukunata rurarqan. 37 Chay kikin Muysismi unay isrraylinukunataqa nirqan:
"Dyus noqata numbrawashqanshinam, qamkunamanda suq runata rin numbraq, paypaq
rimanambaq. Chayri payta kasuyllapa", nishpa.* 38 Chay Muysismi isrraylinukunawan
chuncha lugarkunapi karqan. Chaypi kaykaptinmi, Dyuspa anjilnin Sinayi urqqopa
sawambi Muysista Dyus munashqanda nirqan, payna chay unay agwilunchiqkunata ni-
nambaq. Chaymandaqam Muysisqa chay uyashqanda Dyuspa Santu Librumbi iskibrirqan,
noqanchiqkunapis chayta kasushpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.
39 'Piru chay agwilunchiqkunaqam mana munarqanchu Muysista kasuytaqa. Ashwanmi
payta disprisyashpa, munarqanllapa kutiyta Ijiptuman. 40 Chaymi Arunda nirqanl-
lapa: "Masayki Muysisqam noqaykunata Ijiptu nasyunmanda surqowashpaqa, manana
rikch'anchu. Chaymi munanillapa amitukunata ruranayki, ñawpanchiqta rinambaql-
lapa", nishpa. 41 Chaymi suq mishiru amitunda rurarqanllapa. Chaymandaqam animalku-
nata wanchishpa, rupachishpa, ancha kushikushpa, adurarqanllapa chay rurashqanllapa
amitunda. 42 Chaymi Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijarqan, rupayta, killata,
lusirukunata aduranllapa. Chaymi Dyuspaq rimaqkuna Dyus nishqanda Santu Librumbi
kayshina iskibrirqanllapa:

¿Ima qamkuna isrraylinukuna chay 40 watasta chunchakunapi tiyashpachu, noqapaq
wanchirqaykillapa chay animalkunata?

43 Manam noqapaqchu chaytaqa rurarqaykillapa. Ashwanmi qamkunaqa chay amitu
laya Muluqpa andasninda purichishqallapa kangi. Chay amitu laya lusiru Rrifan
shutiqtapismi purichishqallapa kangi. Kanan qamkuna kikikim chay amitu
layakunata rurashpa, adurashqallapa kangi. Chaymi noqaqa Isrrayilmanda
surqoshushpa, rini kach'ashuqllapa chay nasyun Babiluñapa mas waq ladunman,
nishpa.*

44 'Chuncha lugarkunapiqam agwilunchiqkunaqa chay karpamanda adurana wasita
pullan purichiqllapa, chaypi Dyusta aduranllapa. Chay wasipim waqaychaqllapa
Dyuspa liyninda chay ishkay rumi tablapishina iskibrishqata. Chaqa chay karpamanda
adurana wasipaqmi Tayta Dyusqa Muysista rikachishpa nishqa karqan: "Kayshina ruray",
nishpa. Chaymi chay kamachishqanshina rurarqanllapa. 45 Kanan agwilunchiqkunaqam
chay karpamanda adurana wasitaqa irinsyatashina ch'askirqanllapa. Chaymandaqam
chay Juswiwan shamuqkuna pullan apamurqanllapa chay karpamanda adurana wasita
kay (Kanayan) nasyunman. Kaypiqam kuntraqkunata binsirqanllapa. Chay kuntraqku-
nataqam Dyus qatirqan, chay agwilunchiqkuna kaypi tiyanambaqllapa. Chay karpamanda
adurana wasiqam kay Isrrayilpi karqan Dabid kamachikushqan tyimpukaman. 46 Dyusmi
chay unay gubyirnu Dabidpaqqa ancha kushikurqan. Chaymi Dabidqa munarqan Dyuspa
adurana wasinda rurayta, chaypi Tayta Dyus tiyanambaq. 47 (Piru Dyusninchiqmi mana
dijarqanchu, chay gubyirnu Dabid wasinda ruranambaqqa.) Ashwanmi Dabidpa churin
Salumun Dyuspa adurana wasindaqa rurarqan. 48 Piru ancha pudirniyuq Tayta Dyusqam
mana tiyanchu runakuna rurashqan wasikunapiqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa
Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

49 Syiluqam noqapa atun trunuy. Kay pachapiqam ch'akiykunata samachini. Chayshina
kaptinqa, ¿ima laya wasiytaraq atinmanllapa rurayta noqapaqqa, chaypi samanay-
paq? (Manam nisitanichu nima laya adurana wasita ruranllapa, chaypi
samanaypaqqa.)

50 Chaqa noqam makiywan tukuy imata rurashqa kani, nishpa.*
51 Chayshina Dyus nishqanda nishpam, Istibanqa juyiskunata nirqan:

---

* 7:37 Deuteronomio 18.15 * 7:43 Amós 5.25-27 * 7:50 Isaías 66.1-2

—Qamkunaqam unaymandapacha angu shunqoyuqlla kashqallapa kangi. Mana baliq rinriyuq, shunqoyuqmi kangillapa, Dyuspi mana kriyiq runakunashina. Chay unay agwilunchiqkunashinam Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrangillapa. 52 Mayá, ¿Dyuspaq mayqan rimaqtam mana qesacharqanchu chay unay agwilunchiqkunaqa? Yumbandam qesacharqanllapa, ¿manachu? Chaqa chay rimaqkuna Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikuptinmi, chay unay agwilunchiqkuna paykunataqa wanchirqanllapa. Chaymandaqam chay ancha allin Washadurninchiq shamuptinqa, qamkunaqa paytapis wanchirqaykillapa. 53 Chaqa qamkunaqam Dyuspa liyninda kikin anjilninguna yach'achishuptinqa, mana kasungillapachu.

Istibandam sitashpa wanchirqanllapa

54 Chayshina Istiban niptinmi, chay juyiskunaqa ancha piñakurqanllapa. Chaymi qech'yachirqanllapa kirungunata. 55 Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, syiluman chapakushpa, rikarqan Dyuspa pudirninda llipyaykaqta. Rikarqambismi Jisusta, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta. 56 Chaymi nirqan:

—¡Chapayllapa! Rikanim syiluta kich'akashqata. Rikanipismi Dyusmanda Shamuq Runata, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta, nishpa.

57 Chayshina Istiban niptinmi, ama uyananllaparayku, chay runakunaqa rinrinllapata pambashpa, "¡A!" qayach'akushpa, kallparqanllapa Istibanda piskaq. 58 Piskashpaqam, chay llaqtamanda sawaman surqorqanllapa, rumikunawan sitashpa, wanchinambaqllapa. Kanan chay llullakuq tistigukunaqam sawanmanda bistidungunata surqoshpa, suq chulu Sawlu shutiqta mingarqanllapa. *[Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutirqan.]* 59 Chayshina paykuna sitaykaptinmi, Istibanqa mañakushpa nirqan:

—Siñursitu Jisus, tandayri ispirituyta, nishpa.

60 Chaymandaqam qonqorikushpa, ancha jwirtita rimashpa, nirqan:

—Siñursitu Jisus, yush'ayku ama kastigaychu kay kuntrawaqkunataqa, kayshina rurawaptinllapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Istibanqa wañurqanna.

8

Sawlum ancha qesacharqan Jisuspi kriyiqkunata

1 Chay Sawlum rikashpa Istibanda wanchiptinllapaqa, yuyarqan: Allitam ruraykanllapa, nishpa.

Chay diyamandapacham Jisuspi kriyiqkunata ancha qesacharqanllapa Jirusalimbiqa. Chaymi yaqqa yumbay chay kriyiqkunaqa waqta, kayta shikwakashpa, rirqanllapa prubinsya Judiyapa, prubinsya Samaryapa lugarningunaman. Piru chay dusi apustulkunam kidarqan chay Jirusalimbiqa. 2 Jisuspi wakin kriyiqkunaqam ancha waqashpa, alma Istibanda pambarqanllapa. 3 Piru chay Sawluqam ancha qesachaq Jisuspi kriyiqkunataqa. Wasin wasin yaykushpam, rrastrashpa, runakunata, warmikunata surqoq karsilanambaq.

Filipim Jisuspa shumaq nutisyanda prubinsya Samaryapi yach'achikurqan

4 Chay Jirusalinmanda mitikaqkunaqam may rishqangunapi masta Jisuspaqqa yach'achikurqanllapa:

—Jisusqam shamushqa washawananchiqllapa, nishpa.

5 Chay riqkunamandam suqnin Filipi shutiq. Paymi prubinsya Samaryapa suq llaqtanman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan. 6 Chayshina yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna tandakashpa, ancha allita uyaqllapa. Kanan milagrukunata Filipi ruraptinmi rikaqllapa. 7 Chaqa payqam Dyuspa pudirninwan ancha achka runakunamanda dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam Filipi kamachiptinlla, qayach'akushpa runakunamanda lluqshirqanllapa. Kanan achka wañushqashina kwirpuyuqkunata, kujukunatam kach'akachirqan. 8 Chayshina kaptinmi, chay llaqtapiqa yumbay runakuna ancha kushikurqanllapa.

[9] Piru karqambismi suq runa Simun shutiq. Unayqam chay Samaryapi tiyaqkunata
brujiyashpa, kriyichishqa karqan: Chay Simunqash ancha pudirniyuq runa, nishpa.
[10] Chaymi wambrakuna, byijukuna paytaqa ancha allita kasuqllapa. Paypaqmi niqllapa:
—Dyusmi kay brujupiqa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, achka laya milagrukunata
atin rurayta, nishpa.
[11] Chaqa ancha unaymandapacham paykunataqa brujiyashqa karqan. Chaymi payta
kriyishpa, ancha kasuqllapa. [12] Piru Filipiqam yach'achikurqan:
—Tayta Dyusmi shamushqa, payta kasushpa kawsananchiqllapa. Jisukristum
Washadurninchiqqa, nishpa.
Chayshina yach'achikuptinmi, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyishpa
shutikurqanllapa. [13] Asta chay bruju Simumbismi kriyishpa shutikurqanna. Chay-
mandaqam Filipipa pullanna puriq. Chaymi achka milagrukunata Filipi ruraptinqa,
chaykunata rikashpa, chay Simunqa ancha ispantarqan.
[14] Jirusalimbim apustulkunaqa yach'arqanllapa: Samaryanukunaqash kriyishqallapana
Jisuspi, nishpa. Chaymi chay prubinsya Samaryaman Pidruta, Jwanda kach'arqanllapa.
[15] Paykunaqam Samaryaman ch'ayashpaqa, Dyusman mañakurqanllapa, Santu Ispiritunda
qonambaq chay mushuq kriyiqkunata. [16] Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam manaraq
paykunamanqa shamushqachu karqan. Ashwan paykunaqam Jisuspa shutimbi yakuwan-
lla shutikushqallapa karqan. [17] Chaymi Pidruwan Jwanqa paykunapa sawambi makingu-
nata rurashpa, Dyusman mañakuptinllapa, Santu Ispiritundaqa ch'askirqanllapa.
[18] Chayta rikashpaqam, chay bruju Simunqa chay apustulkunataqa nirqan:
—Pagarashqayki qellayta. [19] Yanapawayllapar qamkunashina runakunapa sawambi
makiyta ruraptiy, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinambaq, nishpa.
[20] Chaymi Pidruqa, Simunda nirqan:
—¿Ima qamqachu yuyangi: Atinim randiyta Dyuspa Santu Ispiritunda, nishpa?
Chayshina yuyashpaqam, ringi chingaq qellaynindiki. [21] Qamba shunqoykiqam mana bal-
inchu Dyuspaqqa. Chaymi qamqa mana nima dirichuyuqchu kangi ruranayki noqaykuna
rurashqaytaqa. [22-23] Riqsiykim ancha malu kashqaykita. Chaqa mana allin yuyaynikikunam
karsilashushqashina, Dyuspi ama yuyakunayki. Chayri mana alli yuyashqaykita dijashpa,
Dyusman mañakuy pirdunashunambaq. Paqta payqa pirdunashungiman, nishpa.
[24] Chayshina Pidru niptinmi, Simunqa nirqan:
—Siñurninchiq Jisusmanri mañakuyllapa, ama chay niwashqaykishina chinganaypaq,
nishpa.
[25] Chaymandaqam Pidruwan Jwanqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikushpa, Jis-
uspa shumaq nutisyandapis yach'achikurqanllapa. Chaymandaqam chay prubinsya
Samaryapa suq llaqtangunapi chay shumaq nutisyata yach'achikushpa, kutirqanllapa
Jirusalin llaqtaman.

Filipim parlarqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan

[26] Chaymandaqam Dyuspa suq anjilnin Filipita nirqan:
—Atarishpa, sur laduman riy suq ñanda. Chay ñanqam Jirusalinmanda uran rin
chuncha lugarkunata pasashpa, chay Gasa llaqtaman ch'ayashtin, nishpa.
[27] Chaymi Filipiqa chay kach'ashqan ñanda riqshina, tingunakurqan suq runa Ityupiya
nasyunmanda kaqwan. Chay runaqam suq inuku ancha kamachikuq karqan. Chaqa
Ityupiyapa gubyirnan Kandasipa tisurirunmi payqa karqan. Payqam rishqa karqan
Jirusalinman Dyusta aduraq. [28] Chaymandaqam chutana karrumbi llaqtanmanna ku-
tiriykarqan. Payqam Dyuspaq unay rimaq Isayiyaspa librunda liyiqshina riykarqan.
[29] Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun Filipitaqa nirqan:
—Qemikay chay runapa chutana karrunman, nishpa.
[30] Chaymi Filipiqa chay karruman qemikashpa, chay runata rikarqan Isayiyaspa librunda
liyiykaqta. Chaymi tapurqan:
—¿Chay liyishqaykitachu intyindingi? nishpa.
[31] Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Imashinam atishaq intyindiyta, mana pipis intyindichiwaptinqa? nishpa.
Chayshina nishpaqam, Filipita kumbidarqan, karrunman lluqshishpa, ladumbi tiyashpa, chay liyishqanda intyindichinambaq. (Chaymi Filipiqa chay karrumanna lluqshirqan.) 32 Chay runaqam Dyuspa Santu Librumbiqa kayshina nishqanda liyiykarqan:
Wishatashinam paytaqa aparqanllapa wanchiq. Rutuqkunapa ñawpambiqam uñitaqa uyaritap kaykarqan. Chayshinallam paypis mana nimata rimarqanchu.
33 Paytaqam ancha penqachirqanllapa. Chaqa allin dimandataqa manam rurarqanllapachu. Kay pachapiqam paytaqa wanchirqanllapa, mana ni warmiyuq ni wambrayuqchu kaptin, nishpa.*
34 Chay kamachikuq runaqam Filipita tapurqan:
—Dyuspaq chay rimaqqa ¿pipaqmi chayshinaqa nin? ¿Paypaqllachu ichu suq runapaq chayshinaqa nin? Mayá, niwayri yush'ayku, nishpa.
35 Chaymi Filipiqa chay liyishqanda intyindichishpa, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan: (“Chay wishashinam wañushqa, noqanchiqkunata washawananchiq”, nishpa). 36 Chaymandaqam pasaqshina suq lugarpi yakuta tarirqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipita nirqan:
—Kaypiqam kan yaku. ¿Manachu kaypi atingiman shutichiwayta? nishpa.
⌞ 37 Chaymi Filipiqa nirqan:
—Tukuy shunqoykiwan Jisuspi kriyiptikiqam, atini shutichishuyta, nishpa.
Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Kriyinim: Jisukristuqam Dyuspa Churin, nishpa.⌟
38 Chaymandaqam chay chutana karruta shayachishpa, ishkandinna ishkirqanllapa. Ishkishpaqam yakuman yaykushpallapa Filipiqa chaypina shutichirqan. 39 Yakumanda lluqshiptinllapaqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa Filipitaqa dasna aparqan. Chaymi chay ityupiyanuqa Filipitaqa manana rikarqanchu. Piru ñannindaqam kushikushpana rirqan.
40 Kanan Filipiqam das rikakurqan Asutu llaqtapina. Chay Asutumandaqam llaqtan llaqtanna rirqan yach'achikuq Jisuspa shumaq nutisyanda. Chayshinam rirqan Sesarya llaqtaman ch'ayashtin.

9

Chay Sawlum Jisuspi kriyirqan

1 Chaykamanqam chay Sawluqa mana shaykuq juraparqan, Jisuspi kriyiqkunata wanchinambaq. Chaymi rirqan mas kamachikuq isrraylinu kuraman, 2 urdingunata surqoshpa, Damasku llaqtaman rinambaq. Chaqa chay urdingunawanqam yuyarqan yaykuyta sinaguga wasikunaman, Jisuspi kriyiq ullqokunata, warmikunata prisushpa, Jirusalinman apamushpa, chaypi dimandanambaq. 3 Piru urdingunata ch'askishpa, riykaptin Damaskumanqam, yaqqana ch'ayaptin, chay ñambiqa qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha lliwyashpa, paypa rridurninda limpu achikcharqan. 4 Chaymi payqa pambaman bulakashpa, uyarqan syilumanda kayshina qayaqta:
—¡Sawlu, Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi? nishpa.
5 Chaymi payqa tapurqan:
—¿Pimir kangi, Taytitu? nishpa.
Chay qayakuqqam nirqan:
—Noqam kani Jisus. Noqatam qesachawaykangi. ⌞Manchu buyis yapukushpaqa, ikiman garruchata matqashpaqa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis dañakaykangi, kayshina qesachawashpaqa, nishpa.
6 Chaymi Sawluqa ancha manchaywan ch'apsikashpa, tapurqan:
—Taytitu, ¿imatamir munangi ruranaypaq? nishpa.
Chaymi Siñurninchiq Jisusqa nirqan:⌟

* 8:33 Isaías 53.7-8

—Atarishpa riy chay Damasku llaqtaman. Waqpim rinllapa nishuq, imata ruranayki, nishpa.
7 Sawluwan riqkunapismi uyarqanllapa chay qayakuqtaqa. Piru manam pitapis rikar-
qanllapachu. Chaymi ancha mancharqanllapa. 8 Sawluqam pambamanda atarishpa,
manana atirqanchu nimatapis rikakuyta. Chaymi chay pullan riqkunaqa, rambashpana,
aparqanllapa chay Damasku llaqtaman. 9 Chaypim kimsa diyata karqan. Chay kimsa diya
tukuytam mana nimatapis rikakurqanchu, ni mikurqanchu, ni imatapis upyarqanchu.
10 Chay Damaskupiqam suq runa Ananiyas shutiq tiyarqan. Paymi Jisuspi ancha
yuyakuq. Chaymi Siñurninchiqqa payman rikakushpa suq musqoypishina nirqan:
—¡Ananiyas! nishpa.
Chaymi Ananiyasqa nirqan:
—¿Imamiri, Taytitu? Kaypim kani, nishpa.
11 Chaymi Siñurninchiqqa Ananiyasta nirqan:
—Atarishpa, riy chay kalli "Dirichu" shutiqman. Chay Judaspa wasinman ch'ayashpa,
tapukuy suq runa Sawlu shutiqpaq. Payqam Tarsu llaqtamanda. Noqamannam
mañakuykan. 12 Paymi suq musqoypishina rikashushqa, pusadanman ch'ayaykaqta,
makikita sawambi ruraykaqta, mushuqmanda rikakunambaq, nishpa.
13 Siñurninchiq nishqanda uyashpaqam, Ananiyasqa nirqan:
—Taytitu, achka runakunam parlachiwashqa chay runapaqqa: "Chayqam ancha malu",
nishpa. Jirusalimbiqash qambi kriyiqkunata ancha qesachashqa. 14 Kananqash chay
runaqa kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, kay Damasku-
manna shamushqa, noqaykuna qambi kriyiqkunata prisuwananllapa, nishpa.
15 Chayshina niptimbismi, Siñurninchiqqa nirirqan:
—Riylla. Noqam chay runataqa akrashqa kani, chay furastiru runakunata gubyir-
nundinda, Isrrayilmanda kaqkunatapis noqapaq yach'achikunambaq. 16 Noqam paytaqa
rini yach'achiq: Kayshinam ringi ñakaq noqapi kriyishqaykirayku, nishpa.
17 Chayshina Siñurninchiq niptinqam, Ananiyasqa rirqanna Sawluman.
Ch'ayashpaqam, chay wasiman yaykushpa, Sawlupa sawambi makinda rurashpa,
nirqan:
—Masita Sawlu, ñanda shamuykaptikim, Siñurninchiq Jisus qaman rikakurqan, ¿man-
achu? Paymi kach'amuwashqa, mushuqmanda rikakurinayki, Dyuspa Santu Ispiritunda
ch'askinayki, nishpa.
18 Chayshina niptinqam, Sawlupa ñawinmanda ishkirqan piskadupa qarachangu-
nashina. Chayshina ishkiptinqam, rikakurqanna. Chaymi Sawluqa chay uras atarishpa,
shutikurqanna. 19 Chaymandaqam mikushpaqa, jwirsayuqna karqan. Kanan wakin
diyakunam Jisuspi kriyiqkunawanna kidarqan chay Damasku llaqtapi.

Sawlum yach'achikurqan Damaskupi

20 Chaymandaqam Sawluqa chay Damaskupiqa sinaguga wasikunapina kayshina
yach'achikurqan:
—Taytanchiq Dyuspa Churinmi Jisusqa, nishpa.
21 Chayshina yach'achikuptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata ni-
nakuqllapa:
—¿Manachu kay runaqa Jirusalimbi Jisuspi kriyiqkunata qesachashpa puriq? ¿Man-
achu kay Damaskuman shamurqan, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, chay kamachikuq
isrraylinu kurakunaman apanambaq? nishpa.
22 Piru Sawluqam ancha animakashpa, chay Damaskupi yach'achikurqan, chay isr-
raylinukunata binsinangaman:
—Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta kach'amushqana. Paymi Jisus, nishpa.
Ancha shumaqta yach'achikuptinmi, mana pipis atirqanchu nimata niyta Sawlutaqa.

Sawlum washakarqan isrraylinukunamanda

23 Chaymanda achka diyakuna pasaptinnam, wakin isrraylinukunaqa Damaskupi tan-
dakashpa, parlarqanllapa Sawluta wanchinanllapa. 24 Chaymi chay ch'iqniqkunaqa chay

llaqtapa murallamba pungungunapi chishyashtin yuraqashtin shuyaqllapa, Sawlu lluq-
shiptin, chaypi wanchinanllapa. Piru chayshina paykuna shuyaykaptinqam, Sawluqa
yach'arqanna. 25 Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa Sawlutaqa tutap aparqanllapa, murallapa
sawanda surqoq. Chaymi chay altu murallapa sawanmanda waskakunawan suq atun
kanastapi ishkichirqanllapa sawa laduman. Chayshinam washakarqan Sawluqa.

Sawlum rirqan Jirusalin llaqtaman

26 Sawluqam Jirusalin llaqtaman ch'ayashpaqa, munarqan Jisuspi kriyiqkunaman tan-
dakayta. Piru chay kriyiqkunaqam Sawlutaqa ancha mancharqanllapa. Chaqa manam
kriyirqanllapachu: Sawlum allipta Jisuspi kriyishqa, nishpaqa. 27 Piru chay runa Birnabim
Sawluta apustulkunaman apashpa, nirqan:

—Kay Sawluqam ñambi rikashqa Siñurninchiq Jisusta. Chay Siñurninchiqmi payta
parlachishqa. Kanan Damaskupim mana pitapis manchashpachu, payqa Jisuspaq
yach'achikurqan, nishpa.

28 Chaymi Sawluqa chay apustulkunawanna puriq Jirusalimbiqa. 29 Kanan manam nimata
manchashpachu, Sawluqa rirqan Siñurninchiq Jisuspaq yach'achiq grigupi rimaq isr-
raylinukunata. Piru paykunaqam Sawluwan taripanakushpa, paytaqa munarqanllapana
wanchiyta. 30 Chayta yach'ashpaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa Sawluta Sesarya llaqtaman
aparqanllapa. Waqmandaqam kach'arqanllapa, Tarsu llaqtanman kutinambaq.

31 Chaymi chay prubinsya Judiyapi, Galiliyapi, Samaryapi Jisuspi kriyiqkunaqa manana
qesachaduchu kawsaqllapa. Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, payta ancha rrispi-
tashpa ancha animakarqanllapa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritunmi paykunataqa ancha
yanaparqan, masta achkayananllapa.

Iniyasmi kach'akarqan

32 Pidruqam puriq Jisuspi kriyiqkunata watukushpa. Chaymi rirqan watukuq Lida
llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. 33 Waqpim tingunakurqan suq runa Iniyas shutiqwan.
Chay Iniyasqam wañushqashina kwirpuyuq karqan. Chaymi mana atishpa kuyuyta, uchu
watas tukuyta kamapilla kashqa karqan. 34 Pidruqam payta nirqan:

—Iniyas, Jisukristum kach'akachishungi. Mayá, atarishpa, kamaykita allichay, nishpa.

Chayshina niptinqam, Iniyasqa kach'akashpa, dasna atarirqan. 35 Chaymi Lida llaqtapi,
Sharun llaqtapi tiyaqkuna chayta rikashpaqa, unay duktrinanda dijashpa, Jisuspina
kriyirqanllapa.

Durkasmi wañushqanmanda kawsamurqan

36 Chay tyimpupiqam Jupi llaqtapi tiyarqan suq warmi Tabita shutiq. Grigu rimaypiqam
chay shutinqa munan niyta “Durkas”. Chay warmiqam Jisuspi ancha kriyiq. Chaymi
payqa tukuy laya allikunata rurashpa, pubrikunata yanapaq. 37 Piru chay tyimpupiqam
chay Durkasta nanay piskaptin, wañurqanna. Chaymi kwirpunda mayllachishpa,
aparqanllapa suq wasipa altunman kamakachishpa bilanambaqllapa. 38 Lida llaqtaqam
Jupi llaqtapa sirkambi karqan. Chaymi chay alma Durkaspa kriyiq masinguna yach'ashpa:
Pidruqash Lidapi, nishpaqa, ishkay runata kach'arqanllapa, Pidruta apamunanllapa. Chay
riqkunaqam paytaqa nirqan:

—Yush'ayku kanalitan aku Jupiman, nishpa.

39 Chayshina niptinmi, Pidruqa paykunawanna shamurqan. Ch'ayamuptinqam,
aparqanllapa chay alma Durkasta bilaykashqanman. Chaypina kaptinqam, achka biyu-
dakuna Pidrupa rridurninman tandakashpa, ancha waqashpa, payta rikachishpa, nirqan-
llapa:

—Kay mudanaytam qowarqan almita Durkas, nishpa.

40 Chaymandaqam Pidruqa ukumanda surqorqan yumbay chay almapi kaqkunata.
Kanan payqam qonqorikushpa, Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam chay almitataqa
chapashpa, nirqan:

—Tabita, atariy, nishpa.

Chaymi Durkasqa suq puñuymandashina rikch'akamushpa, wañushqanmanda kawsamurqan. Pidruta rikashpaqam, tiyamurqanna. [41] Chaymandaqam Pidruqa, makinmanda piskashpa, Durkastaqa shayachirqanna. Chay biyudakunata, suq kriyiq masingunatapis qayashpam, Durkastaqa kawsaqtana rikachirqan. [42] Chaymi rikaqkuna chay famata suqkunata parlachiptin, tukuy Jupipi tiyaqkuna yach'arqanllapa. Chayraykum achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa. [43] Kanan Pidruqam achka diyata Jupi llaqtapi tiyarqan Simumba wasimbi. Chay Simunqam kush'tyimbripi trabajaq qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq.

10

Pidrum kamachikuq suldadu Kurnilyuwan parlarqan

[1] Sesarya llaqtapim tiyaq suq runa Kurnilyu shutiq. Paymi achka rrumanu suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypa trupanmi Italyanu Trupa shutiq. [2] Chay Kurnilyuqam warminwan, wambrangunawan Dyusta ancha allita kasushpa, aduraqllapa. Payqam Dyusta ancha rrispitashpa, mana nima maluta munarqanchu rurayta. Chaymi tukuy diya Dyusman mañakuq. Kanan ancham yanapaq mana nimayuq isrraylinukunata, qellayta qoshpa. [3] Suq diyam las tris di la tarditach'i, Kurnilyuqa suq musqoypishina rikarqan Dyuspa anjilninda. Pay kashqanman yaykushpam, chay anjilqa nirqan:

—¡Kurnilyu! nishpa.

[4] Chaymi Kurnilyuqa ancha manchashqata chapashpa, anjiltaqa nirqan:

—¿Imamir Taytitu? nishpa.

Chaymi anjilqa nirqan:

—Tayta Dyusmi uyashushqa, payman mañakuptiki. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. [5] Kach'ay runakunata Jupi llaqtaman, apamunambaq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. [6] Tukayun Simumba wasimbim tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq. Wasinqam mar yakupa manyambi. Chay Pidruqam shamushpa, rin yach'achishuq: “Kaykunata ruray”, nishpa.

[7] Chaymi chay anjil chayshina nishpa riptinqa, Kurnilyuqa suq yanapaq suldadunda, ishkay kriyadunda qayarqan. Chay suldadunmi Dyuspi kriyishpa, Kurnilyuta ancha allita yanapaq. [8] Chaymi chay anjil nishqanda manyaqlla parlachishpa, paykunataqa kach'arqan rinanllapa Jupiman, Simun Pidruta apamunanllapa.

[9] Qayandinqam yaqqana Jupiman ch'ayaykaptinqa, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pidruqa lluqshirqan wasipa sawanman, Dyusman mañakuq. [10] Payqam ancha mallaqnashpa, munarqanna mikuyta. Yanushpa allichanangaman mikunataqa, Pidruqa musqoypishina [11] rikarqan syiluta kich'akaykaqta. Kanan anaqmandam kay pachaman ishkimurqan atun jirgashina, watadu ch'usku manyangunamanda. [12] Ukumbiqam karqan tukuy laya mana mikuypaq animalkuna: wakinqam ch'usku ch'akiyuqkuna karqan; wakinqam kulibrakuna; wakinnataqmi pishqokuna karqan. [13] Chaykunata chapaykaptinmi, uyarqan suq rimaq kayshina niqta:

—Pidru, atarishpa, wanchishpa, chaykunata mikuy, nishpa.

[14] Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, manam nunka chay laya mapa animalkunataqa mikushqachu kani, nishpa.

[15] Chaymi chay niqqa nirqan:

—Taytanchiq Dyus pichashqandaqa, ama “mapam” niychu, nishpa.

[16] Chayshinam pasarqan kimsa kutinda. Chaymandaqam syilumanna kutirirqan chay jirgashina ukumbi kaq animalkunawan. [17] Piru Pidruqam ancha munarqan yach'ayta chay musqoypishina rikashqambaq: ¿Imapaqraq chayshinaqa kashqa? nishpa. Chayshina ancha yuyaykaptinmi, Kurnilyu kach'ashqan runakunaqa Simumba wasimbaq tapukuykarqan. Simumba pungunman ch'ayashpam, [18] paykunaqa kayshina qayakurqanllapa:

—¿Kay wasipichu tiyan Simun Pidruqa? nishpa.

[19] Kanan Pidru chay rikashqambaq yuyaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa nirqan:

—Chapakuy. Kimsa runakunam maskashuykangi. [20] Atarishpa, ishkishpa, (chay mana
isrraylinu kaqkunawan) riy, ama nimatapis yuyashpachu. Chaqa noqam paykunataqa
kach'amushqa kani, qaman shamunanllapa, nishpa.
[21] Chaymi Pidruqa wasipa sawanmanda ishkimushpa, Kurnilyu kach'ashqan runakunata
nirqan:
—Noqam kani Simun Pidru. ¿Imapaqmi shamushqallapa kangi? nishpa.
[22] Chaymi paykunaqa nirqan:
—Noqaykunaqam shamuni, Kurnilyu kach'amuwaptin. Paymi suldadukunapa ka-
machikuqnin. Pay Dyusta ancha kasuptinmi, yumbay isrraylinukuna paytaqa allin runa-
paq riqsinllapa. Chaymi Dyuspa suq anjilnin Kurnilyuta kayshina nishqa karqan: "Kurni-
lyu, Simun Pidruta qayachiy, kay wasikiman shamushpa, Dyuspaq yach'achishunambaq",
nishpa.
[23] Chayshina niptinllapam, Pidruqa paykunata pusadanman ch'ayachirqan. Chaymi
chay tutaqa chay pusadapina kidarqanllapa. Qayandinqam paykunawanna Pidruqa
rirqan. Wakin jupinu kriyiq masingunam yapachashpa, pullan rirqanllapa. [24] Jupi llaqta-
manda lluqshishpaqam, qayandinraq Sesarya llaqtamanqa ch'ayarqanllapa. Kurnilyuqam
ayllungunata, yanasungunata (yanasangunata) tandashpa, Pidruta shuyaykarqanl-
lapa. [25] Pidru ch'ayaykaptinqam, Kurnilyuqa wasinmanda lluqshirqan ch'ayachinambaq.
Chaymi ñawpambi qonqorikurqan, Pidruta aduranambaq. [26] Piru Pidruqam Kurnilyutaqa
atarichishpa nirqan:
—Shayay. Ama adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina runalla kani, nishpa.
[27] Chaymandaqam Pidruqa Kurnilyuwan parlaqshina, wasinman yaykushpa, achka
runakunata tarirqan. [28] Chaymi Pidruqa yumbayta nirqan:
—Qamkunaqam yach'angillapa, noqaykuna isrraylinupa duktrinayllapam kamachiwan,
noqaykunapuralla tandakanayllapa. Manam dijawanchu, qamkunawan tandakanayqa.
Chaqa kamachiwanllapam, ama ni wasikipa pungunman ch'ayanaypaq. Piru Tayta
Dyusmi kayshina yach'achiwashqa: "Pidru, ama pipaqpis 'mapa', niychu", nishpa.
[29] Chaymi qayachiwaptiki, utqay maya shamushqa kani, mana nimatapis nishpachu. Mayá,
¿imapaqmir qayachiwashqa kangi? nishpa.
[30] Chaymi Kurnilyuqa nirqan:
—Kananwanqam ch'usku diyana kay urasch'i noqaqa kay wasiypi ayunashpa, Dyusman
mañakuykarqay. Las tris di la tardich'i ñawpaypi rikakurqan suq runa llipyaykaq
bistiduyuq. [31] Chay runam niwarqan: "Kurnilyu, Dyusman mañakuptikim, payqa
uyashushqa. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. [32] Kach'ay runakunata Jupi
llaqtaman, apamunambaq Simunda. Payllam shutin Pidrupis. Payqam ch'ayamushpa, rin
kunashuq. Mar yakupa manyambim tukayun Simumba wasimbi tiyaykan. Chay tukayun-
qam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq", nishpa. [33] Chayshina
niwaptinmi, utqay maya kach'arqay paykunata maskashunambaq. Shamushpaqam ancha
allita rurashqa kangi. Kananqam yumbay kaypi kanillapa Dyuspa ñawpambi. Ancham
munanillapa qamta uyashuyta, noqaykunata yach'achiwaptiki Tayta Dyus nishushqanda,
nishpa.

Pidrum yach'achikurqan Kurnilyupa wasimbi

[34] Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:
—Kananqam ancha allita yach'ani: Tayta Dyusqam mana ni pitapis sawachanchu.
[35] Ashwanmi yumbay laya runakuna payta rrispitashpa kasuptinllapaqa, wambrambaq
riqsin, mayqan nasyunmanda kaptimbis. [36] Jisukristuqam yumbaypa Kamachikuqninchiq.
Dyusmi puntata paytaqa kach'amurqan isrraylinukunaman, shumaq nutisyanda payku-
nata yach'achishpa, Dyuswan alliyananllapa. [37] Qamkunaqam ancha allita yach'angi
noqaykuna isrraylinukunapa nasyunniypi pasashqanda. Puntatam Jwan Shutichikuq
Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikushpa, achka kriyiqkunata shutichirqan.
Chaymandaqam Jisukristuqa prubinsya Galiliyapi puntata yach'achikurqan, nishpa.
[38] Qamkunaqam yach'angillapapis: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisus Nasaritmanda kaqta

Santu Ispiritunda qoshpa, ancha pudirniyuqta rurarqan. Chay Jisusqam allikunatalla
rurashpa kawsarqan. Kanan Tayta Dyus yanapaptinmi, achka padisiq runakunata
dyablumanda washarqan, nishpa. [39] Jisus rurashqandaqam Jirusalimbi, tukuy pru-
binsyan Judiyapi rikashqallapa kani. Chaymi noqaykunaqa tistigun kanillapa. Pay-
tam kruspi klabashpa, wanchirqanllapa. [40] Piru Tayta Dyusqam kimsa diyamanda
kawsachimushpa, dijarqan noqaykunaman rikakunambaq. [41] Manam yumbay runaku-
namanqa rikakurqanchu. Ashwanmi Dyusqa noqaykunata akrawarqan, tistigunguna
kanayllapa. Chaymi noqaykunamanlla rikakurqanqa. Chaqa allipta kawsamushqa kapt-
inmi, pay kikinwan mikushqallapa kani, (ubaspa yakunda) upyashqallapa kani. [42] Paymi
noqaykunata kamachiwashqa, runakunata kayshina yach'achinaypaq: "Dyusmi Jisusta
kach'amushqa, wañuqkunapa, kawsaqkunapa juyisnin kanambaq", nishpa. [43] Kanan ancha
unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq kayshina nishqallapa karqan: "Mayqan
paypi kriyiqqam, uchangunamanda pirdunadu rin kaq", nishpa.

Dyusmi furastirukunata Santu Ispiritunda qorqan

[44] Pidru paykunata yach'achiykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa shamurqan chay
yumbay uyaqkunaman. [45-46] Chaymi chay isrraylinu kriyiq masinguna chayta rikashpaqa,
ancha ispantarqanllapa. Chaqa chay runakunatam uyarqanllapa dasitu mushuq laya
rimaykunapi parlaptinllapa, Dyusta ancha alabaptinllapa. Chaymi paykunaqa yach'arqan:
Tayta Dyusqam jwirakunatapis Santu Ispiritunda qoshqa, nishpa. [47] Chaymi Pidruqa chay
kriyiq isrraylinukunata nirqan:

—Kay runakunataqam mana atinchiqllapachu niyta: "Ama shutikuyllapachu",
nishpaqa. Rikay, paykunapismi noqanchiq isrraylinukunashina Santu Ispirituta
ch'askishqallapa, ¿manachu? nishpa.

[48] Chayshina nishpaqam, Pidruqa kamachikurqan, shutikunanllapa Jisukristupa
shutimbi. Chaymandaqam Pidruta ancha rrugarqanllapa, paykunawan mas diyakunata
kidanambaq. Chayshinam karqan.

11

Pidrutam anyarqanllapa

[1] Apustulkunaqam Judiyapi tiyaq isrraylinu kriyiq masingunawan yach'arqanllapa:
Chay mana isrraylinu kaqkunapisshi Tayta Dyus nishqambi kriyishqallapa, nishpa.
[2] Wakin isrraylinu kriyiq masingunaqam ancha munarqanllapa, yumbay kriyiqkunapa
kwirpumbi siñalta rurananllapa, isrraylinukunashina kanambaq. Chaymi Jirusalinman
kutiriptinqa, Pidruta kayshina anyarqanllapa:

[3] —¿Imapaqmi rishqa kangi chay mana isrraylinu kaqkunamanqa? ¡Atatay! ¿Ima
paykunawanchu mikushqa kangi? nishpa.

[4] Chayshina anyaptinllapam, Pidruqa chay pasashqanda manyaqlla nirqan:

[5] —Jupi llaqtapim kashqa kani. Chaypi Dyusman mañakuykashpam, suq musqoyp-
ishina rikarqay syilumanda ishkimuqta suq atun jirgatashina, ch'usku puntanmanda
watashqata. Ishkimurqanqam noqa kashqayman. [6] Ukunman allita chapakushpam,
rikarqay achka laya mana mikuypaq animalkunata: ch'usku ch'akiyuq animalkunata,
kita animalkunata, kulibrakunata, pishqokunata. [7] Chaymandaqam uyarqay suq rimaq
kayshina niwaqta: "Pidru, atarishpa, wanchishpa, mikuy", nishpa. [8] Chaymi noqaqa
nirqay: "Taytitu, manam atinichu kay laya animalkunataqa mikuyta. Chaqa manam
nunka kay mapa animalkunataqa mikushqachu kani", nishpa. [9] Chaymi chay syilumanda
qayawaqqa niwarqan: "Dyus pichashqandaqa ama 'mapa' niychu", nishpa. [10] Chayqam
chayshinalla kimsa kutinda karqan. Chaymandaqam chay jirgashinaqa kutirirqanna
syiluman.

[11] 'Chay urasmi kimsa runakuna ch'ayamurqan chay wasi kashqayman. Paykunatam suq
furastiru runa Sesarya llaqtamanda kach'ashqa karqan apawanambaq. [12] Awnki paykuna
furastirukuna kaptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun niwarqan paykunawan rinaypaq, ama

nimatapis yuyashpachu. Chaymi noqapa pullay rishqallapa kay sayis kriyiq masikuna.
Yumbay paykunawanmi ch'ayashpa, yaykushqallapa kani suq runapa wasinman. 13 Chay
runaqam noqaykunata kayshina parlachiwarqan: “Wasiypim rikashqa kani Dyuspa
anjilninda, ñawpambi shayaykaqta. Chay anjilmi noqata niwarqan: ‘Kach'ay runakunata,
rinambaq Jupi llaqtaman, apamuq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin.
14 Paymi shamushpa yach'achishunqa, imatam alli ruranayki, tukuy ayllundiki washadu
kanaykillapa’ ”, nishpa. 15 Chaymandaqam noqa ch'ayashpa, paykunata yach'achiykaptiy,
Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan, noqanchiqkunaman shamushqanshina.
16 Chaymi yuyashqa kani Siñurninchiq kayshina nishqanda: “Alliptam Jwan Shutichikuqqa
yakuwanlla shutichikushqa. Piru Dyusmi qamkunataqa rin shutichishuqllapa Santu
Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Manam yakuwanl-
lachu”, nishpa. 17 Chaqa noqanchiqkunam Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq, Santu
Ispiritunda qowashqa kanchiq, ¿manachu? Chayshinam chay jwira runakunatapis kikin
Tayta Dyus Ispiritunda qoptinqa, ¿pitaq noqaqa kani ninaypaq Tayta Dyusta “Ama
qoychu”, nishpaqa?

18 Chayshina Pidru niptinmi, chay jirusaliniru kriyiq masingunaqa uyashpa, uyararqan-
llapana. Chaymandaqam Dyusta ancha alabarqanllapa:

—¡Tayta Dyusqam chay mana isrraylinu kaqkunatapis yanapashqana, uchangunata
dijashpa, tukuy tyimpupaq paywanna kawsananllapa! nishpa.

Antyukiya llaqtapim Jisuspi kriyiqkunata qesacharqanllapa

19 Kuntraqkuna Istibanda wanchishpaqam, Jisuspi achka kriyiqkunatapis qesachaqllapa.
Chaymi wakin kriyiqkunaqa Jirusalinmanda mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Finisya-
man, prubinsya Chipriman, Antyukiya llaqtamambis. Waq prubinsyakunapim paykunaqa
yach'achiqllapa Dyuspa shumaq nutisyanda isrraylinu masingunatalla. Manaraqmi
yach'achiqllapachu chay mana isrraylinu kaqkunataqa. 20 Jisuspi wakin kriyiqkunaqam
chay prubinsya Chiprimanda, chay suq prubinsya Sirinipa kapitalninmanda Antyukiya
llaqtaman rirqanllapa. Chaypiqam paykunaqa Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan
isrraylinukunata, tukuy chay mana isrraylinu kaqkunatapis. 21 Siñurninchiq chay
yach'achikuqkunata yanapaptinmi, achka runakuna unay duktrinangunata dijashpa,
Jisuspina kriyirqanllapa.

22 Kriyiq masinchiq Jirusalimbi tandakaqkunam chay famata yach'ashpaqa, Birnabita
kach'arqan, rinambaq Antyukiyaman, chay mushuq kriyiqkunata rikaq. 23 Birnabiqam
waqman ch'ayashpaqa, rikashpa Dyus paykunata yanapashqanda, ancha kushikurqan.
Chaymi paykunataqa shumaqta kunarqan, tukuy shunqo Jisusta kasushpa kawsanam-
baqllapa. 24 Chay Birnabiqam ancha allin runa karqan. Chaqa Jisuspim ancha allita
yuyakurqan. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun chay Birnabitaqa ancha yanaparqan, allita
yach'achikuptin, achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyinanllapa.

25 Chaymandaqam Birnabiqa rirqanna Tarsu llaqtaman, Sawluta maskaq. *[Nuta:
Chay Sawlullam Pablupis shutiq.]* Tarishpaqam aparqan Antyukiya llaqtaman.
26 Waqpiqam suq watata Jisuspi kriyiqkunawan tiyashpa, achka runakunata, warmikunata
yach'achirqanllapa. Waq Antyukiya llaqtapim Jisukristupi kriyiqkunapaqqa puntata
“Kristyanukuna”, nirqanllapa, Kristupi kriyishqanllaparayku.

27 Chay tyimpupim Dyuspaq wakin rimaqkuna, Jirusalinmanda rirqan Antyukiyaman.
28 Suqninmi shutirqan Agabu. Paymi rishpa, kriyiq masingunapa ch'awpimbi shayashpa,
Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin, nirqan:

—Tukuy maypim ambruna rin kaq, nishpa.

Chaqa allibmi ambrunaqa karqan Rrumapa gubyirnun Klawdyu kamachikushqan ty-
impupi. 29 Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa chay Antyukiya llaqtapi parlashpa, tandarqan-
llapa qellayta, kach'anambaqllapa prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman.
Yumbaymi atishqangaman qellayta qorqanllapa. 30 Chayshina ufrinda qellayta tandash-
pam, Birnabita, Sawluta qoshpa, kach'arqanllapa, prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiqkunapa
yach'achikuq ansyanungunata qonambaq.

12

Gubyirnu Irudis Jakubuta wanchishpam, Pidruta karsilarqan

1 Chay tyimpupim gubyirnu Irudisqa ancha qesacharqan Jisuspi wakin kriyiqkunata.
2 Jwamba masan Jakubutam atun kuchilluwan wanchichirqan. 3 Chay mana kriyiq
isrraylinukunaqam ancha gustarqan chay wanchishqanqa. Chaymi chay Irudisqa ka-
machikurqan Pidrutapis prisushpa, karsilman apananllapa. Chayshinam Irudisqa rurar-
qan Paskwa fyistapa tyimpumbi. Chay fyistapiqam mana libadurayuq tandata mikuql-
lapa. 4 Chay Irudismi Pidruta prisuchishpa, karsilman wichushpa, 16 suldadukunata
kamachirqan, ch'usku ch'usku kambyanakushpa, punchawnindin, tutapnindin allita
kwidanambaqllapa. Chaqa Irudisqam yuyarqan Paskwa fyista pasaptin, yumbaypa
ñawpanman Pidruta apanambaq, chaypi diklarachishpa, wanchinambaq. 5 Chayshina
karsilpi suldadukuna allita kwidaykaptinmi, Jisuspi kriyiqkunaqa Dyusman mana shaykuq
tukuy shunqo mañakuykarqanllapa Pidrupaqqa.

Dyusmi Pidruta karsilmanda surqorqan

6 Chaymandaqam Pidruta diklarachinan diya ch'ayamuykaptinqa, chay ultimu tuta
Pidruqa karsilpi puñuykarqan ishkay suldadukunapa ch'awpimbi. Alli alli ishkay kadi-
nawan chay suldadukunapi watadu karqan. Wakin suldadukunaqam karsilpa pungunda
kwidaykarqanllapa.
7 Piru Dyuspa suq anjilninmi rikakurqan chay karsilpi. Chaymi limpu achikchakurqan
ukupiqa. Chay anjilqam Pidruta kustillanmanda kuyuchishpa, rikch'achishpa, nirqan:
—Kanalitan atariy, nishpa.
Chayshina niptinllam, Pidrupa makingunamanda kadinakunaqa das ishkirqan.
8 Chaymandaqam anjilqa nirqan:
—Wach'ukuykita allichay; llanqekita rurakuy, nishpa
Chayshina Pidru allichakaptinqam, anjilqa nirqan:
—Kapaykita rurakushpa, shamuy ikiyta, nishpa.
9 Chaymi Pidruqa anjilpa ikindana lluqshirqan. Piru payqam mana yach'arqanchu:
¿Alliptachu lluqshiykani ichu musqoypishina rikaykani? nishpa. 10 Piru Pidruqam
chay anjilwanqa suldadukunapa ch'awpinda pasarqan. Chaymandaqam mas ñawpaman
rishpaqa, suq suldadukunapa ch'awpindapis pasarqan. Chayshinam ch'ayarqanllapa
karsilpa sawa pungunman. Chay jirrumanda atun punguqam gustunlla kich'akarqan.
Chaymi lluqshishpaqa, chay anjilqa Pidruwan sawa ñandana rirqan. Ashla karukaq
apashpaqam, sapalandana Pidrutaqa dijarqan. 11 Chaymi Pidruqa yuyarqan:
—Kananqam yach'ani: Alliptam Dyusqa anjilninda kach'amushqa, Irudismanda, yum-
bay chay isrraylinu masiykunamanda washawanambaq, nishpa.
12 Chayshina ancha yuyashpaqam, Pidruqa rirqan Jwamba maman Maryapa wasinman.
Chay Jwanllam Markuspis shutiq. Chay wasipim ancha achka kriyiq masikuna tan-
dakashpa, Pidrupaq Dyusman mañakuykarqan. 13 Pidruqam chay wasiman ch'ayashpaqa,
punguta takarqan. Chayta uyashpaqam, suq china Rrudi shutiq kallparqan chapakuq:
¿Piraq punguta takaykan? nishpa. 14 Chay chinaqam rimayninmandalla Pidruta riqsishpa,
ancha kushikurqan. Chaymi manaraq ni punguta kich'ashpachu, kallparqan Jisuspi
kriyiqkunata abisaq:
—¡Kaypinam Pidruqa! nishpa.
15 Chaymi chinataqa mana kriyishpachu nirqanllapa:
—Luka imash' kangi, nishpa.
Piru chinaqam nirirqan:
—Allibmiri kaypina Pidruqa, nishpa.
Paykunaqa nirqanllapa:
—Manam paychu. Chayqach'i anjilnin ima, nishpa. *[Nuta: Paykunaqam yuyarqanllapa:
Pidruta kwidaq anjil ichu Pidrupa almanch'i shamushqa, nishpa.]*

16 Chayshina paykuna ninangamanqam, Pidruqa pungutaqa takaykarqanlla. Chaymi
paykuna punguta kich'ashpa, payta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. 17 Chaymi
Pidruqa makinwan siñiyarqan uyarananllapa. Chaymandaqam paykunataqa nirqan:
—Kayshinam Tayta Dyusqa karsilmanda surqowashqa. Kay nishushqayllapata niyllapa
Jakubuta, yumbay kriyiq masinchiqkunata, nishpa.
Chayshina nishpaqam, Pidruqa suq lugarmanna rirqan.
18 Chaymandaqam achikyaykaptinna, chay suldadukunaqa Pidru chunchana kaptinqa,
mana imanayta atishpallapaqa, paykunapura anyanakurqan. Chaqa manam atirqanlla-
pachu yach'ayta: Maypinam Pidruqa, nishpa. 19 Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan,
Pidruta maskanambaqllapa. Manana atiptinllapa tariytaqam, Irudisqa kamachikurqan,
wanchinanllapa chay kwidakuq suldadukunata, Pidru chingashqanrayku. Chayman-
daqam chay gubyirnu Irudisqa chay prubinsya Judiyamanda lluqshishpa, ura Sesarya
llaqtaman rirqan tiyaq.

Irudismi wañurqan

20 Chay gubyirnu Irudispa nasyunnimba ladumbim ishkay llaqtakuna karqan. Suqmi
shutirqan Tiru. Suqqam shutirqan Sidun. Chay llaqtakunapi tiyaqkunawanmi Irudisqa
piñakushqa karqan. Piru chay ishkay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha munarqanllapa
paymanda mikunata randiyta. Chaymi Irudispa suq yanapakuqnin Blastu shutiqwan
yanasakarqanllapa, pay yanapaptin, atinanllapa Irudiswan alliyayta. 21 Chaymi Irud-
isqa chay kuntrangunata "ari" nirqan, suq diya paywan parlanambaqllapa. Chay
diya ch'ayaptinqam, payqa ancha shumaqta mudakushpa, dispachumbi kamachikunan
trunumbi tiyaykarqan. Chaymandaqam ancha unayta rimarqan, yumbay paykuna
uyanambaq. 22 Chaymi chay uyaqkunaqa ancha jwirtita nirqanllapa:
—¡Kay Irudisqam mana yanqa runallachu! ¡Ashwanmi payqa suq dyus! nishpa.
23 Chayshina niptinllapaqam, Irudisqa Dyusta mana alabashpachu, payna ancha
pudirniyuqpaq tukurqan. Chaymi Dyuspa anjilninqa suq nanayta Irudista qoptin, kurush-
pana, wañurqan.
24 Piru chay tyimpupim Dyuspa shumaq nutisyanqa ancha shikwakarqan, tukuy maypi
Jisuspaq yach'achikuptinllapa.
25 Chaymandaqam Birnabi Sawluwan chay ufrindata intrigashpa, Jirusalin llaqtamanda
lluqshishpa, Antyukiya llaqtamanna kutirirqanllapa, pullan apashpa Jwanda. Payllam
Markuspis shutiq.

13

Birnabi Sawluwanmi rirqan karu nasyungunaman yach'achikuq

1 Antyukiya llaqtapi tandakaq kriyintikunamandaqam karqan Dyuspaq rimaqkuna,
yach'achikuqkunapis. Paykunaqam shutiqllapa: Birnabi, Simun. Chay Simunllam
Yanitapis shutiq. Karqambismi suq runa Sirini llaqtamanda Lusyu shutiq. Suqqam shutiq
Manayin. Payqam Galiliyapa gubyirnun Irudispa pullan uywakashqa karqan. Suqqam kar-
qan Sawlu (Pablu). 2 Suq diyam paykunaqa ayunashpa, Tayta Dyusta aduraykarqanllapa.
Chaypim Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunata nirqan:
—Akrayllapa Birnabita, Sawlutapis, noqapaq yach'achikunan. Chaqa noqam paykunata
akrashqa kani, nishpa.
3 Chaymi chay karguyuqkuna masta ayunashpa, Dyusman mañakushpa, Birnabipa,
Sawlupa sawambi makinllapata rurashpa, paykunapaq Dyusman mañakurqanllapa. Chay-
mandaqam paykunata dispidirqanllapa, rinanllapana yach'achikuq.

Birnabiwan Pablum Chipripi yach'achikurqanllapa

4 Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun paykunata kamachiptin, Birnabiqa Sawluwan
rirqanna Silusya llaqtaman. Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa ch'awpinda
pasarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqman. 5 Chay prubinsya Chipripa
Salamina llaqtanman ch'ayashpaqam, sinaguga wasikunaman rishpa, chaypi Dyuspa

shumaq nutisyanda yach'achikurqanllapa. Jwan Markusmi pullanllapa rirqan paykunata yanapashpa. 6 Chay Chipripa yumbay llaqtangunaman rishpam, yach'achikushpa, ch'ayarqanllapa Pafus llaqtaman. Chaypiqam paykunaqa tingunakurqan suq isrraylinu Barjisus shutiqwan. Payqam bruju karqan. Dyuspaq rimaq tukushpam, llullakushpa rimaq. 7 Chay brujuqam kaykarqan gubirnadur Sirjyu Pawluwan. Chay gubirnadurqam ancha yach'ayniyuq runa karqan. Paymi Birnabita, Sawluta munarqan uyayta, Dyuspaq yach'achikuptin. Chaymi paykunataqa qayachirqan. 8 Chay bruju Barjisusmi grigu rimaypi Ilimas shutiq. Paymi Birnabita Sawluta kuntrarqan, chay gubirnadur ama kriyinambaq Jisuspi. 9 Chaymi Sawlu (payllam Pablupis shutiq), Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, chay brujuta ancha chapashpa, nirqan:

10 —¡Qam mana allin runa llullakuqqam dyablupa churin kangi! ¡Allin kaqkunatam kuntrangi! ¿Imapaqmi qamqa Dyus nishqandaqa munangi dañachiyta? 11 Chayta rurashqaykiraykum, kananqa Dyus rin kastigashuq. Suq tyimpupaqmi manana ringichu rikaq ni rupayta, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay brujuqa sarkuna kidarqan. Chaymi maskarqan suq runata, rambashpa apanambaq. 12 Pablu rurashqanda rikashpaqam, chay gubirnadurqa Jisuspina kriyirqan. Kanan Dyuspaq yach'achikuptinqam, ancha ispantashqata uyarqan.

Pablum Birnabiwan rirqanllapa Pisidya llaqtaman

13 Pafus llaqtamandam Pabluqa paywan kaqkunawan yakupi puriq barkuman lluqshishpa, rirqan prubinsya Panfilyapa Pirji llaqtanman. Piru Jwan Markusqam paykunamanda akrakashpa, kutirqanna Jirusalinman. 14 Chaymandaqam paykunaqa chay Pirji llaqtamanda rirqanllapa prubinsya Pisidyapa Antyukiya llaqtanman. Chaypim samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa tiyarqanllapa. 15 Chaypi kaqkunaqam Muysispa librungunata Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunata liyiykarqanllapa. Chaymandaqam chay sinaguga wasipa kamachikuqninguna Pabluta, Birnabita nirqanllapa:

—Masitakuna, munashpa imata kunawaytaqar kanalitanna niwayllapa, nishpa.

16 Chayshina niptinllapam, Pabluqa atarishpa makinwan siñiyashpa uyanambaqllapa, nirqan:

—Uyawayllapa, llaqta masiy isrraylinukuna, Dyusta aduraq furastirukunapis. 17 Taytanchiq Dyusmi unay isrraylinukunata akrarqan, suq atun nasyun kanambaqllapa. Paykuna Ijiptu nasyumbi furastirushina tiyaptinllapam, ancha achkayachirqan. Chaymandaqam chay Ijiptumanda paykunata pudirninwan surqorqan. 18 Chuncha lugarkunapim chay agwilunchiqkunata 40 watakunata agwantarqan, mana allikunata ruraptinllapapis. 19 Kanayambim syiti nasyunguna karqan. Chay nasyungunatam Tayta Dyusqa chingachirqan, unay agwilunchiq isrraylinukunata partinda qonambaq, chaypi tiyanambaqllapa. 20 Chaymandaqam juyiskunata numbrarqan, 450 watakunata chay unay isrraylinukunata rikanambaq, Dyuspaq rimaq Samwil kamachikunangaman. 21 Chaymandaqam Dyusman mañakurqanllapa, akranambaq suq gubyirnuta, paykunata kamachinambaq. Chaymi Dyusqa gustunllapata rurashpa, numbrarqan Sawul shutiqta, 40 watapaq gubyirnun kanambaq. Chay Sawulqam Binjamin atun ayllumanda karqan. Payqam Sispa churin karqan.

22 'Chaymandaqam Tayta Dyusqa Sawulta kargunmanda surqoshpa, Dabidta numbrarqan, gubyirnu kanambaq. Dyusqam chay Dabidpaq nirqan: "Tarishqam kani Isayipa churin Dabidta. Payqam noqawan suq yuyayniyuq. Chaymi paywan ancha kushikuni. Tukuy ima munashqaytam rin ruraq", nishpa. 23 Chay kikin Dabidpa karu willkangunamandam Jisusqa nasirqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa chay unaymandapacha ufrisikushqanda kumplishqana. 24 Manaraq Jisus yach'achikuptinmi, Jwan Shutichikuq isrraylinukunata puntata yach'achirqan, tukuy ima uchangunata dijashpa, shutikunanllapa. 25 Yaqqana wañunan tyimpu ch'ayamuptinmi, Jwanqa kayshina yach'achikurqan: "Manam qamkuna yuyashqaykishina Washadurchu

kani. Kanangunaraqmi chay ancha pudirniyuq Washadurqa rin shamuq. Paypa ñawpambiqam mana nimachu kani. Chaymi niykillapa: Manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq” nishpa.

26 Pabluqam nirqambis:

—Abrajamba karu willkan masitaykuna, yumbay qamkuna Taytanchiq Dyusta aduraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa: 27 Jirusalin llaqtapa kamachikuqninguna achka llaqta masingunawambismi mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Washadurninchiq, nishpaqa. Chaqa tukuy samana diyapim sinaguga wasikunapi Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanda liyishpapis, paykunaqa mana intyindirqanchu. Chaymi Jisusta sintinsyarqanllapa wanchinanllapa. Piru chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqan Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqa. 28 Chaqa chay kuntraqkunam mana nima uchata tarishpapis, Pilatuta mañarqanllapa, Jisusta wanchinambaq. 29 Chayshinam Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurtam rinllapa wanchiq”, nishpa. Allibmi chay nishqan kumpliptin, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichishpa pambarqanllapa. 30 Chayshina paykuna wanchiptimbismi, Tayta Dyusqa Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. 31 Chaymandaqam Jisusqa kutin kutin yach'akuqningunaman rikakurqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuswan shamushqallapa karqan. Kananqam runakunata, warmikunata Jisuspaq yach'achinllapa.

32 ’Chaymi noqaykuna shamushqallapa kani yach'achishuqllapa kay shumaq nutisyata, Tayta Dyus unay agwilunchiqkunata ufrisishqanda. 33 Paykunapa karu willkangunam kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata ufrisishqanda noqanchiqkunata kumpliwanchiq, Jisusta wañushqanmanda kawsachimushpa. Chayraykum Salmu ishkaypi Taytanchiq Dyusqa Jisusta kayshina nin: “Qamqam Churiy kangi. Noqaqam kananqa kamashushqa kani, kwirpuyuq nasinayki”, nishpa.* 34 Dyusmi Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, kwirpun ama ismunambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: “Qamkunatam rini qoshuq chay Dabidta ufrisishqaytaqa”, nishpa.* 35 Chayraykum suq salmupipis Dabidqa Dyusta nirqan: “Manam ringichu dijaq chay ancha kuyashqayki sirbishuqpa kwirpun ismunambaqqa”, nishpa.* 36 Dabidmi chay tyimpumbi Dyus nishqanda kasushpa, achka runakunata yanaparqan. Chaymandaqam wañuptinqa, kwirpunda pambarqanllapa agwilungunapa ladumbi. Chaypinam Dabidpa kwirpunqa ismurqan. 37 Piru Jisusqam mana chayshinachu karqan. Ashwanmi Taytanchiq Dyus payta kawsachimuptin, paypa kwirpunqa mana ismurqanchu. (Chaymi yach'anchiq: Dabidmi iskibrirqan Jisuspaq, nishpa.) 38 Masitakuna, kay shumaq nutisyata niykillapa: Jisusmi wañushqa, uchaykikunamanda pirdunashunan, nishpa. 39 Piru Muysispa liyningunataqam mana atishqallapachu kanchiq kumpliyta, uchanchiqkunamanda washakananchiqqa. Piru kananqam Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa pirdunawanchiqllapa. 40 Kwidawkish Tayta Dyusqa qamkunata kastigashungiman chay unay malu runakunatashina. Chaqa Dyuspaq rimaqkunam chay uchayuqkunapaq kayshina iskibrishqa Dyus nishqanda:

41 Uyakuyllapa qamkuna mana kriyiqkuna, grasyapi pasaqkuna. Noqam milagrukunata
rurashaq qamkuna mana nunka rikashqaykita, rikashpa ispantanaykillapa. Piru
mayqan runa chay rurashqaypaq yach'achishuptimbismi, mana ringillapachu
kriyiq. Chaymi ringillapa chingaq, nishpa.*

42 Chaymandaqam Pabluqa yanasungunawan (yanasangunawan) sinaguga wasimanda lluqshiptinqa, chay mana isrraylinu kaqkunaqa paykunata rrugarqanllapa:

—Qaya samana diyapis noqaykunata yach'achiriway, nishpa.

43 Ushyakaptin chay rriyuñun, achka isrraylinukuna, furastirukunapis tandakarqanllapa Pabluman Birnabiman. Chay furastirukunaqam isrraylinukunapa duktrinambi ancha allita kriyishqallapa karqan. Yumbay chay tandakaqkunatam Pabluwan Birnabiqa ancha kunarqan, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanllapa: “Ancha allin kashqanraykum kuyawanchiqllapa” nishpa.

---

* 13:33 Salmo 2.7 * 13:34 Isaías 55.3 * 13:35 Salmo 16.10 * 13:41 Habacuc 1.5

44 Qayandin samana diyapiqam chay llaqtapi yaqqa yumbay tiyaqkunaqa tandakar-
qanllapa, Dyus nishqanda uyanambaq, Pabluwan Birnabi yach'achikuptin. 45 Chay
yach'achikuq isrraylinukunaqam, achka runakuna tandakaqta rikashpaqa, Pabluwan
Birnabita ancha imbidyarqanllapa. Chaymi ancha kuntrashpa, Pabluta musyarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi. Qamqam mana nimatapis yach'angichu,
nishpa.

46 Chaymi Pabluqa Birnabiwan mana nimata manchashpachu, paykunata nirqan:

—Allim kashqa, Dyus nishqanda puntata qamkuna isrraylinu llaqta masiykunata
yach'achishunaypaq. Lukismi qamkunaqa Dyuspa shumaq nutisyambaq
yach'achishuptiyqa, malpaq piskangillapa. Chayshina rurashpaqam, qamkunaqa alabis
niykangillapa: "Manam munanichu mushuq bidapi Dyuswan tukuy tyimpu kawsayta"
nishpa. Chaymi kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq. 47 Taytanchiq
Dyusmi noqaykunata kayshina kamachiwashqa:

Noqam qamta suq michatashina rurashushqa kani. Chayri riy yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yach'achikuq, noqapi kriyiptinllapa, uchangunamanda washanaypaq, nishpa.*

48 Chayta uyashpaqam, chay mana isrraylinu kaqkunaqa ancha kushikushpa nirqanllapa:

—Tayta Dyus nishqanqam ancha allin, nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha kriyirqanllapa Dyus nishqanda. Chaqa Dyusmi paykunata
akrashqa karqan, mushuq bidapi paywan tukuy tyimpu kawsananllapa. 49 Chayshinam
Dyuspa shumaq nutisyanda paykuna yach'achikurqan tukuy chay llaqtakunapi. 50 Piru
chay isrraylinukunaqam wakin warmi Dyuspi kriyiqkunata, wakin karguyuq runakunat-
apis llullakushpa willarqanllapa, piñakunambaq Pabluwan Birnabiwan. Chaymi payku-
nataqa ancha qesacharqanllapa, chay llaqtamanda qatinangaman. 51 Qatiptinllapaqam,
Pabluwan Birnabiqa chay llaqtamanda lluqshishpa, llanqenllapamanda chay llaqtapa
allpanda ch'apsirqanllapa. (Chaytam rurarqanllapa, yumbay yach'anambaq: Mananam
nima kwintayuqchu kanillapa qamkunawanqa, nishpa.) Chaymandaqam rirqanllapa
Ikuñu llaqtamanna. 52 Piru Jisuspi chay mushuq kriyiqkunaqam Dyuspa Santu Ispiritun-
wan shunqonllapapi unda kashpa, ancha kushikurqanllapa.

14

Pablum Birnabiwan Ikuñu llaqtapi yach'achikurqan

1 Ikuñu llaqtapiqam Pabluqa Birnabiwan yaykurqan sinaguga wasiman. Chaypi
paykuna yach'achikuptinmi, achka isrraylinukuna, furastirukunapis Jisuspi kriyirqanl-
lapa. 2 Piru wakin mana kriyiq isrraylinukunaqam yanqakunata rimashpa, ingañarqan-
llapa chay furastirukunata, Jisuspi kriyiqkunata kuntranambaqllapa. 3 Piru Pabluwan
Birnabiqam mana pitapis manchashpachu, ashwan Tayta Dyuspi allita yuyakushpa,
achka diyakunata kidarqanllapa yach'achikushpa. Kanan Tayta Dyusqam paykunata
ancha yanaparqan, milagrukunata ruranambaq, yumbay runakuna yach'anambaq: Al-
libmi Taytanchiq Dyusqa kuyawanchiq. Allibmi Dyusqa paykunata yanapan, pay-
paq yach'achikunanllapa, nishpa. 4 Lukismi chay Ikuñupi tiyaqkunaqa wakinqa is-
rraylinukunawan piskakarqanllapa. Wakinnataqmi apustulkunata sawacharqanllapa.
5 Chaymandaqam chay isrraylinukuna wakin furastirukunawan tandakarqanllapa awtur-
darkunawan, Pabluta, Birnabita anyashpa, rumikunawan sitashpa wanchinanllapa. 6 Piru
chayta yach'ashpaqam, chay apustulkunaqa mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Likuñapa
kay llaqtangunaman: Listraman, Dirbiman, tukuy rridurnin kasiriyungunaman. 7 Yumbay
chay llaqtakunapim paykunaqa yach'achikurqanllapa Dyuspa shumaq nutisyanda.

Pablutam sitarqanllapa Listra llaqtapi

---

* 13:47 Isaías 49.6

8-9 Listra llaqtapim tiyarqan suq kuju runa. Nasishqan diyamandapacham mana
nimatapis atirqanchu puriyta. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, tiyashpalla payqa
uyakuykarqan. Kanan Pabluqam chay kujuta chapashpa yuyarqan: Kay runaqam Dyuspi
ancha kriyin. Chaymi atin kach'akayta, nishpa. 10 Chayshina yuyashpaqam, jwirtita
rimashpa nirqan:
—¡Mayá, dirichu shayay! nishpa.
Chaymi chay kujuqa das brinkashpa, shayashpa, purirqanna. 11 Chaymi chaypi kaqku-
naqa Pablu rurashqanda rikashpa, ancha jwirtita rimaynimbi nirqanllapa:
—Dyuskunam runakunapaq tikrakashpa, syilumanda shamushqallapa noqanchiqkuna-
man, nishpa.
12 Chaymi Birnabipaq nirqanllapa:
—Payqam mas pwidiq dyusninchiq Jupitir.
Pablupaqqam, ancha rimashqanrayku, nirqanllapa:
—Payqam dyusninchiqkunapaq rimaq dyus Mirkuryu, nishpa.
13 Chay Listra llaqtapa yaykunambim karqan chay dyusnin Jupitirpa adurana wasin.
Chaymi chay dyus Jupitirpa kuranqa turukunata, tuktukunata aparqan chay adurana
wasiman, chay turukunata wanchishpa, Pabluta, Birnabita aduranallapa. 14 Chaymi Birn-
abiwan Pabluqa chayta yach'ashpa, ancha malaganayashpa, mudanan rurakuykashqanda
llikirqanllapa. Chaymandaqam chay runakunapa ukunman kallpashpa, ancha jwirtita
kayshina nirqanllapa:
15 —¡Taytitukuna, imapaqmi kaytaqa munangillapa rurawayta! Noqaykunaqam qamku-
nashina runakunalla kanillapa. Shamushqallapam kani qamkunata willashuq chay amitu
layakunapaq. Paykunaqam mana nimapaq balinllapachu. Chay mana baliq dyuskunata
dijashpana, Tayta Dyus kawsaqtalla kasuyllapa. Chaqa payqam syiluta, kay pachata,
yakukunata, tukuy ima kaqkunata rurashqa. Chayri paytalla adurayllapa. 16 Unay tyim-
pukunapim Tayta Dyusqa runakunata dijarqan, paykuna munashqanda rurashpa puri-
nanllapa. 17 Chayshina dijashpapismi, paykunataqa allikunata rurashpa, yach'achirqan:
Kayshinam ancha allin kani, nishpa. Chaymi tamyata kach'amun; mikunanchiqta
puqochin, ama mallaq kawsananchiqllapa, ashwan kushikushpa, kawsananchiqllapa,
nishpa.
18 Chayshina nishpapismi, ancha trabajus karqan, paykunata dijachinambaq, ama chay
turukunata wanchishpa aduranallapaqa.
19 Chaymandaqam wakin isrraylinukuna Antyukiyamanda, Ikuñumanda ch'ayashpa
chay Listra llaqtaman, inkitarqanllapa chay listranukunata, Pabluta ch'iqninanllapa.
Chaymi chay runakunaqa kuntranna alsakashpa, rumikunawan ancha sitarqanllapa,
Pabluta wanchinanllapa. Chaymandaqam “Pabluqam wañushqana” nishpa, rras-
trakushpa, aparqanllapa chay llaqtapa sawa chunchanman wichukuq. 20 Wichukushpa
riptinllapaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa tandakarqan chay Pablu kashqanman. Rridurn-
imbi kaykaptinllapam, Pabluqa atarirqan. Chaymandaqam kutirqanna chay llaqtaman.
Qayandinqam Birnabiwan Dirbi llaqtaman rirqan.
21 Waq Dirbipiqam Pablu Birnabiwan Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqa,
achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam chay apus-
tulkunaqa kutirqanllapa Listraman, Ikuñuman, Antyukiyaman. 22 Chay llaqtakunapiqam
kriyiq masingunata kunashpa animachirqan, Dyusta allita kasunanllapa, paypi allita
yuyakushpa kawsananllapa. Paykunatam nirqambis:
—Syiluman rinanchiq Dyuswan tiyaqqam, kay bidapiqa ancha rinchiqllapa padisiq,
nishpa.
23 Chay purishqanllapa llaqtakunapim allin runakunata numbrarqanllapa, Jisuspi
kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanunguna kanambaqllapa. Chaymandaqam ayu-
nashpa, Jisukristuman mañakurqanllapa, chay ansyanukunata yanapanambaq, shumaqta
kawsananllapa. Chaqa paypi kriyishqallapa karqan.

Pablum Birnabiwan kutirirqan prubinsya Siryamanda Antyukiya llaqtaman

[24] Chaymandaqam prubinsya Pisidyata pasashpa, ch'ayarqanllapa prubinsya Panfilya-
man. [25] Pirji llaqtapipismi yach'achikurqan Dyuspa shumaq nutisyanda. Chayman-
daqam Atalyamanna rirqanllapa. [26] Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta
pasashpa, prubinsya Siryapa Antyukiya llaqtanman ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi tiyaq
kriyiq masingunam Pabluta, Birnabita numbrashqallapa karqan, chay karu nasyunguna-
man rinanllapa, Dyus nishqanda yach'achikuq. Chayshina numbrashpaqam, Dyusman
mañakushqallapa karqan, tukuy imapi paykunata yanapanambaq. Chaymi chay tariyata
ushyashpaqa kutirqanllapana.

[27] Chaymandaqam chay Antyukiyaman ch'ayashpaqa, Jisuspi kriyiqkunata tandashpa,
manyaqlla parlachirqan paykunawan tukuy ima Dyus rurashqanda. Parlachirqam-
bismi Dyus chay mana isrraylinu kaqkunata yanapashqanda, paypi kriyinanllapa.
[28] Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan chay Antyukiyapina Jisuspi kriyiqkunawan ti-
yarqan achka tyimputa.

15

Apustulkuna ansyanukunawanmi Jirusalimbi tandakarqanllapa

[1] Chay tyimpuqam wakin runakuna rishqa karqan prubinsya Judiyamanda Antyukiya
llaqtaman. Waqpiqam Jisuspi kriyiqkunata kayshina yach'achirqanllapa:

—Muysis kamachikushqanda kasushpa, kwirpuykipi chay siñalta rurayllapa, atinaykil-
lapa washakayta, nishpa.

[2] Chaymi chayshina paykuna yach'achikuptinqa, Pabluwan Birnabiqa chay siñalta
ruraqkunawan anyanakurqanllapa. Chaypaqmi chay Antyukiyanu kriyiq masikunaqa
tandanakushpa, Pabluta, Birnabita, wakin kriyiqkunatapis kach'arqanllapa, rinam-
baq Jirusalinman, apustulkunata, yach'achikuq ansyanukunata tapuq chay siñalpaq.
[3] Kach'aptinllapaqam, Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Finisyapi, prubinsya Samaryapi
kriyiq masingunata watukushpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kaqkunapismi unay kriyishqanllapata dijashpana, kananqa
Siñurninchiq Jisuspina kriyishqallapa, nishpa.

Chayta yach'ashpaqam, chay Finisyapi, Samaryapi tiyaq kriyiqkunaqa ancha
kushikurqanllapa.

[4] Chaymandaqam Pabluwan Birnabi Jirusalinman ch'ayaptinllapaqa, chaypi tandakaq
kriyiq masinguna, chay apustul masinguna, chay yach'achikuq ansyanukunapis ancha
allita ch'ayachirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan manyaqlla paykunata
parlachirqan: "Kayshinam Tayta Dyus tukuy imapi ancha yanapawashqallapa", nishpa.
[5] Piru wakin farisiyu duktrinayuqkunaqam Jisuspina kriyishqallapa karqan. Paykunaqam
das shayashpa, nirqanllapa:

—Chay mana isrraylinu kriyiq masinchiqkunaqam kwirpunllapapi chay siñalta ruran-
qallapa. Kanan kamachishun, Muysispa yumbay liyningunata kasunanllapa, nishpa.

[6] Chayshina niptinllapaqam, apustulkunaqa yach'achikuq ansyanukunawan tan-
dakashpa, parlarqanllapa chay farisiyukuna nishqambaq. [7] Chaymi suqnin suq layata,
suqnin suq layata ancha ninakuptinllapa, Pidruqa atarishpa nirqan:

—Masitakuna, qamkunaqam noqapaqqa ancha allita yach'angillapa: Tayta Dyusmi
akrawarqan, chay mana isrraylinu kaqkunaman rishpa, yach'achinaypaq paypa shu-
maq nutisyanda, paykunapis Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. [8] Tayta Dyusqam
yumbaypa shunqonda riqsin. Payqam ch'askishqana chay mana isrraylinu kaqku-
natapis. Chayta yach'ananchiqllapam, paykunatapis Santu Ispiritunda qoshqa no-
qanchiqkunatashina. [9] Dyusqam mana noqanchiqkunapaqllachu. Payqam noqanchiqku-
nata kuyawashqanchiqshina, chay suq nasyungunamanda kaqkunatapis kuyan. Chaymi
chay furastirukuna paypi kriyiptinllapa, paykunapa shunqondapis uchangunamanda
pichashqana. [10] Chayshina kikin Taytanchiq Dyus chay furastirukunata ch'askiptinqa,
¿imaraykum qamkunaqa paykunata mana munangillapachu ch'askiytaqa? ¿Chayshi-
naqachu qamkunaqa Dyusta munangillapa kuntrayta? Chaqa Muysispa liyningunaqam

suq ancha llashaq trastishina kashqa noqanchiqkunapaq chay unay agwilunchiqkunapaqpis. Chaymi mana atishqallapachu kanchiq kumpliyta. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykum chay ancha llashaqta munangillapa qoyta Jisuspi chay mushuq kriyiqkunataqa? 11 Ashwanmi noqanchiqkuna Jisuspi kriyiptinchiqqa, payqa ancha allin kashpa, dibaldilla washawanchiq, ¿manachu? Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunatapis dibaldilla washan.

12 Chayshina Pidru niptinmi, paykunaqa yumbay uyararqanllapa. Kanan allita uyarqanllapa Birnabi Pabluwan kayshina parlashqanda:

—Tayta Dyusmi noqaykunawan kay milagrukunata rurashqa chay mana isrraylinu kaqkunapi, nishpa.

13 Chayshina parlayta ushyaptinllapaqam, Jakubuqa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. 14 Simun Pidruqam parlachiwashqana kanchiq imashinam Tayta Dyus puntata chay mana isrraylinu kaqkunata akrashqa, wambranguna kanambaq, nishpa. 15 Dyuspaq rimaqkuna nishqanshinam allip kashqa. Chaqa Santu Librumbiqam Dyusqa kayshina nin:

16 Tukuy ima pasaptinmi, kutirishpa allicharishaq unay gubyirnu Dabidpa bulakashqan wasinda, paypa karu willkan kamachikunan Isrrayilpi. Ashla kidashqanmandam mushuqmanda alsarishaq.

17 Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi animachishqa kani, noqata maskawananllapa. Chaqa paykunapismi noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

18 Chayshinam Tayta Dyusqa chaykunata yach'achiwashqa kanchiq unay tyimpumandapacha, nishpa.*

19 'Chaymi noqaqa nini, chay mana isrraylinu kaqkuna, unay mana baliq kriyishqangunata dijashpa, Tayta Dyusta kasuptinllapaqa, amana piñachishunllapachu. Amana kamachishunchu, yumbay liyninchiqkunata kasunanllapaqa. 20 Ashwan suq kartata iskibrishpa, paykunaman kach'ashun, kamachishpa, ama mikunambaq amitu layakunapaq mikuna rurashqanda; warmikuna runanwanlla puñunanllapa, ullqokunapis warminwanlla puñunanllapa, ama ni mikunanllapa chay urkakashpa ichu ch'uqashpa wañushqa animalkunapa aychanda; animalkunata wanchishpa, ama yawarninda mikunanllapa. 21 Chaqa Muysis chayshina kamachikushqanda sinaguga wasikunapiqam unaymandapacha yumbay samana diyapi yach'achikushqallapa.

22 Chaymi Jakubu chayshina niptinqa, chay apustulkunaqa, chay yach'achikuq ansyanukunawan, yumbay chaypi tandakaq kriyiq masingunawan akrarqanllapa wakin kriyiq masingunata, rinambaqllapa Pabluwan, Birnabiwan Antyukiya llaqtaman. Suqtam akrarqanllapa Judasta. Payllam Barsabaspis shutiq. *[Nuta: Payqam mana Judas Iskaryutichu karqan.]* Suqtaqam akrarqanllapa Silasta. Chay ishkay runakunaqam kriyiq masingunapaq ancha baliqkuna karqan. 23 Kanan paykunawanqam kay kartata iskibrishpa kach'arqanllapa:

"Kuyashqay kriyiq masitakuna Antyukiyapi, Siryapi, Silisyapi tiyaqkuna, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata napaykuykillapa kay Jirusalin llaqtamanda noqaykuna apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna, Jisuspi yumbay kriyiqkunawan. 24 Yach'ashqallapam kani kay Jirusalinmandash wakin kriyiq masinchiqkuna gustunlla shamushqa qamkunaman, mana kach'amuptiyllapachu. ⌞Paykunash qamkunata kamachishushqa, noqaykuna isrraylinukunapa siñalniyllapata kwirpuykillapapi ruranaykillapa, Muysis kamachikushqanda kasunaykillapa.⌟ Chayshina rurashpaqam, paykuna qamkunataqa ancha piñachishushqallapa, nishpa. 25 Chaymi noqaykunaqa yumbayniy, allita yuyashpa, akrashqallapa kani wakin allin kriyiq masinchiqkunata, kay ancha kuyashqanchiq masitanchiq Birnabiwan, Pabluwan shamunanllapa qamkunata watukushuq. 26 Kay masitanchiqkunaqam wañun kawsan Siñurninchiq Jisukristupaq yach'achikushpa. 27 Shamushpa Judas Silaswanmi qamkunata masta rinllapa nishuq kay kartayllapapi kunashushqaypaq. 28 Dyuspa Santu Ispiritunqam mana munanchu qamkuna

* 15:18 Amós 9.11-12

ñakanaykillapa. Chayshinallam noqaykunapis mana munanillapachu ñakanaykillapa. Chaymi mana kamachiykillapachu, Muysispa yumbay liyningunata kasunaykillapaqa. Ashwanri kaykunatalla kasuyllapa: [29] Amar mikuyllapachu yanqa amitu layakunapaq ufrisishqan mikunataqa. Animalkunata wanchishpa, yawarnindaqa ama mikuyllapachu. Urkakashqa animalkunapa aychandapis ama mikuyllapachu. Qamkuna runakuna, warmikiwanlla puñuyllapa. Qamkuna warmikunapis runaykiwanlla puñuyllapa. Kay iskibrishushqayta kasushpaqam, allita ringillapa ruraq. Mayá masitakuna, rikanakushun. Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaytallam niykillapa", nishpa.

[30] Chayshina paykuna iskibriptinqam, chay kach'adungunaqa Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Waqman ch'ayashpaqam, kriyiq masingunata tandachishpa, chay kartata qorqanllapa. [31] Chaymi chay kartata liyishpa, chay antyukiyanu kriyiq masingunaqa ancha kushikurqanllapa. [32] Chaymandaqam Judasqa Silaswan Dyuspaq rimaqkuna kashpa, paykunata kunswilashpa, ancha animachirqanllapa. [33] Kanan Judas Silaswanqam achka diyakunata chay Antyukiyapi kriyiq masingunawan tiyarqanllapa. Chaymandaqam kutirinanllapa diyapiqa chay kriyiq masingunaqa paykunata ancha shumaqta abyarqanllapa, kutirinanllapa Jirusalinman chay kach'ashqangunaman. ⌞ [34] Piru Silasqam munashpa kidayta, chay Antyukiyapi kidarqan.⌟ [35] Pablupismi Birnabiwan chay Antyukiyapi kidarqanllapa. Chaypiqam achka kriyiq masingunawan yach'achikurqanllapa Jisuspa shumaq nutisyanda.

Pablum akrakashpa Birnabimanda suq kutinda rirqan yach'achikuriq

[36] Chaymandaqam suq diyakuna pasaptinqa, Pabluqa Birnabita nirqan:

—Masita Birnabi, aku watukuriq kriyiq masinchiqkunata yumbay chay yach'achikushqanchiq llaqtakunaman. Mayá, aku rikaq imashinaraq puriykanllapa, nishpa.

[37] Birnabiqam munarqan pullanllapa Jwan Markusta apayta. [38] Piru Pabluqam yuyarqan: Mananam allichu kay Jwan Markusta apananchiqqa, nishpa. Chaqa suq kutinmi paykunawan riykashpa, Panfilyaman ch'ayaptinllapaqa, paykunamanda akrakashpa, kutishqa karqan. Mananam rirqanchu paykunata yanapaqqa. Chaymi Pabluqa manana munarqanchu pullanllapa rinambaqqa. [39] Chaypaqmi Pabluqa Birnabiwan anyanakurqan akrakanangaman. Chaymandaqam Birnabiqa Jwan Markusta apashpa, yakup sawanda puriq barkupi rishpa, ch'ayarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipriman. [40] Pablunataqmi Silasta akrarqan, pullan rinambaq. Chaymi chay antyukiyanu kriyiq masinchiqkunaqa Dyusta ancha rrugarqan, Pabluta, Silasta yanapanambaq tukuy may rishqangunapi. [41] Chayshina ishkandin prubinsya Siryata, prubinsya Silisyata pasaqshinam, achka lugarkunaman rirqan, kriyiq masingunata animachinanllapa.

16

Timutiyum Pabluwan, Silaswan rirqan

[1] Pabluwan Silas rishpaqam, ch'ayarqanllapa Dirbi llaqtaman, Listra llaqtaman. Listrapiqam paykunaqa tingunakurqan kriyiq masin Timutiyu shutiqwan. Chay Timutiyupa mamanmi unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Chay mamanmi nasyun Isrrayilmanda karqan. Taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. [2] Chay Listrapi, Ikuñupi tiyaqkunaqam Timutiyupaqqa nirqanllapa: "Payqam ancha allin", nishpa. [3] Piru chay llaqtakunapi tiyaq isrraylinukunaqam yach'arqanllapa: Taytanqash nasyun Grisyamanda. (Manam nasyunninchiq isrrayilmandachu), nishpa. Piru Pabluqam Timutiyuta munarqan apayta yapachanambaq. Chaymi isrraylinukuna ama piñakunanllapa, paykunapa kustumbrinda rurashpa, Pabluqa Timutiyupa kwirpumbi isrraylinukunapa siñalninda rurachirqan. [4] Chaymi Timutiyupis Pabluwanna rirqan. Kanan yumbay llaqtakunaman ch'ayashpaqam, Jisuspi kriyiqkunata shumaqta kayshina yach'achirqanllapa:

—Jirusalinmanda apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna kay kartapi kayshina kunawashqa kanchiq, nishpa.

[5] Chay llaqtakunapi paykuna yach'achikuptinqam, Jisuspi kriyiq masingunaqa mas allita
kriyirqanllapa. Achka mana kriyiqkunapismi, tandakashpa uyakuq, Jisuspi kriyirqanllapa.
Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa yumbay diya masta achkayarqanllapa.

Pablum musqoypishina rikarqan suq runata

[6] Dyuspa Santu Ispiritunmi mana munarqanchu Pablu Silaswan Timutiyuwan prubinsya
Asyaman rinanllapa yach'achikuqqa. Chaymi Asyaman manana rishpa, pasarqanllapa
prubinsya Frijyata, prubinsya Galasyata, [7] prubinsya Misyapa manyanman ch'ayashtin.
Chay prubinsyamanda munaptinllapa riyta prubinsya Bitiñamanmi, Jisuspa Santu Ispir-
itunqa nirqan: "Ama riyllapachu chay prubinsyamanqa", nishpa. [8] Chaymi paykunaqa
chay prubinsya Misyata pasashpa, ura Truwas llaqtaman rirqanllapa. Chay Truwasqam
barkukunapa shayanan lugar karqan. [9] Chay llaqtapiqam chay tutaqa suq musqoypishina
Pabluqa suq runa prubinsya Masiduñamanda kaqta rikarqan. Chay runaqam ñawpambi
shayashpa, ancha rrugashpa nirqan:

—Yush'ayku, shamuyri kay chimba Masiduñaman, noqaykunata yanapawanayki,
nishpa.

[Nuta: Chay Truwas llaqtapim kay libruta iskibriq Lukas tandakarqan Pabluwan, Silaswan Timutiyuwan.]

[10] Chayshina Pablu chay musqoypishina rikaptinmi, noqaykunaqa utqay maya rirqayl-
llapa Masiduñaman. Chayshinam yach'arqayllapa: Dyusmi qayawanchiq, waqpipis
yach'achikunanchiq shumaq nutisyanda, nishpa.

Pablum Silaswan Filipus llaqtaman rirqanllapa

[11] Truwas llaqtamandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasarqayllapa yakupa
ch'awpimbi isla allpa Samutrasya shutiqman. Qayandinqam chay barkupi ch'ayarqayllapa
Napulis llaqtaman. [12] Chay llaqtamandaqam ch'akipna rirqayllapa Filipus llaqtaman.
Chay Filipusqam prubinsya Masiduñapi kashpapis, Rrumamanda kaq runakunapa llaqtan
karqan. Chaymi chay Filipus prubinsya Masiduñapa mas kamachikuq llaqtan karqan.
Chay llaqtapim wakin diyakunata tiyarqanillapa. [13] Yach'arqayllapa: Isrraylinukunam suq
rriyupa ladunman rinllapa, Dyusman mañakuq, nishpa. Chaymi suq samana diyapi chay
llaqtamanda lluqshishpa, chay lugarman rirqayllapa, paykunawan Dyusman mañakuq.
Ch'ayashpaqam, tarirqayllapa wakin warmikuna tandakashqata. Chaymi noqaykunaqa
tiyashpa, paykunata Jisuspaq yach'achirqayllapa. [14] Chay warmikunamanda suqninmi
shutirqan Lidya. Payqam Tiyatira llaqtamanda karqan. Randikuqmi granati sida
trapukunata. Chay Lidyaqam Taytanchiq Dyustalla aduraq. Pablu yach'achikushqanda
uyaykaptinmi, Dyusqa Lidyapa shunqonda kambyarqan, shumaqta ch'askinambaq Pablu
nishqanda. [15] Chaymi chay Lidyaqa tukuy ayllundin munaptin shutikuyta, noqaykunaqa
shutichirqayllapa. Chaymandaqam chay Lidyaqa kayshina rrugawarqanllapa:

—Qamkuna riqsiwashpa: Kay Lidyam allipta Siñurninchiqpi kriyin, nishpaqa, aku
wasiyman, pusadata qoshunayllapa, nishpa.

Chayshina kutin kutin niwaptinllapaqam, noqaykunaqa wasinman rishpa, paywan
kidarqayllapa.

Filipus llaqtapim Pabluta Silasta prisurqanllapa

[16] Suq diyam riykashpallapa Dyusman mañakunan lugarman, suq chinawan tingu-
nakurqayllapa. Chay chinapa shunqombim dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi dyablu
rimachiptin, payqa brujashina swirtipaq rimaq. Kanan chay chinaqam randishqa
kriyada karqan. Chaymi swirtipaq rimaptin, patrunningunaqa qellayta ancha ganaqllapa.
[17] Chaymandaqam chay chinaqa Pablupa, noqaykunapa ikiyta purirqan, qayach'akushpa:

—¡Kay runakunaqam syilupi tiyaq Dyusta kasunllapa! ¡Chaymi shamushqallapa,
qamkunata yach'achishuq, uchaykikunamanda washakanaykillapa! nishpa.

[18] Chayshinam qayach'akushpa, tukuy diya ikiyllapata puriq. Chaymi Pabluqa chay
dyabluwan piñakushpa, tikrakashpa nirqan:

—Jisukristupa shutinwanmi kamachiyki, lluqshiy kay chinamanda, nishpa.

Chaymi chayta niptinlla, chinamandaqa das lluqshirqan dyabluqa. [19] Kanan chay chinapa patrunningunaqam manana atirqanllapachu chay kriyadanmanda qellayta ganaytaqa. Chaymi Pabluta, Silasta piskashpa, aparqanllapa llaqtapa plasanman, awturidarkunapi dimandanambaq. [20] Chay juyiskunapa ñawpambim kayshina nirqan:

—Kay isrraylinu runakunaqam kayman shamushpa, llaqta masinchiqkunata piñachishpa, ancha sh'uqyachiykan. [21] Chaqa mana baliq kustumbringunatam kaypiqa yach'achiwaykanchiq. Piru rrumanukuna kashpam, mana atinchiqchu chay yach'achikushqanda ruraytaqa, nishpa.

[22] Chaymi yumbay chay runakuna Pablupa Silaspa kuntran alsakaptinllapa, chay juyiskunaqa kamachirqan, Pabluta, Silasta llushtichishpa, maqananllapa qerukunawan. [23] Suq lastima maqashpaqam, aparqanllapa karsilaq. Chaymandaqam chay karsiliruta jurapashpa, kamachirqanllapa:

—Amakish dijangichu lluqshinanllapa, nishpa.

[24] Chayshina kamachiptinllapam, chay karsiliruqa Pabluta, Silasta karsilpa uku kuchunman apashpa, ush'kuyuq qerukunapa ch'awpimbi ch'akingunata apritarqan, ama mitikananllapa.

[25] Piru ch'awpi tutatach'i Pablu Silaswan Dyusman mañakushpa, imnukunata kantaqllapa. Chay wakin prisukuna uyaykaptin, [26] qonqaylla ancha jwirti timblur karqan. Chaymi timblurwanqa chay karsilpa pirqangunaqa pachan pachan partikarqan. Pungungunapismi kich'akarqan. Kanan chay prisukunamandam kadinakuna pitikashpa, ishkirqan. [27] Chaymi chay karsiliru rikch'akashpa, pungukunata kich'araykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Prisukunaqach'i mitikashqana. ¿Imanashaqnar kananqa? nishpa. Chaymi atun kuchillunda surqorqan wanchikanambaq. [28] Piru Pabluqam das qayarqan:

—Ama wanchikaychu. Kaypim yumbayniy kanillapa, nishpa.

[29] Chaymi chay karsiliru, Pabluta uyashpaqa yanapakuqninda nirqan:

—Michata apamuy, nishpa.

Chaymandaqam ancha manchaywan ch'apsikashpa, michawan uku karsilman kallpashpa, Pablupa, Silaspa ñawpanman piratarqan. [30] Chaymi paykunata uku karsilmanda surqoshpa, tapurqan:

—Taytitukuna, ¿imatam rurashaq, uchaykunamanda washadu kanayqa? nishpa.

[31] Chaymi paykunaqa nirqan:

—Qam yumbay aylluykikunawan washakanaykillapaqa Jisukristupi kriyiyllapa, nishpa.

[32] Chaymandaqam paytaqa, yumbay ayllundinda yach'achirqanllapa Siñurninchiq Jisus rimashqanda. [33] Kanan chay tutam chay karsiliruqa Pablupa, Silaspa yawarlla chuqringunata mayllarqan. Kanan chay tutallam yumbay ayllungunawan shutikurqanllapa. [34] Chaymandaqam Silaswan Pabluta wasinman apashpa, qararqan. Kanan chay karsiliruqam yumbay ayllundin ancha kushikurqanllapa, Jisuspi kriyishqanllaparayku. [35] Achikyaptinqam, chay juyiskunaqa kach'arqan suldadukunata, karsiliruta ninambaq:

—Chay ishkay prisukunataqa surqoyna rinambaqllapa, nishpa.

[36] Chaymi karsiliruqa Pabluta nirqan:

—Juyiskunam kamachiwashqa, qamkunata kach'ashunaq. Chayri riyllapana ama nimata manchashpachu, nishpa.

[37] Piru Pabluqam chay kach'adu suldadukunata nirqan:

—Yach'ayllapa, noqaykunapismi lijitimu rrumanukuna kanillapa. Piru qamkunaqa mana ni dimandata rurashpachu, yumbaypa ñawpambi suq lastima maqawashpa, karsilman wichuwarqaykillapa. ¿Ima kananqachu uyarapllana (uyarallana) munangillapa surqowayta karsilmanda? ¡Manam uyarapllaqa lluqshishaqllapachu! Ashwan chay kikin juyiskuna shamushpa, pirdunda mañawashpa surqowanqallapa, nishpa.

[38] Chaymi suldadukuna rishpa, juyiskunata chayshina niptinqa, paykunaqa ancha mancharqanllapa, yach'ashpa: Pabluqam Silaswan rrumanukuna kashqa, nishpa. [39] Chaymi

chay juyiskunaqa karsilman shamushpa, Pabluta, Silasta ancha rrugarqanllapa pirdunananllapa. Chaymandaqam karsilmanda surqoshpa, shumaqta parlachishpa, rrugarqanllapa, chay llaqtamanda rinanllapa. 40 Piru Pabluqam Silaswan karsilmanda lluqshishpaqa, chay llaqtamanda manaraq rishpachu, Lidyapa wasinman rirqanllapa, Jisuspi kriyiq masingunata watukuq. Paykunata animachishparaqmi, chay llaqtamandaqa rirqanllapa.

17

Tisalunika llaqtapim runakuna ancha sh'uqyarqanllapa

1 Pabluqam Silaswan Anfipulis llaqtata, Apuluña llaqtata pasashpa, ch'ayarqanllapa Tisalunika llaqtaman. Chay llaqtapim sinaguga wasi karqan. 2 Pabluqam kustumbriyuq karqan, samana diyakunapi yaykunan chay sinaguga wasikunaman yach'achikuq. Chaymi kimsa simanata chay Tisalunikapi kashpa, rirqan sinaguga wasiman, isrraylinukunata yach'achinambaq. 3 Chaymi payqa paykunata kayshina yach'achirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: "Dyus Akrashqan Washadurmi rin ñakaq. Wañushpaqam rin kawsamuq", nishpa.

Chaymandaqam Pabluqa nirqan:

—Dyus chay Akrashqan Washadurmi shutin Jisus. Paypaqmi yach'achiykillapa, nishpa.

4 Chayshina yach'achikuptinmi, wakin isrraylinukunaqa kriyishpa, Pabluman, Silasman tandakarqanllapa. Tayta Dyuspi achka grisyanu kriyiqkunam achka pwidiq warmikunapis Jisuspina kriyirqanllapa. 5 Chaymandaqam chay isrraylinu mana kriyiqkuna chayta rikashpaqa, Pabluta Silasta imbidyarqanllapa. Chaymi chay imbidyakuqkuna achka pirbirsu qella kallijiru runakunata tandashpa, ancha sh'uqyarqanllapa. Chaymandaqam kurralarqanllapa Jasumba wasinda, Pabluta, Silasta maskashpa, surqoshpa yumbaypa ñawpambi dimandananllapa. 6 Piru paykunata mana tarishpaqam, Jasunda, wakin kriyiq masingunata rrastrashpa, awturidarkunapa ñawpanman apashpa, kayshina qayach'akurqan:

—Kay runakunaqam tukuy llaqtakunaman rishpa, runakunata suq laya duktrinata yach'achishqa. Rikayllapa, kaymambis shamushqallapana, dañachiwananchiq. 7 Jasunqam chay runakunata pusadata qoshqa. Yumbay paykunam gubyirnunchiq Sesar kamachikushqanda kuntranllapa. Kananqam ninllapa: "Kanshi suq gubyirnu. Jisusshi shutin", nishpa.

8 Chayta uyashpaqam, yumbay chay runakuna, chay awturidarnindin ashwamba sh'uqyarqanllapa. 9 Piru chay Jasunmi kriyiq masingunawan garantita pagarakurqan. Chaymi paykunataqa kach'arqanllapa. *[Nuta: Suq runata munaptinllapa karsilaytam, payqa qellayninda atirqan dijayta, suq garanti kanambaq, amaraq karsilman kach'anambaq. Piru manam prisintakaptin dimandanda allichaq, chay qellaynin kidarqan istadupaq. Dimandanman prisintakaptinqam, chay qellayninda payta kutichirqanllapa. Kastillanupiqam shutin "fianza" ichu "garantía".]*

Pabluqam Silaswan Biriya llaqtaman rirqanllapa

10 Kach'aptinllapaqam, chay kriyiqkunaqa das Pabluta, Silasta Tisalunika llaqtamanda surqoshpa, tutap kach'arqanllapa Biriya llaqtaman. Paykunaqam waqman ch'ayashpaqa, yaykurqan sinaguga wasiman. 11 Chay Biriyapim tiyaq isrraylinukuna ancha allin karqanllapa. Manam chay Tisalunikapi tiyaqkunashinachu karqanllapa. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, allita uyarqanllapa. Chaymandaqam paykunaqa tukuy diya Dyuspa Santu Librunda ancha allita liyiqllapa yach'ananllapa: ¿Dyus nishqanshinachu Pabluqa yach'achikun ichu mana? nishpa. 12 Chaymi Dyus nishqanshina yach'achikuptin, chay Biriyapi achka isrraylinukuna, achka kamachikuq grisyanu warmikuna, achka grisyanu ullqokunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

13 Piru chay Tisalunikapi tiyaq isrraylinukuna yach'ashpa: Biriyapinash Pabluqa Jisuspaq yach'achikuykan, nishpaqam, chay uras ikinda rirqanllapa. Ch'ayashpaqam chay biriyanukunata kunsijarqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. 14 Chaymi wakin

kriyiq masikunaqa utqay maya Pabluta kach'arqanllapa kustaman. Silasqam Timutiyuwanlla chay Biriya llaqtapiqa kidarqanllapa. 15 Chay apaqkunaqam Pablutaqa Atinas llaqtakaman ch'ayachirqanllapa. Waqmandaqam paykunaqa Biriya llaqtaman kutirishpa, Silasta Timutiyuta nirqan:

—Pabluqam noqaykunata kach'akumuwashqa, utqana rinaykillapa waq Atinas llaqtaman. Waqpinash shuyashungillapa, nishpa.

Pablum Atinas llaqtapi

16 Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa Silasta, Timutiyuta shuyaqshina, ancha achka amitu layakunata rikashpa, ancha malaganayarqan. 17 Chaymi Pabluqa rirqan sinaguga wasiman Jisuspaq yach'achiq isrraylinukunata, Dyusta aduraq furastirukunatapis. Plasamambis tukuy diya rishpam, tinguqkunata parlachirqan Jisuspaq. 18 Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa tingunakurqan wakin yach'aq runakunawan. Paykunaqam duktrinangunarayku shutirqan Ipikuryanukuna, Istuykukuna. Pabluqam paykunata parlachirqan Jisuspa bidambaq, wañushqambaq, kawsamushqambaq. Chaymi paykunaqa chayta uyashpa, ninakurqanllapa:

—¿Imataraq kay lurushina rimaqqa niwanchiq? nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runaqach'i suq dyuskunapa mushuq duktrinanda yach'achiwaykanchiq, nishpa.

19 Chaymandaqam Pablutaqa aparqanllapa suq lugar Ariyupagu shutiqman. Chaypim yach'ayniyuq runakuna tandakaqllapa kunanakunambaq. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqan:

—Mushuq duktrinatam yach'achikungi, ¿manachu? Chaypaqmi munanillapa yach'ayta. 20 Chaqa chay laya duktrinapaqmi manaraq uyashqallapachu kani. Chaymi chaypaq munanillapa yach'ayta, nishpa.

21 Chay Atinaspi yumbay tiyaqkunam, chaypi tiyaq furastirundin ancha gustaqllapa tiyayta uyakushpa, parlashpa mushuq yuyaykunapaq. 22 Chaymi Pabluqa chay Aryupagu lugarpi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, nirqan:

—Taytitukuna, kay Atinas llaqtapi qamkunata rikashushqa kani, achka dyuskunata ancha aduraptikillapa. 23 Kay llaqtaykillapapi purishpam, rikashqa kani achka dyusnikikunapa pata altarningunata. Kanan suq dyusnikipa altarnimbim tarishqa kani litrakunata kayshina iskibrishqata: “Kay altarmi mana riqsishqa Dyuspa altarninqa”, nishpa. Chaqa qamkunam adurangillapa suq Dyus mana riqsishqaykita. Chay Dyuspaqmi rini yach'achishuqllapa.

24 ’Chay Dyusmi anaq syilupa, kay pachapa dwiñun. Paymi kay munduta tukuy imandinda rurashqa. Payqam mana tiyanchu runakuna rurashqan adurana wasikunapiqa. 25 Paymi samayninchiqta qowanchiq. Tukuy imata qowanchiq. Chayshina pay ancha pudirniyuq kashpam, mana nisitanchu nimata qonanchiqqa.

26 ’Chaymi pay suq runamandalla achkayachishqa yumbay laya kastakunata, tukuy maypi kay mundupi undananchiqllapa. Chaqa pay munashqanshinam rurawashqa kanchiq, noqanchiqkuna ima tyimpupi, mayqan lugarpi tiyananchiqllapa. 27 Piru rurawashqam kanchiq, maypi kashpapis, payta maskananchiqllapa tarinanchiqkaman. Piru allipta maskaptinchiqqam, payqa mana karupichu noqanchiqmandaqa. 28 Chaqa paymi kawsachiwanchiq, kay mundupi purinanchiqqa. Unay yach'ayniyuq llaqta masikikunam kayshina iskibrishqallapa: “Dyuspa wambrangunam kanchiq”, nishpa. 29 Chayshina Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama yuyashunchu: Noqanchiqkuna allita yuyashpa, Tayta Dyusta atinchiq rurayta urumanda, qellaymanda, rumimanda, nishpaqa. 30 Unay tyimpukunapiqam runakunaqa manaraq yach'arqanllapachu: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. Chaymi mana allita ruraptinllapapis, Tayta Dyusqa paykunataqa mana kastigarqanchu. Piru kananqam tukuy maypi yumbay runakunata, warmikunata kamachiwanchiq, chay uchanchiqkunata dijashpa, paytana kasunanchiqllapa. 31 Tayta Dyusmi akrashqana suq diyata. Chay diya ch'ayamuptinmi, pay numbrashqan juyiswan

yumbay runakunata, warmikunata ancha allita rin jusgaq. Chay juyistaqam unaymandapacha Taytanchiq Dyusqa akrashqa karqan. Chaymandaqam ñawpayllapapi chay juyistaqa wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa.

32 Chayshina kawsamushqa runapaq Pablu niptinmi, wakin chay uyaqkunaqa grasyapi pasarqanllapa. Piru wakinqam nirqan:

—Suq diyanam chaytaqa uyashqaykillapa, nishpa.

33 Chaymandaqam Pabluqa paykunamandaqa rirqanna. 34 Piru wakingunaqam Pabluwan tandakashpa, Jisuspi kriyirqanllapa. Chay kriyiqkunamanda suqninmi shutiq Dunisyu. Paymi chay Ariyupagu kunsijupiqa kashqa karqan. Kriyirqambismi suq warmi Damaris shutiq. Wakin chaypi kaqkunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

18

Pablum rirqan Kurintu llaqtaman

1 Chaymandaqam Pabluqa chay Atinas llaqtamanda lluqshishpa, Kurintu llaqtamanna rirqan. 2 Waqpim tingunakurqan suq isrraylinu runa Akilas shutiqwan. Paymi Puntu llaqtapi nasishqa karqan. Chaymandaqam Italya nasyunman rishpa, Rruma llaqtapi tiyarqan. Piru Rrumapa gubyirnun Klawdyum kamachikurqan:

—Yumbay isrraylinukunaqa Rruma llaqtaymanda lluqshinqallapa, nishpa.

Chaymi Akilasqa warmin Prisilawan, waq Italyamanda shamushpa, chayraq ch'ayashqa karqan chay Kurintu llaqtaman tiyaq. 3 Paykunaqam trabajaqllapa karpakunata rurashpa. Chaymandaqam Pabluqa rirqan paykunata watukuq. Chaymi paypis chay laya trabajuta yach'ashqanrayku, paykunapa pullanna tiyashpa trabajaq. 4 Piru tukuy samana diyapim Pabluqa riq sinaguga wasiman, chay isrraylinukunata, chay mana isrraylinu kaqkunatapis yach'achiq, Jisuspi kriyinambaqllapa.

5 Chay tyimpupim prubinsya Masiduñamanda Silas Timutiyuwan shamurqanllapa chay Kurintu llaqtaman. Pabluqam manana karpakunata rurashpachu, ancha yach'achiq isrraylinukunata:

—Jisusmi Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

6 Piru chay isrraylinukunaqam kuntran alsakashpa, mana allikunata Pabluta willarqanllapa. Chaymi Pabluqa mudanan rurakushqanda ch'apsirqan, yach'ananllapa: Qamkunapaqqam manana kwintayuqchu kani, nishpa. Kanan paykunataqam nirqan:

—Mana munashpa uyawaytaqam, qamkunana uchayuqqa kangillapa. Chingaptikillapaqam manana uchayuqchu kani. Noqaqam kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq Jisuspaq.

7 Chayshina nishpaqam, sinaguga wasimanda lluqshishpa, Pabluqa suq runa Justu shutiqpa wasinman rirqan kidaq. Chay Justuqam Dyusta aduraq. Wasinqam sinaguga wasimba ladumbilla karqan. 8 Chay sinagugapa kamachikuqninmi Krispu shutiq. Paymi wasimbi yumbay kaqkunawan Jisuspi kriyirqan. Pablu yach'achikuptinqam, achka kurintinukunapis kriyishpa, shutikurqanllapa.

9 Suq tutaqam suq musqoypishina Jisukristuqa Pabluta nirqan:

—Ama manchashpachu yach'achikuylla. Ama uyaraychu. 10 Chaqa noqam qamwan kashaq. Manam pipis nimata rurashunqachu. Chaqa kay llaqtapiqam achka runakuna, warmikuna noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

11 Chaymi Pabluqa suq wata y midyuta chay Kurintupi tiyarqan, yach'achikushpa Dyus nishqanda.

12 Chay tyimpupiqa chay prubinsya Akayapa prifiktun Galyun kaptinmi, Jisuspi mana kriyiq isrraylinukunaqa tandakashpa, Pablupa kuntran alsakarqanllapa. Chaymi payta dimandarqanllapa chay prifiktupi. 13 Prifiktutaqam kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam Muysispa liyninda kuntrashpa, runakunata yach'achin, suq laya duktrinanwan Dyusta aduranllapa, nishpa.

14 Chaymi Pablu rimaqna puriykaptin, chay prifiktu Galyunqa isrraylinukunata nirqan:

—Kay runa mana allita rurashqa kaptinqam, noqaqa qamkuna isrraylinukunata agwantashushpa, uyashuyman. 15 Piru kay niwashqaykiqam mana nima liypa kuntranchu. Yanqa duktrinaykipaqlla, kustumbrikipaqllam niwaykangillapa. Chaypaqqa qamkunapuralla parlayllapa. Manam noqaqa chaypaqqa munanichu juyis kayta.

16 Chayshina nishpaqam, chay dimandakuqkunataqa dispachunmanda sawaman qatirqan. 17 Chay dimandakuqkunapa sinaguga wasimba kamachikuqninmi Sustinis shutiq. Chay mana isrraylinu kaqkunaqam chay Sustinistaqa piskashpa, chay prifiktupa ñawpambi maqarqanllapa. Piru chay Galyunqa mana ni ashlita llakiparqanchu.

Pablum kutirqan Antyukiya llaqtaman

18 Pabluqam Kurintupiqa achka diyakunata tiyarqan. Chaymandaqam kriyiq masingunata: “Rishaqna”, nishpa, Prisilawan, Akilaswan rirqan Sinkriya llaqtamanna. Chaypiqam Dyusman jurashpa, Pabluqa aqchanda ruturqan, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Rinmi kumpliq Dyusta ufrisishqanda, nishpa. Chaymandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa sawanda rirqanllapa prubinsya Siryamanna. 19 Ifisu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa Prisilata Akilasta dijashpa, rirqan sinaguga wasiman. Chaymi isrraylinukuna tandakaptinllapa, Jisuspaq yach'achirqan. 20 Pablu yach'achiptinmi, chay isrraylinukunaqa rrugarqanllapa, tiyanambaq chay Ifisupi. Piru Pabluqam mana munarqanchu kidayta. 21 Chaymi paykunataqa nirqan:

—⌞Manam atinichu kidayta. Chaqa Jirusalimbim kay shamuq fyistapi rini kaq.⌟ Piru Tayta Dyus munaptinmi, kutimushpa, qamkunata watukurishqayki.

Chayshina nishpaqam, chay Ifisumandaqa barkupi rirqan mar yakupa sawandana.

22 Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa anaq Jirusalinman rirqan, chaypi tiyaq kriyiq masingunata napaykuq. Chaymandaqam urangumurqan Antyukiya llaqtaman.

23 Chay Antyukiyapi suq tyimputa kidashpam, rirqanna prubinsya Galasyapa prubinsya Frijyapa llaqtan, llaqtanna, Jisuspi kriyiqkunata animachishpa.

Apulusmi Ifisu llaqtapi Jisuspaq yach'achikurqan

24 Chay diyakunam suq isrraylinu Apulus shutiq ch'ayarqan Ifisu llaqtaman. Payqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Payqam Dyuspa Santu Librunda allita intyindishpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi ancha shumaqta rimashpa, yach'achikurqan. 25 Chaqa Jisuspaq yach'akushpam, ancha animadu, kushikushpa, shumaqta yach'achikurqan. Lukismi payqa Jwan Shutichikuqmandalla Jisuspaqqa yach'akushqa karqan. 26 Chay runa Apulusqam mana nimata manchashpachu, sinaguga wasipi yach'achikuq. Payta uyashpam, Prisilaqa Akilaswan chay Apulustaqa aparqanllapa wasinman, payta mas allita yach'achinanllapa:

—Kayshinam Tayta Dyus munan Churin Jisukristuwan washawayninchiqta, nishpa.

27 Chaymandaqam Apulusqa munarqan riyta prubinsya Akayaman, Jisuspaq yach'achikuq. Chaymi kriyiq masingunaqa paytaqa ancha animachishpa, yanaparqan. Suq kartatam kriyiq masingunapaq iskibrirqanllapa, Apulusta shumaqta ch'ayachinanllapa. Chaymandaqam Apulusqa prubinsya Akayaman ch'ayashpaqa, ancha yanaparqan Dyuspi kriyiqkunata. Paykunaqam Jisukristupi kriyishqallapa karqan, Tayta Dyus yanapaptin. 28 Apulusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, yumbaypa ñawpambi isrraylinukunataqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librundaqa mana allitachu intyindishqallapa kangi. Rikayllapa, Jisusmi Tayta Dyus Akrashqan Washadur. Paytam shuyaykashqallapa kangi, nishpa.

Chayshinam binsirqan yumbay chay isrraylinukunataqa.

19

Pablum rirqan Ifisu llaqtaman

[1] Apulus Kurintu llaqtapi kaykaptinqam, Pabluqa jalkakunata rishpa, Ifisu llaqtaman
kutirishpa, Jisuspi wakin kriyiqkunawan tingunakurqan. [2] Kanan paykunataqam kayshina
tapurqan:
—¿Jisuspi kriyishpaqachu, ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritunda ichu mana?
nishpa.
Paykunaqam nirqan:
—Manam nimatapis yach'ashqallapachu kani: Santu Ispiritu kan, nishpaqa.
[3] Chaymi Pabluqa paykunata tapurqan:
—¿Imapi kriyishpam, qamkunaqa shutikushqallapa kangi? nishpa.
Paykunaqam nirqan:
—Jwan Shutichikuq yach'achikushqanda kriyishpam, shutikushqallapaqa kani, nishpa.
[4] Chaymi Pabluqa paykunata nirqan:
—Jwanqam shutichirqan uchangunata dijaqkunata. Qamkunataqam nishurqan:
“Shamuqnam rin suq ancha pudirniyuq. Paypi kriyiyllapa”, nishpa. Chay ancha
pudirniyuqmi Dyus Akrashqan Washadur Jisusqa.
[5] Chayshina Pablu niptinmi, chay uyaqkunaqa Jisuspa shutimbi shutikurqanllapa.
[6] Pablu makingunata chay shutikuqkunapa sawanman ruraptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun
paykunaman shamurqan. Chayshina shamushpaqam, paykunataqa mushuq rimaykunapi
rimachirqan. Rimachirqambismi Dyus nishqanda. [7] Paykunaqam dusi runakuna karqan.
[8] Kimsa killa tukuytanam Pabluqa riq sinaguga wasiman. Chaypim Dyuspaq
yach'achikuq, mana ni pitapis manchashpachu. Chaqa chay isrraylinukunataqam ancha
munarqan kriyichiyta:
—Tayta Dyusmi shumaqta rin kamachiwaqninchiq. Payta kasushunllapa, nishpa.
[9] Piru wakinqam angu shunqoyuq kashpa, mana munarqanllapachu Jisuspi kriyiy-
taqa. Paykunaqam runakunapa ñawpambi Pablu yach'achikushqanda kuntrarqanllapa.
Chaymi paykunamanda akrakashpa, Pabluqa kriyiq masingunata apashpa, rirqan suq
iskwilaman. Chay iskwilaqam suq runa Tiranu shutiqpa karqan. Chaypim Pabluqa tukuy
diyakuna yach'achikurqan. [10] Chayshinam ishkay watata chay prubinsya Asyapi tiyaq
isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis uyarqanllapa Siñurninchiq Jisuspaq.
[11] Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, Pabluqa ancha ispantaypaq milagrukunata
rurarqan. [12] Kanan Pablupa pañundalla ichu trapun rurakushqandalla apaptinllapa
qeshyaqkunamanmi, chay qeshyaqkunaqa kach'akarqanllapa. Dyablukuna
kamachishqan runakunapismi chay trapunda piskaptinllapalla, chay dyablukuna
runakunamandaqa lluqshirqanllapa.
[13] Piru wakin isrraylinukunam qellayta gananranrayku puriqllapa, dyablukunata
qatishpa runakunamanda. Paykunapismi mas pudirniyuq kanambaq, munarqanllapa
Siñur Jisuspa shutinwanna dyablukunata runakunamanda qatiyta. Chaymi dyablukunata
kayshina nirqanllapa:
—Chay Pablu yach'achikushqan Jisuspa shutinwanmi kamachiykillapa, lluqshinayki
kay runamanda, nishpa.
[14] Chaytaqam rurarqanllapa suq runa Isiba shutiqpa syiti churinguna. Chay Isibaqam
isrraylinukunapa suq kamachikuq kuran karqan. [15] Chaymi chay churinguna Jisuspa
shutinwan chayshina qatiptinqa, dyabluqa nirqan:
—Jisustaqam riqsini. Yach'anim pim Pabluqa, nishpa. Piru ¿pitaq qamkunaqa
kangillapa noqata kamachiwanaykiqa? nishpa.
[16] Chaymi chay luku runa dyablupa ispiritunwan puriqqa paykunapa kuntran alsakar-
qan. Kanan ancha jwirsayuq kashpam, chay syiti runakunata binsishpa, ¡ay! suq lastima
rurashpa, chuqri chuqri rurashpa, mudanangunata llikishpa, sipratalla chay wasimanda
kallpachirqan.
[17] Chay Ifisu llaqtapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis chaypaq
yach'arqanllapa. Chaymi ancha manchashpa, Siñurninchiq Jisusta ancha alabarqanllapa:
“Pudirniyuqmi”, nishpa.

[18] Jisuspi wakin kriyiqkunapismi chayta yach'ashpa, shamushpa, nirqanllapa:
—Noqaykunapismi uchayuq kanillapa. Manam allikunatachu rurashqallapa kani, nishpa.
[19] Wakingunaqam brujiyayta yach'akushqa karqan librukunamanda. Chay brujiyanan librungunata apamushpam, yumbaypa ñawpambi rupachirqanllapa. Chay librungunaqam ancha ch'aniyuq karqan. 50.000 ch'aniyuq blanku qellaykunam balirqan. [20] Chayshina Jisuspa shumaq nutisyanda tukuy maypi yach'achikuptinllapam, Tayta Dyusqa achka milagrukunata rurarqan. Chaymi mas runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.
[21] Chaymandaqam Pabluqa yuyarqan pasayta prubinsya Masiduñata, prubinsya Akayata, Jirusalinman rinambaq. Nirqanmi:
—Dyusmi munan Jirusalinmanda Rrumaman rinaypaq yach'achikuq, nishpa.
[22] Chaymi payqa kach'arqan yanapakuqnin Timutiyuta, Irastuta, rinambaqllapa chay prubinsya Masiduñaman. Piru payqam chay prubinsya Asyapilla wakin diyakunata kidarqan.

Ifisu llaqtapim ancha sh'uqyarqanllapa

[23-24] Chay tyimpuqam suq runa Demetru shutiq achka runakunata willarqan, Pabluta kuntrananllapa. Chaymi Pablu Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptin, chay runakunaqa piñakushpa sh'uqyarqanllapa. Chay Demetruqam qellaymanda ruraq shumaq adurana wasisitukunata, chay yanqa dyusnin Diyanapa atun adurana wasindashina. Chaymi paywan trabajaqkunata allita pagaraq. *[Nuta: Chay dyusnin Diyanallam Artimisapis shutiq.]* [25] Chayraykum chay trabajaqningunata tandashpa, tukuy chay suq platiru masingunatapis nirqan:
—Taytitukuna, yach'angillapam kay trabajunchiqwanmi allita ganashpa kawsanchiq.
[26] Piru qamkuna rikashqaykishina, uyashqaykishinam, chay Pabluqa purin yach'achikushpa kay rurashqanchiq amitunchiqkunash mana dyuskunachu, nishpa. Kanan chayshina rimashpam, achka runakunata kriyichishqana. Chayshinam rurashqa yaqqa tukuy kay prubinsya Asyapipis. Manam kay Ifisu llaqtanchiqpillachu. [27] Pablupa duktrinambi kriyiqkunaqam dyusninchiq Diyanapiqa manana rinllapachu kriyiq. Chayshina kaptinqach'i, chinganman trabajunchiqqa. Chaqa dyusninchiq Diyanapa adurana wasimba famanch'i chinganman. Kanangaman kay Asyapi tiyaqkunamanda, tukuy mundupi tiyaqkunamandapis ancha achka aduranllapa dyusninchiq Diyanata, ¿manachu? ¡Ima qonqanmanllapach'i dyusninchiq Diyanataqa! ¡Amar chayqa kanqachu! nishpa.
[28] Chayta uyashpaqam, ancha piñakushpa, paykunaqa mana shaykuq kunyarqanllapa:
—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.
[29] Chay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha piñakushpa kunyarqanllapa. Chaymi Jisuspi ishkay kriyiqkunata piskashpa, aparqanllapa suq pamba istadyu layaman, yumbaypa ñawpambi dimandananllapa. Chaqa chay ishkay runaqam Pablupa pullan puriqllapa. Suqmi shutiq Gayu. Suqqam shutiq Aristarku. Paykunaqam Masiduñamanda karqan.
[30] Chaymi Pablu munarqan yaykuyta, chay piñakushqa runakunawan parlaq. Piru kriyiq masingunaqam mana dijarqanllapachu. [31] Chay prubinsya Asyapa wakin awturidarningunam Pablupa yanasunguna (yanasanguna) kashpa, abisuta kach'arqan, ama rinambaq chay kuntraqkunaman. [32] Achka runakunam mana yach'arqanllapachu: Imapaqmi tandakashqa kanchiq, nishpaqa. Piru paykunaqam ancha kunyarqanllapa. Wakinmi suq layata niq. Wakinqam suq layata niriq. [33] Chaymi wakin isrraylinukunaqa suq runa Alijandru shutiqta ñawpanllapaman kumsarqanllapa, isrraylinukunata sawachanambaq. Chaypaqmi chay Alijandruta wakinqa parlachirqan tukuy ima pasashqambaq. Chaymi chay Alijandruqa munashpa rimayta, makinwan siñiyarqan, yumbay payta uyanambaq.
[34] Piru paykunaqam Alijandruta riqsishpa: Waqqam dyusninchiq Diyanapi mana kriyiq isrraylinu, nishpa, mana kasurqanllapachu. Ashwambam mana shaykuq kunyarqanllapa ishkay urastach'i:
—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

35 Chaynam chay llaqtapa sikritaryun, uyarachishpa, nirqan:
—Ifisyanukuna, tukuy mundupim yach'anllapa: Ifisyanukunatam mingashqallapa, kwidananllapa chay pudirniyuq dyusnin Diyanapa adurana wasinda, syilumanda ishkimushqan Diyanapa chay rritratundapis, nishpa. 36 Manam pipis chaytaqa atinchu ñigayta. ¿Imapaqnamiri piñakungillapa? Manaraq nimata allita yach'ashpaqa, amaraq kunyayllapachu. 37 Kay apamushqaykillapa runakunaqam mana nima maluta rurashqachu. Manam ni dyusninchiq Diyanapa kuntranda rimashqallapachu. 38 Chay Demetruqa paywan trabajaqkunapis dimandata munashpa rurayta, atinllapa riyta juyiskunaman, justisyata rurananllapa. 39 Suq laya dimandata munashpa rurayta, suq lijitimu rriyuñunda rurashpa, shumaqta alliyayllapa. 40 Chay altu karguyuq rrumanukunakish kuntranchiqta rimanmanllapa. Ninmanllapakish "Manam yach'anllapachu kamachikuyta. Yanqa mana uyakuqkunashinam ruranllapa", nishpa. Kay tukuy imapaq noqanchiqkunata tapuwaptinchiqqa, ¿imatam rinchiq niq? nishpa.
41 Chayshina nishpaqam, paykunataqa dispidirqanna, rinanllapa chay rriyuñunmanda.

20

Pablum rirqan Masiduñaman, Grisyaman

1 Chay alburutu ushyakaptinqam, Pabluqa Jisuspi kriyiq ifisyanukunata qayachimushpa kunarqan, Dyusta mana shaykuq kasunanllapa. Chaymandaqam "Rishaqnari", nishpa, rirqanna prubinsya Masiduñaman. 2 Waqpipismi kriyiq masingunata watukushpa, yach'achishpa, ancha animachirqan. Chaymandaqam rirqanna nasyun Grisyaman. 3 Waqpim kimsa killata kidashpa, munarqanna riyta prubinsya Siryaman. Chaymi yaqqana yakupi puriq barkupi rishpa, yach'arqan: Isrraylinukunaqash jurapawaykan wanchiwanambaqllapa, nishpa. Chaymi payqa allita yuyashpa, ch'akipna kutirirqan prubinsya Masiduñaman. 4 Yapachashpam pullan rirqanllapa kay kumpañirukuna: Supatir; payqam Biriya llaqtamanda karqan; Aristarku, Sigundu. Paykunaqam Tisalunika llaqtamanda karqan. Suqnataqmi Gayu karqan. Payqam Dirbi llaqtamanda karqan. Suqqam Timutiyu. Suqkunaqam Tikiku, Trufimuwan. Paykunaqam prubinsya Asyamanda karqanllapa. 5 Paykunaqam ñawpashpa, noqaykunata shuyawarqanllapa Truwas llaqtapi.
6 Chay mana libadurayuq kachangata mikunan fyistatam chay Filipus llaqtapi pasarqayllapa. Chaymandaqam noqaykunaqa rirqayllapa yakupi puriq barkupi chay Truwas llaqtamanna. Sinku diyasmanda chayman ch'ayashpam, tandanakurqayllapa chay ch'akip riqkunawan. Waqpiqam syiti diyasta karqayllapa.

Pablum yach'achikurqan Truwas llaqtapi

7 Chaymi dumingutaqa tandakarqayllapa, tandata pitishpa, Santa Mikunata mikunayllapa. Tandakaptiyllapaqam, Pabluqa noqaykunata chaypi yach'achiwaykarqan. Kanan payqam qayandin yuyashpa riyta, mana shaykuq ch'awpi tutakaman yach'achikurqan. 8 Tandakashqallapa karqay suq wasipa mas altu pisumbi. Chaypiqam achka michakuna achikchakuq. 9 Suq chulu Iwtiku shutiqmi chaypiqa karqan. Payqam bintanapi tiyaykarqan. Ancha unayta Pablu yach'achikuptinmi, uyakuykaptin, chay chulutaqa puñuy binsirqan. Chaymi chay kimsa pisumanda bulakarqan ura pachakaman. Chaymi wañushqatana tandarqanllapa. 10 Piru Pabluqam ishkimushpa, kumurashpa, chay almata abrasarqan. Chaymandaqam nirqan:
—Amar manchayllapachu. Kawsaykanmi kay chuluqa, nishpa.
11 Chayshina nishpaqam, Pabluqa kutirirqanna chay mas altu pisuman. Chaymandaqam tandata pitishpa, mikushpaqa, yach'achikurirqan achikyanangaman. Chaymandaqam rirqanna. 12 Chay Iwtikutaqam kawsaqtana wasinman aparqanllapa. Chaymi chay llakiqkunaqa anchana kushikurqanllapa.

Truwasmandam rirqanllapa Militu llaqtaman

13 Pabluqam munarqan riyta ch'akip Asun llaqtaman. Chaymi niwarqanllapa:
—Qamkunaqa yakupi puriq barkupi riyllapa. Noqaqam ch'akip rini riq, nishpa.

Chaymi noqaykunaqa puntata ch'ayashpa, Pablutaqa shuyarqayllapa waq Asun llaq-
tapina. 14 Chaymandaqam waqpi paywan tingunakushpaqa, barkupina rirqayllapa Mitilini
llaqtaman. 15 Waqmanda lluqshishpaqam, qayandinqa pasarqayllapa yakupa ch'awpimbi
isla allpapa ñawpanda. Chay isla allpaqam shutiq Kiyu. Qayandin suq punchawraqmi
ch'ayarqayllapa Samus llaqtaman. Waqmanda rishpaqam, Trojiliyu llaqtapi samarqayl-
lapa.

Qayandin chay llaqtamanda lluqshishpam, ch'ayarqayllapa Militu llaqtaman.
16 Pabluqam ancha utqana munarqan ch'ayayta Jirusalinman, waqpi kanambaq Pintikustis
fyistapaq. Chaymi payqa mana munaptin Asyaman riyta, chay prubinsya Asyata
pasarqayllapa. Mananam chay Asyapa Ifisu llaqtanmanqa ch'ayarqayllapachu.

Pablum Militu llaqtapi ifisyanu ansyanukunata yach'achirqan

17 Militu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa kach'akurqan Ifisu llaqtaman:

—Yach'achikuq ansyanukuna shamunqallapa kayman, nishpa.

18 Chaymi shamuptinllapa, paykunataqa nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa imashina kashqayta chay punta bwilta Asyaman
ch'ayashqay diyamandapacha. 19 Tukuy tyimpum qamkunawan kashpa, ancha umildi
kashpa, waqashpa, Siñurninchiqta kasushqa kani. Ancham ñakashqapis kani, chay
mana kriyiq isrraylinukuna munaptinllapa imanachiwayta. 20 Chayshina ñakashpa-
pismi, mana uyarashpachu, ashwan tukuy imata qamkunata yach'achishushqa kani
byinnikipaq. Chayshinam rurarqay yumbaypa ñawpambi, qamkunapa wasikikunapi.
21 Chaqa isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi nishqana kani, chay mana
alli rurashqanda dijashpa, kriyinanllapa Taytanchiq Dyuspi, Siñurninchiq Jisukristupipis.
22 Kananqam Jirusalin llaqtamanna riykani, Dyuspa Santu Ispiritun apawaptin. Piru
manam yach'anichu: ¿Imam rin pasawaq? nishpaqa. 23 Kaytallam yach'ani: Yumbay
chay llaqtakunaman riptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun niwashqa: Rinllapam karsilashuq,
ñakachishuq, nishpa. 24 Chaykunata yach'ashpapismi, mana llakinichu. Chaqa kay
bidayqam mana nimachu noqapaqqa. Ashwanmi munani, ⌊kushikushpa⌋ allita Siñurn-
inchiq Jisuspaq yach'achikuyta wañunaykaman. Paymi kamachiwashqa, paypaq kayshina
yach'achikunay: Dyusmi ancha allin. Paymi kuyawaqninchiq munan washawayninchiqta,
nishpa.

25 'Purishqam kani, qamkunata yach'achishushpa: Kayshinam Tayta Dyus shumaqta
rin kamachiwaqninchiq, nishpa. Piru allitam yach'ani: Kananmandaqam manana
ringillapachu rikawaq. 26-27 Qamkunatam yach'achishushqa kani Tayta Dyus tukuy ima
munashqanda. Manam nimata pakashqachu kani. Chaymi qamkuna chingaptikiqa,
noqaqa mana uchayuqchu rini kaq ni mayqannikipaq. 28 Allitar kwidakayllapa. Jisuspi
kriyiq masinchiqkunatapis allita kwidayllapa allin michidurkunashina. Chaqa paykunataqam Siñurninchiq Jisukristu randishqa, yawarninda ich'ashpa. Dyuspa Santu Ispiritunmi Dyuspa chay wambrangunata mingashushqa, ubispunguna kashpa, kwidanaykillapa. 29 Chaqa noqaqam yach'ani: Riptiyqam, qamkunaman rinllapa shamuq llullakuq yach'achikuqkuna, nishpa. Paykunaqam chay saqra lubukunashina ancha rinllapa munaq dañachishuyta. 30 Kanan qamkunamandam wakinnikiqa mana allin runakunapaq ringillapa tikrakaq. Wakinnikiqam ringillapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata, kriyiq masinchiqkuna kriyinambaq. 31 Uyakuyllapar, kaykish kimsa wata tukuyta punchawnindin tutapnindin ancha kuyashushpa, waqashpa, qamkunata yach'achishushqa kani. ¡Amar qonqayllapachu chay yach'achishushqaytaqa!

32 'Kananqa masitakuna, Tayta Dyusman mingakuykillapa, payna qamkunata kwidashunambaq. Paymi ancha kuyashushpa, shumaq kunayningunata rin yach'achishuqllapa, ancha pudirniyuq wambranguna kanaykillapa. Chayshina paypaqlla kashpam, paymanda atingillapa ch'askiyta suq shumaq irinsyata. 33 Manam noqaqa munashqachu kani suqkunapa qellayninda ni urunda ni mudananda. 34 Qamkunaqam ancha allita

yach'angillapa: Pabluqam kikin makingunawan trabajashqa mantyinikanambaq, yumbay pullan puriqkunatapis mantyininambaq, nishpa. 35 Chayshina rurashpam, qamkunata yach'achishushqa kani, qamkunapis trabajashpa, yanapanaykillapa chay mana nimayuqkunata. Chayshina yanapashpam, kasuykangillapa Siñurninchiq Jisus kay nishqanda: "Noqanchiq ch'askinanchiqmandaqam mas alli, suqkunata qonanchiq. Chaqa chayshina qoshpaqam, masta rinchiqllapa kushikuq", nishpa.

36 Chaykunata nishpaqam, Pabluqa qonqorikushpa, yumbaywan Dyusman mañakurqan. 37 Chaymandaqam yumbay paykunaqa ancha waqashpa, Pablutaqa abrasashpa, muchashpa, dispidirqanllapa. 38 Chaqa ancham llakirqanllapa Pablu kayshina nishqanrayku: "Mananam mastaqa ringillapachu rikawaq", nishpa. Chaymandaqam yapachashpa, rirqanllapa yakupi puriq barkukaman.

21

Pablum rirqan Jirusalinman

1 Jisuspi kriyiq masinchiqkunata dijashpam, rirqayllapa yakupi puriq barkupi Kus llaqtaman. Chaymandaqam qayandinqa rirqayllapa Rrudas llaqtaman. Waqmandaqam rirqayllapa Patara llaqtamanna. 2 Patarapiqam tarirqayllapa suq barkuta prubinsya Finisyaman riykaqta. Chay barkupinam waqmandaqa rirqayllapa. 3 Riqshinaqam rikarqayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqta, barkupa ichuq ladumbi kaqta. Chayta pasashpaqam rirqayllapa prubinsya Siryaman, ch'ayashtiyllapa Tiru llaqtakaman. Chaqa chay barkuqam Tiru llaqtapi trastingunata dijarqan. Chaymi noqaykunaqa chay barkumandaqa ishkishpa, yaykurqayllapa Tiru llaqtaman. 4 Chay Tiruman yaykushpaqam, tarirqayllapa Jisuspi kriyiq masinchiqkunata. Chaymi syiti diyasta paykunawan tiyarqayllapa. Paykunataqam Dyuspa Santu Ispiritun nishqa karqan: Pablutaqam rinllapa imanachiq, nishpa. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqanllapa:

—Amar riychu Jirusalin llaqtamanqa, nishpa.

5 Chayshina niptinllapapismi, chay syiti diyasmandaqa, chay Tiru llaqtamanda lluqshirqayllapa, Jirusalin llaqtamanna rinayllapa. Chaymi yumbay chay kriyiq masinchiqkunaqa warmindin, wambrandin yapachawashpa apawarqanllapa mar yakupa manyangaman. Chayman ch'ayashpaqam, qonqorikushpa, Dyusman mañakurqayllapa. 6 Chaymandaqam abrasanakushpa, dispidinakushpa, barkuman yaykurqayllapa. Paykunaqam wasinmanna kutirqanllapa.

7 Chayshina Tiru llaqtamanda lluqshishpam, barkupina mar yakupa sawanda rirqayllapa Tulimayda llaqtaman. Chaypim kriyiq masinchiqkunata napaykushpa, paykunapa pullanna suq diyata kidarqayllapa. 8 Chaymandaqam qayandinqa Pabluqa noqaykunawan barkupi rirqayllapa Sesarya llaqtamanna. Waqman ch'ayashpaqam, rirqayllapa Dyuspaq yach'achikuq Filipipa wasinman. Payqam apustulkunapa chay syiti yanapakuqninmanda suqnin karqan. Chaymi paywanna wasimbi kidarqayllapa. 9 Chay Filipiqam ch'usku chinayuq karqan. Paykunaqam mana runayuqchu karqanllapa. Chay chinakunaqam Dyuspaq rimaqllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

10 Waqpi paykunawan achka diyata tiyaykaptiyllapam, prubinsya Judiyamanda Dyuspaq suq rimaq ch'ayamurqan. Paymi Agabu shutiq. 11 Paymi noqaykunaman shamushpa watukuwaq, Pablupa wach'ukunda surqoshpa, chaywan ch'akingunata, makingunata ch'aqnakashpa, nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin: "Jirusalimbiqash isrraylinukunaqa kay wach'ukupa dwiñundaqa kayshina ch'aqnashpa, furastiru runakunaman rinllapa intrigakuq", nishpa.

12 Chayshina niptinmi, noqaykunaqa tukuy chay sesaryanu kriyiq masinchiqkunawan Pablutaqa ancha rrugarqayllapa, ama rinambaq Jirusalinmanqa.

13 Piru Pabluqam niwarqanllapa:

—¿Imapaqmir ancha waqashpa llakichiwangillapa? Siñurninchiq Jisusta kasunayraykum noqaqa listu kani ch'aqnawashpa, wanchiwananllapa waq Jirusalimbiqa, nishpa.

14 Chayshina noqaykunata niwaptinmi, manana atishpa arkayta, dijarqayllapana rinambaq:
—Dyus munashqanshina kanqa, nishpa.
15 Chaymandaqam noqaykunaqa kamakashpa, anaq Jirusalinmanna rirqayllapa. 16 Wakin sesaryanu kriyiq masikunam yapachawashpa, pullayllapa rirqanllapa. Rirqambismi suq chiprinu kriyiq masinchiq Minasun shutiq. Payqam unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Kanan ch'ayashpa Jirusalin llaqtamanqam, paypa wasimbi kidarqayllapa.

Pablum rirqan watukuq Jakubuta

17 Jirusalinman ch'ayaptiyllapaqam, kriyiq masinchiqkunaqa kushikushpa, shumaqta ch'ayachiwarqanllapa. 18 Chaymandaqam qayandinna Pabluqa noqaykunata apawashpa, rirqan parlaq Jakubuwan. *[Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutiq.]* Waqpim karqan yumbay yach'achikuq ansyanukuna. 19 Ch'ayashpaqam Pabluqa paykunata napaykushpa, manyaqlla parlachirqan Dyus paywan rurashqambaq waq mana isrraylinu kaqkunawan kaykaptin. 20 Chayta uyashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabashpa, Pablutaqa nirqanllapa:
—Masita, rikashqaykishinam, achka mil isrraylinu masinchiqkunapis Siñurninchiq Jisuspi kriyishqallapa. Paypi kriyishpallapam, ancha kamachiwanchiq, kasunanchiq Muysispa liyningunata. 21 Piru paykunaqam qambaq mana allip kaqkunata uyashqallapa: Pablush chay karupi tiyaq isrraylinukunata yach'achishqa, amana kasunanllapa Muysis kamachikushqanda. Yach'achikumbisshi amana wambrangunapa kwirpumbi siñalta ruranambaqllapa, amana chay suq kustumbrinchiqkunata siginanllapa, nishpa. 22 Chayshina uyashqallapa kaptinqa, ¿imatam atinchiq rurayta, paykuna yach'ananllapa: Mana chayshinachu kashqa, nishpaqa? Ch'ayamushqaykita yach'ashpaqach'i, chay kuntrashuqkuna kayman tandakamunman. 23 Chayri kay kustumbrinchiqta ruray. Kaypim noqaykunawan kan ch'usku runakuna. Paykunaqam tratukushqa Dyuswan, suq dibusyunda ruranannllapa. 24 Paykunata pullayki apay Dyuspa adurana wasinman. Chaypi paykunawan dibusyunda ruray. Mayllakuna kustumbritapis ruray, limpyakanaykipaq. Pagarakuy kay ch'usku runakunapaq, atinanllapa sipralla umanda rutuyta, yumbay yach'ananllapa: Chay runakunam Taytanchiq Dyusta ufrisishqanda kumplishqana, nishpa. Chayshina ruraptikiqam, yumbayna qambaqqa yach'anqallapa: Yanqakunatam Pablupaqqa rimashqallapa. Rikay, payqa Muysispa liyningunata allita kasun, nishpa. 25 Kaytapis yach'ay: Chay furastiru kriyiq masinchiqkunatam noqaykunaqa mana kamachishqachu kani, chay kustumbrinchiqkunata ruranannllapaqa. Paykunamanqam kaykunatalla iskibrishqallapa kani: "Ama mikuyllapachu amitu layakunaman ufrisishqan aychataqa, ni yawarta, ni chay urkakashpa wañuq animalkunapa aychandaqa", nishpa. Nishqallapapismi kani, warminwanlla ichu runanwanlla kananllapa, ama suqkunawanqa, nishpa.

Pablutam Dyuspa adurana wasimbi prisurqanllapa

26 Chaymi Pabluqa chay ch'usku runakunata apashpa, qayandinqa pullanllapa mayllakuna kustumbrita rurarqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, chaypi kaqkunata nirqan:
—Tal diyam rinillapa mayllakuriq. Tal diyam rinillapa ufrindayllapata ruraq, nishpa.
27 Chay syiti diyas ushyakaykaptinmi, Pabluqa kutirqan Dyuspa adurana wasinman. Piru wakin isrraylinukuna prubinsya Asyamanda kaqkunam paytaqa Dyuspa adurana wasimbi rikarqanllapa. Chaymi chaypi kaqkunata tukuy imata nirqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. 28-29 Chaqa chay rimaqkunaqam unayqa Pabluta rikashqallapa karqan, suq ifisyanu runa Trufimu shutiqwan puriykaqta. Chaymi yanqa yuyarqanllapa: Chay furastiru runataqam Pabluqa Dyuspa santu adurana wasinman apamushpa, mapachashqa, nishpa. Chaymi Pabluta piskashpa, ancha qayach'akurqanllapa:
—¡Llaqta masi isrraylinukuna! ¡Yanapawayllapa kay runata piskananchiqllapa! ¡Payqam tukuy mayta purishpa, runakunata yach'achin, noqanchiqkunata kuntrawananchiq, Muysispa liyningunata kuntranan, kay adurana wasinchiqtapis

kuntrananllapa! ¡Imanandaq kay runaqa Grisyamanda jwira runakunatapismi irpushqa kay santu adurana wasinchiqman! ¡Santu lugartam mapachashqa! nishpa.

30 Chayshina chay llaqtapi kunyaykaptinllapam, yumbay runakuna waqmanda kaymanda kallpashpa, tandakarqanllapa. Kanan Pablutaqam piskashpa, rrastrakushpa, Dyuspa adurana wasinmanda surqoshpa, das pungukunata kirparqanllapa. 31 Chaymandaqam suq lastima maqashpa, wanchiykaptinllapana, suldadukunapa kamachikuqnin yach'arqan: Tukuy Jirusalimbish ancha sh'uqyaykanllapa, nishpa. 32 Chaymi payqa suldadungunata tandashpa, kallparqan Pablu kashqanman. Chaymi chay maqakuqkunaqa chay kamachikuqta, suldadungunatapis rikashpa, ashla qasillarqanllapa. 33 Chaymi ch'ayashpa, chay mas kamachikuq suldadu Pabluta prisushpa, kamachikurqan:

—Ishkay kadinawan payta piskayllapa, nishpa.

Chaymandaqam yumbayta tapurqan:

—¿Pitaq kay runaqa? ¿Imatam rurashqa? nishpa.

34 Kanan chay runakunaqa qayach'akushpa sh'uqyarqanllapa. Piru wakinmi suq layata niq. Wakinnataqmi suq layata niriq. Chaymi chay kamachikuq suldaduqa mana atirqanchu yach'ayta: ¿Imam kashqa? nishpaqa. Chaymi suldadungunata kamachirqan, Pabluta apanambaq kwartilninman. 35 Chay kwartilnimba gradangunaman ch'ayachishpaqam, utqaymaya Pabluta alayrilla alsashpa, irpurqanllapa uku kwartilman, ama chay kuntraqkuna qoch'ishpa wanchinanllapa. 36 Chaqa paykunaqam ikinllapata rirqan qayach'akushpa:

—¡Wanchiyllapa chay Pabluta! ¡Wanchiyllapa chay Pabluta! nishpa.

Pablum rimarqan, washakanambaq

37 Suldadukunaqa kwartilninman irpuqna puriykaptinllapam, Pabluqa chay kamachikuqninda grigu rimaypi tapurqan:

—¿Atinichu imatapis rimayta? nishpa.

Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—¿Qamqachu yach'angi grigupi rimayta? 38 ¡A! Noqaqam yuyarqay: Chay wapu ijiptinuch'i kangi, nishpa. Chaqa payqam 4.000 matansyirukunata chunchaman surqoshpa, munarqan binsiyta gubyirnunchiqta. ¿Manachu chay wapu runa kangi? nishpa.

39 Chayshina tapuptinmi, Pabluqa nirqan:

—Noqaqam isrraylinu runa kani. Piru manam kay Isrrayilpichu nasishqa kani. Waq prubinsya Silisyapa chay ancha kamachikuq Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Dijawayri yush'ayku willanay kay runakunata, nishpa.

40 Chaymi chay kamachikuq “Mayá” niptinqa, Pabluqa chay pungupa gradangunapi shayashpa, makingunawan siñiyarqan, chay runakuna uyaranambaq. Uyaraptinllapaqam, ibriyu rimaypi nirqan:

22

1 —Masitakuna, taytitukuna, uyawayllapa. Kaytam rini nishuqllapa yach'anaykillapa noqa kashqayta, nishpa.

2 Pabluta uyashpa ibriyu rimaypi rimaptinqam, masta uyararqanllapa. Chaymi Pabluqa paykunataqa nirqan:

3 —Noqaqam isrraylinu llaqta masikillapa kani. Prubinsya Silisyapa chay Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Chaymandaqam kay Jirusalinman shamushpa, kaypi wiñashqa kani. Chay ancha yach'ayniyuq Gamayilwanmi istudyashqa kani. Payqam yach'achiwarqan, ancha allita kasunaypaq unay agwilunchiqkunapa liyningunata. Noqaqam qamkunashina Tayta Dyustalla munashqa kani kasuyta. Chaymi tukuy shunqo Taytanchiq Dyuspi kriyishpa, 4 (mana kriyirqaychu: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpaqa.) Chaymi unayqa Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa kani wanchinaykaman. Ullqokunata, warmikunata prisushpam, apamushqa kani karsilman. 5 Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram tukuy chay kamachikuq ansyanukunawan tistiguykuna. Chaqa paykuna kikinmi urdingunata qowarqanllapa, apanaypaq Damasku llaqtaman, pwidiq isrraylinukunata

rikachishpa, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, apamunaypaq kay Jirusalinman kastiganayllapa, nishpa.

Pablum rimarqan: "Kayshinam Jisuspi kriyishqa kani", nishpa

6 'Damaskuman riykaptiy, yaqqana ch'ayaptiymi, larrdusinach'i karqan. Chay ñanda riykaptiymi, qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha llipyashpa, tukuy rridurniyman achikchakurqan limpu pambawashtin. 7 Chaymi noqaqa bulakarqay pambakaman. Chay urasmi uyarqay kayshina qayawaqta: "¡Sawlu! ¡Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi?" niwaqta. 8 Chaymandaqam tapurqay: "¿Taytitu, pimir kangi?" nishpa. Chaymi niwarqan: "Noqam Jisus Nasaritmanda kani. ¡Noqa kikiytam qesachawaykangi!" nishpa. 9 Chay pullay kaqkunaqam chay michata rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. Piru manam allitachu uyarqanllapa chay qayawaqtaqa. 10 Noqaqam chay qayawaqta kayshina tapurqay: "Taytitullay, ¿imatam munangi ruranaypaq?" nishpa. Chaymi chay Siñur Jisusqa niwarqan: "Atarishpa, riy Damasku llaqtaman. Waqpim nishunqallapa: 'Kayshina ruray' ", nishpa. 11 Rupaymanda chay mas jwirti llipyaq micha sarkuyachiwaptinmi, manana atirqaychu rikakuyta. Chaymi chay pullay riqkunaqa, rambawashpana, apawarqanllapa Damaskuman.

12 'Waqpim karqan suq runa Ananiyas shutiq. Paymi ancha allita kasuq Muysispa liyningunata. Chaymi chay damaskinu isrraylinukunaqa paypaqqa ancha shumaqta parlaqllapa. 13 Chay Ananiyasqam shamurqan rikawaq. Ch'ayashpaqam niwarqan: "Masita Sawlu, mushuqmanda rikakuy", nishpa. Chayshina diki niwaptinllam, dasna rikakurqay. Chaymi paytapis rikarqayna. 14 Kanan chay Ananiyasqam niwarqan: "Sawlu, punta agwilunchiqkunapa Dyusninmi qamtaqa unaymandapacha akrashushqa, pay munashqanda ruranaykipaq, ancha allin Washadurninchiqta rikashpa, pay rimashqanda kikin shiminmanda uyanaykipaq. 15 Qamqam paypaq ringi rimaq yumbay runakunapa ñawpambi kay mundupiqa. Ringim parlaq chay rikashqaykita, uyashqaykita. 16 Chayshina munaptinqa ¿imaraykutaq unayaykangiqa? Siñurninchiq Jisuspi tukuy shunqo yuyakuy, uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Atarishpa, shutikuy", niwarqanmi Ananiyasqa.

Pablum nirqan: "Dyusmi kach'awarqan furastirukunaman", nishpa

17 'Kay Jirusalinman kutimushpam, Dyuspa adurana wasinman rirqay, payman mañakuq. Chaypim suq musqoypishina 18 rikarqay Siñur Jisusta. Payqam niwarqan: "Utqa lluqshiy kanalitan kay Jirusalinmanda. Chaqa noqapaq imata rimaptikiqam, mana rinllapachu kasushuq", nishpa. 19 Chaymi noqaqa nirqay: "Taytitu, paykunaqam yach'anllapa saqra kashqayta. Chaqa yumbay sinaguga wasikunaman rishpam, qambi kriyiqkunata prisushpa, maqashpa, karsilashqa kani. 20 Qambaq rimaq Istibanda wanchiptinllapam, noqa kikiy chaypi shayashpa, chapashpa, 'Allitam ruraykanllapa' nirqay. (Chaymi chay wanchikuqkunapa kapangunata noqa kwidarqay. Yumbay isrraylinukunam chaykunata yach'an. Chaymi qambaq yach'achikuptiy, rinllapa kriyiwaq)", nishpa. 21 Piru Siñur Jisusqam niwarqan: "Riylla Jirusalinmanda. Chaqa noqam karuman rini kach'ashuq chay mana isrraylinu kaqkunata noqapaq yach'achinayki", nishpa.

Pablutam kwartilman irpurqanllapa

22 Chaykamanllam Pablutaqa allita uyarqanllapa. Piru payqam chay furastirukunapaq rimaptin, das sh'uqyarirqanllapa. (Chaqa paykunaqam ancha disprisyarqanllapa yumban furastirukunata.) Chaymi ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Chay Pabluqa wañunqa! ¡Manam allichu kawsanambaqqa! nishpa.

23 Chayshinam, ay, mana shaykuq ancha sh'uqyarqanllapa. Kanan ancha piñakushpam, kapangunata surqorqanllapa. Allpatapismi altukunaman sitakurqanllapa pulbu alsakashtin. 24 Chayshina ruraptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Pablutaqa uku kwartilman wichuyllapa. Alli alli asutiyllapa diklaranambaq, nishpa.

Chaqa chay kamachikuq suldaduqam munarqan yach'ayta: ¿Imaraykush chay runakunaqa ancha sh'uqyashpa, payta kuntranllapa? nishpa. 25 Chaymi ch'aqnaptinllapa asutinanqa, Pabluqa chay kamachikuq suldaduta nirqan:

—¿Ima kanchur dirichuyki suq rrumanu runata asutinaykillapa, manaraq ni sintinsyadu kaptin?

[26] Chayshina niptinmi, chay kamachikuq suldaduqa, mana asutishpachu, rirqan chay mas kamachikuqninda willaq:

—Mana imakish allitachu rurangiman. ¡Rrumanu kastanchiqshi chay runaqa! nishpa.

[27] Chaymi chay mas kamachikuqqa shamushpa, Pablutaqa kayshina tapurqan:

—¿Allipchur qamqa rrumanu kangi? nishpa.

Chaymi Pabluqa "Arí" nirqan.

[28] Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—Noqaqam ancha achka qellayta pagarakushqa kani, rrumanu kasta kanaypaq.

Chayshina niptinmi, Pabluqa nirqan:

—Piru noqaqam rrumanukunapa ayllumbi nasishqayrayku, mas lijitimu rrumanu kani.

[29] Chayshina niptinmi, chay asutinambaq kaqkunaqa Pablumandaqa ashurqanllapana. Asta chay mas kamachikuq suldaduqam yach'ashpa: "Kay runaqam rrumanu kasta kashqa" nishpaqam, ancha mancharqan, prisushqanrayku.

Pablutam Mas Kamachikuq Juyiskunapi dimandarqanllapa

[30] Qayandinqam chay mas kamachikuq suldaduqa munarqan yach'ayta: Mayá, imapaqshi chay isrraylinukunaqa Pabluta kuntranllapa, nishpa. Chaymi Pablutaqa ch'aqnadu kashqanmanda paskachishpa, kwartilmanda surqorqan. Chaymandaqam tandachishpa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata tukuy chay mas kamachikuq juyiskunata, paykunapa ñawpanman Pabluta rurarqan.

23

[1] Pabluqam chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunata chapashpa nirqan:

—Masitakuna, uyawayllapa. Tayta Dyusmi rikawaykan. Noqaqam paypa ñawpambi kanangaman allin shunqoyuq kawsashqa kani.

[2] Chayshina niptinmi, mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa ñawpambi kaqkunata kamachirqan, shimimbi Pabluta maqananllapa.

[3] Chayshina nishqambaqmi, Pabluqa chay Ananiyasta nirqan:

—¡Dyusmi qamtaqa rin maqashuq, shimikiwanlla payta kasuptiki! Chaypim tiyaykangi suq juyisshina, justisyata ruranayki. Liyninchiq nishqanshina ruray, allita yach'anayki, dilituyuqchu kani ichu mana, nishpa. ¿Imaraykum qamqa liyninchiqta mana kasushpa, munangi maqachiwaytaqa?

[4] Uyashpa, chaypi kaqkunaqam Pabluta nirqan:

—¿Ima wapuyaykangichu Dyuspa mas kamachikuq kuranda? nishpa.

[5] Pabluqam nirqan:

—Masitakuna, manamir yach'ashqachu kani: Payqam mas kamachikuq kura, nishpaqa. Chayta yach'ashpaqam, mana chayshinachu rimanayta. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Amakish llaqtaykipa awturidarnimba kuntrandaqa rimangichu", nishpa.

[6] Pabluqam chay tandakaq kamachikuq juyiskunata chapashqanshina, kwintata qokarqan: Wakin juyiskunaqam sadusiyu duktrinayuq kashqa, wakin juyiskunaqam farisiyu duktrinayuq kashqa. Chaymi jwirtita rimashpa, nirqan:

—Masitakuna, farisiyukunapa duktrinandam kriyini. Farisiyupa churinmi kani. Chaymi kriyini: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq, nishpa. Chayraykum munanllapa kastigawayta. Manam imapaqchu, nishpa.

[7] Chayshina Pablu niptinmi, farisiyukunaqa sadusiyukunawan anyanakurqan paykunapura. Chay pudirniyuq juyiskunaqam akrakarqanllapa, mana chay layalla duktrinayuq kashqanllaparayku. [8] Chaqa sadusiyukunaqam ninllapa: Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq. Manam ni anjilkuna, ni almakuna kanchu, nishpa. Piru farisiyukunaqam ninllapa: Kanmi anjilkuna, kanmi almakuna. Wañuqkunapismi rin kawsamuq, nishpa.

[9] Chaymi yumbay ancha kunyarqanllapa. Wakin farisiyukunaqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna karqan. Paykunaqam das atarishpa, nirqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu. Kinsapch'i suq alma ichu suq anjil paytaqa parlachishqa. Chaymi mana balinchu payta kastigananchiqqa. Dyuspa kuntrangish tikrakanchiqman.

[10] Chayshina Pablupaq niptinllapam, yumbay chay sadusiyukunaqa farisiyukunawan ancha kunyarqanllapa, suqta suqta ninakushpa. Pilyaq layana kaptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa ancha mancharqan: Pablutakish chillpinmanllapa qoch'inakushpa, nishpa. Chaymi payqa kamachirqan suldadungunata, chay sh'uqyaqkunapa ch'awpinmanda Pabluta surqoshpa, apananllapa uku kwartilman. Chaymi chayshina rurarqanllapa.

[11] Qayandin tutaqam Siñurninchiq Jisusqa Pabluman rikakushpa, nirqan:

—Pablitu, ama manchashpachu, animakay. Chaqa kay Jirusalimbi noqapaq rimashqaykishina, waq Rruma llaqtapipis noqapaqqa ringi rimaq, nishpa.

Pabluta wanchinambaqmi parlarqanllapa

[12-13] Qayandinqam mas di 40 isrraylinukuna tandanakushpa, Pabluta wanchinambaq parlarqanllapa kayshina jurashpa:

—Ama nimatapis mikushunchu ni upyashunchu, Pabluta wanchinanchiqkaman. Mana wanchiptinchiqqam, Tayta Dyus kastigawashun, nishpa.

[14] Paykunaqam kamachikuq isrraylinu kurakunaman, kamachikuq ansyanukunaman rishpa, nirqanllapa:

—Noqaykunaqam jurashqa kani Pabluta wanchinayllapa, manaraq nimata mikushpa. Mana noqaykuna wanchiptiyqach'i, Taytanchiq Dyus yumbayniyta kastigawanqa. [15] Chayri qamkunaqa tukuy chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunawan mañayllapa chay mas kamachikuq suldaduta, qaya apamunambaq Pabluta kay ñawpaykillapaman: "Paypaqmi munanillapa mas allita yach'ayta", nishpa. Noqaykunaqam ñambi pakakushpa, rinillapa shuyaq wanchinayllapa, manaraq kayman ch'ayamuptin, nishpa.

[16] Piru Pablupa panimba wambranmi chay jurapashqanda yach'arqan. Chaymi chay subrinunqa das rirqan kwartilman tiyunda abisaq. [17] Chayraykum Pabluqa suq kamachikuq suldaduta qayashpa, nirqan:

—Apay kay chulituta kamachikuqnikiman. Munanshi payta parlachiyta, nishpa.

[18] Chaymi chay uraslla chay suldaduqa chulituta apashpa, chay mas kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Jifisitu, chay prisu Pablum qayawashpa, rrugawarqan, kay chulituta apamunaypaq qaman. Anchash munan qamta parlachishuyta, nishpa.

[19] Chay kamachikuqqam ama pipis uyanambaq, chay chulituta makinmanda rambashpa, apashpa suq laditumán, tapurqan:

—¿Imatamir munangi willawayta? nishpa.

[20] Chaymi chulituqa nirqan:

—Achka isrraylinukunash kunanakushqa, qamta ingañashushpa, nishunanllapa: "Noqaykunapa mas kamachikuq juyisniykunash munanllapa Pabluta tapuyta, allita yach'ananllapa diklarashqanda", nishpa. Chaypaq tumbanllash rinllapa mañashuq, qaya apanaykipaq tiyuyta chay Mas Kamachikuq Juyiskunaman. [21] Amakish qamqa paykunataqa kriyingichu. Chaqa mas di 40 runakunash ñambi pakakushpa shuyaykanllapa, tiyuy Pabluta wanchinanllapa. Paykunash jurashqallapa, manaraq nimata mikushpachu ni upyashpachu, tiyuyta wanchinanllapa. Isi mana wanchishpaqash, Dyusmanda kastiguta rinllapa ch'askiq, nishpam, jurashqallapa. Chaymi shuyakuykanllapa: Imatash ringi niq, nishpa.

[22] Chayshina niptinmi, chay kamachikuqqa chulitutaqa kach'arqanna kunashpa:

—Mayá, riynari. Amakish pitapis chay niwashqaykitaqa ningichu, nishpa.

Mas kamachikuq suldadum Pabluta kach'arqan prifiktu Filisman

23 Chay chulitu riptinqam, chay kamachikuqqa ishkay yanapakuq suldadunda qayashpa,
nirqan:

—Siguraylapa 200 ch'akip puriq suldadukunata, 70 suldadu bistyayuqkunata, 200 gar-
ruchiru suldadukunata, rinaykillapa kay tuta las nwibi Sesarya llaqtaman. 24 Pablupaqpis
bistyakunata siguraylapa, muntakushpa rinambaq, allita ch'ayanambaq waq prifiktu
Filisman, nishpa.

25 Chay kamachikuqqam paykunawan kach'arqan suq kartata, kayshina nishpa:

26 "Kuyashqay kamachikuq prifiktu Filis, noqa Klawdyu Lisyasmi qamta napaykuyki.
27 Yach'anaykipaqmi kaykunata iskibriyki: Kay runatam isrraylinukuna prisurqanllapa.
Wanchinanllapa kaptinmi, noqaqa yach'ashpa: Rrumanush payqa niptinllapa, sul-
daduykunawan rishpa, washashqa kani. 28 Yach'anayrayku imapaqshi kuntranllapa,
nishpa, aparqani Mas Kamachikuq Tandakaq Isrraylinu Juyiskunaman. 29 Chaypim
yach'arqay: Paykunapa duktrinanmi mana igwalchu, nishpa. Chaysitupaqmi kuntran-
llapa. Piru chaysitupaqllam mana dirichuyuqchu wanchinanllapa ni karsilananllapa.
30 Noqaqam yach'arqayna: Chay isrraylinukunaqam rinllapa shuyaq ñambi, Pabluta
wanchinanllapa, nishpa. Chaymi paytaqa qaman kach'amuni. Payta kuntraqkunatapismi
nishqa kani, qaman shamunanllapa, justisyata ruranayki. Chaytallam iskibriyki. Mayá,
rikanakushun", nishpa.

31 Chay kartata suldadungunata qoshpam, nirqan rinanllapa. Chaymi nishqanda
kasushpa, Pabluta apashpa, tutap rirqanllapa Antipatris llaqtakaman. 32 Qayandinqam
chay ch'akip riq suldadukunaqa Antipatrismanda kutimurqan kwartilninman. Chay
bistyayuq suldadukunallam Pabluwanqa mas waqman rirqanllapa. 33 Chaymi Sesarya
llaqtaman ch'ayashpaqa, chay kartata qorqanllapa prifiktu Filista. Pablutapismi in-
trigakurqanllapa. 34 Chaymandaqam chay kartata liyishpaqa, chay prifiktuqa Pabluta
tapurqan, yach'anambaq: Maymandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinqa, yach'arqanna
prubinsya Silisyamanda kashqanda. 35 Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Kuntrashuqkuna shamuptinnam, uyashaq niwashqaykita, nishpa.

Chaymandaqam chay suldadukunata kamachirqan, Pabluta kwidananllapa gubyirnu
Irudis atun wasi rurashqambi.

24

Pablutam kuntrarqanllapa prifiktu Filispa ñawpambi

1 Sinku diyas pasaptinnam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa Jirusal-
inmanda ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman. Wakin kamachikuq ansyanukuna suq
abugadupismi paywan shamurqanllapa. Chay abugaduqam Tirtulu shutiq. Paykunaqam
chay prifiktu Filisman ch'ayarqan, Pablupa kuntran dimandata ruranan llapa. 2 Pabluta
apamuptinllapaqam, chay abugadu Tirtuluqa payta kuntrashpa, chay prifiktu Filista
kayshina willarqan:

—Qam ancha allin Taytitu Prifiktu Filis, dyusilupagi. Chaqa qam ancha yach'ayniyuq
kashpam, yumbay llaqtayllapapi allita kamachikuptiki, ancha shumaqta kawsanillapa,
mana nimatapis pilyashpachu. 3 Chayshina ancha allita kamachikuptikim, tukuy maypi
kushikushpa, qamta ancha agradisiykillapa. 4 Piru ama masta unayachishunay, ancha rru-
gayki suq faburta noqaykunata rurawanayki. Uyawayri das suq palabritata willashunay
kay Pablupaq.

5 'Riqsinillapam: Kay runaqam suq plaga, nishpa. Chaqa kay mundupi tukuy may-
man rishpa, suq laya duktrinata yach'achikuptinmi, isrraylinukunaqa piñachinakushpa,
paykunapura akrakashpa, gubyirnunchiq Sesarta kuntranllapa. Payqam nasarinu duk-
trinayuqkunapa suq kamachikuqnin. 6 ¡Ima! Dyuspa santu adurana wasindam dis-
prisyashpa, munashqa mapachayta. ⌞Chaymi noqaykunaqa prisushpa, munashqallapa
kani liy kamachishqanshina justisyata rurayta. 7 Piru chay kamachikuq suldadu Lisyasmi

mitikushpa, wapuyashpa, suldadungunawan qoch'iwashqallapa. [8] Chaymandaqam niwashqallapa, qaman shamunaypaq.⌟ Chaymi kananqa qam kikiki atingi kay nishushqaypaq tapuyta kay Pabluta, allita yach'anayki yumbay rurashqambaq, nishpa.

[9] Chayshina chay abugadu niptinmi, chay kamachikuq isrraylinukunapis Pablupaqqa nirqan:

—Arí, chayshinam kashqa, nishpa.

[10] Chaymandaqam chay prifiktuqa makinwan Pabluta siñiyarqan rimanambaq. Chaymi Pabluqa nirqan:

—Siñur Prifiktu, noqaqam yach'ani: Unaymandapacham kay nasyunniypa juyisnin qam kashqa kangi. Chaymi mana manchashpachu, rimani kay ñawpaykipi. [11] Qam kikikim suqkunata tapushpa, atingi yach'ayta. Chayraqmi dusi diyas kananwan chay Jirusalinman ch'ayarqay, Dyusta aduranaypaq. [12] Manam pipis tariwashqachu, suqkunawan anyanakuykaptiy. Manam ni Dyuspa adurana wasimbi ni sinaguga wasikunapi, ni Jirusalimbi pitapis anyashqachu kani. [13] Chaymi kay runakunaqa tukuy laya llullangunawan kuntrayta rimashpapis, mana atinllapachu ishkichiwayta. [14] Piru allita yach'anaykipaqmi, klaruta niyki, unay agwiluykunapa Dyusnindam kasuni. Lukismi mushuq duktrinata sigini. Chay duktrinaypaqmi yuyanllapa: Manash balinchu, nishpa. Piru kriyinim yumbay liyninllapapi. Kriyinim Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqambi. [15] Paykunashinallam noqapis Dyuspi allita yuyakuni: Wañuqkunatam rin kawsachiq, chay alli ruraqkunata tukuy chay uchayuqkunatapis, nishpa. [16] Chayraykum noqaqa sujitakani, allita rurashpa, allin shunqoyuq kanaypaq Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis.

[17] ’Suq nasyungunaman rishpam, achka watakunamanda kutimushqa kani nasyunniymanqa, limush'nata, ufrindakunata kay Jirusalinman apamushpa. [18] Chaymi Dyuspa adurana wasimbi mayllakuna kustumbrita rurashpa, chay ufrindakunata ruraykaptiy, wakin isrraylinu prubinsya Asyamanda kaqkuna tariwarqan. Piru manam achka runakuna pullayqa karqanchu. Manam ni pitapis anyarqaychu. [19] Mana allikunata rurashqa kaptiyqa, chay Asyamanda kaqkuna munashpa kuntrawaytaqa, shamunqallapa kay ñawpaykipi shimbiwaq. [20] Piru kaypi kaqkunaqam Dyuspa adurana wasimbiqa mana karqanllapachu. Paykunaqam rikawashqallapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi kaykaptiy. Chaypi faltashqa kaptiyqar, kariyawanqallapa. [21] Chay mas kamachikuq juyiskunapa ñawpambim jwirtita rimashpa, nirqay: “Kananqam kayshina dimandadu kani, kriyishqayrayku: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq”, nishpa. Kinsapch'i paykunataqa chayshina nishpa faltashqa kani, nishpa.

[22] Chay prifiktu Filisqam allita yach'arqan Jisuspi kriyiqkunapaq. Chaymi chay dimandataqa suq diyapaqna dijarqan. Paykunataqam nirqan:

—Suldadukunapa kamachikuqnin Lisyas shamuptinmi, paytaqa tapushaq, mas allita yach'anay kay dimandapaq, nishpa.

[23] Chaymandaqam chay prifiktu Filisqa kapitanda kamachirqan:

—Pabluta allita kwiday. Piru dijay, yanasunguna (yanasanguna) shamushpa watukunan, payta imapipis yanapananllapa, nishpa.

[24] Chaymandaqam wakin diyakunamanda Filisqa shamurqan warmin Drusilawan. Chay warminqam Isrrayilmanda karqan. Pablutaqam qayachirqan, Jisukristupa duktrinambaq parlachinan. [25] Chaymi Pabluqa kayshina parlachirqan: “Jisuspi kriyishpar, kwirpunchiqtaqa allita sujitashun. Justisyatapis ancha allita rurashun. Chaqa kayshinam jwisyu diya rin kaq”, niptinmi, Filisqa ancha mancharqan. Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Riyna kananqa. Suq diyanam lugarniyuq kashpa, qayachishqayki uyashunaqpaq, nishpa.

[26] Chaqa chay Filisqam munarqan Pablu pagaranambaq qellayta, karsilmanda surqonambaq. Chaymi kutin kutin Pablutaqa qayachiq parlanambaq.

[27] Chayshinaqam ishkay watana karqan. Chaymandaqam Filisqa dijarqanna prifiktu kargundaqa. Pursyu Fistunam chay prifiktu kargunmanqa yaykurqan. Piru Filisqam

isrraylinukunawan allita munashpa kidayta, mana kach'arqanchu Pablutaqa. Prisulla dijashpam, kargunmandaqa lluqshirqan.

25

Pablutam dimandarqanllapa mushuq prifiktupipis

1 Fistu ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman, prifiktu karguta ch'askinambaq. Kimsa diyamandaqam anaq Jirusalinmanna rirqan. 2 Waqpiqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna mas kamachikuq ansyanukunawan das rirqanllapa, Fistupina Pabluta dimandaq. 3 Paykunaqam ch'ayashpa kayshina rrugarqanllapa:

—Suq faburta rurawayllapa. Apachimuyri Pabluta waq Sesaryamanda kay Jirusalinman, nishpa.

Piru paykunaqam yuyarqanllapa Pablutaqa ñambi wanchiyta. 4 Piru Fistuqam paykunata nirqan:

—Pabluqam Sesarya llaqtapi prisu. Noqa kikiymi yuyani waqman riyta kay diyakunalla. 5 Qamkunamandam suqnikikuna atingillapa pullay riyta waqman. Chayshina rishpaqam, atingillapa chay runataqa shimbiyta, ima maluta rurashqa kaptinqa, nishpa.

6-7 Chaymandaqam chay Fistuqa uchu diyas ichu dyis diyastalla Jirusalimbiqa karqan. Chaymandaqam chay isrraylinukunawan kutirqan Sesaryamanna. Qayandin diyaqam dispachumbina kaykashpa, apachimurqan Pabluta, chay Fistupi diklaranambaq. Chaymi chay isrraylinukunaqa Pablupa ladunman qemikashpa, yanqakunata llullakushpa, shimbirqanllapa:

—Chayta manchu rurashqa kangi, nishpa.

Piru maychika ima layata kuntrashpapis, mana nimapi atirqanllapachu ishkichiyta. 8 Chaymi Pabluqa washakanambaq nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinukunapa liynindaqa kuntrashqachu kani. Manakish ni Dyuspa adurana wasinda burlashqachu kani. Manam ni gubyirnu Sesarta kuntrashqachu kani, nishpa.

9 Piru chay Fistuqam munashpa allita kidayta isrraylinukunawan, Pablutaqa tapurqan:

—¿Munangichu riyta Jirusalinman, waqpina kay justisyata ruranaypaq? nishpa.

10 Chaymi Pabluqa prifiktu Fistutaqa nirqan:

—Manám. Kay dispachum gubyirnu Sesar Agustupa. Chaymi kaypilla atingi dimandaytaqa ushyayta. Qamqam allita yach'angi: Manam nimapi isrraylinukunataqa faltashqachu kani. 11 Piru imapi faltashqa kaptiyqa, wanchiwanqallapa. Piru mana nima uchayuq kaptiyqam, mana pipis dirichuyuqchu, llaqta masiykunaman intrigakuwananqa. Noqa rrumanu kashpam, dirichuyuq kani mañanaypaq mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesarta, dimandayta ushyanambaq. Chaymi kananqa chayshina mañani, nishpa.

12 Chay Fistuqam yanapakuqningunawan Pablupa dimandambaq parlarqan. Chaymandaqam Pablutaqa nirqan:

—Qam nishqa kangi: Rrumapa gubyirnun Sesarmi kay dimandayta ushyanqa, nishpa. Chaymi paymanna ringi riq, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi karqan

13 Suq diyam gubyirnu Agripa rirqan Sesarya llaqtaman panin Birinisiwan, chay mushuq prifiktu Fistuta napaykuq. 14 Waqpilla paykuna kaptinmi, chay prifiktu Fistuqa chay Agripata Pablupaq nirqan:

—Chay prifiktu Filismi kaypi suq prisuta dijashqa. 15 Jirusalimbi kaykaptiymi, kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachikuq ansyanukunawan suq dimandata noqapi rurarqanllapa, sintinsyanaypaq chay prisuta. 16 Chaymi noqaqa paykunataqa nirqay: “Noqaykuna rrumanu awturidarkunam mana kustumbriyuqchu kanillapa ni pitapis sintinsyanayllapa wañunanqa, manaraq shimbinakuptinqa”, nishpa. 17 Chaymi paykuna noqawan kayman shamuptiyllapa, mana unayashpachu, qayandin diyalla, dispachuypi tiyashpa, Pabluta apachimurqay, shimbinanllapa. 18 Chaqa noqaqam yuyarqay: Imakunatach'i Pablupaq ninqallapa, nishpa. Piru chay shimbiqkuna kariyaptimbismi, mana

nima dilituta paypiqa tarirqaychu. Manam yuyashqayshinachu kashqa. [19] Chaqa
Pablupa duktrinambaqllam kayshina rimarqanllapa: Pablush yach'achikun suq runa
Jisus shutiqpaq. Chay Jisusqash wañushqana. Piru Pabluqash chay Jisuspaqqa nin:
“Wanchiptimbisshi kawsamushqana”, nishpa. [20] Chayshina niptinllapam, noqaqa mana
imata atirqaychu rurayta. Chaymi Pabluta tapurqay, “Mayá, ¿munangichu Jirusalinman
riyta, waqpi kay dimandata ruranchiqllapa?” [21] Chayshina niptiymi, Pabluqa niwarqan:
“Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam kay dimandayta ushyanqa”, nishpa.
Chayraykum noqaqa kamachikushqa kani prisulla gwardananllapa, chay gubyirnunchiq-
man kach'anaykaman, nishpa.

[22] Chayshina chay Fistu niptinmi, chay Agripaqa nirqan:

—Noqapismi chay runataqa munani uyayta, nishpa.

Chaymi Fistuqa Agripata nirqan:

—Qayam ringi uyaq, nishpa.

[23] Chay qayandinqam chay gubyirnu Agripapa mas kamachikuq suldadunguna, chay
llaqtapi suq kamachikuq runakunawan, Agripapa chay panin Birinisiwan ch'ayashpa,
Agripata bibachishpa, yaykurqanllapa Fistupa dispachunman, Pabluta uyanambaqllapa.
[24] Kanan chay Fistuqam Pabluta apachimushpa, nirqan:

—Gubyirnu Agripa, yumbay qamkuna kamachikuq runakuna, uyawayllapa. Kaypim
kay runaqa. Jirusalimbi, kay Sesarya llaqtapipis achka isrraylinukuna paypa kuntranda
rimashqallapa. Mana shaykuqmi niwanllapa: “Kay Pablu wañunqa”, nishpa. [25] Piru
noqapa yuyayniymandaqam mana nima dilituta rurashqachu wañunambaqqa. Piru pay
kikinllam nishqa: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam dimandaytaqa
ushyanqa”, nishpa. Chaymi yuyashqana kani Sesar Agustuman kach'anaypaq. [26] Lukismi
chay gubyirnunchiq Sesar Agustuman ufisyuta kach'anaypaq, mana yach'anichu kay
Pablupaq iskibriyta: “Payqam kay laya dilituyuq kashqa” nishpa. Chaymi gubyirnu
Agripa, qamba ñawpaykiman, kay suqkunapa ñawpanman paytaqa apamushqa kani. Piru
masmi qaman apamushqa kani. Chayri tapuy, imata niptin, chaytana iskibrishpa, ufisyuta
kach'anaypaq. [27] Aykabraq alli kanqa kay Pabluta gubyirnunchiqman kach'anaypaq, mana
nimata iskibrishpa paypaqqa: “Kay laya uchayuqmi payqa”, nishpa.

26

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi rimarqan, karsilmanda washakanambaq

[1] Chaymi gubyirnu Agripaqa Pabluta nirqan:

—Atingim rimayta washakanaykipaq, nishpa.

Chaymi Pabluqa makinda alsashpa, nirqan:

[2] —Gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykipi kashpam, ancha kushikuni rimanaypaq,
yach'anayki isrraylinu llaqta masinchiqkuna noqapaq yumbay nishqanda. [3] Kanan
mastam kushikuni ancha allita riqsishqaykirayku noqanchiq isrraylinukunapa kustum-
brinchiqkunata, tukuy ima layata anyanakuptiypis. Chaymi mañayki, ama piñakushpa,
allita uyawanayki kay nishushqayta.

Kayshinam Pablupa bidan karqan

[4] ’Yumbay isrraylinu llaqta masinchiqkunam yach'anllapa llaqtaypi, Jirusalimbipis
imashina paykunawan wambraymandapacha tiyashqayta. [5] Paykunapismi munash-
paqa, atinllapa willashuyta noqa kashqaypaq. Chaqa noqaqam wambraymandapacha
farisiyu duktrinayuq kashqa kani. Farisiyukunam ancha munanillapa duktrinayllap-
ata manyaqlla kasuyta maski yumbay isrraylinukunamanda. [6] Chayshina kaptiypismi,
rikay, apamuwashqallapa dimandawaq, ancha kriyiptiy: Tayta Dyusmi wañuqkunata rin
kawsachimuq, nishpa. Chaqa wañuqkunata kawsachinanmi payqa ufrisishqa karqan
unay agwilunchiqkunata. [7] Isrraylinukunapa chay dusi atun ayllunchiqkunam ancha
munanllapa ch'askiyta Tayta Dyus ufrisikushqanda. Chaymi paykunaqa Tayta Dyusta

aduranllapa punchawnindin tutapnindin. Uyaway, Gubyirnu Agripa. Noqapismi paykunashina Tayta Dyus ufrisikushqambi ancha yuyakuni. Chayraykum kay isrraylinukunaqa kuntrawanllapa. [8] Isrraylinukuna, ¿imaraykutaq mana kriyingillapachu: Tayta Dyusmi rin kawsachimuq wañuqkunata, nishpaqa?

Pabluqam Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa karqan

[9] 'Noqa kikiymi unayqa yuyarqay: Taytanchiq Dyusmi munan qesachanaypaq Jisus Nasarinupi kriyiqkunata, nishpa. [10] Chaymi noqaqa Jirusalimbi kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, rirqani prisuq Jisuspi achka kriyiqkunata, karsilanaypaq. Kanan paykunata wanchiptinllapam: "Ancha allitam ruraykangillapa", nirqani. [11] Waqta kaytam purirqay Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jisusta ñiganambaqllapa. Chayshinam rurarqani isrraylinukunapa yumbay sinaguga wasiyllapapi. Kanan ancha piñakushpam, paykunata ch'iqnirqay. Chaymi karu llaqtakunaman rirqani, paykunata qesachaq.

Pablum parlarqan imashina Jisuspi kriyishqanda

[12] 'Kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachiwaptinmi, Jisuspi kriyiqkunata qesachayta yuyashpa, riykarqay Damasku llaqtaman. [13] Uyawayri Gubyirnu Agripa, ñanda noqa riykaptiy, larrdusi urastach'i suq ancha jwirti micha syilumanda achikchawarqan. Chay michaqam rupaymandaqa mas jwirtita llipyarqan. Chaymi noqataqa, yumbay pullay riqkunatapis limpu achikchawarqanllapa. [14] Chayraykum yumbayniy bulakarqayllapa pambaman. Chay urasmi uyarqay suq qayawaqta ibriyu rimaypi: "Sawlu, Sawlu, ¿imapaqmi qesachawangi? Manchu buyisqa yapukushpa, ikiman garruchata matqashpa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis ruraykangi", nishpa. [15] Chayshina qayawaptinmi, noqaqa tapurqay: "¿Pimir kangi, Taytitu?" nishpa. Chaymi payqa niwarqan: "Noqam Jisus kani. Noqa kikiytam qesachawaykangi. [16] Mayá, atarishpa shayay. Qamanmi rikakushqa kani sirbiwanayki, yumbay kay rikashqaykipaq tistiguy kanayki. Chaymandaqam masta rini rikachishuq, chaypaqpis rimanaykipaq. [17] Washashuqmi rini isrraylinukunamanda tukuy furastiru kaqkunamandapis. Kananqam kach'ayki, paykunaman rishpa, [18] yach'achiptiki, intyindinanllapa, amana masta tutayaq ñambishina purinanllapa. Ashwanmi munani, allita rurashpa, achik ñambishinana purinanllapa. Chayshina kawsashpaqam, manana rinllapachu puriq dyablu munashqanda rurashpaqa. Chaymi Tayta Dyusta uyashpa, pay kamachikushqanda kasushpana, rinllapa kawsaq. Chayshina noqapi kriyiptinllapam, uchangunata pirdunashaq, akrashqaykuna kashpa, suq irinsyata ch'askinanllapa", nishpa.

Pabluqam kasurqan musqoynimbishina uyashqanda

[19] 'Uyayri, Gubyirnu Agripa. Chay syilumanda qayawaqta kasushpam, mana fyirusyashqachu kani. [20] Chaymi puntata Damaskupi tiyaqkunata yach'achirqay Jisus niwashqanda. Chaymandaqam das rishpa, yach'achirqay Jirusalimbi tiyaqkunata tukuy chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunatapis. Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqa kani, mana allikunata rurashqanrayku syintishpa, chay uchakunata dijashpana, Dyuspi tukuy shunqo yuyakunanllapa. Paykunataqam animachishqa kani, shumaqtana kawsananllapa, paykunata rikaqkuna ninanllapa: Dyuspim allipta kriyinllapa, nishpa. [21] Kayshina yach'achikuptiymi, Dyuspa adurana wasimbiqa llaqta masinchiq isrraylinukunaqa prisuwashpa, munashqallapa wanchiwayta. [22] Piru Taytanchiq Dyus yanapawaptinmi, kanangaman paypi allita kriyishpa kawsaykani, paypaq yach'achishpa byijukunata wambrakunata. Manam nunka suq layataqa yach'achikushqachu kani. Ashwanmi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, Muysis nishqandalla yach'achikushqa kani. [23] Chaqa paykunaqam nirqan: "Dyus Akrashqan Washadurqash padisishpa rin wañuq. Wañushpaqash payqa yumbay wañuqkunamanda puntata rin kawsamuq, yach'achinambaq isrraylinukunata, tukuy furastirukunatapis", nishpa.

Pablum munarqan gubyirnu Agripata Jisuspi kriyichiyta

24 Chayshina Pablu rimaptinmi, prifiktu Fistuqa jwirtita rimashpa nirqan:
—¡A, lukuch'i kangi, Pablu! ¡Ancha liyishpach'i, lukuyashqa kangi! nishpa.
25 Chaymi Pabluqa nirqan:
—Uyaway ancha kamachikuq Taytitu Fistu. Manam lukuchu kani. Ashwanmi tukuy jwisyuywan allip kaqtalla rimaykani. 26 Kayqa kaypi Gubyirnu Agripa; payqam ancha allita yach'an kay nishqaypaqqa. Chaymi mana pitapis manchashpachu, klaruta paypa ñawpambiqa rimani. Chaqa manam suq kuchupi ima pakadushinachu kashqa. 27 Qamqam Gubyirnu Agripa kriyingi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, ¿manachu? Noqam yach'ani kriyingim, nishpa.
28 Chaymi Gubyirnu Agripaqa Pablutaqa nirqan:
—Kanan qamqam das munangi Jisuspi kriyichiwayta, nishpa.
29 Chaymi Pabluqa nirqan:
—Noqaqam Dyusman mañakuni, daslla ichu qashuqa qam yumbay kay uyawaqkunawan noqashina Jisuspi kriyinaykillapa; piru amar kay kadinakunawan watashqa kanaykillapa.
30 Chayshina Pablu niptinmi, chay gubyirnu, panin Birinisindin, chay prifiktuwan, yumbay chay pullanllapa tiyaykaqkunapis atarirqanllapa. 31 Chaymandaqam ashurqanllapa suq laduman parlaq. Chaypiqam paykunapura ninakurqanllapa:
—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu wañunambaq, ni karsilpi kanambaq.
32 Chaymi Agripaqa Fistuta nirqan:
—Kach'anchiqmannam kay runata, mana pay kikin nishqa kaptin: “Gubyirnunchiq Sesar Agustu dimandayta ushyanqa”, nishpa.

27

Pablutam aparqanllapa Rruma llaqtaman

1 Chay kamachikuqkunaqam yuyarqan prisukunata intrigakuyta, suldadunguna Italya nasyunman apananllapa. Chaymi Pabluta yumbay chay wakin prisukunatapis intrigarqanllapa suq kamachikuq suldadu Julyu shutiqta. Chay Julyuqam gubyirnu Sesar Agustupa achka suldadungunapa kamachikuqnin karqan. *[Nuta: Lukasmi mana prisuchu kashpa, Pablupa pullan rirqan.]*
2 Rirqayllapa yakupi puriq barku Adramitiyu llaqtamanda kaqpi prubinsya Asyapa llaqtangunaman. Chay barkupiqam pullayllapa rirqan kriyiq masinchiq Aristarku. Paymi prubinsya Masiduñapa Tisalunika llaqtanmanda karqan. 3 Chaymandaqam qayandinqa ch'ayarqayllapa Sidun llaqtaman, barkukunapa shayanan lugarman. Chay kamachikuq Julyuqam ancha alli karqan Pabluwan. Chaymi dijarqan rinambaq yanasungunata (yanasangunata) watukuq. Kanan paykunaqam Pablutaqa tukuy imapi yanaparqanllapa. 4 Chaymandaqam Sidunmanda chay barkupina lluqshirqayllapa. Riypiqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripa ladunda pasarqayllapa, wayramanda washakanayllapa. 5 Chay mar yakupa sawandaqam rirqayllapa prubinsya Silisyapa, prubinsya Panfilyapa manyanda. Chaymandaqam ch'ayarqayllapa prubinsya Lisyapa Mira llaqtanman.
6 Chay Mira llaqtapi suldadukunapa kamachikuqninqa tarirqan suq barkutana, Alijandriya llaqtamanda Italya nasyunman riykaptin. Chaymi chay barkumanna noqaykunata yaykuchiwarqan, waq Italyamanna rinayllapa. 7 Chaymandaqam achka diyakunata chay mar yakutaqa qashuqa rirqayllapa. Kanan ancha ñakashpam ch'ayarqayllapa Kinidu llaqtapa ñawpanman. Kanan chay wayra arkawaptinllapam, pasarqayllapa Salmun llaqtapa ñawpanda. Wayramanda washakanayllapa, nishpa, muyurqayllapa chay isla allpa Kritapa iki ladunda. 8 Chayshina ancha ñakashpam, tukuy chay kustata rishpa, ch'ayarqayllapa suq llaqtaman “Barkukunapa shumaq shayanan lugarninguna” shutiqman. Chay llaqtaqam Lasiya llaqtapa sirkambi.
9 Ñawpa ladumanda ancha wayrashqanraykum, qashuqa rishpa, achka diyakunata unayarqayllapa. Kanan chay diyakunaqam tamyanan tyimpu ch'ayamuykarqanna. Chaymi mancharqayllapa mar yakupa sawanda rinayllapa. Chaymi Pabluqa paykunata kunarqan:

[10] —Taytitukuna, mananam allichu rinanchiqpaq. Disgrasyakish pasawanchiqman. Kay barkuqam dañakashpa trastindin seqanman. Noqanchiqkunapiskish yakupi ch'uqashpa, wañunchiqman, nishpa.

[11] Piru chay kapitan Julyuqam Pablutaqa mana kasurqanchu. Mastam kasurqan barkupa dwiñunda chufirnindapis, "Rishunlla", niptinllapa. [12] Chay llaqtapiqam mana allichu karqan, tamya tyimpu chaypi tiyanambaq. (Chaqa chaymanqam dirichu wayraq.) Chaymi yaqqa yumbay yuyarqan: Mas alli kanman, kay llaqtamanda lluqshishpa, rinanchiq Finisi llaqtaman, nishpa. Chay Finisiqam chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritapa suq llaqtan karqan. Wayrapa arkaqnimbim kidarqan. Shutim karqan chapakunapaq rupay seqanamba yaqqa ichuq ladunman. Chaypim munarqanllapa tiyayta, tamya tyimpu pasanangaman.

Mar yakupi kaykaptinllapam, ancha tamyarqan, ancha wayrarqan

[13] Qallariptin ashla wayra ichuq ladumandam, paykunaqa yuyarqan: Atinchiqnam allita riyta, nishpa. Chaymi chay kashqayllapamanda rirqayllapa isla allpa Kritapa manyanda. [14] Chaypi kaykaptiynam, qonqaylla das ancha jwirtita wayrarqan chay Kritapa ladunmanda. Chay jwirti wayraqam shutiq "Nurdisti". [15] Chay wayraqam chay yakupi puriq barkuta ichuq ladumanna aparqan. Chaymi manana atishpa ñawpaman riytaqa, noqaykunaqa ¿imanashaqnataqri? nishpa, dijakarqayllapana, chay wayra apawananllapa. [16] Chaymi chay wayraqa apawarqanllapa taksha isla allpa Klawda shutiqpa waqta ladunman. Chay waqta ladumbiqam manana jwirtitaqa wayrarqanchu. Chaymi chaypiqa ancha ñakashpa, tandarqayllapa atun barkupa taksha barkitunda. Chaqa chay atun barkuqam chay taksha barkitunda aysashpa apamushqa karqan. [17] Chaymandaqam chay taksha barkituta wichurqayllapa chay atun barkupa ukunman. Chaynam chay atun barkuta waskakunawan watarqayllapa, mas jwirti kashpa, ama pakikanambaq. Chay barkuta manijaqkunaqam mana munarqanllapachu Sirti shutiq aqo rumikunaman tupakayta. Chaymi barkuta purichiq traputa ishkichirqanllapa. Chaymandaqam dijarqanllapana, wayra barkuta apanambaq. [18] Qayandin diya chay wayra chayshina jwirtilla kaptinmi, mana imanayta yach'ashpa, barkupi kaq trastikunata yakumanna wichukurqanllapa. [19] Kimsa diyamanqam noqaykunaqa kikiy makiyllapawan, barkupa kusasningunatapis yakuman wichukurqayllapa. [20] Chaymandaqam achka diyakunata mana atirqayllapachu rikayta ni rupayta ni lusirukunata, yach'anayllapa: Maymanmi riykanchiqllapa, nishpa. Chay tukuy wayrakuna maykunata apawaptinllapaqam, manana ni ashlita yuyarqayllapachu kawsaytaqa.

[21] Chayshina achka diyakunata ancha ñakashpam, mana ni mikurqayllapachu. Chaymandaqam Pabluqa ch'awpiyllapapi shayashpa, niwarqanllapa:

—Taytitukuna, mas allich'i kananda chay nishushqayta kasuwanaykillapa. Ama lluqshinanchiqtachu chay Kritamanda, kay tukuy laya atrasukunata ñakananchiqqa. [22] Piru kananqa ama llakiyllapachu. Kay barku yakuman seqaptimbismi, mana ni mayqanninchiq rinchiqchu chingaq. [23] Chaqa Dyuspam kani. Paytam sirbini. Pay anjilninda kach'amuptinmi, tutaqa noqaman rikakushqa. [24] Chay anjilninmi niwashqa: "Pablu, ama manchaychu. Chaqa Rrumapa ancha kamachikuq gubyirnumba ñawpambi ringi prisintakaq. Dyusqam qamrayku chay barkupi pullayki kaqkunatapis yumbayta rin washaq", nishpa. [25] Chayri kananqa ama manchashpachu animakayllapa. Noqaqam ancha allita Dyuspi yuyakuni. Yach'anim: Chay anjil niwashqanshinam rin kumpliq, nishpa. [26] Lukismi kay yakukunaqa rinllapa wichukuwaqninchiq yakupa ch'awpimbi isla allpaman.

[27] Chaymandaqam ishkay simanata ancha wayraptin, mar yaku Adriya shutiqpi kaykarqayllapa. Ch'awpi tutata chay barkuta manijaqkunaqa kwintata qokarqanllapa: Allpamannam ch'ayaykanchiq, nishpa. [28] Chaymi waskapa puntambi suq llashaqta watashpa, kach'arqanllapa yakupa ukunman midinambaq: ¿Junduraqchu ichu manana? nishpa. 36 mitrus junduraqmi karqan. Chaymandaqam chay yakupa mas manyaman midirirqanllapa. Chaypiqam 27 mitrusllana karqan. [29] Chayta yach'ashpaqam, ancha mancharqanllapa rumikunapi tupakayta. Chaymi ch'usku llashaq sujitanan rumikunata

kadunu waskapi watashpa, iki ladumanda kach'arqanllapa yakuman, chay barkuta sujitanambaq, ama tupakanambaq rumikunapi. Chayshina rurashpam, ancha manchashpa, shuyakurqanllapa achikyanambaq.

30 Piru manaraq achikyaptinmi, chay barkuta manijaqkunaqa yuyarqanllapa atun barkumanda lluqshishpa, mitikashpa, chay taksha barkitupina rinanllapa, paykunalla washakanambaq. Chaymi paykunaqa ñawpa ladumanda waskakunapi llashaq rumikunata yakuman kach'aq tukurqanllapa, ama yach'anayllapa: Mitikaqllapanam rin, nishpa. Chayshina ruraq tumbam manashinalla chay taksha barkituta windushpa, yakuman ishkichiykarqanllapa, chaypi mitikananllapa. 31 Chaymi Pabluqa chayta rikashpa, chay suldadukunata, jifindapis nirqan:

—Kay manijaqkuna barkuta dijashpa mitikaptinllapaqam, manana ringillapachu washakaq, nishpa.

32 Chayshina niptinqam, suldadukunaqa kallpashpa, das kuchurqanllapa waskakunata, chay taksha barkitu yakuman ishkinambaq. 33 Achikyaykaptinnam Pabluqa yumbayta kayshina nirqan, imatapis mikunanllapa:

—Ishkay simana tukuynam qamkunaqa llakiwan chapakushpa, mana ni mikushqallapachu kangi ⌊ni puñushqallapachu kangi⌋. 34 Chaymi rrugaykillapa, imatapis mikunaykillapa, jwirsayuq kanaykillapa. Chaqa manam ni mayqanninchiqpa ni suq aqchitanchiq umanchiqmanda rinchu chingaq.

35 Chayshina nishpaqam, Pabluqa yumbaypa ñawpambi suq tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, mikurqan. 36 Chayshina mikuqta rikashpaqam, yumbayna animakashpa, mikurqayllapa. 37 Chay barkupi kaqkunaqam 276 karqayllapa. 38 Munashqanda mikushpaqam, chay trigu trastikunata mar yakuman wichukurqanllapa, amana chay barku llashaqniyuq kanambaq.

Yakupi puriq barkum mar yakuman seqarqan

39 Achikyaptinmi, chay barkuta purichiqkunaqa allpapa manyanda rikashpapis, mana yach'arqanllapachu: Maypinam kanchiq, nishpa. Piru chaypim rikarqanllapa suq kuchu aqolla kaqta. Chaymi yuyarqanllapa: Mayá, aku qemiq barkuta waq kuchuman. Paqtar atinchiqman ch'ayayta, nishpa. 40 Chaymi paykunaqa chay llashaq sujitanan rumiyuq waskakunata kuchushpa, mar yakupi dijarqanllapa. Chaymandaqam barkupa muyuchinan pala plujarqanllapa. Chayna ñawpa ladu purichiq traputa shayachirqanllapa, wayrawan rinambaq. Chaymi barkuqa riykarqanna chay kuchu manyanman. 41 Lukismi chay barkuqa rishpa, yaykurqan suq mana riypaq lugarman. Chaqa chaypiqam yakukuna ishkay ladumanda tingunakushpa, aqokunata qotushqa karqan. Chaymi chay barkuqa ñawpa ladunman riykashpa, chay aqokunaman plantakarqan. Chaypiqam manana ni ashlita kuyurqanchu. Kanan iki ladumanda yakukuna ancha jwirtita waqtaptinmi, chay barkuqa piti pitina pakikaykarqan. 42 Chayshina barku pakikaykaptinqam, suldadukunaqa munarqanna prisukunata wanchiyta, ama mitikananllapa. 43 Piru chay mas kamachikuq suldaduqam munarqan Pabluta washayta. Chaymi chay suldadungunata kamachirqan:

—Ama prisukunataqa wanchiyllapachu. Ashwan mayqanniki yach'aq nadayta, puntata yakuman wikapakayllapa, nadashpa waq manyanman lluqshinaykillapa. 44 Wakinnikiqa barkupa pakishqa tablangunapi piskakushpa, wambushpa, riyllapa manyaman, nishpa.

Chaymi chayshina yumbay yakumandaqa lluqshirqayllapa, mana ni suqniyllapa wañushpachu.

28

Pablum isla Malta shutiqpi washakarqan

1 Yumbayna mar yakumanda washakashpam, yach'arqayllapa: Chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Malta shutishqa, nishpa. 2 Chay Maltapi tiyaqkunaqam ancha llakipawashpa, yanapawarqanllapa. Ancha tamyaptinmi, noqaykuna chiriptiy, ninata lumyachirqanllapa, yumbayniy mashakushpa qoñukanayllapa. 3 Chaymi Pabluqa ashla chaki yamtata tandashpa, ninaman wichurqan. Nina qarwachiptinqam, lluqshirqan

suq kulibra. Lluqshishpaqam, Pabluta kanishpa makimbi warkurakarqan. [4] Chaymi
chay maltinukunaqa kulibrata rikashpa Pablupa makimbi warkukaqtaqa, paykunapura
ninakurqan:
—Allibmi kay runaqa wanchikuq kashqa. Chaymi Tayta Dyusqa paytaqa kulibrawan
kastigaykan. Mar yakumanda washakaptimbismi, Dyusqa manana dijanchu kawsananqa,
nishpa.
[5] Pabluqam makinda ch'apsishpa, kulibrata ishkichirqan ninaman. Piru Pabluqam
mana nimanarqanchu. [6] Yumbaymi Pablupaq yuyarqanllapa: Limpu saksashpanam,
bulakashpa, rin wañuq, nishpa. Chaymi ancha unaytana chapashpa, mana nima laya
nanay piskaptinqa, suq layatana yuyarqanllapa: Kay runaqam suq dyus, nishpa.
[7] Chay Maltapa kamachikuqninmi Publiyu shutiq. Paypa ch'akrangunam chay sirkayllapapi karqan. Paymi noqaykunata apawashpa, shumaqta wasinman ch'ayachiwarqanllapa.
Kimsa diyata pusadata qowashpam, allita noqaykunata qarawarqan. [8] Chay Publiyupa
taytanmi jibriwan, arriyawan, qeshyaq kamapi karqan. Chaymi Pabluqa rishpa rikaq,
Dyusman mañakushpa, sawambi makinda rurashpa, kach'akachirqan. [9] Chayta rikashpam, maltinukunaqa qeshyaqningunata Pabluman apamurqanllapa. Chaymi paykunatapis kach'akachirqan.

Pablum Rruma llaqtaman ch'ayarqan

[10-11] Chaymi "Dyusilupagi" niwashpa, rrigalitukunata qowarqanllapa. Kimsa killatam
chay Maltapi tiyarqayllapa. Chaymandaqam rinaypaqllapana, yakupi puriq suq barkuman
lluqshiptiyllapa, chay maltinukunaqa tukuy imata qowarqanllapa ñanniypaqllapa. Chay
barkuqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Paykunapa amitungunam Gasturwan Pulus
shutiqllapa. Chay ishkay amitungunatam barkumba ñawpa qerumbi rurashqallapa
karqan. Chay barkuqam Maltapi shayashqa karqan, tamya tyimpu pasanangaman.
Chaymi chay barkupina rirqayllapa.
[12] Rishpaqam ch'ayarqayllapa barkukunapa shayanan lugar Sirakusa shutiqman.
Chaypim kimsa diyata karqayllapa. [13] Waqmandaqam mar yakupa manyan manyan
rirqayllapa Rrijiyu llaqtaman ch'ayashtiyllapa. Chaymandaqam sur ladumanda shumaqta
wayraptin, ishkay diyapilla ch'ayarqayllapa Putyuli llaqtaman. [14] Waqpim tingunakurqay
wakin kriyiq masinchiqkunawan. Paykunaqam rrugawarqanllapa, suq simanata pullan
kidanayllapa. Chay simanata kidashpaqam, ch'akipna rirqayllapa Rruma llaqtaman.
[15] Rrumapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam noqaykunapaq yach'arqanllapa: Shamuykanllapash kayman, nishpa. Chaymi paykunaqa lluqshirqan ñanman tinguwaqllapa; wakinguna
Apyu shutiqpa plasangaman rirqanllapa tinguwaq. Wakinnataqmi Kimsa Kantina lugarkaman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Chaymi Pabluqa chay kriyiq masinchiqkunata rikashpa, animakashpa, Dyusta pagikurqan. [16] Rruma llaqtaman ch'ayaptiyllapaqam,
suldadukunapa kamachikuqnin Julyuqa prisukunata intrigakurqan kamachikuqninman.
Piru Pablutaqam sapalandalla dijarqanllapa, suq wasipi tiyanambaq. Suq suldadutallam
kamachirqanllapa, Pabluta kwidanambaq.

Pablum yach'achikurqan Rruma llaqtapi

[17] Kimsa diyamandam Pabluqa qayachirqan chay Rrumapi tiyaq pudirniyuq isrraylinukunata. Chaymi tandakaptinqa, paykunataqa nirqan:
—Masitakuna, isrraylinu masinchiqkunawan tiyashpam, mana nimatapis paykunataqa
kuntrashqachu kani. Manam ni agwilunchiqkunapa kustumbringunata kuntrashqachu
kani. Mana nimata ruraptiypismi, waq Jirusalimbi prisuwashpa, paykuna rrumanukunaman intrigakuwashqa. [18] Chaymi waqpiqa rrumanukuna tapuwarqan: "¿Imatam
rurashqa kangi?" nishpa. Diklaraptiyqam paykunaqa nirqanllapa: "Kay runaqam mana
nima uchayuqchu wañunanqa", nishpa. Chaymi munarqanllapa kach'awayta. [19] Piru
chay isrraylinu masinchiqkunaqam ancha wapuyarqanllapa. Chaymi nirqay: "Mas
pudirniyuq gubyirnunchiq Sesarna kay dimandaytaqa ushyanqa", nishpa. Chaytaqam
nirqay washakanayrayku; manam llaqta masinchiqkunata dimandanaychu. [20] Chaymi
qamkunataqa qayachishushqa kani parlananchiqllapa. Noqanchiq isrraylinukunaqam

kriyinchiq Dyus Akrashqan Washadurninchiqpi, ¿manachu? Chay Washadurninchiqpi kriyishqayraykum, kay kadinawanqa watawashqallapa.

21 Chayshina nishpa parlachiptinmi, isrraylinukunaqa Pablutaqa nirqan:

—Noqaykunaqam mana nima ufisyuta ch'askishqallapachu kani prubinsya Judiyamanda. Waqmanda isrraylinu masinchiqkuna shamushpa kay Rrumamanqam, mana nima washaykita niwashqallapachu. 22 Piru noqaykunaqam yach'anillapa: Tukuy maypim chay mushuq duktrinaykita kuntrashpa, rimanllapa. Chaymi munanillapa uyayta ima ningim chay duktrinaykipaqqa, nishpa.

23 Chaymi suq diyapaqna kidarqanllapa, Pabluta uyananllapa. Chay diya ch'ayaptinqam, ancha achka runakuna tandakarqan Pablupa pusadanman. Chaymi Pabluqa achikyashqanmanda tardi amsayanangaman parlachirqan Dyuspaq, imashinam paywan ancha shumaqta kawsashun, nishpa. Muysispa librungunamanda, Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunamandapis yach'achikushpam, paykunataqa ancha munarqan Jisukristupi kriyichiyta. 24 Wakinmi Pablu nishqandaqa ch'askirqan. Piru wakinqam mana munarqanllapachu kriyiyta. 25 Kanan wakingunaqam suq layata, suq layata yuyashpa, rirqanllapa. Chaymi Pabluqa chay riqkunata nirqan:

—(Qamkunaqam wakin unay agwilunchiqshina kangillapa.) Allitam Santu Ispirituqa Dyuspaq rimaq Isayiyasta rimachirqan, kayshina ninambaq chay agwilunchiqkunata:

26 Riy chay runakunata kayshina willay: Ancha uyashpapis, ancha rikashpapismi, mana ringillapachu intyindiq.

27 Chaqa qamkunapa shunqoykiqam anguna tikrakashqa. Chaymi mana munangillapachu ni uyawayta ni rikawayta. Shunqoykipiqam mana munangillapachu noqapaq yach'ayta, noqaman shamunaykillapa, uchaykikunamanda washashunayllapaqa, nishpa.*

28 Kaytapis yach'ayllapa: Kananmandapacham rinillapa yach'achiq chay mana isrraylinu kaqkunatapis Taytanchiq Dyuspaq. Paykunapismi paytaqa rinllapa kasuq.

29 Chayshina Pablu niptinmi, chay isrraylinukunaqa rirqanllapa. Riqshinaqam paykunapura ancha parlarqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi, nishpa.

30 Pabluqam ishkay watata tiyarqan chay arrindashqan wasipi. Chaypim ch'askiq yumbay payman shamuqkunata, 31 kayshina yach'achikushpa:

—Shumaqtam rinchiq tiyaq Taytanchiq Dyuswanqa, nishpa.

Siñurninchiq Jisukristupaqpismi ancha yach'achikurqan. Chayshina mana nimata manchashpachu yach'achikuptinmi, mana ni pipis paytaqa piñachiqchu.

(Chaytallam iskibrirqan San Lukas.)

* 28:27 Isaías 6.9, 10

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN RRUMA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (RRUMANUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? San Pabluqam nasirqan prubinsya Asyapa Tarsu llaqtambi. Payqam suq ancha yach'ayniyuq isrraylinu karqan. Ancha allin yach'achikuqwanmi istudyashqa karqan. Kanan ancha kriyirqan farisiyukunapa duktrinambi. Chaymi manaraq Jisukristupi kriyishpaqa, payqa ancha padisichiq Jisukristupi kriyiqkunata. Piru chaymandaqam Jisukristupi kriyiptin, Tayta Dyusqa numbrarqan, apustulnin kanambaq. Chaymi rirqan ancha achka nasyungunaman, Jisukristupaq yach'achikuq. Masta yach'ananchiq Pablupaq, liyishunllapa Ichus 8.1-3; 9.1-31; 11.25-26; 13.1–28.31; Rrumanus 1.1.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pabluqam iskibrirqan kay kartata Rruma llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay ancha atun Rrumaqam nasyun Italyapi kidan. Jisuspa, Pablupa tyimpumbim chay Rrumaqa yumbay llaqtakunamanda mas kamachikuq karqan. Chaqa chay rrumanukunaqam ancha achka nasyungunapi tiyaqkunata kamachiqllapa. Chay Rrumaqam Isrrayilmanda ancha karupi kidan. Piru chay Rrumapiqam achka nasyunmanda kaqkuna tiyarqanllapa. Pabluqam wakin isrraylinu kriyiq masingunata iskibrirqan kay kartapi. Piru mastam suq nasyungunamanda kaq kriyiq masingunata iskibrirqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam ancha munarqan watukuyta chay Rrumapi tiyaq kriyiq masingunata, nasyun Ispañaman riqshina. Manaraq rishpaqam, kay kartata kach'arqan, yach'achinambaq: "Ancha uchayuq kaptinchiqpismi, Tayta Dyus washawarqanchiq. Chaymi Jisukristupi kriyishpa, payta kasushpa, shumaqta kawsashun", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Ancha allita yach'achiwanchiq Dyuspa shumaq nutisyambaq, Tayta Dyus imashina uchanchiqkunamanda washawashqanchiqpaq.

Rru 1.1–3.20 niwanchiqllapa, tukuy runa, warmim uchata rurashpa, kawsashqanchiqpaq.

Rru 3.21–8.39 niwanchiq, Jisukristupi kriyiptinchiq, Dyusmi pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa.

Rru 9.1–11.36 niwanchiq, Dyusmi isrraylinukunata akrashqa, nasyunnin kanambaq. Piru payqam yumbay nasyungunamanda kaqkunatapis munan washawayninchiqta.

Rru 12.1–15.13 niwanchiq, Tayta Dyusman tukuy shunqo intrigakashpa, runa masinchiqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Rru 15.14–16.27 niwanchiq, Pablu Rruma llaqtaman riyta munashqambaq, kriyiq masingunata napaykushpa, disipidishqambaq.

Pablum napaykurqan Rruma llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, suq kriyadu patrunninda kasuqshinam noqa Pablu
Jisukristuta kasushpa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikuni. Chaqa Tayta Dyusmi
akrawashqa, apustulnin kanaypaq.
2 Taytanchiq Dyusqam unay tyimpupi paypaq rimaqkunata shumaq nutisyanda
kayshina iskibrichirqan Santu Librumbi: 3 Dyus Akrashqan Washadurmi kay pachaman
rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam Dyus nishqanshina, Churin Jisukristuqa kay pachapi
suq warmimanda nasirqan. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan.
4 Chaymandaqam Jisukristuqa wañurqan. Piru Dyuspa Santu Ispiritun ancha pudirniyuq
kashpa, kawsachimushpam, intyindichiwarqanchiq: Jisukristuqam Tayta Dyuspa ancha
santu Churin, nishpa.
5 Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa noqaykunawan ancha allin kashpa, akrawar-
qanllapa, apustulninguna kanaypaqllapa. Chaymi ancha kushikunillapa. Chaqa
Tayta Dyusqam yumbay nasyungunaman kach'awarqanllapa, runakunata, warmikunata

yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, Dyusta kasunanllapa. [6] Chayshinam qamkunatapis Taytanchiq Dyusqa qayashushqa, Jisukristupi kriyishpa, paypa wambranguna kanaykillapa.

[7] Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Rruma llaqtapi tiyaqkunaman. Chaqa Tayta Dyusmi qamkunata ancha kuyashushpa, qayashushqallapa, paypaqlla kawsanaykillapa. Chaymi noqaqa Taytanchiq Dyusman mañakuni, pay, Siñurninchiq Jisukristuwan, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan shumaqta kawsanaykillapa.

Pablum Rruma llaqtaman munarqan riyta

[8] Puntatam kaykunata munani nishuyllapata: Ancha achka llaqtakunapim qamkunapaq shumaqta rimanllapa: Chay rrumanukunaqash Jisukristupi ancha allita kriyinllapa, nishpa. Chaymi noqaqa Jisukristu yanapawaptin, Tayta Dyusta ancha pagikuni qamkunapaq. [9] Chaqa noqaqam kawsani Taytanchiq Dyuspaq tukuy shunqo yach'achikushpa. Chayshinam yach'achikuni Churin Jisuspa shumaq nutisyanda. Tayta Dyusqam noqapaqqa allita yach'an: Pabluqam rrumanu kriyiq masingunapaq mana shaykuq noqaman mañakun, nishpa. [10] Tukuy tyimpum mañakuykanipis, Taytanchiq Dyus yanapawanambaq, qamkunaman shamunaypaq. Piru mastam munani pay munashqan kanambaq. [11] Ancham munani rikashuyllapata, qamkunata animachishunay, Dyuspi mas allita yuyakunaykillapa. [12] Chaqa qamkunaman shamuptiymi, yumbayninchiq suqwan, suqwan atinchiq animachinakuyta, Jisuspi mas allita yuyakunanchiqllapa.

[13] Kriyiq masitakuna, munanim yach'anaykillapa: Pabluqam achka bwiltata munashqa shamuyta noqanchiqkunaman, nishpa. Piru manaraqmi atishqachu kani shamuytaqa. Chaqa Jisuspaq achka nasyungunapi yach'achikuptiymi, paykunapis Jisuspi kriyishqallapa. Chaymi kananqa qamkunamambis munani shamuyta, achka rrumanu masikikunata animachinaypaq, Jisuspi allita yuyakunanllapa. [14] Chaqa Tayta Dyusmi noqataqa kach'amuwashqa, yumbay laya runakunata, warmikunata yach'achinaypaq. Chaymi yach'achiykani chay yach'ayniyuq grisyanukunata, chay mana yach'ayniyuq kaqkunatapis. [15] Chaymi ancha munani shamuyta qamkuna Rrumapi tiyaqkunamambis, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishunayllapa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata uchangunamanda rin washaq

[16] Noqaqam mana nimatapis penqakunichu yach'achikunaypaq Jisuspa shumaq nutisyandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqmi, pudirniyuq Tayta Dyusqa atin washayta paypi yumbay kriyiqkunata, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis. [17] Chaqa chay shumaq nutisyanda intyindishpaqam, yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi pirdunan Churin Jisuspi kriyiqkunatalla, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: "Noqapi yumbay kriyiqkunata pirdunashpam, manana uchayuqpaqchu riqsini. Chaymi paykunaqa, noqapi kriyishpa, shumaqta rinllapa kawsaq", nishpa.

Yumbay runakunam uchayuqkuna

[18] Piru Taytanchiq Dyusmi syilumandapacha piñakushpa, chay mana alli ruraqkunata rin kastigaq. Chaqa chay uchayuqkunaqam mana baliqta rurashpa, suqkunata pandachinllapa, allip kaqkunata ama yach'ananllapa. [19-20] Tayta Dyus kikinmi paykunataqa allita yach'achishqa: "Noqam tukuy tyimpu ancha allin, ancha pudirniyuq Dyusniki kani", nishpa. Chaytaqam yach'achikushqa, kay munduta tukuy imandinda rurashpa, yumbay runakuna chay rurashqanda rikanambaqllapa. Chaymi pay kikinda mana rikashpapis, yumbay runakuna paypaqqa yach'anchiqllapa: Kanmi Dyus, nishpa. Chaymi Dyuspi mana munaq kriyiqkunaqa mana atinqallapachu washakayta: Manam yach'ashqachu kani Dyuspaq, nishpaqa. [21] Chaqa chay runakuna Taytanchiq Dyuspaq yach'ashpapismi, mana munashqallapachu alabayta ni pagikuyta. Ashwanmi mana allikunata yuyashpa kawsashqallapa. Chaymi shunqombi mana baliqkunata yuyashpa, tutayaqpishina kawsanllapa. [22] Chaymi: Ancha yach'ayniyuqmi kanchiqllapa, nishpapis,

ancha tuntukunapaq tikrakashqallapa. [23] Chaqa Tayta Dyus ancha pudirniyuq, mana
nunka ushyakaq kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa mana munashqallapachu paytaqa
adurayta. Ashwanmi munashqallapa aduraytaqa kay mundupi kaq amitu layakunata.
Chay amitungunataqam rurashqallapa mana duraq runakunatashina, pishqokunatashina,
ch'usku ch'akiyuq animalkunatashina, kulibrakunatashina.
[24] Chayraykum Taytanchiq Dyusqa chay runakunamanda akrakashqana. Chaymi paykunaqa kwirpun munashqandalla ruranllapa. Suqwan suqwan ancha penqakuypaq kusaskunata rurashpa kawsanllapa. [25] Chaqa chay runakunaqam Dyus allip nishqanda mana
munashpa kriyiyta, llullakuqkunata kriyishqallapa. Chaymi Tayta Dyusta disprisyashpa,
mana adurashpaqa, pay rurashqangunata aduraykanllapa. Piru Taytanchiq Dyusmi tukuy
imata rurashqa. Chayri paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!
[26] Piru wakin runakuna mana munaptinllapa Tayta Dyusta aduraytaqa, payqa chay
runakunamanda akrakashqana, ancha millanaypaq kusaskunata rurashpa kawsananllapa. Warmikunapismi runanwan mana puñushpachu, warmipura puñunllapa.
[27] Chayshinallam wakin ullqokunapis warminwan mana munashpa puñuyta, ancha munanllapa ullqopura puñuyta. Chaymi chayshina puñushpa, penqakuypaq kusaskunata
rurashpa, ancha padisinllapa. Chayshinam kastigunda ch'askinllapa.
[28] Chay uchayuqkunaqam mana nimatapis munanllapachu yach'ayta Dyuspaqqa.
Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijashqana yuyayninguna ancha dañakananllapa. Chayraykum ancha fiyukunata yuyashpa, kay laya uchakunata
ruranllapa: [29] Manam kasunllapachu liykunata; mayqanwambismi puñunllapa; runa
masingunatam dañachinllapa; ch'iqninakunllapam. Iman kaptimbismi, nisyuyashpa,
masta munanllapa; runa masingunata imbidyashpam, kusasningunata ancha munanllapa; wanchikunllapam. Ancha piñakushpam, anyanakunllapa; ingañanakunllapam.
Chaqa paykunaqam ancha pirbirsukuna, kwintirukuna. [30] Runa masimba washandam
rimanllapa. Dyustam ch'iqninllapa. Ancha afaniruyashpam, suqkunata disprisyanllapa.
Kanan ancha alabakashpam, ancha yuyanllapa suqkunata dañachiyta. Taytanda mamandam mana kasunllapachu. [31] Paykunaqam ancha tuntukuna. Chaqa manam nimatapis
munanllapachu intyindiyta. Imata ufrisishpapismi, mana kumplinllapachu. Kanan
manam ni pitapis kuyanllapachu ni pirdunanllapachu ni llakipanllapachu. [32] Paykunaqam
allita yach'anllapa Tayta Dyus kamachikushqanda. Yach'anllapapismi: Chay laya
uchayuqkunataqam, alli wanchinanllapa, nishpa. Piru chayta yach'ashpapismi, chay
laya uchakunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masinguna paykunashina uchata
ruraptinllapam, ancha kushikunllapa.

2

Taytanchiq Dyusmi yumbayninchiqta allita rin jusgawaqninchiq

[1] Chayri mayqannikipis, runa masikitaqa ama jusgayllapachu. Chaqa qamkunapismi
paykunashina uchata ruraykangillapa. Chaymi chay runa masikita shimbishpaqa,
qamkuna kikiki shimbikaykangi. [2] (Piru Tayta Dyusmi dirichuyuq jusgawananchiqqa.)
Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusmi tukuy uchayuqkunata allita jusgashpa, rin kastigaq, nishpa. [3] Chaymi suqkunata jusgashpaqa, qam kikiki maluta
rurashpa, mana nimatapis ringillapachu washakaq Dyuspa kastigunmandaqa. [4] Piru
kinsapch'i qamkunaqa Dyusta mana manchashpachu yuyangillapa: Tayta Dyusqam ancha
allin. Chaymi mana rinchu kastigawaq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi payqa
ancha allin kashpa, agwantashushpa, mana daschu qamkunataqa kastigashungi. Chaymi
payqa qamkunata shuyashuykangi, uchaykikunata dijashpa, payta rruganaykillapa pirdunashunambaq. [5] Piru qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, mana nimatapis munangillapachu uchaykikunata dijashpa, bidaykita kambyaytaqa. Chaymi mas uchayuqna
kangillapa. Chayraykum Tayta Dyusqa jwisyu diyapi yumbaynikita allita jusgashushpa,
ancha rin kastigashuqllapa. [6] Chaqa yumbayninchiqtam allita rin jusgawaqninchiq, allita
rurashqa kaptinchiq, ichu mana allita rurashqa kaptinchiqpis. [7] Wakin runakunaqam

mana shaykuq allita rurashpa, Dyusta kasunllapa, paywan llipyashpa, tukuy tyimpu
kawsananllapa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata alabashpa, tukuy tyimpu rin
kawsachiq. [8] Piru Dyusqam piñakushpa, rin kastigaq payta mana kasuq malu ruraqkunata.
[9] Chaymi paykunaqa ancha padisishpa, rinllapa ñakaq; puntata chay isrraylinukuna;
chaymandaqam chay mana isrraylinu kaqkunapis. [10] Piru Tayta Dyusqam chay alli
ruraqkunataqa ancha alabashpa, ancha rin kushichiq, puntata chay Isrrayilmanda kaqku-
nata; chaymandaqam chay mana isrrayilmanda kaqkunatapis.

[11] Chaqa Taytanchiq Dyusqam yumbayta igwalta rin jusgaq. Manam rinchu sawachaq ni
mayqan mana alli ruraqta. [12] Chaymi chay mana isrraylinu kaqkunata rin jusgaq payku-
napa liyningunawanlla. Chaqa yach'ashpa imam alli, imam mana allichu nishpapismi,
paykunaqa mana allikunata ruranllapa. Piru isrraylinu kaqkunataqam Muysispa liyningu-
nawan rin jusgaq. Chaqa paykunaqam chay liyningunata yach'ashpapis, mana kasunlla-
pachu. [13] Manam balinchu Muysispa liyningunata yach'ananchiqllaqa. Ashwanmi Dyusqa
munan, yumbay chay liyningunata allita kasunanchiq, paypa wambranguna kananchiql-
lapa. [14] Piru chay suq nasyungunamanda wakin kaqkunaqam Muysispa liyningunata mana
yach'ashpapis, allita rurashpa kawsanllapa. Chaqa paykunaqam kikin shunqonmandalla
yach'anllapa: Imam alli; imam mana allichu, nishpa. [15] Chaymi chayshina allita rurashpa
kawsaptinllapaqa, yach'anchiqllapa: Paykunapismi shunqonllapapi Dyus munashqanda
intyindinllapa, nishpa. Chaqa yuyayningunapim yach'anllapa: Allitachu ruraykani
ichu mana, nishpa. [16] Chaymi jwisyu diyapipis chayshinalla rin kaq. Chaqa Dyusqam
Jisukristuwan tukuy ima shunqonchiqpi yuyashqanchiqta rin jusgaq. Chayshinallam
qamkunataqa nishushqa kani Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa.

Isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata mana kasushqallapachu

[17] Isrraylinu masiykuna, wakinnikikunaqa alabakashpa, suqkunata ningillapa:
Noqaykunaqam Isrrayilmanda kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa masta kuyawanllapa
yumbay runakunamanda, nishpa. Chayshinam ancha kriyingillapa Muysispa
liyningunapi washakanaykillapa. [18] Chaymi Muysispa liyningunata yach'akushpaqa,
Dyus munashqanda yach'angillapa, allita rurashpa kawsanaykillapa. [19] Kayshinapismi
yuyangillapa: Muysispa liyningunata mana yach'aqkunaqam sarkukunashina.
Chaymi paykunata atini yach'achiyta, amana tutayaqpishina purinanllapa, nishpa.
[20] Ningillapapismi: Muysispa liyningunatam ancha allita yach'ani. Chaymi chay mana
yach'aqkunapa yach'achikuqnin kashpa, allip kaqta atini yach'achiyta: Imam alli; imam
mana allichu, nishpa. [21] Piru ancha allita yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq qamkunapis
chay nishqaykitaqa mana kasungillapachu? Chaqa qamkunaqam yach'achikungi:
“Ama suwakuyllapachu”, nishpa. Chayshina nishpaqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa
suwakungillapa? [22] Ningillapapismi: “Suqpa warminwanqa ama puñuyllapachu”, nishpa.
Chayshina yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq suqpa warminwanqa puñungillapa?
Amitu layakunata ch'iqnishpaqa, ¿imaraykutaq adurana wasingunaman yaykungillapa,
kusasningunata suwaqqa? [23] Kanan qamkunaqam Muysispa liyningunata allita
yach'ashpaqa, ancha alabakangillapa. Piru chay liykunata mana kasushpaqam, Dyuspa
famandaqa dañachiykangillapa. [24] Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Santu Librumbi nin:
“Qamkuna isrraylinukuna mana allita rurashqaykillaparaykum, chay mana isrraylinu
kaqkunaqa Dyuspaq mana allikunata rimanllapa,” nishpa.

[25] Isrraylinu llaqta masiykuna, qamkuna kwirpuykipi siñalta rurashpa, Muysispa
liyningunata kasuptikiqam, chay siñalqa qamkunapaqqa allipta balin. Piru mana ka-
sushpa Muysispa liyningunataqam, kwirpuykipiqa yanqa rurashqallapa kangi chay siñal-
taqa. [26] Chay mana isrraylinu kaqkunaqam kwirpumbiqa mana ruranllapachu chay siñal-
taqa. Piru paykuna Muysis nishqanda kasuptinllapaqam, paykunapis chay siñalniyuqshi-
nana Tayta Dyuspaqqa. [27] Piru wakinnikiqam siñalniyuq kashpa, Muysispa liyningu-
nata yach'ashpapis, mana kasungillapachu. Rikay chay mana siñalniyuq kaqkunata.
Paykunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, wakinqa Dyus munashqanshina

kawsanllapa. Chayshina kawsaptinllapaqam, qamkuna yach'aqkuna mana kasushpaqa,
mas uchayuq ringillapa kaq. [28] Mayá, chayshina kaptinqa, ¿pikunam Dyuspa lijitimu
wambrangunaqa? Manam sawa kwirpunchiqpi siñalta rurashpallachu, lijitimu wambran-
gunaqa kanchiqllapa. [29] Ashwanmi Dyuspi kriyiptinchiq, paypa Santu Ispiritun uku
shunqonchiqpi siñalawanchiq, Dyuspa wambranguna kananchiqllapa. Chay liykunaqam
mana atinllapachu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi washawaqninchiq,
noqanchiqkunata alabawanchiq, awnki runa masinchiqkuna disprisyawaptinchiqpis.

3

[1] Chayshina niptiych'i, qamkunaqa yuyangimanllapa: ¿Imapaqtaq balin isrraylinu
kananchiqllapaqa? Ichu ¿imapaqtaq balin kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiqlla-
paqa? nishpa. [2] Piru ancham balin Isrrayil nasyunmanda kananchiqllapaqa. Chaqa
Tayta Dyusqam Santu Librunda qorqan noqanchiqkunapa karu agwilunchiqkunata.
[3] Piru chayshina Santu Librunda qoptimbismi, wakin isrraylinu masinchiqkunaqa Dyus
nishqanda mana kumplinllapachu. Chayshina paykuna mana kumpliptimbismi, Tayta
Dyusqa tukuy ima nishqanda rin kumpliq. [4] Chaqa yumbay runakuna llullakuptimbismi,
Taytanchiq Dyusqa allip kaqtalla rin rimaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Tayta Dyus, qam rimaptikim, yumbay uyashuqkuna rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi
allip kaqtalla riman, nishpa. Chaymi yumbay jusgashuqta binsishpa, ringi
uyarachiq, nishpa.*

[5] Piru suq uchayuq runa ninman: “Uchata ruraptiymi, chay rikawaqkunaqa Dyuspaq
rinllapa yuyaq: ‘Dyusqam ancha allin. Manam kay uchayuq runashinachu. Chaymi
paypi rini kriyiq’, nishpa. Chayshina chay rikawaqkuna Dyusta alabaptinqam, mana
balinmanchu Dyusqa kastigawananqa, ¿manachu?” nishpa. (Chayshinaqam yuyanman
suq ancha tuntu uchayuq runa.) [6] Piru manam chayshinachu. Ashwanmi Tayta Dyusqa
ancha rin kastigaq chay uchayuqkunataqa. Chaqa payqam ancha allin juyis kashpa,
justisyata allita rurashpa, atin jusgayta yumbay runata, warmita.
[7] Piru suq uchayuq runa munashpa washakayta ninman: “Llullakushqayraykum Dyusta
masta rinllapa alabaq: ‘Dyusmi mana kay llullakuq runashinachu’ nishpa. Chaymi
llullakuptiyqa, mana balinchu Dyus kastigawananqa, ¿manachu?” nishpa. [8] Piru
chayshina rimashpaqam, pay kikinlla ingañakaykan. Chaqa chayshina kaptinqa, ¿ima,
masta balinman ancha malukunata rurananchiq, suqkuna Taytanchiq Dyusta masta
alabananllapa? ¡Manám! Piru chay rimaqkunaqam ashwamba ingañashpa ninllapa:
“Pablupismi noqaykunashinalla yach'achikun”, nishpa. Chaymi paykunata Tayta Dyusqa
allita jusgashpa, ancha rin kastigaq.

Yumbaymi uchayuqkuna kanchiqllapa

[9] Mayá, ¿imatam atinchiq niyta? ¿Isrraylinukuna kashpaqachu, chay mana isrraylinu
kaqkunamanda mas allin kanchiqllapa? ¡Manám! Chaqa nishushqallapanam kani:
Isrraylinukuna, chay mana isrraylinu kaqkunapismi uchayuqkuna kanchiqllapa, nishpa.
[10] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina niwanchiqllapa:

Dyuspaqqam mana kanchu ni suq runa ni suq warmi ancha allinqa. Ashwanmi yumbayn-
inchiq uchayuqkuna kanchiqllapa.

[11] Manam pipis munanchu intyindiyta Dyuspaqqa. Manam pipis munanchu Dyustaqa
riqsiyta.

[12] Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, Tayta Dyusmanda
akrakashpa, dañakashqallapa. Chaymi Dyuspaqqa mana kanchu ni suqsitu
allita ruraqqa.*

[13] Chay uchayuqkunapa mana baliq rimashqangunam Dyuspaqqa ancha ash'nan suq
pambashqa wañushqapa kwirpunshina. Chaqa paykuna runa masingunata in-
gañashpaqam, ancha dañachin kulibrapa bininunshina.*

---

* 3:4 Salmo 51.4 * 3:12 Salmo 14.1-3 * 3:13 Salmo 5.9; 140.3

[14] Kanan mana shaykuq piñakushpam, runa masinda maldisyanllapa.*
[15] Kanan dasmi kallpanllapa wanchikuq.
[16] Chayshina rurashpaqam, achka runakunata dañachishpa, ancha llakichinllapa.
[17] Chaqa manam munanllapachu suqkunawan shumaqta kawsaytaqa.*
[18] Kanan Taytanchiq Dyustapismi mana nimatapis rrispitanllapachu, nishpa.*
[19] Muysispa liyningunam isrraylinukunata kamachiwanchiq, yumbay chay liykunata kasunanchiqllapa. Piru manam pipis atinchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa. Chaymi chay liykunawanqa mana pipis atinchu washakayta: Manam nima uchayuqchu kani, nishpaqa. Ashwanmi jwisyu diyapi uyaritap Dyusmanda kastigunda rinllapa ch'askiq. [20] Chaqa manam pipis atinchu washakayta Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa chay liykunataqa qowashqallapa kanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kani, nishpa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata pirdunashpa, washan

[21-22] Piru kananqam Tayta Dyus yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristupi kriyiptiykillam, payqa rin washashuqllapa, nishpa. Chaqa Isrrayilmanda kaqkuna, mana isrraylinu kaqkunapismi mana atinchiqllapachu kasuyta yumbay liykunata washakananchiqqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Muysis, chay suq rimaqkunapis Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: Suq Washadurmi shamushpa, rin washawaqninchiq, nishpa. [23] Chaqa yumbay runakuna, warmikunam uchayuq kanchiqllapa. Chaymi mana atinchiqllapachu washakayta, ancha allin Dyuswan kawsananchiqqa. [24] Chayraykum Jisukristu wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. [25] Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu wañurqan, paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chayshinaqam wañurqan, yach'ananchiqllapa: Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, washawanchiqllapa, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushqan diyakaman, runakuna uchata ruraptinllapaqa, Taytanchiq Dyusqa agwantashpa, paykunataqa manaraq jusgarqanchu. [26] Piru kay tyimpupiqam Tayta Dyusqa ancha allin juyis kashpa, atinna Jisuspi kriyiqkunata pirdunawayninchiqta, (Churin Jisukristu noqanchiqkunapaq wañushqanrayku).

[27] Chayshina Taytanchiq Dyus washawaptinchiqqa, ¿imapaqtaq balinman alabakananchiqqa? ¿Atinchiqchu alabakayta, Muysispa yumbay liyningunata kasushqanchiqrayku? Manám. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqlla, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. [28] Chaymi yach'anchiqllapa: Jisuspi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq; manam Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuchu, nishpa.

[29] Chaqa Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatallachu washan. Ashwanmi chay mana isrraylinu kaqkunatapis washan, Churin Jisuspi kriyiptinllapa. [30] Chaqa suq Dyusllam kan. Payqam Jisuspi yumbay kriyiqkunata pirdunawanchiq, kwirpunchiqpi siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kaptinchiqpis. [31] Piru amar yuyashunllapachu: Taytanchiq Dyuspa liyningunaqam manana balinchu, nishpaqa. Ashwanmi Jisuspi kriyishpa, mas allitana atinchiqllapa Dyuspa liyningunata kasuyta.

4

Tayta Dyusmi Abrajandaqa pirdunarqan, allipta kriyishqanrayku

[1] Mayá, yuyashunllapa chay unay agwilunchiq Abrajambaq. ¿Imatam rurarqan chay Abrajanqa, Taytanchiq Dyus uchangunamanda pirdunanambaqqa? [2] Payqam mana allitachu tukuy imata rurarqan. Chaqa allitalla rurashpaqam, pay kikin atinanda alabakayta Dyuspa ñawpambi. Piru manam atirqanchu alabakaytaqa. [3] (Ashwanmi Tayta Dyuspi ancha kriyiptin, uchangunamanda washarqan.) Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata

* 3:14 Salmo 10.7 * 3:17 Isaías 59.7-8 * 3:18 Salmo 36.1

pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna riqsishqa", nishpa. [4] Mayá, allita yuyashunllapa:
Suq runa trabajaqqam pagunda ch'askin. Chaymi chay pagunqa mana rrigaluchu,
¿manachu? Ashwanmi trabajashpaqa, dirichuyuq chay pagunda ch'askinambaq. [5] (Piru
noqanchiqkunaqam mana atinchiqchu allitalla rurayta washakananchiqqa.) Ashwanmi
Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq, manana nima uchayuq-
paqna riqsiwaqninchiq, dibaldilla washawanchiqllapa. [6-7] Chayshinallam chay unay
gubyirnu Dabidpis Dyuspa Santu Librumbi chaypaq kayshina iskibrirqan:
Runakuna kushikunqa, tukuy uchangunata Tayta Dyus dibaldilla pirdunashqambaq.
[8] Taytanchiq Dyus chayshina pirdunashpaqam, manana rinchu niq: Uchayuqmi kangi,
nishpaqa. Chayri ancha kushikunqallapa, nishpa.*

[9] ¿Chayshinaqachu kushikunqa kwirpunllapapi siñalniyuqkunalla? ¡Manám! Ash-
wan Tayta Dyuspi kriyishpam, rinllapa kushikuq chay mana siñalniyuq kaqkunapis.
Mayá, allita yuyashunllapa. Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Abrajanqam Taytanchiq
Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima
uchayuqpaqna riqsishqa", nishpa. [10] Chayshinaqa ¿ima tyimpupim Dyusqa pirdunarqan
Abrajandaqa? ¿Kwirpumbi siñalta ruraptinna, ichu manaraq siñalakaptin? Taytanchiq
Dyusqam pirdunarqanqa, kwirpumbi manaraq chay siñalta ruraptin. [11] Chayshina Dyus
pirdunaptinraqmi, Abrajanqa chay siñalta kwirpumbiqa rurarqan, ama qonqanambaq:
Dyusmi pirdunawashqa, paypi kriyishqayrayku, nishpa. Chaymi chay Abrajanqa Dyuspi
yumbay kriyiqkunapa taytanchiqshina. Kanan payraykum yach'anchiqllapa: Tayta
Dyusmi chay mana siñalniyuq kaqkunatapis pirdunan, paypi kriyiptinllapaqa, nishpa.
[12] Chay Abrajanmi noqaykuna siñalniyuq isrraylinukunapa taytayshinapis. Piru manam
wambrangunashinachu kanillapa, kwirpuyllapapi chay siñalta rurashqayraykuqa. Ash-
wanmi Abrajanshina kriyishqayllaparayku, paypa wambrangunashina kanillapa.

Abrajanmi Taytanchiq Dyus ufrisishqanda allipta kriyishpa ch'askirqan

[13] Tayta Dyusqam chay Abrajanda karu willkandinda ufrisirqan, yumbay kay mundupi
tiyaqkunata kamachinanllapa. Piru manam Muysispa liyningunata kasushqanraykuchu,
chayshinaqa ufrisirqanqa. (Chaqa Abrajamba tyimpumbiqam manaraq karqanchu
chay liykunaqa.) Ashwanmi chayshina ufrisirqanqa, allita Dyuspi kriyishqanrayku.
Chayshina kriyiptinmi, Taytanchiq Dyusqa uchangunamanda pirdunashpa, manana nima
uchayuqpaq riqsirqan. [14] Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqllapam, noqanchiqkunatapis
washawanchiqllapa, paywan kawsananchiqllapa. Manam washawanchiqchu Muysispa
liyningunata kasushqanchiqraykuqa. Chaqa atiptinchiq washakayta, liykunata kasush-
paqam, mana nimapaq balinmanchu Jisuspi kriyinanchiqqa. Tayta Dyus Abrajanda
chay ufrisishqambismi mana nimapaq balinmanchu. [15] Mana kaptin Muysispa liyningu-
naqam, runakunaqa mana may uchayuqchu kanmanllapa. Piru Muysispa liyninguna
kashqanraykum, achka uchayuqkuna mas kastigadu rinllapa kaq, chay liykunata mana
kasushqanllaparayku.

[16] Chaymi Taytanchiq Dyusqa Abrajanda ufrisirqan dibaldilla yanapanan, paypi kriy-
ishqanrayku. Chayshinallam noqanchiqkunatapis dibaldilla yanapawanchiq, suq rriga-
luta qowanchiqmanshina. Chaymi Dyuspi kriyiqkunaqa Abrajamba wambranshinana
kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam mana yanapanchu Muysispa liyningunata kasuqku-
natallaqa. Ashwanmi yanapan Abrajanshina paypi yumbay kriyiqkunatapis. [17] Chaqa
Abrajanqam allita Dyuspi kriyirqan. Yach'arqanmi: Tayta Dyusmi kamachikushpalla,
tukuy imata ruran. Wañuqkunatapismi kawsachin, nishpa. Chaymi Dyusqa Santu Li-
brumbi kayshina nin: "Abrajan, qamtam akrashushqa kani, achka nasyumbi tiyaqkunapa
agwilunshina kanayki", nishpa.* Chayshina niptinmi, Abrajanqa allipta kriyirqan.

[18-19] Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda nishqa karqan: "Warmiki Sarapim suq
churiyuq kashpa, achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilunllapa ringi kaq", nishpa.
Piru Saraqam mana nunka wambrayuqchu kashqa karqan. Chayshina Abrajan mana

* 4:8 Salmo 32.1-2 * 4:17 Génesis 17.5

churiyuq kashpapismi, Tayta Dyus nishqanda kriyirqan. Piru ancha achka watakunatam
shuyarqanllapa, Taytanchiq Dyus nishqanda kumplinambaqqa. Chaymandaqam Abra-
janqa warmin Sarawan yaqqana syin watayuq kashpa, wañunan sirkana kaptin, Tayta
Dyus nishqanshina, suq wambrayuqna karqan. Chayshinam achka nasyungunapi tiyaqku-
napa karu agwilun karqan. 20 Chaqa Abrajanqam ancha allita kriyishqa karqan: Taytanchiq
Dyusmi chay ufrisiwashqanda allipta rin qowaq, nishpa. Chaymi Dyus nishqanda mana
shaykuq kriyishpa, ancha alabarqan. 21 Chaqa ancham yuyakushqa karqan: Tayta Dyusmi
ancha pudirniyuq kashpa, yumbay chay ufrisiwashqanda atin rurayta, nishpa. 22 Chaymi
Taytanchiq Dyuspi allita kriyiptinqa, Dyusqa Abrajanda uchangunamanda pirdunashpa,
ancha allin runapaqna riqsirqan.

23 Piru Dyusqam mana nirqanchu: “Noqapi kriyiptinmi, Abrajandalla allin runapaq
riqsini”, nishpaqa. 24 Ashwanmi chayshinaqa nin paypi yumbay kriyiqkunapaqpis. Chaqa
noqanchiqkunapismi Tayta Dyuspi kriyinchiq: Paymi Siñurninchiq Jisusta wañushqan-
manda kawsachimushqa, nishpa. 25 Chaqa payqam Churin Jisusta kuntraqkunaman intri-
gakurqan, uchanchiqkunarayku wañunambaq. Chaymandaqam chay wañushqanmanda
kawsachimurqan, noqanchiqkunata uchanchiqkunamanda washawananchiq.

5

Taytanchiq Dyusmi pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiq

1 Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyiptinchiqmi, Taytanchiq Dyusqa yumbay
uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi manana manchanchiqllapachu: Tayta
Dyusmi rin kastigawaqninchiq, nishpaqa. Ashwanmi Jisukristu pirdunawaptinchiq,
Tayta Dyus ancha kushikun noqanchiqkunawan. 2 Chayshina kriyiptinchiqllapam, Tayta
Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawanchiq. Chaymi paypi yuyakushpa, ancha
kushikunchiqllapa: Llipyaykaq Tayta Dyuswanmi pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa.
3 Yach'anchiqpismi: Padisishpaqam, mas allita yach'akunchiqllapa Jisuspi mana shaykuq
yuyakuyta, nishpa. Chaymi padisishpapis, kushikunchiqllapa. 4 Chayshina mallipadu
kashpa, Jisuspi mana shaykuq kriyiptinchiqqam, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikun.
Chayshina kushikushpam, ancha yanapawanchiq, paypi mas allita yuyakunanchiqllapa.
5 Chaymi Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qowanchiq, yach'achiwananchiq: Tayta
Dyusmi ancha kuyashungillapa, nishpa. Chayshina niwaptinchiqmi, ancha allita
yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam yumbay niwashqanchiqta rin kumpliq. Manam
rinchiqchu penqakuq: Yanqam paypi yuyakushqa kani, nishpaqa.

6 Chaqa yumbay noqanchiqkunaqam (uchayuq kashpa) mana atirqanchiqchu
washakaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa munashqan tyimpupi Churin Jisukristuta
kach'amurqan, wañushpa yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. 7 Manam ni pipis
munanmanchu wañuyta, ni suq allin kaqta washanambaqqa. Piru kinsapch'i mayqan
runa wañunman, suq ancha allin kaqta washanambaq. 8 Piru noqanchiqkuna uchayuqraq
kaptinchiqmi, Jisukristuqa wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq.
Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata allita yach'achiwanchiq:
Ancham kuyaykillapa, nishpa. 9 Chaqa Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa
yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi kananqa paywan allina
kashpa, mas allita yach'anchiqllapa: Jisukristum rin washawaqninchiq, Tayta Dyus
jwisyu diyapi ama kastigawananchiq, nishpa. 10 Chaqa noqanchiqkunam Tayta
Dyusta kuntraptinchiqpis, payqa Churin Jisusta kach'amurqan, wañushpa, yumbay
uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi kananqa shumaqta atinchiq kawsayta
Dyuswanqa tukuy tyimpupaq. 11 Manam chayshinallachu yanapawanchiqqa. Ashwanmi
Churin Jisuswan noqanchiqkunata ancha kushichiwanchiq. Chaqa Siñurninchiq
Jisukristum washawashqa kanchiq, shumaqtana Taytanchiq Dyuswan kawsananchiq.

Punta runa Adan rurashqanraykum wañunchiq; piru Jisukristu rurashqanraykum rinchiq kawsaq

12 Ancha unay tyimpupim chay punta agwilunchiq Adan Dyusta mana kasushpa,
uchata rurarqan. Chaymi wañurqan. Chayshinallam chay Adamba tyimpunmanda-
pacha kanangaman yumbay karu willkanguna wañunchiqllapa. Chaqa yumbayninchiqmi
uchata ruranchiqllapa. 13-14 Chay punta runa Adanqam Dyus kamachishqandaqa mana
kasurqanchu. Chay karu willkangunapismi manaraq Muysispa liyninguna kaptin, uchata
rurashpa, Adanshina wañurqanllapa. Piru Dyuspa liyningunata manaraq yach'ashpam,
paykunaqa mana disprisyarqanchu Dyustaqa chay Adanshinaqa. Chaymi Dyusqa payku-
nataqa mana rinchu anyaq: “Chay kamachikushqaytam mana kasushqachu kangi”,
nishpaqa. Piru chay punta runa Adanraykum yumbayninchiq rinchiqllapa wañuq. Piru
Jisukristuraykum tukuy tyimpupaq rinchiqllapa kawsaq.

15 Chaqa chay Adan uchata ruraptinmi, yumbay runakuna, warmikuna wañunchiqllapa.
Piru Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa achka runata, warmita dibaldilla washawashqa
kanchiqllapa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. 16 Chaymi Dyus rurashqanqa mana
nimapis igwalchu chay Adan rurashqanwanqa. Chaqa Adanmi suq uchatalla rurashpa,
yumbay runata, warmita ancha dañachiwashqa kanchiq, uchayuq kananchiqllapa.
Chaymi Tayta Dyusqa listuna karqan, noqanchiqkunata kastigawananchiq. Piru kanan-
qam Jisukristu wañushqanrayku, Taytanchiq Dyusqa yumbay chay uchanchiqmanda
dibaldilla pirdunawanchiq. 17 Manchu chay runa Adanlla uchata rurashpa, ancha dañachi-
washqa kanchiq, yumbayninchiq wañunanchiqpaq. Piru Jisukristullam wañushpa, achka
noqanchiqkunata washawashqa kanchiq. Chaymi Tayta Dyusqa dibaldilla yumbay
uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, suq bidapi pudirniyuq kananchiq.

18-19 Chay agwilunchiq Adan Taytanchiq Dyusta mana kasushpa, uchata ruraptinmi,
yumbay noqanchiqpis uchata rurashpa, uchayuq kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa
yumbay runata kastigawananchiq karqan. Piru Jisukristu ancha allin kashpa wañushqan-
raykum, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, amana kastigadu
kananchiq. Chaqa Churin Jisukristu Tayta Dyusta allita kasushqanraykum, paypi yumbay
kriyiqkunataqa mana nima uchayuqpaqna riqsiwanchiq. 20 Tayta Dyusqam liyningu-
nata Muysista qorqan, yumbayninchiq yach'ananchiq: Uchayuqkunam kanchiqllapa,
nishpa. Piru chayshina yach'ashpapismi, mas uchata rurarqanchiqllapa. Piru chayshina
ancha uchayuqkuna kaptinchiqpismi, Taytanchiq Dyusqa ancha allin kashpa, yumbay
uchanchiqmanda pirdunawarqanchiq. 21 Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata
rurashpaqam, wañunanchiqna karqanchiqllapa. Piru Jisukristum wañurqan, yumbay
uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymi paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyusqa
ancha allin, ancha pudirniyuq kashpa, pirdunawashqa kanchiq, paywan syilupi tukuy
tyimpu kawsananchiqllapa.

6

Jisuspi kriyishpaqa, ama uchata rurashunchu

1 Mayá, kananqa ¿imatam yuyanchiqllapa? Taytanchiq Dyus kuyawaqninchiq, tukuy
uchanchiqmanda pirdunawaptinchiq, ¿mas uchatachu rurashun, chay uchamandapis
pirdunawananchiq? 2 ¡Manám! ¡Amar nimatapis uchataqa rurashunchu! Chaqa
Jisuspi kriyishpaqam, chay unay bidanchiqtaqa pambashqashinana kanchiq, amana
nima uchata rurashpachu kawsananchiqllapa. 3 Qamkunaqam allita yach'angillapa:
Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpa, shutikushpaqam, paywanna pulla pambadushina
karqanchiq, nishpa. Chayri Jisukristu pambadu kashqanshina, noqanchiqkunapis chay
unay bidanchiqta pambashun, amana maluta rurananchiqllapa. 4 Chaqa Jisukristupi
kriyishpaqam, pay pambakashqanshina noqanchiqkunapis yakupi shutikushpa pam-
bakarqanchiq. Chaymandaqam yakumanda lluqshishpaqa, mushuq bidayuqna kanchiql-
llapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, Churin Jisusta wañushqanmanda
kawsachimurqan. Chayshinallam noqanchiqtapis yanapawanchiq, mushuq bidapina
kawsananchiqllapa.

5 Jisukristu wañushqanshinam noqanchiqkunapis wañushqashinana kanchiqllapa,
amana uchata ruranchiqllapa. Chayshinalla Jisukristu kawsamushqanshinam, no-
qanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. 6 Kanan allitam yach'anchiqllapa: Jisukristum
wañurqan suq kruspi klabaptinllapa, nishpa. Chaymi pay wañushqanshina, noqanchiqku-
napis wañushqashinana kanchiq, amana uchata ruranchiqllapa. Piru Jisuspi manaraq
kriyishpaqam, chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasurqanchiqllapa suq patrun-
dashina. Piru kananqam chay yuyaykunaqa manana atinchu kamachiwayninchiqta,
uchata ruranchiqqa. 7 Chaqa suq runa wañushqaqam manana pitapis kasunchu, uchata
ruranambaqqa. (Chayshinallar noqanchiqkunapis kashunllapa). 8 Chaymi noqanchiqkuna
wañushqashina kashpaqa, allita yuyakunchiqllapa: Jisukristuwanmi pulla rinchiqllapa
kawsaq, nishpa. 9 Chaqa yach'anchiqpismi: Jisukristum wañushqanmanda kawsamushpa,
wañuyta binsirqan. Chaymi manana nunka rinchu wañuriq, nishpa. 10 Chaqa payqam
suq kutindalla wañurqan, dyabluta binsishpa, uchanchiqkunamanda washawananchiq.
Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpaqa, Taytanda sirbishpa kawsaykan.
11 Chayshinar qamkunapis wañushqashina kayllapa, amana uchakunata ruranaykillapa.
Kananmandaqar Siñurninchiq Jisukristu yanapashuptin, Taytanchiq Dyusta sirbishpa
kawsayllapa.

12-13 Chayshina kriyiptikillapam, Dyusqa mushuq bidatana qoshushqallapa. Chayri chay
mana baliq yuyaynikikunata dijashpa, kwirpuykillapata sujitashpa, amana nima maluta
ruraylapachu. Ashwanri tukuy kwirpuykita, yuyaynikikunatapis Dyusta intrigayllapa,
pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. 14 Manam rinchiqllapachu washakaq Muy-
sispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyuspi yuyakuptinchiq, payqa dibaldilla
washawanchiqllapa. Chaymi chay mana baliq yuyayninchiqkunaqa manana atinllapachu
amalasqa kamachiwayninchiqta, uchakunata ruranchiqqa.

Dyusta allita kasushun

15 Piru Tayta Dyus chayshina dibaldilla washawaptinchiqqa, ¿atinchiqllapachu kawsayta
uchata rurashpa? ¡Manám! ¡Amar nima uchataqa rurashunchu! 16 Chaqa qamku-
naqam allita yach'angillapa: Suq runa patrumbi trabajaqqam chay patrunnindalla
kasun, ¿manachu? Chayshinallam Taytanchiq Dyusta kasuptikillapaqa, payqa rin
uchaykimanda pirdunashuq, amana uchayuqkuna kanaykillapa. Piru dyabluta kasushpa,
uchata rurashpaqam, ringillapa chingaq. 17 Manchu unayqa amalas uchata rurashpaqa,
dyablupa randishqa kriyadunshina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyuspaq
yach'akushpaqa, paytana tukuy shunqo allita kasuykangillapa. Chaymi noqaqa Dyusta
ancha pagikuni. 18 Chaqa Taytanchiq Dyusqam qamkunata ancha yanapashushqa,
amana uchata rurashpa, librina kawsanaykillapa. Chaymi kananqa Tayta Dyus mu-
nashqanda rurashpa kawsaykangillapa. 19 Chaymi kay kumparasyunwan bidaykipaq rini
yach'achishuqllapa, allita intyindinayki. Chaqa kayshina mana yach'achishuptiyqam,
mana atingillapachu allita intyindiytaqa. Unayqam dyabluman intrigakashpa, paytalla
kasushpa, kawsarqaykillapa, randishqa kriyadu patrunninda kasuqkunashina. Chaymi
ancha qawch'u karqaykillapa, uchata ruranaykillapa. Piru kananqar intrigakayllapa
Dyusman, ancha qawch'u kanayki, alli kaqkunatalla ruranaykillapa.

20 Unayqam uchata rurashpaqa, mana baliq patrumba kriyadunguna karqaykillapa.
Chaymi mana munarqaykillapachu allita kawsayta. 21 Piru chayshina uchata rurashpaqam,
¿imatam ganarqaykillapa? ¡Manam nimatapis ganarqaykichu! Ashwanmi chinganayki
karqaykillapa. Chaymi kananqa chay rurashqaykita yuyashpa, ancha penqakungillapa.
22 Piru Taytanchiq Dyusmi chay uchaykikunamanda washashushqallapa, amana dyablupa
kriyadunguna kanaykillapa. Chaymi kananqa Dyusta sirbiptikillapa, payqa ancha
yanapashungi, paytana allita kasushpa kawsanaykillapa. Chaymandaqam syiluman rin
apashuqllapa, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. 23 Piru uchata rurashpaqam,
pagunchiqta rinchiq ch'askiq. Chay paguqam rin kaq infyirnu. Piru Jisukristupi
kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa dibaldilla syiluman rin apawaqninchiq, tukuy tyimpu
kawsananchiqllapa.

7

Pablum suq kumparasyunda rurarqan kasaraqwan

1 Kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa liykunapaq. Chay liykunataqam
kasunchiqllapa wañunanchiq diyakamanlla, ¿manachu? 2-3 Mayá, kay kumparasyum-
baq yuyashunllapa: Chay liykunaqam suq warmi kasarashqata kamachin, qosanwanlla
kanambaq wañunan diyakaman. Chaymi suqwan kashpaqa, ancha uchayuqna kidan. Piru
qosan wañuptinqam, chay warmiqa sultirashinana kidan. Chaymi munashpa kasaraytaqa,
suqwan atin kasarariyta. Chayshina kasarashpa, chay runanwan puñushpaqa, mana
uchayuqchu kidan.

4 Kuyashqay kriyiq masitakuna, chay unay liykunaqam noqanchiqkunapaqqa chay
warmipa qosan wañushqanshina. Chaqa kanan noqanchiqkuna Jisukristupi kriy-
ishpaqam, suq warmi suq runawan kasaraqshina kanchiqllapa. Chaymi Jisustana
kasushpaqa, manana chay unay liykunataqa kasunchiqllapachu. Chaqa kananqam
chay kawsamuq Jisuspa warminshinana kanchiqllapa, Taytanchiq Dyus munashqanda
rurashpa kawsananchiqllapa. 5 Piru manaraq kriyishpa Jisuspiqam, Muysispa liyning-
unata yach'ashpapis, mana munashpa kasuyta, masta animakarqanchiq uchata ru-
rananchiqllapa. Chaymi kwirpunchiqta kasushpa, chingananchiqpaqna karqanchiqllapa.
6 Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana chay unay iskibrishqan liykunapa kriyadunshinachu
kanchiqllapa. Ashwanmi kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mushuq bidapi
librina kawsananchiq, Dyusta kasushpa.

Noqanchiqllaqam mana atinchiqchu ancha allita ruraytaqa

7 Chayshina kaptinqa, ¿imatam nishun? ¿Muysispa liyningunaqachu malu, nishpa?
¡Manám! Ashwanmi chay liykuna niwanchiq: Kaymi alli, kaymi mana allichu, nishpa.
Chaqa chay liykunaqam yach'achiwanchiq: Runa masikipa kusasningunata ama an-
chaqa munakuychu, nishpa. Chayta mana niwaptinchiqqam, chay kusasningunata mu-
nakushpaqa, mana yach'ananchiqtachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. 8 Piru Muysispa
liyninguna kamachiwaptin, uchata ama ruranaypaqqam, noqaqa masta munarqay chay
uchata rurayta. Piru chay liykuna mana kaptinqam, mana yuyanaytachu chay uchakunata
ruranaypaqqa. 9 Chaqa unay tyimpupi manaraq chay liykunata yach'ashpaqam, uchata
rurashpapis, yuyarqay: Allin runam kani, nishpa. Piru chay liykunata yach'akushpaqam,
masta munarqay uchata rurayta. Chaymi intyindirqay: Rinim chingaq. Manam
atinichu chay liykunata kumpliytaqa washakanaypaq, nishpa. 10 Piru Tayta Dyusqam
chay liyningunata qowarqanchiq, allita kasushpa, washakashpa, paywan tukuy tyimpu
kawsananchiqllapa. Lukismi chay liyningunataqa mana atirqaychu kasuyta. Chaymi
chay liykunaqa chingachiwanambaq karqan. 11 Piru noqaqam puntata yuyarqay: Yumbay
liykunatam atini kasuyta, noqa kikiylla washakanaypaq, nishpa. Chayshina yuyash-
paqam, noqa kikiylla ingañakaykarqay. Chaqa mana atishpa tukuy liykunata kasuytaqam,
chinganaypaq karqay.

12 Chaymi niykillapa: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, ancha santu, mana nima
maluchu, nishpa. 13 Piru ¿chayshina allin kashpapischu, dañachiwarqan chinganaypaq?
¡Manám! Ashwanmi uchata rurashpa, noqa kikiylla dañakarqay chinganaypaqqa. Piru
chay allin liykunaqam yach'achiwarqan: Ancha fiyutam ruraykangi, nishpa. Piru
chayshina yach'achiwaptinmi, noqaqa intyindishpa: Uchaykunaqam dañachiwaykan
chinganaypaq, nishpaqam, masta animakarqay, chay uchakunata ruranaypaq.

14 Allitam yach'anchiqllapa: Chay allin liykunatam Dyuspa Santu Ispiritun qowashqal-
lapa kanchiq, nishpa. Piru noqaqam mana allitaqa ruranichu. Chaqa kwirpuy mu-
nashqandalla rurashpam, dyabluta kasuykani suq randishqa kriyadu patrunninda ka-
suqshina. 15 Piru noqaqam mana intyindinichu: ¿Imaraykum uchata rurani? nishpaqa.
Chaqa munashpa allita ruraytapismi, mana atinichu. Chayshina mana munashpa uchata
ruraytapismi, chay uchakunata rurani. 16 Chaymi uchata mana munashpa ruraytaqa,
intyindini: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, nishpa. Piru chayshina intyindishpapismi,

chay uchakunata rurani. [17] Chaqa shunqoypi kaq mana baliq yuyayniykunam animachi-
wan, chay uchakunata amalas ruranaypaq. [18] Chaymi munashpa allitalla ruraytapis,
mana atinichu. Chayraykum yach'ani: Ancha uchayuq runam kani, nishpa. [19] Chaqa
munashpa allitalla ruraytapismi, mana atinichu. Ashwanmi mana munashpapis, chay
uchakunata rurani. [20] Chayshina mana munashpapismi, jiñuyrayku uchakunata rurani.
Chaqa shunqoypi uchakuna kaptinmi, chay mana baliqkunata rurani.
[21] Chaymi allitalla munashpa ruraytapis, ashwamba uchakunata rurani. [22] Piru Dyuspa
liyningunaqam ancha gustawan shunqoypi. [23] Piru chayshina gustawaptimbismi, noqaqa
uchayuq kashpa, ishkay yuyayniyuq kani. Suq yuyayniymi Dyusta ancha munan kasuyta.
Piru suq yuyayniyqam kwirpuy munashqandalla ancha munan rurayta. Chaymi chay
yuyayniykunaqa suq girrapishina pilyaptin, mana atinichu allita rurashpa kawsaytaqa.
Chaqa suq prisushinam chay mana baliq yuyayniyta kasuni. [24] Chaymi ancha llak-
ishpa yuyani: ¿Piraq yanapawanman, chay mana baliq yuyayniykunata dijanaypaq,
ama chinganaypaq? nishpa. [25] ¡Taytanchiq Dyusllam Siñurninchiq Jisukristuwan atin
yanapawaytaqa! ¡Chaymi paykunata ancha pagikuni!

Piru nishushqayshinam, ishkay yuyayniyuq kashqa kani. Suq yuyayniymi Dyuspa
liyningunata ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyqam uchakunata ancha munan
rurayta. Chaymi noqa sapalayllaqa mana atinichu allitalla rurashpa kawsaytaqa.

8

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, kayshina kawsananchiqllapa

[1] Kananqam Jisukristupi yuyakuqkunataqa Tayta Dyusqa tukuy uchanchiqmanda pir-
dunawaqninchiq, manana rinchu kastigawaqninchiq. Chaqa mananam kwirpunchiq mu-
nashqan uchakunata rurashpachu kawsanchiqllapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunda
kasushpana kawsanchiqllapa. [2] Chaymi noqaqa Jisukristupi yuyakushpa, Santu Ispiri-
tunda kasuptiyqa, mushuq bidata qowashqa. Chaqa payqam yanapawan, amana uchata
rurashpa kawsanaypaq. Chaymi manana rinichu chingaq. [3] Piru noqanchiqkunalla ancha
munashpa Muysispa liyningunata kasuytaqam, uchayuqkuna kashpa, mana atirqanchiql-
lapachu kumpliytaqa. Chaymi chay liykunaqa mana atirqanchu washawayninchiqta. Piru
Taytanchiq Dyusmi chay liykunamanda mas pudirniyuq. Chaymi Churin Jisusta kay
pachaman kach'amurqan, kwirpuyuq runa kanambaq. Chayshina kwirpuyuq kashpa-
pismi, mana nima uchata rurarqanchu. Piru suq kruspim wañurqan, uchanchiqkunapaq
pagarakunambaq, amana kastigadu kananchiqllapa. [4] Chayshinam wañurqan, Dyustana
kasushpa kawsananchiqllapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam yanapawanchiq, Dyus
kamachikushqanda kasushpa, amana kasunanchiq mana baliq yuyayninchiqkunataqa.
[5] Chaqa wakin runakunaqam mana baliq yuyayningunata rurashpaqa, kwirpun mu-
nashqandalla yuyanllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasuqkunaqam Dyus mu-
nashqandalla yuyanllapa. [6] Chaqa noqanchiqkuna kwirpunchiq mana alli munashqanda
yuyashpaqam, tukuy tyimpupaq rinchiqllapa chingaq. Piru Tayta Dyus munashqanda
yuyashpaqam, paywan pulla kushikushpa, tukuy tyimpu shumaqta rinchiqllapa kawsaq.
[7] Piru wakin runa, warmi kwirpun munashqandalla rurashpaqam, Tayta Dyusta kun-
traykanllapa. Chaqa manam munanllapachu ni atinllapachu Dyuspa liyningunata kasuy-
taqa. [8] Chaymi paykunaqa munashqandalla rurashpa, mana atinllapachu Tayta Dyusta
kushichiytaqa.
[9] Piru qamkunaqam mana paykunashinachu kawsangillapa. Ashwanmi Dyuspa Santu
Ispiritun shunqoykipi tiyan. Chaymi payta kasushpa kawsangillapa. Piru mayqan-
nikipi Jisuspa Santu Ispiritun mana tiyaptinqam, mana Jisukristuwanchu kangillapa.
[10] Piru kananqam Jisukristupa Ispiritun noqanchiqkunapi tiyaptin, Tayta Dyusqa manana
uchayuqpaq riqsiwanchiqllapa. Chaymi ispiritunchiqqa manana rinchu wañuq. Piru
kwirpunchiqmi wañun, chay unay uchakunata rurashqanchiqrayku. [11] Kanan Dyuspa chay
Santu Ispiritunmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam Ispiri-
tunqa noqanchiqkunapi tiyashpa, rin kawsachimuq kwirpunchiqta wañushqanmanda.

12 Chaymi masitakuna, Tayta Dyusta ancha dibiranchiq, chayshina wañushpa,
washawashqanchiqrayku. Chayri amana kawsashunchu chay mana baliq
yuyayninchiqkunata kasushpaqa. 13 Chaqa chay mana baliq munashqaykita rurashpaqam,
wañushpa ringillapa chingaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptinmi, chay mana
baliq kusaskunataqa amana ruranaykillapa, Dyuswan pulla ringillapa kawsaq.
14 Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqa, Dyuspa wambrangunana kanchiqll-
lapa. 15 Chaqa chay Santu Ispiritundaqam mana ch'askirqanchiqchu suq randishqa
kriyadushina, Taytanchiq Dyusta manchananchiqqa. Ashwanmi paytaqa ch'askirqanchiq,
Tayta Dyuspa wambranguna kananchiq. Chaymi kananqa dirichuyuq kanchiq Dyusta
ninanchiq: "Taytaymi kangi", nishpa. 16 Chaqa chay Ispiritunqam noqanchiqkunapi
tiyashpa niwanchiqllapa: "Dyuspa wambrangunanam kangillapa", nishpa. 17 Chaymi
Churin Jisukristuwan pulla rinchiqllapa ch'askiq suq shumaq irinsyata. Chaqa kay
mundupi Jisuspi kriyiptinchiq, suqkuna padisichiwanchiq. Piru chayshina padisish-
paqam, syilupi Jisuswan pulla llipyashpa, rinchiqllapa kamachikuq.

Taytanchiq Dyustam shuyaykanchiq, syiluman apawananchiq

18 Kay pachapiqam ancha ñakanchiqllapa. Piru allitam yach'ani: Suq diyam syilupi an-
cha llipyaq Siñurninchiqwan kushikushpa, rinchiqllapa yach'aq: Kay kushikushqanchiq-
paqqam chay ñakashqanchiqqa mana nimachu kashqa, nishpa. 19 Tayta Dyus tukuy ima
rurashqanmi ancha shuyakuykan, Dyusqa noqanchiqkunapaq ninambaq: "Kaykunam
wambraykuna", nishpa. 20-21 Chaqa runakuna uchakunata ruraptinllapam, Tayta Dyusqa
dijarqan, pay tukuy ima rurashqanguna dañakanambaq. Piru chayshina dijashpapismi,
ufrisikurqan: "Suq diyam yumbay wambraykuna noqawan pulla llipyashpa, rinllapa
kamachikuq. Mananam rinllapachu wañuq. Chay diyapiqam tukuy ima rurashqayqa
manana rinchu dañakaq. Ashwanmi allichaptiy, chay rurashqaykunaqa rinllapa kushikuq
chay wambraykunawan", nishpa.
22 Chaqa yach'anchiqllapam: Tayta Dyus tukuy ima rurashqangunam ancha padi-
sishpa kanangaman kijakun, suq warmi qeshyanambaq padisiqshina. 23 Chaymi no-
qanchiqkuna Santu Ispirituwan kashpapis, Dyus chay rurashqangunawan pulla pa-
disinchiqllapa. Piru Taytanchiq Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq,
yach'ananchiq: Suq diyam masta rin yanapawaqninchiq, nishpa. Chaymi kay mundupi
padisishpapis, ancha shuyakuykanchiq, Tayta Dyus akrashqan wambrangunata yumbay
irinsyanchiqta qowananchiqkaman. Chay diyapim payqa suq mushuq kwirputana rin
qowaqninchiq. 24 Chaqa Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa washawashqa kanchiq,
suq diya paypa pullan syilupi kawsananchiq. Lukismi manaraq rikanchiqchu chay
ufrisiwashqanchiqtaqa. Piru Dyuswan syilupi kashpaqam, manana nisisaryuchu rin kaq
pay niwashqanchiqpi yuyakunanchiqqa. Piru kananqam shuyakuykanchiq, chay manaraq
rikashqanchiq kumplinambaq. 25 Chaymi manaraq rishpa syilumanqa, mana shaykuq
shuyakuykanchiq, chayman rinanchiqllapa.
26 Mana yach'aptinchiq Dyusman allita mañakuytam, paypa Santu Ispiritun ancha
yanapawanchiq mas allita mañakunanchiq. Chaqa ancha syintishpam llakiypaqta, rru-
gakun noqanchiqkunapaq mana ni palabrakunata rimashpa. 27 Kanan Tayta Dyusqam
tukuy ima yuyashqanchiqta allita yach'an. Chaymi chay Santu Ispiritun noqanchiqpaq
mañakushqanda ancha allita intyindin. Chaqa chay Santu Ispirituqam Taytanchiq Dyus
munashqanshinalla mañakun.

Tayta Dyuswanmi tukuy ima mana allikunata atinchiq binsiyta

28 Yach'anchiqllapam: Tayta Dyusmi qayawashqa kanchiq, pay munashqanshina
kawsananchiq. Chaymi payta kuyaqkunataqa tukuy imapi byinninchiqpaq yana-
pawanchiq, nishpa. 29 Chaqa unaymandapacha manaraq nasiptinchiqmi, Tayta Dyusqa
riqsiwaqninchiq akrawarqanchiq, Churin Jisusshina kananchiqllapa, Jisusqa yum-
bay noqanchiqkunapa kulaka masanchiqshina kanambaq. 30 Chayshina akrawaqn-
inchiqmi, Dyusqa qayawarqanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayshina

qayawaqninchiqmi, uchanchiqkunamanda pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa rin yanapawaqninchiq pudirninwan, payshina llipyashpa, paywan kamachikunanchiq.
31 Tukuy chayta yach'ashpaqam, allita kayshina yuyakunchiqllapa: Tayta Dyus yanapawaptinmi, mana ni pipis atinqachu binsiwayta, nishpa. 32 Chaqa Tayta Dyusqam mana nimata mich'awaqninchiqchu, sapalan Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, noqanchiqkunapaq wañunambaq. Chayshina kikin Churin Jisusta intrigakushpam, Tayta Dyusqa tukuy imapi noqanchiqkunata rin yanapawaqninchiq, ¿manachu? 33 Chayshina Tayta Dyus akrashqangunata mana uchayuqkunapaq riqsiwaptinchiqqam, mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqkunam kangillapa", nishpaqa. 34 Chaqa Jisukristum wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiqllapa. Chaymandaqam kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq. Chaymi mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqmi kangi", nishpaqa, kastigadu kananchiqllapa. 35 Chaqa mana ni pipis ni mayqambis atinmanchu Jisukristuta disanimachiyta, ama kuyawananchiqqa: ni ñakaykuna, ni llakikuna, ni qesachawaqninchiqkuna, ni ambruna, ni mana kaptin mudananchiq, ni uchayuqkuna jurapawaptinchiq, ni atun kuchilluwan wanchiwaptinchiq. 36 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi paypaq rimaqkuna payta nin:

Tayta Dyus, qamta sirbishuptiyllapam, chay kuntrashuqkuna tukuy uras munanllapa wanchiwayllapata. Manchu wishakunata kamalman apanllapa wanchiq (wanchinanllapa). Chayshinallam noqaykunatapis munanllapa wanchiwayta, nishpa.*

37 Piru chayshina munashpa wanchiwayninchiqtam, mana nimatapis atinllapachu binsiwayninchiqta. Ashwanmi Jisukristu ancha kuyawaqninchiq yanapawanchiq, Dyuspi allita yuyakushpa, dyabluta, tukuy ima maluta binsinanchiqllapa. 38 Chaymi kawsaykaptinchiq ichu wañuptinchiqpis, mana nimapis atinqachu akrawayninchiqta Tayta Dyusmanda, noqanchiqkunata ama kuyawananchiqqa. Manam atinchu ni mas kamachikuq anjilkuna, ni mas kamachikuq dyablukuna, ni suq laya kamachikuqkuna, ni kay tyimpupi kawsaqkuna, ni shamuq tyimpupi kawsaqkunapis. 39 Manamir rinllapachu akrawaqninchiq ni altupi puriqkuna ni kay allpapa warambi kaqkuna ni suq laya kaqkunapis. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Siñurninchiq Jisukristuta kach'amushpa, ancha allita yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa.

9

Dyusmi akrashqa isrraylinukunata, nasyunnin kanambaqllapa

1 Kriyiq masitakuna, Jisukristupi tukuy shunqo kriyiptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun shunqoypi tiyashpa yanapawan, allip kaqtalla qamkunata nishunaypaq. Chaymi kayta niykillapa, mana nimata llullakushpachu: 2 Ancham llakini (llaqta masiy isrraylinukunapaq, Jisuspi mana kriyiptinllapa. Chaqa chay llaqta masiykunatam ancha kuyani.) 3 Chaymi atishpaqa, intrigakayman paykunapa rrimplasun chinganaypaq, paykunata washanaypaq. 4 Chaqa noqaqam paykunawanqa Isrrayilpa karu willkanguna kanillapa. Tayta Dyusmi akrawarqanllapa, paypa wambranguna kanayllapa. Unay agwiluykunam Tayta Dyuspa llipyayninda rikarqanllapa. Chaymandaqam paykunawan suq tratuta rurashpa, Muysispa liyningunata qorqan. Paykunataqam yach'achirqan, paytalla adurananllapa. Paykunataqam ufrisirqan, Akrashqan Washadurta kach'amunambaq. 5 Chaqa chay unay isrraylinu agwiluykunapa karu willkangunam kanillapa. Noqaykunamandam Dyus Akrashqan Washadur Jisuspis nasirqan. Payqam Dyus. Chaymi tukuy imata, tukuy maypi kamachin. Chayri payqa tukuy tyimpu alabashqa kanqa. ¡Chayshina kanqa!
6 Dyusqam isrraylinukunata ufrisishqanda mana qonqarqanchu. (Ashwanmi kumplirqan.) Piru chay unay agwiluyllapa Isrrayilpa karu willkanguna kashpapismi, mana yumbayniychu Dyuspa wambranguna kanillapa. 7 Chaqa Abrajamba

* 8:36 Salmo 44.22

mirayningunamanda kashpapismi, mana yumbayniyllapachu Dyuspa lijitimu wambrangunaqa kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda kayshina nirqan: “Churiki Isakmandallam lijitimu willkaykikunaqa kanqa”, nishpa. 8 Chaymi yach'anchiqllapa: Abrajamba mirayninguna kashpapismi, mana yumbaychu kashqa Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Ashwanmi Dyuspi kriyiqkunatalla akrarqan, wambranguna kanambaqqa. Chayshina Abrajan Dyuspi kriyiptinmi, chayshinalla paytapis ufrisishqa karqan: Churiyuqmi ringi kaq, nishpa. 9 Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq watamanda kutimuptiymi, warmiki Sara qeshyanqa churikita”, nishpa.

10 Manam Abrajanwanllachu chayshinaqa karqan. Ashwanmi churin Isakpis warmin Rribikapi ishkay churiyuq karqan. 11-13 Piru manaraq nasiptin chay churingunam, manaraq ni uchata ni allita ruraptinllapa, Tayta Dyusqa Rribikata nirqan: “Punta nasiq wawaykim chay iki nasiq wawaykita rin kasuq”, nishpa. Chayshinallam Taytanchiq Dyuspis Santu Librumbi nirqan: “Jakubum gustawan. (Chaymi payta akrashqa kani, nasyunniypa agwilun kanambaq.) Piru masan Isawmi mana gustawanchu. (Chaymi paytaqa mana akrashqachu kani chay nasyunniypa agwilun kanambaqqa)”, nishpa. Chayshina manaraq ni allita ni maluta ruraptinllapam, Tayta Dyusqa chay ishkay masapuramanda suqta akrarqan, nasyunnimba agwilun kanambaq. Pay munashqandallam chayshinaqa akrarqan.

14 Chayshina Taytanchiq Dyus gustashqan runata akraptinqam, ¿atinchiqchu niyta: “Tayta Dyusqam mana allitachu rurashqa”, nishpa? ¡Manám! Chayshinaqa ama rimashunllapachu. 15 Chaqa Tayta Dyusqam Muysista nirqan: “Mayqanda munashpa yanapaytaqam, yanapashaq. Mayqanda munashpa llakipaytaqam, llakipashaq”, nishpa.* 16 Chaymi Dyusqa mana yanapanchu suq runata, chay runaqa ancha munashqanrayku yanapanambaqqa ichu ancha trabajashqanrayku. Ashwanmi Tayta Dyusqa llakipashpa pay kikin munashqanda yanapan. 17 Chaymi Tayta Dyusqa librumbi chay unay gubyirnu Farunda nirqan: “Farun, qamtam ancha pudirniyuqta rurashushqa kani. Chaymi kuntrawaptikiqa, noqa rini binsishuq, yumbay kay mundupi tiyaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha shumaq famayuq”, nishpa. 18 Chaqa Dyus kikin munashpam, wakin runakunata llakipan, wakin angu shunqoyuq runakunataqam jwirtiyachin, chayshinalla kidananllapa, nishpa.

19 Piru kinsapch'i suqniki Dyusta munashpa wichupayta noqata kayshina niwangiman: “Dyusmi yumbayninchiqta rurawashqa kanchiq, paypi kriyiqkunata, mana kriyiqkunatapis. Chayri angu shunqoyuqta rurawashpaqa, ¿Imaraykum rin kastigawaq, uchata ruraptiyqa?” nishpa. 20 (Piru chayshina nishpaqam, mana allip kaqtachu rimaykangi.) Chayshinaqa ¿pitaq kangi Tayta Dyusta rrispundinaykiqa? Tayta Dyusqam suq runa mangata ruraqshina. Qamqam chay mangashina kangi. Chaymi mana dirichuyuqchu kangi Dyusta rrispundinaykiqa: “¿Imaraykum kayshinaqa rurawashqa kangi?” nishpa. 21 Chaqa Tayta Dyus mangata ruraqshina kashpaqam, pay munashqanda atin rurayta. Chaymi mitumanda wakin mangakunataqa ancha baliqta atin rurayta, fyistakunapilla yanukunanllapa. Chay mitumandallam atin rurayta mana yaqqa baliq mangakunatapis, chaykunapi tukuy diyakuna yanukunanllapa.

22 Chayshinallam Tayta Dyusqa runakunawambis ruran, yach'achiwananchiq: Ancha pudirniyuq kashpam, atini kastigayta chay uchayuqkunata, nishpa. Piru ancha allin kashpam, mana daschu kastigan chay chinganambaq kaq uchayuqkunataqa. Ashwanmi paykunataqa ancha achka tyimpupaq agwantan. 23 Chayshina paykunata agwantashpam, noqanchiqkunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqa kanchiq, intyindinanchiq: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha allin, nishpa. Chaymi unaymandapacha tukuy imata allicharqan, noqanchiqkunata washawaqninchiq, paypa llipyaykaq lugarninman apawananchiq. 24 Chaqa Dyusqam akrawashqallapa kanchiq isrraylinukunata, mana

* 9:15 Éxodo 33.19

isrraylinu kaqkunatapis, paypa wambranguna kananchiqllapa. [25] Chaymi Dyuspaq rimaq
Usiyaspa librumbi Tayta Dyus kayshina nin:
Chay mana wambray kaqkunatam nishaq: “Wambraykunanam kangillapa”, nishpa. Chay
mana kuyashqakunatam nishaq: “Ancham kuyaykillapa”, nishpa.*
[26] Chay librumbillam Tayta Dyusqa nimbis:
Suq lugarpim qamkunata nishurqaqllapa: “Manam noqapa wambraykunachu
kangillapa”, nishpa. Piru kananqam chay kikin lugarpilla rini nishuqllapa:
“Noqa kawsaq Dyuspa wambraykunanam kangillapa”, nishpa.*
[27-28] Piru Dyuspaq rimaq Isayiyasmi isrraylinukunapaq nirqan: “Tayta Dyusqam chay
rimashqanda kumplishpa, yumbay kay mundupi tiyaqkunata ancha allita das rin jusgaq.
Chaymi chay Isrrayilmanda kaqkuna, ancha achka aqoshina kashpapis, wakingunalla
washadu rinllapa kaq jwisyu diyapi,” nishpa.* [29] Chaymi chay kikin Isayiyas ancha unayna
nirqambis:
Ancha pudirniyuq Tayta Dyus mana llakipawaptinchiqqam, yumbay noqanchiqkuna
ushyakashqana kananchiqta. Chay Suduma llaqtashina, Gumurra llaqtashinam
yumbayninchiqna chingananchiqllapata, nishpa.*

Isrraylinukunapismi Jisuspi kriyishpa atinllapa washadu kayta

[30] Chayta yach'ashpaqa, ¿imatam nishun? Chay mana isrraylinu kaqkunaqam mana
nimatapis rurarqanllapachu, Tayta Dyus paykunata pirdunanambaqqa. Piru paykunaqam
Tayta Dyuspi allipta kriyiptinllapa, payqa pirdunashpa, mana nima uchayuqkunapaqna
riqsin. [31] Piru isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata ancha munashpa kasuytapis,
mana atirqanllapachu kumpliyta. Chaymi Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu payku-
nataqa. [32] Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa: Liykunata kumplishpam, noqa kikiylla
atini washakayta, nishpa. Piru manam munarqanllapachu Jisuspi kriyiyta, paykunata
pirdunanambaqqa. Chaymi paykuna suq rumipi trumpisashpa bulakaqshina karqanllapa.
[33] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq kayshina nin:
Siyun llaqtapim suq allin rumitashina rurashaq. Chay rumipim achka runakuna
trumpisashpa, bulakanqallapa. Piru chay rumipi kriyiqkunaqam mana nimatapis
rinllapachu penqakuq: “Yanqam kriyishqa kani”, nishpaqa. Chaqa paykunataqam
ancha rini yanapaq, nishpa.*

10

[1] Kuyashqay masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha munani, isrraylinu masiykuna
washadu kananllapa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, paykunata washanambaq.
[2] Chaqa allip kaqtam niykillapa: Paykunaqam ancha munanllapa Tayta Dyusta kasuyta.
Piru manam intyindinllapachu pay nishqandaqa. [3] Chaqa manam intyindinllapachu:
Tayta Dyusqa imashinam uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpaqa. Ashwanmi mu-
nanllapa paykuna kikinlla allita rurayta washakanambaq. Chaymi mana munanllapachu
Dyus nishqanshina Churin Jisukristupi kriyiytaqa. [4] Piru Jisukristuqam yumbay liykunata
kumplishpa, wañurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunan. Chaymi manana balinchu
chay liykunata kumplinanchiq washakananchiqqa. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqllapa,
payqa washawanchiq.

Tayta Dyusmi yumbayta munan washayta

[5] Piru wakin runakunaqam munanllapa liykunata kasuyta, paykuna kikinlla
washakananllapa. Chaymi paykunapaq Muysisqa kayshina iskibrirqan: “Suq runa
washakanambaqqa, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata allita kasushpa kawsanqa”,
nishpa.* *Nuta: Piru manam ni pipis atinchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa.* [6] Chaymi
Tayta Dyusqa nin: “Churiypi kriyiptikillapaqam, rini washashuqllapa, nishpa. Chayri ama

* 9:25 Oseas 2.23 * 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaías 10.22-23 * 9:29 Isaías 1.9 * 9:33 Isaías 8.14; 28.16
* 10:5 Levítico 18.5

yuyayllapachu: ¿Mayqan runatam kach'ashun syiluman, Dyus Akrashqan Washadurta
kay pachaman apamunambaq? nishpaqa. (Chaqa chay Washadurqam shamushqana.)
7 Ama ni yuyayllapachu: ¿Pitam kach'ashun wañuqkunapa lugarninman, Dyus
Akrashqan Washadurta wañushqanmanda kawsachimushpa, kay pachaman apamunan?
nishpa. (Chaqa Washadurninchiqmi wañushqanmanda kawsamushqana.)" 8 Chaymi
Muysispa librumbiqa nimbis: "Manam trabajuschu Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda
intyindinaykiqa. Chaqa dasmi atingi shunqoykipi kriyiyta, shimikiwan suqkunatapis
willanayki", nishpa.* Chay kikin nutisyatallam noqaykunapis yach'achikunillapa,
chay uyawaqkuna Jisuspi kriyinanllapa. 9 Tukuy shunqoykiwan allita kriyiy: Tayta
Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. Chayshina kriyishpa,
shimikiwan suqkunata allip kaqta willay: "Jisusmi noqapa kamachikuqniyqa", nishpa.
Chayshina ruraptikiqam, Tayta Dyusqa rin washashuq. 10 Chaqa shunqonchiqwan allipta
kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. Chaymandaqam
shiminchiqwan suqkunata niptinchiq: "Jisukristum kamachikuqniy", nishpaqa, Dyusqa
washawanchiqllapa.
11 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Tayta Dyusqam paypi kriyiqkunata imatapis
ufrisishpaqa, tukuy imata rin kumpliq", nishpa.* 12 Chayshinam nin yumbay laya
runakunapaq. Chaqa Tayta Dyusqam isrraylinukunapa, mana isrraylinu kaqkunapa
kamachikuqninchiq. Paypaqqam yumbayninchiq igwallla kanchiqllapa. Chaymi payman
mañakuptinchiqqa, ancha allita yanapawanchiq. 13 Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam
kayshinapis nin: "Mayqan runa ichu warmi Siñurninchiqta rrugaptin washanambaqqam,
payqa rin washaq", nishpa.* 14-15 Piru manaraq ni pipis kach'aptin yach'achikuqtaqa,
¿imashinam atinman riyta yach'achikuq Jisuspaqqa? Chay kach'adukuna manaraq
ch'ayaptin yach'achikuqqa, ¿imashinam suqkunaqa atinmanllapa yach'ayta Jisuspaqqa?
Chayshina manaraq yach'ashpa Jisuspaqqa, ¿imashinam atinmanllapa paypi kriyiy-
taqa? Manaraq paypi kriyishpaqa, ¿imashinam atinmanllapa rrugayta washanambaqqa?
Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Yach'achikuqkuna ch'ayamuptinqam, ancha shu-
maq rin kaq. Chaqa paykunaqa Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqam, achka
runakuna, warmikuna rinllapa kushikuq", nishpa.*
16 Piru chay yach'achikuq runakuna Tayta Dyus nishqanda yach'achikuptimbismi,
mana yumbaychu kriyishqallapa. Chaymi Dyuspaq chay rimaq Isayiyasqa librumbi nin:
"Tayta Dyus, qambaq yach'achikuptiyqa, ¿pikunataq kriyiwashqallapa? (Wakingunal-
lám)", nishpa.* 17 Chayshinallam Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqqa,
wakingunaqa uyanllapa. Chay uyaqkunamandam, wakinningunaqa Jisuspi kriyinllapa.
18 Mayá, tapushqaykillapa: ¿Manachu tukuy maypi chay shumaq nutisyandaqa
uyashqallapa? Arí. Tukuy maypim uyashqallapaqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:
Chay yach'achikuqkunam yumbay nasyungunapi yach'achikushqa, kay pachapa tukuy
kuchungunakaman ch'ayashtin, nishpa.*
19 Mayá, mushuqmanda qamkunata tapurishqayki: ¿Isrraylinu masiykunaqa manachuraq
yach'ashqa Dyuspa shumaq nutisyanda? nishpa. Arí, paykunaqam yach'ashqallapa.
Chaqa Muysispismi Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:
Isrraylinukunatam piñachishaq, mana isrraylinu kaqkunata washashpa. Chaqa chay
mana intyindiq runakunata kuyaptiymi, rikawashpallapa, chay isrraylinukuna
rinllapa paykunataqa imbidyaq, nishpa.*
20 Chayshinallam Isayiyaspis mana nimata manchashpachu, Tayta Dyus nishqanda
kayshina iskibrirqan:
Mana maskawaq runakunam tariwashqallapa;
mana tapukuqkunatam dijashqa kani riqsiwananllapa, nishpa.*

* 10:8 Deuteronomio 30.14 * 10:11 Isaías 28.16 * 10:13 Joel 2.32 * 10:14-15 Isaías 52.7 * 10:16 Isaías 53.1 * 10:18 Salmo 19.4 * 10:19 Deuteronomio 32.21 * 10:20 Isaías 65.1

[21] Piru chay Isayiyasllam isrraylinukunapaq Dyus nishqanda kayshinapis iskibrirqan:
Isrraylinukunata mana shaykuq qayaptiypismi, paykunaqa mana uyakuqkuna kashpa,
mana munarqanllapachu uyawayta, nishpa.*

11

Wakin isrraylinukunam Tayta Dyuspi kriyishqallapa

[1] Mayá, tapushqaykillapa: ¿Tayta Dyuschu nasyunnin Isrrayilmanda akrakashqana? ¡Manám! Chaqa noqapi yuyayllapa. Noqapismi isrraylinu kashpa, chay unay agwiluy Abrajamba karu willkan Binjamimba atun ayllunmanda kani. Piru Tayta Dyusqam mana akrakashqachu noqamandaqa. [2] Tayta Dyusqam ancha unaymandapacha yach'arqan: Isrraylinukunatam rini akraq, nasyunniy kananllapa, nishpa. Chayshina akrawashpaqam, mana yumbay noqaykuna isrraylinukunataqa wichukuwashqachu. ¿Manachu yuyangillapa Dyuspaq rimaq Eliyas Tayta Dyusta nishqandaqa? Chaqa payqam llaqta masingunata Tayta Dyuspi kayshina kulpacharqan: [3] "Tayta Dyusitu, kay llaqta masiykunam qambaq rimaqkunata wanchishqallapa. Pata altarnikikunatam bulashqallapa. Noqatallam manaraq tariwashqachu wanchiwananllapa. Piru noqatapismi ancha munanllapa wanchiwayta", nishpa.* [4] Chayshina Eliyas kulpachaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina nirqan: "Manam qamllachu noqapi kriyingiqa. Ashwanmi noqaqa 7.000 isrraylinu runakunata kwidashqa kani, noqatalla kasuwananllapa. Paykunaqam mana qonqorikushqachu chay yanqa amitu laya Bal shutiqpa ñawpambi aduranllapaqa", nishpa.* [5] Chayshinallam kay tyimpupipis Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, wakin isrraylinu masiykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kananllapa. [6] Chayshina Tayta Dyus ancha allin kashqanraykullam paykunata washarqan. Manam washarqanchu, paykuna ancha allita rurashqanraykuchu. Chaqa paykuna ancha allin kashpa washakaptinqam, manana balinmanchu Taytanchiq Dyus paykunata washanambaqqa.

[7] Yumbay chaykunata yach'ashpaqa, ¿imatam intyindinchiqllapa? Chaqa achka llaqta masiy isrraylinukunam allita rurashpa, munashqa paykuna kikin washakayta. Piru manam atishqallapachu washakaytaqa. Piru Tayta Dyusmi noqanchiqkunata akrawashqa kanchiq, washawananchiq, Jisuspi kriyiptinchiq. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam Tayta Dyusqa masta jwirtiyachishqa, mas rumi shunqoyuq kanambaqllapa. [8] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay mana munaq kriyiqkunapaqqa kayshina nin: "Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, pay nishqanda ama intyindinanllapa. Chayshina dijaptinmi, allin ñawiyuqkuna kashpapis, sarkukunashina kidarqanllapa. Rinriyuqkuna kashpapismi, surdukunashina kidarqanllapa, Chaymi paykunaqa kanangaman mana intyindinllapachu", nishpa.* [9] Chay karu agwilunchiq Dabidpismi librumbi kayshina iskibrirqan:
Dyusman mañakuni, chay mana kriyiqkunata patañapishina piskanambaq, fyistangunapi
mikuykaptin, upyaykaptinllapa. Suq runa atarrayawan piskaduta piskaqshina
Tayta Dyusqa piskashpa kastiganqa.
[10] Chaymi Dyuspi mana kriyishpaqa, ancha rinllapa pandaq, Dyus nishqanda ama intyindinanllapa. Mana intyindishpaqam, sarkukunashina kanqallapa. Chaymi tukuy tyimpu ñakanqallapa suq runa ancha llashaqta apaqshina, nishpa.*

Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatapis achkata rin washaq

[11] Mushuqmandam tapuriykillapa: ¿Chay isrraylinukuna pandashpaqachu, yumbayna rinllapa chingaq? ¡Manám! Piru paykuna Jisuspi mana munaptinllapa kriyiytam, Dyusqa kumbidashqa chay mana isrraylinu kaqkunata, paypi kriyishpa washadu kananllapa. Chaymi chay isrraylinukunaqa rin imbidyaq chay mana isrraylinu kaqkunata. Chayshina imbidyashpaqa, paqta paykunapis animakanqa, Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. [12] Piru kay tyimpupim achka isrraylinu llaqta masiykunaqa mana Jisuspiqa

* 10:21 Isaías 65.2 * 11:3 1 Reyes 19.10 * 11:4 1 Reyes 19.18 * 11:8 Deuteronomio 29.4 * 11:10 Salmo 69.22-23

kriyishqallapachu. Chaymi Dyusqa chay mana isrraylinu kaqkunata ancha yanapashqa,
paypi kriyinanllapa. Piru chay isrraylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa
yumbayninchiqta masta rin yanapawaqninchiq.
13 Piru wakinnikiqam mana Isrrayilmandachu kangillapa. Qamkunatam kayshina
niykillapa: Tayta Dyusqam kach'amuwashqa, qamkunapa yach'achikuqniki kanaypaq.
Chaymi atishqaykaman munani allita qamkunata yach'achishuyta. 14 Paqtar isrraylinu
masiykuna, qamkunata rikashushpa, qamkunashina munanqallapa Jisuspi kriyiyta,
washadu kananllapa. 15 Chaqa Tayta Dyusqam chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunamanda
akrakashpa, qamkuna furastiru kaqkunata yanapashushqa, paywan alliyashpa, wambran-
guna kanaykillapa. Chayshina achka llaqta masiy isrraylinukunapis Jisuspi kriyiptinlla-
paqam, mas shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqam wañushqanmanda kawsamushqanshina
rinllapa kaq.
16 Kay ishkay kumparasyundam niykillapa: Suq masamanda punta tanda Dyuspa
kaptinmi, yumbay chay masapis Dyuspalla. Chayshinallam suq plantapa ch'upan Dyuspa
kaptinqam, yumbay chay plantapis paypalla. *[Nuta: Chay isrraylinukunapa unay agwilun-
guna Dyuspi puntata kriyishpaqam, chay masamanda punta rurashqan tandashina, chay plantapa
ch'upanshina karqanllapa. Chayshinallam Pablu, chay suq isrraylinu kriyiq masingunapis chay
mas ikita rurashqan tandakunashina ichu chay plantapa rikrangunashina karqanllapa.]*
17 Piru wakin isrraylinu masiykunaqam Tayta Dyusmanda akrakarqanllapa. Paykunaqam allin ulibu plantapa pitishqa rikrangunashina karqanllapa. Qamkuna furastiru kaqkunaqam muntipi yanqa wiñashqa ulibu mana puqoqshina karqaykillapa. Piru Tayta Dyusqam kuyashushpa, chay mana baliq plantapa rikranda kuchushpa, chay allin ulibu plantaman pyisashqashina rurashushqallapa. Chaymi chay allin plantapa ch'upambishinana tiyangillapa. (Chaqa chay unay isrraylinukunam Tayta Dyuspi allita kriyishpa, pay nishqanda iskibrishqanrayku, qamkunapis atishqallapa kangi Dyuspi kriyiyta.) 18 Piru noqaykuna isrraylinukunaqam chay allin ulibupa lijitimu rikrangunashina kashqallapa kani. Qamkuna furastiru kaqkunaqam chay gustunlla wiñaq ulibupa rikrangunashina kashqallapa kangi. Chayri ama yuyayllapachu: Chay isrraylinu kaqkunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa.

Chaqa qamkuna isrraylinukunaraykum Dyuspi kriyishqallapa kangi. Manam qamkunaraykuchu noqaykuna isrraylinukunaqa Dyuspi kriyishqallapa kani. *[Nuta: Chay unay isrraylinukunaqam Dyuspa Santu Librunda iskibrishqallapa karqan. Chaymandaqam chay furastiru kaqkunapis chay Santu Libruta uyashpa, Dyuspi kriyishpa, washadu karqanllapa.]*
19 Kinsapch'i qamkuna niwangiman: Ariri. Qamkuna isrraylinukunamandam Dyuspaq yach'akushqallapa kani. Piru kananqam Tayta Dyusqa chay mana kriyiq isrraylinukunata wichukushqana suq ulibu plantapa mana baliq rikrandashina, noqaykunata chay plantanman tandawanambaq, nishpa. 20 Piru manam yanqachu wichukurqanqa. Ashwanmi paykuna paypi mana kriyishqanrayku, wichukushqa. Chaymandaqam qamkunataqa washashushqa, paypi kriyiptikillapa. Chayri ama yuyayllapachu: Paykunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa. Ashwan umildi kashpa, Tayta Dyusta manchashpa, allita kwidakayllapa, Dyusmanda ama akrakanaykillapa paykunashina. 21 Chaqa chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunatam wichukurqan, chay allin ulibupa rikrangunata kuchushpa wichukushqanshina. Chayshinallam qamkunatapis rin wichukushuqllapa, paypi mana kriyiptikillapaqa.
22 Mayá, ¡allita yuyayllapa! Tayta Dyusqam ancha allin yumbaywan. Piru uchata ruraqkunataqam kastigan. Chaymi paymanda akrakaqkunataqa kastigashqa. Piru qamkunataqam ancha yanapashushqa. Chayri Tayta Dyuspi mana shaykuq kriyiyllapa: Paymi ancha allin, nishpa. Piru chayshina qamkunapis mana kriyiptikiqam, rin wichukushuqllapa. 23 Piru chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna Tayta Dyuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa paykunatapis rin yanapaq. Chaqa payqam mushuqmanda das atin pyisariyta paykunata chay allin plantamanshina, wambranguna kanambaqllapa. 24 Qamkuna mana baliq ulibu plantashina kaptikipismi, Jisuspi kriyiptikillapa, Tayta Dyus washashushqa.

Piru dasmi atin washayta chay isrraylinu masiykunata, paypi kriyiptinllapa. Chaqa paykunaqam ulibupa lijitimu rikrangunashina.

Tayta Dyusmi isrraylinukunata kuyashpa, rin washaq

25 Kriyiq masitakuna, Tayta Dyus yuyashqandallam munani yach'anaykillapa, amana yuyanaykillapa: Noqam yumbaymanda mas yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Dyus shunqombilla yuyashqanqam kayshina: Chay isrraylinukunaqam mana tukuy tyimpupaqchu angu shunqoyuqkuna rinllapa kaq. Ashwan Dyus munashqanshinam achka furastirukuna Jisuspi puntata rinllapa kriyiq. Chaymandaqam ancha achka isrraylinukunapis paypi rinllapa kriyiq. 26 Chaqa Tayta Dyusqam yumbay isrraylinukunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Siyun llaqtamandam suq Washadur rin shamuq, Jakubupa karu willkangunata uchangunamanda washanambaq.

27 Chaymi paykunawan suq tratuta rini ruraq tukuy uchangunamanda pirdunanaypaq, nishpa.*

28 Piru kananqam chay isrraylinu masiykunaqa Dyuspa shumaq nutisyandaqa mana munanllapachu kriyiyta. Chaymi Dyusta kuntraykanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa qamkuna furastiru kaqkunata masta yanapashuykangi. Piru Tayta Dyusqam isrraylinu kaqkunataqa kuyawanllaparaq, chay karu agwiluykunata akrashqanrayku. 29 Chaqa chay karu agwiluykunata akrashpam, suq tratuta rurarqan, karu willkangunata yanapanambaq. Chaymi mana ñigashpachu, yumbayta rin kumpliq. 30 Piru chay isrraylinukuna Tayta Dyusta mana kasuptinllapaqam, payqa qamkuna furastirukunata llakipashushpa, yanapashungillapa. Piru unay tyimpupiqam qamkunapis mana kasurqaykichu Dyustaqa. 31 Chayshinallam kanan chay isrraylinukunapis Dyustaqa mana kasushqallapachu. Piru Tayta Dyusqam llakipashpa paykunatapis rin yanapaq, qamkunata yanapashushqanshina. 32 Piru yumbay runakuna warmikunam Tayta Dyustaqa mana kasurqanchiqchu. Chaymi karsilpishina karqanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam suq tyimpupaq chayshina dijawarqanchiq, suq tyimpumanda llakipawaqninchiq washawananchiqllapa.

33 ¡Tayta Dyusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, tukuy imata intyindin! Chaymi mana pipis atinchiqllapachu intyindiyta yuyashqangunata, ni rurashqangunata: ¿imapaqmi chaykunata rurashqa? nishpaqa. 34 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "¿Pitaq atinman yach'ayta Tayta Dyus yuyashqandaqa? ¿Ichu pitaq atinman payta yach'achiytaqa?" (Manam pipis atinmanchu.)* 35 "¿Pitaq Dyustaqa imata atishqa qoyta, chaymanda kutichirinambaqqa?" (Manam pipis atishqachu.)* 36 Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpa, kawsachiykan. Chaymi tukuy ima kaqqa Dyuspaqlla. Chayri ¡paytalla alabashunllapa tukuy tyimpupaq! ¡Chayshina kanqa!

12

Tayta Dyusman intrigakashun, payta kasushpa kawsananchiqllapa

1 Kuyashqay masitakuna, Taytanchiq Dyus chayshina kuyawaqninchiq washawaptinchiqmi, ancha rrugaykillapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy kwirpuykiwan payman intrigakashpa, paytalla kasunaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Dyuspaqqa qam kikiki suq shumaq kawsaq ufrinda kangi, paytalla adurashpa, kawsanaykillapa. 2 Chayri amana kawsayllapachu kay mundupa mana baliq kustumbringunata rurashpaqa. Ashwanri Taytanchiq Dyusman intrigakayllapa, mushuq yuyayniyuqkuna kanaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Tayta Dyus munashqanda allita ringillapa yach'aq. Chaqa payqam munan, payta kushichishpa, allitalla rurashpa, ancha shumaqta kawsananchiqllapa.

3 Tayta Dyusmi, ancha allin kashpa, noqata numbrawashqa, qamkunata paypaq yach'achishunay. Chaymi yumbay qamkunata niykillapa: Ama yuyayllapachu palanganushinaqa. Ashwanri allita yuyayllapa: ¿Taytanchiq Dyuschu yanapawaykan, allita

* 11:27 Isaías 59.20-21 * 11:34 Isaías 40.13 * 11:35 Job 41.11

paypi kriyinaypaq ichu mana? nishpa. [4] Chaqa noqanchiqkunapa kwirpunchiqpiqam kan
tukuy ima atinanchiq yuyayta, rikayta, puriyta. Chay kusaskunaqam kwirpunchiqtaqa
yanapan suq layawan, suq layawan. [5] Chayshinallam Jisukristupi allita kriyishpaqa, achka
kashpapis, suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chaymi suqwan suqwan yanapanakushpa,
shumaqta kawsanchiqllapa.
[6] Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, kadunu suq
layapi suq layapi qawch'u kashpa, atinanchiq yanapanakuyta. Chayri Tayta Dyus
wakinninchiqta suq kach'akuta niwaptinchiqqa, paypi ancha yuyakushpa, chay ni-
washqanchiqta yach'achikushun. [7] Ichu Tayta Dyus wakinninchiqta yanapawaptinchiq,
suqkunata yanapananchiqqa, ancha allin shunqonchiqwan allita yanapashun. Ichu yana-
pawaptinchiq allin duktrinanda yach'achikunanchiqqa, allita yach'achikushun. [8] Ichu
yanapawaptinchiq, suqkunata animachinanchiqqa, allita animachishun. Ichu yana-
pawaptinchiq ima kaqninchiqwan yanapakunanchiqqa, kushikushpa qoshun, ama ni
ashlitata mich'ashpachu. Mayqanninchiq karguyuq kashpaqa, ancha allita yuyashpa,
shumaqta kamachikushun. Mayqanninchiq nisitaqkunata yanapashpa, kushikushpa
yanapashun.

Dyuspa wambranguna kayshina kawsanqa

[9] Allipta kuyanakushunllapa, ama shiminchiqwanllachu. Uchakunata ancha
ch'iqnishpa, allitalla rurashpa, kawsashunllapa. [10] Jisuspi kriyiq masinchiqkunawan
allin masapurashina ancha kuyanakushun. Amar palanganukuna kashunchu. Ashwanri
suqwan suqwan rrispitanakushpa, ancha qawch'u kashun, suqkunata alabananchiq.
[11] Amar qellakunaqa kashunllapachu. Ashwan tukuy shunqo Siñurninchiq Jisusta
kuyashpa, ancha allita paypaq trabajashunllapa.
[12] Paypi allita yuyakushpa, kushikushunllapa. Padisishpapis, chay ñakaykunata mana
shaykuq agwantashunllapa. Tayta Dyusman tukuy tyimpu mañakushunllapa.
[13] Jisuspi kriyiq masinchiqkunapa iman faltaptin, yanapashunllapa. Noqanchiqkuna-
man shamuptinllapa, shumaqta ch'ayachishunllapa.
[14] Mayqan runakuna padisichiwaptinchiq, Tayta Dyusman mañakushunllapa, paykunata yanapanambaq. Piru amar mañakushunchu, paykunata kastiganambaqqa.
[15] Suqkuna kushikuptinqa, pullan kushikushunllapa. Suqkuna waqaptinqa, pullan
waqashunllapa.
[16] Chayshinar suqwan suqwan suq yuyaylla kashpa, shumaqta kawsashunllapa. Amar
palanganuchu kashunllapa: Ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwan mana nimayuq
kaqkunawan kashunllapa.
[17] Mayqan ima maluta rurawaptinchiqqa, ama kutichishunchu, maluta rurashpaqa. Ash-
wan yumbaypa ñawpambi allitalla rurashpa, kawsashunllapa. [18] Chayri atishqanchiqka-
man imashinapis yumbaywan shumaqta kawsashunllapa. [19] Kuyashqay kriyiq masitakuna,
mayqan runa ima maluta rurawaptinchiqqa, ama paytaqa bingashunllapachu. Ashwanri
dijashunllapa, Tayta Dyuslla kastiganambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:
"Noqallam rini kastigaq chay maluta rurashuqkunataqa. Chaqa noqallam yumbayta
rini pagaraqqa", nishpa.* [20] Dyuspa chay librumbillam nimbis: "Ch'iqnishuqkuna
mallaqnaptinqa, qarayllapa. Yakunaptimbis, qoyllapa yakituta. Chayshina paykunata
yanapaptikiqam, penqakushpa, ancha rinllapa chupikayaq" nishpa.* [21] Chayshinar ama
dijakayllapachu, uchakuna binsishunambaqqa; ashwan allitalla rurayllapa, tukuy laya
uchata binsinaykillapa.

13

Awturidarkunata allita kasushunllapa

[1] Yumbay awturidarkunata allita kasushunllapa. Chaqa Tayta Dyusmi yumbay chay
awturidarkunata dijashqa, kay pachapi kamachikunanllapa. Mana dijashqa kaptinqam,

* 12:19 Deuteronomio 32.35 * 12:20 Proverbios 25.21-22

mana ni suq awturidar kanmanchu. [2] Chaymi chay awturidarkunata kuntraqkunaqa
Tayta Dyus rurashqanda kuntraykanllapa. Chayraykum chay kuntraqkunaqa kastigadu
rinllapa kaq. [3] Chaqa Tayta Dyusmi yumbay awturidarta dijashqa, mana alli ruraqkunata
kastigashpa, manchachinanllapa, ama maluta ruranllapa. Manam rurashqachu, alli
ruraqkunata kastigananllapaqa. Chayri qamkunaqa allitalla rurayllapa, chay awturi-
darkunata ama manchanaykillapa. Chayshina qamkuna shumaqta kawsaptikiqam, chay
awturidarkunaqa rin alabashuqllapa. [4] Chaqa paykunaqam qamkuna alli ruraqkunata
kwidashushpa, Tayta Dyus munashqanda ruraykanllapa. Chaymi ancha pudirniyuq
kashpa, paykunaqa chay mana alli ruraqkunata atinllapa kastigayta. Chayri mayqanniki
mana allita rurashpaqa, ancha manchay chay kastigakuqkunata. [5] Piru amar kas-
tiguta manchashpallachu kasushunllapa chay awturidarkunataqa. Ashwan kasushunqa,
yuyashpa: Allitam munani rurayta, nishpa. [6] Chayshina allita kwidawaptinchiqqar,
impwistukunata pagarashun, paykunata mantyininanchiqllapa. Chaqa paykunaqam
yumbayta kwidawaqninchiq, Dyus munashqanda ruraykanllapa.

[7] Chayri yumbay dibirakushqanchiqta pagarakushun. Kuntribusyunda manaraq pa-
garakushpapis, pagarakushun. Suq laya impwistukunata manaraq pagarakushpa, chayku-
natapis pagarakushun. Yumbay allin awturidarta rrispitashpa, alabashunllapa.

[8] Amar ni pitapis dibirashunchu. Piru listu kashunllapa, yumbayta kuyananchiql-
lapa. Chaqa runa masinchiqkunata kuyashpaqam, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata
kasuykanchiqllapa. [9] Chaqa Muysispa liyningunam kayshina niwanchiq: "Warmiyuq
ichu runayuq kaqkunaqa suqkunawanqa ama puñuyllapachu; ama pitapis wanchiyla-
pachu; ama suwakuyllapachu; ama tistimuñiruqa kayllapachu; suqkunapa imandapis
ama munakuyllapachu", nishpa.* Chaymandaqam Tayta Dyusqa nirimbis: "Qamkuna
kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay", nishpa.* Chay ultimu ka-
machikushqanda kasushpaqam, yumbay chay punta kamachikushqangunatapis, ka-
suykanchiqllapa. [10] Chaqa allipta kuyanakushpaqam, runa masinchiqkunataqa manana
nima maluta rinchiqllapachu ruraq. Chaymi suqwan suqwan kuyanakushpaqa, Tayta
Dyus yumbay kamachikushqanda allita kasuykanchiqllapa.

[11] Chayshina Dyusta kasushpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristu shamunan diyaqam
sirkamuykanna, nishpa. Chaqa paypi chayraq kriyiptinchiqqam, mas achka tyimpuraq
kidarqan shamunambaqqa. Piru kananqam mas ashla tyimpullana kidan ñakashqanchiq-
manda washawananchiqqa. Chayri rikch'akashpa, Dyusta allita kasushunllapa. (Piru
payta mana allita kasushpaqam puñuykanchiqshina.) [12] Chaqa uchayuqkunapa tyim-
punqam rin ushyakaq Jisukristu shamuptin. Piru paypi kriyiqkunapaqqam suq tuta
das achikyaqshina rin kaq. Chayri amana rurashunchu chay uchata ruraqshinaqa.
Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa kawsashunllapa. Chayshina kawsashpaqam,
armayuqshina kanchiqllapa dyabluta, uchata binsinanchiq. [13] Chayri allitalla rurashpa
kawsashunllapa, punchawpishina purinanchiq. Amar chay kunyaykaq fyistakunaman
rishunllapachu. Amar ni mach'ashunllapachu. Amar ni warmikunata maskashunchu,
paykunawan puñunanchiqqa. Warmikunapisri ama suqkunawanqa puñunqachu. Amar
ni anyanakushunchu ni imbidyanakushunchu. [14] Ashwanri Siñurninchiq Jisukristupi
ancha allita kriyishunllapa, ama ruranchiq kwirpunchiq munashqandalla. Manchu
suldadukunaqa armanwan kuntrangunamanda washakan. Chay suldadupa armanshi-
nam Jisusqa atin washawayninchiqta. Chayri paypi yuyakushpa, amana yuyashunchu
kwirpunchiq munashqandallaqa.

14

Kriyiq masinchiqta ama kuntradisishunchu

[1] Wakin kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristu nishqandaqa manaraq allitaqa intyindinl-
lapachu. Piru paykunataqa ama kuntradisishunchu. Ashwanri shumaqta ch'ayachishun,

* 13:9 Éxodo 20.13-17 * 13:9 Levítico 19.18

noqanchiqkunawan pulla kanambaq. [2] Chaqa wakingunaqam kriyin: Tukuy laya mikunatam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Piru chay manaraq allita intyindiqkunaqam kriyinllapa: Ch'akramanda kaqtallam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Manam munanllapachu aychata mikuytaqa. [3] Chayri qamkuna tukuy laya mikunata mikuqkunaqa ama disprisyayllapachu chay mana yumbayta mikuqkunataqa. Chayshinalla qamkuna mana yumbayta mikuqkunapis ama jusgayllapachu chay tukuy laya mikunata mikuqkunataqa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam paykunataqa shumaqta ch'askishqa, wambranguna kanambaq. [4] Chayshina Tayta Dyus shumaqta ch'askiptinqa, ¿pitaq qamqa kangi jusganayki Dyusta sirbiqtaqa? Chaqa Dyusllam dirichuyuq, jusganambaq payta sirbiqkunataqa. Taytanchiq Dyus ancha pudirniyuq kashpam, chay sirbiqningunata atin yanapayta, allita kawsananllapa, ama kastigadu kananllapa.

[5] Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkuna kriyinllapa: Yumbay diyakunamandam suq diyalla masta balin, Dyuspaq gwardananchiqllapa, nishpa. Piru suqkunaqam kriyinllapa: Yumbay diyakunam igwallla balin, Dyuspaq gwardananchiqqa, nishpa. Piru chay diyakunapaqqa ancha allita yuyanqallapa, kriyishqanda kumplinanllapa. [6] Chaqa chayshina allita yuyashpa, suq diyatalla gwardashpaqam, Siñurninchiqpaq gwardaykanllapa. Chayshinallam suq diyatalla mana gwardaqkunapis yuyanllapa: Tukuy diyam balin Siñurninchiqpaq gwardananchiqqa, nishpa. Chayshinallam chay tukuy imata mikuqkunaqa Tayta Dyusta pagikushpa, mikunllapa. Chay tukuy imata mana mikuqkunapismi Tayta Dyusta pagikushpa, chay wakin mikunatalla mikunllapa. Chaymi chay ishkay laya kriyiqkunaqa Dyusta allita alabaykanllapa.

[7] Chaymi kawsashpa ichu wañushpaqa, mana noqanchiqpaqllachu kawsanchiqllapa ichu wañunchiqllapa. [8] Ashwanmi kawsashpaqa, Siñurninchiq Jisuspaqlla kawsanchiqllapa. Wañushpapismi, paypaqlla wañunchiqllapa. Chaymi kawsashpa ichu wañushpapis, Jisuspaqlla tukuy imata ruranchiqllapa. [9] Chaqa Jisukristuqam wañushpa kawsamurqan, kawsaqkunapa, wañuqkunapa kamachikuqnin kanambaq.

[10] Chayshina Jisukristu juyisninchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq jusgangillapa kriyiq masinchiqkunataqa? Ichu ¿imaraykum disprisyangillapa kriyiq masinchiqkunataqa? Chaqa suq diyam yumbayninchiq Jisukristupa ñawpanman rinchiqllapa ch'ayaq, pay jusgawananchiqllapa. [11] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Alliptam niykillapa, yumbay runakunam ñawpaypi qonqorikushpa, rinllapa niq: "Qamllam Dyusniyllapa kangi", nishpa.*

[12] Chaymi allita yach'anchiqllapa: Suq diyam yumbayninchiq Tayta Dyusta kwintata rinchiq qoq, kay mundupi tukuy ima rurashqanchiqpaq.

Ama nimatapis disanimachishunchu Jisuspi kriyiqkunata

[13] Yach'ashpa: Tayta Dyusllam juyisninchiq, nishpa, ama jusganakushunchu. Ashwan allita yuyashpa, ama nimatapis dañachishunchu kriyiq masinchiqkunata, uchata ruranananllapaqa. [14] Noqaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, allita yach'ani: Tukuy laya mikunam alli mikunanchiqpaq. Manam nimapis mapachu, nishpa. Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam yuyanllapa: Chay wakin laya mikunata mikushpaqam, uchayuqna kani, nishpa. Chayshina yuyaptinllapaqam, mana balinchu, chay laya mikunata mikunanllapaqa. [15] Chaymi noqanchiqkuna chay mana mikuqkunapa ñawpambi tukuy laya mikunata mikuptinchiqqa, kinsapch'i yuyanmanllapa: Chay kriyiq masiykunam uchata ruraptinllapa, noqapis paykunashina rurashaq, nishpa. Chayshina yuyashpakish, tukuy imata mikuptinchiq, paykunapis mikushpa, uchayuq kidanmanllapa. Chaymi chayshina paykunata dañachishpaqa, Jisuspa wambrangunataqa manana kuyaykanchiqchu. Piru Jisukristuqam wañushqa, paykunatapis washanambaq. Chayri paykunata ama chingachishunchu, tukuy laya mikunata mikushpaqa. [16] Chayri alli kaptin imata mikunayki ichu ruranaykiqa, piru suqkunapaq mana baliptinqa, ama ruraychu paykunapa ñawpambiqa, ama rimashunanllapa: "Uchatam ruraykan", nishpaqa. [17] Chaqa

* 14:11 Isaías 45.23

Tayta Dyusqam mana kamachiwanchiqchu: “Chaykunata mikuyllapa, chayta upyayllapa, ichu ama chayta mikuyllapachu ni chayta upyayllapachu”, nishpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa kayshina kamachiwanchiq: Noqa nishushqayta rurashpa kawsayllapa. Santu Ispirituy yanapashuptin, kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa, nishpa. 18 Chayshina shumaqta kawsashpaqam, Jisukristuta kasuykanchiq. Taytanchiq Dyustapismi kushichiykanchiq. Chayshina kawsaptinchiqmi, runa masinchiqkunaqa ancha rinllapa alabawaqninchiq.

19 Chayri imashinapis ancha shumaqta suqwan suqwan kawsashunllapa, tukuy imapi animachinakushpa, Jisuspi mas allita kriyinanchiqllapa. 20 Chaqa Tayta Dyusqam chay kriyiq masinchiqkunata yanapaykan, paypi masta yuyakunanllapa. Chayri ama nimatapis dañachishunchu paykunataqa, ñawpambi ima mikunata mikushpaqa. Chaqa allibmi tukuy laya mikuna limpyu. Piru manam balinchu chay mikunakunata mikushqanchiqrayku, wakin kriyiq masinchiqkunata uchata rurachinanchiq. 21 Chayri yach'ashpa: Chay kriyiq masiytam dañachiykani, nishpaqa, mas alli kanman ama aychata mikunanchiq, ama ni binuta upyanchiq, ama ni suq laya kusaskunata rurananchiq, ama pitapis dañachinanchiq, Dyusmanda akrakanambaq.

22 Chayri chay mikunakunapaq imata yuyaptinchiqqa, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chayshina yach'ashpaqa, pay niwaptinchiq: Allitam ruraykangi, nishpaqa, ancha kushikushunllapa. 23 Piru suq kriyiq masinchiq manaraq allita yach'ashpa: Dyusmi munan kay mikunata mikunaypaq, nishpaqa, ama mikunqachu. Chaqa manaraq allita yach'ashpa mikushpaqam, uchata ruraykan. Chayshina imapi kriyishpa, chay kriyishqanchiqta mana kasushpaqam, uchata ruraykanchiqllapa.

15

Suqkuna munashqandapis rurashun, ama noqanchiqkuna munashqanchiqtallachu

1 Jisuspi allita kriyishpaqa, noqanchiq munashqanchiqtallaqa amana rurashunllapachu. Ashwanri chay mana allita intyindiqkunata agwantashpa, mana shaykuq llakipashpa, shumaqta yanapashunllapa, Jisuspi mas allita yuyakunanllapa. 2 Chayri kriyiq masinchiqkunata kushichishpa, yanapashun, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. 3 Chaqa Jisukristupismi pay munashqandallaqa mana rurarqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus munashqandalla rurarqanqa. Chaymi achka runakuna Jisusta musyarqanllapa. Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi Jisusqa Taytanda nin: “Qamta musyashuqkunaqam noqatapis musyawanllapa”, nishpa.* 4 Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi tukuy imata iskibrichirqan, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, chayshina mana shaykuq paypi yuyakushpa, kushikushpa kawsananchiqllapa. 5 Kanan Dyusmanmi mañakuni, qamkunata kunswilashushpa, ancha yanapashunanllapa, mana shaykuq paypi yuyakunaykillapa. Mañakunipismi suq yuyayniyuqlla kashpa, suqwan suqwan shumaqta kawsanaykillapa, Jisukristu kawsashqanshina, 6 qamkunapis pulla alabanaykillapa Siñurninchiq Jisukristupa Tayta Dyusta.

Dyuspa shumaq nutisyanqam yumbay nasyumbi tiyaqkunapaq

7 Jisukristum noqanchiqkunata ancha shumaqta ch'askiwashqa kanchiq. Chayri noqanchiqkunapis yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha shumaqta ch'askishunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta alabananllapa. 8 Chaqa alliptam niykillapa: Jisukristuqam shamushqa, noqaykuna isrraylinukunata yanapawanambaq, Tayta Dyus agwiluykunata ufrisishqanda kumplinambaq, kayshina allita yach'anaypaqllapa: Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin, nishpa. 9 Jisusqam kay mundumanqa shamurqan, qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Tayta Dyusta alabanaykillapa, qamkunatapis llakipashushpa, washashushqanllaparayku. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay unay Dabidqa nin:

---

* 15:3 Salmo 69.9

Noqam suq nasyungunamanda kaqkunawan adurashqayki. Kantashpam, alabashqayki, nishpa.*
[10] Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis:
Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisri isrraylinukunawan pulla kushikuyllapa, nishpa.*
[11] Dyuspa Santu Librumbiqam nirimbis:
"Qamkuna yumbay nasyungunamanda kaqkunapisri Tayta Dyusta alabayllapa. Qamkuna yumbay kastakunamanda kaqkunapisri paytalla alabayllapa", nishpa.*
[12] Dyuspaq chay rimaq Isayiyaspismi kayshina iskibrirqan:
Chay unay isrraylinu Isayipa karu willkangunamandam rin nasiq suq kamachikuq runa. Paymi yumbay chay mana isrraylinu kaqkunatapis shumaqta rin kamachiq. Chaymi paykunaqa paypi ancha rinllapa yuyakuq, nishpa.*
[13] Tayta Dyusmi ancha yanapawanchiq, paypi mana shaykuq yuyakunanchiqllapa. Chaymi payman mañakuni, paypi kriyiptikillapa, pudirniyuq Santu Ispiritunwan yanapashunanllapa, kushikushpa, ama nimata manchashpa, paypi mas allita yuyakunaykillapa.
[14] Kriyiq masitakuna, qamkunaqam Dyus nishqanda allita intyindingillapa. Chaymi ancha allinguna kashpa, atingillapa qamkunapura allita kunanakuyta. [15] Piru kay kartatam kach'amuni, Dyuspaq yach'akushqaykita ama qonqanaykillapa. Chaymi mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta niykillapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, numbrawashqa, [16] qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq yach'achishunaypaq, paypi kriyinaykillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunata rin akrashuqllapa, Dyus munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshina akrashuptinllapam, noqaqa kurashina kashpa, qamkunata rini intrigakushuq Tayta Dyusman, suq allin ufrindatashina ch'askishunanllapa, wambranguna kanaykillapa.
[17] Jisukristupi yuyakuptiymi, payqa ancha yanapawan, Tayta Dyuspaq allita yach'achikunaypaq. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. [18] Piru manam munanichu nishuyllapata noqa rurashqaypaqqa. Ashwanmi munani kayshina nishuyllapata: Jisukristum ancha yanapawashqa, mana isrraylinu kaqkunata allita yach'achishpa, milagrukunata ruranaypaq, paykuna Dyusta kasushpa kawsananllapa. [19] Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawashqa, milagrukunata ruraptiy, chay rikawaqkuna intyindinambaq: Tayta Dyusmi Pabluta kach'amushqa, nishpa. Chaymi Jirusalin llaqtamandapacha chay ancha karu Iliriku lugarkaman allita yach'achikushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda, paypi kriyishpa, washadu kananllapa. [20] Ancham munashqa kani yach'achikuyta chay karu lugarkunapi, manaraq ni pipis Jisukristupaq yach'achikuptin. Chayshina puntata yach'achikushpaqam, suq wasipa simyintundashina rurashqa kani. [21] Chaqa chayshina yach'achikushpaqa, Dyuspa Santu Librun kayshina nishqanda rurashqa kani:
Chay runa, warmi mana ni suq kutinda paypaq uyaqkunaqam uyanqallapa. Chay manaraq uyaqkunaqam uyashpa, paypaqqa allita rinllapa intyindiq, nishpa.*

Pablum yuyarqan Rruma llaqtaman riyta

[22] Ancham munashqa kani watukushuyllapata. Piru achka llaqtakunaman rishpa yach'achikuqmi, kanangaman manaraq atishqachu kani shamuyta qamkunamanqa. [23] Piru kananqam kay llaqtakunapiqa ushyashqana kani yach'achikuyta. Chaymi achka watakunana ancha munashpa rikashuyllapata, [24] nasyun Ispañaman riqshina, munani qamkunaman shamuyta watukushuq. Chayshina watukushushpaqam, ancha kushikushaq. Yuyakunipismi: Ringillapam yanapawaq, Ispañaman rinaypaq, nishpa.
[25] Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, Jirusalinmanraq rini riq, isrraylinu kriyiq masinchiqkunapaq suq ufrindata apashpa. [26] Chaqa kay prubinsya Masiduñapi, kay prubinsya Akayapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam yuyashqallapa suq ufrindata tandayta

* 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 * 15:10 Deuteronomio 32.43 * 15:11 Salmo 117.1 * 15:12 Isaías 11.10
* 15:21 Isaías 52.15

chay Jirusalin llaqtapi pubri kriyiq masinchiqkunapaq. [27] Chayshina paykuna kikin
yuyashpaqam, ancha allita rurashqallapa. Chaqa chay isrraylinu kriyiq masinchiqku-
naqam qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Dyuspaq yach'achishushqallapa. Chaymi
ancha balin, chay pubri kriyiq masinchiq isrraylinukunata yanapanaykillapa. [28] Chaymi
chay ufrindataqa noqa kikiy apashaq chay pubrikunamanqa. Chaymandaraqmi rini riq
chay Ispañamanqa. Chayman riqshinam watukushuqshina pasashaq. [29] Chaymi allita
yach'ani: Qamkunaman shamuptiy yach'achishuqmi, Jisukristuqa ancha rin yanapashuql-
lapa, nishpa.
[30] Kuyashqay masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritunmi animachiwanchiq, ancha
kuyanakunanchiq. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi rrugaykillapa, Dyusman
ancha mañakunaykillapa, noqata yanapawanambaq. [31] Mañakuyllapapisri, prubinsya
Judiyapi Jisusta kuntraqkunamanda kwidawanambaq, kay ufrindata Jirusalinman
apaptiy, chay kriyiq masinchiqkuna kushikushpa, shumaqta ch'askiwananllapa.
[32] Mañakuyllapapisri, Dyus munaptin, qamkunaman ch'ayanaypaq, parlashpa,
animachinakushpa, kushikunanchiqllapa. [33] Noqaqam Tayta Dyusman mañakuni,
qamkunawan kanambaq. Chaqa payqam shumaqta kawsachiwanchiq, ama nimatapis
manchananchiqllapa. Chayshina kanqa.

16

Pablum kay kartata iskibrishpa, wakin kriyiq masingunata napaykurqan

[1] Munanim nishuyllapata kriyiq paninchiq Fibipa faburninda. Chaqa payqam Sinkriya
llaqtapi dyakunisa kashpa, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqa. [2] Chaqa chay
Fibiqam Siñurninchiqpi allita kriyishpa, achka kriyiq masinchiqkunata, noqatapis ancha
yanapawashqa. Chayri ch'ayaptin qamkunamanqa, shumaqta ch'ayachishpa, payta ima
nisitashqanda qoyllapa.
[3] Yush'ayku noqapa shutiypi napaykuyllapa kriyiq masinchiqkuna Prisilata, qosan
Akilastapis. Chaqa paykunaqam noqapa pullay Jisukristupaq yach'achikushqallapa.
[4] Kanan paykunaqam washawananrayku, listu karqan, wañunambaqllapa. Chaymi noqaqa
Prisilata Akilastapis ancha pagikuni. Piru manam noqallachu paykunataqa pagikuni. Ash-
wanmi yumbay chay furastiru kriyiq masinchiqkunapis paykunata ancha pagikunllapa.
[5] Napaykuyllapar noqapa shutiypi chay Prisilapa Akilaspa wasimbi tandakaq kriyiq
masinchiqkunatapis. Kuyashqay kriyiq masitay Ipinitutapis napaykuyllapa. Chaqa chay
prubinsya Akayapi manaraq pipis kriyiptinmi, payqa puntata Jisukristupi kriyirqan.
[6] Napaykuyllapar kriyiq paninchiq Maryatapis. Chaqa payqam ancha trabajashqa,
qamkunata yanapashunan. [7] Napaykuyllapar chay isrraylinu masiy Andrunikuta, Ju-
niyastapis. Paykunaqam noqamanda mas puntata Jisukristupi kriyishpa, noqapa pullay
karsilpi karqanllapa. Chayshina ancha allita kriyiptinllapam, chay suq apustulkunaqa
ancha rrispitanllapa paykunataqa.
[8] Napaykuyllapar kuyashqay kriyiq masiy Ampliyustapis. [9] Napaykuyllapar Jisukris-
tupaq yach'achikuq masiy Urbanuta, kuyashqay masanchiq Istakista, [10] masanchiq
Apilistapis. Chaqa payqam padisishpapis, mana shaykuq Jisukristupi allita yuyakun.
Napaykuyllapapisri masanchiq Aristubulusta tukuy ayllundinda, [11] isrraylinu masiykuna
Irudyunda, Narsisuta Jisuspi kriyiq ayllundinda. [12] Napaykuyllapar paninchiq Trifinata,
paninchiq Trifusata. Chaqa paykunaqam Jisukristuta ancha allita sirbinllapa. Napaykuyl-
lapar kuyashqay paninchiq Pirsidatapis. Paypismi Siñurninchiqpaq ancha trabajashqa.
[13] Napaykuyllapar chay ancha allin kriyiq masinchiq Rrufutapis, mamandinda. Chaqa
mamanqam mamayshina kuyawashpa, ancha yanapawashqa. [14] Napaykuyllapar kay kriyiq
masinchiqkunata: Asinkrituta, Fliguntita, Irmasta, Patrubusta, Irmista, yumbay kriyiq
masinchiq paykunawan tandakaqkunata. [15] Napaykuyllapapisri masanchiq Filuguta, pa-
ninchiq Julyata, masanchiq Niryuta, panindinda, chay masanchiq Ulimpasta, paykunawan
tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis.

16 Chayshinar suqwan suqwan tingunakushpa, (ancha rrispitanakushpa)
muchanakushpa, shumaqta napaykunakuyllapa. Kay llaqtakunapi yumbay tandakaq
kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi.
17 Kriyiq masitakuna, yush'ayku allita kwidakayllapa suq laya duktrinata
yach'achikuqkunamanda. Kwidawkish, chay duktrinanchiqta kuntraqkunata kriyishpa,
Dyusmanda akrakangimanllapa. Chayri chay laya yach'achikuqwanqa ama ni
tandakayllapachu. 18 Chaqa paykunaqam Jisukristuta mana kasushpachu, paykuna
munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Kanan mishki mishkita rimashpam, mana
yach'aqkunata ingañanllapa. 19 Kriyiq masitakuna, qamkunapaqmi yumbay runakuna
yach'anllapa: Yach'akushqaykitam allita kasungillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikuni.
Piru munanim alli kaqtalla ruranaykillapa. Manam munanichu ni yuyanayki, uchata
ruranaykillapaqa. 20 Kanan Tayta Dyusqam shumaqta kawsachiwaqninchiq, dyabluta
das rin binsiq. Binsishpaqam, rin yanapawaqninchiq, chay dyabluta sarrunanchiqllapa.
Siñurninchiq Jisukristur yanapashunqallapa.
21 Yach'achikuq masiy Timutiyupismi kay kartapi qamkunata napaykushungi. Isr-
raylinu masiykuna Lusyanu, Jasun, Susipatirwanmi qamkunata napaykushungi.
22 Noqa Tirsyu, masanchiq Pablupa kay kartanda iskibriqpismi napaykuykillapa Siñurn-
inchiqpa shutimbi.
23 Masanchiq Gayupismi qamkunata napaykushungi. Paymi noqa Pabluta pusadata
qowaykan. Achka kriyiq masinchiqtapismi wasinda pristan, kaypi Dyusta alabananllapa.
Kay llaqtapa tisurirun Irastu, masanchiq Kwartu shutiqpismi napaykushungillapa.
24 Siñurninchiq Jisukristur yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

Pablum Dyusta ancha alabashpa, kay kartata ushyarqan

25 Jisukristupa shumaq nutisyanda qamkunata yach'achishuptiymi, Tayta Dyusqa atin
yanapashuyta, mana shaykuq Jisuspi kriyinaykillapa. Chayri payta ancha alabashunllapa.
Chaqa payqam manaraq kay munduta rurashpa, yuyarqan: Suq diyam noqapi kriyiqku-
nata rini intyindichiq noqalla yuyashqayta, nishpa. Achka tyimputam mana pitapis
chay yuyashqandaqa yach'achirqanchu. 26 Piru kananqam Tayta Dyus tukuy tyimpu
kawsaq yach'achiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa paypaq chay unay rimaqku-
natam kamachishqa karqan, Dyuslla yuyashqanda Santu Librungunapi iskibrinanllapa.
Chayshina paylla yuyashqandam yumbay nasyumbi tiyaqkunata intyindichiwashqana
kanchiq, Jisuspi kriyishpa, paytana kasunanchiqllapa.
27 Tayta Dyusllam tukuy imata yach'an. Chaqa payllam Dyusqa. Chayri Jisukristu
yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, San Pablupaq masta yach'ananchiq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay atun llaqta Kurintuqam nasyun Grisyapa prubinsyan Akayapi karqan. Chay nasyun Grisyapi tiyaqkunaqam achka amitu layakunata aduraqllapa. Liyishun Ichus 18.1-18, masta yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablu Kurintumanda lluqshiptinqam, yach'achikuq masin Apulus ch'ayamurqan, Kurintupi yach'achikuq. Chaymi wakingunam nirqan: "Noqaqam sigini Apulusta. Chaqa payqam Pablumandaqa mas yach'ayniyuq", nishpa. Chayshina suqnin suqnin ninakushpam, mana shumaqtachu tandanakuq.

Kurintupim karqan suq runa taytamba warminwan puñuq. Karqambismi wakinguna Santa Mikunata mana rrispitaqkuna. Wakingunaqam amitu layakunata aduraqllapa. Chaymi Pabluqa malaganayashpa, kay kartataqa iskibrirqan anyashpa, kunanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Kur 1.1–4.21 niwanchiqllapa, Pablu Kurintupi tiyaqkunata kunashqambaq, Dyuswan, kriyiq masingunawan shumaqta kawsananllapa.

1 Kur 5 niwanchiq, Pablu kunashqambaq, chay ancha uchayuq runata paykunamanda wichukunanllapa.

1 Kur 6 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dimandananchiq, ashwan tukuy bidanchiqwan Dyusta kasunanchiq.

1 Kur 7 niwanchiq, rrispituyuqkuna, mana rrispitayuqkuna shumaqta kawsananchiq.

1 Kur 8 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dañachinanchiq.

1 Kur 9 niwanchiq, Pablu allita rurashpa, kawsashqambaq.

1 Kur 10 niwanchiq, amitu layakunata ama adurananchiq.

1 Kur 11.2-16 niwanchiq, warmikuna yach'achikuq runakunata shumaqta uyanambaqllapa.

1 Kur 11.17-34 niwanchiq, Santa Mikunata rrispitashpa mikunanchiq.

1 Kur 12.1–14.40 niwanchiq, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiq.

1 Kur 15 niwanchiq, Jisukristuqam wañushqanchiqmanda mushuqmanda rin kawsachiwaqninchiq.

1 Kur 16 niwanchiq, suqkunapaq ufrindananchiq. Chaymandaqam niwanchiq Pabluqa kurintinukunata masta kunashpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan Kurintupi tiyaq kriyiq masingunata

1 (Kuyashqay kriyiq masitakuna,) Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqata numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi noqa Pablu kriyiq masinchiq Sustiniswan 2 kay kartata kach'amuni qamkuna kriyiq masiy Kurintu llaqtapi tandakaqkunaman. Chaqa qamkunaqam Jisuspi allita yuyakushpa, payta kasushpa kawsangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata, tukuy lugarkunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunatapis akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna kashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. Chaymi qamkunapis noqaykunashina Jisukristutana adurangillapa. Chaqa payqam yumbayninchiqpa Siñurninchiq. 3 Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, qamkunata tukuy imapi yanapashunambaq, ama nimata manchashpa, kawsanaykillapa.

Jisusman pagikushun, pay ancha yanapawaptinchiq

4-5 Jisukristupi allita kriyiptikillapam, payqa Tayta Dyuswan qamkunata ancha yanapashushqa, shumaq nutisyanda allita intyindishpa, paypaq yach'achikunaykillapa.

Chaymi qamkunapaq Tayta Dyusman tukuy tyimpu ancha pagikuni. [6] Chaqa qamkuna
Jisukristupaq yach'akushpaqam, paypi allita kriyishqallapa kangi. [7] Chaymi Tayta Dyusqa
tukuy imapi qamkunata yanapashuykangi, suq layapi, suq layapi paypaq trabajanaykil-
lapa. Chayshina paypaq allita trabajashpam, shuyaykangillapa, Siñurninchiq Jisukristu
syilumanda kutimunangaman. [8] Chaqa Dyusqam qamkunata yanapashuykangi, paypi
mana shaykuq kriyinaykillapa Siñurninchiq Jisukristu shamunan diyakaman, ama ni pipis
atinambaq shimbishuyta paypa ñawpambi. [9] Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda
kumplin. Kanan pay kikinmi akrawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi allita yuyakushpa,
paywan pulla kawsananchiqllapa.

Kriyiq masipura ama akrakashunchu

[10-11] Kuyashqay masitakuna, paninchiq Kluwipa wasimbi wakin tiyaqkunam ni-
washqallapa: Wakin kurintinu kriyiq masinchiqkunash anyanakushpa kawsanllapa,
nishpa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi ancha rrugaykillapa, yumbayniki
kuyanakushpa, suq yuyayniyuqlla kashpa, pulla imata rurashpa kawsanaykillapa. [12] Chaqa
wakinnikiqash ningillapa: "Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini", nishpa. Wakin-
nikiqash ningillapa: "Noqaqam Apulus yach'achikushqanda kriyini", nishpa. Wakin-
nikiqash ningillapa: "Noqaqam Sifas (Pidru) yach'achikushqanda kriyini", nishpa. Wakin-
nikiqash bwilta ningillapa: "Noqaqam masta kriyini Jisukristu yach'achikushqanda",
nishpa. [13] Chayshina akrakanaykiqa, ¿Jisukristuqa akasuchu pidasu pidasu, waqpi kaypi?
¿Noqatachu kruspi klabawashqallapa, qamkunata washashunaypaqqa? ¿Noqapa shutiyta
myintashpachu shutichishushqallapa? ¡Manám! (Chaymi mana balinchu qamkunapura
akrakashpa, noqata sigiwanaykiqa.)

[14] Chaqa noqaqam mana qamkunataqa shutichishushqachu kani. Piru masanchiq
Krisputa, Gayutallam shutichishqaqa kani. Chayshina qamkunata mana shutichishush-
pam, Dyusta ancha pagikuni. [15] Chaymi mana atingillapachu niyta: "Pablupa shutim-
bim shutikushqallapa kani", nishpaqa. [16] Piru kanalitanmi yuyani, Istifanaspa wasimbi
kaqkunatapismi shutichishqa kani. Piru manam yuyanichu masta shutichishqay-
taqa. [17] Chaqa Jisukristuqam mana kach'amuwashqachu shutichikunayqa. Ashwanmi
kach'amuwarqanqa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Piru chay shumaq
nutisyandaqam mana yach'achikunichu ancha yach'ayniyuqshina tukushpa. Chaqa
chayshina yach'achikuptiyqam, qamkunaqa mana atinaykitachu intyindiyta: Jisukristulla
kruspi wañushpam, atin washawayninchiqta, nishpaqa.

Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan

[18] Noqanchiqkuna yach'achikuptinchiq: "Jisukristum kruspi wañurqan,
washawananchiq", nishpaqa, kastiguman riqkuna mana kriyiwanchiqchu. Ashwanmi
yuyanllapa: Tuntukunallam Jisuspa chay famandaqa kriyinllapa, nishpa. Piru
noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa,
uchanchiqmanda atin washawayninchiqta, nishpa. [19] Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi
nin:

Noqaqam kay mundupi yach'ayniyuqkunata rini binsiq, chay yach'aynin ama nimapaq
balinambaq, nishpa.*

[20] Chaymi tukuy chay ancha yach'ayniyuq runakuna, chay yach'achikuq runakuna,
kay mundupa kusasningunapaqlla yach'aq rimaqkunaqam Dyuspaqqa ancha tuntukuna.
Yuyayningunaqam mana nimapaq balinchu paypaqqa. [21] Chaymi runakuna yuyayninwan-
lla mana atinllapachu Dyustaqa riqsiyta. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha yach'ayniyuq
kashpa, atin washawayninchiqta, paypa shumaq nutisyanda kriyiptinchiq. Piru mana
kriyiqkunaqam chay shumaq nutisyambaq: "Manam balinchu" ninllapa.

[22] Llaqta masiy isrraylinukuna, Jisuspi kriyinanllapaqam munanllaparaq milagrukunata
rikayta. Kanan grisyanukunaqam, yuyanllapa ancha yach'ayniyuqlla kayllapata. [23] Piru

* 1:19 Isaías 29.14

noqaykunaqam Jisukristupaq kayshina rimanillapa: “Kruspim wañurqan, uchanchiqmanda washawananchiq”, nishpa. Chayshina niptiyllapam, achka isrraylinukuna mana munanllapachu kriyiyta: Dyus Akrashqan Washadurmi wañurqan, nishpaqa. Mana isrraylinu kaqkunapismi chay yach'achikushqaypaq ninllapa: “Manam nimapaqpis balinchu”, nishpa.

24 Piru Dyuspi kriyiqkunaqa isrraylinukuna, grisyanukuna kashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan, nishpa. 25 Piru achka runakunam mana atinchu intyindiyta Dyus rurashqandaqa. Chaymi chay shumaq nutisyapaq: “Manam nimapaq balinchu”, ninllapa. Piru chayshina niptinllapapismi, Tayta Dyusqa yumbay chay runakunamanda mas pudirniyuq mas yach'ayniyuq.

26 Kuyashqay kriyiq masitakuna, allita yach'ayllapa: Qamkunaqam runakunapaqqa mana yach'ayniyuqchu kangillapa. Manam ni achka kamachikuqkuna, ni achka qellayniyuqkuna kangillapachu. 27 Piru paykunapaq tuntukuna kaptikillapapismi, Tayta Dyusqa akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chaymi chay palanganu yach'ayniyuqkuna rinllapa penqakuq. Mana kamachikuqkuna kaptinchiqpismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, chay kamachikuq runakuna penqakunanllapa. 28 Chayshina runakunapaq mana nimapaq baliptinchiqpismi, Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, yumbay kamachikuqmanda mas baliqkuna kananchiqllapa, paykuna amana nimapaq balinanllapa. 29 Chayshinam Tayta Dyusqa ruran, ama ni pipis paypa ñawpambi alabakanambaq.

30 Piru Tayta Dyus kikinmi noqanchiqkunata yanapawashqa kanchiq, Jisukristupi kriyishpa kawsananchiqllapa. Chayshina kriyiptinchiqmi, Jisukristuqa ancha allita yach'achiwanchiq Tayta Dyuspaq. Kanan tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiqmi, Tayta Dyuswan alliyachiwanchiq, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. 31 Chayshina Tayta Dyus washawaptinchiqqa, paytalla alabashunllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: “Qamkuna munashpa alabakaytaqa, ashwan Dyusta alabayllapa”, nishpa.*

2

Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiqllapa

1 Kriyiq masitakuna, noqa qamkunaman shamushpaqam, mana yach'achishurqaqchu trabajus palabrakunawanqa. 2 Ashwanmi nishurqaqllapa: “Jisukristum kruspi wañushqa, uchanchiqmanda washawananchiq”, nishpalla. Chaqa manam munarqaychu qamkunata suq layata yach'achishuytaqa. 3 Chaymi qamkunaman ch'ayashpaqa, manchashpa ch'apsikarqay: Manash' allitachu Dyuspaqqa yach'achikushaq, nishpa. 4 Kanan qamkunatam mana yach'achishurqaychu ancha yach'ayniyuq runashinaqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, qamkunataqa yach'achishurqaq, 5 chayshina Dyuspilla yuyakunaykillapa. Chaqa manam munanichu, yach'ayniyuq runakunapi yuyakunaykillapaqa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yach'achiwanchiq Dyuspaq

6 Piru Tayta Dyuspi allita kriyiqkunatam masta rinillapa yach'achiq Dyuspaq, ancha yach'ayniyuq kanambaqllapa. Piru manam noqaykunaqa yach'achikunichu kay mundupi yach'ayniyuq runakunashina, ni kamachikuq runakunashinaqa. Chaqa chay laya runakunaqam sintinsyaduna chingananllapa. 7 Ashwanmi Tayta Dyus yuyashqandalla yach'achikuniqa. Chaqa payqam kay munduta manaraq rurashpa yuyarqanna, paywan pulla syilupi kawsananchiq. 8 Piru kay mundupi kamachikuq runakunaqam Tayta Dyus yuyashqandaqa mana intyindirqanchu. Chaqa paykuna intyindishpaqam, kruspiqa mana wanchinandachu ancha pwidiq llipyaq Siñurninchiq Jisustaqa. 9 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

---

* 1:31 Jeremías 9.24

Manam pipis rikashqachu, ni uyashqachu, ni yuyashqachu Tayta Dyus rurashqan ancha shumaq kusaskunata. Piru tukuy chay shumaqkunatam Tayta Dyusqa rurashqa payta kuyaqkunapaq, nishpa.*

10 Piru kananqam Tayta Dyusqa chay pakadu kusaskunataqa Santu Ispiritunwan intyindichiwashqa kanchiq. Chaqa chay Santu Ispiritunqam, Tayta Dyuspa tukuy iman mas pakadu kaqta rikan, riqsin.

11 Manchu suq runa shunqombi yuyashqandaqa paylla yach'an. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunlla Dyus yuyashqandaqa yach'an. 12 Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, chay Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq. Paymi intyindichiwanchiq Tayta Dyus rurashqanda noqanchiqpaq. Chaymi manana yuyanchiqllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa.

13 Kanan noqaykunaqam mana yuyayniymandaqa yach'achikunichu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanllapa, paypa yuyayningunata payta ch'askiqkunata yach'achinayllapa

14 Piru Dyuspi mana kriyiqkunaqam Santu Ispiritu nishqandaqa mana atinllapachu intyindiyta. Paykunapaqqam tukuy chay shumaq nishqangunaqa mana nimapaq balinchu. Chaqa chaykunataqam Dyuspi kriyiqkunalla atinchiqllapa intyindiytaqa, Santu Ispiritun yanapawaptinchiq. 15 Chaymi Santu Ispirituwan kaqkunalla tukuy imapaq atinchiqllapa yach'ayta: ¿Allichu ichu mana? nishpa. Chay mana kriyiqkunaqam mana yach'anllapachu. Chaymi paykunaqa mana atinllapachu noqanchiqpaq yach'ayta: "Paymi uchayuq ichu mana", nishpaqa. 16 Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi nin: "Manam pipis atinchu intyindiyta Tayta Dyus yuyashqanda, ni atinchu nimatapis yach'achiyta Tayta Dyustaqa", nishpa.* Piru Santu Ispiritun yanapawaptinchiqmi, Jisukristushina atinchiqllapa yuyayta.

3

Yumbayninchiqri Dyuspaq trabajashun

1 Kriyiq masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritundaqam manaraq allita kasushpachu kawsaykangillapa. Ashwanmi chay mana kriyiqkunashina kawsaykangillapa. Chaymi taksha wambrakunashina kaptikillapa, manaraq atishqachu kani allita yach'achishuyta Jisukristupaq. 2 Tayta Dyus yach'achiwashqanchiqqam ancha mishki mikunashina. Piru qamkunaqam manaraq atishqallapachu kangi intyindiyta paypa chay mas trabajus rimayninda. Chaymi noqaqa Dyus nishqandaqa mas fasiltalla qamkunataqa yach'achishushqa kani ñuñuykaq wambritukunatashina. 3 Chaqa Jisuspi mana kriyiqkunashinam kawsaykangillapa, munashqaykitalla rurashpa, imbidyanakushpa, anyanakushpa. (Chaymi kanangaman manaraq atingillapachu Dyus nishqanda intyindiytaqa.) 4 Chaqa wakinnikikunam niykangillapa: "Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini", nishpa. Suqnikikunaqam ningillapa: "Apulus yach'achikushqandam kriyini", nishpa. Chayshina rimashpaqam, chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa.

5 Chaqa noqa Pablu yach'achikuq masiy Apuluswanqam mana nimachu kanillapa. Tayta Dyusmi noqaykunata kach'amuwashqa, pay nishqanda qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Jisuspi kriyishqallapa kangi. Chaqa noqa Pablu Apuluswanqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikushqallapa kani. 6 Chaymi qamkunata puntata yach'achishushpaqa, noqaqa tarpukuqshina trabajashqa kani. Chaymandaqam masanchiq Apulus, masta yach'achishushpaqa, suq parqokuqshina trabajashqa. Piru Tayta Dyusllam chay tarpudutaqa wiñachishqa. 7 Chaymi noqa tarpukuqshina kashpaqa, mana nimachu kani. Chayshinallam Apulus tarpuduta parqoqshina kashpa, mana nimachu. Piru Tayta Dyusmi ancha balin. Chaqa payllam chay tarpudutaqa wiñachin. 8 Chayri mayqan tarpukuqshina ichu parqokuqshina kashpaqa, Dyuspaqlla yach'achikuykan. Chaymi Dyusqa kadunuta

* 2:9 Isaías 64.4 * 2:16 Isaías 40.13

rin pagarawaqninchiq ima tantu trabajashqanchiqpaq. [9] Chaqa noqaqam Apuluswan
yach'achikuq masikuna kanillapa. Chayshina Tayta Dyuspaq yach'achikushpaqam,
ch'akrapishina trabajaykanillapa. Kanan qamkunaqam Tayta Dyuspa ch'akranshina
kangillapa.

Dyuspa adurana wasinshinapismi kangillapa. Chaqa qamkunamandam payqa suq atun
shumaq adurana wasitashina ruraykan. [10] Chaymi Tayta Dyus yanapawaptin, puntata
qamkunata allita yach'achishurqaq, suq allin albañil wasipa simyintunda ruraqshina.
Chaymandaqam suqkuna masta yach'achishushpaqa, chay wasita ushyaqshina kashqal-
lapa. Piru yumbay chay ushyaqkunaqa allita yuyanqallapa: ¿Allitachu yach'achikuykani
ichu mana? nishpa. [11] Chaqa Dyuspa wasimba simyintunqam Jisukristu. Chaymi
mana ni pipis atinchu rurayta suq laya simyintuta, Dyuspa adurana wasinshina kaqta
ruranambaqqa. [12] Piru suq albañilqam chay simyintupa sawambiqa achka laya kusasku-
nawan atin rurayta allin wasita ichu mana baliq wasita. Allita yach'achikushpaqam,
ancha baliq urumanda, qellaymanda, ancha ch'aniyuq rumikunamanda Dyuspa wasinda
ruraykanmanshina. Piru mana allita yach'achikuqqam mana baliq qerumanda ichu
uqshamanda ichu shukchamanda Dyuspa adurana wasinda ruraykanmanshina. [13] Chaymi
Jisukristu kutimushpaqa, ninawan rin mallipaq chay rurashqanchiqta: ¿Balinchu ichu
mana? nishpa.

Chaymi chay mana baliq rurashqanchiqta rin rupachiq, chay mana baliq qerumanda
ichu uqshamanda ichu shukchamanda rurashqa wasita rupachiykanmanshina. Piru
chay allita ruraqkunaqam chay urumanda, qellaymanda ichu ch'aniyuq rumikunamanda
wasitashina rurashqallapa. Chaymi wasin ninapishina kaptimbis, mana rinchu rupashpa
chingaq. [14] Chaymi Tayta Dyusta allita sirbiptinchiq, payqa primyunchiqta rin qowaqn-
inchiq. [15] Piru mana allita sirbiptinchiqqam, Dyusqa mana nima primyuta rinchu qowaqn-
inchiq. Piru manam rinchiqllapachu chingaq. Ashwanmi apinitas rin washawaqninchiq,
suq runa nina piskaykaptin washakaqshina.

[16] ¿Manachu yach'angillapa: Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiql-
lapa; Dyuspa Santu Ispiritunmi noqanchiqkunapi tiyan, nishpaqa? [17] Chaymi suq runa
inkitashuptinllapa, qamkunapura akrakanaykiqa, Tayta Dyus rin chingachiq chay inki-
tashuqtaqa. Chaqa payqam dañachishqa Dyuspa santu adurana wasinshina kaqkunata.

[18] Chayri ama ni mayqannikipis ingañakaychu, yuyashpa: Kay mundupi tiyaqkuna-
paqmi ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwanri yuyayllapa: Manam achkataqa
yach'anichu, nishpa. Kanan chayshina umildi kashpaqam, allip yach'ayniyuqkuna
ringillapa kaq.

[19] Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yach'ayniyuqkunataqa tuntukunapaq riqsin.
Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Tayta Dyusmi binsin chay 'Yach'ayniyuqmi
kani' niqkunataqa. Chayraykum ancha yuyaptinllapapis tukuy imapi binsinanllapa,
Dyuspa ñawpambi tuntukunashina kidanllapa", nishpa.* [20] Chay Santu Librumbim
nimbis: "Tayta Dyusmi yach'ayniyuq runakunapa yumbay yuyashqangunata mana
baliqpaq riqsin", nishpa.* [21-22] Piru Tayta Dyusllam noqa Pabluta, Apulusta, Pidrutapis
kach'amuwashqa, qamkunata yach'achishunay. Chaqa Dyusllam kay mundupa tukuy
iman kaqkunata qoshushqallapa qamkunapa byinnikipaq. Chayri ama alabakaylla-
pachu: "Chay yach'ayniyuq runatam kasuni", nishpaqa. Ashwanri allita yach'ayllapa:
Kawsaptinchiqllapa ichu wañuptinchiqpismi, tukuy imapi Tayta Dyuslla noqanchiqku-
nata yanapawanchiq, nishpa. [23] Chaqa noqanchiqkunaqam Jisukristupa masangunashina,
paningunashina kanchiqllapa. Kanan Jisukristuqam Dyuspa Churin.

4

Kayshinam apustulkuna Dyusta sirbirqanllapa

* 3:19 Job 5.13 * 3:20 Salmo 94.11

1 Allita intyindiyllapa noqaykuna Jisukristupa yanapakuqnin kashqayllapata.
Chaqa paymi noqaykuna apustulningunata numbrawashqa, Tayta Dyus pakadu
yuyashqanda yach'achikunayllapa. 2 Mayá, suq kach'aduqa allita kumplinqa patrunnin
kamachishqanda. (Chaqa patrunninmi payta rin jusgaq.) 3 Chaymi noqaqa mana
nimatapis manchanichu, qamkuna ichu suqkuna jusgawaptikillapa. Manam ni
noqa kikiy jusgakanichu. 4 Chaqa noqa kikiy uchayuq kashpam, atini ingañakayta:
Manam uchayuqchu kani, nishpa. Piru Tayta Dyusmi ancha allita yach'an: Pablum
uchayuq ichu mana uchayuqchu, nishpaqa. Chaymi paylla balin jusgawanambaq.
5 Chayraykum niykillapa, ama dasqa jusganakuychu. Ashwanri shuyayllapa, Siñurninchiq
Jisus kay pachaman shamunangaman. Chaqa pay shamushpam, tukuy ima pakadu
yuyashqanchiqta, rurashqanchiqta allita yach'ashpa, rin jusgawaqninchiq. Chaymi allita
rurashqa kaptinchiqqa, rin alabawaqninchiq.

6 Masitakuna, byinnikipaqmi niykillapa, noqa Pablu masanchiq Apuluswan
kawsashqayshina, qamkunapis kawsayllapa, Dyuspa Santu Librunda allita kasushpa.
Chayri ama ni mayqanniki afaniruyashpaqa, suq yach'achikuqta ancha alabaychu,
suq yach'achikuqta disprisyashpa. 7 Chaqa qamkunaqam mana suqkunamandaqa mas
baliqchu kangillapa. Ashwan Tayta Dyusllam chay tukuy ima kusasnikikunata qoshushqa.
Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa afaniruyangillapa: Noqa kikiyllam tukuy
imayta kunsigishqa kani, tukuy imayuq kanaypaq, nishpaqa?

8 Chaqa qamkunallam kayshina alabakangillapa: Tukuy imayuqmi kanillapa. Gubyir-
nushinam kanillapa, nishpa. Piru noqaykunataqam manana kasuwangillapachu. Paqtar
pudirniyuq gubyirnu kangimanllapa, noqaykunapis pullaykillapa kamachikunayllapa.
9 Piru noqaykuna Dyuspa apustulninguna kashpapismi, mana chayshinachu yuyanil-
lapa. Ashwanmi yuyanillapa: Manam nimapaq balinichu, nishpa. Kanan Jisuspaq
yach'achikushpa, ima diyach'i wañushaqllapa. Chaqa suq atun pamba pugllanapishi-
nam kanillapa, Dyusta kuntraqkuna wanchiwaptinllapa, yumbay runakuna, anjilkuna
rikawananllapa.

10 Noqaykuna Jisukristupaq yach'achikushqayraykum, achka runakuna ninllapa:
“Paykunaqam ancha tuntukuna”, nishpa. Piru qamkunapaqqam ninllapa:
“Paykunaqam ancha yach'ayniyuqkuna”, nishpa. Kanan noqaykunaqam mana chay
kamachikuqshinachu purinillapa. Piru qamkunaqam kamachikuqshina puringillapa.
Chaymi achka runakuna qamkunataqa rrispitashungi. Piru noqaykunataqam
disprisyawanllapa. 11 Chaqa noqaykunaqam kanangaman achka diyakuna mikunaypaq,
yakupaq, sawaypaqllapa padisinillapa. Kanan runakunaqam ancha maqawanllapa.
Manam ni wasiyuqchu kanillapa. 12 Noqaykuna kikiymi shayku shayku trabajanillapa
mantyinikanaypaq. Mana kriyiqkuna musyawaptimbismi, Dyusman ancha
mañakunillapa, paykunata yanapanambaq. Kanan Dyusta kuntraqkuna noqaykunata
qesachawaptinmi, mana shaykuq agwantanillapa. 13 Noqaykunapaq mana allita
rimaptinllapapismi, paykunata shumaqta kunanillapa. Piru kanangamanmi kay
mundupiqa rikawanllapa wanutashina. Chaymi wichukuwanambaqna kaykanllapa.

14 Kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkunaqam wambrayshina kangillapa. Chaymi
ancha kuyashushpa, mana munanichu penqachishuyta. Ashwanmi kay kartata
kach'amuni, shumaqta kunashunaypaq. 15 Qamkuna 10.000 yach'achikuqmanda Jisukris-
tupaq yach'akushpaqam, suq taytayuqshinalla kangillapa. Chaqa noqalla puntata Jisuspa
shumaq nutisyanda yach'achishuptiymi, paypi kriyirqaykillapa. 16 Chayri ancha rrugaykil-
lapa, noqashina kawsanayki. 17 Chayraykum kay masanchiq Timutiyuta qamkunaman
kach'amuni. (Chaqa payqam, noqamanda yach'akushpa, Jisukristupi ancha allita kriy-
ishqa.) Chaymi payqa wambrayshina. Pay nishunqallapa: “Pablum kayshina kawsaykan,
kayshina yach'achiykan yumbay llaqtakunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunata”, nishpa.

18 Wakinnikiqam ancha palanganuyashpa, alabakangillapa, yuyashpa: Pabluqam mana
rinchu shamuq anyawaqninchiq, nishpa. 19 Piru Siñurninchiq Jisus munaptinqam, utqa
rini shamuq watukushuqllapa. Rikashushpallapam, allita yach'ashaq: Chay palanganu

kaqkunachu Dyuspa pudirninwan milagrukunata atinllapa rurayta, ichu shiminwanlla
rimaykanllapa, nishpa. [20] Chaqa Tayta Dyusta allipta kasushpaqam, mana rinchiqllapachu
rimaqllaqa. Ashwanmi paypa pudirninwan tukuy ima munashqanda rinchiqllapa ruraq.
[21] Mayá, noqa shamushpaqa, ¿imatam munangillapa ruranaypaq? ¿Munangillapachu
kastigashunaq, ichu ancha kuyashushpa, kushikushpa, shumaqta yach'achishunaqllapa?

5

Pablum nirqan, suq ancha uchayuq runata kriyiq masingunamanda wichukunanllapa

[1] Yach'ashqam kani: Suqnikish madrastanda warmikushqa, nishpa. Piru Dyuspi
mana kriyiqkunapismi mana dijanllapachu, chay laya ancha fiyu uchata ruranambaqqa.
[2] Piru chay runa chay ancha fiyu uchata ruraptimbismi, qamkunaqa palanganukuna
kangillapa. Mas allich'i kanman, qamkuna malaganayashpa penqakunayki. Chayri
chay mana alli ruraqtaqa wichukuyllapa, amana tandakanambaq qamkunawan. [3] Chaqa
noqa qamkunamanda karupi kashpapismi, mana nimatapis qamkunata qonqashushqachu
kani. Chaymi yuyashushpa, pullaykishina kashpa, chay ancha uchayuq runata jus-
gashqana kani, kastigadu kanambaq. [4] Chaqa Siñurninchiq Jisuspa shutimbi qamkuna
tandanakuptikiqam, noqapis yuyayniypiqa qamkunawan kashaq. Siñurninchiq Jisuspismi
qamkunawan kashpa, pudirninwan ancha rin yanapashuqllapa. [5] Chayri chay uchayuq
runata dyabluman intrigakuyllapa. Chayshina ruraptikillapam, Tayta Dyusqa manana
rinchu kwidaq paytaqa. Ashwanmi dyabluna rin padisichiq. Chayshina kwirpunda ancha
padisichiptinri, paqta chay runaqa ucha rurashqanda dijashpa, Dyusman mañakunqa
pirdunanambaq. Chayshina pirdunaptinmi, Siñurninchiq Jisus shamushpa rin washaq.

[6] Piru qamkunaqa ama alabakaychu. ¿Manachu intyindingillapa kay kumparasyun
nishqanda: "Ashla libadurallam achka mach'kata atin saksachiyta" nishpa? (Chayshi-
nallam qamkunapi suq kriyiq masinchiqlla uchata rurashpaqa, atin dañachiyta achka
kriyiq masinchiqkunata, paykunapis uchata rurananllapa.) [7] Chayri chay uchaykiku-
nataqa dijayllapana, suqkunata ama qash'anaykillapa, paykunapis uchata ama ruranan-
llapa. Chayshina uchaykikunata dijashpaqam, ancha limpyu masa mana nima libadu-
rayuqshina ringillapa kaq, chay Paskwa fyistapi rurashqan masashina. Chaqa chaypaqmi
Jisukristuqa chay Paskwa fyistapi wañurqan suq uñitashina, tukuy uchanchiqmanda
pirdunawananchiq. [8] Kanan chay libadurayuq tandaqam yuyachiwanchiq uchanchiqku-
napaq. Chaymi Paskwa fyistapiqa kachangakunatalla mikunchiqllapa. Chayri chay
uchanchiqkunata dijashpa, tukuy diyakunata allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashunl-
lapa, chay tanda mana nima libadurayuqshina kananchiqllapa.

[9] Noqaqam chay suq kartaypi nishurqaqllapa: "Ama tandakayllapachu chay mana
rrispitunwan puñuqkunawanqa", nishpa. [10] Piru chayshinaqam niykillapa uchayuq
kriyiq masinchiqkunapaqlla. Manam niykillapachu: "Chay mana kriyiqkunamanda
akrakayllapa", nishpaqa. Awnki suqwan, suqwan puñuptinllapa ichu qellayta ancha
munaptinllapa, ichu suwakuptinllapa ichu amitu layata aduraptinllapapis, paykunata
parlachishunllapa. Chaqa kay mundumanda manaraq lluqshishpaqam, paykunamandaqa
mana atinchiqllapachu akrakaytaqa. [11] Ashwanmi nishurqaqllapa akrakanaykiqa chay
runa ichu warmi shiminwanlla Jisuspi kriyiqkunamanda. Chaqa chay kriyiq tukuqku-
naqam mañusukuna, nisyukuna, amitu layata aduraqkuna, llullakuqkuna, suwakuqkuna,
mach'aqkuna. Chay laya kriyiq tukuqkunamandam munani qamkuna akrakanaykiqa.
Chay layakunawanqa ama ni mikuyllapachu.

[12-13] Piru chay mana kriyiqkuna uchata ruraptinllapaqam, noqanchiqkunaqa mana
nimatapis atinchiqchu jusgayta, kastigadu kananllapa. Chaqa Tayta Dyusllam chay
mana kriyiqkunataqa rin jusgaq. Piru chay kriyiq masinchiqkuna uchata ruraptinqa,
noqanchiqkuna paykunataqa jusgashunllapa. Chayri chay ancha uchayuq runataqa ama
dijayllapachu, qamkunawan tandakanambaqqa.

6

Jisuspi kriyiq masinchiqtaqa ama dimandashunchu

1 Qamkuna suq kriyiq masinchiqwan imapaq piñakushpaqa, ama nimatapis riyllapachu
dimandaq juyiskunapiqa. Chaqa chay juyiskuna Jisuspi mana kriyiqkuna kashpaqam,
¿imashinam atinman allita justisyata ruraytaqa? Chayri kriyiq masinchiqkunaman riyl-
lapa, paykuna allita justisyata rurananllapa. 2 ¿Manachu yach'angillapa: Jwisyu diyapim
noqanchiqkuna rinchiqllapa jusgaq yumbay mana kriyiqkunata, nishpaqa? Chayshina
atishpa jusgaytaqa, ¿ima manachu atingillapa qamkunapuralla allichayta chay taksha
prublimakunataqa? 3 ¿Manachu yach'angillapa: Anjilkunatapis rinchiqllapa jusgaq, nish-
paqa? Chayri kay mundupi kawsashpaqa, kriyiq masinchiqkunata noqanchiqkuna allita
jusgashunllapa. 4 Chayrayku kay mundupa kusasningunapaq pilyashpaqa, mana nimapaq
balinchu rinaykillapa mana kriyiq juyiskunamanqa. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa
mana nimatapis yach'anllapachu, Dyuspi kriyiqkunata jusgananllapa. 5 Chaykunataqam
niykillapa, qamkuna penqakunayki. ¿Akasuchu qamkunapi mana kan ni suq yach'ayniyuq
kriyiq masinchiq, allichanambaq qamkunapura anyanakushqaykita? 6 ¡Piru qamku-
naqam suq kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqa, ringillapa dimandanakuq mana kriyiq
juyiskunaman!
7 Chayshina kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqam, ancha penqakuypaqta
kawsaykangillapa. Chayri kriyiq masinchiq mana allita rurashuptinqa, dijayllapa
imatapis qoch'ishunambaq. 8 Piru chaykunata yach'ashpapismi, mana kasungillapachu.
Kanan ashwambam qamkuna kikiki asta kriyiq masinchiqkunata dañachishpa,
imangunata qoch'ingillapa.
9-10 Chayri allita intyindiyllapa. Ama dijakayllapachu ingañashunanllapa. Chaqa
uchayuqkunaqam mana rinchu riq syiluman, Dyuswan kawsananllapa. Chaymi
runa, warmi manaraq rrispituyuq kashpa, amaraq piwambis puñunqachu. Chaqa
mana rrispitunwan puñuqkuna, amitu layakunata aduraqkuna, ullqopura warmiwan-
shina puñuqkuna, ladrunguna, nisyukuna, mach'aqkuna, kwintirukuna, llullakushpa
qoch'ikuqkunaqam mana rinllapachu kawsaq Dyuswanqa. 11 Kanan manaraq Jisuspi
kriyishpaqam, wakinnikiqa chay laya mana alli ruraqkuna karqaykillapa. Piru kanan-
qam tukuy uchaykimanda pirdunaduna kangillapa. Chaymi kananqa Siñurninchiq
Jisus washashushqanrayku, Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashushqa, Tayta
Dyuswan shumaqta alliyanaykillapa.

Shumaqtar kawsashun, suqkuna animakanan, Dyusta alabananllapa

12 Wakinnikikunash ningillapa: "Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiqllapa ru-
rayta", nishpa. Arí, piru yumbay rurashqanchiqqam mana yanapawanchiqchu. Chayri
kwirpunchiq mana allita munaptin ruraytaqa, sujitashpa, ama uchataqa rurashunchu.
13 Chaqa wakin runakunaqam allip kaqta kayshina rimashqallapa: "Tayta Dyusqam
mikunataqa rurashqa mikunanchiq. Chayshinallam pach'anchiqtapis rurashqa, chayman
mikunanchiq. (Piru paykunaqam ninllapapis: Chaymi kwirpunchiq munashqandalla
rurashpa, atinchiq kawsayta", nishpa.) Piru manam balinchu chayshina yuyananchiq.
Chaqa Siñurninchiqqam suq diya rin ushyaq pach'anchiqta, mikunanchiqtapis. Payqam
kwirpunchiqtaqa rurashqa, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. Manam rurashqachu,
piwambis puñushpa, uchata rurananchiqqa. Ashwanmi Siñurninchiqqa kwirpunchiqtaqa
allita kwidan. 14 Chaymi payqa ancha pudirniyuq kashpa, Siñurninchiq Jisusta wañushqan-
manda kawsachimurqan. Chayshinallam suq diya noqanchiqkunata wañushqanchiq-
manda rin kawsachiwaqninchiq.
15 ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Jisukristupalla, nishpaqa? Payllam
Siñurninchiqqa. Chayshina kaptinqa, ¿balinchu suq bandulira warmiwan puñunanchiq?
¡Manam nimapaqpis balinchu! ¡Chayri chay layataqa ama nunka rurashunchu! 16 Chaqa
Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqllapa: "Suq runa warmiwan tandanakushpaqam,

suq kwirpushinalla kidanllapa", nishpa.* Chaymi suq bandulira warmiwan puñushpaqa,
suq kwirpushinalla chay warmiwanqa kanchiqllapa. 17 Piru noqanchiqkunaqam Siñurn-
inchiq Jisuspi yuyakushpaqa, suq yuyaylla paywanqa kanchiqllapa.
18 Chayri chay laya uchakunamandaqa mitikayllapa. Chaqa suq laya uchakunaqam
kwirpunchiqtaqa mana dañachinchu. Piru suqwan suqwan puñushpaqam, kikin
kwirpunchiqta ancha dañachiykanchiq. 19 ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam
Dyuspa Santu Ispiritumba adurana wasinshina, nishpaqa? Chaqa Dyusqam Santu
Ispiritunda qowashqa kanchiq, noqanchiqkunapa kwirpunchiqpi tiyanambaq. Chaymi
kwirpunchiqkunaqa manana noqanchiqpachu; ashwanmi Tayta Dyuspana. 20 Chaqa
paymi ancha ch'aniyuqta pagarakushpa, randiwashqana kanchiqllapa. *[Nuta: Chay ancha
ch'aniyuqqam Jisuspa bidan karqan.]* Chayrayku Dyuspa wambranguna kashpaqa, paytalla
kasushunllapa tukuy yuyayninchiqwan, tukuy kwirpunchiqwan, yumbay rikawaqninchiq
Dyusta alabananllapa.

7

¿Kasarashunchu ichu mana?

1 Qamkunaqam suq kartapi tapuwashqa kangi: "¿Allichu suq runa warmiyuq kanambaq
ichu mana?" nishpa. Chay tapuwashqaykita munani nishuyllapata. Allim kanman
ama warmiyuqchu kananchiq. 2 Piru mana warmiyuq kashpaqam, wakingunaqa suqwan
suqwan puñun. Chaymi chay uchata ama ruranannllapa, alli kanman, yumbay runa,
warmi kasarananllapa, kadunu warmiyuq ichu qosayuq kanambaq. 3 Chayshina runa
warmi kasarashpaqa, ama disprisyanakunqachu puñunambaqqa. 4 Chaqa chay warmipa
kwirpunqam qosambana. Mananam warmin kikimbachu. Chayshinallam chay qosamba
kwirpumbis warmimbana. Mananam pay kikimbachu. 5 Chayri warmiqa qosanwan
ichu runa warminwanqa ama ñiganakunqachu puñunambaqqa. Piru maynimbis Tayta
Dyusman masta munashpa mañakuytaqa, atingimanllapa ishkandiki parlayta: "Chay
diyakunaqa ama pulla puñushunchu, Dyusman masta mañakunanchiq", nishpa. Piru
chayshina Dyusman mañakushpaqa, pullana puñuriyllapa, dyablu ama tyintashunanl-
lapa.
6 Tukuy kaykunatam kunaykillapa, qamkunata yanapashunaypaq. Piru manam qamku-
nataqa kamachiykichu, chayshina ruranaykiqa. 7 Chaqa noqapaqqam mas alli kanman,
yumbay runa, warmi noqashina sapalanlla kanambaqllapa. Piru Tayta Dyus allita riqsi-
waqninchiqmi, wakinda yanapan, kasarashpa, shumaqta kawsananllapa. Suqkunataqam
yanapan, sapalanlla kashpa, shumaqta kawsananllapa.
8 Chaymi chulukunata, chinakunata, biyudakunata kayshina kunaykillapa: Allim kan-
man noqashina sapalaykilla kawsanaykillapa. 9 Piru kwirpuykita mana atishpa sujitay-
taqa, kasarayllapa, ama uchata ruranaykillapa, nishpa.
10 Kriyiq masitakuna, yumbay rrispituyuq kaqkunatam kayshina kamachiykillapa:
Warmikuna runayuq kashpaqa, ama akrakayllapachu runaykimandaqa, nishpa. Kay ka-
machishushqayqam mana noqapa yuyayniychu. Chaqa kaytaqam Siñurninchiq Jisukristu
kamachiwashqa kanchiqllapa. 11 Piru suq warmi runanmanda akrakashpaqa, amana
kanqachu suq runawanqa. Ashwan munashpa runayuq kariytaqa, mushuqmanda chay
runanwanlla tandanakurinqa. Piru runanwan mana tandanakushpaqa, sapalanllana
kawsanqa. Chayshinalla runapis warminmandaqa ama akrakanqachu.
12 Piru wakin laya rrispituyuq kaqkunapaqqam Siñurninchiq Jisukristu mana
yach'achikurqanchu. Chaymi noqalla kayshina kunaykillapa: Suq runa warmiyuq kashpa,
Jisuspi kriyiptin, chay mana kriyiq warmin paymanda mana munaptin akrakaytaqa, ama
akrakanqachu. 13 Chayshinalla suq warmi Jisuspi kriyiptin, mana kriyiq runan mana
munaptin akrakaytaqa, chay runanmandaqa ama akrakanqachu. 14 Chaqa chay warmi
Jisuspi kriyishqanraykum, Tayta Dyusqa runandapis rin yanapaq. Chayshinallam suq
kriyiq masinchiqpa warmin mana kriyiq kaptimbis, Tayta Dyusqa chay warmita rin

* 6:16 Génesis 2.24

yanapaq, runan Dyuspa wambran kashqanrayku. Paykunapa wambrangunapismi
Dyuspaq yach'akushpa rinllapa wiñaq. Piru taytan mamanmanda akrakaptinqam,
wakin wambrangunaqa Dyuspi mana kriyiqkunawan rinllapa wiñaq. Chaymi paykunaqa
Dyuspaqqa mana yach'akunmanllapachu. 15 Piru chay mana kriyiq warmi ichu runa
munaptin akrakaytaqa, dijayllapa akrakanambaq. Chayshina akrakaptinqam, chay kriyiq
masinchiqqa Dyuspaqqa mana uchayuqchu. Librinam kidan. Chaqa Tayta Dyusqam
munan, shumaqta kawsananchiqllapa. 16 Manam yach'anchiqchu: Qam panisita, ¿chay
runaykitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu mana? Qambis, kriyiq
masita, ¿warmikitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu mana? nishpa.

17 Jisuspi kriyishpaqa, allin kustumbrikikunata ama dijayllapachu. Ashwanri yuyayllapa:
Dyusmi kayshina rurawashqa, nishpa. Chayshinam yumbay llaqtakunapi tandakaq
kriyiq masinchiqkunata yach'achini. 18 Chayri qamkuna kwirpuykipi siñalniyuq kashpa,
Jisuspi kriyishpaqa, siñalniyuqlla kidayllapa. Piru mana siñalniyuq kashpa, Jisuspi
kriyishpaqa, chayshinalla kidayllapa. Chay siñaltaqa ama ruraylapachu kwirpuykipiqa.
19 Chaqa manam nimapaq balinchu, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapaqa.
Ashwanmi ancha balin Dyus kamachikushqanda kasunanchiqllapa. 20 Chayri Jisuspi
kriyishpaqa, yumbay chay allin kustumbrikiwanlla kidayllapa. 21 Chayri ama llakiychu:
Randishqa kriyadulla kani, nishpaqa. Piru chay patrunnikimanda pirmisuta atishpa
surqoyta lluqshinaykiqa, lluqshiy, amana randishqa kriyadu kanayki. 22 Wakinnikikunam
runakunapa randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru chayshina kashpapismi, Jisuspi
kriyishpaqa, librina kangillapa dyablumanda, amana paypa kriyadunguna kanaykillapa.

Wakinnikikunaqam runakunapa mana randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru
Jisukristupi kriyishpaqam, paypa randishqa kriyadunna kangillapa, paytalla kasushpa
kawsanaykillapa. 23 Chaqa Jisukristum kruspi wañushpa, randiwarqanchiq, amana
dyablupa kriyadunshina kawsananchiq. Chayraykur runakuna animachiwaptinchiq,
uchata rurananchiqqa, amana kasushunchu. 24 Chayri kriyiq masitakuna, ama kambyay-
lapachu chay allin kustumbrikikunata. Ashwanri Dyuspi yuyakushpa kawsayllapa.

25 Kananqam qamkuna sultirukunata, sultirakunata kayshina kunaykillapa: Siñurn-
inchiq Jisusqam qamkunapaqqa mana kamachiwarqanchu: Kayshina ruranqallapa,
nishpaqa. Piru noqa yuyashqaytallam yach'achiykillapa. Kay nishushqayqam ancha
balin. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum llakipawashpa yanapawan, allita qamkunata
yach'achishunay. 26 Kay tyimpupiqam Jisuspi kriyishqanchiqrayku, ancha padisishpa
kawsaykanchiqllapa. Chaymi noqapaqqa mas alli kanman, runakuna, warmikunapis
chay kashqanshinalla kidanambaq. 27 Chayri qamkuna rrispituyuqkunaqa ama akrakayl-
lapachu. Sultirukunapis ama warmikuychu ni runakuychu. 28 Piru munashpa warmikuy-
taqa, warmikuyllapa. Chayshina warmikushpaqam, mana uchataqa ruraykangillapachu.
Chayshinallam suq china runakushpa, mana uchataqa ruraykanchu. Piru warmiyuqkuna,
runayuqkunaqam masta rinllapa padisiq, kay mundupi kuntrawaptinchiqllapa. Chaymi
mas alli kanman, sultirukuna kanaykillapa.

29 Kriyiq masitakuna, ancham munani, kayta intyindinaykillapa: Kananmandaqam
ashla tyimpullana kidan. Chayri ama ancha yuyashunchu kay mundupa kusasningu-
napaq. Qamkuna kasaradukunar ama yuyayllapachu: Warmiyuq ichu runayuq kashpaqam,
manana atinichu ñakayta Dyuspaqqa, nishpaqa. Ashwanri chay sapalanlla kaqkunashina
tukuy imapi Dyuspaqlla kawsayllapa. 30 Chayri mayqanniki lutupi kashpapis, ama
anchaqa llakiychu. (Ashwanri Dyuspaqlla kawsayllapa.) Chayshinallar mayqanniki
imapaq kushikushpapis, ama anchaqa kushikuychu. (Ashwanri Dyuspi kriyishqayki-
rayku mastaqa kushikuy.) Chayshinalla qamkuna imata randiqkunapis ama chay kusas-
nikikunapiqa yuyayllapachu. (Ashwanri mana nimayuqkunashina Dyuspilla yuyakushpa,
kawsayllapa.) 31 Kay bidapim wakinninchiqqa achka kusasniyuq kanchiqllapa. Piru chay
kusasninchiqpiqa ama yuyakushpachu, mana nimayuqshina kawsashunllapa. Chaqa kay
munduqam tukuy kusasnindin rin ushyakaq.

32 Chaymi kunaykillapa, ama ancha kunsidirashpachu kawsanaykillapa. Chay sultiru
kriyiq masinchiqkunaqam ancha yuyanllapa: ¿Imashinam atini kushichiyta Siñurn-
inchiq Jisusta? nishpa. 33 Piru warmiyuq kriyiq masinchiqkunaqam masta yuyanl-
lapa kay mundupi kaq kusaskunapaq: ¿Imashinam kushichishaq warmiyta? nishpa.
34 Chayshinallam chay runayuq warmikunapis chay china sultirakunawanqa mana ig-
walchu. Chaqa sultirakunaqam ancha tyimpuyuq, Dyusta sirbinanllapa tukuy ispiritun-
wan tukuy kwirpunwan. Piru runayuqkunaqam masta yuyanllapa kay mundupi tukuy
ima kaqkunapaq, qosanda kushichinanllapa.
35 Chaymi kayshina kunaykillapa, qamkunata yanapashunay, Tayta Dyuspaqlla tukuy
shunqo kawsanaykillapa, ama suqta suqta yuyashpa, kunsidiranayki. Piru manam
kamachiykillapachu kasaranayki ni ama kasaranaykiqa.
36 Chayri mayqan runapa suq chinan idarniyuqna kaptinqa, allita yuyanqa: Allinachu
kasaranambaq ichu mana, nishpa. Allina kasaranan kaptinqa, dijanqa kasaranambaq.
Chaqa kasarashpaqam, mana nima uchayuqchu rin kaq. 37 Piru suq tayta chinambaq
ancha allita yuyashpa, niptin: “Chinayqa ama kasaranmanchu”, nishpaqa, paypis allita ru-
raykan. 38 Chayshinallam wakinniki kasarashpapis, allita ruraykangillapa. Wakinnikikuna
mana kasaraqkunapismi mas allita ruraykangillapa. *[Nuta: Grigu rimaypim chay kasaranan
warmipaq nin: “suq runapa dunsillan”, nishpa. Piru manam ancha allitaqa yach'anchiqchu: Chay
warmichu taytamba dunsillan ichu nubyumba dunsillan, nishpaqa.]*
39 Kanan suq warmi runayuqpis chay runanwanlla kawsanqa. Piru runan wañuptinqa,
munashpa kasarayta, atin kasarariyta gustashqan runawan; piru Jisuspi kriyiq masinwan-
lla. 40 Piru noqaqam yuyani: Chay biyuda sapalanllana kidashpaqam, masta kushikushpa
rin kawsaq. Noqaqam kriyinipis: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawaykan, kayshina
kunashunaypaq, nishpa.

8

Kayshinar yuyashun amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq

1 Mayá, kananmi munani yach'anaykillapa chay amitu layakunapaq ufrindashqan
aychapaq. Chaypaqqam achka noqanchiqkuna yach'anchiqllapa: ¿Balinchu chay laya
aychata mikunanchiq ichu mana, nishpa? Piru chayta yach'ashpapismi, mana balinchu
alabakananchiq. Ashwanri chay manaraq allita yach'aq kriyiq masinchiqkunata kuyashpa
yanapashunllapa, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. 2 Chayri mayqan runa alabakashpa
niptin: “Ancha yach'ayniyuqmi kani”, nishpaqam, manaraq allitaqa yach'anchu Dyus
nishqandaqa. 3 Piru Tayta Dyusta allita kuyaptinchiqqam, payqa noqanchiqkunata
wambrangunapaq riqsiwanchiq.
4-5 Chaymi noqanchiqkunaqa allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusllam Dyusqa,
nishpa. Chaqa manam kanchu suq dyuskunaqa. Piru achka runakunam mana allita
yach'ashpachu, kriyinllapa: Kay pachapi anaq syilupim achka dyuskuna kan, nishpa. Piru
chay dyuskunaqam mana kawsaqkunachu. (Chaymi chay aychata ufrisishqangunaqa
aychalla.) 6 Chaqa noqanchiqkunaqam allita yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusllam
allip Dyusqa. Paymi Taytanchiqllapa. Payllam tukuy imata rurashqa, nishpa. Chaymi
noqanchiqkunaqa pay munashqanshina kawsanchiqllapa. Siñurninchiqpismi suqlla.
Paymi Jisukristu. Paywanmi Taytanchiq Dyus tukuy imata rurashqa. Kanan Jisukristum
noqanchiqkunata kawsachiwanchiq.
7 Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam chaykunataqa manaraq allitachu intyindin-
llapa. Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha kriyishqallapa: Chay dyuskunam
kawsanllapa, nishpa. Chaymi chay dyuskunapaq ufrindashqan aychataqa mana munan-
llapachu mikuyta. Chaqa paykunaqam yuyanllapa: Chay aychata mikushpaqam, chay
yanqa dyusta aduraykani. Chaymi uchata ruraykani, nishpa. 8 Piru noqanchiqkunaqam
yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam kuyawanchiqllapa, imata mikuptinchiq ichu mana
mikuptinchiqpis, nishpa.

9 Piru alli kaptimbis chay aychata mikunaykiqa, kwidakayllapa, chay mana alli yach'aq
kriyiq masinchiqkunata uchata ama rurachinaykillapa. 10 Kay ijimplupi yuyashun: Qam
Jisuspi yuyakushpam, yach'angi: Chay yanqa dyuskunaqam mana kawsaqchu, nishpa.
Chaymi chay yanqa dyuspa adurana wasimbi kashpa, mana manchashpachu, chay aychata
mikungi. Piru chaypi mikuykaptiki, suq kriyiq masinchiq mana alli yach'aq, rikashushpa
yuyanman: Chay yach'ayniyuq kriyiq masiymi chay dyusta aduraykan, nishpa. Chayshina
rikashushpakish, paypis animakanman chay aychata mikushpa, chay yanqa dyusta
aduranambaq. 11 Chayshina mas yach'ayniyuq kashpa, chay mikunata mikushpakish,
chay manaraq allita kriyiq masinchiqta dañachingiman chinganambaq. ¡Amar paytaqa
dañachiychu! Chaqa Jisukristuqam wañurqan, paytapis washanambaq. 12 Chayshina
chay kriyiq masinchiqkunata pandachishpaqam, paykunataqa ancha dañachingiman,
ama yach'ananllapa: ¿Imam alli, imam mana allichu? nishpa. Chayshina rurash-
paqam, Jisukristuta kuntrangimanllapa. 13 Chaymi chay mikushqayrayku suq kriyiq masiy
dañakaptinqa, mana nunka munanichu chay aychata mikuyta, chay masiyqa uchata ama
ruranambaq.

9

Jisuspaq yach'achikuqkunar kayshina kawsanqallapa

1 Noqa kikiymi Siñurninchiq Jisusta rikashqa kani. Paymi noqata akrawashqa,
apustulnin kanaypaq. Chaymi dirichuyuq kani, Dyustalla kasushpa, Churin Jis-
uspaq yach'achikunaypaq. Chayshina qamkunata yach'achishuptiymi, Siñurninchiq
Jisuspi kriyishqallapa kangi. 2 Kinsapch'i wakin runakunaqa mana munanllapachu
kriyiyta: Pablum Jisuspa apustulnin, nishpaqa. Piru qamkunaqam allita riqsiwangillapa.
Chaqa qamkunata yach'achishuptiyqa, Jisuspi kriyiptikim, payqa washashushqallapa.
Chayshina qamkunata yanapashuptiymi Jisuspi kriyinaykillapa, chay rikashuqkunapis
atinllapa yach'ayta: Pabluqam Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa.
3 Chaymi chay rimaqkunata kayshina nini: 4 Qamkunata yach'achishushpaqam,
dirichuyuq kani, qamkunamanda mantinsyunniyta ch'askinaypaq. 5 Munashpa kasaray-
tapismi, dirichuyuq kani kasaranaypaq suq kriyiq masinchiq warmiwan, noqawan pulla
purinambaq. Chaqa yach'achikuq masiy Pidru, Siñurninchiq Jisuspa masanguna, chay suq
apustulkunapismi kadunu warminwan pulla purinllapa, Tayta Dyuspaq yach'achikushpa.
6 ¿Ichu yuyangillapa: Pabluwan Birnabillam mana dirichuyuqchu mantinsyunninda
ch'askinambaq, nishpa? (Manam chayshinachu.) 7 Suq suldadu sirbisyupi kash-
paqam, mana pay kikinchu mikunanda randin mantyinikananqa, ¿manachu? Suq runa
ch'akrambi ubasta tarpushpapismi, chay tarpukushqanmanda mikun. Chayshinallam
animalkunata michiqkunapis, chay animalkunata qapishpa, lichinda upyanllapa, ¿man-
achu? (Chayshinallam noqaykunapis dirichuyuq kanillapa, kriyiq masinchiqkunamanda
mantinsyunniyta ch'askinayllapa.)
8 Chayshina nishushpaqam, mana runakuna yuyashqandallachu yach'achiykillapa.
Chaqa Muysispa liynimbismi chayshina yach'achikurqan. 9 Chaymi Dyuspa Santu Li-
brumbi Muysis kayshina yach'achiwanchiq: "Animalkunawan trillakushpaqa, shimin-
daqa ama watayllapachu. Mikunqam", nishpaqa.* Piru Tayta Dyus chayshina nishpaqam,
mana animalpaqllachu yach'achikurqanqa. 10 Ashwanmi chayshinaqa yach'achiwanchiq
yumbay trabajaqkunapaq. Chayri Dyuspaq mayqan yach'achikuqtapis allita yanapashun-
llapa. Chaqa suq yapukuq, suq trillakuqqam yuyan: Yanapaptiymi, rin qowaq kusichan-
manda, nishpa. 11 Chayshinallam noqaykuna Tayta Dyuspaq yach'achishushpaqa, suq
tarpukuqshina kanillapa. Chaymi dirichuyuq kanillapa, qamkuna noqaykunata yana-
pawanayki mikunaywan. 12 Chaqa chay suq yach'achikuqkunaqam dirichuyuq, qamku-
namanda mantinsyunninda ch'askinanllapa. Piru paykunamandaqam noqawan Birnabi

* 9:9 Deuteronomio 25.4

mas dirichuyuq kanillapa, noqaykunata qamkuna yanapawanayki. (Chaqa noqaykunam
Jisukristupaq mas puntata qamkunata yach'achishurqaq.)

Chayshina dirichuyuq kashpapismi, noqaykunaqa mana nimatapis qamkunataqa
mañashushqachu kani yanapawanaykiqa. Ashwanmi ancha padisishpa trabajashqallapa
kani, mikunayta randinayllapa, ama ni pipis yuyanambaq: Imata gananan raykum Jisuspa
shumaq nutisyanda yach'achikuykan, nishpa. 13 Qamkunaqam allita yach'angillapa:
Jirusalimbi Dyuspa adurana wasimbi chay trabajaqkunaqam chay wasipi ufrindashqan
mikunamanda suq partita ch'askinllapa, nishpa. Chay animal qoshqanllapata pata
altarpi wanchiqkunapismi chay aychamanda suq partita ch'askinllapa mantyinikanam-
baq. 14 Chayshinam Siñurninchiq Jisuspis nishqa, shumaq nutisyanda yach'achikuqkuna
mantinsyunninda ch'askinanllapa chay kriyiq masingunamanda. 15 Piru noqa chayshina
dirichuyuq kashpapismi, mana nunka qamkunataqa mañashushqachu kani, imatapis
qowanaykillapa. Chaymi kay kartata iskibrishpapis, mana nimatapis mañaykillapachu.
Ashwanmi Jisuspaq yach'achikushpaqa, listu kani wañunaypaq imapis mallaqmanda.
Chaqa manam munanichu, suqkuna ninambaq: "Pabluqam Dyuspaqqa yach'achikun
gananan raykulla", nishpa.

16 Piru Jisuspaq dibaldilla yach'achikushpaqam, mana nimatapis atinichu
alabakayta. Chaqa Siñurninchiqmi kamachiwashqa, shumaq nutisyanda imashinapis
yach'achikunaypaq. Chaymi chayshina mana yach'achikushpaqa, ¡akakawraq noqa!
17 Piru noqa kushikushpa, shumaq nutisyanda yach'achikuptiyqam, Tayta Dyusqa
primyuyta rin qowaq. Piru mana munaptiypismi, Tayta Dyusqa kach'amuwashqa, paypaq
yach'achikunaypaq. 18 Chaymi noqa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptiyqa,
Tayta Dyusqa ancha yanapawan, dibaldilla yach'achishushpa, ancha kushikunaypaq.
Kay kushikushqaymi primyuyqa. Chaymi dirichuyuq kashpa kubrashunaypaqpis, mana
nimatapis mañashushpachu, dibaldilla chay shumaq nutisyanda yach'achiykillapa.

19 Chayshina noqa mana ni pipa randishqa kriyadun kashpapismi, yumbaypa randishqa
kriyadunshina tikrakashqa kani, mas achka runakunata, warmikunata animachinaypaq,
Jisuspi kriyinanllapa. 20 Chaymi llaqta masiy isrraylinukunawan kashpaqa, paykunashina
Muysispa liyningunata allita kasuni. Awnki mana nisisaryu kaptimbis yumbay chay
liykunata kasunaypaq, allita kasuni, mas achka isrraylinukunata animachinaypaq, Jisuspi
kriyinanllapa. 21 Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunawan kashpapis, paykunashina
kawsani. Chaqa paykuna, Muysispa liyningunata mana yach'ashpaqam, suq laya
kustumbrikunawan kawsanllapa. Chaymi noqapis paykunashina kawsashpa, paykunata
yach'achini, Jisukristupi kriyinanllapa. Chayshina paykunata kuyashpaqam, Jisuspa
liyninda kasuykani. Chayshinaqam alabis Tayta Dyuspa liyningunatapis kumpliykani.
22 Chayshinallam Dyuspaq chay manaraq allita intyindiqkunawan kashpaqa, noqapis
paykunashina yuyani, paykunatapis mas allita Jisuspaq yach'achinaypaq. Achka laya
runakunashinam kashqa kani, imashinapis wakingunata animachinaypaq, Jisuspi kriy-
inanllapa. 23 Noqaqam chayshina rurani, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa
shumaq nutisyanda uyashpa, paypi kriyinanllapa, noqanchiqkunawan washadu kashpa,
pulla kushikunanchiqllapa.

24 Qamkunaqam yach'angillapa: Achka runakunam ancha kallpanllapa, binsikushpa,
primyunda ch'askinambaq. Piru suqllam binsikushpa, chay primyutaqa ch'askin.
Chayshinar qamkunapis chay kallpaqkunashina, atishqaykita ruray, tukuy imapi Dyusta
kasunaykillapa. Chayshina kasushpaqam, Dyusmanda suq ancha shumaq primyuykita
ringillapa ch'askiq. 25 Manchu suq runa pugllaqqa allichakashpa, ancha kwidakan, tukuy
imapi allita pugllanan. Chayshinam kwidakan, binsikushpa, suq ushyakaq primyu
kurunata ch'askinan. Chay kurunaqam rapramandalla kashpa, ashla tyimpupaqlla
duran. Piru noqanchiqkunaqam suq kuruna mana nunka ushyakaqta rinchiqllapa
ch'askiq primyunchiqtaqa. 26 Chaymi noqaqa chay kallpaq runakunashina ichu suq
pilyaq runashina, tukuy ima atishqayta rurani, uchata binsishpa, Dyusta allita sirbinay-
paq. Manam yanqallachu pilyaniqa wayrata maqaykaymanshina. 27 Ashwanmi kwirpuy

munashqandalla mana rurashpachu, ancha allita sujitakani, primyuyta ch'askinaypaq.
Chaqa mana munanichu suqkunata yach'achishpa, chaymanda noqa dañakashpa, manana
balinaypaq Dyuspaqqa.

10

Amitu layakunataqa ama adurashunchu

1 Kriyiq masitakuna, allita yuyayllapa Tayta Dyus chay unay agwiluyllapata yana-
pashqanda. Chaqa payqam paykunata chay Chupika Mar Yakupa ch'awpinda pasachirqan
pukutaypa waranda. 2 Chayshina chay mar yakuta, chay pukutaypa waranda pasash-
paqam, yakupi shutikuykanmanshina karqanllapa, Muysista kasushpa kawsananllapa.
3 Chaymandaqam Tayta Dyusqa yumbay chay unay agwiluykunata qararqan syilumanda
kaq mikunata. 4 Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay atun rumimanda yakuta surqoshpa,
yumbayta qorqan upyananllapa. Chay rumiqam Jisukristushina karqan. Chaqa paymi
paykunapa pullan rirqan. 5 Piru chayshina ancha yanapaptimbismi, yaqqa yumbay chay
agwiluykunaqa Tayta Dyusta mana munarqanllapachu kasuyta. Chaymi Tayta Dyusqa
dijarqan, chay chuncha chaki lugarkunapi waqpi kaypi wañunanllapa.

6 Tayta Dyusqam chay unay agwiluykuna rurashqambaq iskibrichirqan, noqanchiqkuna
paykunapaq yach'ashpa, ama munananchiq mana baliq kusaskunata paykunashina.
7 Chayri amitu layakunata ama adurashunllapachu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbi
niwanchiq: "Isrraylinukunaqam suq fyistata rurashpa, mikuqllapa, upyaqllapa, dansaql-
lapa, (amitu layata aduranannllapa)", nishpa. 8 Chaymi achka paykunaqa suqwan
suqwan puñushpa, ancha uchata rurarqanllapa. Chayraykum suq diyapilla 23.000
isrraylinukuna wañurqanllapa. Chayri noqanchiqkunaqa ama paykunashina suqwan
suqwanqa puñushunchu.

9 Amar mallipashunchu Tayta Dyusta chay unay agwiluykuna rurashqanshinaqa. Chaqa
paykunaqam yuyarqan: Manam rinchu kastigawaqninchiq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam
dijarqan, achka kulibrakuna paykunata kanishpa, wanchinanllapa. 10 Kanan Dyuspaqqa
ama kijakuyllapachu. Chaqa chayshina unay agwiluykuna kijakuptinllapam, Tayta
Dyuspa wanchikuq anjilnin paykunata ancha achkata wanchirqan.

11 Tayta Dyusqam chay unay agwiluykunata kastigashpaqa, chay tukuy ima pasashqam-
baq Santu Librumbi iskibrichirqan, chaykunata liyishpa, kay ultimu tyimpukunapi,
amana paykunashina kawsananchiqllapa. 12 Chayri yuyashpa: Noqaqam Jisuspi allita
yuyakuni, nishpapis, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. 13 Chaqa kay
mundupi kawsashpaqam, yumbayninchiq ancha mallipadu rinchiqllapa kaq. Dyablum
yumbayninchiqta ancha rin animachiwaqninchiq, uchata rurananchiqllapa. Piru Tayta
Dyusqam ancha allin. Ufrisiwashqanchiqtam rin kumpliq. Chaymi tukuy imapi rin yana-
pawaqninchiq, ancha padisishpapis, tukuy ima disgrasyakunata agwantashpa, dyabluta
binsinanchiqllapa.

14 Chayri kuyashqay kriyiq masitakuna, amitu layakunataqa ama nimatapis adurayl-
lapachu. 15 Noqaqam chayshina yach'achiykillapa yuyashpa: Yach'ayniyuq kashpam,
ringillapa intyindiq: ¿Pabluchu allip kaqta yach'achiwanchiq ichu mana? nishpa.

16 (Mayá, kananqa allita yuyashunllapa chay Santa Mikunapaq.) Manchu tandanakushpa
chay santu binuta upyananchiqqa, Dyusman mañakushpa, chay binuta upyanchiq.
Chayshina upyashpaqam, Jisukristu noqanchiqpaq yawarninda ich'ashqanrayku, pay-
wanqa suqllana kanchiqllapa. Chayshinallam chay santa tandata mikushpapis, Jis-
uswanqa suq kwirpullana kanchiqllapa. 17 Chaqa achka kashpapismi, suq tandatalla yum-
bayninchiq mikunchiqllapa. Chayraykum yumbayninchiq suq kwirpushinalla kanchiql-
lapa.

18 Allita yuyayllapa chay isrraylinu llaqta masiykunapaq. Paykunaqam Dyusman
ufrindashqan animalkunata wanchishpa, Dyuspa pata altarnimbi suq partita rupachin-
llapa, suq partita mikunllapa. Chaqa Dyusta adurashpam, suq partita pulla yumbay
mikunllapa. 19 Amitu layata aduraqkunapismi aychata rupachishpa, mikunllapa. Piru

chay amitu layaqam mana kawsaqchu. Chaymi chay aychaqa aychalla kidan. Chaqa
chay amitu layakunaqam mana atinchu dañachiyta, ama mikunanchiqqa. [20] Piru amitu
layakunata aduraqkunaqam animalningunata wanchishpaqa, aychanda dyablukunata
ufrisiykanllapa. Manam Tayta Dyustaqa qonllapachu. Chaymi noqaqa mana munanichu
nima tratuta ruranaykillapa dyablukunawanqa, chay aychata mikushpaqa. [21] Chaqa
Jisuspa Santa Mikunanda mikushpa, paypa kupanmanda upyashpaqa, mana balinchu
dyablukunapa mikunanda mikunaykillapa, ni paykunapa kupanmanda upyanaykillapa.
[22] Chaqa chayshina rurashpaqam, Siñurninchiqtaqa ancha piñachinchiqman. Piru ama
yuyashunllapachu: Tayta Dyustaqam atinchiq binsiyta, nishpaqa.

Tukuy imata rurashunllapa, Tayta Dyusta kushichinanchiq

[23] Wakingunam ninllapa: "Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiq rurayta", nishpa.
Arí, chayshinám. Piru wakin kusaskunaqam mana yanapawanchiqchu, Dyuspi mas
allita yuyakushpa, suqkunata animachinanchiqqa. [24] Chayri suqkunata yanapashpa, an-
imachishpa, kawsashunllapa. Amar noqanchiqpaqllaqa imata maskashpa kawsashunchu.
[25] Chay plasapi tukuy ima kaqta randishpaqam, atingi mikuyta. Chaqa mikushpaqam,
mana nima uchayuqchu kangi. Chayri aychata randishpaqa, ama tapukuyllapachu: "¿Kay
aychaqachu amitu layakunata qoshqan ichu mana?" nishpaqa. [26] Chaqa Dyuspa Santu
Librumbim nin: "Tayta Dyusllam kay munduta, tukuy imandinda rurashqa", nishpa.*
Chaymi tukuy ima kaqqa Tayta Dyuspa.
[27] Chayri mayqan runa Jisuspi manaraq kriyiq kumbidashuptin paywan mikunaykiqa,
munashpa riytaqa, riy. Piru rishpaqa, ama nimata tapushpachu, ni llakishpachu,
mikuylla. [28] Piru mayqan runa nishuptin: "Kay aychataqam chay amitu layakunata
ufrindashqanllapa" nishpaqa, ama mikuychu, chay nishuq ama yuyanambaq: "Jisuspi
kriyiqpismi chay amitu layakunata aduraykan", nishpa. [29] Manam niykillapachu: Chay
aychata mikushpam, chay amitu layakunata aduraykangi, nishpaqa. Ashwanmi chaytaqa
niykillapa, chay rikashuqkuna ama yuyanambaq: Chay amitu layakunatam aduraykan,
nishpa.
Piru kinsapch'i tapuwangiman: "¿Pablu, imaraykutaq chay suqkuna yuyashqan-
raykulla mana balinchu chay aychata mikunayqa? [30] Chaqa noqaqam Tayta Dyusta
pagikushpa mikuykani. Chayshina mikuptiyqa, ¿imaraykum suq runaqa atinman ni-
wayta: 'Chayta mikushpaqam, mana allitachu ruraykangi', nishpaqa?"
[31] (Piru noqa Pablum kayshina niykillapa:) Amaraq mikushpa ichu upyashpa ichu
imata rurashpa, puntata allita yuyay: Kayshina rurashpaqam, suqkunata ancha munani
animachiyta, Tayta Dyusta alabananllapa, nishpa. [32] Kwidawkish qamkuna imata mikup-
tikillapa ichu ruraptikillapa, chay isrraylinukuna ichu mana isrraylinu kaqkuna ichu
chay kriyiq masinchiqkuna disanimakanman, Dyuspi ama yuyakunanllapa. [33] Noqaqam
tukuy imata allita rurani, yumbay rikawaqkunata animachinaypaq, Dyuspi mas allita
kriyinanllapa. Chaqa manam noqapaqllachu imata rurashpa kawsani. Ashwanmi
yumbayta yanapani, paykunapis Jisuspi kriyishpa, washadu kananllapa.

11

[1] Noqa Pablum atishqaykaman rurani, Jisukristushina kawsanaypaq. Chayshinallar
qamkunapis noqa kawsashqayshina kawsayllapa.

Pablum yach'achikurqan kultupi tandakaq warmikunapaq

[2] Kriyiq masitakuna, qamkunaqam noqata yuyawashpa, yach'achishushqayta ka-
suykangillapa. Chaymi alabaykillapa. [3] Piru munanipismi kay kunashushqayta allita
intyindinaykillapa: Jisukristum Tayta Dyusta allita kasushpa kawsan. Chayshinallar
yumbay runakuna Siñurninchiq Jisusta allita kasushpa kawsashunllapa. Chayshinallar
warmikunapis runanda allita kasushpa kawsanqallapa.
[4] Qamkuna ullqokunatam kayshina niykillapa: Umaykitaqa ama pambaychu, Tayta
Dyusman mañakunaykiqa ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata ninaykillapa. Chaqa

* 10:26 Salmo 24.1

umaykita pambashpaqam, Jisustaqa mana rrispitaykangichu. [5] Piru warmikuna Dyusman mañakunambaq ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata willanambaqqa, umanda pambanqa. Piru umanda mana pambashpaqam, ancha penqakuypaq, aqchanda sipralla rutushqashina kanman. *[Nuta: Chay unay tyimpukunapim suq warmi umanda mana pambaptinqa, nirqanllapa: Chay warmiqam suqwan suqwan puñun, nishpa.]* [6] Chayri suq warmi umanda mana munashpa pambaytaqa, mas alli kanman yumbay aqchanda rutunambaq. Piru chay paninchiq yuyashpa niptin: "¡Ichichín! Manam munanichu rutukayta", nishpaqa, umanda pambanqa.

[7] Piru manam nisisaryuchu ullqokuna umanllapata pambananqa. Chaqa Tayta Dyusqam ullqota puntata rurarqan, Dyusshina yuyanambaq, chay runawan Dyus kushikunambaq. Piru warmitaqam rurarqanqa, ullqokuna warminwan kushikunambaq. [8] Chaqa Tayta Dyusqam warmitaqa ullqomanda rurarqan. Manam warmimandachu ullqotaqa rurarqan. [9] Tayta Dyusqam warmitaqa rurarqan, ullqo sapalan kashqanrayku. Manam warmi sapalan kashqanraykuchu, ullqotaqa rurarqan. [10] Chayri warmiqa umanda pambanqa, anjilkuna chayta rikashpa, yach'ananllapa: Chay warmiqam runanda kasun, nishpa. [11] Chayshina kaptimbismi, Jisuspi kriyiptinchiqqa, warmikunapis ullqokunapis ancha yanapanakunchiq. Chaymi warmikunalla ichu ullqokunalla kaptinqam, mana atinchiqmanchu kawsayta. [12] Chaqa Tayta Dyus suq ullqota rurarqan. Chaymandaqam chay ullqomanda suq warmita rurarqan. Piru Dyusmi kamashqa karqan, yumbayninchiq warmikunamanda nasinanchiq. Chaqa Tayta Dyusllam tukuy imata ruran.

[13] Mayá, qamkuna kikiki allita yuyayllapa: Chay warmikuna kultupi tandakashpa Dyusman mañakunanqam, ancha alli umanllapata pambananllapa. [14] Chaqa yumbayninchiqmi allita yach'anchiqllapa: Suq ullqo warmishina ancha largu aqchayuq kashpam, ancha penqakuypaq, nishpa. [15] Piru suq warmi ancha largu aqchayuq kashpaqa, kushikunqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay largu aqchandaqa qorqan, umanda shumaqta pambanambaq. [16] Piru yumbay kay nishqayta wakinniki mana munashpa kasuwaytaqa, allita yach'ayllapa: Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam chayshinalla yuyanchiqllapa. Chaqa manam suq laya kustumbriyuqqa kanchiqllapachu, nishpa.

Kurintinukunam Santa Mikunata mana shumaqtachu rurarqanllapa

[17] Tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqa, allita ruranaykimanda qamkunapura dañachinakungi. Chaymi kay kartata kach'amushpaqa, mana atinichu alabashuyta. [18] Puntatam kayta munani nishuyllapata: Qamkuna tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqash, qamkunapura kuntranakungi. Chayta uyashpaqam, allipta suq partita kriyini. [19] Chayshina kuntranakushpa kawsaptikiqam, rikashuqkuna rinllapa yach'aq: Mayqannikikunam Jisuspi allipta kriyiykangillapa, mayqannikikunam mana alliptachu kriyingillapa, nishpa. [20] Chayshina anyanakushpaqam, mana balinchu tandanakushpa Santa Mikunata mikunaykiqa. Chaqa mana alliptaqa Jisustaqa aduraykangichu. [21] Chaqa qamkunaqam mikunaykillapa urasqa mana shuyanakushpachu, wakinnikiqa achkata mikungillapa, upyangillapa. Chaymi wakinnikiqa mallaqna kidangillapa. Piru chay wakinnikiqam ancha mikushpa, upyashpa mach'angillapa. [22] Chayshina chay pubri kriyiq masinchiqkunata mana qaraptikillapaqam, ancha penqakunllapa. Chayshina rurashpaqam, Dyuspa wambrangunata disprisyaykangillapa. ¡Chayshina ruraptikiqam, qamkunataqa mana atinichu alabashuyta! Chayshina ruranaykimandaqa ¿manachu kan imapis wasikipi, mikunayki upyanaykiqa?

Santa Mikunata kayshina mikushunllapa
(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

[23] Noqaqam Siñurninchiq Jisus yach'achiwashqanda qamkunata kayshina yach'achishurqaqllapa: Chay tuta Judas intrigakunan kaptinmi, Jisusqa apustulningunawan kashpa, suq kachangata piskashpa, [24] Tayta Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam, chay kachangata pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan: "Kay kachangata mikuyllapa. Kayqam kwirpuy. Ancha padisishpam rini wañuq, qamkunata

washashunaypaq. Chayri qamkunaqa kananmandapacha kayshina kachangata
mikuyllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. [25] Chayshina mikushpaqam, Jisusqa
suq kupa binuta piskashpa nirqan: “Kay binuqam yawarniy. Noqam yawarniyta
ich'ashpa, mushuq tratuta qamkunawan rini ruraq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha
kayshina binuta upyayllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. [26] Chayshina chay
kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, yach'achikuykanchiq: “Jisukristum
wañurqan washawananchiq”, nishpa. Chayshinaqam yach'achikunchiq syilumanda
shamunangaman.

Bidanchiqta allichashparaq, Santa Mikunataqa mikushun

[27] Chaqa suq runa ichu suq warmi Dyusta mana kasushpa, chay kachangata mikushpa,
chay binuta upyashpaqam, Jisukristu wañushqambaqqa asipaykanshina. Chay asipaqshi-
naqam ancha uchayuqna kidan. [28] Chayri amaraq chay kachangata mikushpa, chay
binuta upyashpaqa, puntata shunqonchiqpaq allita yuyashun: ¿Uchayuqchu kani ichu
mana? nishpa. [29] Chaymanda chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, allita
yuyashunllapa: Siñurninchiq Jisuspa kwirpunmi ancha santu, nishpa. Piru mana allitachu
yuyashpa mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa ancha rin kastigawaqninchiq. [30] Chaymi achka
qamkunaqa qeshyaq kangillapa, mana nima jwirsayuqchu kangillapa. Kanan wakin-
nikiqam wañushqana kangillapa. [31] Piru kikin noqanchiqkuna puntata Dyuswan, runa
masinchiqkunawan alliyashpa, chay Santa Mikunata mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa
mana rinchu kastigawaqninchiq. [32] Piru mana allita rurashpa mikuptinchiqqam, Tayta
Dyusqa kastigawanchiq, allita rurashpa, amana chingananchiq chay mana kriyiqkunawan.
[33] Chayraykur kuyashqay masitakuna, tandanakushpa chay Santa Mikunata miku-
naykillapaqa, suqwan suqwan shumaqta shuyanakushpa mikuyllapa. [34] Piru mayqanniki
mallaqnashpaqa, wasikipilla mikuyllapa. Chaymandaqa tandanakushpa, chay Santa
Mikunata shumaqta mikuyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunambaq. Qamkunaman
shamushparaqmi, wakin kusaskunataqa rini yach'achishuqllapa.

12

Suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyusta sirbishunllapa

[1] Kuyashqay kriyiq masitakuna, munanim allita yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispir-
itunmi yanapawanchiq, suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyuspaq
trabajananchiq.
[2] Qamkuna Jisuspi manaraq kriyishpaqam, dijakarqayki, suqkuna pandachishunan,
ancha yuyakunayki mana kawsaq mana rimaq amitu layakunapi. Chaypaqmi ancha allita
yach'angi. [3] Chaymi kananqa munani yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritun suq runata
rimachiptinqam, mana atinchu niyta: “Jisusri infyirnuman rinqa”, nishpaqa. Chaqa
Dyuspa Santu Ispiritun rimachiwaptinchiqqam atinchiq niyta: “Jisusmi kamachikuqniy”,
nishpa.
[4] Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunata yanapawanchiq, suqkuna suq layata,
suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiqllapa. Chayshina achka laya tra-
bajadurshina kaptinchiqpismi, suq Santu Ispiritulla yumbayninchiqta yanapawanchiq.
[5] Chayshina suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpapismi, Siñurninchiq Jis-
ustalla sirbinchiqllapa. [6] Chayshinallam wakinninchiq Dyuspaq suq laya trabajuta,
wakinninchiq suq laya trabajuta ruraptinchiqpis, Tayta Dyuslla pudirninwan yum-
bayninchiqta yanapawanchiq, tukuy chaykunata rurananchiqqa. [7] Chayshinam Dyuspa
Santu Ispiritunqa yumbayninchiqta yanapawanchiq, yach'ananchiq: “Santu Ispiritum
noqawan”, nishpa. Chayshinam yanapawanchiq, kriyiq masipura yanapanakunanchiq.
[8] Chaqa Tayta Dyusqam Santu Ispiritunwan wakinninchiqta yanapawanchiq, paypaq
allita yach'ashpa, suqkunata yach'achinanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunwanlla
yanapawanchiq, ancha yach'ayniyuq kashpa, suqkunata kunananchiqllapa. [9] Chay Ispiri-
tunllam wakinninchiqta yanapawanchiq, Tayta Dyuspilla tukuy shunqo yuyakunanchiq.
Wakinninchiqtam chay Ispiritunlla yanapawanchiq, qeshyaqkunata kach'akachinanchiq.

[10] Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, milagrukunata rurananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, pay niwashqanchiqta uyashpa, suqkunata ninanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, atinanchiq yach'ayta: ¿Pitam Dyuspa Santu Ispiritun yanapaykan? ¿Pitam dyablu yanapaykan? nishpa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, mana yach'ashqanchiq rimaykunapi rimananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, suq laya rimaypi rimashqanda, suqkunata intyindichinanchiq. [11] Chayshinam chay Santu Ispiritulla pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurananchiqllapa.

Jisuspi kriyishpaqam, suq kwirpushinalla kanchiqllapa

[12] Kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbismi, suq kwirpuyuqlla kanchiqllapa. Chayshinallam yumbayninchiq, achka laya runa, warmi kashpapis, Jisukristupi kriyishpaqa, suq kwirpushinalla paywanqa kanchiqllapa. [13] Chaymi Isrrayilmanda kashpa ichu Grisyamanda kashpa, randishqa kriyadu kashpa, ichu mana randishqa kriyadu kashpapis, piru Jisuspi kriyishpa, shutikushpaqa, suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun noqanchiqman shamushpaqam, shunqonchiqpi shutichiwaqninchiq, noqanchiqkunapi tiyan, Jisuswan suq kwirpushinalla kananchiqllapa.

[14] Piru kwirpunchiqqam suqlla kashpapis, achka laya partiyuqkuna. [15] Mayá, ch'akinchiq niwaptinchiq: “Noqaqam mana makikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani”, nishpapismi, chay ch'akinchiqqa kwirpunchiqlla. [16] Ichu rinrinchiq niwaptinchiq: “Noqaqam mana ñawikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani” nishpapismi, chay rinrinchiqqa kwirpunchiqlla. [17] Chaqa yumbay kwirpunchiq suq atun ñawilla kaptin, mana rinriyuq kashpaqam, mana nimatapis uyakunchiqmanchu, ¿manachu? Ichu yumbay kwirpunchiq rinrilla kaptinqam, mana nimatapis mutkikunchiqmanchu, ¿manachu? [18] Piru Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbay partikunata rurashqa kwirpunchiqpiqa. [19] Piru rinrinchiqlla ichu ñawinchiqlla kaptinqam, mana kwirpuyuqchu kanchiqmanllapa. [20] Chaymi kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbis, suq kwirpuyuqlla kanchiqllapa.

[21] Chaqa ñawinchiqqam mana ninmanchu makinchiqtaqa: “Ashuy kwirpuymanda. Manam nisitaykichu”, nishpaqa. Umanchiqqam ch'akinchiqkunata mana ninmanchu: “Manam munanichu kwirpuypi kanaykiqa”, nishpaqa. [22] Ashwanmi chay mas dibil partisitu ancha yanapan kwirpunchiqtaqa. [23] Ichu kwirpunchiqpa suq partimbaq yuyashpa: Kay partita suqkuna rikaptinqam, ancha penqakuyman, nishpa, chay partitaqam mas shumaqta pambanchiq mudananchiqwan, ama rikanambaqllapa. [24] Piru chay mas shumaq partinchiqkunaqam mana munanchu ancha kwidananchiqqa. Chayshinam Tayta Dyusqa rurawashqa kanchiq, chay penqakuypaq partita masta kwidananchiqllapa. [25] Chaqa Tayta Dyusqam munan, kwirpunchiqpa yumbay partinguna pulla yanapanakunan. [26] Chaymi suq parti nanaptinqa, tukuy kwirpunchiq padisin. Ichu runakuna kwirpunchiqpa suq partinda alabaptinqa, tukuy kwirpunchiq kushikun.

[27] Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpaqa, yumbayninchiq paypa kwirpumba partinguna kanchiqllapa. [28] Chaymi Jisuspi kriyiqkuna tandanakuptinchiq, Tayta Dyus yanapawanchiq, achka laya karguyuqkuna kananchiqllapa. Puntatam yanapan, apustulninguna kananllapa. Chaymandaqam yanapan, kay laya sirbikuqningunapis kananllapa: paypaq rimaqkuna, Santu Librunmanda yach'achikuqkuna, milagrukunata ruraqkuna, qeshyaqkunata kach'akachiqkuna, suqkunata yanapaqkuna, kriyiq masingunata shumaqta kamachiqkuna, mana intyindiq rimaykunata rimaqkunapis kananllapa. [29] Piru Tayta Dyusqam mana yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, apustulnin ichu paypaq rimaq kananchiqllapaqa. Manam ni yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, yach'achikuqkuna kananchiq ichu milagrukunata rurananchiq, [30] ichu qeshyaqkunata kach'akachinanchiq, ichu mana yach'ashqanchiq rimaykunata rimananchiq. Manam yumbayninchiqtachu yanapawanchiqqa, chay suq rimaykunapi nishqanda intyindichinanchiq. [31] Chayri Tayta Dyusman mañakushunllapa, chay mas allin karguyuqkuna kananchiq.

Piru kananqam rini yach'achishuqllapa, yumbay chay kargukunamanda mas alli kayshina rurananchiqllapa.

13

Yumbay rurashqanchiqmandam masta balin, suqkunata kuyananchiqllapa

1 Noqa runakunapa, anjilkunapa rimayningunapi atishpa rimayta, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Ashwan suq pandirita sh'ilyaykaqshina ichu suq tambur kunyaykaqshinallam kani. 2 Chayshinallam Dyuspaq rimaq kashpa, ancha yach'ayniyuq kashpa, Dyuspa mas trabajus yuyayningunapaq allita intyindishpapis, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Kanan Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, payman mañakushpa, suq atun qaqa suq laduman rinambaqqa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis baliymanchu. 3 Chayshinallam tukuy imaykunata pubrikunata qoshpa ichu Dyusta kuntraqkunaman intrigakashpa, paykuna rupachiwashpa wanchiwananllapa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, yanqa padisiykani. Chaqa chay rurashqayqam mana balinmanchu Dyuspaqqa.

4 Piru suqkunata allipta kuyashpaqam, paykunawanqa mana piñakunchiqchu. Ashwanmi kushikushpa, paykunata yanapanchiqllapa. Manam imbidyakunchiqchu ni alabakanchiqchu ni afaniruyanchiqchu. 5 Manam malkriyaduchu kanchiq, ni noqanchiqpaqllachu tukuy imata munanchiq, ni piñakunchiqchu, ni binganakunchiqchu. 6 Runa masinchiq maluta ruraptinqam, mana kushipanchiqchu. Piru allita rurashpa, allip kaqta rimaptinqam, ancha kushikunchiq. 7 Suqkunata kuyashpaqam, ima maluta rurawaptinchiqpis, paykunataqa agwantanchiq. Chay kuyashqanchiqpa washanda rimaptinllapaqam, mana daschu kriyinchiq. Ashwanmi paypiqa mana shaykuq yuyakunchiq.

8 Achka laya baliq kusaskunam rinllapa ushyakaq. Chaqa Jisukristu shamuptinqam, manana nisisaryuchu rin kaq, Dyuspaq rimaqkuna kanambaq, ni suq laya rimaykunapi rimaqkuna kanambaqqa. Tukuy yach'ashqanchiqpismi manana rinchu baliq. Piru tukuy tyimpumi ancha rin baliq kuyanakunanchiq. 9 Kananqam manaraq ancha allitaqa Dyuspaqqa yach'anchiqllapachu. Manaraqmi ni pay nishqanda ancha allitaqa yach'achikunchiqchu. 10 Piru Jisukristu shamuptinqam, yumbayninchiq ancha allita rinchiqllapa yach'aq Dyuspaqqa. Chaymi manana nisisaryuchu rin kaq, ni pitapis paypaq yach'achinanchiqqa.

11 Wambrallaraq kashpaqam, suq wambrashina rimashpa, yuyashpa, yach'ashpa, kawsarqay. Piru atunna kashpaqam, manana chay wambra kashqayshinachu kawsani. 12 Chayshinallam kanangaman chay wambrakunashina kashpaqa, Tayta Dyuspaqqa manaraq allitachu yach'anchiqllapa. Manchu suq salqa ispijupi qaqllanchiqta chapashpaqa, salqetatalla rikanchiq. Chayshinallam kananqa ashlitatalla yach'anchiq Jisuspaqqa. Piru pay shamuptinqam, ancha allita rikanakushpa, pay riqsiwashqanchiqshina, paytapis ancha allita rinchiqllapa riqsiq. 13 Kanan tukuy tyimpum Jisuspi rinchiq kriyiq. Tukuy tyimpum paypi rinchiq yuyakuq: Paywanmi rini kawsaq nishpa. Tukuy tyimpum payta, kriyiq masinchiqkunata rinchiqllapa kuyaq. Piru chay kimsamandam suqnin masta balin rurananchiq. Chaqa masta balin kuyanakunanchiq.

14

Kayshinam Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mana intyindishqanchiq rimaykunata rimananchiq

1 Chayri atishqanchiqkaman allita kuyanakushpa, kawsashunllapa. Dyusman mañakushumbis, yanapawananchiq, suqninchiq suq karguyuq, suqninchiq suq karguyuq kashpa, paypaq trabajananchiq. Piru chay suq kargukunamandar masta mañakushunllapa, Dyuspaq rimaqkuna kananchiqllapa. 2 Chaqa chay mana intyindishqanchiq rimaykunapi rimashpaqam, Tayta Dyuswanlla parlaykanchiq. Piru chay uyawaqninchiqkunam mana nimatapis intyindiwanchiqchu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan chay mana intyindiypaq kusaskunata Dyustalla

niykanchiq. [3] Piru Dyuspaq rimaqkuna pay parlachishqanda willashpaqam, suqkunata
kunswilashpa, animachinllapa, Dyuspi mas allita yuyakushpa kawsananllapa. (Chaqa
willanllapa noqanchiqkunapa rimayninchiqpi.) [4] Chay mana intyindiypaq rimayta
rimaqqam pay kikinlla animakan: Mana intyindishpapismi, Tayta Dyus munashqanda
rimaykani, nishpa. Piru Dyuspaq rimaq Dyus parlachishqanda rimayninchiqpi
willashpaqam, yumbayninchiqta animachiwanchiq, Dyuspi mas allita yuyakunanchiq.

[5] Noqapaqqam alli kanman, yumbayniki mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaykil-
lapa. Piru mas allim kanman, yumbayniki Tayta Dyus parlachishushqanda ri-
mayninchiqpi rimanaykillapa. Chaqa Dyuspaq rimaqkunaqam masta balin chay suq
laya rimayta rimaqkunamandaqa. Chayri suq kriyiq masinchiq mana intyindishpa,
suq rimaypi rimaptinqa, suq kriyiq masinchiqqa allita intyindichikunqa chay ri-
mashqanda, Santu Ispiritu yanapaptin. Chayshina yumbay kriyiq masinchiqkunata
intyindichiptinqa, Dyuspi mas allita rinllapa yuyakuq. [6] Chayri kriyiq masitakuna, noqa
shamushpa qamkunata watukushuq, mana intyindiypaq rimaypi imata nishushpaqam,
mana nimatapis yach'achishuymanchu. Piru Dyus parlachiwashqanda rimayninchiqpi
nishushpa, ichu suq yach'aykunata intyindichishushpa, ichu Dyuspa Santu Librunmanda
yach'achishushpaqa, mas allita yach'achishuyman qamkunataqa.

[7] Chayshinallam suq runa kinata ichu gitarra layata mana allita waqachiptinqa, mana
yach'anchiqchu: ¿Mayqan tunadatam waqachiykan? nishpaqa. [8] Ijirsitupi kurni-
tata mana allita waqachiptinqam, suldadukunaqa mana yach'anqallapachu rinambaq
pilyaqqa. [9] Chayshinallam noqanchiqkunapis tandanakushpa, mana intyindiypaq rimayta
rimaptinchiqqa, mana ni pipis yach'anmanchu: ¿Imatam niwaykanchiq? nishpaqa.
Chayshina mana intyindiwaptinchiqqam, yanqa rimaykanchiq. Chaqa wayrawanshi-
nam parlaykanchiq. [10] Kay mundupiqam ancha achka rimaykuna kan. Chay ri-
maykunaqam ancha balin runakuna kada nasyumbi intyindichinakunan. [11] Piru suq
runa mana yach'ashqanchiq rimaypi imata niwaptinchiqqam, furastiru runapaq riqs-
inchiq, ¿manachu? Chayshinallam paypis noqanchiqkunata furastirupaq riqsiwanchiq.
[12] Qamkunaqam ancha munangillapa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashunambaq, ancha
allita trabajanaykillapa Dyuspaq ¿manachu? Piru mayqanniki Dyuspaq trabajashpaqa, an-
cha munayllapa kriyiq masinchiqkunata animachiyta, Dyuspi mas allita yuyakunanllapa.

[13] Chayri mana intyindiypaq rimaypi rimashpaqa, Dyusman mañakushun, chay ri-
mashqanchiqta chay uyaqkunapa rimaynimbi ninanchiq, paykunapis intyindinambaq.
[14] Chaqa mana intyindiypaq rimaypi Dyusman mañakushpaqam, ispiritunchiqwanlla pay-
man mañakuykanchiq. Piru yuyayninchiqwanqam mana nimatapis intyindiykanchiqchu:
¿Imatam niykani? nishpa. [15] ¿Imashinam Tayta Dyusman mañakushun? Ispiritunchiqwan
mañakushpa, mana intyindishpa, tukuy yuyayninchiqwambis mañakushun, allita in-
tyindinanchiq. Chayshina ispiritunchiqwan kantashpa, yuyayninchiqwambis kantashun,
allita intyindinanchiq. [16] Chaqa Tayta Dyusta ispiritunchiqwanlla alabaptinchiqqam,
yumbay uyawaqninchiqqa mana nimatapis intyindinmanllapachu. Chaymi mana atinqal-
lapachu pullanchiq Tayta Dyusta alabayta: "¡Chayshina kanqa!" nishpaqa. [17] Chayshina
mana intyindiypaq rimaypi Tayta Dyusta pagikushpaqam, kinsapch'i ancha shumitaqta
pagikuykanchiqman. Piru yumbay chay uyawaqninchiqtaqam mana nimatapis ani-
machiykanchiqchu, Jisuspi mas allita kriyinanllapa.

[18] Tayta Dyus yanapawaptinmi, noqaqa yumbay qamkunamanda masta rimani chay
mana intyindiypaq rimaykunapi. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. [19] Piru kriyiq
masinchiqkunawan tandakashpaqam, mana balinchu chay mana intyindiypaq rimayku-
napi rimanaypaqqa. Chaqa 10.000 palabrakunata chay rimaykunapi rimanaymandaqam,
masta balin sinku palabritastalla yach'achikunaypaq chay uyakuqkunapa rimaynimbi,
paykuna allita yach'akunanllapa.

[20] Masitakuna, amar qawch'u kayllapachu, maluta ruranaykillapa. Ashwanri wambraku-
nashina kayllapa, ama maluta ruranaykipaq. Piru Tayta Dyuspaqqar yach'ayniyuq

mayurkunashina kayllapa. [21] Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi nin: “Kay nasyunmanmi suq nasyungunamanda rini kach'amuq suq laya rimaykunapi rimaqkunata, noqapaq yach'achikunambaq. Piru paykuna noqapaq yach'achikuptimbismi, kay nasyumbi tiyaqkunaqa mana rinllapachu kasuwaq” nishpa.* [22] Chayshina Tayta Dyus yanapawaptinchiq, mana intyindiypaq rimaykunata rimananchiqqam, Jisuspi mana kriyiqkuna chay rimaykunata uyashpaqa, rinllapa qemikaq uyakuq: “¿Imashinataq waq rimaykunapiqa rimaykanllapa?” nishpa. Piru Tayta Dyus niwashqanchiqta, rimayninchiqpi klarituta niptinchiqqam, kriyiq masinchiqkuna qemikashpa, rinllapa allita uyawaqninchiq.

[23] Piru kriyiq masinchiqkunawan tandanakushpa, yumbay qamkuna mana intyindiypaq rimaykunata rimaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq uyashushpa, yuyanman: Waqkunaqam lukukuna, nishpa. [24] Piru kikin rimaynikipi Dyus parlachishushqanda willaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana allita intyindiq willashqaykita uyashpaqa, rinna intyindiq: Ancha uchayuqmi kani, nishpa. [25] Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam rin parlachishuq chay mana kriyiq runa shunqombilla yuyashqanda. Chay yuyashqambaq willaptikiqam, chay mana kriyiqqa qonqorikushpa, Tayta Dyusta adurashpa, rin niq: “Allibmi Dyusqa paypi kriyiqkunawan kashpa, yanapaykan, yuyashqayta yach'ananllapa”, nishpa.

Tandanakushpaqa kayshina shumaqta tukuy imata rurashunllapa

[26] Kriyiq masitakuna, chaykunata yach'ashpaqa, ¿imam alli ruranchiqllapa? Qamkuna tandanakuptiki, wakinnikiqa kantanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa Dyuspa Santu Librunmanda yach'achikunqa. Chaymandaqa wakinnikiqa Tayta Dyus parlachishushqanda suqkunata willanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa suq mana intyindiypaq rimaypi rimanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa chay mana intyindiypaq rimaypi nishqanda intyindichinqa. Tukuy chaykunataqar rurayllapa, Jisuspi kriyiq masinchiqkuna Dyuspi masta yuyakushpa kawsananllapa. [27] Piru tandanakushpaqa, ama rimayllapachu mana intyindiypaq rimaykunapillaqa. Ashwan munashpa chayshina rimaytaqa, ishkay ichu kimsalla suqpa suqpa rimanqallapa. Piru suq kriyiq masinchiq chay rimashqanda yumbay qamkunata intyindichishunqa. [28] Piru mana pipis kaptin intyindichishunambaq, mana balinchu qamkunapa ñawpaykipi rimanambaq chay mana intyindiypaq rimaykunapiqa. Ashwanri shunqomba ukumbilla Tayta Dyuswanlla chayshina parlanqa. [29] Chayshinallar Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin Dyus parlachishushqanda suqkunata willanaykiqa, ishkay ichu kimsalla chayshina willayllapa. Suqnikikunaqar ancha allita uyayllapa yach'anaykillapa: ¿Alliptachu Dyus parlachishqanda willaykan ichu mana? nishpa. [30] Piru Dyuspa Santu Ispiritun suq tiyaykaq kriyiq masinchiqta yanapaptin, Dyus parlachishqanda willanambaqqa, chay punta rimaykaqqa niykashqanda das ushyanqa, chay tiyaykaqtapis partinda qonambaq. [31] Chayshina Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, Dyus parlachishushqanda willanaykiqa, suqpa suqpa shumaqta willayllapa. Chaqa chayshina willaptikillapam, yumbay kriyiq masinchiqkuna Tayta Dyusmanda allita yach'akushpaqa, ancha animakanqallapa. [32] Tandanakuptinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa munan, noqanchiqkuna allita sujitakashpa, suqpa suqpa pay parlachiwashqanchiqta willananchiq. [33] Chaqa Tayta Dyusqam mana sh'uqyachiwanchiqchu. Ashwanmi munan, Jisuspi kriyiqkuna suqwan suqwan shumaqta yach'achinakunanchiq.

Yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkuna rurashqanshina, [34] warmikunaqa yach'achikuq runakunata rrispitashpa, uyarap (uyara) uyakunqallapa. Manam balinchu warmikuna kultupi kashpa tapukunanqa. Chaqa Tayta Dyuspa liynimbim nin: Warmikunaqa ullqokunataqa ama kamachinqachu. Ashwan kasunqallapa, nishpa. [35] Chayri imatapis mana allita intyindishpaqa, wasimbi qosanda tapunqa. Chaqa manam balinchu warmikuna kultupi tapukunanqa.

---

* 14:21 Isaías 28.11, 12

36 Kurintinu kriyiq masitakuna, Jisuspa shumaq nutisyanqam mana puntataqa
shamurqanchu qamkunaman. Manam qamkunallachu Jisuspiqa kriyishqallapa kangi.
37 Chayri mayqanniki yuyashpa: Noqaqam Dyuspaq rimaq kani. Chaymi paypa Santu Ispir-
itun ancha yanapawan, nishpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristum Pabluta kamachishqa,
kaykunata noqanchiqkunapaq iskibrinambaq, nishpa. 38 Piru mayqan runa kay iskibr-
ishushqayta mana munaptin kasuytaqa, paytaqa ama kasuyllapachu.
39 Chayri kuyashqay masitakuna, Dyusman mañakuyllapa parlachishunambaq, chay
nishushqanda suqkunata willanaykillapa. Chayshinalla chay mana intyindiypaq rimayku-
napi rimaqkunatapis dijayllapa chay rimaykunapi rimanambaq. Ama arkayllapachu.
40 Piru qamkuna tandanakushpa Dyusta aduranaykiqa, ama sh'uqyashpachu, ashwan
tukuy imata shumaqta ruraylapa.

15

Jisukristu wañushpam kawsamurqan

1 Kriyiq masitakuna, munanim chay yach'achishushqay shumaq nutisyata allita
yuyanaykillapa. Chaqa chay shumaq nutisyata kanangaman mana shaykuq kriyishpa
kawsaykangillapa. 2 Chaymi kay yach'achishushqayta mana shaykuq kriyiptikillapaqa,
Tayta Dyusqa washashushqallapa. Piru mana allipta kriyiptikiqam, mana rinchu
washashuq.
3 Noqaqam chay ch'askishqay shumaq nutisyata qamkunata yach'achishurqaq,
Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina: Jisukristum wañurqan, uchanchiqmanda
pirdunawananchiq. 4 Kanan Jisusta wanchishpa pambaptinllapam, Tayta Dyusqa
kimsa diyaman kawsachimurqan. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam chayshina nin.
5 Chaymandaqam Jisukristuqa puntata rikakurqan apustul Pidruman. (Pidrullam Sifaspis
shutin.) Chaymandaraqmi yumbay apustulninmanqa rikakurqan. 6 Chaymandaqam
rikakurqan mas di 500 kriyiq masinchiqkuna tandakashqanman. Chay kriyiq masinchiq
rikaqkunaqam wakinqa kay kartata iskibrishqay diyakaman kawsaykanraq; wakinqam
wañushqallapana. 7 Chaymandaqam Jisukristuqa Jakubuman rikakurqan. (Jakubullam
Santyagupis shutin.) Chaymandaqam yumbay apustulningunaman rikakurqan.
8 Ultimupiqam achka tyimpumanda Jisusqa noqa Pabluman rikakurqan. Piru paypi
kriyiptiyqam, yumbaypaq suq wambra mana diyambi nasishqashina karqay. 9 Chaymi
noqaqa yumbay apustulmandaqa mana nimapaq balinichu. Chaqa Jisuspi manaraq
kriyishpaqam, chay kriyiq masinchiqkunata ch'iqnishpa wanchirqay. Chaymi mana ni
balinichu "Apustul Pablu" niwananllapa. 10 Piru chay laya kaptiypismi, Tayta Dyusqa
ancha kuyawashpa akrawashqa, apustulnin kanaypaq, pay nishqanda yach'achikunaypaq.
Chaymi yumbay chay apustul masiykunamanda masta yach'achikushqa kani. Piru Tayta
Dyus mana yanapawaptinqam, mana atinaytachu nimatapis yach'achikuytaqa. 11 Chaymi
igwallla kashqa ichu noqa ichu chay suq apustul masiykuna Jisuspa shumaq nutisyanda
yach'achikushqayqa. Chay shumaq nutisyata uyashpam, kriyishqallapa kangi.

Wañuqkunam rin kawsamuq

12 Noqaykunaqam yach'achishushqa kani: "Jisukristum wañushqanmanda
kawsamushqana", nishpa. Chayshina yach'achishuptiyqa, ¿imaraykutaq wakinnikiqa
rimangillapa: "Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq", nishpaqa? 13 Chaqa
wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis wañushqanmandaqa mana
kawsamunandachu. 14 Piru Jisukristu wañushqanmanda mana kawsamushqa kaptinqam,
noqaykuna paypaq yach'achikushqayqa mana nimapaq balinmanchu. Chayshinallam
qamkuna Jisuspi kriyishqaykillapa mana nimapaq balinmanchu. 15 Chayshina wañuqkuna
mana kawsamuptinqam, noqaykunaqa ancha ingañakuqkuna kaymanllapa. Chaqa
noqaykunaqam yach'achikushqa kani: "Tayta Dyusmi Jisukristuta wañushqanmanda
kawsachimushqa", nishpa. 16 Piru wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis
mana kawsamunandachu. 17 Chayshina Jisukristu mana kawsamushqa kaptinqam,
noqanchiqkunaqa uchayuqlla kanchiqmanllapa. Chaqa yanqam paypi kriyishqallapa

kanchiqman. Chayshina kaptinqam, Tayta Dyusqa uchanchiqmandaqa mana
pirdunawanchiqmanchu. 18 Chay wañushqa kriyiq masinchiqkunapismi Tayta
Dyuswanqa syilupiqa mana tiyaykanmanchu. Chaqa paykunapismi chingashqana
kanmanllapa. 19 Chaymi wañushpa, manana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq
balinman Jisukristupi kay bidapilla kriyinanchiqqa? Chayshina kaptinqam, yumbay
runakunamanda mas llakipaypaq kanchiqmanllapa.

20 Piru Jisukristuqam wañushqanmandaqa allipta kawsamurqan. Chaqa yumbay runa
Tayta Dyuspi kriyishpa wañuqkunamandam, Jisusqa puntata kawsamurqan. Chaymi
payqa achka kusichapa punta partinshina. 21 Chaqa chay punta runa Adanmi Tayta
Dyusta mana kasushqanrayku wañurqan. Chaymi yumbay noqanchiqkunapis rinchiq
wañuq. Piru Jisukristu Tayta Dyusta kasushqanraykum, wañushqanmanda kawsamushqa.
Chaymi noqanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. 22 Chayshina Adamba karu willka-
nguna kashpam, yumbayninchiq wañunchiq. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa
wambranshina kashpa, wañushqanchiqmanda rinchiqllapa kawsamuq. 23 Piru Tayta
Dyusmi munan kada wañuqkuna urdinnimbi kawsamunambaq. Chaymi Jisusta pun-
tata kawsachimurqan, yumbay wañuqkunamanda payqa achka kusichapa punta partin-
shina kanambaq. Chaymandaqam Jisukristu syilumanda shamuptin, paypi kriyiqku-
napis wañushqanchiqmanda kawsamushpa, chay achka kusichashina rinchiqllapa kaq.
24 Chaymi kay pacha ushyakanambaq kaptinqa, Jisukristu shamushpa, tukuy laya ka-
machikuq dyablukunata, awturidarkunata rin binsiq. Chayshina binsishpaqam, Tayta
Dyusta tukuy imata rin intrigaq, payna kamachinambaq. 25 Piru Taytanman intrigaku-
nangamanmi, Jisukristuqa tukuy imata rin kamachiq, chay ch'iqniqkunata sarru sarru
rurashpashina binsinangaman. 26 Chayshina binsishpaqam, wañushqanchiqmanda rin
kawsachiwaqninchiq, amana nunka wañunanchiqllapa. 27 Chaqa Tayta Dyusqam Jisusta
ancha pudirniyuqta rurashqa, tukuy imata kamachinambaq. Chaymi Tayta Dyusqa tukuy
ima kaqkunata rin kamachiq, Churin Jisusta kasunanllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbi
chayshina nishqanqam mana munanchu niyta: “Tayta Dyuspismi Churin Jisusta rin
kasuq”, nishpaqa. 28 Ashwanmi Tayta Dyusqa rin kamachikuq, tukuy ima Jisukristuta
kasunambaq. Chaymandaqam Jisusqa, Tayta Dyuspa Churin kashpa, Taytanda tukuy
imapi rin kasuq. Chayshinam tukuy imapi Tayta Dyuslla rin kamachikuqqa.

29 Chayraykum yach'anchiqllapa: Yumbay wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Chaqa
wañuqkuna mana kawsamuptinqa, ¿imapaqmi balinman wakinguna shutikunanllapa
chay wañushqakunapaq? *[Nuta: Kinsapch'i Dyuspi wakin kriyiqkuna manaraq shutikushpachu
wañurqan. Chaymi suq kriyiq masinguna paykunapa rrimplasun shutikurqanllapa.]* 30 Chayri
wañushqanchiqmanda mana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqmi balin ancha padi-
sishpa Dyuspaq yach'achikunanchiq? 31 Chaqa tukuy diya ch'iqniwaqkunam munan-
llapa wanchiwayta. Piru ancham kushikuni, yach'ashpa: Qamkunash Siñurninchiq
Jisukristupi allita yuyakushpa kawsaykangillapa, nishpa. 32 Chaymi Ifisu llaqtapi chay
ch'iqniwaqkunaqa saqra kita animalkunashina ancha padisichiwarqan. Piru wañuqkuna
mana kawsamunan kaptinqach'i, yanqa padisishqa kayman, ¿manachu? Mas allich'i
kanman kawsashpa, tukuy layata mikunanchiq, upyananchiq, bwina bidata pasananchiq:
“Qayam rinchiq wañuq”, nishpa. (Piru wañuqkunaqam allipta rinllapa kawsamuq.)

33 Chayri ama dijakayllapachu, chay ingañakuqkuna ingañashunanqa. Chaqa runakuna
nishqanshina: Mana allin runakunawan purishpaqam, paykunashina rinchiqllapa
kawsaq. 34 Chayri ¡allitana yuyashpa, allita rurayllapa! ¡Amar uchata rurashpaqa
kawsayllapachu! Chaqa wakinnikiqam Tayta Dyuspiqa mana alliptachu yuyakungillapa.
Chaymi chayshinaqa niykillapa, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna penqakushpa,
“ancha uchayuqmi kani”, ninaykillapa.

Wañuqkunam kayshina rin kawsamuq

35 Kinsapch'i qamkuna kayshina tapuwangiman: “Wañushqakunaqa, ¿imashinaraq
kawsamunqa? Kawsamushpaqa, ¿ima laya kwirpuyuqraq kanqallapa?” nishpa.

36 Chayshina tapuwashpaqam, ancha tuntukuna kangimanllapa. Manchu suq simillata
tarpuptikiqa, manana simillallachu kidan. Ashwanmi chay simillamandaqa wiñanna
suq atun planta. Piru chayshina wiñaptinmi, chay simillaqa ismushpa chinganna.
37 Chayshinam chay triguta ichu suq laya simillata tarpuptinchiqqa, chay plantataqa
mana tarpunchiqchu; ashwanmi simillatalla tarpunchiqqa. 38 Chaqa chay simillata
tarpuptinchiqqam, Tayta Dyuslla wiñachin pay munashqanshina. Mayqan laya simillata
tarpuptinchiqpismi, chay similla wiñashqan plantandalla wiñachin.
39 Piru kay pachapi tukuy ima kawsaqqam mana igwalchu. Chaqa runakunaqam suq laya
kwirpuyuq kanchiqllapa; animalkunaqam suq laya kwirpuyuqkuna, pishqokunapismi
suq laya kwirpuyuqkuna, piskadupismi suq laya kwirpuyuq. 40 Chayshinallam syilupi
tiyaqkuna kay pachapi tiyaqkunawanqa mana igwalchu kwirpungunaqa. Chaqa syilupi
tiyaqkunaqam suq laya shumaq kwirpuyuqkuna. Kay pachapi tiyaqkunaqam suq laya shu-
maq kwirpuyuqkuna kanchiqllapa. 41 Rupayqam mana llipyanchu killashinaqa. Killapismi
mana llipyanchu lusirushinaqa. Yumbay lusirupismi mana llipyanchu suq layatallaqa.
42 Chayshinallam noqanchiqkunapis rinchiqllapa kaq. Wañuptinchiqqam kay
kwirpunchiqta allpapi pambawaptinchiqqa, chay simillashina ismushpa, allpapaqna rin
tikrakaq. Piru wañushqanchiqmanda kawsamushpaqam, suq laya kwirpuyuqna kashpa,
manana nunka rinchiqllapachu wañuq. 43 Chaqa wañuptinchiqqam, kay qeshyaylintu
kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, suq mushuq shumaq kwirpuyuqna
kashpa, ancha kushikushunllapa. Wañuptinchiqqam kay mana jwirsayuq kwirpunchiqta
pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, ancha jwirsayuq kwirpuyuqna rinchiqllapa kaq.
44 Kay aychamanda kaq kwirpunchiqtam rinllapa pambaq. Chaymandaqam Dyuspa
Santu Ispiritun suq laya kwirputa rin qowaqninchiq, anaq syilupina kawsananchiqllapa.
Chaqa kay pachapi kawsananchiqqam aychamanda kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru syilupi
kawsananchiqqam suq laya kwirpuyuq rinchiqllapa kaq.
45 Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda
rurashpa, kawsachirqan”, nishpa.* Piru Jisukristum mushuq Adanshina kashpa, Santu
Ispiritunwan kawsachiwanchiq. 46 Puntatam aychamanda kwirpuyuq nasinchiqllapa.
Chaymandaqam mushuq laya kwirpuyuq, mushuq ispirituyuq rinchiqllapa nasiriq,
syilupi kawsananchiqqa. 47 Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda rurar-
qan, kay allpapi kawsanambaq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisukristu syilumanda
shamurqan kay pachaman, mushuq Adanshina kanambaq. 48 Tukuy runakunaqam
Adamba karu willkanguna kashpa, Adanshina kay allpamanda kanchiqllapa. Piru Jisuspi
kriyishpaqam, payshina syilumanda rinchiqllapa kaq. 49 Kay pachapi nasishpaqam, Adan-
shina allpamanda kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru suq diya kawsamushpam, Jisukristushina
syilumanda kwirpuyuq rinchiqllapa kaq.
50 Chaymi kriyiq masitakuna, munani kayta nishuyllapata: Kay wañuq kwirpunchiqwan-
qam mana atinchiqllapachu Dyuswan kawsaytaqa. Chaqa kay kwirpunchiqqam das
ushyakan. Piru Dyusqam mana nunka ushyakanqachu. 51 Manaraq pipis yach'ashqandam
munani nishuyllapata: Manam yumbayninchiqqa rinchiqllapachu wañuq. Piru Jisukris-
tum yumbay paypi kriyiqkunata mushuq kwirputa rin qowaqninchiq, 52 ultimu kurnitata
waqachiptin. Chaqa chay kurnitata waqachiptinqam, Jisuspi kriyiq wañuqkunaqa das
rinllapa kawsamuq, amana nunka wañurinanllapa. Chay urasllam paypi yumbay kriyiq
kawsaqtapis das rin qoq mushuq kwirputa. 53 Chaqa wañuq kwirpuyuq kaptinchiqmi,
payqa rin kambyawaqninchiq, mana nunka wañuq kwirpuyuq kananchiqllapa.
54 Kay wañuq kwirpunchiqta dijashpam, mushuq laya kwirpu mana nunka wañuqta
rinchiqllapa ch'askiq. Chay tyimpupim, rinna kumpliq Dyuspa Santu Librumbi kayshina
nishqan: “Tayta Dyus wañuyta chingachiptinmi, manana nunka rinchiqllapachu wañuq”,
nishpa.* 55 Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis: “Wañuytaqa ama manchashunchu. Ama
nimapaqpis llakishunchu: Rini wañuq”, nishpaqa.* 56 Muysispa liyningunata mana

* 15:45 Génesis 2.7 * 15:54 Isaías 25.8 * 15:55 Oseas 13.14

kasushqanchiqraykum ancha uchayuq kanchiqllapa. Chaymi wañunchiqllapa. [57] Piru
Siñurninchiq Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyusqa dyabluta binsishpa, uchanchiq-
manda pirdunawashqa kanchiq. Chayri paytaqa ancha pagikushunllapa.

[58] Chayraykur kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, mana shaykuq
tukuy diya paypaq masta trabajashunllapa. Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq
Jisusmi rin yanapawaqninchiq, ama yanqa imatapis paypaq ruranchiqllapa, nishpa.

16

Pablum kurintinukunata animachirqan ufrindananllapa, kriyiq masingunata yanapananllapa

[1] Mayá, kananqa yuyashunllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq,
ufrindata surqonanchiqllapa. Noqaqam chay prubinsya Galasyapa llaqtangunapi tan-
dakaq kriyiq masinchiqkunata nishqa kani: "Kayshinar chay ufrindata surqoyllapa",
nishpa. Chayshinar qamkunapis chay ufrindata surqoyllapa. [2] Chayri kada simana
ganashqaykimanda suq partita akrayllapa, tukuy dumingu ufrindanaykillapa. Chayman-
daqam noqa qamkunaman ch'ayamuptiyqa, manana nisisaryuchu kanqa chay ufrindata
tandanaykillapa. [3] Allin kriyiq masinchiqkunata akrayllapa, chay ufrindakunata Jirusa-
linman apananllapa. Noqaqam qamkunaman ch'ayashpaqa, chay akrashqaykikunata
rini qoq kartakunata, Jirusalimbi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman apananllapa chay
tandashqayki ufrindakunata. [4] Ichu mas alli kaptin, noqapis rinaypaq Jirusalinmanqam,
paykunaqa noqawan pulla rinqallapa.

Pablum yuyarqan Kurintu llaqtaman riyta

[5] Qamkunaman shamuqshinaqam puntata rini watukuq chay prubinsya Masiduñapi
tiyaqkunata. Chayshina watukushpaqam, chay Kurintu llaqtaykiman ch'ayamushaq.
[6] Kinsapch'i chay llaqtaykillapapi qamkunawan suq tyimpupaq kidashaq. Paqtar tukuy
chay tamya tyimputa chay llaqtaykipi qamkunawan pasashaq. Chayshina qamkunawan
kidaptiymi, atingimanllapa imitawan yanapawayta, suq llaqtakunaman rinaypaq. [7] Piru
Tayta Dyus munaptinqam, ancha munani qamkunawan kidayta suq tyimpupaq. Chaqa
manam munanichu pasaqshinalla yumbaynikita rikashuytaqa. [8] Piru kay diyakunaqam
kay Ifisu llaqtapilla rini kidaq chay Pintikustis fyista diyakaman. [9] Chaqa kay llaqtapi achka
runakuna kuntrawaptimbismi, Tayta Dyusqa ancha yanapawaykan, achka runakunata
yach'achinaypaq, Jisuspi kriyinambaqllapa.

[10] Masanchiq Timutiyu qamkunaman shamuptinqa, shumaqta ch'ayachiyllapa, ama
nimapaq llakishpa qamkunawan kushikunambaq. Chaqa paypismi noqashina Siñurn-
inchiqpa shumaq nutisyanda yach'achikun. [11] Chayri ama ni mayqannikipis disprisyayl-
lapachu. Ashwan yanapayllapa, kushikushpa noqaman kutimunambaq. Chaqa noqaqam
wakin kriyiq masinchiqkunawan kaypi pulla Timutiyuta shuyaykanillapa.

[12] Noqaqam masanchiq Apulusta ancha rrugashqa kani, chay kriyiq masinchiqkunawan
qamkunaman shamunan watukushuq. Piru kay diyakunaqam manaraq munanchu
shamuyta. Paqtar lugarnin kaptin, suq tyimpumanda rin shamuq.

Pablum dispidikarqan

[13] Allita kwidakashpa, ama disanimakashpachu, Jisuspi allita yuyakuyllapa. Ama ni-
matapis manchashpachu, ashwan ancha jwirti runakuna kayllapa, Dyusta kasunaykillapa.
[14] Allita kuyanakushpar, tukuy imata rurayllapa.

[15] Masitakuna, qamkunaqam yach'angillapa: Kay Akaya prubinsyapi manaraq ni pi Jis-
uspi kriyiptinllapam, masanchiq Istifanaslla tukuy ayllunwan Jisuspi puntata kriyishqal-
lapa. Chayshina kriyishpaqam, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashpa kawsanllapa.
[16] Chaymi munani, qamkunapis chay laya yanapashuqkunata allita kasunaykillapa, Tayta
Dyuspaq trabajashqanrayku.

17 Ancham kushikunipis chay masanchiq Istifanas, masanchiq Furtunatu, masanchiq
Akaykuwan watukuwashqanrayku. Chaqa yumbay qamkuna mana atiptikillapa shamuy-
tapismi, chay kimsa masanchiqkuna rrimplasuykillapa shamushqallapa watukuwaq.
18 Paykunaqam qamkunata animachishushpa, noqatapis ancha animachiwashqa, Tayta
Dyuspi ancha allita yuyakunaypaq. Chayri chay laya masanchiqkunata ancha alabashun-
llapa.
19 Kay prubinsya Asyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata
napaykushungi. Masanchiq Akilaspismi warmin Prisilawan napaykushungi. Paykunapa
wasimbi tandakaq kriyiq masinchiqkunapismi Jisuspa shutimbi napaykushungi. 20 Tukuy
kaypi kaq kriyiq masinchiqpis qamkunata napaykushungi. Chayshina qamkunapis tan-
danakushpaqa, suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuy.
21 Kay partitallam noqa Pablu kikiy makiywan iskibrishpa napaykuykillapa.
22 Piru mayqan runa Siñurninchiq Jisukristuta mana nimatapis kuyaptinqar, chay
runataqa dyabluta intrigashun, kastigadu kashpa, chinganambaq.
¡Siñurninchiq Jisukristu shamunqa!
23 Ancham mañakuni, Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunan. 24 Kriyiq
masitakuna, Jisukristupi kriyishqanchiqraykum ancha kuyashushpa, kay kartata
kach'amuni.
(Kaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunamanmi iskibrirqan kay librutaqa? Iskibrirqanmi Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Liyishun punta parti 1 Kurintyusta, masta yach'ananchiq kurintinukunapaq. Liyishun Ichus 18.1-18, yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam chay punta kartata Kurintuman kach'ashpa, kurintinu kriyiq masingunata anyarqan, Dyusta mana allita kasushpa, suq ancha uchayuqta dijaptinllapa tandakanambaq paykunawan. Paykunatam nirqambis: "Dasmi rini shamuq qamkunata watukushuq", nishpa. Piru payqam mana daschu rishqa karqan watukuqqa. Ashwanmi suq lugarkunapiraq kidarqan yach'achikuq. Piru kurintinu kriyiq masingunapaq llakishpa, Tituta kach'arqan, paykunataqa watukushpa, yach'anambaq: Imashinam kawsaykan, nishpa. Chaymandaqam Titu Kurintumanda kutimushpaqa, Pabluta nirqan: "Kurintupi kriyiq masinchiqkunaqam shumaqta kasushushpa, chay ucha rurashqangunapaq malayakushpa, wakin prublimakunata allichashqallapa. Piru kanraqmi wakin kuntrashuqkuna. Ninllapam: 'Pabluqam mana lijitimu apustulchu. Payqam tukuy imayuq munashpa kayta yach'achiwanchiq' ", nishpa.

Chayshina Titu niptinmi, Pabluqa kay kartata kach'arqan kayshina kunashpa: "Ancham kushikuni kasuwaptikillapa. Kananqam dasna rini shamuq watukushuqllapa. Qamkunaman ch'ayashpaqam, chay kuntrawaqkunata ancha rini anyaq. Chaqa Tayta Dyusmi allipta numbrawashqa, apustulnin kashpa, qamkunata kwidashunaqpaq", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Kur 1.1–2.11 niwanchiqllapa, imarayku Pablu mana daschu kurintinukunaman shamushqambaq. Nimbismi chay kastigashqan uchayuqta pirdunananllapa.

2 Kur 2.12–6.18 niwanchiq, ancha ñakashpapis ama disanimakananchiq ni uchata rurananchiq.

2 Kur 7.1-16 niwanchiq Pablu kurintinu kriyiq masingunapaq ancha llakishqambaq. Piru Titu niptinmi: "Chay prublimakunatam allichashqallapa", nishpa, Pablu ancha kushikurqan.

2 Kur 8.1–9.15 niwanchiq, kushikushpa ufrindanchiqta qonanchiq.

2 Kur 10.1–13.13 niwanchiq Pablu lijitimu apustul kashqambaq.

Pablum Kurintu llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata napaykurqan

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan kay kartata
kach'amunillapa qamkuna Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman, chay pru-
binsyayki Akayapi tiyaq yumbay kriyiq masinchiqkunamambis. Chaqa Tayta Dyus
munaptin apustulnin kanaypaqmi, Jisukristu akrawashqa, paypaq yach'achikunaypaq.
2 Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, tukuy imapi qamkunata
yanapashunan, ama nimata manchashpa, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Ñakaptinchiqmi Tayta Dyus kunswilawanchiq

3 Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta alabashunllapa. Chaqa payqam an-
cha llakipawaqninchiq, tukuy imapi kunswilawanchiq. 4 Chayshinam tukuy ima
ñakashqanchiqpi ancha kunswilawanchiq, noqanchiqkunapis suqkunata atinanchiq
kunswilayta, Tayta Dyus kunswilawashqanchiqshina. 5 Chaqa Jisukristushina ancha
padisiptinchiqmi, payqa ancha animachiwanchiq, ama llakinanchiqllapa. 6 Chaymi no-
qaykunaqa ancha ñakanillapa, qamkunata animachishunay, Jisuspi yuyakushpa washadu
kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus noqaykunata kunswilawaptinmi, atinillapa qamkunat-
apis kunswilashuyta. Chaymi qamkunapis noqaykunashina ñakashpapis, atingillapa

agwantayta. [7] Chaqa allita yach'anillapa: Qamkunapis noqaykunashina ñakaptikillapam,
Tayta Dyusqa noqaykunatashina rin kunswilashuqllapa.
[8] Kuyashqay masitakuna, munanillapam allita yach'anaykillapa prubinsya Asyapi ancha
ñakashqaypaq. Chaqa chay ñakaykunataqam mana atirqayllapachu agwantayta. Chaymi
manana yuyarqayllapachu kawsaytaqa. [9] Ashwanmi yuyarqayllapa: Kananqam rinchiq
wañuq, nishpa. Piru chayshinaqam ñakarqayllapa yach'akunaypaq, Tayta Dyuspi mas
allita yuyakunaypaq: Paymi wañushqakunata kawsachimun, nishpa, ama noqaykuna
kikiypi yuyakunayllapa. [10-11] Wañunaypaqna kaptiyllapapismi, Tayta Dyusqa washawar-
qan, ama wañunayllapa. Kanangaman washawaykanllapa. Chaymi paypi ancha yuyaku-
nillapa: Qamkuna achka kriyiq masinchiqkunawan payman noqaykunapaq mañakup-
tikim, rin washawaqllapa, ama wanchiwananllapa, nishpa. Chayshina noqaykunata
yanapawaptinmi, ancha achka qamkuna ringillapa pagikuq Tayta Dyusta.

Kaykunaraykum Pabluqa manaraq atirqanchu shamuyta Kurintumanqa

[12] Ancha kushikushpam niykillapa: Dyus yanapawaptinmi, kay mundupi allitalla
rurashpa, mana nimata pakashpachu, kawsashqallapa kani. Piru qamkunawanqam
mas shumaqta kawsashqallapa kani. Chaymi mana nimata penqakushpachu, ancha
kushikuni. Piru manam noqaykunapa yuyayniywanllachu chayshinaqa kawsashqallapa
kani. Ashwanmi Tayta Dyus yanapawaptin, chayshinaqa kawsashqallapa kani. [13-14] Yumbay
kartaykunapim atishqaykaman klarituta iskibrishqa kani, mana nimatapis pakashpachu.
Piru chay iki kartaymandaqam mana yumbaytachu intyindishqallapa kangi. Paqtar kay
kartapi yumbay kaqta qamkuna allita intyindingiman, Siñurninchiq Jisus shamuptin,
noqapaq kushikunaykillapa. Chayshinam noqapis qamkunapaq ancha rini kushikuq.
[15-16] Chaymi noqaqa yuyarqay Masiduña prubinsyaman riqshina puntata qamkunaman
shamuyta watukushuq. Yuyarqaypismi kutimuqshina watukurishuq, ishkay bwiltasta
pulla kushikunanchiq, qamkuna yanapawanayki, prubinsya Judiyaman rinaypaq, nishpa.
[17] Piru chaymandaqam mas allita yuyashpa, manana shamurqaychu qamkunamanqa.
Kinsapch'i chaypaq yuyangillapa: Pablum ufrisikushqanda mana kumplinchu. Jisuspi
mana kriyiqkunashinam "arí", nishpaqa, mana ruranchu, nishpa. Manam chayshinachu.
[18] Tayta Dyusmi allita yach'an: Pablum "Arí" nishpa, mana yach'arqanchu: Manam rinichu
riq, nishpaqa. Chaymi Dyusqa noqapa tistiguy. [19] Chaqa Tayta Dyuspa Churin Jisukristum
mana ishkay yuyayniyuq kashpa, tukuy ima nishqanda allipta kumplin. Chay Jisuspaqllam
noqa, Timutiyu, Silbanuwan yach'achiykillapa. [20] Kanan Tayta Dyusqam ufrisiwashqa
kanchiqllapa, tukuy imapi yanapawananchiq. Chaymandaqam Churin Jisukristu chay
ufrisiwashqanchiqta kumpliykan. Chaymi Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta
ancha alabanchiqllapa: "Chayshina kanqa", nishpa. [21] Chay kikin Tayta Dyusmi no-
qaykunata, qamkunatapis yanapawashqa kanchiqllapa, Jisukristupa kananchiq, paypi
mas allita yuyakunanchiq. [22] Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq suq siñal-
tashina, shunqonchiqpi tiyanambaq. Chaymi yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ima
ufrisiwashqanchiqta rin qowaqninchiq, nishpa.
[23] Tayta Dyusqam allita yach'an: Imaraykum Pabluqa manaraq shamushqachu Kurintu
llaqtamanqa, nishpa. Chaqa manam munarqaychu anyashuyllapata ni llakichishuyta
chay mana allikunata rurashqaykirayku. Kanan Tayta Dyusmi yach'an allip kaqtalla
nishushqayta. Chaymi niykillapa: Mana allip kaqta nishuptiyqa, Tayta Dyus kasti-
gawanqa, nishpa. [24] Piru qamkunaqam Jisuspi allita kriyiykangillapa. Chaymi mana
munanichu kamachishuyta: "Kayshina kriyiyllapa", nishpaqa. Ashwanmi chay Kurintu
llaqtaykiman munani riyta, qamkunata animachishuq, masta kushikushpa kawsanaykil-
lapa.

2

[1] Chayraykum manaraq munarqaychu kutimuyta qamkunaman, ama llakichishunay-
paq. [2] Chaqa chayshina noqa qamkunata llakichishuptiyqa, ¿pitaq noqataqa kushichiwan-
man? Qamkunallam chaypi kangi, kushichiwanaykiqa. [3] Chaymi manaraq shamushpa,

chay punta kartaypi anyashurqaqllapa, allita kawsashpa kushichiwanayki. Chaqa manam
munarqaychu shamuyta, qamkunarayku llakinaypaq. Ashwanmi yuyakurqay: Dyusta
kasuptinllapam, rini kushikuq. Chayshina kushikuptiymi, paykunapis rinllapa kushikuq,
nishpa. [4] Chaymi ancha llakiwan malaganayashpa, waqashpa, chay punta kartata
qamkunata iskibrishurqaq. Manam munarqaychu qamkuna llakinaykipaq. Ashwanmi
iskibrishurqaqqa, qamkuna yach'anayki: Pablum ancha kuyawanchiqllapa, nishpa.

Chay uchayuq runata pirdunayllapa

[5] Chay uchayuq runaqam malaganayachiwashqa. Piru yumbay qamkunata masta
malaganayachishushqaqa. Piru manam ninichu: "Ancham dañachiwashqa kanchiq",
nishpaqa. Chaqa manam munanichu ancha achkata anyaytaqa. [6] Chay uchayuqtaqam
ancha anyashpa, manana dijangillapachu qamkunawan tandakananqa. Piru uchangu-
nata dijaptinqam, amana mastaqa kastigayllapachu. [7] Ashwan kananqa pirdunashpa,
kushichiyllapa, ama ancha llakishpa disanimakanan. [8] Chayraykum rrugaykillapa, chay
masaykillapata yanapanayki, allita yach'anan: Alliptam kuyawanllapa, nishpa.
[9] Chay punta kartatam qamkunata iskibrishurqaq kunashushpa, chay runata kasti-
ganaykillapa, chayshina yach'anaypaq: ¿Chay nishqaytachu allita rinllapa kasuwaq ichu
mana? nishpa. [10] Chaqa qamkuna mayqan uchayuqta pirdunaptikiqam, noqapis ancha
rrispitashushpa, payta pirdunani Jisukristupa shutimbi. [11] Chayshinam pirdunani, dyablu
munashqanda ama ruranchiqllapa. Chaqa ancha allitam yach'anchiqllapa: Chay
dyablum achka laya trampakunata ruran ingañawananchiq, nishpa.

Pablum Truwas llaqtapi kashpa, kayshina ancha padisirqan

[12] Noqaqam rirqay Truwas llaqtaman, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuq.
Chaymi chay llaqtaman ch'ayaptiyqa, Tayta Dyus ancha yanapawarqan, ancha
achka truwasinukunata yach'achinaypaq. [13] Chayshina achka runata, warmita
yach'achishpapismi, mana atirqaychu kushikuyta, kriyiq masinchiq Tituta mana
tarishqayrayku. Chaymi chay Truwaspi tiyaqkunamanda dispidikashpa, prubinsya
Masiduñaman rirqay, Tituta maskaq.

Jisukristum yanapawanchiq, dyabluta binsinanchiqllapa

[14] Piru Tayta Dyusmi noqaykunata ancha yanapawanllapa, dyabluta binsishpa,
Washadurninchiq Jisukristupaq yach'achikunaypaq. Chaqa Jisuspa chay shumaq
nutisyandaqam suq ancha mishki mutkinatashina apaykanillapa tukuy nasyungunaman.
Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikunillapa. [15] Kanan Jisukristupi kriyiptiyllapam yana-
pawanllapa, Tayta Dyuspaq mishki mutkinashina kanayllapa. Chayshina yanapawash-
pam, kach'awanllapa chay washakanan kaqkunaman, chay chinganan kaqkunamam-
bis, Jisuspaq yach'achikunay. [16] Chay chinganan kaqkunapaqqam wañushqa kwirpu
ash'naqshina kanillapa. Piru washakanan kaqkunapaqqam ancha mishki kawsachikuq
mutkinashina kanillapa. Piru Tayta Dyus mana yanapaptinqam, mana ni pipis at-
inmanchu chay shumaq nutisyanda allita yach'achikuytaqa. [17] (Piru paymi ancha
yanapawanllapa.) Chaymi noqaykunaqa mana chay wakin yach'achikuqkunashinaqa
kanillapachu. Ashwanmi mana nima qellayta munashpachu, chay shumaq nutisyata
dibaldilla yach'achikunillapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata kach'amuwaptin, paypa
ñawpambi kawsashpa, Jisukristupaq allip kaqtalla yach'achikunillapa.

3

Kayshinam Dyuspa mushuq tratun

[1] Kinsapch'i qamkunaqa chay nishushqaypaq yuyangillapa: Paykuna kikinllam suq
kutinda alabakanllapa, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa wakin yach'achikuqkunam
ancha munanllapa kriyiq masinchiqkunamanda kartakunata surqoyta: "Kay kartata
apamuqmi Dyuspaq allita yach'achikun", ninanllapa. Piru noqaykunapaqqam mana nisis-
aryuchu runakuna kartakunata qowananllapaqa. [2] Chaqa noqaykuna qamkunata puntata
Jisuspaq yach'achishuptiymi, paypi allipta kriyirqaykillapa, ¿manachu? Chaymi qamkuna

kikiki noqaykunapa kartaykunashina kangillapa, yumbay runakuna yach'anambaq: Pablu
paywan yach'achikuqkunam Dyuspaq lijitimu yach'achikuqkuna, nishpa. 3 Chaqa Jisukris-
tum yanapawashqa, shunqoykillapapi paypa nutisyanda iskibrinayshina. Chaymi yumbay
runakuna rikashushpa yach'anllapa: Paykunaqam kikin Jisuspa kartanshina, nishpa. Piru
Jisusqam mana tintawanchu qamkunapiqa iskibrishqa, rumikunapi iskibrishqanshinaqa.
Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoykillapapi iskibrishqaqa.
4 Tayta Dyuspim ancha yuyakunillapa: Paymi Jisukristuwan ancha rin yanapawaqllapa,
nishpa. 5 Chaqa noqaykunallaqam mana nimatapis atiymanllapachu rurayta. Ashwanmi
Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanda allita ruranayllapa. 6 Chayshinam Tayta
Dyus yanapawanllapa, paypa mushuq tratunda atinayllapa yach'achikuyta. Piru manam
chay punta iskibrishqa liykunatashinachu rurashqaqa. Chaqa chay punta iskibrishqa
liykunata mana kasuptinchiqqam, chingananchiqna karqanchiqllapa. Piru kananqam
Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq.
7 Chay punta liykunataqam rumi tablakunapishina iskibrishqa karqan. Muysis chay
liykunata ch'askiptinqam, qaqllanqa suq tyimpupaq ancha llipyarqan. Chaymi chay
llaqta masin isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu qaqllandaqa chapayta. Chayman-
daqam chay qaqllanqa allimanda allimanda manana llipyarqanchu. Chayshinam Muysis
chay mana washawaqninchiq liykunata ch'askishpa, ancha llipyarqan. 8 Piru Dyuspa
Santu Ispiritun masta llipyashpa, chay mushuq tratuta apamushpa, yach'achiwanchiq.
9 Chay punta liykunam ancha shumitaq kashpapis, mana atirqanllapachu washawayn-
inchiqta. Ashwanmi chay liykunawan kundinadu kidarqanchiq chingananchiqllapa,
mana kumplishqanchiqrayku. Piru Jisukristu washawashqanchiqqam chay liykuna-
mandaqa mas shumitaq. 10 Kanan chay punta liykuna shumitaq kaptimbismi, Jisus
rurashqanqa masta balin. 11 Chaqa chay punta liykuna ancha shumaq kashpapismi, ashla
tyimpupaqlla karqan. Manam tukuy tyimpupaqchu. Piru Jisukristu rurashqanqam tukuy
tyimpupaq kashpa, mas shumitaq.
12 Chaymi Jisukristu rurashqambi yuyakushpa, mana nimatapis manchashpachu, chay
mushuq tratupaq yach'achikuni. 13 Piru noqaykunaqam mana chay Muysisshinachu
yach'achikuniqa. Manchu Muysisqa qaqllanda suq trapuwan pambarqan, llaqta masin
isrraylinukuna chay qaqllan llipyaq chingaykaptin, ama rikananllapa.* 14 Piru chay
unay isrraylinukunaqam mana atirqanllapachu intyindiyta chay punta liykunataqa,
yuyayninguna suq trapuwan pambadushina kaptin. Kanangamanmi paykunaqa chay
liykunata liyishpapis, manaraq atinllapachu intyindiyta. Piru Jisukristullam chay tra-
putashina yuyayninmanda atin ashuchiyta, atinanllapa intyindiytaqa. 15 Chaymi Muysispa
liyningunata kanangaman liyishpaqa, yuyayningunaqa suq trapuwan pambadushina.
16 Piru suq runa Siñurninchiqpi kriyiptinqam, chay yuyayningunaqa manana pambadushi-
nachu. Ashwanmi atinna intyindiyta Tayta Dyus nishqandaqa. 17 Chay palabra "Siñurn-
inchiqmi" chay birsikulupi munan niyta Dyuspa Santu Ispiritun, nishpa. Kanan Dyuspa
Santu Ispiritun mayqan runapi, warmipi kashpaqam, uchakunamanda washawanchiq,
libri kananchiqllapa.
18 Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinchiq, atinchiqllapana allita intyindiyta
Dyus nishqanda. Chaqa yuyayninchiqqam manana pambadushinachu. Ashwanmi ancha
llipyaq Siñurninchiqta rikashpa, suq ispijushina noqanchiqkunapis llipyanchiq. Chaqa
chayshina payta rikaptinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, diyapi diyapi
mas shumaqta rurashpa Jisukristushina kawsananchiqllapa.

4

1 Tayta Dyusmi ancha llakipawashpa, akrawashqallapa, pay nishqanda
yach'achikunayllapa. Chayraykum mana nunka disanimakashpachu 2 ni ingañakushpachu
ni Tayta Dyus nishqanda kambyashpachu, allip kaqtalla yach'achikunillapa.
Chaymi yumbay riqsiwaqkunaqa allita yach'anllapa: Paykunaqam Dyuspaq allipta

* 3:13 Éxodo 34.29-35

yach'achikunllapa, nishpa. Chaymi mana nimatapis munanillapachu rurayta
chay pakadu penqakuypaq mana baliq kusaskunataqa. Chaqa yach'anchiqmi:
Tayta Dyusmi rikawaykanchiq, nishpa. [3] Piru infyirnuman riykaqkunam mana
intyindinllapachu Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptiyllapa. [4] Chaqa
paykunam Jisukristupi mana munaptinllapa kriyiyta, kay mundupi kamachikuq
dyablu ingañashpa, yuyayningunata suq trapuwan pambashqashina, suq sarkushina
yuyayningunapi kanambaq. Chayraykum mana atinllapachu intyindiyta Jisuspa ancha
shumaq nutisyandaqa. Chay shumaq nutisyanqam yach'achiwanchiq: Llipyaykaq
Jisukristum kikin Tayta Dyusshinalla, nishpa. [5] Chaymi noqaykuna yuyashqaytaqa
mana yach'achikunichu, (noqaykunata sigiwanaykillapa.) Ashwanmi noqaykunaqa
yach'achikuni, Siñurninchiq Jisukristuta kasunaykillapa. Chaqa noqaykuna Jisusta ancha
kuyashpam, qamkunapa kriyaduykishina kanillapa yanapashunaypaq. [6] Chaqa Tayta
Dyusmi kay pachata rurashpa, kamachirqan achikchakunambaq. Chayshinallam pay
kikinqa shunqonchiqkunata achikcharqan intyindinanchiq: Paypa llipyayninda Churin
Jisukristupa qaqllambi llipyachishqa, nishpa.

Jisuspi yuyakushpa kawsashunllapa

[7] Jisuspa shumaq nutisyanqam ancha balin achka qellayshina. Piru chay shu-
maq nutisyanda yach'achikuqqam allpamanda das pakikaq mangashinalla kanillapa.
Chayraykum noqaykunallaqa mana atinillapachu runakunata Dyuspi kriyichiyta. Piru
Tayta Dyus pudirninwan yanapawaptinmi, achka runakuna, warmikuna paypi kriyishqal-
lapa. [8] Chaymi ancha padisishpapis, Dyusta sirbinillapa. Mana yach'ashpa: ¿Imatam
rini ruraq? nishpapismi, mana disanimakanichu. [9] Runakuna noqaykunata ancha pa-
disichiwaptinmi, Tayta Dyusqa mana dijawanllapachu. Runakuna pachaman bulawaptin-
llapam, mana wañunillapachu. [10] Maymambis riptiyllapa Jisuspaq yach'achikuqmi, kutin
kutin munashqallapa wanchiwayllapata, Jisusta wanchishqanllapashina. Piru Tayta
Dyus washawaptinmi, achka rikawaqkuna intyindishqallapa: Jisukristum paykunapi
kawsashpa, ancha yanapan, nishpa. [11] Noqaykunaqam listu kanillapa ima diyapis wañu-
nayllapa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. Chaqa ancham munanillapa chay rikawaqkuna
intyindinanllapa: Jisuspa Santu Ispiritun paykunapi kawsashpam, tukuy imapi yana-
paykan, Dyuspaqlla kawsananllapa, nishpa. [12] Chayshina munaptinllapa wanchi-
waytapismi, qamkunata yach'achiykillapa, washadu kashpa, tukuy tyimpu Dyuswan
kawsanaykillapa.

[13] Dyuspa Santu Librumbim suq runa kayshina iskibrishqa: “Noqaqam Tayta Dyuspi
kriyirqay. Chaymi payman mañakurqay”, nishpa. Chay iskibrishqan runa kriyishqan-
shinam noqaykunapis kriyishpa, Dyusman mañakunillapa. [14] Kanan yach'anchiqpismi:
Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Chayshinallam Jisuspi kriy-
iqkunatapis rin kawsachiwaqninchiq, paywan pulla syilupi kawsananchiqllapa, nishpa.
[15] Chayshinam padisishqallapa kani, washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus ancha achka
runata, warmita washaptinmi, paykunapis Dyustaqa pagikushpa, rinllapa aduraq, ancha
allin kashqanrayku.

[16] Awnki kay bidapi kwirpuyllapa byijuyaptimbismi, ispirituyllapapi diyapi diyapi Jis-
uspi mas allita yuyakuykanillapa, mana nimatapis disanimakashpachu. [17] Chaqa kay bidapi
padisiptinchiqqam, chaykunaqa das pasan. Piru Jisuspaq padisiptinchiqqam, payqa rin
apawaqninchiq syiluman, chaypi kushikushpa, llipyashpa, tukuy tyimpu kawsananchiqll-
lapa. [18] (Chayri ancha padisishpapis, ama llakishunllapachu.) Ashwanri Dyuspa syilunda
manaraq rikashpapis, chaypaq yuyashpa kawsashunllapa. Amar kawsashunchu kay
mundupa imangunapaq yuyashpaqa. Chaqa tukuy kay rikashqanchiqkunaqam mana
duranqachu. Piru syilupi manaraq rikashqanchiqqam tukuy tyimpupaq rin duraq.

5

[1] Allitam yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqqam suq mana duraq chugllashina
kashpa, das rin ushyakaq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanchiqmanda rin

kawsachiwaqninchiq, suq mana ushyakaq mushuq kwirpuyuq kananchiqllapa. Chay mushuq wasinchiq layaqam mana runakuna rurashqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus kikin rurashqa, anaq syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. [2] Piru kay pachapiqam wañu-nanchiqkaman ancha llakinchiq, munashpa syiluman riyta, chay mushuq kwirpunchiqta ch'askinanchiqllapa. [3] Chaqa chay mushuq kwirpunchiqqam suq mushuq mudanashina rin kaq. Chaymi chay mushuq kwirpuyuqna kashpaqa, manana suq kwirpumanda lluqshishqa almashinachu rinchiqllapa kaq. [4] Piru kay kwirpunchiqpi padisishpaqam, ancha munanchiq mushuq kwirpuyuq kayta. Piru manam munanchiqchu wañuyta. Ashwanmi munanchiq shamunan Jisukristu, manaraq wañuptinchiqllapa, chayshina mushuq laya kwirpunchiqta qowananchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. [5] Chaqa Tayta Dyus kikinmi rurawashqa kanchiq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, allita yach'ananchiq: Mushuq kwirputam rin qowaqninchiq, nishpa.

[6] Chaymi mana nimatapis manchashpachu, Tayta Dyuspi ancha yuyakunchiqllapa. Chaqa yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqwanlla kawsashpaqam, manaraq atinchiqchu syilupi kawsayta Siñurninchiq Jisuswanqa, nishpa. [7] Kanan Dyuspa wasindaqam manaraq rikanchiqchu. Piru paypi yuyakushpam, allita yach'anillapa: Ancha shumaqmi rin kaq, paywan kawsananchiq, nishpa. [8] Chaymi paypi allita yuyakunillapa: Mas allim kanman kay kwirpuyta dijanaypaq, Siñurninchiqman rishpa, paywan kawsanaypaq, nishpa. [9] Chaymi kay pachapi kawsashpa ichu syiluman rishpaqa, ancha munanillapa Siñurninchiq Jisukristuta kushichiyta. [10] Chaqa suq diyam payqa yumbay runakunata rin qayawaqninchiq, paypa ñawpanman rinanchiqllapa, jusgawananchiq. Kay bidapi allita kawsashqa kaptinchiqqam, rin alabawaqninchiq. Piru mana allita kawsashqa kaptinchiqqam, rin kastigawaqninchiq.

Jisukristum yanapawanchiq, alliyananchiqllapa Tayta Dyuswan

[11] Chaymi yach'ashpa: Siñurninchiqmi tukuy ima rurashqaypaq rin jusgawaq, nishpa, payta ancha rrispitashpa, kasunillapa. Chayraykum yumbay runata, warmita ani-machinillapa, Jisuspi yuyakushpa kawsananllapa. Chaqa Tayta Dyusmi tukuy ima yuyashqayta yach'an. Paqtar qamkunapis allita yach'angillapa: Pablum Dyusta sirbin, nishpa. [12] Piru mana munashpa alabakaytam, chaykunataqa niykillapa. Ashwanmi munani noqarayku kushikushpa, chay rimawaq runakunata ninaykillapa: “Pablum allip kaqtalla yach'achiwashqa kanchiq”, nishpa. Chaqa chay laya runakunaqam ancha alabakashpa ninllapa: “Pablumandam mas kamachikuq kanillapa”, nishpa. Piru manam intyindinllapachu: Mastam balin tukuy shunqo Jisusta kuyananchiq, nishpaqa. [13] Chaqa chay runakuna noqapaq niptinllapa: “Pabluqam luku”, niptimbismi, noqaqa “lukuyani” Tayta Dyusta kushichinaypaq. Piru suqkunapaq allin yuyayniyuq kaptiyqam, chayshina allin yuyayniyuq kani, qamkunata allita yach'achishunaypaq.

[14-15] Chaqa noqaykunaqam allita yach'anillapa: Jisukristum ancha kuyawaqninchiq, yumbay noqanchiqkunapaq wañurqan, washawananchiq, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushpa kawsamushqanshina, noqanchiqkunapis paypi kriyishpa, uchanchiqkunata dijashpa, kawsamushqashina kanchiq. Chaymi manana munashqayllapata rurashpachu, ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa kawsanillapa.

[16] Piru manaraq Jisukristupi kriyishpaqam, runa masinchiqkunapaq, Jisukristupaqpis chay mana kriyiqkunashina yuyarqayllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana pay-paqqa chay mana kriyiqkunashinaqa yuyanillapachu. [17] Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa, mushuq runa, mushuq warmina kanchiqllapa. Chaqa chay unay mana baliq kusaskunata dijashpaqam, kananqa mushuq bidayuqna kanchiqllapa.

[18] Jisukristu wañushqanraykum, Taytan Dyusqa yanapawarqanchiq, paywan al-liyananchiq. Kanan mingawarqanchiqmi, yumbay runa masinchiqkunata yanapananchiq,

paykunapis Tayta Dyuswan alliyanambaq. [19] Chayshina Jisukristu wañuptinmi, Taytan Dyusqa uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, yanapawarqanchiq, paywan alliyananchiqllapa. Chaymandaqam mingawarqanchiq, yumbay runata warmita Dyus rurashqanda yach'achinanchiq, paykunapis kriyishpa, Tayta Dyuswan alliyananllapa.

[20] Chayshinam noqaykunata kach'amuwashqa, Jisukristupa rrimplasun yach'achikunaypaq. Chaymi noqaykuna qamkunata rrugashuptiyqa, Jisukristu kikin alabis qamkunata rrugashuykangi, Tayta Dyuswan alliyanaykillapa. [21] Chaqa Jisukristuqam mana nima uchayuqchu karqan. Piru noqanchiqkuna uchayuq kashqanchiqraykum, Tayta Dyusqa Jisusta kastigarqan suq runa uchayuqtashina, amana noqanchiqkunata kastigawananchiq. Ashwanmi Jisukristupi kriyiptinchiqqa, Tayta Dyus riqsiwanchiq mana nima uchayuqkunapaq.

6

[1] Noqaykunaqam Tayta Dyuspaq yach'achikuqkuna kashpa rrugaykillapa, ama paypi yanqa shimikiwanlla kriyinaykillapa. Ashwan dijayllapa, ancha allin Tayta Dyus yanapashunambaq, paypi allipta kriyinaykillapa. [2] Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Yanapakunay tyimpupi mañawaptikim, uyashushqa kani. Washakunay tyimpupim yanapashushqa kani, nishpa.*

Chayri allita uyawayllapa: ¡Kananqam Tayta Dyus yanapawananchiq tyimpu, washawananchiq tyimpu! nishpa.

[3] Chaymi noqaykunaqa mana ni pitapis dañachishpachu yach'achikuni, ama ni pipis chay yach'achikushqayta disprisyanambaq. [4] Chaymi padisishpa, ichu mana nimay kaptin, ichu ancha trabajus kaptimbis, tukuy imata munanillapa agwantayta, yumbay rikawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyustam allipta kasuykanllapa, nishpa. [5] Chaqa kuntrawaqkunam maqawashpa, asutiwashpa, karsilawashqallapa. Kanan mayninqam shayku shayku Dyuspaq trabajashpa, mana puñushpachu ni mikushpachu, mallaqlla padisishqallapa kani.

[6] Chayshina padisishpapismi, allita rurashpa, Dyus nishqanda yach'akushpa, piñachiwaq runakunata agwantashpa, yumbaywan shumaqta kawsashqallapa kani. Kanan Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinmi, yumbay runata, warmita allipta kuyashpa, [7] allip kaqtalla yach'achikunillapa. Chaqa Tayta Dyus pudirninwan ancha yanapawaptinmi, allita atinillapa rurayta. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, kuntrawaqkunata, dyablutapis atinillapa binsiyta. Paykunamandaqam atinillapa washakayta. [8] Wakin runakunaqam alabawanllapa. Wakingunaqam anyawanllapa. Wakin runakunapaqmi shumaq nutisyayuq kanillapa. Wakingunapaqqam mana allin famayuqchu kanillapa. Kanan noqaykuna mana nima llullata niptiypismi, wakingunaqa rimanllapa: "Llullakushpam yach'achikunllapa", nishpa. [9] Wakingunaqam mana munanllapachu riqsiwayta. Piru Tayta Dyusqam noqaykunata allita riqsiwan. Kanan yaqqa wañushpapismi kawsaykanillaparaq. Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha kastigawashpapis, mana wanchiwashqallapachu. [10] Llakishpapismi, kushikushpa kawsanillapa. Ancha pubri kashpapismi, suqkunata yach'achinillapa, paykunapis Jisuspi kriyishpa, tukuy imayuqshina kanambaqllapa. Chaqa mana nimayuq kashpapismi, Jisuspi kriyishpaqa, tukuy imayuqshina kanillapa.

[11] Kurintinu kriyiq masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha kuyaykillapa. Chaymi mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta kay kartaypi iskibriykillapa. [12] Chaqa nishushqayshinám tukuy shunqoywan ancha kuyaykillapa. Piru qamkunaqam mana noqaykunataqa chayshinachu kuyawangillapa. [13] Chaymi noqaqa qamkunapa taytaykishina kashpa, ancha rrugaykillapa, noqa kuyashushqayshina tukuy shunqo kuyawanaykillapa.

Dyuspa adurana wasinmi kanchiqllapa

[14] Kuyashqay masitakuna, Jisuspi mana kriyiqkunawanqa ama kasarayllapachu ni tratuta rurayllapachu. (Chayshina rurashpaqam, suq turuwan suq burruta wanguykaqshina kangiman.) Chaqa manam balinchu suq allin runaqa yanapanan suq

* 6:2 Isaías 49.8

uchayuq runata, maluta ruranambaq. Chayshinallam punchawpis tutapwanqa mana
atinmanchu tandakayta. [15] Chayshinallam Jisukristupis mana atinchu suq yuyaylla
kayta dyabluwanqa. Chayshinallam Jisuspi kriyiqkunapis chay mana kriyiqkunawanqa
mana atinchu suq yuyaylla kayta. [16] Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin
kanchiqllapa. Chaymi mana balinchu amitu layakunata aduranchiqqa. Chayraykum
Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Noqaqam paykunawan kawsashpa, pulla purishaq. Noqaqam Tayta Dyusnin kashaq.
Paykunaqam noqapa wambraykuna rinllapa kaq, nishpa.*

[17] Chaymandaqam Tayta Dyusqa kayshinapis nirqan:

Chay uchayuqkunapa ch'awpinmanda ashushpa, akrakayllapa. Amar nimatapis chay
mana baliq kaqkunataqa rurayllapachu. Chayshina allita ruraptikillapam, noqaqa
shumaqta ch'askishqaykillapa.*

[18] Chayshinam noqaqa Taytaykillapa kashaq. Qamkunaqam wambraykuna ringillapa kaq.
Chayshinam nin ancha pudirniyuq Tayta Dyus.

7

[1] Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi chayshina noqanchiqkunata ufrisiwashqa
kanchiq ancha yanapawananchiq. Chayri kwirpunchiqta allita sujitashpa, ama nima
uchata rurashunchu, limpyu shunqoyuq kananchiqllapa. Chayri Tayta Dyusta ancha
rrispitashpa, payman allita intrigakashun, pay munashqanda rurashpa kawsananchiq.

Pablum ancha kushikurqan, kurintinu kriyiq masinguna payta kasushqanrayku

[2] Yumbay qamkunatam rrugaykillapa, tukuy shunqo kuyawanaykipaq. Chaqa manam ni
pitapis dañachishqachu kani, ni pitapis uchata rurachishqachu kani. Manam ni qamku-
nata ingañashushqachu kani. [3] Mana munashpachu kundinashuytam, tukuy kaykunata
iskibriykillapa. Chay punta bwilta iskibrishpa nishushqayshinallam, tukuy shunqo
ancha kuyaykillapa. Chayshinallam kawsashpa wañushpapis, rinchiqllapa kuyanakuq.
[4] Chayshina qamkunapi yuyakushpam, ancha kushikuni. Chaymi padisishpapis, noqaqa
ancha animakashpa, kushikuni.

[5] Prubinsya Masiduñaman ch'ayashqay diyamandapacham, achka prublimakuna
kashqanrayku, mana atirqayllapachu samayta. Chaqa achka runakunam kuntrawarqan-
llapa. Chaymi shunqoyllapapiqa mancharqayllapa. [6] Piru Tayta Dyus disanimadukunata
animachiqmi masanchiq Tituta qamkunamanda noqaykunaman apamushpa, ancha an-
imachiwarqan. [7] Piru manam payraykullachu kushikuni. Ashwanmi kushikuniqa Titu
parlachiwaptin: “Kurintinukunam ancha animachiwashqa”, nishpa. Chaqa payqam
niwarqan: “Kurintinukunam ancha munanllapa rikashuyta. Ancham llakinllapa chay
anyashqaykipaq. Chaymi ancha munanllapa alliyayta qamwan”, niwashpa. Chayshina
parlachiwaptinmi, ashwan masta kushikushqa kani.

[8] Chaymi kananqa manana llakinichu chay punta kartata iskibrishushqaypaqqa. (Chaqa
llakichishushpapismi, chay kartaywan yanapashurqaqllapa, mas shumaqta kawsanaykil-
lapa.) Piru qamkunata llakichishushpaqam, noqapis ancha llakirqay. [9] Piru chay
llakishqaymandaqam kananqa kushikunina. Manam kushikunichu qamkuna malagana
kashqaykiraykuqa. Ashwanmi kushikuniqa chay uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyustana
kasuptikillapa. Chaymi noqaqa mana dañachishurqaqchu. (Ashwanmi yanapashurqaql-
lapa, Tayta Dyuswan alliyanaykillapa.) [10] Chaqa mana allikunata ruraptinchiqqam,
Tayta Dyusqa yanapawanchiq, syintishpa ninanchiq: Ancha uchayuqmi kani, nishpa.
Chayshina syintishpa Dyusman mañakuptinchiqqam, payqa yumban uchanchiqmanda
pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. Piru Jisuspi mana kriyiqkuna kay mundupa
kusasningunapaq llakishpaqam, rinllapa chingaq. [11] Piru qamkunaqa chay uchayuq runa-
paq yach'ashpaqam, ancha llakishpa, Dyus munashqanshina rurarqaykillapa. Chaqa chay
uchayuqraykum qamkunaqa piñakushpa, mancharqaykillapa: Payraykum Tayta Dyus rin

* 6:16 Levítico 26.12 * 6:17 Isaías 52.11

kastigawaqninchiq, nishpa. Chaymi chay runataqa kastigashpa, noqata munashpa rikawayta, tukuy ima rurashqaykipaq qamkunaqa abisawarqayki. Chaymi mana uchayuqchu kangillapa chay runa rurashqambaq. 12 Piru kay kartataqam mana iskibrishurqaqchu chay dañachikuq runaraykuchu, ni chay dañachishqanraykuchu. Ashwanmi iskibrishurqaq, qamkuna Dyuspa ñawpambi intyindinaykillapa: Pablutam ancha kuyanchiqllapa, nishpa. 13 Chaymi chayshina qamkuna kuyawaptiki, ancha kushikushqa kani.

Piru mastam kushikushqa kani, rikashpa masanchiq Tituta ancha kushikuykaptin. Chaqa yumbay qamkunam paytaqa ancha animachirqayki, chayshina kushikunanqa. 14 Chay masanchiq Titu manaraq qamkunaman shamuptinmi, paytaqa willashqa karqay: "Chay Kurintupi tiyaqkunaqam ancha allita ruraykanllapa", nishpa. Chaymandaqam qamkunamanda kutimushpaqa, niwarqan: "Alliptam niwashqa kangi chay kurintinukunapaq", nishpa. Chaymi ancha kushikushqa kani. Chaqa qamkunata allip kaqtalla nishushqayshinam, paytapis allip kaqtalla nishqa kani. 15 Kananqam Tituqa ancha kasushqaykita yuyashpa, masta kuyashungillapa. Chaqa qamkunaqam ancha umildina kashpa, payta ancha rrispitashpa, shumaqta ch'ayachirqaykillapa. 16 Chayshina kaptikillapam, noqa kushikushpa, qamkunapi ancha yuyakuni.

8

Ancha allita ufrindashunllapa

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, kananqam munani nishuyllapata prubinsya Masiduñapi Tayta Dyus kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqambaq. 2 Paykunaqam ancha padisishpapis, kushikushpa kawsaykanllapa. Ancha pubri kashpapismi, kapuqkunashina ufrindanda achkata qoshqallapa. 3 Noqa kikiymi rikashqa kani, kushikushpa ufrindanda Tayta Dyusta qoptinllapa. Chaqa tukuy ima kaqninmandam atishqanda mas achkata qoshqallapa. 4 Chay Masiduñamanda kaqkunam ancha rrugawarqanllapa, dijanayllapa, paykuna ufrindanda qonanllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq. 5 Piru manaraq ufrindanda qoshpam, puntata paykuna kikin intrigakarqan Siñurninchiq Jisusman, noqaykunamambis: "Qamkunata kasushushpam, Dyus munashqanshina kawsashaqllapa", nishpa.

6 Chaymi Tituta rrugashqallapa kani, qamkunaman shamushpa, yanapashushpa, chay ufrindaykillapata tandanambaq. Chaqa payqam unaymandapacha chayshina tandaykan. 7 Kanan qamkunaqam tukuy imata ancha allita ruraykangillapa. Jisuspim ancha allita yuyakuykangillapa. Tayta Dyus nishqanda allita yach'ashpam, shumaqta yach'achikungillapa. Ancha animakashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi sirbiykangillapa. Noqaykunatam allita kuyawangillapa. Chayshinallar suqkunatapis kuyashpa, chay ufrindaykita ancha allita qoyllapa.

8 Piru manam kamachiykichu, ufrindaykillapata qonaykiqa. Ashwanmi munani yach'anaykillapa chay wakin kriyiq masinchiqkuna ancha animakashpa ufrindashqambaq, yach'anayllapa: ¿Qamkunapischu paykunashina suqkunata allipta kuyangillapa ichu mana? nishpa. 9 Chaqa qamkunam yach'angillapa: Ancha allin Siñurninchiq Jisukristum tukuy imayuq kashpapis, kuyawaqninchiq, suq runa ancha pubrishina kay pachaman shamurqan washawananchiq. Chayshinam pubripaq tikrakarqan, qamkuna tukuy imayuqshina kanaykillapa.

10 Chaymi byinnikipaq munani kunashuyllapata chay ufrindaykipaq. Allim kanman ushyanaykillapa qayna wata qallarishqaykita. Manchu qamkunaqa qayna wata ancha animakashpa, yumbay kriyiq masinchiqmanda puntata munarqaykillapa ufrindaykita qoyta. 11 Chayri chayshina animakashpa, chay qallarishqayki ufrindaykita mana shaykuq qoyllapa luki kaqta. 12 Chaqa suq runa, warmi kushikushpa luki kaqta qoptinqam, Tayta Dyusqa kushikushpa ch'askin. Payqam mana kamachiwanchiqchu ufrindananchiq, mana kaptinqa.

13 Noqaqam mana munanichu suqkunata yanapashpa, paykunamanda mas pubri kanaykillapa. 14 Ashwanmi munani yumbay yanapanakushpa, ama pipis ancha pubri

kananchiqllapa. Chayri chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunata kay tyimpupi qamkuna yanapayllapa. Paqtar suq tyimpupi imaykillapa faltashuptin, paykunanataq qamkunata yanapashunqallapa. Chayshina suqninchiq suqninchiq yanapanakushpam, mana ni pipis padisinchiqmanchu. [15] Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin: "Suq runa achka mikunata tandaptimbismi, mana subrarqanchu. Suq runa ashla mikunata tandaptimbismi, mana faltarqanchu", nishpa.*

Pablum nirqan: "Titum rin riq Kurintuman" nishpa

[16] Tayta Dyusmi Tituta animachishqa, noqa qamkunata kuyashushqayshina, paypis kuyashunanllapa. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. [17] Chaqa Tituqam nishqayta kasuwashpa, ancha munashqa qamkunata yanapashuyta. Chaymi payqa manaraq pipis animachiptin, gustunmandalla rin shamuq watukushuqllapa.

[18] Titupa pullanmi suq ancha allin kriyiq masinchiqta kach'amunillapa qamkunaman. Payqam Jisuspa shumaq nutisyanda allita yach'achikun, uyaqkuna washadu kanambaq. Chaymi yumbay kriyiq masinchiqkuna paypaq ancha shumaqta parlanllapa. [19] Chayraykum achka kriyiq masinchiqkuna payta numbrashqa, noqaykunawan apanambaq chay ufrindanllapata, chay pubri kriyiq masinchiqkunata yanapananchiq. Chayta rikashpam, ancha achka runakuna Siñurninchiqta rin alabaq. Chayshinam qamkunapaq rinllapa yach'aq: Allibmi ancha munanllapa suqkunata yanapayta, nishpa. [20] Chaymi kay achka ufrindata apashpaqa, ancha allita kwidaykanillapa, ama ni pipis yuyanambaq: Pablum chay ufrindata paypaqlla apaykan, nishpa. (Chayraykum chay ancha allin kriyiq masinchiqkuna pullay rinqallapa.) [21] Chaqa Dyuspa ñawpambi, yumbay runakunapa ñawpambipismi tukuy imata allitalla munanillapa rurayta.

[22] Chaymi chay kriyiq masinchiqkunapa pullan suq kriyiq masinchiqtapis kach'amunillapa. Paytam achka kutinda rikashqallapa kani, kriyiq masinchiqkunata ancha kuyashpa yanapaptin. Payqam ancha yuyakun qamkunapi. [23] Piru mayqan tapushuptin: "¿Pim Tituqa?" nishpa, kayshina niyllapa: "Tituqam masanchiq Pablupa yach'achikuq masin. Pabluwanmi trabajan yanapawashpallapa", nishpa. Ichu tapushuptin: "Titupa pullan puriqkunaqa ¿pikunam?" nishpa, niyllapa: "Paykunaqam kriyiq masinchiqkunamanda kach'amushqanguna. Chaqa paykuna ancha shumaqta puriptinmi, suqkuna rikashpa, Jisukristupi munanllapa kriyiyta", nishpa. [24] Chayri paykunata allipta kuyashpa, shumaqta yanapayllapa, yumbay kriyiq masinchiqkuna yach'ananllapa: Pabluqam mana yanqachu alabashqa chay Kurintupi tiyaqkunataqa, nishpa.

9

Kushikushpa ufrindanchiqta qoshunllapa

[1] Qamkunaqam yach'angillapa allita ufrindayta, kriyiq masinchiqkunata yanapanaykillapa. Chaymi manana nisisaryuchu mushuqmanda kay kartaypi qamkunata kunarishunaypaq ufrindanaykiqa. [2] Chaqa allitam yach'ani: Qamkunaqam tukuy shunqo munangillapa ufrindaykita qoyta, nishpa. Chaymi prubinsya Masiduñamanda kaq kriyiq masinchiqkunata parlachishqa kani:

—Prubinsya Akayapa Kurintu llaqtambi tiyaqkunam suq watana ancha animadu kashqallapa, ufrindanda qonanllapa, nishpa.

Chaymi kay prubinsya Masiduñapi achka tiyaqkunapis ancha animakashqallapa, ufrindanda qonanllapa. [3] Piru chayshina parlachishpapismi, ashlita manchani: Kinsapch'i manaraq ufrindaykita qoykangillapachu, nishpa. Chayraykum kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amunillapa, qamkunata yanapashunan, yumbay ufrindaykita tandanaykillapa. Chayshina tandaptikillapam, mana pipis atinmanchu niwayta: "Yanqam alabashqa kangi chay kurintinukunata", nishpaqa. [4] Chaqa ancham yuyakushqallapa kani qamkunapi. Chayri kwidawkish kay prubinsya Masiduñamanda kaqkuna noqapa

* 8:15 Éxodo 16.18

pullay shamuptin watukushuqllapa, tarishungiman manaraq ufrindaykita tandaptikillapa. Chayshina manaraq tandaptikiqam, ancha penqakuymanllapa. Piru qamkunaqam masta penqakungiman. 5 Chaymi noqaykuna manaraq shamushpa, kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amuni, chay ufrisishqayki ufrindaykita yanapashunambaq tandaq. Chaymi paykuna qamkunata yanapashuptin tandaytaqa, noqaykuna shamushpaqa, tandadu ufrindatana tarishaqllapa. Chaypinam yumbay rikashuqkuna yach'anqallapa: Chay Kurintupi tiyaqkunaqam tukuy shunqo ufrindanda qoshqallapa, Pablu mana apuraptinllapa, nishpa.

6 Yumbay qamkunaqar kayta yuyayllapa: Suq runa ashlatalla tarpukushpaqam, ashlatalla kusichakumbis. Chayshinallam suq runa achkata tarpukushpaqa, achkata kusichakumbis. 7 Chayri allita yuyashpa, kushikushpa ufrindanchiqta qoshun. Amar qoshunchu llakiqshinaqa ichu mayqan apurawaptinchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyan chay kushikushpa qoqkunata. 8 Payqam ancha pudirniyuq kashpa, achka laya kusaskunata atin qoshuyta, ama nima faltashunambaq, ashwan kushikushpa, suqkunatana atinaykillapa yanapayta. 9 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin:

Chay yanapakuq runa mana nimayuqkunata achkata qoptinmi, Tayta Dyusqa mana nunka rinchu qonqaq paytaqa, nishpa.*

10 Chay tarpukuq runakunatam Tayta Dyusqa simillanda qon. Mikunanchiqtapismi paylla qowanchiqllapa. Chayshinallam payqa qamkunata rin yanapashuq, tukuy imayki achkayanambaq, chay pubrikunata masta yanapanayki. 11 Chayshinam Tayta Dyusqa ancha rin yanapashuqllapa, qamkunapis achka imayuq kashpa, atinaykillapa suqkunata yanapayta. Chay tandashqayki ufrindata apaptiyllapaqam, chay pubrikunaqa ch'askishpa, Tayta Dyusta ancha rinllapa pagikuq. 12 Chaqa chayshina chay pubri kriyiq masinchiqkunata qoshpaqam, ancha yanapangillapa ama padisinambaqllapa. Chayshinam paykunata animachiykangi, Tayta Dyusta ancha pagikunanllapa. 13 Chaymi paykunaqa ufrindaykillapata ch'askishpa, yach'anqallapa: Chay kurintinu kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristupa shumaq nutisyanda allipta kriyishpa kasuykanllapa, nishpa. Paykunatashina achka kriyiq masinchiqkunata qamkuna yanapaptikim, Tayta Dyusta ancha rinllapa alabaq. 14 Chayshinam Tayta Dyus ancha rin yanapashuqllapa, ufrindaykita qonaykillapa. Chayshina ufrindaptikillapam, chay ch'askiqkunaqa ancha kuyashushpa, Tayta Dyusman rinllapa mañakuq, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq.

15 ¡Pagikushun Tayta Dyusta! (Chaqa dijarqanmi sapalan Churin noqanchiqkunapaq wañunambaq.) Piru manam atinchiqchu intyindiyta: ¿Imaraykum chayshina ancha yanapawarqanchiq? nishpa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa!

10

Pablum Jisukristupa lijitimu apustulnin

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, Siñurninchiq Jisukristum mana nimatapis wapuyashpachu, ancha shumaqta kuyawashqa kanchiq. (Chayshinallam noqapis kuyashushpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Piru wakinnikiqam disprisyawashpa, rimawangillapa: “Chay Pabluqam noqanchiqkunawan kashpaqa, ancha umildishina shumaqta parlachiwanchiq. Piru rishpaqam, ancha wapupaq tikrakashpa, ancha anyawanchiqllapa kartangunapi”, nishpa. 2 Chaymi noqa Pablu ancha rrugaykillapa, allita kasuwanayki, qamkunaman shamushpa, ama nimatapis anyashunayllapa. Piru wakinnikiqam ningillapa: “Chay Pablum Jisuspi mana kriyiqkunashina pay munashqandalla ruraykan”, nishpa. Chaymi qamkunaman shamushpaqa, listu kani chay rimawaqkunata ancha jwirtita anyanaypaq. 3 Noqaykunaqam runakunalla kanillapa. Piru mayqan kuntrawaqwanqam mana pilyanillapachu chay mana kriyiqkunashinaqa. 4 Chaqa manam binsinillapachu runakunapa armangunawanqa. Ashwanmi Tayta Dyus ancha yanapawanllapa, paypa armangunawan pilyashpa, binsinayllapa asta chay ancha pudirniyuq kuntrawaqkunata. 5 Chaqa chay

* 9:9 Salmo 112.9

palanganu kuntrawaqkunam mana munanllapachu ni pipis Tayta Dyuspi kriyinambaq. Piru chay rimawaqkunatam uyarachishpa, runa masinchiqkunata yach'achinillapa, Jisukristuta kasushpa, pay munashqanshina yuyananllapa. 6 Chayraykum qamkunaman shamushpa, rinillapa yanapashuq, Jisusta mas allita kasunaykillapa. Piru yumbay mana kasukuqtaqam (Dyuspa pudirninwan) rinillapa kastigaq.

7 Qamkunaqam chapangillapa sawa kwirpu ima laya kashqandalla. Kanan suq runa yuyaptin: Jisukristupam kani, nishpaqa, allita intyindinqa: Pablupismi Jisukristupa, nishpa. 8 Chaqa wakinnikiqam noqapaq ningillapa: Pabluqam suq alabakaq runa, nishpa. Piru manam nimatapis penqakunichu. Ashwanmi allita yach'ani: Jisukristum noqata numbrawashqa, kamachikuq apustulnin kashpa, qamkunata rikashunaypaq, paypi mas allita yuyakunaykillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa. 9 Chayri kartaykunata liyishpaqa, ama yuyayllapachu: Pablum munan manchachiwayta, nishpaqa.

10 Piru wakinnikiqam ningillapa: "Pabluqam kartangunapilla ancha jwirtita anyawanchiqllapa. Piru noqanchiqkunawan kashpaqam, ancha kubardi karqan. Manam yaqqa atirqanchu rimayta yach'achiwananchiqqa", nishpa. 11 Chayri chay laya rimaqqa kayshina allita yach'ayllapa: Pablu karu llaqtapi kashpam, kaykunata iskibrishpa kach'amun. Chaymanda kutimushpaqam, kay kartambi nishqanshinalla rin ruraq, nishpa.

12 Noqaykunaqam mana alabakanichu yumbay chay alabakaq yach'achikuqshinaqa. Chaqa paykunaqam paykunapuralla alabanakushpa ninllapa: "Chay suq yach'achikuqmandam mas allita ruraykani", nishpa. Chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis yach'anllapachu. 13 Piru noqaykunaqam mana chayshinachu rinillapa alabakaq suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. Chaqa Tayta Dyusmi noqaykunata kamachiwashqa, achka nasyungunaman rinayllapa yach'achikuq. Chayshinam ch'ayamurqayllapa Kurintuman, qamkunata yach'achishunayllapa. 14 Chaqa manaraq ni pipis yach'achishuptinmi, puntata noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishurqaqllapa, paypi kriyinaykillapa. Chaymi maski yumbay runakunamanda mas dirichuyuq kanillapa kunashunayllapa.

15 Nishushqayshinam mana rinillapachu alabakaq suqkuna rurashqambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus niwashqanshinalla ruraykanillapa, Jisukristupi mas allita kriyinaykillapa. Chaqa chayshina kriyiptikillapam, mas allita qamkunata atinillapa yach'achishuyta. 16 Chayshina allita yach'achishushpaqam, munanillapa riyta mas karu llaqtakunaman, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. Piru manam munanillapachu riyta chay suqkuna yach'achikushqan llaqtakunamanqa. Chaqa manam munanillapachu alabakayta suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. 17 Ashwanmi Dyuspa Santu Librun nishqanshina noqapis nini: "Mayqan runa, warmi ama alabakashpachu, Siñurninchiqta alabanqallapa", nishpa.* 18 Chaqa Tayta Dyusqam mana kushikunchu, suq runa ichu suq warmi alabakaptinqa. Ashwanmi payqa kushikun payta alabaqkunapaq.

11

Chay apustul tukuqkunata ama kriyiyllapachu

1 *[Nuta: Pablu Dyuspa apustulnin kashpapismi, mana munarqanchu alabakayta. Lukismi chay apustul tukuqkunaqa alabakashpa, nirqanllapa: "Pabluqam mana Dyuspa lijitimu apustulninchu", nishpa. Chaymi kay partita iskibrirqan.]* Kananqam ancha rrugaykillapa, chay tuntu apustul tukuqkunashina alabakaptiy, qamkuna agwantawanayki. 2 Chaqa Tayta Dyusshina kuyashushpam, noqaqa mana munanichu, chay apustul tukuqkunata kriyishpa, Jisukristumanda akrakanaykiqa. Ashwanmi ancha munani qamkunata apashuyta Jisukristuman suq mana uchayuq dunsilla chinatashina. Chaymi allita kwidaykillapa, ama nima uchayuq kashpa, Jisuswanlla kasaranaykishina. 3 Piru ancham manchani, dyablu qamkunata ingañashunan, chay punta warmi Ibata chay kulibrawan ingañashqanshina,

* 10:17 Jeremías 9.24

Jisukristuta amana tukuy shunqo kuyanaykillapa. [4] Chaqa chay apustul tukuqkuna Jisuspaq suq laya duktrinata yach'achishuptinmi, qamkunaqa das kriyingillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askishpaqa, ¿imapaqtaq chay suq laya ispiritutana munangillapa ch'askiriyta? Jisuspa shumaq nutisyanda yach'akushpaqa, ¿imapaqtaq suq laya nutisyata munangillapa yach'akuriytaqa?

[5] Noqaqam allita yach'ani: Chay ancha kamachikuq apustul tukuqkunaqam noqamandaqa mana mas yach'ayniyuqchu, nishpa. [6] Chaqa mana allita atishpa rimaytapismi, allita intyindini Jisukristu yach'achikushqanda. Chaymi shumaqta qamkunata yach'achishuptiy, allita yach'angillapa: Pablum ancha yach'ayniyuq, nishpa.

[7] Manchu noqa qamkunawan ancha umildi kashpa, yumbaynikita dibaldilla Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishurqaq. Chayshinam rurarqay, yach'anaykillapa: Pablum ancha rrispitawanchiq, nishpa. Chayshina rurashpaqachu, ¿maluta rurashqa kani? Manám. [8] Chaqa suq kriyiq masinchiqkunamanda ufrindangunata ch'askishpaqam, paykunata qoch'iykaymanshina, dibaldilla qamkunata yach'achishunaypaq. [9] Kanan qamkunawan kashpa imay faltawaptinqam, mana nimata qamkunataqa mañashurqaqchu. Ashwanmi chay prubinsya Masiduñamanda ch'ayamuq kriyiq masinchiqkuna ima faltawaqta qowashqallapa. Chayshinallam mana nimatapis rinichu mañashuqllapa. [10] Chaqa Jisukristupa shutimbim allipta niykillapa: Chay prubinsyayki Akayapi yumbay tiyaqmandaqam mana ni pipis atinqachu uyarachiwayta, kayshina kushikushpa niptiy: "Dibaldillam qamkunata yach'achishushqa kani", nishpa. [11] Piru chayshina nishuptiyllapaqa, ama yuyayllapachu: Pabluqam mana kuyawanchiqchu, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusmi yach'an, qamkunata ancha kuyashushqaytaqa.

[12] Piru rinim sigiq dibaldilla yach'achishushpa, chay apustul tukuqkuna ama atinanllapa alabakayta: "Noqapismi Pablushina yach'achikuni", nishpaqa. (Chaqa paykunaqam kubrashushpa yach'achikun.) [13] Chay runakunaqam mana Jisukristupa lijitimu apustulningunachu. Ashwan yach'achikuqshina tukushpam, achka llullakunata yach'achikunllapa. [14] Chayshina allin yach'achikuqshina tukuptinllapaqa, ama ispantayllapachu. Chaqa kikin dyablupismi Dyuspa anjilninshina rurakushpa, ancha shumaqta llipyan ingañawananchiq. [15] Chaymi chay apustul tukuqkunapis dyabluta kasushpa, allin runakunashina tukunllapa. Piru chayshina ingañashqanraykum, Tayta Dyusqa paykunata ancha rin kastigaq.

Pablum yach'achikurqan ancha padisishqambaq

[16] Mushuqmandam niriykillapa: Amar ni mayqannikipis noqapaqqa yuyayllapachu: Pabluqam luku, nishpaqa. Piru chayshina yuyashpaqa, dijawayllapa lukushina rimanaypaq. Chaqa chay ancha alabakaq apustul tukuqkunashinam noqapis ashlitata rini alabakaq. [17] Piru noqa chayshina alabakashpaqam, suq lukushina rimaykani. Manam Siñurninchiq Jisukristu munashqanshinachu (ni noqa munashqayshinachu) rimaykaniqa. [18] Piru chay apustul tukuqkunam ancha alabakanllapa Jisuspi mana kriyiqkunashina. Chaymi noqapis ashlitata rini alabakaq (ama kriyinaykillapa chay llullakuqkunapi). [19] Chaqa qamkuna yuyashpa: Yach'ayniyuqmi kani, nishpapismi, das kasungillapa chay tuntu alabakaq runakunata. [20] Kanan suq ancha wapu patrunshina qamkunata kamachishuptimbismi, das kasungillapa. Chaymi ingañashushpa, imayki kaqkunata qoch'ishungillapa. Kanan qamkunata disprisyashushpa, ancha palanganuyashpa, asta qaqllaykipi maqashuptinqa, ¿imapaqmi paykunataqa kasungillapa? [21] Piru noqaykunaqam mana chay ingañakuq kaqkunashinachu kanillapa. ¡Kinsapch'i balinman penqakunaypaq, qamkunawan ancha umildi kashqayrayku!

Piru chay ingañakuqkunaqa manam pitapis manchashpachu, ancha alabakanllapa. Chaymi noqapis, mana pitapis manchashpachu, suq lukushina rimashpa, atini alabakayta. [22] Paykunaqam ninllapa: "Ibriyu rimaypim rimanillapa", nishpa. Noqapismi ibriyu rimaypi rimani. Ninllapapismi: "Lijitimu isrraylinukunam kanillapa", nishpa. Noqapismi lijitimu isrraylinu kani. Ancham rimanllapapis: "Noqaykunaqam chay Abrajamba karu

willkanguna kanillapa”, nishpa. Noqapismi Abrajamba karu willkan kani. [23] Ninllapapismi:
“Noqaykunaqam Jisukristupaq yach'achikuni”, nishpa. Piru noqaqam Jisuspaq masta
yach'achikuni. Suq lukushinam kaykunata parlachiykillapa. Noqatam mas achka
kutinda karsilawarqanllapa. Kanan mas achka kutindam asutiwarqanllapa. Chayshinam
mas achka kutinda yaqqa wañurqanipis, (Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa.)
[24] Chaqa llaqta masiy isrraylinukunapa awturidarninguna sinku kutinda chikutiwan
asutiwarqanllapa. Kada bwiltam asutiwarqan 39 chikutista. [25] (Rrumanu awturidarku-
napismi) kimsa kutinda qerukunawan maqawarqanllapa. Suq kutindam kuntrawaqkuna
sitawarqanllapa, wanchiwananllapa. Yakupi puriq barkukunapi riykashpa, kimsa kutinda
yakuman seqarqayllapa. Chaymi suq kutinda suq diya, suq tuta yakupi wambuykar-
qay. [26] Chayshina Jisukristupaq yach'achikushpa, tukuy mayta purishpam, rriyukunata
pasaqshina yaqqa wañurqay. Ladrungunapismi yaqqa wanchiwarqanllapa. Llaqta masiy
isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi achka kutinda munarqanllapa wanchi-
wayta. Kanan llaqtakunapa ch'awpimbi kashpa, chay chuncha lugarkunata pasaqshina,
chay mar yakupi purishpapismi, yaqqa wañurqay. Jisuspi kriyiq tukuqkunapismi ancha
munashqallapa dañachiwayta. [27] Kanan achka diyakunam punchawnindin tutapnindin
shayku shayku trabajashpa, mana nimatapis puñushqachu kani. Kanan wakin diyakunam
yakupaq, mikunapaq ancha padisishqa kani. Manam ni allin mudanayuqchu kashqa kani.
Chaymi chiriwan ch'apsikashpa purishqa kani.

[28] Chayshina padisishpaqam, ashwan masta llakini yumbay kriyiq masinchiqkunapaq.
Chaqa ancham yuyani: ¿Imashinaraq kawsaykanllapa Dyuswan? nishpa. [29] Chaymi Jisuspi
kriyiq masinchiqkuna disanimakaptinqa, noqapis paykunapaq ancha llakishpa, yaqqa
disanimakani. Ichu suq kriyiq masinchiqta uchata rurachiptinqa, ancha penqakushpa,
piñakuni. [30] Chaymi alli kaptin alabakanayqa, kayshinalla nishaq: Ancha dibil kaptiypismi,
Jisukristu ancha yanapawashqa, nishpa. [31] Kanan Siñurninchiq Jisukristupa Taytan
Dyusmi yach'an allip kaqtalla rimashqaytaqa. ¡Paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa!
[32] Chaymi Damasku llaqtapi kaykaptiy, chay gubyirnu Aritaspa yanapakuqninmanda
washawarqan. Chay llaqtapa tukuy rridurninmi muralladu karqan. Chaymi ama
lluqshinaypaq, chay kamachikuqqa chay atun murallapa yumbay pungungunapi sul-
dadungunata rurarqan, piskawananllapa. [33] Chaymi wakin kriyiq masinchiqkuna suq
kanastata waskakunawan watarqanllapa. Chaymandaqam chay atun murallapa suq bin-
tananman surqowashpa, chay kanastapi sawaman ishkichiwarqanllapa, chay llaqtamanda
mitikanaypaq.

12

Tayta Dyusmi musqoypishina Pabluta payta pasanambaq kaqta rikachirqan

[1] Manam nimapaqpis balinchu alabakanayqa. Piru Siñurninchiqmi musqoypishina
pakadu kusaskunata rikachiwarqan. Chay rikashqayta nishqaykillapa. [2] Chaqa katursi
watanam pasashqa, Tayta Dyus mas altu syiluman apawashpa, paypa lugarninda rikachi-
washqanqa. Piru manam yach'anichu: Kwirpundiytachu apawarqan ichu musqoyp-
ishinalla apawarqan, nishpaqa. Tayta Dyusllam chaypaqqa yach'an. [3] Mushuqmandam
niriykillapa, Tayta Dyusllam yach'an kwirpundiytachu apawarqan ichu ispirituytalla,
nishpaqa. Chaqa noqaqam mana yach'anichu. [4] Chayshina Tayta Dyus syiluman
apawaptinmi, ancha shumaq pakadu palabrakunata uyarqay. Piru Tayta Dyusqam mana
dijawanchu rimanaypaq chay uyashqay palabrakunataqa. [5] Chayshina syiluman rish-
papismi, mana munanichu alabakayta chay rikashqaypaqqa. Ashwanmi alabakashaqqa
ancha dibil kaptiy, Siñurninchiq yanapawashqambaq. [6] Piru chayshina alabakash-
paqam, mana chay tuntukunashinachu rimayman. Ashwanmi allip kaqtalla niymanqa.
Piru manam munanichu alabakayta. Ashwanmi munani qamkuna allita riqsiwanayki:
¿Pabluchu allita ruran, allita yach'achikun ichu mana? nishpa.

7 Piru chay ancha shumaq kusaskunata syilupi rikachiwashpaqam, Tayta Dyusqa mana
munarqanchu palanganu kanaypaqqa. Chaymi dyabluta dijarqan, kwirpuyta padisichi-
nambaq. Chayshinam padisini, ama alabakanaypaq. *[Nuta: Kay birsikulum grigu rimaypi*
kayshina nin: "Noqapa kwirpuypim kashata plantarqan", nishpa. Mas achka yach'ayniyuqkunam
yuyanllapa: Chay kasha plantashqam munan niyta: "Pablum qeshyaq ichu lisyadu karqan",
nishpa. Piru wakinqam yuyanllapa: Chay kashaqam munan niyta: "Pabluta kuntraqkunam
payta ancha padisichishqa", nishpa.] 8 Chaymi kimsa kutinda Siñurninchiqta ancha
rrugashqa kani, ama masta chayshina padisinaypaq. 9 Piru payqam niwarqan: "Noqa
kuyashushpam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa kawsanayki. Chaqa mana nimatapis
atiptiki ruraytaqam, masta rini yanapashuq", nishpa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni.
Chaqa ancha dibil kaptiypismi, Jisukristu ancha yanapawan pudirninwan. 10 Chaymi
ancha dibil kashpa ichu musyawaptinllapa ichu imay faltawaptin ichu kuntrawaqkuna
qesachawaptin ichu ancha padisishpapis, noqaqa rini kushikuq. Chaqa mas dibil kaptiymi,
Jisukristu masta yanapawan, ancha jwirti kanaypaq.

Pablum ancha llakirqan kurintinukuna mana allita ruraptinllapa

11 Manam munashqachu kani alabakayta suq tuntushina. Mas allich'i kananda, qamkuna
alabawanayki. Chaqa chay apustul tukuqkunaqam mana nimapipis atinllapachu bin-
siwayta. Piru wakinnikiqam mana munangillapachu ni uyawayta. Ashwanmi chay
apustul tukuqkunatalla kasungillapa. Chaymi awnki mana baliptiypis, ancha nisis-
aryu kashqa, alabakanaypaq, chay apustul tukuqkunata ama kriyinaykillapa. 12 Chaqa
Tayta Dyus yanapawaptinmi, qamkunawan kashpa, mana shaykuq yach'achishushpa,
achka ispantaypaq milagrukunata rurashqa kani. Chaykunata ruraptiymi, qamkunaqa
allita yach'arqaykillapa: Jisukristum Pabluta allipta numbrashqa, apustulnin kanam-
baq, nishpa. 13 Chaymi tapuykillapa: ¿Imapitaq mana allitachu yanapashushqallapa
kani chay wakin kriyiq masinchiqtashinaqa? Piru qamkunawan kashpaqam, mana
nimatapis mañashurqaqchu mantyiniwanaykiqa. Kinsapch'i chayshina mana nimatapis
mañashushpa, qamkunata ufyindishushqa kani. Chayshina rurashqa kaptiyqa, pirdun-
awayllapa.

14 Siguradunam kani shamunaypaq qamkunata watukushuq. Kay shamushqaywanqam
kimsa kutinna rini watukushuqllapa. Piru manam munanichu nimatapis mañashuyl-
lapata. Ashwanmi munani, qamkuna tukuy shunqoykiwan kuyawanayki. (Noqaqam
taytaykishina kashpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Chaqa wambritukunam
taytangunata mana mantyininllapachu. Ashwanmi taytakuna wambrangunata man-
tyinin. 15 Chayshina taytaykishina kashpam, tukuy imayta qoshuyman, qamkunata
yanapashunaypaq. Asta wañuymambismi qamkunata yanapashunaypaq. Chayshina
ancha kuyashuptiyqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana yaqqa kuyawangichu?

16 Chaqa qamkunaqam allita yach'angi mana nimata mañashushqayta. Piru chayta
yach'ashpapismi, wakinnikiqa noqapaq rimangillapa: "Pablum, ancha bibasu kashpa,
ingañawaqninchiq, qellayninchiqta surqowashqa kanchiq", nishpa. 17 ¿Qamkunaqachu
yuyangillapa: Pablum wakin kriyiq masinchiqkunata kach'amurqan, ufrindanchiqta
paypaq apananllapa, nishpa? (Manam nimatapis chayshinaqa rurashqachu kani.)
18 Ashwanmi masanchiq Tituta rruqarqay, rinambaq watukushuqllapa. Suq masanchiq-
tapismi paywan kach'amurqay. Mayá, ¿chayshinaqachu Titu ingañashushpa, imaykillap-
ata surqorqan? Manám. Ashwanmi Tituqa noqashinalla yuyashpa, ancha kuyashushpa,
dibaldilla qamkunata yach'achishurqan.

19 Kuyashqay kriyiq masitakuna, kinsapch'i yuyangillapa: Pabluqam kay kartata
kach'amushqa, washakaptin, paytana kriyinanchiq, nishpa. Manam chayshinachu.
Ashwanmi Jisukristu yanapawaptin, Dyuspa ñawpambishina kay kartata iskibriykil-
lapa, Jisuspi mas allita kriyinaykillapa. 20 Piru noqaqam manchani: Shamushpa
watukushuqch'i, tarishuyman, mana allikunata ruraykaptikillapa. Chayshina tarishush-
paqam, mana rinichu ruraq gustuykitaqa. Chaqa kinsapch'i qamkunaqa suqwan suqwan

anyanakuykangi, imbidyanakuykangi, piñapanakuykangi, akranakuykangi, washa rimaykuna kangillapa, musyanakuykangi, palanganuyaykangi ichu sh'uqyashpa, tukuy mana baliqkunata ruraykangillapa, nishpa. [21] Chaymi manchani: Kinsapch'i achka qamkuna unaymandapacha uchata ruraykangillapa, suqwan suqwan puñushpa ichu runakunapa ñawpambi penqakuypaq kusaskunata rurashpa. Chaymi chay uchaykikunata mana dijaptikillapa, qamkunaman shamushpa, qamkunarayku penqakushpa, Dyuspa ñawpambi rini waqaq, nishpa.

13

Pablum kay kartanda ushyanambaq, kriyiq masingunata kunarqan

[1] Nishushqayshinam, kay shamushqaywanqa kimsa kutindana rini shamuq, qamkunata rikashuq. Dyuspa Santu Librumbim nin: "Yach'anayki suq runapaq, ¿uchayuqchu ichu mana? nishpaqa, ishkay ichu kimsa tistigukunata allita uyay, chay runata shimbiptinllapa", nishpa.* [2] Yuyayllapa chay ultimu diya watukushushpa kunashushqayta. Chaqa qamkunawan kashpaqam, chay uchayuqkunata ancha kunarqay, uchakunata amana rurananllapa. Kanan noqaqam karupi kashpapis, yumbaynikita chayshinalla ancha kunaykillapa. Chaqa qamkunaman shamurishpaqam, yumbay chay uchayuqkunata rini kastigaq. [3] Chayshina kastigashuptiymi, allita ringillapa yach'aq: Pablum Jisukristupaq riman, nishpa. Chaqa Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, chay uchayuqkunata rin kastigaq qamkunapa ñawpaykipi. [4] Allibmi Jisukristu kruspi wañurqan suq mana pudirniyuq runashina. Piru Tayta Dyusmi pudirninwan wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam noqaykunapis mana pudirniyuq runakuna kanillapa. Piru Jisuspi allita kriyiptiyllapam, ancha pudirniyuq Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanshina atinayllapa rurayta qamkunawan.

[5] Chayri yumbay qamkuna allita mallipakayllapa: ¿Jisukristupichu allipta kriyiykani ichu mana? nishpa. Chaqa paypi allipta kriyiptikiqam, payqa qamkunapi kawsaykan. Piru paypi mana allipta kriyishpaqam, yanqa kriyiq tukuqkunalla kangillapa. [6] Piru noqaqam qamkunapi yuyakuni: Allitam ringillapa riqsiwaq: Pablum Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa. [7] Chaymi Dyusman mañakuni, ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa mas allim kanman, noqa pandashpa anyashunaypaq, mana nima uchayuq kaptikillapa. Paqtar anyashushpa, pandashqa kani. [8] Kanan allip kaqtaqam mana atinillapachu kuntrayta. Ashwanmi allip kaqtalla rimashpa kawsanillapa. [9] Chaymi qamkuna Jisuspi allita kriyiptikiqa, ancha kushikunillapa. Chaqa qamkuna chayshina kawsaptikiqam, mana nima pudirniyuqchu kanillapa kastigashunayqa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, kada diya mas allita rurashpa, kawsanaykillapa. [10] Chaymi manaraq shamushpa qamkunata watukushuqqa, karumanda kay kartata iskibriykillapa, allitalla rurashpa kawsanaykillapa, noqa shamushpa, ama kastigashunaypaq. Chaqa Siñurninchiq Jisusmi pudirniyuq apustulnimbaq numbrawashqa, qamkunata yach'achishunay, paypi mas allita kriyinaykillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa.

[11] Kuyashqay kriyiq masitakuna, kushikuyllapa. Ancham rrugaykillapa, allitalla rurashpa kawsanayki. Chayri kunswilakashpa, suq yuyayniyuq kashpa, shumaqta kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapaqam, Tayta Dyusqa kushichishushpa, kuyashushpa, qamkunawan rin kaq. [12] Chayri suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuyllapa. [13] Kay lugarmandam, Jisuspi yumbay kriyiq masinchiqkunapis napaykushungillapa.

[14] Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi yumbaynikita yanapashunqa. Tayta Dyuspis kuyashunqallapa. Santu Ispiritumbis qamkunawan kanqa. Chayshina kanqa.

---

* 13:1 Deuteronomio 19.15

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN PRUBINSYA GALASYAPI TIYAQKUNAMAN (GÁLATAS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan prubinsya Galasyapi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay prubinsya Galasyapiqam rrumanukuna kamachiqllapa. Chay prubinsyapiqam mas atun llaqtakuna shutiq: Ikuñu, Listra, Dirbi, Antyukiya. Pabluqam chay Galasyaman ch'ayashpa, Jisukristupaq yach'achikuptin, achka runa, warmi Jisuspi kriyishqallapa karqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablu chay llaqtakunamanda rishqana kaptinmi, wakin isrraylinu runakuna ch'ayashpa, Pablupa washanda rimashpa, suq laya duktrinata yach'achikurqan: "Runakunapa kwirpumbi siñalta rurashpa, Muysispa yumbay liyningunata kasuyllapa washakanaykillapa", nishpa. Chay galasyanukuna chay runakunata kriyiptinllapam, Pabluqa yach'ashpa, ancha llakirqan. Chaymi kay kartata kach'arqan, kunashpa: "Muysispa liyningunaqam mana pitapis atinchu washayta. Jisukristupi allipta kriyiptinchiq, pay washawanchiqllapa", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Gal 1.1-10 niwanchiqllapa, Pablu galasyanukunata kayshina kunashqambaq: "Ama kriyiyllapachu suq runakuna suq laya duktrinata yach'achishuptinqa", nishpa.

Gal 1.11–2.21 niwanchiq, kikin Jisukristu Pabluta yach'achishqambaq; manam runakunachu.

Gal 3.1–4.31 niwanchiq, noqanchiqkuna Muysispa yumbay liyningunata munashpa kasuyta washakananchiqqam, suq randishqa kriyadushina kawsaykanchiqllapa. Chaqa manam atinchiqchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa. Piru Jisukristupi kriyishpallapaqa, librina kanchiqllapa. Chaqa Dyusqam unayna liyningunata qowarqanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kanchiq, nishpa. Piru Muysispa yumbay liyningunata mana atiptinchiqllapa kumpliyta, Jisukristu wañurqan washawananchiq. Chaymi Pabluqa anyan galasyanukunata, munaptinllapa Muysispa liyningunata kasuyta washakananllapa.

Gal 5.1–6.18 niwanchiq kwirpunchiqpi siñalta ruraptinchiqqam, mana nimatapis yanapawanchiqchu washakananchiqqa. Piru Jisukristupi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakuptinchiqqam, Tayta Dyusqa noqanchiqkunawan ancha kushikun.

Pablum napaykurqan galasyanukunata

1-2 Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablu, kaypi pullay kaq kriyiq masinchiqkunawanmi kay kartata kach'amunillapa qamkuna prubinsya Galasyapi tandakaq kriyiq masiykunaman. Chaqa noqatam kikin Jisukristu numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Manam runakunachu numbrawashqaqa. Ashwanmi Jisukristu, payta kawsachishqan Taytan Dyuswan numbrawashqaqa. 3 Chaymi mañakuni Taytanchiq Dyusman, Jisukristumambis, tukuy imapi yanapashunanllapa, kushikushpa kawsanaykillapa. 4 Chaqa Tayta Dyus munashqanshinam Jisukristu wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, amana chay uchayuqkunashina kawsananchiqllapa. 5 ¡Chayri tukuy tyimpu Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Biba Tayta Dyus! ¡Chayshina kanqa!

Jisusllam atin washawayninchiqta

6 Jisukristu ancha kuyawaqninchiq wañushqanraykum, Tayta Dyusqa kumbidawashqa kanchiq, paypi kriyiptinchiq, washawananchiq. Piru qamkunaqam paymanda das

akrakashpa, suq laya duktrinapina kriyiykangillapa. Chaymi ancha ispantani: ¿Imapaqraq chayshina kriyiykanllapa? nishpa. [7] Chaqa Jisukristullam uchanchiqkunamanda pirdunawaqninchiq, atin washawayninchiqta. Chaymi mana kanchu suq laya duktrina washawananchiqqa. Lukismi wakin runakuna pandachishushpa, suq laya duktrinatana yach'achishungillapa. [8] Chayri suq laya duktrinata mayqan qamkunata yach'achishuqtaqa Tayta Dyus kastigashpa chingachinqa. Kanan noqa kikiy ichu suq anjil syilumanda shamuqqa chay yach'achishushqaymanda suq laya duktrinatana qamkunata yach'achishuptiyqa, noqaykunatapis kastigawashpa, chingachiwanqa. [9] Chay nishushqaytam suq kutinda niriykillapa: Suq laya duktrinata mayqan yach'achishuqtaqar, Tayta Dyus kastigashpa chingachinqa, nishpa.

[10] Chayshinaqam niykillapa, ancha munashpa Tayta Dyus alabawanambaq: "Ancha allita noqapaq yach'achikushpam, kawsaykangi", nishpa. Manam munanichu, runakuna alabawananqa. Chaqa runakuna alabawanambaq yach'achikushpaqach'i, Jisukristutaqa manana kasuymanchu.

Tayta Dyusmi Pabluta akrashqa karqan, apustulnin kanambaq

[11] Kuyashqay kriyiq masitakuna, kayta allita yach'ayllapa: Noqa Pablum Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuni, qamkuna washadu kanaykipaq. Manam runakuna yuyashqandachu yach'achikuniqa. [12] Chaqa Jisukristu kikinmi kay shumaq nutisyandaqa yach'achiwashqa. Manam mayqan runachu yach'achiwashqaqa.

[13] Qamkunaqam noqapaqqa yach'angillapa: Unayqam Pabluqa isrraylinu masingunapa duktrinanda kasushpa kawsarqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunataqa ancha qesachashpa, munarqan limpu chingachiyta, nishpa. [14] Chaqa unayqam noqaqa chay isrraylinu agwiluykunapa kustumbringunata ancha allita kasurqay. Chaymi noqaqa chay pullay wiñaqkunamandaqa masta yach'akushqa karqay chay unay duktrinangunata. [15] Piru Tayta Dyusqam ancha kuyawashpa, mamitaypa pach'ambi kaptiylla, akrawashqa karqan, paypaq yach'achikunaypaq. Chaymi munashqan tyimpupi, [16] Churin Jisusta riqsichiwarqan, shumaq nutisyanda waq mana isrraylinu kaqkunata yach'achinaypaq. Chayshina Tayta Dyus kikin yach'achiwaptinmi, mana rirqaychu ni mayqan runaman, Jisuspaq yach'achiwananqa. [17] Manam ni Jirusalin llaqtaman rirqaychu, chay punta apustulkunamanda yach'akunaypaqqa. Ashwanmi das rirqay chay nasyun Arabyaman. Chaymandaqam kutimurqay chay Damasku llaqtamanna.

[18] Chaymandaqam kimsa watamandaraq Jirusalinman rirqay, Pidruta riqsishpa paywan parlaq. Chaypi tarishpaqam, paywan kinsi diyasta karqay. [19] Chaypi kashpaqam, Siñurninchiq Jisuspa masan Jakubuwambis parlarqay. *[Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutirqan.]* Piru manam tarinakurqaychu chay suq apustulkunawanqa. [20] Alliptam niykillapa: Allip kaqtalla iskibrishpam, qamkunaman kach'amuni. Dyuspa ñawpambim niykillapa: Manam nimatapis llullakuykanichu, nishpa.

[21] Chaymandaqam prubinsya Siryaman, prubinsya Silisyaman rirqay. [22] Piru prubinsya Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaqa manaraq riqsiwarqanchu. [23] Piru yach'arqanllapa: Chay runa unay qesachawaqninchiqmi manana kuntrawanchiqchu. Ashwanmi Jisuspa shumaq nutisyandana yach'achikuykan, nishpa. [24] Chayshina noqapaq yach'ashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa.

2

Apustul masingunam shumaqta Pabluta ch'ayachirqanllapa

[1] Katursi watas pasaptinqam, kriyiq masinchiq Birnabiwan Tituta apashpa, mushuqmanda ririrqay Jirusalin llaqtaman, [2] Tayta Dyus kamachiwaptin. Chaymi waqman ch'ayashpaqa, chay kamachikuq kriyiq masinchiqkunawanlla tandakashpa, paykunata intyindichirqay: "Noqaqam chay mana isrraylinu kaqkunata kayshina Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani, paypi kriyinanllapa", nishpa. Chaqa manam munarqaychu chay kamachikuq kriyiq masinchiqkuna kuntrawananllapa, ama balinambaq chay

yach'achikushqayqa. [3] Chaypim pullay karqan chay kriyiq masinchiq Titupis. Paymi nasyun Grisyamanda kaptimbis, chay apustul masiykunaqa mana kamachirqanchu, isrraylinukunapa siñalninda kwirpumbi ruranambaqqa. [4] Piru chay Jirusalimbiqam karqambis Jisukristupi kriyiq tukuqkuna. Paykunaqam Tituta ancha munarqanllapa kamachiyta, chay siñalta kwirpumbi ruranambaq. Chaymi paykunaqa manashinalla noqaykunaman shamushqa karqan jusgawananllapa: Jisuspi kriyishpaqachu, Muysispa yumbay liyningunata kasuykanllapa ichu mana, nishpa. Chaqa ancham munarqanllapa, randishqa kriyadushina kawsashpa, yumbay liyningunata kasunayllapa. [5] Piru noqaykunaqam mana nimatapis paykunataqa kasurqayllapachu. Chaqa munarqayllapam, qamkuna mana isrraylinu kaqkuna Jisuspa shumaq nutisyambilla allipta kriyishpa kawsanaykillapa.

[6] Kanan chay mas kamachikuq kriyiq masinchiqkunaqam mana nimatapis niwarqanllapachu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. Piru chay kamachikuqkunaqam ancha rrispitadu kashpapis, noqapaqqa mana balinllapachu maski chay wakin kriyiq masinchiqmandaqa. Chaqa Dyusqam mana sawa kwirpunchiqtallachu rikan. (Ashwanmi shunqonchiqta rikashpa, jusgawanchiq.) [7-8] Chay kikin Tayta Dyusmi Pidruta apustulnimbaq numbrashpa, isrraylinukunaman kach'arqan, paykunata Jisuspaq yach'achinambaq. Chayshinallam noqatapis apustulnimbaq numbrawashpa, qamkuna mana isrraylinu kaqkunaman kach'amuwarqan, qamkunata Jisuspaq yach'achishunaypaq. Chayta noqapaq intyindishpaqam, chay apustul masiykunaqa mana nimatapis niwarqanchu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. [9] Ashwanmi chay ancha rrispitadu kriyiq masinchiqkuna Jakubu, Pidru, Jwan noqapaq allita yach'ashpa, suq tratuta rurarqanllapa noqawan, Birnabiwambis, di palabra kidashpa, yach'achikuq masikuna kanayllapa. *[Nuta: Pidrullam Sifaspis shutiq.]* Chaymandaqam kayshina niwarqanllapa:

—Qamkuna riyllapa yach'achiq yumbay chay mana isrraylinu kaqkunata. Noqaykunaqam rinillapa yach'achiq kay llaqta masinchiq isrraylinukunata, nishpa.

[10] Chaykunata niwashpaqam rrugawarqanllapa, chay mana nimayuqkunata yanapanayllapa. Noqapismi chayshinalla yuyashpa, chay pubrikunata ancha yanapashqa kani.

Pablum Antyukiyapi Pidruta anyarqan

[11] Kanan noqa Pablum rini nishuqllapa imaraykum anyarqay apustul masiy Pidruta, chay Antyukiya llaqtapi mana allita rurashqanrayku. [12] Chaqa chay Pidruqam Antyukiya llaqtaman ch'ayashpaqa, puntata allita rurashpa, yumbay kriyiq masinchiqkunawan pulla mikurqan. Piru chaymandaqam Jirusalinmanda ch'ayamurqan wakin isrraylinu kriyiq masinchiqkuna, Jakubu kach'amuptin. Chay ch'ayamuqkunam munarqan, Jisuspi yumbay kriyiqkuna chay siñalta kwirpumbi ruranallapa. Chaymi Pidruqa mancharqan, chay ch'ayamuqkuna anyanambaq: "¿Imaraykutaq mikuykangi chay mana siñalniyuq kaqkunawanqa?" nishpa. Chaymi Pidruqa chay mana siñalniyuq kaqkunamanda akrakashpa, manana mikurqanchu paykunawanqa. [13] Chaymi chay suq isrraylinu kriyiq masinchiqkunapis, shiminwanlla Dyusta kasushpa, manana mikurqanllapachu chay mana isrraylinu kaqkunawanqa. Asta Birnabitapismi manchachiptinllapa, paykunawan manana mikurqanchu. [14] Chayshina rurashpaqam, Jisukristu niwashqanchiqtaqa manana kasurqanllapachu. Chaymi noqa Pablu chay Pidruta yumbay kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi anyarqay: "Qam isrraylinu kashpapismi, chay mana isrraylinu kaqkunawanqa shumaqta kawsashqa kangi. ¿Imapaqnamiri kananqa paykunataqa yach'achiykangi, kustumbrinchiqkunata kasushpa, kawsananllapaqa?" nishpa.

Jisukristupi kriyiqkunatam Dyus washan

[15] Noqaykunaqam isrraylinu kastamanda nasishqallapa kani. Chaymi llaqta masiy isrraylinukunapaqqa mana kanillapachu qamkuna suq nasyungunamanda kaqkunashinaqa. Chaqa qamkunapaqqam ninllapa: "Muysispa liyningunataqam mana kasunllapachu.

Chaymi uchayuqkuna", nishpa. [16] Piru isrraylinu kashpapismi yach'anillapana: Jisukristupi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq. Manam pirdunawanchiqchu, Muysispa liyningunata kasuptinchiqqa. Chaqa manam pipis washakanqachu Muysispa liyningunata kasushpaqa.

[17] Chayshina Jisukristupi kriyiptiyllapaqam, achka isrraylinu masiykuna noqaykunapaq kayshina ninllapa: "Paykunaqam Muysispa liyningunata manana kasushpaqa, ancha uchayuqkuna", nishpa. ¿Chayshina Jisuspi kriyiptiyqachu, pay uchata rurachiwaykan? ¡Manám! [18] Piru noqa yach'achikushpa: "Muysispa liyningunata kasushunllapa washakananchiqqa", nishpaqam, uchayuqna kayman. [19] Chaqa Muysispa liyningunapi kriyishpaqam intyindirqay: Chay liykunawanqam mana atinichu washakayta. Ashwanmi yumbay chay liykunata mana atishpa kumpliyta, rini chingaq, nishpa. Chaymi chay liykunata munashpa kumpliyta washakanaypaqqa, wañushqashina kani. Piru Jisuspi kriyishpaqam, kawsamushqashina kani. [20] Chaqa Jisukristu kruspi klabadu kaptinmi, noqapis paywan pulla kruspi klabadushina karqay. Chaymi kananqa kay kwirpuypiqa manana noqallachu kawsani. Ashwanmi Jisukristu Santu Ispiritunwan noqapi kawsashpa yanapawan, allita rurashpa kawsanaypaq. Chaymi kay pachapi kawsashpaqa, Dyuspa Churimbi kriyishpa kawsani. Chaqa payqam ancha kuyawashpa, pay kikin intrigakashpa wañurqan, uchaykunamanda washawanambaq. [21] Chayshina Tayta Dyus ancha kuyawashpa washawaptinmi, mana rinichu disprisyaq pay rurashqandaqa. Piru Muysispa liyningunawan atiptinchiq washakaytaqam, yanqana wañunanda Jisukristuqa.

3

¿Jisuspichu kriyishun ichu Muysispa liyningunapi?

[1] ¡A, galasyanu tuntukuna! ¿Pitaq qamkunata brujiyashushqa, amana Jisuspi allita kriyinaykiqa? Manchu noqaykunaqa qamkunawan kashpa, ancha klarituta yach'achishurqaq: "Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiq", nishpa. [2] Mayá, niwayllapa, ¿Muysispa liyningunata kasuptikichu, Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunaman shamurqan? ¡Manam chayshinachu! Ashwanmi shamurqanqa, Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapa, ¿manachu? [3] ¿Ima, ancha tuntuchu kangillapa? Allita yuyayllapa. ¿Imashinam ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritundaqa? Jisuspi kriyishpallam ch'askirqaykillapaqa, ¿manachu? Chaymi ¿imashina atingillapa yuyayta: Noqanchiqlla allita kawsashpam, atinchiqllapa washakayta, nishpaqa? [4] Jisuspi kriyishqaykirayku ancha padisishpapis, ¿manachu nimatapis yach'akushqallapa kangi? ¡Paqtar ashlitata yach'akushqallapa kangi! [5] Chaqa Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapam, Tayta Dyusqa Santu Ispiritunda qoshushpa, qamkunapi achka milagrukunata rurashqa. Piru manam chayshinaqa rurashqachu, Muysispa liyningunata kasushqaykirayku. Ashwanmi chay milagrukunata rurashqa, qamkuna Jisuspi kriyishqaykirayku.

[6] Dyuspa Santu Librumbim chay unay Abrajambaq nin: "Dyuspim allita kriyirqan. Chaymi Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuqpaqna riqsirqan", nishpa.* [7] Chayri allita yach'ayllapa: Pipis Dyuspi allipta kriyiqqam Abrajamba karu willkanshina, nishpa. [8] Chaqa unaymandapacham Tayta Dyusqa yach'arqan: Chay mana isrraylinu kaqkuna noqapi kriyiptinqam, paykunatapis mana uchayuqpaqna rini riqsiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi kay allin nutisyata Abrajanda nirqan: "Abrajan, qamraykum yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq", nishpa.* [9] Chayshinam Tayta Dyusqa paypi yumbay kriyiqkunata yanapan, Abrajanda yanapashqanshina.

[10] Piru Muysispa liyningunapi kriyiqkunaqam maldisidu rinllapa kaq chinganannllapa, yumbay chay liykunata mana kumplishqanrayku. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: "Mayqan runa ichu warmi Muysispa yumbay liyningunata mana kumplishpaqam, maldisidu rinllapa kaq", nishpa.* [11] Allitam yach'anchiqllapa: Manam pipis atinchu kumpliyta Muysispa yumbay liyningunata washakanambaqqa, nishpa. Chaymi Dyuspa

* 3:6 Génesis 15.6 * 3:8 Génesis 12.3 * 3:10 Deuteronomio 27.26

Santu Librumbi nin: “Tayta Dyuspi kriyiqkunaqam pirdunadu kashpa, tukuy tyimpu rinllapa kawsaq”, nishpa.* 12 Piru Muysispa liyningunata munashpa kumpliyta washakananchiqqam, Dyuspiqa manana kriyiykanchiqchu. Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa nin: “Muysispa yumbay liyningunata kumplishpaqam, qamkunalla atingimanllapa washakayta. Manaqa manam”, nishpa.* *Nuta: Piru manam pipis atinchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa.*

13 Chaymi maldisidu karqanchiq chingananchiqllapa. Piru noqanchiqpa rrimplasunchiq Jisukristuqam maldisidu karqan, amana chingananchiqllapa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: “Qerupi yumbay warkudukunam maldisidu”, nishpa.* 14 Chayshinam Jisukristuqa kruspi warkudu wañurqan, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis washawananchiq, chay unay Abrajanda Dyus ufrisishqanshina. Chaymi Jisukristu wañurqan, paypi yumbay kriyiqkuna Santu Ispiritunda ch'askinanchiqllapa.

Dyusmi washan paypi kriyiqkunata

15 Kriyiq masitakuna, suq kumparasyunda rurashpam, kayshina niykillapa: Mayqan runa suq tratuta rurashpa firmaptinqam, manana ni pipis atinchu chingachiyta ni yapayta, suq laya tratuna kanambaqqa. (Chayshinallam Tayta Dyus ufrisiwashqanchiqta mana nunka rinchu kambyaq.) 16 Chaymi Tayta Dyusqa suq tratuta rurashpa, chay unay agwilunchiq Abrajanda kayshina ufrisirqan: “Qamba suq miraynikiwanmi yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq”, nishpa.*

Manam nirqanchu: “Miraynikikunawanmi rini yanapakuq”, nishpaqa. Ashwanmi suqpaqlla rimarqan. Chayshinam Tayta Dyusqa Churin Jisukristupaq rimarqan. 17 Kaytaqam niykillapa: Tayta Dyusqam Abrajanwan chay punta tratuta rurashpa, ancha allita ufrisirqan kumplinambaq. Chaymandaqam 430 watakuna pasaptinqa, Muysisqa Dyusmanda ch'askirqan chay liykunata. Piru Muysispa chay liyningunaqam mana atishqachu kambyayta Tayta Dyus Abrajanwan chay punta tratu rurashqandaqa. 18 Chaqa Tayta Dyusqam Abrajandaqa mana washarqanchu, chay liykunata kasushqanrayku. Ashwanmi Abrajanda chay ufrisishqanda kumplishpa, dibaldilla washarqanqa.

19 Tayta Dyus chayshina Abrajanda dibaldilla ufrisishpaqam, ¿imaraykutaq Muysistaqa qorqan chay liykunataqa? Chay liykunataqam qorqan, intyindinanchiq: Uchayuqmi kani nishpa. Piru chay liykunaqam balirqan Abrajamba chay karu willkan Jisukristu wañunangamanlla. Chaymi Dyuspa anjilninguna chay liykunata Muysista qorqan. Chaymandaqam Muysisqa abugadushina kashpa, isrraylinukunata qorqan. 20 Piru Tayta Dyus kikinllam Abrajanda ufrisishqa karqan yanapanambaq. Manam nirqanchu ni anjilningunata ni abugadu layata, Abrajanwan parlanambaqqa.

Muysisqam yach'achiwanchiq, Jisuspilla kriyinanchiqllapa

21 Kinsapch'i qamkunaqa yuyangillapa: Tayta Dyus puntata ufrisishpa Abrajanda dibaldilla washanambaq, ¿imaraykutaq liyningunata Muysistaqa qorqan? nishpa. ¿Tayta Dyusqachu chay liykunawan munarqan chingachiyta pay Abrajanda ufrisishqanda? ¡Manám! Piru yumbay chay liykunataqam mana atinchiqllapachu kasuyta washakananchiqqa. 22 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiq: Yumbay runakuna, warmikunam uchakunata munanllapa rurayta, nishpa. Chayraykum uchakunapa prisungunashina karqanchiqllapa. Piru kanan Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmanda washawanchiqllapa, ufrisikushqanshina.

23 Piru Jisuspi manaraq kriyiptinchiqqam, Muysispa liyningunaqa suq patrunninchiqshina karqan. Piru kananqam yach'ashqallapa kanchiq, Jisukristupi yuyakushpa washadu kananchiq. 24 Chaymi Jisukristu shamushqangamanlla chay liykunaqa suq yach'achikuqshina kamachiwarqanchiq, intyindinanchiq: Uchayuqmi kani, nishpa. Chayshina intyindishpaqam, listuna karqanchiq Jisuspi kriyinanchiqllapa,

* 3:11 Habacuc 2.4 * 3:12 Levítico 18.5 * 3:13 Deuteronomio 21.23 * 3:16 Génesis 22.18

uchanchiqmanda pirdunawananchiq, amana uchayuqkunapaq riqsiwananchiq. [25] Chaymi
kanan Jisuspi kriyiptinchiqqa, chay liykunaqa manana kamachiwanchiqchu.
[26] Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqllapam, yumbayninchiq Tayta Dyuspa wambrangu-
nana kanchiqllapa. [27] Kanan Jisukristupi kriyishpa, shutimbi shutikushpaqam, payshinana
munanchiqllapa kawsayta. Chayshinaqam mushuq mudanata rurakuqshina kanchiql-
lapa, Jisukristushina kawsananchiqllapa. [28] Chaymi Jisukristupa ayllun kashpaqa, yum-
bay kriyiq masinchiqkunawan suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chayraykum Dyus-
paqqa isrraylinukuna chay mana isrraylinu kaqkunawan igwallla kanchiqllapa; ran-
dishqa kriyadukuna chay mana randishqa kaqkunawan igwallla kanchiqllapa; ullqokuna
warmikunawanqam Dyuspaqqa igwallla kanchiqllapa. [29] Chayshina Jisukristupa ayllun
kashpaqam, Abrajamba karu willkanshinana kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus Abrajanda
ufrisishqandaqa, noqanchiqtapis rin qowaqninchiqllapa.

4

[1] Suq kumparasyundam rurashpa, rini parlachishuqllapa: Suq runapa churinmi tukuy
iman kaqta rin ch'askiq irinsyanda. Piru chay churin takshitaraq kashpaqam, manaraq
atinchu wasimbiqa kamachikuyta. Ashwanmi randishqa kriyadushina [2] kwidaqningunata
kasun, taytan nishqan tyimpu kumplinangaman. Chaqa chay tyimpukamanmi, paykunaqa
paypa kusasningunata kwidan. [3] Chayshinallam yumbay noqanchiqkunapis manaraq
Jisuspi kriyishpaqa, chay irinsyayuq wambritushina karqanchiqllapa. Chaymi runaku-
napa kustumbringunata kasushpaqa, randishqa kriyadukunashina kawsarqanchiql-
lapa. [4] Chaymandaqam Tayta Dyus yuyashqan tyimpu ch'ayamuptinqa, Churin Jis-
usta kach'amurqan, suq warmimanda nasishpa, lijitimu isrraylinu kashpa, Muysispa
liyningunata kasushpa, kawsanambaq. [5] Chayshinaqam Jisukristu shamurqan, ama
kastigadu kananchiqllapa Muysispa liyningunarayku. Ashwanmi shamurqanqa, Tayta
Dyus wambrangunapaq riqsiwananchiq. [6] Chaymi Dyuspa wambranguna kaptinchiqllapa,
Churin Jisuspa Santu Ispiritunda kach'amurqan, shunqonchiqman yaykunambaq. Chaymi
chay Santu Ispiritu yach'achiwanchiq, Dyuspaq ninanchiq: Taytitu, nishpa. [7] Chaymi
Dyuspa wambrangunana kashpa, manana kasunchiqllapachu chay unay kustumbriku-
nata, randishqa kriyadukunashinaqa. Ashwanmi Dyuspa wambrangunana kashpa, paypa
iridirunna kanchiqllapa.

Amar kawsashunchu randishqa kriyadukunashinaqa

[8] Alliptam niykillapa, qamkunaqam unayqa Tayta Dyuspi manaraq kriyishpa, yanqa
dyuskunata adurashpa, randishqa kriyadungunashina kawsarqaykillapa. [9] Piru kananqam
Tayta Dyusta riqsingillapa yuyaynikipi. Piru mas allim kanman ninanchiq: "Dyusmi no-
qanchiqkunata wambrangunapaq riqsiwanchiq", nishpa. Chayshina riqsiwaptinchiqqa,
¿imapaqnam runakunapa mana baliq kustumbringunata munangillapa kasuriytaqa?
¿Imaraykutaq munangillapa kawsariyta chay randishqa kriyadushinaqa? [10] Chaqa
qamkunaqam chay isrraylinukunashina fyistakunata rurashpa, gwardaykangillapa wakin
diyakunata, killakunata, tyimpukunata, watakunata, (Tayta Dyus qamkunata uchaykiku-
namanda pirdunashunambaq). [11] Chaymi noqaqa ancha llakini yuyashpa: Yanqa imach'i
padisishqa kani paykunata Jisuspaq yach'achishpaqa, nishpa.
[12] Kriyiq masitakuna, noqa isrraylinu kashpapismi, manana yuyakunichu llaqta
masiykunapa kustumbringunapiqa, washakanaypaqqa. Piru kananqam qamkunaqa
chay unay kustumbringunapina yuyakuykangi. Chaymi ancha rrugaykillapa, no-
qashina Jisukristupilla kriyinaykillapa. Chaqa qamkunawan kaptiymi, mana nima
maluta rurawarqaykichu. [13-14] Ashwanmi qeshyaq kaptiypis, qamkunaqa shumaqta
ch'ayachiwarqayki suq anjiltashina ichu kikin Jisukristutashina, mana nimatapis dis-
prisyawashpachu. Allitam yach'angillapa, chay punta bwilta watukushushpa qeshyaq
kashqayta. Piru yach'achishurqaqmi Jisuspa shumaq nutisyanda. [15] Chay tyimpupim
qamkunaqa kuyawashpa, kushikushpa, ancha yanapawarqayki. Asta ñawikikunata
surqoshpach'i, qowanaykita yanapawanayki. Piru kananqa ¿imaraykutaq manana

kushikungillapachu noqawanqa? [16] ¿Allip kaqta nishuptiychu, qamkunaqa kuntray
tikrakashqallapa kangi?
[17] Yumbay chay llullata yach'achikuqqam ancha munanllapa paykunawan kanaykillapa.
Piru manam munanllapachu allipta qamkunata yanapashuytaqa. Ashwanmi munanllapa
noqaykunamanda akrashuyllapata, paykunatalla kasunaykillapa. [18] Noqapaqqam ancha
alli, tukuy tyimpu suqkunamanda allip kaqta yach'akunaykillapa. Piru noqa qamku-
nawan kaptiy ichu mana kaptiypis, chayshinalla allita yach'akuyllapa. [19] Kuyashqay
wambraykuna, ancham munani Jisukristushina kawsanaykillapa. Chaymi shunqoy
ancha nanan suq warmi qeshyanan uras ñakashqanshina, Jisukristushina kanaykil-
lapa. [20] Chaymi ancha munani qamkunawan kayta, mas allita qamkunapaq yach'ashpa
yach'achishunay. Chaqa qamkunamanda karupi kashpam, mana yach'anichu: ¿Imatam
atishaq rurayta, paykunata yanapanaypaq? nishpa.

Pablum suq kumparasyunda rurarqan Agarwan Sarawan

[21] Allita uyawayllapa, qamkuna Muysispa liyningunapi yuyakuqkuna. ¿Manachu
yach'angillapa Muysisqa librumbi iskibrishqanda? [22] Chay librumbim nin: Abrajambam
karqan ishkay wambranguna. Suq wambranmi karqan randishqa kriyadan Agarpi.
Suqninqam karqan chay lijitima warmin Sarapi. Chay warmin Saraqam mana randishqa
kriyadanchu karqan. [23] Chay randishqa warmi Agarpa wambranqam nasirqan wambra
warmillaraq kaptin. Piru chay Sarapa wambranqam nasirqan ancha byijitana kaptin,
Tayta Dyus suq milagruta ruraptin. Chaqa Dyusqam Abrajanda ufrisishqa karqan, warmin
Sara wawakunambaq. Chaymi chay ufrisishqanda allipta kumplirqan. [24] Dyusmi chay
ishkay warmikunapi yuyachiwanchiq ishkay laya tratukunapaq. Suq tratutaqam Tayta
Dyus isrraylinukunawan rurarqan Sinayi urqqopi, liyningunata kasunanllapa. Chay punta
tratuqam yuyachiwanchiq chay randishqa kriyada Agarpaq. (Chaqa chay liykunawan
mana atishpa washakaytaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqayllapa.) [25] Chaymi
chay warmi Agarpaq yuyashpaqa, yuyanchiqllapa chay nasyun Arabyapi kaq Sinayi
urqqopaq. Chay Sinayi urqqopaq yuyashpaqam, yuyanchiqllapa Jirusalin llaqtapaq.
Chaqa chay Jirusalimbi tiyaqkunaqam Muysispa liyningunata munashpa kumpliytapis,
mana atinllapachu kumpliytaqa. Chaymi randishqa kriyadukunashina kawsanllapa.
[26] Piru noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, manana randishqa kriyadushinachu
kanchiqllapa. Ashwanmi rinchiqllapa riq syiluman, suq mushuq Jirusalin llaqtapi Tayta
Dyuswan kawsananchiqllapa.
[27] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Abrajamba lijitima warmimbaq, chay mushuq Jirusal-
imbaqpis nin:
Chay warmim achka watakunata mana nima wawayuqchu karqan. Piru Tayta Dyus niptin,
suq wambrayuq kashpam, ancha achka karu willkayuq karqan. Chayshinallam
chay mushuq Jirusalimbi ancha achka rinllapa kawsaq, maski chay punta Jirusal-
imbi kawsaqkunamanda. Chaymi chaypi kawsaqkunaqa ancha rinllapa kushikuq,
nishpa.*
[28] Masitakuna, chay Isakpaq nasinambaq ufrisishqanshinam, Tayta Dyus ufrisirqambis,
paypi yumbay kriyiqkunata washawananchiq, wambrangunana kananchiqllapa. [29] Chaqa
Dyuspa Santu Ispiritunmi chay mana wawayuq Sarataqa yanaparqan, wambrayuq kanam-
baq. Chaymi Saraqa wawan Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay Agarpa wawanqa
chay Sarapa wawanda qesacharqan. Chayshinallam kay tyimpupipis Muysispa liyningu-
napi kriyiqkunaqa Jisukristupi kriyiqkunata qesachawanchiqllapa. [30] Kanan Dyuspa
Santu Librumbim Agarpaqqa kayshina nirqan: "Wichukuy chay randishqa kriyadaykita
wambrandinda. Chaqa chay kusasnikiqam chay lijitima warmikipa wambran Isakpaqlla.
Chaymi chay randishqa kriyadaykipi wambraykiqa mana atinchu partinakuyta chay
churiki Isakwanqa", nishpa.* [31] Kriyiq masitakuna, chayshinallam noqanchiqkuna Jisuspi

* 4:27 Isaías 54.1 * 4:30 Génesis 21.10

kriyishpaqa, Abrajamba lijitima warmimba wambranshina kanchiqllapa. Manam chay randishqa kriyadamba wambranshinachu kanchiqllapaqa, nishpa.

5

Jisuspi kriyishpa kawsashunllapa

1 Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishqanchiqraykum, payqa washawashqana kanchiq,
amana randishqa kriyadushina kawsananchiqllapa. Chayri chay liykunapiqa amana
kriyishunchu washakananchiqqa.
2 Chayri allita uyawayllapa, noqa Pablum allipta niykillapa: Chay siñalta kwirpuykipi
ama rurayllapachu. Chaqa chayshina rurashpaqam, qamkunaqa manana kriyiykangichu
Jisukristupi, pay washashunambaqqa. 3 Mushuqmandam niriykillapa: Chayshina chay
siñalta kwirpuykipi rurashpaqam, balinna Muysispa yumbay liyningunata kumplinaykil-
lapa. (Manaqa manam ringillapachu washakaq.) 4 Piru wakinnikiqam Muysispa liyningu-
nata munangillapa kasuyta washakanayki. Chaymi Jisukristumandaqa akrakashqana
kangillapa. Chaqa qamkunaqam manana kriyiykangichu: Tayta Dyusmi kuyawaqninchiq
dibaldilla washawanchiq, Jisuspi kriyiptinchiq, nishpaqa. 5 Piru Dyuspa Santu Ispiritun
noqaykunata yanapawaptinmi, allita yuyakunillapa: Jisukristupi kriyiptinchiqmi, Tayta
Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpa. 6 Chaymi tukuy shunqo Jisukristupi
kriyiptinchiqqa, Dyuspaqqa manana nimapaq balinchu, siñalniyuq kananchiq ichu mana
siñalniyuq kananchiqqa. Piru Dyuspaqqam ancha balin, Jisukristupi kriyishpa, suqwan
suqwan kuyanakunanchiq.
7 Qamkunaqam unayqa Jisukristupi ancha allita kriyishpa kawsarqaykillapa. Kananqa
¿pitaq qamkunata pandachishushqa, Dyus nishqanda amana kasunaykillapa? 8 Chaqa
chay yach'akushqaykiqam mana Dyus nishqanshinachu kashqa. 9 Manchu ashla libadu-
raqa ancha achka masata saksachin. (Chayshinallam chay mana baliq duktrinakunata
ashlitata yach'akushpaqa, ancha dañakangillapa.) 10 Piru noqaqam ancha yuyakuni: Tayta
Dyusmi rin yanapashuqllapa, mushuqmanda Jisukristupi kriyinaykillapa, nishpa. Piru
Dyusqam ancha rin kastigaq chay mayqan ingañashuqtaqa.
11 Kriyiq masitakuna, chay ingañashuqkunaqam noqapaqqa nishungillapa: “Pablupismi
yach'achikun, chay siñalta kwirpunchiqpi rurananchiqllapa”, nishpa. Noqaqam mana
chayshinachu yach'achikuni. Chayshina yach'achikuptiyqam, chay isrraylinu llaqta
masiykunaqa manana qesachawanmanchu. Piru noqaqam yach'achikuni: “Jisukristu
kruspi wañushqanraykulla, Tayta Dyus tukuy uchanchiqmanda pirdunawanchiq”, nishpa.
Chaymi ancha qesachawanllapa. 12 Chaymi yumbay chay piñachishuqpaq kayshina niykil-
lapa: ¡Chay siñalta kwirpuykipi ruranaykillapa nishunanmandaqa, mas allim kanman
paykunapura dyunabis kastranakunanllapa!
13 Kriyiq masitakuna, Tayta Dyusqam washawashqa kanchiq, librina kananchiqllapa.
Piru chayshina libri kashpaqa, ama kawsayllapachu kwirpuyki munashqanda rurashpaqa.
Ashwanri kuyanakushpa suqwan suqwan yanapanakuyllapa. 14 Chaqa Tayta Dyuspa yum-
bay liyningunam kayshinalla munan niyta: “Qamkuna kikiki kwirpuykita kuyashqayk-
ishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa. 15 Piru ch'iqninakushpa dañachinakushpaqam,
chay chukaru kaninakuq animalkunashina kangimanllapa. Kwidawkish, qamkunapura
chingachinakungiman.

Santu Ispiritum yanapawanchiq, ama kwirpunchiq munashqanda rurananchiq

16 Chaymi kayshina niykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunda allita kasushpa kawsayllapa,
ama kwirpuyki mana baliq munashqanda ruranaykillapa. 17 Chaqa kwirpuykim mu-
nan uchata ruranaykillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi munan allita ruranaykil-
lapa. Chaymi shunqoykipi chayshina kuntranakuptin, mana atingillapachu kawsayta
munashqaykita rurashpaqa. 18 Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqam, manana
nisisaryuchu chay liykunata kumplinaykillapa, washadu kanaykiqa.

[19] Dasmi atinchiqllapa riqsiyta chay kwirpun munashqandalla ruraqkunataqa. Chaqa
paykunaqam warmiyuq kashpa ichu runayuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Manaraq
rrispituyuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Kanan ancha millanaypaq uchakunatam
ruranllapa. [20] Amitu layakunatam aduranllapa. Brujiyanllapa. Suqkunata ch'iqnishpam
anyanllapa. Munanllapam yumbayta binsiyta. Dasmi piñakunllapa. Paykunapaqllam
tukuy imata munanllapa. Kanan suqkunatam animachinllapa suqkunamanda akrakanam-
baq. [21] Ancham imbidyakunllapa, wanchikunllapa; mach'anllapa. Fyistakunapim ancha
sh'uqyashpa, mana undaq mikushpa, upyashpa, uchata ruranllapa. Chaymi ancha
kunaykillapa unay kunashushqayshina, chay laya uchakunata ama ruranaykillapa. Chaqa
chay laya uchayuqkunaqam mana rinchu kawsaq Tayta Dyuswanqa.
[22] Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha yanapawanchiq, suqwan suqwan kuyanakushpa,
kushikushpa, shumaqta kawsananchiqllapa. Yanapawanchiqpismi, ama piñakunanchiq;
ashwan yumbaywan pasinsyusu kananchiq, ancha allin kashpa, yumbayta yana-
pananchiq, yumbaywan ancha kumplidu, [23] ancha umildi kananchiq, kwirpunchiqta
allita sujitananchiqllapa. Chayshina allita ruraptinchiqqam, mana ni pipis atinmanchu
anyawayninchiqta: "Kay liykunataqam mana kasushqachu kangi", nishpaqa. [24] Chayshina
Jisukristupi kriyishpaqam, kwirpunchiq munashqandaqa manana ruranchiqllapachu.
Ashwanmi chay kwirpunchiq mana baliq munashqandaqa suq kruspi wanchishqa
kanchiqmanshina. [25] Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun suq mushuq laya bidata qowashqa
kanchiq. Chayri payta kasushpa kawsashunllapa.
[26] Ama ni palanganuchu kashunllapa, ni piñakushunchu, ni imbidyanakushunchu
suqwan suqwan.

6

Suqwan suqwan yanapanakushunllapa

[1] Kriyiq masitakuna, suq kriyiq masinchiq mana allita ruraptinqa, noqanchiqkuna
Jisuspi mas allita kriyiqkuna chay kriyiq masinchiqta kunashpa yanapashun, chay maluta
ama masta ruranambaq. Piru umildi kashpa, shumaqta yanapashun, yuyashpa: Kwidawk-
ish noqapis suq diya mana allitachu rurayman, nishpa. [2] Chayshinar tukuy imapi kriyiq
masipura yanapanakushun. Chaqa chayshina kuyanakushpaqam, Jisukristupa liyninda
kumpliykanchiqllapa.
[3] Piru suq mana baliq runa ichu warmi yuyashpa: Ancha baliqmi kani, nishpaqam, pay
kikin ingañakaykan. [4] Chayri kadunu allita yuyashunllapa: ¿Allitachu rurashqa kani ichu
mana? nishpa. Allita rurashpaqam, atinchiq kushikuyta. Piru ama yuyashunchu: Chay
kriyiq masinchiqmandaqam noqa mas allita rurashqa kani, nishpaqa. [5] Chaqa kadunur
suq tariyatashina kumplishun atishqanchiqkaman, Tayta Dyuspaq allita trabajananchiq.
[6] Kanan Jisukristupaq yumbay yach'achiwaqninchiqta tukuy imawan yanapashunllapa.
[7] Amar qamkunallaqa ingañakaychu. Chaqa manam pipis atinchu Dyusta ingañaytaqa.
Manchu tarpushpa mayqan laya mikunataqa, chay layatalla kusichanchiq. (Chayshi-
nallam Tayta Dyuspaq allita yach'achikushpaqa, suq ancha shumaq primyuta rinchiq
ch'askiq paymanda.) [8] Piru kwirpunchiq munashqandalla rurashpaqam, rinchiqllapa
chingaq, chay mana baliq kusicha chingaqshina. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasush-
paqam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. [9] Chayrayku ama shaykushunlla-
pachu allita ruranchiqqa. Chaqa chayshina mana shaykuq allita rurashpaqam, ancha
allin kusichayuqshina rinchiqllapa kaq suq diyaqa. [10] Chayri Jisuspi kriyiq masinchiqku-
nata ancha allita yanapashpa, atishqanchiqkaman yumbay runakunata, warmikunata
yanapashunllapa.

Pablum kay kartata ushyarqan

[11] Rikayllapa kay mas atun litrakunata. Kay partitallam noqa kikiy makiywan iskib-
riykani.
[12] Chay siñalta kwirpuykipi rurachishuqkunaqam ancha munan, yumbay
runakuna paykunata rrispitananllapa. Chaqa manam munanllapachu, paykunata

qesachanambaqqa. Chaymi mana munanllapachu yach'achikuyta: “Jisukristu kruspi
wañushqanraykum, Tayta Dyus atin washawayninchiqta”, nishpaqa. [13] Chay siñalniyuq
kaqkunamanda wakinqam ancha munan, qamkunapis chay siñalta kwirpuykipi
ruranaykillapa, paykuna alabakashpa ninanllapa: “Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi
yach'achishqallapa kani, Muysispa liyningunata kumplishpa, chay siñalta kwirpumbi
ruranallapa”, nishpa. Piru chayshina yach'achikushpapismi, paykunaqa mana
kumplinchu Muysispa yumbay liyningunataqa. [14] Piru noqaqam mana paykunashinaqa
alabakanichu. Ashwanmi Siñurninchiq Jisukristutalla alabani, kruspi wañushqanrayku
washawananchiq. Chaymi paytalla kasuptiy, kay mundupa kusasningunaqa manana
nimapaq balinchu noqapaqqa. Chaqa noqaqam chay kusaskunapaqqa suq wañushqa
runashinana kani. [15] Chaqa Tayta Dyuspaqqam mana balinchu, siñalniyuq ichu mana
siñalniyuq kananchiqllapa. Piru paypaqqam ancha balin Jisukristupi kriyishpa, mushuq
laya runakuna, warmikuna kananchiqllapa. [16] Chayri kay yach'achikushqayta yumbay
kasuqkunata Tayta Dyus llakipashpa yanapanqa, kushikunanllapa. Chayshinallar
kushikunqallapa paypi yumbay kriyiqkuna. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa lijitimu
wambrangunana.

[17] Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuptiymi, payta kuntraqkunaqa maqawashpa, ancha
chuqriwashqallapa. Chaymi kwirpuypi achka siñakuna kidashqa. Chay siñakunaqam
suq siñalshina, Jisuspa lijitimu sirbikuqnin kani, nishpa. Chaymi kananmandaqa mana
munanichu ni mayqan runa ni warmi piñachiwananqa.

[18] Kriyiq masikuna, Siñurninchiq Jisukristu yumbaynikita yanapashunqa, kushikushpa
kawsanaykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN
IFISU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN
(IFISYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam kay kartata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Ifisuqam suq atun pudirniyuq llaqta karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkuna achka taksha llaqtakunamanda rirqan chay Ifisuman randiq, randikuq, kriyiq masingunata watukuq. Masta yach'ananchiq ifisyanukunapaq, liyishun Ichus 18.19-19.41; 20.17-38; Apukalipsis 2.1-7.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam kimsa wata tukuyta tiyashqa karqan Ifisupiqa, Jisukristupaq yach'achikushpa. Chay llaqtapim achka runa, warmi Jisukristupi kriyishqa karqan. Pabluqam chay llaqtamanda lluqshishpapis, chay kriyiq masingunataqa ancha kuyarqan. Chaymi rrumanu awturidarkuna karsilaptimbis, Pabluqa chay Ifisupi tandakaq kriyiq masingunata mana qonqashpachu, karsilmandapacha kay kartata kach'arqan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Niwanchiqmi Tayta Dyusshi munan, paypi yumbay kriyiqkuna suq yuyayniyuqlla kananchiqllapa. Kay librupim ishkay atun partikuna kan:

If 1.3–3.21 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay nasyunmanda kaqkunata kuyawaqninchiq, washawashqanchiqpaq.

If 4.1–6.24 niwanchiqllapa, Dyuspa wambranguna kashpaqa, yumbaywan shumaqta kawsananchiqllapa.

Kay librupiqam Jisukristupi kriyiqkunapaq kimsa kumparasyungunata yach'achiwanchiqllapa:

1 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq adurana wasishina kanchiqllapa; Jisukristuqam chay adurana wasipa mas baliq ruminshina. (If 2.20-22)

2 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq kwirpushina kanchiqllapa. Jisukristuqam chay kwirpupa umanshina. (If 1.23, 4.12-16)

3 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq runapa warminshina kanchiqllapa. Jisukristuqam chay warmipa qosanshina. (If 5.22-23)

Pablum ifisyanukunata napaykurqan

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqa Pabluta
numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi Jisukristupi kriyiptikillapa, kay kartata
kach'amuni qamkuna Ifisu llaqtapi tandakaqkunaman. 2 Mañakunim Tayta Dyusman,
Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama llakish-
pachu ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu wañushqanraykum, Taytanchiq Dyus ancha yanapawanchiqllapa

3 Jisuspi kriyiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa syilumandapacha ancha yanapawashqa
kanchiq, paypi mas allita yuyakushpa kawsananchiq. ¡Chayraykur Siñurninchiq Jisukris-
tupa Tayta Dyusta ancha alabashunllapa! 4 Chaqa ancha unay tyimpupim Tayta Dyusqa
manaraq kay munduta rurashpa, noqanchiqkunata akrawarqanchiq, paypa wambran-
guna kashpa, paypa ñawpambi ama nima uchayuqkuna kananchiqllapa. 5 Chayshina
ancha kuyawaqninchiqmi, unaymandapacha payqa kamawarqanchiq, wambranguna
kananchiqllapa. Chaymi Churin Jisukristuta kach'amurqan washawananchiq. Chaqa
chayshinam munarqan rurayta. 6 Chaymi ancha allin kashpa, kuyashqan Churinwan
washawaqninchiq, tukuy imapi yanapawashqa kanchiq. ¡Chayri payta ancha alabashun-
llapa! 7 Chaqa Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqmi, Churin Jisukristu yawarninda

ich'ashpa wañurqan washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa yumbay uchanchiq-
manda pirdunawashqa kanchiqllapa. [8] Chayshina ancha kuyawaqninchiqmi, ancha al-
lita yach'achiwashqa kanchiq, yach'ayniyuq kananchiqllapa. [9] Chayshinam intyindichi-
washqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa chay yuyashqan ruranan kaqtaqam mana
pipis yach'ashqachu karqan. [10] Piru Dyusqam kayshina yuyarqan: Munashqay tyimpu
ch'ayamuptinmi, rini tandaq syilupi tiyaqkunata, mundupi tiyaqkunatapis, Churiy Jisusta
kasunanllapa, nishpa.
[11] Tayta Dyusqam tukuy imata pay munashqanshina ruran. Chaymi Churin Jisukristupi
kriyiptinchiqllapa, payqa unaymandapacha akrawashqa kanchiq, suq shumaq irinsy-
ata ch'askinanchiq. [12] Chaymi payqa munarqan noqaykuna isrraylinukuna Jisukristupi
puntata kriyinayllapa, kay tyimpupi qamkunawan yumbayninchiq paypi kriyishpa,
Tayta Dyusta alabashpa kawsananchiqllapa. [13] Chayshinallam qamkuna mana isrraylinu
kaqkunapis allip kaqta uyashpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'akushpa, paypi
kriyirqaykillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ufrisikushqan Santu Ispiritunda qoshushqallapa,
qamkunapi tiyashpa, suq siñalshina kanambaq, yumbay riqsishuqkuna yach'anambaq:
Paykunam allipta Dyuspa wambranguna, nishpa. [14] Chaqa Tayta Dyusqam manaraq
irinsyanchiqta qowaqninchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Tayta
Dyusmi washawaqninchiq, yumbay ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq, nishpa. Chayri
payta alabashunllapa, ancha pudirniyuq kashqanrayku.

Pablum Dyusman mañakurqan, Jisuspi kriyiqkuna yach'ayniyuq kananllapa

[15] Noqam yach'ani: qamkunash Siñurninchiq Jisuspi kriyishpa, yumbay kriyiq mas-
inchiqkunata kuyashpa, kawsangillapa, nishpa. [16-17] Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa
ancha llipyaq Taytan Dyusman mañakushpa, mana shaykuq ancha pagikuni qamkunapaq.
Mañakunipismi Santu Ispiritunwan yanapashunan, pay nishqanda intyindishpa, ancha
yach'ayniyuq kashpa, payta mas allita riqsinaykillapa yuyaynikipi. [18] Mañakunipismi,
qamkunata yanapashunan, allita intyindinayki: Tayta Dyuswanmi tukuy tyimpu syilupi
rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa paypa yumbay wambrangunatam ancha shumaq
irinsyata rin qowaqninchiq. [19-20] Mañakunipismi intyindinaykillapa: Ancha pudirniyuq
Tayta Dyusqam tukuy imata atin rurayta. Paypaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.
Chaymi Churin Jisukristupi kriyiqkunata yanapawaptinchiq, tukuy ima munashqanda
atinchiqllapa rurayta. Chaqa ancha pudirniyuq kashpam, Tayta Dyus Churin Jisusta
wañushqanmanda kawsachimushpa, syilupi allin ladumbi tiyachirqan. Chay kikin
pudirninwanmi noqanchiqkunatapis yanapawanchiq. [21] Chay pudirninwanmi Jisukristuta
ancha pudirniyuqta numbrashpa, nirqan: “Yumbay patrungunata, awturidarkunata,
kamachikuqkunata, anjilkunata kamachiy kay tyimpupi, suq tyimpupipis. [22] Tukuy ima
kaqta kamachiy. Chaqa qamqam noqapi yumbay kriyiqkunapa umanshina kangi”, nishpa.
[23] Chayshina Jisukristu umanchiqshina kaptinqam, paypi yumbay kriyiqkunaqa kwirpun-
shina kanchiqllapa. Chaqa payqam Santu Ispiritunwan noqanchiqkunapa shunqonchiqpi
tiyashpa, tukuy imapi kamachiwanchiq. Chayshina tukuy lugarkunapi kashpam, tukuy
ima kaqta kamachin.

2

Dyusmi kuyawaqninchiq washawanchiqllapa

[1] Qamkuna Jisukristupi kriyiptikiqam, payqa washashushqa, tukuy tyimpu kawsanaykil-
lapa. Piru unay tyimpupi uchayuqkuna kaptikiqam, Dyuspaqqa wañushqashina kar-
qaykillapa. [2] Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, kay mundupi tiyaq uchayuqkunashina
kawsarqaykillapa. Chay kamachikuq dyablu wayrapi tiyaqta kasushpam kawsarqaykil-
lapa. Chay dyabluqam Dyusta mana kasuqkunata animachin, uchakunata ruranallapa.
[3] Kanan unay tyimpupiqam noqanchiqkunapis chay uchayuqkunashina kawsarqanchiq,
kwirpunchiqta kasushpa, mana baliq yuyashqanchiqkunata rurashpa. Chaymi Tayta
Dyusqa piñakushpa, kastigawananchiqna karqan, chay suq uchayuq kaqkunatashina.

[4] Chayshina kastigawananchiq kashpapismi, Tayta Dyusqa ancha kuyawaqninchiq, ancha llakipawarqanchiq. [5] Uchanchiqkunaraykum wañushqashina karqanchiq. Piru Tayta Dyusqam, Jisukristuta kawsachimushqanshina, noqanchiqkunatapis ispiritunchiqpi kawsachiwarqanchiq, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi ninchiqllapa: "Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, dibaldilla washawashqa kanchiq", nishpa. [6] Chayshina Tayta Dyus Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimushpaqam, noqanchiqkunatapis suq mushuq bidata qowashqa kanchiq, syilupi Jisukristuwan kawsananchiqllapa. [7] Chayshina Tayta Dyus ancha yanapawaptinchiqmi, yumbay runakuna, warmikuna ch'ayamuq tyimpukunapi rinchiqllapa yach'aq: ¡Tayta Dyus ancha allin kashpam, Churin Jisukristuwan yumbay paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, tukuy imapi yanapawanchiq! nishpa. [8] Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchiq, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyishqanchiqrayku. Piru noqanchiqkunallaqam mana atinchiqchu ancha allin kayta, washakananchiqqa. Ashwanmi Tayta Dyus noqanchiqkunata dibaldilla washawashqa kanchiq. [9] Chaqa manam pipis atinchu ancha allita rurayta washakananqa. Chaymi mana pipis atinchu alabakayta: Noqallam washakashqa kani, nishpaqa. [10] Chaqa Dyusqam Jisukristupi kriyiqkunata rurawashqa kanchiq, allita rurashpa kawsananchiq. Payqam unaymandapacha yach'arqanna: Noqa munashqayshinam allita rurashpa rinllapa kawsaq, nishpa.

Tayta Dyusmi Jisukristupi yumbay kriyiqkunata uchangunamanda pirdunan

[11] Qamkuna ifisyanukuna, allita yuyayllapa unay kawsashqaykipaq. Manchu llaqta masiy isrraylinukunaqa qamkunapaq ninllapa: "Kwirpumbi siñalta mana rurashpaqam, mana Dyuspa wambrangunachu", nishpa. Chaqa chay isrraylinukunaqam ninllapa: "Noqaykunallam siñalniyuq kashpa, Dyuspa wambranguna kanillapa", nishpa. [12] Chaymi chay isrraylinukunaqa mana tandakarqanchu qamkunawanqa. Chaqa manaraq kriyiptikillapa Jisukristupim, Tayta Dyus rurashqan tratukunaqa mana qamkunapaqchu karqan. Chaymi mana yach'arqaykillapachu: Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta rin kach'amuq, nishpaqa. Chaqa Dyusmanda akrakadu kashpa, manaraq paypi kriyishpam, kay mundupi malaganayashpaqa kawsarqaykillapa. [13] Piru kananqam Jisukristu yawarninda ich'ashpa wañushpa, paypi kriyiptikillapa, qamkunata washashushqa, Tayta Dyuspa wambrangunana kanaykillapa.

[14] Jisukristu wañushpam, isrraylinu kaqkunata, mana isrraylinu kaqkunata achkata washawashqa kanchiq, suq ayllullana kananchiqllapa. Piru manaraq washawaptinchiqqam, noqanchiqkunaqa ch'iqninakushpa, suq altu pirqa layata rurashqallapa karqanchiq, ama tandanakunanchiq. Piru kananqam Jisukristu bulashpa chay altu pirqa layata, yanapawanchiq, suq ayllullana kananchiqllapa. [15] Chaqa Jisukristu wañushpam, chingachirqan Muysispa yumbay liyningunata, amana chay kamachikushqan kustumbrikunata rurananchiqllapa. Kanan isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi yanapawashqa kanchiqllapa, paypi kriyishpa, suq ayllullana kananchiqllapa. [16] Chayshina kruspi wañushpam, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis bidanwan pagarakurqan, Tayta Dyus noqanchiqkunata pirdunawananchiq. Chaymi kananqa suq ayllullana kashpa, manana ni piwambis ch'iqninakushpachu shumaqta kawsanchiqllapa.

[17] Chaqa Jisukristu kay munduman shamushpam, Dyuspaq yach'aq isrraylinukunata, Dyuspaq mana yach'aq suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achirqan paypa shumaq nutisyanda, suqwan suqwan kuyanakushpa kawsananchiqllapa. [18] Chayshina Jisukristu wañuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun noqaykuna isrraylinu kaqkunata, qamkuna mana isrraylinu kaqkunata yanapawanchiqllapa, Dyusman qemikashpa, payman mañakunanchiq.

[19] Chayraykum qamkunaqa manana furastirushinachu kangillapa. Chaqa noqaykuna isrraylinu kaqkunashinam qamkunapis Tayta Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi kananqa suq nasyunshinallana kanchiqllapa. [20] Chayraykum noqaykunawan qamkunapis Dyuspaqqa rumimanda suq wasishina kanchiqllapa. Chaqa Jisukristuqam chay wasipa

simyintumba mas allin ruminshina. Kanan Dyuspaq rimaqkuna, Jisukristupa apustul-
ningunapismi chay simyintupa suq rumingunashina kanillapa. [21] Chaqa Tayta Dyusmi
Churin Jisuspi yumbay kriyiqkunata yanapawanchiq, paypa shumaq adurana wasin-
shina kananchiqllapa. Chaymi yumbayninchiq achkayashpa tandanakunchiq, Dyusta
adurashpa, paypa ancha santu adurana wasinshina kananchiqllapa. [22] Chayshina qamku-
napis Jisukristupi kriyishpam, yumbay noqaykunawan kuyanakushpa kawsangillapa.
Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunapipis tiyan. Chayraykum noqaykunawan
qamkunapis Tayta Dyuspa ilgisyanna kanchiqllapa.

3

Tayta Dyusmi Pabluta kach'arqan suq nasyungunaman, Jisuspaq yach'achikunan

[1] Noqa Pablum kay karsilpi kani, tukuy maypi qamkuna mana isrraylinu kaqkunata
Jisukristupaq yach'achishushqayrayku. Chaymi Dyusman ancha mañakuni qamkunapaq.
[2] Chaqa allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq,
Pabluta numbrashqa, noqanchiqkunata Jisuspaq yach'achiwananchiq, nishpa. [3] Chaymi
Tayta Dyuslla yuyashqanda noqata yach'achiwaptin, ashlitata chay pakadupaq qamku-
naman iskibrishushqa kani. [4] Chayri chay iskibrishushqayta liyishpaqa, intyindiyllapa:
Pabluqam allipta yach'an Jisukristulla yuyashqanda, nishpa. [5] Piru unay tyimpukunapi
kawsaqkunaqam mana yach'arqanllapachu Jisukristu chay yuyashqambaqqa. Piru kay
tyimpupiqam Dyuspa Santu Ispiritun akrashqan apustulningunata, paypaq rimaqkunat-
apis yach'achiwashqallapa chay yuyashqanda. [6] Chay pakadu yuyashqanqam kayshina
nin: Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisshi Jisukristupa shumaq nutisyanda kriyish-
paqa, noqaykuna isrraylinu kriyiq masikikunawanqa suq ayllushina suq kwirpushinalla
kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata ufrisiwashqanda qamkunatapis rin
qoshuqllapa.

[7] Noqa mana nima baliptiypismi, ancha allin pudirniyuq Tayta Dyus numbrawashqa,
chay shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. [8] Jisukristupi yumbay kriyiqkunamandam
noqaqa minusta balini. Piru Tayta Dyusqam ancha allin kashpa numbrawashqa, qamkuna
suq nasyungunamanda kaqkunata yach'achishunay Jisukristupa shumaq nutisyanda.
Piru Jisukristu ancha allin kashqandaqam mana pipis atinchu yumbayta intyindiytaqa.
Wakindallam intyindinchiqllapaqa. Chaqa Jisukristuqam tukuy ima kaqmanda mas
allinqa. [9] Kanan payqam numbrawarqan, Tayta Dyuslla yuyashqanda yumbay runata, war-
mita intyindichinaypaq. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima kaqta ruraqqam unaymandapacha
mana pitapis nishqachu karqan: "Kayshinam rini washaq chay suq nasyungunamanda
kaqkunata", nishpa.

[10] Chayshina Tayta Dyus noqaykunata, qamkunatapis washawanchiqllapa, syilupi an-
cha pudirniyuq anjilkuna kayshina intyindinanllapa: Tayta Dyusqam tukuy imapi an-
cha yach'ayniyuq, nishpa. [11] Chaqa Tayta Dyusqam, manaraq nima kaptin, yumbay
chaykunapaq yuyashqana karqan. Chaymandaqam chay yuyashqandaqa Siñurninchiq
Jisukristuwan rurarqan. [12] Chayraykum kananqa Jisukristupi kriyishpaqa, mana ni-
mata manchashpachu, atinchiqllapa Dyusman mañakuyta, yach'ashpa: Dyusmi an-
cha kuyawashpa, rin yanapawaq, nishpa. [13] Chaymi kayshina rrugaykillapa: Qamku-
nata yach'achishushqayrayku padisiptiyqa, ama disanimakaychu. Ashwanri kushikuyl-
lapa, yach'ashpa: Pabluqam ancha kuyawaqninchiq Jisuspaq yach'achiwarqanchiq.
Chayraykum kananqa karsilpi padisiykan, nishpa.

Jisukristum ancha kuyawanchiqllapa

[14] Noqa chayshina ancha kuyashushpam, Jisukristupa Tayta Dyuspa ñawpambi qon-
qorikushpa, ancha mañakuni qamkunapaq. [15] Chaqa Tayta Dyusqam yumbayninchiqpa
Taytanchiq. Payqam anaq syilupi, kay pachapi yumbay kawsaqkunata rurawashqallapa
kanchiq. [16] Chaymi ancha llipyaq tukuy imayuq Tayta Dyusman mañakuni, Santu
Ispiritunwan qamkunata yanapashunan, ispirituykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa.

17 Mañakunipismi Jisukristupi allipta kriyiptikillapa, payqa shunqoykillapapi kawsanam-
baq, payta kuyashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, suq munti allin ch'upayuqshina
shunqoykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa. 18 Mañakunipismi chayshina kuyanakushpa,
atinaykillapa masta intyindiyta: Jisukristum tukuy maypi, tukuy tyimpupi ancha
kuyawanchiqllapa, nishpa. 19 Piru manam pipis atinchu intyindiyta imashinam an-
cha allita kuyawanchiq, nishpaqa. Piru yumbayta mana intyindiptinchiqpismi, ancha
mañakuni, mas allita intyindinaykillapa, Dyuspa Santu Ispiritunwan ancha unda kanaykil-
lapa shunqoykipi.
20 Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atin yanapawayninchiqta maski
mañakushqanchiqmanda, maski yuyashqanchiqmanda, paypa pudirniyuq Santu Ispiritun
shunqonchiqpi tiyaptin. 21 Chayri Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqa tukuy tyimpu
paytalla alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

4

Dyuspi kriyiqkunaqam suq kwirpushina

1 Chayshina Tayta Dyus qamkunata qayashuptin wambranguna kanaykillapa, noqa
Pablu ancha rrugaykillapa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshinam rru-
gaykillapa, kay karsilpi kashpa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. 2 Ancha umildi pasin-
syayuqkuna kashpa, agwantanakushpa, suqwan, suqwan kuyanakuyllapa. 3 Dyuspa
Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptinqar, tukuy diya suq yuyayniyuqlla kayllapa.
Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa. 4 Chaqa Jisukristupi yumbay kriy-
iqkunaqam suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Dyuspa Santu Ispiritumbismi suqlla. Tayta
Dyusmi yumbayninchiqta yanapawashqa kanchiq, suq Washadurpilla kriyinanchiqllapa.
5 Chaqa suq Siñurninchiq Jisukristullam kan. Suq duktrinayuqllam kanchiq. Shutiku-
nanchiqpismi suqlla kan. 6 Tayta Dyuspismi suqlla. Payllam yumbaypa Taytanchiq. Tukuy
imatam paylla kamachin. Payllam tukuy lugarkunapi kashpa, yumbay noqanchiqkunapi
tiyan.
7 Piru Jisukristum yumbayninchiqta yanapawanchiq, suq laya trabajuta, suq laya
trabajuta paypaq atinanchiqllapa rurayta. 8 Chaymi Jisukristupaq Dyuspa Santu Librumbi
nin:

Achka kuntraqkunata binsishpa, syiluman rishpam, Santu Ispiritunda kach'amurqan,
runakunata warmikunata yanapawananchiq, suq laya suq laya trabajuta paypaq
atinanchiqllapa rurayta, nishpa.*

9 Chayshina Jisukristupaq niptin: “Syilumanmi rirqan”, nishpaqa, ¿imataq
munan niyta? Chayqam munan niyta: Kay pachaman shamushpam,
puntata kay allpapa mas waranman ch'ayarqan, nishpa. 10 Chaymandaqam
syiluman kutirirqan, Santu Ispiritunwan tukuy maypi kashpa, tukuy imata
kamachinambaq. 11 Kanan pay syiluman rishpaqam, achka runata, warmita
yanapawarqanchiq. Chaqa wakinninchiqkunatam numbrawarqanchiq, apustulninguna
kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiq paypaq rimaqkuna
kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, shumaq nutisyanda
yach'achikunanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, suq
michidurshina kriyiq masinchiqkunata kwidashpa yach'achinanchiqllapa.
12 Chayshinaqam rurarqan, kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, animachinanchiq,
Jisukristupa kwirpunshina kashpa, paypi mas allita mas allita yuyakunanllapa.
13 Chayshinar suq yuyayniyuqlla kashpa, Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpa,
shunqonchiqpi kada diya mas allita payta riqsishun. Chaqa chayshina rurashpaqam,
tukuy imapi mas allita mas allita payshina rinchiqllapa kawsaq. 14 Chayri amana
wambrakunashinaqa kashunllapachu. Manchu suq wambraqa tukuy imata das
kriyin. Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkunapis mayqan qawch'u ingañakuqpa
duktrinanda das kriyinllapa. Piru Jisukristushina kawsashpaqam, manana

* 4:8 Salmo 68.18

rinchiqllapachu kriyiq mayqan ingañakuqtaqa. Chay ingañakuqqam manana rinchu atiq
pandachiwayninchiqta. [15] Ashwanri kuyanakushpa, allip kaqtalla rimashpa, Jisukristupi
masta masta yuyakushpa, yach'ayniyuq mayurshina kashunllapa. Chaqa Jisukristuqam
paypi yumbay kriyiqkunapa umanchiqshina. [16] Chaymi yumbayninchiqta yanapawanchiq,
suq kwirpushina, suq yuyayniyuqlla kananchiqllapa. Chaqa kwirpunchiqpa yumbay
partingunaqam, yanapanakushpa, tukuy imata ruranllapa, ¿manachu? Chayshinalla
yumbayninchiq kriyiq masipura kuyanakushpaqam, mas allita mas allita Dyuspi
rinchiqllapa yuyakuq.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

[17] Jisukristu numbrawaptinmi, kayshina ancha kunaykillapa: Amana kawsayllapachu
Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam mana baliq yuyashqangunata
rurashpa kawsanllapa. [18] Ancha angu shunqoyuq kashpam, mana munanllapachu Jisukris-
tupi kriyiytaqa. Chaymi Tayta Dyusmanda mana nimatapis yach'akushpaqa, tutapishina
kawsanllapa. Chayraykum chingashpa, Tayta Dyuswanqa manana rinllapachu kawsaq.
[19] Chaymi mana nimatapis penqakushpachu, ni sujitakashpachu, tukuy laya munashqan
uchakunata rurashpa kawsanllapa.

[20] Piru qamkunaqam Jisukristupaq yach'akushpaqa, mana yach'akurqaykichu chay
uchayuqkunashina kawsanaykillapa. [21] Ashwanmi Jisuspaq allip kaqta uyashpa,
yach'akurqaykillapa pay munashqanshina kawsanaykillapa. [22] Piru qamkuna manaraq
Jisuspi kriyishpaqam, kwirpuyki munashqandalla rurashpa, dañakarqaykillapa. Chayri
kananqa chay unay jiñuykitaqa dijayna, suq mana baliq mawka lach'apatashina, amana
chayshina kawsanaykillapa. [23] Ashwanri mushuq yuyayniyuq, mushuq shunqoyuqna
kayllapa. [24] Chayri Tayta Dyusmanda mushuq bidata ch'askishpa, ancha allin, ancha santu
kayllapa.

[25] Chayri yumbayninchiq suq kwirpushinalla kashpa, amana ni pitapis ingañashpachu,
ashwan allip kaqtalla suqwan suqwan parlashunllapa.

[26] Piru mayqanwan piñakushpaqa, das alliyayllapa, ama uchayuq kanaykillapa. Amar
shuyaychu ni amsayanangaman alliyanayki chay piñachishuqwanqa. [27] Chayshina ama
dijakayllapachu, dyablu uchata rurachishunanqa.

[28] Mayqan suwakuqpisri amana mastaqa suwakunqachu. Ashwanri allita trabajanqa,
pubrikunata atinambaq yanapayta.

[29] Amar malas palabraskunataqa rimayllapachu. Ashwanri allitalla rimashpa, suqkunata
animachiyllapa, Jisuspi mas allita yuyakushpa, kushikushpa kawsananllapa. [30] Kanan amar
llakichiyllapachu Dyuspa Santu Ispiritunda. Chaqa Tayta Dyusqam chay Santu Ispiritunda
qowashqallapa kanchiq, allita yach'ananchiq: Dyuspa wambranmi kani. Jisukristu
washawashpa, syiluman rin apawaq, nishpa.

[31] Chayri ama syintishpachu, ni piñakushpachu, ni piwan anyanakushpa, ni
musyanakushpa, ni pitapis ch'iqnishpachu, ni suq laya malukunata rurashpachu,
kawsashunllapa. [32] Ashwanri ancha allita suqwan suqwan yanapanakushpa,
llakipanakushpa, pirdunanakuyllapa. Chaqa Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyus
uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiqllapa. Chayraykur noqanchiqkunapis
suqwan suqwan pirdunanakushpa kawsashunllapa.

5

Dyuspa wambranguna kashpaqar, kayshina kawsashunllapa

[1] Qamkuna Tayta Dyuspa kuyashqan wambranguna kashpaqar, payshina kawsayllapa.
[2] Chaqa Jisukristuqam ancha kuyawaqninchiq, intrigakarqan wañunambaq, Tayta Dyus
uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam Tayta Dyusta an-
cha kushichirqan. Chaqa Jisusqam wañurqan suq ancha shumaq uñitata ufrindapaq
wanchishqashina. Chayri noqanchiqpis Jisusshina suqkunata kuyashpa kawsashunllapa,
Tayta Dyusta kushichinanchiq. *[Nuta: Unay tyimpupim isrraylinukuna shumaq uñitakunata
wanchishpa, ufrindatashina qorqan Dyusta, uchangunata pirdunanambaq.]*

[3] Chayri Tayta Dyuspa wambranguna kashpaqa, manaraq rrispituyuq kashpa ichu rrispituyuq kashpa, ama puñuyllapachu mana rrispituyki kaqwanqa, ni suq laya uchakunata rurayllapachu. Suqkunapa imangunata ama munakuyllapachu. [4] Amar malas palabrasta rimayllapachu ni tuntukunashina penqakuypaq grasyakunata rurashpa asikuyllapachu. Chaqa manam nimapis balinchu chay layakunata rimanaykillapaqa. Ashwanri Tayta Dyusta pagikushpa, kawsayllapa. [5] Chaqa allitam yach'angillapa: Manaraq rrispituyuq kashpa ichu rrispituyuq kashpa, suqwan puñushpa ichu suq laya uchakunata rurashpa ichu nisyukuna kashpa, mana ringillapachu kawsaq Tayta Dyuswan Churin Jisukristuwanqa. Chaqa chay nisyukunam tukuy imata ancha munashpa, chay kusaskunata aduraykanllapa, amitu layakunata aduraqkunashina.

[6] Amar pipis ingañashunqachu, yanqakunata nishushpa, uchata ruranaykiqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay uchata ruraqkunawan piñakushpa, ancha rin kastigaq, payta mana kasuptinllapa. [7] Chayri chay laya runakunamandaqa kwidakayllapa, ama qamkunata dañachishunan.

[8] Qamkunaqam unay tyimpukunapi mana allikunata rurashpa, tutayaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishpa, allita rurashpa, achikpishinana kawsangillapa. Chayshinalla mana shaykuq kawsayllapa, suqkunapaq suq micha achikchakuqshina kanaykillapa. [9] Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi rin yanapashuqllapa, ancha allin kashpa, allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashpa kawsanaykillapa. [10] Chayri allita yach'akuyllapa Dyus munashqanda, pay munashqanshina kawsanaykillapa. [11] Amar kawsayllapachu chay uchayuq runakunashinaqa. Ashwan paykuna uchata rurashpa pakaptinqa, anyashpa kunayllapa: "Chayshina rurashpaqam, ringillapa chingaq", nishpa. [12] Chaqa chay pakashqan uchangunaqam ancha fiyu penqakuypaq. Chaymi mana munanchiqchu ni rimayta chay ucha rurashqambaqqa. [13] (Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi atun michashina.) Chaymi chay pakashqa uchakunata das rikachiwanchiq, achikpishinana kidananllapa. Chaymi das intyindinchiq: Chay uchakunaqam ancha fiyu, nishpa. [14] Chayraykum suq yach'ayniyuqqa nin:

Qamkuna mana alli ruraqkunaqam puñuqkunashina, wañuqkunashina kangillapa. Chayri rikch'akamushpa, atarimuyllapa, Jisukristu achikpishinana kawsachishunan, allitana rurashpa kawsanaykillapa, nishpa.

[15] Chayri ancha allita kwidakashunllapa, allita rurashpa kawsananchiq. Amar tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri jwisyuyuqshina kawsashunllapa. [16] Chaqa kay tyimpupiqam uchayuq runakunaqa ashwamba ashwamba mana allikunata ruraykanllapa. Chayri tukuy diya allita yuyashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. [17] Chayraykur ama tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri yach'akushunllapa Dyus munashqanda rurananchiq. [18] Amar mach'ashunllapachu. Chaqa mach'ashqakunaqam mana sujitakashpachu, tukuy imapi rinllapa dañakaq. Ashwanri Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpa, kawsashunllapa. [19] Chayshina kawsashpa, salmukunata, imnukunata, suq laya alabansakunata kantashpa, Siñurninchiq Jisusta tukuy shunqo alabashpa, suqwan suqwan animachinakushun. [20] Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi tukuy tyimpu, tukuy imapaq Tayta Dyusta pagikushunllapa.

Ayllunchiqkunapir shumaqta kawsashunllapa

[21] Yumbay qamkuna Dyusta ancha rrispitashpaqa, suqwan suqwan kasunakuyllapa.

[22] Qamkuna qosayuq warmikuna, Jisukristuta kasushqaykishina, qosaykitapis kasuy. [23] Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa Washadurninchiq, umanchiqshina kashpa, kamachiwanchiq. Chaqa paypi kriyiqkunaqam Jisuspa kwirpunshina kanchiqllapa. Chayshinallam suq warmipa qosanqa umanshina kashpa paytaqa kamachin. [24] Chayri Jisukristupi kriyiqkuna payta kasushqanchiqshina, warmipis qosanda tukuy imapi kasunqa.

25 Runakunapis ancha kuyanqa warminda, awnki wañunqapis. Manchu Jisukristuqa paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, wañurqan washawananchiq. Chayshinalla suq runa warminda kuyanqa. 26 Chaqa Jisukristum wañurqan, paypi kriyiqkunata uchanchiqmanda pirdunawananchiq, Tayta Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyanda yach'achiwaqninchiqmi, uchanchiqkunata yakuwanshina mayllawashqa kanchiq. 27 Chayshinam rurarqan, paypa ñawpambi mana nima uchayuq shumaq nubyashina kananchiqllapa. Chayshina ancha llipyaq yuraq mudanayuqshina kaptinchiqllapam, shumaqta rin ch'ayachiwaqninchiq. 28 Chayri qamkunapis warmikita ancha kuyay, kikin kwirpuykita kuyashqaykishina. Chaqa suq runa warminda ancha shumaqta kwidashpaqam, pay kikin kwidakaykan. 29 Chaqa manam pipis kwirpunchiqtaqa ch'iqninchiqchu. Ashwanmi shumaqta kwidashpa, imatapis mikushpa kawsanchiqllapa. Chayshinallam Siñurninchiq Jisukristupis paypi kriyiqkunata shumaqta kwidawanchiqllapa. 30 Chaqa paypi kriyishpaqam, paypa kikin kwirpunshinana kashpa, paypa aychanshina, tullunshina kanchiqllapa. 31 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Suq runa warmikushpaqa, taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna kawsanqa. Kanan ishkay kashpapis, suq kwirpushinallana kanqa", nishpa.* 32 Chay nishqandaqam mana pipis atishqachu ancha allita intyindiyta. Chaqa manam rimanchu runa warmi kasarananllachu. Ashwanmi rimambis, Jisukristu paypi kriyiqkunawan tandakaptinchiq, paywan suq kwirpushinallana kananchiqllapa, nishpa. 33 Chaymi niykillapa: Yumbay runakuna ancha kuyanqa warminda kikin kwirpunda kuyashqanshina. Warmikunapisri qosanda rrispitanqa.

6

1 Wambrakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, taytaykita, mamaykita allita kasuyllapa. Chayshina kasushpaqam, allita ruraykangillapa. 2 Chaqa Tayta Dyuspa punta liyninmi kayshina nin: "Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa", nishpa. Chay liyta niwaqninchiqmi, suq shumaq primyuta kayshina ufrisiwashqa kanchiq: 3 "Taytaykita, mamaykita kasuptikiqam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa, achka watakunata kay mundupi kawsanaykipaq", nishpa.*

4 Qamkuna taytakunapis, wambraykikunata ama piñachiyllapachu. Ashwanri shumaqta yach'achishpa kunashpa, kriyayllapa, Jisukristupi kriyinanllapa.

5 Qamkuna randishqa kriyadukuna, patrunnikita manchashpa, allita rrispitashpa kasuyllapa, Jisukristuta kasuykangimanshina. 6 Chayri chay patrunniki rikashuptin ichu mana rikashuptimbis, allita trabajayllapa. Piru amar trabajaychu chay patrunnikiwan allita kidanaykillaqa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa, tukuy shunqo allita trabajay, Jisukristupaq trabajaykangimanshina. 7 Chayshina kushikushpa, patrunnikita allita yanapashpaqar, Jisuspaqshina trabajay, ama runakunapaqllachu. 8 Chaqa randishqa kriyadu ichu libri runa kashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi rin pagarawaqninchiq alli rurashqanchiqpaq, nishpa.

9 Qamkuna patrungunapis, randishqa kriyaduykikunata ama nimatapis manchachishpachu, shumaqta kamachiy. Chaqa syilupim kan yumbayninchiqpa patrunninchiq. Payqam mana ni pitapis sawachashpachu, yumbayninchiqta ancha allita rin jusgawaqninchiq.

Dyuspa armangunawanri dyabluta kallpachishunllapa

10 Kananri kriyiq masitakuna, Jisukristuman mañakushunllapa, pudirninwan yanapawaptinchiq, uchakunata binsinanchiq. 11 Manchu suldadukuna kuntrangunata binsinanllapaqa, jirrumanda kaskuta rurakushpa, jirrumanda chilikinda rurakushpa, armangunawan pilyanllapa. Chayshinallar noqanchiqkunapis Tayta Dyusmanda armangunatashina ch'askishunllapa, dyablu ama ingañawananchiq. 12 Chaqa noqanchiqkunaqam mana pilyaykanchiqchu runa masinchiqkunawan. Ashwanmi pilyaykanchiqqa chay

* 5:31 Génesis 2.24 * 6:3 Éxodo 20.12

jwirsayuq, pudirniyuq, kamachikuq dyablukunawan, tutayaqpi puriq kamachikuqkunawan. Paykuna ingañaptinmi, kay pachapi achka runa warmi tutayaqpishina puriykanllapa. Chay kamachikuq dyablukunam altupi bwilaq dyablukunatapis kamachinllapa.
13 Chayri Tayta Dyusmanda yumbay chay armangunatashina ch'askishunllapa, chay
dyablukunamanda atinanchiq washakayta. Chayshina ruraptinchiqqam, chay dyablukunaqa suq diya munashpa binsiwayninchiqta, mana rinllapachu atiq.
14 Chayri allip kaqtalla kriyishpa, rimashpaqa, suldadukuna wach'ukunda rurakuqshina
kashunllapa. Chayshinar allitalla rurashpa, jirrumanda chilikiyuqshina kashunllapa. 15 Listur kashunllapa, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunanchiq, suqkunapis Dyuswan alliyananllapa. Chaqa chay shumaq nutisyanqam noqanchiqpaqqa suldadupa sapatungunashina. 16 Yumbay kusasmandam masta balin Jisukristupi allita kriyinanchiqllapa. Chayshina kriyishpaqam, suq iskudu tabla layata piskaykanchiqmanshina washakananchiq. Chaqa dyabluqam ancha munan dañachiwayninchiqta, rumikunawan sitawanchiqmanshina. Piru Jisukristupi allita yuyakushpaqam, chay iskudu tabla layawan atinchiq arkayta, ama ch'ayachiwananchiq. 17 Tayta Dyusmi washawanchiqllapa, suq suldadu jirrumanda kaskunwan washakaqshina. Tayta Dyus nishqanqam atun kuchillushina. Chayri Dyuspa Santu Ispiritunmanda yach'akushun Dyus nishqanda, dyabluta maqashpa, binsinanchiq. 18 Piru Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, allita yuyashpa, mana shaykuq mañakuyllapa yumbay kriyiq masinchiqkunapaq.
19 Noqapaqpis mañakuyllapa, Tayta Dyus yanapawanambaq, ama manchashpachu,
ashwan ancha allita Jisukristupa pakadu nutisyanda yach'achikunay. Chaqa unaymandapacham mana pipis intyindishqachu: (Tayta Dyusmi qamkuna mana isrraylinu kaqkunatapis munan washashuyllapata, nishpa.) 20 Kanan Tayta Dyusmi numbrawashqa, rrimplasun rimanaypaq chay shumaq nutisyanda. Chayraykum kay karsilpi kadinakunawan watadu kani. Chayri Tayta Dyusta noqapaq rrugayllapa, ama nimata manchashpachu, paypaq yach'achikunay.

Pablum dispidikarqan

21-22 Kuyashqanchiq kriyiq masinchiq Tikikum ancha allita yanapawashqa, Jisukristupaq
yach'achikunay. Chaymi payta rini kach'amuq, qamkunata animachishunan: “Masanchiq Pablum karsilpiqa kayshina kawsaykan”, nishpa.
23 Kriyiq masitakuna, ancham mañakuni, Taytanchiq Dyus, Siñurninchiq Jisukris-
tupis tukuy imapi qamkunata yanapashunan, kushikushpa, kuyanakushpa, Dyuspi allita yuyakunaykillapa. 24 Chayshinam mañakuni, Tayta Dyus yumbay allin kriyiq masinchiqkunata ancha yanapanambaq. Chaqa paykunaqam mana shaykuq Siñurninchiq Jisukristuta kuyaykan. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIPUS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (FILIPINSIS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Filipusqam rrumanukunapaqqa ancha baliq llaqta karqan. Chay llaqtaqam prubinsya Masiduñapi karqan. Chayman Pabluqa rishpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Masta yach'ananchiq chay filipusinu kriyiqkunapaq, liyishun Ichus 16.6-40.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam karsilpi karqan. Chaymi chay Filipuspi tiyaq kriyiq masingunaqa chaypaq yach'ashpa, munarqanllapa qellaywan ichu suq laya kusaskunawan Pablutaqa yanapayta. Chaymi Ipafrudituta Pabluman kach'arqanllapa, chay kusaskunata apanambaq. Chaymandaqam Pabluqa kay kartata iskibrirqan, chay filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikunambaq, chay rrigalukunata kach'ashqanllaparayku. Paykunataqam animachirqambis, Jisukristupi ancha allita kriyinanllapa. Chayshina iskibrishpaqam, Ipafrudituta kach'arqan, kay kartata apananllapa filipusinu kriyiq masingunaman.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flp 1.1-11; 4.10-23 niwanchiqllapa, Pablu filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikushqambaq, Dyusman paykunapaq ancha mañakushqambaq.

Flp 1.12-30 niwanchiq, Pablu karsilpi kashpapis, yach'arqan: Suqkunam Jisukristupaq yach'achikuykanllapa, nishpa. Chaymi ancha kushikurqan. Niwanchiqpismi, Jisukristupi kriyishpaqa, ancha ñakashpapis, ama disanimakananchiq.

Flp 2.1-18 niwanchiq, Jisukristushina umildi kananchiqllapa.

Flp 2.19-30 niwanchiq, Timutiyu, Ipafruditu Pabluta ancha yanapashqambaq.

Flp 3.1–4.9 niwanchiq, Jisukristuta yuyayninchiqpi riqsishpa, allita kasunanchiq, ama pilyanakunanchiq, ashwan kushikushpa kawsananchiqllapa.

Pablum napaykurqan filipusinukunata

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan Jisukristupa sir-
bikuqnin kanillapa. Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq
masiykunaman. Chaqa qamkunaqam Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyuspa wambran-
gunana kangillapa. Chaymi ubispuykikunata, dyakunuykikunata, yumbay qamkunata
napaykuykillapa. 2 Mañakunim Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy
imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa
kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman mañakurqan kriyiq masingunapaq

3 Kriyiq masitakuna, kada bwilta qamkunata yuyashushpam, Dyusman ancha pagikuni
qamkunapaq. 4-5 Kanan qamkunapaq Dyusman mañakushpaqam, ancha kushikuni.
Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham kanangaman qamkunaqa ancha yana-
pawashqa kangi, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. 6 Kanan allitam yach'ani:
Tayta Dyusmi qamkunata yanapashushqa, paypi kriyishpa, pay munashqanda ruranaykil-
lapa. Chayshinallam mana shaykuq rin yanapashuqllapa, mas allita mas allita pay
munashqanda rurashpa, kawsanaykillapa, Jisukristu shamunan diyakaman. 7 Chaymi
ancha balin, tukuy shunqo qamkunata kuyashunaypaq. Chaqa kay karsilpi kaptiy ichu
libri kaptiypis, qamkuna ancha yanapawangi, kuyawaqninchiq Tayta Dyuspa shumaq
nutisyanda awturidarkunapa ñawpambi yach'achikunay: “Kay nishushqayqam allip”,
nishpa. 8 Kanan Tayta Dyusmi yach'an: Churiy Jisukristu yanapaptinmi, Pabluqa tukuy
shunqo filipusinukunata ancha kuyan, nishpa. 9 Chaymi Dyusman mañakuni, chay

ancha kuyakushqaykimanda masta kuyakunayki, allita Dyusmanda yach'akushpa, ancha
yach'ayniyuq kanaykillapa. [10] Mañakunipismi, ancha allita yach'anaykillapa, imam alli,
imam mana allichu, nishpa, Jisukristu shamuptin, ama nima uchayuq kanaykillapa,
[11] ashwan Jisukristu yanapashunan, yumbayta allita rurashpa kawsanaykillapa, yumbay
rikashuqkuna Tayta Dyusta alabananllapa.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

[12] Kriyiq masitakuna, noqa Pabluta karsilawaptinllapam, mas achka runakuna,
warmikuna Jisuspa shumaq nutisyanda uyashqallapa. [13] Chaqa gubyirnu Sesarpa yumbay
kwidakuq suldadunguna, kay atun llaqtapi yumbay tiyaqkunapismi yach'anllapana:
Pablutaqam karsilashqallapa, Jisukristupaq yach'achikuptin, nishpa. [14] Kanan kay
karsilpi kashpa, mana nimata manchashpachu, Jisukristupaq yach'achikuptiymi, an-
cha achka kriyiq masinchiqkunapis, manana manchashpachu, Jisukristupaq masta
yach'achikuykan.

[15] Allibmi wakingunaqa imbidyawashpa, munashpa binsiwayta, Jisukristupaq
yach'achikuykan. Piru suqkunaqam, allin shunqoyuq kashpa, munashpa yanapawayta,
Jisukristupaqqa yach'achikuykan. [16-17] Paykunaqam kuyawashpa, yach'anllapa: Tayta
Dyusmi Pabluta numbrashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaymi karsilpina
kidashqa, nishpa. Chay imbidyawaqkunaqam Jisukristupaq yach'achikushpaqa
yuyanllapa: Pablu karsilpi kaptinqar piñachishun, paypa rrimplasun yach'achikushpa,
nishpa. [18] Piru manam piñakunichu. Chaqa allin shunqoyuq kashpa, ichu mana allin
shunqoyuq kashpapismi, Jisukristupaq yach'achikuykanllapa. Chaymi ancha kushikuni.
Kanan mastam rini kushikuq, [19] qamkuna Dyusman noqapaq mañakuptiki, Jisukristupa
Santu Ispiritun yanapawaptin washakanaypaq. [20] Piru wañushpa ichu kawsashpapis,
ancha munani Jisukristupaq yach'achikuyta, mana nimatapis penqakushpachu ni
manchashpachu, achka runa, warmi payta alabananllapa. [21] Chaqa kawsashpaqam, kay
bidapi Jisukristuta rini alabaq. Piru wañushpaqam, suq bidapiqa paywan kawsashpa, rini
alabaq. Chaymi noqapaqqa alli kanman wañunaypaq.

[22] Piru manaraq wañushpaqam, mastaraq atiyman Jisukristupaq yach'achikuyta.
Chaymi mana yach'anichu: Mayqanmi mas allin, kawsanaypaqraq ichu wañunaypaqna,
nishpaqa. [23] Chaqa noqapaqqam allina kanman wañunaypaq, Jisukristuwanna kanaypaq.
Piru noqaqam mana yach'anichu: Mayqanmi mas alli, nishpa. [24] Chaqa qamkunapaqqa
mas alli kanman kawsanaypaqraq, Jisukristupaq mas allita qamkunata yach'achishunay.
[25] Chaymi yuyakuni: Rinim kawsaqraq, qamkunata animachishunay, kushikushpa, mas
allita Siñurninchiqpi kriyinaykillapa, nishpa. [26] Chaymi Jisukristu kay karsilmanda
surqowaptin, mushuqmanda qamkunawan karinaypaqqa, ancha kushikushpa, payta
ringillapa alabaq.

[27] Piru mastam rrugaykillapa, Jisukristu nishqanshina kawsanaykillapa. Chayshina
kawsaptikillapaqam, qamkunaman shamushpa ichu mana shamushpapis, rini
yach'aq: Suq yuyayllam mana shaykuq yanapanakuykan, Jisuspa shumaq nutisyanda
yach'achikushpa, nishpa. [28] Chaqa Tayta Dyusmi rin yanapashuqllapa, chay
kuntrashuqkunata ama nimatapis manchanaykillapa. Chaymi chay kuntrashuqkunaqa
rinllapa yach'aq: Jisuspi mana kriyishpaqam, rinchiqllapa chingaq, nishpa. Piru
qamkunaqam ringillapa yach'aq: Dyusmi rin washawaqninchiq, nishpa. [29] Chaqa
ancham balin qamkuna Jisukristupi kriyinaykillapa. Piru ancham balimbis
chayshina kriyishqaykirayku, qesachadu kashpa, ñakanaykillapa. [30] Chaymi
kananqa qamkunapis noqashina Jisukristupaq yach'achikuptiki, payta kuntraqkuna
qamkunatapis qesachashungi. Manchu qamkunapa pullayki kashpa, qesachadu kaptiy
rikawarqaykillapa. Kanan qamkunaqam yach'angillapa: Pabluqam karsilpi ancha
ñakashpapis, Jisukristupaq mana shaykuq yach'achikuykan, nishpa.

2

Jisukristushinar umildi kashunllapa

[1] Manchu Jisukristupi kriyiptikiqa, payqa qamkunata ancha animachishungi. Ancha kuyashushpam, tukuy imapi qamkunataqa kunswilashungi. Paypa Santu Ispiritumbismi qamkunata tukuy imapi yapachashungi. Tayta Dyuspismi ancha kuyashushpa, llakipashungi. [2] Chayri qamkunapis kuyanakushpa, suq yuyaylla kashpa, suqwan suqwan ancha shumaqta kawsayllapa, masta kushichiwanayki. [3] Amar palanganuqa kayllapachu. Amar ruraylapachu qamlla munashqaykitaqa. Ashwan umilidi kashpa yuyayllapa: Suqkunaqam ancha balin maski noqamanda, nishpa. [4] Amar yuyayllapachu qamkunapaqllaqa. Ashwan suqkunapaqpis yuyayllapa: ¿Imam mas alli paykunapaq? nishpa.

[5] Chayri qamkunapis Jisukristu yuyashqanshinalla yuyayllapa. [6] Manchu payqa syilupi Tayta Dyuswan kashpaqa, Taytanshina ancha baliq kamachikuq Dyus karqan. Piru manam nirqanchu: "Taytayshinallam kashaq", nishpaqa. [7] Ashwanmi tukuy imata dijashpa, kay mundupi nasirqan, umildi yanapakuq runa kanambaq. [8] Chayshina umildi runa kashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi kasushpa, suq kruspi penqakuypaqta wañurqan. [9] Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa kawsachimushpa, ancha pudirniyuq kamachikuqta rurarqan, yumbay awturidarmanda mas kamachikuq kanambaq. [10] Chaymi syilupi yumbay kaqkuna, kay pachapi yumbay tiyaqkuna, kay pachapa warambi yumbay kaqkunapis Jisuspa ñawpambi rinllapa qonqorikuq, payta rrispitashpa. [11] Chayshina qonqorikushpaqam, yumbaypa ñawpambi ninqallapa: "Jisukristum tukuy ima kaqpa kamachikuqnin", nishpa, Tayta Dyustapis alabananllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam michakunashina

[12] Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa qamkunawan kashpa kunashuptiymi, tukuy tyimpu allita kasuwarqaykillapa. Kanan qamkunamanda karupi kaptiypisri, allita kasuwayllapa. Umildi kashpa, imashinapis kamakayllapa washakanayki. Chayri manchayllapa: Uchata rurashpakish, Dyusmanda akrakayman, nishpa. [13] Piru Dyus kikinmi qamkunata animachishungi, pay munashqanda qamkunapis munanaykillapa. Chaymandaqam yanapashungillapa, chay munashqanda ruranaykillapa.

[14] Chayri ama kijakushpachu ni anyanakushpachu, tukuy imata shumaqta ruraylapa, [15-16] Dyuspa mana uchayuq wambranguna kanaykillapa. Chaqa chayshina kay mundupi ancha uchayuqkunapa ukumbi kawsaptikillapaqam, paykunapis animakanmanllapa, Dyusta kasunanllapa. Chaqa paykunaqam uchangunarayku tutayaqpishina kawsaykanllapa. Piru qamkuna Dyuspa kawsachikuq nutisyanda paykunata yach'achishpaqam, lusirukunashina llipyaykangillapa paykunapaqqa. Chaymi Jisukristu shamuptinqa, noqaqa ancha rini kushikuq qamkunapaq: Manam yanqachu chay Filipusmanda kaqkunata yach'achishqa kani, nishpa. [17] Kanan qamkuna Jisuspi allita kriyishpam, Dyusta allita kasushpa, kawsaykangillapa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni, yawarniyta ich'ashpa, wanchiwanan kaptinllapapis. Chaqa suq animal ufrindapaq wanchishqandashina munaptinllapa wanchiwaytapismi, kushikushpa qamkunata animachiykillapa. [18] Chayshinallar qamkunapis kushikushpa, noqata animachiwayllapa kushikunaypaq.

Pablum yuyarqan kach'ayta Ipafrudituta Timutiyutapis Filipus llaqtaman

[19] Siñurninchiq Jisus munaptinmi, utqa kach'amushaq qamkunaman kriyiq masinchiq Timutiyuta. Chayshina qamkunamanda kutimushpa willawaptin: "Kayshinam chay Filipus llaqtapi kawsaykan", nishpaqam, noqaqa ancha rini kushikuq. [20] Manam kanchu suq yach'achikuq masiy kay Timutiyushinaqa. Chaqa payqam noqashinalla yuyashpa, ancha munan qamkunata yanapashuyta, allita rurashpa, kawsanaykillapa. [21] Piru achka yach'achikuqqam paykuna munashqandalla ruranllapa. Manam ruranllapachu Jisukristu munashqandaqa. [22] Piru qamkunaqam allita yach'angillapa: Masanchiq Timutiyum ancha allita Pabluta yanapashqa, nishpa. Chaqa payqam churiyshina noqawan pulla Jisuspa shumaq nutisyanda ancha yach'achikushqa. [23] Chaymi munani qamkunaman kach'amuyta. Piru puntatam munani yach'ayta: ¿Imam rin pasawaq? nishpa. Chay yach'ashqay urasmi Timutiyutaqa rini kach'amuq. [24] Piru yuyakunim: Jisukristum yanapawanqa, kay karsilmanda lluqshishpa, utqa shamunaypaq watukushuqllapa.

[25] Munanim kach'amuyta kuyashqay kriyiq masinchiq Ipafruditutapis. Chaqa qamkuna
kikikim payta kach'amurqayki, noqata yanapawanambaq. Payqam ancha allita yana-
pawaykan, dyabluta binsishpa, Jisuspaq yach'achikunaypaq. [26-27] Piru payqam ancha
qeshyaq kashpa, wañuykarqanna. Chaymi chaypaq yach'aptikillapa, payqa ancha llak-
ishpa nirqan: "Chay kriyiq masiykunach'i noqapaq anchana llakiykanllapa", nishpa.
Chayraykum ancha munashqa shamuyta qamkunaman. Allibmi payqa ancha qeshyaq
karqan. Piru Tayta Dyusmi payta, noqata llakipawashpa, yanaparqan kach'akanambaq,
ama ashwamba llakinaypaq. [28] Chaymi Ipafruditu ancha munaptin rikashuyllapata,
kach'amuykani, payta rikashpa kushikunaykillapa, noqapis amana paypaq llakinaypaq.
[29-30] Chayri pay qamkunaman ch'ayamuptinqa, ancha kushikushpa, payta ancha rrispi-
tashpa, Jisuspa shutimbi shumaqta ch'ayachiyllapa. Chaqa payqam yach'ashpa: Chay
karsilpiqam atini wañuyta, nishpapis, kayman shamurqan yanapawanambaq. Chaymi
yaqqa wañurqan. Chaqa qamkunaqar karu llaqtapi kashpa, mana atirqaykillapachu
yanapawayta.

3

Jisukristupi ancha allita yuyakushun

[1] Kriyiq masitakuna, Siñurninchiqpi allita yuyakushpa, kushikushpa kawsayllapa.
Manam shaykunichu kayshina achka kutinda qamkunata kunashunaypaqqa. Chaqa
chayshina Jisukristupaq allita yach'aptikiqam, mana pipis ingañashunqachu. [2] Chayri
kwidakayllapa yumbay mana baliq yach'achikuqmanda. Paykunaqam dañachikuq al-
lqokunashina. Chaqa yach'achikunllapam: Kwirpumbi siñalniyuq kaqkunallash Dyuspa
wambrangunaqa, nishpa. Manam chayshinachu. [3] Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun
yanapawaptinchiq, noqanchiqkunaqa Dyusta adurashpa, Jisukristupi kriyishpa, Dyuspa
wambrangunaqa kanchiqllapa. Chaymi kushikunchiqllapa. Mananam kriyinchiqlla-
pachu: Kwirpumbi siñalta rurashpa ichu suq kustumbrikunata rurashpam, Dyuspa
wambranguna kanchiqllapa, nishpa. [4] Piru Jisuspi manaraq kriyishpam, noqapis ancha
pandarqay. Chaqa yuyarqaymi: Kwirpuypi siñalniyuq kashpa, isrraylinukunapa duktri-
nanda kasushpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Kanan yumbay isrraylinu-
mandam noqa masta yuyakurqay chay kustumbrikunapiqa. Manam pipis binsiwaqchu.
[5] Chaqa 8 diyasniyuq kaptiymi, kwirpuypi siñalta rurarqanllapa. Chaymi ancha lijitimu
isrraylinu kani. Taytay, mamay, agwiluykunapismi Isrrayilmandalla karqanllapa. Chaqa
chay alma Binjamimba atun ayllunmandam kani. Farisiyukunapa duktrinandam ancha
allita sigirqay. Chaymi Muysispa liyningunata ancha allita kasurqay. [6] Chayshina ancha
allita kasushpa kawsaptiymi, mana pipis atiqchu anyawaytaqa. Kanan chay liykunapi
yuyakushpam, Jisuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa, ancha qesacharqani. [7] Piru kananqam
Jisukristupi kriyishqayrayku, tukuy chay rurashqaykuna noqapaqqa manana balinchu.
[8] Chaymi bidaypi Jisukristu tukuy imamanda noqapaqqa masta balin. Chayraykum
noqaqa tukuy chay munashqaykunata dijashqana kani, Siñurniy Jisukristuta yuyayniypi
mas allita riqsinaypaq. Chaymi chay munashqaykunaqa noqapaqqa ancha millanay-
paq mapashinana kidashqa, [9] Jisukristuta masta kuyanaypaq. Chayraykum manana
kriyinichu: Muysispa liyningunata kasushpam, atini washakayta, nishpaqa. Ashwanmi
yach'ani: Jisukristupi allipta kriyiptiymi, Tayta Dyus yumbay uchaykunamanda pir-
dunawan, nishpa. [10] Chaymi Jisukristuta yuyayniypi riqsishpa, paypa pudirninwan Dyusta
kasushpa, munani kawsayta, Jisukristushina padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi paytaqa
wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinam noqapis munani yanapawanambaq,
payta allita kasunaypaq, awnki Jisustashina noqata wanchiwaptinllapapis. [11] Chayshina
munaptinllapa wanchiwaytapismi, Dyuspi yuyakuni: Suq diyam noqatapis rin kawsachi-
waq, nishpa.

Pablum munarqan Jisusta allita kasuyta

12 Manam ninichu: Jisukristushinam kani, nishpaqa. Chaqa noqaqam yach'ani: Manaraqmi payshinachu kawsani, nishpa. Piru payqam washawashqa, payshina kawsanaypaq. Chaymi tukuy ima atishqayta rurani, pay munashqanshina kawsanaypaq. 13 Kriyiq masitakuna, noqaqam mana ninichu: Jisukristu munashqanshinallam kawsaykani, nishpaqa. Piru tukuy ima chay unay rurashqaykunataqam dijashqana kani. Kananqam tukuy ima atishqayta ruraykani Jisukristu munashqanshina kawsanaypaq. 14 Chaqa Tayta Dyusmi kumbidawanchiq, syiluman apawaqninchiq, primyunchiqta qowananchiqllapa, Jisukristuta mana shaykuq sirbiptinchiq. Chaymi noqaqa tukuy ima atishqayta ruraykani, chay primyuta ch'askinaypaq.

15 Chayrayku Jisuspi yumbay ancha allita yuyakuqkuna chay nishushqayshina yuyashunllapa. Wakinnikikuna suq layata yuyaptikiqam, Tayta Dyus rin intyindichishuq. 16 Piru yumbay yach'akushqanchiqta mana shaykuq kasushunllapa, suq duktrinayuqlla suq yuyayniyuqlla kashpa.

17 Kriyiq masitakuna, qamkunawan kashpa shumaqta kawsaptiymi, allita rikawarqaykillapa. Chayri kananqa noqashina, chay suq kriyiq masinchiqkunashina qamkunapis Dyusta allita kasushpa, kawsayllapa. 18 Piru achka runakunam Jisukristuta kuntrashpa, mana kriyinllapachu: Paymi kruspi wañushpa, atin washawayninchiqta, nishpa. Chaymi noqa waqashpa, achka kutinda qamkunata kunashushqayshina, suq kutinda niriykillapa: “Chay kuntraqkunataqar ama kasuyllapachu”, nishpa. 19 Chay laya runakunataqam Tayta Dyusqa rin chingachiq. Chaqa allip Dyusta mana munashpa kasuytam, paykunapa kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Penqakuypaq kusaskunata rurashpapismi, mana penqakushpachu, ashwan alabakanllapa. Kay mundupa yumbay kusasnimbillam yuyanllapa. 20 Piru yumbay noqanchiqpaqqam kan suq llaqtanchiq anaq syilupi. Chaymi shuyaykanchiqllapa, Siñurninchiq Jisukristu waqmanda shamunangaman washawananchiq. 21 Chayshina shamushpam, tukuy laya pudirniyuq kamachikuqta binsishpa, tukuy ima kaqta rin kamachiq. Kay kwirpunchiq wañunambaq kaqtapismi chay pudirninwan rin kambyaq, paypa shumaq kwirpunshina kashpa, amana wañunanchiqllapa.

4

Jisuspi kriyishpaqa, kushikushunllapa

1 Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkuna ancha kushichiwashpaqam, shumaq primyuyshina kangillapa. Chaymi ancha munani rikashuyllapata. Kanan ancha kuyashushpam kunaykillapa, Jisuspi mana shaykuq yuyakunaykillapa.

2 Kayshinam nini chay kriyiq panisitanchiq Ibudyata, Sintikatapis: Jisuspi allipta kriyishpaqam, alliyayllapa, suq yuyayniyuqlla kanaykillapa. 3 Ancha allin yach'achikuq masisitu, qamtapismi rrugayki, chay ishkay paninchiqkunata yanapanayki alliyananllapa. Chaqa paykunaqam noqawan pulla padisishpa, ancha yanapawarqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Masanchiq Klimintipismi suq masanchiqkunawan noqawan pulla chayshina yach'achikurqanllapa. Paykunapa shutingunatam Tayta Dyusqa iskibrishqana librumbi, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa.

4 Qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku, tukuy tyimpu kushikuyllapa. Mushuqmandam niriykillapa: ¡Kushikuyllapa! nishpa. 5 Qamkunapura tukuy shunqo kuyanakuyllapa, yumbay runakuna warmikuna intyindinambaq: Jisuspi kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsanllapa, nishpa. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum sirkana. *[Nuta: “sirkana” munan niyta ichu: “sirkana tyimpun shamunambaq” ichu “sirkanchiqpi payqa”, nishpa.]*

6 Chayri ama nimapaq llakishpachu, ashwan Tayta Dyusman tukuy imapaq mañakuyllapa. Chayshina mañakushpaqar, payta pagikuyllapa. 7 Chayshina Jisukristupi allita kriyiptinchiqmi, Tayta Dyusqa ancha kunswilawanchiq, ama ancha llakinanchiqllapa. Piru pay ancha pudirniyuq ancha yach'ayniyuq kaptinmi, noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu allita intyindiyta: ¿Imashinam ancha kunswilawanchiq? nishpa.

Allin yuyayniyuqllar kashunllapa

8 Kriyiq masitakuna, kay nishushqayta ushyanaypaqmi kunaykillapa, allin kusaskunapilla yuyanaykillapa. Chayri yuyayllapa tukuy ima allip kaqpilla, allita ruraqpilla, suqkunata rrispitaqpilla, mana nima uchayuq kaqpilla, allin famayuq kaqpilla. Chaqa ima kaptin kushikunanchiq, ichu allin runakuna kaptin, paykunata alabananchiq, chay shumaq kaqkunapilla yuyayllapa.

9 Yumbay yach'achishushqayta allita rurayllapa. Chaqa Dyuspaq yach'achikuptiymi, qamkuna allita uyawarqayki; allita ruraptiymi, qamkuna allita rikawarqayki. Chayri qamkunapis chayshinalla allita rurashpa kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyus kunswilawaqninchiq qamkunapa pullayki rin kaq.

Pablum pagikurqan filipusinukunata

10 Suq tyimpupi qamkuna ancha yanapawayta munashpapismi, mana atirqaykillapachu ufrindaykita kach'amuwayta. Piru kananqam noqata yuyawashpa, ufrindaykita kach'amuwashqa kangillapa. Chaymi noqa ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristuta ancha pagikuni. 11 Piru chayta nishushpaqam, mana nimatapis mañaykillapachu. Chaqa mana nimayuq kashpa ichu achka imayuq kashpapis, yach'akushqana kani kushikuyta. 12 Chaymi achkata mikushpa ichu ashlitata mikushpapis kushikuni. Achka imayuq kashpa ichu mana nimayuq kashpapismi, yach'akushqana kani kushikushpalla kawsayta. 13 Chaqa Jisukristu yanapawaptinmi, tukuy imata atini rurayta. 14 Piru padisiptiyqam, qamkuna yanapawashpa, ancha allita rurashqallapa kangi.

15 Filipusinu kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa: Pabluqam prubinsyanchiq Masiduñamanda suq llaqtakunaman rirqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, nishpa. Chay llaqtakunaman riptiymi, qamkunalla yach'achishushqaypaq agradisiwashpa, ufrindakunata kach'amuwarqayki. 16 Chaymandaqam Tisalunika llaqtapi kaykaptiy, kutin kutin ufrindakunata noqaman kach'amurqayki mantyinikanaypaq. 17 (Tukuy chaykunapaqmi ancha pagikuykillapa.) Piru manam mañaykillapachu, mas ufrindakunata noqaman kach'amunaykiqa. Ashwanmi chay ufrindaykita qowashqaykirayku, munani Tayta Dyus suq shumaq primyuta qamkunata qoshunambaq. 18 Chaqa chay ufrinda Ipafrudituwan qamkuna kach'amushqaykitam ch'askishqa kani. Chaymi ufrindaykillapa ancha yanapawaptin, mana nimapis faltawanchu. Chay ufrindaykita kach'amuptikim, Tayta Dyusqa ancha kushikushqa. Chaqa paypaqqam suq mishki mutkina insinsyushina kashqa. 19 Kanan payqam Churin Jisukristuwan tukuy imayuq kashpa, syilumanda ancha achkata rin qoshuqllapa, ama nimapis faltashunanllapa. 20 ¡Taytanchiq Dyusqam tukuy tyimpupaq alabashqa kanqa! ¡Chayshina kanqa!

Pablum dispidikarqan

21 Yumbay kriyiq masinchiqkunata niyllapa: “Pablum Jisukristupa shutimbi qamkunata napaykushungi”, nishpa. Noqawan kaypi kaq kriyiq masinchiqkunapismi qamkunata napaykushungi. 22 Yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungi. Piru yumbaymandam masta napaykushungi gubyirnu Sesarpa wasinmanda kaqkuna.

23 Siñurninchiq Jisukristu tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN KULUSAS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (KULUSINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay libruta? Kay kartataqam iskibrirqan prubinsya Asyapa Kulusas llaqtambi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay Kulusasqam karqan chay Ifisu llaqtapa 150 kilumitrus karupi. Chay Kulusaspiqam tiyarqan nasyun Isrrayilmanda kaqkuna, nasyun Grisyamanda kaqkunapis. Kinsapch'i Pablu Ifisupi yach'achikuptin, wakin kulusasinukuna Ifisuman rishpa, uyashpa, Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 19.10.) Pablu karsilpi kaykaptinmi, yach'achikuq masin Ipafras chay Kulusaspi tiyaqkunataqa yach'achirqan Jisukristupaq. Chaqa Ipafrasmi Kulusaspi tiyaq. Chayshina Ipafras yach'achikuptinmi, Kulusaspi wakin tiyaqkuna uyashpaqa, Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay kulusasinukuna Jisukristupi chayraq kriyishpaqam, ancha kushikushpa tandakaqllapa, Dyusta aduranallapa. Chaymandaqam wakin runakunaqa llullakushpa, suq laya duktrinatana yach'achirqan paykunata. Chaymi Ipafrasqa rirqan Pabluta tapuq tukuy chay yach'achikushqambaq. Pabluqam chaypaq yach'ashpaqa, kach'arqan kay kartata, kunashpa chay Kulusaspi tiyaqkunata, chay llulla yach'achikuqkunata ama kriyinanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Kul 1.1-8 niwanchiqllapa, Pablu Kulusaspi tiyaqkunata napaykushqambaq, paykunata alabashqambaq, Dyusta allita kasushqanrayku.

Kul 1.9–2.5 niwanchiq, Jisukristuqam Dyuspa Churin kashqambaq; paypismi Taytan Dyusshina ancha pudirniyuq kashqambaq; Tayta Dyus Pabluta kach'ashqambaq, shumaq pakadu nutisyanda yach'achinambaq.

Kul 2.6-23 niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpa, Jisukristupi allita yuyakushpa, kawsananchiqllapa; ama dijananchiq, mana baliq duktrinayuqkuna ingañawananchiq.

Kul 3.1–4.6 niwanchiq, unay kawsashqanchiqshina amana kawsanananchiqllapa; ashwanri mushuq runa, mushuq warmi kashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, kawsananchiqllapa.

Kul 4.7-18 niwanchiq Pablu achka kriyiq masingunata napaykushpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan kulusasinukunata

1-2 Kuyashqay kriyiq masitakuna Kulusas llaqtapi tiyaqkuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan kay kartata kach'amuni qamkuna Jisukristupi allita kriyiqkunaman. Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisuspa apustulnin kani, qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Dyusman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman pagikurqan kriyiq masingunapaq

3-4 Yach'ashqallapam kani: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishpa, yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha kuyaykangillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta mana shaykuq pagikunillapa. 5 Chayshinam qamkunaqa Jisukristupa allip shumaq nutisyanda yach'akushpa, ancha kuyanakungillapa. Chaymi tukuy shunqo kushikungillapa: Anaq syilupim paywan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. 6 Chay shumaq nutisyata uyashpaqam, yach'akushqallapa kangi: Tayta Dyusmi allipta kuyawaqninchiq, ancha munan washawayninchiqta, nishpa. Chay yach'akushqayki diyamandapacham Dyusqa qamkunata yanapashushqa, mas allita paypi kriyinaykillapa. Chay shumaq nutisyataqam tukuy kay mundupi

yach'achikuykanchiq. Chaymi qamkuna Jisukristupi kriyishqaykishina, achka
uyakuqkunapis paypi kriyiykanllapa. Paykunaqam Dyuspaq ancha atun kusichashina.
7 Chay kuyashqay yach'achikuq masiy Ipafrasmandam qamkunaqa Jisuspaq allita
yach'akushqallapa kangi. Chaqa payqa Jisukristupa ancha allin sirbikuqnin kashpam,
mana shaykuq yach'achishungillapa. 8 Payqam noqaykunataqa niwashqa: Santu Ispiritu
Kulusasmanda kaqkunata yanapaptinmi, paykuna yumbay kriyiq masinchiqkunata allita
kuyanllapa, nishpa.
9 Chaymi chayshina qamkunapaq yach'ashqayllapa diyamandapacha, mana shaykuq
Dyusman mañakunillapa, Santu Ispiritunwan qamkunata ancha yanapashunan, pay
munashqanda allita yach'anaykillapa, allin jwisyuyuq, ancha yach'ayniyuq kanaykillapa.
10 Chayshinaqam mañakunillapa, Siñurninchiq Jisukristu munashqanshina kawsanaykil-
lapa, tukuy tyimpu payta kushichinaykillapa. Chayshina allitalla rurashpaqam, Tayta
Dyusta shunqoykillapapi mas allita ringillapa riqsiq. 11-12 Chaymi payman mañakunil-
lapa, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi ancha allita kriyishpa, payman
pagikunaykillapa. Chayshina kriyishpaqam qesachashuptimbis, kushikushpa ringillapa
agwantaq. Chaqa Dyuspa wambranguna kaptinchiqmi, payqa kamashqa, llipyaykaq
luryapi irinsyayuq kananchiqllapa. 13 Dyablum uchata rurachiwashqa karqanchiq. Piru
Tayta Dyusmi chay dyablumanda, uchanchiqmanda washawashqana kanchiq, kuyashqan
Churin Jisukristutana kasunanchiqllapa. 14 Chaqa Jisukristu ⌞yawarninda ich'ashpa
wañuptinmi,⌟ Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, washawashqa
kanchiq.

Jisus wañushpam washawarqanchiqllapa

15 Jisuspa Taytan Dyustaqam mana atinchiqchu rikayta, mana kwirpuyuq kashqanrayku.
Piru chayshina ispiritu kashpapismi, Churin Jisukristutaqa kwirpuyuqta nasichirqan kay
mundupi. Chaymi Jisusta rikashpaqa, Tayta Dyustashina rikaykanchiq. Chayraykum
Jisukristuqa tukuy ima rurashqanmanda masta balin. 16 Chaqa Tayta Dyusqam Churin
Jisukristuta kwirpuyuqta manaraq nasichishpa, kamachirqan:

—Ruray syiluta, pachata, tukuy imandinda, rikaypaqta, mana rikaypaqtapis. Ruraypis
tukuy laya kamachikuq anjilkunata, chay tukuy ima rurashqayki qamta kasushunanllapa,
nishpa.
17 Chaqa, manaraq nima kaptinmi, Jisukristuqa karqanna. Kanan kay pachata, syi-
luta, tukuy imandinda pay kwidaykaptinmi, mana chinganchu; manaqash' tukuy ima
chinganmanna. 18 Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata kawsachishpa,
shumaqta kamachiwanchiq. Manchu umanchiqqa yumbay kwirpunchiqta kamachin.
Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata shumaqta kamachiwanchiq. Chaqa
payqam yumbay wañuqmanda puntata tukuy tyimpupaq kawsamushqa, tukuy ima
rurashqanmanda mas allin kamachikuq kanambaq. 19 Jisukristuqam tukuy imapi
Tayta Dyusshinalla. Chaqa Tayta Dyusqam chayshina munarqan kanambaq. 20 Kanan
Tayta Dyusmi munashqa uchanchiqmanda washawayninchiqta. Chaymi Churin Jis-
usta kay pachaman kach'amurqan, yawarninda ich'ashpa kruspi wañushqanrayku, pir-
dunawananchiq. Chaymi kay pachapi, anaq syilupi yumbay tiyaqkuna Tayta Dyuswan
atinchiqllapa alliyayta.
21-22 Unayqam qamkunaqa uchakunata rurashpaqa, Dyusta kuntrarqaykillapa.
Chaymi Dyuspaqqa furastirukunashina karqaykillapa. Piru kananqam Jisukristu
kruspi wañushqanrayku, paywan yumbay alliyaqtaqa tukuy uchanchiqkunamanda
pirdunawashqa kanchiq. Chayshinam rurashqa, paypa ñawpambi manana nima
uchayuqchu kananchiqllapa. 23 Piru chayshina mana uchayuq kanaykipaqqa, Jisukristupa
shumaq nutisyanda uyashpa, mana shaykuq paypi yuyakuyllapa: Paymi rin washawaq,
nishpa. Amar akrakaychu chay kriyishqaykimandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyandam
tukuy kay mundupi yach'achikuykanllapa. Chaytallam noqa Pablupis yach'achikuykani.

Tayta Dyusmi Pabluta numbrashqa karqan, Jisuspi kriyiqkunata yach'achinan

[24-25] Kananqam noqaqa qamkunata yach'achishushqayrayku kay karsilpi padisishpapis,
kushikuni. Chaqa Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqam paypa kwirpunshina. Chaymi
ancha balin Jisukristushina chay kriyiq masinchiqkunapaq padisinaypaq. Chaqa Tayta
Dyusmi numbrawashqa, paypi kriyiqkunata tukuy ima pay nishqanda yach'achinaypaq.
[26] Tayta Dyusmi unaymandapacha paylla yuyashqandaqa mana pitapis nirqanchu. Piru
kananqam paypi kriyiqkunataqa yach'achiwashqana kanchiq chay pakadu mana nishqan-
daqa. [27] Chay pakaduqam munan niyta: Dyusqash yumbayta munan washayta. Manash
noqaykuna isrraylinu kaqkunatallachu munan washawayllapataqa, nishpa. Chaqa Churin
Jisukristupa Ispiritunmi paypi yumbay kriyiqkunapi tiyan. Chaymi qamkuna mana
isrraylinu kaqkunapis Jisuspi kriyishpaqa, luryapi paywan ringillapa kawsaq.

[28] Chaymi Dyus yanapawaptin, may atishqaykaman yumbayta kunashpa,
yach'achinillapa Jisukristupaq, paypi tukuy shunqo kriyinanllapa, Dyuspa ñawpambi
ancha allin, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanambaqllapa. [29] Chayraykum Jisukristu
ancha yanapawaptin, paypa pudirninwan achka runata, warmita shayku shayku may
atishqaykaman Jisukristupaq yach'achini.

2

[1] Munanim yach'anaykillapa: Noqam tukuy shunqo Dyusman qamkunapaq ancha
mañakuni, nishpa. Chay Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapaqpis, yumbay chay suq mana
riqsiwaq kriyiq masinchiqpaqpismi ancha mañakuni. [2] Mañakuniqam yumbay qamkuna,
paykunapis suq yuyayniyuqlla kashpa, kuyanakushpa, ancha animadu kanaykillapa.
Chayshina kashpaqam, ancha allita ringillapa riqsiq Tayta Dyuspa pakadu Churin Jisukris-
tuta. [3] Chaqa Jisukristuqam noqanchiqkunapaqqa ancha balin maski ch'aniyuq urumanda.
Payllam atin yach'achiwayninchiqta Tayta Dyuslla yach'ashqandaqa. [4] Kaykunataqam
niykillapa, ama pipis, mishki mishki parlachishushpa, ingañashunanllapa. [5] Chaqa qamku-
nawan mana kashpapismi, kuyashushpa, ancha yuyaykillapa. Chaymi ancha kushikuni
yach'ashpa: Qamkunash suq yuyayniyuqlla kashpa, mana shaykuq kriyingillapa Jisukris-
tupi, nishpa.

[6] Chayri chay punta diyakunapi Siñurninchiq Jisukristupi kriyishqaykishina, paypi allita
kriyishpa, kawsayllapa. [7] Suq planta allpapi allita ch'upakuqshinar qamkunapis Jisuspi an-
cha allita kriyiyllapa, paymanda ama akrakashpachu. Chaqa chayshina kriyinaykillapam
allita yach'akurqayki achka kriyiq masinchiqmanda. Chayri tukuy diya Dyusman ancha
pagikushpa kawsayllapa.

Jisuspi kriyishpaqar, kayshina kawsashun

[8] Kwidawkish kasungimanllapa mayqan mana baliq duktrinayuq yach'achikuqta. Chay
laya yach'achikuqqam runakunapa mana baliq kustumbringunata, yuyayningunata
munanllapa yach'achishuyta. Jisukristupa lijitimu nutisyandaqam mana
yach'achikunllapachu.

[9] Chaqa Siñurninchiq Jisukristu kwirpuyuq kashpapismi, tukuy imapi Tayta Dyusshi-
nalla. [10] Kanan Jisukristuqam yumbay kamachikuq anjilkunamanda, dyablukuna-
manda mas pudirniyuq kamachikuq. Chaymi paypi allita kriyiptikillapa, ancha
rin yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. [11] Manchu runakuna kwirpumbi chay
siñalta rurashpaqa, wichukunllapa chay piti aychata. Chayshinallam qamkuna
Jisukristupi kriyiptikiqa, pay kikin uchaykikunata surqoshpa, wichukun bidaykimanda.
Piru manam chay siñaltaqa rurashushqachu. Ashwanmi uchaykikunamanda pir-
dunashushqa. [12] Noqanchiqkunaqam yakupi shutikushpaqa, Jisukristu pambakashqan-
shina karqanchiqllapa. Chaymandaqam yakumanda lluqshishpaqa, Jisukristu mushuq-
manda kawsamushqanshina kanchiqllapa. Chaqa kriyirqanchiqmi: Dyusmi pudirnin-
wan Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa. [13] Qamkuna mana siñalniyuq
kwirpuykipi kaqkunaqam unayqa uchata rurashpa, Dyuspa liyninda mana kasush-
paqa, wañushqashina karqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa mushuq bidatana

qoshushqa. Chaqa Jisukristupi qamkuna kriyiptikiqam, yumbay uchaykimanda pir-
dunashushqa. [14] Suq runa sintinsyadu kaptinqam, juyisqa suq urdinda ruran, kastigadu
kanambaq. (Chayshinallam noqanchiqkunapis uchayuq kashqanchiqrayku sintinsyaduna
karqanchiq, jwisyu diyapi kastigadu kananchiqllapa.) Piru Tayta Dyusqam chay ur-
dinda kruspi klabashpashina chingachirqan. Chaymi Jisukristupi kriyiqkunaqa manana
sintinsyaduchu rinchiqllapa kaq, jwisyu diyapi kastigadu kananchiqqa. [15] Chayshina
kruspi wañushpa, kawsamushpaqam, Jisukristu yumbay chay kamachikuq dyablukunata
binsishpa, penqakushqata dijarqan. Chaqa paykunataqam prisukunatashina purichirqan
yumbaypa ñawpambi.

Dyus munashqanda rurashpa kawsashun

[16] Chayraykur ama ni pipis qamkunataqa jusgashunqachu, imatapis mikuptikillapa,
ichu upyaptikillapaqa; ni rimashunqallapachu llullu killa fyistata ichu suq fyistaku-
nata ichu samana diyakunata mana gwardaptikillapaqa. [17] Chaqa chay unay kustum-
bringunaqam ancha salqetata Jisukristupaq yach'achiwarqanchiq. Chaymi paypa llan-
dunshinalla karqanllapa. Piru kananqam noqanchiqkunaqa allitana yach'anchiqllapa
Jisukristu kikimbaq. [18] Chayri chay umildi tukuqkunata, anjilkuna aduraqkunataqa ama
kasuyllapachu. Chaqa paykunaqam yuyashqangunapi kriyishpa, ancha palanganuyashpa,
ninllapa: "Tayta Dyusmi musqoypishina kaykunata yach'achiwashqa", nishpa. Paykunata uyashpakish, pyirdingimanllapa primyuykita. [19] Chaqa paykunaqam Jisukristu-
manda akrakashpa, suq mana umayuq kwirpushinana kidanllapa. Piru Jisukristuqam
umanchiqshina. Chaymi kwirpunshina kaptinchiq, pay animachiwanchiq, suqwan
suqwan kuyanakushpa, Dyuspi mas allita kriyinanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusmi nishqa
karqan, chayshina paypi masta masta kriyinanchiqllapa.
[20] Jisukristupim kriyishqallapa kangi. Chaymi pay wañushqanshina, qamkunapis
wañushqashinana kangillapa, kay mundupa kustumbringunata amana ruranaykil-
lapa. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq runakunapa kustumbringunata kasushpa
kawsangillapaqa? [21] Chaqa runakunam qamkunata kamachishungillapa: "¡Ama chay
imata rurayllapachu! ¡Ama chay imata mikuyllapachu! ¡Ama chay imata llamkayl-
lapachu!" nishpa. [22] Yumbay chay kamachishushqanqam kamachiwanchiq mikuna
upyana kusaspaqlla. Chay layakunaqam das ushyakan. Manam duranchu. Chaqa
runakunapa duktrinanmandallam chay layakunataqa kamachiwanchiq. [23] Paykuna
kamachikushqanqam ancha balinmanshina. Piru paykuna kikin munashqanshinal-
lam Dyusta aduraykanllapa. Chaymi kamachikunllapa, ancha rrisakuq, ancha umildi
tukushpa, kwirpunchiqta kastigananchiq. Piru yumbay chay rurashqanllapaqam mana
yanapawanchiqchu, kwirpunchiqta sujitananchiqqa.

3

[1-2] Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kawsachimushpa, noqanchiqkunatapis suq
mushuq bidapaqna kawsachiwashqa kanchiq. Kanan Siñurninchiq Jisukristuqam luryap-
ina Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Chayri luryapi kaqpaqlla yuyashpa kawsashunl-
lapa. Amanar kay mundupa kusasningunapaqqa yuyashpa kawsashunllapachu. [3] Chaqa
noqanchiqkunaqam chay uchakunapaqqa wañushqashinana kanchiqllapa. Chaymi
kananqa Jisukristupi allita kriyishpa, Tayta Dyuswanna kanchiqllapa. Piru mana kriy-
iqkunapaqqam kay mushuq bidanchiqqa pakadu. (Chaqa manam intyindinllapachu kay
mushuq bidanchiqpaqqa.) [4] Piru Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq. Chaymi
pay llipyashpa shamuptinqa, noqanchiqkunapis paywan pulla rinchiqllapa llipyaq.

Uchanchiqkunata dijashpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

[5] Chayri kay mundupi uchakuna kaqpaqqa wañushqashina kashunllapa. Sultiru kash-
paqar, amaraq puñuychu warmiwanqa. Rrispituyuq kashpaqar, rrispituykiwanlla puñuy.
Amar suqwanqa. Amar ni suq laya uchakunata rurayllapachu, kwirpuyki munashqandalla
rurashpaqa. Imaykillapa kaptimbisri, ama mastaqa ancha munayllapachu. Chaqa

chayshina munashpaqam, chay kusaskunata aduraykangi dyuskunatashina. [6] Yumbay
chay laya uchayuqtaqam Dyusqa ancha rin kastigaq, payta mana kasushqanrayku. [7] Kanan
Dyuspi manaraq kriyishpaqam, qamkunapis chay laya uchakunata rurashpa kawsar-
qaykillapa. [8] Piru kananqa dijayllapana yumbay laya uchakunata. Amana piñakuyllapachu
ni anyanakuyllapachu ni suqkunata dañachiyllapachu ni musyakuyllapachu ni mala pal-
abrakunata rimayllapachu. [9] Amar pitapis ingañaychu. Chaqa chay laya uchaykillapaqam
ancha mapa trapushina karqan. Piru kananqam chay unay millanaypaq uchaykillapataqa
dijashqallapana kangi. [10] Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa, shumaqtana kawsaykangillapa,
suq ancha shumaq mudanata mudakushqashina. Chaqa kananqam Dyusqa qamku-
nata yanapashushqa, yuyaynikipi payta mas allita riqsinaykillapa. [11] Chaymi mana
yaqqa balinchu isrraylinu kananchiq ichu mana isrraylinu kananchiq, ni kwirpunchiqpi
siñalniyuq kananchiq ni mana siñalniyuq kananchiq, ni furastiru kananchiq ni llaqta
masikuna kananchiq, ni yach'ayniyuq kananchiq ni mana yach'ayniyuq kananchiq, ni
randishqa kriyadu kananchiq ni mana kriyadu kananchiqllapa. Ashwanmi ancha balin
Jisukristupi kriyinanchiqllapa. Chaqa Jisukristum yumbaymanda masta balin. Kanan
Santu Ispiritunqam Jisuspi yumbay kriyiqkunapi tiyan.

[12] Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna
kananchiqllapa. Chayri shumaqta kawsashun, suq ancha shumaq mudanayuqshina
kananchiqllapa. Chayri chay iman faltaqkunata llakipashpa, imawambis yanapashun-
llapa. Umildi kashpa, ama piñakushpachu, ashwan suqkunata agwantashunllapa.
[13] Chayshina agwantanakushpa, pirdunanakushun. Chaqa Jisukristum noqanchiqku-
nataqa pirdunawashqa kanchiq, ¿manachu? Chayri chayshinalla noqanchiqkunapis
pirdunanakushun. [14] Piru tukuy imamandam mas alli kuyanakunanchiq. Chaqa chayshina
kuyanakushpaqam, suq yuyayniyuqlla rinchiqllapa kawsaq. [15] Chayri Tayta Dyus qamku-
nata yanapashunqa, shunqoykillapapi kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsashpa,
suq kwirpushinalla kanaykillapa. Kanan Dyusta pagikushpa kawsayllapa.

[16] Chayshinar Jisukristupa shumaq nutisyanda ancha allita yach'akushpa, tukuy shunqo
mana shaykuq kasuyllapa. Chayri ancha allita yach'achinakushpa suqniki suqnikiwan
animachinakuy. Salmukunata, imnukunata, tukuy laya alabansakunata kantashpa, tukuy
shunqo Dyusta pagikuyllapa. [17] Imatapis nishpa, ichu imatapis ruranayki kashpaqa,
Jisukristu munashqanshinalla ruray, Tayta Dyusta pagikushpa, Churin Jisukristu yana-
pashuptin.

Jisukristupi kriyishpar, kayshina kawsashunllapa

[18] Qosayuq warmikuna, qosaykita allita kasuy. Chaqa Siñurninchiqpi kriyishpaqam,
ancha alli chayshina kasunaykillapa. [19] Qamkuna warmiyuq runakunapis warmikita kuyay.
Amar piñakushqa layaqa kamachiychu.

[20] Qamkuna wambrakunapis, taytaykita, mamaykita tukuy imapi shumaqta kasuyllapa,
Tayta Dyusninchiq kushikunambaq. [21] Qamkuna taytakunapis, wambraykillapata shu-
maqta kamachiyllapa. Amar dasqa anyayllapachu, ama syintishpa disanimakanan.

[22] Qamkuna randishqa kriyadukuna, kay bidapiqa patrunnikillapata tukuy imapi allita
kasuyllapa. Amar chapashushqan uraslla kasuqkuna tukuyllapachu. Ashwan Dyusta
rrispitashpa, tukuy shunqo allipta kasuyllapa yuyashpa: Dyusmi tukuy uras rikawaykan,
nishpa. [23] Chayri imata rurashpaqa kushikushpa, allin shunqoykiwan tukuy imata
rurayllapa: Siñurniy Jisukristupaqmi ruraykani, nishpa. Piru amar runakunapaqllaqa
rurayllapachu. [24] Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Siñurninchiq Jisukristuta allita
kasuptinchiqqam, suq bidapi Tayta Dyus rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyata,
nishpa. [25] Piru mayqanninchiq mana allikunata ruraptinchiqqam, rin kastigawaqninchiq.
Chaqa Dyusqam mana ni mayqanda sawachashpachu, ashwan yumbayta allita rin jusgaq.

4

[1] Qamkuna, patrungunapis yuyayllapa: Noqapismi patrunniyuq kani anaq syilupi.
Payqam allita rikawaykan, nishpa. Chayri allita rikashpa, shumaqta kamachiyllapa chay
randishqa kriyaduykikunata.
[2] Yumbaynikir rikch'akashpa, allita yuyashpa, Dyusman mana shaykuq mañakushpa,
payta pagikuyllapa. [3] Noqapaqpisri Dyusman mañakuyllapa. Chaqa Jisukristupa
pakadu nutisyanda yach'achikushqayraykum kay karsilpiqa kani. Chayri
mañakuyllapa, chay pakadu yuyashqambaq achka runata warmita atinaypaq
yach'achiyta. [4] Mañakuyllapapisri Dyus munashqanshina ancha klarituta Jisukristupaq
yach'achikunaypaq.
[5] Chay mana kriyiqkunawanri shumaqta kawsayllapa. Allitar tyimpuykita kwidayl-
lapa, lugarniyuq kanayki, suqkunata yanapanayki, Jisukristupi kriyinanllapa. [6] Ancha
animadu shumaqta paykunawan parlashpaqam, Dyuspaq imata tapushuptinllapa, allita
yach'ayllapa, paykunata kuntistanayki.

San Pablum kartanda ushyashpa, kriyiq masingunata napaykurqan

[7] Kuyashqanchiq yach'achikuq masinchiq Tikikutam qamkunaman kach'amuykani,
noqapaq tukuy imata parlachishunan. Chaqa paymi noqaykunawan ancha allita Dyus-
ninchiqta sirbishqa. [8] Chaymi payta kach'amuykani, imashina kaypi kashqayllapata
nishushpa, qamkunata animachishunan. [9] Pullanmi shamumbis kuyashqanchiq ma-
sanchiq Unisimu. Paypismi ancha allita Siñurninchiq Jisukristuta kasun. Payqam
qamkunapa llaqta masiki. Chay ishkay masanchiqkunam yumbayta rin parlachishuqllapa,
imam kaypi pasawaykanllapa, nishpa.
[10] Prisu masiy Aristarkupismi qamkunata napaykushungi. Birnabipa ayllun Markus-
pismi napaykushungillapa. Paypaqqam nishushqana kani: Qamkunaman shamupt-
inqar, shumaqta ch'ayachiyllapa, nishpa. [11] Kriyiq masinchiq Jisuspismi qamkunata
napaykushungi. Payllam Justupis shutin. *[Nuta: Chay Justu Jisusmi mana Jisukristuchu
karqan.]* Yumbay isrraylinu kriyiq masiykunamandam paykunalla kaypi yanapawaykan-
llapa, chay mana kriyiqkunata animachishpa, Tayta Dyuspi kriyinanllapa. Paykunam
ancha animachiwashqa, ama llakinaypaq. [12] Jisukristuta sirbiq masiy Ipafraspismi,
llaqta masikillapa kashpa, qamkunata napaykushungi. Paymi mana qonqashushpachu,
Dyusman tukuy diya mana shaykuq ancha mañakun qamkunapaq. Chaqa ancham
munan Jisukristupi allita kriyishpa, payman intrigakashpa, Dyus munashqanda allita
ruranaykillapa. [13] Noqaqam tistigu kani; Ipafrasqam qamkuna Kulusaspi tiyaqkunapaq,
Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapaq, Yirapulis llaqtapi tiyaqkunapaqpis ancha llakin. Chaymi
ancha munan, shumaqta kushikushpa kawsanaykillapa. [14] Kay kuyashqanchiq duktur
Lukasmi kriyiq masinchiq Dimaswan yumbaynikita napaykushungi.
[15] Kriyiq masitakuna, waq Lawdisya llaqtapi kriyiq masinchiqkunata, waq kriyiq mas-
inchiq Ninfasta, paypa wasimbi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis niyllapa:
"Pablum napaykushungillapa", nishpa. [16] Kay kartaytaqar yumbaynikipaq liyishpa,
Lawdisya llaqtaman kach'ayllapa, waqpipis yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunapa
ñawpambi liyinanllapa. Paykunamambismi suq kartata kach'ashqana kani. Chayri paykunaman chay kach'ashqay kartata mañachimushpa, yumbaynikipaq liyiyllapa. [17] Kriyiq
masinchiq Arkiputa niyllapa: "Jisukristum numbrashushqa, paypaq yach'achikunayki.
Chayri allita kumpliy chay trabaju qoshushqanda", nishpa.
[18] Noqa Pablum kay partitalla kikiy makiywan iskibrishpa, napaykuykillapa. Amar
qonqawashpachu yuyayllapa: Pablum karsilpi, nishpa. ¡Ancha allin Tayta Dyusri tukuy
imapi qamkunata yanapashunqa! ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pablum iskibrirqan Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. Chay Tisalunika llaqtaqam nasyun Grisyapa prubinsyan Masiduñapa kapitalnin karqan. Pabluqam chay Tisalunikapi yach'achikuptin, wakin isrraylinukuna, mas achka grisyanukuna Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 17.1-15.)

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablum yach'achikuptin Tisalunikapi, wakin isrraylinu masingunaqa munarqanllapa wanchiyta. Chaymi Pabluqa suq killatalla Tisalunikapiqa yach'achikurqan. Chaymandaqam suq lugarkunamanna rirqan yach'achikuq. Piru manam qonqarqanchu chay Tisalunikapi tiyaqkunataqa. Chaymandaqam masuminus kimsa killamandaqa Kurintu llaqtamanna Pabluqa ch'ayarqan. Chaypi kaykaptinqam, ch'ayamurqan Timutiyu, Pabluta abisaq: "Tisalunikapi tiyaqkunaqam Jisukristupi ancha allita kriyiykanllapa. Chaqa Jisuspi kriyishqanrayku qesachadu kashpapismi, mana disanimaduchu kidanllapa", nishpa. Chaymi chayshina uyashpaqa, Pabluqa ancha kushikushpa, kay kartata iskibrishpa, kach'arqan, kunanambaq: "Jisukristupi kriyiqkunaqam wañushpapis, rin kawsamuq. Jisukristum rin kutimuq, syiluman apawananchiq. Chayri ancha shumaqta kawsashpa, listu kashunllapa Jisukristuwan rinanchiqllapa", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Tis 1.1-10 niwanchiqllapa Pablu Tisalunikapi tiyaqkunapaq Dyusta pagikushqambaq: "Suqkuna ñakachishuptimbisshi, ancha allita Jisuspi kriyingillapa. Chaymi kushikuni", nishqambaq.

1 Tis 2.1–3.13 niwanchiq, Pabluta padisichiptimbismi, allip kaqtalla yach'achikushqambaq.

1 Tis 4.1–5.28 niwanchiq: Manam yach'anchiqchu ima diyam Jisukristuqa rin kutimuq, nishpa. Chayraykur Dyustalla kasushpa kawsashunllapa.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna Tisalunika llaqtapi tandakaqkuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan kay kartata iskibriykillapa.

Qamkunaqam Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis intrigakashpa kawsaykangillapa. Paykunar qamkunata tukuy imapi yanapashunqa, ama nimata manchashpa, ashwan ancha kushikushpa kawsanaykillapa.

Tisalunikanu kriyiq masinchiqkuna ancha allita yuyakurqanllapa Jisukristupi

2 Kriyiq masitakuna, tukuy tyimpum yumbay qamkunapaq Dyusman pagikushpa, mañakunillapa, qamkunata yanapashunan. 3 Tukuy urasmi yuyaykillapa: Qamkunam Dyuspi allita kriyishpa, payta ancha kuyashpa, paypaq yach'achikushpa kawsaykangillapa, nishpa. Yuyanillapapismi: Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita mana shaykuq yuyakuykangillapa, nishpa. 4 Masitakuna, Dyusqam qamkunata ancha kuyashushpa, akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. 5 Chaqa manam rimashpallachu, qamkunataqa yach'achishushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, allip kaqtalla qamkunata yach'achishushqa kani. Chaymi qamkunaqa allita yach'angillapa: Pablum kumpañirungunawan pullanchiq kashpa, kuyawaqninchiq, allitalla rurashpa, ancha yanapawashqa kanchiq, nishpa.

[6] Qamkunapismi Siñurninchiqshina, noqaykunashina allita rurashpa, kawsashqallapa kangi. Chaqa qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku qesachashuptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun yanapashushqa, kushikushpa Dyus nishqanda ch'askinaykillapa. [7] Qamkuna chayshina Jisukristupi allita kriyiptikiqam, chay kriyiq masinchiqkuna prubinsya Masiduñapi, prubinsya Akayapi tiyaqkunapis, qamkunashina munanllapa kawsayta. [8] Chaqa qamkuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptikim, paykunapis yach'akushqallapa. Piru manam chay ishkay prubinsyapillachu yach'akushqallapaqa. Ashwanmi tukuy maypi yach'akushqallapa. Chaymi yumbayna yach'anllapa: Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunash ancha allita Dyuspi kriyinllapa, nishpa. Chayraykum manana nisisaryuchu noqaykuna chay allin famaykita parlachikunayqa. [9] Ashwanmi paykuna kikinna suqkunata parlachin: Pablu chay Tisalunikaman ch'ayamuptinmi, shumaqta ch'ayachirqanllapa. Kanan amitu layakunatam dijashqallapana, allip Dyusta kasunanllapa. [10] Chaymi shuyaykanllapa Dyuspa Churin Jisusta syilumanda shamurinangaman, nishpa. Chaqa Dyusmi chay Churin Jisustaqa wañushqanmanda kawsachimushqa. Chaymi payqa rin washawaqninchiq chay ancha manchaypaq shamuq kastigumanda.

2

Pablum trabajaqshina, Dyuspaq yach'achikushqa karqan Tisalunikapi

[1] Masitakuna, allitam yach'angillapa: Manam yanqaqa shamurqanichu qamkunamanqa, nishpa. [2] Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, ancha ñakarqayllapa Filipus llaqtapi. Chaqa chay Filipuspi achka tiyaqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, suq lastima maqawarqanllapa. Piru qamkuna yach'ashqaykishina, Dyusqa ancha animachiwarqan, shamunaypaq yach'achishuqllapa paypa shumaq nutisyanda. Chaymi chay ancha kuntrawaqkunata mana manchashpachu, qamkunata yach'achishushqa kani. [3] Chaqa manam pandashpachu, ni ima maluta rurashpachu, ni imaraykuchu, ni imapaq ingañashuyta munashpachu, qamkunata yach'achishurqaq. [4] Ashwanmi Tayta Dyus shunqoyta allita riqsishpa, numbrawashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. Chaymi allip kaqtalla yach'achikuniqa, Tayta Dyusta kushichinaypaq. Manam munanichu, runakuna alabawananqa. [5] Chaqa yumbayniki yach'ashqaykishinam, manam nunka mishki mishkitaqa parlachishushqachu kani, qellaynikita ch'askishunaqqa. Kanan Dyusmi chaypaqqa allita yach'an. Paymi tistiguy. [6] Manakish nima tyimpu pudirniyuqpaq tukushqachu kani, qamkuna alabawanayki, ni suqkuna alabawanambaq. Piru Jisukristu kach'amuwaptin qamkunata yach'achishunayqam, dirichuyuq karqay kamachishunaqpaq. [7] Manchu suq warmiqa wambritungunata ancha kuyashpa rikan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, shumaqta rikaykillapa. [8] ¡Ancharaq kuyaykillapa! Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa, bidaytapis qoyman qamkunapaq. Chaqa ancham kuyaykillapa.

[9] Masitakuna, yuyayllapa noqaykuna punchawnindin tutapnindin trabajashqayta. Chaqa shayku shaykum trabajashqallapa kani mantyinikanaypaq. Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpam, chay suq laya trabajukunata rurashqallapa kani, ama ni mayqannikita mikunapi gastachishunaqpaq. [10] Chaqa qamkuna kikikim rikawangillapa. Taytanchiq Dyuspismi rikawanllapa. Chaymi tistiguykuna kangillapa. Manchu pullaykillapa kashpaqa, Dyus munashqandalla rurashqallapa kani. Manakish nima maluta rurashqallapachu kani. Chayshina allikunatalla rurashpa kawsaptiyllapaqam, mana pipis atinchu nimapaq anyawayllapata. [11] Yuyayllapapis, manchu suq taytaqa wambranda ancha kuyan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, suqnikita suqnikita kunashushpa, kunswilashushqa kani. [12] Kunaykillapam ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Dyus kikinmi qamkunata akrashushqa, paypi kriyishpa, payta kasushpa, waq ancha shumaq llipyaykaq luryapi paywan kawsanaykillapa.

[13] Qamkunata Dyus nishqanda yach'achishuptiyqam, mana fyirusyawarqaykichu: “Kayqam runakunapa yuyayninlla”, nishpaqa. Ashwanmi nirqaykillapa: “Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykan”, nishpa. Chaqa allibmi Tayta Dyus chayshina nishqanqa.

Chaymi tukuy shunqo kriyiptikillapa, bidaykillapata kambyaykan. Chayraykum noqaykunaqa qamkunata mana qonqashushpachu, tukuy tyimpu Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. [14] Masitakuna, chay llaqta masikikuna qesachashuptinmi, ancha ñakashqallapa kangi, waq isrraylinu kriyiq masinchiqkunashina. Chaqa Isrrayilpa waq prubinsyan Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaqa ancha padisishqallapa, chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna qesachaptinllapa. [15] Chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunam Siñurninchiq Jisustaqa wanchirqanllapa. Paykunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaqkunata wanchirqanllapa. Kanan noqaykunatapis qesachawashpam, llaqtaymanda wichukuwarqanllapa. Chayshinallam yumbay runakunatapis kuntranllapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha piñakushqa paykunawanqa. [16] Chaqa chay mana isrraylinu kaqkunata munaptiyllapa yach'achiyta washakananqam, chay isrraylinukunaqa ancha munanllapa arkawayta. Chaymi ashwamba mas achka uchayuq kidanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa piñakushpa, ancha kastigashqa paykunataqa.

Pablum munarqan kutiriyta kriyiq masingunata watukuq

[17] Masitakuna, ashla tyimpu qamkunamanda karupi kashpam, ancha llakipashushqa kani. Chaqa tukuy urasmi yuyashushqa kani. Chaymi ancha munashqa kani shamuyta utqa rikashunaqllapa. [18] Chayshina ancha munashpa watukushuytaqam, noqa Pablu kutin kutin munashqa kani shamuyta. Lukismi dyablu arkawarqan. [19] Mayá, ¿imaraykum ancha yuyakunillapa, ancha kunswilakanillapa, ancha kushikunillapa? Chaqa qamkunaqam noqaykunapaqqa suq ancha shumaq rrigalushina kangillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu shamuptinqa, ancha rinillapa kushikuq, kunswilakaq, qamkuna paypi allita kriyishqaykirayku. [20] Chaqa qamkunaraykum ancha alabawanllapa. Chaymi ancha kushikunillapa.

3

Pablum Timutiyuta kach'arqan Tisalunika llaqtaman

[1] Mana atishpa shamuyta watukushuqllapam, ancha llakirqanillapa. Chaymi noqaqa yuyarqay Atinas llaqtapi kidayta, [2] masanchiq Timutiyuta atinaypaq qamkunaman kach'amuyta. Payqam ancha allita Dyusta sirbin. Paymi pullayllapa trabajan, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Chaymi kach'amurqayllapa, qamkunata animachishunan, mas allita Siñurninchiqpi kriyinaykillapa, [3] ancha padisishpapis, ama disanimakanayki. Chaqa qamkuna kikikim allita yach'angillapa: Jisukristupi kriyiqkunaqam rinchiqllapa padisiq, nishpa. [4] Chaymi pullaykillapa kashpa, kutin kutin nishurqaqllapa: “Rinchiqllapam padisiq”, nishpa. Chay nishushqayshinallam allip kashqa, ¿manachu? [5] Chaymi mana das atishpa shamuyta, ancha llakishpa, kach'amurqay masanchiq Timutiyuta qamkunaman, yach'anaypaq: ¿Siñurninchiqpichu sigiykangillapa kriyishpa ichu manana? nishpa. Chaqa ancham yuyarqay: Paqtakish dyabluqa tyintashushqallapa uchata ruranaykillapa. Kinsapch'i yanqa qamkunata yach'achishushqa kani, nishpa.

[6] Piru chay masanchiq Timutiyu llaqtaykimanda kutimushpaqam, ancha kushichiwashqa: Qamkunaqash Siñurninchiqpi allita kriyiykangillapa. Shumaqtash runa masinchiqtapis kuyangillapa, nishpa. Niwashqapismi: Anchash yuyawangillapa. Chayshi kuyawashpa, munangillapa rikawayta, nishpa. Chayshinallam noqaykunapis ancha munani rikashuyllapata. [7] Masitakuna, noqaykunata qesachawaptinllapam, ancha padisiykani. Piru qamkunapaq yach'ashpa: Allitam Siñurninchiqpi kriyiykanllapa, nishpaqam, ancha kushikuni. [8] Qamkuna Siñurninchiqpi mana shaykuq kriyiptikillapaqam, ancha kunswilawashqa, kushikushpa kawsanaypaq. [9] Kanan ¿imashinaraq ancha pagikuymanllapa Tayta Dyusman qamkunapaq? ¡Chaqa noqaykunatam ancha kushichiwashqa kangillapa! [10] Punchawnindin, tutapnindinmi noqaykunaqa Dyusman mañakuni yanapawanambaq, shamunayllapa qamkunata rikashuq. Chaqa mastam munanillapa yach'achishuyta, mas allita Jisukristupi kriyinaykillapa.

11 Ancham mañakunillapa, Tayta Dyus Churin Jisukristuwan yanapawananllapa, shamu-
nayllapa qamkunata watukushuq. 12 Siñurninchiqri yanapashunqallapa, qamkunapura
ancha kuyanakushpa, suqkunatapis masta masta kuyanaykillapa, noqaykuna qamkunata
kuyashushqayshina. 13 Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa, paypi tukuy shunqo
yurakashpa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu
yumbay wambrangunawan shamuptinqa, chay diyapiqa Tayta Dyuspa ñawpambi manana
nima uchayuqchu ringillapa kaq.

4

Shumaqta kawsashun Dyusta kushichinanchiq

1 Masitakuna, kananqam Jisuspa shutimbi ancha rrugashushpa, kunaykillapa,
yach'achishushqayshina, Dyusta masta masta kushichishpa kawsanaykillapa.
2 Allitam yach'angillapa: Jisukristu noqaykunata numbrawaptinmi, pay munashqan-
dalla qamkunata yach'achishushqa kani. 3 Chaqa Dyusmi munan paypaqlla kawsashpa,
warmikiwanlla ichu runaykiwanlla puñunaykillapa; ama suqwanqa. 4 Mayqan kriyiq
masinchiq runa munashpa warmiyuq kaytaqar, ama nima uchata ruranqachu. Ash-
wanri Dyus munashqanshinalla warminwan shumaqta kawsanqa. 5 Ama ruranqachu
mana baliq kusaskunata, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. 6 Ama ni masanda
traysyunda ruranqachu. Chay laya ruraqkunataqam Tayta Dyusqa ancha fiyuta rin
kastigaq, chay kutin kutin nishushqayshina. 7 Chaqa Tayta Dyusqam qayawashqa kanchiq,
pay munashqanshinalla kawsananchiqllapa. Manam qayawashqachu kanchiq, uchata
ruranchiqqa. 8 Chaymi kay yach'achishushqayta disprisyaqqa mana noqaykunatallachu
disprisyawaykan. Ashwanmi Dyusta disprisyaykanqa. Chaqa Tayta Dyusmi Santu
Ispiritundaqa qowashqa kanchiq, paypaqlla kawsananchiqllapa.
9 Dyus kikinmi qamkunata yach'achishushqa kuyanakunayki. Chaymi chaypaqqa
manana iskibriykillapachu. 10 Chaqa qamkunaqam yumbay kriyiq masinchiq chay pru-
binsyayki Masiduñapi tiyaqkunata shumaqta kuyangillapa. Piru rrugaykillapam, masta
kuyanakunaykillapa. 11 Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa, qamkunapa
kusasnikimanlla mitikushpa. Chay nishushqayshina, ama qellakushpachu, kikin makiki-
wan trabajayllapa, 12 ama nimayki faltashunanllapa, Jisuspi chay mana kriyiqkuna shumaq
famaykita rimanambaq.

Jisukristum rin kutimuq

13 Masitakuna, munanim ancha allita yach'anaykillapa chay wañushqa kriyiq mas-
inchiqkunapaq. Chaqa manam munanichu llakinaykillapa chay mana kriyiqkunashinaqa.
Paykunaqam almanllapapaq yuyan: Chingashqanam. Mananam rinchiqchu tari-
nakuq, nishpa. 14 Piru noqanchiqkunaqam allipta kriyinchiqllapa: Jisusmi wañushpa,
kawsamushqa, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyus rin kawsachimuq Jisuspi kriyishpa
wañuqkunatapis, Jisuswan rinambaqllapa.
15 Chaymi Siñurninchiq yach'achiwashqanda kayshina niykillapa: Jisukristu shamurip-
tinqam, kay pachapi kawsaykaqkunaqa mana puntataqa rinllapachu riq paymanqa.
16 Ashwanmi kikin Siñurninchiqqa syilumanda shamushpa, ancha jwirtita kamachikuptin,
mas kamachikuq anjilnin jwirtita rimashpa, Dyuspa kurnitanda rin waqachiq. Chay
urasmi Jisukristupi kriyiq masinchiq wañushqakunaqa puntata rinllapa kawsamuq.
17 Chaymandaqam Tayta Dyus rin apawaqninchiq yumbay paypi kriyiq kawsaqkunatapis
chay kawsamuqkunawan anaq pukutayman, Siñurninchiqwan tingunakunanchiq. Chay
diyamandapacham paypa pullanna rinchiqllapa kaq. 18 Chayraykur kay nishushqayta
yuyachinakushpa, suqniki suqnikiwan kushichinakuyllapa.

5

1 Kuyashqay masitakuna, manam nisisaryuchu yach'ananchiqllapa: ¿Ima tyimpum Jis-
usqa rin shamuq? nishpa. 2 Chaqa allitam yach'angillapa: Manam pipis chay tyimpupaqqa
yach'anchu, nishpa. Manchu suq ladrunqa qonqaylla shamun tutapi. Chayshinallam

Jisusqa mana yuyashqa uraspi qonqaylla rin shamuq. [3] Suq ukuyuq (pach'ayuq) warmipa
qeshyanan urasninqam qonqaylla ch'ayamun, ¿manachu? Chayshinallam mana kriy-
iqkunapa kastigunqa qonqaylla rin ch'ayamuq kayshina niykaptinllapa: “Manam nimapis
rinchu pasawaqninchiq. Allipim kaykanchiq”, nishpa. ¡Maychikapis paykunaqam mana
rinllapachu washakaq!

[4] Piru qamkuna masitakuna, Jisuspi allipta kriyishpaqam, manana tutayaqpishinachu
kawsangillapa. Chaymi Jisukristu qonqaylla shamuptinqa, mana ringillapachu man-
chaq. [5] Chaqa kananqam yumbay noqanchiqkunaqa Dyuspa wambranguna kashpa,
achikpishinana kawsanchiqllapa. Mananam dyablupa tutayaqnimbichu kawsanchiqllapa.
[6] Chayraykur Siñurninchiqta ama qonqashunchu chay mana intyindiq kaqkunashinaqa.
Ashwanri allita rikch'akashpa, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy jwisyunchiqwan allita
kriyishpa, Jisusta shuyashunllapa. [7] Tutayaqpi kaqkunaqam (Jisukristuta qonqashpa)
puñunllapa, mach'anllapa. [8] Piru noqanchiqkunaqa achikpishina kashpaqar, allin
jwisyunchiqwan kawsashun. Suq suldaduqam kuntranmanda washakananqa jirrumanda
chilikinda rurakun, ¿manachu? Chayshinar noqanchiqkunaqa washakashun Jisuspi allita
kriyishpa, kuyanakushpa. Chay alli kriyishqanchiqri jirru chilikinchiqshinaqa kanqa.
Piru suldaduqam mas allita washakananqa jirru kaskundapis rurakun. Chayshinallar no-
qanchiqpis tukuy shunqo yuyakushunllapa: Alliptam Dyusqa rin washawaq, nishpa. Chay
yuyakushqanchiqri kaskunchiqshinaqa kanqa. [9] Chaqa Dyusqam mana rurawashqachu
kanchiq, kastigadu kananchiqllapa. Ashwanmi rurawashqa kanchiqqa, Siñurninchiq
Jisukristupi kriyiptinchiq washawananchiq. [10] Chaqa Jisukristum wañurqan paypi yum-
bay kriyiqkunapaq, kawsaqkunata, wañuqkunatapis washawaqninchiq, paypa pullan
kawsananchiqllapa. [11] Yumbay nishushqayta yach'ashpaqar, chay rurashqaykishina
sigiyllapa animachinakushpa yanapanakushpa, Siñurninchiqpi mas allita kriyinaykillapa.

Pablum kriyiq masingunata kunarqan

[12-13] Masitakuna, ancham rrugaykillapa, chay yach'achishuqkunata shumaqta uyanaykil-
lapa. Chaqa paykunaqam allita kunashushpa, kamachishungi, Siñurninchiqta kasunaykil-
lapa. Chayri paykunataqa ancha rrispitashpa, kuyayllapa. Shumaqtar kawsayllapa,
suqniki suqnikiwan ancha kuyanakushpa.

[14] Masitakuna, chay qella kaqkunata anyayllapa trabajananllapa. Chay disanimadu
kaqkunata animachiyllapa, Siñurninchiqmanda ama akrakananllapa. Chay manaraq allita
intyindiqkunata yach'achiyllapa, mas allita Dyuspaq intyindinanllapa. Kanan suqkuna
piñachishuptinqa agwantayllapa, ama piñakushpachu.

[15] Pi mana allita rurashuptinqa, amakish kutichingichu. Ashwanri suqniki suqnikiwan
shumaqta rurayllapa. Chay mana kriyiqkunatapis allita rurashpa, kawsayllapa.

[16] Tukuy tyimpur kushikushpalla kawsayllapa. [17] Tukuy tyimpur mana shaykuq shun-
qoykipi Dyuswan parlayllapa. [18] Allilla kashpa ichu mana allilla kashpapis, kushikushpa
Dyusta pagikuyllapa. Chaqa chayshinam Dyus munan ruranaykillapa, Churin Jisukristupi
kriyishqaykirayku.

[19] Dyuspa Santu Ispiritun kamachishuptinqa, ama fyirusyayllapachu. [20] Dyuspaq ri-
maqkuna yach'achishuptinqa, ama disprisyayllapachu. [21] Piru allita mallipayllapa yumbay
chay uyashqaykita: ¿Allipchu ichu mana? nishpa. Chayna allip kaqtalla ch'askiyllapa.
[22] Ama nima laya uchata rurayllapachu.

[23] Dyus kunswilawaqninchiq kikinri yanapashunqallapa, pay munashqanshina
kawsanaykillapa. Payna ancha allita kwidanqa ispirituykita, bidaykita, kwirpuykita,
limpyu shunqoyuq kanaykillapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. [24] Chaqa
Tayta Dyus qayawaqninchiqqam ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi payqa yumbay
ufrisiwashqanchiqta rin ruraq.

Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa

[25] Masitakuna, noqaykunapaqri Dyusman mañakuyllapa.

[26] Yumbay kriyiq masinchiqwan ancha rrispitanakushpa muchanakushpa, qamkunapura shumaqta napaykunakuy.
[27] Siñurninchiqpa shutimbi kamachiykillapa, kay kartata liyinaykillapa yumbay chaypi kaq kriyiq masinchiqkunawan.
[28] Siñurninchiq Jisukristu kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunqallapa.
(Chaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqanqa Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Masta paykunapaq yach'ananchiq, liyishunllapa punta parti 1 Tisalunisinsista.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay punta kartata kach'ashpa Tisalunikamanqam, Pabluqa mas abisukunata yach'arqan: Tisalunikapi tiyaqkunaqam allita kriyiykan Jisukristupi. Piru wakinqam Jisukristu das kutimunan yuyashpa, manana trabajaykanllapachu mantyinikanambaqqa. Qellakunallam kawsaykanllapa. Wakinqam llullakunata yach'achikuykanllapa: "Jisusqam kutimushqana", nishpa.

Chaymi Pabluqa kay kartatapis iskibrirqan kunashpa: "Jisusqam manaraq kutimushqachu, piru allibmi rin kutimuq. Piru puntatam rin shamuq suq ancha malu runa. Chayri qamkuna shuyaqshina, shumitaqta kawsashpa, trabajayllapa mantyinikanayki", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Tis 1.1-12 niwanchiqllapa Pablu tisalunikanu kriyiq masingunapaq pagikushpa, mañakushqambaq, shumaqta kawsananllapa.

2 Tis 2.1-17 niwanchiq, Jisukristu manaraq kutimuptinmi, suq ancha malu runa Jisuspaq tukushpa, puntata rin shamuq. Chaymandaqam niwanchiq Pablu kriyiq masingunata animachishqambaq, Jisukristupi mana shaykuq yuyakunanllapa.

2 Tis 3.1-18 niwanchiq Pablu rrugashqambaq: "Dyusman mañakuyllapa noqapaq, dyablu ama binsiwanan", nishpa. Chaymandaqam niwanchiq Pablu qellakunata anyashqambaq.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

1 Kuyashqay tisalunikanu kriyiq masitakuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan napaykuykillapa. Qamkunaqam Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman bidaykillapata intrigashpa puringillapa. Chaymi kay kartata iskibriykillapa. 2 Chayri Tayta Dyus, Siñurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, qamkunata yanapashunqa, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu kutimuptinmi, Tayta Dyus uchayuqkunata rin jusgaq

3 Masitakuna, qamkunaqam diyapi diyapi mas allita Jisukristupi kriyiykangillapa. Kanan yumbaynikim ancha allita kuyanakuykangi. Chaymi ancha alli, tukuy diya qamkunapaq Dyusman pagikunayllapa. 4 Noqaykuna mayqan llaqtaman rishpaqam, tandakaq kriyiq masinchiqkunawan parlanillapa, qamkunata ancha alabashushpa: "Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunatam ancha qesachaptimbis, mana disanimakanllapachu. Ashwanmi mas allita Jisukristupi yuyakuykanllapa", nishpa. 5 Chayshina Dyusta kasushqaykiraykum padisiykangillapa. Piru Jisukristupim mana shaykuq kriyiykangillapa. Chaymi achka runa, warmi qamkunata rikashushpa, intyindiykan: Dyusshi ancha allin, ancha yach'ayniyuq kashpa, paykunata akrashqa, mushuq bidapina paywan kawsananllapa, nishpa.

6 Piru Dyusqam allin justisyata rurashpa, rin qesachaq yumbay chay qesachashuqtaqa. 7-8 Kanan noqanchiq qesachadukunatam rin samachiwaqninchiq, Siñurninchiq Jisukristu pudirniyuq anjilningunawan syilumanda shamuptin. Paymi ninata apamushpa, rin kastigaq paypa shumaq nutisyanda mana kasuqkunata, Tayta Dyuspi mana kriyiqkunata. 9-10 Chaqa ancha llipyashpa, pudirniyuq kamachikuqmi rin kutimuq kay pachaman. Chayshina shamuptinmi, yumbay chay mana kriyiqkunaqa paypa

ñawpanmanda wichukudu rinllapa kaq, tukuy tyimpu chinganallapa. Piru yumbay noqanchiqkunaqam ancha kushikushpa, kunyalla payta rinchiqllapa alabaq. Chaqa yach'achishuptiymi, qamkunapis Siñurninchiqpi kriyishqallapa kangi. Chaymi qamkunapis pullayllapa paytaqa ringillapa alabaq.

11 Chayraykum noqaykunaqa kutin kutin Tayta Dyusman mañakunillapa, ancha allita kawsanaykillapa, payqa qamkunapaq ninambaq: "Kushikunim chay akrashqay wambraykuna shumaqta kawsaptinllapa", nishpa. Mañakunipis, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi allita yuyakushpa, paypaq shumaqta yach'achikunayki. 12 Chayshina qamkuna kawsaptikim, rikashuqkunaqa Siñurninchiq Jisukristuta rinllapa alabaq. Chaymi chay Siñurninchiqqa qamkunatapis rin alabashuq. Chaqa Tayta Dyusmi, Churin Jisukristupis ancha allin kashpa, rin yanapashuqllapa, chayshina shumaqta kawsanaykillapa.

2

Suq ancha uchayuq runam rin shamuq

1 Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisukristu kutimuptinqam, paywan rinchiq tandakaq. Chayri yush'ayku 2 yumbay jwisyuykiwan allita yuyayllapa. Amar kriyiyllapachu nishuptinllapa: "Dyuspaq rimaqmi niwashqallapa: Kay pachapinash Siñurninchiqqa", nishpaqa, ni nishuptinllapa: "Kaypinash Jisukristuqa", nishpa, ni mayqan nishuptinllapa: "Pablum suq kartambi niwashqa: 'Kaypinash Jisukristuqa' ", nishpapis. Chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni manchayllapachu. 3 Chay llullakuqkuna ingañashuyta munaptinllapapis, ama ch'askiyllapachu. Chaqa Jisukristu manaraq kutimuptinmi, puntata achka runakuna Dyuspa duktrinanmanda akrakashpa, Siñurninchiqta rinllapa kuntraq. Chay diyakunapim rin rikarimuq suq ancha uchayuq runa. Piru paytaqam Tayta Dyusqa sintinsyashqana chinganambaq. 4 Chay uchayuq runaqam ancha palanganuyashpa rin ch'iqniq Tayta Dyusta, tukuy laya amitukunatapis, yumbay runakuna paytalla aduranallapa. Chaymandaqam Jirusalimbi Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, Dyusshina rin kamachikuq. Ashwambam rin niq: "Noqam kani Dyusqa", nishpa.

5 Ima, ¿manachu yuyangillapa pullayki kashpa chay nishushqaytaqa? 6 Kanan qamkunaqam yach'angillapana: Pim arkaykan chay uchayuq runata, amaraq rikarimunan, nishpa. 7 Kanangunaqam chay ancha uchayuqqa pakakushpalla, runakunataqa dañachiykan. Chaqa chay arkakuqqam manaraq dijanchu rikarimunanqa. Piru suq diyam chay arkakuqqa runakunapa ch'awpinmanda rin ashuq. 8 Chaymandaraqmi chay uchayuqqa rin rikarimuq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisus shamushpa, samayninwanlla rin wanchiq. Llipyayninwanmi rin chingachiq chay uchayuqtaqa. 9 Piru manaraq wanchiptinqam, chay uchayuq runa shamushpaqa, dyablu yanapaptin, achka siñakunata, milagrukunata rin ruraq ingañakunambaq. 10 Chaymi ancha malu kashpa, tukuy laya llullangunawan rin ingañaq Jisukristupi mana munaq kriyiqkunata. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu allip kaqta kriyiyta washakananqa. Chaymi rinllapa chingaq. 11 Chayraykum Tayta Dyusqa paykunataqa rin dijaq, chay uchayuq llullakuqta kriyinanllapa, 12 chayshina chinganallapa. Chaqa mana allip kaqkunata kriyishpa, achka laya uchakunata rurashpam, rinllapa kawsaq.

Akradum kanchiqllapa washakananchiq

13 Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq ancha kuyashungillapa. Kanan noqaykunaqam Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. Chaqa Dyusmi qamkunataqa unaymandapacha akrashushpa, Santu Ispiritunda qoshushqa, bidaykillapata kambyanambaq. Chayshina paypaqlla kashpa, allip kaqpi kriyiptikillapam, rin washashuq. 14 Noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishuptiymi, Dyusqa qamkunata qayashurqan, paypi kriyinaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu llipyashpa syilumanda shamuptinqa, qamkunapis pullanna kashpa, ringillapa llipyaq.

15 Masitakuna, noqaykuna parlachishushpa, kartakunata kach'amushpam,
yach'achishushqa kani Jisukristupaq. Chay nishushqaykunatar mana shaykuq tukuy
shunqo sigiyllapa. 16 Mañakunillapam, Siñurninchiq Jisukristu, Tayta Dyuswan ancha
allin kashpa, ancha kuyashushpa, tukuy tyimpupaq kunswilashushpa, 17 shunqoykipi
animachishunan, Dyuspi allita kriyishpa, allitalla rurashpa, allitalla rimashpa
kawsanaykillapa.

3

Dyusmanri mañakuyllapa noqaykunapaq

1 Masitakuna, kay kartata manaraq ushyashpam, rrugaykillapa Dyusman mañaku-
naykillapa, noqaykunapaq, Siñurninchiq nishqanda tukuy maypi utqa atinayllapa
yach'achikuyta, chay yach'achikushqayta kriyiqkuna qamkunashina Dyusta alabanan-
llapa. 2 Mañakuyllapar, malu, saqra runakunamanda Siñurninchiq washawananllapa.
Chaqa manam yumbay runakunaqa Dyuspi kriyinllapachu. 3 Piru Siñurninchiqmi ancha
allin, ancha kumplidu. Chaymi qamkunata rin yanapashuq, mas allita paypi kriyi-
nayki, ama dyablu binsishunanllapa. 4 Chaymi Siñurninchiq yanapawaptin, qamkunapi
yuyakunillapa: Kay kartaypi nishushqaytam kasuykangi. Chayshinallam ringillapa kasuq,
nishpa.
5 Kanan Siñurninchiq qamkunata yanapashunqa intyindinaykillapa: Dyusmi ancha
kuyawanchiq, nishpa. Yanapashunqapis Jisukristushina mana shaykuq Dyuspaqlla
kawsanaykillapa.

Allitar trabajashunllapa

6 Masitakuna, wakin kriyiq masinchiqkunaqam mana munanllapachu trabajayta.
Manam munanllapachu kasuyta chay nishushqaytaqa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa
shutimbi kamachiykillapa, chay mana kasukuq qella runakunamanda akrakanaykillapa.
7 Chaqa qamkuna kikikim noqaykunataqa riqsiwangillapa. Manchu pullayki kashpaqa,
mana qella kashpachu trabajarqayllapa. Chayri noqaykunashina qamkunapis trabajayl-
lapa mantyinikanayki. 8 Chaqa manam ni pipa mikunanda dibaldillaqa mikurqayllapachu.
Ashwanmi punchawnindin, tutapnindin ancha trabajarqayllapa umbi umbi, ama ni
mayqannikita mikunapaq piñachishunaypaq. 9 Awnki dirichuyuq kashpapis mikunata
mañashunaypaq, mana nimatapis qamkunata mañashurqaychu. Ashwanmi trabajarqayl-
lapa, rikawashpa, qamkunapis chayshina trabajanaykillapa. 10 Pullaykillapa kashpam, kay
liyta qoshurqaqllapa: "Suq mana munaq trabajaq ama mikunqachu", nishpa.
11 Chaqa niwashqallapam: Wakinnikiqash mana munashpachu trabajayta,
mitikungillapa suqkunapa kusasninman, nishpa. 12 Chay qellakunatam Siñurninchiq
Jisukristupa shutimbi kunashpa kamachinillapa, amana qellakuna kanambaq; ashwan
trabajashpa mantyinikanambaq.
13 Masitakuna, ama shaykuyllapachu Dyus munashqanda rurashpa. 14 Mayqan runa
ichu warmi kay kartaypi nishushqayllapata mana kasuptinqa, apuntayllapa: Pim chay
mana kasukuq, nishpa. Chayshina rurashpaqar, amana paywanqa tandakayllapachu,
penqakunambaq. 15 Piru amar paytaqa ch'iqniyllapachu. Ashwanri masaykitashina
kuyashpa kunayllapa.

Pablum napaykukushpa dispidikarqan

16 Kunswilawaqninchiq Siñurninchiq kikinri tukuy tyimpupi yanapashunqallapa, ama
nimatapis manchashpachu kawsanaykillapa. Chay Siñurninchiqqa yumbaynikiwan
kanqa.
17 Noqa Pablum kikiy makiywan iskibriykillapa kay napaykuta. Kayshinam iskibrishpa,
firmani yumbay kartaykunata. 18 Siñurninchiq Jisukristu qamkunata ancha kuyashushpa
tukuy imapi yanapashunqallapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TIMUTIYUMAN (1 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Timutiyuqa? Payqam wambra runa kaptinraq, Jisukristupaq yach'achikunan numbrarqanllapa. (Liyishun Ichus 16.1-3.) Pabluqam Timutiyutaqa riqsirqan chay llaqta Listra shutiqpi. Timutiyupa taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. Piru mamanqam Isrrayilmanda karqan. Timutiyupa maman agwilambismi Jisukristupi kriyiqkuna karqanllapa. Chaymi Timutiyutaqa Jisukristupaq yach'achishqallapa karqan takshita kashqanmandapacha. Timutiyuqam Pablupa pullan puriq, Jisukristupaq yach'achikushpa. Chayshinam ishkandin ch'ayarqanllapa Ifisu llaqtaman. Chay atun llaqtapim Pabluqa Jisukristupaq achka tyimputa yach'achikurqan. Chaymandaqam Pabluqa suq lugarmanna munashpa riyta, Timutiyutana dijarqan chay Ifisupi, kriyiq masingunata yach'achinambaq. Masta yach'ananchiq Timutiyupaq, liyishunllapa: Ichus 17.14-15; 18.5; 19.22; 2 Timutiyu 1.5; 3.15; Filipinsis 2.19-22; Ibriyus 13.23.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushpapis, mana nunka Timutiyutaqa qonqarqanchu. Chaymi kay kartataqa iskibrirqan Timutiyuta kunashpa, yach'achikushpa, allita kwidanambaq kriyiq masingunata.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Pabluqam kay kartapiqa ancha kunarqan kayshina:

1 Tim 1.1-20 niwanchiqllapa Pablu Timutiyuta kunashqambaq, mana baliq yach'achikuqkuna ama ingañanambaqllapa.

1 Tim 2.1-15 niwanchiq, Dyusman mañakushpa, shumaqta adurananchiq.

1 Tim 3.1-16 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunapa kamachikuqninguna kayshina kawsanqallapa, nishpa.

1 Tim 4.1-16 niwanchiq, wakinqam Jisukristumanda rinllapa akrakaq; piru Jisukristupaq yach'achikuqkunaqa allita rurashpa, kawsanqallapa, nishpa.

1 Tim 5.1-25 niwanchiq, biyudakunata yanapananchiq, yach'achikuqkunata shumaqta kasunanchiq.

1 Tim 6.1-21 niwanchiq, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, imanchiq kaqwan kuntintakashpa, dyabluta binsinanchiq.

Pablum napaykurqan Timutiyuta

1-2 Kuyashqay Timutiyitu, noqa Pablum kay kartata iskibrishpa kach'ayki. Chaqa Washadurninchiq Dyus, Churin Jisukristuwanmi akrawashpa, kamachiwarqan, paypa apustulnin kanaypaq. Chay Siñurninchiqpi yuyakushun: Paymi washawanchiq, nishpa. Chaymi qamqa Timutiyitu, Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyishqaykirayku, noqapa lijitimu wambrayshina kangi. Chaymi kananqa iskibriyki kay kartata. Taytanchiq Dyusman Churin Jisukristumambis mañakuni, llakipashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykipaq.

Llullakuqkunata ama kriyiyllapachu

3 Manchu Timutiyu, Masiduña llaqtaman rinay diyaqa rrugashurqaq, chay Ifisu llaqtapi kidanaykipaq, kriyiq masinchiqkunata kwidashpa. Chaqa chaypim nishurqaq chay wakin runakunata kamachinayki, ama suq laya duktrinakunata yach'achikunan. 4 Kayshinapis kunay paykunata, ama ancha yuyananllapa yanqa mana ushyakaq isturyakunapi, ni unay agwilungunapa shutingunapi. Chaqa yumbay chaykunaqam yanqa anyanakunanchiqlla balin. Manam ni ashlita yanapawanchiqchu, allita kriyishpa, Dyus munashqanda rurananchiqllapaqa.

[5] Chayshinam kamachiykillapa, ama nima maluta rurashpa, ashwan limpyu shunqoyuq
kashpa, Dyuspi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakunayki. [6] Piru wakingunaqam
kay allin yuyaykunata dijashpa, paykunapura yanqa anyanakunllapa. [7] Chaqa mu-
nanllapam ancha yach'ayniyuq kayta, Dyus nishqanda yach'achikunan. Piru manam
intyindinllapachu ni paykuna kikin yach'achikushqanda.
[8] Piru noqanchiqqam yach'anchiq: Dyuspa liyningunam ancha allin, pay munashqan-
shina chay liyningunata intyindiptinchiq, nishpa. [9] Chayri allita intyindishun: Dyusqam
mana rurarqanchu chay liyningunataqa, allin runakunata kastigananqa. Ashwanmi
liyningunata rurashpaqa, kamachikurqan kastigananllapa wapu rrispundungunata, mana
uyakuqkunata, Dyusta mana aduraqkunata, uchayuqkunata, Dyusta burlaqkunata, allin
duktrinata kuntraqkunata, taytanda mamanda wanchiqkunata, yumbay matansyirukunata, [10] chay mana rrispitunwan puñuqkunata, ullqopura warminwanshina puñuqkunata,
runa masinda suwakushpa randikuqkunata, llullakuqkunata, tukuy chay "purdyusitu"
nishpa llullakushpa juraqkunata. Kanan wakingunaqam Dyuspa duktrinanda kuntranl-
lapa. Chaymi tukuy chay kuntraqkunapaqpis Dyusqa rurarqan liyningunataqa. [11] Chaymi
chay ancha allin Tayta Dyus mingawashqa, yach'achikunay paypa chay ancha llipyaq
shumaq nutisyanda.

Tayta Dyusta pagikushunllapa

[12] Chaypaqmi ancha pagikuni Siñurninchiq Jisukristuta. Chaqa payqam ancha yana-
pawashqa, allita paypi kriyishpa, paypaq trabajanaypaq. Chaymi tariyayta qowashqa,
paypaq yach'achikunay. [13] Ancha malu kaptiypismi, Dyusqa ancha llakipawarqan.
Chaqa unayqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, paypa kuntranda rimashpa, paypi
kriyiqkunata qesachashpa, ancha wapuyashpa kawsarqay. Piru Dyusqam ancha allin
kashpa, ancha wapu kaptiypis, llakipawarqan. Chaqa noqaqam mana yach'arqaychu:
Pim Jisukristu, nishpa. [14] Piru Siñurninchiq Jisukristuqam ancha allin kashqa. Chaymi
ancha yanapawashqa, tukuy shunqo paypi kriyishpa, Tayta Dyusta, runa masiykunatapis
kuyashpa kawsanaypaq.
[15] Chaqa kayqam ancha allip. Manam nima llullachu. Chaymi ancha balin yum-
bay kriyinanllapa: Jisukristum syilumanda shamurqan kay pachaman, uchayuqkunata
washawananchiqllapa. Kanan yumbay chay uchayuqmandaqam noqa mas uchayuqqa
karqay. [16] Piru Dyusmi llakipawashpa washawarqan, chay manaraq kriyiqkuna ninan-
llapa: "Rikay, Jisukristuqa ancha allin kashpa, chay uchayuq Pabluta pirdunashqa",
nishpa. Chaymi paykunapis kananqa rinllapa animakaq, Jisukristupi kriyinanllapa,
washakashpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsananllapa. [17] Chayrayku Tayta Dyusta tukuy
tyimpu alabashun. Chaqa payqam mana nunka wañushpachu, tukuy tyimpu kamachikun.
Ancha yach'ayniyuqmi. Paytaqam mana pipis atinchu rikayta. Chaqa payllam Dyusqa.
Chayshina kanqa.
[18-19] Ijitu Timutiyu, rrugaykim kay kamachishushqayta kasunayki. Chaqa Tayta Dyusmi
paypaq rimaqkunata qambaq rimachirqan: "Timutiyush Dyusta ancha allita kasushpa rin
kawsaq", nishpa. Chay nishqanda yuyashpa, allin suldadunshina kashpa, dyabluta binsiy.
Allin yuyayniyuq kashpa, Jisukristupi mana shaykuq kriyiy, paymanda ama akrakanayki.
Piru wakingunam mana allin yuyayniyuq kashpa, Jisusmanda akrakashpa, manana payp-
iqa kriyinllapachu. [20] Chayshinam Iminiyu Alijandruwan Siñurninchiqmanda akrakarqan-
llapa. Chaymi paykunataqa dyabluta intrigashqa kani, yach'akunanllapa, amana Dyusta
kuntrashpa rimananllapa.

2

Dyusman kayshina mañakushun

[1] Puntatam kunaykillapa, Tayta Dyuswan parlashpa pagikushpa, mañakunanchiq, yum-
bay runata warmita yanapanambaq. [2] Mañakushumbis Dyusman gubyirnukunapaq, tukuy
awturidarkunapaq, paykuna shumaqta kamachikunambaq. Chayshinam noqanchiqkuna
shumaqta rinchiqllapa kawsaq, Dyusta ancha allita kasushpa, tukuy imapi ancha allita

rurashpa. [3] Washadurninchiq Dyustam ancha gustan chayshina kawsananchiq. [4] Chaqa
payqam munan, yumbay runakuna, warmikuna paypi kriyishpa, washakashpa, allip kaqta
intyindinanllapa. [5] Suq Dyusllam kan. Chayshinallam suq abugadulla kambis, runaku-
nata Dyuswan alliyachinambaq. Chay abugadunchiqqam allip runa Jisukristu. [6] Chay
Jisukristum intrigakarqan wanchinanllapa, paypi yumbay kriyiqkunapaq yawarninda
pagarakushpa, washawananchiq. Chaymandaqam munashqan tyimpupi Dyusqa in-
tyindichiwarqanchiq: Qamkunatam munani washashuyllapata, nishpa. [7] Chaymi Tayta
Dyusqa numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kanaypaq, chay mana isrraylinu kaqku-
nata allip kaqta yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyinanllapa. Noqapismi paypi allipta
kriyishpaqa, allip kaqtalla niykillapa, manam nimata llullakushpachu.

[8] Chaymi munani tukuy lugarpi tiyaq runakuna limpyu shunqoyuq kashpa, ama
nimapaq piñakushpachu ni anyanakushpachu, makingunata anaqman alsashpa, Dyusman
mañakunanllapa. [9] Warmikunanataq mudakushpaqa, sujitakashpa, umildi purinqallapa.
Amar palanganaqa kanqallapachu. Amar ni aqchanllapata kusasnachishpa ñaqchan-
qallapachu. Amar ni llipyaq ch'aniyuq uruta, ni perlaskunata rurakunqallapachu.
Ni chay ch'aniyuq mudanakunata rurakunqallapachu. [10] Ashwanri paykunaqa allita
rurashpa, bidanllapata shumaqyachinqa. Chayshina ruranqallapa yumbay warmi "Dyus-
tam adurani" niqkunaqa. [11] Runakuna yach'achikuptinqa, warmikunaqa rrispitakushpa,
uyarap (uyara) shumaqta uyanqallapa. [12] Yumbayniki tandakaptiki Dyusta aduranaykiqa,
warmikunaqa ama runakunata yach'achinqachu ni kamachinqachu. Ashwanri paykunaqa
shumaqta uyakunqallapa. [13] Chaqa Dyusqam puntata chay punta runa Adanda rurar-
qan. Chaymandaqam chay punta warmi Ibata rurarqan. [14] Yach'anchiqpismi: Manam
Adandachu chay dyabluqa ingañarqan. Ingañarqanqam warmin Ibata. Chaymi chay
warmiqa dyabluta kasushqanrayku uchayuqna kidarqan. [15] Piru warmiqam Jisukristupi
allipta kriyishpaqa, suqkunata kuyashpa, allitalla rurashpa, allin jwisyunwan kawsashpa,
wambrangunata qeshyashpa, rin washakaqqa.

3

Ubispukuna kanambaqqa, shumaqta kawsanqa

[1] Alliptam niyki, suq kriyiq masinchiq ubispu karguyuq munashpa kaytaqa, ancha allin
karguyuq munan kayta. [2] Piru chay ubispuqa ancha shumaqta kawsanqa, ama pipis
nimapaq atinambaq anyayta. Suq warmiyuqlla kanqa. Ama kusas mañaqa kanqachu;
ashwan sujitakanqa. Allin jwisyuyuq, ancha rrispitadu kanqa. Wasinman ch'ayaqkunata
shumaqta ch'ayachishpa, pusadata qonqa. Ancha allin yach'achikuqpis kanqa. [3] Ama
ni mach'anqachu, ni suqkunata bullata maskanqachu. Ama qellayraykuqa ingañakun-
qachu. Ashwan ancha allin, ancha umildi kanqa yumbaywan. Ama qellaypaqllachu
kanqa. [4] Wasimbi yumbay tiyaqkunata yach'anqa shumaqta kamachiyta. Churingunata
yach'achinqa, kasukushpa, rrispitakushpa kawsananllapa. [5] Chaqa suq runa kikin wasimbi
kaqkunata mana atishpa shumaqta kamachiytaqam, mana atinmanchu allita kwidayta
Dyuspi achka kriyiqkunataqa. [6] Chayri chay ubispuqa ama suq chayraq kriyiqqa kanqachu.
Chaqa mushuq kashpakish, palanganuyashpa, dyablupa trampambi ishkinman, paypis
dyablushina kastigadu kanambaq. [7] Kanan chay mana kriyiqkunapa ukumbipis ancha
allin kanqa, chay ubisputa rrispitashpa, shumaqta paypaq rimananllapa. Chayshina
yumbaywan shumaqta kawsashpaqam, mana rinchu ishkiq dyablupa trampambi, ama
penqakunambaq.

Dyakunukuna kanambaqqa shumaqta kawsanqa

[8] Chayshinalla dyakunukunapis allin famayuq runakuna kanqallapa. Nishqanda
kumplinqallapa. Ama mach'anqallapachu. Ama runa masinda ingañanqallapachu,
qellayta gananannllapaqa. [9] Ashwanri Jisukristu yach'achikushqanda allita kriyinqallapa.
Chayshina allitalla rurashpa kawsanqallapa, limpyu shunqoyuq kashpa, ama nimapaqpis

penqakunanllapa. [10] Piru manaraq paykunata numbrashpa, puntata ancha allita riqsiyl-
llapa: Allin runa ichu mana, nishpa. Mana nima mala famayuq kashpaqa, atinllapa
dyakunukuna kayta. [11] Chayshinalla kanqa dyakunisa warmikunapis. Allin famayuq kan-
qallapa. Ama washa rimaykunachu kanqallapa. Ama kusas mañata rurashpachu kawsan-
qallapa; ashwanri sujitakanqallapa. Allin yuyayniyuq kashpa, tukuy imapi kumplin-
qallapa. [12] Chay dyakunukunaqa suq warmiyuqlla kanqallapa. Yach'anqallapa allita
kamachiyta wambrangunata, wasimbi yumbay kaqkunatapis. [13] Chaqa chay dyakunukuna
allita trabajaptinmi, suqkuna ancha rinllapa rrispitaq. Allin famayuq kashpaqam, mana
nimatapis manchashpachu, ashwan Jisukristupi yuyakushpa, allita rinllapa yach'achikuq
paypaq.

Kananqam kay pakadu duktrinata atinchiqna yach'ayta

[14] Ancha utqanam munani shamuyta watukushuq. Piru kay kartatam kananqa iskib-
riyki, [15] mana utqa shamuptiy, allita yach'anayki imashinam shumaqta kawsashun Dyuspi
kriyiq masinchiqkunawan, nishpa. Chaqa Tayta Dyuspi yumbay kriyiqkunaqam paypa
ilgisyan. Chay ilgisyanqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikunchiq, chay ingañakuqku-
nata binsinanchiq. [16] Chaqa allibri trabajus kashqa, runakuna intyindinan imashina Tayta
Dyus munashqa washawayninchiqta. Piru chay pakadu kashqanqam kayshina:

Dyusmi kwirpuyuq runapaq tikrakashpa, kay munduman shamurqan.
Chaymi Santu Ispiritun nirqan: "Allipshi Jisukristuqa Dyuspa Churin mana nima
uchayuqchu", nishpa.
Anjilkunapismi paytaqa rikarqan.
Paypi kriyiqkunam suq nasyungunapi yach'achikushqa.
Chaymi tukuy maypi paypi kriyishqallapa.
Pay kawsamuptinmi, luryapi ch'askirqanllapa.

4

Wakinqam Jisusmanda rinllapa akrakaq

[1] Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha klaruta nin: Ultimu tyimpupiqash dyablukun-
aqa wakin runata warmita ingañashpa, suq laya duktrinakunata rin yach'achikuq.
Chayshi wakin runa, warmi Jisukristupi kriyishqanmanda rin akrakaq. [2] Chay llul-
lakuq yach'achikuqkunaqam shiminllapawanlla Dyusta kasunllapa. Paykunaqam ancha
uchayuq kashqanrayku, jwisyunda pyirdishqa. Chaymi manana yach'anllapachu: Imam
alli, imam mana allichu, nishpa. [3] Chay llullakuqkunaqam suqkunata kamachin, ama
kasarananllapa, ama wakin mikunakunata mikunanllapa. Piru Tayta Dyusmi chay miku-
nakunataqa rurashqa, paypi kriyiqkuna, allip rimayninda yach'ashpa, payta pagikushpa,
mikunanchiqllapa. [4] Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqanqam ancha allin. Chaykunata
ch'askishpa, Dyusta pagikushpam, mana nima mikunata atinchiqchu disprisyayta. [5] Chaqa
Dyuspa Santu Librunda liyishpa, Dyusman mañakuptinchiqmi, payqa chay mikunataqa
limpyutana dijan mikunanchiqllapa.

Jisuspaq yach'achikuq kayshina kanqa

[6] Kay nishushqayta kriyiq masinchiqkunata qam yach'achishpaqam, Jisukristupa allin
yach'achikuqnin kangi. Chayshina paypa shumaq duktrinanda allita kasuptikiqam, chay
duktrinanqa allin mikunashina rin yanapashuq, Dyuspi mas allita kriyinayki. [7] Piru mana
kriyiq runakuna pandashqan kwintitungunata yach'achishuptinqa, amakish kriyingichu.
Ashwanri tukuy jwisyuykiwan masta masta Dyusta kuyay. [8] Kwirpunchiq mas jwirsayuq
kanambaqmi, ancha balin shayku shayku ijirsisyuta ruranchiq, ¿manachu? Piru
mastam balin shayku shayku yach'akunanchiq, Dyusta mas allita kuyashpa, sirbinanchiq.
Chaqa ancham balin kay bidapaq suq bidapaqpis. [9] Chay nishushqayqam allip. Chayri
yumbay kriyinqallapa. [10] Chayraykur Tayta Dyuspi yuyakushpa, noqanchiqkunaqa paypaq
ancha trabajanchiq, suqkuna musyawaptinchiqpis. Chaqa Dyusninchiqqam wañushqa,
yumbayta washawananchiqllapa. Piru mastam rin washawaqninchiq paypi kriyiqkunata.

[11] Yumbay chay nishushqaykunatar yach'achikuy y kamachikuy. [12] Amar dijakaychu
ni pipis disprisyashunambaq, wambra runaraq kashqaykiraykuqa. Ashwanri shumaqta
rimashpa, allitalla rurashpa kawsay. Runa masinchiqkunata kuyashpa, tukuy ispiri-
tuykiwan Dyuspi yuyakuy. Allita Jisukristupi kriyishpa, ama nima maluta ruraychu,
kriyiq masinchiqkuna rikashushpa, qamshina kawsananllapa. [13] Piru shamunaykaman,
qamqa Dyuspa Santu Librunda yumbaypa ñawpambi liyishpa, kriyiq masinchiqkunata
animachiy. Kanan paykunata shumaqta yach'achiy Jisukristupaq. [14] Yach'achikuq
ansyanukuna makingunata sawaykiman ruraptinllapam, Dyusqa pudirninda qoshushqa,
paypaq allita trabajanayki. Chayri ama qonqaychu chay ch'askishqaykita ni chay
uyashqaykita, Dyuspaq rimaqkuna qambaq rimaptinllapa.
[15] Yumbay nishushqaytar ruray, ama nimata qonqashpachu, rikashuqkuna
yach'anambaq: Chay Timutiyum Tayta Dyusta allita kasushpa, kawsan, nishpa.
[16] Piru allita kwidakay, ama pandashpachu, allin jwisyuykiwan yach'achikunayki.
Ama disanimakashpachu, ashwan tukuy chay yach'akushqaykita kasushpaqam, ringi
washakaq. Chayshina shumaqta kawsaptikim, chay rikashuqkunapis yach'achishqaykita
kasushpa rinllapa washakaq.

5

Shumaqta kawsashun yumbaywan

[1] Amar anyaychu mayur runakunataqa; ashwan taytaykitashina shumaqta kunay.
Wambra runakunatapis masaykitashina shumaqta kunay. [2] Mayur warmikunatapis
mamaykitashina kunay. Chinakunatapis panikitashina kunay, ama nima maluta yuyash-
pachu.
[3] Chay mana nimayuq mana aylluyuq biyudakunata yanapay. [4] Piru suq biyuda
wawayuq, willkayuq kaptinqa, paykuna yach'akunqallapa mamanda taytanda kwidayta,
ama padisinambaq. Chaqa paykunataqam maman taytan takshanmandapacha kri-
yarqan. Chaymi paykuna taytanda, mamanda yanapaptinqa, ancha alli Dyuspaqqa.
Chaqa paytaqam ancha gustan. [5] Piru suq allip biyuda mana nima aylluyuqqam tukuy
shunqo Dyuspilla yuyakun mantyinikanambaq. Punchawnindin, tutapnindinmi Dyus-
man mañakushpa kawsan. [6] Piru suq biyuda banduliraqam wañushqashinana. Chaqa
kwirpunllanam kawsaykan. [7] Chayri yumbay kaykunata kamachikuy, allita rurashpa
kawsaptinllapa, ama pipis nimapaq anyanambaq. [8] Piru ayllungunata mayqan mana
yanapaqqa ichu kikin familyangunata mana mantyiniqqam Jisukristupi kriyishqandaqa
ñigaykanmanshina. Chaqa chayshina mana yanapashpaqam, mas fiyuta ruraykanllapa
chay mana kriyiqkunamandaqa.
[9] Biyudakunapa listambi suq biyudata apuntanayki, kriyiq masingunamanda mantin-
syunninda ch'askinanqa, payqa 60 watayuqmanda anaqman kanqa. Suq qosayuqlla
kashqa kanqapis. [10] Wawangunata uywashqa kaptin, allin shunqonwan kriyiq masin-
gunapa ch'akinda mayllashpa yanapakushqa kaptin, bisitangunata kuyashqa kaptin,
ñakaqkunata yanapashqa kaptin, tukuy ima allikunata rurashqa kaptin, apuntay chay
biyudakunapa listambiqa.
[11] Piru chay wambra biyudakunata ama chay mayur biyudakunapa listambiqa apun-
taychu. Chaqa paykunakish ufrisishpa Jisuspaqllana trabajayta, kwirpumba gustun-
dalla munashpa rurayta, Jisukristumanda akrakashpa, munanmanllapa runayuq kariyta.
[12] Chayshinaqam uchayuqna rinllapa kidaq. Chaqa ufrisishpa Dyuspaqlla trabajay-
taqam, mana rinllapachu kumpliq. [13] Ashwan wasin wasin purishpach'i, qellakunapaqna
tikrakanman. Kanan washa rimaykunapaq, mitikucharapaq tikrakanmanllapa. Yanqa
mana kaqkunata rimashpa purinmanllapa. [14] Chaymi munani chay wambra biyudakuna
mushuqmanda kasararishpa, wambrayuq kanambaq, wasinllapapi wawangunata shu-
maqta kamachinambaq. Chayshina ruraptinllapam, kuntrawaqninchiqkuna mana ima-
paqpis atinqallapachu anyawayninchiqta. [15] Piru wakin biyudakunaqam Jisukristumanda
akrakashpa, dyablu munashqandana ruraykanllapa.

16 Kriyiq masinchiqkunapa ayllumbi biyudakuna kaptinqa, paykunalla mantyininqa.
Ama dijanqallapachu kriyiq masinchiqkunapa kwintanqa. Chayshinam chay suq kriyiq
masinchiqkuna atinqallapa yanapayta chay mana aylluyuq biyuditakunata.
17 Yach'achikuq ansyanukuna allita kwidaptin kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq shu-
maqta yach'achikuptinqa, paykunataqa ancha rrispitashpa, mas ufrindata qoyllapa.
18 Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Animalkunawan trillakushpaqar ama shi-
minda wataychu, ama mikunanqa". Nimbismi: "Suq trabajaqqam dirichuyuq, pagunda
ch'askinambaq", nishpa. (Chayshinallam Dyuspaq trabajaqpis dirichuyuq, ufrindata
ch'askinan mantyinikanambaq.)
19 Mayqan runa suq yach'achikuq ansyanuta tumbashpa rimaptinqa, ama kasuychu,
mana kaptin ishkay ichu kimsa tistigukuna. 20 Piru uchanda mana dijaqkunata yum-
baypa ñawpambi anyay, suqkunapis manchashpa, ama uchata ruranambaq. 21 Yumbay
chaykunata ruranaykipaqmi kamachiyki Taytanchiq Dyuspa, Siñurninchiq Jisukristupa,
tukuy akrashqan anjilningunapa ñawpambi. Piru chay nishushqaykunatar yumbaywan
igwaltalla ruray, ama pitapis sawachashpachu.
22 Kanan mayqanda munashpa numbrayta yach'achikuq ansyanu kanambaqqa, allitaraq
rikay: Tukuy imapichu Dyusta allita kasuykan ichu mana, nishpa. Chaqa mayqandapis
utqa numbrashpakish, mana allita ruraptin, qambis uchayuq kangiman. Chayri tukuy
imapi allitalla ruray, ama nima laya uchayuq kanayki.
23 Pach'ayki kutin kutin nanaptinqar, ashla binuta upyay. Ama yakutallaqa upyaychu.
24 Wakimba uchangunapaqqam ancha klaruta atinchiq yach'ayta kay mundupilla. Piru
wakingunaqam manashinalla uchakunata ruranllapa. Chay pakadu uchangunapaqqam
jwisyu diyapiraq rinchiq yach'aq. 25 Chayshinallam achka allin runakunapaqpis atinchiq
yach'ayta: Allitam ruraykan, nishpa. Piru wakin allita ruraqkunapaqqam manaraq
yach'anchiqchu. Piru suq diyaqam rinchiqna yach'aq. Chaqa manam tukuy tyimpuqa
pakaduchu rin kaq.

6

1 Mayqan kriyiq masinchiqkuna, randishqa kriyadukuna kashpaqa, patrunninda allita
kasunqa, ama suqkuna rimanambaq: "Chay kriyadukunaqam mana baliq Dyusnimbi,
mana baliq duktrinambi kriyinllapa. Chaymi patrunninda mana kasunllapachu", nishpa.
2 Ichu patrunninllapa Jisukristupi kriyiqkuna kaptinqa, mas allita kasushpa yanapanqal-
lapa, kriyiq masinguna kashqanrayku. Chayshinar, Timutiyitu, kriyiq masinchiqkunata
yach'achiy.

Tayta Dyuspi allita kriyishpa, kuntintakashun imitanchiq kaqwan

3-4 Suq runa Siñurninchiq Jisukristupa duktrinanda mana yach'achikushpachu, ashwan
pay yanqa yuyashqanda yach'achikushpaqam, mana nimata yach'anchu. Suq palan-
ganullam chay laya yach'achikuqqa. Ancha malu kustumbriyuq kashpam, suqkunawan
yanqakunata ancha riman: Kayshinam. Manam chayshinachu, nishpa. Kanan payku-
napuram imbidyanakun, piñapanakun musyanakun. Manam ni pipaqpis yuyakunchu:
Allin runam nishpaqa. 5 Chay laya runaqam ancha malkriyadu, mana jwisyuyuq, pirbirsu
yach'achikuqkuna. Chaymi mana yach'anchu: Imam allip, imam mana allipchu, nishpa.
Chaqa tukuy diyam anyanakushpa kawsanllapa. Yuyanllapam: Suqkunata Jisuspaq
yach'achishpaqach'i, achka qellayta atini ganayta, nishpa. Chayri yumbay chay laya
runamandaqa akrakay. 6 Piru Jisukristupi kriyishpa kawsaptinchiqmi, Dyusqa ancha rin
kushichiwaqninchiq, allin furtunayuq kaqshina kushikunanchiq; piru kuntintakaptinchiq
imitanchiq kaqwan; manaqa manam. 7 Chaqa nasishqanchiq diyapim mana nimata
kay mundumanqa apamurqanchiqchu. Chayshinallam wañushpapis, mana nimatapis
rinchiqchu apaq. 8 Chayri mikunitayuq, mudanitayuq kashpaqa, chay kaqsituwanlla
kuntintakashunllapa. 9 Piru chay tukuy imata munaqkunaqam das ishkin dyablupa
trampangunaman. Chaymi das ishkishpa, mana baliq yuyayningunata kasushpa, ancha
dañakanllapa, chinganambaq. 10 Chaqa ancha munashpa qellaytaqam, tukuy ima mana

allikunata ruranllapa. Chaymi wakin kriyiq masinchiqkunaqa qellayta ancha munashpa,
Jisukristumanda akrakashpa, ancha padisishqallapa.

Jisuspi yuyakushpar, binsishun dyabluta

[11] Piru qam Dyuspaq yach'achikuq kashpaqa, tukuy ima mana allikunamanda ashuy.
Tukuy bidaykipi allitalla rurashpa, Dyusta kuyashpa, paypi yuyakushpa, suqkunata kuyay.
Yumbayta agwantashpar, tukuy shunqoykiwan umildi kay. [12] Chaqa qamqam Timutiyitu,
achka runapa warmipa ñawpambi Jisukristupi kriyishqaykita rimashqa kangi. Chaymi
chay uyashuqkuna tistiguykikuna. Chayshina Jisuspi allita kriyishpar, pilyapishina
binsiy dyabluta. Chaqa Dyusmi qayashushpa, ufrisishushqa, tukuy tyimpu pullan
kawsachishunambaq. [13] Chaymi kananqa Dyus tukuy imata kawsachikuqpa ñawpambi,
Jisukristupa ñawpambi kamachiyki chay nishushqayta kasunayki. Chaqa Jisukristuqam
Pilatupa ñawpambi kashpa, ancha klaruta allip kaqtalla rimarqan. [14] Timutiyitu, yum-
bay kamachishushqayta kasuway, ama nimata kambyashpachu Siñurninchiq Jisukristu
shamunangaman, ama pipis anyashunambaq. [15] Chaqa Tayta Dyus siñalashqan tyimpupim
Churin Jisukristuqa rin shamuriq. Kanan Tayta Dyusmi ancha alabashqa rin kaq. Chaqa
payqam ancha pudirniyuq kashpa, yumbay gubyirnukunapa gubyirnun. Paymi yumbay
kamachikuqkunapa kamachikuqninqa. [16] Payllam mana nunka wañunchu. Ashwanmi
ancha shumaq llipyaykaqpi kawsan. Chaymanqam mana pipis atinchu qemikayta.
Chaymi mana ni mayqan runa paytaqa rikashqachu, ni atinchu rikayta. ¡Chayri payqa
ancha alabashqa kanqa! ¡Tukuy tyimpupaq pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

[17] Kay mundupi kapuqkunata kamachiy, ama palanganu kananllapa, ama kusas-
ningunapi yuyakunanllapa. Chaqa kay mundupi kusaskunaqam ushyakan. Ashwanri
Tayta Dyuspi tukuy shunqo yuyakunqallapa. Chaqa Tayta Dyusqam tukuy ima kaqta
ancha achkata qowashqa kanchiq, kushikunanchiq. [18] Chayri paykunata kamachiy,
Dyusta kasushpa, allitalla rurashpa, ama mich'ayashpachu kawsananllapa. [19] Chayshina
kawsashpaqam, suq bidapi kapuqkunashina, allin simyintuyuq wasiyuqshina rinllapa kaq.
Chayshinam siguradu kanqa, syilupi tukuy tyimpu kawsananllapa.

Pablum Timutiyuta kunashpa, dispidikarqan

[20] Timutiyitu, Tayta Dyus numbrashushqanda ama qonqashpachu, allita kumpliy,
paypaq yach'achikushpa. Chaqa chay mana kriyiq runakunaqam ancha palan-
ganuyashpa, yanqa mana baliqkunata parlashpa, kuntrawanchiqllapa. Paykunaqam
yuyan: Yach'ayniyuqmi kanillapa, nishpa. Piru qamqa amakish chaykunataqa uyangichu.
[21] Chaqa wakingunaqam paykunata kasushpa, Jisukristumanda akrakashqana.

Piru qamtaqar Tayta Dyus yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TIMUTIYUMAN (2 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiqllapa San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Timutiyuqa? Liyishun punta parti 1 Timutiyuta, masta yach'ananchiq Timutiyupaq.

¿Imaraykum kay librutaqa iskibrirqan? Pabluqam kay kartata iskibrirqan Rrumapi karsilpi kashpa. Yach'arqanna: Rinllapam wanchiwaq, nishpa. Chaymi munarqan, Timutiyu watukunambaq. (4.21) Kay kartapim Pabluqa Timutiyuta kunarqan, kriyiq masingunata Dyuspa Santu Librunda allita yach'achishpa, kwidanambaq, llullakuq runakuna ama ingañananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Tim 1.1-18 niwanchiqllapa, Pablu Timutiyuta napaykushpa, kunashqambaq, ama penqakushpachu Jisukristupaq yach'achikunambaq.

2 Tim 2.1-26 niwanchiq Timutiyuta kunashqambaq, allin suldadushina Jisukristuta kasunambaq.

2 Tim 3.1-17 niwanchiq, jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka llullakuq runakuna rin kaq. Chayri Pabluqa Timutiyuta animachirqan, Dyuspa Santu Librunda mana shaykuq yach'achikunambaq.

2 Tim 4.1-22 niwanchiq, Pablu Timutiyuta abisarqan: "Rinllapam wanchiwaq. Chayri dasna shamuy watukuwaq. Piru wañushpapismi, mana llakinichu. Chaqa syilupim Siñurninchiq Jisukristu primyuyta rin qowaq", nishpa.

Pablum Timutiyuta napaykurqan

1-2 Kuyashqay wambra Timutiyitu, noqa Pablum Tayta Dyus munashqanrayku, Jisukristupa apustulnin kani. Chaymi yach'achikuni Dyus ufrisiwashqanchiq mushuq bidapaq. Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqmi, paywan rinchiq kawsaq suq bidapi. Chaymi Timutiyitu, Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Ama penqakushpachu Jisukristupaq yach'achikushun

3 Unay agwiluykunashinam noqapis limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyusta sirbini. Chaymi punchawnindin tutapnindin kutin kutin qambaq payman mañakushpa, pagikuni. 4 Chaqa Timutiyitu, ancharaq yuyani, qamta dijashuptiy, llakishpa waqashpa kidashqaykita. Chaymi ancha munani rikashuyta kushikunaypaq. 5 Ancham yuyanipis tukuy shunqo Siñurninchiqpi kriyishqaykita. Chaqa puntatam agwilitayki Luyda, mamayki Iwnisiwan ancha allita kriyirqanllapa Siñurninchiqpi. Chaymandaqam qambis ancha allita kriyirqayki.

6 Chaymi yuyachiyki, Dyuspaq yach'achikunayki chay numbrashushqayta. Manchu sawaykiman makiyta ruraptiy, Tayta Dyusqa yanapashushqa, tukuy imapi paypaq yach'achikunayki. Chayri yumbay chaykunata rurashpa, ama dijakashpachu, Dyuspaq allita trabajay. 7 Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ama nimatapis manchashpachu, ashwan allita kuyanakushpa, allin yuyayniyuq kananchiq. 8 Chayraykur ama penqakuychu Siñurninchiqpaq yach'achikunaykiqa ni noqapaq penqakuychu karsilawaptinllapa, Jisukristupaq yach'achikushqayrayku. Ashwanri listu kay, Jisukristupaq yach'achikushpa, padisinayki. Chaqa Dyusmi rin yanapashuq, ama kubardakanayki. 9 Kanan Jisukristu noqanchiqpaq wañushqanraykum, Tayta Dyus washawaqninchiq, qayawashqa kanchiq, paypaqna kawsananchiq. Manam qayawashqachu kanchiq, ima allita rurashqanchiqrayku. Ashwanmi ancha allin kashpa,

kuyawashqa kanchiq, manaraq kay mundu kashqanmandapacha. [10] Chaymi Tayta Dyus
Washadurninchiq Jisukristuta kay pachaman kach'amushpaqa, masta yach'achiwashqa
kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. Chayraykum Jisukristu wañuyta binsishpa,
kawsamushpa, washawashqana kanchiq, amana chingananchiqllapa. Kanan shumaq
nutisyandam yach'achiwashqa kanchiq, paypi kriyishpa, yach'ananchiq: Tukuy tyim-
punam rinchiq kawsaq, nishpa.
[11] Chaqa Tayta Dyusmi numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kashpa, kay shumaq
nutisyanda yach'achikunaypaq chay mana isrraylinu kaqkunata. [12] Chayri pay kamachi-
washqanda kumplishqayraykum, kayshina ancha ñakaykani kay karsilpi. Piru maychika
kayshina ñakashpapismi, mana noqaqa penqakunichu. Chaqa yach'anim: Jisukristupim
ancha kriyini. Paymi ancha pudirniyuq kashpa, rin kwidawaq, paytalla kasunaypaq jwisyu
diya ch'ayamunangaman, nishpa.
[13] Chayri chay allip kaqta yach'achishushqayta uyawashpa, allita Jisukristupi kriyiy.
Kanan kriyiq masinchiqkunawambis kuyanakushpa, shumaqta kawsay. [14] Dyuspa Santu
Ispiritun noqanchiqpi tiyaq yanapashuptinri, yach'achikuy Dyus nishqanda, pay ka-
machishushqanshina.
[15] Qamqam allita yach'angi: Kriyiq masinchiq Fijilu Irmujiniswan prubinsya Asyamanda
yumbay kriyiq masingunapismi noqata sapalayta dijawarqanllapa, nishpa. [16] Chay ma-
sitanchiq Unisifurullam noqarayku mana penqakushpachu, kutin kutin kay karsilman
shamushqa animachiwaq. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, chay masitanchiqpa
warminda wambrangunata ancha yanapanambaq. [17] Chay masitanchiq Unisifuruqam
kay Rruma llaqtapi kashpaqa, mana yach'ashpachu maypi kashqaytapis, maskawarqan
tariwanangaman. [18] Jwisyu diya ch'ayamuptinqar, Siñurninchiqqa shumaqta ch'askinqa
chay masitanchiqtaqa. Chaqa qamqam Timutiyitu allita yach'angi chay masitanchiq Ifisu
llaqtapipis yanapawashqanchiqta.

2

Allin suldadukunashina Jisusta kasushun

[1] Ijitu Timutiyu, Jisukristu ancha allin kashpam, munan tukuy imapi yanapashuyta.
Chayri ama nimata manchashpachu, ashwan paypi allita yuyakushpa, ancha kura-
jiyuq kay, paypaq rimanayki. [2] Qamqam rikawashqa kangi, suqkunata Jisukristupaq
yach'achiptiy. Chay achka uyawaqkunam tistiguykuna yach'achikushqaypaq. Chayri
qambis chay yach'achishushqayta suqkunata yach'achishpa, numbray, Jisukristupaq
yach'achikunan. Piru allin kumplidu runakunatar numbrayqa, paykunapis suqkunata
yach'achirinambaq.
[3] Chayri qambis Jisukristupa allin suldadunshina kashpa, padisishpapis, agwantay.
[4] Chaqa suq suldaduqam sirbisyumbi kashpaqa, kamachikuqninda allita kasun, paywan
kushikunambaq. Mananam suq laya trabajumanqa mitikunnachu. [5] Chayshinallam
suq pugllaqpis rriglakunata allita kasushpa, pugllashpa, shayku shayku binsishparaqmi,
primyundaqa ch'askin. Chay rriglakunata mana allita kasushpaqam, chay primyundaqa
pyirdin. [6] Chayshinallam suq tarpukuqpis. Puntataqam ancharaq trabajan. Chayman-
daraqmi atin kusichakuyta. [7] Kay kimsa kumparasyumbi yuyaptikiqam, Tayta Dyusqa rin
yanapashuq, yumbay chay nishushqayta allita intyindinayki.
[8] Piru amar qonqaychu Siñurninchiq Jisukristutaqa. Paymi chay unay gubyirnu Dabidpa
karu willkan kashqa. Paymi wañushqanmanda kawsamurqan washawananchiq chay
yach'achishushqayshina. [9] Paypaq yach'achikushqayraykum, kayshina ancha padisiykani
kay karsilpiqa. Suq ancha uchayuq runatashinam asta kadinakunawan watawanllapa.
Piru Dyus nishqandam mana atinllapachu wataytaqa. Ashwanmi achka runaman warmi-
man ch'ayaykan, Jisukristupi kriyinanllapa. [10] Chaymi kayshina ancha ñakashpapis, tukuy
imata agwantani, Dyus akrashqan kriyiq masitanchiqkunata animachinaypaq, Jisukris-
tupi kriyishpa, washakashpa, rinanllapa ancha shumaq llipyaykaq syiluman, waqpi tukuy
tyimpu kawsananllapa. [11] Chaqa kay nishushqayqam ancha allip kashqa:

Siñurninchiqpi kriyishpa wañushpaqam, rinchiq kawsamuq, paypa pullan kananchiq.
12 Jisukristupi kriyishqanchiqrayku padisishpaqam, paypa pullan rinchiq kamachikuq.
Piru ñigaptinchiq: “Manam Jisusta riqsinichu”, nishpaqam, paypis rin ñigawaqn-
inchiq: “Manam riqsiykichu”, nishpa.
13 Noqanchiq ufrisishpa, mana kumpliptinchiqpismi, payqa washakunambaq ichu kasti-
gakunambaq, yumbay nishqanda kabalta rin kumpliq. Chaqa payqam mana
nimatapis ingañakunchu.

Allin yach'achikuqqam kayshina

14 Kriyiq masinchiqkunata kayta yuyachishpa, Siñurninchiqpa shutinwan kutin kutin kunay, ama yanqa nishqangunapaq anyanakunanllapa. Chaqa chayshina anyanakush-paqam, mana pitapis yanapanchu. Ashwanmi uyaqkunata dañachin. 15 Chayri imashinapis Dyus munashqanda rurashpa, allita yach'achikuy, suq allin trabajadurshina paypa ñaw-panman prisintakashpa, ama nimapaq penqakunayki, ashwan qamta nishunambaq: “Allip kaqtam noqapaq yach'achikushqa kangi”, nishpa.

16 Amar mitikuychu chay mana baliq yanqa palabrakunata rimaptinllapaqa. Chay laya yanqa rimaqkunaqam Dyusmandaqa kada bwilta masta akrakashpa, mas uchayuqna kidanllapa. 17 Chay yanqa rimashqanllapaqam bidanchiqtaqa ancha dañachin, chay nanay achkayaq ismuchikuqshina. Chaqa chayshina yupaymi chay Iminiyu Filituwanqa mana allikunata rimashpa suqkunata dañachinllapa. 18 Paykunaqam Tayta Dyuspa allip duktrinanmanda akrakashpa, wakin kriyiq masinchiqkunata ingañaykan: “Wañuqkunash kawsamushqana”, nishpa.

19 Suq allin albañilqam allita ruran wasipa simyintunda, ama bulakashpa chinganambaq, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyuspis allita yach'achiwanchiq, ama pandananchiq ni chinganan chiq. Chaymi noqanchiqpaq kayshina nishqa: “Dyusmi riqsin wambrangunata. Chayri Jisukristupi kriyiqkunaqa uchakunamanda akrakanqallapa”, nishpa.

20 Suq atun wasipiqam kan platukuna, basukuna, achka laya kusaskuna. Wakinqam urumanda, qellaymanda. Wakinnataqmi qerumanda ichu allpamanda. Chay mas shumaq kaqkunaqam ancha balin. Chaymi chay mas pudirniyuq runakuna wasinman ch'ayaptin, ichu ima fyista kaptin, chaykunapi qarakunllapa. Piru chay qerumanda, allpamanda kaqkunapiqam yanqa diyakunapi mikunllapa. 21 Runakuna warmikunapismi chay ishkay laya platukunashina basukunashina. Chaymi suq runa tukuy ima maluta dijashpaqa, Dyuspaqqa suq limpyu platushina ancha rin baliq, tukuy ima allita ruranambaq.

22 Chayri ama kaychu suq mana sujitakaq chulushinaqa. Ashwanri limpyu shun-qoyuq kashpa, Jisukristuta aduraqkunawan qambis allita aduray. Paypi kriyishpa, allita rurashpa, suqkunata kuyay. Amar ni piwan pilyashpachu, shumaqta kawsay. 23 Chayri chay tuntukuna liriyaptinqa, ama mitikuychu. Chaqa qamqam allita yach'angi: Kada bwilta anyanakushpaqam, masta rinllapa anyanakuq, nishpa. 24 Piru Siñurninchiq-paq yach'achikuq kashpaqar, ama anyanakushpachu purishun. Ashwanri yumbaywan shumaqta kawsashpa, allin yach'achikuqkuna kashun. Mayqan mana allita rurawapt-inchiqqa, ama piñakushpachu, ashwan agwantashun. 25 Tayta Dyusta kuntraqkunatapis shumaqta willashun, yuyashpa: Kinsapch'i Dyus shunqonllapata rin kambyaq, uchangu-nata dijashpa, pirdunda mañashpa, allip kaqpi kriyinanllapa, nishpa. 26 Chayshinam dyablupa trampanmanda atinqallapa lluqshiyta, amana pay munashqanda rurananllapa. Chaqa kananqam paykunaqa dyabluta kasuykanllapa.

3

Jwisyu diya sirkana kaptinmi, kay laya runakuna rin kaq

1 Kaytapis allita yach'ay: Jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka runa warmi rinllapa ñakaq. 2 Chaqa kay mundupi achka tiyaqkunam tukuy ima kusaskunata paykunapaqlla rinllapa munaq. Wakinmi qellaypaqlla rinllapa lukuyaq. Wakinmi ancha palanganu rinllapa kaq. Wakinqam Dyusta rinllapa maldisyaq. Wakinqam taytanda, mamanda mana rinchu kasuq. Wakinnataqmi mana pitapis rinllapachu agradisiq. Wakinnataqmi

Dyuspaq, duktrinanchiqpaq rinllapa asikuq. [3] Manam ni yanasunda (yanasanda) ni
ayllunda rinllapachu kuyaq. Runa masin imanachiptinqam, mana nunka rinchu pir-
dunaq. Rinllapam kriminakuq, yanqakunata rimashpa. Munashqandallam rinllapa ruraq.
Manam nimatapis rinllapachu sujitakaq. Ancha malu kashpam, mana llakipashpachu,
runa masinda rinllapa kusasnachiq. Kanan tukuy ima allingunatam rinllapa ch'iqniq.
[4] Traysyundam rinllapa ruraq. Manam pitapis manchashpachu, ancha atribidukuna rinl-
lapa kaq. Ancha ingriyidum rinllapa kaq. Tayta Dyusta mana kuyashpam, gustunllapatalla
rinllapa ruraq. [5] Kustumbrinraykullam kriyiq masinchiqkunawan rinllapa tandanakuq.
Piru manam alliptachu Siñurninchiqpi rinllapa kriyiq. Chaymi mana atinqallapachu
bidanllapata kambyaytaqa.

Amar chay laya kaqkunawanqa tandakaychu. [6] Chaqa paykunamanda wakinninqam
wasin wasin purishpa, rinllapa yaykuq mana yach'ayniyuq uchayuq warmikunaman.
Chayshina suq laya duktrinata yach'achishpa, chay uchayuq warmikunataqa rinllapa
ingañaq. [7] Chaqa chay laya warmikunaqam kada bwilta munanllapa yach'akuyta. Piru
allip kashqandaqam mana yach'akunllapachu. [8] Unay tyimpukunapim chay ishkay
brujukuna Janis, Jambris shutiqkunaqa Muysista kuntrarqanllapa. Paykunashinam chay
ingañakuqkuna Dyuspa duktrinanda kuntraykanllapa. Chaqa paykunaqam mana baliq
yuyayniyuqkuna. Manam alliptaqa Jisukristupi kriyinllapachu. [9] Piru manam rinllapachu
atiq achka runata ingañaytaqa. Chaqa tukuy maypim rinllapa yach'aq ancha tuntukuna
kashqanda. Chayshinallam Muysispa tyimpumbipis chay ishkay brujukunapaq tuntukuna
niqllapa.

Pablum Timutiyuta rrugarqan, yach'achishqanda ama qonqanambaq

[10] Piru qamqam Timutiyitu, manyaqlla ancha allita rikawashqa kangi imashina
yach'achikushqayta, imashina kawsashqayta, imapaq yach'achikushqayta,
Siñurninchiqpi allita kriyishqayta. Rikawashqapismi kangi kuntrawaptinllapa
mana piñakushqayta, ashwan yumbayta kuyashpa agwantashqayta. [11] Antyukiya
llaqtapi, Ikuñupi, Listrapi ancha qesachawaptinllapa, padisishqaytapis allita
yach'angi. Yach'angipismi wanchiwananllapa kaptin, Siñurninchiq washawashqanda.
[12] Chaqa Jisukristuta yumbay munaq kasuqtaqam rinllapa qesachaq. [13] Kanan chay
ingañakuqkunam mas malupaq rinllapa tikrakaq. Chaymi paykunapura ingañanakushpa,
suqkunatapis rinllapa ingañaq.

[14] Piru qamqam Jisukristupaq yach'akushpaqa, paypi allita kriyishqa kangi. Chay
yach'akushqaykitaqa ama qonqaychu. Chaqa allitam yach'angi: Dyusta sirbiqkuna-
mandam yach'akushqa kani, nishpa. [15] Timutiyitu, taksha kashqaykimandapacham
Dyuspa Santu Librunmanda yach'akushqa kangi, yach'ayniyuq kashpa, Jisukristupi
kriyishpa washakanayki. [16] Chaqa Dyus kikinmi paypaq rimaqkunata yanaparqan, pay
nishqanda chay Santu Librumbi iskibrinanllapa. Chaymi chay Santu Librunqa an-
cha balin yach'achiwananchiq, byinninchiqpaq anyawananchiq, kunawananchiq, yana-
pawananchiq, mas allita kawsananchiqllapa. [17] Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librun-
daqa paypi allipta yuyakuqkunata qowashqallapa kanchiq, allita paypaq yach'akushpa,
yach'ayniyuq kashpa, tukuy ima allikunata rurananchiqllapa.

4

Pablum Timutiyuta kamachirqan, Dyus nishqanda yach'achikunan

[1] Siñurninchiq Jisukristu shamushpa kamachikuqqam, yumbay kawsaqkunata rin jus-
gaq. Wañushqakunata kawsachimushpam, paykunatapis rin jusgaq. Chayri Tayta
Dyuspa shutimbi, Churin Jisukristupa shutimbi kamachiyki, [2] yumbay kay nishushqayta
ruranayki. Dyus nishqandar allita yach'achikuy. Uyashuptinllapa, mana uyashuptinllapa-
pis, mana shaykuq yach'achikuy, Siñurninchiqpi kriyinanllapa. Mana alli ruraqkunataqa
kuyashpa anyay. Amar piñakushpachu, ashwan shumaqta kunashpa yach'achiy. [3] Chaqa
rinmi ch'ayamuq suq tyimpu. Chay tyimpupim runakuna warmikunaqa gustundalla

munashpa rurayta, manana rinllapachu uyaq Siñurninchiqpa shumaq duktrinandaqa.
Ashwanmi rinllapa maskaq suq laya yach'achikuqkunata, munashqandalla uyananllapa.
4 Allip kaqtaqam mana rinllapachu munaq yach'ayta. Ashwanmi tukuy laya mana baliq
kwintukunatalla rinllapa kriyiq. 5 Piru qamqar tukuy imapi allin jwisyuyuq kay. Padisish-
papisri ancha animakay, Jisukristupaq yach'achikunayki, uyashuqkuna washakanambaq.
Chayri Dyus nishushqanda ruray ushyanaykikaman.

6 Chaqa noqatam suq wishatashina rinllapana wanchiwaq. Dasnam rin ch'ayamuq
wanchiwananllapa diyaqa. 7 Piru dyabluta kuntrashpam, Jisukristuta kasushqa kani.
Suq runa mana shaykuq kallpaqshinam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, pay qowashqan
tariyayta ushyaykanina. 8 Kananqam Tayta Dyus shuyachiwaykan ancha allin primyuta,
jwisyu diyapi qowanambaq, payta kasushqayrayku. Piru manam noqatallachu rin
qowaqqa. Ashwanmi payqa ancha allin juyis kashpa, primyukunata rin qoq yumbay
payta shuyaqkunatapis. Chaqa paykunapismi payta kuyashpa, tukuy shunqo munanllapa
kutimunambaq.

Pablum Timutiyuta rrugarqan shamunambaq

9 Masita Timutiyu, mudusta tukushpar, das shamuy watukuwaq. 10 Masanchiq
Dimasqam kay mundupa kusasningunata ancha munashpa, noqamanda akrakashpa,
rishqana Tisalunika llaqtaman. Masanchiq Krisintiqam rishqa prubinsya Galasyaman.
Masanchiq Tituqam rishqa prubinsya Dalmasyaman. 11 Masanchiq Lukasllam kaypi
pullayqa kidashqa. Masanchiq Markustar maskay, pullayki apamunayki, allin yana-
pakuqniy kanambaq. 12 Chaqa masanchiq Tikikutam kach'ashqa kani Ifisu llaqtaman.
13 Truwaspim masanchiq Karpupa wasimbi kapayta dijashqa kani. Shamushpaqar apamuy
chay kapayta. Rrullushqa libruykunatapisri apamuy. Piru mastam munani apamunayki
chay qaramanda kaq rrullushqa libruykunata.

14 Chay jirriru Alijandrum ancha dañachiwashqa. Piru Siñurninchiqmi yumbay ru-
rawashqambaq payta rin kastigaq. 15 Chay Alijandruqam duktrinanchiqta ancha kuntran.
Chaymi kunayki, paymanda kwidakanayki.

16 Kay Rrumapa juyisningunapa ñawpambi punta bwiltata apawaptinllapa dik-
laranayqam, mana ni suq (kriyiq masinchiq) kumpañawarqanchu, faburniyta rimanam-
baq. Yumbayninmi dijawashpa mitikarqanllapa. Chayshina rurawaptimbismi, Dyusman
mañakuni, paykunata ama kastiganambaq. 17 Piru chayshina kaptimbismi, Siñurn-
inchiqqa pullay kashpa, ancha animachiwarqan. Chaymi paypaq yach'achikuptiyqa,
yumbay chaypi kaq mana isrraylinukuna uyawarqanllapa. Chayshinam Siñurninchiqqa
washawarqan, chay rrumanukuna ama wanchiwananllapa, achka liyungunapa shim-
inmanda washawashqanshina. 18 Paymi rin washawaq yumbay malu kaqkunamanda,
(chay rrumanukuna wanchiwaptimbis) syiluman apawanambaq, Jisukristu shumaqta
kamachikuptin, pullan kanaypaq. ¡Biba Siñurninchiq! ¡Tukuy tyimpu alabashqa kanqa!
Chayshina kanqa.

Pablum kriyiq masingunata napaykurqan

19 Noqapa shutiypir napaykuy paninchiq Priskata, qosan Akilasta, masanchiq Unisi-
furupa ayllundapis. *[Nuta: Chay warmi Priskallam Prisilapis shutiq.]* 20 Masanchiq
Irastum Kurintu llaqtapi kidashqa. Masanchiq Trufimutam Militu llaqtapi qeshyaqta
dijashqa kani. 21 Utqanar shamuy, amaraq tamya tyimpu qallariptin. Qamkunatam
napaykushungi masanchiq Iyubulu, Pudinti, Linu, paninchiq Klawdya, yumbay kaypi kaq
kriyiq masinchiqkunawan.

22 Mañakunim, Siñurninchiq Jisukristu pullayki kanambaq, Taytanchiq Dyus yumbay
qamkunata yanapashunambaq. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriyki.)

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN TITUMAN (TITU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Tituqa? Tituqam Jisukristupi kriyiq kashpa, Pabluta ancha yanaparqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaqa Tituqam Timutiyushina Pablupa pullan puriq. Chay atun yakupa ch'awpimbi isla allpa Krita shutiqman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinllapa, wakinqa Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa suq lugarkunamanna munashpa riyta, Titutana numbrarqan, kidashpa, chay kritanu kriyiq masingunata yach'achinambaq. Chaymi Tituna chay kritanukunapa yach'achikuqnin kidarqan. Masta yach'ananchiq Titupaq, liyishun 2 Kurintyus 2.13; 7.6,13-14; 8.16,17,23; 12.18; Gálatas 2.1-3; 2 Timutiyu 4.10.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam Kritamanda suq lugarkunamanqa rishpapis, mana nunka Titutaqa qonqarqanchu. Chaymi Pabluqa Titutaqa ancha munarqan kunayta, Dyuspa Santu Librunda allita yach'achinan, ansyanukunata numbranan, chay kriyiq masingunata kwidanan. Kanan Pabluqam yach'arqambis: "Wakin israylinukunam llullakunata yach'achikuykan Kritapi", nishpa. Chayta yach'ashpaqam Pabluqa ancha llakirqan. Chaymi iskibrirqan, Tituta kunanambaq: "Chay llulla yach'achikuqkunata uyarachiy", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Titu 1.1-16 niwanchiqllapa Pablu Tituta mingashqambaq, Kritapi ansyanukunata numbranambaq, Jisukristupi kriyiqkunata allita kwidanambaq, ama llullakuqkunata kriyinambaq.

Titu 2.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina nishqambaq: "Jisukristupi kriyiqkunata yach'achiy, Tayta Dyus nishqanshina kawsananllapa", nishpa.

Titu 3.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina kunashqambaq: "Yumbay runakunata, warmikunata yach'achiy, allitalla rurashpa, kawsanambaqllapa", nishpa.

Pablum Tituta napaykurqan

1 Kuyashqay Tititu, noqa Pablum Tayta Dyuspa randishqa kriyadun kani. Jisukristupa
apustulnimbismi kani. Chaymi kach'amuwashqa, qamkuna akrashqan wambrangunata
allip kaqta yach'achishunaypaq, paypi allita kriyinaykillapa, 2 allita yach'anaykillapa: Suq
bidapim tukuy tyimpupaq Dyuswan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa Tayta Dyusqam
mana llullakunchu. Manaraq kay mundu kaptinmi, payqa ufrisikushqa karqan, tukuy
tyimpupaq kawsachiwananchiq. 3 Chaymi pay munashqan tyimpu ch'ayamuptin, noqa
yach'achikuptiy, runakunata intyindichishqa pay nishqanda. Chaqa Dyus Washawaqn-
inchiqmi noqata kamachiwashqa, chay shumaq nutisyanda yach'achikunay. 4 Chaymi
qam kuyashqay Tituman kay kartata kach'amuni. Chaqa noqashina Jisukristupi allita
kriyishqaykiraykum, lijitimu wambrayshina kangi. Chaymi mañakuni, Tayta Dyus,
Washadurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, tukuy imapi yanapashunambaq, ama
nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Pablum Tituta mingarqan, kriyiq masingunata rikanambaq

5 Tititu, chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritamanda lluqshishpam, chay Kritapi
dijashurqaq, chay yach'achikushqanchiqta qamna ushyanayki. Manchu kamachishurqaq
chay Kritapa llaqtangunapi yach'achikuq ansyanukunata numbranayki, kriyiq mas-
inchiqkunata rikananllapa. 6 Chayri chay ansyanukuna kayshina kanqa: Ancha allin runa
kanqa, ama nimapaqpis anyashqa kanambaq. Suq warmiyuqlla kanqa. Churingunapisri
payta kasushpa, Jisukristupi kriyiqkuna kanqallapa, ama pipis penqanambaq: Chay
churingunash malkriyadukuna, mana uyakuqkuna, nishpa. 7 Chaqa suq ubispum Dyuspa

wambrangunapa kamachikuqnin. Chayri allitalla rurashpa kawsanqa, ama nimapaq
anyashqa kanambaq. Amar pay munashqandalla rurashpachu kawsanqa. Amar dasqa
piñakunqachu. Amar mach'anqachu. Amar ni piwambis pilyanqachu. Amar suqkunata
ingañanqachu qellayta gananrayku. [8] Ashwanri yach'anqa kushikushpa pusadata
qoyta. Tukuy imatar allitalla ruranqa. Allin jwisyuyuqri kanqa. Ancha allin runar
kanqa. Dyuspaqllar kawsanqa. Yach'anqar pay kikin sujitakayta. [9] Jisukristupa lijitimu
duktrinanda yach'akushpaqa, allita kasunqa, suqkunatapis shumaqta yach'achishpa,
animachinambaq, Dyusta kuntraqkunatapis yach'achishpa, kriyichinambaq.
[10] Chaqa kanmi achka runa mana munaq nimata kasukuyta. Yanqakunata rimashpam,
suqkunata ingañan. Chay ingañaqkunamandam kan achka llaqta masiy isrraylinukuna.
[11] Paykunaqam achka kriyiq masinchiqkunata yumbay ayllundinda pandachinllapa.
Chayshinam yanqalla yach'achikunllapa, qellayta gananambaqlla. Chayri ama dijaychu
paykunata, chay mana baliqkunata yach'achikunanqa.
[12] Chay Kritapiqam suq ancha yach'ayniyuq runa karqan. Payqam kritanu masingunapaqqa nirqan: "Paykunam tukuy tyimpu llullakunllapa, ancha manchaypaq animalkunashina, mana undaq mikuqkuna, qella likidukuna", nishpa. [13] Chay yach'ayniyuqqam
allip kaqta paykunapaq rimarqan. Chayraykur qamqa Tititu, anyay paykunata, allita
Siñurninchiqpi kriyishpa, [14] ama kasunanllapa chay isrraylinukunapa yanqa duktrinangunata, ni chay mana allip kaq yach'achikuqkunata.
[15] Yumbay allin yuyayniyuqpaqqam Dyus tukuy ima rurashqanqa allin; manam mapachu. Piru uchayuq mana kriyiqkunapaqqam tukuy ima mapa. Chaqa uchanraykum
paykunaqa ancha mapa yuyayniyuq. Chaymi mana atinllapachu yach'ayta: ¿Imam alli,
imam mana allichu? nishpa. [16] Paykunaqam: "Yuyayniypim Dyusta riqsini", ninllapa.
Piru millanaypaq uchakunata ruraptinllapam, yach'anchiq: Manam alliptaqa Dyuspiqa
kriyinllapachu, nishpa. Chaqa paykunaqam mana uyakuq ch'iqnikuqkuna kashpa, mana
balinllapachu, nima laya allita rurananllapaqa.

2

Pablum Tituta animachirqan, allita yach'achikunambaq

[1] Piru qamqa Tititu, allip duktrinanchiqtalla yach'achikuy; amar suq layataqa. [2] Chay
byijitu kriyiq masinchiqkunata kunay, allita sujitakashpa kawsananllapa, suqkuna
paykunata rrispitananllapa, allin jwisyuyuq kananllapa, tukuy shunqo Siñurninchiqpi
yuyakunanllapa, Dyusta, runa masingunata kuyananllapa, padisishpapis Siñurninchiqta
mana shaykuq kasunanllapa. [3] Chayshinallar warmi byijitakunatapis kunay, ancha allin
warmikuna kananllapa, ama suqkunapa washanda rimananllapa, ama mach'ananllapa, allip kaqtalla yach'achikunanllapa. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, [4] warmi minurkunatapis yach'achinqallapa, qosanda, wambrangunata kuyanambaqllapa, [5] tukuy imapi
sujitakashpa allin jwisyuyuq kanambaqllapa, kikin runambaqlla kanambaq, wasinda allita
rikanambaq, allin warmikuna kashpa, qosanda kasunambaq, ama pipis Dyus nishqanda
kuntrananllapa.
[6] Chayshinalla chulukunatapis kunashpa animachiy, allin jwisyuyuq kanambaqllapa.
[7] Qambisri, Tititu, tukuy imata allita rurashpa kawsay, rikashuqkuna, qamshina shumaqta
kawsananllapa. Allita sujitakashpar, allin shunqoykiwan, yumbayta shumaqta yach'achiy.
[8] Chayshina allip kashqandalla yach'achikuptikim, mana pipis atinqachu anyashuyta.
Ashwanmi kuntranchiq kaqkunaqa, penqakushpa, rinllapa uyaraq.
[9] Randishqa kriyadukunatar kunashpa animachiy, tukuy imapi patrunningunata kasushpa, ama nimata rrispundishpachu, ashwan shumaqta kushichishpa sirbinanllapa.
[10] Amar patrunninllapata nimanda suwashpachu, ashwan ancha allin kumplidur kashpa,
tukuy imapi allita trabajanqallapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapaqam, suqkuna
rinllapa alabaq Washadurninchiq Dyusta.
[11] Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, munan yumbay runakunata, warmikunata
washayta. Chaymi Jisukristutaqa kach'amurqan washawananchiq. [12] Payqam ancha

allin kashpa, yach'achiwanchiq, kwirpunchiq munashqandalla amana ruranchiq chay
mana kriyiqkunashina. Ashwanmi munan, chay mana baliq munashqanchiqta di-
jashpa, allin jwisyuyuqna kashpa, payta kuyashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa
kay mundupi. 13 Dyuspi ancha yuyakushpar, kushikushpa, shuyashun: Pudirniyuq
Washadurninchiq Dyus Jisukristum llipyashpa rin shamuriq ufrisiwashqanchiqshina,
nishpa. 14 Paymi intrigakarqan wanchinambaqllapa, wañuyninwan yumbay uchanchiq-
manda washawananchiq, ancha limpyu shunqoyuq wambrangunana kananchiq, ancha
animadu kananchiq, allitalla rurashpa kawsananchiq.
15 Chayri yumbay nishushqaykunata kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, shumaqta
animachiy. Piru wakinguna mana kasushuptinqar, ama nimata manchashpachu, Dyuspa
pudirninwan jwirtita willay, shumaqta rrispitashushpa kasushunanllapa.

3

Jisuspi kriyiqkunar kayshina kawsashun

1 Chay kriyiq masinchiqkunata yuyachiy, gubyirnunda, yumbay awturidarningunata
kasushpa, qawch'u kananllapa, tukuy ima allikunata rurashpa kawsananllapa. 2 Kanan
amar pipaqpis yanqakunataqa rimanqallapachu. Amar pindinsyiruqa kanqallapachu.
Ashwanri umildi kashpa, allin palabrayuq yumbaywan kanqallapa.
3 Chaqa noqanchiqpismi unayqa ancha malu, tuntu karqanchiq. Dyusta mana kasuqku-
nam karqanchiq. Chaymi kwirpunchiq ima munashqandalla rurarqanchiq. Kanan listum
karqanchiq, mana allikunata ruranchiq. Chaymi imbidyanakushpa, suqwan, suqwan
kuntranakushpa, ch'iqninakurqanchiq. 4-5 Piru chayshina mana allin kaptinchiqpismi,
Tayta Dyus ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq washawarqanchiq.
Chaymi Santu Ispiritunda qowarqanchiq, uchanchiqmanda mayllawananchiq, mushuq-
manda nasirishpa, mushuq bidayuq kananchiq. 6 Chayshinam Tayta Dyus ancha allin
kashpa, Washadurninchiq Jisukristu wañushqanrayku, chay Santu Ispiritunda qowashqa
kanchiq, tukuy imapi ancha yanapawananchiq, 7 amana uchayuqpaq riqsiwananchiq,
ashwan yach'ananchiq: Tukuy tyimpum paywan rinchiq kawsaq, nishpa.
8 Chaqa yumbay kay nishushqayqam allip. Chaymi munani kriyiq masinchiqkunata
ancha allita yach'achishpa, mana shaykuq ninayki: Allitalla rurashpar kawsashunllapa,
nishpa. Chaqa chayshina rurashpaqam, yumbayta ancha rinllapa yanapaq. 9 Piru amar
anyanakuychu mana baliq duktrinakunapaq, ni unay agwilunchiqkunapa shutingunata
myintashpa, ni Muysispa liyningunapaq. Chaqa chaykunapaq anyanakunanchiqqam
mana nimapaq balinchu, ni yanapawanchiqchu.
10 Chayri mayqan runa kriyiq masinchiqkunata inkitaptin akrakanambaq, chay runata
suq ichu ishkay kutinda anyashpa willay, ama chayshina ruranambaq. Piru mana ka-
sushuptinqar, amana paywanqa tandakayllapachu. 11 Chaqa pay rurashqanda rikashpam,
das yach'anchiq pay ancha pirbirsu kashqanda.

Pablum Tituta kayshina kunarqan

12 Rinim kach'amuq masanchiq Artimasta ichu Tikikuta, qaman shamunambaq.
Shamuptinqar, utqa riy waq Nikupulis llaqtaman, chaypi tingunakunanchiq. Chaqa
waqpim yuyani tamya tyimputa pasayta. 13 Masanchiq abugadu Sinasta, Apulustapis
atishqaykikaman yanapay, ama padisinanllapa ñambi. 14 Kriyiq masinchiqkunapisri
yach'akunqallapa yanapakuyta. Chayri mayqanda ima faltaptin, yanapanqallapa, suq
planta puqoqshina kanambaqllapa.

Pablum Titumanda dispidikarqan

15 Yumbay pullay kaqkunapismi napaykukunata kach'amushungi. Chay kuyawaqn-
inchiq kriyiq masinchiqkunatapisri napaykuy noqapa shutiypi. Tayta Dyus ancha allin
kashpam, yumbay qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskibriyki.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIMUNMAN (FILIMUN)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Filimunqa? Payqam Kulusas llaqtapi tiyaq. San Pablu Kulusas llaqtapi Jisukristupaq yach'achikuptinmi, Filimunqa Jisukristupi kriyishqa karqan. Chaymandaqam paypa wasimbi Jisukristupi kriyiqkuna paywan tandakaqllapa, Dyusta alabananllapa. Payqam Pablupa kuyashqa kriyiq masin karqan. Chaqa Pablum wasimbi kidashqa karqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay kartataqam iskibrirqan, Filimun randishqa kriyadun Unisimuta shumaqta ch'ayachinambaq. Chaqa Filimumba chay randishqa kriyadun Unisimum patrunninmanda mitikashpa, rishqa karqan Rruma llaqtaman. Chaypim Pabluwan tingunakushqa karqan, Pabluqa karsilpi kaykaptin. Chaymi Pabluqa Jisukristupaq chay karsilpi yach'achikuptin, Unisimuqa Jisukristupi kriyishqa karqan. Chayshina kriyishpaqam, Unisimuqa Pablutaqa ancha yanaparqan. Chaymandaqam Pabluqa Unisimuta nirqan:

—Kutiyna patrunnikiman, nishpa.

Chayshina nishpaqam, kay kartata iskibrirqan Filimunman, chay randishqa kriyadun Unisimuta ama kastigashpa, ashwan shumaqta ch'ayachinambaq, Jisukristupi kriyiq masinna kashqanrayku. Liyishun Kulusinsis 4.9.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flm 1.1-3 niwanchiqllapa Pablu Filimunda napaykushqambaq.

Flm 1.4-7 niwanchiq Filimun Siñurninchiq Jisukristuta allita kuyashqambaq.

Flm 1.8-22 niwanchiq, Pablu Filimumba kriyadun Unisimupaq rrugashqambaq.

Flm 1.23-25 niwanchiq, Pablu Filimumbaq Dyusman mañakushqambaq; suqkunata napaykushqambaq.

Pablum Filimunda napaykurqan

1 Kuyashqay Filimunsitu, noqa Pablum Jisukristupaq yach'achikushqayrayku prisu kani.
Yach'achikuq masisitu, kay karsilmandapacham masitanchiq Timutiyuwan kay kartata
iskibrimuni qaman, 2 kuyashqa paninchiq Apyaman, masanchiq Arkipuman. Chaqa
payqam noqanchiqwan dyabluta binsishpa, Jisukristupaq yach'achikuykan. Tukuy chay
wasikipi tandakaq kriyiq masinchiqkunamambis kay kartataqa iskibrimuni. 3 Taytanchiq
Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis tukuy imapi qamkunata yanapashunqa, kushikushpa
shumaqta kawsanaykillapa.

Filimunmi Siñurninchiqta allita kuyarqan

4 Tukuy tyimpu yuyashushpa, Tayta Dyusman mañakushpam, ancha pagikuni qam-
baq. 5 Chaqa yach'ashqam kani: Ancha allitash Siñurninchiq Jisuspi kriyingi. Tukuy
shunqoykiwanshi payta kuyangi. Paypi yumbay kriyiqtapisshi ancha kuyangi, nishpa.
6 Tayta Dyusmanmi mañakuni, allita kriyishqaykirayku, suqkunapis Siñurninchiqpi allita
kriyinanllapa. Chaymi chay kriyiqkunapaq, qambaqpis Dyusman mañakuni, ancha allita
intyindinaykillapa: Jisukristum tukuy imapi ancha yanapawanchiq, nishpa. 7 Chayshina
ancha allita ruraptikim, yumbay kriyiq masinchiqkuna ancha kushikunllapa. Paykunata
allita kuyashpaqam, noqatapis ancha kushichiwangi.

Pablum Filimunda rrugarqan randishqa kriyadu Unisimupaq

8 Chayshina Dyusninchiqta allita kasuptikiqam, noqa Jisukristupa apustulnin kashpa,
paypa shutinwan atini kamachishuyta: “Kay ima allita ruray”, nishpa. 9 Piru qamta
kuyashushpam, mana munanichu kamachishuyta. Ashwanmi rini rrugashuqlla. Noqa

Pablum ancha mayurna kani. Kanan Jisukristupaq yach'achikushqayraykum kay karsilpi
kani. [10] Kay karsilpi yach'achikuptiymi, randishqa kriyaduyki Unisimuqa kriyishqana
Siñurninchiqpi. Chayshina kriyishpaqam, payqa wambrayshinana. Chaymi paypaq ancha
rrugashushpa, suq faburta mañayki.
[11] Unayqam kay randishqa kriyaduyki Unisimuqa mana nimapaq qambaqqa
balirqanchu. Piru kananqam qambaqpis, noqapaqpis anchana balin. [12] Paytam rini
kach'amuq kay kartawan, qaman shamunambaq. Payta ancha kuyashqayrayku, shumaqta
ch'ayachiy noqatashina. [13] Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushqayrayku
kay karsilpi kashpam, ancha munarqani Unisimu pullay kidanambaq, qamba
rrimplasuyki kashpa yanapawanambaq. [14] Piru mana munaptikiqach'i, mana munanichu
kidanambaqqa. Ashwanmi munani qam gustuykiwan "arí" niwanayki, Unisimu
yanapawanambaq. [15] Kinsapch'i payqa suq tyimpupaqlla qamandaqa akrakarqan,
kananmandapacha tukuy tyimpuna pullayki kanambaq. [16] Piru mananam allichu,
randishqa kriyadutashina ch'askinayki. Ashwanri ancha kuyashqa kriyiq masinchiq
kaptin, shumaqta ch'ayachiy. Chaqa paytam ancha kuyani. Piru qamqar noqamandaqa
masta kuyay, kriyaduyki kashqanrayku, Jisukristupi kriyishqanrayku. Chaymi manana
yanqa runatashinaqa kuyangichu.
[17] Chayshinaqar, Filimunsitu, Siñurninchiqpi kriyiq masikipaq riqsiwashpaqa, shu-
maqta ch'ayachiy Unisimuta, noqata ch'ayachiwangimanshina. [18] Imapi dañachishushqa
kaptinqa, ichu dibirashushqa kaptinqa, noqata kubraway. [19] Noqam kay partisituta
iskibrini kikiy makiywan: "Noqa Pablum pagarashqayki Unisimu dibirashushqanda",
nishpa. Piru chayshina iskibrishushpaqam, mana yuyachiykichu chay bidaykipaq dibi-
rawashqaykipaq. (Chaqa noqaraykum qamqa Jisukristupi kriyishpa, washakashqa kangi.)
[20] Mayá, kriyiq masita, Jisukristupi kriyishpaqar, kay faburta rurawashpa, kunswilaway.
[21] Kay kartatam iskibriyki yuyakushpa: Ringim kasuwaq, nishpa. Chaqa yuyakunim:
Chay mañashushqaymandaqam ashwan masta ringi yanapawaq, nishpa. [22] Pusadaytapis
siguray. Chaqa ancham yuyakunipis: Noqapaq qamkuna mañakuptikim, Tayta Dyusqa rin
yanapawaq, kay karsilmanda lluqshishpa, shamunaypaq rikashuq, nishpa.

Pabluwan kaqkunam Filimunda napaykurqan

[23] Masitanchiq Ipafraspismi napaykushungi. Paypismi Siñurninchiq Jisukristuta ka-
sushqanrayku prisu masiy kidashqa. [24] Markus, Aristarku, Dimas, Lukasmi tukuy imapi
yanapawanllapa. Paykunapismi qamta napaykushungillapa.
[25] Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskibriyki.)
Chayshina kanqa.

SUQ YACH'ACHIKUQ RUNAM KAY KARTATA KACH'ARQAN IBRIYU RIMAQKUNAMAN (IBRIYUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Suq yach'achikuqmi kay librutaqa iskibrirqan. Piru manam yach'anchiqchu: ¿Pim iskibrirqan? nishpaqa. Chaqa kay librupiqam mana yach'achiwanchiqchu shutimbaqqa. Iskibrirqanmi ancha finu grigu rimaypi. Chaymi wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: "San Lukasch'i iskibrirqan." Wakingunaqam nin: "San Pabluch'i iskibrirqan." Wakingunaqam nin: "Apulusch'i iskibrirqan", nishpa.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Chay runaqam iskibrirqanqa isrraylinu kriyiq masingunapaq. Chaymi kay libruqa shutin "Ibriyus." Chaqa chay palabra ibriyusqam munan niyta "isrraylinukuna", nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay yach'achikuq runaqam iskibrirqanqa, isrraylinu kriyiq masinguna ancha llakiwan kaptinllapa. Chaqa chay mana kriyiq isrraylinukunam ancha qesacharqanllapa Jisukristupi kriyiq isrraylinu masingunata. Chayraykum wakinguna yuyarqan: Mas allim Muysispa liynimbilla kriyinanchiqllapa, isrraylinu masinchiqkuna amana qesachawananchiq, nishpa.

Chaymi kay librupiqa nirqan: Jisukristum Muysispa liyningunamanda masta balin. Chaqa Jisukristuqam wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chaymi kananqa paylla kuranchiq, washadurninchiq. Payqam yumbaymanda masta balin. Chayri kwidakashunllapa, Jisukristumanda ama akrakananchiq, ama chay isrraylinukunapa unay duktrinangunapi kriyirinanchiq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Ib 1.1–2.18 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay anjilkunamanda mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 3.1–4.13 niwanchiq, Jisukristu Muysismandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 4.14–7.28 niwanchiq, Jisukristu isrraylinukunapa kurangunamandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 8.1–10.39 niwanchiq, Jisukristu mushuq tratuta rurashqambaq.

Ib 11.1-40 niwanchiq, chay unay kriyiq masinchiqkunashina Tayta Dyuspi tukuy shunqo kriyinanchiqllapa.

Ib 12.1-29 niwanchiq, padisishpapis, Jisukristupi allita yuyakushpa kawsananchiqllapa.

Ib 13.1-25 niwanchiq, imashinam Tayta Dyusta kushichishunllapa, nishpa.

Tayta Dyusqam Churin Jisukristuwan yach'achiwashqa kanchiq

1 Tayta Dyusqam unay tyimpukunapiqa paypaq rimaqkunawan chay unay ag-
wilunchiqkunata kutin kutin yach'achirqan suq partita, suq partita. 2 Piru kay ultimu
tyimpukunapiqam Churin Jisukristuwanna ancha allita yach'achiwashqa kanchiq. Chaqa
chay Churinwanmi kay pachapi syilupi tukuy ima kaqta rurarqan. Chaymi Tayta
Dyusqa Churin Jisukristuta numbrarqan, tukuy imapa dwiñun kanambaq. 3 Chayshinam
Jisukristuqa Tayta Dyusshinalla kashpa, noqanchiqkunata rikachiwanchiq Tayta Dyus
ancha allin, ancha pudirniyuq kashqanda. Kanan Jisukristu ancha pudirniyuq kashpam,
rimashpalla, tukuy ima kaqta kwidan, ama chinganambaq. Payqam kay pachaman
shamushpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam
kawsamushpa, syiluman kutishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan, tukuy imata
kamachinambaq.

Jisukristum Dyuspa Churin kashpa, yumbay anjilkunamanda mas baliq

4 Jisukristu Tayta Dyuspa Churin kashpam, yumbay anjilkunamanda masta balin.
Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrashqa, yumbaymanda mas kamachikuq kanambaq.
5 Chaqa Tayta Dyusqam mana nima tyimpu ni suq anjilta Santu Librumbi nirqanchu:
Qamqam Churiy kangi; noqam mirashushqa kani, nishpaqa.

Manam ni suq anjilpaq nirqambischu:
Noqaqam paypa taytan rini kaq. Payqam noqapa churiy rin kaq, nishpaqa.
6 Piru Tayta Dyusqa sapalan Churinda kay munduman kach'amushpaqam, yumbay anjilningunata kamachirqan:
Kay Churiyta adurayllapa, nishpa.
7 Chay anjilningunapaqmi kayshina nirqan:
Anjilniykunaqam wayrashina, lumyaykaq ninashina noqata kasuwanllapa, nishpa.*
8 Piru Tayta Dyusqam sapalan Churindaqa nirqan:
Dyus, chay kamachikunayki tyimpuqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi tukuy tyimpu kamachikushpa, ancha allita ringi jusgaq.
9 Chaqa qamqam ancha kushikungi, suqkuna allita ruraptinllapa. Piru manam nimatapis munangichu, maluta ruranllapa. Chaymi noqa Tayta Dyusniki qamta kushichishushqa kani maski yumbay yanasuykimanda (yanasaykimanda), nishpa.*
10 Dyuspa Santu Librumbiqam Churimbaqqa nirqambis:
Siñursitu, qallariypi manaraq nimapis kaptinmi, qam makikiwan kay munduta, syiluta rurarqayki.
11 Piru chay syilu, kay pacham, tukuy imandin suq trapushina rinllapa mawkayaq. Kanan suq diyam limpu rinllapa ushyakaq. Piru qamqam mana nunka ringichu ushyakaq.
12 Chayshina chaykuna mawkayaptinqam, qamqa suq mawka mudanatashina dublashpa, ringi kambyaq, mushuq syilu, mushuq pacha kanambaq. Piru qamqam mana nunka ringichu kambyakaq, ni nunka ringichu wañuq, nishpa.*
13 Kanan Tayta Dyusqam Churindalla nirqan:
Shamuy; allin laduypi tiyay, ch'iqnishuqkunata binsishpa, qamba ch'akikipa waranman runaykaman, allita kasushunanllapa, nishpa.*
Chaqa manam ni suq anjilta chayshinaqa nirqanchu.
14 ¿Imashinataq chay anjilkunaqa? Paykunaqam ispiritukuna kashpa wayrashina. Tayta Dyusta adurashpam, payta kasunllapa. Kanan Tayta Dyusqam chay anjilningunata kach'amun, pay washanambaq kaqkunata yanapananllapa.

2

Amar qonqashunchu Washadurninchiqta

1 Yumbay chaykunata Jisukristupaq yach'akushpaqar, ancha allita kasushunllapa. Kwidawkish ashlap ashlap Siñurninchiqmanda akrakanchiqmanllapa. 2 Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa anjilningunata kach'amurqan, pay nishqangunata agwilunchiqkunata yach'achinanllapa. Chaymandaqam suq runa ichu suq warmi Dyus chay nishqanda mana kasuptinqa, allita jusgashpa, kastigarqanllapa. 3 Chayri Dyus munaptin washawayninchiqtaqa, ama disprisyashunchu. Piru ancha allin Washadurninchiqta disprisyashpaqam, mana atinchiqllapachu washakayta kastigumandaqa. Chaqa puntatam kikin Jisukristu shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa noqanchiqkunata chay shumaq nutisyanda yach'achiwarqanchiq, Jisukristu uchanchiqmanda washawananchiq. 4 Tayta Dyusmi pay munashqanshina yumbay yach'achikuqninda ancha yanaparqan, achka laya manchaypaq siñakunata, milagrukunata ruranambaqllapa. Paypi yuyakuqkunatam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, chay yach'achikuqkunata uyashpa, yach'ananchiq: Dyus nishqandam allipta yach'achiwaykanchiq, nishpa.

Jisukristum noqanchiqshina kwirpuyuq runa karqan

5 Tayta Dyusqam anjilningunataqa mana nirqanchu: “Mushuq mundupim ringillapa kamachikuq”, nishpaqa. 6 Ashwanmi Dyuspa Santu Librumbi suq runa payta nin:

* 1:7 Salmo 104.4 * 1:9 Salmo 45.6, 7 * 1:12 Salmo 102.25-27 * 1:13 Salmo 110.1

Tayta Dyusitu, noqaykuna runakunaqam mana nimapaq balinillapachu. ¿Imapaqtaq noqaykunata yuyawashpa llakipawangi? ¿Imapaqtaq balin kuyawashpa, noqaykunata yanapawanayki?

7 Chaqa ashla tyimpupaqmi anjilkunamanda minus pudirniyuqta runakunataqa rurawarqayki. Piru pudirniyuq gubyirnutashinam noqaykunataqa rurawarqayki, tukuy ima rurashqaykita kamachinayllapa.

8 Chaqa tukuy imatam rurashqa kangi, runakunata, warmikunata kasunanllapa, nishpa.*
Chayshinam Tayta Dyusqa runakunata rurawarqanchiq, tukuy ima rurashqanda kamachinanchiqpaq. Piru kay tyimpupiqam chay tukuy ima rurashqanqa manaraq allitaqa kasunchu runakunataqa. 9 Piru Jisukristutam rikashqallapa kanchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchiq, munarqan Jisukristu wañunambaq, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi Jisukristuta kay pachaman kach'amushpa, ashla tyimpupaq anjilkunamanda minus pudirniyuqta rurarqan. Chaymandaqam ancha padisishpa wañushqanrayku, kananqa Tayta Dyusqa ancha llipyaq pudirniyuqta rurashqa, tukuy imapa kamachikuqnin kanambaq.

10 Chaqa Tayta Dyusmi tukuy imakunata rurashpa kwidaykan, paytalla kasushpa, kushichinanllapa. Kanan payqam munan, yumbay wambranguna paywan luryapi shumaqta kamachikunanchiq. Chaymi dijarqan Churin Jisukristuta, ancha padisishpa, tukuy imata kumplishpa, washawananchiq. Chayshina padisishpam, Tayta Dyusmanda yach'akurqan, ancha allin Siñurninchiq kanambaq. 11 Chaqa Jisukristu yumbay uchanchiqmanda pirdunawaptinchiqmi, manana uchayuqchu kashpa, noqanchiqpis Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa mana penqakunchu niwananchiq "masitakuna, panisitakuna", nishpaqa. 12 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisukristu Tayta Dyusta nin:

Taytitu, noqapi yumbay yuyakuqkunatam yach'achishaq ancha allin kashqaykita. Paykunawan tandanakushpam, kantashpa alabashqayki, nishpa.*

13 Chaymandaqam nimbis:

Noqaqam Tayta Dyuspi ancha rini yuyakuq, nishpa.*

Chaymandaqam nimbis:

Kaypim kani Tayta Dyuspa yumbay wambrangunawan. Chaqa paykunataqam qowashqa, wambraykuna kanambaq, nishpa.*

14 Jisukristuqam Dyus kashpapis, noqanchiq laya kwirpuyuq, yawarniyuq runa karqan. Chayshina noqanchiqshina kashpam, atirqan wañuyta, chay kamachikuq wanchikuq dyabluta chingachinambaq, noqanchiqkunapis Dyuspa wambranguna kananchiq. 15 Chayshinam payqa dyabluta binsishpa washawarqanchiq, amana tukuy bidanchiqpi wañuyta manchananchiq. Chaqa wañuyta manchashpaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqanchiq. 16 Allibmi Jisukristuqa mana shamurqanchu kay munduman, anjilkunata yanapaqqa. Ashwanmi shamurqanqa noqaykuna Abrajamba karu willkangunata yanapawaq. 17 Chaymi ancha nisisaryu karqan, Jisukristu tukuy imapi runa masingunashina kanambaq, Dyuspa ñawpambi faburninchiqta rimanambaq. Chaymi noqanchiqshina kashpa, ancha allin llakipawaqninchiq mas kamachikuq kurashina kashpa, suq ufrindashqa animalshina wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. 18 Chayshina Jisukristu kwirpuyuq runa kaptinmi, dyablu ancha munashpa uchata rurachiytapis, mana atirqanchu. Piru Jisukristutam ancha padisichirqan. Chaymi Jisukristuqa ancha allita yach'an: Dyablum ancha munan runakunata tyintayta, nishpa. Chaymi Jisukristuqa ancha allita atin yanapawayninchiqta, uchata ama rurananchiq.

3

Muysismandaqam Jisukristu masta balin

* 2:8 Salmo 8.4-6 * 2:12 Salmo 22.22 * 2:13 Isaías 8.17 * 2:13 Isaías 8.18

[1] Kristupi kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi qamkunatapis akrashushqa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chayri allita yuyayllapa Siñurninchiq Jisukristupaq. Chaqa Taytan Dyusmi paytaqa kach'amurqan, rrimplasun rimanambaq, mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. [2] Jisukristuqam chay unay Muysisshina Tayta Dyusta ancha allita kasurqan. Manchu Dyuspa akrashqan nasyunnin isrraylinukunata Muysisqa allita yanaparqan. Chayshinallam Jisukristupis Dyuspi yumbay kriyiqkunata allita yanapawanchiq.

[3-4] Piru Muysismandaqam Jisukristu masta balin. Chaqa suq wasita ruraqmi chay wasimandaqa masta balin, ¿manachu? Kanan Dyuspi yumbay kriyiqkunaqam suq atun wasishina kanchiqllapa. Piru chay wasita ruraqqam yumbayninchiqmanda masta balin. Chayshinallam Tayta Dyuspis yumbay kusaskunata rurashqanrayku, yumbaymanda masta balin. [5] Kanan Muysisqam Tayta Dyuspa allin yanapakuqnin kashpa, yumbay llaqta masin isrraylinukunata ancha allita yach'achirqan: "Achka watakuna pasaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina rin niwaqninchiq", nishpa. Chaqa chay isrraylinukunam Dyuspa wasinshina karqanllapa. [6] Piru Jisukristuqam, Tayta Dyuspa ancha allin Churin kashpa, yumbay noqanchiqta allita kwidawanchiqllapa. Chaymi kushikushpa, mana shaykuq paypi yuyakushpaqa, paypa wasinshinana kanchiqllapa.

Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata rin samachiwaqninchiq suq shumaq lugarpi

[7] Chayri Tayta Dyuspa wasinshina kashpaqa, payta kasushunllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim Santu Ispiritun kayshina niwanchiqllapa:

Tayta Dyus nishqanda kanan uyashpaqar,

[8-9] ama rumi shunqoyuq kashpa, ama disprisyayllapachu. Amar chay unay runakunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam chuncha lugarkunapi kashpa, mana munashpa kasuyta, Dyusta malliparqanllapa, yach'ananllapa: ¿Imatam rin ruraq? nishpa.

Chaymi Tayta Dyusqa nirqan: "40 watakunapi rurashqayta rikashpapismi, mana munarqanllapachu kasuwayta.

[10] Chaymi paykunawan piñakushpa, nirqay: 'Paykunaqam shunqombi disprisyawashpa, mana munanllapachu kasuwayta', nishpa.

[11] Chaymi paykunawan piñakushpa, jurashpa, nirqay: 'Paykunaqam mana nunka rinllapachu yaykuq samana lugarniymanqa' ", nishpa.*

[12] Chayri kriyiq masitakuna, ama mana kriyiq rumi shunqoyuqqa kayllapachu. Ashwanri kwidakayllapa, Tayta Dyus kawsaqmanda ama akrakanaykillapa. [13] Chayri tukuy diyakuna suqwan suqwan animachinakuy, Dyusta allita kasunaykillapa wañunaykikaman, ichu Jisukristu shamunan diyakaman. Kwidawkish, dyabluqa ingañashungiman, uchakunata rurashpa, Dyusta kuntranaykillapa. [14] Piru Jisukristupi kriyishqanchiq diyamandapacha mana shaykuq paypi yuyakushpa wañunanchiq diyakaman, paypa kumpañirunguna kanchiqllapa.

[15] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa:

Dyus nishqanda kananqa uyashpar, allita kasuyllapa. Amar rumi shunqoyuqkunaqa kayllapachu, Dyusta chay mana kasuq runakunashinaqa, nishpa.*

[16] Mayá, ¿pikunam Dyus nishqanda yach'ashpa, mana munarqanllapachu kasuytaqa? Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan runakuna, warmikunam mana munarqanchu kasuyta. [17] ¿Pikunawanmi Tayta Dyusqa 40 watas tukuyta ancha piñakurqanqa? Piñakurqanqam chay Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan uchata ruraqkunawan. Chaymi paykunaqa chay chuncha lugarkunapi wañurqanllapa. [18] ¿Pikunatam Tayta Dyusqa jurashpa, nirqan: "Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniymanqa", nishpaqa? Chayshinaqam nirqan chay mana munaq kasuqkunata. [19] Chaqa paykunaqam Dyuspi mana kriyishpa, mana atirqanllapachu samana lugarninman yaykuytaqa.

---

* 3:11 Salmo 95.7-11 * 3:15 Salmo 95.7-8

4

[1] Kanan Tayta Dyusmi noqanchiqkunata ufrisiwashqa kanchiq, chay samana lugarninman yaykunanchiqpaq, paywan kushikushpa kawsananchiq. Chayshina ufrisiwaptinchiqqar, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. [2] Chaqa chay unay runakunatashinam Tayta Dyusqa yumbay noqanchiqtapis ufrisiwanchiq, uchanchiqmanda washawananchiq. Piru chay unay runakunaqam Dyus nishqanda yach'ashpapis, paypiqa mana yuyakurqanllapachu. Chaymi mana atirqanllapachu yaykuyta Dyuspa samana lugarninmanqa. [3] Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nirqan:

Ancha piñakushpa, jurashpam, chay mana munaq kasuwaqkunataqa nirqay: "Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyman", nishpa.*

Piru noqanchiqkuna Jisukristupi allipta kriyishpaqam, Tayta Dyuspa samana lugarninman rinchiqllapa yaykuq. Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqangunaqam allichaduna kashqa, kay munduta rurashqan diyamandapacha. [4] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi samana diyapaq nin:

Tayta Dyusmi sayis diyaspi tukuy imata rurashpa, siptimu diyapiqa samarqanna. (Manam sigirqanchu mushuq kusaskunata rurashpaqa), nishpa.*

[5] Suq partipipismi Dyuspa Santu Librumbiqa nin:

Chay mana kriyiqkunaqam mana yaykunqachu samana lugarniymanqa, nishpa.*

[6] Tayta Dyusmi munan, samana lugarninman suqkuna yaykunanllapa. Piru chay unay runakunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda yach'ashpapis, mana kasurqanllapachu paytaqa. Chaymi mana atirqanllapachu chay samana lugarninman yaykuytaqa. [7] Chaymi paykuna mana yaykuptinllapaqa, Tayta Dyusqa suq bwiltata ufrisirishqa runakunata samachiyta: "Kananri uyawayllapa", nishpa. Chaymi achka watakuna pasaptin, unay gubyirnu Dabidtapis kayshina iskibrichirqan:

Kananqar Tayta Dyus nishqanda uyashpa, ama rumi shunqoyuqqa kayllapachu, nishpa.*

[8] Chaymi yach'anchiq: Chay unay kamachikuq Juswita sigiqkunam Dyuspa samana lugarninman mana yaykurqanllapachu, nishpa. Chaqa yaykuptinllapaqam, Tayta Dyusqa suq tyimpumanda Dabidtaqa mana iskibrichinandachu, Dyuspa samana lugarninman yaykunanllapaqa. [9] Chayshina suq bwiltata ufrisiptinmi, yach'anchiqllapa: Dyuspi kriyishpam, atinchiqllapa yaykuyta samana lugarninman, nishpa. [10] Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpaqa, kushikushpa samarqan. Chayshinallam runa, warmi, Tayta Dyuspi allita yuyakushpaqa, atinna samayta. [11] Chayri atishqanchiqta rurashun, Dyuspi allita yuyakushpa, samananchiqllapa, ama kusasnashpachu chay unay mana kriyiqkunashinaqa.

[12] Chaqa Tayta Dyus nishqanqam kawsaq. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita intyindichiwanchiq: Shunqoykipim kayshina yuyaykangi; kaykunatam munaykangi, nishpa. Manchu suq atun kuchillu ishkandin filun ancha allita filudu kaptinqa, das kuchuwanchiq. Chaqa yaykunmi ñudunchiqkunaman, ñutqonchiqkunaman ch'ayashtin. Piru Dyus nishqanqam mas das yaykun shunqonchiqman, almanchiqman, ispiritunchiqman ch'ayashtin. [13] Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashqa. Yumbaytam allita riqsin. Chaymi paymandaqa mana nimatapis atinchiqchu pakakuyta. Kanan paytam manyaqlla rinchiqllapa diklaraq alli, mana alli rurashqanchiqpaq.

Jisukristum ancha allin kuranchiq

[14] Tayta Dyuspa Churin Jisukristu wañushqanmanda kawsamushpam, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, syiluman yaykurqan, Tayta Dyuswan tiyanambaq. Chayri pay niwashqanchiqpi kriyishpa, pay munashqanda mana shaykuq rurashpa, kawsashunllapa. [15] Dyabluqam ancha munarqan uchata rurachiyta Jisukristuta noqanchiqtashina. Piru payqam mana nima uchata rurarqanchu. Chayshina mallipadu kashpam, ancha allita yach'an: Chay runakuna, warmikunam ancha dibilkuna, nishpa. Chaymi payqa, mas

* 4:3 Salmo 95.11 * 4:4 Génesis 2.2 * 4:5 Salmo 95.11 * 4:7 Salmo 95.7-8

kamachikuq kuranchiq kashpa, ancha llakipawaqninchiq yanapawanchiq. 16 Chayri ama
nimatapis manchashpachu, Dyuspi masta yuyakushpa, payman mañakushunllapa. Chaqa
payqam ancha allin. Ancha kuyawanchiq. Chaymi ima faltawaptinchiq, llakipawaqn-
inchiq rin yanapawaqninchiq.

5

1 Tayta Dyusqam isrraylinu kurakunamanda suqtalla akran, mas kamachikuq kura
kanambaq. Chay kuram Dyusman mañakun runa masingunapaq. Apanmi Dyuspa pata
altarninman chay runakunapa achka laya ufrindangunata, rrigalungunata wakin ani-
malningunatapis. Chay animalkunata wanchishpam, Dyuspa pata altarnimbi rupachin,
Tayta Dyus chay kurapa runa masingunata uchangunamanda pirdunanambaq. 2 Chay
kuraqam suq runalla kashpa, Dyus tukuy ima nishqandaqa mana kasunchu. Chaymi chay
mana yach'aq runa masinguna mana allita ruraptinllapa, payqa atin llakipayta. 3 Chaqa
paypismi suq uchayuq. Chaymi Tayta Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa
wanchin, Tayta Dyus chay kurapa uchangunata puntata pirdunanambaq. Chaymandaqam
suq animalkunata wanchin, runa masingunatapis Tayta Dyus pirdunanambaq.
4 Tayta Dyusllam suq runata atin numbrayta, mas kamachikuq kura kanambaq. Suq runa
kikinllaqam mana atinchu numbrakayta. Puntatam Dyusqa chay unay Arunda akrarqan.
Chayshinallam yumbay kamachikuq kurakunata akrashqa. 5 Chayshinam Jisukristu kikim-
bis mana numbrakarqanchu, mas kamachikuq kura kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus
paytaqa numbrarqan, kamachikuq kura kanambaqqa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi
Churinda kayshina nin:

Qamqam Churiy kangi. Chaqa noqam mirashushqa kani, nishpa.*

6 Suq partipipismi kayshina Churinda nin:

Qamqam tukuy tyimpupaq kura kangi, chay unay kura Milkisidikshina, nishpa.*

7 Manchu Jisukristu kay pachapi kawsashpaqa, ancha jwirtita mañakushpa, waqashpa,
Tayta Dyusta rrugarqan, ama wañunambaq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq
kashpa, atinanda washayta. Kanan Jisukristu ancha kasukuq kaptinmi, Tayta
Dyusqa payta uyashpa, ancha yanaparqan, tukuy imata ñakashpapis, agwantanambaq.
8 Chayshina Jisukristu, Dyuspa Churin kashpapismi, kay pachaman shamushpa padisishpa,
masta yach'akurqan Taytanda kasuyta. 9 Chayshina allita kasushpaqam, payta yumbay
kasuqkunata atinna uchanchiqkunamanda pirdunawayninchiqta, tukuy tyimpu paywan
kawsananchiqllapa. 10 Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrarqan, mana wañuq mas
kamachikuq kuranchiq kanambaq, chay unay kura Milkisidik kashqanshina.

Kwidawkish akrakanchiqman Dyusmanda

11 Ancharaq munani masta nishuyllapata Jisukristupaq. Piru mana munaptikillapa
yach'akuytam, mana atinichu qamkunata allita intyindichishuyta. 12 Chaqa qamkuna un-
aymandapacha Jisukristupi kriyishpam, ancha balinaykita, suqkunatana yach'achinayki.
Piru mastaraq munangillapa, suq kutinda qamkunata yach'achishurinay Dyuspa Santu
Librunmanda chay mana trabajus partikunatalla. Chaymi chay iti ñuñuykaq ma-
naraq mikuqshina kangillapa. 13 Kanan chay itisitushina kashpaqam, manaraq al-
litachu intyindingillapa: Dyusmi munan kayshina kawsananchiq, nishpaqa. 14 Piru
yach'ayniyuqkuna kashpaqam, Dyuspa Santu Librunda ancha allita atingimanllapa in-
tyindiyta, yach'anaykillapa: Imam alli, imam mana allichu, nishpa.

6

1 Jisukristupa mana trabajus palabrangunata yach'akushpaqar, chay mas trabajus
palabrangunatapis yach'akushunllapa, yach'ayniyuq mayurkunashina kananchiqllapa.
Amanar chay punta yach'akushqanchiqtallaqa kutin kutin yach'akurishunchu: Kayshinar
uchanchiqkunata dijashpa, Dyuspi kriyishun, washadu kananchiq, ama chinganchiq,
nishpa. (Chaqa washadunam kanchiqllapa. Mananam nisisaryuchu yach'akurinanchiq

* 5:5 Salmo 2.7 * 5:6 Salmo 110.4

washakaytaqa.) [2] Yach'akushqapismi kanchiqllapa: Kayshinam kriyiq masinchiqkunata
shutichinchiq ichu paykunapa umanman makinchiqkunata kayshina ruranchiq, paykuna-
paq Dyusman mañakunanchiq nishpa. Yach'akushqanam kanchiqpis: Wañuqkunam rin
kawsamuq. Tayta Dyusmi rin jusgaq yumbay runakunata, warmikunata, tukuy tyimpu
kawsananllapa ichu chingananllapa, nishpa. [3] Chayri Dyuspa Santu Librunmanda mushuq
kusaskunatana yach'akushunllapa, Tayta Dyus yanapawaptinchiq.

[4] Piru wakinguna Jisukristumanda akrakaptinqam, ancha trabajus washadu kanambaql-
lapa. Chaqa puntatam Dyusmanda tukuy imata ch'askirqanllapa. Paymanda shumaq
duktrinanda yach'akushpam, michawanshina purirqanllapa. Chaymi Dyusmanda suq
shumaq rrigalutashina ch'askirqanllapa. Kriyiq masinchiqkunawanmi Dyuspa Santu
Ispiritunda ch'askirqanllapa. [5] Dyus nishqanda allita uyashpam, intyindirqanllapa: Ancha
mishki mikunashinam, nishpa. Paykunaqam yach'akurqambis: Siñurninchiqmi ancha
pudirniyuq kashpa, suq bidapi shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. [6] Chayshina
yumbay chay shumaq kaqkunata yach'ashpapismi, Jisukristumanda akrakashqallapa.
Mananam munanllapachu paypi kriyiytaqa. Chayshina Dyuspa Churinda disprisyash-
paqam, paykunaqa mushuqmanda kruspi klabaykanmanshina. Yumbaypa ñawpambim
payta asipaykanmanshina. Chaymi manana pipis paykunataqa atinchu yach'achiriyta,
Jisukristupi kriyirinanllapaqa. [7-8] Chay layakunaqam mana baliq allpashina. Tayta
Dyus shumaqta tamyachiptimbismi, chay mana baliq allpapiqa kashakuna, mana baliq
qewakunalla wiñan, ¿manachu? Chayshinallam Dyusta chay disprisyaqkunaqa. Chaymi
Tayta Dyusqa paykunataqa kundinashpa, rin rupachiq. Piru suqkunaqam ancha allin
allpashina. Chaqa tamya nuyuchiptinmi, chay allpapiqa ancha allin tarpudukuna wiñan.
Chaymi Tayta Dyusqa chay laya kriyiqkunataqa ancha rin yanapaq.

Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq

[9] Kuyashqay kriyiq masitakuna, chayshina disprisyaqkunapaq nishushpapismi,
qamkunapaq yach'anillapa: Jisukristupim allita kriyingillapa. Chaymi Tayta
Dyusqa washashushpa, ancha rin yanapashuqllapa, nishpa. [10] Qamkunaqam Dyusta
kuyashpa, kriyiq masinchiqkunata yanapashqa kangi. Kanangamanmi paykunataqa
yanapaykangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, mana nunka rinchu
qonqashuqllapa. [11] Piru ancham munani, yumbay qamkuna Dyuspaq trabajanayki
wañunayki diyakaman. Chayshina kawsashpaqam, atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi
rin kumpliq tukuy ima ufrisiwashqanda, nishpa. [12] Piru manam munanichu qellakunapaq
tikrakanaykiqa. Ashwanri allin kriyiq masinchiqkunashina Dyusta mana shaykuq
kasuyllapa, paykunashina ch'askinaykillapa Dyus tukuy ima ufrisishushqanda.

[13] Chaqa Tayta Dyusmi punta agwilunchiq Abrajanda jurashpa, ufrisirqan yanapanam-
baq. Kanan mana ni pipis mas baliq kaptinmi, Dyusqa kikin shutinwan chayshina
jurarqan. [14] Chaymi Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: "Qamtam allipta rini yanapashuq,
ancha achka karu willkayuq kanaykipaq", nishpa. [15] Chayshina Tayta Dyus niptinmi,
Abrajanqa mana shaykuq shuyarqan chay ufrisishqanda. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay
nishqanda kumplishpa, ancha allita yanaparqan. [16] Chaqa runakuna imapaq jurashpaqam,
suq mas baliqpa shutimbi jurashpa nin: "Tayta Dyuspa ñawpambim jurayki yach'anayki:
Manam llullakuykanichu", nishpa. Chayshina niptinraqmi, uyaqkunaqa kriyinqa, ama
masta anyanakunambaq. [17] Chayshinallam Tayta Dyuspis Abrajamba karu willkangunata
ancha munarqan allita intyindichiyta: Yumbay chay ufrisishushqaytam rini kumpliq,
nishpa. Chaymi jurarqan kikin shutinwan, yumbay chay ufrisishqanda kumplinambaq.
[18] Chayshinam noqanchiqkunapis allita yach'anchiq: Tayta Dyusmi mana nimata llul-
lakunchu, nishpa. Chaymi jurashpa imapaqpis, chay ufrisiwaptinchiq ancha allita rin
kumpliq. Chaymi kushikushpa, mana nimatapis manchashpachu, kawsanchiqllapa.

[19] Manchu yakupi puriq barkukunataqa llashaq rumikunata waskakunawan watanllapa
sujitanambaq, wayra ama suq laduman apanambaq. Chayshinallam Jisukristupi allipta
kriyiptinchiqqa, payqa ancha yanapawanchiq, ama pipis paymanda atinambaq akr-
awayninchiqta. Chaqa Dyuspa kamachikunan trunumbiqam watadushina kanchiqllapa.

[20] Jisukristuqam chay santu trunupa kwartunman yaykurqan, faburninchiqta rimanambaq. Chayshinam payqa noqanchiqkunapa mas kamachikuq kuranchiq tukuy tyimpupaq rin kaq. Paypa kargunqam mana nunka rinchu ushyakaq. Milkisidikpa kargunshinam rin kaq.

7

Jisukristum unay kura Milkisidikshina

[1] Unay tyimpupi chay Milkisidikmi Salim llaqtapa gubyirnun karqan.* Paymi Tayta Dyuspa kurambis karqan. (Chay tyimpupim wakin llaqtakunapa gubyirnunguna suldadundin shamushpa, Abrajamba subrinun Lutta ayllundinda piskashpa, aparqanllapa.) Chaymandaqam Abrajanqa kriyadungunawan sigishpa, chay gubyirnukunata binsishpa, achka kusasningunata qoch'irqan. Chaymandaqam chay Salim llaqtata pasaykaptinna, chay kura Milkisidikqa lluqshishpa, Abrajanda tingushpa, Tayta Dyusman mañakurqan, Abrajanda yanapanambaq. [2] Chaymi Abrajanqa chay qoch'ishqan kusaskunamanda kada dyis partimanda, suq partita akrashpa, dyismunda qorqan chay kura Milkisidikta. Chay shuti Milkisidikmi rimaynimbiqa munan niyta "Allin kamachikuq", nishpa. Chay Salimqam rimaynimbiqa munan niyta: "Shumaqta kawsaq", nishpa. Chaymi "Salim llaqtapa kamachikuqnin Milkisidikqa" munan niyta: "Shumaq kawsaqkunapa allin kamachikuqnin", nishpa. [3] Manam ni pipis yach'anchiqchu: Pikunam karqan chay Milkisidikpa taytan, maman, agwilunguna, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam mana ni suq partipi Milkisidik nasishqambaq ni wañushqambaq niwanchiqchu. Chaymi yuyachiwanchiq Tayta Dyuspa Churin Jisukristupaq. Chaqa Jisukristupa kura kargumbismi mana nunka rinchu ushyakaq.

[4] Ancha yuyashunllapa: Chay Milkisidikmi ancha baliq kamachikuq karqan maski Abrajanmanda, nishpa. Chaqa chay ancha baliq agwilunchiq Abrajanmi chay qoch'ishqanmanda dyismunda qorqan chay Milkisidikta. [5] (Achka watakunamandam chay Abrajamba willkamba churin Libi nasirqan. Chaymandaqam mas achka watakunamanda) Muysisqa liyningunata qoshpa, kamachirqan: "Chay Libipa churingunamanda, willkangunamanda, karu willkangunamanda kurakunata numbrayllapa", nishpa. Nirqambismi: "Chay kurakunaqam dirichuyuq kanqa, yumbay llaqta masingunamanda, dyismungunata ch'askinanllapa", nishpa. Chaymi chay llaqta masinguna Abrajamba karu willkanguna kashpapis, chay kurakunata dyismunda qonllapa.

[6] Piru chay kura Milkisidikmi mana Libipa miraynin kashpapis, yumbay kurakunamanda mas baliq karqan. Chaqa kikin kamachikuq Abrajanmandam dyismunda ch'askirqan. Kanan Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqa kaptimbis ancha yanapanambaqmi, chay Milkisidikqa Dyusman mañakurqan, Abrajanda bindisinambaq. [7] Chaymi allita yach'anchiqllapa: Milkisidikmi Abrajanmandaqa mas baliq karqan, nishpa. Chaqa mayqan mas baliq runaqam Dyusman mañakun, suqkunata bindisinambaq. [8] Libipa karu willkanguna, wañuq kurakunalla kashpapismi, noqanchiqkunamanda dyis kusasninchiqmanda suqta ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay kura Milkisidikpaq niwanchiqllapa: "Chay dyismuta ch'askiq Milkisidikqam mana ushyakashpachu, kawsanraq", nishpa. [9-10] Chaymi yach'anchiqllapa: Chay Milkisidikmi chay Abrajanmanda yumbay miraynimanda mas baliq. Chay punta isrraylinu kura Libimandapis mas baliqqa, nishpa. Chaqa chay Libiqam Abrajamba churimba willkan kashpa, chay Abrajanmanda minus baliq karqan. *[Nuta: Chaymi yach'anchiq: Jisukristu Milkisidikshina kashpam, yumbay chay suq kurakunamanda masta balin, nishpa.]*

[11] Manchu chay punta kura Arunqa Libipa karu willkan karqan. Chaymandaqam yumbay kurakunapa kamachikuqninguna chay Arumba churinguna, willkanguna, karu willkanguna kashqallapa. Paykunaqam Dyuspa liyningunata yach'achirqanllapa agwilunchiq isrraylinukunata. Piru manam atirqanllapachu runakunapa uchangunata pirdunaytaqa.

---

* 7:1 Génesis 14.18-20

Chaymi Tayta Dyusqa kach'amurqan suq laya mas baliq kurata. Payqam mana nunka
wañunchu. Ashwan chay kuraqam Milkisidik kura laya. 12 Chayshina suq laya kuranchiq
shamuptinmi, Taytanchiq Dyusqa suq laya liyta rurarqan. 13 Chay punta liykunaqam
kamachikurqan, yumbay kurakuna Libipa karu willkanmandalla kanambaq. Piru mushuq
liywanqam, Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrashqa, mana Libipa karu willkan kap-
timbis, ancha baliq kuranchiq kanambaq. 14 Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq
Jisukristum Judapa karu willkan, nishpa. Piru Muysispa liyningunaqam mana nirqanchu:
"Kurakunam Judapa karu willkanmanda rin kaq", nishpaqa.
15 Chayraykum allita yach'anchiqllapa: Jisukristum chay Milkisidikshina suq laya kura,
nishpa. 16 Chay suq kurakunataqam numbrarqanllapa, Libipa karu willkan kashqanlla-
parayku. Piru Jisukristum numbradu karqan, kuranchiq kanambaq, ancha pudirniyuq
mana nunka wañuq kashqanrayku. 17 Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi Churin
Jisukristuta kayshina nin:

Tukuy tyimpupaqmi ancha baliq kamachikuq kura kangi, chay kamachikuq kura Milki-
sidikshina, nishpa.*

18 Chay punta liykunaqam mana atirqanchu washawayninchiqta, mana pudirniyuq
kashqanrayku. Chaymi Dyusqa chingachirqan chay punta liykunataqa. 19 Chaqa Muysispa
liyningunaqam mana ni pitapis yanaparqanchu, allita kumplinambaq Dyus munashqan-
daqa. Piru kananqam Jisukristu atin washawayninchiqta, Tayta Dyuswan kawsananchiqll-
lapa.
20 Tayta Dyusmi jurashpa niwashqa kanchiqllapa: "Churiy Jisukristum kamachikuq
kuraykillapa", nishpa. 21 Manam jurarqanchu: "Libipa karu willkangunallam kurakuna rin
kaq", nishpaqa. Piru Tayta Dyusqam jurashpa, kuranchiq Jisukristuta librumbi kayshina
nirqan:

Noqaqam jurashpa mana nunka kambyakashpachu, niyki: "Qamqam tukuy tyimpu kura
ringi kaq, chay unay kura Milkisidikshina", nishpa.*

22 Chaymi Jisukristu noqanchiqkunata sigurawaqninchiq niwanchiq: "Tayta Dyusmi chay
punta tratunmanda suq mas allin tratuta qamkunawan rurashqa", nishpa. 23 Chaqa
chay unay kurakunaqam wañurqanllapa. Chaymi suqta suqta numbrarqanllapa, chay
wañushqa kurapa rrimplasun kanambaq. Chayshina wañuq kurakuna kashpam, mana
atirqanllapachu sigiyta kamachikushpaqa. 24 Piru Jisukristu manana nunka wañuq
kashpam, kura kargundaqa mana qonchu suqtaqa. 25 Chaymi noqanchiqkuna paypi
kriyiptinchiqqa, washawaqninchiq, alliyachiwanchiq Taytan Dyuswan, tukuy tyimpu
paywan kawsananchiqllapa. Chaqa mana nunka wañuq kashpam, tukuy tyimpu Tayta
Dyusta mana shaykuq rrugaykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq.
26 Chayshina kashpam, Jisukristuqa ancha allin mas kamachikuq kuranchiq. Chaqa
payqam ancha allin, ancha santu. Manam nima uchayuqchu. Chaymi Tayta Dyusqa
syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Mananam kawsanchu uchayuq runaku-
nawanqa. 27 Chaymi Jisukristuqa mana chay unay kamachikuq kurakunashinachu. Chaqa
paykunaqam tukuy diya achka animalkunata wanchishpa, qorqanllapa Tayta Dyusta,
paykuna kikinda uchangunamanda pirdunanambaq. Chaymandaqam chay wakin ani-
malkunataqa wanchishpa, Dyusta qorqanllapa, llaqta masingunatapis pirdunanambaq.
Piru Jisukristuqam suq kutindalla kruspi wañurqan, pay kikin ufrindanchiq kanam-
baq, Tayta Dyus tukuy tyimpupaq pirdunawananchiq. 28 Muysispa liyningunaqam ka-
machikurqan, Libipa karu willkanguna mas kamachikuq kurakuna kanambaq, mana justu
kaptinllapapis. Piru chaymandaqam Tayta Dyusqa jurashpa, Churinda nirqan: "Qamqam
mas kamachikuq kura kangi, mana nunka nima uchayuq kashqaykirayku. Chayshinallam
tukuy tyimpupaq mana nima uchayuqchu ringi kaq", nishpa.

8

Jisukristum mushuq tratuta rurashqa noqanchiqkunawan

---

* 7:17 Salmo 110.4 * 7:21 Salmo 110.4

[1] Allita uyawayllapa. Yumbay chay nishushqaymandaqam kay partisitu mas alli yach'anaykillapa: Chay mas kamachikuq kuranchiq Jisukristum syilupi Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan noqanchiqkunapaq. [2] Chayshinam Dyuspa Ancha Santisimu Kwartumbi Jisukristuqa kamachikuq isrraylinu kurashina trabajaykan. Chay lijitimu Ancha Santisimu Kwartutaqam Tayta Dyus kikin syilupi rurashqa. Manam runakunachu rurashqaqa.

[3] Yumbay mas kamachikuq kurakunatam numbranllapa, wanchishqa animalkunata, suq laya ufrindakunata Dyusta qonanllapa. Chayshinam Tayta Dyusqa mas kamachikuq kuranchiq Jisukristutapis ubligarqan, suq ufrindata qonambaq. *[Nuta: Chayraykum Jisukristu intrigakarqan wañunambaq.]* [4] Kanan Jisukristuqam mana chay Libipa karu willkanchu karqan. Chaymi kay mundupi kashparaq, mana balinmanchu Dyuspa adurana wasimbi kuranchiq kanambaqqa. Chaqa chay Libipa karu willkan kurakunaqam kanraq kananga-man, Muysispa liyningunata kasushpa, ufrindakunata qonanllapa. *[Nuta: Dyuspa Santu Librunda iskibrishqan tyimpupiqam karqanraq Libipa karu willkanmanda kurakuna. Chaymi kay birsikulupi nin "kanangaman kan kurakuna", nishpa. Piru masdi 1900 watakuna tukuynam chay laya kurakunaqam manana kashqachu.]* [5] Piru syilupim kan Dyuspa mas lijitimu adurana wasin, mas lijitimu kurambis. Chaqa kay pachapi chay atun karpamanda adurana wasiqam suq dibujushinalla kashpa, rikachiwanchiqllapa: Syilupim kay laya wasi kan, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa chay Sinayi urqqopi Muysista rikachirqan suq mwistrata, chay rikachishqandashina ruranambaq.* [6] Piru mushuq kuranchiq Jisukristum mas allita yanapawanchiq chay punta kurakunamanda. Chaqa abugadunchiq kashpam, mas shumaqta ufrisiwaqninchiq, mas allin tratuta Dyuswan, noqanchiqkunawan rurashqa.

[7] Chay punta tratu tukuy imapi ancha allin kaptinqam, mana suq mushuq tratutaqa ruranandachu. [8] Piru chay unay agwilunchiqkunaqam mana kasurqanllapachu Dyus nishqandaqa. Chaymi paykunata uchayuqkunapaq riqsirqan. Chayraykum Santu Librumbi nirqan:

Suq tyimpupim noqaqa Isrrayilpa karu willkangunawan, Judapa karu willkangunawan suq mushuq tratuta rini ruraq.

[9] Chay mushuq tratuta paykunawan rurashpaqam, manana rinichu ruraq chay punta tratutashinaqa. Chaqa unay tyimpupi agwilungunata Ijiptu nasyunmanda surqoshpam, chay punta tratutaqa rurarqay. Piru chay tratutaqam mana kumplirqanllapachu. Chayraykum paykunataqa manana yanapashpachu wichukurqani.

[10] Chaymi suq mushuq tratuta rini ruraq chay Isrrayilmanda kaqkunawan. Suq diyam yuyaynimbi liyniykunata rini ruraq. Shunqonllapapi rini yanapaq, kamachikushqayta kasushpa kawsananllapa. Chaymi paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq.

[11] Chay tyimpupim takshakuna, atungunapis shunqonllapapi rinllapa riqsiwaq. Chaymi mana nisisaryuchu kanqa, ni llaqta masingunata ni ayllungunata yach'achinanllapa: "Tayta Dyustar riqsiy", nishpaqa. Chaqa yumbaymi allita rinllapa riqsiwaq.

[12] Kanan uchangunata pirdunashpam, chay mana alli rurashqangunata manana nimatapis rinichu yuyaq, nishpa.*

[13] Tayta Dyusmi nirqan: "Suq mushuq tratutam rini ruraq" nishpa, chay punta tratuta mana baliqpaqna riqsishqanrayku. Chaymi chay punta tratuqa dasna rin ushyakaq.

9

Kay pachapi Dyuspa adurana wasinqam syilupi kaq wasinshina karqan

[1] Tayta Dyusmi unay tyimpupi chay punta tratuta rurashpa kamachirqan, pay munashqanshina chay karpamanda adurana wasipi adurananllapa. [2] Kanan chay adurana wasinqam ishkay kwartuyuq karqan. Chay ishkay kwartukunaqam suq kurtinawan

* 8:5 Éxodo 25.40 * 8:12 Jeremías 31.31-34

akradu karqan. Chay punta kwartupiqam suq kandiliru syiti rikrayuq karqan. Chay kwartupiqam suq mesapis karqan. Chay mesapa sawambiqam Dyusta qoshqan ufrinda tandakuna karqan. Chay punta kwartuqam "Santu Kwartu" shutiq.

3 Chay kwartupa kurtinamba uku ladumbim suq kwartu karqan. Chay kwartuqam shutiq: "Ancha Santisimu Kwartu", nishpa. 4 Chay kwartupa kurtinamba ladumbim suq taksha pata altar uruwan llutadu karqan. Chaypim rupachiqllapa insinsyuta. Chay kwartupim Dyuspa Santu Kajunnin karqan. Chay kajumba sawan ukunmi uruwan llutadu karqan. Chay kajumba ukumbim suq jarra urumanda karqan. Chay jarrapa ukumbiqam waqaycharqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chay kajumbiqam karqambis chay punta kura Arumba pallpamushqa burdunnin. Chay kajumbillam karqambis chay ishkay rumi tablashina. Chaykunapim Dyuspa Punta Tratun iskibridu karqan. 5 Chay kajumba kirpanamba sawambim karqan urumanda ishkay anjil alayuqkuna, yach'ananchiqllapa: Chay Ancha Santisimu Kwartupim llipyaykaq Tayta Dyus isrraylinukunata uchangunamanda pirdunan, nishpa. Kanalitanqam manana kanchu lugar tukuy imapaq nishunayllapa. Chaymi chaykunapaqlla niykillapa.

6 Chayshinam chay karpamanda adurana wasipi tukuy imata allicharqanllapa, Dyusta aduranannllapa. Chay Santu Kwartumanmi tukuy diya achka kurakuna yaykuqllapa, ufrindakunata apamushpa, Dyusta aduranannllapa. 7 Piru Dyuspa chay Ancha Santisimu Kwartunmanqam suq kutindalla kada wata chay mas kamachikuq isrraylinu kuralla yaykuq. Chayshina yaykunambaqqam aparqan suq animalpa yawarninda. Chay yawar ufrindatam Santisimu Kwartuman apaq, Tayta Dyus chay kurata, llaqta masingunatapis wakin laya uchangunamanda pirdunanambaq. Chay laya uchakunataqam rurashqallapa karqan, mana yach'ashpa: ¿Uchatachu ruraykani ichu mana? nishpa. 8 Chay ishkay kwartukunapaqmi Dyuspa Santu Ispiritun kayshina yach'achiwanchiq: Kurakunaqam chay Santu Kwartumanlla atirqanllapa yaykuyta, nishpa. Piru manaraqmi atirqanllapachu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, suq kurtinawan arkadu kashqanrayku. 9 Tukuy chaykunaqam suq kumparasyunshina kay tyimpupaqqa. Chaqa allitam yach'achiwanchiq: Chay animalkunata wanchishpa, yawarninda Tayta Dyusta qoshpapismi, mana atinchiqchu shunqonchiqta kambyayta, ama uchayuq kananchiqllapaqa. 10 Chay unay liykunaqam yach'achiwanchiq sawa kwirpunchiqpaqlla. Chaqa yach'achiwanchiqmi: Imam alli mikunanchiq, upyananchiq, imashina mayllakunanchiq, nishpa. Chaykunaqam balirqan Tayta Dyus mushuq tratunda ruranangamanlla.

11 Piru Jisukristum shamushqana, ancha baliq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. Chaymandaqam syiluman kutirishpa, Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, tukuy imapi yanapawanchiq. Dyuspa chay wasin syilupi kaqqam masta balin kay pachapi runakuna rurashqan adurana wasimandaqa. 12 Chayshinam Jisukristuqa kikin yawarninda ich'ashpa, anaq syilupi Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman yaykushpa, chay yawarninwan uchanchiqkunapaq pagarakurqan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Manam yaykurqanchu achka bwiltasta, chibukunapa, mishirukunapa yawarninda apashpaqa. 13 Kanan chay kurakunaqam turukunapa, chibukunapa yawarninwan runakunata chaqchunllapa ichu rupachishqa mishirukunapa ush'panda yakuwan taqllushpa, chaqchunllapa, sawa kwirpunlla limpyu kanambaq. 14 Piru chay achka laya ufrindamandaqam Jisukristu rurashqan ufrinda masta balin. Chaqa wañushpam, yawarninwan noqanchiqkunapaq pagarakurqan, amana uchayuq kananchiqllapa. Chaymi mana nunka ushyakaq Santu Ispiritu yanapaptin, Jisukristu Tayta Dyusman intrigakarqan, kruspi wañushpa, mana nima uchayuq ufrinda kanambaq. Chayshina yawarninda ich'ashpam, yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, kawsaq Dyusninchiqta allita sirbishpa kawsananchiq.

15 Chayshina Jisukristu abugadunchiq kashpam, wañushpa, mushuq tratuta rurashqa ufrisikushqanshina, Tayta Dyus yumbay akrashqangunata pirdunawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chayshina wañushpaqam, chay punta tratuta kasuqkunatapis uchangunamanda washarqan. 16-17 Manchu runakuna manaraq wañushpaqa,

suq papilpi suq tratuta ruran: “Kay kusasniykunam kay iskibrishqaykunapaq kidanqa”,
nishpa. Piru manaraq wañuptinqam, manaraq balinchu chay tratuqa. Wañuptin-
raqmi balin, kusasninguna suqkunapaqna kidanambaqqa. [18] Chayshinallam chay punta
tratupis balirqan, chay animalkunapa yawarninda ich'ashqanrayku. [19] Chaymi chay
punta tratuta ruranambaqqa, Muysisqa puntata Dyuspa liyningunata liyirqan yumbay
llaqta masin isrraylinukuna uyanambaq. Chaymandaqam mishirukunata chibukunata
wanchishpa, yawarninda yakuwan taqllurqan. Chaymandaqam suq qeritupi chupika
millwata wangushpa, chay yawarwan nuyuchishpa, Dyuspa Santu Librunda, yumbay
runata warmita chaqchurqan. [20] Chaymandaqam Muysisqa paykunata nirqan: “Kay
yawarwanmi qamkunata chaqchuyki, intyindinaykillapa: Tayta Dyuswan kay tratuta
rurashpa, pay nishqanda allita kumplishunllapa”, nishpa. [21] Chayshinallam chay unay
karpamanda adurana wasipi manaraq aduraptinllapa, Muysisqa chay wasita, tukuy
imandinda yawarwan chaqchurqan. [22] Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachishqa kar-
qan, paykunata yaqqa yumbay kusasningunatapis yawarwan pichananllapa. Chayshina
yawarta ich'ashqanraykum, Dyusqa uchangunamanda pirdunan; manaqa manam pir-
dunanchu.

Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq

[23] Muysispa liyningunapim nirqan, chay karpamanda adurana wasita tukuy imandinda
animalkunapa yawarninwan pichananllapa. Piru chay karpamanda wasi kusasninwan-
qam syilupi kaq kusaskunapa rritratunshinalla karqan. Chaymi syilupi kaq kusasku-
naqa munan, mas allin ufrinda yawarwan pichadu kanambaq. [24] Kanan Jisukristuqam
mana yaykurqanchu kay pachapi kaq adurana wasimanqa. Chaqa chay wasitaqam
runakunalla rurarqan Dyuspa allip wasin syilupi kaqtashina. Ashwanmi Jisusqa rirqan
syilupi kaq allip adurana wasiman, waqman yaykushpa, Tayta Dyuspa ñawpambi ancha
rrugakunan noqanchiqkunapaq. [25] Chay isrraylinukunapa mas kamachikuq kuranqam
tukuy wata chay Ancha Santisimu Kwartuman yaykun, animalpa yawarninda apashpa.
Piru manam nisisaryuchu karqan Jisukristu kutin kutin wañunanqa, yumbay uchanchiq-
manda pirdunawananchiqqa. [26] Chaqa Jisukristu tukuy wata kurashina Dyuspa wasinman
yaykuykaptinqach'i, achka kutinda wañunanda kay munduta rurashqanmandapacha.
Piru payqam mana achka kutindaqa wañurqanchu. Ashwanmi kay ultimu tyimpukunapi
kay pachaman shamushpa, suq kutindalla kruspi wañushpa, pay kikin intrigakarqan,
ancha baliq ufrinda kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq.

[27] Yumbay runakuna, warmikunaqam suq kutindalla rinchiqllapa wañuq. Chayshina
wañushpaqam, Tayta Dyuspa ñawpanman rinchiqllapa riq, pay jusgawananchiq.
[28] Chayshinallam Jisukristupis suq kutindalla wañurqan, achka runata, warmita yum-
bay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam mushuqmanda rin kutimuq.
Piru mananam rinchu kutimuq uchanchiqmanda washawananchiqqa. Ashwanmi ku-
timunqaqa, payta yumbay shuyaqkunata syiluman apawananchiq.

10

[1] Muysispa liyningunapismi Jisukristupa llandunshinalla kashpa, suq partitalla Dyus-
paqqa yach'achiwanchiq. Manam yumbaytachu. Chayraykum isrraylinukuna llaqta mas-
inchiq kutin kutin Dyuspa adurana wasinman rishpa aduraq, tukuy wata chay animalku-
nata wanchiptinllapapis, mana atinllapachu yach'ayta: Dyuspaqqam manana uchayuqchu
kani, nishpaqa. [2] Chaqa Muysispa liyninguna allipta yanapawaptinchiq amana uchayuq
kananchiqqam, llaqta masinchiq isrraylinukunaqa manana kutin kutinqa chay ani-
malkunata wanchinmanllapachu, ufrindanda qonambaqqa. Chaqa suq bwiltatalla chay
animalkunata wanchishpam, manana yuyanmanllapachu: Uchayuqraqmi kani, nishpaqa.
Ashwanmi manana uchayuqchu kanmanllapa. [3] Piru chay ufrindangunawanqam mana
atishqallapachu washakayta. Ashwanmi chay animalkunata watan watan wanchishpaqa,
uchangunata yuyashpa, yach'anllapa: Uchayuqmi kani, nishpa. [4] Chaqa chibukunapa

turukunapa yawarninwanqam mana nunka atinchiqchu washakayta yumbay uchanchiq-
mandaqa.
[5] Chaymi Jisukristu kay munduman shamushpa, Tayta Dyusta kayshina nirqan:
Qamqam mana munangichu, runakuna animalkunata wanchishpa, ufrindata qoshunanll-
lapaqa. Chaymi kwirpuyuqta rurawashpa, kay pachaman kach'amuwashqa kangi.
[6] Chaqa runakuna animalkunata wanchishpa, rupachishpa, qoshuptinllapa, uchangunata
pirdunanaykiqam, mana kushikungichu.
[7] Chaymi niyki: "Taytitu Dyus, Santu Libruyki noqapaq nishqanshinam kayman
shamushqa kani, munashqaykita ruranaypaq", nishpa.*
[8] Chayri allita yuyashunllapa: Puntatam Jisukristu Tayta Dyusta kayshina nirqan:
"Chay runakuna animalkunata wanchishpa, rupachiptinllapa, uchangunata pirdunanayk-
iqam, mana kushikungichu", nishpa. Muysispa liyninguna chayshina rurananllapa
kamachiptimbismi, Dyustaqa mana kushichinchu. [9] Chaymandaqam Jisukristu Tayta
Dyusta nirqan: "Kaymanmi shamushqa kani, qam munashqaykishina ruranaypaq",
nishpa. Chaymi yach'anchiq: Tayta Dyusqam manana munanchu animalkunata wanchi-
nanchiqqa. Ashwanmi Jisukristuta kach'amurqan, wañunambaq, uchanchiqkunamanda
washawananchiq. [10] Chaymi Jisukristu, Tayta Dyus munashqanda rurashpa, suq kutindalla
kruspi wañurqan, tukuy tyimpupaq washawananchiq, amana uchayuq kananchiqllapa.
[11] Yumbay chay isrraylinu kurakunaqam tukuy diya animalkunata wanchishpa, kutin
kutin ufrindanllapa. Chayshina ufrindashpapismi, mana nunka pirdunaduchu kidan-
llapa uchangunamandaqa. [12] Piru Jisukristuqam suq kutindalla wañurqan, runaku-
nata, warmikunata yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam
wañushqanmanda kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan. [13] Chaymi kananqa
chaypi shuyakuykan, Tayta Dyus payta yumbay kuntraqkunata binsishpa, ch'akingunapa
waranman rurashpa sarrunangaman. [14] Chaqa Jisukristum suq kutindalla wañushpa,
tukuy tyimpupaq pirdunawarqanchiq, amana uchata rurashpa kawsananchiqllapa.
[15] Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritumbis Santu Librumbi kayshina yach'achiwanchiq:
[16] Tayta Dyusmi chay unay agwilunchiqkunata nirqan: Suq tyimpumandam noqaqa
karu willkaykikunawan suq mushuq tratuta rurashpa, kamachikushqayta rini
yuyachiq shunqonllapapi. Chayshina yuyachiptiymi, paykunapa yuyaynimbiqa
chay liyniykuna iskibrishqashina rin kidaq, nishpa.*
[17] Chaymandaqam nirqambis:
Uchangunata pirdunashpam, manana nunka rinichu yuyaq, nishpa.*
[18] Chayshina Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawashqa kaptinchiqmi, manana nisis-
aryuchu animalkunata wanchinanchiqqa.

Tayta Dyuspi masta kriyishunllapa

[19] Chayrayku kriyiq masitakuna, noqanchiqkunaqa amana manchashunchu. Ashwanmi
kushikushpa, chay Ancha Santisimu Kwartuman atinchiqna yaykuyta, Dyusta adu-
rananchiqllapa. Chaqa Jisukristu kikinmi yawarninda ich'ashpa, wañushpa, [20] chay Ancha
Santisimu Kwartumba kurtinanda llikishpa, kich'arqan, Tayta Dyuspa ñawpanman yayku-
nanchiqllapa. Chayshina wañushpam, suq mushuq ñandashina rurarqan, Tayta Dyus-
man ch'ayananchiqllapa. [21] Kananqam Jisukristuqa mas kamachikuq kuranchiq kashpa,
Dyuspi yumbay kriyiqkunata kamachiwaykanchiq. [22] Chayri uchanchiqkunata dijashpa,
limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyuspi allita kriyishunllapa. Chaqa payqam shun-
qonchiqkunata mayllashqa, amana uchayuq kananchiqllapa, ashwan limpyu yakuwan
mayllakushqashina kashpa, payta adurananchiq. [23] Chaqa allitam yuyakunchiqllapa:
Tayta Dyusmi tukuy ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq, nishpa. Chayraykur Jisukristupi
mana shaykuq kriyishpa, [24] allita yuyashunllapa, yanapanakushpa, kuyanakushpa, al-
lita rurashpa, kawsananchiqllapa. [25] Chayri mana shaykuq tandakashunllapa, Dyusta

* 10:7 Salmo 40.6-8 * 10:16 Jeremías 31.33 * 10:17 Jeremías 31.34

pulla adurananchiq. Amar kashunllapachu chay mana tandakaqkunashinaqa. Chaqa yach'anchiqllapam: Siñurninchiq Jisukristum utqana rin kutimuq, nishpa.

26 Chaqa allip kaqta yach'akushpa, chaymanda Jisukristumanda akrakashpa, yach'aykashpa uchata ruraptinchiqqam, manana kanchu pipis washawananchiqqa. 27 Chaymi chay akrakaqkunaqa shuyaykanllapa jwisyu diyapi chay manchaypaq ninapi chingadu kanambaq Dyusta suq kuntraqkunawan. 28 Mayqan runa ichu warmi Muysispa liyningunata mana kasuptinllapa, ishkay ichu kimsa tistigukuna payta shimbiptinllapaqam, juyiskunaqa mana llakipashpachu, kamachikunllapa wanchinanllapa. 29 Piru Tayta Dyusqam mas jwirtita rin kastigaq Churin Jisukristuta disprisyaqkunata. Chaqa paykunaqam Jisukristupa ich'ashqan yawarninda disprisyashpa, Dyuspa Santu Ispiritun kuyawaqninchiqta musyaykanllapa. Manam munanllapachu ch'askiyta Dyuspa mushuq tratunda. Chaymi paykunaqa mana atinqallapachu washakayta. 30 Chaqa allitam yach'anchiqllapa Tayta Dyus kayshina nishqanda: "Chay mana alli ruraqkunatam rini kastigaq", nishpa. Chaymandaqam nirqambis: "Chay wambraykunatam noqalla rini jusgaq, allitachu rurashqa ichu mana", nishpa.* 31 ¡Ancha manchaypaqmi, pudirniyuq Dyusninchiqpa makinman ishkinanchiqqa!

32 Allitar yuyayllapa imashinam karqan chay unay tyimpukunapi, Jisukristupi chayraq kriyiptikillapaqa. Chaqa ancha padisishpapismi, qamkunaqa mana shaykuq paypi yuyakurqayki. 33 Wakinnikitam musyashushpa maqashurqanllapa yumbaypa ñawpambi. Chayshina ruraptinllapam, wakinnikiqa chay padisiqkunawan tandakarqaykillapa, pulla padisinaykillapa. 34 Karsilpi kaqkunatapismi llakipashpa, yanaparqaykillapa. Jisukristupi mana kriyiqkuna tukuy imaykikunata qoch'ishuptimbismi, mana piñakushpachu, ashwan kushikushpa, kawsarqaykillapa. Chaqa yach'arqaykillapa: Anaq syilupim Tayta Dyus yumbay kusasninchiqmanda mas allin mana ushyakaq kusaskunata rin qowaqninchiq, nishpa. 35 Chayri qamkunaqa ama disanimakaychu. Chaqa Dyuspi mana shaykuq yuyakushpaqam, suq ancha shumaq primyuta ringillapa ch'askiq. 36 Chayri ama shaykushpachu, Dyus munashqanda rurashpa, kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyusqa tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qoshuqllapa. 37 Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin:

Washadurnikiqam mana unayashpachu, ancha utqana rin shamuq.
38 Chayri allita ruraqkunaqa noqapi kriyishpa, kawsanqallapa. Piru suq runa noqamanda akrakaptinqam, paywanqa mana kuntintuchu rini kaq, nishpa.*
39 Piru noqanchiqkunaqam mana chay akrakaqshinachu kanchiq. Chaymi mana rinchiqchu chingaq paykunashina. Ashwanmi Jisukristupi kriyishpa, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

11

Tayta Dyuspi ancha yuyakushunllapa

1 Tayta Dyuspi allipta kriyishpam, ancha allita yuyakunchiqllapa: Yumbay niwashqanchiqtam rin kumpliq, nishpa. Chaqa chay niwashqanchiqta manaraq rikashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Yumbaytam rin ruraq, nishpa. 2 Chayshina unay agwilunchiqkuna Tayta Dyuspi allita yuyakuptinllapam, Dyusqa paykunapaq ancha kushikurqan.

3 Noqanchiqpismi Tayta Dyuspi kriyishpa, allita yach'anchiqllapa: Payqam rimashpalla, kay pachata, syilutapis, tukuy imandinda rurarqan, nishpa. Chayshinallam Tayta Dyusqa mana kashqanmanda tukuy ima rikashqanchiqta rurarqan.

4 Yuyashumbis chay (punta runa Adamba churin) Abilpi. Payqam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, animalninda wanchishpa, Dyusta qorqan. Chayshina ufrindaptinmi, Tayta Dyustaqa ancha kushichirqan maski chay masan Kayinmanda. Chaymi Tayta Dyusqa ufrindanda shumaqta ch'askishpa, nirqan: "Qamqam munashqayta allita rurangi",

* 10:30 Deuteronomio 32.35-36 * 10:38 Habacuc 2.3-4

nishpa. Chayshina chay Abil wañushqa kaptimbismi, suq shumaq ijimplu kidashqa
noqanchiqkunapaq, payshina Dyuspi yuyakushpa, kawsananchiqllapa.*
5 Chay unay Inukpismi Tayta Dyuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi mana
wañurqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Chaymi
manana pipis kay allpapiqa tarirqanchu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa:
Tayta Dyus manaraq apaptinmi, chay Inukqa payta ancha kushichishpa kawsarqan,
nishpa.* 6 Piru Tayta Dyuspi mana yuyakushpaqam, mana pipis atinchiqchu paytaqa
kushichiyta. Chaqa Tayta Dyusta adurananchiqqam, puntata munan allita kriyinanchiq:
Kanmi Dyus. Payman qemikaptiyqam, ancha rin yanapawaq, nishpa.
7 Chay unay Nuwipismi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa kawsarqan. Chaymi Dyus payta
niptin, suq atun wambuq wasita ruranambaqqa, manaraq nima tamyata rikashpapis, chay
nishqanshina rurarqan. Chayshina rurashpaqam, warminda wambrangunata yakumanda
washarqan. Piru chay runa masingunaqam ancha uchayuq kidarqanllapa, Dyusta, Nuwita
mana kriyishqanllaparayku. Chaymi yakuman seqashpa, ch'uqashpa, limpu wañurqanl-
lapa. Piru Tayta Dyusmi Nuwita allin runapaq riqsirqan, paypi allita kriyishqanrayku*
8 Chaymandaqam chay unay Abrajambis Tayta Dyuspi allita yuyakurqan. Chaymi Tayta
Dyus payta niptin: “Suq shumaq nasyundam rini qoshuq”, nishpaqa, chay Abrajanqa
llaqtanmanda lluqshirqan, chay ufrisishqan nasyunman rinambaq. Mana yach'ashpa:
¿Maymanmi rini riq? nishpapismi, Dyuspi yuyakushpa rirqan. 9 Chaymandaqam Tayta
Dyus nishqan nasyunman ch'ayashpaqa, Abrajanqa chay nasyumbiqa furastirushina
tiyarqan. Mana ch'akrayuq kashpam, karpamanda wasikunapi tiyarqan. Tayta Dyusqam
wambran Isakta, willkan Jakubutapis ufrisishqa karqan, chay nasyunda qonambaq. Piru
paykunapismi Dyuspi yuyakushpa, chay karpa wasikunapilla tiyarqanllapa. 10 Chaqa
chay Abrajanqam ancha yuyakurqan: Dyusmi suq allin simyintuyuq llaqtata rin ruraq
noqaykunapaq. Chay llaqtaqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.*
11 Chay Abrajamba warmin Sarapismi Dyuspi ancha yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus
paytaqa niptin: “Ringim qeshyaq wambrituykita”, nishpaqa, kriyirqan. Mana ni suq
wambrayuq kashpa, ancha byijitana kashpapismi, Dyusta allita kriyirqan: Rinmi kumpliq
chay ufrisiwashqanda, nishpa. Chaymi Tayta Dyus chay Sarata yanaparqan, wambrituyuq
kanambaq. 12 Chayshina chay Abrajan ancha byijitu kaptimbismi, warmin Saraqa
wambran Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay wambran Isakpa karu willkanguna
ancha achkayarqanllapa, lusirukunashina ichu mar yakupa manyambi aqokunashina.
Chaymi kananqa manana atinchiqchu yupayta yumbay paykunataqa.*
13 Yumbay chay punta agwilunchiqkunaqam chay ufrisishqan nasyundaqa manaraq
ch'askishpachu wañurqanllapa. Piru wañunan diyakamanmi allita yuyakurqanllapa:
Tayta Dyusmi suq diya karu willkanchiqkunata rin qoq chay ufrisiwashqanchiq nasyunda,
nishpa. Chaymi chay nasyundaqa karumanda rikaykaqshina kashpa, nirqanllapa: “Man-
araq llaqtayuqshinam kanchiq. Kay pachapiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa”,
nishpa. 14 Chayshina nishpam, yumbayta intyindichiwanchiq: “Manaraq nasyunniyuq
kashpapismi, Dyuspi yuyakushpa, noqaykuna shuyakuykani, suq nasyunniyuq kanay-
paqllapa”, nishpa. 15 Manam munarqanllapachu kutiriyta chay punta nasyunninmanqa.
Piru munashpaqam, atinanllapata kutiriyta. 16 Piru paykunaqam shuyakuykarqan, Tayta
Dyus mas allin nasyunda paykunapaq syilupi ruranangaman. Chaymi Tayta Dyusqa
paykunapaqqa mana nimatapis penqakurqanchu. Ashwanmi nirqan: “Paykunapa Dyus-
ninmi kani”, nishpa. Chaymi paykunapaqqa syilupi suq llaqtata rurashqa.
17-18 Tayta Dyusmi Abrajanda ufrisishqa karqan, wambran Isakmanda ancha achka
karu willkayuq kanambaq. Chaymandaqam Tayta Dyus Abrajanda mallipashpa, nirqan:
“Kuyashqayki churiki Isakta wanchishpa, ufrindatashina qoway”, nishpa. Chaymi Abra-
janqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, churinda mana mich'ashpachu, aparqan wanchiq.

* 11:4 Génesis 4.4 * 11:5 Génesis 5.24 * 11:7 Génesis 6.9-22 * 11:10 Génesis 12.1-4; 13.3, 18 * 11:12 Génesis 17.15-19; 21.1-3

19 Chaqa Abrajanqam ancha yuyakurqan: Isaksituyta wanchiptiymi, Tayta Dyusqa atin
kawsachimuyta, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda chayshina mallipashpa,
nirqan: “Amana wanchiychu churikitaqa”, nishpa. Chaymi Abrajanqa churin Isakta
wanchiykashqanmanda Tayta Dyus washarqan.*
20 Chaymandaqam Isakpis Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakurqan,
wambran Jakubuta, Isawta yanapanambaq.* 21 Chayshinallam chay churin Jakubupis
wañunambaqna kashpa, Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, mañakurqan, churin Jusipa
wambrangunata yanapanambaq. Chayshina wañunambaq kashpapismi, burdunninwan
tanqakashpa, Tayta Dyusta adurarqan. 22 Chay churin Jusipismi, wañunambaq kashpaqa,
Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, ayllungunata nirqan: “Suq diyam karu willkanchiqkuna
kay nasyun Ijiptumanda rinllapa lluqshiq. Chayshina lluqshishpaqa, tulluykunata apan-
qallapa, Dyus ufrisishqan nasyumbi pambarinanllapa”, nishpa.*
23 Chaymandaqam chay Ijiptupi tiyaqkunapa gubyirnun Farun kamachikurqan, isr-
raylinukunapa yumbay ullqo wambritu nasiqkunata wanchinanllapa. Chay tyimpupim
Muysis nasirqan. Piru taytanwan mamanmi Muysistaqa rikarqan ancha shumitaqta.
Chaymi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay kamachikuq Farunda mana kasushpachu,
kimsa killata pakarqanllapa, ama pipis wanchinambaq. *[Nuta: Pakadu kaptinqam, chay
Farumba chinan tarishpa, aparqan wasinman kriyaq. Chaymi Farumba willkanshinana kar-
qan. Liyiy Éxodo 1.22–2.10.]* 24 Chaymandaqam chay Muysisqa wiñashpa, atun runa
kashpanaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, manana munarqanchu chay kamachikuq
Farumba willkanshina kawsaytaqa. 25 Ashwanmi tukuy iman kaqta dijashpa, isrraylinu
masingunawan padisirqan. Chaqa manam munarqanchu uchata rurayta, suq tyim-
pupaqlla kushikunambaqqa. 26 Chay Muysisqam ijiptinukunawan kidashpa, ancha qel-
layniyuq, tukuy imayuq kananda. Piru payqam ancha yuyakurqan: Tayta Dyusmi
suq Washadurta rin kach'amuq, Isrrayilmanda kaqkunata yanapawananchiq, nishpa.
Chaymi Tayta Dyuspa wambrangunawan pulla padisirqan, suq tyimpupi Dyusmanda
primyunda ch'askinambaq. 27 Chayraykum Muysisqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay
piñakuq gubyirnuta mana manchashpachu, Ijiptumanda lluqshirqan. Chaqa Tayta Dyusta
rikashpashinam animakarqan, Dyus munashqanda ruranambaq.
28 Chaymandaqam Muysisqa Dyuspi ancha yuyakushpa, Ijiptuman kutirishpa, chay
punta Paskwa fyistata rurashpa, yumbay isrraylinu masingunata kamachirqan, (uñitaku-
nata ichu chibitukunata wanchishpa), yawarninwan wasimba pungungunapa numbral-
ninda, markungunata pasanambaq, Dyuspa wanchikuq anjilnin chay yawarta rikashpa,
chay isrraylinukunapa kulaka wambrangunata ama wanchinambaq.* 29 Chaymandaqam
chay suq isrraylinukunapis Dyuspi allita yuyakushpa, chay Chupika Mar Yakuta suq chaki
ñandashina pasarqanllapa. Piru ijiptinu suldadukuna ikinllapata riykaptin piskaqmi,
Tayta Dyusqa waqmanda, kaymanda yakuta tandarqan. Chaymi yumbay chay suldaduku-
naqa ch'uqashpa wañurqanllapa.*
30-31 Chaymandaqam chay warmi Rrab shutiqpis Dyuspi allita yuyakurqan. Payqam
qellayrayku suqwan suqwan puñushqa karqan. Piru isrraylinukuna manaraq chay
Jirikuman ch'ayaptinmi, chay warmiqa chay ishkay chapakuq isrraylinukunata pakashpa
washarqan. Chaymandaqam isrraylinukuna Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, syiti diyas
tukuyta achka bwiltasta chay Jiriku llaqtapa rridurninda purirqanllapa. Chayshina
puriykaptinllapam, chay llaqtapa atun murallanguna bulakarqan. Chaymi chay isrraylinu
suldadukuna yaykushpa, chay Jirikupi yumbay tiyaqkunata wanchirqanllapa, Dyusta
mana kasushqanrayku. Piru chay warmi Rrabtaqam mana wanchirqanllapachu.*
32 Piru kambismi Dyuspi achka kriyiqkuna, paykunapaq iskibrishunaypaq. Piru manam
kanchu tyimpu chay Jidiyumbaq, Barakpaq, Sansumbaq, Jiptipaq, Dabidpaq, Samwilpaq,

* 11:19 Génesis 22.1-14 * 11:20 Génesis 27.27-29, 39-40 * 11:22 Génesis 50.24-25 * 11:28 Éxodo 12.21-28
* 11:29 Éxodo 14.21-31 * 11:30-31 Josué 6.12-20

Dyuspaq rimaqkunapaq, qamkunata iskibrishushpa yach'achishunayqa. [33] Dyuspi chay
kriyiqkunaqam pilyashpa, nasyungunata binsirqan. Suqkunaqam nasyungunapi allita
kamachikurqan. Wakingunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda ch'askirqan. Suqkunaqam
liyungunapa shimingunata kirparqan, ama wanchinanllapa. [34] Suqkunaqam manchaypaq
lumyaykaq ninata wanchirqanllapa. Suqkunaqam washakarqanllapa, ch'iqniq runakuna
atun kuchilluwan munaptinllapa wanchiyta. Suqkunaqam mana jwirsayuq kashpapis,
ancha jwirsayuqpaq tikrakarqanllapa. Chaymi ancha achka kuntraq suldadukunata
binsirqanllapa. [35] Tayta Dyuspi wakin kriyiq warmikunam rikarqanllapa wañushqa
ayllunguna kawsamuptin.

Piru Dyuspi wakin kriyiqkunaqam payta mana ñigashqanrayku wañurqanllapa. Chaqa
suq ch'iqniqkunaqam ancha padisichishpa wanchirqanllapa. Piru Dyuspi chay kriy-
iqkunaqam yach'arqanllapa: Wañushpaqam, syiluman rinchiqllapa riq, mas allita
kawsananchiq, nishpa. [36] Suqkunataqam ancha asipashpa, asutishpa, kadinakunawan
watashpa, karsilarqanllapa, Tayta Dyuspi kriyishqanrayku. [37] Suqkunataqam sitashpa,
wanchirqanllapa. Suqkunataqam sirruchuwan kuchushpa, wanchirqanllapa. Chayshi-
nam ancha mallipadu karqanllapa. Wakingunataqam atun kuchilluwan puntiyashpa
wanchirqanllapa. Suqkunataqam wasingunamanda wichukuptinllapa, wishakunapa,
chibukunapa qarangunatalla kapakushpa, ancha pubrikunana kashpa, waqta, kayta
rirqanllapa. Chayshinam chay kuntraqkunaqa ancha padisichishpa qesacharqanllapa.
[38] Chaymi chay kriyiq masinchiqkunaqa rirqanllapa tiyaq chay chakishqa chuncha lu-
garkunapi, qaqakunapi, mach'aykunapi, ush'kukunapi. Piru paykunaqam ancha balirqan
maski yumbay chay qesachaqmandaqa.

[39] Yumbay chay allita kriyiqkunawanmi Tayta Dyusqa ancha kushikurqan. Piru
kay pachapi kawsashpam, manaraq ch'askirqanllapachu Dyus ufrisishqandaqa. [40] Piru
Tayta Dyusqam noqanchiqkunata kuyawaqninchiq, shuyachishqa chay punta kriyiq
masinchiqkunata, Jisukristu shamuptin, pullanchiq syiluman rinambaqllapa.

12

Padisishpapis Jisuspi yuyakushunllapa

[1] Dyuspi kriyishpa wañuqkunaqam yumbay rurashqanchiqta rikawaykanchiq. Chayri
tukuy uchakunata dijashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. Manchu kallpaq
runakunaqa binsikunambaqqa llashaq mudananda dijashpa, kallpanllapa. Chayshinallar
noqanchiqkunapis tukuy ima arkawaqninchiqta, tukuy laya uchata dijashpa, Tayta Dyuspi
mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa. [2] Chayshina Dyuspaq kawsananchiqri, ancha
allita yuyakushunllapa Jisukristupi. Chaqa paypi kriyishqanchiq diyamandapacha wañu-
nanchiq diyakamanmi ancha yanapawanchiq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunanchiql-
lapa. Payqam kruspi ancha padisishpa wañurqan yach'ashpa: Wanchiwaqkuna ancha
penqachiwaptimbismi, kawsamushpa, syiluman rishpa, Taytay Dyuswan rini kushikuq,
nishpa. Kananqam Taytamba allin ladumbina tiyaykan, paywan kamachikunambaq.

[3] Chayri allita yuyayllapa Washadurninchiq Jisukristu padisishqambaq, chay uchayuq
runakuna qesachaptin. Qamkunapisri payshina padisishpaqa, ama shaykushpachu ni
disanimakashpachu, Dyuspi allita yuyakushpa kawsayllapa. [4] Chaqa qamkuna dyabluta
binsinaykiqam, manaraq padisishqachu kangi, Dyusta kuntraqkuna wanchishunanga-
man. [5] ¿Qonqashqallapachu kangi Dyuspa Santu Librun wambrangunata kayshina ku-
nashqanda?

Ijitu, Tayta Dyus qamta kuyashushpam kastigashungi, yach'akunayki shumaqta kawsayta.
Chayri ama disprisyaychu ni disanimakaychu. (Ashwanri paytaqa allita kasuy.)

[6] Chaqa payqam kastigan yumbay kuyashqan wambrangunata. Chaymi qamta wambram-
baq riqsishushpa, ancha kuyashushpa, kastigashushpa, yach'achishungi, nishpa.*

[7] Manchu runakuna wambrangunata kuyashpa kastigan, yach'akunambaq. Chayshi-
nallam Tayta Dyuspis noqanchiqkunata wambrambaq riqsiwaqninchiq, kastigawanchiq.

* 12:6 Proverbios 3.11, 12

Chayri qamkunata kastigashuptinqa, agwantayllapa. [8] Chaqa Tayta Dyusqam yumbay
wambrangunata kastigawaqninchiq yach'achiwanchiq. Chaymi qamkunata mana kasti-
gashuptinqa, mana paypa lijitimu wambrangunachu kangillapa. Ashwanmi tarichu
wambrakunashina kangimanllapa. [9] Manchu noqanchiqkuna wambra kaptinchiqqa, kay
pachapi taytanchiqkuna kastigawaptinchiq, masta rrispitanchiq. Chayshinallar masta
rrispitashun Taytanchiq Dyusta, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. [10] Chaqa
kay pachapi taytanchiqqam suq tyimpupaqlla kastigawanchiq, paykuna munashqanda
yach'achiwananchiq allinninchiqpaq. Piru Taytanchiq Dyusqam kastigawaqninchiq,
yach'achiwanchiq, payshina allitalla rurashpa kawsananchiqllapa. [11] Piru Tayta Dyus
kastigawaptinchiqqam, ancha syintishpa, malaganayanchiq. Piru chay kastigumanda
yach'akushpam, allitana rurashpa, ancha kushikushpa rinchiqllapa kawsaq.

Amar disprisyashunchu Dyustaqa

[12] Chayri ama shaykushunllapachu suq runa makimbi mana jwirsayuqshina ichu suq
runa qonqorimbi mana jwirsayuqshina. Ashwanri animakashpa, tukuy shunqo Jisukris-
tupi yuyakushpa kawsashunllapa. [13] Chayshina paypi allita yuyakushpaqam, suq dirichu
ñambishina puriykanchiqllapa, chay manaraq allita kriyiqkunata animachinanchiq.
Chaqa paykunaqam mana jwirsayuq kujukunashina puriykanllapa.
[14] Chayri yumbaywan shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus munashqandalla rurashpa.
Chaqa Siñurninchiqpaqlla kawsashpaqam, paywan rinchiqllapa tiyaq; manaqa manám.
[15] Chayraykur allita kwidakayllapa, ama ni suqniki Tayta Dyusmanda akrakanayki. Chaqa
chay laya akrakaqtaqam Tayta Dyusqa mana rinchu yanapaq. Kwidawkish chay akrakaqqa
suq ayaq wanchikuq plantashina tikrakashpa, qamkunatapis atinman dañachishuyta,
payshina Tayta Dyusmanda akrakanaykillapa. [16] Kanan amar warmikunata maskayllapachu, paykunawan puñunaykiqa. Amar disprisyaychu Dyus munashqanda chay mana yuyaq unay Isawshinaqa. Chaqa payqam taytamba kulaka churin kashpa, ancha allin irinsyata ch'askinanda. Piru payqam suq diya ancha mallaqnashpa, chay irinsyan ch'askinan kaqta randikurqan suq platu mikunapaqlla. [17] Chaymandaqam chay Isawqa anchana munarqan kambyayta chay rurashqandaqa. Chaymi taytan wañunambaqna kaptinqa, Isawqa ancha waqashpa, taytanda rrugarqan, paypaq Tayta Dyusman masta mañakunambaq. Piru chayshina rrugaptimbismi, taytanqa Isawpa masan Jakubupaq Dyusman masta mañakushqa karqan. Chaymi manana atirqanchu kambyayta chay mañakushqandaqa.*

[18] Noqanchiqkunaqam mana qemikashqachu kanchiq Tayta Dyusman chay achka
isrraylinu agwilunchiqshinaqa. Chaqa paykunaqam chay Sinayi urqqopa waranman
qemikarqanllapa, Tayta Dyusta uyanambaqllapa. Chay urqqopiqam manchaypaq nina
lumyaykarqan. Ancham tutayarqan, wayrarqan. [19] Chayshina qemikashpaqam, chay
urqqopiqa uyarqanllapa suq kurnita ancha jwirtita kunyaqta. Tayta Dyuspa busnin-
dapismi chaypiqa uyarqanllapa. Chaymi manchaywan nirqanllapa: "¡Yush'ayku, amana
mastaqa rimaychu!" nishpa. Piru noqanchiqkunaqam mana uyanchiqchu Dyuspa bus-
ninda paykunashinaqa. [20] Chaqa chay runakunaqam ancha mancharqanllapa, Tayta Dyus
kamachikuptinqa: "Amar ni pipis llamkanqachu kay ancha santu urqqotaqa. Suq runa
ichu suq animal kay urqqota llamkaptinqa, rumikunawan sitashpa, ⌞ichu garruchawan-
shina puntiyashpa,⌟ wanchiyllapa", nishpa.* [21] Chaqa ancha manchaypaqmi chaypiqa
karqan. Chaymi Muysis kikimbis nirqan: "Noqaqam ancha manchashpa, ch'apsikaykani",
nishpa.
[22] Piru noqanchiqkunaqam suq laya Siyun lumaman qemikaykanchiq. Tayta Dyusqam
syilupi chay Siyun lumapiqa mushuq Jirusalin llaqtanda rurashqa. Waqpiqam
achka mil anjilkuna tandakashqallapa, [23] Tayta Dyusta alabananllapa. Waqmanmi
ch'ayaykanchiqllapa yumbay punta kriyiq masinchiqkuna kashqanman. Paykunaqam
Dyuspa kulaka wambrangunashina. Chaymi shutingunata anaq syilupi iskibrishqa,

* 12:17 Génesis 25.29-34; 27.34, 38 * 12:20 Éxodo 19.12-13

waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. Riykanchiqllapam yumbaypa allin juyisninchiq
Dyusman, chay wañushqa kriyiq masinchiqkunaman. Paykunataqam Tayta Dyusqa
rurashqa, manana nima uchayuq kanambaqllapa. [24] Riykanchiqpismi abugadunchiq
Jisukristuman. Payqam yawarninda ich'ashpa, wañushpa, suq mushuq tratuta rurarqan
noqanchiqkunapaq. Chay yawarninqam ancha yanapawanchiq maski Abilpa yawarnin-
manda. *[Nuta: Chay Kayin masan Abilta wanchishpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta
Dyusqa kastigarqan. Piru Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa
noqanchiqkunata pirdunawarqanchiq.]*

[25] Chayraykur Tayta Dyus imatapis yach'achiwaptinchiqqa, ama disprisyashunchu.
Amar chay achka agwilunchiqshinaqa kashunchu. Chaqa paykunaqam kay mundupi
Dyus nishqanda mana kasushpaqa, mana atirqanllapachu kastigumanda washakaytaqa.
Chayshinallam Tayta Dyus syilumanda imatapis niwaptinchiq, mana kasushpaqam, mana
rinchiqchu atiq kastigumanda washakaytaqa. [26] Chay Sinayi urqqopi Tayta Dyus ri-
mashqanqam pachata kuyuchirqan. Piru kananqam niwanchiqllapa: "Mushuqmanda
rimarishpaqam, yumbay kay pachata, syilutapis rini kuyuchiq. Manam kay pachatallachu
kuyuchishaqqa", nishpa.* [27] Chayshina "Mushuqmanda rini kuyuchiriq", nishpaqam,
Tayta Dyusqa yach'achiwanchiq: Yumbay chay kuyuqkunatam rini ushyaq. Noqapa
chay mana kuyuq kusasniykunallam rinllapa kidaq, nishpa. [28] Piru Tayta Dyuspa shumaq
lugarninqam mana nimatapis rinchu kuyuq ni chingaq. Chayri payta ancha pagikushpa,
tukuy shunqo adurashpa, manchashpa, ancha allita kasushpa, kawsashunllapa. [29] Chaqa
Tayta Dyusqam lumyaykaq nina chingachikuqshina.*

13

Kayshina Tayta Dyusta kushichishunllapa

[1] Masitakuna, Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqwanri mana shaykuq kuyanakushpa
masapurashina kawsashunllapa. [2] Amar qonqashunchu wasinchiqman ch'ayamuqkunata
shumaqta ch'ayachinanchiqqa. Chaqa paykunamanda wakinqam Dyuspa anjilninguna
kanman. Chaymi wakin ch'ayachiqkunaqa mana yach'ashpa, anjilkuna nishpapis, pusa-
data qoshqallapa.

[3] Karsilpi kaqkunatapisri llakipashpa yanapashunllapa, yuyashpa: Paykunawan pulla
karsilpi atinchiqman kayta, nishpa. Mayqan qesachadu kaqtapisri yanapashun, yuyashpa:
Noqanchiqpisch'i paykunashina qesachadukuna kanchiqman, nishpa.

[4] Yumbayninchiqri kasamyintunchiqta rrispitashun. Chayri rrispituyuqkunaqa
warminwanlla ichu qosanwanlla puñunqallapa. Amar suqwanqa puñunqachu. Chaqa
Tayta Dyusqam chay laya uchayuqkunataqa rin kastigaq. Chayshinallam rin kastigaq
manaraq rrispituyuq kaqkunatapis, suqwan puñuptinqa.

[5] Tayta Dyusqam niwashqa kanchiq: "Noqaqam mana nunka qonqashqaykichu ni
dijashqaykichu", nishpa.* Chayri qellaytaqa ama anchaqa munashunllapachu. Ashwanri
kusasninchiq kaqwanlla kushikushpa kawsashun. [6] Chayshina Tayta Dyus noqanchiqwan
kaptinqa, mana nimatapis manchashpachu, atinchiqllapa kayshina niyta:
Tayta Dyusmi yanapawan. Chaymi mana ni pitapis manchanichu, nishpa.*

[7] Allita yuyayllapa chay yach'achikuq ansyanuykikunata, Dyus nishqanda
yach'achishushqanrayku. Chaqa paykunaqam Jisukristupi allita yuyakushpa, shumaqta
kawsarqanllapa. Chayri paykunashina kawsayllapa.

[8] Siñurninchiq Jisukristuqam mana nunka kambyakanchu. Payqam qayna, kanan,
qaya, tukuy tyimpu chayshinalla. [9] Chayri suqkuna suq laya duktrinakunata
yach'achishuptinqa, ama kriyiyllapachu. Kanan nishuptinllapa: "Kay mikunakunatallam
atinchiqllapa mikuyta", nishpaqa, ama kasuyllapachu. Chaqa chay laya liykunaqam mana
ni pitapis yanapashqachu. Ashwanri shunqonchiqpi yuyashunllapa: Tayta Dyusmi ancha
kuyawaqninchiq, ancha yanapawanchiq, nishpa.

---

* 12:26 Hageo 2.6 * 12:29 Deuteronomio 4.24 * 13:5 Deuteronomio 31.6 * 13:6 Salmo 118.6-7

[10] Chaqa Jisukristu kruspi wañushpam, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq.
(Chaymi manana nisisaryuchu animalkunata wanchishpa, Dyusta qonanchiq pir-
dunawananchiqqa.) Chayraykum chay karpa adurana wasipi trabajaq kurakuna mana
atinllapachu kushikuyta noqanchiqshinaqa. [11] Manchu chay mas kamachikuq isrraylinu
kuraqa kada wata animalkunata wanchishpa, yawarninda apan Dyuspa Ancha Santisimu
Kwartunman. Chayshina ufrindanda qoptinmi, Tayta Dyusqa uchangunamanda pir-
dunan. Chaymandaqam chay wanchishqan animalkunapa kwirpundaqa llaqtamanda suq
laduman apashpa, rupachinllapa. [12] Chayshinallam Jisukristupis Jirusalin llaqtamanda
sawaman lluqshishpa, ancha padisishpa, kikin yawarninda ich'ashpa, wañurqan, yumbay
uchanchiqmanda pirdunawananchiq. [13] Chayri kay mundupa kusasningunata dijashpa,
Jisukristupi tukuy shunqo yuyakushpa, payman qemikashun, awnki paytashina penqachi-
waptinchiqpis. [14] Chaqa kay pachapiqam mana kanchu ni suq llaqta tukuy tyimpu duraqqa.
Ashwanmi ancha shuyaykanchiq, Tayta Dyus noqanchiqkunata apawananchiq suq mana
ushyakaq llaqtaman, chaypi tukuy tyimpu kawsananchiq. [15] Chayri Jisukristupi yuyakush-
paqa, tukuy diya Tayta Dyusta alabashpa, kawsashunllapa. Chayshina alabashpaqam,
suq allin ufrindatashina Dyustaqa qoykanchiqllapa. Chayri alabashunllapa: “Jisukristum
ancha allin kamachikuqniy”, nishpa. [16] Kanan amar qonqashunchu, suqkunata yana-
pananchiqqa. Ashwanri ima kaqninchiqwan suqkunata yanapashunllapa. Chayshina
rurashpaqam, Tayta Dyustaqa suq ufrindatashina qoykanchiq. Chaypaqmi payqa ancha
kushikun.

[17] Tayta Dyuspaq yach'achishuqkunata shumaqta kasuyllapa. Chaqa paykunaqam
qamkunata ancha kwidashungi, ama chinganayki. Kanan Tayta Dyustam rinllapa kwin-
tata qoq: ¿Allitachu kwidashqa kangi ichu mana? nishpa. Chayri paykunata allita
yanapayllapa, ama nimapaq malaganayashpa, ashwan kushikushpa yach'achishunambaq.
Piru qamkuna mana kasuptikiqam, trabajus rin kaq yanapashunanqa.

[18] Alliptam yuyanillapa: Limpyu shunqoyuqkunam kanillapa, nishpa. Kanan tukuy
imapim allitalla munanillapa rurayta. Chayri noqaykunapaq Dyusman mañakuyllapa.
[19] Ancham rrugaykipis, Tayta Dyusman mañakunaykillapa, qamkunaman utqa shamunay-
paq.

Tayta Dyusri yanapashunqallapa

[20-21] Kushichiwaqninchiq Tayta Dyusmanmi ancha mañakuni, tukuy imapi yana-
pashuptin, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Jisukristum yawarninda
ich'ashpa, chay mushuq tratu mana nunka ushyakaqta rurarqan. Chaymi Tayta Dyusqa
Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, ancha allin Pasturninchiq kashpa, shu-
maqta kwidawananchiq. ¡Chayri chay Siñurninchiq Jisukristuta tukuy tyimpu alabashun-
llapa! ¡Chayshina kanqa!

[22] Kriyiq masitakuna, rrugaykillapam, shumaqta ch'askinayki kay kunashushqayta.
Chaqa manam ancha achkatachu qamkunata iskibrishushqa kani. [23] Munanim
yach'anaykillapa: Masanchiq Timutiyum karsilmanda lluqshishqana, nishpa. Chaymi
noqaman utqa shamuptinqa, paytaqa qamkunaman rini apamuq.

[24] Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq yumbay yach'achikuqkunata
noqapa shutiypi napaykuyllapa. Kay Italya nasyumbi yumbay kriyiq masinchiqpismi
qamkunata napaykushungillapa.

[25] Tayta Dyusri yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

SANTYAGUM
KAY KARTATA ISKIBRIRQAN
(SANTYAGU)

¿Pitaq karqan Santyaguqa? Kay librupiqam mana niwanchiqchu mayqan Santyagu iskibrirqan, nishpa. Kinsapch'i kay Santyaguqa Jisukristupa masan karqan. Chay masanllam "Jakubupis" shutirqan. Payqam Jirusalimbiqa Jisukristupi kriyiqkunapa ancha rrispitadu yach'achikuqnin karqan. Masta yach'ananchiq chay Santyagupaq, liyishunllapa Matiyu 13.55; Jwan 7.2-5; Ichus 15.13-21; Gálatas 1.19; 2.9.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskibrirqan Jisukristupi kriyiq isrraylinu masinguna karu nasyungunapi tiyaqkunapaq. Achka paykunaqam Jirusalinmanda mitikashqallapa karqan, awturidarninguna Jisuspi kriyiqkunata qesachashqanrayku. Chaqa chayshina qesachashpaqam, Istibanda, apustul Jakubutapis wanchishqallapa karqan. Chaymandaqam Jisuspi kriyiqkunata achkata prisushpa, karsilarqanllapa. Chaymi achka kriyiq masingunaqa chay Jirusalinmanda mitikashpa, shikwa, shikwa tiyarqanllapa. (Liyishun Ichus 8.1-4; 11.19.)

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskibrirqan, chay shikwakashqa kriyiq masingunata animachinambaq, achka layata padisishpapis, Jisukristuta tukuy shunqo sirbinanllapa. (Santyagu 1.2-3)

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Yach'achiwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqam, kamachikushqanda allita kasushpa kawsananchiqllapa.

Sant 1.1-18 niwanchiqllapa, mallipadu kashpapis, Dyusman mañakushpa binsinanchiq yumbay pruwibakunata.

Sant 1.19-27 niwanchiq, Dyuspim allipta kriyishpa, pay nishqanda allita kasunanchiqllapa.

Sant 2.1-13 niwanchiq, kapuqta, pubritapis igwalta kuyananchiq, ama ni pitapis disprisyashpachu.

Sant 2.14-26 niwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasunanchiq, mayqan ñakaykaqkunata yanapananchiq.

Sant 3.1-12 niwanchiq, qallunchiqta sujitananchiq.

Sant 3.13-18 niwanchiq, Dyusmanda yach'akushpa, paymanda yach'ayniyuq kashpa, suqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Sant 4.1-12 niwanchiq, kay mundupa kusasningunata ama ancha munakunanchiq.

Sant 5.1-6 niwanchiq, Dyusmi kapuqkunata rin kastigaq, pubrikunata mich'ashpa, dimandashqanrayku.

Sant 5.7-12 niwanchiq, ñakashpapis, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanchiq.

Sant 5.13-20 niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna Dyusman mañakunanllapa qeshyaqkunapaq.

Santyagum isrraylinukunata napaykurqan

1 Kuyashqay isrraylinu masikuna, noqa Santyagum iskibriykillapa kay kartata qamkuna
shikwa shikwa karu nasyungunapi tiyaqkunaman. Tayta Dyuspa, Churin Jisukristupa sir-
bikuqnin kashpa, qamkuna chay dusi atun ayllukunamanda kaqkunata napaykuykillapa.

Dyusman mañakushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa

2 Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, tukuy imapi padisishpapis, ancha
kushikuyllapa. 3 Chaqa allitam yach'angillapa: Padisishpaqam, masta rinchiq yach'akuq
Dyuspi yuyakuyta, mana shaykuq chay ñakashqanchiqta agwantananchiq, nishpa. 4 Piru
ñakashpaqar, ama disanimakashpachu, ashwan ancha allita yuyakuyllapa Tayta Dyuspi,
ancha kabal, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanaykillapa.

5 Mayqanniki mana allita yach'ashpa Dyus munashqanda ruranaykiqa, payman
mañakuy. Chaqa payqam mana penqashushpachu ni anyashushpachu, ashwan

kushikushpa rin yach'achishuqllapa yumbay pay munashqanda. [6] Piru mañakushpaqar,
tukuy shunqo Dyuspi kriyiy. Amar yuyaychu: Kinsapch'i mana paypiqa kriyinichu,
nishpaqa. Chay mana allita kriyiqqam mar yaku maqchikaqshina. Chaqa wayrawanqam
mar yakuqa waqman kayman maqchikan, ¿manachu? (Chayshinallam Dyuspi chay mana
allita kriyiqqa. Suq tyimpu Jisukristupi allita yuyakun, suq tyimpumandaqa manana
allitachu yuyakun.) [7-8] Payqam yuyan: Kananmandam rinina Dyusta kasuq, nishpa.
Chaymandaqam qayandimbaqqa Dyusta qonqashpa, chay imangunapillana yuyaykan.
Chay laya runakunaqa amana yuyanqachu: Dyusmi rin yanapawaq, nishpaqa.

[9] Piru Tayta Dyusqam mana nimayuq kriyiq masinchiqkunata ancha yanapan,
kuyashqan baliq wambranguna kanambaq. Chayri paykunaqa kushikunqa. [10] Kanan
suq kapuqqar imangunata pyirdishpaqa, ama llakishpachu, ashwan kushikunqa. Chaqa
kapuqkunaqam qewakunapa tuktunshinalla das rinllapa chingaq. [11] Chaqa rupay
lluqshimushpa ancha rupayaptin, qewa chakiptinqa, shumaq tuktungunapis wañush-
paqa, manam shumaqchu kidan, ¿manachu? Chay tuktukunashinam kapuqkunapis imata
ruraykashpa qellayta gananqa, qonqaylla das rinllapa wañuq.

Mana allin yuyaykunatar binsishunllapa

[12] Mayqan runa mallipadu kashpa, mana nima uchata rurashpaqa kushikunqa. Chaqa
paytaqam Tayta Dyusqa suq ancha shumaq primyuta qoshpa, rin kawsachiq tukuy tyim-
pupaq. Chayshinam ufrisishqa yumbay payta kuyaqkunata. [13] Piru suq runa munashpa
uchata rurayta, Dyusta ama tumbanqachu: "Paymi mallipawashpa, animachiwashqa, kay
uchata ruranaypaq", nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusqam mana nima uchata munanchu
rurayta, ni pitapis animachinchu, uchata ruranambaqqa. [14] Ashwanmi runalla yuyan,
mana allikunata ruranambaqqa. Chaqa paypa yuyayninmi animachin, chay uchata
ruranqa. [15] Chaymi chay runaqa kwirpun munashqandalla kasushpa, uchata ruran.
Chayshina uchapi sigishpa, wañushpaqam, rin chingaq.

[16] Kuyashqay masitakuna, amar ingañaduqa kayllapachu. [17] Tayta Dyusmi anaq
syilumanda tukuy ima allin kaqtalla qowanchiq. Paymi rurashqa rupayta, killata, yumbay
lusirukunata. Payqam ancha allin kashqanshinalla rin kaq. Manam rinchu kambyakaq,
llandu kambyakaqshinaqa. [18] Pay munashqanda rurashpam, akrawashqa kanchiq, yumbay
rurashqanmanda mas baliq kananchiqllapa, allip kaqta kriyishqanchiqrayku.

Dyus nishqanda kasushunllapa

[19] Chayri kuyashqay masitakuna, suqkuna rimaptinqa, ancha allita uyashunllapa. Piru
amar dasqa rimashunchu ni dasqa piñakushunchu. [20] Chaqa suq runa piñakushpaqam,
mana ruranchu Dyus munashqandaqa. [21] Chayri ama rurayllapachu nima laya mana
baliq kusaskunata ni kwirpuyki munashqan uchakunata. Ashwanri umildi kashpa, Dyus
nishqanda shumaqta kasuyllapa. Chaqa pay nishqanqam tarpushqashina kashqa shun-
qoykillapapi, tukuy shunqo paypi kriyinaykillapa. Chay nishqanqam ancha pudirniyuq
washashunanllapa.

[22] Chayri Dyus nishqanda allipta rurayllapa. Amar uyayllapallachu. Chaqa mayqan
mana kasuqqa: "Noqam allin runa kani", nishpaqam, paylla ingañakaykan. [23] Chaqa
Dyus nishqanqam suq ispijushina noqanchiqpaqqa. Chaymi chay yanqa uyaqlla runaqa
suq ispijupi qaqllanda chapaykaqshina tukuykan. [24] Chaqa chay ispijupi kaqmi chay
uraslla qaqllandaqa rikan. Chaymanda ashushpa ispijumandaqa, dasna qonqan ima
laya kashqandaqa. (Chayshinallam chay mana kasukuqkunapis Dyus nishqanda suq
rratupaqlla uyanllapa. Chaymandaqam uyashqandaqa manana kasunllapachu.) [25] Piru
chay kasuqtaqam Dyusqa rin yanapaq tukuy ima rurashqambi. Chaqa mana shaykuqmi
kasun Jisukristupa ancha allin washawaqninchiq liynindaqa.

[26] Piru suq runa yuyashpa: Noqam allin duktrinayuq kani, nishpa, piru mana qallunda
sujitashpaqam, ingañakaykan. Chaqa chay duktrinanqam mana nimapaq balinchu.
[27] Piru Taytanchiq Dyuspa ancha allin mana taqlludu duktrinanqam yach'achiwanchiq,

yanapananchiq chay ñakaykaq wakchakunata, biyudakunata. Kamachiwanchiqpismi,
ama ruranchiq kay mundupa mana baliq kustumbringunata, ama uchayuq kananchiq.

2

Pubrikunatar kuyashunllapa

1 Masitakuna, ancha allin llipyaykaq Siñurninchiq Jisukristupi kriyishpaqar, yumbay
runakunata kuyayllapa, ama wakindallaqa. Amar pipaqpis yuyayllapachu: Manam
balinchu, nishpaqa. 2 Mayá, kaypaq yuyashunllapa: Kriyiq masinchiqkunawan tandadu
kaptikillapa, ch'ayashungiman ishkay runakuna. Suqnin urumanda achka surtijayuq,
ancha ch'aniyuq mudanayuq. Suqninqam pubrisitu, ishkiykaq mawka mudanayuq.
3 Chayshina kaptinqa, ¿imataraq rurangimanllapa? Qamkuna chay shumaq mudakushqata
kayshina nishpa: "Samamuy kay shumaq tiyanaman", piru chay mana nimayuqta
niptikillapa: "Chaypilla shayay ichu chay pachapi tiyay", nishpaqa, 4 chayshina wakinda
kuyashpa, wakinda disprisyashpaqam, mana baliq yuyayniyuq juyisshina kangillapa.
5 Kuyashqay masitakuna, allitar uyawayllapa. Dyusmi kay mundupi yumbay tiyaqkuna-
manda pubrikunata akrashpa, yanapashqa, paypi allita kriyinanllapa. Chaymi Jisukristu
shumaqta kamachikuptin, chay pubrikunaqa paypa pullanna rin tiyaq. Chayshinam Dyus
ufrisishqa payta kuyaqkunataqa. 6 Piru qamkunaqam pubrikunata penqachishqallapa
kangi. ¿Manachu yach'angillapa: Kapuqkunaqam ancha trabajachishushpa, ashlitatalla
pagarashushpa, qamkunamanda ancha gananllapa, nishpa? Dimandashushpapis, amalas
apashungillapa awturidarkunaman. 7 Paykunaqam musyashpa, ancha allin Washadurn-
inchiqpa washanda rimanllapa, ¿manachu? Piru qamkunaqam paypa shumaq shutinwan
shutikurqaykillapa.
8 Dyuspa Santu Librumbim kay ancha baliq liypaq kayshina nin: "Runa masikita
kuyay, qamba kwirpuykita kuyashqaykishina", nishpa. Chayta kumplishpaqam, allita ru-
raykangillapa. 9 Piru mana nimayuqkunata penqachishpa, kapuqkunatalla kuyashpaqam,
Dyuspa chay liynindaqa mana kumpliykangillapachu. Chaymi Dyuspa ñawpambiqa
uchayuq kangillapa. 10 Chaqa Dyus kamachikushqanda yaqqa yumbayta kasushpa, piru
suqsituta mana kasushpaqam, uchayuqna kanchiq Dyuspa ñawpambiqa, yumbay liyninda
mana kasushqanchiqrayku. 11 Dyusqam nirqan, warmiyuq ichu runayuq kashpa, ama
suqwan puñunanchiq. Niwashqapismi kanchiq, ama wanchikunanchiq. Chaymi suq runa
Dyusta kasunanrayku warminwanlla kashpapis, piru wanchikushpaqa, uchayuqna. Chaqa
Dyus nishqandaqam mana kasushqachu.
12 Dyusmi yumbay noqanchiqta rin jusgawaqninchiq: "¿Allitachu Churiy Jisukristu
kamachikushqanda kasushqa ichu mana?" nishpa. (Chayri Jisukristupi allipta kriyishpa,
Dyusta, runa masinchiqkunata kuyashunllapa, uchanchiqmanda pirdunadu kananchiq.)
13 Chaqa Tayta Dyusmi mana llakipashpachu rin jusgaq yumbay chay mana llakipakuqtaqa.
Piru jwisyu diyapim rin llakipaq yumbay chay llakipakuqtaqa.

Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasushun

14 Masitakuna, ¿imapaqtaq balin suq runa shiminwanlla ninambaq: "Noqam kriyini
Jisukristupi", nishpaqa? Chaqa allipta kriyishpaqa, Jisukristu nishqanda ruran-
man. Piru shiminwanlla kriyishpaqa, ¿atinmanchu washakayta? Manám. 15 Mayá,
yuyashunllapa suq pubri kriyiq masinchiqpi. Mana mudanayuq, mana mikunayuq
kaptin, 16 mayqanninchiq mana nimata qoshpaqa, ninchiqman: "Dyus yanapashunqa.
Kushikushpa riy. Imawambis qoñukay. Mishkita mikuy", nishpaqa, ¿ima laya kriy-
iqkunaraq kanchiqmanllapa? 17 Chayshina mana yanapashpaqa, yanqa shiminchiqwanlla
kriyiykanchiqllapa. Manam alliptaqa kriyiykanchiqchu.
18 Suq runam ninman: "Qamqam kriyingilla Jisukristupi; piru noqaqam suqkunata
yanapani", nishpa. Piru suq runa Jisukristupi kriyishpalla, mana yanapakuptinqa,
¿imashinam atinchiqman yach'ayta: "Alliptam kriyin", nishpa? Manam atinchiq-
manchu yach'aytaqa. Piru noqaqa Jisukristupi kriyishpa, runa masiyta yanapaptiymi,

atingillapa yach'ayta: “Alliptam Jisukristupi kriyin”, nishpa. [19] Mayqanniki kriyishpa:
Dyusninchiqllam allip Dyus, nishpaqam, allip kaqta kriyiykangi. Piru Dyusta mana
kasushpaqam, dyablukunashina kangi. Chaqa chay dyablukunapismi qamshina Dyuspi
kriyinllapa. Payta manchashpam ch'apsikanllapa. Piru manam munanllapachu payta
kasuytaqa. [20] ¡A, runa tuntu! ¿Imashinam atini intyindichishuyta? Kriyishpalla, mana
nima allita rurashpaqam, mana ringichu washakaq. Yanqam kriyiykangi. [21] Manchu unay
agwilunchiq Abrajanqam Dyusta kasushpa, churin Isakta aparqan suq pata altarman,
chaypi wanchinambaq. Chayta ruraptinmi, Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa,
mana uchayuq runapaqna riqsirqan. [22] Chaqa chay Abrajanmi, Dyuspi yuyakushpa, payta
allita kasurqan. Chaymi Tayta Dyusqa yanaparqan, mas allita paypi yuyakunambaq,
allita kasushqanrayku. [23] Chayshina kasuptinmi, Dyuspa Santu Librumbi kay nishqanqa
kumplishqa: “Abrajanmi Tayta Dyuspi allipta yuyakurqan. Chaymi Dyusqa mana uchayuq
runapaqna riqsirqan”, nishpa. Chayraykum Abrajambaqqa niqllapa: “Dyuspa yanasun
(yanasan)”, nishpa.
[24] Chayshina allipta kriyishpa kasuptinchiqmi, Tayta Dyusninchiqqa manana uchayuq-
paq riqsiwanchiq. Piru yanqa kriyiptinchiqllaqam, mana riqsiwanchiqchu wambrangu-
napaqqa. [25] Chay unay uchayuq warmi Rrabqam ancha bandulira karqan. Piru Dyuspi
kriyishpam, paytana kasurqan. Chaymi isrraylinukunapa chapakuq kach'adungunata
wasimbi pakashpa, suq ladu ñandana kach'arqan, kuntrangunamanda washakananllapa.
Chaymi Tayta Dyusqa yumbay uchangunamanda pirdunashpa, mana uchayuq warmi-
paqna riqsirqan. [26] Chaymi ancha balin, Dyusta kasunanchiq. Chaqa samayninchiq
ushyakaptinqam, wañunchiqna, ¿manachu? Chayshinallam yanqalla kriyishpa, Dyusta
mana kasushpaqa, wañushqashina kanchiq.

3

Shiminchiqtar sujitashun

[1] Kuyashqay masitakuna, qamkunapiqa ama achka yach'achikuqkuna kanqachu. Chaqa
allitam yach'anchiq: Noqaykuna yach'achikuqkunatam Dyusqa masta rin jusgawaqllapa,
mana allita kawsaptiyllapa, nishpa. [2] Chaqa yumbayninchiqmi uchata ruranchiq. Piru suq
runa shiminwan mana nima uchata ruraqmi ancha allin runa. Chaqa yach'anmi yumbay
kwirpunda allita sujitayta.
[3] Bistyapa shiminmanmi frinuta ruranchiq kasuwananchiq. Chay taksha frinuwan-
llam atinchiq chay atun animalta purichiyta may munashqanchiqta. [4] Chayshinalla
yuyashun chay yakupi puriq barkukunapaqpis. Ancha atun kaptin, jwirti wayra suq
laduman apaykaptimbismi, runakunaqa suq muyuchinan palawanlla atinllapa apayta
may munashqanda. [5-6] Chayshinallam qallunchiqpis kwirpunchiqmanda ancha uchulita
kashpapis, ancha alabakan: “Tukuy imatam atini rurayta”, nishpa. ¡Qallunchiqqam suq
chispa ninitashina! Manchu suq ancha uchulita chispa ninita mirashpaqa, rupachin ancha
achka muntita. Chayshinallam qallunchiqpis ancha uchulita kashpapis, ancha achkata
dañachin. Chaqa infyirnumanda dyablupa yuyayningunam qallunchiqta mana allikunata
rimachin. Chayshinam bidanchiqta dañachin, ancha uchayuq kananchiqllapa.
[7] Runakunaqam atin dumayta tukuy laya chukaru animalkunata, pishqokunata, yakupi
tiyaq animalkunata, kulibrakunatapis. [8] Piru qallunchiqtaqam mana pipis atinchu du-
minayta. Chaqa qalluqam suq bininushina ancha qawch'u dañachikunanqa. Chaymi
das mana allikunata riman. [9] Chaqa chay qallunchiqwanllam Tayta Dyusta shumaqta
alabanchiq. Chaymandaqam runa masinchiqkunata dasna maldisyanchiq. Piru Tayta
Dyusqam yumbay runakunata rurawashqa kanchiq, payshina kananchiqllapa. [10] Chayri
kuyashqay masitakuna, manam ni ashlita balinchu, shiminchiqwan Dyusta alabashpa,
runa masinchiqta maldisyananchiqqa. [11] Mayá, kaypaqpis yuyashunllapa: ¿Suq pukyu-
mandallachu pulla lluqshinman mishki yaku, ayaq yaku? Manám. [12] Kuyashqay
masitakuna, ¿yura igusqachuraq puqonman asiytunasta ichu ubasqachuraq puqonman
iguskunata? ¡Manám! Chayshinallam kach'i yakumandapis mana atinchu lluqshiyta

mishki yakuqa. (Chayshinaqam mana balinchu shiminchiqwan Dyusta alabashpa, runa masinchiqta maldisyananchiqqa.)

Dyusmanda yach'akuqkunaqar kayshina kawsanqa

13 Qamkunamanda suqniki ancha yach'ayniyuq kashpaqar, ancha umildi shumaqta kawsanqa. 14 Piru mayqanniki imbidyusu kashpa, tukuy imayuq munashpa kaytaqa, ama afaniru kanqachu ni llullakunqachu: "Ancha yach'ayniyuqmi kani", nishpaqa. 15 Chaqa chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis Dyusmandaqa yach'akushqachu kangi. Chay laya mana baliq yuyaykunatam yach'akushqa kangi kay pachapi uchayuq runakunamanda ichu kwirpuyki munashqanmanda ichu kikin dyablumanda. 16 Chaqa chay imbidyakuqkuna, chay kuntrakuqkunaqam maypi kashpapis, yumbay laya uchakunata rurashpa, mana atinllapachu shumaqta kawsaytaqa.

17 Piru Dyusmanda yach'akuqkunaqam ancha shumaqta tiyanllapa, mana nima uchata rurashpachu, ni piñakushpachu. Ashwanmi ancha allin kashpa, tukuy imapi allita uyanllapa runa masingunata. Llakipashpam, suqkunata yanapanllapa. Kanan manam nimata pakashpachu, allip kaqtalla rimashpa kawsanllapa. 18 Paykunaqam anyanakuqkunata kunashpa alliyachinllapa, kushikushpa, Dyus munashqanshina kawsananllapa.

4

Kay pachapa imangunata ama munashunllapachu

1 ¿Imaraykutaq qamkunapura pilyashpa, anyanakungillapaqa? Chaqa kwirpuykillapa tukuy ima munashqanraykum chayshinaqa kawsangillapa. 2 Qamkunaqam imata ancha munashpa, mana atishpa kunsigiytaqa wanchikungillapa. Chayshina ancha munashpam, imbidyanakushpa pilyangillapa. Chaqa Dyusman mana mañakushpaqam, mana atingillapachu kunsigiyta chay munashqaykitaqa. 3 Kanan kwirpuyki munashqandallam Dyusman mañakungillapa. Chaymi Dyusqa mana qoshungillapachu.

4 ¡A, runakuna, warmikuna Dyusta traysyunaqkuna! ¿Ima, manachu yach'angillapa: Dyusmi tukuy laya uchakunata ch'iqnin, nishpaqa? Qamkunaqam chay mana kriyiqkunashina munashpa kawsaytaqa, Dyuspa kuntran kangillapa. 5 Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqam mana yanqachu yach'achiwanchiq: "Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunapi tiyan. Payqam ancha kuyawanchiqllapa. Chaymi silusu, ama uchata rurananchiq", nishpa. 6 Piru ancha allin kashpam, yanapawanchiq. Chaymi Santu Librumbi nin: "Dyusmi yumbay palanganuta kuntran. Piru umildikunataqam ancha yanapan", nishpa.* 7 Chayri Dyusta tukuy shunqo kasushpa, dyabluta kuntrashunllapa. Chayshina kuntraptinchiqmi, payqa noqanchiqmanda rin mitikaq. 8 Chaymi Dyusman tukuy shunqo mañakuptikim, paypa Santu Ispiritun rin shamuq shunqoykiman yanapashunan. Chayri qamkuna uchayuqkuna amana maluta rurayllapachu makikiwanqa. Chayshinalla qamkuna ishkay yuyayniyuqkunapis uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyustana kasuyllapa, limpyu shunqoyuq kanaykillapa. 9 Chayri amana asikushpachu, ashwan mana allita rurashqaykirayku syintishpa, waqayllapa. 10 Umildiyashpana, Siñurninchiqta tukuy shunqo kasuyllapa. Chayshina ruraptikiqam, payqa ancha baliqpaq rin riqsishuqllapa.

Amar jusganakushunllapachu

11 Masitakuna, ama ni mayqannikipa washanda rimayllapachu. Chaqa kriyiq masinchiqta jusgashpa rimashpaqam, Jisukristupa liynindapis jusgaykangi. Qam juyisshina munashpa kaytaqam, Dyuspa liynindaqa manana kasuykangichu. 12 Chaqa Jisukristullam qowashqa kanchiq chay liynindaqa. Payllam juyisninchiq. Chaymi paylla atin runakunata jusgayta, washanambaq ichu chingachinambaq. Piru qamqa, ¿pitaq kangi runa masikita jusganaykiqa?

Dyusllam yach'an tukuy tyimpupaqqa

---

* 4:6 Proverbios 3.34

13 Uyawayllapa qamkuna palanganukuna. Qamkunaqam ningillapa: “Kanan ichu qayam
rinillapa riq chay mayqan llaqtaman. Chaymi suq watata nigusyuta rurashpa, qellayta
rinillapa ganaq”, nishpa. 14 Piru manam yach'angillapachu: ¿Imam rin pasawaqllapa qaya?
nishpaqa. ¿Ima randishqachu bidaykillapaqa? Manchu pukutaykunaqa suq pachapi
rikakushpa, das chingan. Chayshinallam bidanchiqpis mana durashpachu, das chingan.
15 Chayri ningimanllapa: “Siñurninchiq munaptinmi, kawsashpa kay imata rurashaq;
manaqa manam”, nishpa. 16 Piru qamkunaqam ancha palanganuyangi. Chay layaqam
ancha malu. Manam nimapaq balinchu. 17 Chaymi suq runa yach'ashpa: Dyusmi munan
kay byinda ruranaypaq, nishpa, piru mana rurashpaqam, uchayuqna kidan.

5

Uyakuyllapa kapuqkuna

1 ¡Uyakuyllapar kapuqkuna! Rinmi ch'ayamuq tyimpu ancha ñakanaykillapa. Chaypaq
waqashpa, qayach'akuyllapa. 2 Chaqa yumbay chay ch'aniyuq kusasnikikunam rin ismuq.
Chay ancha shumaq mudanaykikunam kurushpa rin ushyakaq. 3 Chay uruyki, qellaynikim
rin muqosuyaq. Chay dañakaq qellaynikiqam suq tistigushina rin shimbishuq. Chayshina
achka qellayta munashqaykiraykum, chay mana baliq yuyaynikikuna ninashina rinllapa
chingachishuq. Chaqa kay ultimu diyakunapim (pubrikunata mich'ashpa,) tukuy kusas-
nikita qotuykangillapa. 4 Chay kusichaykita tandaq runakunatam mana pagarashqachu
kangi. Chaymi pagungunapaq Dyusman rriklamashqallapa. Kanan ancha pudirniyuq
Tayta Dyusmi uyashqa chay rriklamaq trabajaqkunata. 5 Kay mundupim qamkunaqa
ancha bwina bida pasashpa, kwirpuykipa gustundalla rurashpa, animalkunashina gur-
duyashqallapa kangi. Chaymi listuna kangillapa, jwisyu diyapi wanchishunanllapa.
6 Chaqa qamkunaqam allin runakunata dimandashpa, wanchichishqallapa kangi, qamku-
namanda mana atiptinllapa washakayta.

Mana shaykuq kriyishpa, Dyusman mañakushunllapa

7 Chayri masitakuna, ñakashpapis, ama disanimakaychu. Ashwanri shumaqta
shuyakuyllapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. Manchu suq tarpukuqqa, simil-
landa tarpushpaqa, shuyakun tamyaptin wiñanambaq, allin kusichayuq kanambaq. 8 Chay
tarpukuqshinallar qamkunapis ama disanimakashpachu, shuyakuyllapa, Siñurninchiq
shamunangaman. Chaqa payqam dasna rin shamuq. 9 Chayri masitakuna, uyayllapa:
Dyusmi juyisninchiq. Payqam pungunchiqman ch'ayamuykaqshina. Chaqa listunam
shamunambaq jusgawananchiq. Chaymi kunaykillapa, ama ni mayqannikipa kuntranda
rimanaykillapa, Tayta Dyus chaypaq ama jusgashunanllapa.

10 Kuyashqay masitakuna, Tayta Dyuspaq rimaqkunam ancha ñakashpapis, paypaq
mana shaykuq rimarqanllapa. Chayshinalla noqanchiqkunapis paykunashina ñakash-
papis, Dyuspaq mana shaykuq rimashunllapa. 11 Chaqa suq kriyiq masinchiq ancha
ñakashpa, allita kriyishpa Tayta Dyuspiqam, noqanchiqpaqqa ancha shumaq. Chayri
payqa kushikunqa. Qamkunaqam uyashqallapa kangi chay Jubpaq, ¿manachu? Payqam
ancha ñakashpapis, mana shaykuq Dyuspi yuyakushpa, mana ñigarqanchu paytaqa.
Chaymandaqam Tayta Dyus ancha allin, ancha llakipakuq kashpa, chay Jubtaqa ancha
yanaparqan.

12 Piru kuyashqay masitakuna, yumbay chay nishushqaymandam masta kunaykillapa,
ama juranaykillapa, ama ni syiluta, ni kay pachata nimata myintashpa, ni “pur dyusitu”
ninaykillapa. Ashwanri imapaq “arí” nishpaqa, chayta kumpliyllapa. “Manám” nishpaqa,
ama rurayllapachu. Ufrisishqaykita kumpliyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunanllapa.

13 Mayqanniki padisiykashpaqa, Dyusman mañakuyllapa. Mayqanniki kushikuykash-
paqa, Dyusta alabay kantashpa. 14 Mayqanniki qeshyaq kashpaqa, qayay yach'achikuq
ansyanuykikunata. Chaymi shamushpa chay qeshyaqpa umanman asiytita rurashpa,
Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi Dyusman paypaq mañakunqallapa. 15 Tukuy shunqon-
wan yuyakushpa mañakuptinllapam, Siñurninchiqqa chay qeshyaqta rin kach'akachiq.

Uchayuq kaptimbismi, chay qeshyaqtaqa rin pirdunaq. [16] Chayri mana allita rurash-
paqa, kriyiq masinchiqkunata kunfisayllapa: “Kay mana allikunatam rurashqa kani”,
nishpa. Kanan suqnikipaq suqnikipaq Dyusman mañakuyllapa, chay uchaykikunamanda
pirdunashushpa, qeshyaynikimanda kach'akachishunan. Chaqa suq ancha allin runa
tukuy shunqo mañakuptinqam, Dyusqa uyashpa, ancha pudirniyuq kashpa, ancha al-
lita rin yanapaq. [17] Yuyashumbis Dyuspaq rimaq Eliyaspaq. Payqam noqanchiqshina
runalla karqan. Piru tukuy shunqo Dyusman mañakuptin ama tamyanambaqmi, kimsa
wata y midyuta mana tamyarqanchu kay pachapiqa. [18] Chaymandaqam tamyanambaq
mañakuptinqa, tamyarirqanna. Chaymi tarpudukuna allita wiñaptin, allin kusichakuna
karqan kay pachapi.

[19] Chayri masitakuna, suq kriyiq masinchiq allip kaqmanda pandashpa, mana
baliq duktrinapi kriyiptin, qamkuna shumaqta kunashpa Dyusman kutimunambaqqa,
[20] ancha allita ruraykangillapa. Chaqa chayshina kutichimushpaqam, chay uchayuqta
washaykangillapa, ama chinganambaq. Chayshina kutichimuptikim, Tayta Dyusqa rin
pirdunaq chay achka uchangunata.

APUSTUL SAN PIDRUM
KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN
(1 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Chaymi Jisukristu syilumanna riptinqa, Pidruqa achka lugarkunaman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan. Kriyiq masingunam Pidrutaqa ancha rrispitaqllapa. Chay Pidrullam Simumbis shutirqan. Yach'ananchiq masta Pidrupaq, liyishunllapa: San Matiyu 14.22-33; San Markus 8.27-33; 9.2-8; 14.66-72; San Lukas 5.1-11; San Jwan 1.40-44; 21.15-19; Ichus 2.1–5.42; 8.14-25; 10.1-48; 11.1-18; 12.1-19; 1 Kurintyus 9.5; Gálatas 2.6-16.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrishpa, kach'arqan sinku atun prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunaman, ancha ñakaykaptinllapa. Chay prubinsyakunaqam shutiqllapa: Puntu, Galasya, Kapadusya, Asya, Bitiña.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam chay ñakaykaq kriyiq masingunata iskibrirqan, animachinambaq, padisishpa, ama shaykunambaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Pid 1.1-12 niwanchiqllapa, Tayta Dyusqam mushuq bidata qowashqa kanchiq, wañushpapis, paywan tukuy tyimpu kawsananchiq. Chayri ñakashpapis, ama shaykushpachu, ashwan kushikushpa kawsashunllapa.

1 Pid 1.13–2.10 niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama uchakunata rurananchiq.

1 Pid 2.11–4.19 niwanchiq, allita rurashqanchiqrayku ñakashpapis, ama shaykunanchiq; ashwan agwantashpa, kushikushpa, Jisukristushina kawsananchiq.

1 Pid 5.1-13 niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna kriyiq masingunata shumaqta yach'achishpa, kwidanambaq; chulukuna chay yach'achikuq ansyanungunata shumaqta kasunambaq; yumbayninchiq umildi kashpa, kasunakunanchiq; Jisukristupi allita kriyishpa, ancha kwidakashpa, ama dijananchiq, dyablu binsiwananchiq.

Pidrum iskibrirqan shikwakaqkunaman

1 Kuyashqay masitakuna, noqam Pidru kani. Jisukristum akrawashqa, paypa apustulnin
kanaypaq. Chaymi kay kartata iskibriykillapa. Chaqa qamkunaqam kay mundupiqa
shikwa shikwa furastirushina kawsangillapa prubinsya Puntupi, prubinsya Galasyapi,
Kapadusyapi, Asyapi, prubinsya Bitiñapipis. 2 Taytanchiq Dyusmi unaymandapacha
qamkunapaq yach'ashqa. Chaymi akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa.
Qamkunatam Santu Ispiritunda qoshushqa, allita kasunaykillapa Churin Jisukristuta.
Chaqa chay Churinqam yawarninda ich'arqan, uchaykikunamanda washashunambaq.
Chaymi Tayta Dyusman mañakuni, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchash-
pachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristupi kriyiqkuna kushikushpa kawsashunllapa

3 ¡Alabashunllapa Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta! Chaqa payqam ancha
allin, ancha llakipakuq. Chaymi Churin Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan,
noqanchiqkunata washawananchiq, mushuqmanda nasirishqashina kananchiqllapa.
Chaymi yuyakunchiqllapa: Dyuswan rinchiq kawsaq, nishpa. 4 Chaqa anaq syilupiqam
rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyanchiqta. Chay irinsyanchiqqam mana nunka
ushyakanqachu ni dañakanqachu ni chinganqachu chakiykaq tuktushina. 5 Chaqa
Tayta Dyusqami ancha pudirniyuq kashpa, paypi kriyiptinchiq kwidawanchiq, jwisyu
diya ch'ayamuptin, washawananchiqllapa. Chay diyapiqam rin rikachiwaqninchiq:
“Washashushpam, ancha shumaqta rini kawsachishuq”, nishpa.

6 Chaymi qamkuna kay tyimpupi suq rratupaq qesachadu kashpapis, kushikushpa
kawsangillapa. 7 Chaqa qamkunaqam ancha balingillapa Dyuspaqqa. Manchu runaku-
naqa uruta chulluchishpa mallipanllapa, yach'anambaq: ¿Allipchu urulla ichu taqlludu?

nishpa. Chayshinallam Dyusqa qamkunatapis dijashungillapa, mallipadu kanaykillapa,
yumbay yach'anambaq: ¿Alliptachu Dyuspi kriyinllapa ichu mana? nishpa. Allita
kriyishpaqam, ancha balingillapa maski chay ushyakaq urumanda. Chayshina allita
kriyiptikiqam, Jisukristu shamushpa, kushikushpa, ancha rin alabashuqllapa.
8-9 Chaqa qamkunaqam payta mana rikashpapis, ancha kuyangillapa. Ancham
yuyakungillapa paypiqa, washadu kanaykillapa. Chaymi kananqa ancha kushikushpa,
mana ni atingillapachu niyta yumbay chay ancha shumitaq kaqpaq, ancha shumaq
kashqanrayku.
10 Waq unay tyimpukunapim Dyuspaq rimaqkunaqa ancha istudyarqanllapa intyin-
dinambaq: ¿Imashinam Tayta Dyus rin washaq runakunata, warmikunata? nishpa.
Chaymandaqam Dyuspaq rimarqanllapa: "Ancha allin kashpam, rin washawaqninchiq",
nishpa. 11 Jisukristupa Santu Ispiritunmi Dyuspaq chay rimaqkunataqa kayshina
yach'achirqan: Dyus Akrashqan Washadurmi ancha ñakashpa rin wañuq. Piru
wañushqanmanda kawsamushpa, llipyashpam, rin riq syiluman, nishpa. Chaymi chay
rimaqkunaqa ancha munarqanllapa yach'ayta Santu Ispiritu chay nishqambaq: ¿Piraq
chay ñakaq Washadurqa? ¿Ima tyimpuraq chayqa kanqa? nishpa. 12 Chaymi Dyusqa
chay rimaqkunata yach'achirqan: "Chay ufrisikushqayqam manaraq qamkunapa tyim-
puykipichu rin kumpliq. Ashwanmi rin kumpliqqa suq tyimpupiraq", nishpa. Chaymi
kananqa Dyusqa Santu Ispiritunda syilumanda kach'amushqa, yanapanambaq chay
yach'achishuq kriyiq masinchiqkunata. Chaykunapaqmi Dyuspa kikin anjilningunapis
ancha munanllapa intyindiyta: ¿Imapaqmi Dyusqa runakunata warmikunata ancha
kuyashpa, munashqa washayta? nishpa.

Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiq

13 Chayri tukuy jwisyuykiwan allita yuyayllapa: ¿Imatam rini ruraq? nishpaqa. Kayshi-
napisri allita yuyakuyllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, Jisukristu shamuriptin,
tukuy imata rin qowaqninchiq, nishpa. 14 Dyustana allita kasuyllapa. Chaqa manaraq paypi
kriyishpaqam, kwirpuyki yumbay munashqanda rurarqaykillapa. Piru kananqa amana
kawsayllapachu chay unay kawsashqaykishinaqa. 15-16 Tayta Dyusmi Santu Librumbi
nin: "Noqam ancha santu kani. Chayri qamkunapis noqashina ancha santu kayllapa",
nishpa.* Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chayri pay
nishqanshina, ancha shumaqta kawsashunllapa.
17 Noqanchiqkunaqam Dyusta Taytanchiqpaq riqsinchiqllapa, ¿manachu? Chaqa
payqam yumbayta ancha allita rin jusgaq tukuy ima rurashqambaq, mana ni pita
kuntrashpachu ni pita sawachashpachu. Chayri payta manchashpa, kay mundupiqa
tukuy tyimpu allita rurashpa kawsashunllapa. 18 Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata
washashushqa tukuy ima malu rurashqaykimanda. Chaqa yumbay chay mana baliq
kustumbrikitam yach'akushqallapa karqayki chay agwiluykikunamanda. Chaymi Tayta
Dyusqa ancha ch'aniyuqta pagarakushqa, qamkunata washashunambaq. Manam
ushyakaq urutachu ni qellaytachu pagarakushqaqa. 19 Ashwanmi Churin Jisukristupa
yawarninda ich'ashpa pagarakushqaqa. Payqam wañurqan suq ancha shumaq uñi-
tashina, noqanchiqkunata washawananchiq. 20 Chaqa Tayta Dyusqam manaraq rurashpa
kay munduta, nishqana karqan: "Churiymi rin wañuq, runakunata, warmikunata
washanambaq", nishpa. Piru chayraqmi Jisukristuta kay munduman kach'amurqan, no-
qanchiqkunata washawananchiq. 21 Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda
kawsachimurqan. Chaymandaqam syiluman aparqan, ancha pudirniyuq kanambaq.
Chaymi noqanchiqkunaqa Jisukristurayku Tayta Dyuspi kriyishpa, yuyakunchiqllapa:
Rinchiqllapam riq syiluman, nishpa.
22 Chayraykum kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptin, qamkunaqa Dyus allip
nishqanda kasushpa, uchaykikunata dijashqallapa kangi, limpyu shunqoyuq kashpa,
kriyiq masinchiqkunata allipta kuyanaykillapa. Chayshinar suqniki suqnikiwan tukuy

* 1:15-16 Levítico 19.2

shunqo tukuy jwirsaykiwan allipta kuyanakuyllapa. [23] Chaqa mananam wañuq taytaykikunapa wambranllachu kangillapa. Ashwanmi kananqa Dyus nishqambi kriyishpa, mushuqmanda nasirishqallapa kangi, paypa wambrangunana kanaykillapa. Chay nishqanqam mana nunka chinganchu. Ashwanmi tukuy tyimpu rin duraq. [24] Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Yumbay runakunam qewashina das wañun. Chaqa qewa chakiptinmi, tuktunqa ishkin.
Chayshinallam runakunapis, pudirniyuq kashpa ichu yach'ayniyuq kashpapis, das wañun.

[25] Piru Dyus nishqanqam tukuy tyimpupaq duran. Manam nunka ushyakanqachu, nishpa.*
Kanan chay shumaq nishqandaqam qamkunata yach'achishushqallapa kani.

2

[1] Chayrayku ama nima maluta ruraylapachu. Amar ingañakuyllapachu. Amar shimikiwanllaqa Dyusta kasuychu. Amar imbidyanakuychu. Amar runa masikipa washanda rimayllapachu. [2-3] Allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin, nishpa. Dyus nishqambismi noqanchiqpaqqa ancha mishki lichi purushina. Iti wambritukunaqam ancha munan ñuñuyta lichinda, ¿manachu? Chayshinallar noqanchiqkunapis ancha munashun yach'akuyta Tayta Dyus nishqanda, paypi mas allita kriyishpa, uchanchiqmanda washadu kananchiqllapa.

Jisukristum kawsaq rumishina

[4] Runakunaqam Jisukristuta riqsirqanllapa mana baliq rumitashina. Chaymi paytaqa wichukurqanllapa. Piru Tayta Dyuspaqqam Jisukristuqa ancha shumaq ancha baliq kawsaq rumishina. Chayri payman qemikayllapa. [5] Chaqa qamkunapismi Jisukristushina Dyuspaqqa shumaq kawsaq rumikunashina kangillapa. Chayri Dyusta bidaykita qoyllapa, qamkunamanda ilgisyanda ruranambaq, numbrashunanllapa, kuranguna kanaykillapa. Chayshina Jisukristupi kriyishpa, kuranguna kaptikillapam, Tayta Dyusqa kushikushpa rin ch'askiq ufrindaykikunata. [6] Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Jisukristupaqqa kayshina nin:

Siyun llaqtapim rini ruraq simyintupa iskinambi suq mas baliq rumita. Chaymi paypi kriyiqkunaqa mana rinllapachu penqakuq, nishpa.*

[7] Chaymi noqanchiq kriyiqkunapaqqa chay rumiqa ancha balin. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay mana kriyiqkunapaqqa kayshina nin:

Chay albañilkuna wichukushqan rumiqam mas baliqpaq tikrakashqa, nishpa.*

[8] Piru mana kriyiqkunapaqqash Jisukristuqa:

Suq rumi ñambi trumpichishpa bulaqshina.*

Chaymi paypi mana kriyiqkunaqa Dyus nishqanda mana kasushpaqa chingan. Chaqa unaymandapacham paykunapaqqa kamashqa chinganllapa.

Dyuspa wambrangunam kanchiq

[9] Piru qamkunaqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Akrashushqallapam, payta sirbiq kurakuna kanaykillapa, paypa nasyunnimbi tiyaq santu wambranguna kashpa, paypa familyan kanaykillapa. Chayshinam akrashushqallapa, paypa ancha shumaq nutisyanda yach'achikunayki, uchaykikunamanda akrakashpa, shumaqtana payta kasunaykillapa. Piru manaraq Dyuspi kriyishpaqam, uchayuq kashpa, tutayaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa qamkunata washashushqa, ancha shumaq achikpina kawsanaykillapa. [10] Unayqam qamkunaqa wichukushqa karqaykillapa. Piru kananqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Unayqam mana pipis llakipashurqanchu. Piru kananqam Dyusqa ancha llakipashungillapa.

Kawsashunllapa Dyusta sirbinanchiq

[11] Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa. Chaqa mas lijitimu llaqtanchiqqam syilupiraq. Chaymi rrugaykillapa, ama kwirpuyki

* 1:25 Isaías 40.6-8 * 2:6 Isaías 28.16 * 2:7 Salmo 118.22 * 2:8 Isaías 8.14

munashqandalla ruranaykillapa. Chay mana allin yuyayninchiqkunam munan ishkichi-
wayninchiqta, Dyusmanda akrakananchiq. [12] Chayri allikunata rurashpa kawsayllapa chay
mana kriyiqkunapa ukumbi. Chayshina kawsaptikillapam, paykunaqa intyindinqallapa:
Alliptam waq runakunaqa Dyus nishqanda kasun, nishpa. Chaymi kuntrayki rimaqkuna
kashpapis, Dyuspi kriyishpa, jwisyu diya ch'ayamuptin, Dyusta rinllapa alabaq.
[13] Chayri Jisukristupi kriyishpa, kay mundupa mas pudirniyuq gubyirnunda, yumbay
numbrashqan gubyirnungunatapis kasuyllapa. [14] Chaqa chay mas pwidiq gubyirnum
kamachin chay awturidarkunata, mana alli ruraqkunata kastigananllapa, alli ruraqku-
nataqa alabananllapa. [15] Chaymi Dyusqa munan shumaqta kawsanaykillapa, chayshina
uyarachinayki chay tuntu mana kriyiqkunata.
[16] Atingillapam tukuy ima munashqaykita rurayta, piru alli kaqtalla. Amar yuyayllapachu: Munashqayta atishpa ruraytaqam, malutapis atini rurayta, nishpaqa. Ashwanri Dyuspa allin kriyadunshina kawsayllapa. [17] Chayshinar runa masikikunawan shumaqta kawsayllapa. Kriyiq masinchiqkunatar allita kuyayllapa. Dyusta ancha rrispitashpar, ama nima maluta rurayllapachu. Kay mundupa mas pudirniyuq gubyirnundapis ancha rrispitayllapa.

Ñakashpapisri, Jisukristushina kawsashun

[18] Randishqa kriyadukuna, patrunnikita ancha rrispitashpa, shumaqta kasuyllapa, allin
ichu malu kaptimbis. [19] Suqkuna yanqa qesachawaptinchiqpis, agwantashunllapa Dyus
munashqanshina. Chaqa ancha allim, chayshina ruranananchiq. [20] Piru mana allita
ruraptikillapa, chaypaq suqkuna maqashuptinqam, awnki agwantaptikipis, Dyuspaqqa
mana balinchu. Piru qamkuna allita rurashqaykirayku ñakashpa, agwantaptikiqam,
Dyuspaqqa ancha balin. [21] Dyusqam qayashushqallapa, Jisukristushina ancha ñakash-
papis, Tayta Dyusta kasunaykillapa. Chaqa Jisukristuqam ancha ñakashpa, wañurqan
washawananchiqllapa. [22] Payqam mana nima uchata rurarqanchu, ni pitapis ingañar-
qanchu. [23] Payta kuntraqkuna maldisyaptimbismi, mana wapuyarqanchu. Suq lastima
maqaptimbismi, mana juraparqanchu. Ashwanmi Dyusman mañakurqan, payna allita
jusganambaq chay kuntraqkunata. [24] Kanan Jisukristuqam chuqri chuqri ñakarqan
noqanchiqkunarayku, amana uchayuq kashpa, ashwan limpyu shunqona, kach'akaduna
kananchiqllapa. Pay kikinmi kruspi kashpa, kwirpumbi aparqan uchanchiqkunata, amana
uchakunata ruranananchiq, ashwan allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. [25] Unayqam
qamkunaqa Dyusta mana kasurqaykillapachu. Chaymi chingashqa wishakunashina
purirqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishqallapa kangi. Chaymi payna suq allin
michidurshina allita kwidashungillapa, ispirituyki ama chinganambaq.

3

Qosayuqkunaqar kayshina kawsanqallapa

[1-2] Qamkuna warmisitakuna, qosaykita shumaqta kasuy. Chaqa chayshina ka-
sushpa ancha allita kawsaptikillapam, paykunaqa Dyuspi mana kriyishpapis, qamkunata
rikashushpa, Jisukristupi kriyinqallapa, mana ni yach'achiptikipis. [3] Piru amar sawayk-
itallaqa allichayllapachu, urumanda sarsillukunata, ancha ch'aniyuq mudanakunata
rurakushpaqa. Kanan purinaykiqa, amar palanganayaychu kutin kutin ñaqchakushpaqa.
[4] Chayta ruranaykimandaqa ashwan shunqoykita allichayllapa, ancha limpyu dulsishina
shunqoyuq kanaykillapa tukuy tyimpupaq. Chaqa chayshina shumaqta kawsaptikim,
ancha balin Dyuspaqqa. [5] Unay tyimpupim wakin allin warmikuna chayshina karqan.
Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, shumaqta kasuqllapa qosanllapata. [6] Chay unay
warmi Sara shutiqmi chayshina karqan. Qosan Abrajandam shumaqta kasuq. Chaymi
paytaqa “Kamachikuqniy” niq. Chayshina qamkunapis allita rurashpaqam, mana nimata
manchashpachu, chay Sarashina ringillapa kaq.
[7] Ullqokunapis allita yuyashpa, warmikita rrispitashpa, shumaqta paywan kawsayllapa.
Chaqa warmiqam mana jwirsayuqchu qamkunashinaqa. Piru paykunapismi Dyuspa

wambranguna. Chayri warmikiwan shumaqta kawsayllapa, Dyusman mañakuptiki, allita uyashunambaq. Manaqa manam rinchu uyashuqllapa.

Allin runakunam ñakan

8 Kay kartaytam ushyanaypaq niykillapa, yumbayniki llakipanakushpa, kuyanakushpa masapurashina kawsanaykillapa. Umildi llakipakuqkunar kayllapa. 9 Suq runa mana allita rurashuptinqa, ama kutichiyllapachu. Musyashuptinqa, ama wapuyayllapachu. Ashwanri Dyusman mañakuyllapa, payta yanapanambaq. Chaqa Dyusqam qamkunata akrashushqa, tukuy imapi yanapashunambaq. 10 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Mayqan munaq kushikushpa kawsaytaqa ama nima maluta rimanqachu, ni llullakunqachu.
11 Chayri qamkunaqa ama nima maluta rurashpachu, ashwan allitalla rurashpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa.
12 Chaqa Tayta Dyusqam allin runakunata kwidan. Mañakushqandam uyan. Piru mana alli ruraqkunataqam anyan, nishpa.*

13 Tukuy diya qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqa, ¿pitaq qesachashungiman? 14 Piru allita ruraptikillapa qesachashuptinqa, kushikuyllapa. Ama pitapis manchayllapachu ni llakiyllapachu. 15 Ashwanri tukuy shunqo adurayllapa Siñurninchiqta. Kanan listu kayllapa yach'achinayki mayqan tapushuqta: "¿Imaraykum Jisukristupi yuyakushpa, ancha kushikungi?" nishpa. Piru umildi kashpa, chay tapushuqta rrispitashpa, shumaqta yach'achiyllapa. 16 Chayshinar kawsayllapa ancha allita Dyusta kasushpa, ama nimapaq penqakushpa, limpyu shunqoyuq kanayki. Chaqa Jisukristupi kriyishpa, allita kawsaptikiqam, chay rimashuqkunaqa rin penqakuq yanqa rimashqambaq. 17 Piru kwidawkish ñakanchiqmanllapa uchakunata rurashqanchiqrayku. Ashwanmi Dyus munaptin, mas alli padisinanchiq payta kasushqanchiqrayku.

18 Chaqa Jisukristu kikimbismi mana nima uchayuq kashpapis, ancha ñakashpa, wañurqan, uchayuqkunata washawananchiq. Suq kutindallam wañurqan, apawananchiq Tayta Dyusman. Kwirpun wañuptimbismi, ispiritunqa mana wañurqanchu. 19 Ashwanmi Jisukristu wañuptin, chay ispiritunqa wañuqkuna kashqanman rishpa chay prisushqa almakunata Dyuspaq yach'achirqan. 20 Chay prisushqa almakunaqam Nuwipa tyimpumbi kawsashpa, Dyustaqa mana kasushqallapachu karqan. Piru paykunata manaraq chingachishpam, Dyusqa ancha shuyarqan, Nuwi chay atun wambuq wasita ushyanangaman. Chay yaku chay wambuq wasita apaptinqam, uchu runakuna warmikunalla washakarqan, Dyuspi kriyishqanrayku. 21 Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpa, yakuwan shutikushpa, washakanchiq. Chayta rurashpaqam, mana sawa kwirpunchiqtallachu mayllanchiq. Ashwanmi Dyusman mañakunchiq, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, limpyu shunqoyuqna kananchiqllapa. Chaymi Jisukristu wañushqanmanda kawsamushqanrayku, atinchiqna washakayta. 22 Chaqa payqam syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Kanan Dyuspa anjilninguna, suq pudirniyuq ispiritukuna, suq laya kamachikuqkunam Jisukristuta kasunllapa.

4

Tukuy shunqonchiqwan Dyusta sirbishun

1 Jisukristu noqanchiqpaq ñakashqanshina, qamkunapis listu kayllapa ñakanaykipaq. Chaqa mayqan runa Dyuspi kriyishqanrayku ñakaqqam manana kawsanchu uchakunata rurashpa. 2 Ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa, shumaqta kawsan. Mananam kwirpun munashqandalla rurashpachu kawsan wañunangaman. 3 Bastanar waq unay tyimpukunapi chay mana kriyiqkunashina uchakunata rurarqaykillapa. Chaqa kwirpuykillapa munashqandalla rurashpam kawsarqaykillapa, warmikunata maskashpa, mach'ashpa, sh'uqyana fyistakunaman rishpa, ancha upyashpa, amitu layakunata adurashpa. 4 Piru kananqam chay mana kriyiqkunaqa yuyanllapa: ¿Imaraykutaq manana

* 3:12 Salmo 34.12-16

noqanchiqkunawan purinllapachu? nishpa. Chaymi mana allikunata rimashungillapa.
5 Piru Jisukristu kutimushpaqam, yumbay chay rimashuqta rin jusgaq, kawsaqkunata, wañushqakunata. 6 Chaymi shumaq nutisyanda yach'achirqan wañushqakunata, kwirpunguna wañushqa kaptimbis, ispiritungunaqa Dyusshina tukuy tyimpu kawsananllapa.
7 Jwisyu diyam rinna ch'ayamuq, tukuy ima ushyakanambaq. Chaymi kunaykillapa, allin jwisyuykiwan kawsashpa, yumbay diya Dyusman mañakunaykillapa. 8 Chayri tukuy imamanda mas alli, ancha kuyanakunayki qamkunapura. Chayshina kuyanakushpaqam, das ringillapa pirdunaq yumbay mana alli rurashuqkunata. 9 Wasikiman ch'ayaqkunatar pusadata, mikunata qoyllapa, ama rimatikushpachu. 10 Tayta Dyusmi yumbaynikita yanapashushqa, suq layapi, suq layapi payta, runa masinchiqkunatapis allita yanapanaykillapa. Chayri Dyus yanapashuptin, may atishqaykikaman shumaqta suqniki suqniki yanapanakuyllapa, Dyuspa allin trabajadurninguna kanaykillapa. 11 Tayta Dyus mayqanninchiqta yanapawaptinchiq, paypaq yach'achikunanchiqqa, pay munashqanshinalla shumaqta yach'achikushunllapa. Tayta Dyus yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, paypa pudirninwan ancha allita paykunata yanapashun. Tukuy imatar allita rurashunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta, Jisukristutapis alabananllapa. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa. Chayshina kanqa.

Padisishpa, Jisukristushina kawsashun

12 Kuyashqay masitakuna, ancha padisishpaqa, ama yuyayllapachu: ¡Rikay! Mana nima maluta rurashpapis, ¿imapaqraq ancha padisiykani? nishpa. 13 Ashwanri kushikuyllapa Jisukristushina padisishpapis. Chaqa chayshina padisishpaqam, ancha ringillapa kushikuq, rikashpa ancha pudirniyuq Jisukristuta syilumanda llipyashpa shamuykaptin.
14 Jisukristupi kriyishqaykirayku suqkuna musyashuptimbis, kushikuyllapa. Chaqa Dyuspa llipyaykaq Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpam, rin yanapashuqllapa. ⌞Chay ch'iqnishuqkunaqam chay Santu Ispiritunda kuntranllapa. Piru qamkunaqam paytaqa ancha alabangillapa.⌟ 15 Piru ama padisiyllapachu matansyiru kashqaykirayku ichu suwakuq kashqaykirayku ichu mana allikunata rurashqaykirayku ichu mitikuchara kashqaykirayku. 16 Piru Jisukristupi kriyishqaykirayku padisishpaqar, ama penqakushpachu, ashwan Dyusta alabayllapa.
17 Kananqam Dyusqa qallariykanna wambrangunata jusgaq. Chayshina kikin wambrangunata jusgashpaqam, chay shumaq nutisyanda mana kriyiqkunataqa mas jwirtita rin kastigaq. 18 Chayshina allin kaqkuna washakanambaq trabajus kaptinqa, ¿imananqaraqri Dyusta chay mana kasuq uchayuqkunaqa? (Maychikapismi mana atinqallapachu washakaytaqa.) 19 Chaymi Tayta Dyus dijawaptinchiq padisinanchiqqa, payta mingashun bidanchiqta yuyashpa: Paymi rurawarqanchiq. Chaymi ancha allin kashpa, rin kumpliq yumbay ufrisiwashqanda, nishpa. Chayshina mingashpaqa, allita rurashpa kawsashunllapa.

5

Allita yach'achiy Dyuspi kriyiqkunata

1 Kananmi kayshina kunaykillapa qamkuna yach'achikuq ansyanukunata. Noqapismi yach'achikuq ansyanu masikillapa kani. Rikashqam kani Jisukristuta ancha ñakaptin. Chaymi tistigu kani. Chayrayku pay llipyashpa syilumanda kutirimuptinqa, noqapis qamkunashina ladumbi rini kaq. 2 Tayta Dyusqam munan, noqanchiqkuna kriyiq masinchiqkunata shumaqta yach'achishpa kwidananchiq. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa suq trupa ancha kuyashqa wishakunashina. Chayri kushikushpa, paykunata kwidashunllapa; ama amalasqa qellayta gananananchiqraykuqa. 3 Amar ni mandunguna kashunllapachu. Ashwanri Dyusta allita kasushunllapa, kriyiq masinchiqkuna rikawaqninchiq, noqanchiqkunashina shumaqta kawsananllapa. 4 Chayshina kriyiq masinchiqkunata allita kwidaptinchiqmi, mas kamachikuq Michidur Jisukristu kutimushpa, rin qowaqninchiq

suq ancha shumaq primyuta. Chay primyuqam mana nunka ushyakanqachu chay
raprayuq kurunakunashinaqa.
5 Chayshinallar qamkuna chulukuna shumaqta kasuyllapa chay yach'achishuq an-
syanukunata. Qamkunapurapis kasunakuyllapa. Chaqa
Dyusqam anyan palanganukunata. Piru umildikunataqam ancha yanapan.*
6 Chayri yumbay qamkuna umildi kashpa, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa ñaw-
pambi qonqorikuyllapa, munashqan tyimpupi yumbaypa ñawpambi alabashunanllapa.
7 Dyusmi ancha llakipawanchiq. Chayri ima pasawaptinchiq, ama llakishpachu, payman
mañakushunllapa.
8 Manchu liyunqa mallaqnashpa, qayach'akushpa purin aychanashpa. Chayshinallam
dyablupis kuntranchiq kashpa, ikinchiqta puriykan chingachiwananchiq. Chayri allita
yuyashpa, ancha kwidakashpa, ama dijashunllapachu, chay dyablu ingañawananchiq.
9 Ashwanri Jisukristupi allita kriyishpa, dyablupa kuntran shayashun yach'ashpa: Tukuy
mundupim kriyiq masinchiqkunapis noqanchiqshina padisiykanllapa, nishpa. 10 Piru
ashla tyimputa qamkuna padisiptikiqam, Dyus rin yanapashuqllapa, ancha shumaqta
kawsanayki, allita paypi yuyakunayki, jwirti kanayki, pay nishqambi allita yurakanayki.
Chaqa Tayta Dyus kikinmi tukuy imapi yanapawanchiq. Payqam qayawashqa kanchiq,
Churin Jisukristupi kriyishpa, paywan luryapi tukuy tyimpu kawsananchiq. 11 ¡Chayri
paytalla alabashunllapa! ¡Payllar tukuy tyimpu kamachikunqa! ¡Biba Tayta Dyus!
Chayshina kanqa.

San Pidrum napaykushpa, dispidikarqan

12 Masitakuna, kay kartitatam iskibrishqa kani qamkunapaq allin kumplidu masitanchiq
Silbanuwan. Chaqa ancha munani yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi ancha kuyashushpa,
tukuy imapi yanapashushqa, nishpa. Chayri Dyuspilla yuyakuyllapa.
13 Kay Babiluñapi tiyaq kriyiq masinchiqkunapismi napaykushungillapa. *[Nuta: Ba-
biluñach'i munanman niyta Rruma.]*
Dyusmi qamkunatashina paykunatapis akrashqa, wambranguna kanambaq. Kriyiq ma-
sitanchiq Markuspismi qamkunata napaykushungi. Payqam kikiy churiyshina. 14 Kanan
kuyanakushpa rrispitanakushpa, muchanakushpa, napaykunakuyllapa.
Mayá, Tayta Dyus yumbay qamkuna Jisuspi kriyiqkunata yanapashunqa, shumaqta
kawsanaykillapa. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

* 5:5 Proverbios 3.34

APUSTUL SAN PIDRUM
KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN
(2 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq San Pidrupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiq masingunaman. 2 Pidru 3.1 nin suq kartata paykunataqa iskibrishqa karqan. Kinsapch'i chay punta karta 1 Pidru karqan. Chayshina kaptinmi, chay sinku prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunapaq kay kartatapis iskibrirqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq chay ch'askiqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam yach'arqan: Dasnam rini wañuq, nishpa. (Liyishun 2 Pidru 1.14-15.) Chaymi kay kartatapis iskibririrqan, kriyiq masingunata kunanambaq, ama shaykushpachu, ashwan Dyusta kasushpa, kawsananllapa. Chaqa achka ilgisyakunapim ingañakuqkuna allin yach'achikuqkunashina tukushpa, kayshina llullakunata yach'achikuq: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Chaymi Pidruqa kay kartandaqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, allita kwidakashpa, ama kriyinanllapa chay llulla yach'achikuqkunata. Chaqa Jisukristuqam allipta rin kutimuq, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Pid 1.1-21 niwanchiqllapa, Dyusmi yanapawanchiq, payta kasushpa shumaqta kawsananchiq. Niwanchiqpismi, Pidru kikinmi Jisukristuta uyarqan, rikarqan. Chaymi pay tistigun kashpa kunawanchiq, tukuy ima iskibrishqanda kasunanchiq.

2 Pid 2.1-22 niwanchiq, achka runakunam llullata yach'achikuykanllapa. Chaykunataqa ama kasushunchu. Chaqa Dyusmi chay runakunataqa rin kastigaq, nishpa.

2 Pid 3.1-18 niwanchiq, chay llullakuqkunam kayshina yach'achikun: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Piru Jisukristuqam allipta rin kutimuq, runakuna mana yuyashqan uraspi. Chayri shumaqta kawsashpa, tukuy tyimpu Tayta Dyuspi yuyakushunllapa.

Pidrum iskibrirqan Jisuspi kriyiqkunaman

1 Kuyashqay masitakuna, panisitakuna, noqam Jisukristupa apustulnin Simun Pidru
kani. Paypa sirbikuqninmi kani. Washadurninchiq Dyus Jisukristum ancha allin
kashpa, qamkunata yanapashushqa, paypi kriyinaykillapa noqaykunashina. Chayshina
kriyiptinchiqmi, Dyuspaqqa ancha balin. Chaymi kay kartata iskibrishpa qamkunaman
kach'ayki. 2 Chaqa Tayta Dyusmanmi mañakuni, qamkunata yanapashunambaq, paypaq,
Siñurninchiq Jisuspaqpis allita yach'akushpa, shumaqta kawsanaykillapa.

Dyuspa wambrangunaqa kayshina kawsanqallapa

3 Tayta Dyusmi pudirninwan ancha yanapawashqa kanchiq, payta kuyashpa, shu-
maqta kawsananchiqllapa. Chaqa yach'achiwashqam kanchiq ancha pudirniyuq Churin
Jisukristupaq. Payqam ancha shumaq milagrukunata rurashpa, qayawarqanchiq, paypi
kriyinanchiq. 4 Tayta Dyusmi chayshina ufrisiwashqa kanchiq ancha yanapawananchiq.
Chaymi chay ufrisiwashqanchiqqa ancha balin. Chaqa yanapawanchiqmi, Dyusshina
kawsashpa, kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunamanda akrakananchiq.
5 Chayri Jisukristupi allita kriyishpa, atishqanchiqkaman allita rurashpa, Dyusmanda
allita yach'akushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa. 6 Chayshina yach'ayniyuq kashpaqar,
sujitakashun, ama nima maluta rurananchiq. Chayshina sujitakashpaqar, Dyuspi mana
shaykuq yuyakushun. Ñakashpapis agwantashpa, tukuy shunqo adurashunllapa Tayta
Dyusta. 7 Chayshina adurashpaqa, llakipanakushpa yanapanakushun kriyiq masinchiqku-
nawan. Chayshina llakipanakushpar, tukuy shunqonchiqwan kuyanakushun. 8 Chaymi
kay yumbay nishushqaykunata ancha allita kasushpa, masta masta yach'akushpaqa,

Siñurninchiq Jisukristupi allita kriyiykangillapa. Manam yanqaqa paypiqa kriyishqallapachu kangi. [9] Piru Dyus nishqanda mana kasuqkunaqam suq mana allita rikakuqshina ichu suq sarkushina. Chaqa qonqashqallapanam: Jisukristum uchaykunamanda pirdunawashqa, nishpaqa. [10] Chaymi masitakuna, Dyusqa qayashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chayrayku yumbay kay kunashushqayta kasuyllapa, ancha allita yach'akunayki Siñurninchiq Jisukristupaq, chayshina ama nunka paymanda akrakanaykillapa. [11] Kaykunata qamkuna ruraptikiqam, Siñurninchiq Jisukristuqa ancha kushikushpa, rin apashuqllapa luryaman, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. Chaqa payllam Washadurninchiqqa.

[12] Yumbay kay allip kaqta nishushqaytam allitana yach'ashpa kasuykangillapa. Piru mushuqmandam qamkunata yuyachiriyki, ama qonqanaykillapa. [13-14] Chaqa Siñurninchiq Jisukristum yach'achiwashqana: "Pidru, ancha utqanam rinllapa wanchishuq", nishpa. Chaymi yuyashqa kani, kawsaykashparaq qamkunata kunashunaypaq, [15] wanchiwaptinllapa kay nishushqayta ama qonqanaykillapa.

Jisukristutam llipyaykaqta rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan

[16] Manam yanqa kwintukunatachu qamkunataqa yach'achishushqa kani. Ashwanmi nishushqallapa kani: "Siñurninchiq Jisukristum ancha pudirniyuq. Rinmi kutimuq", nishpa. Chaqa kikiy ñawiyllapawanmi allipta rikashqallapa kani Jisukristu ancha pudirniyuq llipyaykaqta. [17-18] Noqaykunaqam paypa pullan karqayllapa chay santu urqqopa sawambi. Waqpim Tayta Dyusqa Jisukristuta llipyachishpa, kayshina ancha alabarqan: "Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi noqaqa ancha kushikuni", nishpa. Noqaykuna chaypi kashpam, rikarqayllapa Jisukristu ancha llipyaykaptin. Uyashqallapa kani Dyusta, syilumanda chayshina Jisukristupaq niptin.

[19] Noqaykunamandaqam ashwan Dyuspaq chay unay rimaqkuna mas allin tistigukuna. Chaymi paykuna iskibrishqanda kasushpaqa, ancha allita ruraykangillapa. Chaqa kay mundupiqam runakuna warmikuna uchakunata rurashpaqa, tutayaqpishina puriykanllapa. Piru Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqam suq micha achikchakuqshina. Chaqa Dyus munashqandam yach'achiwashqam kanchiq, Jisukristu shamunangaman. Paymi chay lusiru yulaqachishina (yuraqachishina) ichu rupayshina shumaqta achikchakushpa, yumbayninchiqta shunqonchiqpi rin achikchawaqninchiq. [20-21] Chayri allita intyindiyllapa: Dyuspaq rimaqkunaqam mana rimarqanllapachu paykuna munashqanda. Ashwanmi chay santu rimaqkunaqa Dyus munashqandalla rimashpa iskibrirqanllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin. Chayraykum mana pipis atinchu yach'achikuyta pay munashqanda, (Dyus nishqanda dañashpaqa).

2

Llullata yach'achikuqkunam rin kaq
(Jud 1.4-13)

[1] Unaymi Isrrayil nasyumbi karqan Dyuspaq rimaq tukuqkuna. Paykunaqam llullakunata yach'achikuqllapa. Chayshinallam kay tyimpunchiqpipis wakin runakuna, Siñurninchiq Washadur Jisukristuta ñigashpa, ancha llullakushpa manashinalla rinllapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata. Chaymi paykunaqa das rinllapa chingaq. [2] Chaqa chay llullakuqkuna yach'achikuptinqam, achka runakuna, warmikuna mana baliq kustumbringunata rinllapa sigiq. Chaymi paykunapa uchangunarayku, achka rikaqkuna rinllapa yuyaq: Jisukristupa duktrinanqam mana nimapaq balinchu, nishpa. [3] Chaqa chay llullakuqkunaqam qellaypaqlla nisyuyashpa, mana baliq duktrinanda rin yach'achishuqllapa, qellaynikita surqoshunanrayku. Piru Dyusqam achka tyimpuna kastigunda sigurashqa. Chaymi ancha utqana paykunataqa illuki rin chingachiq.

[4] Chaqa unay tyimpupim Dyuspa wakin anjilninguna paypa kuntran tikrakarqanllapa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana pirdunashpachu, wichurqan infyirnuman. Chaypim paykunataqa kadinakunawan watashpa karsilarqan, tutayaqpi kanambaqllapa jwisyu diya ch'ayamunangaman. [5] Chayshinallam Nuwipa unay tyimpumbipis Tayta Dyusqa mana

pirdunarqanchu uchayuq runakunata, warmikunataqa. Chaqa Nuwilla allin runa kashpa,
Dyus nishqanda chay malukunata yach'achishqa karqan. Chaymi mana kasuptinllapa,
Tayta Dyusqa tamyata kach'amushpa, chay malukunataqa limpu chingachirqan. Piru
washarqanmi Nuwita, syiti ayllundinda. [6] Chaymandaqam suq tyimpupipis ninawan
chingachirqan chay Suduma llaqtata, Gumurra llaqtata ush'payanangaman, chaykunapaq
yach'ashpa, uchayuq runakuna intyindinambaq: Dyusmi kastigan malukunata, nishpa.
[7-8] Piru Luttaqam washarqan, allin runa kaptin. Chaqa chay Lutmi llaqta masingunata
rikashpa, uyashpa, mana allikunata ruraykaqtaqa, tukuy diya ancha llakirqan shunqombi.
[9] Chayshinam Tayta Dyusqa allita yach'an washayta paypi kriyiqkunata. Yach'ambismi
uchayuqkunata waqaychayta, kastigadu kanambaq jwisyu diya ch'ayamuptin.

[10] Piru Dyusqam masta rin kastigaq chay mas uchayuqkunata. Chaqa paykunaqam
kwirpumba gustundalla rurashpa, Dyusta mana munanllapachu kasuyta. Mana uyakuq
atribidu kashpam, ancha pudirniyuq kamachikuqkunapa kuntranda rimanllapa. [11] Piru
Dyuspa anjilningunaqam mas pudirniyuq chay llullakuq runakunamanda kashpapis,
Dyuspa ñawpambiqa mana shimbinllapachu ni musyanllapachu chay ancha pudirniyuq
kamachikuqkunataqa.

[12] Piru chay llullakuqkunaqam mana intyindiq animalkunashina kashpa, maluta ri-
manllapa mana intyindishqangunapaq. Chaqa animalkunaqam nasishpa wiñanllapa,
runakuna piskashpa wanchinanllapa, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis
rinllapa wañuq, [13] suqkunata ñakachishqanrayku. Chaqa paykunaqam suqkunapa ñaw-
pambi kwirpun munashqandalla ruranllapa. Chaymi qamkuna kriyiq masinchiqkunawan
suq fyistata ruraptikillapa, chay uchayuqkuna tandakashpa, paykuna munashqandalla
ruranllapa. Chayraykum rikashuqkuna penqashungillapa.

[14] Chaqa paykunaqam yumbay warmi rikashqanda munanllapa. Kanan mana shaykuqmi
uchakunata ruranllapa. Chaymi Jisukristupi mana allita kriyiqkunataqa inkitanllapa,
paykunawan uchata ruranllapa. Chayshinam tukuy imata ancha munanllapa paykunapaqlla.
Chaymi yumbay paykunataqa Tayta Dyus kundinashpa, ancha rin kastigaq.
[15] Chaqa paykunaqam Dyusmanda akrakashpa, allin ñanninmanda lluqshishpa, chin-
gashqallapana. Chay unay Biyurpa churin Balanshinam kawsaykanllapa. Chay Balanqam
Dyusmanda akrakarqan. Chaymi qellayta gananranrayku, mana allikunata munarqan
rurayta. [16] Chayraykum Tayta Dyusqa burrunda rimachirqan, runashina anyanambaq.
Chay burrunqam mana dijarqanchu chay munashqanda ruranambaqqa.*

[17] Chay llullakuq yach'achikuqkunam chaki pusushina ichu pukutay mana
tamyayuqshina. Chaqa yach'achikushqanqam mana nimapaq balinchu. Chaymi
Dyusqa paykunata rin wichuq infyirnupa mas tutayaqninman, tukuy tyimpu chaypi
kanambaqllapa. [18] Chaqa paykunaqam ancha alabakashpa, yanqakunata rimashpa,
inkitanllapa Jisukristupi chayraq kriyiqkunata. Chaymi animachinllapa mushuqmanda
kriyirinanllapa mana baliq kusaskunapi, chay paykunashina kwirpun munashqandalla
rurarinanllapa. [19] Kanan ninllapam: "Noqaykunashina atingillapa munashqaykita
rurayta. Manam pipis rinchu kamachishuqllapa", nishpa. Piru manam intyindinllapachu:
Uchata rurashpam, dyabluta kasuykanchiq, nishpaqa. Chaqa chay mayqan uchata
ruraqmi dyablupa kriyadun. [20-21] Kayshinapis yuyashunllapa: Suq runa kay mundupa
uchangunata dijashpa, Kamachikuq Washadurninchiq Jisukristupina kriyishpaqa, ama
paymandaqa akrakanqachu. Chaqa Dyuspa santu liyningunata dijashpa, uchangunatana
rurarishpaqam, ashwamba mas uchayuqna rin kaq. Chaymi mas alli kananda paykunaqa
Jisukristupi ama kriyinambaq. [22] Piru kananqam paykunaqa allqoshina ichu kuchishina.
Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa allipta nin chay uchata rurariqkunapaqqa: "Allqoqam
manchu sitakushqanda mikurin. Kuchiqam limpyu maylladu kashpa, lluchkaman rishpa
armakuq, limpu mapayarin", nishpa. Chayshinallam chay uchata rurariqkunapis.

---

* 2:16 Números 22.21-35

3

Kayshinam Jisukristuqa rin shamuq

1 Kuyashqay masitakuna, chay punta kartayta, kay iki kartaytapismi qamkunaman
kach'amuni kunashushpa, allita yuyanayki yumbay chay yach'achishushqaypaq. 2 Chayri
allita yuyayllapa Dyuspaq unay santu rimaqkuna nishqanda, Kamachikuq Washadurn-
inchiq Jisukristu kamachikushqanda, apustulninguna yach'achishushqanda.
3 Piru puntata kaykuna ancha allita intyindiyllapa: Yaqqana jwisyu diya
ch'ayamuptinmi, kayshina rin kaq. Wakin runakunam Dyus nishqanda burlashpa,
kwirpumba gustundalla rurashpa, rinllapa kawsaq. 4 Paykunaqam asikushpa rinllapa
tapushuq: "Mayá, ¿maytaq Jisukristu shamunchu? Dyusqam ufrisikushqa, Jisukristu
shamurinambaq, ¿manachu? ¿Maytaq rikch'anchu? Unay agwilunchiqkunapa
tyimpunmandapacha, kay pacha kashqanmandapismi chayshinalla. Manam
nimapis kambyakanchu", nishpa. 5 Chaqa chay asikuqkunaqam yach'ashpapis, mana
munanllapachu kriyiyta: Tayta Dyusmi rimashpalla, syiluta, kay allpata rurarqan,
yakumanda akrashpa. 6 Dyusmi unay tyimpupi kay mundupi tukuy ima kaqta
yakuwan chingachirqan, nishpa. 7 Piru Dyusmi kamashqa, kay pacha, syilupis, jwisyu
diyapi rupashpa chinganambaq. Chay ninakunawan rupachishpam, chay asikuq
uchayuqkunatapis rin chingachiq.
8 Piru kuyashqay masitakuna, kaytar yach'ayllapa: Siñurninchiqpaqqam suq diyalla
mil watakunashina. Mil watakunapismi paypaqqa suq diyashinalla. 9 Piru wakin
runakunaqam yuyanllapa: Dyusmi ancha unayan chay ufrisikushqanda kumplinambaq,
nishpa. Piru manam paykuna yuyashqanshinachu. Chaqa Dyusqam mana yanqachu
unayaykanqa. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa shuyakuykan, ancha munashpa
yumbay runakuna, warmikuna uchangunata dijashpa, paypi kriyinambaqllapa. Chaqa
manam munanchu, ni suq runa, ni suq warmi chinganambaqqa.
10 Manchu ladrunqa tutap qonqaylla shamun suwawananchiq. Chayshinam qonqaylla
Siñurninchiq Jisukristupis mana yuyashqanchiq diyapi rin shamuq. Chay diyaqam syiluqa
tukuy imandin ancha kunyashpa chullushpa rin ushyakaq. Kay mundupismi tukuy
imandin ninawan lumyashpa, limpu rin ushyakaq.
11 Yach'ashpa: Tukuy imam rin ushyakaq, nishpaqa, Dyusta kasushpa, adurashpa
kawsashunllapa, ama nima uchata rurashpachu. 12 Chayshina kawsashpaqa, imashinapis
Dyuspaq allita yach'achikushun, pay mas utqa shamunambaq. Chay diyaqam syiluqa
tukuy imandin chullushpa lumyaykaq ninakunawan rin ushyakaq. 13 Piru noqanchiqku-
naqam shuyaykanchiq mushuq syiluta, mushuq pachata Dyus ufrisiwashqanchiqta.
Chaypiqam ancha shumaqta rinchiqllapa kawsaq, Jisukristu ancha allin justisyata ru-
raptin.
14 Chayri kuyashqay masitakuna, chaykunata shuyashpaqa, imashinapis allikunatalla
rurashpa, shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus shamushpa, ama nima laya uchayuqta
tariwananchiq. 15 Allitar intyindiyllapa, Siñurninchiq Jisukristuqam shuyaykan, mas
achka runata warmita washanambaq. Chaymi manaraq shamunchu. Chayshinallam
chay kuyashqanchiq masitanchiq Pablupis, Dyus yanapaptin, yach'ayniyuq kashpa,
qamkunata iskibrishushqa. 16 Chayshinallam paypis yumbay kartangunapi qamkunata
yach'achishushqa. Lukismi chay kartangunaqa trabajus intyindinapaq. Chaymi chay runa
mana intyindiqkunaqa, Dyuspi mana allita kriyishpa, Pablu nishqanda kambyashpa, suq
layatana yach'achikunllapa. Chayshinallam Dyuspa Santu Librumba wakin partingunat-
apis dañashpa, yanqakunata yach'achikunllapa. Chaymi paykunaqa rinllapa chingaq.
17 Chayri kuyashqay masitakuna, allitana yach'ashpa tukuy chaykunata, sigiyllapa Tayta
Dyuspi allita yuyakushpa. Kwidakayllapar, chay llullakuqkuna ama ingañashushpa,
Dyusmanda akrashunanllapa. 18 Ashwanri Siñurninchiq Washadur Jisukristuta shun-
qonchiqpi mas allita riqsishunllapa, chayshina masta masta yach'ananchiq: Paymi ancha
kuyawanchiq, nishpa. ¡Biba Siñurninchiq Jisukristu! ¡Payri kanan tukuy tyimpupis
alabashqa kanqa! Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN JWANMI
KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN
(1 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay kartataqa? Manam allitaqa yach'anchiqchu, piru kinsapch'i iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiqkuna tukuy partipi tiyaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwan ancha byijituna kaptinqam, wakin runakuna Jisukristupi kriyiqkunawan tandakaqllapa. Piru paykunaqam llullata yach'achikuqllapa kayshina: "Noqanchiqkunapa kwirpunchiqqam ancha uchayuqkuna. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristuqa mana kwirpuyuqchu karqan", nishpa. Chaymi Jwan chay mana baliq duktrinapaq yach'ashpa, kay kartataqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkuna chay llullakuqkunata ama kriyinambaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Jwanqam kayshina iskibrirqanqa: "Noqa kikiymi rikashqa kani, uyashqa kani Jisukristutaqa. Chaymi mana nimata llullakushpachu, allip kaqtalla niykillapa Jisukristu yach'achikushqandaqa", nishpa. Jwanqam kay kartapiqa yach'achikurqambis, kuyanakunanchiq suqwan suqwan.

1 Jn 1.1-4 niwanchiqllapa, Jwan kikinmi Jisukristuta rikarqan. Chaymi iskibrirqan, Jisukristupi kriyinanchiq.

1 Jn 1.5–2.17 yach'achiwanchiq, Dyuspi kriyiqkunaqa kawsanqa, ama uchakunata rurashpachu. Piru uchata rurashpallapaqar, Dyusman mañakushunllapa pirdunawananchiq. Kriyiq masinchiqkunatar kuyashunllapa. Kay pachapa imangunataqar ama munashunchu.

1 Jn 2.18-29 niwanchiq, mayqan runa Jisukristupaq llullakunata yach'achikuptinqa, ama kriyishunllapachu.

1 Jn 3.1-24 niwanchiq, Dyuspa wambrangunam kanchiq. Chayri kuyanakushun suqwan suqwan.

1 Jn 4.1-6 niwanchiq, mayqan runa yach'achikuptinqa, allita intyindishun: "¿Rimaykanchu Dyus munashqanda ichu dyablu munashqanda?", nishpa.

1 Jn 4.7–5.12 yach'achiwanchiq, Dyusmi yanapawanchiq kuyanakunanchiq. Chaqa mayqan runa, warmi kuyakushpaqam, allipta Dyuspi kriyiqkuna.

1 Jn 5.13-21 niwanchiq, Tayta Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpam, yach'anchiq: Tukuy tyimpum Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. Dyusmi mañashqanchiqta uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.

Jisukristum kawsachiwanchiqllapa

1 Kay kartatam iskibriykillapa, yach'anayki suq ancha allin Rimaqpaq. Manaraq kay mundu kaptinmi, chay Rimaqqa karqanna. Chaymandaqam payqa noqaykunawan purirqan. Chaymi paytaqa uyashqallapa kani kikiy rinriyllapawan. Rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan. Kikiy makiyllapawanmi paytaqa llamkarqayllapa. Chay Rimaqqam yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq. (Paymi Jisukristu.) 2 Payqam Tayta Dyuspa pullan karqan. Chaymandaqam Dyusmanda shamushpaqa, noqaykunawan purirqan. Payta riqsishpam, tistigunguna kanillapa. Paymi washawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq. Chaymi pay rurashqanda parlachiykillapa. 3 Chayraykum rikashqayllapata, uyashqayllapata niykillapa, qamkunapis noqaykunawan suq yuyayniyuqlla kanaykillapa. Chaqa Jisukristupi kriyishpam, noqaykunaqa Tayta Dyuswan, Churin Jisukristuwambis allipta suq yuyayniyuqlla kanillapa. 4 Chaymi kay kartata iskibriykillapa, tukuy shunqoykiwan kushikunaykillapa.

Tayta Dyusmi michashina

5 Jisukristu kay niwashqandam qamkunataqa yach'achiyki. Paymi niwashqallapa:
"Tayta Dyusqam mana nima uchayuqchu. Chaymi paypiqa mana kanchu tutayaqqa.
Ashwan ancha allin kashpam, rupayshina ancha achikchakun", nishpa.
6 Chayri uchakunata rurashpaqa, ama nishunllapachu: "Dyustam riqsini. Paywanmi
purini", nishpaqa. Chayshina nishpaqam, llullakuykanchiq. Chaqa Dyus niwashqanchiq-
taqam mana kasuykanchiqchu. 7 Piru Dyusshina allitalla rurashpa, achikpishina
kawsaptinchiqqam, suq yuyayniyuqlla kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay
uchanchiqmanda pirdunawanchiq, Churin Jisukristu yawarninda noqanchiqkunapaq
ich'ashqanrayku.
8 Piru "Manam noqaqa uchayuqchu kani" nishpaqam, noqanchiqlla ingañakaykanchiq.
Chaqa chayshina nishpaqam, ancha llullakuykanchiq. 9 Piru mana nimata pakash-
pachu, Dyusman mañakuptinchiqqam, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, payqam
mañashqanchiqta rin ruraq. Chaqa ancha allin, ancha kumplidu kashpam, yumbay
uchanchiqmanda rin pirdunawaqninchiq, ama nima uchayuqna kananchiqllapa. 10 Piru
"Manam nima uchayuqchu kani" nishpaqam, Dyustaqa riqsiykanchiqllapa llullakuq-
tashina. Chaqa payqam niwashqa kanchiq: "Uchayuqmi kangillapa", nishpa. Piru manam
kriyinchiqllapachu.

2

Jisukristum allin abugadunchiq

1 Qamkunam kuyashqay wambraykunashina kangillapa. Chaymi kay kartata iskib-
riykillapa kunashushpa, ama nima uchata ruranaykillapa. Piru mayqanninchiq uchata
ruraptinchiqqam, Tayta Dyuspa ñawpambi kan suq ancha allin abugadunchiq, faburn-
inchiqta rimanambaq. Paymi ancha allin Jisukristu. 2 Chaqa Jisukristuqam wañurqan
uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Piru manam noqanchiqpaqllachu wañurqanqa.
Ashwanmi wañurqanqa munashpa washayta yumbay runakunata, warmikunata.
3 Tayta Dyus kamachikushqanda kasushpaqam yach'anchiqna: Alliptam shunqoypi
payta riqsini, nishpa. 4 Piru chay mayqan niq: "Noqam shunqoypi Dyusta riqsini", nishpa,
piru Dyus kamachikushqanda mana kasushpaqam llullakuykan. Manam alliptachu
rimaykan. 5 Piru Dyusta kasuqkunaqam allipta tukuy shunqonwan payta kuyanllapa.
Chayshinam yach'anchiq: Dyuspa wambrannam kanchiq, nishpa.
6 Piru mayqan niqqam: "Noqam Tayta Dyuspa wambran kani" nishpaqa, Jisukristushi-
nalla kawsanqallapa.

Kay kamachikushqandar kasushunllapa

7 Masitakuna, manam iskibriykichu mushuq kamachikushqayta. Chaqa Jisukristupi
kriyishqayki diyamandapacham Dyus kamachikushqanda yach'akushqallapa kangi. Chay
kamachikushqandam iskibriykillapa. 8 Piru kananqam kay allip kaqtapis iskibriykil-
lapa, mas allita intyindinaykillapa chay yach'akushqaykita. Chaqa Jisukristum Dyus
kamachikushqanda rurashqa. Chaymi qamkunapis allitana rurashpaqa, manana tu-
tayaqpishinachu puriykangillapa. Ashwanmi kananqa qamkunapa bidaykipiqa Tayta
Dyusna achikchakuykan.
9 Piru chay mayqan niq: "Dyuswannam achikpishina kawsaykani" nishpa, piru
runa masinda ch'iqnishpaqam, uchangunapilla kawsaykan. Chaymi tutayaqpishina
puriykan. 10 Piru mayqan runa masinda kuyaqqam Dyuswanna achikpishina puriykan.
Chaymi dyabluqa manana atinchu ishkichiyta, uchata ruranambaqqa. 11 Piru chay runa
masinda ch'iqniqqam uchanrayku tutayaqpishina kawsaykan. Manchu suq sarkuqa
mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. Chayshinallam chay uchayuqkunapis
tutayaqpishina puriykanllapa suq sarkushina.
12 Kriyiq masitakuna, qamkunam wambraykunashina kangillapa. Chaqa Tayta Dyusmi
uchaykikunamanda pirdunashushqa, Jisukristu wañushqanrayku. Chaymi kay kartata
iskibriykillapa. 13-14 Wakinnikiqam taytakuna kangillapa. Qamkunaqam Jisukristupi
kriyishqallapa kangi. Payqam manaraq nimapis kaptin, kashqana. Chaymi paypi

kriyishqaykirayku, iskibriykillapa kay kartata. Qamkuna wambra runakunamambis iskibriyki. Chaqa qamkunaqam jwirti kashpa, Tayta Dyus nishqanda tukuy shunqo kriyishpa, dyabluta binsishqallapa kangi. Chaymi qamkunatapis iskibriyki kay kartata. Qamkuna wambrakunamambis iskibriyki, Tayta Dyuspi kriyishqaykirayku. *[Nuta: Achka yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay "taytakunam" munan niyta, Dyuspaq yach'achikuqkuna; chay "wambra runakunam" munan niyta, chay yach'achikuqkunapa yanapakuqninguna; chay "wambrakunam" munan niyta, Jisuspi yumbay kriyiqkuna, nishpa.]*

15 Amar munayllapachu kay munduta ni kusasningunata. Chaqa mayqan ancha munaq
kay mundupi kaq kusaskunataqam mana kuyanchu Tayta Dyustaqa. 16 Kay mundupi achka
tiyaqkunam kwirpun munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imakunata rikashpaqa,
ancha munanllapa. Wakinqam ashla imayuq kashpa ichu ashla imata yach'ashpaqa,
ancha alabakanllapa. Chay laya yuyaykunaqam mana shamunchu Dyusmandaqa. Ash-
wanmi shamun uchayuq runakunamanda. 17 Kay munduqam tukuy imandin, runakuna
munashqambis ushyakaykanna. Limpunam rin chingaq. Piru noqanchiqkuna Dyus
munashqanda rurashpaqam, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

Jisukristupa kuntrangunam shamushqa

18 Ijitukuna, kay pachaqam rin ushyakaq. Chay diyaqam ch'ayamuykanna. Manchu
qamkunaqa uyashqa kangi: "Rinmi kaq Jisukristuta kuntraq", nishpa. Allibmi chayqa.
Kananqam achka kuntraqkunana kan. Ch'iqninllapam Jisukristuta. Chaymi yach'anchiq:
Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpa. 19 Chay kuntraqkunaqam yumbay noqanchiq-
manda akrakashqa. Chaqa paykunaqam yanqa kriyiq tukushpa, pullanchiq kashqallapa
karqan. Piru Jisukristupi allipta kriyishpaqach'i, kanangaman pullanchiq kanandallapa.
Piru paykuna noqanchiqmanda akrakaptinnam, yach'anchiqllapa: Jisukristupiqam mana
alliptachu kriyishqallapa, nishpa.

20 Piru Jisukristum qamkunata qoshushqa Santu Ispiritunda. Chaymi yumbayniki
yach'angillapa allip kashqanda. 21 Kinsapch'i yuyangillapa: Jwanqam iskibriwaykan
yuyashpa: Manam yach'anllapachu Dyuspaq, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa
qamkunaqam yach'angina Dyus nishqanda. Chaymi iskibriykillapa, qamkunata masta
yanapashunay. Chaqa yach'angillapanam: Tayta Dyus nishqanqam allip. Manam nima
llullachu, nishpa.

22 Mayá, ¿pitaq chay llullakuqqa? Payqam nin: "Jisukristuqam mana Dyus Akrashqan
Washadurchu", nishpa. Chay laya rimaqkunaqam Jisukristuta kuntranllapa. Chaqa payta
ñigashpaqam, Tayta Dyustapis ñigaykanllapa. 23 Chaymi Jisukristuta ñigaqkunaqa mana
Tayta Dyuswanchu. Piru Jisukristupi kriyiqkunaqam Taytanchiq Dyuswambis.

24 Chaymi niykillapa: Allitar yuyayllapa Dyus nishqanda. Chaqa Jisukristupi kriy-
ishqayki diyamandapacham allita yach'akushqallapa kangi pay nishqanda. Chayta allita
yuyashpaqam, ringillapa kawsaq Jisukristuwan, Tayta Dyuswambis. 25 Chaqa Jisukris-
tuqam ufrisiwashqa kanchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa.

26 Chaymi kay kartata qamkunaman iskibriyki, allita yach'anaykillapa, chay llul-
lakuqkuna ama ingañashunanllapa. 27 Piru Jisukristum Santu Ispiritunda qoshushqallapa,
qamkunapi tiyanambaq. Chaymi manana nisisaryuchu, ni pipis suq laya duktrinata
qamkunata yach'achishunan. Chaqa chay Santu Ispiritunmi tukuy ima allip kaqta qamku-
nata yach'achishungi; manam llullakunatachu. Chayri chay Santu Ispiritu nishushqanda
kasushpa, Jisukristupi allita kriyishpa kawsayllapa.

28 Chayri kananqa ijitukuna, Jisukristumanda amana akrakashunllapachu. Ashwanri
paypina yuyakushpa kawsashun, pay shamuptin, kushikushpa shuyananchiq, ama nimata
manchashpachu. 29 Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Dyusmi ancha allin, nishpa.
Chaymi chay mayqan allita rurashpa kawsaqqa Dyuspa wambranguna.

3

Dyuspa wambrangunam kanchiq

[1] ¡Yuyayllapa, Tayta Dyusqa anchallana kuyawanchiqllapa! Chaqa kikin wambrangunapaqmi riqsiwanchiqllapa. Allibmi paypa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkuna mana yach'anllapachu: ¿Ima laya runakunataq Jisukristupi chay kriyiqkunaqa? nishpa. Chaqa Dyusta mana riqsinllapachu yuyayningunapi. [2] Kuyashqay masitakuna, kananqam Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Piru manaraqmi yach'anchiqchu: ¿Imashinaraq rinchiqllapa kaq? nishpaqa. Piru kaytaqam yach'anchiqna: Jisukristu shamuptinmi, payta rikaptinchiq, Tayta Dyus rin kambyawaqninchiq, Jisukristushina kananchiqllapa, nishpa. [3] Chaymi yumbayninchiq Jisukristuta munashpa rikayta, uchanchiqkunata dijaykanchiqllapa, Jisukristushina limpyu shunqoyuq kananchiqllapa.

[4] Piru uchata ruraqkunam mana kasuykanchu Dyus kamachikushqandaqa. [5] Kanan qamkunaqam yach'angina: Jisukristu mana nima uchayuq kashpam, kay pachaman shamurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, nishpa. [6] Chaymi Jisukristupi kriyiqkunaqa manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa. Piru chay uchata ruraqkunaqam Jisukristupi mana alliptaqa kriyinllapachu, ni riqsinllapachu paytaqa shunqonllapapi.

[7] Chayri ijitukuna, amakish dijakangillapachu, ni pipis ingañashunanqa. Chaqa allita rurashpa kawsaqqam allin runana. Paymi Jisukristushina shumaqtana kawsaykan. [8] Piru uchata rurashpa kawsaqkunaqam dyablupa wambranguna. Chaqa Tayta Dyus wichukushqan diyamandapacham dyabluqa uchata rurashpalla kawsan. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristu shamurqan chingachiq dyablu chay mana alli rurashqanda.

[9] Dyusqam washawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chaymi Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyaptin, manana atinchiqchu kawsayta uchakunata rurashpa. [10] Ancha riqsiypaqllam Dyuspa wambranguna, dyablupa wambrangunaqa. Chaqa chay dyablupa wambrangunaqam mana allikunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masindapismi mana kuyanllapachu.

Kuyanakushunllapa suqwan suqwan

[11] Chaqa Dyusmi kamachiwanchiq, kuyanakunanchiq suqwan suqwan. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kangi. [12] Chayri ama chay unay Kayinshinaqa kashunllapachu. Paymi dyablupa karqan. Chaymi masanda wanchirqan. Mayá, ¿imapaqtaq masandaqa wanchirqanqa? Chaqa chay Kayinmi mana allikunata rurashpa kawsaq. Chay masan Abilqam allikunata rurashpa kawsaq. Chaymi chay Kayinqa imbidyashpa, masan Abilta wanchirqan.

[13] Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi mana kriyiqkuna ch'iqnishuptinllapaqa, ama yuyayllapachu: ¿Imapaqraq ch'iqniwan? nishpaqa. [14] Chaqa noqanchiqpismi Dyuspi manaraq kriyishpa, chingananchiq karqanchiqllapa. Piru kananqam suqwan suqwan kuyanakunchiq. Chaymi yach'anchiqllapa: Mushuq bidamannam yaykushqa kani, nishpa. Piru suqkunata mana kuyaqkunaqam wañushqashinaraq. [15] Chaymi suqkunata ch'iqniqkunaqa rinllapa chingaq. Chaqa Dyuspaqqam paykunaqa suq matansyirushina. Kanan qamkunaqam yach'angi: Mayqan matansyiru kashpaqam, mana rinchu washakaq, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanambaq, nishpa. [16] Piru Jisukristum yach'achiwanchiq imashina kuyanakunanchiq. Chaqa paymi kuyawaqninchiq wañurqan washawananchiq. Chaymi noqanchiqkunapis kriyiq masinchiqkunata kuyashpa, listu kashunllapa wañunanchiq, paykunata washananchiq. [17] Piru mayqanninchiq kriyiq masinchiqta mana nimayuqta rikashpa, mana yanapashpa imanchiqwanqam, mana nimatapis Tayta Dyustaqa kuyaykanchiqchu. [18] Kuyashqay wambrakuna, amar shiminchiqwanllaqa kuyashunchu runa masinchiqkunataqa. Ashwanri allipta kuyashpa, paykunata yanapashunllapa.

Allitar rurashun, ama penqakunanchiq

[19] Chayshina kuyanakushpaqam yach'anchiqna: Dyuspa allip wambranmi kani, nishpa. Chaymi paypa ñawpanman ch'ayashpaqa, manana rinchiqllapachu penqakuq. [20] Chaqa

mana allita rurashpaqam, das syintinchiq shunqonchiqpi: Ama chaytaqa ruranaytachu, nishpa. Piru Tayta Dyusqam noqanchiqmanda mas pwidiq kashpa, masta yach'an. Chaymi payqa tukuy ima rurashqanchiqta yach'ashpapis, atin pirdunawayninchiqta. [21] Chaymi kuyashqay masitakuna, allita kawsashpaqa, shunqonchiqpi manana nimata syintishpachu, atinchiqna kushikuyta Dyuspa ñawpambi. [22] Chaqa Dyus kamachikushqanda kasushpa, pay munashqanda ruraptinchiqmi, mañakushqanchiqta rin qowaqninchiq. [23] Paymi kamachiwashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyinanchiqllapa, suqwan suqwan kuyanakunanchiq, pay niwashqanchiqshina. [24] Chaymi Dyus kamachikushqanda kasuqkunaqa paywanna kawsanchiqllapa. Kanan Dyuspismi shunqonchiqpi kawsan. Mayá, ¿imashinam yach'anchiq: Tayta Dyusmi noqanchiqpi kawsan, nishpaqa? Chaytaqam yach'anchiq, Santu Ispiritunda qowaptinchiq.

4

¿Pim Dyuspa Santu Ispiritunwan, pim dyabluwan?

[1] Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam Dyuspaq achka rimaq tukuqkuna puriykanllapa: "Dyus niwashqandam rimani" nishpa. Amakish dijakangillapachu ingañashunambaq. Ashwanri paykunataqa allita mallipayllapa yach'anayki: ¿Allipchu Dyuspa Santu Ispiritunwan ichu mana? nishpa. [2] Kayshinam atingillapa riqsiyta: Kay runam Dyuspa Santu Ispiritunwan, nishpa. Dyuspa Ispiritunwan puriqkunaqam ninqallapa: "Siñurninchiq Jisukristum Dyusmanda shamushpa, kay mundupi nasirqan noqanchiqshina kwirpuyuq", nishpa. [3] Piru mayqan rimaq: "Jisukristuqam mana kwirpuyuqchu shamushqa", nishpaqam, mana Dyuspa Santu Ispiritunwanchu. Chaykunaqam dyablupa ispiritunwan. Chaqa chay dyabluqam Jisukristuta kuntran. Qamkunaqam uyashqa kangi: "Chay dyablupa ispiritunmi rin shamuq" nishpa. Chayqam allip kashqa. Kananqam allipta kay mundupina puriykan.

[4] Ijitukuna, qamkunaqam Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunapi tiyan. Payqam mas pudirniyuq chay llullakuqkunapa ispiritunmandaqa. Chaymi qamkunaqa binsishqallapa kangi kay mundupi llullakuqkunata. [5] Chay llullakuqkunaqam kay mundupa imangunapi yuyakushpalla rimanllapa. Chaymi Dyuspi mana kriyiqkunaqa paykunata ancha allita uyanllapa. [6] Piru noqanchiqkunaqam Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi yach'achikuptinchiq, Dyusta kasuqkunaqa ancha allita kasuwanchiq. Piru dyablupa kaqkunaqam mana munanllapachu kasuwayninchiqta. Chayshinam atinchiq riqsiyta: Mayqanmi Dyuspa wambran kashpa, allip kaqta riman; mayqanmi dyablupa wambran kashpa, llullakun, nishpa.

Tayta Dyusmi yumbayta kuyawanchiq

[7] Kuyashqay masitakuna, Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chayri noqanchiqkunapis suqwan suqwan allita kuyanakushun. Chayshina yumbaywan kuyanakushpaqam, Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Paytaqam shunqonchiqpi allita riqsinchiq. [8] Tayta Dyusqam ancha kuyakun. Chaymi mana kuyakuqkunaqa mana paypa wambrangunachu. Chaqa shunqombiqam mana paytaqa riqsinllapachu. [9] Tayta Dyusmi suq Churiyuqlla kashpapis, chay Churinda kach'amurqan kay munduman, uchanchiqrayku wañunambaq, Dyuswan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi yach'anchiq: Dyusmi ancha kuyawanchiq, nishpa. [10] Chaqa manam noqanchiqkunachu Dyusta puntata kuyashqachu kanchiq. Ashwanmi Dyusqa noqanchiqkunata puntata kuyawashqa kanchiq. Chaymi kach'amurqan Churin Jisukristuta kay pachaman, wañushpa, uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq.

[11] Chayri kuyashqay masitakuna, chayshina Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqqa, noqanchiqkunapis suqwan suqwan kuyanakushun. [12] Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Piru kuyanakuptinchiq suqwan, suqwanqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqonchiqpi tiyashpa yanapawanchiq, mas allita kuyanakunanchiq. [13] Chaqa Santu Ispiritunda qowaptinchiqmi, yach'anchiqllapa: Dyuswannam allipta kaykanchiq. Paypismi allipta noqanchiqwan, nishpa. [14] Noqaykuna kikiymi rikashqallapa kani Dyuspa

Churindaqa. Chaymi tistigunguna kashpa, allipta niykillapa: Dyusmi Churinda kay
munduman kach'amurqan, yumbayta washawananchiq. 15 Kanan mayqan yuyakuqmi:
"Jisukristuqam Dyuspa Churin" nishpa, payqam Tayta Dyuswan. Dyuspismi paywan.
16 Kanan yach'anchiqmi: Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chaqa paymir ancha
kuyakuqqa. Chaymi yumbay allita kuyakuqqa Dyuswanna. Dyuspismi paykunawanna.
17 Chayshinam noqanchiqkunaqa kay mundupi kawsashpaqa, yach'akuykanchiq Jisukris-
tushina kuyanakushpa kawsayta. Chaymi jwisyu diya ch'ayamuptinqa, mana manchash-
pachu rinchiqllapa kushikuq. 18 Chaqa noqanchiqkuna Tayta Dyuswan kuyanakushpaqam,
manana manchanchiqchu: Paych'i rin kastigawaq, nishpaqa. Piru chay kastiguta
shuyaqkunaqam ancha manchashpa, llakishpa kawsaykanllapa. Chaymi chay man-
chaqkunaqa manaraq allitaqa yach'akushqachu kuyanakuyta.
19 Tayta Dyusmi puntata noqanchiqkunata kuyawashqa kanchiq. Chaymi noqanchiqku-
napis paytaqa kuyanchiqllapa. 20 Piru chay mayqan rimaq: "Noqaqam Dyusta kuyani"
nishpa, piru runa masinda ch'iqnishpaqam, llullakuykan. Chaqa runa masinda rikashpa
mana kuyaqqam mana Dyustaqa atinmanchu kuyayta mana rikashpaqa. 21 Chaymi
Jisukristuqa kayshina kamachiwashqa kanchiq: "Dyusta kuyaqkunaqar runa masingunat-
apis kuyanqallapa", nishpa.

5

Dyuspir allita yuyakushunllapa, ama uchayuqkunashina kawsananchiq

1 Dyuspa yumbay lijitimu wambrangunaqam kriyinchiqllapa: Jisukristum Dyus
Akrashqan Washadur, nishpa. Chayri Tayta Dyusta allipta kuyashpaqa, wambrangu-
natapis kuyashun. 2 Chayshina Dyusta kuyashpa, kamachikushqanda kasushpaqam,
yach'anchiqna: Dyuspa wambrangunatapismi kuyaykanchiq, nishpa. 3 Chaymi Dyusta
kuyashpaqa, kamachikushqanda kasunchiqllapa. Kanan chay kamachikushqanqam mana
trabajuschu kasunanchiqqa. 4 Chaqa Dyuspa wambranguna kashpa, paypi kriyishpaqam,
binsinchiq kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunata. 5 Atinanchiq binsiy-
taqam ancha allita kriyishunllapa: Siñurninchiq Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Kaykunam yach'achiwanchiq Jisukristupaq

6 Kimsa tistigu layakunam yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristum syilumanda
shamurqan, nishpa. Puntata Jisukristu yakupi shutikuptinmi, suq tistigushina karqan.
Chaymandaqam kruspi wañushpa, yawarninda ich'aptin, suq tistigushina karqan. Dyuspa
Santu Ispiritumbismi Jisukristupa faburninda rimarqan. Chay Santu Ispiritumbismi
mana llullakuq tistigu karqan. 7 Jisukristupaqqam ⌞syilupipis⌟ kimsa tistigukuna kan.
⌞Suqmi Tayta Dyus. Suqqam Jisukristu kikin. Suqqam Dyuspa Santu Ispiritun. Chay
tistigukunaqam kimsa kashpapis suqlla. 8 Chay nishushqayshinam kay pachapipis kimsa
tistigu layakuna yach'achiwanchiq Jisukristupaq.⌟ Suqmi Dyuspa Santu Ispiritun, suqqam
chay shutikushqan yaku, suqqam kruspi ich'ashqan yawarnin. Chay kimsandinmi suq
yuyaytalla Jisukristupaq yach'achiwanchiq. 9 Chaqa allin runakuna niwashqanchiqtam
kriyinchiqllapa, ¿manachu? Piru Dyus niwaptinchiq Churin Jisukristupaqqa, masta
kriyishunllapa. Chaqa Dyusqam mas allin tistigu chay allin runakunamandaqa.
10 Jisukristupi kriyiqkunaqam tukuy shunqo yuyakunchiq: Allibmi Jisukristuqa Dyuspa
Churin, nishpa. Piru suq runa Jisukristupi mana kriyishpaqam, Tayta Dyuspipis mana
kriyinchu. Chaqa Tayta Dyus Churin Jisukristupaq nishqandaqam mana kriyinchu.
Chaymi Tayta Dyuspaq alabis niykan: "Yanqam llullakun" nishpa. 11 Chaqa Dyusqam
niwashqa kanchiq Churimbaq: "Churiy wañushqanraykum rini washashuqllapa, tukuy
tyimpu noqawan kawsanaykillapa", nishpa. 12 Chaymi Dyuspa Churimbi kriyishpaqam,
tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq. Piru Dyuspa Churimbi mana kriyishpaqam, mana
tukuy tyimpu rinchiqllapachu kawsaq Dyuswanqa.

San Jwanmi kartanda ushyashpa, kayshina kriyiq masingunata kunarqan

[13] Kay kartatam iskibriyki qamkuna Dyuspa Churimbi kriyiqkunaman, yach'anaykillapa:
Dyuspa Churimba shutimbi kriyishpam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqllapa kawsaq,
nishpa.
[14-15] Kananqam ancha yuyakunchiqllapa Dyuspi. Chaqa yach'anchiqmi: Dyus mu-
nashqanda mañakuptinchiqqam, payqa uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.
[16-17] Masitakuna, kanmi ishkay laya uchakuna. Suq layaqam runakunata dañachin
wañunambaq. Suq layaqam dañachin, piru mana wañunambaqchu. Yumbay laya mana
alli rurashqanmi uchakuna. Piru suq laya uchaqam runakunataqa ancha dañachin
wañunanllapa. Chay wanchikuq uchapaqqam mana nimata niykillapachu. Piru chay suq
laya uchata ruraqkunapaqmi niyki: Dyusmanri mañakuyllapa chay masaykikunata pir-
dunanambaq, nishpa. Qamkuna mañakuptikiqam, Dyusqa paykunata uchangunamanda
rin pirdunaq.
[18] Dyuspa wambrangunaqam manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa.
Chaqa Jisukristuqam ancha allita noqanchiqtaqa kwidawanchiq, dyablu ama uchata
rurachiwananchiq.
[19] Chaymi yach'anchiqllapa: Dyuspam kanchiqllapa, nishpa. Piru Dyuspi yumbay mana
kriyiqkunaqam dyablu kamachishqanda ruranllapa.
[20] Noqanchiqkunaqam yach'anchiq: Dyuspa Churinmi shamushqa, nishpa. Chaqa
payqam yach'achiwashqa kanchiq, riqsinanchiq Tayta Dyusta shunqonchiqpi. Paymi allip
Dyusqa. Kananmi Jisukristupi yuyakushpa kawsanchiqllapa. Chaqa paypismi allip Dyus
kashpa yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.
[21] Chayri ijitukuna, kwidakayllapa, ama yuyakunayki yanqa amitu layakunapi.
Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI
KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN
(2 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Kay kartatam iskibrirqan suq kriyiq masin warmiman, tukuy ayllundinman. Piru wakingunaqam yuyanllapa: Kay kartataqam iskibrirqan suq ilgisyaman. Chaymi mana allitaqa yach'anchiqchu: Pikunamanmi iskibrirqan, nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, kuyanakushpa kawsananllapa; llullata yach'achikuqkunamanda kwidakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Jn 1.1-6 niwanchiqllapa, allip kaqta kriyishpa, kuyanakushpa kawsananchiq.

2 Jn 1.7-11 niwanchiq, kanmi ancha achka llullata yach'achikuqkuna. Paykunaqam yach'achikun: "Dyuspa Churin Jisukristuqam mana kwirpuyuqchu kay mundumanqa shamurqan", nishpa. Chayri chay ingañakuqkuna mayqanninchiqman ch'ayawaptinchiqqa, ama pusadataqa qoshunllapachu.

2 Jn 1.12-13 niwanchiq, Jwanmi yuyarqan chay kriyiq masingunata das rinan watukuq, nishpa.

Allip kaqta kriyishpa, kuyanakushun

1-2 Ancha rrispitashqa panisita, Tayta Dyusmi qamta, wambraykikunata akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chaymi qamkunaqa noqapa masaykunashina kangillapa. Chayraykum noqa yach'achikuq ansyanu kashpa, kay kartata iskibriykillapa chaypi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunaman. Chaqa qamkunapismi noqaykunashina allip kaqta kriyishqallapa kangi. Chaymi noqaqa kriyiq masinchiqkunawan allipta kuyaykillapa. Chaqa yumbayninchiqmi allip kaqta tukuy tyimpu rinchiqllapa kriyiq.
3 Chaymi mañakuni Tayta Dyusman, Churin Jisukristuwan tukuy imapi yanapashunan, ama manchashpa, ashwan kushikushpa, kuyanakushpa, allip kaqta kriyishpa, shumaqta kawsanaykillapa.

4 Wakin wambraykikunatam tarishqa kani allip kaqpi kriyishpa, kawsaykaqta. Paykunaqam Dyus kamachikushqanda kasushpa, shumaqta kawsaykanllapa. Chaymi ancha kushikuni. 5 Chayraykum kuyashqa panisita, kananqa qamkunata rrugaykillapa, noqaykunawan shumaqta kuyanakunanchiq. Manam mushuq yuyashqaytachu kamachiykillapa. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kanchiq. 6 Chaqa Tayta Dyusmi kamachiwashqa kanchiq kuyanakunanchiq. Chaymi Dyusta allipta kuyashpa, mana shaykuq rinchiqllapa kasuq chay niwashqanchiqta.

Achka llullakuqkunam puriykan

7 Chaqa kay mundupiqam achka llullakuqkuna puriykanllapa. Kwidawkish qamkunata ingañashungiman. Chay llullakuqkunaqam mana munanllapachu kriyiyta: Jisukristuqam allip kwirpuyuq runa kashpa, shamushqa kay munduman, nishpaqa. Chay layata yuyaqkunaqam ingañakuq runakuna. Jisukristutam kuntranllapa. 8 ¡Kwidakayllapa! Qamkunaqam Dyuspaq allita yach'achikuykangi. Chay llullakuqkunata kasushpakish, mana ch'askingimanchu Dyusmanda yumban irinsyaykita. Amakish chayshinaqa kanqachu. Munanim Dyusmanda yumbay irinsyaykita ch'askinaykillapa.

9 Mayqan runa ichu warmi Jisukristu nishqanda dijaqqam manana Dyuswanchu. Piru Jisukristu nishqanda yach'achikuqqam Tayta Dyuswan, Jisukristuwambis. 10 Chay llullakuqkuna munaptin ch'ayashuyta, chay mana baliq duktrinanda yach'achikunanqa, ama

ch'ayachiyllapachu wasikimanqa ni “Dyus yanapashunqa” niyllapachu. [11] Chaqa mayqan chayshina ch'ayachiqqam yanapaykan, masta ingañakunanllapa.

San Jwanmi kayshina kartanda ushyarqan

[12] Mastam munani willashuyta. Piru munanim shamuyta qamkunaman, chaypi parlashpa, masta kushikunanchiq. Chaymi mana munanichu kay kartapilla masta parlachishuyta.

[13] Kaypi tiyaq kriyiq masinchiqkuna qamkunapa masaykikuna. Chaqa Tayta Dyusmi paykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kanambaq. Chaymi kaypi tandakaqkunapis napaykushungillapa. Chayshinalla kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI
KAY TIRSIRA KARTATA ISKIBRIRIRQAN
(3 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pipaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan kay kartataqa kriyiq masin Gayupaq. Gayuqam Jisukristupaq yach'achikuqkunata yanaparqan, pusadata, mikunata qoshpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay kartataqa iskibrirqan kuyashqa kriyiq masin Gayuta alabashpa, kunashpa, animachishpa, kriyiq masingunata mana shaykuq yanapanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

3 Jn 1.1-8 niwanchiqllapa, chay runa Gayum suqkunata yanapashpa, ancha shumaqta kawsashqambaq.

3 Jn 1.9-11 niwanchiq, suq runa Diwtrifis shutiqmi mana yanaparqanchu payman shamuq kriyiq masingunata. Kanan San Jwamba washandam rimarqan. Niwanchiqpis ama chay Diwtrifisshinaqa kananchiqllapa.

3 Jn 1.12 niwanchiq, suq ancha allin runa Demetrupaq.

3 Jn 1.13-14 niwanchiq, Jwanmi ancha munarqan das shamuyta, Gayuta watukuq, nishpa.

San Jwanmi alabarqan Gayuta

1 Kuyashqay kriyiq masita Gayu, noqa yach'achikuq ansyanu kashpam, kay kartitata
iskibriyki. Chaqa alliptam kuyayki.
2 Kuyashqay masita, yach'anim, ancha allitash kawsaykangi Tayta Dyuswan, nishpa.
Chaymi ancha mañakuni, allilla kashpa, ancha kushikushpa kawsanayki. 3 Wakin kriyiq
masinchiqkunam ch'ayamushpa, niwarqan: Chay Gayum Siñurninchiqta ancha allita
kuyashpa, kasun. Allip kaqpi kriyishpam, shumaqta kawsan, nishpa. Chayshina niwapt-
inmi, ancha kushikushqa kani. 4 Qamkunaqa noqa yach'achishuptiy Dyuspi kriyishpaqam,
wambraykunashina kangillapa. Kanan tukuy imamandam masta kushikuni yach'ashpa:
Yumbay wambrayshina kaqkunam Dyusta kasushpa, allip kaqpi kriyishpa, kawsaykanl-
lapa, nishpa.
5 Kuyashqay kriyiq masita, imapipis yanapashpa kriyiq masinchiqkunataqam, ancha
allita ruraykangi. Chay karumanda shamuq kriyiq masinchiqkunata yanapashpaqam, mas
allita ruraykangi. 6 Chay yanapashqaykikunaqam tandakaq kriyiq masinchiqkunapa ñaw-
pambi parlashqallapa: Chay masanchiq Gayum noqaykunata kayshina ancha kuyawashqa,
nishpa. Ancha allitach'i rurangiman masita, chay shamuqkunata imawambis yana-
pashpa, ñanda rinambaqqa. Chayshina yanapaptikim, Dyusninchiqqa ancha kushikun.
7 Chaqa chay kriyiq masinchiqkunam Jisukristu nishqanda yach'achikushpa puriykan-
llapa. Chaymi paykunapa iman faltaptinqa, kriyiq masinchiqkunamandalla imatapis
ch'askinllapa. Manam ch'askinllapachu chay mana kriyiqkunamandaqa. 8 Chayraykur
noqanchiqpis paykunata yanapashun, paykunawan pulla Dyusta sirbinanchiq, allip kaqta
yach'achikushpa.

Diyutrifismi mana allikunata rurarqan

9 Kach'amushqam kani suq kartata qamkunaman. Piru chay runa Diyutrifismi mu-
nashpa kamachiyta kriyiq masinchiqkunata, mana munanchu kasuwayta. 10 Chaymi payqa
llullakushpa, yanqakunata noqapaqqa riman. Manam kuntintakanchu yanqakunata
rimashpapis. Ashwambam mana ch'ayachinchu qamkunaman shamuqkunata. Ash-
wambam chay suq kriyiq masinchiqkunatapis kamachin, ama ch'ayachinanllapa. Mayqan
ch'ayachiqtaqam qatin tandakashqan kriyiq masinchiqkunamanda. Chaymi shamushpa,
chay Diyutrifistaqa qaqllambi rini anyaq.

[11] Kuyashqay masita, ama kawsaychu chay mana allin runakunashinaqa. Ashwanri kawsay chay allin runakunashina. Chaqa allin runakunaqam Dyuspa wambranguna. Piru chay mana allita ruraqkunaqam Dyustaqa mana riqsinllapachu shunqombiqa.

Demetrum allita rurarqan

[12] Masanchiq Demetruqam mana chay malukunashinachu. Payqam ancha allita kawsan. Yumbaymi paypaqqa ninllapa: “Ancha allinmi” nishpa. Chay nishqangunaqam allip. Noqaykunapismi tistigu kashpa niykillapa: “Payqam ancha allin masanchiq”, nishpa. Chaqa qamqam yach'angi: Manam nunka llullataqa rimanillapachu, nishpa.

Kayshinam ushyakan kay karta

[13-14] Mastam munani willashuyta. Lukismi yuyani shamuyta watukushuq. Chaymi chaypina parlashun. Chayraykum kay kartapi mana munanichu masta willashuyta.

[15] Mayá, Dyus yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa. Kaymanda yumbay kriyiq masinchiqkunapis qamkunata napaykushungi. Noqapa shutiypir napaykuy yumbay yanasuykunata (yanasaykunata). Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JUDASMI
KAY KARTATA ISKIBRIRQAN
(JUDAS)

¿Pitaq karqan San Judas? Kinsapch'i kay Judasqa Jisukristupa, Santyagupa masan karqan. (Chay Santyagullam Jakubupis shutirqan.) (Liyishunllapa San Matiyu 13.55.) Payqam mana chay Judas Iskaryutichu karqan. Ashwanmi Jisuspi ancha allita kriyiq karqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Iskibrirqanqam Jisukristupi yumbay kriyiqkunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam achka llullata yach'achikuqkuna karqan. Suqkunatam yach'achirqanllapa, uchata rurashpa kawsananllapa. Chaymi Judasqa kriyiq masingunata kay kartapiqa kunarqan, chay llullata yach'achikuqkunamanda kwidakashpa, ama Jisukristumanda akrakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Jud 1.1-2 niwanchiqllapa, Judasmi Dyuspi kriyiqkunaman kay kartata iskibrishqambaq.

Jud 1.3-16 niwanchiq, kwidashunri yumbay llullakuqmanda. Chaqa paykunaqam kayshina ninllapa: "Dyusqam ancha allin. Chaymi mana allita ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chayri munashqanchiqta rurashunllapa", nishpa. Piru Dyusmi paykunata ancha rin kastigaq.

Jud 1.17-23 niwanchiq, ama Dyusmanda akrakananchiq, shaykuq kriyiqkunata animachinanchiq, Dyuspi tukuy shunqo kriyirinanllapa.

Jud 1.24-25 niwanchiq, ancha pudirniyuq Tayta Dyusninchiqta alabananchiq, washawashqanchiqrayku, nishpa.

San Judasmi iskibrirqan Dyus akrashqangunata

1 Kuyashqay masitakuna, noqam Jakubupa masan Judas kani.
Jisukristupa kriyadunmi kani. Chaymi kay kartata iskibriykillapa qamkuna Dyuspi
kriyiqkunaman. Chaqa qamkunatam Taytanchiq Dyusqa akrashushqa, paypa wambran-
guna kanaykillapa. Chaymi Jisukristupi yuyakuptikillapa, payqa allita kwidashungillapa.
2 Tayta Dyusmanmi mañakuni, ancha llakipashushpa, kuyashushpa, qamkunata yana-
pashunambaq, shumaqta kawsanaykillapa.

Kwidakashunri llullakuqkunamanda

3-4 Kuyashqay masitakuna, ancham munarqani qamkunata yuyachishuyta Tayta Dyus
washawashqanchiqpaq. Lukismi yach'ashqa kani: Llullakuqkunash shamushqa qamku-
naman ingañashuq, nishpa. Chaymi iskibriykillapa rrugashushpa Dyus nishqandalla
qamkuna yach'achikunayki tukuy animuykiwan, binsinaykillapa chay llullakuqkunata.
Chaqa Jisukristupa duktrinanqam mana nunka kambyakanchu. Piru chay malukunaqam
Dyuspa duktrinanda dañachishpa, ninllapa: "Dyusmi ancha allin. Chaymi mana allita
ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chaymi atinchiq rurayta tukuy ima
kwirpunchiq munashqanda", nishpa. Chayshina rimaqkunaqam Taytanchiq Dyusta,
Siñurninchiq Jisukristuta ñiganllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa unaymanda-
pacha siñalashqa chinganllapa.
5 Chayraykum qamkuna yach'aptikipis, munani yuyachishuyta imashinam Dyusninchiq
kastigan chay mana kasuqkunata, nishpa. Rikayllapa, Tayta Dyusmi isrraylinukunata
Ijiptu nasyunmanda surqoshpa, paypi mana kriyiqkunata chingachirqan. 6 Malu an-
jilkunatapismi kastigarqan. Paykunaqam karguyuq kashpapis, mana kuntintakashpachu,
munarqanllapa Dyuspa kargunda qoch'iyta. Chaypaqmi Dyusqa paykunata prisushpa,
kadinakunawan watashpa, tutayaqman wichukurqan, chaypi kanambaqllapa jwisyu diya
ch'ayamunangaman. 7 Chaymandaqam chay malu anjilkunashina chay Sudumapi, Gu-
murrapi tiyaqkuna, chay sirkambi tiyaqkunapis malukunapaq tikrakarqanllapa. Chay

runakunaqam ullqopura warmiwanshina puñurqanllapa. Tukuy laya mana allikunata
rurashpam, animalkunashina kawsarqanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata kasti-
garqan mana nunka wañuq ninawan. Chayri chay kastigupaq yach'ashpaqa, amana
paykunashinaqa kawsashunllapachu. Ashwanri intyindishun: Tayta Dyusqam kastigan
uchayuqkunata, nishpa.
8 Chay llullakuq runakunaqam musqoyningunapi imata rikashpa, mana nimatapis
intyindishpachu, kwirpun munashqandalla ruranllapa. Mana munashpa kasuyta Siñurn-
inchiqtam, asta musyanllapa ancha pudirniyuqkunata. 9 Piru ni Dyuspa ancha pudirniyuq
anjil Migilqam chayshina maldisyan. Chaymi payqa Muysispa kwirpunda dyabluwan
qoch'inakushpa, dyablutaqa mana musyarqanchu. Ashwanmi kaytalla nirqan: "¡Tayta
Dyusri anyashunqa!" nishpa. 10 Piru chay llullakuq runakunaqam mana intyindishpachu,
musyanllapa asta chay mas pudirniyuq ispiritukunata. Chaqa mana intyindiq ani-
malkunashinam kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Chaymi chay uchangu-
narayku rinllapa chingaq.
11 ¡Ay, chay llullakuqkunaqa, imananqaraqri! Chaqa paykunaqam Kayinshina uchata
rurashqallapa. Balanshinam Dyusmanda akrakashqallapa, qellayta gananannllaparayku.
Chay mana kasukuq runa Kurishinam mana munanllapachu Dyus nishqanda ruraytaqa.
Chaymi rinllapa wañuq.* 12 Kriyiq masipura kushikushpa tandanakuptiki mikuqmi,
chay ingañakuqkunaqa mana undaq mikunllapa, upyanllapa. Manam pitapis pen-
qakunllapachu. Chaymi paykunarayku penqakungillapa. Malu michidurshinam payku-
nalla kwidakanllapa. Mana tamyayuq wayra apaq pukutayshinam mana nimatapis
yanapawanchiqchu. Paykunaqam chay mana puqoq plantashina. Chaqa tyimpun
ch'ayamuptinqa, yanqa rinchiq maskaq, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqku-
napis wañushqa, chakishqa, ch'upanmanda pilashqa plantashina. 13 Manchu mar yakuqa
waqmanda kaymanda maqchikamushpa, babash'kunata wichukun manyaman. Chaysh-
nallam chay llullakuqkunapis kallpatikunllapa, mana allikunata rurashpa. Paykunaqam
chay lusiru ishkishpa chingaqkunashina. Chaymi sintinsyadu, tukuy tyimpu mas tu-
tayaqpi kawsananllapa.
14 Chay punta runa Adamba tatara willkamba tatara willkanmi Inuk shutirqan.* Tayta
Dyusmi chay Inuktaqa chay llullakuqkunapaq kayshina rimachirqan:
—¡Rikay! Siñurninchiqmi ancha achka mil anjilningunawan shamuykan,
15 yumbayninchiqta jusgawananchiq, allinda, malutapis. Chaqa malukunataqam
rin kastigaq, yumbay mana allikunata rurashqanrayku, payta kuntrashpa,
maldisyashqanrayku, nishpa.
16 Kanan chay mana alli ruraqkunaqam ancha kijakushpa, tukuy imapaq rimatikunl-
lapa. Kawsanllapam kwirpun munashqandalla rurashpa. Ancha alabakashpam, mishki
mishkita yap parlachinllapa runa masinda, iman kaqta munashpa surqoyta.

Judasmi kriyiq masingunata kunarqan

17 Kuyashqay kriyiq masitakuna, ama qonqayllapachu Siñurninchiq Jisukristupa apus-
tulninguna chay tyimpu nishushqanllapata. 18 Paykunaqam willashurqanllapa: "Jwisyu
diya sirkana kaptinmi, burlakuq runakuna rin kaq. Paykunaqam rinllapa kawsaq mana
baliq munashqandalla rurashpa", nishpa. 19 Rinllapam animachiq kriyiq masinchiqkunata,
paykunapura akrakananllapa. Santu Ispiritum paykunapi mana kaptin, rinllapa puriq
kwirpun munashqandalla rurashpa.
20 Piru qamkuna, kuyashqay masitakuna, mana shaykuq animachikuy, mas allita
Tayta Dyuspi kriyinayki. Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptinri, Tayta Dyusman
mañakuyllapa. 21 Tayta Dyusqam ancha kuyawanchiqllapa. Chayri paymanda ama
akrakashpachu, ashwan kushikushpa Siñurninchiq Jisukristuta shuyashunllapa. Chaqa
paymi ancha llakipawaqninchiq, shamushpa rin apawaqninchiq, paywan tukuy tyimpu
kawsananchiqllapa.

---

* 1:11 Génesis 4.8; Números 31.16; Números 16

* 1:14 Génesis 5.18, 21-24

[22] Chayri Jisukristupi mana allita kriyiqkunata animachiyllapa, paypi tukuy shunqo
kriyinanllapa. [23] Chayshina Dyuspaq suqkunata yach'achishpa, washashpam, alabis
rrastraykangimanshina, ama ninaman yaykunanllapa. Kanan suq uchayuqkunatapis
llakipayllapa. Piru chay laya uchakunatakish rurachishungiman. Ay, uchanllapaqar suq
millanaypaq kanqa qamkunapaqqa, suq ancha mapa millanaypaq lach'apashina.

Tayta Dyusta alabashunllapa

[24-25] Kananqa ⌞Siñurninchiq Jisukristu yanapawaptinchiq⌟ tukuy tyimpu alabashunl-
lapa ancha yach'ayniyuq Taytanchiq Dyusta. Chaqa payllam Dyus. Pudirninwanmi
washawanchiq, ama paymanda akrakananchiq. Ashwanmi ancha kushikushpa, mana
nima uchayuqta rurawaqninchiq, ch'ayachiwanchiq paypa llipyaykaq ñawpanman.
Chayri payqa tukuy tyimpu ancha pudirniyuq kanqa. Ancha llipyanqa. Yumbayta
kamachinqa. ¡Chayshinam unaymandapacha ancha pudirniyuq kashqa! ¡Chayshinallam
kanambis! ¡Chayshinalla kanqa tukuy tyimpu! (Chaytallam iskibriykillapa.)

JISUKRISTU SAN JWANDA RIKACHISHQANGUNA (APUKALIPSIS)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? Paymi Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta Jwambaq yach'ananchiq. Kay librutaqam iskibrirqan suq ancha padisishqan tyimpupi. Chaqa chay rrumanu gubyirnu Sesarqam Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jwanda aparqan pinitinsyaman isla allpa Patmus shutiqman. Chay lugarpim kay librutaqa iskibrirqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibrirqan prubinsya Asyapa syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masingunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jisukristupi wakin kriyiqkunaqam ancha ñakashpa, manana munarqanllapachu sigiyta paypi kriyishpaqa. Chaymi Jisukristu Jwanman rikakushpa, nirqan: "Rikashqaykita iskibriy, noqapi kriyiqkuna yach'anambaq: Kayshinam kay munduqa rin ushyakaq, nishpa, ama shaykunanllapa".

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Niwanchiqqam: "Jisukristum rin kutimuq, paypi mana shaykuq kriyiqkunata apawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Piru payta mana kasuqkunataqam rin kastigaq", nishpa.

Apuk 1.1-20 niwanchiqllapa, Jwanmi iskibrirqan Jisukristu rikachishqangunata, nishpa.

Apuk 2.1–3.22 niwanchiq, Jisukristu syiti llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata kunashqambaq.

Apuk 4.1-11 niwanchiq, Jwan musqoypishina Dyusta syilupi aduraykaqkunata rikashqanda.

Apuk 5.1–6.17 niwanchiq, Dyuspa Uñan syilupi kich'aptin suq rrullushqa libruta, achka kastigukuna lluqshishqambaq.

Apuk 7.1-17 niwanchiq, Dyusmi paypi kriyiqkunataqa urkungunapi suq siñalta rurashqambaq.

Apuk 8.1–11.19 niwanchiq, syiti anjilkuna syiti trumpitakunata waqachiptinmi, mas kastigukuna shamushqambaq.

Apuk 12.1-18 niwanchiq, dyablum Jisukristuta wanchiyta munashqambaq.

Apuk 13.1-18 niwanchiq, suq manchaypaq animalmi payta kasuqkunata siñalashqambaq.

Apuk 14.1–16.21 niwanchiq, Dyuspa anjilningunam syiti kupamanda kastigukunata basyashqambaq.

Apuk 17.1–20.15 niwanchiq, Dyusmi yumbay mana alli ruraqkunata allita jusgashpa, kastigashqambaq.

Apuk 21.1–22.21 niwanchiq, Dyusmi rin ruraq mushuq syiluta, mushuq allpata, Jisukristupi kriyiqkunaqa kushikushpa, chaypi kawsanambaq.

San Jwanmi iskibrirqan Jisukristu musqoypishina rikachishqangunata

1 Tayta Dyusmi Jisukristuta puntata nirqan: "Kayshinam das rin kumpliq", nishpa. Chaymandaqam Jisukristu anjilninda chaykunata yach'achishpa kach'amurqan, noqa Jwanda yach'achiwanambaq. Chaymi noqapis chay yach'achiwashqanda Jisusta sirbiq masiykunata kay librupi yach'achiykani. 2 Chaqa noqaqam tistigu kashpa, Tayta Dyus nishqanda, Jisukristu nishqanda, chay anjil rikachiwashqanda tukuy imata kay librupi iskibriykani.

3 Chay rikashqayqam utqana rin kumpliq. Chayri kay iskibrishqayta liyiqkunaqa, chay liyishqanda uyashpa kasuqkunapis ancha kushikunqallapa.

Jwanmi iskibrirqan syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

4 Noqa Jwanmi chay prubinsya Asyapi syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman iskibriykillapa. Noqam Dyusman mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ancha kushikushpa, shumaqta kawsanaykillapa. Payqam tukuy

tyimpu kawsan. Manam nunka nasirqanchu. Suq diyam kay pachaman rin kutimuq.
Mañakunipismi, paypa trunumba ñawpambi syiti ispiritu kaqkuna tukuy imapi yana-
pashunambaq. [5] Mañakunipismi Siñurninchiq Jisukristuman, qamkunata ancha yana-
pashunambaq. Chaqa payqam ancha allin tistigu kashpa, allip kaqtalla riman. Ancha
kuyawaqninchiqmi, yawarninda ich'ashpa, yumbay uchanchiqpaq pagarakurqan, Tayta
Dyus pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam, yumbay wañuqkunamanda puntata
kawsamurqan. Chaymi payqa kay mundupi yumbay gubyirnukunata atin kamachiyta.
[6] Jisukristuqam numbrawashqa kanchiq, payshina gubyirnukuna, kurakuna kashpa, Tayta
Dyusninda sirbinanchiqllapa. ¡Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha
pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.

[7] ¡Uyawayllapa! ¡Jisukristum pukutaykunapi rin shamuq! Yumbay runakuna warmiku-
nam paytaqa rinllapa rikaq. Asta chay wanchiqkunapismi paytaqa rinllapa rikaq.
Chayshina shamuptinqam, tukuy llaqtakunapi tiyaq mana kriyiqkunaqa ancha man-
chashpa, rinllapa waqaq. Arí, chayshinam allipta rin kaq.

[8] Ancha pudirniyuq Dyusmi yumbaymanda mas pudirniyuq. Tukuy tyimpum
kawsashqa. Kanambismi kawsaykan. Suq diyam rin shamuq. Chaymi payqa kayshina
nin:

—Chay punta litra "A"shina kashpam, yumbaypa ñawpambi kani. Chay ultimu litra
"Y"shina kashpam, noqaqa tukuy imamanda masta rini duraq, nishpa.

Jwanmi musqoypishina Jisukristuta llipyaykaqta rikarqan

[9] Noqa Jwanmi Jisukristupi kriyiq masikillapa kani. Chaqa Tayta Dyuspaq, Churin
Jisukristupaq yach'achikuptiymi, qamkunashina noqapis ancha padisishqa kani. Piru
qamkunashinam Tayta Dyusta mana shaykuq kasuykani. Chayraykum prisuwashpa,
apawarqanllapa karsilman chay mar yakupa ch'awpimbi isla allpa Patmus shutiqman.
[10] Chayshina chay karsilpi kaykaptiymi, suq diya dumingu rikch'aykaptiylla, Dyuspa
Santu Ispiritun noqaman shamushpa, achka layata rikachiwarqan. Puntatam iki laduypi
uyarqay suq rimaqta. Chay rimaqqam suq kurnitashina ancha jwirtita [11] kayshina
niwarqan:

—⌞Noqaqam chay punta litra "A"shina kashpa, yumbaypa ñawpambi kani. Chay litra
"Y" ultimupi kaqshina kashpam, noqaqa tukuy imata atini ushyayta.⌟ Chayri kay tukuy
ima rikashqaykita suq librupi iskibrishpa, kach'ay chay prubinsya Asyapa kay syiti llaq-
tangunapi tandakaq kriyiq masikikunaman: Puntata chay Ifisu llaqtaman, chaymandaqa
chay Ismirna llaqtaman, chay Pirgamuman, chay Tiyatiraman, Sardisman, Filadilfyaman,
Lawdisya llaqtamambis, nishpa.

[12-13] Chayta uyashpaqam, ikiyman tikrakashpa chapakurqani yach'anaypaq: ¿Pim
chayshina parlachiwaykan? nishpa. Chayshina chapakushpaqam, rikarqay suq
runatashina. Chay runashinaqam syiti lampara tiyanamba ch'awpimbi shayaykar-
qan. Chay tiyanangunaqam urumanda karqan. Chay runashinaqam ch'akingaman
kapayuq karqan. Pichunqam urumanda rurashqan wach'ukuwan watadu karqan.
[14] Aqchangunaqam yuraq millwashina ichu qasashina ancha yuraq karqan. Ñawingu-
napismi lumyaykaq ninashina karqan. [15] Ch'akingunaqam brunsi jirru urrnupi chul-
luchidu ch'uch'idushina llipyarqan. Kanan rimaptinqam, busninqa achka yakushina
ancha kunyarqan. [16] Allin ladu makimbiqam syiti lusirukuna karqan. Shiminmandam
lluqshirqan suq atun kuchillu ishkandin ladu filuyuqshina. Qaqllambismi ancha llip-
yarqan, larrdusi uras rupay ancha jwirtita llipyaqshina.

[17] Chayshina payta rikashpaqam, noqaqa ancha manchashpa wañushqashina
ch'akingunapa ñawpambi das piratarqay. Chaymi payqa allin ladu makinda sawayman
rurashpa, niwarqan:

—Amar manchaychu. Noqaqam yumbaymanda mas puntapi kashpa, tukuy imata
rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. [18] Tukuy imatam
kawsachini. Wañurqaymi piru kananqam kawsamushqa kani, tukuy tyimpu kawsanay-
paq. Chaymi wañushqakunapa lugarninda atini kirpayta ichu kich'ayta, chay wañuqkuna

kawsamunambaq. [19] Kay rikashqaykita, kanan pasaykaptin, manaraq pasaptimbis, iskibriy. [20] Kananqam munani intyindichishuyta kay allin ladu makiypi kaq syiti lusirukunapaq, chay syiti lamparakunapa tiyananguna urumanda kaqpaqpis. Chaqa kanangamanmi pakadu kashqa. Chay syiti lusirukunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninguna, nishpa. Chay syiti lamparakunapa tiyanangunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkuna, nishpa.

2

Jwanmi puntata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

[1] Siñurninchiq Jisukristum noqa Jwanda niwarqan, Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Chay allin ladu makimbi syiti lusiruyuq syiti urumanda rurashqan tiyanakunapa ch'awpimbi puriqqam kayshina nishungillapa: [2] Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykipaq allita yach'ani. Chaqa shayku shaykum noqapaq yach'achikushqallapa kangi. Manam nimatapis yach'akungillapachu chay mana alli ruraqkunamandaqa. Ashwanmi allita mallipashqallapa kangi chay apustul tukuqkunataqa. Chaymi das intyindishqallapa kangi: Paykunaqam llullakushpalla rimanllapa, nishpa. [3] Noqapaq yach'achikushpa ancha padisishpapismi, mana shaykuq kuyawashpa, kasuwashqallapa kangi. [4] Piru noqaqam rini anyashuqllapapis. Chaqa noqapi chayraq kriyishpaqam, ancha kuyawashpa, qamkunapura allita kuyanakurqayki. Piru kananqam qamkuna manana yaqqa kuyanakungichu ni noqata ancha kuyawangichu. [5] Chayri chay punta kuyanakushqaykipaq allita yuyashpa, ancha llakishpa, mushuqmanda kuyanakuriyllapa. Manaqam noqaqa qamkunamanda rini akrakaq, chay lamparaykitashina wanchishpa, chay tiyananda lugarninmanda ashushpa (amana noqapaq yach'achikunayki). [6] Piru chay Nikulaspa duktrinanda kasukuqkuna rurashqangunatam qamkuna ch'iqningillapa. Noqapismi chay rurashqangunata ch'iqnini. Chaymi chay mana baliq kusaskunata mana ruraptikillapa, atini ashlitatalla alabashuyta. [7] Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata kay nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa rini qaraq chay kawsachikuq plantapa puqoyninda, tukuy tyimpu kawsananllapa. Chay plantaqam Taytay Dyuspa ancha shumaq wirtambi anaq syilupi tarikan", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

[8] Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristuqam yumbaymanda mas puntata kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. Chaqa wañushqaymanda kawsamushpam, tukuy tyimpupaq rini kawsaq. Noqaqam kayshina niykillapa: [9] Tukuy ima rurashqaykitam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Noqapi kriyiptikillapam, qamkunata ancha qesachashushqallapa, nishpa. Yach'anipismi mana nimayuq kashqaykita. Piru noqapi kriyishpa, kushikushpaqam, tukuy imayuqshina kangillapa. Yach'anipismi wakin isrraylinukuna qamkunapa kuntraykita ancha rimaptinllapa. (Paykunaqam yuyanllapa: Noqaykunallam Dyuspa nasyunninqa kanillapa, nishpa.) Piru paykunaqam dyablu munashqanda ruraykanllapa. [10] Chayri qamkuna yach'ashpa: Ancham rinchiqllapa padisiq, nishpapis, ama nimata manchayllapachu. Kanan dyablum wakin qamkunata rin karsilachishuq, yumbaynikillapa mallipadu kanaykillapa. Chayshina dyis diyaskunatallam ringillapa padisiq. Piru wañunayki diyakaman noqapi allita kriyiptikillapaqam, noqaqa rini kawsachishuq tukuy tyimpupaq. Chay mushuq bidaykim suq shumaq primyushinaqa rin kaq. [11] Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini yanapaq, suq kutinda amana wañurinanllapa", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

12 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq mas-
inchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqa Jisukristum chay
ishkay asyintadu filuyuq atun kuchilluyuq kani. 13 Chaymi tukuy ima rurashqaykita
allita yach'ani: Dyablu llaqtaykipi tiyashpa ancha kamachikuptimbismi, qamkunaqa
noqapi mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. Chaqa chay llaqtaykipi dyablu
tiyaptimbis, chay allin tistiguy Antipas wanchidu kaptimbismi, qamkunaqa mana shaykuq
noqapilla yuyakushqallapa kangi. 14 Piru chayshina alabashushpapismi, rini anyashuql-
lapa. Chaqa chay Pirgamupim wakinnikikunaqa chay unay Balamba mana baliq duk-
trinambi kriyiykangillapa. Chay Balanqam nasyun Muwabpa unay gubyirnun Balakta
kunarqan, Dyuspi kriyiq isrraylinukunata dañachinambaq: ‘Paykunatar inkitay, amitu
layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa. Inkitaypisri runa, warmi suqwan suqwan
puñunanllapa’, nishpa. (Chayshina inkitaptinmi, chay isrraylinukunaqa chay uchakunata
rurarqanllapa.)* 15 Kanan wakinnikipismi chay yach'achikuq Nikulaspa ch'iqnishqay
duktrinanda ancha munangillapa kasuyta. 16 Chayri chay uchaykikunata dijashpa,
mushuqmanda noqapi allipta kriyiriyllapa. Piru mana munaptikillapa kasuwaytaqam,
noqaqa utqa shamushpa, chay mana baliq duktrinayuqkunata rini maqaq shimiymanda
lluqshiq atun kuchilluywan. 17 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu
Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini qaraq
Dyus kach'amushqan pakadu manaya mikunata. Kanan paykunataqam rini qoq kadunuta
suq yuraq rumisituta. Chay rumisitupiqam rini iskibriq suq mushuq shutita. Chay
shutitaqam mana pipis rinchu yach'aq. Chay ch'askiqllam rin yach'aqqa”, nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

18 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq
masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: “Noqaqam Dyuspa
Churin lumyaykaq ninashina ñawiyuq kashpa, brunsi jirru ch'uch'idu llipyaqshina
ch'akiyuq kashpa, kayshina niykillapa: 19 Noqaqam tukuy ima rurashqaykillapata allita
yach'ani: Qamkunaqam ancha kuyanakushpa, yanapanakushpa kawsaykangillapa,
nishpa. Chayshina noqapi allita yuyakushpam, noqapaq yach'achikushqa
kangillapa. Padisishpapismi agwantashpa, mana shaykuq kada diya masta noqapaq
yach'achikungillapa. 20 Piru chayshina alabashushpam, noqaqa rini anyashuqllapa.
Chaqa dijaykangillapa, suq warmi dañachikuq qamkunata yach'achishunan. Chay
warmiqam nin: ‘Dyuspaq rimaqmi kani’, nishpa. Piru manam Dyuspaqqa rimanchu.
Ashwanmi noqapi kriyiqkunata inkitan, chay yanqa amitu layakunapa ufrindan mikunata
mikunanllapa, runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa. Chay unay gubyirna Jisabil
dañachikuqshina kashqa. 21 Chaymi noqaqa chay bandulira warmita ancha shuyashqa
kani, arripintikashpa, amana chayshina ruranambaq. Piru payqam mana kasuwashpachu,
chay uchakunata rurashpa kawsan. 22 Chaymi chay warmitaqa ancha rini kastigaq,
nanaykunata qoshpa, kamambilla kanambaq. Paywan yumbay puñuqkunatapismi mana
arripintikaptinqa, ancha rini padisichiq. 23 Chay warmita kasuqkunatapismi rini wanchiq.
Chayshina ruraptiymi, noqapi yumbay kriyiqkunaqa rinllapa yach'aq: Siñurninchiqmi
yumbay runakuna, warmikuna shunqombilla yuyashqanda allita yach'an, nishpa.
Chayshina tukuy imata yach'ashpam, qamkunatapis rini jusgashuq, uchayuqkunata
kastigashunaypaq, allin ruraqkunata kushichishunaypaq.

24 ’Piru wakinniki Tiyatirapi tiyaqkunaqam mana kasungillapachu chay uchayuq warmi
yach'achishuqtaqa ni yach'akushqachu kangillapa dyablu pakadu yach'achikushqandaqa.
Chaymi mana niykillapachu, achka liykunata kasunaykillapa, llashaqta apaykangiman-
shina. Ashwanmi kaytalla kamachiykillapa: 25 Noqapi kriyishqaykishina, mana shaykuq
allita kriyiyllapa shamunay diyakaman. 26-27 Chaqa dyabluta chayshina binsiqkunaqam
noqa munashqayta mana shaykuq ruranqallapa shamunay diyakaman. Chaymi Tay-
tay Dyus numbrawashqanshina, noqapis paykunata rini numbraq, ancha pudirniyuq

* 2:14 Números 31.16

awturidarkuna kashpa, achka nasyungunapi kamachikunanllapa. Suq bara jirrumanda kaqtam paykunataqa rini qoq, yumbay kuntraqkunata binsinanllapa. Chaymi chay kuntraqkunata rinllapa maqaq, piti piti ruranangaman, pakishqa allpamanda mangatashina. [28] Kanan yumbay chay binsikuqtaqam rini yanapaq, chay llipyaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushina llipyananllapa. [29] Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

3

Jwanmi iskibrirqan Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

[1] Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum Taytay Dyuspa chay syiti ispiritungunapa kamachikuqnin kani. Chay syiti llipyaq lusirukunatam makiypi apani. Noqaqam tukuy ima rurashqaykita yach'ani: Chaqa achka runakuna alabashungillapa: 'Jisukristupim allita kriyinllapa', nishpa. Piru noqapaqqam wañushqashinana kangillapa. [2] Chaqa puntata allita kasuwashpaqam kawsarqaykillapa. Piru mananam kawsangillapachu unay kawsashqaykishinaqa. Chayri rikch'akashpashina, mushuqmanda allita noqapi kriyirishpa, allita kasuwayllapa. [3] Noqapaq yach'akushqaykita allita yuyashpa, uchaykikunata mushuqmanda dijayllapa. Tayta Dyuspir mushuqmanda kriyirishpa, payta kasurishpa, rikch'akashqashina shuyawayllapa. Manaqam mana yuyashqaykillapa uras suq ladrunshina qonqaylla shamushpa, rini kastigashuqllapa. [4] Piru chay Sardis llaqtaykipiqam wakinnikiqa allita kasuwaykangillapa. Chaymi qamkunaqa manana uchakunata rurashpaqa, limpyu mudanayuqshinana kashpa, ancha balingillapa noqapaqqa. Chaymi suq diya qamkunaqa yuraq mudanakunata ch'askishpa, noqawan pulla ringillapa kawsaq. [5] Chayshina dyabluta yumbay binsiqkunaqam shumaq yuraq bistiduyuqkuna rinllapa kaq. Libruymandaqam mana rinichu burraq shutingunataqa. Chaqa chay libruypiqam wambraykunapa shutingunata iskibrishqa kani, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa. Chaymi Taytaypa ñawpambi, anjilningunapa ñawpambi kayshina rini niq: 'Kay runakunaqam noqapa wambraykuna', nishpa. [6] Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

[7] Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum ancha santu mana nima uchayuq kashpa, alliptalla rimani. Chay unay gubyirnu Dabidshina ancha kamachikuq kashpam, dyabluta atini binsiyta, achka runata warmita noqapaq yach'achinaykillapa. Chaqa noqam llabi dwiñu kashpa, mayqan punguta atini kich'ayta, yaykunaykillapa. Chay pungutaqam mana pipis atinqachu kirpayta. Chayshinallam suq punguta kirpaptiyqa, mana pipis atinqachu kich'ayta. [8] Tukuy ima rurashqaykillapatam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Mana kamachikuqkuna kashpapismi, noqa nishqayta allita kasushqallapa kangi. Manam ñigawashqallapachu kangi. Chaymi suq pungutashina kich'ashqa kani yaykunaykillapa. Kanan manam pipis atinqachu kirpayta chay pungutaqa. [9] Chay llaqtaykillapapim wakin isrraylinukuna dyablu munashqanda ruranllapa. Ninllapam: 'Noqaykunaqam Dyuspa akrashqa nasyunnin kanillapa', nishpa. Piru manam chayshinachu. Chaymi noqaqa chay llullakuq runakunata ñawpaykillapapi rini qonqorichiq, allita yach'ananllapa: Jisukristum paypi kriyiqkunata ancha kuyan, nishpa. [10] Chaqa noqaqam qamkunata kamachishurqaq, mana shaykuq noqapi kriyinaykillapa. Chay kamachishushqaytam allita kasuwashqallapa kangi. Chaymi qamkunata rini yanapashuq, chay ñakana tyimpupi ama padisinaykillapa. Piru chay tyimpu ch'ayamuptinqam, kay mundupi yumbay mana kriyiqkunata padisichishpa, rini mallipaq: ¿Rinllapachu kriyiq noqapi ichu mana? nishpa. [11] Chaqa noqaqam utqana rini shamuq. Chayri ama nimatapis shaykushpachu, allita kasuwashpa kawsayllapa, ama

ni pipis primyuykita pyirdichishunambaq. [12] Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa
Taytay Dyuspa ladumbi tukuy tyimpupaq rini kawsachiq. Dyusniypa adurana wasimba
ancha baliq pilarningunashinam rinllapa kaq. Chaymi Dyuspa ladunmandaqa mana
pipis paykunataqa atinqachu ashuchiyta. Taytay Dyuspa shutinda, noqapa mushuq
shutiytapis, Taytaypa llaqtamba shutindapismi paykunapi iskibrishaq. Chay llaqtanqam
syilumanda kay pachaman rin shamuq. Shutinmi Mushuq Jirusalin. [13] Chayri qamkuna
rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

[14] Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq mas-
inchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum allin
tistigu kashpa, allip kaqtalla rimani. Chaymi shutinipis: 'Allip kaqlla'. Taytay Dyusqam
noqawanlla tukuy imata rurarqan. [15] Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykita allita
yach'ani. Chaymi yach'ani: Manam tukuy shunqo kuyawashpachu kawsaykangillapa,
nishpa. Chayraykum suq tibyu yakushinalla kangillapa. ¡Manam nimatapis mu-
nanichu, chayshina tibyulla kanaykillapaqa! Mas allim kanman, chiri yakushina kashpa,
ama nimatapis kuyawanaykillapa, ichu timbuykaq yakushina tukuy shunqo ancha
kuyawanaykillapa. [16] Piru qamkunaqam mana munangillapachu tukuy shunqo noqata
kuyawaytaqa. Chaymi tibyu yakushinalla kaptikillapaqa, mana rinichu ch'askishuqllapa.
Ashwanmi millanashushpa, ansyastashina rini sitakushuq. [17] Chaqa qamkunaqam
kayshina ningillapa: 'Noqaqam tukuy imayuq kani. Manam nima faltawanchu. Chaymi
bwina bida pasani', nishpa. Piru qamkunaqam mana intyindingichu: Dyuspaqqam
noqa suq ancha padisiqshina, ancha penqakuqshina, mana nimayuqshina, sarkushina,
mana mudanayuqshinam kani, nishpa. [18] Chayraykum ancha kunaykillapa, noqamanda
ch'askinaykillapa chay lijitimu urutashina. (Chaqa chay yach'achikushqayqam chay
urushina.) Chayri noqamanda ch'askiyllapa chay yuraq mudanatashina, ama sipral-
lashina penqakushpa kawsanaykillapa. Ch'askiyllapapisri noqamanda chay ñawi am-
bitashina yach'achishushqayta, allita intyindinaykillapa, amana sarkushina purinaykil-
lapa. [19] Chaqa noqaqam yumbay kuyashqayta anyashpa kastigani, mas allita kasuwashpa
kawsananllapa. Chayri uchaykikunata dijashpa, tukuy shunqo Tayta Dyusta kuyashpa
kawsayllapa. [20] Noqaqam shunqoykiman munani yaykuyta. Chaymi wasikipa pungun-
mandashina qayaykayki. Chayri uyawashpa dijawaptiki, shunqoykiman yaykunaypaq,
rini yaykuq, pulla mikuqkunashina kushikushpa kawsananchiq. [21] Chaymi qamkuna
dyabluta binsishpa kawsaptikiqa, noqaqa rini tiyachishuqllapa noqawan chay kamachiku-
nay trunuypi. Chaqa noqapismi dyabluta binsishpa, Taytay Dyuspa kamachikunan
trunumbi paywan pulla tiyaykani. [22] Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa
Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

4

Anaq syilupi Tayta Dyusta aduranllapa

[1] Chaymandaqam noqa Jwan anaq syilupi rikarqay suq kich'akashqa punguta.
Chayshina rikashpaqam, uyarirqay chay jwirti klarin laya busta kayshina niwaqta:

—Lluqshimuy kayman rikachishunaypaq imam rin pasaq suq tyimpumanda, nishpa.

[2] Chayshina chay rimaq niwaptinmi, das Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoypi unda
kidarqay. Kanan anaq syilupim rikarqay suq kamachikunan trunuta. Chay trunupiqam
suq ancha pudirniyuq tiyaykarqan. [3] Paytam rikarqay ancha shumaq rumikunashina
achka kulurwan llipyaykaqta. Suq laya kulurqam llipyarqan chay rumi jaspi shutiqshina.
Suq layaqam llipyarqan chay rumi kurnalina shutiqshina. Kanan chay kamachikunan
trunumbi tiyaykashqamba rridurnimbim ancha llipyaq inap laya (chirapa laya) ku-
lurniyuq karqan. Chay rumi ismiraldashina ancha llipyarqan. [4] Chay mas kamachikunan

trunupa tukuy rridurnimbiqam karqambis 24 kamachikunan trunukuna. Chay trunukunapiqam tiyaykarqan 24 ansyanukuna. Paykunaqam ancha yuraq mudanayuqkuna karqanllapa. Umambiqam karqan urumanda kurunakuna. [5] Kanan Dyuspa trununmandaqam rrilampagukuna shamushpa, ancha kunyashpa, ancha jwirtita lanyakurqan. Rikarqaypismi chay trunumba ñawpambi syiti michakuna miraykaqta. Chay syiti michakunaqam munan niyta: Tayta Dyuspa syiti ispiritunguna, nishpa. [6] Chay trunumba ñawpambiqam rikarqaypis suq mar yaku ispijutashina. Chay mar yakuqam kristalshina ancha chuyita karqan.

Chaymandaqam rikarqaypis chay mas kamachikunan trunupa ch'usku ladungunapi ch'usku kamachikuq kawsaqkunata. Paykunaqam ancha achka ñawiyuqkuna ñawpambi ikimbi karqan. [7] Chay ch'usku kamachikuq kawsaqmandaqam suqninqa liyunshina karqan. Suqninqam suq turushina karqan. Suqninqam runa laya qaqllayuq karqan. Suqninqam suq kuchaq syilupi bwilaykaqshina karqan. [8] Kanan ch'uskundinmi kadunu sayis alayuq karqan. Chay ancha achka ñawinllapaqam alangunapa sawambi, warambi karqan. Kanan tutapnindin punchawnindinmi mana shaykuq Tayta Dyusta kayshina alabaqllapa:

¡Yumbaymanda mas pudirniyuq Tayta Dyus, qamqam ancha santu kangi! Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangi. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Mushuqmandam ringi shamuriq, nishpa.

[9-10] Chaqa chay trunupi tiyaqqam tukuy tyimpu kawsan. Chaymi chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunaqa kutin kutin rimashpa, payta adurashpa, alabashpa, pagikunllapa. Chayshina paykuna aduraykaptinqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa urkunda pambaman ch'ayachinllapa. Chayshina qonqorikushpam, chay mas kamachikunan trunupi tiyaqpa ñawpanman kurunangunata rurashpa, kayshina ancha aduranllapa:

[11] Tayta Dyusitu, tukuy imatam qam rurashqa kangi. Chaqa qamllam munashqa kangi, tukuy ima kanambaqqa. Ancha kamachikuq, ancha pudirniyuq kaptikim, ancha balin alabashqa, rrispitashqa kanayki, nishpa.

5

Jwanmi musqoypishina Dyuspa Uñanda rikarqan ch'askiptin suq rrullushqa libruta

[1] Noqa Jwanmi rikarqay chay mas kamachikunan trunupi tiyaykaqpa allin ladu makimbi suq rrullushqa libruta. Chay rrullushqa librupa sawambi ukumbiqam iskibrishqa karqan. Syiti siramanda sillukunawanmi alli kirpadu karqan. [2] Kanan chay rrullushqa libruta rikashpaqam, uyarqay suq kamachikuq anjil, ancha jwirtita kayshina niptin:

—¿Pim dirichuyuq, kay syiti sillukunata llikishpa, kay libruta kich'anambaqqa? nishpa.

[3-4] Piru manam pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa librupa sillungunata llikishpa, kich'ashpa, ukumbi liyinambaqqa. Chaqa anaq syilupi kaqkunamanda, kay pachapi kaqkunamanda, allpapa warambi kaqkunamandapis mana ni pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta kich'anambaq ni rikanambaqqa. Chaymi noqaqa ancha waqarqani. [5] Chayshina waqaykaptiymi, chay ansyanukunamanda suqnin kayshina niwarqan:

—Amar waqaychu. Chaqa chay atun ayllu Judamandam shamuykan suq kamachikuq ancha jwirsayuq liyunshina. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan. Yumbay kuntrangunatam binsishqa. Chaymi ancha dirichuyuq chay syiti sillunda llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anambaq, nishpa.

[6] Chayshina niwaptinqam, rikarqani suq Uñatashina. Chay mas kamachikunan trunupa, chay 24 ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpimbim karqan. Chay Uña wanchidushina kashpapismi, shayarqan. Kanan payqam syiti waqrayuq, syiti ñawiyuq karqan. Chay syiti ñawingunaqam Tayta Dyuspa syiti ispiritungunapaq yach'achiwanchiq. Chaqa Tayta Dyusmi chay syiti ispiritungunata kach'amun, kay mundupa tukuy lugarningunaman rinanllapa. [7] Chay Uñaqam chay mas kamachikunan trunupi tiyaqman rishpa, chay tiyaqpa allin ladu makinmanda chay rrullushqa libruta

ch'askirqan. [8] Chaymi chay libruta ch'askiptinqa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkuna,
chay 24 ansyanukunapis chay Uñapa ñawpambi qonqorikushpa, urkungunata pambaka-
man ch'ayachirqan, payta adurananllapa. Kanan paykunaqam kadunu arpayuqkuna
urumanda kupayuqkuna karqanllapa. Chay kupangunapim insinsyuta apashpa, ru-
pachirqanllapa, mishki qonday lluqshinan. Chay mishki qondayqam karqan Dyuspi
kriyiqkunapa urasyunninguna. [9] Chaymi chay aduraqkuna chay Uñata alabashpa, kay
mushuq imnuta kayshina kantarqanllapa:

Qamqam yawarnikita ich'ashpa, wañurqayki, uchayllapamanda pirdunawashpa,
washawanayki. Chayshina wañushpam, yumbay kastakunamanda, yumbay
rimaykunata rimaqkunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, yumbay
nasyungunamanda achka runata, warmita washawashqa kangi, Taytayki Dyuspa
wambranguna kanaypaqllapa. Chaymi dirichuyuq kangi, chay sillukunata
llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anaykipaq.

[10] Chaqa qamllam noqaykunata numbrawashqa kangi, kamachikuqkuna kanaypaqllapa,
kurakunashina Taytayki Dyuspaq trabajanayllapa. Chaymi kay mundupi yumbay
tiyaqkunata rinillapa kamachiq, nishpa.

[11] Chaymandaqam rikashpa, uyarqani ancha achka anjilkuna alabaykaqta. Chay an-
jilkunaqam Tayta Dyuspa trunumba, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24
ansyanukunapa rridurnimbi karqan. Chay anjilkunaqam ancha achka millunguna karqan.
[12] Paykunaqam ancha jwirtita nirqanllapa:

¡Chay wanchishqa Uñataqa ancha alabashunllapa! Chaqa payqam ancha pudirniyuq
kamachikuq, tukuy imayuq, ancha yach'ayniyuq, ancha jwirsayuq. Chaymi ancha
balin, payta tukuy shunqo alabananchiqllapa, nishpa.

[13] Kanan Tayta Dyus tukuy ima rurashqandapismi uyarqay alabaykaptinllapa. Chaqa
syilupi kaqkuna, kay pachapi kaqkuna, chay mar yakupi kaqkuna, tukuy wañushqaku-
napismi ancha alabashpa, kayshina nirqanllapa:

¡Trunumbi tiyaq Tayta Dyusta, chay Uñatapis ancha rrispitashpa, tukuy tyimpu
adurashunllapa! Chaqa paykunaqam ancha llipyaqkuna, ancha kamachikuqkuna,
nishpa.

[14] Chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapismi nirqanllapa:

—¡Chayshina kanqa! nishpa.

Chayshina alabaptinllapaqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa, urkunda pam-
bakaman ch'ayachishpa, ⌞tukuy tyimpu kawsaq⌟ Dyusta ancha adurarqanllapa.

6

Jwanmi rikarqan chay Uñata chay syiti sillukunamanda ch'uskuta llikiptin

[1] Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqay chay Uñata chay rrullushqa librupa
chay syiti sillungunamanda punta sillunda llikiptin. Chayshina llikishpa kich'aptinmi,
chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin suq lanyaqshina ancha jwirtita
rimashpa nirqan:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

[2] Chayshina niptinmi, rikarqani suq yuraq bistyata. Chay bistyapim suq muntakuq
rirqan suq armata piskashpa. Chay armanqam arku karqan. Kanan payqam suq
kurunata ch'askishpa, kuntrangunata maqashpa, binsirqan. Chayshinam rirqan, yumbay
kuntrangunata binsinambaq.

[3] Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillundapis llikishpa, masta
kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkuna-
manda suqnin ancha jwirtita rimaptin:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

[4] Chayshina niptinmi, rikarqani suq chupika bistya syilumanda lluqshiykaqta. Chay
bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Chaytaqam Tayta Dyusqa dijarqan, kay munduman
shamunambaq, yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitanambaq, suqwan suqwan pilyashpa

wanchinakunanllapa. Chaypaqmi chay chupika bistyapi riqqa ch'askirqan suq ancha atun kuchilluta.

5 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptinqam, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin kayshina rimaptin:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

Chayshina niptinmi, rikarqani suq yana bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Payqam suq balansata makimbi aparqan. 6 Chaymandaqam uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpinmanda suq rimaq kayshina niptin:

—Dijayna ancha ambruna kanambaq. Chaymi runakunaqa suq diya trabajashqan pagunwan suq kilu trigutalla randinqa. Sibadatapismi kimsa kilustalla suq diya trabajashqan pagunwan randinqa. Piru ama dañachiychu asiytinllapata, binunllapataqa, nishpa.

7 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, uyarirqani chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin niptin:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

8 Chayshina niptinmi, rikarqay suq qarwa bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Chay muntakuqqam shutirqan “Wañuy”. Paypa ikindaqam shamurqan wañushqakunapa lugarnimba kamachikuqnin. Chaqa Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, kay mundupi kada 4.000 kawsaqkunamanda 1.000ta wanchinanllapa. Chaymi chayshina wañurqanllapa pilyashpa, wanchinakushpa, qeshyashpa, mallaqnashpa, ichu kita animalkuna wanchiptinllapa.

9 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'aptinqa, rikarqay suq atun pata altarpa warambi achka wañushqa kriyiq masinchiqkunapa almangunata. Paykunataqam Dyusta kuntraqkuna wanchishqallapa karqan, Dyus nishqanda yach'achikuptinllapa. 10 Chay wañushqakunaqam Tayta Dyusta ancha jwirtita nirqanllapa:

—Ancha allin Tayta Dyus, qamqam ancha pudirniyuq kamachikuq kangi. Tukuy nishqaykitam kumplingi. Chaymi tapuykillapa: ¿Ima tyimpukamanmi ringi unayaq, mundupi tiyaq wanchiwashqan runakunata jusgashpa, kastiganaykiqa? nishpa.

11 Chayraykum Tayta Dyusqa paykunata suqta suqta yuraq mudanakunata qoshpa, nirqan:

—Ama llakishpachu, ashlita masta samashpa shuyayllapa, wakin kasuwaq masikikunatapis qamkunatashina wanchinangamanllapa, nishpa.

12 Chaymandaqam chay Uñaqa suq sillu masta llikiptin, kay pacha ancha kuyuqta rikarqay. Rupaytapismi rikarqay ancha yanayashqata mudana lututashina. Killatapismi rikarqani yawarshina chupikapaq tikrakashqata. 13 Rikarqaypismi lusirukunata syilumanda kay pachaman ishkimuykaqta, chay yura iguspa puqoynin ancha jwirti wayrawan ishkiqtashina. 14 Syilupismi chingarqan suq papil rrullukaykaqshina. Chaymandaqam tukuy urqqokuna, tukuy yakupa ch'awpimbi isla allpakunapis kuyushpa lugarninmanda ashurqanllapa. 15 Chaykunata rikashpam, tukuy laya runakuna ancha manchashpa, mitikashpa, pakakurqanllapa. Chaqa kay mundupa gubyirnunguna, suq kamachikuq runakuna, suldadukunapa kamachikuqninguna, rrikukuna, randishqa kriyadukuna, mana nima patrunniyuqkunapismi mitikashpa, mach'aykunapi ichu atun rumikunapa ch'awpimbi pakakurqanllapa. 16 Paykunaqam qayach'akushpa, chay urqqokunata, chay atun rumikunata rrugarqanllapa:

—¡Noqaykunapa sawayman bulakamushpa pakawayllapa, chay trunupi tiyaq ama rikawananllapa! Chayshinar pakawayllapa, chay Uña noqaykunata ama kastigawanan. 17 Chaqa chay manchaypaq Jwisyu Diyam ch'ayamushqana. Kanan Dyuspa Uñamba kastigunmandaqam manana ni pipis atishunllapachu washakayta, nishpa.

7

Dyusta kasuq isrraylinukunatam suq anjil rin siñalaq

1 Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqani ch'usku anjilkuna kay mundupa
ch'usku kuchumbi shayaykaqta. Paykunaqam ch'usku ladumanda shamuq wayraku-
nata arkaykarqanllapa, kay pachata, yakukunata, muntikunata ama dañachinambaq.
2-3 Chaymandaqam rikarqaypis rupay lluqshinan ladumanda suq anjil shamuykaqta. Chay
anjilqam Tayta Dyus kawsachikuqpa sillunda apamuykarqan. Chay anjilqam chay ch'usku
anjilkunata wayrata arkaykaqta ancha jwirtita nirqan:

—Amaraq dañachiychu kay pachata ni mar yakuta ni muntikunata. Chaqa Tayta Dyusta
kasuqkunataqam manaraq siñalashqachu kanchiq urkungunapi, washadu kananllapa,
nishpa.

Chaqa chay ch'usku anjilkunataqam Tayta Dyus pirmisuta qoshqa karqan, kay pachata,
mar yakuta dañachinanllapa.

4 Chaymandaqam uyarqay aykam kan Dyuspa siñalninwan kaqkunaqa. Chay isr-
raylinukunapa dusi atun ayllungunamandam 144.000 siñalniyuqkuna karqan. 5 Judapa
atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqanllapa. Rrubimba atun ayllunmandam
12.000 siñalniyuqkuna karqan. Gadpa atun ayllunmandapismi 12.000 karqan. 6 Asirpa
atun ayllunmandam 12.000 karqan. Niptalipa atun ayllunmandam 12.000 karqan;
Manasispa atun ayllunmandam 12.000 karqan; 7 Simiyumba atun ayllunmandam 12.000
karqan; Libipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Isakarpa atun ayllunmandam 12.000
karqan; 8 Sabulumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Jusipa atun ayllunmandam
12.000 karqan; Binjamimba atun ayllunmandapismi 12.000 karqanllapa.

Jwanmi musqoypishina ancha achka yuraq mudanayuqkunata rikarqan

9 Chaymandaqam ancha achka yuraq mudanayuqtapis rikarqay. Paykunataqam mana
pipis atirqanchu yupayta. Chaqa yumbay nasyungunamanda, yumbay kastakunamanda,
yumbay atun ayllukunamanda, tukuy laya rimaykunapi rimaqkunamandam karqanllapa.
Paykunaqam Tayta Dyuspa trunumba ñawpambi, chay Uñamba ñawpambi shayashpa,
palmapa raprangunata makingunapi apashpa, 10 ancha jwirtita kayshina kunyarqanllapa:
¡Tayta Dyus trunumbi tiyaqmi chay Uñawan washawashqa kanchiqllapa! nishpa.

11 Chayshina niykaptinllapam, yumbay chay anjilkuna shayaykarqanllapa Dyuspa
trunumba rridurnimbi, chay ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa
rridurnimbi. Kanan chay shayaykaq anjilkunaqam Dyuspa trunumba ñawpambi pi-
ratashpa, urkunllapata pachaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, 12 kayshina
nirqanllapa:

¡Chayshina kanqa! Chaqa Tayta Dyusqam ancha llipyaq, ancha yach'ayniyuq, ancha
pudirniyuq, ancha jwirsayuq. Chayri ancha rrispitashpa, ancha pagikushpa,
paytaqa alabashunllapa. Chayraykum ancha balin, payta tukuy tyimpu no-
qanchiqkuna alabananchiq. Chayshina kanqa, nishpa.

13 Chayshina aduraptinllapam, chay ansyanukunamanda suqninqa noqata tapuwarqan:

—¿Riqsingichu chay yuraq mudanayuqkunata? ¿Yach'angichu maymandaraq
shamushqallapa? nishpa.

14 Chaymi nirqay:

—Siñursitu, qam yach'angi: ¿Pikunam paykunaqa? ¿Maymandam shamushqallapa?
nishpa.

Kanan chay ansyanuqam niwarqan:

—Paykunaqam suq ancha manchaypaq tyimpupi padisishpa, kaymanna shamushqal-
lapa. Chay Uñam yawarninda ich'ashpa wañurqan, paykunata uchangunamanda pir-
dunanambaq, limpyu shunqoyuq kanambaqllapa. 15 Chaymi paykunaqa Tayta Dyuspa
adurana wasimbi trunumba ñawpambi punchawnindin tutapnindin payta aduranllapa.
Kanan payqam paykunawan kashpa, ancha allita rin kwidaq. 16 Chaymi paykunaqa
manana nimatapis rinllapachu mallaqnaq ni yakunaq. Manam ni rupay paykunataqa
rupachinqachu. 17 Chaqa Dyuspa ladumbi tiyaq Uñaqam Jisukristu. Paymi paykunapa

Michidurninqa rin kaq. Chaymi ancha allita kwidashpa, paykunata rin apaq kawsachikuq yakupa ñawinman, chay mishki yakuta upyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Kanan imapaq paykuna waqaptimbismi, Tayta Dyus kikin, ñawingunata rin chakichiq, nishpa.

8

Jwanmi Dyuspa Uñanda rikarqan chay syiti sillunmanda ultimu silluta llikiptin

1 Chaymandaqam Dyuspa Uñanqa chay rrullushqa librupa syiti sillungunamanda ultimu
sillunda llikishpa kich'arqanna. Chayshina kich'aptinmi, anaq syilupi suq midya uratach'i
ancha uyaritap karqanllapa. 2 Chayshina uyaritap kaptinmi, noqa Jwan rikarqay syiti
anjilkunata Dyuspa ñawpambi shayaykaqta. Kanan chay anjilkunaqam kadunu suq
kurnitata ch'askirqan.
3-4 Chaymandaqam suq anjilta rikarqay urumanda kupata apamuqta. Chay anjilqam
pata altar urumanda kaqman shamushpa, shayashpa, achka insinsyuta ch'askirqan,
chay altarpi, chay kupapi rupachinambaq. Chay pata altarqam Dyuspa trunumba
ñawpambi kidan. Chaymi chay mishki qondaynin chay makimbi kaq kupamanda
lluqshishpa, Dyuspi kriyiqkunapa mañakushqanwan taqllukashpa Tayta Dyusman
ch'ayarqan. 5 Chaymandaqam chay anjilqa chay pata altarmanda puchukunata tandashpa,
chay kupanda undachishpa, syilumanda kay pachaman wichukumurqan. Chayshina
wichukumuptinmi, ancha lanyakurqan. Suq laya kunyaqkunapismi karqan. Achka
rrilampagupismi ancha lliwyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan.

Syiti anjilkunam kurnitangunata rinllapa waqachiq

6 Chaymandaqam chay syiti kurnitanda apaq anjilkunaqa kamakarqan, suqpa suqpa
waqachinambaq.
7 Chay punta anjilqam waqachirqanna kurnitanda. Chayshina waqachiptinmi, kay
pachaman granisu ninawan yawarwan taqlludu ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi,
kay pachapa kada kimsa lugarkunamanda suq lugarninda rupachirqan. Chay rupachishqa
lugarkunapim yumbay muntikuna, yumbay qewakuna ruparqan.
8 Chaymandaqam sigundu anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq atun qaqa mi-
raykaqshina mar yakuman ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, chay mar yakupa
kimsa partinmanda suq partin yawarpaq tikrakarqan. 9 Chaymi mar yakupa chay
dañachishqa partimbi kawsaq animalkuna yumbay wañurqanllapa. Chay mar yakupa
partinda pasaykaq barkukunapismi yumbay chingarqanllapa. Chayshinam chay mar
yakupi kaykaqkunamanda kada kimsamanda suqnin wañurqan.
10 Chaymandaqam tirsir anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq lusiru ancha atun
michashina mirashpa syilumanda ishkimurqan kay pachaman, rriyukunaman, yakupa
ñawingunaman. Chaymi kada kimsa rriyukunamanda suq rriyuta dañachirqan. Kada
kimsa yakupa ñawingunamandapis suq ñawinda dañachirqan. 11 Chay lusiruqam shutiq
Ayaq. Chayshina ayaq kashpam, chay rriyukunata, yakupa ñawingunata dañachiptin,
ayaq likiduna tikrakarqanllapa. Chaymi achka runakuna warmikuna yakunashpa, chay
ayaq yakuta upyashpa, wañurqanllapa.
12 Chaymandaqam kwartu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rupay, killa, lusirukuna
kimsa partinmanda suq partin dañakarqan, amana allita achikchakunambaq. Chaymi
kada punchawpa kimsa partinmanda suq partin tutallana kidarqan. Chayshinallam kada
tutapa kimsa partinmanda suq partimbis tutayaqllana kidarqan.
13 Chaymandaqam anaqman chapakushpa, rikarqay suq anjilta syilupa ch'awpimbi
bwilaykaqta. Chaytam uyarqay ancha jwirtita kayshina niqta:
—¡Ay, akakawraq! Faltanraqmi kimsa anjilkuna kurnitangunata waqachinanllapa.
¡Paykuna waqachiptinqam, ura pachapi tiyaqkunaqa ancha rinllapa padisiq! nishpa.

9

1 Chaymandaqam kintu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rikarqay suq lusiru lay-
ata. Paymi syilumanda kay pachaman ishkimushqa karqan. Chay lusiru layataqam

manchaypaq talalamba pungumba llabinda qorqanllapa. [2] Chaymandaqam chay llabi
qoshqanwanqa chay talalamba pungunda kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, chay
talalanmandaqa suq urrnumandashina ancha achka qonday lluqshishpa, syiluta, rupayta
arkaptin, limpu tutayarqan. [3] Chaymandaqam chay qondaymanda ancha achka atun
churqap (churqa) layakuna lluqshishpa, kay pachaman shamurqanllapa. Chay atun
churqa layakunaqam atallki kurukunashina kanishpa, bininunwan runakunata ancha
padisichirqan. [4] Chay churqap layakunatam kayshina kamachirqan:

—Ama dañachiyllapachu chay pachapa qewangunata ni muntingunata ni nima laya
plantangunatapis. Ashwan rishpa, kaniyllapa Dyuspa siñalninda urkungunapi mana
ch'askiqkunata, nishpa.

[5] Piru chay churqa layakunataqam mana dijarqanchu, runakunata warmikunata
wanchinanllapaqa. Ashwanmi dijarqan, sinku killata chay churqap layakuna ancha
jwirtita kaninanllapa, chay runakuna, warmikuna nanaywan ancha padisinanllapa.
[6] Chayshina chay atun churqa layakuna ancha kaniptinllapam, ancha padisishpa, munan-
qallapa wañuyta. Piru ancha munashpa wañuytapismi, mana atinqallapachu wañuytaqa.

[7] Chay churqap layakunaqam suldadukunapa bistyangunashina kamakarqanllapa,
suqkunawan pilyananllapa. Kanan umamba sawambim urumanda kuruna layakunata
rurakuqllapa. Qaqllangunaqam runakunapa qaqllanshina karqan. [8] Aqchanllapaqam
warmikunapa aqchanshina karqan. Kirungunaqam liyumba kirungunashina karqan.
[9] Kanan yumbay paykunaqam chilikiyuq layakuna karqanllapa, kwirpunda washananl-
lapa. Chay chilikingunaqam jirrumandashina karqan. Kanan bwilaptinllapaqam, alan-
gunaqa ancha kunyarqan, ancha achka kallpaykaq chutana karrukuna bistyandinguna
pilyanan lugarman kallpaykaqshina. [10] Chay churqa layakunapa ch'upangunaqam chay
atallkikunapa (alakran kurukunapa) ch'upangunashina karqan. Chay ch'upamba pun-
tangunawanmi atirqanllapa runakunata ancha jwirtita kaniyta bininunwan. Chayshina
sinku killa tukuyta kanishpaqam, runakunataqa atiqllapa ancha nanachiyta. [11] Chay
churqap layakunapa kamachikuqninmi chay manchaypaq talalamba kamachikuqnin
karqan. Payqam ibriyu rimaypi shutin Abadun. Grigu rimaypim shutin Apulyun. Chay
ishkay shutingunam munan niyta "Chingachikuq", nishpa.

[12] Chayshinam chay punta kastigu ushyakarqan. Piru faltanraqmi ishkay kastigukuna
kanambaq.

[13] Chaymandaqam chay sistu anjilpis kurnitanda waqachirqan. Chayshina waqachipt-
inmi, uyarqani suq runa rimaqtashina chay urumanda kaq pata altarpa ch'usku
waqrashina adurnungunapa ch'awpinmanda rimaptin. Chay pata altarqam Tayta Dyuspa
ñawpambi karqan. [14] Chay rimaqqam chay sistu anjil kurnitanda waqachiqta nirqan:

—Chay atun Iwfratis rriyupa manyambi ch'usku watashqa anjilkunata kach'ay, nishpa.

[15] Chayshina niptinqam, chay anjilqa chay ch'usku watashqa anjilkunata kach'arqanna.
Chaymi rirqanllapana ancha achka runata, warmita wanchiq. Kada kimsamandam
suqta wanchirqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay anjilkunata unaymandapacha ka-
makashqa karqan, chay uras, chay diya, chay killa, chay wata chayshina wanchinanllapa.
[16] Paykunawanmi rirqan ancha achka suldadu bistyapi puriqkuna. Paykunaqam niwarqan-
llapa:

—Dusyintus millun suldadu layakunam kan, nishpa.

[17] Chay musqoypishinam rikarqay chay suldadukuna layata chay bistyakunata
muntakushpa puriqtashina. Paykunapa pichumbiqam karqan jirrumanda chilikikuna
ninashina chupika kulurniyuq, safiru llipyaykaq rumishina asul kulurniyuq, asufrishina
qarwa kulurniyuq. Kanan chay bistyakunapa umangunaqam liyumba umanshina kar-
qanllapa. Shimingunamandaqam lluqshirqan nina, qonday, asufriwan. [18] Chayshina
chay bistyakunapa shimingunamanda chay nina, chay qonday, chay asufri lluqshish-
paqam, kimsa plagashina ancha achka runakunata, warmikunata wanchirqanllapa.
Chaqa kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. [19] Chay bistyakunaqam shimingu-
nawan, ch'upangunawan atirqanllapa wanchikuyta. Chaqa ch'upangunaqam kulibra laya

umayuq karqanllapa. Chaymi chay ch'upangunapa uman layakunawan achka runata,
warmita dañachirqanllapa.
20 Piru chay mana wañuqkunaqam chayshina padisishpapis, mana dijarqanllapachu
uchangunata. Ashwanmi chayshinalla chay mana baliq kusaskunata rurashpa kawsar-
qanllapa. Kanan dyablukunata adurashpa, chay urumanda, qellaymanda, brunsimanda,
rumimanda ichu qerumanda rurashqa dyuskunata amitu layakunata adurashpam kawsar-
qanllapa. Piru chay rurashqa dyuskunaqam mana atinllapachu rikakuyta ni uyakuyta
ni puriyta. 21 Chayshina kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa sigirqanllapa wanchikushpa,
brujiyakushpa, suqkunawan puñushpa, suwakushpa.

10

Chay musqoypishinam suq anjil suq taksha rrullushqa librituta Jwanda qorqan

1 Noqa Jwanmi rikarqay suq ancha pudirniyuq anjilta syilumanda pukutaypa ukumbi
urangumuykaqta. Chay anjilpa umamba sawambim suq inap (chirapa) karqan. Qaql-
lanqam rupayshina ancha llipyarqan. Ch'angangunaqam miraykaq qerukunashina kar-
qan. 2 Chay anjilqam suq taksha rrullushqa librituta kich'ashqata makimbi apamurqan.
Chayshina shamushpaqam, allin ladu ch'akinwan mar yakupa sawambi sarrukurqan,
ichuq ladu ch'akinwanqam allpapi sarrukurqan. 3 Chayshina sarrukushpaqam, payqa
atun liyunshina ancha jwirtita qayach'akushpa rimarqan. Chayshina rimaptinqam,
syiti lanyakuna ancha kunyashpa, rimarqanllapa. 4 Chayshina chay syiti lanyakuna
rimaptinqam, noqa Jwanqa chay rimashqanda yuyarqay iskibriyta. Piru chayshina
yuyaptiymi, syilumanda suq rimaq niwarqan:

—Chay syiti lanyakuna rimashqandaqa ama pitapis niychu ni iskibriychu, nishpa.

5 Chaymandaqam chay anjil mar yakupi, allpapi shayaqqa allin ladu makinda syiluman
alsashpa, 6 kayshina nirqan:

—Tayta Dyusqam tukuy tyimpu kawsan. Payqam tukuy imata rurashqa: anaq syiluta
tukuy imandinda, kay pachata tukuy imandinda, mar yakuta tukuy imandinda. Paypa
shutinwan jurashpam, kay allip kaqtalla rimani: Tayta Dyusmi manana mastachu rin
shuyaq, tukuy ima nishqanda kumplinambaqqa. 7 Ashwanmi kay syiti anjilkunamanda
ultimu anjil kurnitanda waqachiptinqa, Tayta Dyusqa rin kumpliq paypaq rimaqkunata
ufrisishqanda. Chaqa Tayta Dyusmi paylla yuyashqanda paypaq rimaqkunata abisashqa
karqan, nishpa.

8 Chayshina chay kamachikuq anjil niptinmi, chay suq rimaqqa syilumanda noqa Jwanda
kayshina niwarqan:

—Chay mar yakupa sawambi, kay allpapi shayaq anjilman rishpa, makinmanda ch'askiy
chay taksha rrullushqa libritu kich'ashqata, nishpa.

9 Chayshina niwaptinmi, chay kamachikuq anjilman rirqay mañaq chay rrullushqa
librituta. Chaymi chay anjilqa qowashpa, kayshina niwarqan:

—Kay librituta mikuy. Mikuptikiqam chay myil di abijashina ancha mishki rin kaq. Piru
pach'aykipiqam ancha ayaqpaq rin tikrakaq, nishpa.

10 Chaymi chayshina chay anjil niwaptinqa, noqaqa chay librituta ch'askishpa
mikurqay. Mikuptiyqam shimiypiqa chay myil di abijashina ancha mishki karqan. Piru
pach'aypiqam ancha ayaqpaqna tikrakarqan. 11 Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Yach'achikuyri: “Kayshinam Tayta Dyus rin ruraq chay achka llaqtapi tiyaqkunawan,
chay achka nasyumbi tiyaqkunawan, chay achka laya rimaykunata rimaqkunawan, chay
achka gubyirnukunawan”, nishpa.

11

Dyuspa ishkay tistigungunam kay mundupi tiyaqkunata rinllapa yach'achiq

1 Chaymandaqam suq shukcha midiq baratashina qowashpa, chay rimaqqa niwarqan:

—Chay shukcha barata apashpar, riy, midiy Tayta Dyuspa adurana wasinda, pata altarnindapis. Chaykunata midishpaqar, Dyuspa chay adurana wasimbi payta aduraqkunata yupay. [2] Piru amar midiychu chay adurana wasipa sawa patyundaqa. Chaqa Dyuspi mana kriyiq furastirukunam chay pambaman yaykushpa, rinllapa sarruq. Chaymi paykunaqa 42 killata Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata dwiñukushpa, chaypi wapuyashpa, munashqanda rurashpa, rinllapa kamachikuq. [3] Kanan noqaqam ishkay tistigukunata rini kach'aq, noqapaq yach'achikunambaq. Chayshina kach'aptiymi, chay ishkay tistigukunaqa lutu mudanata rurakushpa, 1260 diyakunata noqapaq rinllapa yach'achikuq, nishpa.

[4] Tayta Dyusmi yumbay kay mundupi tiyaqkunapa kamachikuqninqa. Chay ishkay yach'achikuq tistigukunaqam paypa ñawpambi shayanllapa. Paykunaqam chay ishkay ulibu plantakunashina, chay ishkay lamparakunapa tiyanangunashina.* [5] Chaymi Dyusta kuntraqkuna chay ishkay tistigukunata munaptinllapa maqayta, paykunapa shiminmanda ninashina lluqshishpa, chay kuntraqkunata rupachishpa, limpu rinllapa chingachiq. [6] Chaqa chay ishkay tistigukunaqam Dyuspaq rimaykaptin, ancha pudirniyuq kamachikuqkuna rin kaq. Chaymi paykuna kamachikuptin ama tamyanambaqqa, manana atinqachu tamyayta. Yakuta kamachiptin yawarpaq tikrakananmi, yawarpaq rin tikrakaq. Chayshinam paykunaqa tukuy laya disgrasyawan atinqallapa kastigayta kay mundupi tiyaqkunata. Munashpaqam, chay disgrasyakunawan kutin kutin atinqallapa kastigayta. [7] Piru chay ishkay tistigukuna yach'achikushqan tyimpu ushyakaptinqam, suq manchaypaq animal laya chay ancha jundu talalanmanda lluqshimushpa, chay ishkay tistigukunata rin maqaq wanchinangaman. [8] Chayshina wanchishpaqam, chay Jirusalin llaqtapa kallingunapi kwirpungunata rinllapa wichukuq. Chay llaqtapillam chay tistigukunapa Kamachikuqnin Jisukristutapis kruspi wanchishqallapa karqan. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, chay Jirusalimbaqlla ninllapa: "Suduma llaqtashina" ichu "Ijiptu llaqtashina", nishpa. [9] Chaymandaqam kimsa diya y midyapaq achka llaqtamanda kaqkuna, achka kastamanda kaqkuna, achka laya rimaypi rimaqkunamanda kaqkuna, achka nasyunmanda kaqkunapis rinllapa rikaq chay ishkay tistigukunapa wichukushqa kwirpungunata. Chaqa manam rinllapachu dijaq pambananllapaqa. [10] Kanan kay mundupi tiyaqkunaqam ancha kushikushpa, fyistakunata rurashpa, paykunapura imangunata rinllapa rrigalanakuq, chay ishkay tistigukunata wanchishqanrayku. Chaqa chay tistigukunaqam chay disgrasyakunawan ancha padisichishqa karqan kay mundupi tiyaqkunata.

[11] Piru chay kimsa diya y midyamandaqam Tayta Dyusqa chay ishkay wañushqakunata kawsachimurqan. Chaymi chay wañushqakunata kawsaqtana rikashpaqa, yumbay chay rikaqkunaqa ancha mancharqanllapa. [12] Chaymandaqam chay ishkay tistigukunaqa uyarqan syilumanda suq rimaq ancha jwirtita kayshina niptin:

—Kayman shamuyllapa, nishpa.

Chayshina uyashpaqam, chay ishkay tistigukunaqa pukutaykunapa ukumbina anaq syiluman rirqanllapa, chay kuntraqkuna rikaykaptinllapa. [13] Chay urasllam kay pachaqa ancha jwirtita kuyurqan. Chayshina ancha kuyuptinmi, chay Jirusalimbi achka wasikuna bulakarqanllapa. Kada dyis wasikunamandam suq wasi bulakarqan. Chayshina achka wasikuna bulakaptinmi, chay Jirusalimbi tiyaqkunamanda 7000 runa, warmi wañurqanllapa. Chaymi chay mana wañuqkunaqa ancha manchashpa, Tayta Dyus syilupi kaqta alabarqanllapa.

[14] Chayshinam rin ushyakaq chay ancha jwirti sigundu kastigu. Piru, ¡ay! Dasmi rin ch'ayamuq suq manchaypaq tirsir kastigu.

Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjilmi kurnitanda rin waqachiq

[15] Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinmi, achka rimaqkuna syilumanda ancha jwirtita rimarqanllapa:

---

* 11:4 Zacarías 4.1-14

Pachapi gubyirnukunaqam manana rinllapachu kamachikuq. Ashwan kay diyamandapacham Tayta Dyusqa Akrashqan Washadur Jisukristuwan tukuy tyimpuna rin kamachikuq, nishpa.

16 Chaymandaqam chay 24 ansyanukunaqa Tayta Dyuspa ñawpambi, trununllapamanda atarishpa, qonqorikushpa, kumurashpa, qaqllanllapata pambakaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, 17 nirqanllapa:

Tayta Dyus, yumbaymanda ancha pudirniyuq kangi. Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangi. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Suq diyam ringi shamuriq. Chaymi kay pachapi tukuy jwirsaykiwan kamachikuptiki, ancha pagikuykillapa,

18 Achka nasyungunapim chay mana isrraylinu kaqkunaqa qambaq ancha piñakurqanllapa. Chaymi kananqa ch'ayamushqana tyimpu, qam piñakushpa yumbay chay uchayuq wañushqakunata kastiganayki. Piru qambaq rimaqkunata, chay adurashuq wambraykikunatam qamqa ringi qoq primyukunata, kamachikuqkuna kaptin, ichu mana kamachikuqkuna kaptimbis. Piru kay mundupi wanchikuqkunataqam qamqa ringi wanchiq, nishpa.

19 Chaymandaqam syilupi Dyuspa adurana wasimba pungun kich'akarqan. Chaymi musqoypishina rikarqani uku adurana wasimbi chay unay tratupa Santu Kajunninda. Kanan rrilampagukunam ancha lliwyarqan. Lanyakunam ancha kunyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan. Kanan ancha jwirtitam granisarqambis.

12

Jwanmi musqoypishina suq warmita suq ancha atun qotur layata rikarqan

1 Noqaqam chay musqoypishina suq manchaypaq siñata syilupi rikarqay. Chay siñaqam suq warmi karqan. Payqam rupayta rurakushqashina karqan. Kanan payqam killapa sawambi shayaykarqan. Umambiqam suq kuruna dusi lusiruyuq karqan. 2 Chay warmiqam qeshyanan uras kaptin, nanaywan ancha qayach'akurqan. 3 Chaymandaqam syilupi suq laya manchaypaq siñata rikarqani. Chay siñaqam suq ancha atun chupika animal qotur laya karqan. Chay animalqam syiti umayuq, dyis waqrayuq karqan. Chay syiti umangunaqam kurunayuqkuna karqan. 4 Chay ancha atun animalqam ch'upanwan syilumanda ancha achka lusirukunata rrastramushpa, kay pachaman wichukumurqan. Kada kimsa lusirukunamandam suq lusiruta rrastramurqan. Chaymandaqam chay atun qotur layaqa chay qeshyanaq warmipa ñawpambi shayashpa shuyarqan, qeshyaptin wambranda das mikunambaq. 5 Chaymandaqam chay warmiqa suq ullqo wambritunda qeshyarqan. Kanan chay wambranqam yumbay nasyungunata ancha allita rin kamachiq jirrumanda baranwan. Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay nasiq wambrituta ladunman kamachikunan trununman aparqan. 6 Chayshina apaptinmi, chay warmiqa suq chuncha lugarman mitikarqan. Chaqa Tayta Dyusqam chaypi suq allin lugarta allichashqa karqan, 1.260 diyakunata chay warmita kwidashpa, qaranambaq.

7 Chaymandaqam Dyuspa kamachikuq anjilnin Migil yanapakuq anjil masingunawan tandakashpa, syilupi ancha pilyarqanllapa chay manchaypaq atun qotur layawan, yanapakuq dyablungunawambis. 8 Chayshina pilyashpam, Dyuspa chay anjilningunaqa chay qotur layapa anjilningunata maqashpa, anaq syilumanda wichukurqanllapa, amana chaypi kawsananllapa. 9 Chayshinam chay qotur layata, anjilningunatapis syilumanda kay pachaman wichukumurqan. ¿Pitaq karqan chay qotur layaqa? Payqam karqan chay unay kulibra. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Chay dyabluqam yumbay runata, warmita ingañashpa inkitan, uchata ruranllapa.

10 Chaymandaqam uyarqay syilupi suq rimaqta, ancha jwirtita kayshina niqta:

—Kananqam Tayta Dyus paypi kriyiqkunata washashqa. Chaqa dyablutaqam syilumandaqa wichukushqana. Unaymi chay dyabluqa punchawnindin, tutapnindin Dyuspa ñawpambi shayashpa, kriyiq masinchiqkunata akusarqan. Piru kananqam manana atinchu. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, pay Akrashqan Washadur Jisukristuwan

shumaqta rin kamachiwaqninchiq. [11] Chay kriyiq masinchiqkunapismi chay dyablutaqa
binsishqallapana. Chaqa Dyuspa Uñan Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashpam,
paykunata uchangunamanda pirdunashqa. Chaymi paykunaqa yach'ashpa: Rinllapam
wanchiwaqninchiq, nishpapis, Jisukristupaq yach'achikurqanllapa. [12] Chayshina Tayta
Dyus chay dyabluta syilumanda wichukushqana kaptinqam, kay syilupi tiyaqkunaqa
ancha kushikushunllapa. Piru qamkuna chay allpapi, chay mar yakupi kawsaqkunaqa
ancha llakiyllapa. Chaqa chay dyabluqam chay ura allpaman wichukushqana. Kanan
payqam yach'an: Dyusmi utqana rin karsilawaq infyirnupi, amana masta munashqayta
ruranaypaq, nishpa. Chaymi chay dyabluqa ancha piñakushpa, utqashpa, ancha rin
padisichishuqllapa.
[13] Chayshina chay manchaypaq qotur laya dyablu yach'ashpa: Kay pachaman
wichukuwashqana, nishpaqam, chay qeshyashqa warmita ancha maskarqan wanchi-
nambaq. [14] Chayshina maskaykaptinmi, Tayta Dyusqa chay warmita qorqan suq atun
kuchaqpa ishkay alangunata. Chaymi chay warmiqa chay alangunawan bwilashpa, chay
dyablumanda mitikashpa, suq chuncha lugarman rirqan. Chay lugarpiqam Tayta Dyus
chay warmita kimsa wata y midyuta rin qaraq. *[Nuta: Chay dyablullam atun qoturshina
kashpa, maynimbis manchaypaq kulibrashinapis karqan.]* [15] Kanan chayta rikashpam, chay
manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa shiminmanda ancha achka yakuta sitakurqan,
suq rriyushina chay warmita apaptin, ch'uqashpa wañunambaq. [16] Piru chayshina
sitakuptinmi, chay warmipa ikimbi kaq allpa kich'akarqan chay achka yakuta chupashpa
chakichinambaq. Chayshinam chay warmitaqa washarqan. [17] Chayta rikashpaqam, chay
manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa ancha piñakurqan. Chaymi rirqan chay warmipa
mirayningunawan pilyaq. Chaqa chay mirayningunaqam Tayta Dyus kamachikushqanda,
Churin Jisukristu yach'achikushqanda ancha allita kasushpa kawsanllapa. ⌞ [18] Kanan chay
atun qotur layam ch'ayarqan mar yakupa manyambi. ⌟

13

Jwanmi ishkay manchaypaq animal layata rikarqan

[1] Noqa Jwanmi musqoypishina chay mar yakupa manyambi shayashpa, suq laya
manchaypaq animalta rikarqani, chay yakupa ukunmanda lluqshiptin. Chay man-
chaypaq animal layapismi syiti umayuq dyis waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam
kurunayuqkuna karqanllapa. Chay umangunapiqam mana baliq shutikunata iskibr-
ishqa karqan, Dyusta burlashpa. [2] Chay rikashqay animalqam suq tigri laya karqan.
Ch'akingunaqam usupa ch'akingunashina karqan. Shiminqam liyumba shiminshina
karqan. Chayshina chay animal mar yakumanda lluqshiptinmi, chay atun qotur laya
dyablu payta numbrarqan, ancha pudirniyuq awturidar kanambaq, trunumbi tiyashpa,
rrimplasun kamachikunambaq. [3] Chay tigri laya animalpa syiti umangunamanda suqn-
inmi ancha chuqridu wañunambaqna karqan. Piru chay chuqriqam allinyashqana.
Chaymi chay tigri laya animal kawsamushqata rikashpa, kay mundupi yumbay tiyaqkuna
ancha ispantashpa, paytana kasushpa kawsarqanllapa. [4] Kanan chay kasuqkunaqam chay
atun qotur layata ancha adurarqanllapa, chay tigri laya animalta numbrashqanrayku.
Chay animaltapismi ancha adurashpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis payshinaqa jwirsayuqchu. Manam pipis paytaqa atinchu binsiyta,
nishpa.

[5] Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay tigri laya animal ancha alabakashpa, Dyusta
ancha kuntrashpa rimanambaq. Dijarqambismi, 42 killakunapaq yumbay runata, warmita
kamachinambaq. [6] Chayshina dijaptinmi, chay tigri layaqa Tayta Dyusta ancha kun-
trashpa, musyarqan. Chayshina musyashpaqam, Tayta Dyuspa shutinda, Dyuspa adurana
wasinda, syilupi yumbay tiyaqkunatapis ancha maldisyarqan. [7] Chayshina maldisyaptim-
bismi, Tayta Dyusqa dijarqan, kriyiq masinchiqkunata maqanambaq binsinangaman. Di-
jarqambismi yumbay kastakunata, yumbay atun ayllukunata, yumbay laya rimaykunapi
rimaqkunata, yumbay nasyungunapi tiyaqkunata kamachinambaq. [8] Kanan kay mundupi

yaqqa yumbay tiyaqkunam chay tigri laya animalta rinllapa aduraq. Piru wakin runakuna, warmikunaqam paytaqa mana rinllapachu aduraq. Chaqa Tayta Dyusqam manaraq kay pachata rurashpa, paykunapa shutingunata Churimba librumbi iskibrishqa karqan, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa. Chay Churinllam Dyuspa Uñambis shutin. Paytaqam runakuna wanchishqallapa karqan.

[9] Chayri qamkuna yumbay rinriyuqkunaqa kay nishushqayllapata allita uyawayllapa. [10] Chay karsilakuq runakunatam rinllapa karsilaq. Chay atun kuchilluwan wanchikuqkunatam atun kuchilluwan rinllapa wanchiq. Chayri Dyuspi kriyiqkuna ancha padisishpapis, paypilla mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa.

[11] Chaymandaqam musqoypishina rikarqay suq laya manchaypaq animalta uku allpamanda lluqshiqta. Chay animal layaqam ishkay taksha waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam suq taksha karnirupa waqranshina karqan. Piru chay waqrayuq animalqam rimarqan suq atun qotur laya animalshina. [12] Chay allpamanda lluqshiq animalpismi ancha kamachikuq karqan. Chaqa chay tigri layapa rrimplasun kashpam, kay mundupi yumbay tiyaqkunata kamachirqan. Chaymi yumbayta adurachirqan chay allinyashqa chuqriyuq tigri layata. [13] Kanan chay suq animalmi manchaypaq milagrukunata rurarqan. Runakunapa ñawpambim ninata ishkichimurqan anaq altumanda kay allpaman. [14] Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay milagrukunata chay tigri laya animalpa ñawpambi rurashpa, kay mundupi tiyaqkunata ingañanambaq. Chayshina ingañashpaqam kamachirqan, suq amitu layata rurananllapa chay tigri layapa rritratunwan, chayshina chay allinyashqa chuqriyuq animalta aduranllapa. [15] Chay amitu layata ruraptinllapaqam, Dyus dijarqan, chay animal ishkay taksha waqrayuqta, chay amitu layata kawsachishpa, rimachinambaq. Kanan chay amitu laya yumbay payta mana aduraqkunatam atirqan wanchichiyta. [16] Chaymandaqam chay animal ishkay taksha waqrayuqqa kamachirqan, yumbay runata warmita allin ladu makimbi ichu urkumbi siñalananllapa: kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata, qellayniyuqkunata, mana nimayuqkunata, randishqa kriyadukunata, mana kriyadu kaqkunatapis. [17] Chay mana siñalniyuq kaqkunaqam mana atirqanllapachu ni randiyta ni randikuyta. Chay siñalqam karqan chay tigri laya animalpa shutinwan ichu shutimba numirunwan.

[18] Qamkuna kayta intyindinaykiqa yach'ayniyuqkuna kayllapa. Chay shutimba numirungunapi allita yuyashpam, atingillapa yach'ayta chay shutimba litrangunatapis. Chaqa chay animal layapa chay numirunqam suq runapa shutimbaq niwanchiqllapa. Chay numirunqam 666.

[Nuta: Grigu rimaypim litrakuna balirqan numirukunashina. Chaymi litrakunawan yuparqanllapa.]

14

Dyuspi 144.000 kriyiqkunaqam mushuq imnuta rinllapa kantaq

[1] Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay Dyuspa Uñanda Siyun lumapa sawambi shayaykaqta. Paywanmi pulla karqan 144.000 paypi kriyiqkuna. Paykunapa urkungunapim chay Uñapa shutinda, Tayta Dyuspa shutinda iskibrishqallapa karqan. [2] Chaymandaqam kay pachapi kashpa, syilupi ancha jwirtita kunyaqta uyarqay. Chay kunyaqqam achka rriyu kunyaykaqshina ichu ancha jwirti truwinushina ichu ancha achka runakuna arpangunata waqachiykaqshina ancha jwirtita kunyarqan. [3] Jisukristupi chay 144.000 kriyiqkunaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24 ansyanukunapa ñawpambi shayashpa, suq mushuq imnuta kantarqanllapa. Chay kantashqandaqam mana pipis atirqanchu kantayta. Chaqa kay mundupi yumbay tiyaqkunamanda, chay 144.000 washadukunallam chay mushuq imnutaqa yach'arqanllapa kantayta. [4] Yumbay chay kantaqkunaqam warmikunawanqa mana uchataqa rurashqallapachu karqan. Ashwanmi Dyuspa Uñan mayman riptimbis, payta siginllapa. Chaymi kay mundupi tiyaqkunamanda

paykuna washadu kashpa, puntata Dyuspa ñawpanman ch'ayarqanllapa. Chaymi paykunaqa tarpukushqanchiqmanda punta ufrinda qoshqanchiqshina karqanllapa Tayta Dyuspaq, Uñambaqpis. 5 Chaqa paykunaqam mana yach'anllapachu llullakunata rimaytaqa. Chaymi paykunataqa mana ni pipis atinchu shimbiyta Tayta Dyuspa ñawpambiqa.

Kimsa anjilkunam rinllapa yach'achikuq

6 Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay suq anjilta anaq syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chay anjilqam listu karqan, Tayta Dyuspa mana nunka ushyakaq nutisyanda yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, yumbay kastakunata, tukuy laya rimaypi rimaqkunata, yumbay llaqtapi tiyaqkunata yach'achinambaq. 7 Chay anjilqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ch'ayamushqanam uras Tayta Dyus yumbayta jusganambaq. Payqam syiluta, kay pachata, mar yakuta, pukyukunata rurashqa. Chayri payta ancha rrispitashpa, alabayllapa, nishpa.

8 Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq anjil shamushpa ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay ancha atun Babiluña llaqtaqam chingashqana, kay mundupi yumbay tiyaqkunata inkitashqanrayku, uchakunata ruranambaqllapa! Chaqa paykunatam uchangunawan binuwanshina inkitarqan, mach'ashqashina, paywan tukuy laya uchata ruranambaqllapa.

9 Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq tirsir anjil shamushpa, ancha jwirtita nirqan:

—Tayta Dyusqam ancha rin piñakuq chay tigri laya animalta aduraqkunawan, chay animalpa rritratunda aduraqkunawan, chay animalpa siñalninda urkumbi ichu makimbi ch'askiqkunawan. 10 Chaymi yumbay paykunataqa ancha jwirtita rin kastigaq ninapi chay asufripi rupachishpa anjilningunapa ñawpambi, chay Uñamba ñawpambipis. 11 Chayshinam chay ninapi tukuy tyimpu rinllapa padisiq. Qondaynimbismi mana nunka rinchu ushyakaq. Chaqa chay animal layata, chay rritratunda aduraqkunaqam punchawnindin, tutapnindin mana samashpachu, rinllapa padisiq, chay animal layapa siñalninda ch'askishqanllaparayku. 12 Chayri chaykunata yach'ashpa, Dyuspa wambranguna kashpa, pay kamachikushqanda allita kasushpa, Jisukristupi mana shaykuq yuyakushpa, kawsayllapa, nishpa.

13 Chaymandaqam noqa Jwanqa uyarqay suq rimaqta syilumanda kayshina niwaptin:

—Kay nishushqaykunata iskibriy: "Tayta Dyusmi ancha rin yanapaq Jisukristupi kriyishpa wañuqkunata. Chaymi kananmandapacha anchana rinllapa kushikuq", nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritumbismi niwarqan:

—Allibmi chay nishushqanqa rin kaq. Chaqa Dyusta kasushpa wañuqkunaqam yumbay chay ñakashqanmandaqa rinna samaq. Kanan Tayta Dyusqam mana nunka rinchu qonqaq chay tukuy ima rurashqandaqa.

Tayta Dyusmi anjilningunawan mana alli ruraqkunata rin kastigaq

14 Chaymandaqam suq yuraq pukutaypa sawambi rikarqay suq runashina tiyaykaqta. Paypa umambim urumanda kuruna karqan. Makimbiqam suq ancha allin ichuna karqan. 15 Chaymandaqam suq anjil Dyuspa adurana wasinmanda lluqshishpa, chay pukutaypa sawambi tiyaykaqta ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ura pachapi tiyaqkunaqam listuna syiganaykipaq. Chayri ichunaykiwan riyna paykunata kuchuq, nishpa.

16 Chayshina chay anjil niptinmi, chay pukutaypa sawambi tiyaqqa chay atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata syigarqan.

17 Chaymandaqam Dyuspa adurana wasin anaq syilupi kaqmanda suq anjil lluqshirqan. Chay anjilpismi ancha allin ichunata apamurqan. 18 Chaymandaqam chay pata altarmanda suq anjil shamurqan. Chay anjilqam ninata kwidaq karqan. Payqam chay ichunayuq anjilta ancha jwirtita nirqan:

—Qambisri chay allin ichunaykiwan ura pachapi tiyaqkunata syigay. Chaqa ubaspa puqoyninshinam listuna kuchunayki.

[19] Chayshina chay anjil niptinmi, chay suq anjilpis atun ichunanwan kay pachapi
tiyaqkunata ubaspa puqoynindashina kuchurqan. Chayshina paykunata kuchushpaqam,
wichurqan suq atun pusuman, chaypi ubaspa yakundashina yawarninda qapinambaq.
Chay kumparasyunmi munan niyta: Tayta Dyusmi chay uchayuqkunawan piñakushpa,
ancha jwirtita rin kastigaq, nishpa. [20] Chay atun pusuqam chay llaqtapa sawambi karqan.
Kanan chay uchayuqkunata chay pusupi qapishpashina kastigaptinllapaqam, yawarninl-
lapaqa 300 kilumitrusta kurrirqan. Chaqa bistyapa shiminmi altukaman ch'ayarqan.

15

Dyuspa syiti anjilningunam syiti disgrasyakunawan rinllapa kastigakuq

[1] Noqa Jwanmi chay musqoypishina anaq syilupi suq ancha manchaypaq siñata rikar-
qay. Chaqa syiti anjilkuna syilupi kaqkunam yumbay uchayuqkunata syiti disgrasyaku-
nawan listu karqanllapa kastiganambaq. Chayshina kastigashpaqam, Tayta Dyusqa
manana mastaqa rinchu piñakuq chay uchayuqkunawanqa.
[2] Chaymandaqam suq pambapi rikarqay suq yakuyuq ispijutashina ninawan taql-
luduta llipyaykaqtashina. Chay llipyaykaq pambapa manyambiqam achka runakuna,
warmikuna shayaykarqanllapa. Tayta Dyusmi paykunata arpakunata qoshqa karqan.
Chaqa paykunaqam mana adurashqallapachu karqan chay tigri laya animalta ni chay
animalpa rritratunda. Manam ni ch'askishqallapachu karqan chay animalpa siñalninda ni
numirunda. [3] Chay arpayuqkunaqam Dyusta sirbiq Muysispa imnunda, Dyuspa Uñamba
imnunda kantashpa, kayshina alabarqanllapa:

¡Ancha pudirniyuq Taytitu Dyus, tukuy ima rurashqaykim ancha manchaypaq, ancha
shumaqkuna! Qamqam ancha allin kashpa, allip kaqtalla rimangi. Kanan yumbay
nasyumbi tiyaqkunapa ancha allin kamachikuqninmi kangi.

[4] Chaymi yumbay runakuna, warmikuna ancha rrispitashushpa, rinllapa alabashuq.
Chaqa qamllam ancha allin mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha
allita rurashqaykita rikashpa, yumbay nasyumbi tiyaqkuna shamushpa, rinllapa
adurashuq, nishpa.

[5] Chaymandaqam rikarqay anaq syilupi Tayta Dyuspa karpamanda adurana wasimba
Ancha Santisimu Kwartun kich'akashqata. [6] Chay kwartumandaqam chay syiti kasti-
gakuq anjilkuna lluqshirqanllapa. Paykunaqam ancha llipyaykaq yuraq mudanayuq
karqanllapa. Kanan pichunllapapiqam urumanda kaq wach'ukuta rurakushqallapa kar-
qan. [7] Chaymandaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin chay syiti
anjilkunata suqta suqta qorqan urumanda kaq kupakunata. Chaqa Tayta Dyus tukuy
tyimpu kawsaqmi uchayuqkunawan piñakushpa, chay kupakunata syiti ancha jwirti
kastigukunawan undachishqa karqan. [8] Chaymandaqam Tayta Dyus ancha llipyaptin,
ancha pudirniyuq kaptin, chay adurana wasin qondaywan undarqan. Chaymi mana pipis
atirqanchu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, chay syiti anjilkuna chay syiti
kastigukunata ushyanangaman.

16

Chay syiti anjilkunam kupakunamanda kastigukunata rinllapa ich'aq

[1] Chaymandaqam chay musqoypishina suq rimaqta uyarqay, Dyuspa adurana wasin-
manda chay syiti kastigakuq anjilkunata jwirtita niptin:

—Riyllapa, chay kupakunapi kaqta ura pachaman ich'aq. Chaqa chaykunawanmi Tayta
Dyus chay uchayuqkunata ancha rin kastigaq, nishpa.

[2] Chayshina niptinmi, chay syiti anjilkunamanda punta anjilqa kupanmanda Tayta
Dyuspa kastigunda ich'arqan kay pachaman. Chayshina ich'aptinmi, chay tigri laya ani-
malpa siñalninda ch'askiqkunapa kwirpumbi chuqrikuna rikakurqan. Chaqa paykunaqam
chay animal layapa rritratunda adurashqallapa karqan. Chaymi ancha padisirqanllapa.

[3] Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sigundu anjil kupanmanda suq kastiguta
ich'arqan mar yakupa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay mar yakuqa wañushqapa

yawarninshina tikrakarqan. Chaymi yumbay animal chay yakupi kawsaqkunaqa limpu
wañurqanllapa.
4 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda tirsir anjilqa kupanmanda suq kastiguta
ich'arqan rriyukunaman, pukyukunaman. Chayshina ich'aptinmi, yumbay mishki
yakukuna yawar layapaq tikrakarqan. 5 Chayshina kastigaptinmi, uyarqay suq anjil
yakukunata kwidaqta kayshina Tayta Dyusta niptin:
—Tayta Dyusitu, qamllam ancha allin, mana nima uchayuqchu kangi. Manam nunka
nasishpachu, tukuy tyimpupaq kawsangi. Chay uchayuqkunata kastigashpam, ancha
allin justisyata rurashqa kangi. 6 Chaqa chay uchayuqkunaqam qamba wambraykikunapa
yawarninda ich'ashpa, qambaq rimaqkunapa yawarninda ich'ashpa, wanchirqanllapa.
Chaymi kananqa chay wanchikuqkunata chay yaku yawarpaq tikrashqaykita upyachishqa
kangi. Chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.
7 Chayshina chay anjil niptinmi, uyarqay chay pata altarmanda suq rimaq kayshina
niqta:
—¡Ariri, ancha pudirniyuq Taytitu Dyusitu! Chay ancha uchayuqkunata chayshina
kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.
8 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kwartu anjilqa kupanmanda suq kastiguta
ich'arqan rupaypa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, rupayqa ancha jwirtita ru-
payashpa, chay uchayuqkunata ancha rupachirqan. 9 Chayshina ancha rupachiptimbismi,
paykunaqa mana munarqanllapachu uchangunata dijayta. Tayta Dyustaqam mana nimat-
apis munarqanllapachu alabayta. Ashwanmi chay disgrasyakunawan kastigashqanrayku,
Dyusta masta maldisyarqanllapa.
10 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kintu anjilqa kupanmanda kastiguta
ich'arqan chay tigri laya animal tiyaykashqanman. Chayshina ich'aptinmi, chay animalta
aduraqkunapa nasyunningunapi limpu tutayarqan. Chaymi chay animalta aduraqku-
naqa chay nanaykunawan ancha padisishpa, qallungunata kanirqanllapa. 11 Chayshina
ancha padisishpapismi, uchangunata mana nimatapis dijarqanllapachu. Ashwanmi
mana allikunata rurashpa, Tayta Dyusta ancha maldisyarqanllapa, chay nanaykunawan,
puqrukunawambis kastigashqanrayku.
12 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sistu anjilqa kupanmanda kastiguta
ich'arqan chay ancha atun rriyu Iwfratispa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay atun
rriyuqa limpu chakirqan, chay achka gubyirnukuna suldadungunawan rupay lluqshimu-
nan ladumanda shamushpa, chay rriyuta das pasananllapa.
13 Chaymandaqam rikarqay chay atun chupika qotur layapa shiminmanda suq sapu
laya dyablu lluqshiptin. Chay tigri laya animalpa shiminmandapismi suq sapu laya
dyablu lluqshirqan. Chay ishkay waqrayuq animalpa shiminmandapismi suq sapu laya
dyablu lluqshirqan. Chay waqrayuq animalmi Dyuspaq rimaq tukuqpis karqan. 14 Chay
kimsa sapu laya dyablukunaqam manchaypaq milagrukunata rurarqanllapa. Kanan
rirqanllapam yumbay nasyungunaman, gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaq,
jwisyu diyapi Tayta Dyus ancha pudirniyuqwan pilyananllapa.
15 Chayshina rikashpaqam, uyarqay Jisukristuta, kayshina niqta:
—Allita uyawayllapa. Mana pipis yuyashqan uraspim suq ladrunshina qonqaylla rini
shamuriq. Chaymi kwidakashpa, allita rurashpa shuyawashpaqa, ringillapa kushikuq.
Piru chay mana kasuwaqkunaqam mana mudanayuqshina rinllapa penqakuq. Chaqa
yumbaypa ñawpambim siprallashina kashpa, ancha rinllapa penqakuq, nishpa.
16 Chaymandaqam chay kimsa dyablukuna kay pachapa yumbay gubyirnungunata tukuy
suldadundinda suq lugarpi tandarqanllapa. Chay lugarqam ibriyu rimaypi Armajidun
shutin.
17 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda chay ultimu anjilqa anaq altumandapacha
kupanmanda ultimu kastiguta wayraman ich'arqan. Chayshina ich'aptinmi, uyarqay suq
rimaqta Dyuspa adurana wasimba trununmanda ancha jwirtita kayshina niptin:
—Kaywanmi yumbay kastigukunata rinina ushyaq, nishpa.

[18] Chayshina niptinmi, ancha achka rrilampagukuna llipyarqan. Lanyakunapismi
ancha kunyarqan. Kanan kay pachapismi ancha kuyurqan. Runakuna kay pachapi
kashqanmandapacham mana nunka chayshinaqa kuyushqachu karqan. [19] Chayshina kay
pacha ancha jwirtita kuyuptinqam, chay atun llaqta Babiluña kimsa lugarpaq partikashpa,
ancha dañakarqan. Kay pachapa yumbay atun llaqtangunapi wasikunam bulakarqanllapa.
Chaqa Tayta Dyusqam chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunapa uchangunataqa mana qonqar-
qanchu. Chaymi ancha piñakushpa, paykunataqa ancha kastigarqan. [20] Chayshina kay
pacha ancha kuyuptinmi, mar yakupa ch'awpimbi isla allpakuna kaq limpu chingarqan.
Qaqakunapismi bulakashpa, limpu chingarqanllapa. [21] Kanan syilumandam runakunapa,
warmikunapa sawanman ancha atun manchaypaq granisukuna ishkimurqan. Chay
granisukunaqam asta 40 kilus llasharqan. Chayshina Tayta Dyus ancha jwirtita kasti-
gashqanraykum, chay uchayuqkunaqa payta ancha maldisyarqanllapa.

17

Suq llaqtam ancha uchayuq bandulira warmishina rin kaq

[1] Chay syiti anjilkunaqa kupangunamanda kastigukunata ich'ashpa ushyashpaqam,
suqnin shamushpa, noqa Jwanda kayshina niwarqan:

—Shamuy kayman rikachishunaqpaq suq ancha bandulira warmita. Chay warmiqam
munan niyta suq atun llaqtapaq. Chay llaqtaqam achka rriyukunapa manyangunapi
kidan. Piru Tayta Dyusqam chay llaqtapi tiyaqkunata ancha rin kastigaq. [2] Chaqa
chay llaqtapi tiyaqkunaqam suq bandulira warmishina inkitashpa, animachishqallapa
kay mundupa gubyirnungunata, paykunawan tukuy laya uchakunata ruranan llapa
mach'ashqa runakunashina, nishpa.

[3] Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun masta rikachiwarqan. Chaymi chay musqoyp-
ishina chay anjil suq chuncha lugarman apawaptin, rikarqay suq warmita suq chupika
animal layapi muntakushqata. Chay animal layaqam syiti umayuq, dyis waqrayuq
karqan. Kanan tukuy kwirpumbim Tayta Dyusta musyanan shutikuna iskibridu karqan.
[4] Chay bandulira warmim mudakushqa karqan suq mudana muraduwan chupikata.
Allichakashqam karqambis uruwan, ch'aniyuq llipyaykaq rumikunawan, ch'aniyuq per-
laskunawan. Makimbiqam karqan suq kupa urumanda kaq. Chay kupandaqam mil-
lanaypaq kusaskunawan undachishqa karqan. Chay millanaypaq kusaskunaqam munan
niyta, chay warmim achka runayuq kashqa. Ancha fiyu uchakunatam rurashqa, nishpa.
[5] Chay warmipa urkumbiqam suq shuti mana intyindiypaq karqan. Chay shutinqam
kayshina munan niyta: "Noqaqam chay ancha kamachikuq Babiluña llaqta kani. Chaqa
yumbay bandulirakunapa, yumbay ucha ruraqkunapa mamanshinam kani", nishpa.
[6] Chaymandaqam noqaqa allita rikashpa yach'arqay: Chay warmiqam Dyuspi kriyiqku-
nata ch'iqnishpa wanchishqa karqan, paykuna Jisukristupaq yach'achikushqanrayku,
nishpa. Chaqa chayshina yawarninda ich'ashpa wanchishpaqam, ancha kushikurqan suq
mach'ashqa warmishina. Chaymi noqaqa ancha ispantashqata kidarqay. [7] Chaymi chay
anjilqa tapuwarqan:

—¿Imaraykutaq ancha ispantashqa kangi? Noqam rini nishuq, pim chay warmiqa,
imam munan niyta chay warmita apaq syiti umayuq dyis waqrayuq animalqa, nishpa.
[8] Chay tigri laya animalqam unay tyimpupi kawsarqan. Piru chaymandaqam manana
kawsarqanchu. Piru suq diya kawsamushpa, manaraq tukuy tyimpupaq chingashpa
chay manchaypaq talalanmanda suq tyimpupaq rin lluqshimuq. Chaymi Dyuspi mana
kriyiqkunaqa chay animalta rikashpa, ancha ispantashpa, payta rinllapa aduraq. Chaqa
Dyuspa librumbiqam paykunapa shutingunaqa mana iskibriduchu karqan kay munduta
rurashqan diyamandapacha.

[9] 'Allita yuyayllapa, kaykunatapis intyindinaykipaq. Chay manchaypaq animalpa syiti
umangunaqam munan niyta chay atun llaqtapa syiti lumanguna. Chaqa chay bandulira
warmishina llaqtaqam chay syiti lumakunapi kidan. [10] Kanan chay kikin syiti uman-
gunallam munan niyta syiti gubyirnukunapis. Chay syiti gubyirnumandaqam sinkuqa

suqnin suqnin kamachikushpa, wañushqana. Kananqam kamachikuykan yaqqa chay
ultimu gubyirnuna. Chaymandaqam chay ultimu gubyirnuqa suq tyimpitupaqllana rin
kamachikuqqa. 11 Chaymandaqam chay warmita apaq chupika animalqa kawsamushpa,
suq uktabu gubyirnu rin kaq. Piru payqam manaraq chay punta bwilta wañushpaqa, chay
syiti gubyirnukunamanda suqnin karqan. Chayshina chay chupika animal laya ultimu
gubyirnu kamachikuykashpam rin chingaq.
12 'Chay chupika animalpa dyis waqranguna rikashqaykiqam munan niyta dyis gubyir-
nukuna. Paykunaqam manaraq kamachikunllapachu. Piru suq diyam chay dyis gubyir-
nukunaqa chay chupika animal layawan pulla suq tyimpitupaqlla rinllapa kamachikuq.
13 Chay dyis gubyirnukunaqam suq yuyayniyuqlla kashpa, tukuy imapi chay chupika
animal layata kasushpa, 14 Dyuspa Uñanwan rinllapa pilyaq. Piru chay Uñaqam yumbay
kamachikuqkunapa kamachikuqnin, yumbay gubyirnukunapa gubyirnun. Chaymi payqa
chay chupika animal layata, chay dyis gubyirnukunata rin binsiq. Kanan chay Uñawan
kaqkunataqam Tayta Dyus kikin akrashpa qayarqan. Chaymi mana shaykuq chay Uñata
kasunllapa.
15 Chay anjilqam niwarqambis:
—Chay bandulira warmi laya llaqtataqam rikarqayki achka rriyukunapa manyangunapi
kaqta, ¿manachu? Chay achka rriyukunaqam munan niyta ancha achka llaqtakuna, achka
kastakuna, achka nasyumbi tiyaqkuna, kadunu rimaynimbi rimaqkuna. 16 Chay chupika
animal laya chay dyis gubyirnukunawan chay bandulira warmi laya llaqtata rinllapa
ch'iqniq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunata maqashpa, wanchishpa, tukuy imangunata
qoch'ishpa, wasingunata rupachishpa, aychanda mikushpa, tullundallana rinllapa dijaq.
17 Chaqa Tayta Dyusmi pay munashqanda chay dyis gubyirnukunata rin yuyachiq. Chaymi
paykunaqa suq yuyayniyuqlla kashpa, chay chupika animal layatalla kasushpa, tukuy
imapi rinllapa yanapaq. Chayshinam rinllapa ruraq Tayta Dyus nishqanda kumplinanga-
man. 18 Kanan chay rikashqayki bandulira warmiqam munan niyta chay atun llaqta. Chaqa
chay llaqtapa gubyirnunmi kay mundupa yumbay gubyirnungunata kamachin, nishpa.

18

Chay Babiluña llaqtaqam rin chingaq

1 Tukuy chaykunata uyashpaqam, noqa Jwan suq ancha pudirniyuq anjilta rikar-
qani syilumanda shamuykaqta. Payqam ancha llipyashpa, yumbay kay pachata ancha
achikcharqan. 2 Kanan payqam ancha jwirtita kayshina nirqan:
—¡Chay atun llaqta Babiluñaqam chingashqana! ¡Rikay, bulakashqanám! Kanan
chay llaqtapiqam tukuy laya dyablukuna yaykushpa tiyaykan. Achka ch'iqnishqa mil-
lanaypaq pishqokunapismi chaypi tiyaykanllapa. 3 Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam
kwirpunguna munashqandalla rurashpa kawsarqanllapa. Chaymi limpuna chingashqa.
Chaqa paykunaqam yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitarqanllapa, uchakunata ru-
rananllapa. Suq bandulira warmishinam chay nasyungunapa yumbay gubyirnunda
inkitarqanllapa, mach'ashqa runakunashina tukuy laya uchata ruranambaqllapa. Kay
mundupi randikuqkunapismi chay Babiluñapi tiyaqkunata tukuy ima munashqangunata
randichishpa, achka qellayta ganaqllapa.
4 Chaymandaqam uyarqani suq rimaqta, syilumanda kayshina niptin:
—Qamkuna wambraykunaqa, chay Babiluña llaqtamanda lluqshiyllapa, ama uchata
ruranaykillapa paykunashina. Chaqa manam munanichu qamkunatapis kastigashuytaqa.
5 Chaqa chay llaqtapi tiyaqkuna ancha uchata ruraptinllapam, chay uchangunaqa ancha
achkayashpa syilukamanna ch'ayashqashina. Chaymi Tayta Dyusqa manana masta ag-
wantashpachu, paykunataqa ancha rin kastigaq. 6 Chay llaqtapi tiyaqkunaqam suqkunata
ancha padisichishqa. Chayri chay padisichishqan kaqmandaqa ashwan ishkay tantu
masta paykunataqa kastigayllapa. 7 Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam tukuy ima
munashqanda rurashpa, randishpa, ancha alabakashpa, kayshina ninllapa: "Kaypim
ancha kamachikuq gubyirnushina tiyaykanillapa. Chaqa manam nimapipis suq pubri

biyudashinaqa kanillapachu. Chaymi mana nunka rinillapachu llakiq suq biyudashinaqa”,
nishpa. Chayri chayshina ancha alabakaptinllapa, ancha llakichishpa, padisichiyllapa
chay Babiluñapi tiyaqkunataqa. 8 Chaqa Tayta Dyusllam ancha pudirniyuq gubyirnuqa.
Chaymi chay Babiluñapi yumbay tiyaqkunata qonqaylla suq diyapilla rin kastigaq pla-
gakunawan, qeshyaykunawan, ambrunakunawan, wañuykunawan. Chaymandaqam chay
atun llaqtata rupachishpa, limpu rin chingachiq.

9 Chayshina chay rimaq niptinmi, chay Babiluña llaqtaqa ancha rupashpa rin qondaq.
Chaymi kay mundupa achka nasyunningunapa gubyirnunguna chayta rikashpa, ancha
llakishpa, kunyalla rinllapa waqaq. Chaqa chay gubyirnukunaqam chay llaqtapi tiyaqku-
nawan ancha uchata rurashpa, bwina bidata pasashqallapa karqan. 10 Chaymi chay Ba-
biluña rupashpa, qondaptinqa, chay gubyirnukunaqa chay kastiguta ancha manchashpa,
karupilla shayashpa, rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay kamachikuq babiluñanukunam ancha padisiykanllapa. Chaqa
suq rratupillam qonqaylla kastigunqa ch'ayamushqa, nishpa.

11 Kay mundupi randikuqkunapismi chayta rikashpaqa, ancha llakishpa rinllapa waqaq,
manana ni pipis kaptin chay achka kusasningunata randinanllapa. 12 Chaqa chay atun
llaqtapi tiyaqkunaqam randishqallapa karqan uruta, qellayta, ch'aniyuq llipyaykaq ru-
mikunata, perlas rumikunata, allin linu traputa, sida traputa, chupika trapukunata,
muradu trapukunata, mishki mutkina qerukunata. Randiqllapapismi ilifantipa atun
kirungunamanda tukuy ima rurashqangunata, ch'aniyuq qerukunamanda, brunsimanda,
jirrumanda, chay shumaq marmul rumimanda rurashqangunatapis. 13 Randiqllapapismi
kanilata, mikuna mishkichaqkunata, insinsyuta, mirrata, ancha mishki mutkina asiytiku-
nata, binuta, asiytita, triguta, trigumanda mas allin ñutu mach'kata, wakakunata,
wishakunata, bistyakunata, chutana karrukunata. Runakunata, warmikunatapismi
randiqllapa, paykunapaq trabajananllapa. 14 Kanan chay randikuqkunaqam chay ru-
paykaq llaqtapaqqa rinllapa niq:

—Chay llaqtapiqam manana kanchu chay ancha ch'aniyuq kusaskunaqa. Chaqa tukuy
chay llipyaykaq kusasningunaqam tukuy tyimpupaqna chingashqa, nishpa.

15 Chay randikuqkunaqam chay atun llaqtapi tiyaqkunata randichishpaqa, ancha achka
qellayta ganashqallapa karqan. Chaymi rikashpa chay llaqta rupaykaptinqa, manchashpa,
karupilla kidashpa, ancha llakishpa, waqashpa 16 kayshina rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay atun llaqtaqam rupaykanna. Waqpi tiyaqkunaqam ch'aniyuq
linu trapumanda mudanayuqkuna karqanllapa. Chay ch'aniyuq chupika ichu muradu
mudanangunatam rurakurqanllapa. Paykunaqam allichakarqan uruwan, ch'aniyuq
llipyaykaq rumikunawan, perlas rumikunawan. 17 ¡Piru kananqam tukuy chay ch'aniyuq
kusasningunaqa suq urapilla ushyakarqan! nishpa.

Chayshina rupaptinmi, yakupi puriq barkukunapa yumbay kamachikuqnin, tukuy
yanapakuqninwan, chay pasajirungunawan, barkukunapi yumbay trabajaqkunapis chay
rupaykaq llaqtata rikashpa, karupillana kidarqanllapa. 18 Chaymandaqam chay atun llaqta
rupashpa qondaptinqa, rikashpa, qayach'akushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam ni suq llaqta chay ancha baliq ancha atun llaqtashinaqa kashqachu.

19 Chayshina nishpa, ancha llakishpam, umanllapaman allpata rurarqanllapa. Chay-
mandaqam ancha waqashpa, qayach'akushpa, ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay ancha baliq atun llaqtaqam rupashqana. Noqaykuna yakupi
puriq barkuyuqkunam tukuy laya kusaskunata chay llaqtapiqa randikushpa, ancha
qellayniyuqkuna kidarqayllapa. ¡Piru kananqam chay atun llaqtaqa suq urapilla tukuy
imandin chingashqana! nishpa.

20 Piru qamkuna syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikuyllapa chay llaqta rupashqanrayku.
Qamkuna apustulkuna, Dyuspaq rimaqkuna, Dyuspa yumbay wambranguna kushikuyl-
lapa. Chaqa Tayta Dyusqam allin justisyata rurashpa, paykunataqa kastigashqana,
qamkunata ancha qesachashushqanrayku.

[21] Chaymandaqam suq ancha pudirniyuq anjilqa suq mulinu laya atun rumita piskashpa,
chay mar yakuman wichukushpa, kayshina nirqan:
—Chay atun wichukushqay rumitashinam Tayta Dyusqa chay atun Babiluña llaqtata
das rin chingachiq. Chayshina chingachiptinmi, manana ni pipis nunka rikanqanachu.
[22] Mananam ni pipis chay llaqtapa kallingunapiqa ni arpakunata ni flawtakunata ni kurni-
takunata waqachinqachu. Kanan mananam nima laya trabajaqkuna kanqanachu. Manana
ni pipis uyanqanachu kutakushpa kunyachiptinllapa rumitaqa. [23] Chay llaqtamanda
randikuqkunam yumbay randikuqkunamanda mas kamachikuq, mas qellayniyuqkuna
karqanllapa. Kay mundupi yumbay tiyaqkunatam brujiyashpa, ingañarqanllapa. Chaymi
chay llaqtapiqam manana ni suq micha achikchakunqachu ni suq kasamyintu kanqachu.
Mananam nunka rinllapachu uyaq kasamyintupi kushikuqkunataqa.
[24] Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam Dyuspaq achka rimaqkunata, paypi suq kriy-
iqkunatapis wanchirqanllapa. Chayshinam kay mundupi tukuy maypi suqkunatapis
wanchirqanllapa. (Chaymi Tayta Dyusqa chay llaqtapi tiyaqkunata qonqaylla rin chin-
gachiq.)

19

[1-2] Chaymandaqam noqa Jwan uyarqay ancha achka rimaqkunata syilupi jwirtita Tayta
Dyusta kayshina alabaptinllapa:

¡Biba Tayta Dyusninchiq! Payqam allip kaqta yach'ashpa, chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunata ancha allita jusgashpa, kastigashqa. Chaqa paykunaqam bandulira warmishina ancha achka runakunata, warmikunata animachishqallapa, uchakunata rurashpa, kawsananllapa. Tayta Dyusta kasuqkunatapismi wanchishqallapa. Chayraykum Tayta Dyus chay wanchikuqkunataqa ancha kastigashqa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! Chaqa paymi yumbay uchanchiqmanda washawashqa kanchiq. ¡Paymi ancha llipyaq, ancha kamachikuq pudirniyuq kashpa, tukuy imata atin rurayta! nishpa.

[3] Chaymandaqam mushuqmanda nirirqanllapa:
—¡Tayta Dyusta alabashunllapa! Chaqa chay llaqtata rupachiptinqam, tukuy tyimpu rin
miraq. Qondayninqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.
[4] Chayshina alabaptinllapam, chay 24 ansyanukuna chay ch'usku kamachikuq
kawsaqkunawan qonqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachirqanllapa. Kanan
Tayta Dyus trunumbi tiyaykaqtam adurashpa, kayshina alabarqanllapa:
—¡Biba! ¡Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa! nishpa.
[5] Chayshina alabaptinllapam, Dyuspa trununmanda suq rimaqta uyarqay, kayshina
niptin:

¡Ariri! ¡Tayta Dyusta yumbay kasuqkunaqa paytalla alabashunllapa! Kamachikuqkuna kashpa, mana kamachikuqkuna kashpapis, payta ancha rrispitashpa, alabashunllapa, nishpa.

Dyuspa Uñanmi rin kasaraq

[6] Chaymandaqam musqoypishina uyarqay ancha achka rimaqtashina. Paykunaqam
achka paqchakunashina ichu ancha jwirti lanyakunashina kunyashpa nirqanllapa:

¡Biba Tayta Dyus! Payqam ancha pudirniyuq Siñurninchiq kashpa, tukuy ima kaqta kamachiykanna.

[7] Chayri ancha kushikushpa, payta alabashunllapa. Chaqa Dyuspa Uñamba kasaranan diyam ch'ayamushqana. Paypa nubyanmi ancha shumaqta mudakushqana chay kasamyintu diyambaq.

[8] Chaqa Tayta Dyusqam chay nubyata pirmisuta qorqan, ancha finu linu trapumanda limpyu llipyaykaq yuraq mudanata rurakunambaq.

Chay ancha shumaq mudananqam munan niyta: Jisukristupi kriyiqkunam ancha shumaqta kawsashqallapa, nishpa.
[9] Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:

—Kaykunata iskibriy: “Chay Uñapa kasamyintu fyistanman kumbidashqakunaqam ancha kushikunqallapa”, nishpa.

Chaymandaqam kayshinapis niwarqan:

—Kikin Tayta Dyusmi chay nishushqayta allipta willashungi.

10 Chayshina chay anjil niwaptinmi, noqaqa paypa ñawpambi qonqorikurqay aduranaypaq. Piru payqam niwarqan:

—Amar adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina Dyusta kasuni. Manchu qamqa Dyusta kasuq masikikunawan mana shaykuq rurangillapa Jisukristu nishushqanda. Chayshinallam noqapis kasuni. Chayri Dyustalla aduray, nishpa.

Chaqa Jisukristu yach'achikushqanmi ancha animachiwanchiq, paypaq rimaqkunashina Dyus nishqanda yach'achikunanchiq.

Jwanmi musqoypishina rikarqan suq yuraq bistyapi muntakushqata

11 Chaymandaqam rikarqaypis anaq syiluta kich'akashqata. Kanan waqpim rikarqani suq yuraq bistyapi muntakushpa shamuykaqta. Payqam shutiq Ancha Kumplidur. Shutiqpismi Allipta Rimaq. Chaqa payqam ancha justu kashpa, Dyusta kuntraqkunata allita jusgashpa, paykunawan pilyan. 12 Kanan paypa ñawingunaqam nina miraykaqshina llipyarqan. Umambiqam achka kurunakuna karqan. Shutinmi pay kikimbi iskibridu karqan. Piru manam pipis yach'arqanchu: Imam munan niyta chay shutinqa, nishpa. Payllam yach'arqanqa. 13 Kanan mudananqam ancha yawar likidu karqan, (noqanchiqkunapaq wañushqanrayku). Paymi shutirqan: Tayta Dyuspa Rimaynin. 14 Chay Rimaynimba ikindam Dyuspa ancha achka suldadunguna yuraq bistyakunapi rirqanllapa. Paykunaqam ancha finu limpyu yuraq linumanda mudanayuqkuna karqanllapa. 15 Chay kamachikuqpa shiminmandam lluqshirqan suq ancha filudu atun kuchillu, chaywan yumbay nasyungunapi tiyaqkunata chuqrishpa kastiganambaq. Kanan yumbaymanda mas pudirniyuq kashpam, chay nasyungunapi kamachishpa, ancha rin rrispitachiq suq bara jirrumandashina kaqwan. Piñakushpa, Tayta Dyusta ch'iqniqkunatam rin sarruq chay ubaspa puqoyninda ch'akinwan sarrushpa qapiqshina. 16 Kanan chay kamachikuqpa sawa mudanambi ch'angambipismi kay shutinqa iskibridu karqan: “Yumbay gubyirnukunapa gubyirnunmi. Yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninmi”, nishpa.

17 Chaymandaqam rikarqay suq anjil rupaypa sawambi shayaykaqta. Chay anjilqam anaqpi bwilaq pishqokunata ancha jwirtita qayarqan:

—Shamuyllapa suq fyistapishina ancha achka aychata mikunaykillapa. (Chaqa Tayta Dyusmi yumbay payta kuntraqkunata rinna wanchiq.) 18 Chayri shamuyllapa achka laya runakunapa aychanda mikunaykillapa: gubyirnukunapa, kamachikuq suldadukunapa, jwirsayuq pilyaqkunapa, bistyakunapa, chay bistyakunata purichiqkunapa aychanda mikunaykillapa. Shamuyllapar randishqa kriyadukunapa, mana kriyadu kaqkunapa, kamachikuqkunapa, mana kamachikuqkunapa aychanda mikunaykillapa, nishpa.

19 Chaymandaqam rikarqay chay manchaypaq tigri laya animal kay mundupa gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaptin. Paykunaqam rirqan pilyaq chay yuraq bistyapi muntakushqawan, suldadungunawan. 20 Piru pilyashpaqam, chay yuraq bistyapi muntakushqa binsishpa, prisurqan chay manchaypaq tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqtapis. Chaqa chay rimaq tukuqqam chay tigri layapa ñawpambi milagrukunata rurashpa, achka runata, warmita ingañashqa karqan, chay tigri layapa siñalninda ch'askinanllapa, rritratunda adurananllapa. Chaymi chay yuraq bistyapi muntakushqaqa chay tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqnindinda prisushpa, kawsaykaqtalla wichukurqan asufriwan lumyaykaq ninaman. 21 Chaymandaqam chay yuraq bistyapi muntakushqaqa shiminmanda chay lluqshiq atun kuchillunwan yumbay chay gubyirnukunata tukuy suldadundinda wanchirqan. Chaypinam tukuy chay aycha mikuq pishqokunaqa paykunapa aychanda mikushpa undarqanllapa.

20

Jisukristum kay pachapi mil watakunata rin kamachikuq

[1] Chaymandaqam chay musqoypishina suq anjilta rikarqay, syilumanda shamuykaqta.
Payqam atun talalamba llabinda, ancha atun kadinata piskakushpa shamurqan.
[2] Chaymandaqam chay anjilqa chay atun manchaypaq qotur layata piskarqan. Chay
qotur layallam chay unay uchata rurachikuq kulibrapis karqan. Payllam dyablu, Sa-
tanaspis shutin. Kanan chay anjilqam chay dyabluta piskashpa, mil watakunapaq chay
atun kadinawan watarqan. [3] Chayshina watashpaqam, chay manchaypaq talalanman
wichukurqan. Chayshina wichukushpaqam, chay talalanda llabishpa, suq atun silluwan
sillarqan, chay dyablu ama lluqshinambaq. Chaymi chay dyabluqa mil watakunata mana
atinqachu ingañayta kay pachapi tiyaqkunataqa. Piru chay mil watakuna pasaptinqam,
chay dyabluqa chay manchaypaq talalanmanda lluqshishpa, rin ingañariq runakunata,
warmikunata suq tyimpitupaq.

[4] Chaymandaqam rikarqay trunukunata. Chay trunukunapiqam kamachikuqkuna
tiyaykarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa numbrashqa karqan, suqkunata
jusgananllapa. Rikarqanipis achka wañushqakunapa almangunata. Paykunaqam ma-
naraq wañushpaqa, Tayta Dyus nishqanda, Churin Jisukristupa shumaq nutisyanda
allita yach'achikurqanllapa. Chaqa paykunaqam mana ni chay tigri laya animalta ni
rritratunda adurarqanllapachu. Munaptinllapa siñalayta urkunllapapi makinllapapi chay
animal layapa siñalninwambismi, paykunaqa mana dijakarqanllapachu siñalanambaqqa.
Chaymi chay animal layata aduraqkunaqa chay kriyiq masinchiqkunapa umangunata
pitishpa, wanchirqanllapa. Piru Tayta Dyusqam chay wanchishqa kriyiq masinchiqkunata
kawsachimurqan, chay mil watakunapaq Jisukristuwan pulla kamachikunanllapa. [5] Chaqa
Tayta Dyusqam manaraq ni pita kawsachimushpa, puntata chay wanchishqa kriyiq
masinchiqkunata rin kawsachimuq. Chaymandaqam chay mil watakuna pasaptinraq,
chay suq wañushqakunatapis rin kawsachimuq. [6] Chay punta kawsamuqkunaqam ancha
kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa akrashqa, paypaqlla kashpa, amana
nunka wañurinanllapa. Ashwanmi paykunataqa rin numbraq, paypa, Churin Jisukristupa
kuranguna kanambaqllapa. Chaymi paykunaqa Jisukristupa pullan mil watakunata
rinllapa kamachikuq.

[7] Chay mil watakuna pasaptinqam, Dyuspa suq anjilnin chay manchaypaq llabishqa
talalanda rin kich'aq. [8] Kanan chay dyabluqam chay talalanmanda lluqshishpa, kay
munduman kutimushpa, yumbay nasyungunapi achka runata, warmita rin ingañaq.
Chaymi paykunaqa rinllapa tandakaq chay nasyun Gugpi tiyaqkunawan, Magugpi
tiyaqkunawambis. Dyabluqam yumbay paykunata ingañashpa, rin tandaq ancha achka
suldadukunata, Dyuswan pilyananllapa. Aqoshina kaptinmi, mana pipis atinqachu yu-
payta. [9] Chayshina tandakashpaqam, chay ancha achka suldadukuna kay mundupa tukuy
ladungunamanda rinllapa shamuq, Dyusta kasuqkunapa lugarninda, Dyus kuyashqan
llaqtanda kurralananllapa. Piru Tayta Dyusqam syilumanda ninata kach'amushpa, yum-
bay paykunata rin rupachiq. [10] Chaymandaqam chay ingañakuq dyabluta rin wichukuq
chay asufriwan miraykaq ninaman. Chay ninapim punchawnindin tutapnindin tukuy
tyimpu rin padisiq chay tigri laya animalwan, Dyuspaq chay rimaq tukuqwan.

Dyusqam atun yuraq trunupi tiyashpa, runakunata warmikunata rin jusgaq

[11] Chaykunata rikashpaqam, suq atun yuraq trunuta rikarqay. Chay trunupiqam
Dyus tiyaykarqan. Kanan kay pacha syiluwanmi paypa ñawpanmanda limpuna
ushyakarqan. Mananam ni ashlita kidarqanchu. [12-13] Chaymandaqam rikarqay yum-
bay wañushqa kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata Dyuspa yuraq trunumba
ñawpambi shayaykaqta. Chaqa Tayta Dyusqam wakin paykunataqa mar yakupa ukun-
manda tandashqa karqan. Wakin paykunataqam wañushqakunapa lugarninmanda tan-
dashqa karqan. Chay lugar Dyus kashqambiqam librukunapis karqan. (Chay librukun-
apiqam, Tayta Dyus iskibrishqa karqan runakuna, warmikuna tukuy ima rurashqan-
gunata.) Chay librukunatam kich'arqan liyinambaq. Chaymandaqam suq laya librut-
apis kich'arqan liyinambaq. (Chay librupiqam Tayta Dyus iskibrishqa karqan paypi
yumbay kriyiqkunapa shutingunata, paywan pulla tukuy tyimpupaq kawsananllapa.)

Chay libruqam “Kawsaqkunapa Librun” shutin. Chaymi chay punta librukunata liyishpa, Tayta Dyusqa chay runakunata, warmikunata jusgarqan tukuy ima rurashqangunapaq. 14-15 Chaymandaqam wañushqakunapa lugarninda chay miraykaq ninaman wichukurqan. Wañuytapismi chayman wichukurqan chinganambaq. Kanan runakunapa ichu warmikunapa shutingunata mana tariptin chay kawsaqkunapa librumbiqam, paykunatapis wichukurqan chay miraykaq ninaman. Chayshina chay ninaman wichukuptinqam, ultimu wañuy rin kaq.

21

Mushuq syilu mushuq pacham rin kaq

1 Chay musqoypishinam mushuq syiluta, mushuq pachata rikarqay. Chaqa kay rikashqanchiq syiluwan pachaqam chingashqana karqan. Mar yakupismi chingashqana karqan. 2 Chaymandaqam noqa Jwan rikarqay Tayta Dyuspa ñawpanmanda suq mushuq santu Jirusalin llaqta syilumanda shamuykaqta. Chay mushuq Jirusalinqam ancha shumaq allichadu karqan, suq china nubyunwan kasaranambaq shumaqta mudakushqashina. 3 Kanan uyarqanim syilumandapacha ancha jwirtita kayshina rimaptin:

—Kananmandapacham Tayta Dyusqa kay shumaq llaqtapi runakunawan, warmikunawan rin kawsaq, paykunapa Dyusnin kanambaq. Chaqa paykunaqam paypa wambranguna. Chaymi Tayta Dyusqa, tukuy tyimpu paykunapa pullan rin kawsaq. 4 Chaymi Tayta Dyus kikin paykunapa ñawingunata pichashpa, rin chakichiq, amana masta waqananllapa. Chaqa chay mushuq llaqtapi tiyaqkunaqam manana rinllapachu wañuq. Manam ni rinllapachu malaganayaq. Manam ni rinllapachu padisiq. Chaqa kay pachaqam tukuy mana baliq imandin limpu rin chingaq, nishpa.

5 Chaymandaqam Tayta Dyus kamachikunan trunumbi tiyashpa, kayshina nirqan:

—Noqaqam tukuy imata mushuqtana rini ruraq, mushuqkunana kanambaq, nishpa.

Chaymandaqam niwarqambis:

—Allip kaqkunatallam niyki. Chayri kay nishushqayta iskibriy, suqkunapis kriyinanllapa.

6 Chaymandaqam Tayta Dyusqa niriwarqan:

—Tukuy ima yuyashqaytam rurashqana kani. Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata qallariqshinam noqa tukuy imata qallarishqa kani. Chay yumbay litrakuna chay litra “Y”wan ushyakaqshinam noqapis tukuy imata rini ushyaq. Chaymi noqaqa yakunaqkunata kawsachikuq yakuyta dibaldilla qoshaq, noqawan tukuy tyimpu kawsananllapa. 7 Chayshinallam dyabluta yumbay binsiqkunataqa kay shumaq primyuta rini qoq. Chaqa noqaqam paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq. 8 Piru rinim wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman yumbay kay laya uchayuqkunata: suqkunata manchashpa mana noqata kasuwaqkunata, noqapi mana munaq kriyiqkunata, ancha fiyu uchata ruraqkunata, wanchikuqkunata, mana rrispitun kaqkunawan puñuqkunata, brujukunata, amitu layakunata aduraqkunata, llullakuqkunata. Chayshina chay ninaman wichukuptiyqam, chay uchayuqkunapaqqa ultimu wañuyna rin kaq, nishpa.

Mushuq Jirusalinmi kayshina rin kaq

9 Chaymandaqam rikarqay suq anjilta. Payqam chay syiti kupayuq anjilkunamanda suqnin karqan. Chaqa paykunaqam chay syiti kupangunapi chay syiti ultimu kastigukunata apamushqallapa karqan. Chay anjilmi noqaman shamushpa, niwarqan:

—Shamuy kayman Dyuspa Uñamba nubyanda rikachishunaqpaq, nishpa.

10 Dyuspa Santu Ispiritun yumbay chaykunata musqoypishina rikachiwaptinmi, chay anjilqa suq atun altu qaqaman apawarqan. Chay qaqamandaqam rikachiwarqan Tayta Dyuspa santu mushuq Jirusalin llaqtanda, syilumanda Dyuspa ñawpanmanda shamuykaqta. 11 Chay mushuq Jirusalinmi Tayta Dyuspa llipyayninwan ancha llipyarqan. Chaymi suq ancha shumaq jaspi llipyaykaq rumishina ichu ancha shumaq basu kristalshina karqan. 12 Kanan chay llaqtapa rridurnimbim karqan suq ancha atun, ancha

altu muralla. Chay murallaqam dusi punguyuq karqan. Suq kwidakuq anjilmi kada
pungupi shayaykarqan. Kada pungum suq shutiyuq karqan. Chay shutingunaqam
isrraylinukunapa chay dusi atun ayllupa shutinguna karqan. 13 Chay pungukunamanda
kimsaqam karqan rupay lluqshinan ladupi. Kimsaqam karqan rupay seqanan ladupi.
Kimsaqam karqan ñawpa ladupi. Kimsaqam karqan iki ladupi. 14 Chay atun murallamba
simyintunqam dusi ancha atun rumikunawan karqan. Kada rumipim Dyuspa Uñamba
dusi apustulningunapa suq shutin iskibridu karqan.

15 Chay anjil noqawan parlaqqam apaykarqan suq urumanda barata. Chay baraqam
suq mitrushina karqan. Chaytaqam aparqan midinambaq chay llaqtata, pungungunata,
rridurnimbi kaq murallanda. 16 Chay llaqtaqam largundin, anchundin altundin suq
tamañulla karqan. Chaymandaqam chay anjil midishpaqa, kada ladunda tarirqan 2.200
kilumitrusta. 17 Chaymandaqam chay anjilqa runakunapa mididanwan chay murallata
midishpaqa, anchundaqa tarirqan 64 mitrusta. *[Nuta: Manam allitachu yach'anchiq:
¿Altundachu ichu anchunda chayshinaqa midirqan? nishpaqa.]*

18 Chay llaqtapa murallanqam jaspi llipyaq rumimanda ruradu karqan. Piru chay kikin
llaqtaqam lijitimu urumanda ruradu karqan. Chaymi ancha llipyarqan ancha limpyu
basushina. 19 Chay murallamba simyintumba chay dusi ancha atun ruringunatam kada
rumita suq laya suq laya llipyaq rumikunawan shumaqyachishqa karqanllapa. Chay
punta atun rumitaqam chay jaspi shutiq llipyaq rumikunawan shumaqyachishqa karqan.
Chay sigundu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay safiru llipyaq rumiwan.
Chay tirsir atun rumitaqam chay agata llipyaq rumiwan. Chay kwartu atun rumitaqam
chay ismiralda llipyaq rumiwan. 20 Chay kintu atun rumitaqam chay unisi llipyaq
rumiwan. Chay sistu atun rumitaqam chay kurnalina llipyaq rumiwan. Chay siptimu
atun rumitaqam chay krisulitu llipyaq rumiwan. Chay uktabu atun rumitaqam chay
birilu llipyaq rumiwan. Chay nubinu atun rumitaqam chay tupasyu llipyaq rumiwan.
Chay disimu atun rumitaqam chay krisuprasa llipyaq rumiwan. Chay disimu primiru
rumipa ladumbi kaqtaqam shumaqyachidu karqan chay jasintu llipyaq rumiwan. Chay
ultimu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay amatista llipyaq rumiwan. 21 Kanan
chay llaqtapa dusi pungungunaqam kada pungu suq atun ch'aniyuq perla rumimanda
karqan. Kallingunataqam rurashqallapa karqan lijitimu urumanda. Chaymi ancha limpyu
basushina llipyarqan.

22 Chay mushuq Jirusalin llaqtapiqam Dyuspa adurana wasinqa mana kanqachu. Chaqa
chay llaqtapi tiyaqkunaqam Tayta Dyus ancha pudirniyuqta chay Uñandapis tarinqallapa
chay llaqtapa tukuy partingunapi, chaypi paykunata aduranallapa. 23 Kanan chay
mushuq llaqtapiqam rupaywan killaqa manana rinchu kaq achikchakunanqa. Chaqa
Tayta Dyus kikinmi llipyashpa, maski rupaymanda rin achikchakuq. Chay Uñambismi
chay llaqtapiqa rin achikchakuq suq ancha allin michashina. 24 Chaymi washadukuna
yumbay nasyungunamanda shamushpa, chay mushuq Jirusalimba achikninwan rinllapa
puriq. Kay mundupa gubyirnungunapismi ancha ch'aniyuq kusasningunata apamushpa,
Dyusta qoshpa, payta rinllapa aduraq. 25 Kanan chay mushuq llaqtapiqam chay pungun-
gunataqa manana nunka rinllapachu kirpaq. Chaqa chay llaqtapiqam manana rinchu
kaq tutaqa. 26 Kanan yumbay nasyungunamandam apamunqallapa ancha ch'aniyuq
kusasningunata, Tayta Dyusta qoshpa, payta aduranallapa. 27 Piru chay llaqtamanqam
mana rinchu yaykuq millanaypaq kusaskunaqa. Chaqa manam yaykunqallapachu ni
uchayuqkuna ni llullakuqkuna. Ashwanmi yaykunqallapaqa chay Uñapa librumbi shutin-
guna iskibrishqakunalla, paywan tukuy tyimpu kawsananllapa.

22

1 Chaymandaqam musqoypishina chay anjilqa suq ancha limpyu rriyuta chuya
kawsachikuq yakuta rikachiwarqan. Chay yakuqam basushina llipyaykaq, lluqshiykarqan
Tayta Dyuspa, Uñamba trununmanda. 2 Chayshina chay yaku lluqshishpaqam, chay

llaqtapa ancha anchu kallimba ch'awpinda kurrirqan. Chay rriyupa kada ladu manyambim suq kawsachikuq planta wiñarqan. Kada killam puqorqan. Chaymi kada wata dusi bwiltasta puqorqan. Kanan chay kawsachikuq plantapa raprangunaqam yumbay nasyungunamanda qeshyaqkunata kach'akachirqan. [3] Chay mushuq Jirusalin llaqtapim Tayta Dyuspa, Uñamba kamachikunan trunun rin kaq. Chaymi uchayuqkunaqa chay llaqtamanqa mana rinllapachu yaykuq. Ashwanmi Tayta Dyusta, Uñanda kasuqkunalla chay llaqtapi rinllapa aduraq. [4] Kanan Tayta Dyuspa qaqllandam rinllapa rikaq. Paypa shutimbismi urkungunapi iskibrishqa rin kaq. [5] Kanan chay mushuq Jirusalimbiqam manana nunka rinchu tutayaq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunaqa manana munanqallapachu ni michata ni rupayta. Chaqa kikin Tayta Dyusmi ancha llipyashpa, chay llaqtataqa rin achikchaq. Kanan chay llaqtapi kawsaqkunaqam Dyuswan gubyirnukunashina tukuy tyimpu rinllapa kamachikuq.

Jisukristum dasna kayshina rin shamuriq

[6] Chaymandaqam musqoypishina chay anjilqa kayshina niwarqan:

—Yumbay kay uyashqaykitam atingi kriyiyta, ancha allip kaqkunalla kashqanrayku. Chaqa pudirniyuq Tayta Dyusmi Santu Ispiritunwan paypaq rimaqkunata yanapashqa, pay nishqanda yach'achikunanllapa. Kanan pay kikinllam noqatapis kach'amuwashqa, payta kasuqkunata yach'achinaypaq: "Kay nishushqaykunam utqana rin pasaq", nishpa.

[7] Chaymandaqam Jisukristuqa musqoypishina niwarqan:

—¡Noqaqam utqana rini shamuriq! ¡Chayri kay librupi nishqayta kasuqkunaqa ancha kushikunqallapa! nishpa.

[8] Noqa Jwanmi kaykunata uyarqay, rikarqay. Chaymi chay rikachiwaq anjilpa ñawpambi qonqorikurqay, payta aduranaypaq. [9] Piru chay anjilqam kayshina niwarqan:

—Noqataqar ama adurawaychu. Chaqa noqapismi Tayta Dyusta sirbiq masiki kani. Dyuspaq rimaq masikikunashina, kay Santu Libruta kasuqkunashinam noqapis kani. Chayri Dyustalla adurayqa, nishpa.

[10] Chaymandaqam chay anjilqa niriwarqan:

—Kay librupi iskibrishqaykitam Tayta Dyusqa utqana rin kumpliq. Chayri chay iskibrishqaykita ama nimatapis pakashpachu, allita yach'achikuy. [11] Piru chay malukuna, chay uchakunata ruraqkunaqam paykuna munashqandalla rurashpa kawsanqallapa. Piru Dyusta kasuqkuna, uchata mana ruraqkunaqam allitalla rurashpa, kawsanqallapa.

[12] Chaymandaqam Jisukristu kayshina niwarqan:

—Noqaqam utqana rini shamuriq, shumaq primyukunata apamushpa, yumbay runata, warmita jusganaypaq: ¿Allitachu rurashqallapa ichu mana? nishpa. Chayshina jusgashpaqam, pagunllapata rini qoq. [13] Chaqa chay punta litra "A" yumbay litrakunata qallariqshinam noqapis tukuy imata qallarishqa kani. Chay ultimu litra "Y"shinam noqapis tukuy imamanda masta rini duraq.

[14] Chayri Jisukristupi yuyakuqkuna, uchangunamanda pirdunadu kashpa, mudananllapata taqshashqashina kashpa, ancha kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam atinqallapa yaykuyta chay mushuq Jirusalimba pungungunata, chay kawsachikuq plantapa puqoyninda mikunanllapa. [15] Piru chay uchayuqkuna, chay brujukuna, chay mana rrispitun kaqkunawan puñuqkuna, chay wanchikuqkuna, chay amitu layakunata aduraqkuna, chay llullakuqkunaqam chay shumaq llaqtamanqa mana atinqallapachu yaykuytaqa.

[16] Chaymandaqam Jisusqa nirqan:

—Noqa Jisukristum chay anjilniyta kach'amushqa kani, tukuy kay nishqayta qamkuna noqapi kriyiqkunata yach'achishunan. Chaqa noqaqam chay unay kamachikuq gubyirnu Dabidpa karu willkan kani. Chay ancha llipyaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushinapismi kani, nishpa.

[17] Chayshina niptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa Jisukristupa nubyanwan kayshina Jisukristutaqa ninllapa:

—Shamuyna, nishpa. *[Nuta: Jisuspa nubyanqam yumbay paypi allipta yuyakuqkuna.]*

Kay libruta uyaqkunapisri Jisukristutaqa ninqallapa:
—Shamuyna, nishpa.
Chayri qamkuna Tayta Dyuspi yuyakuyta munaqkunaqa, yakuta munaqkunashina shamuyllapa, kay kawsachikuq yakuta dibaldilla upyanaykillapa.
18 Chaymi kay librupi Dyus nishqanda uyaqkuna kay iskibrishqaytalla yach'achikunqallapa, ama ni masyachishpachu ni minusyachishpachu. Chaqa imatapis yapaptikiqam, Tayta Dyusqa kay librupi iskibrishqay kastigukunata rin yapaq, mas kastigadu kanaykillapa. 19 Chayshinallam kay librupi Dyus nishqanda iskibrishqayta wakinda burraptikiqa, Tayta Dyusqa rin burraq shutikita chay kawsaqkunapa librunmanda, ama yaykunayki chay mushuq santu Jirusalin llaqtaman.
20 Siñurninchiq Jisukristum kay librupi iskibrishqayshina niwashqallapa kanchiq:
—Utqanam rini shamuq, nishpa.
Chayshina niptinmi, noqapis nini: ¡Ariri! ¡Chayshinalla kanqa! ¡Utqanar shamuy, Siñur Jisukristu! nishpa.
21 Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.